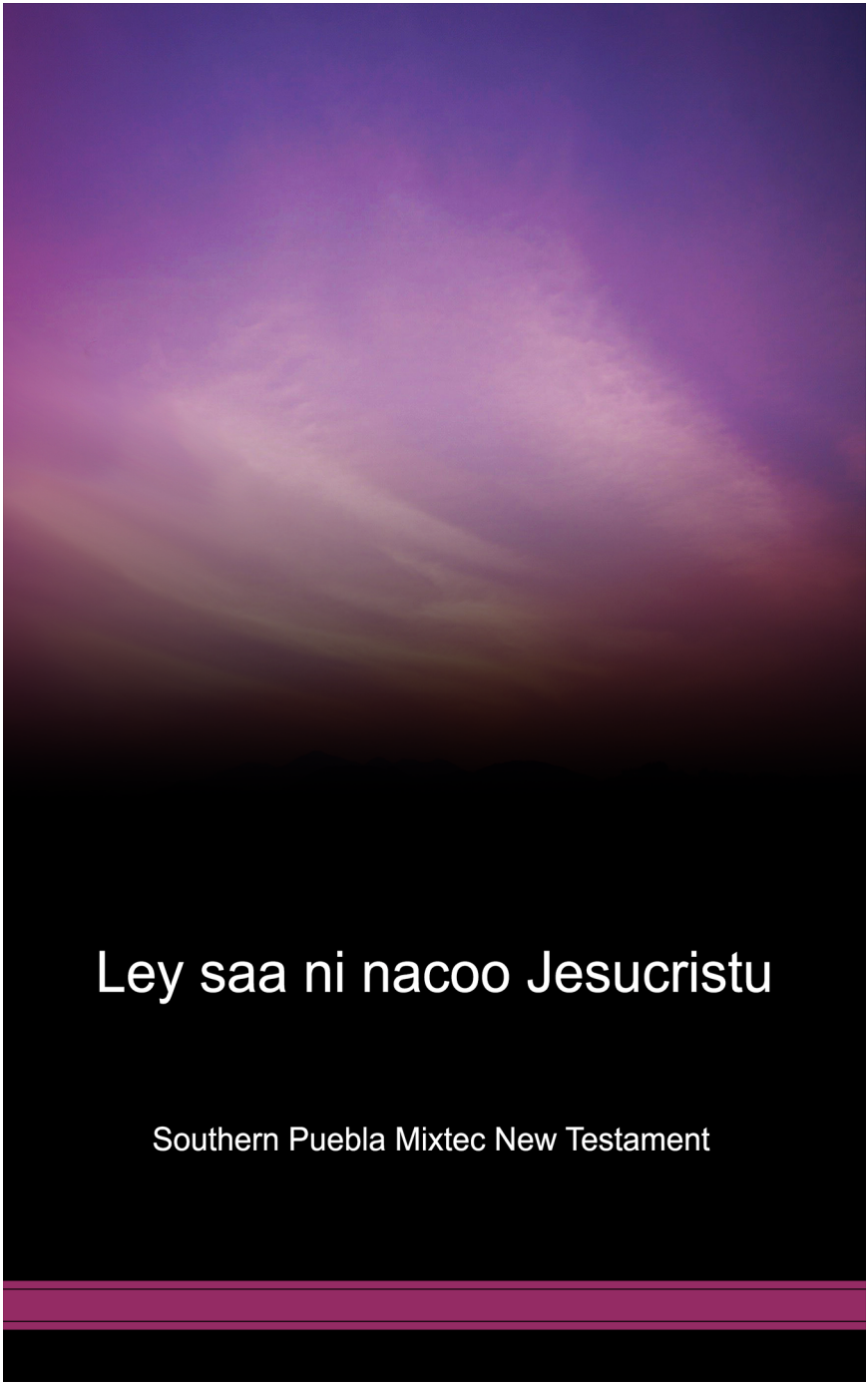

Ley saa ni nacoo Jesucristu

Southern Puebla Mixtec New Testament

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 49
SAN LUCAS 79
SAN JUAN 130
HECHOS 168
ROMANOS 216
1 CORINTIOS 238
2 CORINTIOS 258
GÁLATAS 272
EFESIOS 280
FILIPENSES 288
COLOSENSES 293
1 TESALONICENSES 298
2 TESALONICENSES 302
1 TIMOTEO 305
2 TIMOTEO 311
TITO 315
FILEMÓN 318
HEBREOS 320
SANTIAGO 336
1 PEDRO 342
2 PEDRO 348
1 JUAN 352
2 JUAN 358
3 JUAN 359
JUDAS 360
APOCALIPSIS 362

Ley saa ni nacoo Jesucristu

New Testament in Mixtec, Southern Puebla (MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Southern Puebla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0422-5

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
a5d5d5cd-4240-5e2e-8a5d-f08f5c4f964a

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

Ñà-ndùá Nì Tiaa San Mateo sàhà Jesucristu

Nansa nìsa nani xìì Jesucristu

1 Ñà-yòhó nduú tutu nacání sàhà ana
nduú xìì Jesucristu. Iin yohòtéhè-yá nduú
David, te iin yohòtéhè David mà nduú Abra-
ham. 2 Te Abraham yucán, nì ìa iin dèhe-ne
nani Isaac. Te Isaac mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Jacob. Te Jacob mà, nì ìa
stná iin dèhe-ne nani Judá, xi stná cuàhà
ñani-nè. 3 Te Judá mà, nì cacu ùì dèhe-ne,
iin-ne nani Fares, te inga-nè nani Zara. Te
Tamar nani dihi Zara mà. Daaní, Fares
ma, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Esrom. Te
Esrom mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Aram.
4 Te Aram mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Aminadab. Te Aminadab mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Naasón. Te Naasón mà, nì ìa
stná iin dèhe-ne nani Salmón. 5 Te Salmón
mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Booz. Te
Rahab nani dihi Booz. Daaní, nì nandàhà
Booz mà xì Rut, te iin dèhe-ne nani Obed.
Daaní, Obed mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Isaí. 6 Te Isaí mà, nì ìa stná iin dèhe-ne
nì sanduu rey David. Daaní, David mà, nì
ìa stná iin dèhe-ne nani Salomón. Te dihi
Salomón mà nduú nècuàchì ñaha nì sanduu
ñahàdìhí Urías antes.
7 Daaní, nì ìa stná iin dèhe Salomón mà
nani Roboam. Te Roboam mà, nì ìa stná
iin dèhe-ne nani Abías. Te Abías mà, nì
ìa stna iin dèhe-ne nani Asa. 8 Te Asa
mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Josafat.
Te Josafat mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Joram. Te Joram mà, nì ìa stná iin dèhe-ne
nani Uzías. 9 Te Uzías mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Jotam. Te Jotam mà, nì ìa
stná iin dèhe-ne nani Acaz. Te Acaz mà,
nì ìa stná iin dèhe-ne nani Ezequías. 10 Te
Ezequías mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Manasés. Te Manasés mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Amón. Te Amón mà, nì ìa
stná iin dèhe-ne nani Josías. 11 Te Josías
mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Jeconías, xi
stná dava ga ñani-nè. Te divi tiempu yucán
nì catavà tè-ñuu Babilonia nèhivì raza-ndà
cuàhàn-nè presu ndè ñuù-te.
12 Daaní, na ndoó-né ñuu Babilonia yucán,
dandu nì ìa stná iin dèhe Jeconías mà nani
Salatiel. Te Salatiel mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Zorobabel. 13 Te Zorobabel
mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Abiud.
Te Abiud mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Eliaquim. Te Eliaquim mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani Azor. 14 Te Azor mà, nì ìa stná
iin dèhe-ne nani Sadoc. Te Sadoc mà, nì ìa
stná iin dèhe-ne nani Aquim. Te Aquim mà,
nì ìa stná iin dèhe-ne nani Eliud. 15 Te Eliud
mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani Eleazar.
Te Eleazar mà, nì ìa stná iin dèhe-ne nani
Matán. Te Matán mà, nì ìa stna iin dèhe-ne
nani Jacob. 16 Te Jacob mà, nì ìa stná iin
dèhe-ne nani José. Te divi José mà nduú ìì
María dihi Jesucristu.
17 Ñàyùcàndùá, nsidaa xìì-yá yucán, ùxìn
cùmì ní sanduu-ne dècuèndè tiempu xi
Abraham xì dècuèndè tiempu xi David.
Daaní, ndoó ùxìn cùmì gá-nè dècuèndè
tiempu xi David xì dècuèndè quìvì
cuàhàn-nè presu ñuu Babilonia. Daaní,
después ndoó ùxìn cùmì gá-nè dècuèndè
tiempu xi Cristu.

Nansa nì tùinuù Jesucristu ñuhìví yohó

18 Cunaha-nsiá, dohó nì cuu na ní tùinuù
Jesucristu. Sànì ndiadi tnùhu nandàhà
dihi-yá María xì José. Doco tàñáha ga
coo-ne xì nècuàchìmà, te nì sàcùñuhu
méè xi-ne nì quida Espíritu Ìì xí Dios.
19 Ñàyùcàndùá, nì nacani ini José ñà-chicá
vàha tàhndè tnùhu xi-ne cahan-né, doco
mà cáchí vate-néà, vàchi nècuàchì vàha
nduú-né, te có-cùní-nè cuitnùhu nèhivì
María. 20 Doco na nacání î ini-nè quida-ne
ducán, nì sàní-nè nì ndecunu iin ángel xi
Stoho-ndà Señor nùù-né, te dohó nì cachi
ángel mà xì-né:
—Cunini-ní, José, descendencia xi David;
màsà yúhî-nî nandàhà-ní xì María. Vàtùni
cunduu-ne ñahàdìhí-ní, vàchi méè xi-ne
ñuhu-ma, méè sàhà Espíritu Ìì xí Dios
nduú-vé. 21 Te icúmí-vê tùinuù-vé, cun-
duu-ve iin méè tiàa, te Jesús cunani-vé,
vàchi icúmí-yâ dacácu-ya nèhivì xí-yá nùù
cuàchi-ne —nì cachi ángel.
22 Pues divi ducán nì cuu nsidaájàn
sàhà-ñá nì cùú ndisa ñà-ndùá nì cachit-
nùhu Stoho-ndà Señor antes na ní càhàn iin
ana cáhàn cuenta xi-ya, te nì cachi-nè:
23 Cunaha-nsiá, icúmí coo méè xi iin
ñahà chìì nduú señorita; te nú
sànì tùinuù-vé, dandu cunani-vé
Emanuel, vàchi cuní cachà mà
ñà-sànì quesaa Dios cutnahá-yá
xì-ndà nduá.
24 Daaní, nì nsicuìhnú ini José, te nacua
nì cachi ángel mà xì-né, divi ducán
nì quida-ne, nì nandàhà-né xì María
ñà-cunduu nècuàchìmà ñahàdìhí-nè.

25 Doco cónì ía-ne xì nècuàchìmà dècuèndè
nì tùinuù méè mà. Te Jesús nì sàcùnani-vé.

2

Nansa nì casaà rey nchichí nùù Jesús, te nì cahvi-néyà

1 Tiempu xi rey Herodes nì sandua na ní
tùinuù Jesús ñuu tii Belén iá ladu Judea.
Dandu nì casaà nècuàchì nchichí ñuu
Jerusalén; ladu ndé caná orá nì quixi-ne.
2 Te nì ndàcàtnùhù-né:
—¿Índù iá méè nì tùinuù-xí, divi méè
cunduu rey xi nècuàchì Judea? Vàchi ndé
caná orá sànì xini-nsì sìtnúù cachítnùhu
sàhà-yá; te vichi vàxi-nsi cahvi-nsíyà —nì
cachi-nè.
3 Dandu rey Herodes, na ní xinitnùhu-tè
ñà-ndùá ndácàtnùhù nècuàchìmà, nì ndu-
locó-te, mii-té xi nsidaa gá stná nèhivì ñuu
Jerusalén. 4 Ñàyùcàndùá, nì cana-tè dùtù
chicá xí-idònùù, xì stná nècuàchì dacuahá
ley ìì, te nì xìcàn tnùhù-té nùù-né índù ñuu
cuàhàn tùinuù Cristu. 5 Te nì naxiconihí-né
nùù-té, cachí-nè:
—Divi ñuu tii Belén iá ladu Judea. Vàchi
ducán nì tiaa iin nècuàchì nì càhàn cuenta
xi Dios sànaha ndé cachí-yà:
6 Cunaha mii-nsiá nècuàchì ñuu Belén
iá ladu Judea: màdì ñuu chicá
có-ndiàá nduú ndé ndoó-nsiá; còó,
divi ñà-chicá ndiaá nduá nùù nsidaa
ñuu nahnú ladu xi-nsia, vàchi divi
ñuu mii-nsiá icúmí tùinuù mii-yá
ana cusahnú, te icúmí-yâ cunuù-yá
nèhivì xí, divi nèhivì raza-nsià
Israel.
7 Daaní, nì cana dèhé Herodes nècuàchì
nchichí mà, te nì ndàcàtnùhù váha stná-te
nùù-né índù tiempu meru nì tùi sìtnúù
mà. 8 Dandu nì techuún-tené cùhùn-nè ñuu
Belén, cachí-te xi-né:
—Cuahán-nsià ñuu mà, te ndàcàtnùhù
váha-nsia nansa ndisa iá sàhà méè mà,
dandu nacachitnùhu-nsia xì´, vàchi yùhù,
cuní stnáì cùhìn cahvi stnáì-vè —nì
cachì-te.
9 Daaní, na ní nsihi nì sàcùnaha nècuàchì
nchichí mà nùù-té ñà-jaàn, dandu nì qui-
hin-ne ichì cuàhàn-nè. Te cunaha-nsiá,
yucán nì natùi tu sìtnúù nì xini-nè antes
ladu xínu orá. Te nì sàcòdònùù-sí nùù-né
nì sàà-si nì ndòo-sì dìquì-xí nacua ndé
iá méè mà. 10 Ñàyùcàndùá, yáha ga
nì cudiì ini-nè na ní xini tu-ne sìtnúù
mà. 11 Dandu nì caquìhvi-ne vehe, te nì
xini-nè méè mà xì dihi-vé nani María.
Te nì tutuyuhu-né ñuhù nùù-vé, te nì
cahvi-névè. Dandu nì nacuna-ne ñà-ñùhú
ñà-cuìcà-né, te nì dàcútâhvì-néyà, divi oro
xì inciensu xì tàtnà nani mirra. 12 Doco
después nì sànì-nè nì cachitnùhu Dios xì-né
ñà-ìá peligru: màsà náyàha-ne ndé iá rey
Herodes. Ñàyùcàndùá, inga ichì nì naqui-
hin-ne mànuhù-né ñuu-nè.

Nansa nì xinudèhé José xì María xì méè Jesús cuàhàn-nè ñuu Egipto

13 Dandu, na sámànuhù nècuàchì nchichí,
nì sànì stná José, nì xini-nè iin ángel nì
quixi nùù Stoho-ndà Señor. Te dohó nì
cachi ángel mà:
—Ndacuiìn-ní, tnii-ní méè, te cun-
daca-nívè xì mamá xi-ve cuahán-nsià
ñuu Egipto cunudèhé-nsià. Te divi ñuu
mà icúmí-nsiâ cundoo-nsia ndè cachi sàì
cachitnùhi xì-nsiá. Vàchi icúmí Herodes
nanducu-tévê ñà-cahnì-tévê —nì cachi
ángel mà.
14 Ñàyùcàndùá, mate ñuú nduá, doco nì
ndacuiin José nì saca-ne méè mà xì dihi-vé,
te nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè ñuu Egipto.
15 Te ñuu mà nì sandoo-ne dècuèndè nì xìhì
Herodes. Te divi ducán nì cuu sàhà-ñá
ni cuú ndísá palabra yohó nì cachitnùhu
Stoho-ndà Señor antes na ní càhàn iin ana
cáhàn cuenta xi-ya: "Dècuèndè ñuu Egipto
nì cani Dèhemanì´ ñà-ndixi-ya".

Nansa nì dàndàcú rey Herodes ñà-cui nsidaa méè tiàa ladu ñuu Belén

16 Daaní, na ní xini Herodes cónì ndúlócô
nècuàchì nchichí sàhà ñà-ndùá nì cachì-te,
dandu yáha ga nì xìdà inì-te. Ñàyùcàndùá,
nì techuún-te soldadu nì sàhàn nì casahnì
xì nsidaa méè tiàa ndoó ñuu Belén xì
inicutu stná ladu yucán, nsidaa luchi
cuati xicá ùì cuìà cuàhàn tìxi-xi, nì
casahnì-tévê, vàchi ñà-jaàn nduú tiempu nì
cachi nècuàchì nchichí na ní ndàcàtnùhù
Herodes nùù-né. 17 Ñàyùcàndùá, quìvì
jaàn nì cuu ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu
Jeremías sànaha na ní càhàn-nè cuenta xi
Dios, te dohó nì cachi-nè:
18 Tiacú tnaná cuáhà-né ladu ñuu Ramá.
Sacú nècuàchì ñahà, te cána-ne, divi
nècuàchì descendencia xi Raquel.
Sàhà méè xi-ne sacú-né; nì mà cùì
cahnde ini-nè, vàchi còò cá-vè.
19 Daaní, José, iá va-ne ñuu Egipto. Dandu
nì sàà quìvì nì xìhì rey Herodes. Te nì sànì
tu José inga xichi, nì xini-nè iín iin ángel nì

quixi nùù Stoho-ndà Señor, [20] te cachí ángel
mà xì-né:
—Ndacuiìn-ní, cuaca-ní méè xì dihi-vé,
te naxicocuîn-nsià ñuu Israel, vàchi sànì
xìhì nèhivì cuní cahnì xì-vé.
[21] Ñàyùcàndùá, nì ndacuiin José, nì
saca-nevè xì dihi-vé mànuhù tú-né
ñuu Israel. [22] Doco nì xinitnùhu-ne
sàdàndàcú dèhe Herodes mà nani Arque-
lao, cusáhnû-te lugar xi nsì-yua-té ladu
Judea. Ñàyùcàndùá, nì yùhí-nè nùhù-nè
ladu mà. Daaní, inga xichi nì sàní-nè,
nì cachitnùhu Dios ñà-ndisa iá peligru.
Ñàyùcàndùá, nì yàha-ne chicá nùù-xí
dècuèndè ladu Galilea, [23] nì sàà-nè iin ñuu
tii nani Nazaret, te yucán nì candòo-ne.
Pues, divi ducán nì cuu sàhà ñà-nì cùú
ndisa palabra nì cacachitnùhu profeta xi
Dios sànaha ñà-divi ñuu Nazaret cunduu
ñuu-yà, cachi nèhivì.

3

Nansa nì càhàn Juan Bautista sàhù ndé nduú yucù

[1] Daaní, después nì quixi Juan Bautista
yucù iá ladu Judea. Te nì quesaha-né
cáhàn-nè sàhù yucán, [2] cachí-nè xì nèhivì
ñà-nì náxícócuîìn ini-nè sàhà cuàchi-ne,
vàchi sà-ìtúú cuni-nè cusahnú mii-yá iá
ansivi.
[3] Pues divi Juan mà nduú ana nì cachit-
nùhu Isaías sàhà-xí na ní càhàn-nè cuenta
xi Dios, te nì tiaa-ne dohó:
Tiacú cáhàn fuerte ana cáhàn yucù, te
cachí-nè xì-ndà ñà-nsidandoo-nda
(anima-ndà) na ian nduvíi ichì ndé
yàha Stoho-ndà Señor, te ichì ndáà
cundua.
(Ducán nì cachi Isaías sànaha.)
[4] Te Juan mà, dòò idì sìcamellu nì
sandixi-ne, te iìn quísi nì cuyucun siuhma
tìxi-ne. Te sìca xì ndudi ñùñù yucù nduá
nìsa itiacu-nè.
[5] Daaní, cuàhà nèhivì ñuu Jerusalén xì
cuàhà stná nèhivì ladu Judea, xì stná
nèhivì ndoó yatni yùte Jordán, nsidaa-né nì
casaà-nè nùù Juan yucán. [6] Te nì cuhiì-né
nì quida nècuàchìmà ini yùte mà na ní
dàtúi-ne cuàchi-ne.
[7] Doco nì xini Juan ñà-vàxi stná cuàhà
nècuàchì fariseu xì cuàhà stná nècuàchì sa-
duceu, cuní-nè cuhiì stná-nè. Ñàyùcàndùá
nì cachi-nè xì nècuàchìmà:
—Mii-nsiá, na quidá còò, ducán
quidá-nsiá, vàxi-nsia yohó xinúdèhé-nsià
nùù castigu icúmí quixi. ¿Ana divi
nì cachi xì-nsiá ñà-quida-nsia ducán?
[8] Cunaha-nsiá, xiñuhu quida ndisa-nsia
cumplir nacua ndiá ìcà quida-nda na
naxícócuîìn ndisa ini-ndà sàhà cuàchi-nda.
[9] Ni màsà cáhàn cuadú-nsià cachi-nsià inì-ni
mii-nsiá ñà-divi Abraham nduú yohòtéhè
stná-nsià, te ñàyùcàndùá còò ni-iñàha
cuu xi-nsiá. Vàchi cunaha-nsiá, dècuèndè
stná yùù ndoó yohó, vàtùni nanduu stná
nahi descendencia xi Abraham, nú cuní
Dios. [10] Te vichi sà-ìá cuàhàn (cachi-yà índù
nèhivì nìhì-xì castigu), na ian cuàhàn-ndà
nacàxin-nda yutnù có-càná fruta, te
nihi-nda hacha cahnde-ndànú coco-nù.
Pues ducán icúmí cuu stná xì nèhivì
có-quìdá víi. [11] Vàchi yùhù, tècuìí quidá
îí´ mii-nsiá na cuú-nsiá arrepentir; doco
nchícùn gà vàxi ana chicá cahnú poder-xi
nùù yùhù: te ni có-nâtùi (cundui nahi mozo
xi-ya) ñà-chindeí quee ndìsàn-yá. Doco
mii-yá, tìxi Espíritu Ìì xí Dios icúmí-yâ
quida iì-yá anima-nsià. Te na quidá ñuhu,
ducán icúmí-yâ quida stná-yà xì-nsiá
(dandáñúhú stnâ-yà ñà-có-ndiàá). [12] Te
vichi sà-ìá cuàhàn-yà quida-ya na ian
quida-nda xi trigu, dandiachi-ndañá xì
yutnù chipála dècuèndè ndiachi nsihí
trigu ndoó nùù ñuhù, dandu nùnìá,
chivàha-ndañá, doco mihì-ñá, coca. Te divi
ducán icúmí-yâ quida stná-yà (xì nèhivì
ñuhìví: nèhivì xí mii-yá, càcu-ne; doco
nèhivì dava ga), nicanicuahàn icúmí-nê
coco-ne —nì cachi Juan.

Nansa nì cuhiì Jesús

[13] Daaní, nì quee Jesús ladu Galilea,
cuàhàn-yà yùte Jordán ndé iá Juan, vàchi
cuní-yà quida iì nècuàchìmà-yá. [14] Doco
nècuàchìmà, có-cùní-nè, vàchi cachí-nè
xì-yá:
—Yùhù xiñuhí cuhiì´ quida mii-ní,
màdìá mii-ní quixi-ní nùù yùhù, (te
cuhiì-ní).
[15] Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ducanicoó vichi, vàchi ducán xiñuhu
quida-nda sàhà-ñá quida ndisa-nda nsidaa
ñà-ndùá ndiá ìcà-ndà.
Dandu nì candisá Juan, te nì quida
iì-néyà.
[16] Daaní, nì nsihi nì cuhiì-yá, te nì quee-ya
nùù tècuìí, dandu nì nuna ansivi, te nì
xini-yà mànuu Espíritu Ìì xí Dios vàxi-ya
na iin sì-lomá, meru dìquì Jesús mànuu-ya

vàxi-ya. 17 Dandu nì tiacu nì càhàn iin ana
cáhàn ansivi, cachí-yà:
—Dèhemanì´ nduú ana yohó, te cudîì
cuáhà inì sàhà-yá.

4

Nansa nì cuni ñà-malu dacà-sí Jesús ñà-quida-ya iin cuàchi

1 Daaní, nihí Espíritu Ìì Jesús nì sàhàn
ñà-coo-ya yucù dàná, vàchi yucán
cuàhàn ñà-malu quida-sì lucha dacà-síyâ.
Ñàyùcàndùá, nì quihin-ya ichì cuàhàn-yà,
2 te yucán iá-yà ùì dico quìvì ndui te ñuú; te
iníhîì-yá, iá dòcó-yà. Ñàyùcàndùá, cuàhà
doco xíhì-yà. 3 Dandu nì tnàtuu ñà-malu,
vàchi cuní-si dacà-síyâ, te nì cachì-si xi-yá:
—Nú ndisa Dèhemanì Dios nduu-ní,
dandu cachì-ní xì yùù jaàn ñà-nì nándúá
pan cuxi-ní.
4 Doco nì cachi-yà xì-sí:
—Còó, vàchi dohó cachí nùù tutu ìì:
"Màdì cuisì pan cutiacu nèhivì; còó, vàchi
xiñuhu cucumi stná-nè nsidaa palabra ìì
cachí Dios".
5 Daaní, nì saca-sìyá cuàhàn-si xi-yá ñuu
ìì Jerusalén, te nì chicoo-sìyá ndè dìnì ve-
heñùhu cahnú, 6 te nì cachì-si xi-yá:
—Nú ndisa Dèhemanì Dios nduu-ní,
dandu dandiachi-ní mii-ní, vàchi ducán
cachí nùù tutu ìì:
Icúmí Dios dandacú-yá nùù ángel xi-ya
ñà-cundiaa-nè mii-ní.
Te cachí stná tutu mà:
Icúmí ángel natnii ndahà-né mii-ní
ñà-màsà máquìhi sàhà-ní ni-iin
yùù.
7 Dandu nì cachi Jesús xì-sí:
—Cachí stná tutu ìì: "Màsà quídá
cánûú-ndá ñà-có-cùní Stoho-ndà Señor".
8 Daaní, nì saca-sìyá cuàhàn-si xi-yá dìnì
iin yucù ducún sàstnùhù, te nì dàcùní-siyá
nsidanicuú ñuu iá ñuhìví xì nsidaa ñà-vico
iá yucán. 9 Dandu nì cachì-si xi-yá:
—Yùhù dacútâhvì´ mii-ní nsidaa ñuu
jaàn nú ni mácuììn sìsì-ní nùí, te cahvi-ní
yùhù.
10 Doco nì cachi-yà xì-sí:
—Cuahán-nî, Satanás, vàchi dohó cachí
stná nùù tutu ìì: "Cuisì mii Stoho-ndà Dios
ndiá ìcà-ndà cahvi-nda, te cunucuachi-nda
nùù-xí".
11 Dandu nì nacoo-sìyá cuàhàn-si, te nì
caquesaa ángel nì nacuàhandee ini xì-yá.

Nansa nì quesaha Jesús quidá-yá chuun ndiaha xí-yá ladu Galilea

12 Daaní, na ní xinitnùhu Jesús ndiadí
Juan (Bautista) vehecàa, dandu mànuhù-yá
ñuu-yà Nazaret iá ladu Galilea. 13 Doco
cónì cuèé-yà yucán. Còó, nì quihin-ya
ichì cuàhàn-yà ñuu Capernaum iá yuhù
mar ladu ndé cachí xì-né ladu Zabulón xì
Neftalí. 14 Yucán cuáhàn-yà coo-ya sàhà
ñá-nì cùú ndisa palabra nì cachitnùhu
Isaías sànaha na ní càhàn-nè cuenta xi Dios,
cachí-nè:
15 Ladu Zabulón xì ladu Neftalí ndé yáha
ichì yatni mar, yucán sànì dàtnúù
fuerte Dios ini anima nèhivì. Stná
inga ladu yùte Jordán, xì inicutu
stná ladu Galilea ndé ndoó nèhivì
có-ìnáhá xí-yâ, 16 pues yucán sànì
dàtnúù ndiaha stná-yà anima-nè;
vàchi nèhivì nsidaa lugar mà, nìsa
xìca-ne ichì ñáa, te cuàhàn-nè
ndañuhu dahuun-ne nì cùí, doco
vichi sànì dàtnúù-yà sàxìnítnùní-nè
na ian nì natùi nuù-né, nì cachi
Isaías.
17 Dandu divi tiempu mà nì quesaha Jesús
cáhàn-yà sàhù xì nèhivì, cachí-yà:
—Naxicocuîìn inì-nsia sàhà cuàchi-nsia,
vàchi sà-ìtúú tiempu cuni-nsià cusahnú
mii-yá iá ansivi.

Nansa nì cana Jesús cùmì nècuàchì tavá xi siaca

18 Xicá Jesús yuhù mar iá Galilea, te nì
xini-yà ùì ñàní nani Simón Pedro xì An-
drés, dacaná-né ñunù xí-né mahì tècuìí,
vàchi nècuàchì tavá siaca nduú-né. 19 Te nì
cachi-yà xì-né:
—Cunchicùn-nsià yùhù, vàchi mà
cúndúú gá-nsià nècuàchì tavá xi siaca.
Còó, vàchi icúmî dacuahí mii-nsiá
ñà-cunduu-nsia nècuàchì tavá xi nèhivì
(ichì malu).
20 Dandu nècuàchìmà, vichi vichi nì
nacoo-ne ñunù xí-né, te cuàhàn-nè
nchícùn-nèyà.
21 Daaní, nì sàà-yà chicá nùù-xí, te nì
xini-yà inga ùì ñàní nani Jacobo xì Juan;
dèhe iin tiàa nani Zebedeo xínduu-ne, te
ndoó-né nùù lancha xi-ne, cutnáhâ-né xì
yua-né nácàhmá-nè ñunù xí-né. Te nì
cana stná-yà ndúì-nè. 22 Te hora mà nì
nacoo-ne yua-né nùù lancha mà, te nì
tenchicùn-nèyà cuàhàn-nè.

Cuàhà gá nèhivì nì chinaha Jesús

23 Daaní, nì xìcanuu Jesús inii ladu Galilea,
te nì chinaha-yà nèhivì ini iin iin veheñùhu,
nì càhàn-yà xì-né ñà-ndùú razón ndiaha
sàhà ñuhìví ìì xí Yua-nda Dios. Te nì
dàndúvàha stná-yà nèhivì ndohó nsidanuu
clase cuèhè. 24 Ñàyùcàndùá, ndè inii ladu
Siria nì xìtià fama-yà. Sàhà ñà-jaàn cuàhà
gá nècuàchì cuhí ndacá nèhivì nì quixi
nùù-yá, xínduu-ne nèhivì ndohó quidá iin
cuèhè, ò iin dolor, te xínduu stná-nè ana
ñuhú ñà-malu anima-xi, xì stná nèhivì xíhì
ìhí, ò néhivì sànì nduyutnu. Doco nsi-
daa-né, nì dàndúvàha-yanè. 25 Ñàyùcàndùá,
yáha ga cuàhà nèhivì nì tenchicùn xì-yá,
xínduu-ne nèhivì nì quixi ladu Decápolis,
xì stná ñuu Jerusalén, xì stná ladu Judea, xì
stná inga ladu yùte Jordán.

5

Ñà-ndùá nì cachi Jesús na ní nana-ya yucù, te nì càhàn-yà sàhù

1 Dandu nì xini Jesús ndoó cuàhà gá
nèhivì. Ñàyùcàndùá, nì nana-ya iin yucù, te
nì sàcòo-ya yucán. Dandu nì tnàtuu nsidaa
nècuàchì dacuahá-yá nùù-yá, 2 te nì que-
saha-yá chináhá-yànè; te dohó nì cachi-yà
xì-né:
3 —Nansicáhán nècuàchì ndahvi inì-xi,
vàchi sànì nìhìtáhvì-né ñuhìví ìì xí mii-yá
iá ansivi.
4 'Nansicáhán nècuàchì ndoó tnùnsí ini
vichi, vàchi contentu icúmí-nê nàcùn-
doo-ne después.
5 'Nansicáhán nècuàchì nihnú mánì
inì-xi, vàchi ñuhìví ndutahvì-né.
6 'Nansicáhán nècuàchì yáha ga cuní
quida viì, vàchi icúmí Dios chindee-yánè
ñà-quida viì ndisa-ne.
7 'Nansicáhán nècuàchì tùha cundehè
ndàhví xì ñanìtnaha-xi, vàchi icúmí Dios
cundehè ndàhví stná-yà mii-né.
8 'Nansicáhán nècuàchì iá ndoo anima-xi,
vàchi icúmí-nê cuni-nè nùù Dios.
9 'Nansicáhán nècuàchì nachíndóó víi
xi ñanìtnaha-xi, vàchi icúmí-nê cunduu
ndisa-ne dèhe Dios.
10 'Nansicáhán nècuàchì nú icúmí-nê
ndoho-ne sàhà iin chuun viì nì quida-ne,
vàchi sànì nìhìtáhvì-né ñuhìví ìì xí Dios.
11 'Nansicáhán stná mii-nsiá na cánàhá
nèhivì xì-nsiá sàhí, te ò quidá quini-ne
xì-nsiá, te ò dacuidádiquí stná-nè mii-nsiá.
12 Vàchi quìvì quida-ne ducán, dandu ni
cúdîì inì-nsia, te cundoo-nsia contentu,
vàchi iin ñà-vàha cahnú cucumi-nsiá ndè
ansivi. Vàchi ducán nìsa quida quini
stná nèhivì sànaha xi nècuàchì nìsa cahàn
cuenta xi Dios.

Nahi ììn cuhádì ñà-xìxì-ndà, ducán nduú stná chuun quidá nèhivì xí Jesús ñuhìví yohó

13 'Mii-nsiá, nahi chuun quidá ììn, ducán
quidá stná-nsià ñuhìví yohó. Doco nú sànì
ndañuhu ñà-ádì xán, dandu mà cúí nduhadì
gá-ñà. Vàchi còò cá chuan, ñàyùcàndùá
saté uun nèhivì-ñá, te sánihni-neà.
14 'Na quidá stná orá datnúù, ducán quidá
stná mii-nsiá ñuhìví yohó. Te ducán nduú
stná-nsià na iin ñuu tuí dìnì iin yucù,
vàchi mà cúí coo dèhá` nùù nèhivì. 15 Stná
iin lámpara, có-nàcuícun-ndañá ñà-coo
dèhá` tìxi iin ìcà; còó. Sácùnùú ducún-ñà
sàhà-ñá cutnuà, te cutùi nùù nsidaa nèhivì
quíhvi vehe. 16 Ducán xiñuhu quida stná
mii-nsiá: quida-nsia obra vàha sàhà-ñá
cundehè nèhivì, dandu naquimanì-né
Yuandiáhá-nsiâ iá ansivi, vàchi na ian
datnúù-nsià nùù nècuàchìmà nduá.

Nansa nì cachi Jesús sàhà ley xi Moisés

17 'Màsà cúcáhán-nsiâ vàxi dacúxíóé ley
nì sàha Moisés. Mà dácûxíóé ley mà, ni
mà dácûxíó stnáì palabra nì cachi pro-
feta nì sacahàn cuenta xi Dios. Còó,
yùhù vàxi sàhà ñà-nì cùú ndisa nsidaa
ñà-ndùá cachí palabra mà. 18 Te ñà-ndáà
nduá cachî xì-nsiá yohó, mate nsihi an-
sivi xi ñuhìví, doco mà nunca ndañuhu
ni-iin palabra xi ley mà, te ni-iin xaan tii
xán dècuèndè cuu ndisa nsidaa ñà-ndùá
cachá`. 19 Ñàyùcàndùá, nú cô-quìdá iin
tiàa cumplir mate iin ley chicá tii nduá, te
ducán chináhá-nè nèhivì, pues divi tiàa-ma
cunduu ana chicá có-ndiàá na sáà quìvì
cusahnú mii-yá iá ansivi. Doco nú ni quidá
ndisa-ne cumplir ñà-ndùá cachí ley xi-ya,
te ducán chináhá-nè ñanìtnaha-ne, dandu
cunduu-ne ana chicá ndiaá na sáà quìvì
cusahnú-yá ñuhìví yohó. 20 Vàchi yùhù
cachî xì-nsiá, chicá viì xiñuhu quida-nsia
nùù nècuàchì ley xi veheñùhu, xì nùù stná
nècuàchì fariseu, vàchi nú coó, mà nunca
sàà-nsià cuni-nsià ñuhìví ìì xí mii-yá iá
ansivi.

Cundoo manì-ndà xì ñanìtnaha-nda, nì cachi Jesús

21 'Mii-nsiá, sànì inini-nsia palabra nì
cachi nècuàchì sànaha ñà-màsà cáhni
stnaha-nda; doco te nú ni quida-nda
ducán, dandu icúmí ndundaà sàhámà.
22 Doco yùhù cachî, mate cuísi ni cuídà

ini-nsià sàhà ñanìtnaha-nsia, doco icúmí
ndundaà sàhà stnámà. Te nú ni cachí-nsià
xì ñanìtnaha-nsia neciu-nè, dandu icúmí
ndundaà stná sàhájàn nùù juez chicá
cusáhnû; doco nú ni cachí-nsià xì
ñanìtnaha-nsia tonto-nè, dandu cuidadu
cundoo-nsia, vàchi dècuèndè ñuhu andea
ndiatu-xi-nsiá.
23 'Ni cachí-ndà cuàhàn iin nèhivì ve-
heñùhu, nihí-né promesa nacuàhatahvì-né
Dios lugar ndé cahvi nèhivì mii-yá. Doco te
nú sànì sàà-nè yucán, te nì nsinuu ini-nè
iá cuàchi-ne nùù ñanìtnaha-ne, 24 dandu
(màsà cuáha-ne) promesa mà; yucan ni
ndóa, te ni cúhùn-nè nùù ñanìtnaha-nemà,
te cuicahnú stnahá ini-nè sàhà-né. Cuisì
nú ducán, dandu vàtùni naxicocuîn-nè ve-
heñùhu mà ñà-cuàha-ne promesa mà.

Nansa nì cachi Jesús ñà-yàchì xiñuhu nàcùndoo vàha stnaha-nda

25 'Nú sànì sanicuàchi iin tiàa sàhà
iin-nsia, te ndacá-te mii-nsiá cuàhàn
nùù tè-nìhí chuun, dandu chicá vàha
nacòovàha yachì-nsià xì-té na cuáhàn-nsià
ichì, còtó sàà-te xi-nsiá nùù juez, te
dayáha juez mà-nsiá ndahà comandante
ñà-cundiadi-nsià vehecàa. 26 Vàchi ñà-ndáà
nduá cachî xì-nsiá yohó, nú ducan ni
cuu-xi-nsiá, dandu mà quéé-nsiá dècuèndè
nú sànì dànáà nsìhí-nsiá nsidaa ñà-ndùá
iníhícá-nsiâ.

Màsà cóó-ndá xí inga nècuàchì ñahà, cachi ley xi Jesús

27 'Sà-ìnáhá-nsiâ nansa nì cachi nècuàchì
sànaha ñà-màsà cáhàn-ndà xí inga ana
có-ndùú nècuàchì vehe-nda, nì cachi-nè.
28 Doco yùhù, (más gà) cachî xì-nsiá
vichi, vàchi nú cuisì indéhe iin tiàa iin
nècuàchì ñahà, te xího-téné, dandu dava-ni
queámà na ian sànì quida-tè cuàchi xi
nècuàchìmà, vàchi iá cuàchi ma anima-te.
29 Ñàyùcàndùá, nú nduchìnúù-nsiá, cunía
quida-nsia iin cuàchi, dandu chicá vàha
tavà-nsiáñà, dacaná-nsiáñà, vàchi chicá
vàha ni ndáñúhú iyuhu iin xaan xí-nsiá, te
màdìá sàà inii cuerpu xi-nsia andea. 30 Te
ni cachí-ndà nú ndahàcuàhá-nsià cunía
quida-nsia iin cuàchi, dandu chicá vàha ni
táhndèà dacaná-nsiáñà, vàchi chicá vàha ni
ndáñúhú iyuhu iin xaan xí-nsiá, te màdìá
sàà inii iquìcúñú-nsià andea.

Màsà cáté stnàhà-ndà, cachí ley xi Jesús

31 'Nìsa cachi stná nèhivì (sànaha):
"Nú cuàhàn-nsià cate stnàhá-nsiá, dandu
xiñuhu cuyucun iin tutu índù itúámà", nìsa
cachi-nè. 32 Doco yùhù cachî, nú ni caté iin
tiàa ñahàdìhí-te, te màdìá nì cáhàn-ña xi
inga tiàa nduá, dandu cuàchi cundua nú ni
nándàhà tú-ña, vàchi (còá dìsáhà-xí) cate
nècuàchì primeru mà-ñá. Te iin nècuàchì
nandàhà xì ñahà nì xìtià mà, divi-ni nsidá
cuàchi stná-nè.

Cachí ley xi Jesús, màsà nunca chinaha-nda Dios sàhà iin chuun

33 'Sà-ìnáhá stnâ-nsià nì cachi nècuàchì
sànaha: "Nú ni chínáhá-ndá Stoho-ndà
Dios ñà-quida-nda iñàha, dandu fuerza
icúmí-ndá quida ndisa-ndañá cumplir".
34 Doco yùhù cachî, màsà nunca chi-
naha-nsiá Dios sàhà iin chuun: ni màsà
ndácùcahan-nsiá ansivi, te chinaha-nsiá
mii-yá sàhà ni-iñàha, vàchi meru lugar
ndé dandacú-yá nduá (te solo mii-yá dan-
dacú-yá nùá). 35 Ni màsà ndácùcahan
stná-nsià quìvì ñuhìví yohó, vàchi nahi
lugar ndé ndetátú sàhà-yá nduá. Ni màsà
ndácùcahan stná-nsià quìvì ñuu Jerusalén,
vàchi divi ñuu mii-yá nduá, te rey fuerte
nduú stná-yà. 36 Ni màsà ndácùcahan
stná-nsià dìnì-nsiá, vàchi có-dàndàcú-nsiá
sàhà dìnì-nsiá ñà-chicata-nsia idì ndèhí,
te ò idì cuxín, (mii-yá cachi-yà). 37 Nú
cuní-nsià cachi-nsià iin ñà-ndácuisì, dandu
jaan, ò á coó cachi-nsià, vàchi nú más gà
ni cachí-nsià, dandu ñà-vàxi nùù ñà-malu
nduá.

Màsà náchítácùhá-ndà sàhà ñà-ndùá nì quida nèhivì xì-ndà

38 'Sà-ìnáhá stnâ-nsià nìsa cachi-nè: "Nú
ni tavá nèhivì iin nduchìnúù-ndà, dandu
xiñuhu quee stná iin nduchìnúù mii-né.
Te ò nú iin nùhu-nda ni tavá-né, dandu ni
queé stná iin nùhu mii-né". 39 Doco yùhù
cachî, màsà dúcun ndahà tnàhà-ndà xì
nècuàchì quidá quíní xí-ndá. Vàchi nú ni
caní-né nùù-ndà ladu cuàhá-ndà, dandu
ni cuáha stná-ndà inga ladu-ndà. 40 Te
nú sanícuàchi-ne sàhà-ndà, te candiáá-nè
dùhnù-ndà, dandu ni cuáha stná-ndàné
dòò-ndà. 41 Te nú ni tnií-nèndó ñà-fuerza
cunsida-nda carga xi-ne iin dava hora,
dandu inga dava hora gà ni cúnsídá-ndáñâ.
42 Te nú xîcàn iin nèhivì iñàha nùù-ndà,
dandu ni cuáha-ndané; te nú cuní toó-né
iñàha, dandu màsà cuídáhán-ndáñâ
nùù-né.

Ndiá ìcà-ndà cuu ini-ndà sàhà ana xiní ùhì xì-ndà

43 'Sà-ìnáhá stnâ-nsià dohó nìsa cachi
nèhivì sànaha: "Icúmí-ndá cuu ini-ndà
sàhà nècuàchì cutnáhá vàha xi-nda,
doco nèhivì xiní ùhì xì-ndà, ni cuní ùhì
stná-ndàné", nìsa cachi-nè. 44 Doco yùhù
cachî, xiñuhu cuu ini-ndà sàhà nèhivì xiní
ùhì xì-ndà te casàhú viì-ndà xì nèhivì xícàn
chìhán dìquì-ndà; te obra vàha ni quidá
stná-ndà sàhà nèhivì có-xìñùhù xì-ndà;
te nú cânàhá-nè xì-ndà, te quidá quini-ne
xì-ndà, dandu ni cácàn tàhvì-ndà nùù Dios
sàhà-né. 45 Cunaha-nsiá, nú ni quidá-nsiá
ducán, dandu cunduu ndisa-nsia dèhe
Yuandiaha-nsiá iá ansivi, vàchi mii-yá,
dandacú-yá ñà-xìnu orá nùù nsidanicuú
nèhivì, vàha-ne ò malu-nè. Te dacuún
stná-yà dàvì nùù nsidaa nèhivì, a quidá
víi-né, ò có-quìdá víi-né. 46 Vàchi nú
cuisì nèhivì cuú ini xì sàhà-nsiá cuú
stná inì-nsia sàhà-xí, dandu mà níhì-nsiá
premiu sàhájàn. Dècuèndè nècuàchì iá
cuàchi-xi nahi tè-dàchíyàhvi (ñuu-ndà
yohó), quidá stná-nè ducán. 47 Te nú cuisì
tnaha-nsia cásàhú xì-nsiá, pues màdì obra
ndiaha nduájàn, vàchi divi ducán quidá
stná nèhivì có-ìnáhá xí Dios. 48 Ñàyùcàndùá,
xiñuhu quida viì ndisa-nsia nacua quidá
Yuandiaha-nsiá iá ansivi.

6

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà nansa quida-nda obra

1 'Màsà quídá-nsiá obra xi-nsia sàhà-ñá
cundehè nèhivì, vàchi nú sàhà ñà-jaàn
nduá, dandu còò ñà-vàha nìhì-nsiá
sàhámà nùù Yuandiaha-nsiá iá an-
sivi. 2 Ñàyùcàndùá, nú cuàhàn-nsià
dacútâhvì-nsiá nècuàchì ndahví, màsà
cátétnùhu-nsia ñà-jaàn. Vàchi ducán
quidá nèhivì datiaá uun nduú nèhivì vàha,
quidá váté-nê obra xi-ne veheñùhu ò calle
sàhà-ñá cuní-nè ndee vàha-ne nùù nèhivì.
Te ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá yohó:
cuisì ñà-jaàn cunduu ñà-vàha nìhì-né.
3-4 Doco mii-nsiá, na quidá-nsiá iin obra,
quida dèhé-nsiàñà, dandu coo dèhá` nùù
nèhivì. Doco nùù Yua-nda Dios, còó,
vàchi indéhe-yá, te nùù mii-yá icúmí-nsiâ
nìhì-nsiá ñà-vàha xi-nsia.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús na ní chi-naha-yàndó nansa càcàn tàhvì-ndà nùù Dios

5 'Na xícàn tàhvì-nsiá nùù Dios, màsà
quídá-nsiá na quidá nècuàchì datiaá uun
nduú nèhivì vàha. Vàchi mii-né, cudîi
ini-nè cuita-ne nacuatu-ne veheñùhu
ò esquina sàhà-ñá cundehè nèhivì-né.
Doco ñà-ndácuisì nduá yohó cachî:
cuisì ñà-cundehè nècuàchìmàné cunduu
ñà-vàha xi-ne. 6 Doco ndohó, na xícàn
tàhvì-ndà nùù Yua-nda Dios, ni nán-
sìhvi-nda ini vehe-nda, te nacadi-ndà yehè;
dandu miiní-yá iníní-yá na cáhàn-ndà
xì-yá. Te indéhe-yá, mate nèhivì, còó,
có-xìní-nè ñà-ndùá quìdà-ndà. Dandísá
nìhì-ndà iin ñà-vàha xi-nda nùù-yá.

7 'Na cáhàn-ndà xì-yá, màsà cáchí-ndà
iin-ni iñàha cuàhà xichi na quidá
nècuàchì có-ìnáhá xí Dios, vàchi mà
chíndéâmà. Mii-né, tuxí ini-nè icúmí
Dios cunini-yanè ñà-cuàhà guá cáhàn-nè,
doco còó. 8 Ñàyùcàndùá, màsà quídá-nsiá
na quidá mii-né. Vàchi Yuandiaha-nsiá,
mate táñâha ga cachi-nsià xì-yá índù
necesidad icúmí-nsiâ, doco sà-ìnáhá-yâ.
9 Ñàyùcàndùá, nahi palabra yohó cachi-nsià
na xícàn tàhvì-nsiá nùù-yá:

Yua-nsí Dios iá ansivi, ni ndácùcahan
tnùñuhu nèhivì quìvì-ní. 10 Te yàchì
ni sáà stná tiempu cusahnu-ní
ñuhìví yohó, xícàn tàhvì-nsí. Te
nacua quidá ana ndoó ansivi
ñà-ndùá dandacu-ní, divi ducan
ni quidá stná nèhivì ñuhìví yohó.
11 Pan xi-nsi iin quìvì iin quìvì,
taxi tahvi-níà nùù-nsí vichi.
12 Te cuicahnú inì-ní sàhà cuàchi
iníhícá-nsî, nacua xicáhnû stná
ini nsiùhù sàhà nèhivì iníhícá
nùù-nsí. 13 Te chindee-ní nsiùhù
ñà-màsà dáca nèhivì nsiùhù; te
dacácu stná-ní nsiùhù nùù ñà-malu
nicanicuahàn. Vàchi cuisì mii-ní
nduu-ní rey ndiaha cusáhnû
dandacu inicutu, te cuisì mii-ní
ndiaha-ní nicanicuahàn. Amén.
(Ducán cachi-nsià.)

14 'Vàchi nú ni cuícáhnû inì-nsia sàhà
nèhivì nì quida quini xi-nsiá, dandu stná
Yuandiaha-nsiá iá ansivi, cuicahnú stná
ini-yà sàhà cuàchi mii-nsiá. 15 Doco nú
màsà cuícáhnû ini-nsià sàhà nèhivì dava ga,
dandu mà cuícáhnû stná ini-yà sàhà cuàchi
mii-nsiá.

Nansa quida-nda na iníhîi-ndà ndoó dòcó-ndà

16 'Na iníhîi-nsiá ndoó dòcó-nsià, màsà
dátiáâ-nsiá cuhúún ini-nsià. Vàchi ducán
xíquida stná nècuàchì datiaá uun nduú
nèhivì vàha, quidá cánûú-nê ndoó-né
tnùnsí ini sàhà-ñá cundaà ini nèhivì

iníhîì-né. Te ñà-ndácuisì nduá cachî
xì-nsiá vichi: cuisì ñà-jaàn cunduu ñà-vàha
nìhì-né. 17 Doco mii-nsiá (màsà quídá-nsiá
ducán). Na iníhîì-nsiá nùù Dios, quisi-nsia,
te nduvìì dínì-nsiá 18 sàhá màsà cúndáà
ini nèhivì iníhîì-nsiá; cuisì Yua-nda Dios
cundaà inì-xi, vàchi indéhe-yá, mate
có-tùí-yá nùù nèhivì; doco indéhe-yá, te
cuàhatahvì stná-yànsià ñà-vàha xi-nsia
(sàhámà).

Ndè gloria xiñuhu càyà ñà-cuìcà-ndà

19 'Màsà dácâyà-nsià ñà-cuìcà-nsiá ñuhìví
yohó, vàchi icúmíâ cusiquidi-ñá, te ò nana
ditnu-ña, te ò quíhvi tècuìhnà quida cui-
hna xán. 20 Còó, dècuèndè gloria ni
cáyà-ñà, vàchi yucán mà nunca cusiq-
uidiá, ni mà náná dítnú-ñá, ni mà quíhvi
stná tècuìhnà quida cuihna xán. 21 Ducán
quida-nsia, vàchi ndé quida-nda cuenta iá
ñà-cuìcà-ndà, divi lugar yucán cuàhàn-ndà
cunihnu cuahà ini anima-ndà.

Ejemplu sàhà nduchìnúù nèhivì

22 'Nduchìnúù-ndà nduú ñà-tùínúù
iquìcúñú-ndà. Ñàyùcàndùá, nú iá vàha ma,
dandu vàtùni cutuì nuù-ndà ñà-quida-nda
nsidanicuú iñàha. 23 Doco nú cuhíà, dandu
inicutu nácuììn tnùù. Te ducán stná xì
anima nèhivì, nú iín tnúú ndê xiñuhu
datnúù mii-yá, dandu ¡ndahví-nè! Vàchi
tnùndoho nduá, nú ducán.

Mà cúí cundoo ùì patrón xi-nda

24 'Iin peón, mà cúí cundoo ùì patrón
xi-tè, vàchi nú ducán, dandu iin-ne coo
manì nùù-té, te inga-nè cundehè úhì-te.
Te ò ni cachí-ndà, iin-ne cahíchì inì-te, te
inga-nèmà coo vàha xi-té. Te ducán iá
stná xì mii-nsiá, nú cuú inì-nsia sàhà dìhùn,
dandu mà cúí cunucuachi stná-nsià nùù
Dios.

Nansa ndiaá Dios nècuàchì xínduu dèhe-ya

25 'Ñàyùcàndùá, yùhù cachî xì-nsiá,
màsà nácání ini-nsià sàhà vida xi-nsia
nansa nìhì-nsiá ñà-cuxi-nsia coho-nsia,
te cundixi-nsia. Còó, vàchi màdì
cuísi ñà-cuxi-nda ndùá xiñuhu sàhà-ñá
cucumi-nda iin vida ndiaha; te cuerpu
xi-nda, chicá ndiaá` nùù sìcoto ndixi-nda.
26 Cundehè-nsiá laa ndavá ansivi, có-xìtú-si,
ni có-chîvàha-sì nùnì, vàchi còò cosecha
ndaníhí-si. Còó, cuisì nùù Yuandiaha-nda
iá ansivi níhì-sí ñà-ìtiácù-si. Pues náhà
xìcà, chicá ndiaá mii-nsiá nùù quisì mà.
27 Ñàyùcàndùá, mate yáha ga ni cahní-nsiá
dìnì-nsiá, te nacání ini-nsià, uun-ni
queámà, vàchi mà níhì-nsiá cuahnu ga-nsià
ni-inga dava metro.
28 'Ni màsà nácání stná inì-nsia sàhà
ñà-ndùá cundixi-nsia. Cundehè-nsiá nansa
sahnú ita yucù. Có-quìdáchúûn-yá, ni
có-quìdá vàha stná-yà sìcoto. 29 Doco chicá
ndiaha náhà ita mà nùù rey Salomón (nìsa
ìa sànaha), mate yáha ga vico nì sandixi-ne.
30 Iin ita, yùcù-ni nduá (có-ndiàá ndisa);
quìvì vitni iá` campu, te tnaa sànì ìchà,
vihini quèa xìtnù coca. Doco mate ducán
nduá, ndiaha gá nì quidavàha Dios ita-ñà.
Ñàyùcàndùá, vihi gá icúmí-yâ cuàhatahvì
stná-yà ndohó (ñà-ndùá xiñuhu). Doco
mii-nsiá, iyuhu gá xiníndísâ-nsiá mii-yá.
31 'Pues yùhù cachî , màsà nácání ini-nsià,
te màsà cáchí-nsià: "¿Índù tùi ñà-cuxi-nsi
coho-nsi, te cundixi-nsi?" 32 Vàchi nèhivì
nsidaa raza gà ndoó ñuhìví, divi ñà-jaàn
nduá nandúcú-nê. Doco mii-nsiá, iá
Yuandiaha-nsiá ansivi, te sà-ìnáhá-yâ
xiñuhu nsidaájàn nùù-nsiá. 33 Ñàyùcàndùá,
xiñuhu nanducu-nsiá (nansa chivàha
vìì-nsiá ley xi), ñuhìví ìì xí-yá, te quida-nsia
cumplir ñà-vàha cuní-yà quida-nda,
dandísá nìhì stná-nsià nsidaa gá ñà-ndùá
quidámánì nùù-nsiá. 34 Te màsà nácání
inì-nsia sàhà ñà-ndùá cui yàha-nsia tnaa
idá, vàchi nú sànì sàà quìvì mà, dandu
(nsidaámà icúmíâ quee viá), mate ni nácání
cuáhà ini-nsià. Nsìquívì iá cuàhà ñà-ndùá
yáha-nsia, ñàyùcàndùá có-xìñùhù nacani
stná ini-nsià sàhà tnaa idá —nì cachi Jesús.

7

Màsà dácuídâ cuàchi stnaha-nda

1 (Dandu nì cachi stná Jesús:)
—Màsà dácuídâ cuàchi stnahá-nsiá,
dandu mà dácuídâ cuàchi stná Dios
mii-nsiá. 2 Vàchi nacua quidá mii-nsiá
dacuidá cuàchi stnahá-nsiá, divi ducán
icúmí stná-yà quida-ya xì-nsiá. Vàchi
vara chitácùhá-nsià, divi icúmí stná-nsià
cuitacùhá-nsià.
3 'Iin nèhivì, ¿índù chuun (indéhe-né
falta xi ñanìtnaha-ne, te xítnùhu-ne
nècuàchìmà)? Vàchi ducán queámà na
ian cuní-nè cundehè-né iin mihì tìì inácáá
ini nduchìnúù nècuàchìmà, te nduchìnúù
mii-né, iin yutnù cahnú nduá inácáá.
4 Te nú ducán, ¿índù chuun cachí-nè xì
ñanìtnaha-nemà: "Nacoo-ní yùhù nì tàví
mihì tìì inácáá cucuíín nduchìnúù-ní"?

5 Nècuàchì cachí ducán, datiaá úún-né ndiaá
ndisa-ne. Vàchi dihna xiñuhu quee yutnù
cahnú nduchìnúù mii-né, dandu vàtùni
cutùi viì núù-né ñà-tavà-né mihì tìì inácáá
nduchìnúù ñanìtnaha-nemà.
6 '(Mà váha ndatnuhu-nda xi nèhivì
nansa ni nì cui sàhà) yà-ìì, còtó quida-ne
xì-ndà na quidá sìhina cuehé. (Uun-ni
queá ñà-cachi-ndà palabra ndiaha xi nèhivì
síquinì mà), vàchi na quidá cochí quidá
stná-nè, vàchi mate sìdiqui yáha ga ndiaá
ni chíndóó-ndá nùù-sí, doco cuànihni
sàhà-síâ.

Nansa cundiatú anima-ndà

7 'Càcàn tàhvì-nsiá, te nìhì-nsiá. Nan-
ducu-nsiá (ñà-vàha nùù-yá), te icúmíâ
tùia. Càhàn-nsià, te nuna yehè-yá. 8 Vàchi
nsidaa ana xícàn tàhvì, icúmí-nê nìhìtáhvì
ndisa-ne, te nsidaa ana nandúcú xí
ñà-vàha, icúmí-nê nìhì-néà; te nsidaa ana
xícàn tàhvì yehè-yá, icúmí-yâ nacuna-ya
nùù-né.
9 'Nú ni cácàn iin dèhe-nsia pan cuxan,
divi pan cuàha-nsiañà, màdì yúù. 10 Te nú
cuñu siaca xícàn, pues divi cuñu quisì mà
cuàha-nsiañà, màdì cóò. 11 Cunaha-nsiá,
mate nèhivì cuáchi nduú-nsiá, doco
tùha-nsia cuàha-nsia dèhe-nsia ñà-ìá viì.
Ñàyùcàndùá, vihi gá icúmí Yuandiaha-nsiá
iá ansivi cuàha-yansià ñà-vàha nú ni cácàn
tàhvì-nsiá nùù-yá.
12 'Ñàyùcàndùá, nacua cuní mii-nsiá
quida nèhivì xì-nsiá, divi ducán quida
stná-nsià xì mii-né. Vàchi ñà-jaàn nduá
cachí nùù nsidaa tutu nduú ley xi Dios, xì
nùù stná tutu nì tiaa profeta nìsa cahàn
cuenta xi-ya.
13 'Quìhvi-nsia yehè cuiín sáà (gloria),
vàchi xica yehè ichì cahnú cuàhàn ndé
ndañuhu-nda, te cuàhà gá nèhivì quíhvi
yucán. 14 Doco sitníhì yehè, te cuiín ichì
cuàhàn ndé cutiacu ndiaha-nda; te sàhà-ñá
nduá ichì cuiín, ñàyùcàndùá sacu nèhivì
ndácùhun xán.

Nansa cundaà ini-ndà índù nèhivì cáhàn ndisa cuenta xi Dios

15 'Cuidadu cundoo-nsia xì nèhivì tnùhù
dananí úún cáhàn cuenta xi Dios, vàchi
cutu vàxi-ne (datiaá úún-né mànì ini-nè)
nahi rìì mansu, doco anima-nè, còó,
nahi lobu dana, ducán iá`. 16 Doco cuisì
cundehè-ndà ñà-ndùá quidá-né, dandu
cundaà ini-ndà nansa ndisa iá anima-nè.
Te ducání iá stná xì-né na iá xì yutnù
fruta, mà cuáha yutnù ìñù ni-iin sì-uva,
te mà cuáha stná yùcù iñu ni-iin stná
sìhigu. 17 Mà cúí, vàchi nsidaa yutnù
vàha, puru fruta vàha sáha-nù. Te yutnù
còò chuun xi, cutu ñà-chìcuéhè sáha-nù.
18 Doco iin yutnù vàha, mà cúí cuàha-nù
iin fruta chicuéhè. Ni-iin stná yutnù còò
chuun-xi, mà cuáha-nù ni-iin quisì vídì.
19 Te nsidaa yutnù có-sâha xi ñà-ìá viì,
icúmí-nû tàhndè-nu, te quèe-nù ñuhu
coco-nù. 20 Ñàyùcàndùá, na quida-nda xi iin
yutnù, nacúní-ndànú sàhà fruta-nu, ducán
nacúní stná-ndà nèhivì sàhà ñà-ndùá
quidá-né.

Màdì nsidaa nèhivì càcu-ne, nì cachi Jesús

21 'Cuàhà nèhivì cachí-nè xì´: "Stoho-nsì
Señor nduu-ní". Doco màdì nsidaa
nècuàchìmà sàà-nè cundoo-ne ñuhìví ìì xí
Yuamání´ iá ansivi; cuisì nèhivì quidá ndisa
xi ñà-ndùá cuní-yà, divi sàà yucán. 22 Te
cunaha-nsiá, na sáà quìvì (xìnu tiempu),
dandu icúmí cuàhà nèhivì cachi-nè xì´:
"Stoho-nsì Señor, sànì càhàn-nsì cuenta
xi-ní, te nì ndacùcahan-nsí quìvì-ní;
dècuèndè nì tavà stná-nsì ñà-malu ñuhú
ini nèhivì, te cuàhà gá stná milagru nì
quida-nsi na ní ndacùcahan-nsí quìvì-ní",
cachi-nè. 23 Dandu yùhù naxiconihí nùù-né,
te cachì: "Tàcùní nsiohó; cuahán-ndâ
iladu, vàchi cuàhà ñà-chìcuéhè sànì
quida-ndá".

Nansa nì nacani Jesús ejemplu sàhà ùì vehe

24 'Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì iníní xí
ñà-ndùá cachí`, te quidá ndisa-neà cumplir,
nduú-né na iin tiàa nchichí nì nanducu xi
iin xaan ndé iá cavà fuerte, te yucán nì
chinduhù-né vehe-ne. 25 Daaní, nì quesaha
nì cuun dana dàvì, te nì xìnu tèñuhu cuáhà.
Dandu nì dàñà stná tàchì fuerte, te nì dùcùn
nsidaámà ìcà vehe ma. Doco cónì ndùá`,
vàchi nùù cavà fuerte indúhá.
26 'Doco cunaha-nsiá, nèhivì iníní uun xi
ñà-ndùá cachí`, te có-quìhín casu-nè, na iin
tiàa ndañuhu nduú-né, divi na iin tiàa nì
quidavàha xi vehe-xi dìquì ñusì-ní. 27 Vàchi
na ní quesaha nì cuun dana dàvì, te nì dàñà
stná tàchì fuerte, dandu nì xìnu tèñuhu
cuáhà yucán. Te nì dùcùn nsidaámà ìcà
vehe ma. Te nì ndua ìá nì chàhmà dahuan
—nì cachi Jesús.
28 Daaní, na ní nsihi nì càhàn-yà xì nèhivì
ducán, dandu nì ndulocó-nè sàhà ñà-ndùá

chináhá-yà. [29] Vàchi na iin nèhivì tùha dandacú, ducán nì chinaha-yànè, màdì nahi modo chináhá nècuàchì ley xi veheñùhu.

8

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa icúmí cuèhè lepra

[1] Daaní, nì nuu Jesús yucù yucán, te cuàhà gá nèhivì nì tenchicùn xì-yá. [2] Te cunaha-nsiá, yucán nì tnàtuu stná iin tiàa icúmí cuèhè lepra, te nì tutuyuhu-né ñuhù sàhà-yá, cachí-nè xì-yá:

—Señor, nú cuní-nî, vàtùni dandúvàha-ní yùhù.

[3] Dandu nì chituu Jesús ndahà-yá nùù-né, te nì cachi-yà:

—Juùn. Vichi duha ni ndúvàha-ní, cachî xì-ní.

Dandu divi hora nì cachi-yà xì-né ducán, nì ndañuhu cuèhè xi-ne. [4] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-ní, màsà cáchì-ní ni-iñàha xi nèhivì. Cuisì cuahán-nî nùù dùtù dacúndêhe-nínè ìcà-ní, dandu nacuàha-ní promesa xi Dios nacua cachí ley xi Moisés sàhà-ñá cundaà ini nèhivì ñà-sànì nduvàha-ní —nì cachi-yà.

Nansa nì dàndúvàha Jesús mozo xi iin capitán nì quixi ladu Roma

[5] Daaní, nì nasaa Jesús ñuu Capernaum, te yucán nì tnàtuu iin capitán romanu, nì sacundahví-nè nùù-yá, [6] cachí-nè:

—Señor, iá iin mozo xi cuhí, indúhu-né cama vehi; sànì dàñà î cuerpu-nè, te yáha ga ndohó-né.

[7] Dandu nì cachi Jesús xì capitán mà:

—Jaàn másàì dandúvàhi-nè.

[8] Te nì naxiconihí capitán mà nùù-yá, cachí-nè:

—Señor, có-nâtùi yàha-ní vehi. Cuisì dandacu-ní xì palabra xi-ní, te nduvàha mozo xi. [9] Vàchi yùhù, ndoó stná ana dandacu-xi nùí, te mií, dandacú stnáì nùù soldadu xi. Nú ni cachî xì iin-tè: "Cuahán", dandu cùhùn-te; te ò nú ni cachî xì ingà-te: "Naha", dandu quixi-tè; te na cachí stnáì xì iin mozo xi: "Dohó quido", dandu ducán quida-te —nì cachi capitán mà.

[10] Nì nsihi nì inini Jesús ñà-jaàn, dandu nì ndulocó-yà, te nì cachi-yà xì nèhivì xínchicùn xì-yá:

—Cunaha-nsiá, tàñáha ga cunì ni-iin nèhivì ñuu-ndà Israel yohó ndudává xí capitán yohó, vàchi cuàhà gá xiníndísâ-né. [11] Te cachí stnáì xì-nsiá, icúmí nataca cuàhà gá nèhivì quixi inicutu ñuhìví dècuèndè ndé xínu orá xì ndé quécahnu-ya, te nataca-nè cutnahá-né xì Abraham xì Isaac xì Jacob ñà-cundoo-ne (vicò) ñuhìví ìì xí Dios. [12] Doco nèhivì dava ga cuàhàn cundoo ñuhìví ìì mà nì cùí, icúmí-nê ndiachi-né fuera ndé iín tnúú; te yucán icúmí-nê cuacu fuerte-nè, te càna nùhu-ne.

[13] Daaní, nì cachi Jesús xì capitán mà:

—Vàtùni nùhù-ní vichi, te nacua sànì xinindisa-ní, divi ducán icúmí coo —nì cachi-yà.

Dandu divi hora yucán nì nduvàha mozo xi nècuàchìmà.

Nansa nì dàndúvàha Jesús dìdo Pedro

[14] Daaní, nì sàà Jesús vehe Pedro, te yucán nì xini-yà cuhí dìdo-ne ñahà; indúhu-né, nácuàha yocá-nè. [15] Ñàyùcàndùá, nì tnii-ya ndahà-né, te nì cuxio cuèhè mà. Dandu nì ndacuiin-nè nì quesaha-né nì xinucuachi-né nùù-yá xì compañeru-yà.

Nansa nì nduvàha cuàhà gá nèhivì nì quida Jesús

[16] Daaní, nì cuñaà, te yucán nì sàà stná cuàhà gá nèhivì, ndacá-né cuàhà nècuàchì inácáá ñà-malu inì-xi. Te cuisì-ní nì càhàn-yà xì iin iin nècuàchìmà nì dàndàcú-yá nùù-sí, te nì quee dahuun-sì nùù-né. Te nsidaa gá stná nècuàchì cuhí nì casaà yucán, nì dàndúvàha stná-yànè. [17] Ducán nì quida-ya sàhà ñà-nì cùú ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu nèhivì xí Dios nani Isaías na ní cachi-nè palabra yohó: "Mii-yá nì dàcúxíó-yá cuèhè xi-nda, vàchi nì nacuida-ya ñà-ndùá dandoho xi-nda".

Nansa nì cachi Jesús xì nèhivì cuní cunchicùn xì-yá

[18] Na ní xini Jesús sànì tnàtuu cuàhà gá nèhivì nùù-yá, dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá ñà-nì cúhùn-nè xì-yá ndè inga ladu mar. [19] Te daa nì tnàtuu stná iin nècuàchì ley xi veheñùhu, cachí-nè xì-yá:

—Maestro, dispuestu ié` cunchicuìn mii-ní ndéni nì cui ni cúhùn-ní.

[20] Doco nì cachi-yà xì-né:

—Lusu, iá nchihò-sí; te laa ndavá ansivi, iá stná tacà-si; doco yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, còò ni-iin lugar ndé cunduhí cùdì.

[21] Daaní, inga nèhivì nduú iin ana dacuahá-yá, nì cachi stná-nè xì-yá:

—Señor mío, dihna ni núhì vehi coo
guè dècuèndè nú sànì ndùxin yué (dandu
cunchicuìn mii-ní).
22 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Còó. Cunchicùn dahuun-ní yùhù.
Nècuàchì còò vida (ndiaha nùù anima-xi),
divi ni cúxin xi nsìi xi.

Nansa nì quida Jesús iin milagru, te nì cucuìin tàchì, te nì nàcùñuhu dadí tècuìí mar

23-24 Daaní, nì nana Jesús lancha, mii-yá xì
nècuàchì dacuahá-yá, te cuàhàn-yà xì-né
nùù mar. Doco nì quesaha caná ndéé
tàchì, te nì nacuahnu todò tècuìí, te cuàhà
gá-te nì quèe stná ini lancha. Doco mii-yá,
quídì naà-yá. 25 Ñàyùcàndùá, nì nataca
nècuàchì dacuahá-yá ndé indúhu-yá, te nì
dànsícuìhnu ini-nèyà, cachí-nè xì-yá:
—¡Stoho-nsì Señor! ¡Dacácu-ní nsiùhù,
vàchi cuàhàn-ndà càhà-ndà!
26 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿Índù chuun yúhî guâ-nsià, te
có-càhvì-nsiá xì Dios?
Dandu nì ndacuiin-yà nì càhàn-yà nì
sadi-yà nùù tàchì xì nùù tècuìí mar mà.
Te (vichi vichi) nì nàcuììn dàdí uun ini-
cutu. 27 Dandu nì candulocó nècuàchìmà nì
cachi-nè:
—¿Índù clase tiàa nduú ana yohó
ñà-dècuèndè tàchì xì mar ininí xí-nê?

Nansa nì tavà Jesús cuàhà ñà-malu ñuhú ini iin tiàa ñuu Gadara

28 Daaní, nì sàà Jesús inga ladu mar
yucán ndé nduú ñuu Gadara. Te yucán nì
caquee ùì nèhivì mahì cueva ndé xí-indùxin
nsìi, te nì tnàtuu-ne nùù-yá. Ndúì-nè,
ñuhú ñà-malu ini-nè, te dana sàstnùhù-né,
mà cùì yáha ni-iin nèhivì ichì yucán ndé
ndoó-né. 29 Te nì càna ndee-né, cachí-nè
xì-yá:
—Mii-ní, Dèhemanì Dios nduu-ní. ¿Ndía
cunduu-ní nsiùhù? ¿A váxi-ní dandoho-ní
nsiùhù, mate tá sàà hora ndoho-nsi? —nì
cachi-nè.
30 Te xica yucán ndoó cuáhà stná cochi
xixáhan-sì. 31 Ñàyùcàndùá, nì sacundahví
nsidaa ñà-malu mà nùù-yá, cachá`:
—Nú cuàhàn-ní tavà-ní nsiùhù, dandu
dayáha-ní nsiùhù ini cochi cuàhà yucán.
32 Dandu nì cachi-yà xán:
—Cuahán-ndâ, cachî.
Dandu nì caquee nsiha nì sàcùñuha ini
cochi yucán. Ñàyùcàndùá, carrera nì canuu
nsihi-sì candiaa yucán, te nì còyo-sì ndè
mar nì càhà-si.
33 Dandu tè-ndiàá xì cochi mà, yáha ga
nì yùhí-te; te mànuhù-té carrera ndé nduú
ñuu yucán, nì cachitnùhu-tè xì nèhivì ñuu
mà ñà-ndùá nì cuu, xì sàhà stná nècuàchì
nìsa ñuhu ñà-malu inì-xi. 34 Ñàyùcàndùá, nì
caquee nsihi nèhivì ñuu mà nì casaà-nè ndé
iá Jesús; te na ní xini-nèyà nì sacundahví-nè
nùù-yá ñà-nì quèé dahuun-ya ladu xi-ne.

9

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin nèhivì nì dàñà î cuerpu-xi

1 Daaní, nì nana tu Jesús lancha, te
nì yàha-ya mar mànuhù-yá inga ladu
ndé nduú ñuu-yà. 2 Te yucán nì tnàtuu
nèhivì nsida-xi iin nècuàchì cuhí nì
dàñà î cuerpu-xi, indúhu-né camilla.
Ñàyùcàndùá, na ní xini-yà ñà-cuàhà
guá xíxinindisá nèhivì yucán mii-yá, nì
cachi-yà xì nècuàchì cuhí mà:
—Màsà cúhúún inì-ní, hijo, vàchi yùhù
xicáhnû inì sàhà cuàchi-ní.
3 Doco cunaha-nsiá, yucán ndoó stná
dava maestru xi ley xi veheñùhu, te nacání
ini-nè: "¡Mà ndóo ini Dios sàhà ñà-ndùá nì
cachi Jesús mà!" 4 Doco mii-yá, ináhá-yâ
nansa nacání ini nècuàchìmà, ñàyùcàndùá
nì cachi-yà xì-né:
—¿Índù chuun có-nàcání víi inì-nsia?
5 Cachi-nsià xì´: ¿índù milagru nduú
ñà-chicá ùhì quida-nda: a ñá-cachi
uun-nda (xi nècuàchì cuhí) ñà-xìcáhnû
ini-ndà sàhà cuàchi-ne, te ò ñá-cachi-ndà
xì-né ni ndácuíín-nè, te nacaca-ne? 6 Pues
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
cuàhìn quide iñàha sàhà-ñá cundaà ini-nsià
iá ndisa derechu cuicahnú inì sàhà cuàchi
nèhivì ñuhìví.
Dandu nì cachi-yà xi nècuàchì cuhí mà:
—Ndacuiìn-ní, ndanihi-ní camilla xi-ní,
te xuhun-ní vehe-ní.
7 Dandu, nì ndacuiin nècuàchìmà,
mànuhù-né vehe-ne.
8 Na ní xini nèhivì cuáhà itá yucán
ñà-ndùá nì cuu, dandu nì yùhí-nè, te nì
naquimanì stná-nè Dios; vàchi nì xini-nè iá
ndisa ana nì nìhìtáhvì cuáhà nùù-yá.

Nansa nì cana Jesús iin nècuàchì dachíyàhvi nani Mateo

9 Daaní, nì quee Jesús lugar yucán
cuàhàn-yà. Te nì xini-yà yucán iá iin

tiàa nani Mateo, iá-nè nùù mesa ndé
dachíyàhvi-ne. Te nì cachi-yà xì-né:
—Nahà-ní cunchicùn-ní yùhù.
Dandu nì ndacuiin nècuàchìmà cuàhàn
stná-nè xì-yá.
10 Daaní, después iá-yà iin vehe xixí-yá,
te cutnáhâ stná-yà xì cuàhà nècuàchì
dachíyàhvi, xì cuàhà gá stná inga nèhivì
cachí-nè iá cuàchi-xi; xíndoo nsidaa-né
xixí-né xì-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. 11 Te
nì caxini nècuàchì fariseu nansa quidá-yá
(xixí-yá xì nècuàchìmà), te nì càhàn-nè xì
nècuàchì dacuahá-yá mà, cachí-nè:
—¿Índù chuun cutnáhâ maestru xi-nsia
xixí-né xì cuàhà tè-dàchíyàhvi, xì dava ga
stná nèhivì cuáchi?
12 Doco nì tiacu Jesús ñà-càchí-nè ducán;
ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:
—Màdì nècuàchì ndáa vàha xiñuhu
xi ana quidatatna xi-né. Còó, nècuàchì
cuhí xiñuhu xi ana quidatatna xi-né.
13 Ñàyùcàndùá, cuahán-nsià dacuahá-nsiá
nansa cuní cachi Dios nùù tutu ìì ndé
cachí-yà: "Chicá cudîì inì ñà-cundehè
ndahví stnahá-nsiá, te màdìá cuàha-nsia
yùhù iin promesa", cachí-yà. Vàchi
yùhù, màdì nèhivì nihnú ndàcuisì inì-xi
vàxi càhàn xì´ ñà-naxicocuîn ini-nè.
Còó, nèhivì cuáchi vàxi nanduquí áma
naxicocuîn ini-nè sàhà cuàchi-ne —nì
cachi Jesús.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí cónìsá íníhîì nècuàchì dacuahá Jesús na iá va-ya ñuhìví yohó

14 Dandu nì catnàtnuu nècuàchì nchícùn
xì Juan Bautista, te nì ndàcàtnùhù-né
nùù-yá, cachí-nè:
—Nsiùhù xì stná nècuàchì fariseu, iníhîì
cuáhà-nsí ndoó dòcó-nsì, doco nècuàchì
dacuahá mii-ní, còó, có-ìníhîì-né. ¿Índù
chuun?
15 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nècuàchì ndoó vicò nándàhà, ¿a cúí
cundoo-ne tnùnsí ini na meru ndoó-né cut-
náhâ-né xì noviu? Còó. Doco vàxi iin
quìvì mà cóó gá noviu nùù-né; dandísá
tiempu yucán icúmí-nê cunihiì-né cundoo
dòcó-nè.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí icúmí ndañuhu estilu sànaha, divi sàhà estilu saa nì nacoo Jesús

16 'Sìcoto saa, màsà nácàhmá-ndàñá nùù
ñá-tùhú, vàchi nú ducán, dandu dandán-
síá ndé nì nacàhmá, te chicá ndatá sìcoto
tuhú mà. Dandu ñà-sànì ndàtà dahuun
sicoto-mà cundua. 17 Stná vinu, nú vinu saa
nduá, dandu mà dáquêe nèhivì-ñá ini itni
iìn tuhú, vàchi nú ducán, dandu ndàtà-ñá,
te cuìtià vinu, te cuchicuehe stná iìn mà.
Ñàyùcàndùá, nú vinu saa nduá, dandu itni
iìn sàà ni quéa, te ducán còò ni-iñàha cuu
xán, ni stná iìn mà.

Nansa nì dànátiácú Jesús dèhe Jairo, te nì dàndúvàha stná-yà iin nècuàchì ñahà ndohó iin cuèhè ùxìn ùì cuìà

18 Na cáhàn va Jesús ducán xì nèhivì,
dandu nì sàà stná iin nècuàchì dandacú, te
nì tutuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá, cachí-nè
xì-yá:
—Làcà ní quesaha xíhì nihni dèheyoquí;
doco nú ni cúhùn-ní, te chitàndòò-ní
ndahà-ní dìquìá, dandu nanihìtáhvìá
ñuhìví —nì cachi-nè.
19 Ñàyùcàndùá, nì ndacuiin-yà cuàhàn-yà
xì-né. Te cutnáhâ stná-nè xì nsidaa
nècuàchì dacuahá-yá. 20 Doco nìsa ìa
stná iin nècuàchì ñahà cuhí cuèhè nìì.
Sàcuàhàn-nè ùxìn ùì cuìà ndohó-né ducán.
Ñàyùcàndùá, nì quixi-ne ladu yàtà-yá, te
nì dàcúhùn canúú-nê dìnìndàhá-nè nùù sì-
coto xi-ya. 21 Vàchi nihnú ini-nè: "Nú ni
dúcùn ndahí mate sícotò-ni xi-ya, dandu
nduvàhi". 22 Dandu mii-yá, nì nacuico-yá
yàtà-yá, te nì xini-yà nècuàchì ñahà mà, te
nì cachi-yà xì-né:
—Màsà cúhúún inì-ní, hija, vàchi sànì
nduvàha-ní ñà-nì xinindisa-ní.
Dandu divi momentu mà nì nduvàha
nècuàchìmà.
23 Daaní, nì sàà-yà vehe nècuàchì dan-
dacu-ma, te nì xini-yà yucán ndoó cuàhà
nèhivì xì stná tè-sìví, sacú ndéé-nê, te
tnaná-né. 24 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—Quee-nsia fuera, vàchi ñahà chìì yohó,
cónì xíhì ndisa-ñà, quídì uun ni-ñà.
Doco nèhivì mà, nì sàcùndiaa uun-neyà.
25 Dandu mii-yá, nì dàcúhùn-yà nsidaa-né
fuera, te nì quìhvi-ya ndé indúhu ñahà
chìì mà. Dandu nì tnii-ya ndahà-ñá, te
nì dàndácòo-yàña (vàchi sànì natiacù-ña).
26 Daaní, inicutu ladu yucán nì xìtià palabra
nansa nì quida-ya milagru mà.

Nansa nì dàndúvàha Jesús ùì nècuàchì cuaá

27 Na ní quee-ya lugar mà, dandu yucán
nì tenchicùn stná ùì nècuàchì cuaá mii-yá,
cána-ne, cachí-nè xì-yá:
—Mii-ní descendencia ìì xí David, cun-
dehè ndahví-nî nsiùhù.

[28] Dandu nì yàha-ya ini vehe, te ndè yucán
nì casaà stná nècuàchìmà, nchícùn-nèyà.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿A xiníndísâ ndisa-nsia ñà-vàtùni
dandúvàhi mii-nsiá?
—Jaan, Señor —nì cachi-nè.
[29] Dandu nì chituu-ya dìnìndàhá-yà
nduchìnúù-né, te nì cachi-yà:
—Nacua sànì xinindisá-nsiá, divi ducán
ni coo-xi-nsiá, cachî.
[30] Dandu nì natùi nùù-né. Te nì chi-
naha-yánè, cachí-yà xì-né ñà-màsà cúnít-
nùhu nèhivì sàhà ñà-ndùá nì quida-ya.
[31] Doco mii-né, nì caquee-ne nì nacani-ne
sàhà-yá xì nsidaa nèhivì ndoó inicutu ladu
yucán.

Nansa nì nìhì iin nècuàchì ìhìn nì nac-
ahàn-nè nì quida Jesús

[32] Meru queé nècuàchì cuaá mà, te nì que-
saa stná itnii nèhivì ndaca-xi iin nècuàchì
ìhìn inácáá stná iin ñà-malu inì-xi. [33] Dandu
nì tavà Jesús ñà-malu mà, te nì nìhì-né nì
nacahàn viì-né. Ñàyùcàndùá, nì ndulocó
nèhivì, cachí-nè:
—Có-xìní-ndà ni-iin ñà-ndiaha jaàn
ñuu-ndà Israel yohó.
[34] Doco nècuàchì fariseu, nì cacachi-nè
sàhà-yá:
—Còó. Sàhà-ñá chindéé jefe xi
ñà-malu-nè, ñàyùcàndùá vàtùni tavà-né
dava ga ñà-malu.

Nansa cuhí ini Jesús nèhivì

[35] Daaní, chicá más nì xìcanuu Jesús ladu
yucán nì nacàhin-ya nsidaa ñuu nahnú
xì ñuu cuati, dacuahá-yá nèhivì sáhàn
veheñùhu iin iin ñuu, te cachítnùhu-ya
razón ndiaha sàhà ñuhìví ìì xí Dios. Te
nì dàndúvàha stná-yà nèhivì ndohó nsi-
danuu clase cuèhè. [36] Te na ní xini-yà
yáha ga cuàhà nèhivì ndoó, dandu nì cuhi
gà ini-yànè, vàchi ndoó-né nahi rìì còò
stohò-xi.
[37] Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì
dacuahá-yá:
—Ñà-ndáà nduá (cuàhà nèhivì tàñáha
ga cunindisá); te na iin cosecha cahnú
ndaníhí-ndá nduú-né, doco sacu nèhivì
nduú ana (chindéé xí-ndá) ndanchítóá.
[38] Ñàyùcàndùá, càcàn tàhvì-nsiá nùù Lamú
dandacú sàhà chuun yohó ñà-nì téchúûn
gá-yà nèhivì cùhùn quida xi chuun (ìì xí-yá
mà), vàchi na ian ndaníhí-ndá iin cosecha
ndiaha nduá —nì cachi Jesús.

10

Nansa nì nacàxin Jesús ùxìn ùì tiàa
ñà-cunduu-ne apóstol xi-ya

[1] Dandu nì cana Jesús ùxìn ùì nècuàchì
dacuahá-yá, te nì sàhatahvì-yánè
ñà-tavà-né ñà-malu ñuhú ini nèhivì.
Te nì nìhìtáhvì stná-nè dandúvàha-ne
nècuàchì cuhí ndohó nsidanuu clase cuèhè.
[2] Cunaha-nsiá, dohó nani ùxìn ùì nècuàchì
dacuahá-yá mà: primeru iá Simón; te Pedro
nani stná-nè; daaní, iá stná ñani-nè Andrés,
xì stná dèhe Zebedeo nani Jacobo, xì ñani
Jacobo mà nani Juan. [3] Te iá stná Felipe,
xì Bartolomé, xì Tomás, xì tè-dàchíyàhvi
nani Mateo, xì stná dèhe Alfeo nani Jacobo,
xì stná Lebeo; te Tadeo nduú inga quìvì
Lebeo mà. [4] Daaní, iá stná Simón nì sanduu
iin nècuàchì partidu cachí-nè nècuàchì
Canaán, te nì ìa stná Judas Iscariote, divi
nècuàchì nì cahin xì-yá nùù tè-xídandacú.

Nansa nì techuún Jesús nècuàchì
dacuahá-yá ñà-dacuítià-nè palabra ìì xí-yá

[5] Pues divi ùxìn ùì nèhivì yucán nì
techuún Jesús (cùhùn-nè cacanuu-ne). Te
dohó nì cachi-yà xì-né quida-ne:
—Màsà cúhùn-nsià ladu ndé ndoó
nècuàchì inga raza, ni màsà cúhùn
stná-nsià ndé ndoó nècuàchì samaritanu.
[6] Còó, cuisì-ní ndé ndoó nèhivì raza-ndà
Israel ni cúhùn-nsià, vàchi nahi riì nì tùcù
xínduu-ne. [7] Cuahán-nsià cachitnùhu-nsia
xì-né ñà-sà-ìtúú tiempu cusahnú mii-yá iá
ansivi. [8] Dandúvàha-nsia nècuàchì cuhí, te
danátiácú-nsià nècuàchì nsìi. Te nècuàchì
icúmí cuèhè xíhì cuñù-xi, dacúxíó-nsiá
cuèhè quini ma, te tavà-nsiá ñà-malu nùù
nèhivì inácáà-si inì-xi. Te màsà quídá-nsiá
cobrar nùù nèhivì, vàchi uun-ni sànì
nìhìtáhvì stná-nsià ñà-quida-nsia ducán.
[9] 'Ni dìhùn oro, ni dìhùn plata, ni dìhùn
yahá màsà cúníhí-nsiá cùhùn ini itni
xi-nsia. [10] Ni morral màsà cúníhí-nsiá
cùhùn ichì. Cuisì-ní iin-ni dùhnù-nsiá
cunihi-nsia, xì ndìsàn sà-ìnáì-nsià, xì stná
bastón xi-nsia. Cuisì ñà-jaàn-ní cunihi-nsia
cùhùn, vàchi iin nèhivì quidáchúûn,
xiñuhu cuàha nèhivì-né raya xi-ne.
[11] 'Daaní, nú sànì sàà-nsià iin ñuu, ò
iin ranchu, dandu nanducu-nsiá vehe iin
nècuàchì vàha, te iin-ni cundoo-nsia yucán
ndè cachi sàà quìvì quee-nsia ñuu mà. [12] Te
nú sànì sàà-nsià vehe iin nèhivì, casàhú
viì-nsiá xì-né ñà-nì cúndóó cueé-nè. [13] Te nú
nduú-né nèhivì vàha, dandísá, ducán icúmí
cuu xi-né, doco nú mà váha-ne, dandu

ni cúnàhá ñà-ndùá nì cachi-nsià xì-né.
14 Te nú có-cùní-nè dayáha-ne mii-nsiá, te
ò có-cùní-nè cunini-ne palabra nihí-nsiá,
dandu quee-nsia vehe ma, te ò ñuu mà, te
nacatù-nsiá sàhà-nsiá ñà-nì cóyo yàcá xi
lugar mà. 15 Vàchi cunaha-nsiá, chicá cuàhà
castigu icúmí nèhivì ñuu mà nìhì-né na
sáà quìvì juiciu, te chicá menos icúmí nìhì
nèhivì malu ñuu Sodoma xì ñuu Gomorra.

Nansa icúmí nèhivì quida quini-ne xì nècuàchì dacuahá-yá

16 'Cunaha-nsiá, dana ga nèhivì ndé
techúîn mii-nsiá cacanuu-nsia, nahi quisì
íhì nduú-né, te mii-nsiá nduú-nsiá nahi
rì. Ñàyùcàndùá, xiñuhu ñà-cunchito
tùha-nsia, te coo mansu stná-nsià na iin
loma. 17 Cuidadu gà cundoo-nsia sàhà
nèhivì, vàchi dava-ne icúmí-nê quida-ne
mii-nsiá entregar nùù tè-nìhí chuun,
te yucán ñàhnì cuií-nsià ini veheñùhu
xi-nsia. 18 Te sàhà-ñá nchícùn-nsià
yùhù, ñàyùcàndùá icúmí-nê datnátuu-ne
mii-nsiá nùù gobiernu xì nùù rey, dandu
datúi-nsia nùù nècuàchìmà ñà-ndùá
xiníndísâ-nsiá, te cunini stná cuàhà gá
nèhivì inga raza. 19 Doco na sáà-nsià nùù
tè-xídandacu-ma, màsà nácání inì-nsia
índù palabra naxiconihí-nsiá nùù-té, vàchi
divi hora mà icúmí-nsiâ nìhìtáhvì-nsiá
nansa cachi-nsià xì-té. 20 Vàchi màdì
mii-nsiá cunduu ana cuàhàn càhàn; còó,
mii Espíritu Lì xí Yuandiaha-nsiá cuàhàn
dachítnùní xì ini-nsià nansa cachi-nsià.

21 'Te tiempu yucán, dècuèndè tnaha
nèhivì icúmí quida xi-né entregar (nùù
autoridad) ñà-cui-nè, mate ñání-nè, ò
déhe-ne nduú nècuàchìmà. Ndè stná
yuadíhí-nê icúmí-nê nacuni ùhì-nè, te
canicuàchi stnahá-né sàhà-né ñà-cui-nè.
Ducán icúmí-nê quida-ne (quìvì yucán).
22 Te mii-nsiá, sàhà-ñá ndácùcahan-nsiá
yùhù, ñàyùcàndùá icúmí nsidaa nèhivì cuni
ùhì-nènsià. Doco nú iin-ni ni cúníhnú vàha
inì-nsia dècuèndè cachi sàà xìnu tiempu,
dandísá icúmí-nsiâ càcu-nsia nùù Dios. 23 Te
nú quidá quíní nèhivì xì-nsiá iin ñuu, dandu
cunudèhé-nsià ndè inga ñuu. Vàchi cu-
naha-nsiá, tàñáha ga nacàhin-nsia nsidan-
icuú ñuu raza-ndà Israel, te sànì naxic-
ocuîn yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.

Nú dandohó nèhivì-ndó, dandu divi nduú nacua nì yàha stná Jesús, te xì ñá-jaàn ni cúdî ini-ndà

24 'Cunaha-nsiá, màdìá chicá tùha iin
nècuàchì làcà dacuahá nuu iin maestru;
te ò iin peón, màdìá chicá ndiaá-te nùù
lamú xi-tè. 25 Cuisì nú sànì sàà iin nècuàchì
dacuahá cunduu-ne nahi maestru xi-ne,
dandu cudî ini-nè sàhájàn. Stná iin peón,
nú sànì sàà stná-te cunduu-tè nahi lamú
xi-tè, dandu cudî stná inì-te sàhájàn. Doco
nú cachí nèhivì sàhà iin nècuàchì sahnú
ñà-ndùú-né ñà-malu Beelzebú, dandu
chicá mà úhì càhàn quini stná-nè sàhà
nèhivì vehe-ne.

Màsà yúhî-ndà nèhivì, ni màsà yúhî stnâ-ndà ñà-malu

26 'Ñàyùcàndùá, màsà yúhî-nsià nèhivì.
Cunaha-nsiá, còò ni-iñàha cui coo dèhé
nicanicuahàn; icúmíâ tùia, te icúmí
nèhivì cunitnùhu stná-nè sàhà-ñá. 27 Doco
mii-nsiá, ñà-ndùá cachî xì-nsiá (na
ndoó cuaán-nda) ndé iín tnúú, ñà-jaàn
cachitnùhu-nsia inicutu ndé tuí. Te
nú nì càhàn cayí xì-nsiá iñàha, dandu
mii-nsiá, nana-nsia dìnì vèhé, te càhàn
vate ndee-nsiá ñà-ndùá nì cachì. 28 Te
màsà yúhî-nsià nèhivì cuní cahnì xì-nsiá,
vàchi cuisì iquìcúñú-nsià cunduu ñà-cui,
doco anima-nsià, mà cúí cahnì-néà.
Nàyùcàndùá, mii-yá nduú ana xiñuhu
yùhí-nsià, vàchi icúmí ndisa-ya poder
daquée-ya nèhivì nùù andea ndé ndañuhu
dahuun anima-nè xì stná iquìcúñú-nè.

29 'Sà-ìnáhá-nsiâ ñà-ùì chòlìhì dicó-né
cùmì tuní, doco mate ducán iyuhu ndiaá-si,
ni-iin-sì mà sáà cui nú có-chîtnùní ini
Yuandiaha-nsiá Dios ducán. 30 Te divi
ducán stná mii-nsiá (inúù stná-yà mii-nsiá),
dècuèndè ináhá-yâ nadaa idìdínì iin
iin-nsia. 31 Ñàyùcàndùá, màsà yúhî-nsià,
vàchi chicá ndiaá-nsià nùù laa cuati ma.

Màsà chídèhé-ndà ñà-nchícùn-ndà Jesu-cristu

32 'Nú cachí vate nèhivì ñà-ndùú-né
nèhivì xí, dandu yùhù cachi stnáì xì
Yuamánì´ iá ansivi ñà-divi nèhivì xí
nduú stná-nè. 33 Doco nú ni chídèhé-nè
ñà-ndùú-né nèhivì xí, dandu yùhù stná,
icúmî nacuaà stnáì mii-né nùù Yuamánì´.

Sàhà Jesús icúmí tàhndè dava nèhivì ñuhìví

34 'Màsà cúcáhán-nsiâ a váxi yùhù ñuhìví
yohó ñà-cucumi nèhivì paz. Còó. Mà
cúndóó mánì-né; icúmí-nê cundoo-ne náâ
stnàhá-né. 35 Vàchi ñà-nì quesaì ñuhìví
yohó, icúmí cuni ùhì iin tiàa yua-té, te
cuni ùhì stná iin ñahà chìì dihi-ñá, te ò iin

nècuàchì ñahà, cuni ùhì stná-nè dìdo-ne.
36 Vàchi dècuèndè tnaha-ne cuni ùhì xì-né.
37 'Doco nú chicá cuú ini iin nèhivì sàhà
yua-né, ò dihi-né, te màdì yúhù, dandu
có-nâtùi-ne cunduu-ne nèhivì xí. Te ò
nú chicá cuú ini-nè sàhà dèhe-ne, te màdì
yúhù, dandu có-nâtùi stná-nè cunduu-ne
nèhivì xí. 38 Te nú màsà cóó-né dispuestu
cunchicùn-nè yùhù mate icúmí-nê cunsida
stná-nè cruz xi-ne (te sàà-nè cui stná-nè),
dandu có-nâtùi-ne cunduu-ne nèhivì xí.
39 Nsidaa ana cuní dacácu xi vida-xi, cutu
ñà-dandáñúhú-nêàmà quea. Doco nú sàhà
yùhù ndañuhu vida xi-ne, dandu ñà-sànì
càcu ndisa-ne nduá.
40 'Nú cudîì ini nèhivì xì palabra cachí
mii-nsiá, dandu davani queá na ian sànì
xinindisá stná-nè yùhù. Te nú sànì
xinindisá-né yùhù, dandu ñà-sànì xinindisá
stná-nè mii-yá ana nì techuun-xí nduú
stná. 41 Te nú quixi iin nècuàchì profeta
cáhàn cuenta xi Dios, te cudîì ini nèhivì xì
palabra cachí-nè, dandu dava-ni nìhìtáhvì
stná nèhivì mà nùù-yá na ian nduú stná-nè
iin profeta. Te divi ducání stná xì ndéni
tiàa nì cui vàha inì-xi, nú cudîì ini nèhivì xì
ñà-ndùá cachí-nè, dandu davani nìhìtáhvì
stná-nè nahi nècuàchìmà. 42 Dècuèndè,
stná nèhivì chicá nduú nèhivì ùún, nú ni
cuáha-nsianè chii tècuìí coho-ne sàhà-ñá
nchícùn-nè yùhù, dandu seguru nìhìtáhvì
stná-nsià sàhámà nùù Dios —nì cachi Jesús.

11

Nansa nì naxiconihí Jesús nùù nèhivì nì techuún Juan Bautista nì quixi nùù-yá

1 Nì nsihi nì sàcùnaha nèhivì dacuahá-yá
nansa quida-ne, dandu cuàhàn mii-yá
ñà-cacanuu-ya ñuu te ñuu chinaha-yà
nèhivì, càhàn-yà xì-né ñà-ndùú razón
ndiaha xí Dios.
2 Daaní, Juan, iá-nè vehecàa, te nì xinit-
nùhu-ne ñà-ndiaha guá milagru quidá
Cristu. Ñàyùcàndùá, nì techuún-né iin ùì
nèhivì dacuahá-né ñà-nì cúhùn-nè nùù-yá.
3 Ñàyùcàndùá, nì sàà nècuàchìmà nì ndàcàt-
nùhù-né nùù-yá, cachí-nè:
—¿A ndísá mii-ní nduú ana ndiaha icúmí
quesaa, te ò inga ana vàxi cundiatu-nsi?
4 Dandu nì cachi-yà xi nèhivì mà:
—Cuahán-nsià cachitnùhu-nsia xì Juan
sàhà ñà-ndùá iníní-nsiá, xì ñà-ndùá in-
déhe-nsiá yohó, 5 nansa cuú xi nècuàchì
cuaá, níhì-né natùinuù-né, te nèhivì xicá
cuéhê, níhì stná-nè nacaca viì-né; te nèhivì
nì xìhì cuñù-xi, níhì-né nduvàha-ne; te
nèhivì dòhò, níhì-né natiacu-nè; te nèhivì
nì xìhì, ndanchító stná-nè natiácú-nè; te
nèhivì ndahví, níhìtáhvì stná-nè cunini-ne
razón ndiaha xí Dios. 6 Ñàyùcàndùá, nú
cudîì ini nèhivì modo xi, dandu contentu
icúmí-nê cundoo-ne —nì cachi-yà.
7 Daaní, na sámànuhù nèhivì nì quixi ma,
dandu nì quesaha Jesús cáhàn-yà xì nèhivì
sàhà Juan, te dohó nì cachi-yà:
—Na ní caquee-nsia ñuu-nsià
cuàhàn-nsià yucù cundehè-nsiá Juan,
¿a cuáhàn-nsià cundehè-nsiá iin nèhivì
(tùha dàma dìnì-xí) na iin yutnù ndóyo
quidá tàchì? (Còó.) 8 Doco nú coó, dandu
¿nansa iá-nè cahan-nsiá? ¿A nduú-né
iin nèhivì ndixí vico? Còó, vàchi nèhivì
ndixí vico, vehe rey ndoó-né. 9 Pues nú
màdì dùcán, dandu ¿nansa iá nècuàchìmà
cahan-nsiá? ¿A iin profeta cáhàn cuenta xi
Dios nduú-né? Pues ñà-ndáà nduá. Doco
màdì cuísi profeta nduú-né, vàchi chicá
más ndiaá-nè. 10 Vàchi divi nècuàchìmà
nduú ana cáhàn tutu ìì sàhà-xí ndé (cachí
Dios palabra yohó):
Cunaha-ní, cuàhìn techuín iin tiàa, te di-
hna-ne yàha-ne càhàn-nè xì nèhivì
ñà-ndùú razón xi, te ducán (nsida
viì-né anima-nè), na ian nduviì
iin ichì, dandu después yàha stná
mii-ní (Cristu), cachí Dios nùù tutu
mà.
11 Te yùhù cachí` xì-nsiá, nùù nsidaa nèhivì
nì tùinuù-xí ñuhìví, còò inga-nè chicá nì
quìdá ndiaha nùù Juan Bautista. Doco
cachí stnâì xì-nsiá, chicá ndiaha coo xi
ana cuàhàn cuni tiempu cusáhnû mii-yá iá
ansivi, mate nèhivì ùún nduú-né.
12 'Cunaha-nsiá, dècuèndè quìvì nì
quesaha Juan Bautista cáhàn-nè sàhù xì
dècuèndè vichi, cuàhà gá nèhivì sáhandee
fuerte ini-nè ñà-nìhì-né cundoo-ne ñuhìví
ìì xí mii-yá iá ansivi. Yáha ga sáhandee
ini-nè, te vàtùni sàcuàhàn cuàhà-né
níhìtáhvì-né cundoo-ne yucán. 13 Vàchi
antes cuàhà nècuàchì profeta nìsa cahàn
cuenta xi Dios, nì cachitnùhu-ne (sàhà
tiempu dandacú-yá). Stná ley (xi Moisés),
nì cachitnùhu stná` sàhámà. Te ducán nìsa
ìa ndè cachi nì quesaa Juan (Bautista). 14 Te
cunaha-nsiá, divi Juan mà nduú Elías (nì
cachi nècuàchì sànaha) icúmí naxicocuîn.
Te nú cuní-nsià, vàtùni mànìhì inì-nsia
sàhà ñà-jaàn. 15 Ni cúníní vàha nsidaa-nsiá
ñà-ndùá cachí` xì-nsiá —nì cachi Jesús.

16-17 Dandu nì cachi tu-ya:

—Cuàhìn cachì xì-nsiá nansa quidá nèhivì tiempu vichi. Cunaha-nsiá, dohó quidá-né na ian quidá ñà-cuati ndoó idádiquí ini iin ñuu, dava cána xì tnaha, cachá`: "Siví-nsì, doco nsiohó, có-ìtásáhá-ndâ; daaní, xitó tàsi-nsi, doco nsiohó, có-sàcù-ndá". 18 Te ducán iá stná xì Juan xì yùhù, vàchi nì quixi nècuàchìmà nìsa ìa-ne yohó, cónì sáxíxí-né comida vàha, ni cónì sáxíhí stná-nè (vinu), ñàyùcàndùá nì cachi nèhivì sàhà-né: "(Tè-locó nduú-te), sànì cundee ñà-malu nùù-té". 19 Daaní, nì quesaa stná yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, te tùha stnáì cuxi comida vàha, te xihí (vinu), doco cachí stná nèhivì xì´ ñà-yáha ga ndadí, te cachí stná-nè ñà-tùhe coho cuahí, dècuèndè iá vàha stnáì xì tè-dàchíyàhvi, xì stná nsidaa gá nèhivì cuáchi, cachí-nè. Doco cunaha-nsiá, nú ndisa ñà-nchìchí ndiaha nduá quìdà-ndà, dandu icúmí sàà-mà cunahà claruà después.

Nansa icúmí cuu xi nèhivì ñuu cónì cùú arrepentir, icúmí-nê ndoho-ne

20 Daaní, nì quesaha Jesús chináhá-yâ nèhivì ñuu ndé nì quida guá-yà cuàhà milagru xi-ya, doco cónì náxícócuîìn ini-nè.

21 Dohó nì cachi-yà:

—¡Ndahví nècuàchì ñuu Corazín! Te ¡ndahví stná nècuàchì ñuu Betsaida! Vàchi cuàhà milagru fuerte sànì xini-nè (te cónì ndúlócô-nè). Doco cunaha-nsiá, nú ducání ni coó stná milagru mà ñuu Tiro ò ñuu Sidón nì cùí, dandísá, yàchì naxicocuîìn ini nècuàchì ñuu mà sàhà cuàchi-ne, te nàcùndixi ndahví-nè, te nàcùndoo stná-nè mahì yàà tutnù, cunduamà seña ñà-ndisa cuhí ini-nè mii-né sàhà cuàchi-ne. 22 Doco yùhù cachî xì-nsiá, chicá iyuhu castigu icúmí nìhì nèhivì ñuu Tiro mà xì nèhivì ñuu Sidón mà na sáà quìvì juiciu, te chicá fuerte coo castigu xi ñuu Corazín xi ñuu Betsaida. 23 Daaní, stná nècuàchì ñuu Capernaum, mate tuxí ini-nè nana ducún-nè ndè gloria, doco còó, ndè andea icúmí-nê nuu-ne. Vàchi cuàhà milagru fuerte nì quida Dios ñuu-nè (te cónì ndúlócô-nè). Doco nú ducán nì quida-ya milagru mà ñuu (malu) Sodoma, dandu iá ìì ñuu mà ñuhìví yohó nì cùí. 24 Doco yùhù cachî xì-nsiá, chicá iyuhu castigu icúmí nìhì nècuàchì ñuu Sodoma-mà na sáà quìvì juiciu, te chicá fuerte coo castigu xi nècuàchì ñuu Capernaum —nì cachi-yà.

Nùù Jesús vàtùni nàcùndoo-nda contentu

25 Daaní, quìvì yucán nì (naquimanì) Jesús Yua-yá Dios, cachí-yà:

—Yùhù ndeníhí vàhi mii-ní, Yuamánì´; mii-ní nduu-ní Stoho ansivi xi ñuhìví, te palabra (ìì xí-nî), sànì chitnùní inì-ní ndòo dèhá` nùù nècuàchì nchichí, doco nùù nècuàchì (nihnú ndáhví inì-xi) nahi ñà-cuati, sànì dàtnúù-ní sàxìnítnùní-nè. 26 Ducán iá, vàchi ñà-jaàn nduá nì chitnùní ini mii-ní —nì cachi-yà xì Yuamánì-yá.

27 Dandu nì cachi stná-yà (xì nèhivì):

—Nùù Yuamánì´ sànì nìhìtáhví´ dandacuí nùù nsidanicuú iñàha. Te còò ni-iin nèhivì ináhá ndisa ana nduú yùhù, cuisì Yuamánì´ Dios. Te mii-yá, cuisì yùhù ináhî ana ndisa nduú-yá, cuisì yùhù xì stná nèhivì cunî cundaà inì-xi sàhà-yá.

28 'Nahà-nsia nùí, nsidaa mii-nsiá nècuàchì cuhúún inì-xi, te có-cùndéé gâ inì-xi, dandu nìhì-nsiá ndòo dadí ndiaha inì-nsia quide. 29 (Quida-nsia ñà-ndùá cachî xì-nsiá) na ian nsidá-nsiá yugu-xi quidáchúûn-nsiá. Daaní, dacuahá stná-nsià palabra vàha xi, vàchi yùhù, mànì inì, te ndahvi inì, vàtùni ndòo dadí ndiaha anima-nsià quide. 30 Te mate na ian nsidá-nsiá yugu-xi quidáchúûn-nsiá nùí nduá, doco yugu ñama nduú-nu, te chuun sáhi-nsià, ñà-mà úhì nduá.

12

Nansa nì xitnùhu nèhivì nècuàchì dacuahá-yá na ní sàhnù-nè sìcàyòcó trigu quìvì descansu

1 Daaní, iin quìvì descansu nì quìhvi Jesús iin itu, te nì yàha-ya yucán, cutnáhâ stná-yà xì nècuàchì dacuahá-yá. Dandu nì xìhì-nè doco. Ñàyùcàndùá, nì quesaha-né nì casahnù-nè sìcàyòcó nùnì trigu itá yucán, te nì saxì-néà. 2 Doco nècuàchì fariseu, nì xini-nè ñà-ndùá quidá nècuàchìmà, ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì-yá:

—Cundehè-ní nansa quidá nècuàchì dacuaha-ní, quidá-né iin chuun có-sâha ley xi-nda quida-nda quìvì descansu.

3 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿A cónì càhví-nsiá (nùù tutu ìì) ndé cachá` nansa nì quida David na ní xìhì stná-nè doco xi compañeru-nè? 4 Vàchi nì quìhvi-ne ini veheñùhu xi Dios, te nì xixi-ne dìtà vídì ìì yucán, mate ni mii-né

ni compañeru-nè, có-sâha ley mà cuxi-neà,
cuisì nècuàchì dùtù. 5 Te ò inga casu, ¿a
cónì càhví stná-nsià nùù ley ìì nansa quidá
dùtù quìvì descansu, quidá-né (chuun ìì) ini
veheñùhu, có-chîvàha ndisa-ne quìvì mà,
doco màdì cuáchi nduá nùù-né? 6 Doco
yùhù cachî xì-nsiá, yohó iá ana chicá
ndiaá nùù veheñùhu xi Dios. 7 (Náhà xìcà)
cumánì gá cundaà ini-nsià sàhà ñà-ndùá
cachí Dios nùù tutu ìì. Vàchi dohó cachí-yà:
"Yùhù chicá cudîì inì ñà-cundehè ndahví
stnahá-nsiá, te màdì ñá-cuàha guá-nsià
yùhù promesa", cachí-yà. Nú ni sáà-nsià
cundaà ini-nsià sàhájàn nì cùí, dandu mà
dácuídâ cuàchi-nsia nèhivì còò falta xi.
8 Cunaha-nsiá, yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví, dandacú stnáì sàhà nansa quida
nèhivì quìvì descansu —nì cachi-yà.

Nansa nì nduvàha iin tiàa nì ìchì dahuun iin ndahà-xí

9 Daaní, nì quihin Jesús ichì cuàhàn-yà ve-
heñùhu, te nì quìhvi-ya yucán. 10 Te yucán
iá stná iin tiàa nì ìchì dahuun iin ndahà-xí.
Doco veheñùhu ma ndoó stná nèhivì cuní
daquée cuàchi dìquì-yá, te sàháyùcàndùá nì
cachi-nè xì-yá:

—¿Amádi cuáchi nduá dandúvàha-nda
nèhivì nú quìvì descansu nduá?

11 Te nì cachi-yà xì-né:

—Ni cachí-ndà iá iin rìì xí-nsiá, te sànì
nacava-sì xìchi, pues ¿amádi cúhùn-nsià
tavà-nsiási xìchi ma, mate quívì descansu
nduá? 12 Cunaha-nsiá chicá ndiaá iin tiàa
nùù iin rìì. Ñàyùcàndùá cundáà ini-ndà,
vàtùni iá ñà-quida-nda chuun vìì quìvì des-
cansu.

13 Dandu nì cachi-yà xì tiàa ma:

—Chitanini-ní ndahà-ní.

Dandu nì chitanini nècuàchìmà
ndahà-né, te momentu mà nì nduvàha
dahuan nahi ñà-inga mà. 14 Ñàyùcàndùá,
nì caquee nècuàchì fariseu yucán, nì can-
datnuhu-né nansa cui dandáñúhú-nêyà.

15-16 Doco ináhá-yâ ñà-ndùá ndat-
núhú-nê, ñàyùcàndùá nì quee-ya lugar
mà cuàhàn-yà. Te nì tenchicùn stná
cuàhà gá nèhivì. Te nì dàndúvàha-ya
nsidaa nècuàchì cuhí xi-ne, doco nì
chinaha-yá nècuàchìmà ñà-màsà cáchí-nè
xì nèhivì ana divi nduú-yá. 17 Ducán
nì cachi-yà xì-né sàhà ñà-nì cùú ndisa
ñà-ndùá nì cachitnùhu Isaías sànaha na
ní nacani-ne palabra yohó nì (cachi Dios
sàhà Dèhemanì-yá):

18 Ana yohó nduú ana xinúcuáchí nùí,
vàchi sànì nacàxin mii-yá. Cuú
ínì sàhà-yá, te cudîì ínì sàhà nansa
quidá-yá. Nùù anima-yà cuàhìn
caquìn Espíritu Ìì xí, dandu ca-
chitnùhu-ya xì nèhivì nsidaa ñuu
nansa iá modo ndiaha xí. 19 Mà
náâ-yà xì nèhivì, ni mà cácánúú-yá
calle ndàhì ndee-yá. 20 Te nèhivì
(yáha ndahví) na iin ndòò cuàhàn
ndañuhu, mà cúcúú dana-ya xì-né.
Còó. (Mànì gá) quida-ya xì-né na
ian quidá nèhivì ni mà dándâhvà
xì ñà-có-tnûù vàha. Te ducán
icúmí cunduu modo xi-ya dècuèndè
cundee palabra vàha xi-ya, te sàà-yà
cundee dahuun-ya. 21 Dècuèndè
stná nèhivì inga raza, tnùndé ini xi
mii stná-nè cunduu-ya, te divi quìvì
mii-yá icúmí-nê ndacùcahan-né.

Nansa nì dàquée cuàchi nèhivì dìquì Jesús, te nì cachi-nè màdì Dios chindéé xí-yâ, cachí-nè

22 Daaní, ndacá-né iin tiàa inácáá ñà-malu
anima-xi vàxi nùù-yá, te cuaá stná
nècuàchìmà, te ihin stná-nè. Dandu nì
dàndúvàha-ya nècuàchìmà, te nì nìhì-né
nì nacahàn-nè, te nì natùi stná nùù-né.
23 Ñàyùcàndùá, nì ndulocó nèhivì cuáhà
yucán, te nì ndàcàtnùhù-né nùù-né,
cachí-nè:

—¿A víhíní nduú Jesús (nècuàchì ndiaha)
descendencia xi David (icúmí ndecunu)?

24 Doco ininí nècuàchì fariseu nansa cachí
nèhivì mà, ñàyùcàndùá nì cachi-nè:

—Còó, vàchi ñà-malu cusáhnû nani
Beelzebú, divi nduú ana chindéé, te ducán
tavá Jesús ñà-malu.

25 Doco ináhá-yâ nansa nacání ini
nècuàchìmà, ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—Nú ni táhndè dava nècuàchì xídandacú
nùù iin ñuu, te náâ stnàhá-né, dandu mà
cúí dandacú gá-nè nùù ñuu mà. Stná nèhivì
ndoó ñuu mà, nú ni táhndè dava-ne, mà
cóó gà stná ñuu mà. Te ò nèhivì ndoó
iin vehe, nú náâ stnàhá-né, dandu mà
cúí cundoo tàcá gà-nè vehe ma. 26 Te nú
ducán ni cúndúú stná nacua cachí mii-nsiá,
ñà-tàvá stnahá ñà-malu xi Satanás, dandu
ñà-sànì tàhndè dava stná-si cunduajàn nì
cùí, mà cúí dandacú gá quisì cusáhnû má
nùù tnaha-sì, nú ducán.

27 'Mii-nsiá, cachí-nsià ñà-chìndéé
sì-Beelzebú yùhù na taví ñà-malu. Doco
còó, vàchi nèhivì xí mii stná-nsià, tùha

stná-nè tavà-né ñà-malu. Te ¿ana dìpódèr-xi quidá-néàmà? (Amádi poder xi Dios chindéé xí-nê.) Ñàyùcàndùá, vàtùni cachi mii-né xì-nsiá ñà-cónì càchí vìì-nsiá sàhí. [28] Cunaha-nsiá, Espíritu Ìì xí Dios nduú ana chindéé xî taví-si, ñàyùcàndùá náhà xìcà, vichi sànì sàà tiempu cuni-nsià nansa dandacú ndiaha mii-yá.

[29] ’Iin tiàa ndacuì, mà cúí quìhvi ndevàha nèhivì vehe-tè nansa-ni nì cui ñà-tavà-né ñà-ìcúmí-tê. Còó, vàchi dihna icúmí-nê chicuhni-nète, dandu vàtùni quida-neàmà.

[30] ’Nsidaa ana có-ìá favor xi, contra xi nduú-né. Te nsidaa ana có-chìndéé xî danátáquì nèhivì xí, ducán nduá na ian taxi-né nècuàchìmà.

[31] ’Ñàyùcàndùá, yùhù cachî xì-nsiá, vàtùni cuicahnú ini Dios sàhà nsidanicuú cuàchi nèhivì, xì nsidanicuú modo cáhàn ùhí-nè dìquì-yá; doco nú ni cáhàn ùhí-nè dìquì Espíritu Ìì xí-yá, dandu mà níhì-né cuicahnú ini-yà sàhà-né. [32] Mate ni cáhàn ùhí nèhivì dìquì yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, doco vàtùni nìhì-né cuicahnú ini Dios sàhà-né. Doco nú dìquì Espíritu Ìì ni cáhàn ùhí-nè, dandu mà nunca sàà-yà cuicahnú ini-yà sàhà-né, ni tiempu ndoo-nda ñuhìví yohó, te ni stná tiempu cundoo-nda inga ñuhìví nicanicuahàn.

Na ian nacúní-ndà yutnù fruta, ducán nacuni stná-ndà nèhivì a váha-ne, ò á coó, cachí Jesús

[33] ’Nú ni cachí-ndà vàha iin yutnù fruta, dandu cuní cachàmà vàha stná fruta sáha-nù. Te nú ni cachí-ndà còò chuun yutnù fruta mà, dandu cuní cachàmà ñà-còò chuun stná fruta-nu, vàchi sàhà fruta-nu cundáà ini-ndà a yútnu vàha nduú-nu, ò á coó. [34] Cunaha-nsiá, nahi anima còò, ducán iá anima mii-nsiá (nècuàchì fariseu), vàchi malu sàst-nùhù-nsiá. Ñàyùcàndùá, mà cùì cáhàn-nsià ñà-ìá viì. Vàchi cuisì ñà-ñùhú chitu ini anima-ndà nduá cáhàn-ndà sàhà-xí. [35] Iin nècuàchì vàha, cuàhà ñà-vàha ñuhú ini anima-nè, te ñàyùcàndùá divi palabra vàha ma nduá cachí-nè. Doco iin nècuàchì malu, cuàhà ñà-chìcuéhè ñuhú ini anima-nè, ñàyùcàndùá, ñà-chìcuéhè mà nduá cachí stná-nè. [36] Te yùhù cachî xì-nsiá, na sáà quìvì juiciu, dandu icúmí nsidaa nèhivì nacuàha-ne cuenta índù chuun nì cachi-ne nsidaa palabra chicuéhè mà. [37] Vàchi nacua nì cachi-nè yuhù-né, divi ducán icúmí ndundaà sàhà-né (nùù Dios), a cuáhàn-nè càcu-ne, te ò cuáhàn-nè ndañuhu-né —nì cachi Jesús.

Nansa nì xìcàn nèhivì quida Jesús iin milagru cundehè-né, dandu cunindisá-néyà, cachí-nè

[38] Daaní, (nì sàà) dava maestru ley xi veheñùhu, xì stná dava nècuàchì fariseu, te nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, cuní-nsì quida-ní iin milagru fuerte cundehè-nsí.

[39] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cuisì nèhivì malu te sìquini xícàn coo iin milagru cundehè-né, a ndísá icúmí yùhù poder cahan-né. Doco mà níhì-né cundehè-né inga milagru, cuisì ñà-ndùá (nì xini nèhivì sànaha) na ní cuu milagru xi Jonás, iin profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios. [40] Vàchi na ian nì ndòo Jonás mà ini tìxi iin siaca cahnú ùnì ndui te ùnì ñuú, divi ducán icúmí cuu stná xì yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, cunacaa stnáì tìxi ñuhù ùnì ndui te ùnì ñuú.

[41] ’Na quívì cuu juiciu, te màcuìta nsidaa nèhivì tiempu vichi (nùù Dios), dandu yucán icúmí màcuìta stná nèhivì ñuu sànaha nani Nínive, te daquée cuàchi-ne dìquì nèhivì tiempu vichi, vàchi nèhivì ñuu mà, nì naxicocuîn ini-nè na ní càhàn Jonás xì-né. Doco nèhivì vichi, còó, mate sánì quesaa ana chicá ndiaá nùù Jonás mà. [42] Daaní, yucán icúmí nàcuììn stná nècuàchì ñahà reina nìsa dandacú nùù ladu sur sànaha. Te daquée cuàchi stná-nè dìquì nèhivì tiempu vichi, vàchi dècuèndè iin ñuu chicá xica ní quixi-ne ñà-cunini-ne cáhàn nchichí rey Salomón. Doco cunaha-nsiá, vichi sànì quesaa ana chicá ndiaá nùù Salomón mà, (doco có-ndùlócô nèhivì).

Nansa cuú xi iin nèhivì nú sànì naxicocuîn iin ñà-malu nì quee antes nùù-né

[43] ’Nú sànì quee iin ñà-malu ini iin nèhivì, dandu xicánúú-si yáha-sì lugar ìchí, nandúcú-sî ndé coo dadí-si. Te nú nì cundaà inì-si mà cùì, [44] dandu cachí-si: “Còó, chicá vàha nùhì ini anima ndé nìsa ìe antes, vàchi vehi nduá”. Ñàyùcàndùá, mànuhù-sí anima nèhivì mà, doco nú nì xinì-si còò inga ana inácáá, dandu quidá-si cuenta na ian sànì ndundoa, te nì nducutá. [45] Ñàyùcàndùá, cuàhàn-si nácuàca-sì inga ùsà tnaha-sì chicá tùha quini, te quíhvi nsihi-sì ini anima nècuàchìma

ñà-cuñuhu-sì yucán. Sàhájàn, chicá pesadu
nácòo-ne nùù antes. Te cunaha-nsiá, divi
ducán icúmí cuu stná xì nèhivì malu tiempu
vichi —nì cachi Jesús.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà dihi-yá xì sàhà ñani-yà na ní casaà-nè caná-néyà

46 Cáhàn va Jesús xì nèhivì, te yucán nì
sàà dihi-yá xì stná ñani-yà. Itá-né tùvèhé,
cuní-nè càhàn-nè xì-yá. 47 Dandu nì cachit-
nùhu iin nèhivì xì-yá:
—Cunaha-ní, tùvèhècà´ iín mamá xi-ní,
xì stná ñanì-ní; cuní-nè càhàn-nè xì-ní.
48 Dandu nì cachi Jesús xì nèhivì nì cachit-
nùhu ma:
—¿Ana divi nduú mamá xi (cahan-ní)?
Te ò ¿ana divi xínduu ñanì?
49 Dandu nì chitanini-ya ndahà-yá, nì
quida-ya señalar nsidaa nèhivì dacuahá-yá
mà, te nì cachi-yà:
—Divi nècuàchì yohó xínduu nahi mamá
xi, ò nahi ñanì. 50 Vàchi nsidanicuú ana
quìdà-xì ñà-ndùá cuní Yuamánì´ iá ansivi,
divi mii-né xínduu-ne nahi ñanì, nahi cùhe,
te nahi dihi stnáì.

13

Ejemplu sàhà iin nècuàchì xìtú

1 Daaní, divi quìvì yucán, nì quee Jesús
vehe ma cuàhàn-yà ndè yuhù mar. 2 Te
yucán nì nataca cuàhà gá nèhivì nùù-yá:
ñàyùcàndùá nì quècahnu-ya ini iin lancha,
te yucán nì sàcòo-ya. Te nèhivì cuáhà
mà, yuhù mar nì sàcùndoo-ne. 3 Dandu
nì dàcuàhá-yánè cuàhà iñàha, nì nacani-ya
xì-né cuàhà historia nduú nahi ejemplu. Te
dohó nì cachi-yà:
—Cunaha-nsiá, nìsa ìa iin nècuàchì xìtú,
te nì quee-ne cuàhàn-nè chihi-ne. 4 Te nì
sate uun-ne tata mà. Te dava-ña nì còya
nùù ichì. Dandu nì quixi laa nì saxì-síâ.
5 Te dava stná tata mà nì còya nùù cavà ndé
còò cuáhà ñuhù. Te yàchì nì xìtià, vàchi
có-ndòó cucún ñuhù yucán. 6 Doco na ní
dùcàn orá, dandu nì xìxàn nì quida cahnì,
te nì ìchà, vàchi cónì níhà´ yohá. 7 Daaní,
dava stná tata mà, mahì iñù nì còya; te na ní
sahnu iñù mà, dandu nì dàdáhvia viu cuati
yucán. 8 Doco dava stná tata mà, nùù ñuhù
váha nì còya, te nì cuàha viá, ùhùn dico gà
tantu nì cana, te ò dava ga-ñà, ùnì dico ga
tantu, te ò dava gà, òcò ùxìn gà tantu nì
cuàha. 9 Ni cúníní vàha nsidaa-nsiá ñà-ndùá
cachí̂ —nì cachi Jesús.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì nacani Jesús ejemplu xi-ya

10 Daaní, nì catnàtuu nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá, te nì cachi-nè:
—¿Índù chuun puru ejemplu nacání-nî
xì nèhivì?
11 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Mii-nsiá, sànì nìhìtáhvì-nsiá cundaà
inì-nsia nansa cuní cachi palabra sàhà
ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi, mate antes
nìsa ìa dèhé palabra mà. Doco nèhivì
dava ga, cónì níhìtáhvì-né mànìhì ini-nè.
12 Vàchi nècuàchì sàñùhú (ñà-vàha) inì-xi,
chicá más icúmí-nê nìhìtáhvì-né sàhà-ñá
cucumi-né más gà. Doco nèhivì có-ñùhú
ndisa (ñà-vàha) inì-xi, dècuènde iyuhu
(ñà-vàha) sàñùhú ini-nè, icúmíâ cuxio
dahuan. 13 Ñàyùcàndùá, puru ejemplu
cáhìn xì nèhivì yohó, vàchi mate indéhe
cuáhà-né, doco quidámáxìní-nè; te mate
iníní cuáhà stná-nè, doco có-sânìhì ini-nè
na ian doho-né. 14 Ducán quidá-né, te ducán
sànì cuu ndisa stná ñà-ndùá nì cachitnùhu
Isaías sànaha (na ní tiaa-ne palabra yohó nì
cachi Dios):

Mii-nsiá, cuàhà gá icúmí-nsiâ cunini-nsia,
doco mà sáà-nsià mànìhì inì-nsia.
Te cuàhà gá icúmí-nsiâ cun-
dehè-nsiá, doco mà cúndáà ndisa
inì-nsia. 15 Vàchi nsidaa nèhivì
raza-nsià yohó, quidámáxìní-nè na
ian ùhì tiacú-nè. Te quidá-né na
ian danácuánì-nè nùù-né. Vàchi
có-cùní-nè cundehè-né (ichì yùhù),
ni có-cùní stná-nè cunini-ne, ni
có-cùní stná-nè mànìhì ini-nè, ni
có-cùní stná-nè natnahnù-nè ichì
yùhù, te ducán nsida viì´ anima-nè,
nì cachi Dios.

16 'Doco mii-nsiá, ndiaha gá iá xì-nsiá
vichi, vàchi cundáà inì-nsia sàhà ñà-ndùá
indéhe-nsiá; sánìhì inì-nsia sàhà ñà-ndùá
iníní-nsiá. 17 Vàchi cunaha-nsiá, cuàhà
gá nècuàchì profeta sànaha, xì cuàhà gá
más nèhivì xí Dios, nsidaa-né nìsa cuni
sàstnùhù-né cundehè-né ñà-ndiaha î sànì
xinininùù-nsiá vichi, doco cónì níhìtáhvì-né
ducán. Yáha ga nìsa cuni-nè cunini-ne
palabra ndiaha sànì inini-nsia vichi, doco
cónì níhìtáhvì-né ducán.

Ñà-ndùá cuní cachi ejemplu sàhà nècuàchì xìtú

18 'Vichi cunini vàha-nsia, vàchi cuàhìn
quide explicar nansa cuní cachi ejemplu
sàhà nècuàchì xìtù-mà. 19 Cunaha-nsiá,

nú sànì xìtià ley xi ñuhìví ìì xí Dios,
te ininí iin nèhivì, doco có-cùndáà vàha
ini-nè sàhà-ñá, dandu vàxi ñà-malu, te
dacúxíó-si palabra xi Dios iá ini anima
nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá nacua nì cuu
xi tata nì còyo yuhù íchî, ducán-ní cuú
xi stná nècuàchìmà. [20] Daaní, nahi tata
nì còyo nùù cavà nduú nèhivì ininí xí
palabra ìì, te vichi vichi cudî gá ini-nè
sàhà-ñá. [21] Doco na ian cuú xi viu còò
yohò-xí, ducán cuú stná xì-né; iyuhu gá
quidándéé ini-nè. Vàchi nú sànì yàha-ne
iin tnùndoho, ò nú sànì quida quini nèhivì
xì-né, dandu luegu naxícócuîìn ini-nè, te
nacóó-né palabra mà. [22] Daaní, nahi tata
nì còyo mahì iñù nduú nèhivì ininí xí pal-
abra xi Dios, doco cuàhà gá nacání ini-nè
sàhà vida xi-ne ñuhìví yohó; cuàhà gá
xího-né coo cuica-né; ñàyùcàndùá, dan-
dahvíàmàné, te sadíàmà nùù palabra xi-ya
ini-nè, mà cùì níhìndèè palabra mà chin-
deá-nè. [23] Daaní, nahi tata nì còyo nùù
ñuhù vàha nduú nèhivì ininí xí palabra
xi-ya, te cundáà ini-nè, te quidá ndisa-neà
cumplir; quidá-né na iin viu nì cana viì, a
sea cunduu-ne nahi viu nì cana ùhùn dico
tantu, te ò viu nì cana ùnì dico tantu, te ò
ñá-nì cana òcò ùxìn tantu.

Ejemplu sàhà yùcù chicuéhè nì sahnu mahì viu trigu

[24] Daaní, nì nacani Jesús xì-né inga ejem-
plu, te dohó nì cachi-yà:

—Ley xi ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi,
ducán iá` nacua nì cuu na ní chihi iin tiàa
ñà-ndùú tata vàha trigu itu-nè. [25] Doco iá
iin tè-xìní ùhì xì-né, te na quídì-nè, mii-né
xì nsidaa compañeru-nè, dandu nì sàà tèmà
nì chihi stná-te tata yùcù chicuéhè mahì
itu-nèmà, te cuàhàn-te. [26] Daaní, nì xìtià viu
cuati ma, nì sahnua, te nì cana sìcàyòcó-ñà.
Dandu nì natùi stná ñà-ndùú yùcù chicuéhè
mà. [27] Te na ní caxini peón nansa iá, nì
sàhàn-te nì cachitnùhu-tè xì lamú xi-tè,
cachí-te: "Señor, amádi tata vàha nduá
nì chihi-ní itù-nímà. Te ¿índù chuun nì
xìtià guá yùcù chicuéhè?" [28] Dandu nì
cachi lamú mà xì-té: "Divi tè-xìní ùhì-xì´
nì quida xán". Dandu nì cachi peón mà
xì-né: "¿A cuní-nî cùhùn-nsì tnuhu-nsi
yùcù mà?" [29-30] "Còó", cachí-nè, "Còtó tnuhu
stná-nsià viu. Chicá vàha ducání ni coá
dècuèndè nú sànì sahnu ndúìà, te sà-ìá
ndanchito cosecha. Dandu quìvì mà cuàhìn
cachì xì-nsiá ñà-dihna yùcù chicuéhè dat-
acá-nsià, cunuhnià manojo, te coca. Daaní
después, (tàhndè viì) trigu, te nàcòovàha
nùnìá".

Ejemplu sàhà tata yutnù mostaza

[31] Daaní, nì nacani tu-ya xì-né inga ejem-
plu, te dohó nì cachi-yà:

—Ley xi ñuhìví ìì xí mii-yá iá an-
sivi, ducán iá` nacua nì quida iin tiàa
na ní chihi-ne iin tata yutnù mostaza
itu-nè. [32] Tata mà nduú tata chicá cuati iá
ñuhìví, doco nú sànì sahnua, yutnù nàhnú
nduú-nu, dècuèndè laa ndavá ansivi vàxi
stná quidávàha tacà-xi mahì-nú.

Ejemplu sàhà ñà-nsìdátáchí xí yusàn pan, divi nduú levadura

[33] 'Ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi, ducán
nduá nahi tàtnà nsidátáchí xí yusàn pan,
vàchi divia nì quihin iin nècuàchì ñahà nì
dàquée-ne mahì ùnì maquila yusàn harina,
te nì ndutachi nsihá —nì cachi Jesús.

[34] Nsidaa palabra jaàn nì nacani-ya xì
nèhivì cuáhà yucán, vàchi cuisì-ní ejemplu
nì nacani-ya xì-né. [35] Ñàyùcàndùá, ducán nì
cuu ndisa palabra nì cachitnùhu iin profeta
sànaha na ní càhàn-nè nì quida Dios, te
dohó nì cachi-nè:
(Cachí Dios): cuàhà ejemplu cuàhìn nacani
xì nèhivì. Cuàhìn datúi cuàhà
iñàha nùù-né, cuàhà palabra nì ìa
dèhé dècuèndè nì sàcòo ñuhìví, nì
cachi-yà.

Nansa cuní cachi ejemplu sàhà yùcù chicuéhè

[36] Daaní, nì ndaquìndèè Jesús xì nèhivì
cuáhà yucán, te nì nansìhvi-ya vehe. Te
nì catnàtuu nèhivì dacuahá-yá, cachí-nè
xì-yá:

—Cachì-ní xì-nsí nansa cuní cachi ejem-
plu sàhà yùcù chicuéhè iá itu mà.

[37] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nècuàchì nì chihi xi tata vàha ma nduú
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví. [38] Te
itu mà nduú ñuhìví yohó. Te tata vàha
ma nduú nèhivì cusáhnû Dios nùù-xí, doco
tata chicuéhè mà nduú nèhivì xí ñà-malu.
[39] Te tiàa nì chihi tata chicuéhè mà, divi
nduú ñà-malu xiní ùhì xì´. Daaní, quìvì
nì ndanchito cosecha mà, divi quìvì xìnu
tiempu yohó nduá. Te peón nì ndanihi
xi cosecha mà, divi nduú ángel xi Dios.
[40] Te nacua nì cuu xi yùcù chicuéhè mà,
nì sàcùnuhnià, te nì xìxàn, ducán icúmí

cuu stná (xì nèhivì malu) na xínu tiempu
yohó. 41 Vàchi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví, icúmî techuín ángel xi cùhùn-nè
tavà-né nsidaa ana dàtúcù xì ñanìtnaha-xi,
xì nsidaa gá stná ana quìdà-xì ñà-có-ndiàá,
te mà cúndóó gá-nè ñuhìví xi, 42 vàchi
icúmí-nê ndiachi-né ini xìtnù ndé xíxìn
ñuhu, te yucán icúmí-nê cuacu fuerte-nè,
te càna nùhu-ne. 43 Dandu icúmí sàà meru
tiempu xi nèhivì ndàcuisì inì-xi; ndiaha gá
icúmí coo xi-né, na ian ndiaha gá orá, ducán
ndiaha coo xi-né quìvì sàà Yua-nda Dios
cusahnú-yá ñuhìví yohó. Ni cúníní vàha
nsidaa-nsiá ñà-ndùá cachî xì-nsiá yohó.

Ejemplu sàhà dìhùn índùxin

44 'Ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi, ducán
iá` nahi dìhùn cuáhà índùxin dèhé nùù
iin ñuhù, te nì ndacùhun iin tiàa-ña.
Ñàyùcàndùá nì nachidèhé-nèà, cudîì gá
ini-nè. Dandu mànuhù-né nì dicò nsìhí-né
ñà-ìcúmí-nê, te nì sàhàn-nè nì xiin-ne ñuhù
mà.

Ejemplu sàhà sì-diqui yáha ga ndiaá

45 'Inga ejemplu. Ducán iá ñuhìví ìì xí-yá
nacua nì quida iin nècuàchì dìcó te nacuíín,
nducú-né sì-diqui perla chicá vico cuiin-ne.
46 Por fin nì tùi iin sì-diqui chicá nsiaha.
Ñàyùcàndùá nì sàhàn-nè nì dicò nsìhí-né
ñà-ìcúmí-nê, te nì xiin-ne sì-diqui nsiaha
ma.

Ejemplu sàhà ñunù tavá-nda siaca

47 'Inga ejemplu. Ducán iá ñuhìví ìì xí
mii-yá iá ansivi na iin ñunù chìcáá-nè mahì
mar, te quíhvi nsidanuu clase siaca inià.
48 Dandu nú sànì chituá, tavá-néà yuhù
mar, te nácùndoo-ne nacàxin-ne siaca ma.
Siaca viì, nácòovàha-sì ìcà sìcàté, te siaca
chicuéhè, xítià-si. 49 Te divi ducán icúmí coo
stná quìvì xìnu tiempu yohó. Icúmí caque-
saa ángel xi Dios, te nacàxin-ne nèhivì,
cuaán cuita nèhivì malu, te cuaán cuita
nèhivì vàha. 50 Dandu icúmí nèhivì malu
mà ndiachi-né ini xìtnù ndé xîxìn ñuhu,
te yucán icúmí-nê cuacu fuerte-ne, te càna
nùhu-ne.

Ejemplu sàhà ñà-cuìcà

51 Dandu nì ndàcàtnùhù Jesús nùù nèhivì
yucán:

—¿A sánì cundaà ini-nsià sàhà nsi-
daájàn?

—Jaan, Stoho-nsì Señor —nì cachi-nè.

52 Dandu nì cachi-yà:

—Iin nècuàchì cuàhàn chinaha xì ley ìì,
nú sànì dàcuàhá vàha-ne sàhà ñuhìví ìì xí
mii-yá iá ansivi, dandu (cuaha-ni iá, vàchi
ináhá-nê ley sànaha, te ináhá stnâ-nè ley
saa), te ducán queé stnámà na iin tiàa ndoó
vàha cuàhà traste xi, vàtùni tavà-né iin
ñà-saa, te tavà stná-nè iin ñà-sànaha.

Nansa nì quida nèhivì ñuu Nazaret na ní
nùhù Jesús yucán

53 Nì nsihi nì nacani Jesús ejemplu jaàn,
dandu nì quihin-ya ichì mànuhù-yá. 54 Te
na sánì nasaa-yà ñuu-yà, dandu cuàhàn-yà
veheñùhu, te nì quesaha-yá dacuahá-yá
nèhivì yucán. Ñàyùcàndùá, nì ndulocó
nècuàchìmà, cachí-nè:

—¿Índù nì xini-ndà nì cunchichí guâ
nècuàchì yohó, te quidá stná-nè milagru?
55 ¿Amádi déhe nècuàchì tùha yàcún yutnù
nduú-né, te dihi-né nduú María, te ñani-nè
nduú Jacobo, xì José, xì Simón, xì Judas?
56 Te cùha-ne, yohó xíndoo stná-nè ndé
ndoo-nda. Pues nú ducán, dandu ¿índù nì
nìhìtáhvì guá-nè quidá-né ducán?

Ñà-jaàn nduá nì cacachi nèhivì, 57 vàchi nì
cuduchi ini-nè sàhà-yá. Dandu nì cachi-yà
xì-né:

—Iin ana cáhàn cuenta xi Dios, nú
inga ñuu ni cáhàn-nè, dandu siempre
quidáñúhú nèhivì-né yucán; doco nú ñuu
mii-né, ò vehe-ne, còó, có-quìdáñúhú
nècuàchìmà-né —nì cachi-yà.

58 Ñàyùcàndùá, mànìcùí quida-ya milagru
fuerte ñuu-yàmà, vàchi có-xìníndísâ-néyà.

14

Nansa nì xìhì Juan Bautista

1 Daaní, tiempu yucán nì xinitnùhu rey
Herodes ñà-cuàhà guá quidá Jesús. 2 Te nì
cachì-te xi nèhivì xí-te:

—Ádi nsì-Juan Bautista nduú Jesús,
te sànì natiacu-nè vichi, te ñàyùcàndùá
quidá-né cuàhà milagru —nì cachì-te.

3 Vàchi Herodes mà nduú ana nì chi-
cadi xì Juan vehecàa. Ducán nì quida-tè
sàhà ñahàdìhí ñanì-te Felipe nani Herodías.
4 Vàchi nì cachi Juan xì-té ñà-có-sâha Dios
lugar coo-tè xì ñahà mà. 5 Ñàyùcàndùá,
cuní-te cahnì-ténê, doco yúhî-te nèhivì
ñuù-te, vàchi quidá-né cuenta ñà-iin nèhivì
yuhù núù Dios nduú nècuàchìmà.

6 Doco nì sàà quìvì nì naxìnu-tè cuìà,
te nì quida-tè vicò. Te vicò mà nì
ìtasaha dèhe Herodías mà nùù nèhivì (nì

casaà) yucán, te cuàhà gá nì cudìì ini
Herodes. 7 Ñàyùcàndùá, nì chinaha-té
Dios dacútâhvì-téñâ ndéni iñàha nì cui
ni cácàn-ña. 8 Dandu (nì sàhàn-ña)
nùù dihi-ñá, te nì sàcùnaha-ñá (nansa
càcàn-ña), te ñàyùcàndùá nì cachì-ña xi
rey mà:

—Dìnì Juan Bautista cunî taxi-ní, cu-
nacaà ini iin charola quixi.

9 Dandu nì cuhuun ini rey mà, doco
sàhà-ñá sànì chinaha guá-te Dios, te sàhà
stná compañeru-te ndoó indéhe yucán,
ñàyùcàndùá nì dàndàcú-te ñà-nì còó nacua
nì xìcàn ñahà chìì mà, 10 nì sàha-tè orden,
te nì quendodò dínì ndómà vehecàa. 11 Te
nihí nèhivì dìnì-ndà nì nansìhvi ndé iá-te,
inácáà ini iin charola. Ñàyùcàndùá, nì
tnii ñahà chìì mà-ñá nì sàhàn nì sàha-ñà
dihi-ñá. 12 Dandu nì quixi nècuàchì nìsa
dacuahá Juan nì ndanihi-ne nsìi ma nì
sùxin-ne. Dandu cuàhàn-nè cachitnùhu-ne
xì Jesús.

Nansa nì dàcùxí Jesús ùhùn mil tiàa

13 Na ní nsihi nì inini Jesús, dandu
nì quècahnu-ya ini iin lancha, cuàhàn
cuaán-yá inì-nu dècuèndè iin xaan ndé
có-ndòó nèhivì. Doco nì xinitnùhu nèhivì
cuàhàn-yà, te ñàyùcàndùá nì caquee
stná-nè ñuu-nè nì tenchicùn-nèyà ñuhù
íchî. 14 Sàhámà (na ní sàà-yà yucán),
te nì quee-ya nùù lancha mà, dandu nì
xini-yà ndoó cuàhà gá nèhivì. Te nì cuhi
ini-yànè; ñàyùcàndùá nì dàndúvàha-ya
cuàhà nècuàchì cuhí xi-ne. 15 Te na ní cuaà,
dandu nì catnàtuu nècuàchì dacuahá-yá
nùù-yá, cachí-nè:

—Vichi sàcuàhàn nì cuaà, te lugar
yohó, còò ni-iin vehe. Ñàyùcàndùá
ndaquìndèè-ní xì nèhivì ni cúhùn-nè ñuu
cuati yatni cuiin-ne ñà-cutiacu-nè.

16 Doco nì cachi-yà xì-né:

—Còò necesidad cùhùn-nè inga xaan;
mii-nsiá dacuxí-nsiánè.

17 Dandu nì cachi-nè:

—Cuisì ùhùn pan nihí-nsí, xì ùì siaca.

18 Te nì cachi-yà:

—Cunihi-nsiañà quixi.

19 Dandu nì dàndàcú-yá ni mácùndoo nsi-
daa nèhivì yucán nùù yùcù cuati. Te nì
tnii-ya ùhùn pan mà xì ùì siaca, te nì
ndacoto ndiaá-yà dìquì-xí, nì naquimanì-yá
Dios sàhà-ñá. Dandu nì dàcuàchí-yáñà nì
sàha-ya nècuàchì dacuahá-yá, te mii-né, nì
dasàn-néà nùù nsidaa nèhivì ndoó yucán.
20 Te nsidaa-né nì xixi-ne nì ndenuu ini-nè.
Te pedazu nì ndòo ga nì chitu ùxìn ùì ìcà.
21 Pues cunaha-nsiá, nsidaa nèhivì nì xixi
ma, nahi ùhùn mil tiàa nì sanduu-ne, te
cuaán nduú stná nècuàchì ñahà xì ñà-cuati.

Nansa nì xìcandodò Jesús nùù tècuìí mar

22 Vichi duha nì cachi Jesús xì nècuàchì
dacuahá-yá ñà-nì mácùñuhu-ne ini lancha
te cùhùn cuèé-nè nùù-xí yàha-ne inga ladu
mar, doco mii-yá, cuàhàn-yà danácuîtià-yà
nèhivì cuáhà yucán. 23 Te na sánì
ndaquìndèè-yá xì nsidaa nèhivì mà, dandu
nì nana cuaán-yá iin yucù nì càhàn-yà xì
Yuamání-yá Dios. Daaní, na ní cuñaà, iá
mindaa-yá yucù yucán. 24 Doco lancha mà,
sàcuàhàn-nu dava mahì mar, te cuàhà gá
sànì nacuahnu todò tècuìí. Ñàyùcàndùá
ndé ndiàchì nìhní-nu, vàchi yáha ga ndee
caná tàchì ladu nùù-nú. 25 Daaní, sinduhá
nì sàà-yà yucán xicándódo-yá nùù tècuìí.
26 Doco na ní caxini-nè vàxi-ya, nì cayùhí
cuàhà-né, te nì càna ndee-né, cachí-nè:

—¡Duma nduá!

27 Doco vichi vichi nì cachi-yà xì-né:

—Nacuàhandee inì-nsia, vàchi yùhù
nduí. Màsà yúhî-nsià.

28 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, nú divi nduu-ní,
cachì-ní xì´ caqui nùù tècuìí sàì ndé vàxi-ní.

29 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nahà-ní.

Ñàyùcàndùá, nì nuu Pedro nùù lancha
mà nì quesaha-né nì xìcandodò stná-nè
nùù tècuìí cuàhàn-nè ndé vàxi Jesús. 30 Doco
na ní xini-nè ñà-ndee guá caná tàchì, dandu
nì yùhí-nè, te nì quesaha-né cuàhàn-nè
càhà-nè ini tècuìí mà nì cùí. Ñàyùcàndùá,
nì ndàhì ndee-né, cachí-nè:

—¡Stoho-nsì Señor, dacácu-ní yùhù!

31 Dandu vichi duha nì chitanini-ya
ndahà-yá nì tnii-yanè, te nì cachi-yà xì-né:

—Iyuhu gá xiníndísá-nî. Chicá vàha
màsà cóó-nî xì duda.

32 Dandu nì nana-ya lancha, mii-yá xì stná
Pedro. Te vichi duha nì cucuiìn tàchì. 33 Te
nì tnàtuu nsidaa nècuàchì ñuhú ini lancha
mà nì sàcuìtasisi-né nùù-yá, cachí-nè:

—¡Ndisa, Dèhemanì Dios nduu-ní!

Nansa nì dàndúvàha Jesús cuàhà nècuàchì cuhí ñuu Genesaret

34 Daaní, na sánì yàha-ya xì-né mar mà,
dandu nì sàà-yà ñuhù íchî iin ñuu nani
Genesaret. 35 Te nì nacuni nèhivì ñuu

mà-yá, te nì cachitnùhu-ne xì nsidaa gá
nèhivì ladu yucán. Ñàyùcàndùá, yucán
nì casaà cuàhà-né nùù-yá ndacá-né nsidaa
nècuàchì cuhí xi-ne. 36 Te nì sacundahví-nè
nùù-yá áma cuáha-ya dùcùn ndahà úún-né
siquiera orilla sìcoto xi-ya. Te nsidaa nèhivì
nì dùcùn ndahà-xí ducán, nì nduvàha-ne.

15

Ñà-ndùá dacuidá cuàchi ndisa xi anima-ndà

1 Daaní, ñuu Jerusalén nì caquee dava
nècuàchì fariseu, xì dava stná nècuàchì ley
xi veheñùhu vàxi-ne, te nì casaà-nè nùù
Jesús. Te nì cachi-nè xì-yá:

2 —Nècuàchì dacuahá mii-ní, ¿índù
chuun có-quìdá-né estilu xi xìì-ndà? Vàchi
na cuáhàn-nè cuxi-ne, có-ndàhá-né (nacua
cachí estilu xi-nda).

3 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:

—Te mii-nsiá tu, ¿índù chuun có-quìdá
stná-nsià ñà-ndùá nì dàndàcú Dios? Vàchi
iladu nacóó-nsiá ley xi-ya, te chívàha-nsia
ñà-ndùú estilu xi mii-nsiá. 4 Vàchi dohó
nì cachi-yà: ni coó tnùñuhu xi-nda nùù
yuadíhí-ndá. Te nú ni cáhàn ùhì iin nèhivì
dìquì iin yuadíhí-nê, dandu icúmí-nê
cui-nè. 5 Doco mii-nsiá, tucu quidá-nsiá,
vàchi cachí-nsià vàtùni cachi iin nèhivì
xì yuadíhí-nê: "Mà cùì chindeí mii-nsiá
xì ñá-ndùá icúmî, vàchi sànì cachì sàhà
nsidaámà ñà-ndùá dìhùn ìì". 6 Te nú
ducán sànì cachi nècuàchìmà, dandu còò
cá obligación icúmí-nê ñà-chindee-né
yuadíhí-nê, cachí-nsià. Ñàyùcàndùá, sàhà
estilu xi-nsiamà iladu sànì nacoo-nsia ley
nì cachi Dios, te cuisì estilu xi mii-nsiá
chívàha-nsia. 7 ¡Ndahví-nsià! ¡Vàha ga-nsià
cahan-nsiá, doco dananí úún-nsiá! (Náhà
xìcà) ñà-ndácuisì nduá nì cachitnùhu Isaías
sàhà-nsiá sànaha na ní tiaa-ne ñà-ndùá nì
cachi Dios, te dohó nì cachi-yà:

8 Nèhivì yohó, yuhù-né quidáñúhú-nê
yùhù. Doco ini anima-nè, còó,
vàchi xica ié` cahan-né. 9 Cahvi-né
yùhù tuxí-né, doco có-ndiàá`, vàchi
nèhivì ùún nduú ana nì quidavàha
xi ley chináhá-nè nèhivì.

10 Dandu nì cana Jesús nèhivì cuáhà mà
ñà-tnàtuu-ne nùù-yá, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunini vàha-nsia, te cundaà ini-nsià.
11 Mà cúnsídá cuàchi nèhivì sàhà ni-iin
ñà-xìxí-né; còó. Doco palabra queé
yuhù-né na cachí-nè iñàha, ñà-jaàn ndisa
dacuidá cuàchi xi-né.

12 Dandu nì nataca nècuàchì dacuahá-yá
nùù-ya, te nì cachi-nè:

—Cunaha-ní, cudúchí ini nècuàchì
fariseu sàhà ñà-ndùá nì cachì-ní.

13 Dandu nì naxiconihí-yá nùù-né,
cachí-yà:

—(Có-quìdámà), vàchi nú iá iñàha
ñuhìví yohó có-ndùú ñà-nì chitnùní ini
Yuamání´ iá ansivi, dandu icúmíâ ndañuhá
na ian ndañuhu yùcù tnuhu-nda itu.
14 Nacóó-nsiá nècuàchì fariseu mà, vàchi
quidá-né na ian quidá iin nècuàchì cuaá
cuní dacúndéhe xi inga nècuàchì cuaá ichì.
Te (ináhá-ndá) nú ducán ni quida-nda, cutu
sáà-ndà dacóyo nihni stnaha-nda xìchi.

15 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:

—Nacani-ní xì-nsí nansa cuní cachi
ejemplu nì cachì-ní (xì nècuàchìmà).

16 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿A có-cùndáà stná ini mii-nsiá?
17 ¿A có-ìnáhá-nsiâ nansa cuu-xi comida
xixi-nda, quéa yuhù-ndà, dandu yáha
ndè tìxi-nda, te después quea? 18 Doco
palabra queé yuhù-ndà, divi ñà-ñùhú ini
anima-ndà nduá. Te divi ñà-jaàn ndisa
dacuidá cuàchi xi anima nèhivì. 19 Vàchi
ini anima-nè ñuhú cuàhà cuàchi, te divi
sàhámà nacání quini guá ini-nè, te sahní
stnahá-né, te ò cáhàn-nè xì inga nècuàchì
có-ndùú nècuàchì vehe-ne, te ò iá-nè xì
ndéni nèhivì ní cui mate tà nándàhà-né.
Te divi sàhà ñà-ndùá ñuhú ini anima-ne,
ñàyùcàndùá xího stná-nè quida cuihna-né,
te cuní-nè dandahví stnahá stná-nè, ò
cáhàn quini-ne. 20 Divi cuàchi jaàn nduá
dacuidá cuàchi xi anima nèhivì, doco
ñà-có-ndàhà-ndà na xixi-nda, có-dàcuìdá
cuàcha-ndó.

Nansa nì xinindisá iin nècuàchì ñahà inga ñuu

21 Dandu nì quee Jesús ladu yucán
cuàhàn-yà ladu ñuu Tiro xì ñuu Sidón.
22 Te yucán nì tnàtuu iin nècuàchì ñahà raza
cananeu nùù-yá, ndáhì-nè, cachí-nè xì-yá:

—Señor, mii-ní nècuàchì descendencia
xi David, cundehè ndahví-nî yùhù, vàchi
yáha ga fuerte dandohó iin ñà-malu dèhey-
oquí.

23 Doco Jesús, cónì náxícóníhî-yá nùù
nècuàchìmà. Dandu nì catnàtuu nècuàchì
dacuahá-yá, cachí-nè xì-yá:

—(Quida-ní favor xícàn-nè), dandu
taxi-níné, vàchi ndé cuñáñá-nsî ñà-ndáhì
guá-nè.
24 Dandu nì cachi-yà (xì nècuàchì
dacuahá-yá):
—Cuisì nùù nècuàchì raza-ndà Israel nì
techuún Dios yùhù càhàn xì´, vàchi nahi rìì
nì tùcù xínduu-ne.
25 Dandu nì tnàtuu nècuàchì ñahà mà nì
sàcuììn sìsì-né nùù-yá, cachí-nè xì-yá:
—Chindee-ní yùhù, Señor mío.
26 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—(Ùhì quide ñà-ndùá xícàn-ní, vàchi)
có-ndùá ducán dacúxíó-ndá dìtà nùù
dèhe-nda, te cuàha-nda sìhina cuati.
27 Doco nì cachi-nè xì-yá:
—Ñà-ndáà nduá Señor. Doco cunaha-ní,
dècuèndè stná sìhina cuati, níhì stná-si
iyuhu xèhè dìtà cóyo tìxi mesa xi stohò-si.
(Ñàyùcàndùá, chindee sacu stná-ní yùhù.)
28 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuàhà gá xiníndísá-nî. Ñàyùcàndùá,
ducán ni coó nacua xícàn-ní.
Ñàyùcàndùá, divi hora jaàn nì nduvàha
dèheyoco-né.

Nansa nì nduvaha cuàhà gá nèhivì

29 Dandu nì quee Jesús ladu yucán
cuàhàn-yà ichì mar de Galilea. Te na
nchícùn-yà ichì mà, nì nana-ya iin yucù
nì sàcòo-ya. 30 Te cuàhà ga nèhivì nì
nataca nùù-yá yucán, ndacá-né nècuàchì
cuhí xi-ne, xínduu-ne nècuàchì xicá
cuéhê, xì nècuàchì cuaá, xì nècuàchì
ìhìn, xì nècuàchì cuhí ndahà-xí, vàchi
cuàhà gá cuèhè ndohó-né. Te nì chitàn-
duhù-ñánê nùù-yá, te nì dàndúvàha-yanè.
31 Ñàyùcàndùá, nì ndulocó nèhivì cuáhà
mà na ní xini-nè nansa nì cuu nì nacahàn
nècuàchì ìhìn, te nì nduvìtá ndahà
nècuàchì cuhí ndahà-xí; stná nècuàchì xicá
cuéhê, nì nacaca viì stná-nè, te nì natùinuù
stná nècuàchì cuaá. Te nèhivì nì xini mà,
cuàhà gá nì naquimanì-né Dios ñà-cuàhà
guá sànì chindee-yá nèhivì ñuu-nè Israel.

Nansa nì dàcùxí Jesús cùmì mil nèhivì

32 Daaní, nì cana-ya nècuàchì dacuahá-yá
ñà-tnàtuu-ne nùù-yá, te nì cachi-yà xì-né:
—Cuhí inì nèhivì yohó, vàchi vichi
sàcuàhàn-ndà ùnì quìvì ndoó-né cut-
náhâ-né xì-ndà yohó, te còò cá ñà-cuxi-ne.
Te có-cùní nacuitià-nè nùhù-nè nú tàñáha
ga cuxi-ne, vàchi vihini cuìtá-nè ichì
núhù-nè.
33 Dandu nì cacachi nècuàchì dacuahá-yá:
—Doco ¿índù nìhì-ndà ñà-cutiacu-nè
ñà-cuàhà guá-nè? vàchi yucù nduá yohó.
34 Te nì ndàcàtnùhù-yá nùù-né:
—¿Nadaa pan nihí-nsiá?
—Ùsà-ñà xì iin ùì siaca cuati —cachí-nè.
35 Dandu nì dàndàcú-yá ni mácùndoo viì
nsidaa nèhivì mà ñuhù. 36 Te nì tnii-ya ùsà
pan xì stná siaca ma, te nì naquimanì-yá
Dios sàhà-ñá, dandu nì dàcuàchí-yáñà nì
sàha-ya nècuàchì dacuahá-yá, te mii-né, nì
dasàn-néà nùù nèhivì cuáhà mà. 37 Te nì xixi
nsidaa-né nì ndenuu ini-nè. Dandu después
nì dàtàcá-nè ùsà canasta nì chitu ñá-nì
cuyodò gá. 38 Cunaha-nsiá, nsidaa nècuàchì
tiàa nì xixi ma, cùmì mil nì sanduu-ne, te
cuaán nduú nècuàchì ñahà xì stná ñà-cuati.
39 Daaní, nì dànácuîtià-yà nèhivì mà, te nì
nana tu-ya iin lancha cuàhàn-yà dècuèndè
ladu ñuu Magdala.

16

Nansa nì xìcàn nècuàchì fariseu ñà-quida Jesús iin milagru cundehè-né

1 Dandu nì quixi nècuàchì fariseu xì
nècuàchì saduceu, te nì xìcàn-nè ñà-nì
quìdá-yá iin milagru cundehè-né, te
cundua seña cudîì ndisa ini Dios sàhà-yá.
Ducán nì xìcàn-nè, áma níhìndèè-né
daquée cuàchi-ne dìquì-yá. 2 Doco mii-yá,
nì cachi-yà xì-né:
—Nú nì cuaà, te cuahá laa ansivi, dandu
cachí-nsià: “Seña nduá ñà-ìcúmí cuun
dàvì”. 3 Daaní, dàtnàà tu, nú color cuahá
iá ansivi, te ndiaha gá itá vìcò, dandu
cachí-nsià: “Vàxi dàvì vitni”. ¡Ndahví-nsià!
Dananí uun-nsia nchichí-nsià, vàchi mate
vàtùni nacuni-nsià seña iá ansivi, doco
mà cùì nacuni stná-nsià índù tiempu nduá
vichi.
4 ’Nèhivì tiempu vichi, malu cuàhà-né,
vàchi có-càhvì sàhnú víi gá-nè Dios, cutu
milagru-ni xícàn-nè cundehè-né. Doco mà
níhì-né cundehè-né milagru cuní-nè, cuisì
milagru nì cuu xi Jonás sànaha —nì cachi
Jesús.
Dandu nì nacoo-yanè cuàhàn-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì nèhivì xí-yá ñà-nì cúndóó-né cuidadu sàhà ñà-ndùá chináhá nècuàchì fariseu

5 Dandu nì caquee nècuàchì dacuahá-yá,
cuàhàn-nè (xì-yá) inga ladu mar yucán.
Doco nì nandòdó-né cunihi-ne pan cùhùn.
6 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cundehè-nsiá, cuidadu gà ni
cúndóó-nsiá sàhà tàtnà nsidátáchí xí pan xi
nècuàchì fariseu xì stná nècuàchì saduceu.
7 Dandu nì quesaha-né ndatnúhú-nê,
cachí-nè:
—Ádi sáhà ñà-còò pan nihi-nda vàxi,
ñàyùcàndùá cachí-yà xì-ndà ducán.
8 Dandu nì cundaà ini-yà ñà-ndùá ndat-
núhú-nê, ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:
—Mii-nsiá, iyuhu gá xiníndísâ-nsiá.
Có-xìñùhù ndatnuhu-nsiá sàhà-ñá còò
pan nihí-nsiá vàxi. 9 Yùhù xinî tàñáha ga
cundaà inì-nsia. ¿A có-nsìnúú inì-nsia sàhà
ùhùn pan (nì xixi) ùhùn mil tiàa, te nadaa
ga ìcà pedazu pan nì ndòo nì dàtàcá-nsià?
10 Te ¿a có-nsìnúú gá stná inì-nsia sàhà ùsà
pan nì xixi cùmì mil nèhivì, te nadaa ga ìcà
pedazu pan nì ndòo stná? 11 Xiñuhu cundaà
ini-nsià ñà-màdì pan ndisa cáhìn sàhà-xí na
ní cachì xì-nsiá ñà-nì càquín-nsià cuidadu
sàhà ñà-nsìdátáchí xí pan xi nècuàchìmà.
12 Dandu nì sàà nècuàchì dacuahá-yá nì
cundaà ini-nè sàhà ñà-ndùá nì cachi-yà,
màdì ñá-nsìdátáchí xí pan ndisa nduá
cáhàn-yà sàhà-xí. Còó, sàhà ley chináhá
nècuàchì fariseu xì nècuàchì saduceu, divi
nduá cáhàn-yà sàhà-xí.

Nansa nì cachi Pedro ñà-xìníndísâ-né Jesús ñà-ndùú ndisa-ya Cristu nì quixi nùù Dios

13 Daaní, cuàhàn Jesús xì nècuàchì
dacuahá-yá ndè ladu ñuu Cesarea de Filipo.
Te nì ndàcàtnùhù-yá nùù-né, cachí-yà:
—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
¿índù nècuàchì nduí cachí nèhivì?
14 Te nì cachi-nè xì-yá:
—Dava-ne cachí-nè Juan Bautista
nduu-ní, te dava-ne, Elías nduu-ní,
cachí-nè. Daaní, dava tu-ne cachí-nè
ñà-ndùù-ní Jeremías, te ò inga profeta
sànaha nì sacahàn cuenta xi Dios.
15 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Doco mii-nsiá, ¿ana nduí cachí-nsià?
16 Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:
—Divi Cristu Dèhemanì Dios iá
nicanicuahàn nduu-ní.
17 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¡Nansicáhán mii-ní, Simón dèhe Jonás!
vàchi màdì nèhivì ñuhìví yohó nì dàtnúù
ini xì-ní ñà-nì cundaà inì-ní ducán. Còó,
divi Yuamánì´ iá ansivi nduú ana nì dàt-
núù xì sàxìnítnùní-nî. 18 Te yùhù cachî
xì mii-ní, Pedro, ñà-ìcúmí-nî cunduu-ní
na iin cavà fuerte ndé cuàha iin vehe.
Te vehe-ma cundua nahi nèhivì-xí icúmí
danátáquì. Te mate (ni queé) nsihi ñà-malu
yehè andea (quixa), doco mà sáà cundeá
nùù ana xínduu tàcá nèhivì xí. 19 Vàchi
cuàhìn daníhìtáhvì´ mii-ní (ñà-sàhà pal-
abra cachí-nî) icúmí yàha nèhivì ndè ñuhìví
ìì xí Dios, na ian cucumi-ní ndahà cáa
xán. Te nú cachì-ní xì-né ñà-nsìdá cuàchi
ndisa-ne, dandu cundiaa stná palabra mà
ndé (iá Dios) ansivi. Te ò nú ni cachí-nî
xì-né ñà-màdì cuáchi nduá sànì quida-ne,
dandu divi cundiaa stná mà ndè ansivi —nì
cachi-yà.
20 Dandu nì sàcùnaha nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá mà ñà-màsà cáchí-nè xì nèhivì
ñà-ndùú-yá Cristu (nì quixi dìquì-xí).

Nansa nì cachitnùhu Jesús icúmí-yâ cui-yà

21 Daaní, quìvì yucán nì quesaha-yá
cachítnùhu-ya xì nècuàchì dacuahá-yá
nansa icúmí cuu xi-yá na sáà-yà ñuu
Jerusalén. Icúmí-yâ ndoho cuahà-yá, nì
cachi-yà xì-né, vàchi ducán icúmí quida
nècuàchì sahnú dandacú, xì stná dùtù
xícusahnú, xì nècuàchì ley xi veheñùhu. Te
nú sànì xìhì-yà, dandu icúmí-yâ natiacu-yà
tìxi ùnì quìvì. 22 Dandu nì tavà cuaán
Pedro-yà, te nì càhàn duchi ini-nè xì-yá,
cachí-nè:
—Cahnú gà Dios, màsà nunca cuu xi-ní
ducán.
23 Doco nì naxiconihí-yá nùù-né,
cachí-yà:
—¡Cuxio-ní nùí, vàchi nahi ñà-malu Sa-
tanás nduu-ní, te quidá quíní-nî xì´! Cuisì
chuun xi nèhivì ñuhìví yohó nduá nihnú
inì-ní, màdì chuun xi Dios.
24 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì
dacuahá-yá:
—Nsidaa ana cuní cunchicùn xì´, xiñuhu
nacoo-ne ñà-ndùá cuní inì-ni mii-né
quida-ne, te quida-ne cuenta na ian nsidá
stná-nè cruz xi-ne cutnáhâ-né xì´ ñà-cui
stná-nè. 25 Vàchi nsidaa ana cuní dacácu xi
vida xi, ñà-dandáñúhú dahuun-ne mii-né
nduá. Doco nú ni cuí-nè sàhí, dandu
ñà-sànì càcu ndisa vida xi-ne nduá. 26 Vàchi
mate ni níhì iin nèhivì nsidaa ñà-ìá ñuhìví,
doco ni mà sáà-mà cundua ñà-vàha xi-ne
nú màsà sáà stná anima-nè càcua nùù
Dios. Còó. Te ò nú ni cuní stná iin nèhivì
nacuiin-ne anima-nè, còó, mà cúí.
27 'Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
icúmî naxicocuîn, cutnahá stnáì xì cuàhà
ángel xi. Te ndiaha gá icúmí coo tnùñuhu
xí, nahi tnùñuhu xí Yuamánì´. Dandu

nsidandaì sàhà nsidaa nèhivì ñuhìví, según
nansa nì quida iin iin-ne. [28] Te cu-
naha-nsiá, dava mii-nsiá nècuàchì itá yohó,
mà cúí-nsià dècuèndè cuni-nsià nansa coo
quìvì naxicocuîn yùhù ñuhìví yohó cusah-
núí.

17

Nansa nì nadama Jesús mii-yá, nì natnuù nihni ndiaha-yá

[1] Daaní, na ní yàha ìñù quìvì, dandu nì
saca Jesús Pedro xì Jacobo, xì ñani Jacobo
nani Juan, cuàhàn cuaán-yá xì-né ndè dìnì
iin yucù ducún. [2] Te yucán nì nadàma-ya,
tucu nì nàcùnahà-yà nì xini nècuàchìmà,
vàchi nì natnuù nihni fuerte nùù-yá nahi
orá, te nì nanchiì cuxín yaa stná sìcoto
xi-ya nahi nduà orá. [3] Dandu nanàá nì
xini stná-nè jaàn sànì ndecoyo stná nèhivì
(sànaha) nani Moisés xì Elías, ndatnúhú-nê
xì-yá.

[4] Dandu nì cachi Pedro xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, ¡nansicáhán-ndá
ndoo-nda yohó! Chicá vàha quidavàha-nsi
ùnì siahva, nú cuní-nî; ian coo mii-ní, ingà
coo Moisés, te ingà coo stná Elías.

[5] Meru cáhàn Pedro ducán, te nì dàhvi
nsidaa-né mahì iin vìcò nchií ndiaha.
Dandu nì tiacu-nè cáhàn iin ana cáhàn
mahì vìcò mà, cachí-yà:

—Dèhemaní nduú ana yohó, te cudîì inì
sàhà-yá. Ñàyùcàndùá cunini-nsia ñà-ndùá
cachí-yà.

[6] Daaní, na ní inini nècuàchì dacuahá-yá
palabra mà, dandu nì tutuyuhu nsidaa-né
ñuhù, vàchi nì yùhí cuàá-nè. [7] Dandu nì tnà-
tuu Jesús nùù-né, te nì chituu-ya ndahà-yá
ìcà-né, cachí-yà:

—Vàtùni ndacuìta-nsia; màsà yúhî
gà-nsià.

[8] Dandu nì ndacoto-ne inicutu, te nì
xini-nè, còò cá iin, ndé làcà mii Jesús iá
yucán.

[9] Daaní, nì naquihin-ya ichì mànuu-ya
xì-né yucù yucán. Te ichì mà nì chi-
naha-yánè, cachí-yà xì-né:

—Màsà nácáni-nsiá xì nèhivì ñà-ndùá nì
xini-nsià vichi dècuèndè nú sànì natiacu
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.

[10] Dandu cachí-nè xì-yá:

—Nú ducán, dandu ¿índù chuun cachí
nècuàchì ley xi veheñùhu ñà-dihna icúmí
naxicocuîn Elías?

[11] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ñà-ndáà nduá, dihna icúmí Elías naxi-
cocuîn-nè, te nsidaviì-né nsidaa chuun
có-ìá viì. [12] Doco cunaha-nsiá, sànì quixi
nècuàchìmà, doco nì nacuaà nèhivì-né, nì
quida ndevàha-ne xì nècuàchìmà nacua
cudîì ini-nè. Te ducán icúmí-nê dan-
dohó stná-nè yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví.

[13] Dandu nì sàà nècuàchì dacuahá-yá
nì cundaà ini-nè ñà-divi Juan Bautista
cáhàn-yà sàhà-xí.

Nansa nì tavà Jesús iin ñà-malu inácáá ini iin tèchii

[14] Nì nsihi nì nasaa-yà xì-né ndé ndoó
cuàhà nèhivì, dandu ndacá nècuàchìmà iin
tiàa nì quesaa nùù-yá. Te nì sàcuììn sìsì tiàa
ma nùù-yà, [15] cachí-nè:

—Señor, cundehè ndahví sacù-ní
dèhi, vàchi cuàhà gá xichi xíhì ìhí-te.
Yáha ga ndohó-te, vàchi cuàhà xichi
nduá-te mahì ñuhu xì mahì tècuìí.
[16] Ñàyùcàndùá, ndaquí-te nì quixi nùù
nècuàchì dacuaha-ní, doco mànì cùí
dandúvàha-nète.

[17] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, mà túha-nsia cunindisá-nsiá;
ni có-sàà-nsia cundaà inì-nsia. ¿Nadaa ga
quìvì icúmî coi xì-nsiá, te quidandee gá stná
inì sàhà-nsiá? Pues cundaca-nsiàte quixi
nùí.

[18] Dandu (nì saca-nète vàxi nùù-yá), te nì
dàndàcú-yá nì sadi-yà nùù ñà-malu mà, te
nì quea cuàhàn. Te nì nduvàha nchito-tè.

[19] Daaní, después na iá cuaán-yá xì
nècuàchì dacuahá-yá, dandu nì catnà-
tuu-ne nùù-yá, cachí-nè xì-yá:

—¿Índù chuun mànìcùí tavà nsiùhù
ñà-malu mà?

[20] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Sàhà-ñá iyuhu guá xiníndísâ-nsiá,
ñàyùcàndùá mànìcùí. Vàchi ñà-ndáà
nduú palabra cachî xì-nsiá yohó: nú
xiníndísâ ndisa-nsia, mate (iyuhu nduá)
nahi tata cuati yutnù mostaza, dandu
vàtùni dandacú-nsiá nùù yucù jaàn, te
cachi-nsià xán: “Cuxio iladu”, te seguru
icúmí cuu ducán, vàchi nsidanicuú iñàha
cui quida-nsia, nú xiníndísâ-nsiá. [21] Doco
ñà-malu tnaha quisì nìsa inacaa ini tèchii
ma, có-quèé yáchà, cuisì nú ni cácàn
tàhvì-nsiá nùù Dios, te cunihìì dócô-nsià.

Nansa nì cachitnùhu Jesús inga xichi ñà-ìcúmí-yâ cui-yà

22 Na iá va-ya ladu Galilea, nì cachi-yà xì
nèhivì xicánúú xí-yá:
—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
icúmî yàhi ndahà nèhivì (malu), vàchi iá
iin tiàa cuàhàn cahin xì´ nùù-né. 23 Dandu
cahnì-né yùhù; doco tìxi ùnì quìvì icúmî
natiacuì —nì cachi-yà.
Te nèhivì dacuahá-yá, cuàhà gá nì
nàcùndoo-ne tnùnsí ini sàhámà.

Nansa nì nìhì Jesús dìhùn ñà-chiyàhvi-ya cuota xi-ya

24 Daaní, na ní sàà-yà xì-né ñuu Caper-
naum, dandu nì tnàtuu tè-xícàn xì cuota
nùù Pedro, cachí-te:
—¿A có-chîyàhvi maestru xi-nsia cuota
xi-ne?
25 —Jaan —cachí Pedro.
Dandu nì quìhvi-ne ini vehe (ndé iá-yà).
Te dihna-ya nì càhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—¿Nansa tuxí inì-ní, Simón? ¿Nansa
quidá rey ñuhìví yohó? ¿A núù nèhivì xí
mii-té tavá-te cuota xi-tè, te ò núù nèhivì
tùcù (dandacú-te nùù-xí)?
26 Dandu nì cachi Pedro:
—Divi nùù nèhivì tùcù.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nú ducán nduá, dandu nèhivì xínduu
nèhivì xí rey, còò obligación icúmí-nê, ¿á
ma ndisá? 27 Doco sàhà-ñá có-cùní-ndà
cuduchi ini ni-iin nèhivì sàhà-ndà,
ñàyùcàndùá cuahán-nî mar yucù siaca, te
quisì primeru nìhì-ní, nacuna-ní yuhù-sí, te
tavà-ní dìhùn inácáá mà. Dandu cunihi-níà
cùhùn chiyàhvi-ní nùù nècuàchìmà, vàchi
vàtùni sàà mà sàhà ndúì-ndà —nì cachi-yà.

18

Nansa nì cachi Jesús ana chicá ndiaá

1 Daaní, hora yucán nì tnàtuu nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá, te nì ndàcàtnùhù-né:
—¿Ana chicá ndiaá nùù nsidaa nèhivì
ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi?
2 Dandu Jesús, nì cana-ya iin tètii, te
nì chicani-yàte mahì nsidaa-né, cachí-yà
xì-né:
3 —Palabra ndàcuisì nduá cachî xì-nsiá
yohó; nú màsà náxícócuîìn ini-nsià, te
nàcùnihnu viì inì-nsia na iin ñà-cuati,
dandu mà sáà-nsià ñuhìví ìì xí mii-yá iá
ansivi. 4 Ñàyùcàndùá, iin nèhivì, nú nihnú
ndáhví ini-nè nahi tètii yohó, pues divi-ne
nduú ana chicá ndiaá ndé nduú ñuhìví ìì xí
Dios. 5 Te nú sàhà yùhù quidáñúhú nèhivì
iin tètii nahi tèyòhó, dandu davani queá na
ian yùhù quidáñúhú-nê.
6 'Nú ni datúcù iin nèhivì iin ñà-cuati
xiníndísá-xî, ¡ndahví-nè! Vàchi chicá vàha
màcùndiacu iin yùù yódò dùcùn-né, te
ndiachi-né mahì mar cunú sàhà-ñá màsà
dátûcù gà-nè iin ñà-cuati. 7 ¡Ndahví nèhivì
ñuhìví datúcù xì ñanìtnaha-xi! Vàchi mate
fuerza cuàhàn tùcù dava-ne, doco yáha ga
ndahví tiàa dìsáhà-xí túcù-nè.
8 'Te ò nú sàhà ndahà-nsiá ò sáhà-nsiá
xidá cuàchi-nsia, dandu chicá vàha
nì táhndèà, te dacaná-nsiáñà, vàchi
chicá nsiaha (sàà-nsià nùù Dios), te
cutiacu-nsià nicanicuahàn, mate sánì
ndañuhu iin ndahà-nsiá, ò iin sàhà-nsiá,
te màdìá coo nsihi-nsia, te ndiachi-nsiá
ndé xîxìn ñuhu nicanicuahàn. 9 Te nú
sàhà nduchìnúù-nsiá quidá-nsiá cuàchi,
dandu chicá vàha tavà-nsiáñà dacaná-nsiá,
vàchi chicá nsiaha (sàà-nsià nùù Dios) xì
mindaa nduchìnúù-nsiá, te cutiacu-nsià
nicanicuahàn, te màdìá xì ndúìà, dandu
después icúmí-nsiâ ndiachi-nsiá ndé xîxìn
ñuhu andea.

Ejemplu sàhà rìì nì tùcù

10 'Màsà nunca cahíchì inì-nsia iin
ñà-cuati nahi tèyòhó, vàchi cachí ndàì
xì-nsiá, ndè ansivi ndoó ángel (ndiaá)
xán, te nicanicuahàn ndoó tùha-ne nùù
Yuamánì´. 11 Vàchi yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, nì quesaì ñuhìví yohó
ñà-dacácui ana cuàhàn ndañuhu ni cuí.
12 '¿Nansa tuxí inì-nsia quida iin tiàa nú
ndoó iin cientu rìì xí-né, te nì tùcù iin-sì?
¿Amádi nácóó-né 99 quisì dava ga mà yucán
ndé (xixáhan-sì) yucù yucán, te cùhùn-nè
nanducu-né quisì nì ndañuhu ma? 13 Te
nú sànì natùì-sì, dandu cudîì gá ini-nè.
Ndè chicá cudîì ini-nè sàhà quisì yucán
nùù nsidaa gá quisì cónì túcù mà. 14 Pues
ducán iá stná xì nèhivì nahi ñà-cuati yohó,
có-cùní Yuandiaha-nsiá iá ansivi ndañuhu
ni-iin-ne.

Nansa quida-nda nú sànì quida iin ñanìt-naha-nda iin cuàchi nùù-ndà

15 'Nú ni quidá iin ñanìtnaha-nsia iin
cuàchi nùù iin-nsia, dandu nècuàchì
nì quida quini-ne nùù-xí, xiñuhu tavà
cuaán-ñánê iladu, te ndatnuhu víí-né
xi nècuàchìmà. Te nú ni quihín casu
nècuàchìmà, dandu ñà-sànì dàcácu
tnahá-né nduá. 16 Doco nú có-quìhín casu

nècuàchìmà, dandu xiñuhu cuaca-ne iin
ò úì gà nèhivì sàhà ñà-cunduu-ne testigu
cundaà vàha inì-xi nansa ndisa iá chuun.
17 Doco nú ni-xi ñà-jaàn có-cùní-nè, dandu
ni cúhùn-nsià nùù nsidaa nèhivì natácá
càhvì xì Dios. Te nú iin-ni có-cùní-nè
quihin casu-nè nsidaa nèhivì mà, dandu
ni cúnàhá chuun ma, te quida-nsia cuenta
na ian nècuàchì siùmí nduú-né, te ò iin ana
nì cuchicuehe dahuun anima-xi.
18 'Ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá yohó:
nú cachí-nsià xì nèhivì ñà-nsìdá cuàchi
ndisa-ne, dandu cundiaa stná palabra mà
ndé (iá Dios) ansivi. Stná palabra cachí-nsià
xì-né ñà-màdì cuáchi nduá sànì quida-ne,
divi cundiaa stná mà ndè ansivi.
19 'Te cachí stnáì xì-nsiá, mate cuísi
ùì-nsià ndoó, doco nú iin-ni sànì cachi
ndúì-nsià cuàhàn-nsià càcàn tàhvì-nsiá
iñàha nùù Yuamánì´ iá ansivi, dandu
icúmí-yâ quida-yañà, ndéni chuun nì cui
ni cúndúá. 20 Vàchi nú sànì nataca-nsià
mate úì ò únì-nsià iin-ni xaan, te
ndácùcahan-nsiá quìví, dandu yucán icúmí
coo stnáì cutnahí xì-nsiá —nì cachi Jesús.

Xiñuhu cuicahnú stnahá ini-ndà sàhà-ndà; màsà quídá-ndá na ian nì quida peón cónì cùní cuicahnú inì-xi sàhà ñanìtnaha-xi

21 Dandu nì tnàtuu Pedro nùù-yá,
cachí-nè:
—Stoho-nsì Señor, ¿nadaa xichi icúmî
cuicahnú inì sàhà iin ñanìtnahi nú nì
quida-ne cuàchi nùí? ¿A ndé` ùsà xichi, ò
nadaa xichi?
22 —Còó —cachí Jesús xì-né— màdì cuísi
ùsà xichi, cachî. Dècuèndè (yáha ga
cuàhà tantu) ñà-jaàn xiñuhu cuicahnú
inì-ní sàhà-né, mate 70 tantu gà nùù ùsà
xichi ni cúndúá.
23 'Ñàyùcàndùá, ducán iá stná ñuhìví ìì
xí mii-yá iá ansivi nacua nì cuu na ní
dànáyàha iin rey nsidaa cuenta xi nèhivì
nduú peón xi-ne. 24 Nì natavà víi-né cuenta,
te nì cana-ne iin peón iníhícá cuàhà millón
pesu nùù-né. 25 Doco còò ni-iñàha icúmí-tê
ñà-danáà-té. Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú rey
mà ñà-nì cúyàhvi-tè, mii-té, xì ñahàdìhí-te,
xì dèhe-tè, xì nsidanicuú stná traste xi-tè
sàhà-ñá tùi dìhùn danáà-té. 26 Doco nì tu-
tuyuhu-té ñuhù nùù sàhà rey mà nì sacun-
dahví-te nùù-né, cachí-te: "¡Señor! Quida
sacù-ní favor xì´, cundiatu tahvì gá-nî
yùhù, dandu danáà nsìhí". 27 Ñàyùcàndùá,
nì cuhi ini rey mà-té, te nì nacoo-nète, nì
dàndùtù nsìhí-né ñà-ndùá iníhícá-tê.
28 'Doco nì quee cuisì-té nùù rey mà,
te nì sàhàn-te nì nanducu-té inga peón
nduú compañeru-te, vàchi iníhícá stná
nècuàchìmà iin cientu dìhùn plata nùù-té.
Te nì tnii nihni tnuu tehe-té dùcùn-né nì
cachì-te xi-né: "Danáà dahuun ñà-ndùá
iníhícó nùí". 29 Dandu nì tutuyuhu
stná nècuàchìmà ñuhù nùù sàhà-té nì
sacundahví-nè nùù-té, cachí-nè: "Quida
sacù-ní favor xì´ cundiatu tahvì gá-nî
yùhù, dandu danáà nsìhí". 30 Doco còó,
cónì cùní-te. Nì sanicuàchi-tè sàhà-né
nì chicadì-tené dècuèndè danáà nsìhí-né
ñà-ndùá iníhícá-nê. 31 Doco na ní xini
dava ga peón nduú compañeru-te, cuàhà
gá nì cuduchi ini-nè. Ñàyùcàndùá, nì
sàhàn-nè nì nacani-ne xì rey mà ñà-ndùá
nì quida-tè. 32 Sàhámà tucutu nì cana
rey mà-té nì cachi-nè xì-té: "¡Peón malu
ndùù-yó! Vàchi yùhù, nì xicahnú inì sàhù;
nì dàndùtù nsìhí ñà-ndùá nì ìníhícó, vàchi
ducán nì sacundahvú núì´. 33 ¿A có-ndìá ìcà
stnáù cuhi inù compañeru nacua nì quide
xì miun?" nì cachi rey mà. 34 Cunaha-nsiá,
yáha ga nì xìdà ini-nè, ñàyùcàndùá nì
dàyáha-nète ndahà tè-dàndòhò-xì nèhivì
ñà-coo-tè ndahà-témà ndè cachi danáà
nsìhí-te.
35 'Pues ducán icúmí quida stná Yuamánì´
iá ansivi xi mii-nsiá nú có-cùní-nsià cuic-
ahnú ndisa ini-nsià sàhà ñanìtnaha-nsia
—nì cachi Jesús.

19

Màsà cáté stnàhà-ndà

1 Daaní, na ní nsihi nì cachi Jesús ducán,
nì quee-ya ladu Galilea cuàhàn-yà ndè inga
ladu yùte Jordán ndé nduú stná ladu Judea.
2 Te cuàhà gá stná nèhivì nì tenchicùn
xì-yá nì sàà stná-nè yucán. Ñàyùcàndùá nì
dàndúvàha-ya nècuàchì cuhí xi-ne.
3 Dandu nì catnàtuu nècuàchì fariseu
nùù-yá nì càhàn-nè xì-yá áma níhìndèè-né
daquée cuàchi-ne dìquì-yá. Te dohó nì
cachi-nè xì-yá:
—(¿Nansa cachí-nî?) ¿A vátùni cate-ndà
ñahàdìhí-ndà nansa ni nì cui?
4 Te nì cachi-yà xì-né:
—Ádi sánì cahvi-nsia nùù tutu ìì ndé
cachá` nansa nì quidayucun Dios nèhivì
primeru, iin-ne nì sàcùnduu tiàa, te inga-nè
ñahà. 5 Te nì cachi stná-yà ñà-jaàn nduá

dìsáhà-xí nándàhà iin nècuàchì tiàa xì
iin nècuàchì ñahà, te quecuáân-né nùù
yuadíhí-nê. Ñàyùcàndùá, mate diín diín
nì sanduu-ne antes, doco vichi na imindaa
nèhivì sànì nanduu-ne. 6 Sàhámà có-ndùú
gá-nè diín diín nèhivì; còó, vàchi quida-nda
cuenta na ian imindaa nèhivì nduú-né.
Ñàyùcàndùá, nú ducán sànì dàcuàcátnáhâ
Dios-nè, dandu ni-iin nèhivì màsà cáté
stnàhá-né.

7 Dandu nì cachi nècuàchì fariseu xì-yá:

—Pues nú ducán, dandu ¿índù chuun nì
cachi Moisés iá permisu, vàtùni cuàha-nda
ñahàdìhí-ndà iin tutu cachí cuàhàn-ndà
cate-ndàñá, dandu nacoo-ndañá? —nì
cachi-nè.

8 —Còó —cachí-yà—; sàhà ñà-có-cùní-nsià
cunini vìì-nsiá, ñàyùcàndùá nì sàha Moisés
permisu cate stnàhá-nsiá. Doco na ní
quesaha ñuhìví, còó, màdì dùcàn nìsá
ìa. 9 Te yùhù cachí stnáì xì-nsiá, cuàchi
ndisa nduá nú ni caté iin nècuàchì tiàa
ñahàdìhí-nè, te coo-ne xì inga nècuàchì
ñahà. Doco nú sànì càhàn ñahàdìhí-nè
xì inga tiàa, dandu màdì cuáchi cunduu
ñà-cate-nè ñahàdìhí-nèmà. Te nú ni
nándàhà stná iin nècuàchì tiàa xi iin
nècuàchì ñahà nì sate stnàhá, divini cuàchi
cunduu stná mà.

10 Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá
xì-yá:

—Nú ducán (ùhì) iá chuun sàhà iin
ñahàdìhí-ndà, dandu chicá vàha màsà
nándàhà-ndà.

11 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-nsiá, màdì nsidaa nèhivì sáà
mànìhì inì-xi sàhà ñà-ndùá nì cachì jaàn,
cuisì nèhivì sànì nìhìtáhvì mànìhì inì-xi.

12 'Dava nèhivì, có-ìá nsihi iquìcúñú-nè,
vàchi ducán nì cacu-ne, ñàyùcàndùá,
có-nândàhà-né. Daaní, dava nèhivì, có-ìá
nsihi-ne sàhà-ñá ducán nì quida nèhivì
xì-né. Daaní, dava stná-nè cuisì sàhà-ñá
(cudîì ini-nè quida-ne) chuun xi ñuhìví ìì xí
Dios, ñàyùcàndùá có-cùní-nè nandàhà-né.
Nú ni sáà-nsià mànìhì ini-nsià palabra
yohó, vàtùni, (te nú còó, pues mà cúndáà
inì-nsia).

Nansa nì chitàndòó Jesús ndahà-yá dìnì ñà-cuati ñà-cundiatúà

13 Daaní, ndacá nèhivì ñà-cuati vàxi
nùù-yá ñà-chitàndòó-yá ndahà-yá dìnì-vé,
te càcàn tàhvì-yá nùù Dios sàhà-vé. Doco
nècuàchì dacuahá-yá, nì sadi-nè nùù
nècuàchìmà. 14 Ñàyùcàndùá nì cachi-yà
xì-né:

—Nacoo-nsia ñà-cuati ni quixá nùí.
Màsà cádí-nsià nùá, vàchi nsidaa ana nihnú
inì-xi nahi ñà-cuati, divi cunduu ana sàà
ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi —nì cachi-yà.

15 Dandu nì chitàndòó-yá ndahà-yá dìnìá,
te cuàhàn-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì iin tèchii cuica

16 Daaní, nì sàà iin tèchii nùù-yá, te nì
cachì-te xi-yá:

—Maestro, mii-ní vàha ndisa-ní.
Cachì-ní xì´ índù obra vàha quide, te
nìhìtáhvì´ vida ndiaha nicanicuahàn.

17 Dandu nì cachi-yà xì-té:

—¿A ndísá (cuní-nî) càhàn-ní xì yùhù
sàhà índù iñàha nduú ñà-vàha? Vàchi còò
ni-iin nèhivì ùún vàha ndisa, cuisì nú nduí
Dios, dandu vàha ndisa inì. Doco nú cuní-nî
nìhìtáhvì-ní vida ndiaha, dandu chivàha-ní
ñà-ndùá dandacú-yá.

18 Dandu nì cachi tèmà:

—¿Índù ñà-càchí-yà icúmî chivàhi?

Te nì cachi Jesús:

—Divi ñà-màsà cáhni stnaha-nda, ni
màsà cáhàn-ndà xì inga ana có-ndùú
nècuàchì vehe-nda, ni màsà quídá
cuíhná-ndá, ni màsà cáchí stná-ndà ni-iin
tnùhu sàhà ñanìtnaha-nda. 19 Te ni coó
tnùñuhu xi-nda nùù yuadíhí-ndá; te
nacua cuú íní-ndà sàhà mii-nda, divi
ducán icúmí-ndá cuu stná ini-ndà sàhà
ñanìtnaha-nda.

20 Dandu nì cachi tèchii ma xi-yá:

—Cunaha-ní, nsidaájàn sànì chivàhi
dècuèndè na tíî. ¿Índù iñàha cumánì gá
quide?

21 Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Nú ndisa cuní-nî cunduu-ní iin ana
vàha ndisa, dandu cuahán-nî dicò nsìhì-ní
ñà-ndùá icúmí-nî, te dasàn-ní dìhùn mà
nùù nècuàchì ndahví; dandísá nìhìtáhvì-ní
cucumi-ní cuàhà ñà-cuìcà iá ansivi. Te
quixi-ní cunichicùn stná-ní yùhù —nì
cachi-yà.

22 Daaní, na ní inini-tè ñà-jaàn, dandu
yáha ga nì cuhuun inì-te, vàchi cuica
cuáhà-té. Ñàyùcàndùá nì quihin-tè ichì
mànuhù-té.

23 Dandu nì cachi Jesús xì nècuàchì
dacuahá-yá:

—Ñà-ndácuisì nduá cachî xì-nsiá: Ùhì
sàstnùhù sàà iin tècuìcà ñuhìví ìì xí mii-yá
iá ansivi. 24 Te ùhì gà stná dayáha-nda

iin camellu nùù chìcòhò ndúhu íqui, doco
ñà-chicá ùhì nduú ñà-yàha iin tècuìcà ndè
ñuhìví ìì xí Dios —nì cachi-yà.
25 Na ní inini nècuàchì dacuahá-yá
ñà-jaàn, dandu yáha ga nì ndulocó-nè, te
nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè:
—Pues nú ducán nduá, dandu ùhì ndisa
càcu anima iin nèhivì.
26 Dandu nì indehè váha Jesús-nè, te nì
cachi-yà:
—Nèhivì ñuhìví, mà cúí quida-neàmà.
Doco Dios, vàtùni, vàchi nsidaa iñàha, mà
úhì quida-yañà.
27 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Nsiùhù, sànì nacoo-nsi nsidaa ñà-ndùá
icúmí-nsî, te vàxi-nsi nchícùn-nsì mii-ní,
Stoho-nsì Señor. Ñàyùcàndùá, ¿índù iin
ñà-vàha icúmí-nsî nìhì-nsí?
28 Dandu nì cachi-yà xì nsidaa-né:
—Cunini-nsia palabra ndàcuisì yohó: na
sáà tiempu ndusaa nsidaa ley ñuhìví, dandu
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, icúmî
nàcòi nùù silla ndiaha xí. Te daa cunduu
quìvì nìhìtáhvì stná nsì-úxìn ùì mii-nsiá,
màcùndoo stná-nsià nùù iin iin silla vico
ma, te dandacú-nsiá nùù nsidaa descen-
dencia xi nsì-úxìn ùì dèhe Israel. 29 Daaní,
nú sàhà yùhù sànì nacoo iin nèhivì iñàha,
dandu iin cientu gà tantu ñà-jaàn icúmí-nê
nìhìtáhvì-né. Mate icúmí-nê nacoo-ne
vehe-ne, ò ñani-nè, ò cúha-ne, ò yua-né, ò
dihi-né, ò ñahàdìhí-nè, ò déhe-ne, ò ñuhù
xí-né sàhà yùhù, có-quìdámà, vàchi iin
cientu gà tantu icúmí stná-nè nìhìtáhvì-né,
te nìhì stná-nè vida ndiaha nicanicuahàn.
30 Doco cuàhà nèhivì idónuu vichi, icúmí-nê
sàà-nè natenchicùn-nè ndè cahà-xí quìvì
yucán. Te cuàhà ana nchícùn cahà-xí vichi,
icúmí-nê nàcòdònùù-né nùù-xí.

20

Ejemplu nì nacani Jesús sàhà peón xíquidachuún xì sì-úvà

1 'Ducán iá ñuhìví ìì xí mii-yá iá ansivi
nacua nì quida iin lamú, naha nì quee-ne
cuàhàn-nè nducu-né peón caquidachuún
nùù-né. 2 (Te na ní tùi-tè), dandu
nì ndòo-ne ñà-chiyàhvi-ne iin dìhùn
plata quìvì, ñàyùcàndùá nì techuún-nète
ñà-cacuhùn-te quidachuún-te itu-nè.
3 Daaní, nahi càhîìn nì quee tu-ne
cuàhàn-nè yàhvi, te yucán nì xini-nè itá
uun itnii gá tiàa. 4 Ñàyùcàndùá nì càhàn-nè
xì-té áma cúhùn stná-te quidachuún-te
itu-nè, te quiyàhvi stná-te iyuhu nacua
ndiá ìcà. Ñàyùcàndùá, nì dàndáà stná-te
cuàhàn-te. 5 Daaní, tucu tu nì quee-ne nahi
càxíhúì, te yucán nì nìhì tú-né iin ùì gà
peón; stná càhúnì nì cuaà, ducán nì quida
stná-nè. 6 Daaní, nahi càhúhùn tucu tu
nì quee-ne nì xini tu-ne itá úún más gà
tiàa yucán, ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-té:
"¿Índù chuun ndui yacá itá úún-nsiá?" 7 Te
nì cacachì-te xi-né: "Divi sàhá còò iin taxi
xi chuun quida-nsi". Dandu nì cachi-nè
xì-té: "Pues cuahán stnâ-nsià quidachuún
stná-nsià ituì, te quiyàhvi stná-nsià nacua
ndiá ìcà".
8 'Daaní, na ní cuaà dahuun, dandu nì
cachi lamú mà xì tiàa dandacú nùù nsidaa
peón mà: "Cana-ní nsidaa-té ni quixí-te
quiyàhvi-tè; doco dihna peón nì quìhvi
último ni cáyàha, dandu ducán cunchicùn
tnahá-te quìhvi-tè dècuèndè stná nùù
peón nì quìhvi primeru". 9 Ñàyùcàndùá,
dihna tiàa nì caquìhvi nahi càhúhùn nì
yàha, te iin iin-tè nì nìhì-té iin iin dìhùn
plata. 10 Daaní, nì cayàha stná peón nì
quìhvi naha, te chicá más cuàhàn-te
nìhì-té cahan-té, doco còó. Iin-ni nì canihì
nsidaa-té. 11 Ñàyùcàndùá nì quesaha-té
daquée cuàchi-tè dìquì lamú mà, 12 cachí-te
xi-né: "Cuisì iin hora-ni nì caquidachuún
nècuàchì último jaàn, te quida-ní cuenta
na ian dava-ni nì quidachuún-né xì nsiùhù,
mate ndui yacá nì quidachuún ndee-nsí
nùù cahnì". 13 Dandu nì cachi lamú mà
xì iin tiàa mahì peón mà: "Còó, amigo,
màdì cuáchi nduá quidé. ¿Amádi sánì
ndòo sahnu-nda ñà-quiyàhvi iin iin-nsia
iin-ni dìhùn plata? 14 Tnii-ní yàhvi-ní, te
cuahán-nî, vàchi yùhù cunî ñà-dava-ni
quiyàhvi stná nècuàchì último yohó nacua
quíyàhvi mii-nsiá. 15 ¿Á coo derechu xi
ñà-quide xì dìhùn xí nacua chítnùní inì?
¿ò cumbídiâ inì-ní ñà-nì quide iin ñà-vàha
(sàhà nècuàchìmà?", nì cachi lamú mà).
16 Sàháyùcàndùá, nècuàchì chicá idónuu
vichi, icúmí-nê sàà-nè natenchicùn-nè
ndè cahà-xí, te nècuàchì nchícùn cahà-xí
vichi, icúmí-nê sàà-nè nàcòdònùù-né
nùù-xí. Vàchi mate cuáhà nèhivì cánà
(cundoo nùù Dios), doco sacu-nè cunduu
ana nacàxin-ya.

Nansa nì cachi tu Jesús inga xichi ñà-ìcúmí-yâ cui-yà

17 Daaní, meru xicá Jesús ichì mànana-ya
cuàhàn-yà ñuu Jerusalén, te nì tavà

cuàán-yá nsì-úxìn ùì tiàa dacuahá-yá, te
nì cachi-yà xì-né:
18 —Cunaha-nsiá, icúmí-ndá sàà-ndà ñuu
Jerusalén, te yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví, icúmî yàhi ndahà dùtù xícusahnú
yucán, xì ndahà stná nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, te icúmí-nê cachi-nè ñà-fuerza
icúmî cuì. 19 Dandu dayáha-ne yùhù ndahà
tè-inga raza ñà-cuàcùndiaà-te yùhù, te
cahnì cuìí-te yùhù, dandu chituu-tè yùhù
nchìca cruz, doco tìxi ùnì quìvì icúmî na-
tiacuì.

Ñà-ndùá nì xìcàn dihi Jacobo xì Juan nùù Jesús

20 Daaní, vàxi ñahàdìhí Zebedeo nùù-yá,
ndacá-né dèhe-ne, te nì sàcuììn sìsì-né
nùù-yá, cuní-nè càcàn-nè iin favor nùù-yá.
21 Te nì cachi-yà xì-né:
—¿Índù iñàha cuní-nî?
Te nì cachi-nè xì-yá:
—Cunî nìhìtáhvì ndúì dèhi yohó
ñà-cundoo iin iin-tè ladu-ní quìvì sàà-ní
cusahnu-ní ñuhìví, iin-tè coo ladu
cuàhá-nî, te ingà-te ladu itní-nî.
22 Dandu nì cachi-yà xì ndúì tiàa ma:
—Mii-nsiá, có-sânìhì ini-nsià ñà-ndùá
xícàn tàhvì-nsiá nùí. ¿A vátùni cundee
inì-nsia ndoho-nsia nacua icúmî ndohi te
yàha stná-nsià tnùndoho nacua icúmî yàhi?
—Jaan —nì cachi-nè— vàtùni stná
nsiùhù.
23 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ñà-ndáà nduá, icúmí-nsiâ ndoho-nsia
nahi yùhù, te icúmí-nsiâ yàha stná-nsià
tnùndoho nahi yùhù; doco ñà-daníhìtáhvì´
mii-nsiá cundoo iin iin-nsia iin iin ladúì,
mà cúí, vàchi có-quìdá tocar yùhù quide
ñà-jaàn. Yuamánì´ nduú ana chítnùní inì-xi
índù nèhivì nìhìtáhvì cundoo iin iin ladúì.
24 Daaní, na ní xinitnùhu ùxìn gà nècuàchì
dacuahá-yá, nì cuduchi gá ini-nè sàhà ùì
ñàní mà. 25 Doco nì cana-ya nsidaa-né ni
nátácá-nè nùù-yá, te nì cachi-yà xì-né:
—Sà-ìnáhá-nsiâ nansa xíquida
tè-cùsáhnû inga ñuu, fuerte cusáhnû-te
nùù nèhivì ñuù-te; vàchi nsidaa tè-nìhí
chuun ñuu yucán, ndee dandacú-te nùù
nècuàchì ñuù-te. 26 Doco mii-nsiá, màsà
quídá-nsiá ducán. Còó, vàchi nú iá
ana cuní cunduu ana dandacú núù-nsiá,
dandu icúmí-nê cunduu-ne ana xinúcuáchí
nûù nsidaa-nsiá. 27 Vàchi nècuàchì cuní
codònùù nùú-xí, icúmí-nê cunduu-ne
nahi peón chindéé xí nècuàchì dava ga.
28 Dècuèndè stná yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, cónì quésâì ñuhìví yohó
ñà-cunucuachi nèhivì nùí. Còó, sàhà-ñá
cunucuachi mií nùù-né nì quesaì, dandu
después cuàhi vida-xi cuì cuenta xi-ne, te
ducán nàcùndoo cuàhà-né libre.

Nansa nì natùinuù ùì nècuàchì cuaá nì quida Jesús

29 Daaní, mii-yá xì compañeru-yà, nì
quihin-ya ichì nì quee-ya ñuu Jericó, te
nchícùn cuàhà gá stná nèhivì dava ga. 30 Te
yuhù ìchí yucán ndoó ùì nècuàchì cuaá. Te
na ní tiacu-nè cuàhàn yàha Jesús, dandu nì
quesaha-né cána ndee-né, cachí-nè:
—¡Stoho-nsì Señor! ¡Mii-ní descenden-
cia ìì xí David! ¡Cuhi inì-ní nsiùhù!
31 Dandu nèhivì cuáhà yucán, nì
canàhá-nè xì nècuàchì cuaá mà:
—Màsà cána ga-nsià —cachí-nè.
Doco nècuàchìmà, chicá ndee ní càna-ne,
cachí-nè:
—¡Stoho-nsì Señor! ¡Mii-ní descenden-
cia ìì xí David! ¡Cuhi inì-ní nsiùhù!
32 Dandu nì cucuiin-yà, te nì cana-ya
nècuàchì cuaá mà nì cachi-yà xì-né:
—¿Ndíà nduá cuní-nsià quide sàhà-nsiá?
33 Te nì cachi-nè xì-yá:
—Stoho-nsì Señor, cuní-nsì natùinuù-nsí.
34 Ñàyùcàndùá nì cuhi ini-yànè, te nì chi-
tuu-ya ndahà-yá nùù-né. Te vichi vichi nì
natùinuù-né. Dandu nì tenchicùn stná-nè
mii-yá cuàhàn-nè.

21

Nansa nì tùi iin burru ñà-cuindànùú Jesús quìhvi-ya ñuu Jerusalén

1 Daaní, nì sàà-yà xì-né yatni ñuu
Jerusalén ndé iá iin ñuu tii nani Betfagé,
yatni dìnì yucù Olivo. Dandu nì càhàn-yà
xì ùì nècuàchì dacuahá-yá ñà-nì cúhùn
cueé-nè nùù-xí. 2 Te dohó nì cachi-yà xì-né:
—Cuahán-nsià ñuu tii chicá nùù-xí. Te
yucán icúmí-nsiâ cuni-nsià nuhní iin burru
xì dèhe-sì. Quisì yucán ndaxin-nsiá, cun-
daca-nsia quixi. 3 Te nú càhàn nèhivì
xì-nsiá sàhà-sí, dandu cachi-nsià xì-né
ñà-Stoho-ndà Señor xiñuhu xi-sí, doco
luegu naxicocuîn-si —nì cachi Jesús.
4 Cunaha-nsiá, ducán (nì cachi-yà xì-né)
sàhà ñà-nì cùú ndisa ñà-ndùá nì cachit-
nùhu iin nèhivì xí Dios sànaha na ní
cachi-nè palabra yohó:

5 Dohó cachitnùhu-nsia xi nèhivì ñuu Sión,
(divi nduú ñuu Jerusalén): "Cun-
dehè-nsiá, yucán vàxi rey xi-nsia,
nihnú ndáhví íní-yà, te indánuú-yá
iin burru chii nduú dèhe iin quisì
(sànsìdá)".
(Ducan nì cachitnùhu nècuàchì sànaha ma.)
6 Daaní, nì caquihin ùì nècuàchìmà ichì
cuàhàn-nè chuun ma, nì caquida-ne nacua
nì dàndàcú Jesús nùù-né. 7 Nì saca-ne burru
mà vàxi xi dèhe-sì. Dandu nì chitàndòó-né
sìcoto xi-ne dìquì-sí, te nì sàcùnùú-yàsi.

Nansa nì quidañuhu nèhivì Jesús na ní quìhvi-ya ñuu Jerusalén, nì chitànduhù-né dòò-né ichì según estilu xi-ne

8 Daaní, dava nècuàchì cuáhà yucán, nì
chitànduhù-né dòò-né ichì ndé icúmí-yâ
yàha-ya, te dava-ne, nì sahnde-nè ndahà
yutnù nì chindoo stná-nè ichì mà, (te ducán
nì nducutá). 9 Te nèhivì idónuu, xì stná
nècuàchì nchícùn cahà-xí, cána ndee-né,
cachí-nè:
—¡Viva ana sahnú yohó! ¡Descendencia
ìì xí rey David nduú-né! ¡Ndiaha gá ndeníhí
vàha-ndané, vàchi cuenta xi Stoho-ndà
Señor vàxi-ne! ¡Ansivéhé cahnú mii-yá iá
ansivi!
10 Daaní, na sánì quìhvi-ya ñuu Jerusalén
mà, dandu nì ndulocó gà nsidaa nèhivì
ndoó yucán, cachí-nè:
—¿Ana divi nduú nècuàchì yohó?
11 Te nì naxiconihí nèhivì cuáhà mà:
—Jesús nani-né, te nduú-né iin nècuàchì
cáhàn cuenta xi Dios. Te meru ñuu-nè nduú
ñuu Nazaret iá ladu Galilea.

Nansa nì tavà Jesús tè-dìcó xi tè-xìín fuera patiu veheñùhu cahnú

12 Dandu cuàhàn-yà veheñùhu cahnú xí
Dios, te nì taxi-yá nsidaa tè-dìcó xi tè-xìín
yucán, te nì ducùn nsìhí-yá mesa xi tiàa
damá dìhùn inga ñuu, te nì ducùn stná-yà
silla xi tè-dìcó loma, 13 cachí-yà xì nsidaa
témà:
—Dohó cachí (Dios) nùù tutu ìì: "Ve-
heñùhu xi cunduu iin vehe ndé nataca
nèhivì càcàn tàhvì-né nùí", cachí-yà. Doco
sàhà mii-nsiá sànì nandua na iin lugar ndé
ndoó cuàhà tècuìhnà —nì cachi Jesús.

Nansa nì cuduchi ini nècuàchì veheñùhu sàhà Jesús

14 Dandu nì catnàtuu cuàhà nècuàchì cuhí
nùù-yá, dava-ne cuaá-nè, te dava-ne xicá
cuéhê-nè; te nì dàndúvàha-yanè. 15 Doco
dùtù xícusahnú, xì nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, nì cuduchi ini-nè na ní xini-nè
ñà-cuàhà guá milagru quidá-yá. Te nì
tiacu stná-nè cána ndee ñà-cuati ini ve-
heñùhu, cachá` sàhà-yá: "¡Ndiaha gá ana
sahnú yohó; descendencia ìì xí rey David
nduú-né!" 16 Ñàyùcàndùá, nì candudana
nècuàchìmà, cachí-nè xì-yá:
—¿A có-ìníní-nî nansa cachí ñà-cuati
jaàn?
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Jaan, ìníní. Doco mii-nsiá, a táñâha
ga cahvi-nsia (ndé cáhàn nèhivì xì Dios,
cachí-nè palabra yohó):
Ndè stná ñà-cuati xi méè tíquìn sànì dàtnúù
stná-ní sàxìnítnùní-xi, te nì nìhì-vé
naquimanì ndiaha-vé mii-ní.
(Ducán nì cachi Jesús xì nècuàchìmà.)
17 Dandu nì nacoo-yanè, te nì quee-ya ñuu
mà cuàhàn-yà ñuu tii Betania, te yucán nì
quìdì-yà.

Nansa nì sadi Jesús nùù nù-higu cónì càná quisì vídì-nu

18 Na ní tùinuù, nì quihin-ya ichì
màndixi-ya ñuu cahnú, dandu nì xìhì-yà
doco. 19 Te nì xini-yà jaàn yatni ichì mà iín
iin nù-higu. Ñàyùcàndùá, nì tnàtuu-ya ndé
iín-nu, doco còò quisì vídì caá, cutu ndahà
cuií-ni-nù iá. Ñàyùcàndùá nì cachi-yà
xì-nú:
—Màsà nunca cana ga quisì vídì yohó.
Dandu luegu nì ìchì dahuun-nù. 20 Te
na ní xini nècuàchì dacuahá-yá ñà-ndùá nì
cuu, nì ndulocó-nè, te nì cachi-nè:
—¿Índù chuun yàchì guá nì ìchì nù-higu
jaàn?
21 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ñà-ndáà ndùá cachî xì-nsiá yohó; nú
ni cúníndísâ vàha-nsia, te có-ndòó-nsiá xì
duda, dandu vàtùni quida stná-nsià mila-
gru, doco màdì cuisì milagru na ian nì cuu
xi nù-higu yohó. Còó, dècuèndè vàtùni
cachi stná-nsià xì yucù jaàn ñà-nì cúxíóá,
te quècahnua ini mar, te divi ducán ndisa
icúmí cuu. 22 Vàchi nú ni cúníndísâ víi-nsiá,
dandu nìhìtáhvì-nsiá nsidaa ñà-ndùá nì
cácàn tàhvì-nsiá nùù Dios.

Nansa nì cachi tè-xídandacú ñà-còò derechu xi Jesús quida-ya ñà-ndùá quidá-yá

23 Daaní, nì nansìhvi-ya veheñùhu cahnú,
te nì quesaha-yá chináhá-yà nèhivì. Doco
nì catnàtuu stná dùtù xícusahnú, xì stná

nècuàchì xídandacú nùù ñuu mà, cachí-nè
xì-yá:
—¿Índù nì nìhì-ní derechu quida-ní
ñà-ndùá quìdà-ní? ¿Ana divi nì dàndàcú
nùù-ní ñà-quida-ní ducán?
24 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Yùhù cuní stnáì ndàcàtnùhí nùù
mii-nsiá, te nú ni náxícóníhî-nsiá nùí,
dandu cachitnùhu stnáì xì-nsiá ana divi
nì dàndàcù-xì núì´. 25 Cachi-nsià xì´ ana divi
nì dàndàcù-xì nùù Juan (Bautista) ñà-quida
ìì-né nèhivì. ¿A Dios nì cachi xì-né, te ò
nèhivì ñuhìví?
Dandu nècuàchìmà, nì candatnuhu
tnahá nsidaa-ní mii-né, cachí-nè:
—Nú ni cachí-ndà Dios nì dàndàcù-xì
nùù Juan, dandu cachi Jesús xì-ndà: "¿Índù
chuun cónì xínídísâ-nsiá nècuàchìmà, nú
ducán?" 26 Doco nú ni cachí-ndà ñà-divi
nèhivì ùún nì cachi xì nècuàchìmà, dandu
yúhî-ndà ndíà ndùá quida nèhivì xì-ndà,
vàchi nsidaa-né quidá-né cuenta iin ana nì
càhàn cuenta xi Dios nì sanduu ndisa Juan
mà.
27 Ñàyùcàndùá, nì cacachi nècuàchìmà
xì-yá:
—Có-cùndáà ini-nsì ana divi nì
dàndàcù-xì nùù Juan.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ni yùhù, mà cáchí stnáì xì-nsiá ana
divi nì dàndàcù-xì núì´ ñà-quide ñà-ndùá
quìdé.

Ejemplu sàhà tiàa ndoó ùì dèhe-xi

28 (Dandu nì cachi Jesús xì-né:)
—¿Nansa tuxí inì-nsia (sàhà ejemplu
yohó)? Nìsa ìa iin tiàa ndoó ùì dèhe-xi.
Te nì cachi-nè xì iin-tè: "Cuahán vichi
duha, quidachuun itu-ndà ndé iá sì-uva
xi-nda". 29 Te nì cachi dèhe-ne mà: "Còó,
vàchi có-càhín cùhìn". Doco después
nì naxicocuîn inì-te, te nì sàhàn-te nì
quidachuún-te. 30 Dandu nì sàhàn yua ma ní
càhàn tu-ne xì inga dèhe-ne, cachí-nè xì-té
nacua nì cachi-nè xì tè-primeru mà (ñà-nì
cúhùn-te quidachuún-te). Te nì cachi tèchii
úì mà: "Juùn, yohó cúhìn, papá". Doco
cónì sáhàn-te. 31 Pues, vichi cachi-nsià xì´
índù tèchii ma nì quida ndisa ñà-ndùá nì
dàndàcú yua-té.
Te nì cachi nèhivì iníní má:
—Divi tè-primeru mà.
Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—(Cachí vàha-nsia.) Te palabra ndàcuisì
nduá cachî xì-nsiá yohó: chicá mà úhì
càcu tè-dàchíyàhvi (cahíchì guá ini-nsià),
ò iin nècuàchì ñahà quidá ndevàha, te
sàà-nè ñuhìví ìì xí Dios, mientras mii-nsiá,
ùhì gà càcu-nsia ducán. 32 Vàchi na ní
quixi Juan Bautista cónì xìníndísâ-nsiá
(na ní càhàn-nè sàhù) sàhà ichì váha
Dios. Doco tè-dàchíyàhvi, xì stná
nècuàchì ñahà iá cuàchi xi, nì xinindisá-né
nècuàchìmà. Te nú sànì xini-nsià (nì
xinindisá cuàhà nècuàchìmà), dandu ¿índù
chuun cónì náxícócuîìn stná ini-nsià
ñà-cunindisá-nsiá?

Ejemplu sàhà medieru malu

33 'Cunini-nsia, vàchi cuàhìn nacani inga
ejemplu. Nì ìa iin lamú nì dànándèe nducu
yòhò sì-uva nùù ñuhù xí-né, te nì quida-ne
corra-ñà. Dandu nì quidavàha stná-nè iin
pilá cahnú ndé cuñuhu ndudi quisì mà. Te
nì quidavàha stná-nè iin torre ndé cun-
diaa peón inii itu mà. Dandu nì tatu-nè
itnii medieru, te cuàhàn-nè inga ñuu xìcà.
34 Daaní, na ní sàà tiempu cùchi quisì vídì
mà, dandu nì techuún-né iin ùì peón xi-ne
nùhù naquihin xi fruta nùù medieru mà.
35 Doco na ní canasaa nècuàchìmà yucán, nì
catnii medieru mà nsidaa-né, te nì sahnì
cuìí-te iin-ne, inga-nè nì sahnì dahuun-tè,
te inga-nè nì cani yuu-té. 36 Daaní, inga tu nì
techuún lamú mà más gà peón xi-ne nùhù
tu, te chicá más nduú-né nùù nècuàchì nì
nùhù primeru. Doco divi ni ducán nì quida
quini medieru mà xì nècuàchìmà. 37 Dandu
último nì techuún lamú mà dèhemanì-né
nùhù, vàchi ádi quidañuhu-té dèhe-ne nì
cahan-né. 38 Doco na ní xinì-te vàxi dèhe
lamú mà, dandu nì candatnuhu tnahá-te,
cachí-te: "Tè-yòhó nduú tè-ìcúmí ndutahvì
(xì ñuhù yohó). Vichi cahnì-ndàté chicá
vàha, dandu mii-nda nanduu-nda stoho
ñuhù", nì cacachì-te. 39 Ñàyùcàndùá, nì cat-
nii-tè nècuàchìmà nì tavà-ténê iladu nùù
ñuhù mà, te nì casahnì-ténê.
40 'Pues, vichi ¿ndíà nduá icúmí quida
stoho itu mà xì medieru mà nú sànì
nasaa-nè yucán? —nì cachi Jesús.
41 Dandu nècuàchì iníní, nì cachi-nè xì-yá:
—Icúmí-nê dandáñúhú dahuun-ne
tè-malu mà. Ni-iyuhu mà cúhí ini-nète.
Dandu después nanducu gá-nè medieru
tùha quida vìì, divi nècuàchì tùha nacuàha
xi-né quisì vídì tiempu iá-si.
42 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿A táñâha ga cahvi-nsia nùù tutu ìì ndé
cachá` palabra yohó?:

Nì ìa iin cavà, te nì cahíchì ini albañil-ñà,
doco vichi sànì sàà mà nì sàcùn-
dua yùù vìcò esquina vehe. Divi
Stoho-ndà Señor nduú ana nì quida
ducán, te ndulócô-nsì ñà-ndiaha
guá nì quida-ya.
(Ducan nacání nùù tutu ìì.) 43 Ñàyùcàndùá,
yùhù cachí̂ xì-nsiá, mà níhì gá nèhivì ñuu
yohó derechu cundoo-ne ñuhìví ìì xí Dios;
còó, nèhivì inga ñuu icúmí nìhìtáhvì xán, te
mii-né, ndisa, icúmí-nê quida viì-né na iin
medieru vàha tùha nacuàha viì xì cosecha.
44 Te (cunaha-nsiá, yohó iá gà stná inga
ejemplu sàhà cavà mà): nsidaa ana caquìhi
sahà-xí cavà ma, icúmí-nê nacuèhè-nè.
Te nsidaa ana nacava mà dìquì-xí, tàdì
nchìhì-nè quida —nì cachi Jesús.
45 Te (cunaha-nsiá, yucán itá stná) dùtù
xícusahnú, xì nècuàchì fariseu, te iníní
stná-nè ejemplu nì nacani-ya, te nì cun-
daà ini-nè, divi mii-né cáhàn-yà sàhà-xí.
46 Ñàyùcàndùá, nì cuni-nè tnii-neyà, doco
yúhî-nè nèhivì cuáhà ndoó yucán, vàchi
ndeníhí nècuàchìmà mii-yá ñà-ndùú-yá iin
ana cáhàn cuenta xi Dios.

22

Ejemplu sàhà vicò nándàhà

1 Daaní, nì quesaha Jesús nì nacani tu-ya
xì-né inga ejemplu, te dohó nì cachi-yà:
2 —Dohó iá ñuhìví ìì xí Dios nacua
nì quida iin rey na ní nandàhà dèhe
ii-né; nì quida-ne iin vicò cahnú. 3 Te
nì techuún-né peón xi-ne ñà-cacanuu-tè
cachitnùhu-tè xì nsidaa nèhivì sànì cànà.
Doco cónì cùní nècuàchìmà quixi-ne.
4 Ñàyùcàndùá, nì techuún rey mà más
gà peón xi-ne cacanuu-tè cachitnùhu-tè.
Te dohó nì cachi-nè xì-té: "Cachì-ndá xì
nèhivì cánà mà ñà-sà-ìá quixi-ne vicò,
vàchi sànì cuyucun comida; sànì xìhì buey
xì nsidaa gá quisì ndatnù. Sà-ìá nsidaá
ndiatúá-nè", nì cachi rey mà. 5 Doco
nèhivì cánà mà, cónì quìhín casu-nè, nì
caquee nsidaa-né cuàhàn-nè nùù chuun
xi-ne. Iin-ne cuàhàn-nè nùù ìtú, inga-nè
cuàhàn-nè ndé iá venta xi-ne. 6 Te
dava ga-nè nì tnii xi peón xi rey mà
nì quida quini-ne xì-té, nì sahnì-néte.
7 Ñàyùcàndùá na ní inini rey mà, cuàhà gá
nì xìdà ini-nè, te nì techuún-né soldadu
xi-ne nì dàndáñúhú-tê nèhivì mà, te nì
sahmi-tè ñuu-nè. 8 Dandu nì cachi rey
mà xì peón xi-ne: "Sà-ìá listu vicò-xí,
doco nèhivì nì cachì quixi primeru, cónì
nátùi-ne nìhìtáhvì-né. 9 Ñàyùcàndùá, vichi
cuahán-ndâ ndè ichì nahnú, te quida-ndá
invitar nsidanicuú nèhivì ndácùhun
stnaha-xi-ndá, te cachì-ndá xì-né ñà-nì
quìxí-né vicò xí". 10 Ñàyùcàndùá, nì caquee
peón mà inga xichi nì nacàhin-tè calle
ñuu mà nì dànátácà-te nsidanicuú ana nì
ndacùhun stnaha-xi-té, vàha-ne ò malu-nè,
te ducán nì chitu vehe rey mà nèhivì.
11 'Daaní, nì quìhvi rey mà ndé iá vicò,
te nì xini-nè jaàn iá iin tiàa có-ndìxí vícó
nacua ndiá ìcà-ndà na ndoo-nda vicò
nándàhà. 12 Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì
nècuàchìmà: "Amigo, ¿índù chuun nì
yàha-ní vicò yohó, te có-ndìxì-ní sìcoto
nacua ndiá ìcà-ní?" Doco nècuàchìmà,
mànìcùí naxiconihí-né nùù rey mà.
13 Dandu nì cachi rey mà xì peón xi-ne:
"Chicuhnì-ndá ndahàsáhà nècuàchì jaàn,
te dacana-ndánè fuera ndé iín tnúú;
(ndahví-nè), vàchi yucán nduú lugar
ndé yáha ga cuacu nèhivì, te càna stná
nùhu-ne", nì cachi rey mà. 14 Pues sàhà
(ejemplu yohó vàtùni cundaà ini-nsià)
ñà-cuàhà nèhivì cánà (cundoo nùù Dios),
doco sacu-nè cunduu ana nacàxin-ya.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà renta xi ñuu-ndà

15 Daaní, nì caquee nècuàchì fariseu nì
ndatnuhu tnahá-né nansa cui quida-ne, te
dadaná-né mii-yá na cáhàn-yà (xì nèhivì).
16 Ñàyùcàndùá, nì techuún-né itnii nèhivì
nchícùn xì-né nùù-yá, te cutnáhâ stná iin
ùì nècuàchì partidu xi Herodes, te dohó nì
cacachi-nè xì-yá:
—Maestro, ináhá-nsî nduu-ní iin nèhivì
ndàcuisì inì-xi, te chináhá viì-ní nansa
ndisa iá ichì váha Dios. Có-quìhín casu-ní
nansa cachí nèhivì, te ni có-yûhî stnâ-ní
ni-iin-ne. 17 Ñàyùcàndùá, cuní-nsì cachì-ní
xì-nsí nansa tuxí inì-ní, ¿a vátùni sáha Dios
lugar chiyàhvi-nda renta nùù rey cahnú
César, á coó?
18 Doco Jesús, sànì cundaà ini-yà có-xîcàn
tnùhu sahnú ndisa-ne nùù-yá. Ñàyùcàndùá
nì cachi-yà xì-né:
—(Ndahví-nsià, vàchi) dananí uun-nsia
vàha guá-nsià. ¿Índù chuun cuní-nsià
quida-nsia maña nùí? 19 Dacuní-nsià yùhù
iin dìhùn xí-nsiá chíyàhvi-nsia sàhà renta,
cundehí.

Dandu nì sàha-neyà dìhùn plata mà. 20 Te
na ní indehè-yáñà, dandu nì cachi-yà:
—¿Ana dìnúù-xí, te ana dìquívì-xí itúú
ìcà dìhùn yohó?
21 —Divi rey cahnú César —nì cachi-nè.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nú ducán nduá, dandu nacuàha-nsia
César ñà-ndùá icúmí-nsiâ cuàha-nsiàte, te
cuàha stná-nsià Dios ñà-ndùá ndiá ìcà-nsiá
cuàha-nsiayà —nì cachi Jesús.
22 Dandu nèhivì mà, nì ndulocó-nè sàhà
palabra jaàn, te nì nacoo-neyà cuàhàn-nè.

Nansa nì cachi Jesús iá nansa natiacu-ndà

23 Daaní, quìvì yucán nì tnàtuu itnii
nècuàchì saduceu nùù-yá, nì càhàn-nè
xì-yá. Nècuàchì yucán, có-xìníndísâ-né
ñà-ìcúmí-ndá natiacu-ndà. Ñàyùcàndùá,
dohó nì cachi-nè xì-yá:
24 —Maestro, ñà-yòhó nduá nì tiaa
Moisés quida-nda: nú sànì xìhì iin tiàa,
te còò déhe-ne nì ndóo (xi ñahàdìhí-nè),
dandu icúmí ñani nsìi ma nandàhà-né
xì ñahàcuàán nì ndòo ma, áma cóó iin
dèhe-ne; dandu quida-nda cuenta na ian
dèhe nsìi ma nduú méè mà.
25 'Pues cunaha-ní, nì sandoo ùsà ñànì
ñuu-ndà yohó, te nì nandàhà nècuàchì
primeru, doco nì xìhì-nè, te còò déhe-ne.
Ñàyùcàndùá, nì ndòo ñahàdìhí-nè nùù
ñani-nè nchícùn gà. 26 Daaní, divi ducán nì
cuu stná xì nècuàchì ùì, nì xìhì stná-nè, te
còò stná dèhe-ne, te nì ndòo ñahàdìhí-nè
nùù inga ñani nchícùn gà; te iin-ni nì
quida-ne seguir ducán dècuèndè (nì xìhì
stná) nècuàchì ùsà. 27 Dandu por último nì
xìhì stná nècuàchì ñahà. 28 Ñàyùcàndùá,
na sáà quìvì (cachí-nsià) natiacu nsìi, ¿índù
tiàa ma nacuaca xi nècuàchì ñahà mà?
vàchi antes nsì-úsà-nè nìsa ìa xi-ñá.
29 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Còó; có-càchí vìì-nsiá, vàchi
có-cùndáà inì-nsia nansa cachí tutu
ìì xí Dios, ni có-cùndáà stná inì-nsia
ñà-càhnù-guá poder xi-ya. 30 Cunaha-nsiá,
na sáà quìvì natiacu nèhivì, mà nándàhà
gá-nè, vàchi nahi ángel ndoó ansivi
(xinúcuáchí) nùù Dios, ducán icúmí nanduu
nècuàchì nsìi. 31 Pues vichi cuàhìn càhìn
xì-nsiá sàhà nansa iá ndisa natiacu nsìi. Ádi
sánì cahvi-nsia nansa nì cachi Dios xì-nsiá
palabra yohó: 32 "Yùhù nduí Dios cahvi
nsì-Abraham, xì nsì-Isaac, xì nsì-Jacob",
cachí-yà. (Ñàyùcàndùá, itiácú ìì nècuàchì
nsìi ma), vàchi nècuàchì sànì xìhì dahuun
ndisa, mà cúí cahvi gá-nè Dios; cuisì ana
itiácú càhvì xì-yá 33 —nì cachi Jesús. Te
na ní inini nèhivì cuáhà mà ñà-ndùá nì
cachi-yà, dandu yáha ga nì ndulocó-nè.

Nansa nì cachi Jesús índù ley xi Dios nduú ley chicá ndiaá

34 Dandu nì xinitnùhu nècuàchì fariseu
ñà-sànì cundee-yá nùù nècuàchì saduceu,
mànìcùí nanihì tnùní ini-nè nansa naxi-
conihí-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá nì nat-
aca nècuàchì fariseu mà; 35 te iin-ne nduú
nècuàchì ley xi veheñùhu, te nì tnàtuu-ne
nùù-yá nì ndàcàtnùhù-né iñàha nùù-yá,
a ver nansa naxiconihí-yá. Te dohó nì
cachi-nè xì-yá:
36 —Maestro, nùù nsidaa ñà-ndùá nì
dàndàcú Dios nùù ley xi-ya, ¿índù-ñá chicá
ndiaá?
37 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Icúmí-ndá cuu ini-ndà sàhà Stoho-ndà
Dios xì nsidanicuú anima-ndà, xì nsidan-
icuú voluntad xi-nda, xì nsidanicuú stná
sàxìnítnùní-ndà. 38 Ñà-jaàn nduá chicá
ndiaá dandacú-yá, te chicá chuun cahnú
nduú stná. 39 Daaní, nacua cachí ley
primeru mà, ducán cachí stná ley ùì nì
dàndàcú-yá, (vàchi dohó cachá`): "Nacua
cuú ini-ndà sàhà mii-nda, ducán icúmí
stná-ndà cuu ini-ndà sàhà ñanìtnaha-nda".
40 Cunaha-nsiá divi ley jaàn nduú yohò nsi-
danicuú ley xi Moisés xì nsidaa gá stná
palabra nì cachi profeta nìsa cahàn cuenta
xi-ya.

¿Ana divi nduú yohòtéhè Cristu?

41 Ndoó ìì nècuàchì fariseu yucán, te nì
cachi Jesús xì-né:
42 —¿Nansa cachí mii-nsiá sàhà ana nduú
Cristu? ¿Índù descendencia nduú-yá (ca-
han-nsiá)?
Te nì cachi-nè xì-yá:
—Divi David nduú yohòtéhè-yá.
43 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Pues, nú ducán, dandu ¿índù chuun
nì cachi David ñà-stoho-nè nduú-yá na ní
càhàn-nè sàhà-yá tìxi poder xi Espíritu Ìì xí
Dios? Vàchi dohó nì cachi nècuàchìmà nùù
tutu ìì:
44 Nì càhàn Yua-nda Dios xì Stohì, (divi
Cristu), te nì cachi-yà: "Yohó coo-ní
ladu cuahí ndè cachi sàà cundeí
nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ní, dandu
cusahnú fuerte-ní nùù-né".

45 Cundehè-nsiá, nì cachi David ñà-Stoho-nè
nduú Cristu, doco nú ducán nduú-yá,
dandu ¿índù modo cunduu stná-yà iin de-
scendencia xi-ne? (Doco ñà-ndáà nduá.)
—nì cachi Jesús.
46 Doco còò ni-iin nèhivì nì nánîhì tnùní
gà ini-nè naxiconihí-né nùù-yá ni-iin pal-
abra. Ñàyùcàndùá, quìvì nùù-xí cónì sáha
ga-nè valor dadavátnáhâ-né xì-yá.

23

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà nècuàchì fariseu xì sàhà nècuàchì ley xi veheñùhu

1 Dandu nì càhàn tu-ya xì nèhivì cuáhà
yucán, xínduu-ne nècuàchì dacuahá-yá, xì
stná nècuàchì iníní úún. 2 Te dohó nì
cachi-yà xì-né:
—Nècuàchì fariseu xi nècuàchì ley xi
veheñùhu, iá derechu xi-ne chinaha-nè
ley ìì xí Moisés. 3 Ñàyùcàndùá, nsidaa
ñà-ndùá cachí-nè, chivàha-nsiañà. Doco
màsà quídá-nsiá nacua quidá mii-né, còó,
vàchi diín iñàha chináhá-nè, te diín iñàha
quidá-né. Nùù mii-né, mà úhì cachi-nè
xì nèhivì ñà-chivàha-ne cuàhà iñàha, doco
mii-né, có-chîvàha-neà. 4 Doco nèhivì, mà
cúndéé ini-nè chivàha nsihi-ne ñà-ndùá
cachí nècuàchìmà, vàchi na iin carga vèe
nduá nùù-né, te mate úhì cunsida-neà,
doco ndacú núù-né. Doco nècuàchì ley mà,
còó; ni-iyuhu mà ndáníhí-néà, ni có-dûcùn
ni-iin dìnìndàhá-nèà.
5 'Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndùá quidá
nècuàchìmà, cuisì sàhà-ñá cundehè
nèhivì-né nduá. Ndahà-né te tnaa-nè
nuhní itni ndé ñuhú tutu ìì, doco puru
itni nahnú cuní-nè cundua (na ian vàha
guá-nè). Te divi sàhà ñà-yùcán nduá nsidá
naní stná-nè ñà-vico iá nùù sáhà sìcoto
xi-ne. 6 Te na sáhàn-nè vicò, ò veheñùhu,
dandu nandúcú-nê lugar ndé chicá ndiaha
cundoo-ne. 7 Te cudî stná ini-nè ñà-cásàhú
tnùñuhu nèhivì xì-né yàhvi, te cachí nèhivì
xì-né maestro.
8 'Doco mii-nsiá, màsà nándúcú-nsiâ
ñà-cachi nèhivì xì-nsiá maestro, vàchi
imindaa maestru icúmí-nsiâ, divi nduú
yùhù Cristu, te iin-ni ñaní nduú nsi-
daa-nsiá. 9 Ni màsà cáchí-nsià "padre" xì
ni-iin nèhivì ñuhìví yohó, vàchi imindaa
ana nduú yua ndisa-nsia, divi nduú mii-yá
iá ansivi. 10 Ni màsà cáchí stnàhá stná-nsià
"jefe", vàchi imindaa jefe icúmí-nsiâ, divi
nduú yùhù Cristu. 11 Te nècuàchì cuní
cunduu ana chicá idónuu, divi icúmí
cunduu ana xinúcuáchí. 12 Vàchi nsidaa
ana datiaá chicá ndiaá, icúmí-nê sàà-nè
nducahan-ne. Doco nsidaa ana ndaníhí
ndáhvî xì mii-xí, divi nduú ana chicá icúmí
nìhì xì tnùñuhu.
13 '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi ve-
heñùhu! Te ¡ndahví stná mii-nsiá nècuàchì
fariseu! Vàchi datiaá uun-nsia vàha-nsia.
Cutu estorbu quidá-nsiá nùù nèhivì cuní
quìhvi ñuhìví ìì xí Dios: ni có-quîhvi
mii-nsiá, te nèhivì cuní quìhvi, sadí-nsià
nùù-né.
14 '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, xì stná mii-nsiá nècuàchì fariseu!
Datiaá uun-nsia vàha-nsia. Vàchi tùha-nsia
(tnii diqui uun-nsia ley, te) xidándiáá-nsià
vehe nècuàchì nì xìhì ìì-xí, te después
sácuìta-nsia nacuátú cuáhà-nsiá na ian
vàha guá-nsià. Sàháyùcàndùá, iin castigu
chicá fuerte icúmí-nsiâ nìhì-nsiá.
15 '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, xì stná mii-nsiá nècuàchì fariseu!
Vàchi datiaá uun-nsia vàha-nsia. Ndè ini-
cutu ñuhìví nácàhin-nsia, te yáha stná-nsià
mar nducu-nsiá ana dayáha-nsia nùù re-
ligión xi-nsia. Te nú sànì yàha-ne, dandu
sàhà (ley) xi-nsia sáà stná-nè nanduu-ne
ana malu, ndè ùì tantu gà más malu nan-
duu-ne nùù mii-nsiá, te sàhájàn chicá yàchì
sàà-nè andea.
16 '¡Ndahví-nsià! vàchi mate nahi
nècuàchì cuaá nduú-nsiá, doco cuní-nsià
dacúndéhe-nsiá nèhivì índù iá ichì.
Vàchi cachí-nsià xì-né ñà-màdì obli-
gación nduá nú ni caquín-ndà com-
promisu, te chináhá-ndá veheñùhu.
Doco ñà-ndùú compromisu ndisa nduú
ñà-chinaha-nda oro iá veheñùhu,
cachí-nsià. 17 (¡Ndahví-nsià!) ¿Índù
chuun có-sàà-nsià cundaà ini-nsià, te
quidámáxìní-nsià? ¿A có-ìnáhá-nsiâ
ñà-chicá ndiaá veheñùhu nùù oro mà?
vàchi cuisì sàhà-ñá iá` ini veheñùhu,
ñàyùcàndùá nduá oro ìì. 18 Daaní, cachí
stná-nsià ñà-màdì obligación ndisa nduá
nú ni caquín-ndà iin compromisu, te
chináhá-ndá mesa ìì xí Dios. Doco ñà-ndùú
compromisu ndisa nduú ñà-chinaha-nda
promesa iá nùù mesa mà, cachí-nsià.
19 Pues ¿índù chuun có-sàà-nsià cundaà
inì-nsia, te quidámáxìní guâ-nsia? ¿A
có-ìnáhá-nsiâ chicá ndiaá mesa ìì mà
nùù nsidaa promesa? Vàchi divi sàhà
mesa-mà níhì stná promesa mà ndu-ìiá.
20 Ñàyùcàndùá, nsidaa nècuàchì saquín

compromisu, te chináhá-nê mesa ìì, pues
davani queámà na ian chináhá stnâ-nè
promesa iá nùù mesa mà. 21 Daaní, stná
iin nècuàchì saquín compromisu, te
chináhá-nê veheñùhu, pues iin-ni nduú
stná na ian chináhá stná-nè mii-yá iá
ini veheñùhu ma. 22 Te nècuàchì saquín
compromisu, te chináhá-nê ansivi, davani
queé stná mà na ian chináhá stnâ-nè silla ìì
xí Dios, xì stná mii-yá iá nùù silla mà.

23 ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi
veheñùhu, xì stná mii-nsiá nècuàchì
fariseu! Vàchi datiaá uun-nsia vàha-nsia,
mate túha-nsia cuàha-nsia diezmu xi (yùcù
cuatilúhá nahi) ndua ndòò, xì anís, xì
cominu. Doco ñà-ndùú ley ìì chicá ndiaá,
ni có-quìhín casu-nsiàñà, mate nacáníámà
sàhà nansa cunihnu ndàcuisì ini-ndà, te
cundehè ndàhví stnahá stná-ndà, xì stná
ñà-cunihnu vàha ini-ndà mii-yá. Pues
ñà-jaàn ndisa ndiá ìcà-nsiá quida-nsia
cumplir, te ni có-xìñùhù nacoo stná-nsià
diezmu mà. 24 Doco nahi nècuàchì cuaá
cuní dacúndéhe xi inga nèhivì índù iá ichì,
ducán nduú-nsiá. Mate daxíxin-nsia nsidaa
ndutè xihí-nsiá sàhà-ñá màsà cócó-nsiâ
ni-iin quisì tìì, doco iin chuun ndiaá ndisa,
ni có-ndùlócô-nsià sàhámà. Ñàyùcàndùá,
ducán queámà na ian sànì coco-nsiá (iin
quisì cahnú) na iin camellu.

25 ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi
veheñùhu, xì stná mii-nsiá nècuàchì
fariseu! Pues náhà xìcà datiaá uun-nsia
vàha-nsia, vàchi dohó iá estilu xi-nsia na
ian nacáté-ndá iin pocillu, ò iin còhò, te
cuisì yàtà-ñá nacáté-ndá, doco (inià, quini
iá`. Te divi ducán iá stná) anima-nsià, chitu
stná cuàchi ñà-xího-nsiá cuàhà iñàha, te
quidá ndévàha-nsia. 26 ¡Ndahví mii-nsiá
nècuàchì fariseu! Cutu quidámáxìní-nsià.
Vàchi (nú icúmí-ndá) iin pocillu ò iin cóhò,
amádi primeru inià ndundoo, dandu vàtùni
coo ndoo (inià xì) stná yàtà-ñá. (Pues
ducání xiñuhu ndoo stná anima-nsià.)

27 ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, xì stná mii-nsiá nècuàchì fariseu!
Vàchi datiaá uun-nsia vàha-nsia, doco
còó. Nahi monumentu (ndé índùxin
nsii), ducán nduú-nsiá; vàchi cuaha-ni
iámà nú sànì ndanuu cuxán, doco inì-xi
ñuhú chitu iquì nsíi xi cuàhà ñà-sìquini.
28 Ducán iá stná mii-nsiá, indéhe nèhivì
mii-nsiá na ian nèhivì vàha nduú-nsiá, doco
danani uun-nsia, vàchi anima-nsià, chituá
ñà-có-ndiàá.

29 ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi
veheñùhu, xi stná mii-nsiá nècuàchì
fariseu! vàchi datiaá uun-nsia vàha-nsia.
Pues mii-nsiá nduú ana quidávàha
monumentu nùù ñaña xí nècuàchì profeta
nìsa cahàn cuenta xi Dios sànaha, te
nsidácútú stná-nsià lugar ndé xí-indùxin
nsìi nì sanduu nèhivì vàha. 30 Dandu
cachí-nsià: “Nú ni cúndóó nsiùhù tiempu
sànaha ni cuí, dandu mà cáhni-nsí nèhivì
cáhàn cuenta xi Dios nacua nì quida
xìì-ndà”. 31 Pues cunaha-nsiá, sàhà palabra
jaàn claru cachí-nsià ñà-mii-nsiá nduú-nsiá
meru descendencia xi nècuàchì nì casahnì
xì nèhivì xí-yá sànaha. 32 Ñàyùcàndùá, nú
yohòtéhè-nsiá nduú nècuàchìmà, dandu
mà úhì quida stná-nsià divi nacua nì quida
mii-né.

33 ¡Mii-nsiá, nahi anima còò nduú
anima-nsià, nacua xìì-nsiá sànaha ma, te
ducán stná mii-nsiá vichi! Còò ni-iyuhu
modo nansa càcu-nsia nùù andea, vàchi
icúmí-nsiâ ndoho-nsia. 34 Sàháyùcàndùá,
icúmî techuín nèhivì càhàn xì-nsiá, divi
nècuàchì profeta, xì stná nècuàchì nchichí,
xì cuàhà stná maestru. Doco ináhî mii-nsiá,
ñà-ìcúmí-nsiâ quida quini-nsia xì-né.
Dava-ne cahnì-nsiá; te dava-ne chituu-nsia
nchìca cruz, te dava ga-nè cahnì cuìí-nsià
ini veheñùhu xi-nsia, te dava ga-nè
taxi-nsiá ñuu te ñuu. 35 Ñàyùcàndùá,
fuerza icúmí mii-nsiá nacuida-nsia cuàchi
sàhà nsidanicuú nècuàchì vàha sànì sahnì
nèhivì ñuhìví yohó. Dihna Abel nì xìhì
nùù nsidaa gá nècuàchì vàha, dandu
iin-ni vàxi-nda duha dècuèndè nì xìhì
stná dèhe Berequías nani Zacarías, vàchi
divi (nèhivì nihnú inì-xi nahi) mii-nsiá
nì sahnì xì nècuàchìmà na iín-né mahì
veheñùhu cahnú xì mesa ìì ndé sahmí-né
ñà-càmánì-ndà Dios. 36 Ñàyùcàndùá, yùhù
cachí` xì nsidaa mii-nsiá nèhivì tiempu
vichi, fuerza icúmí-nsiâ cunsida-nsia
cuàchi sàhà nsidanicuú nsìi ma.

Nansa nì sacu Jesús sàhà nèhivì ñuu Jerusalén

37 ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ñuu
Jerusalén! vàchi tùha-nsia cahnì-nsiá
nècuàchì cáhàn cuenta xi Dios, vàchi na
techúûn-yánè sàà-nè nùù-nsiá, dandu
caníyúú-nsiânè ñà-cui-nè. Na cuahà guá
xichi nì cunì danátáquì mii-nsiá nùí, na ian
danátácá sìùn pílù xi-sì ñà-nàcùñuhu quisì
mà tìxi ndìxìn-sí; doco còó, cónì cùní-nsià.
38 Ñàyùcàndùá, icúmí lugar xi-nsia yohó

ndòo nihnia. 39 Te cachí stnáì xì-nsiá, mà
cúní gà-nsià yùhù ndè cachi sàà quìvì
cachi-nsià xì´: “Ndiaha gá mii-ní, vàchi
divi ana vàxi cuenta xi Stoho-ndà Señor
nduu-ní”.

24

Ñà-ndùá nì cachitnùhu Jesús icúmí cuu xi veheñùhu cahnú nìsa ìa ñuu Jerusalén tiempu yucán

1 Daaní, nì quee Jesús veheñùhu
cahnu-ma cuàhàn-yá. Te nì catnàtuu
nècuàchì dacuahá-yá nùù-yá, cuní-nè
dacuní-nèyà nansa ndáa vehe nahnú ndoó
yatni yucán. 2 Doco nì cachi-yà xì-né:
—¿A xiní-nsià nsidaa vehe yohó? Yùhù
cachí xì-nsiá, vàxi iin quìvì, dandu mà có-
dotnahá gá ni-iin yùù yohó. Vàchi icúmíâ
caà nsìhá quida nèhivì.

Ñà-ndùá icúmí cuu ñà-cundaà ini-ndà sà-ìtúú xìnu tiempu yohó

3 Daaní, cuàhàn cuaán-yá xì-né ndè yucù
Olivo, te nì catnàtuu nècuàchì dacuahá-yá,
cachí-nè xì-yá:
—Cachì-ní xì-nsí ¿índù quìvì cuu nsi-
daa ñà-nì cachì-ní jaàn? ¿Índù milagru
coo ñà-cundaà ini-nsì ñà-sà-ìtúú naxic-
ocuîn-ní, te xìnu tiempu yohó?
4 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuidadu cundoo-nsia ñà-màsà
dándáhvî ni-iin nèhivì mii-nsiá. 5 Vàchi
cuàhà ana icúmí quixi dananí uun-tè
nduú-te yùhù, te cachi iin iin-tè xì nèhivì
ñà-Cristu nduú-te. Te sàhájàn cuàhà
nèhivì nìhì-té dandahví-te. 6 Daaní, icúmí
cunitnùhu stná-nsià iá cuàhà guerra yohó
te yucán. Doco màsà yúhî-nsià, vàchi
fuerza icúmí coo ducán. Doco tàñáha ga
sàà xìnu tiempu yohó cunduamà: iá gà
ñà-vàxi cuu. 7 Vàchi ñuu xì ñuu icúmíâ nàá
stnahá. Te cuàhà rey icúmí-tê dandacú-te
ñà-coo guerra xì inga ñuu. Te icúmí coo
stná tnama, te caca cuàhà stná cuèhè
dana. Te yohó te yucán ñuhìví icúmí tnàa
stná. 8 Doco ñà-jaàn làcà cuàhàn quesaha
tnùndoho nduá.
9 ’Daaní, tiempu yucán icúmí nèhivì
tnii-ne mii-nsiá, te quida quini-ne xì-nsiá.
Te dava-nsia icúmí-nê cahnì-né. Vàchi
sàhà yùhù icúmí nsidaa nèhivì cuni ùhì-nè
mii-nsiá. 10 Te cuàhà-né cuàhàn stná-nè
nacuaà-né Dios. Ni mà cuíñúhú gâ stnâ-nè
ñanìtnaha-ne; mà úhì cahin-nè ñanìt-
naha-ne nùù tè-xídandacú. 11 Daaní, icúmí
ndecoyo cuàhà stná tètnùhù. Cuenta xi
Dios cáhàn-te, cachì-te, te mà úhì nìhì-té
dandahví-te cuàhà nèhivì. 12 Te ñà-cuàhà
guá cuàchi icúmí coo ñuhìví, ñàyùcàndùá
mà cúú stnahá gá ini nèhivì sàhà-né. 13 Doco
nèhivì iin-ni cunihnu vàha inì-xi dècuèndè
xìnu tiempu, icúmí-nê càcu-ne. 14 Te
tiempu ma icúmí cuìtià stná razón ndi-
aha sàhà ñuhìví ìì xí Dios; inicutu ñuhìví
icúmíâ cuìtià, te cunitnùhu nèhivì ndoó
nsidaa ñuu. Dandísá, ñà-sànì sàà quìvì xìnu
tiempu yohó cundua.

15 ’Sànaha nì cachitnùhu Daniel iin pal-
abra xi Dios sàhà nansa icúmí coo iin figura
dana có-xìñùhù dahuun-ya. Cunaha-nsiá,
quìvì cuni-nsià sànì sàcuììn figura mà ini
lugar chicá ìì, (dandu seña cundua). Te
vichi xiñuhu cundaà ini nsidaa ana càhvì-xì
tutu yohó. 16 Te na sáà quìvì yucán, dandu
ni cunúdèhé nsidaa nèhivì ndoó ladu Judea
yohó, te cùhùn-nè yucù. 17 Te nú ndoó
nèhivì quetátú dìnìvèhé-xi, dandu yàchì ni
nuú-né, te cunudèhé stná-nè; doco màsà
(nánsìhvi-ne) vehe nsiquihin-ne ñà-ndùá
icúmí-nê. Còó. 18 Te nú ndoó-né nùù ìtú,
dandu màsà nándúcú-nê ni cotón-nè. 19 Te
¡ndahví stná nècuàchì ñahà cuhí cuàhàn
tùinuù méè-xi quìvì yucán! Te ¡ndahví stná
nècuàchì icúmí xí mêè chichi! 20 Te càcàn
tàhvì stná-nsià nùù Dios ñà-màsà cúvìxin
tiempu cunudèhé-nsià mà, te màsà cúndúú
stnâ iin quìvì descansu. 21 Vàchi quìvì yucán
yáha ga icúmí nèhivì ndoho-ne. Còò gá
tnùndoho chicá cahnú ni ía ndè quìvì nì
cuyucun ñuhìví xì ndé` quìvì coamà; te
ni quìvì después, mà sáà coo ga tnùn-
doho ndudava xi ñà-jaàn. 22 Te nú màsà
cúndéhe ndahví Dios, te dacúxíó yáchì-yà
tnùndoho ma, dandu ndutu nsihí nèhivì
ñuhìví nì cùí. Doco sàhà nèhivì xí-yá
sànì nacàxin-ya, ñàyùcàndùá chicá yàchì
icúmí-yâ dacúxíó-yá tnùndoho ma.

23 ’Quìvì yucán màsà cúnídísâ-nsiá yuhù
nèhivì cachí xì-nsiá: “Cundehè-nsiá, yohó
iá ana nduú Cristu”, te ò nú cachí-nè:
“Cundehè-nsiá, yucán iá-yà”. 24 Vàchi icúmí
quixi cuàhà tètnùhù, te iin iin-tè cachì-te
ñà-divi Cristu nduú-te. Te tiempu-mà
quixi stná cuàhà ana dananí uun cáhàn
cuenta xi Dios. Ndè quida stná-te cuàhà
milagru fuerte ñà-ndulocó nèhivì, áma
níhì-te dandahví-te nèhivì nì nacàxin-ya

cahan-té; doco mà cúí. 25 Cunaha-nsiá, sànì
cachitnùhi xì-nsiá nsidaa ñà-ndùá icúmí
cuu. 26 Ñàyùcàndùá, nú cachí nèhivì xì-nsiá:
"Yucán iá-yà yucù", màsà cúhùn-nsià
yucán. Te ò nú ni cachí stnâ-nè: "Ini vehe
yohó iá-yà", màsà cúníndísâ-nsiá. 27 Vàchi
na ian tása, te xiní nèhivì natnúù fuerte ndè
iin ladu ansivi xi ndé` inga ladúà, ducán
icúmí (natùi vate) stná yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví quìvì naxicocuîn.
28 (Doco nèhivì malu, ducán icúmí cuu xi-né
nahi dichu cachí:) "Ndé indúhu ñà-ndùá nì
xìhì, yucán icúmí nataca stná longo".

Nansa icúmí coo quìvì naxicocuîn Jesús

29 'Nú sànì yàha tiempu tnùndoho ma,
dandu mà cúnchíi gá ni orá ni yoo. Te
sìnsìví itándiaa ansivi, icúmí-sî còyo ni-
hni-sì nùù ñuhìví. Te sìtnúù nahnú, icúmí
stnâ-si ndacùchí ndee-sí. 30 Dandu después
icúmí natùi seña ansivi (ñà-cundaà ini-nsià
sà-ìá naxicocuîn) yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví. Dandu nèhivì nsidaa ñuu,
icúmí-nê cuacu-ne na cundehè-né mànui
mahì vìcò xì poder cahnú xí, te ndiaha gá
coo inicutu ndé mànui. 31 Dandu icúmí sivi
stná corneta, te techuín ángel xi cùhùn-nè
inicutu ñuhìví ñà-danátácá-nè ana nduú
nèhivì sànì nacàxin, mate lugar chicá xica
ñuhìví ni cúndóó-né.
32 'Vichi cuàhìn nacani iin ejemplu sàhà
nù-higu sàhà-ñá cundaà ini-nsià. Nú sànì
ndunsidi-nú, te nì quesaha naná ditù
yuté-nu, dandu ñà-yùcàn cùndáà ini-ndà
sà-ìtúú tiempu ihni. 33 Te divi ducání stná
xì ñà-ndùá icúmí cuu; quìvì cuni-nsià
cuú ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá, dandu
vàtùni cundaà stná inì-nsia ñà-sà-ìtúú
tiempu naxicocuîn ndùá; sà-ìtúú nihni.
34 Cunaha-nsiá, mà sáà cui nsihi nèhivì
itiácú vichi dècuèndè cachi sànì cuu
ndisa nsidaa ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá.
35 Cunaha-nsiá, icúmí sàà ansivi xi ñuhìví
ndañuhá, doco palabra nì cachi yùhù, còó,
mà nunca sàà ndañuhá.
36-37 'Doco ni quìvì, te ni hora naxi-
cocuîn, ni-iin nèhivì có-ìnáhá-nê. Ni
ángel ndoó ansivi, có-ìnáhá stnâ-nè; ni
yùhù ana nduú Dèhemanì Dios, có-ìnáhá
stnâì, cuisì Yuamánì´ Dios ináhá. Vàchi
nacua nì cuu tiempu xi Noé, ducán icúmí
cuu stná na sáà meru quìvì naxicocuîn
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.
38 Vàchi na táñâha ga cuun dàvì dàhvi
ñuhìví, dandu (ndoó cuéyàà nèhivì ñuhìví),
xixí-né, xihí-né, nándàhà-né; te ducán nìsa
quida-ne dècuèndè nì sàà quìvì nì quìhvi
Noé ini barcu cahnú. 39 Te ni cónì sáà
mànìhì tnùní ini nèhivì mà dècuèndè nì
quixi dàvì, te nì càhà nsihi-ne. Te divi
ducán icúmí coo stná tiempu naxicocuîn
yùhù. 40 Ndé ndoó ùì nèhivì nùù ìtú, icúmí
iin-ne cuxio-ne, te iin-ne ndòo. 41 Te ndé
ndoó ùì nècuàchì ñahà cutnáhâ nchicó,
iin-ne cuxio, te inga-nè ndòo.
42 'Ñàyùcàndùá, cundoo tùha-nsia, vàchi
có-ìnáhá-nsiâ índù quìvì icúmí naxicocuîn
yùhù ana nduú Stoho-nsià Señor. 43 Doco
nsinuu inì-nsia nansa quidá iin stoho
vehe: nú sànì xinitnùhu-ne índù hora
quixi tècuìhnà ñuú, dandu cundiatu
tùha-ne; mà cuáha-ne quìhvi-tè nì cùí.
44 Ñàyùcàndùá, stná mii-nsiá, nicanicuahàn
cundoo tùha-nsia, vàchi iin quìvì có-nìhnú
ini-nsià, divi quìvì jaàn icúmî naxicocuîn.

Ejemplu sàhà peón xíndiaa xì vehe lamú cuàhàn xìcà

45 '¿Ana tuxí inì-nsia nduú nahi peón
nùù ejemplu yohó? Nì ìa iin peón tùha
quida viì; nicanicuahàn quidá sahnú-te.
Ñàyùcàndùá, nì nìhì-té chuun nùù lamú
xi-tè ñà-dandacú-te nùù peón dava ga, te
dasàn stná-te ñà-cutiacu nsidaa gá peón
mà quìvì xiñuhá. Dandu cuàhàn xìcà lamú
mà. 46 Pues nansicáhán peón dandacu-ma
nú iin-ni ni quidá víi-té dècuèndè nsiaa
lamú xi-tè. 47 Vàchi cunaha-nsiá, icúmí
nècuàchìmà cuàha-nète chuun chicá
ndiaá ñà-dandacú-te sàhà nsidanicuú
ñà-cuìcà-né. 48 Doco nú peón malu nduú-te,
dandu quesaha-té nacání chicuéhè inì-te,
te cachì-te: "Còó, cucueè-va lamú xi,
dandu nsiaa-nè". 49 Dandu quesaha-té
cahnì cuìí-te peón dava ga mà, te cuisì-ní
ñà-cuxi-tè, coho-tè, xìni-tè cunì-te. 50 Pues
nú ducán ni quidá-te, dandu iin quìvì
có-nìhnú inì-te nsiaa lamú. 51 Dandu nìhì-té
iin castigu cahnú sàstnùhù, te sàhámà
cuacu ndee-té, te càna fuerte nùhu-tè,
vàchi ducán icúmí ndoho nsidaa nèhivì
dananí úún vàha inì-xi.

25

Ejemplu sàhà ùxìn ñahà cuàchì nduú nahi madrina

1 'Ducán iá ley xi ñuhìví ìì xí Dios na
ian nì cuu xi ùxìn ñahà cuàchì cuàhàn
ndé cundiatuà quesaa noviu (xì novia),
te iin iàn nihá lámpara xi-ñà. 2-4 Ùhùn-ña,
listu-ña, nihí-ña sìquìi ndutè xíxìn cuàhàn

xì lámpara. Doco inga ùhùn-ña, cónì
nácání inìa, ñàyùcàndùá còò ndúte xíxìn
nìsá níhí-ña cúhùn. 5 Daaní, sàhà-ñá nì
cuee guá ana nándàhà, ñàyùcàndùá nì
tnii vàhná nsì-úxìn-ña nì quìdìa. 6 Te
nahi dava ñùu, dandu nì tiacu ndáhì
iin nèhivì, cachí-nè: "¡Cunaha-nsiá,
sàmàndixi noviu! ¡Naha-nsià casàhú-nsià
xì-né!" 7 Ñàyùcàndùá, nì ndacuìta nsidaa
ñahà cuàchì mà nì nacuicùn-ñá lámpara
xi-ñà. 8 Dandu ñahà cuàchì mà-túha
nacani inì-xi, nì cachà xi ñahà cuàchì
listu mà: "Taxi toó sacu-nsià chii ndutè
xíxìn xi-nsia nùù-nsí, vàchi meru cuàhàn
ndàhvà lámpara xi-nsi". 9 Doco nì cachi
compañeru-ña ma: "Còó, vàchi vihini
mà sáà-té sàhà nsidaa-nda; chicá vàha
cuahán-nsià cuiin-nsiàte ndé cûyàhvi-tè,
dandu cucumi-nsiáte". 10 (Ñàyùcàndùá,
cuàhàn-ña cuiin-ñà.) Te na sánì yàha-ñà
cuàhàn-ña, dandu nì nsiaa noviu, te nì
cayàha nècuàchì ndiatu-ma ndé iá vicò,
te nì nandiadi yehè. 11 Daaní, después nì
nsiaa tu ùhùn ñahà cuàchì nì sàhàn mà,
te nì càhàn-ña yehè, cachí-ña: "¡Señor!
¡Señor! ¡Nacuna sacù-ní yehè!" 12 Doco
nì naxiconihí nècuàchì nduú noviu mà,
cachí-nè: "Yùhù, de plano, có-ìnáhî ana
nduú-nsiá". 13 (Ducán nì cuu xi ñahà cuàchì
mà. Ñàyùcàndùá cachí stnáì xì mii-nsiá:) ni
cúníhnú vàha ini-nsià, vàchi có-ìnáhá-nsiâ
índù quìvì, te ni índù hora naxicocuîn
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.

Ejemplu sàhà lamú nì dasàn tòó xì dìhùn nùù peón-xi, áma níhì-té nsida cuahà-téâ

14 'Ducán iá stná ley xi ñuhìví ìì xí Dios
nacua nì quida iin lamú na cuáhàn-nè
quee-ne cùhùn-nè inga ñuu; nì cana-ne
nsidaa peón xi-ne, te nì dasàn tòó-né
ñà-cuìcà-né nùù-té. 15 Iin-tè nì nìhì ùhùn
mil dìhùn plata; ingà-te nì nìhì ùì mil, te
inga stná-te nì nìhì iin mil-ni, según nansa
tiacu ini iin iin-tè, ducán nì nìhì-té. Dandu
nì quihin lamú mà ichì cuàhàn-nè.
16 'Daaní, peón nì nìhì ùhùn mil mà, nì
quesaha-té nì quida-tè negociu xì dìhùn
mà, te nì nìhì-té nì nandua inga ùhùn
mil. 17 Te ducán nì quida stná peón nì
nìhì ùì mil, nì sàà nì nàcùnduu stná inga
ùì mil. 18 Doco tè-nì nìhì iin mil-ni, nì
sate-tè tìxi ñuhù, te nì sùxin-tèá. 19 Daaní,
na sánì yàha caní tiempu, dandu nì nsiaa
lamú mà, te nì natnii-ne cuenta ñà-cundaà
ini-nè nansa nì quida iin iin peón xi-ne.
20 Te nì tnàtuu peón nì nìhì ùhùn mil,
nì nacuàha-tènéà xì stná inga ùhùn mil,
te nì cachì-te: "Señor, ùhùn mil nì na-
coo-ní nùí, te vichi yohó iá gà stná inga
ùhùn mil nì quide ganar". 21 Ñàyùcàndùá,
nì cachi lamú mà xì peón mà: "Vàtùni
nì quida-ní. Peón vàha nduu-ní. Sànì
quida viì-ní mate chuun cuatilúhá nì san-
dua. Ñàyùcàndùá, icúmî cuàhi mii-ní
ñà-dandacu-ní nùù cuàhà chuun nahnú.
Yàha-ní yohó, cundoo-nda cudiì ini-ndà".
22 'Daaní, nì tnàtuu peón nì nìhì ùì mil,
te nì nacuàha-tènéà xì stná inga ùì mil, te
nì cachì-te: "Señor, ùì mil nì nacoo-ní nùí,
doco cunaha-ní, yohó iá gà stná inga ùì mil
nì quide ganar". 23 Dandu nì cachi lamú mà:
"Vàtùni nì quida stná mii-ní. Peón vàha
nduú stná-ní. Sànì quida viì-ní mate chuun
cuatilúhá nì sandua. Ñàyùcàndùá, icúmî
cuàhi mii-ní ñà-dandacu-ní nùù cuàhà
chuun nahnú. Yàha-ní yohó, cundoo-nda
cudiì ini-ndà".
24 'Dandu nì tnàtuu stná peón nì nìhì
iin mil-ni ma, te nì cachì-te xi lamú mà:
"Yùhù ináhî mii-ní ñà-dana gà-ní; mà
úhì quihin-ní cosecha ndé có-xìtù-ní,
te mà úhì quindiaà-ní iñàha mate cónì
quìdà-nía. 25 Ñàyùcàndùá, nì yùhî`, te nì
sùxin dìhùn xí-nî tìxi ñuhù. Yohó iá`;
naquihin-nía". 26 Dandu nì cachi lamú mà
xì-té: "¡Peón malu nduu-yó! ¡Dusan-yó! Nú
sà-ìnáhú ñà-quìndiáì cosecha ndé có-xìtuí,
te xidándiáì iñàha ndé cô-quìdáchúîn,
27 pues, nú ducán, dandu ndiá ìcò cuàhu
nècuàchì bancu dìhùn xí, dandu quìvì nsiaì
vàtùni nìhì stnáì dìquìá nì cùí", nì cachi
lamú mà. 28 Dandu (nì càhàn stná-nè) xì
peón itá yucán, cachí-nè: "Quindiaa-nsià
mil dìhùn jaàn nùù tè-yòhó, te cuàha-nsia
nècuàchì sà-ìcúmí ùxìn mil. 29 Vàchi
nècuàchì sà-ìcúmí algu vichi, icúmí-nê nìhì
gá-nè más, dandu vihi gá cucumi-né; doco
ana có-ìcúmí vichi, icúmí cuxio nsihi nsidaa
iyuhu gá ñà-ìcúmí-nê. 30 Cunaha-nsiá,
còò chuun peón yohó. Ñàyùcàndùá,
dandiachi-nsiáte fuera ndé iín tnúú ndúchí,
te yucán icúmí-tê cuacu ndee-té, te càna
fuerte stná nùhu-tè".

Nansa coo juiciu xi nsidaa ñuu ñuhìví

31 'Ndiaha gá coo quìvì naxicocuîn
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.
Quìvì naxicocuîn icúmî cutnahá stnáì
xì nsidaa ángel ìì xí quixi. Dandu nàcòi
nùù silla ndiaha xí (ndé cùsáhnuî), 32 te

(cani) nèhivì nsidanicuú ñuu ñà-nataca-nè
nùí. Dandu icúmî tavà cuáín nèhivì (vàha
nùù nèhivì malu) na quidá pastor na
nácàxin-ne quisì xí-né, iladu ndoó riì, te
inga ladu ndoó sìmbee. 33 Ladu cuahî icúmí
màcuìta (nèhivì vàha na ian nduú-né) riì,
te ladu ìtnî icúmí màcuìta (nèhivì malu
na ian nduú-né) sìmbee. 34 Dandu (yùhù)
ana cusáhnû, icúmî cachì xì nèhivì ladu
cuahí: "Naha-nsià, cundoo-nsia ñuhìví
ìì xí Yuamánì´, vàchi dècuèndè tiempu
nì cuyucun ñuhìví sànì chitnùní ini-yà
cundiatú anima-nsià ducán. 35 Vàchi na ní
xìhì güé` doco, nì dàcùxí-nsiá yùhù; te na
ní xìhì stnáì tècuìí, nì dàcútâhvì-nsiá yùhù
chii-té. Daaní, na ní xìcanuu ndahví stnâì,
dandu nì dàyáha-nsia yùhù vehe-nsia.
36 Còò dúhnùí, doco nì taxi-nsia ñà-nì
sàcùndixi. Nì cuhi stnáì, te nì nàcòtò-nsià
yùhù. Te na ní sandiadì vehecàa, nì sàà
stná-nsià visita yucán". 37 Dandu nsidaa
nèhivì vàha yucán, icúmí-nê cachi-nè xì´:
"Stoho-nsì Señor, (cónì cùndáà ini-nsì
nì chindee-nsí mii-ní ducán). ¿Índù nì
xini-nsì mii-ní ñà-xíhì-ní doco, te nì
dàcùxí-nsí mii-ní, te ò xíhì-ní tècuìí, te nì
taxi-nsi tècuìí nì xihi-ní? 38 ¿Índù nì xini-nsì
xicánúú ndahví-nî, te nì dàyáha-nsi mii-ní
vehe? Ni-iin xichi cónì xìní-nsì ñà-còò
dúhnù-ní, te nì sàha-nsi mii-ní ñà-nì
sàcùndixi-ní. 39 Ni có-ìnáhá stnâ-nsì nì
cuhì-ní, ò ní sandiadì-ní, te nì sàà-nsì
visita ndé iá-nî". 40 Dandu yùhù ana
cusáhnû, icúmî cachì xì nècuàchìmà:
"Cunaha-nsiá, nahi ñanì xínduu nèhivì itá
yohó. Ñàyùcàndùá na cada nì quida-nsia
favor sàhà iin-ne, mate nduú-né iin ana
chicá cahíchì ini nèhivì, doco davani
queámà na ian nì quida stná-nsià favor xì
yùhù".

41 'Daaní icúmî càhàn stnáì xì nèhivì itá
ladu itnî, te cachì xì-né: "¡Cuxio-nsia nùí!
Còò cá nansa càcu-nsia. Cuahán-nsià ndé
iá ñuhu xíxìn nicanicuahàn, divi lugar nì
quidayucun Dios ñà-coo ñà-malu xì nsidaa
ángel (malu) xi-sì. 42 Vàchi yùhù, na ní xìhì
doco, nì xidahan-nsiá ñà-cuxi. Nì xìhì stnáì
tècuìí, te ni-iyuhu-té cónì sáha-nsia yùhù
cohi. 43 Xicánúú ndahví stnâì, doco cónì
dàyáha-nsia yùhù vehe-nsia; còò dúhnùí,
doco còò ni-iin sìcoto nì sáha-nsia yùhù.
Nì cuhi vàhi, te nì sandiadi stnáì, doco
cónì sáà-nsià nàcòtò-nsia yùhù". 44 Dandu
nèhivì mà, icúmí-nê cachi-nè xì´: "Señor,
mà nunca nì xìní-nsì mii-ní na xíhì-ní
doco, ò xíhì-ní tècuìí, ò xìcánúú ndahví-nî,
ò còò sícoto vàha xi-ní, ò cùhí-nî, ò
ndiàdí-nî. ¿Índù nì xinì-ní nsiùhù nì xi-
dahan-nsí nsidaámà nùù-ní?" 45 Dandu
yùhù, icúmî cachì xì-né: "Cunaha-nsiá,
ñà-cónì chíndéé-nsiâ nèhivì ndahví yohó,
ñàyùcàndùá davani queámà na ian sànì
cahíchì stná inì-nsia yùhù". (Ñà-jaàn
nduá icúmî cachì xì nècuàchì malu mà.)
46 Ñàyùcàndùá icúmí nsidaa-né yàha-ne ndé
ndoho-ne nicanicuahàn. Doco nèhivì vàha,
còó. Vida ndiaha nicanicuahàn icúmí-nê
nìhìtáhvì-né —nì cachi Jesús.

26

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì, nandúcú-nê nansa tnii-ne Jesús

1 Daaní, nì nsihi nì nacani Jesús nsidaa
ñà-jaàn xì nècuàchì dacuahá-yá, dandu nì
cachi-yà xì-né:

2 —Sà-ìnáhá-nsiâ ñà-tìxi ùì quìvì icúmí
nacava vicò pascua, dandu yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví, icúmî yàhi ndahà
nèhivì, te cahnì-né yùhù nchìca cruz.

3 Daaní, nì nataca dùtù xícusahnú, xì
nècuàchì ley xi veheñùhu, xì stná nècuàchì
sahnú dandacú ñuu yucán, nì sàà nsidaa-né
patiu vehe cahnú dùtù chicá cusáhnû nani
Caifás. 4 Te nì ndatnuhu tnahá-né nansa tnii
dèhé-nè Jesús, te cahnì-néyà. 5 Te nì cachi
stná-nè:

—Chicá vàha màdì mahì vicò tnii-nda
nècuàchìmà, vàchi nú ducán, dandu vihini
nacuidà nèhivì.

Nansa nì sòdò iin nècuàchì ñahà ndutè tnàmì itnu dìnì Jesús

6 Iá-yà vehe iin nècuàchì ñuu Betania
nani Simón. Nècuàchìmà nduú iin nèhivì
nì sandoho cuèhè lepra antes. 7 Te yucán nì
sàà stná iin nècuàchì ñahà, nihí-né iin quìdi
iá dùcùn-xí. Yùù nì cuyucàn, te ñuhú ndutè
tnàmì ndiaá sàstnùhù. Te divi ndutè mà
nì sòdò-nè itnu dìnì Jesús na iá-yà xixí-yá.
8 Doco na ní xini nècuàchì dacuahá-yá, nì
cuduchi ini-nè, cachí-nè (iin-ne xì inga-nè):

—¿Índù chuun nì sate uun-ne ndutè
jaàn? 9 Chicá vàha dicò-néte ni cuí, dandu
tùi cuàhà dìhùn dasàn-ndà nùù nècuàchì
ndahví.

10 Doco Jesús, ináhá-yâ nansa cachí-nè,
ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—¿Índù chuun cánàhá-nsià xì nècuàchì
jaàn? Vàchi iin ñà-vàha nduá quidá-né
xì´. 11 Vàchi nècuàchì ndahví, nicanicuahàn

ndoó-né xì-nsiá; doco yùhù, còó, sacù-ni
quìvì ié` xì-nsiá. 12 Cunaha-nsiá, ñà-nì
sòdò nècuàchì yohó ndutè tnàmì dìní, divi
sàhà-ñá cutatna cuerpu yùhù na ndúxan
nduá. 13 Te ñà-ndáà nduá yohó cachít-
nùhi xì-nsiá: nsidanicuú ñuu ndé icúmí
sàà razón ndiaha xí Dios inicutu ñuhìví,
yucán icúmí sàà stná palabra sàhà ñà-vàha
nì quida nècuàchì ñahà yohó, te ducán
mà nunca sàà nèhivì ñuhìví nandòdó-né
nècuàchìmà.

Nansa nì saquin Judas compromisu cahin-nè Jesús nùù nècuàchì xídandacú

14 Nùù ùxìn ùì compañeru Jesús, iin-ne
nani Judas Iscariote. Pues divi nècuàchìmà
nì sàhàn nùù dùtù xícusahnú, 15 te nì
cachi-nè xì nècuàchìmà:
—¿Nadaa cuàha-nsia yùhù, te quide
Jesús entregar nùù-nsiá?
Dandu nì sàha dùtù mà-né òcò ùxìn
dìhùn plata. 16 Ñàyùcàndùá, dècuèndè quìvì
yucán nì quesaha Judas mà nandúcú-nê
índù tiempu chicá mà úhì dayáha-ne Jesús
nùù ndahà nècuàchìmà.

Nansa nì cutnahá Jesús xì compañeru-yà nì xixi-ya Cena ìì

17 Daaní, nì sàà tu quìvì primeru xi vicò
xixí-né pan có-ndùtáchí. Te nì tnàtuu
nèhivì dacuahá-yá nùù-yá, cachí-nè:
—¿Índù divi cuní-nî cùhùn-nsì quidayu-
cun-nsì ñà-cuxi-nda comida vicò pascua?
18 Te nì cachi-yà xì-né:
—Cuahán-nsià ini ñuu ndè vehe
iin tal nèhivì, te cachi-nsià xì-né
ñà-càchí maestru sà-ìtúú meru quìvì
xí-yá, ñàyùcàndùá vehe mii-ní icúmí-yâ
chivàha-ya vicò pascua, mii-yá xì nsidaa
nècuàchì dacuahá-yá. Ducán cachi-nsià
xì-né —nì cachi Jesús.
19 Ñàyùcàndùá, ducán nì quida nècuàchì
dacuahá-yá nacua nì sàcùnaha-né nùù-yá,
nì nsidayucun-nè comida pascua. 20-21 Daaní,
na ní cuaà, dandu (nì sàà stná) mii-yá
yucán, te nì sàcòo-ya nùù mesa xì nsì-úxìn
ùì nècuàchì dacuahá-yá. Te na iá-yà
xixí-yá, dandu nì cachi-yà (xì-né):
—Cunaha-nsiá, iá iin-nsia cuàhàn cahin
xì´.
22 Dandu nsidaa nècuàchìmà, nì nàcùn-
doo-ne tnùnsí ini, te nì cachi iin iin-ne
xì-yá:
—¿A víhíní yùhù, Señor mío?
23 Te nì cachi-yà xì-né:
—Iin mii-nsiá nècuàchì iin-ni
xixi-xi-nda nùù còhò yohó nduú ana icúmí
cahin xì´. 24 Vàchi ñà-ndáà ndùá, icúmí
cuu ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu nùù
tutu ìì ñà-ìcúmí cui yùhù ana nduú Tnahá
Nèhivì Ñuhìví. Doco tiàa cuàhàn cahin xì´,
¡ndahví-nè! Chicá vàha màsà túinuù-né
ñuhìví nì cùí —nì cachi-yà.
25 Dandu nì càhàn Judas, divi tiàa cuàhàn
quida xi-yá entregar, te nì cachi-nè:
—Maestro, ¿a víhíní yùhù nduí?
Te nì cachi-yà xì-né:
—Ducán nduá nacua nì cachì-ní.
26 Na meru xixí nsidaa-né, nì tnii-ya
iin pan, te nì naquimanì-yá Dios sàhà-ñá.
Dandu nì dàcuàchí-yáñà, te nì dasàn-yá nùù
nècuàchì dacuahá-yá yucán, te nì cachi-yà:
—Cuxi-nsia, vàchi pan yohó, nahi
iquìcúñú yùhù nduá.
27 Dandu nì tnii stná-yà pocillu,
nì naquimanì-yá Dios sàhà-ñá, te nì
sàha-yanè, cachí-yà:
—Nsidaa-nsiá coho-nsia chichii ndutè
yòhó. 28 Vàchi nahi nìì mií nduú-te. Te
cunaha-nsiá, sàhà nìì´ icúmî nacoi iin ichì
sàà cunchicùn nèhivì, vàchi nú sànì xìtià
nìí, dandu sàhájàn icúmí ndutu cuàchi
cuàhà-né. 29 Te vichi, mà cóhó gué` ndutè
sì-uva yohó ndè cachi sàà coho saa-túì-te
xi-nsiá quìvì cusahnú Yuamánì´ inicutu
ñuhìví yohó.

Nansa nì cachi Jesús sà-ìnáhá-yâ icúmí Pedro nacuaà-néyà

30 Daaní, na ní nsihi nì xito nsidaa-né
iin alabanza, dandu nì quee-ne cuàhàn-nè
xì-yá ndè yucù Olivo. 31 Te nì cachi-yà xì-né:
—Ñuú vichi, icúmí nsidaa-nsiá nacoo ni-
hni-nsia yùhù; vàchi ducán cachí nùù tutu
ìì: "Cuàhìn dacúxíóé pastor, dandu cuìtià
nihni rìì", cachá`. 32 Doco nú sànì natiacuì,
dandu icúmî codònùí nùù-nsiá nùhù ndè
ladu Galilea.
33 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Mate ni sáà nsidaa nèhivì nacoo ni-
hni-ne mii-ní, doco yùhù, còó, mà nunca.
34 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cunaha-ní, divi ñuú vichi icúmí-nî
nacuaà-ní yùhù. Tàñáha ga coto lehe sin-
duhá, te sànì nacuaà-ní yùhù ùnì xichi.
35 Doco nì cachi-nè xì-yá:
—Còó, mate ni cahní-nèndó, doco mà
nunca sàì nacuaì´ mii-ní —nì cachi-nè. Te
divi ducání nì cachi gà stná nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá.

Nansa nì sàà Jesús huerta nani Getsemaní, te nì xìcàn tàhvì-yá nùù Yuamánì-yá

36 Dandu nì sàà-yà xì-né ndè iin xaan nani
Getsemaní. Te nì cachi-yà xì-né:
—Yohó ndòo-nsia, vàchi yùhù cuahìn
chicá nùù-xí càcàn tàhví nùù Dios.
37 Dandu nì saca-ya Pedro xì ùì ñàní dèhe
Zebedeo, cuàhàn-yà xì-né. Te nì nàcòo
cuahà-yá tnùnsí ini; nì quesaha-yá yáha ga
nacání cuáhà ini-yà. 38 Dandu nì cachi-yà
xì-né:
—Yáha ga ié` tnùnsí ini, na ian cunía
cahnì dáhúán yùhù. Ñàyùcàndùá, yohó ni
ndóo-nsia, te cunchito tùha-nsia.
39 Dandu cuàhàn-yà chicá nùù-xí, nì
sàcùnduhù ndèé-yá, te nì xìcàn tàhvì-yá
nùù Yuamánì-yá, cachí-yà:
—Yuamánì´, xícàn tàhví nùù-ní, áma
dácúxíó-nî (tnùndoho icúmî yàhi), vàchi
nahi (ñà-úà ñuhú iin) taza nduá nùí. Doco
màdì ñá-ndùá cuní yùhù ni cúndúá; còó,
ñà-ndùá cuní mii-ní.
40 Dandu nì naxicocuîn-yà vàxi-ya ndé
nì ndòo nècuàchì dacuahá-yá, te nì xini-yà
sàquídì-nè. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì
Pedro:
—¿Áma cúí cunchito stná-nsià xì yùhù
siquiera iin hora-ni? 41 Cundoo tùha-nsia,
te càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhá màsà
dándáhvî ñà-malu mii-nsiá, vàchi mate iá
voluntad xi-nsia, doco iyuhu gá valor icúmí
cuerpu-nsià ñà-quidandee inì-nsia.
42 Daaní, tucu tu cuàhàn-yà càcàn
tàhvì-yá nùù Dios, te nì cachi-yà:
—Yuamánì´, nú icúmî yàhi tnùndoho
fuerte, te mà cúí cuxioa, dandu ducanicoó
nacua cuní mii-ní.
43 Dandu vàxi tu-ya (ndé ndoó
nècuàchìmà), te nì xini-yà tucu tu
quídì-nè, vàchi sádì vàhná-nè. 44 Dandu nì
nacoo-yanè inga tu, te cuàhàn-yà ñà-únì,
te davani nì xìcàn tàhvì-yá (nahi antes).
45 Dandu nì naxicocuîn-yà, te nì cachi-yà
xì-né:
—Cùdù cuéyàà-nsià, te quetatu-nsià
vichi, vàchi sà-ìá. Sànì sàà meru hora
xi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
divi hora icúmî yàhi ndahà nèhivì cuáchi.
46 Ndacuìta-nsia, cúhùn-ndà, vàchi sà-ìtúú
quesaa ana cuàhàn cahin xì´.

Nansa nì tnii-tè Jesús, te nì suhnì-teyá

47 Daaní, cáhàn ìì-yá xì nècuàchìmà, te
nì quesaa Judas, divi tiàa nìsa cutnaha-xi
ùxìn iin ga nècuàchì dacuahá-yá, te ndacá
stná-nè cuàhà gá tiàa xínihi xi espada xì
garroti. Cuenta xi dùtù xícusahnú vàxi-tè,
xì cuenta xi stná nècuàchì xídandacú nùù
ñuu mà. 48 Te sànì ndatnuhu Judas xì nsidaa
ana ndacá-némà ñà-coo iin seña ana tnii-tè,
divi ana chìtú-nè cunduu meru ana tnìì
cúhùn presu. 49 Ñàyùcàndùá, nì tnàtuu Ju-
das ndé iín Jesús, te vichi vichi nì casàhú-nè
xì-yá, cachí-nè:
—¡Cuñaàváha-ní, maestro!
Te nì chìtú-nè nùù-yá. 50 Dandu nì
cachi-yà xì-né:
—Amigo, ¿índù chuun nihi-ní vàxi
yohó?
Dandu nì tnàtuu tè-dava ga mà nì
tnii-tèyá nì ndòo-ya ndahà-té.
51 Dandu iin nèhivì xí-yá, nì tavà-né
espada xi-ne nì cani-ne iin tiàa quidáchúûn
nùù dùtù cusáhnû, nì sahnde-nè iin
tùtnù-té. 52 Doco nì cachi-yà xì-né:
—Nachinacaà-ní espada xi-ní dòá, vàchi
nsidaa ana caní xì espada, divi espada
icúmí-nê cui stná-nè. 53 ¿A có-cùndáà inì-ní
ñà-vàtùni càcàn tàhví nùù Yuamánì´, te
vichi duha techuún-yá cuàhà mil ángel
chindee xí? 54 Doco nú ni cáquìn ducán,
dandu mà cúí cuu ndisa ñà-ndùá nì cachit-
nùhu tutu ì ñà-dùcán icúmí cuu.
55 Daaní, nì cachi stná-yà xì nsidaa nèhivì
cuáhà mà:
—A ducán nduú modo tnií-nsiá yùhù,
vàxi-nsia nihí-nsiá espada xì garroti na
ian tècuìhnà nduí, mate nsìquívì nìsa ìe
xì-nsiá veheñùhu cahnú dacuahí nèhivì, te
cónì tnìí-nsiá yùhù. 56 Doco cunaha-nsiá,
dohó quidá-nsiá vichi sàhà ñà-nì cuú ndisa
ñà-ndùá nì tiaa nèhivì xí Dios sànaha —nì
cachi-yà.
Dandu nì nacoo nihni nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá mii-yá, nì xinudèhé-nè.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús na ní sàà-yà nùù Junta Cahnú

57 Nèhivì nì tnii xi-yá, ndacá-néyà cuàhàn
nùù dùtù cusáhnû nani Caifás. Te divi
vehe nècuàchìmà sànì nataca stná nècuàchì
ley xi veheñùhu, xì stná nècuàchì sahnú
xídandacú nùù ñuu mà. 58 Te Pedro, nchícùn
xìcà-níné mii-yá cuàhàn-nè. Te nì yàha
stná-nè patiu iá vehe dùtù cusáhnúmá, te
nì sàcòo stná-nè xì policia ndoó yucán, ndi-
atú-né cundaà ini-nè índù fin cucumi-yá.
59 Daaní, dùtù xícusahnú, xì nsidaa
tè-xídandacú, xì nsidaa stná nècuàchì Junta

Cahnú, nì nducu-né ana daquée cuàchi
dìquì-yá sàhà-ñá cui-yà, mate té-tnùhù
nduú-te. [60] Doco còò iin ni túi (cunduu
testigu nacua cuní-nè), mate cuáhà nèhivì
nì càhàn tnùhù dìquì-yá. Doco por fin nì
quixi ùì-te, [61] te nì cachì-te:
—Nì cachi Jesús yohó ñà-vàtùni da-
caá-né veheñùhu xi Dios, dandu tìxi ùnì
quìvì naquidavàha saa-néà.
[62] Dandu nì ndacuiin dùtù cusáhnû, te nì
cachi-nè xì-yá:
—¿Áma náxícóníhí-nî ni-iñàha? ¿Nansa
iá ñà-càchí guâ nècuàchì yohó sàhà-ní?
[63] Doco Jesús, dadí úún nì ndòo-ya. Dandu
nì cachi dùtù mà:
—Fuerza icúmí-nî chinaha-ní Dios iá
nicanicuahàn, te cachì-ní xì-nsí a díví
Dèhemanì-yá nani Cristu nduu-ní, ò á coó.
[64] Dandu nì cachi Jesús xì nècuàchìmà:
—Nacua nì cachì-ní, ducán nduá.
Te yùhù cachí stnáì xì-nsiá, icúmí-nsiâ
cuni-nsià yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví na nui quixi mahì vìcò nahnú ansivi,
te coi ladu cuahá mii-yá ana cahnú poder
xi.
[65] Dandu dùtù cusáhnú-má, (nì xìdà
ini-nè), ñàyùcàndùá nì ndata canúú-nê
iyuhu sìcoto ndixí-né, te nì cachi-nè xì
nèhivì cuáhà mà:
—¡Cuní nècuàchì yohó ndudava-ne xì
Dios! ¡Có-xìñùhù gá-ndà ni-iin testigu
quixi! Vàchi vichi sànì inini-nsia ñà-quini
guá nì càhàn-nè. [66] ¿Nansa quida-nda xi-né,
cachí mii-nsiá?
Dandu nì cacachi nècuàchì Junta
Cahnu-ma:
—Icúmí nècuàchì jaàn cui-nè, vàchi iá
cuàchi-ne.
[67] Dandu nì caquesaha nècuàchìmà nì sivi
dìí-nè nùù-yá, te nì cani-neyà sìcàtú, te
dava ga-nè, cahmá uun nì cani-ne nùù-yá,
[68] cachí-nè xì-yá:
—¡Cachi cuàá-nî ana nì cani xi-ní, vàchi
ádi Cristu (nì quixi ansivi) nduu-ní!

Nansa nì quida Pedro nì nacuaà-né Jesús

[69] Te Pedro, patiu tùvèhé iá-nè. Te yucán
nì tnàtuu iin ñahà chìì, cachí-ña xi-né:
—Amádi mii-ní nìsa cutnahá stná-ní xì
Jesús de Galilea.
[70] Doco nì nacuaà-né mii-yá, iníní nsidaa
nèhivì yucán, te nì cachi-nè xì ñahà chìì mà:
—Có-ìnáhî ñà-ndùá cachí-nî.
[71] Dandu cuàhàn-nè quee-ne yehè, doco
nì xini inga ñahà chìì-né, te nì cachà xi
nèhivì dava ga itá yucán:
—Nècuàchì jaàn nìsa cutnahá stná xì
Jesús de Nazaret.
[72] Dandu tucutu nì nacuaà-néyà, nì chi-
naha-né Dios ñà-tàcùní-nè Jesús, cachí-nè.
[73] Daaní, inga ratu gà nì tnàtuu stná iin
ùì nèhivì itá yatni yucán, te nì cachi-nè xì
Pedro:
—Ndisa, iin compañeru Jesús nduu-ní,
vàchi sàhà modo cáhàn-ní, ducán cundáà
ini-nsì.
[74] Dandu nì cachi Pedro xì-né:
—Yùhù chináhî Dios, có-ìnáhî
nècuàchìmà. Te nú tètnùhù ndùí, ni
daquixí-yá castigu dìquí.
Dandu momentu mà nì xito lehe. [75] Te
ñà-yùcán nì nsinuu ini-nè nansa nì cachi-yà
xì-né daa ñà-tàñáha ga coto lehe, te sànì
nacuaà-néyà ùnì xichi. Ñàyùcàndùá, nì
quee-ne iladu patiu, iá-nè sacú cuáhà-né.

27

*Nansa nì dàyáha-ne Jesús ndahà gober-
nador Pilatu*

[1] Daaní, na ní tùinuù, dandu nì càhàn
dùtù xícusahnú xì tè-dàndàcú nùù ñuu mà,
nì candatnuhu tnahá-né nansa quida-ne,
te cui Jesús. [2] Dandu nì nachicuhni-nè
ndahà-yá, te cuàhàn-nè xì-yá nùù gober-
nador Poncio Pilato, te yucán nì ndòo-ya
ndahà témà.

Nansa nì xìhì Judas

[3] Daaní, Judas, divi ana nì cahin xì-yá,
nì cundaà ini-nè ñà-ndisa icúmí Jesús
cui-yà. Ñàyùcàndùá, nì naxicocuîn ini-nè,
nì sàhàn-nè nì naxiconihí-né òcò ùxìn
dìhùn plata nùù dùtù xícusahnú, xì nùù
stná nècuàchì sahnú xídandacú, cachí-nè xì
nècuàchìmà:
[4] —Cuàchi nduá nì quide, vàchi còò falta
xi nècuàchì nì dàyáhi ndahà-nsiá.
Doco nì naxiconihí nècuàchìmà,
cachí-nè:
—Có-dàndòhájàn nsiùhù; chuun xi
mii-ní nduá.
[5] Ñàyùcàndùá, nì ducùn Judas nsidaa
dìhùn mà pisu veheñùhu, te nì quee-ne nì
dàcuáhnâ-nè mii-né xì yohò.
[6] Daaní, después nì dàtàcá dùtù mà dìhùn
mà, te nì cachi-nè:

—Có-sâha ley xi-nda permisu
daquée-nda dìhùn yohó alcancía xi Dios,
vàchi sàhà ñà-yòhó nì xìhì iin nèhivì.
7 Ñàyùcàndùá, nì ndatnuhu tnahá-né
(nansa quida-ne xì) dìhùn mà, te nì xiin-ne
iin ñuhù nani Itu Alfareru ñà-cundua pan-
teón ndé cundùxin nècuàchì inga ñuu.
8 Ñàyùcàndùá dìsáhà-xí nì sàcùnani ñuhù
mà Ñuhù Nîì, te dècuèndè vichi ducán
cachí-nè xán. 9 Pues divi ducán nì cuu
nsidaámà sàhà ñà-nì cùú ndisa ñà-ndùá
nì cachitnùhu iin nècuàchì sànaha nani
Jeremías, vàchi dohó nì tiaa-ne: “Cutu
ócò ùxìn dìhùn plata ndiaá-yà, nì cachi
nècuàchì raza Israel. Dandu después nì nat-
nii-ne dìhùn mà 10 nì xiin-ne Itu Alfareru,
nacua nì cachi Stoho-ndà Señor xì´”.

Nansa nì cachi Jesús na iín-yá nùù gobernador Pilatu

11 Pues (hora yucán sànì sàà-yà) nùù gob-
ernador, te iín-yá nùù-té. Dandu nì ndàcàt-
nùhù-té nùù-yá, cachí-te:
—¿A ndísá rey xi nècuàchì raza Judea
nduu-ní, á coó?
Dandu nì cachi-yà:
—Nacua cachí-nî, divi ducán nduá.
12 Dandu dùtù xícusahnú, xì nècuàchì xí-
dandacú, nì càhàn tnùhù-né sàhà-yá, doco
còò ni-iñàha ni cachí-yà. 13 Dandu nì cachi
Pilatu xì-yá:
—¿A có-tiàcú-nî ñà-cuàhà guá câhàn
tnùhù-né dìquì-ní?
14 Doco mii-yá, còò ni-iñàha ni
náxícóníhî-yá. Ñàyùcàndùá, nì ndulocó
gobernador mà.

Nansa nì cachi stná Pilatu ñà-ìcúmí Jesús cui-yà

15 Cunaha-nsiá, cada nacává vicò pas-
cua mà, tùha Pilatu daña-té iin tè-ndiàdí,
ndéni-te nì cui ndiadí ni cácàn nèhivì. 16 Te
quìvì yucán ndiadí iin tiàa iá cuàhà fama-xi
nani Barrabás. 17 Ñàyùcàndùá, na sánì nat-
aca nèhivì cuáhà mà nùù Pilatu, dandu nì
xìcàn tnùhù-té nùù-né, cachí-te:
—¿Ana cuní-nsià dàñà? ¿A divi
Barrabás, te ò Jesús, ana cachí nduú Cristu?
18 Ducán nì cachì-te xi-né, vàchi
sà-ìnáhá-tê ñà-cuisì sàhà envidia xi dùtù
sànì yàha Jesús ndahà-té.
19 Daaní, iá ìì-té nùù silla ndé nsid-
ándáà-te chuun, te nì quesaa iin razón
xi ñahàdìhí-te, cachí-nè: “Màsà quídá-nî
ni-iñàha xi Jesús, vàchi nècuàchì vàha
nduú-né. Cunaha-ní, cuàhà gá nì sànî ñuú
ndùvèhè nì quida nècuàchìmà, te nì nacani
cuaá inì”, cachí razón mà.
20 Doco dùtù mà xì nècuàchì xídan-
dacú, nì chiyuhù-né nèhivì cuáhà mà
ñà-nì cácàn-nè dàñà Barrabás, te cui Jesús.
21 Ñàyùcàndùá, nì càhàn gobernador xì nsi-
daa nèhivì mà, cachí-te:
—Nùù ùì nècuàchì yohó, ¿índù nècuàchì
cuní-nsià dàñà?
Dandu nì cachi nèhivì mà:
—¡Divi Barrabás!
22 Dandu nì cachì-te xi-né:
—Pues, nú ducán, dandu ¿nansa quide xì
Jesús, divi ana cachí nduú Cristu?
Te nì naxiconihí nsidaa-né, cachí-nè:
—¡Ni cuí-nè nchìca cruz!
23 Dandu cachí gobernador mà:
—¿Índù chuun cui-nè ñà-còò falta xi-ne
iá?
Doco chicá ndee ní càna nèhivì cuáhà
mà, cachí-nè:
—¡Ni cuí-nè nchìca cruz!
24 Dandu nì xini Pilatu còò ni-iñaha
níhìndèè-té, cuisì quesáhá nacuídà fuerte
nèhivì mà. Ñàyùcàndùá, nì xìcàn-te tècuìí,
te nì ndaha-tè, indéhe nsidaa nèhivì mà, te
nì cachì-te xi-né:
—Yùhù, mà cúnsídá cuàchi nú ni cuí
nècuàchì yohó, vàchi còò ni-iñàha in-
íhícá-nê. Chuun xi mii-nsiá nduá.
25 Dandu nì cachi nsidaa nèhivì mà:
—Nsiùhù xì dèhe-nsi ni cúnsídá
cuàchi-nsi sàhà nècuàchì jaàn.
26 Dandu nì dàñà Pilatu Barrabás mà nùù
nèhivì mà, doco Jesús, còó; nì dàndàcú-te
ñà-nì ñáhnì cuíí-yà, te después cùhùn-yà
màcùtuu-ya nchìca cruz cui-yà.

Nansa nì sàcùndiaa soldadu Jesús

27 Dandu soldadu xi gobernador mà, nì
saca-tèyá cuàhàn-te xi-yá vehechuún. Te nì
cana-tè nsidaa compañeru-te ñà-tnàtuu-tè
ndé iá-yà. 28 Dandu nì tavà-té sìcoto xi-ya,
te nì chindixi-tèyá iin capa cuahá. 29 Te
nì cava stná-te iin corona iñù nì chicaà-te
dìnì-yá, te nì dàcùníndáha stná-teyá iin
nù-iin ndahà cuàhá-yà. Dandu nì sàcuìta
sisi-té nùù-yá, sácùndiaà-teyá, cachí-te:
—¡Viva! Vàchi ¡rey xi tè-raza Judea
nduu-ní (vichi)!
30 Te nì casivi dìí-teyá. Dandu nì dìtá-te
nù-iin ma ndahà-yá nì cani fuerte-te
dìnì-yá. 31 Te na ní nsihi nì sàcùndiaà-teyá
ducán, dandu nì tavà-té capa mà, te nì
nachindixi-tèyá sìcoto xi mii-yá. Dandu

nì saca-tèyá cuàhàn-te chituu-tèyá nchìca
cruz.

Nansa nì chituu-tè Jesús nchìca cruz

32 Na ní caquee-tè xì-yá nì ndacùhun
tnahá-te xi iin tiàa ñuu Cirene nani
Simón. Te divi nècuàchìmà nì catnii-tè nì
dàcuìdá-tené cruz xi-ya cuàhàn.
33 Dandu nì casaà-te xi-yá iin xaan nani
Gólgota. Quìvì jaàn cachí dàhàn yucán, Nùù
Iquì Dìnì. 34 Dandu nì cunì-te dacohó-teyá
vinu ia dácà tnàhá xì ñà-ùà, doco na ní
tuiyàá-yàñà, cónì cùní gà-yà coho-yañà.
35 Daaní, nì chituu-tèyá nchìca cruz. Te
sìcoto xi-ya, nì dasàn-téâ según nansa nì
nìhì iin iin-tè na ní idàdìquí-te sàhà-ñá.
Pues ducán nì quida-tè sàhà ñà-nì cùú ndisa
palabra nì cachitnùhu nèhivì xí Dios sànaha
na ní cachi-nè: "Nì dasàn-té sìcoto xi entre
mii-té, te nì idàdìquí-te sàhà-ñá".
36 Daaní, nì sàcùndoo soldadu mà
ñà-cundiaà-teyá. 37 Te dìquì-xí dìnì cruz
xi-ya nì sàcùtuu iin ñà-càchítnùhu índù-ñá
dìsáhà-xí dandohó-teyá. Te dohó cachá`:
"Ana yohó nduú Jesús, rey xi tè-raza
Judea".
38 Cunaha-nsiá, yucán nì sàcuìtandiaa
stná ùì tècuìhnà nchìca cruz, iin-tè ladu
cuahá-yà, te ingà-te ladu itní-yà. 39 Te
nèhivì yáha yucán, nì canàhá stnâ-nè xì-yá,
dacuico dínì-né, cahíchì ini-nèyà, cachí-nè
xì-yá:
40 —¡Ndahví-nî! vàchi cuàhàn-ní da-
caá-nî veheñùhu cahnú, te tìxi ùnì quìvì
nsidavàha saa-nía, cachí-nî. Nú ducán
fuerte guá-nî, dandu dacácu-ní mii-ní, nú
ndisa Dèhemanì Dios nduu-ní, te danuu-ní
mii-ní nùù cruz jaàn cundehè-nsí —nì
cachi-nè.
41 Te divi-ni ducán nì sàcùndiaa stná dùtù
xícusahnú, te cutnáhâ stná nècuàchì ley
xi veheñùhu, xì stná nècuàchì xídandacú;
nsidaa-né nì sàcùndiaa stná-nè, cachí-nè
iin-ne xì inga-nè (sàhà-yá):
42 —Nècuàchì jaàn, nìsa dacácu-ne
nècuàchì dava ga, doco mà cùì dacácu-ne
mii-né. Nú ndisa rey xi nècuàchì raza-ndà
Israel nduú-né, dandu ni danuú-né mii-né
nùù cruz jaàn cundehè-ndà, dandu
cunindisa-ndané. 43 Dios cundéé ìní-nè,
(cachí-nè): pues nú ducán nduá, dandu ni
dacácu-yanè vichi, nú cuní-yà, te nú ndisa
Dèhemanì-yá nduú-né nacua cachí-nè —nì
cachi tè-xícusahnu-ma. 44 Te dècuèndè stná
tècuìhnà itándiaa stná nchìca cruz yucán,
nì canàhá stná-te xi-yá.

Nansa nì xìhì Jesús nì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda

45 Daaní, dècuèndè càxíhúì xì ndé` càhúnì
nì nàcuììn tnùù inicutu ñuu yucán. 46 Te
nahi càhúnì nì ndàhì ndee-yá, cachí-yà:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —te dohó
cuní cachàmà: ¡Dios mío, Dios mío! ¿A
ñá-sànì ndòo nihni nduá yohó?
47 Te dava nècuàchì itá yucán, nì tiacu-nè
ndáhì-yà ducán, ñàyùcàndùá nì cachi-nè:
—Elías caná-né.
48 Ñàyùcàndùá, nì dàyáà iin-tè nì qui-
hin-tè iin ñà-ñàhmá uun nani esponja, te
nì chindaxin-tèá xì vinu nì xiò, nì chihi-tèá
dìnì iin vara yutnù, te nì sàha-tèyá nì si-
hvi-yá. 49 Dandu nì cachi ingà-te:
—Nacoo-nínè, cundiatu-nda, áma quíxí
Elías dacácu xi-né.
50 Dandu inga xichi nì ndàhì ndee-yá, te nì
xìhì-yà. 51 Daaní, yucán ini veheñùhu cahnú
nì quedava ìì cortina cahnú sadí nihni
cuartu xan; iin-ni nì ndàtà-ñá ndè dìnì-xí
xì ndé` tìxi-xi. Te nì tnàa stná ñuhìví,
te nì ndàtà cavà nahnú. 52-53 Dècuèndè nì
nuna stná cuàhà lugar ndé índùxin nsìi.
Ñàyùcàndùá na sánì natiacu-yà después,
dandu nì natiacu stná cuàhà nècuàchì
sànaha nduú nèhivì xí-yá, nì caquee-ne
ndé índùxin-ne nì caquìhvi-ne ini ñuu ìì
(Jerusalén), te nì ndecoyo-ne nùù cuàhà
nèhivì ndoó yucán.
54 (Cunaha-nsia, frente ndé iín cruz xi
Jesús,) yucán iín stná iin capitán xì com-
pañeru-te, xíndiaà-teyá. Te na ní caxinì-te
nansa nì cuu ñà-nì tnàa guá, dandu nì yùhí
gà-te, cachí-te:
—Ñà-ndáà nduá, Dèhemanì Dios nì san-
duu nècuàchì jaàn.
55 Daaní, yucán itá xica stná cuàhà
nècuàchì ñahà, indéhe-ne: nècuàchì ladu
Galilea nduú-né, te cutnáhâ-né xì-yá nì
quixi ndè ñuu mà ñà-chindee stná-nèyà.
56 Iin-ne nduú María Magdalena, te inga-nè
nduú María dihi Jacobo xì José, te inga-nè
nduú ñahàdìhí Zebedeo.

Nansa nì chinacaa José iquìcúñú Jesús inì cueva

57 Daaní, na ní cuaà quìvì yucán, dandu
nì sàà stná iin nècuàchì ñuu tii Ari-
matea nani José. Iin nècuàchì cuìcà
nduú-né, te nchícùn stná-nè ichì-yá. 58 Te

divi-ne nì sàhàn nùù Pilatu, nì xìcàn-nè
cuerpu-yà. Dandu nì cachi Pilatu xì soldadu
ñà-nì cuáha-tè nècuàchìmà iquìcúñú-yà.
59 Ñàyùcàndùá, nì sàhàn José nì naqui-
hin-neyà, te nì chidùcún-nèyà iin dahmà
iá ndoo. 60 Te sàhà ñà-làcà nì sate nèhivì
xí-né iin cueva nùù cavà, ñàyùcàndùá, divi
yucán nì chinacaa-nèyà. Dandu nì dàtùí
nihni-ne iin cavà cahnú nì sàcùndiadi yuhù
cueva mà, te cuàhàn-nè. 61 Doco yucán nì
ndòo María Magdalena xì inga María mà,
xíndoo-ne frente lugar ndé nì ndùxin-ya.

Nansa nì dàndàcú Pilatu ñà-cuita soldadu cundiaa xì sepultura xi Jesús

62 Daaní, nì yàha quìvì mà, divi quìvì nduú
vigilia xi quìvì descansu. Dandu meru quìvì
(descansu) mà nì sàhàn itnii dùtù xì iin
ùì stná nècuàchì fariseu, nì tnàtuu-ne nùù
Pilatu, 63 nì cachi-nè xì-té:

—Señor gobernador, nsiùhù nsinúú
ini-nsì nansa nì cachi (Jesús) na xicánúú
îi-né dandahví-nè nèhivì, nì cachi-nè
ñà-tìxi ùnì quìvì icúmí-nê natiacu-nè.
64 Ñàyùcàndùá, cuní-nsì dandacu-ní
ñà-cundiaa vàha soldadu sepultura
dècuèndè nì xínu quìvì únì, vàchi nú coó,
vihini nataca nèhivì xí nècuàchìmà ñuú,
te tavà-nàné, dandu después cachi-nè xì
nèhivì ñà-sànì natiacu nècuàchìmà nduá.
Te nú ducán, dandu cundua iin tnùhu chicá
cahnú nùù palabra nìsa cachi nècuàchìmà
antes.

65 Dandu nì cachi Pilatu xì-né:

—Vàtùni iá cùhùn iin ùì soldadu, nacua
xícàn-nsià. Te cuahán stnâ mii-nsiá nùù
sepultura, te chicadi vàha-nsiañà nacua cui
quida-nsia.

66 Ñàyùcàndùá, nì caquihin nècuàchìmà
ichì cuàhàn-nè ndè sepultura, te chicá
fuerte nì chicadi-nè lugar mà. Te nì candòo
stná itnii soldadu xíndiaa.

28

Nansa nì natiacu Jesús

1 Daaní, nì yàha quìvì descansu mà. Te
na sácuàhàn tùinuù quìvì primeru sem-
ana, dandu cuàhàn María Magdalena cun-
dehè-né sepultura, te cutnáhâ stná-nè xì
inga María mà. 2 Datúha nì quesaha tnáa
fuerte, vàchi ndè ansivi nì nuu iin ángel
xi Stoho-ndà Señor, nì dàcúxíó-né cavà
cahnú ndiadí yuhù cueva mà, te nì sàcòo-ne
dìquìá. 3 Tnúù nihni-ne na ian tása; te cuxín
yaa sìcoto xi-ne nahi yùhà. 4 Te soldadu
ndoó ndiaá yucán, nì cayùhí cuaá-te, te nì
quesaha-té quidí fuerte-te, ndè nì xìhì ni-
hni-tè. 5 Doco nì cachi ángel mà xì nècuàchì
ñahà mà:

—Màsà yúhî-nsià. Ináhî nandúcú-nsiâ
Jesús, divi ana nì xìhì nchìca cruz.
6 Doco cunaha-nsiá, còò cá-yà yohó;
sànì natiacu-yà nacua nì cachitnùhu-ya
antes. Naha-nsià cundehè-nsiá lugar ndé
nì sanduhù-yá. 7 Te cuahán-nsià vichi
duha ndé ndoó nècuàchì dacuahá-yá, te
cachitnùhu-nsia xì-né ñà-sànì natiacu-yà,
te icúmí-yâ codònùù-yá nùù-nsiá nùhù-yà
ndè ladu Galilea. Yucán icúmí-nsiâ
cuni-nsiàyà. Pues vichi sànì cachitnùhi
xì-nsiá —nì cachi ángel.

8 Dandu yàchì nì caquee nsihi nècuàchì
ñahà mà cueva mà, te nì dàyáà-nè
cuàhàn-nè cachitnùhu-ne xì nècuàchì
dacuahá-yá: chii yúhî-nè, te chii cudîi stná
ini-nè. 9 Doco ichì ndé cuàhàn-nè yucán nì
ndacùhun stnahá-né xì-yá, te nì casàhú-yà
xì-né. Ñàyùcàndùá nì tutuyuhu-né ñuhù
nùù sàhà-yá, te nì tnii-ne sàhà-yá nì
cahvi-néyà. 10 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màsà yúhî-nsià. Cuahán-nsià ndé
ndoó nèhivì xínduu nahi ñanì, te cachi-nsià
xì-né ñà-nì núhù-nè ndè ladu Galilea, vàchi
yucán icúmí-nê cuni-nè yùhù.

Nansa nì dàndàcú dùtù nùù soldadu nì sandiaa sepultura

11 Daaní, na sámànuhù nècuàchì ñahà mà,
dandu nì caquee stná dava soldadu nì san-
diaa yucán, mànuhù stná-te ñuu Jerusalén.
Te nì nacani-tè xì dùtù xícusahnú nansa
nì cuu. 12 Ñàyùcàndùá, nì nataca dùtù mà
xì nècuàchì xídandacú nùù ñuu mà, te nì
ndatnuhu tnahá-né nansa quida-ne. Dandu
nì sàha-ne soldadu mà vihi dìhùn, 13 te nì
cachi-nè xì-té:

—Dohó cachi-nsià xì nèhivì: na hora
quídì naà-nsiá ñuú, dandu nì casaà
nècuàchì dacuahá Jesús, nì xidacuihna-né
cuerpu nsìi ma, cachi-nsià. 14 Te nú ni
cunítnùhu gobernador sàhà chuun yohó,
dandu càhàn-nsì sàhà-nsiá nùù-té, te còò
ni-iñàha cuu xi-nsiá —nì cachi-nè.

15 Ñàyùcàndùá, nì catnii soldadu mà
dìhùn mà, te nì cachì-te xi nèhivì nacua
nì sàcùnaha-té. Te divi sàhà ñà-jaàn nduá
ducán xicá cuentu mà nùù nèhivì raza
Judea dècuèndè quìvì vichi.

Ñà-ndùá nì dàndàcú Jesús nùù nèhivì xí-yá
ñà-quida-ne na sámànuhù-yá

16 Daaní, nì quihin nsì-úxìn iin nècuàchì
dacuahá-yá ichì cuàhàn-nè ndè iin xaan
nì cachi-yà xì-né, divi nduú iin yucù iá
ladu Galilea. 17 Te na ní xini-nè mii-yá
nì tutuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá, te nì
cahvi-néyà. Doco dava-ne, ndoó-né xì
duda. 18 Dandu chicá nì cuyatni-ya, te nì
cachi-yà xì-né:

—Yùhù nì nìhìtáhvì´ dandacuí sàhà
nsidanicuú iñàha iá ñuhìví xì ansivi.
19 Ñàyùcàndùá, cuahán-nsià inicutu
ñùhìví, te dacuahá-nsiá nèhivì nansa
iá ichì váha, te quida iì stná-nsiànè,
ndacùcahan-nsiá Yuamánì´, xì stná yùhù
ana nduú Dèhemanì-yá, xì stná Espíritu
Ìì xí-yá. 20 Te chinaha stná-nsiànè nansa
quida-ne chivàha-ne nsidanicuú ñà-ndùá
sànì dàndàcuí nùù-nsiá. Te cunaha-nsiá,
nicanicuahàn icúmî cutnahí xì-nsiá ndè
cachi nsihi ñuhìví.

Yohó nì nsihi historia.

Ñà-ndùá Nì Tiaa San Marcos sàhà Jesucristu

1 Ñà-yòhó nduá quesáhá nacání razón
ndiaha xí Dios sàhà Dèhemanì-yá Jesu-
cristu.
2 Sànaha nìsa cahàn Isaías cuenta xi
Dios. Te nì tiaa stná-nè (palabra yohó nì
cachi-yà):
Cunaha-ní, cuàhìn techuín iin tiàa, te di-
hna-ne yàha-ne càhàn-nè xì nèhivì
ñà-ndùú razón xi, te ducán (nsida
vìì-né anima-nè), na ian nduvìì
iin ichì, dandu después yàha stná
mii-ní (Cristu).
3 Tiacú cáhàn fuerte ana cáhàn sàhù yucù, te
(cachí-nè xì nèhivì ñà-nsida vìì-né
anima-nè) na ian nduvíi ichì ndé
yàha Stoho-ndà Señor, nandua ichì
ndáà ndé quixi-ya.
(Ducán cachí tutu mà.)
4 Ñàyùcàndùá, nì quixi nècuàchìmà. Juan
Bautista nani-né, te yucù nì càhàn-nè sàhù
xì nèhivì, nì cachitnùhu-ne nansa xiñuhu
quida-ne ñà-naxicocuîn ini-nè sàhà-ñá
cuicahnú ini Dios sàhà cuàchi-ne, dandu
cuhiì-né. 5 Ñàyùcàndùá cuàhà nèhivì ñuu
Jerusalén xì nsidaa gá stná nèhivì ladu
Judea, nì casaà-nè nùù Juan mà, nì dàtúi-ne
cuàchi-ne nùù Dios, te nì cuhiì stná-nè nùù
yùte Jordán nì quida nècuàchìmà.
6 Dòò idì sì-camellu nì sandixi
nècuàchìmà. Te iìn quisì nduú siuhma
tìxi-ne. Te sìca xi ndudi ñùñù yucù nduá
nìsa itiacu-nè. 7 Te nì càhàn-nè xì nèhivì,
cachí-nè:
—Nú sànì yàha yùhù, dandu vàxi mii-yá
ana chicá icúmí poder cahnú nùí. Ni
có-nâtùi (cundui ni mozo xi-ya) ndaxin
correa ndìsàn-yá. 8 Yùhù, tècuìí quidá îˊ
mii-nsiá. Doco mii-yá, còó; tìxi Espíritu Ìì
xí Dios icúmí-yâ quida iì-yánsià.

Nansa nì cuhiì Jesús

9 Quìvì yucán nì quee-ya ñuu Nazaret iá
Galilea, te nì quida iì Juan-yà nùù yùte
Jordán. 10 Te na ní quee-ya nùù tècuìí mà,
dandu nì xini-yà nì nuna ansivi, te nì nuu
Espíritu Ìì xí Dios dìquì-yá na iin loma.
11 Te nì tiacu cáhàn iin ana cáhàn ansivi,
cachí-yà:
—Mii-ní, Dèhemanìˊ nduu-ní, te cudîì
cuáhà inì sàhà-ní.

Nansa nì cuni ñà-malu dacà-sí Jesús

12 Daaní, nì nsihi nì cuhiì-yá, dandu vichi
vichi nihí Espíritu Ìì xí Dios-yà nì sàhàn
ñà-coo-ya yucù dàná. 13 Te yucán nìsa ìa-ya
ùì dico quìvì ndé ndoó quisì yùcù. Te
nì sàà Satanás, nì cunì-si dacà-síyâ, (doco
mànìcùí). Daaní, después nì casaà stná
ángel xi Dios nì chindee-néyà.

Nansa nì quesaha Jesús quidá-yá chuun ìì ladu Galilea

14 Daaní, na ní sàcùndiadi Juan Bautista
vehecàa, dandu mànuhù Jesús ladu Galilea.
Te nì quesaha-yá cáhàn-yà xì nèhivì inicutu
ñà-ndùú razón ndiaha sàhà ñuhìví ìì xí
Dios. 15 Te dohó nì cachi-yà xì-né:
—Sànì sàà hora, sà-ìtúú tiempu cusahnú
Dios ñuhìví yohó. Ñàyùcàndùá naxicocuîn
inì-nsia sàhà cuàchi-nsia, te cunindisá-nsiá
ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá.

Nansa nì cana Jesús cùmì nècuàchì tavá siaca

16 Xicá Jesús yuhù mar iá Galilea, te
nì xini-yà Simón xì ñani-nè Andrés, da-
caná-né ñunù xí-né mahì tècuìí, vàchi
nècuàchì tavá siaca xínduu-ne. 17 Te nì
cachi-yà xì-né:
—Cunchicùn-nsià yùhù, vàchi mà
cúndúú gá-nsià nècuàchì tavá xi
siaca; yùhù icúmî dacuahí mii-nsiá
ñà-cunduu-nsia nècuàchì tavá xi nèhivì
(nùù ichì malu).
18 Dandu nècuàchìmà, vichi vichi
nì nacoo-ne ñunù xí-né yucán, te nì
tenchicùn-nè mii-yá cuàhàn.
19 Dandu nì sàà-yà chicá nùù-xí, te nì xini
tu-ya ùì dèhe iin tiàa nani Zebedeo, Jacobo
nani iin-ne, te Juan nani ñani-nè, ndoó-né
nùù lancha xi-ne, nácàhmá-nè ñunù xí-né.
20 Te nì cana stná-yà ndúì-nè. Ñàyùcàndùá
nì nacoo-ne yua-né ini lancha mà xì tètàtú,
te nì catenchicùn stná-nèyà cuàhàn.

Nansa nì tavà Jesús iin ñà-malu inácáá ini iin tiàa

21 Dandu nì casaà-nè xì-yá iin ñuu nani
Capernaum. Te na ní sàà quìvì des-
cansu, dandu cuàhàn-yà veheñùhu, te nì
dàcuàhá-yá nèhivì yucán. 22 Te nì ndu-
locó-nè sàhà ñà-ndùá dàcuàhá-yánè, vàchi
nì chinaha-yà nahi ana cusáhnû, màdìá
nahi nècuàchì ley xi veheñùhu. 23 Daaní,
ini veheñùhu ma iá stná iin tiàa inácáá iin
ñà-malu inì-xi. Te nì ndàhì-nè, cachí-nè:

24 —Jesús de Nazaret, ¿ndíà cunduu-ní
nsiùhù? ¿A váxi-ní dandáñúhú-nî nsiùhù?
Yùhù ináhî mii-ní: ana ìì nì quixi nùù Dios
ndùù-ní —cachá`.
25 Doco Jesús, ndee ní dàndàcú-yá nùá,
cachí-yà:
—¡Màsà cáhàn, te quee cuahán! ¡Nacoo
tiàa jaàn!
26 Dandu ñà-malu mà, nì dàquìdí fuerteà
nècuàchìmà, te nì ndàhì ndeá, dandu
nì quea cuàhàn. 27 Ñàyùcàndùá, nsidaa
nèhivì yucán, nì ndulocó sàstnùhù-né sàhá
yùcán, te nì ndàcàtnùhù tnàhá-né nùù-né,
cachí-nè:
—¿Ndíà nduá cuú jaàn? ¿Índù ley saa
nduá? Vàchi na iin nècuàchì cusáhnû,
ducán cáhàn nècuàchì jaàn. Mà úhì
dàndàcú-né nùù ñà-malu, te iníníá-nè.
28 Dandu nì xìtià fama xi-ya inicutu ladu
Galilea yucán.

Nansa nì dàndúvàha Jesús dìdo Simón Pedro

29 Daaní, na sánì caquee nsidaa-né ve-
heñùhu yucán, dandu cuàhàn-yà xì Jacobo
xì ñani-nè Juan, nì yàha-ne vehe Simón xì
Andrés. 30 Te yucán indúhu dìdo Simón,
nècuàchì ñahà, quidá yócò xì-né. Te vichi
vichi nì cachitnùhu nèhivì vehe ma xi-yá
sàhà nècuàchì cuhí mà. 31 Ñàyùcàndùá,
nì tnàtuu-ya ndé indúhu-né, te nì tnii-ya
ndahà-né, nì dàndácòo-yanè. Dandu vichi
duha nì cuxio cuèhè yòcò mà-né, te nì que-
saha-né nì xinucuachi-né nùù-yá xì com-
pañeru-yà.

Nansa nì dàndúvàha Jesús cuàhà gá nècuàchì cuhí

32 Daaní, nì quècahnu orá, te nì cuñaà.
Dandu nì casaca nèhivì nsidaa nècuàchì
cuhí xi-ne, xì stná nècuàchì inácáá ñà-malu
inì-xi nì quixi nùù-yá. 33 Te nsidaa-né, nì
nataca chitu-né yehè vehe ndé iá-yà. 34 Te
nì dàndúvàha-ya nsidaa nècuàchì cuhí mà,
nsidanuu cuèhè quìdà-xì-né. Te nì tavà
stná-yà cuàhà ñà-malu. Doco cónì sáha-ya
càhàn gà-si, vàchi ináhá-sî ana nduú-yá.

Nansa nì càhàn Jesús sàhù inicutu ladu Galilea

35 Daaní, itnúú gá dàtnàà nì ndacòo-ya,
nì quee cuaán-yá cuàhàn-yà iin xaan ndé
còò nèhivì, te yucán nì xìcàn tàhvì-yá nùù
Yuamánì-yá. 36 Daaní, después, nì caquee
stná Simón xì compañeru-nè cuàhàn-nè
nanducu-néyà. 37 Te na ní ndacùhun-neyà,
nì cachi-nè xì-yá:
—Cunaha-ní, nsidaa nèhivì, nanducu-né
mii-ní.
38 Doco nì cachi-yà xì-né:
—Ni cúhùn-ndà ndè ñuu chicá nùù-xí,
cachitnùhu stnáì xì nèhivì yucán ñà-ndùú
ndudu ìì, vàchi divi chuun jaàn vàxi —nì
cachi-yà.
39 Ñàyùcàndùá, ducán nì xìcanuu-ya ini-
cutu ladu Galilea yucán, nì cachitnùhu-ya
ndudu ìì xí-yá xì nèhivì nsidaa veheñùhu
yucán, te nì tavà stná-yà ñà-malu ñuhú ini
nèhivì.

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa icúmí cuèhè lepra

40 Dandu nì sàà stná iin tiàa icúmí cuèhè
lepra, nì tnàtuu-ne nùù-yá, nì sàcuììn
sìsì-né nùù-yá xícàn tàhvì-né nùù-yá,
cachí-nè:
—Nú cuní-nî, vàtùni dandúvàha-ní
yùhù.
41 Dandu nì cuhi ini Jesús nècuàchìmà,
te nì chituu-ya ndahà-yá nùù-né, cachí-yà
xì-né:
—Juùn. Vichi duha ni ndúvàha-ní, cachî`
xì-ní.
42 Dandu na momentu nì cachi-yà
ducán nì quee cuèhè quìdà-xì-né, te
nì nduvàha-ne. 43 Dandu na cuáhàn-yà
techuún-yánè nùhù-né, dandu cuàhà gá
nì chinaha-yánè, cachí-yà xì-né:
44 —Cunaha-ní, màsà cáchì-ní ni-iñàha
xi nèhivì. Cuisì cuahán-nî nùù dùtù
ñà-cundehè-né ìcà-ní (ñà-sànì ndu-
vàha-ní), te nacuàha-ní promesa xi
Dios, vàchi ducán cachí ley xi Moisés,
dandu vàtùni cundaà ini nèhivì ñà-sànì
nduvàha-ní nduá —nì cachi-yà.
45 Doco nècuàchìmà, nì quee-ne nì
quesaha-né nacání-né xì cuàhà nèhivì,
te sàhámà nì xìtià cuentu inicutu.
Ñàyùcàndùá mànìcùí gá quìhvi vate Jesús
ini ni-iin ñuu. Puru campu xicánúú-yá.
Doco nsidanicuú xaan nì caquee nèhivì nì
nataca-nè nùù-yá.

2

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa nì dàñà î cuerpu xi

1 Nì yàha itnii quìvì, dandu mànuhù Jesús
ñuu Capernaum. Te nì xinitnùhu nèhivì
iá-yà vehe. 2 Ñàyùcàndùá luegu nì nataca
cuàhà-né, ni có-nùná gà índù cundoo-ne,

ni siquiera nùù yehè. Te nì càhàn-yà
xì-né ñà-ndùú palabra xi-ya. 3 Dandu
yucán nì sàà stná itnii gá nèhivì, cùmì-né
nsìdà-xì iin nècuàchì cuhí nì dàñà î cuerpu
xi. 4 Doco ñà-cuàhà guá nèhivì ndoó
yucán, mànìcùí quìhvi-ne dècuèndè ndé
iá-yà. Ñàyùcàndùá nì nana-ne dìnìvèhé
nì nacanì-nè iyuhu dìnìá meru ndé in-
déhe ndáà iá-yà ini vehe. Te na sánì na-
cuna-nemà, dandu nì dànùú-né nècuàchì
cuhí xi-ne nùù camilla. 5 Ñàyùcàndùá, na
ní xini-yà ñà-cuàhà guá xíxinindisá-néyà,
dandu nì cachi-yà xì nècuàchì cuhí:

—Hijo, xicáhnû inì sàhà cuàchi-ní.

6 Doco yucán ndoó stná itnii nècuàchì
nduú nècuàchì ley xi veheñùhu, te nì
nacani ini-nè: 7 "¿Índù chuun cáhàn Jesús
ducán? ¡Mà ndóo ini Dios sàhà ñà-ndùá
cachí-nè! Vàchi còò inga ana cui cuicahnú
inì-xi sàhà-ndà, cuisì mii-yá". 8 Doco Jesús,
nì cundaà ini anima-yà ñà-ndùá nacání guâ
ini nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá nì cachi-yà
xì-né:

—¿Índù chuun nacání inì-nsia ducán?
9 ¿Índù milagru nduú ñà-chicá ùhì
quida-nda: a ñá-cachi uun-nda xi nècuàchì
cuhí yohó ñà-xìcáhnû ini-ndà sàhà
cuàchi-ne, te ò ñá-cachi-ndà xì-né ni
ndácuíín-nè ndanihi-ne camilla xi-ne,
te nacaca-ne? 10 Pues yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví, cuàhìn quide iñàha
ñà-cundaà inì-nsia ñà-ndisa icúmî derechu
cuicahnú inì sàhà cuàchi nèhivì ñuhìví.

Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì cuhí mà:

11 —Mii-ní cachí xì´, ndacuiìn-ní,
ndanihi-ní camilla xi-ní, te xuhun-ní
vehe-ní.

12 Dandu nì ndacuiin nècuàchì cuhí mà, te
vichi vichi nì ndanihi-ne camilla xi-ne, nì
quee-ne, mànuhù-né vehe-ne, indéhe nsi-
daa nèhivì yucán. Ñàyùcàndùá nsidaa-né,
nì ndulocó-nè, te nì ndenihi vàha-ne Dios,
cachí-nè:

—Ni-iin xichi, có-xìní-ndà cuu (ndiaha
guá) nahi ñà-yòhó.

Nansa nì cana Jesús iin tè-dàchíyàhvi nani Leví

13 Daaní, nì quee-ya inga xichi cuàhàn-yà
dècuèndè mar. Te nì nataca cuàhà gá
nèhivì nùù-yá, te nì dàcuàhá-yánè. 14 Dandu
nì yàha-ya (inga xaan), te nì xini-yà iin
dèhe Alfeo nani Leví, iá-nè nùù mesa ndé
dachíyàhvi-ne. Te nì cachi-yà xì-né:

—Nahà-ní, cunchicùn-ní yùhù.

Dandu nì ndacuiin nècuàchìmà cuàhàn
stná-nè xì-yá.

15 Daaní, después dohó nì cuu na ní ìa-ya
vehe Leví mà. Iá-yà xixí-yá, te ndoó
stná cuàhà nècuàchì dachíyàhvi, xì cuàhà
gá más nècuàchì cachí-nè iá cuàchi-xi,
xixí-né xì Jesús xì nècuàchì dacuahá-yá,
vàchi cuàhà gá nèhivì nchícùn xì-yá. 16 Te
nècuàchì ley xi veheñùhu, xì stná nècuàchì
fariseu, nì xini-nè nansa quidá-yá xixí-yá
xì nèhivì mà. Ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì
nècuàchì dacuahá-yá:

—¿Índù chuun cutnáhâ maestru xi-nsia
xixí-né xì cuàhà tè-dàchíyàhvi, xì dava gà
stná nèhivì cuáchi?

17 Na ní tiacu Jesús cachí-nè ducán, dandu
nì cachi-yà xì-né:

—Màdì nècuàchì ndáa vàha xiñuhu xi
ana quidatatna xi-né. Nècuàchì cuhí
xiñuhu xì ana quidatatna xi-né. Te divi
ducání stná yùhù, màdì nèhivì nihnú
ndàcuisì inì-xi vàxi càhàn xì´. Còó, nèhivì
cuáchi vàxi nanduquí, áma naxicocuîn
ini-nè sàhà cuàchi-ne.

Ndíà dìsáhà-xí cónìsá íníhîì dócô nècuàchì dacuahá Jesús na iá ìì-yá ñuhìví yohó

18 Daaní, iin xichi na iníhîì nècuàchì
dacuahá Juan Bautista xì stná nècuàchì
fariseu, dandu nì tnàtuu itnii nèhivì
nùù Jesús, te nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá
cachí-nè:

—¿Índù chuun iníhîì dócô nècuàchì
dacuahá Juan xì stná nècuàchì xídacuahá
ley xi tè-fariseu, doco nècuàchì dacuahá
mii-ní, còó?

19 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nècuàchì ndoó vicò nándàhà, ¿a
vátùni iá ñà-cunihìì-né na hora ndoó-né
cutnáhâ-né xì noviu? Còó, vàchi na
ndoó-né xì noviu, mà cúí cunihiì dócô-nè.
20 Doco vàxi iin quìvì, dandu mà cóó gà
noviu nùù-né, dandísá, tiempu yucán
icúmí-nê cunihiì dócô-nè.

Ndíà dìsáhà-xí sànì dàma estilu sànaha, te estilu saa nduá nì nacoo Jesús

21 'Sìcoto saa, màsà nácàhmá-ndàñá nùù
ñà-tùhú. Vàchi nú ducán, dandu dandánsíá
ndé nì nacàhmá, te chicá icúmí ndàtà sìcoto
tuhú mà. Dandu ñà-sànì ndàtà dahuun
sìcoto-mà cundua. 22 Stná vinu, nú vinu
saa nduá, mà dáquêe stná nèhivì-ñá ini itni
iìn tuhú, vàchi nú ducán, ndàtà-ñá, vàchi
cahnsià quida vinu saa ma, te cuìtià-ñà, te

cuchicuehe stná iìn mà. Ñàyùcàndùá, nú vinu saa nduá, dandu ini itni iìn saa covàha.

Nansa nì xitnùhu nèhivì nècuàchì dacuahá-yá na ní sàhnù-nè sìcàyòcó trigu quìvì descansu

23 Iin quìvì descansu nì sandua, te yáha Jesús nùù iin itu ndé iá trigu, te cutnáhâ stná-yà xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nacua yáha-ne ducán sáhnù-nè sìcàyòcó trigu mà saxí-né. 24 Ñàyùcàndùá, nì cachi nècuàchì fariseu xì-yá:

—Cundehè-ní nansa quidá nècuàchì dacuaha-ní, quidá-né iin chuun có-sâha ley xi-nda quida-nda quìvì descansu.

25-26 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿A cónì càhví-nsiá (nùù tutu ìì) ndé nacáníá nansa nì quida David sànaha na xi-cánúú ndahví-nè xì compañeru-nè tiempu xi jefe xi dùtù nani Abiatar, te xíhì-nè doco? Nì quìhvi-ne ini veheñùhu xi Dios, te nì xixi-ne dìtà vídì ìì, mate còò permisu cuxi-neà, cuisì-ní dùtù iá permisu cuxi xi ñá-yùcán. Doco David, ndè stná compañeru-nè nì sàha-ne, nì caxixi stná nècuàchìmà.

27 Dandu nì cachi stná-yà xì nèhivì yucán:

—Sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi nèhivì, ñàyùcàndùá nì sàcòo iin quìvì descansu, màdìá nì cúyúcún nèhivì sàhà-ñá (chicá nducahnú) quìvì mà. 28 Ñàyùcàndùá, yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, dandacú stnáì sàhà nansa quida nèhivì quìvì mà.

3

Nansa nì nduvàha iin tiàa nì ìchì dahuun iin ndahà-xí

1 Dandu cuàhàn Jesús veheñùhu. Te na sánì quìhvi-ya yucán, (nì xini-yà) jaàn iá iin tiàa nì ìchì dahuun iin ndahà-xí. 2 Doco ndoó stná nècuàchì fariseu yucán, indéhe váha-neyà, áma dándûvàha-ya nècuàchì cuhí-mà cahan-né, te ducán nìhìndèè-né daquée cuàchi-ne dìquì-yá sàhà ñà-ndùá quìvì descansu.

3 Dandu nì cachi-yà xì tiàa cuhí ndahà-xì mà:

—Ndacuiìn-ní, cuiin-ní dava mahì nèhivì yohó.

4 Dandu nì càhàn-yà xì nèhivì nánî xì-yá yucán, cachí-yà:

—¿Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda quìvì descansu? ¿Amádi chicá iá vàha quida-nda ñà-ìá viì, te màdìá ñà-có-ndiàá? ¿Amádi chicá iá vàha dacácu-nda nèhivì quìvì mà, te màdìá cahnì stnàhà-ndà?

Doco nècuàchì yucán, còò ni-iñàha ni náxícóníhî-né nùù-yá. 5 Ñàyùcàndùá, nì xiconúù-yá nùù nsidaa-né, te nì cuduchi ini-yà sàhà-né, vàchi caxin sàstnùhù anima-nè. Dandu nì cachi-yà xì tiàa ma:

—Chitanini-ní ndahà-ní.

Dandu nì chitanini nècuàchìmà ndahà-né, te nì nduvàha dahuan. 6 Ñàyùcàndùá nì caquee nècuàchì fariseu mà nì càhàn-nè xì nècuàchì partidu herodianu, nì ndatnuhu-né nansa cui dandáñúhú-nêyà.

Nansa nì nataca cuàhà nèhivì nùù mar

7-8 Daaní, cuàhàn-yà xì nècuàchì dacuahá-yá nùù mar, te cuàhà sàstnùhù nèhivì ladu Galilea nì catenchicùn stná xì-yá. Te na ní xìtià cuentu ñà-ndiaha guá quidá-yá, dandu más nèhivì nì ndecoyo: nècuàchì ñuu Jerusalén, xì más gà nèhivì ladu Judea xì stná nèhivì ladu Idumea, xì nèhivì ladu duha yùte Jordán, xì nèhivì ladu ñuu Tiro xì ñuu Sidón, nsidaa-né vàxi-ne ndé iá-yà. 9 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá ñà-cundiatu tùha-ne xì iin lancha ndé coo-ya sàhá màsà ndútnúú guâ-yà mahì nèhivì cuáhà mà. 10 Vàchi cuàhà-né nì dàndúvàha-ya, ñàyùcàndùá nsidaa nècuàchì cuhí, nì nachitu-né nùù-yá, cuní-nè dacácùhun-ne ndahà-né ìcà-yá, te nduvàha-ne. 11 Stná ñà-malu, na ní xinià-yà, nì sàcuìtasisiá nùù-yá, cachá`:

—Dèhemanì Dios nduu-ní.

12 Doco mii-yá, vihi gá cuàhà nì dàndàcú ndee-yá nùá ñà-màsà cáchà ana divi nduú-yá.

Nansa nì nacàxin Jesús ùxìn ùì tiàa ñà-cunduu-ne apóstol xi-ya

13 Dandu nì nana-ya yucù, te nì cana-ya nècuàchì tuxí-yá ñà-nì cáquíxí-né nùù-yá. 14 Te nì nacàxin-ya ùxìn ùì-nè ñà-cunduu-ne nèhivì cutnahá xi-yá cacanuu, dandu después techuún stná-yànè cùhùn-nè càhàn-nè xì nèhivì palabra xi-ya. 15 Te nì sàhatahvì-yánè ñà-dandúvàha-ne nècuàchì cuhí, te tavà stná-nè ñà-malu ñuhú anima nèhivì. 16 Te divi nècuàchì yohó xínduu nècuàchì nì nacàxin-ya: iin-ne nani Simón, te divi-ne nì dànànì stná-yà Pedro; 17 daaní, iá stná dèhe Zebedeo nani Jacobo xì ñani-nè Juan, ndúì nècuàchìmà nì dànànì stná-yà Boanerges, te cuní cachàmà

na cáhàn dàvì cáhàn-nè. 18 Daaní iá stná
Andrés, xì Felipe, xì Bartolomé, xì Mateo,
xì Tomás, xì dèhe Alfeo nani Jacobo, xì
stná Tadeo, xì Simón nì sanduu partidu
cachí-nè nècuàchì Canaán; 19 te nì ìa stná
Judas Iscariote, divi nècuàchì icúmí cahin
xì-yá.

Daaní, nì yàha-ya xì compañeru-yà ini
iin vehe. 20 Te yucán nì nataca cuàhà
gá tu nèhivì nùù-yá. Ñàyùcàndùá, cónì
cúsáá gá-yà cuxi-ya, ni mii-yá ni nècuàchì
dacuahá-yá. 21 Dandu nècuàchì xínduu
nèhivì vehe-ya, nì xinitnùhu-ne nansa
cachí nèhivì sàhà-yá ñà-sànì ndañuhu
sàxìnítnùní-yà, cachí-nè. Ñàyùcàndùá,
cuàhàn-nè ndé iá-yà ñà-cùní-nè cun-
daca-neyà nùhù.

Nansa nì dàquée cuàchi nèhivì dìquì Jesús, ñà-malu chindéé xí-yâ, cachí-nè

22 Daaní, nècuàchì ley xi veheñùhu, nì
caquee-ne ñuu Jerusalén, nì casaà-nè ndé
iá-yà, te nì càhàn cuàchi-ne dìquì-yá,
cachí-nè xì nèhivì:

—Nècuàchì jaàn, icúmí-nê ñà-malu
nani Beelzebú ini-nè, divi quisì cusáhnû.
Ñàyùcàndùá, vàtùni tavá-né dava ga
ñà-malu anima nèhivì, vàchi quisì mà
chindéé xí-nê —nì cachi-ne.

23 Ñàyùcàndùá nì cana Jesús nèhivì, te nì
nacani-ya historia nduú ejemplu, cachí-yà
xì-né:

—Ñà-malu, ¿nansa cui tavà stnahá nsi-
daa mián? Mà cúí. 24 Vàchi ducán iá xán
na iá xì nèhivì dandacú nùù iin ñuu, nú ni
táhndè dava-ne, te náâ stnahá-né, dandu
mà cúí dandacú gá-nè nùù ñuu mà. 25 Te
nèhivì ndoó iin vehe, nú xiní ùhì stnahá-né,
dandu mà cúí cundoo tàcá gà-nè. 26 Stná
ñà-malu xi Satanás, nú ni táhndè dava, te
cuni ùhì stnahá, dandu mà cuéà, te yàchì
nsiha, nú ducán.

27 'Vehe iin tiàa ndacuì, mà cúí quìhvi
ndevàha nèhivì, te tavà-né ñà-ìcúmí-tê.
Còó, vàchi dihna icúmí-nê chicuhni-nète,
dandu vàtùni quida-ne ducán.

28 'Ñà-ndáà ndùá cachî xì-nsiá, mate
nadaa ga cuàchi nèhivì iá nùù Dios, te
ò nadaa ga xichi cáhàn ùhí-nè dìquì-yá,
vàtùni cuicahnú ini-yà sàhà-né. 29 Doco nú
ni cáhàn ùhí-nè dìquì Espíritu Ìì xí Dios,
dandísá, mà cúí cuicahnú ini-yà, sàhà-né,
vàchi nicanicuahàn icúmí-nê cunsida-ne
cuàchi ma.

30 Ducán nì cachi-yà xì nèhivì yucán
sàhà nècuàchì cáhàn tnùhù dìquì-yá, vàchi
cachí-nè ñà-ìnácáá iin ñà-malu ini-yà.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà dihi-yá xì sàhà ñani-yà na ní casaà-nè caná-néyà

31 Daaní, nì sàà stná dihi-yá xì ñani-yà
tùvèhé, te nì techuún-né iin razón
caná-néyà. 32 Ñàyùcàndùá, nèhivì ndoó
nùù-yá, nì cachi-nè xì-yá:

—Cunaha-ní, tùvèhè cà´ iín dihi-ní xì
stná ñanì-ní, caná-né mii-ní.

33 Dandu nì cachi-yà xì nèhivì mà:

—¿Ana divi nduú mamá xi cahan-nsiá?
Te ò ¿ana divi xínduu ñanì?

34 Dandu nì xiconúù-yá nì indehè-yá nsi-
daa nèhivì ndoó nùù-yá, te nì cachi-yà:

—Divi nècuàchì yohó xínduu nahi mamá
xi, ò nahi ñanì. 35 Vàchi nsidanicuú ana
quìdà-xì ñà-ndùá cuní Dios, divi xínduu
nahi ñanì, nahi cùhe, te nahi dihi stnáì.

4

Iin ejemplu sàhà iin nècuàchì xìtú

1 Daaní, inga xichi nì quesaha Jesús
dacuahá-yá nèhivì nùù mar. Te yucán nì
nataca cuàhà gá-nè nùù-yá. Ñàyùcàndùá,
nì nana-ya iin lancha iín yuhù mar mà, te
nì sàcòo-ya inì-nu. Te nèhivì cuáhà mà,
yuhù mar mà nì sàcùndoo-ne. 2 Dandu nì
dàcuàhá-yánè cuàhà iñàha, nì nacani-ya
xì-né cuàhà historia nduú ejemplu. Te
dohó nì cachi-yà:

3 —Cunini-nsia. Nìsa ìa iin nècuàchì xìtú,
nì quee-ne cuàhàn-ne chihi-ne. 4 Te nì
sate uun-ne tata mà. Te dava-ña, nì còya
nùù ichì. Dandu nì quixi laa, nì saxì-síâ.
5 Te dava stná mà, nì còya nùù cavà ndé
còò cuàhà ñuhù. Te yàchì nì xìtià, vàchi
có-ndòó cucún ñuhù yucán. 6 Doco na ní
dùcàn orá, nì ìchà, vàchi cónì níhì yohá.
7 Daaní, dava stná tata mà, mahì iñù nì
còya. Te na ní sahnu iñù mà, dandu nì
dàdáhvia viu cuati ma, ñàyùcàndùá cónì
cuáha. 8 Daaní, dava stná tata mà, nì còya
nùù ñuhù vàha, te nì xìtià, nì sahnua, te nì
cuàha; dava-ña, òcò ùxìn gà tantu nì cuàha;
te dava-ña, ùnì dico gà tantu, te dava-ña,
ùhùn dico gà tantu nì cuàha.

9 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ni cúníní vàha nsidaa-nsiá ñà-ndùá
cachî.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì nacani Jesús ejemplu, divi sàhá màsà cúndáà ini nècuàchì cahíchì inì-xi

10 Na ní ndòo mii Jesús xì ùxìn ùì
nècuàchì dacuahá-yá xì stná nècuàchì ndoó
yatni, dandu nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá
sàhà ejemplu mà. 11 Ñàyùcàndùá, dohó nì
cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, sànì nìhìtáhvì-nsiá cundaà
inì-nsia nansa iá ñuhìví ìì xí Dios, mate
nísa ìa dèhé palabra sàhámà antes. Doco
nècuàchì dava ga, còó. Puru ejemplu icúmî
nacani xì-né. 12 Ducán iá sàhà-ñá màsà
cúnítnùhu-ne, mate indéhe-né, te màsà
cúndáà ini-nè, mate iníní-né. Pues ducán
icúmí cuu xi-né sàhà-ñá màsà ndédúmá
ini-nè, te cuicahnú ini Dios sàhà cuàchi-ne.

Ñà-ndùá cuní cachi ejemplu sàhà nècuàchì xìtú

13 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:

—¿A ñá-cô-cùndáà inì-nsia sàhà ejemplu
jaàn nduá? Pues nú coó, dandu ¿nansa cui
cundaà stná inì-nsia sàhà nsidaa ejemplu
dava ga?

14 'Pues cunaha-nsia, na ian quidá
nècuàchì nì dàndiàchì uun xi tata mà,
ducán quidá stná nècuàchì chìhì xì Palabra
xi Dios ini anima nèhivì. 15 Tata nì còyo nùù
ichì mà nduú nahi nèhivì iníní xí palabra
xi Dios, doco yàchì vàxi ñà-malu dacúxíó-si
palabra nì ndòo ini anima-nè mà. 16 Daaní,
nahi tata nì còyo nùù cavà nduú nèhivì iníní
xí palabra ìì, te luegu cudîì ini-nè sàhà-ñá.
17 Doco na ian cùù xì viu còò yohò-xí, ducán
cuú stná xì-né. Iyuhu gá quidándéé ini-nè
nchícùn viì-né. Daaní, nú ni yáha-ne iin
tnùndoho, ò nú quidáquíní nèhivì xì-né
ñà-nchícùn-nè palabra xi-ya, dandu luegu
naxícócuîìn ini-nè, te nacóó-néà.

18 'Daaní, nahi tata nì còyo mahì iñù nduú
nèhivì iníní xí palabra ìì, 19 doco cuàhà gá
nacání ini-nè sàhà vida xi-ne ñuhìví yohó.
Te cudîì stná ini-nè dacáyà-nè ñà-cuìcà-né,
vàchi xího sàstnùhù-né cucumi-né cuàhà
iñàha. Ñàyùcán nduá sadí xì núù pal-
abra xi Dios ñà-mà cùì nìhìndèá chin-
deá-nè. 20 Daaní, nahi tata nì còyo nùù
ñuhù vàha nduú nèhivì iníní xí palabra
ìì, te xiníndísâ-néà. Ñàyùcàndùá, queámà
ñà-ndùú-né na iin viu nì cana viì, a sea
nduú-né nahi viu nì cana òcò ùxìn tantu, te
ò ñá-nì cana ùnì dico tantu, te ò ñà-nì cana
ùhùn dico tantu.

Iin ejemplu sàhà iin lámpara

21 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:

—Nú xícàn-ndà quixi iin lámpara, dandu
mà chícání dèhé-ndàñá tìxi iin canasta, ò
tìxi iin cama. Còó, cuiin vateá iin xaan
ndé cutnuà inicutu. 22 Cunaha-nsiá, nsidaa
ñà-nì ìa dèhé, icumíâ tùi vateá. Te nsidaa
ñà-ndùá quidá dèhé nèhivì, icúmíâ natùi
clarúà. 23 Ni cúníní vàha nsidaa-nsiá palabra
jaàn.

24 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:

—Cunini vàha-nsia na sáha xi-nsiá (ichì
váha). Vàchi divi vara chitácùhá-nsià
icúmí stná mii-nsiá nacuitacùhá-nsià.
Doco nú iníní vàha-nsia, dandu chicá
nìhìtáhvì-nsiá cundaà vàha inì-nsia.
25 Vàchi nècuàchì sàñùhú (ñà-vàha) inì-xi,
chicá más icúmí-nê nìhìtáhvì-né; doco
nèhivì có-ñùhú ndisa (ñà-vàha) inì-xi, ndè
iyuhu (ñà-vàha) ñuhú ini-nè, icúmíâ cuxio
nsiha.

Iin ejemplu sàhà tata sahnú nama

26 Dandu nì cachi stná Jesús:

—Na historia yohó, ducán iá stná ñuhìví
ìì xí Dios. Nì chihi iin tiàa tata mahì
itù-te. 27 Na túinuù, dandu ndácòo-tè
(nácòtò-teá); daaní sàñaà quídì-te. Doco
tata mà, xítià te sahnúá, mate có-cùndáà
inì-te índù modo sahnúá. 28 Vàchi iin itu,
miá cuàha. Dihna viu xítià, dandu después
caná sìcàyòcó-ñà, te nachitu nùnìá. 29 Te
nú sànì sisa vàha, dandu yàchì icúmí ndan-
chito cosecha, vachi sà-ìá`.

Ejemplu sàhà tata yutnù mostaza

30 Dandu nì cachi stná Jesús:

—¿Índù iñàha cui cachì sàhà-ñá cundaà
vàha inì-nsia nansa iá ñuhìví ìì xí Dios?
¿Índù ejemplu cui nacani sàhà ñà-cundaà
inì-nsia nansa iá tiempu mà? 31-32 Pues, cu-
naha-nsiá, nahi tata yutnù mostaza, ducán
iá tiempu mà. Vàchi tata mà, mate tata
chicá cuati iá ñuhìví nduá, doco nú sànì
chihi-ndañá, dandu sahnúá. Queé nahnú
ndahà-nú, te vihi gá nducáhnûá nùù nsidaa
gá ñà-tàtá. Dècuèndè laa ndavá ansivi
vàxi sácuìtàndòó casì mahì ndahà-nú —nì
cachi-yà.

33 Cunaha-nsiá, cuàhà gá ejemplu
nahi ñà-jaàn nì nacani-ya xì nèhivì na
dacuahá-yánè, según nansa nì sàà-nè
cundaà ini-nè. 34 Puru historia nduú nahi
ejemplu nì nacani-ya xì-né, doco na ní ndòo
mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá, dandu nì
dàtúi nsihi-ya sàhámà nùù-né.

Nansa nì dàcúcuîn Jesús tàchì, te nì nàcùñuhu dadí tècuìí mar

35 Na ní cuñaà quìvì yucán, nì cachi-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá:
—Cúhùn-ndà yàha-nda ladu mar.
36 Dandu nì dànácuîtià compañeru-yà
nèhivì cuáhà mà. Te mii-yá, nacua iá-yà
ini lancha, ducán nì saca-neyà cuàhàn-nè
yàha-ne mar. Te cuàhàn stná iin ùì gà
lancha ndoó stná yucán. 37 Doco después
nì dàñà iin tàchì dàná, te nì nacuahnu
todò tècuìí, nì xìnu-tè ndè ini lancha mà,
sàdaaní chitu-nú. 38 Doco mii-yá, indúhu-yá
quídì-yà cahà-nú, ihí almohada dìnì-yá.
Dandu nì dànsícuìhnu ini-nèyà, cachí-nè
xì-yá:
—¡Ay! ¡Maestro! ¿A có-ndùlócô-nî
ñà-vihini cui-ndà?
39 Dandu nì ndacuiin-yà, nì càhàn-yà nì
sadi-yà nùù tàchì mà, te nì cachi-yà xì tècuìí
mar:
—Ihî-ní ni coó, te ni ndúdádî.
Dandu luegu nì cucuiìn tàchì, te nì
nàcùñuhu dadí tècuìí.
40 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì yucán:
—¿Índù chuun yúhî guâ-nsià? ¿A
có-càhví-nsiá xì Dios?
41 Dandu nì yùhí sàstnùhù nècuàchìmà, te
nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè (sàhà-yá):
—¿Índù clase nèhivì nduú nècuàchì
yohó, te dècuèndè tàchì xì mar iníní xí-nê?

5

Nansa nì tavà Jesús ñà-malu ñuhú ini iin nècuàchì ñuu Gadara

1 Daaní, nì sàà-nè xì-yá inga ladu mar nùù
ñuu nècuàchì Gadareno. 2 Te na ní quee-ya
nùù lancha, luegu nì ndacùhun tnahá-yá
xì iin tiàa ñuhú ñà-malu inì-xi, vàxi-ne
dècuèndè mahì cueva ndé xí-indùxin nsìi.
3 Vàchi de por sí, yucán iá dahuun-ne. Te
còò ni-iin cui chicuhni xì-né, mate cadena
ni cúndúá. 4 Cuàhà xichi nì sàcùnuhni-nè xì
manilla càa, xì stná cadena. Doco siempre
sahndé-nèà, te dacuachí stná-nè manilla
mà. Còò ni-iin cui nsida vìì xì sàxìnít-
nùní-nè. 5 Nícanicuahàn ndui te ñuú ndáhì
loco-nè, xicánúú-né yucù xì mahì cueva
mà, danácuêhè-nè mii-né xì yùù. 6 Doco na
ní xini xìcà-né Jesús, nì dàyáà-nè nì sàà-nè
nùù-yá, te nì sàcuììn sìsì-né nùù-yá, 7 ndáhì
ndee-né quidá ñà-malu, te nì cachi-nè:
—Jesús, ¿ndíà cunduu-ní yùhù? (Yùhù
ináhî mii-ní), Dèhemanì Dios iá dìquì-xí
ansivi nduu-ní. Sàhà Dios sacúndáhví`
nùù-ní, ¡màsà dándóhó-nî yùhù!
8 Pues ducán nì cachi nècuàchìmà, vàchi
làcà nì cachi-yà xì-ñá:
—¡Cuxio yohó ñà-malu nùù tiàa yohó!
9 Dandu nì ndàcàtnùhù stná-yà nùá:
—¿Nansa nanu?
Te nì cachà:
—Ejército naní, vàchi cuàhà nduú-nsí.
10 Dandu cuàhà gá nì sacundahví tiàa ma
nùù-yá ñà-màsà téchúûn-yáñà cùhàn inga
ñuu. 11 Te yatni yucù yucán nì sandoo
cuàhà cochi, xixáhan-sì. 12 Ñàyùcàndùá, nì
sacundahvíà nùù-yá, cachá`:
—Dayáha-ní nsiùhù ni cúhùn-nsì
màcùñuhu-nsi ini cochi yucán.
13 Dandu nì dàndáà-yàñà. Ñàyùcàndùá nì
caquea nùù tiàa ma cuàhàn, nì sàcùñuha
ini cochi yucán. Nahi ùì mil nì sanduu-sì.
Daaní, carrera nì nuu nsidaa-sí candiaa
yucán, te nì còyo-sì ini mar nì càhà-si.
14 Daaní, tè-xíndiaa xì cochi mà, nì
yùhí-te; carrera mànuhù-té nì cachit-
nùhu-tè xì nècuàchì ini ñuu mà xì stná
nècuàchì ndoó ranchu. Dandu nèhivì ndoó
yucán, vàxi-ne cundehè-né ñà-ndùá nì
cuu. 15 Nì quesaa nsidaa-né ndé iá-yà, te
nì caxini-nè nècuàchì nìsa ñuhu cuàhà
ñá-malu inì-xi, iá-nè, ndixí-né sìcoto,
sànì nàcòo nsihi sàxìnítnùní-nè. Dandu
nèhivì yucán, nì cayùhí-nè. 16 Te nècuàchì
nì caxini nansa nì cuu, nì nacani-ne xì
nsidaa nèhivì mà sàhà cochi xì sàhà stná
tiàa ma. 17 Dandu nèhivì cuáhà mà, nì
quesaha-né nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-nì
quèé dahuun-ya ñuu-nè.
18 Daaní, na sánì nana tu-ya lancha
yucán, dandu nì càhàn nècuàchì nìsa ñuhu
ñà-malu inì-xi, nì xìcàn-nè áma cui cutnahá
stná-nè xì-yá cùhùn. 19 Doco cónì sáha-ya
cùhùn-nè:
—Còó —cachí-yà—, xuhun-ní vehe-ni,
te cachitnùhu-ní xì tnaha-ní ñà-cuàhà guá
nì quida Stohò-ní Dios xì-ní, te nì cuhi
ini-yà mii-ní.
20 Ñàyùcàndùá, nì quee tiàa ma
cuàhàn-nè inicutu ladu mà nani Decápolis,
nì cachitnùhu-ne ñà-ndiaha guá nì quida
Jesús xì-né. Te nsidaa nèhivì yucán, nì
ndulocó-nè.

Nansa nì dànátiácú Jesús dèhe Jairo, te nì dàndúvàha stná-yà iin nècuàchì ñahà

21 Dandu nì nayàha-ya ini lancha
cuàhàn-yà inga ladu mar. Te yucán yuhù
mar mà nì nataca cuàhà sàstnùhù nèhivì
nùù-yá. 22 Dandu yucán nì sàà stná iin
nècuàchì cusáhnû nùù iin veheñùhu, Jairo
nani-né. Te nì tnàtuu-ne nùù-yá, nì
tutuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá, 23 te nì
sacundahví cuàhà-né nùù-yá, cachí-nè:

—Meru cucáhvî dèheyoquí. Cúhùn-ndà,
chindàndòò-ní ndahà-ní dìquì-ñá sàhà-ñá
nduvàha-ñà, te màsà cúì-ña.

24 Ñàyùcàndùá, cuàhàn-yà xì-né. Te
cuàhà gá stná nèhivì cutnáhâ xí-yâ nchícùn
stná-nè cuàhàn, dècuèndè tnuu cuàhàn-nè
xì-yá ñà-cuàhà guá-nè. 25 Te cunaha-nsiá,
mahì nèhivì mà cuàhàn stná iin nècuàchì
ñahà cuhí. Ùxìn ùì cuìà sàcuàhàn-nè
ndohó-né cuèhè nìì. 26 Te cuàhà gá sànì
ndoho-ne nì quida nècuàchì quidátátná,
doco cónì níhì nècuàchìmà chindee-ñánê.
Còó, chicá nì quida yaa cuèhè xi-ne,
dècuèndè sànì dànsìhí-né dìhùn xí-né sàhá.
27 Doco na ní xinitnùhu-ne sàhà Jesús, nì
quixi-ne ladu yàtà-yá mahì nèhivì cuáhà
mà, te nì dàcúhùn ndahà-né nùù sìcoto
xi-ya, 28 vàchi nì nacani ini-nè: "Nú ni
dúcùn ndahí mate sìcoto-ni xi-ya, vàtùni
nduvàhi". 29 Te (ñà-ndáà nduá), luegu nì
cucuiìn nìì-né, te nì cuu ini-nè sànì ndu-
vàha-ne cuèhè dana ma. 30 Daaní, momentu
mà nì cundaà stná ini-yà sànì dàndúvàha
iin nèhivì xì poder xi-ya. Ñàyùcàndùá, nì
naxicocuîn duma-yá yàtà-xí mahì nèhivì
cuáhà mà, te nì cachi-yà:

—¿Ana divi nì dùcùn ndahà-xí ìcà sìcoto
xi?

31 Dandu nècuàchì dacuahá-yá, nì
cachi-nè xì-yá:

—¿A có-xìní-nî ñà-cuàhà guá nèhivì
ndoó yohó, te yáha ga tnuu cuàhàn-ndà?
Te nú ducán, dandu ¿índù chuun cachí-nî:
"¿Ana nì dùcùn ndahà-xí ìcà sìcoto xi?"?

32 Dandu nì xiconúù-yá nì indehè-yá, áma
nátùi nècuàchì nì quida mà. 33 Te nècuàchì
ñahà mà, ndé quìdí cuisì-né ñà-yúhî-nè,
vàchi ináhá-nê ñà-ndùá nì cuu xi ini-nè.
Dandu nì tnàtuu-ne, nì sàcuììn sìsì-né
nùù-yá, te nì cachi ndàà-nè xì-yá nsidaa
ñà-ndùá nì cuu xi-né. 34 Dandu nì cachi-yà
xì-né:

—Hija, sànì nduvàha-ní ñà-nì
xinindisa-ní. Vàtùni nùhù-ní contentu
vichi. Iin-ni ni cúxío cuèhè dana nìsa quida
xi-ní.

35 Na meru cachí-yà ducán, dandu nì
caquesaa nèhivì vàxi vehe presidente
xi veheñùhu ma, te nì cacachi-nè xì
nècuàchìmà:

—Sànì xìhì dèhe yoco-ní. Có-xìñùhù
cuàhachuún gà-ní maestru.

36 Doco Jesús, cónì ndúlócô-yà sàhà
ñà-ndùá nì cachi-nè, cuisì-ní nì cachi-yà
xì presidente mà:

—Màsà yúhî-nî. Cuisì cunihnu vàha
inì-ní.

37 Dandu nì cachi-yà ñà-màsà cútnáhâ gá
nèhivì xì-yá, cuisì-ní Pedro, xì Jacobo, xì
ñani Jacobo nani Juan. 38 Te nì sàà-yà xì-né
ndè vehe presidente mà, te nì xini-yà ndoó
chitu nèhivì, yáha ga quidácuáhà-né, sacú
ndee-né, te cána fuerte-nè. 39 Dandu nì
nsìhvi-ya vehe, te nì cachi-yà:

—¿Índù chuun cána guá-nsia, te sacú
guá-nsià? vàchi cónì xíhì ñahà chìì yohó.
Quídì uun ni-ñà.

40 Doco nècuàchìmà, nì sàcùndiaa
uun-neyà. Ñàyùcàndùá, nì tavà nsìhí-yánè
fuera, te nì saca-ya yuadíhâ xì nècuàchì
cutnáhâ xí-yâ, nì yàha-ne ndé indúhu ñahà
chii ma. 41 Dandu nì tnii-ya ndahà-ñá,
cachí-yà:

—Talita cumi —te cuní cachàmà dàhàn
ñuu yucán: Yohó cachí xì´, ndacuiin xá.

42 Dandu vichi vichi nì ndacuiìn-ña nì
nacacanuu-ñà, vàchi nahi ùxìn ùì cuìà
xicá-ña. Te nècuàchì cutnáhâ xí-yâ, nì can-
dulocó sàstnùhù-né sàhà ñà-ndùá nì cuu.
43 Doco mii-yá, nì chinaha-yánè ñà-màsà
cáchí-nè xì nèhivì ñà-ndùá nì xini-nè.
Dandu nì cachi-yà xì-né ni dácúxî-nèña.

6

Ñà-ndùá nì quida nèhivì ñuu Nazaret na ní nùhù Jesús ñuu-yà mà

1 Dandu nì quee Jesús yucán mànuhù-yá
ñuu-yà, te nchícùn stná nècuàchì
dacuahá-yá, ndacá tnáhâ-né xì-yá cuàhàn.
2 Te na ní sàà quìvì descansu ñuu yucán,
nì sàhàn-yà veheñùhu, te nì quesaha-yá
dacuahá-yá nèhivì. Te na ní inini-ne
ñà-ndùá nì cachi-yà, nì ndulocó-nè,
cachí-nè:

—¿Índù nì xini-ndà nì nìhìtáhvì guá
nècuàchì yòhó? Te ¿índù nì xini-ndà nì
cunchichí guâ-nè? ¿Te nansa iá stná mila-
gru quidá-né? 3 Vàchi iin ana tùha yàcún
yutnù nduú-né. Te dihi-né nani María,

te ñani-nè nduú Jacobo, xì José, xì Judas,
xì Simón. Te ñahàcúha-ne, ¿a có-ndòó
stná-nè yohó ndé ndòò-ndà?

Ducání nì cachi-nè ñà-nì cuduchi ini-nè
sàhà-yá. 4 Doco nì cachi-yà xì-né:

—Iin ana cáhàn cuenta xi Dios, nú
inga ñuu ni cáhàn-nè, dandu siempre
quidáñúhú nèhivì ñuu mà-né, doco nèhivì
ñuu mii-né, ò tnaha-ne, ò nèhivì vehe-ne,
còó, có-quìdáñúhú-ñánê —nì cachi-yà.

5 Ñàyùcàndùá, mànìcùí quida-ya milagru
ñuu-yà mà, cuisì iin ùì nècuàchì cuhí, nì
chitàndòó-yá ndahà-yá dìquì-né, te nì ndu-
vàha-ne. 6 Te nì ndulocó-yà ñà-có-cùní
nècuàchì ñuu mà cunindisá-né.

Nansa nì techuún Jesús nècuàchì dacuahá-yá ñà-dacuítià-nè palabra ìì

Dandu nì nacàhin-ya vuelta cuàhà
ñuu cuati, nì dàcuàhá-yá nècuàchì ñuu
yucán. 7 Dandu nì cana-ya ùxìn ùì nècuàchì
dàcuàhá-yá, te nì dàndàcú-yá ñà-cutnahá
ùì ùì-nè cùhùn. Te nì sàhatahvì-yánè
ñà-tavà-né ñà-malu. 8 Te nì cachi stná-yà
xì-né ñà-còò ni-iñàha cunihi-ne cùhùn ichì
mà, cuisì-ní bastón xi-ne; còò morral, còò
pan, còò dìhùn cunihi-ne ini siuhmatìxi-ne,
9 te ndìsàn uun ni cúnâì-né. Te cuisì
imindaa dùhnù cundixi-ne cùhùn. 10 Te nì
cachi stná-yà xì-né:

—Nú cuàhàn-nsià cundoo-nsia iin vehe,
dandu iin-ni cundoo-nsia yucán ndè cachi
sàà quìvì quee-nsia ñuu mà. 11 Te nú
có-cùní nèhivì quihin casú-nè cunini-ne,
dandu quee-nsia ñuu-nèmà, te catù-nsiá
sàhà-nsiá ñà-còyo yàcá ñuu mà. Vàchi
ñà-jaàn cunduu testigu dìquì-né quìvì coo
juiciu xi-ne. Te yùhù cachî xì-nsiá,
na sáà quìvì ndàcàn Dios cuenta sàhà
cuàchi, dandu chicá cuàhà castigu icúmí
nècuàchìmà nìhì-né nùù nècuàchì (malu)
nì sandoo ñuu Sodoma xì ñuu Gomorra
sànaha.

12 Dandu nècuàchì dacuahá-yá mà, nì
caquihin-ne ichì cuàhàn-nè, nì càhàn-nè
xì nèhivì ñà-ndìá ìcà-né naxicocuîn ini-nè
sàhà cuàchi-ne. 13 Te nì tavà stná-nè cuàhà
ñà-malu ñuhú ini nèhivì, te nì saquin
stná-nè seña xì aceite dìnì cuàhà nècuàchi
cuhí, te nì dàndúvàha-ñané.

Nansa nì xìhì Juan Bautista

14 Ñà-cuàhà guá nì xìtià fama xi Jesús,
ñàyùcàndùá, nì xinitnùhu stná rey nani
Herodes. Te sàhámà nì cachi tèmà:

—Sànì natiacu Juan Bautista, te
ñàyùcàndùá quidá-né milagru.

15 Ducán nì cachi tèmà. Doco dava ga
nèhivì, nì cacachi-nè sàhà-yá ñà-divi Elías
nìsa ìa sànaha nduú-yá. Te dava ga-nè,
nì cachi-nè ñà-iin nècuàchì cáhàn cuenta
xi Dios nduú-yá, nahi nècuàchì profeta sà-
naha.

16 Doco Herodes mà, dohó nì cachì-te na
ní xinitnùhu-tè sàhà-yá:

—Còó, divi Juan nduú-né, vàchi sànì
natiacu-nè, mate ní quendodò dìnì-né nì
quide.

17 Ducán nì cachi tèmà, vàchi antes nì
chicadì-te Juan, nì dàndàcú-te nùù soldadu
xi-tè, te nì tnii tèmàné. Ñàyùcàndùá nì
sàcùnuhni-nè cadena, te nì sàcùndiadi-nè
vehecàa. Pues nsidaa ñà-jaàn nì quida
Herodes mà sàhà-ñá cuní-te ndòo vàha-tè
nùù iin ñahà nani Herodías. Vàchi sànì
nandàhà-té xí-ñâ mate ñahàdìhí ñanì-te
Felipe nduú-ña. 18 Ñàyùcàndùá nì cachi Juan
xì-té:

—Có-sâha Dios lugar coo-ní xì ñahàdìhí
ñanì-ní.

19 Pues divi sàhà ñà-jaàn nì xini ùhì
Herodías mà Juan, te cuní-ña cahnì-ñánê,
doco mànìcùí. 20 Vàchi Herodes mà, in-
áhá-tê Juan ñà-ndùú-né iin nècuàchì nihnú
ndáà inì-xi, te ìì stná ini-nè. Ñàyùcàndùá,
yúhî-tené. Te divi sàhájàn nì xidahan
stná-te nècuàchìmà nùù ñahà mà. Te
cudîì stná inì-te cunini-tè ñà-ndùá cachí
nècuàchìmà, mate cónì sáà-te cundaà vàha
inì-te.

21 Doco nì sàà iin quìvì nì cuu ofrecer
nansa dandáñúhú ñahà mànè, vàchi nì
naxìnu rey mà cuìà, te nì quida-tè iin
vicò cahnú nì casaà cuàhà tè-cùsáhnû ñuu
mà, xì cuàhà stná comandante capitán, xì
stná cuàhà tècuìcà ndoó ladu Galilea yucán.
22 Dandu nì quìhvi dèheyoco Herodías mà
ndé iá vicò, te nì ìtasaha sàstnùhù-ñá, nì
dàcúdîì inì-ña rey mà xì stná tè-xínduu
visita xi-tè. Ñàyùcàndùá, nì cachì-te xi-ñá:

—Ndéni iñàha nì cui cunú, càcùn-ñá nùí,
te nìhùn-ñá.

23 Te nì chinaha-té Dios ñà-ndéni iñàha
nì cui ni cácàn-ña, cuàha-tèñá, mate ni
cúndúá iin davatahvi ñuu ndé cusáhnû-te,
cuàha-tèñá. 24 Ñàyùcàndùá nì quee-ñà
cuàhàn-ña ndàcàtnùhù-ñá nùù dihi-ñá:

—¿Ndíà nduá càquìn?

Te nì cachi dihi-ñá:

—Dìnì Juan Bautista càcùn —nì cacha.

25 Ñàyùcàndùá, yàchì nì nansìhvi ñahà
chìì mà ndé iá rey mà, te nì xìcàn-ña,
cachí-ña:
—Dìnì Juan Bautista taxi-ní luegu, cu-
nacaà ini iin charola cahnú —cachá.
26 Dandu rey mà, cuàhà gá nì cuhuun
inì-te, doco sàhà-ñá sànì dàndáà-te, te
sàhà stná visita ndoó yucán, ñàyùcàndùá
có-cùní-te dama-tè ñà-ndùá nì cachì-te
xi-ñá. 27 Sàhájàn vichi vichi nì techuún-te
iin tè-cùhùn cahnì xì Juan, te cunihi tèmà
dìnì-né ndixi. 28 Ñàyùcàndùá, nì sàhàn
tèmà vehecàa, nì quendodò-té dìnì-né,
te nihí-teá ini iin charola nì nansìhvi nì
sàha-tè ñahà chìì mà, dandu mii-ñá, nì
sàha-ñà dihi-ñá.
29 Daaní, na ní caxinitnùhu nècuàchì nìsa
dacuahá Juan, dandu nì casahàn itnii-né nì
naquihin-ne iquìcúñú nsìi ma nì sùxin-ne
nì chicaa-nèà ndé nduú cueva xi nsìi.

Nansa nì dàcùxí Jesús ùhùn mil nèhivì

30 Daaní, nì cansiaa nècuàchì nì techuún
Jesús cacanuu, te nì canataca-nè nùù-yá, nì
nacani-ne xì-yá nsidaa ñà-ndùá nì quida-ne
xì ñá-ndùá nì chinaha-nè. 31 Dandu nì
cachi-yà xì-né:
—Naha-nsià cùhùn cuaán-nda iin xaan
ndé có-ndòó nèhivì, quetatu chii-nsiá.
Ducán nì cachi-yà, vàchi ni có-cùsáá
gá-nè cuxi-ne, ñà-cuàhà guá nèhivì queé
nsíhvi nùù-né. 32 Ñàyùcàndùá nì nana-ya
xì-né ini iin lancha ñà-cùhùn cuaán-yá
xì-né iin xaan ndé còò iin. 33 Doco nì
xini nèhivì cuàhàn-yà, te cuàhà-né nì na-
cuni-nèyà, ñàyùcàndùá nì caquee-ne nsi-
daa ñuu nì dàyáà-nè, te dihna-ne nì sàà-nè
nùù-yá. 34 Ñàyùcàndùá, na ní quee-ya nùù
lancha mà, nì xini-yà cuàhà gá-nè ndoó,
te nì cuhi ini-yànè, vàchi nahi rìì còò
stohò-xi, ducán nduú-né. Ñàyùcàndùá, nì
dàcuàhá-yánè cuàhà iñàha.
35 Daaní, na ní cuaà nì catnàtuu nèhivì
siempre nchícùn xì-yá nùù-yá, cachí-nè:
—Vichi sàcuàhàn nì cuaà, te lugar
yohó, còò ni-iin vehe. 36 Ñàyùcàndùá,
ndaquìndèè-ní xì nèhivì yohó ñà-nì
cuítià-nè cùhùn-nè ndè ranchu ò ñuu cuati
ndoó yatni, te cuiin-ne ñà-cutiacu-nè,
vàchi còò ñá-cuxi-ne lugar yohó.
37 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Mii-nsiá dacuxí-nsiánè.
Te nì cachi-nè xì-yá:
—¿A cúhùn-nsì xì ùì cientu dìhùn plata,
te cuiin-nsi pan dacuxí-nsínè?
38 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿Nadaa pan icúmí-nsiâ? Cuahán-nsià
cundehè-nsiá.
Ñàyùcàndùá, (nì ndàcàtnùhù-né), te na
ní cundaà ini-nè, nì cachi-nè:
—Ùhàn, xì ùì siaca.
39 Dandu nì dàndàcú-yá ni mácùndoo
nsidaa nèhivì mà, cuaán cuaán iin iin
grupu-nè nùù yùcù cuií. 40 Te ducán nì
quida-ne nì sàcùndoo yucùn-né, cientu
cientu-ne, te dava cientu dava cientu-nè
nùù iin iin grupu-nè. 41 Dandu nì tnii-ya
ùhùn pan mà xì ùì siaca ma, nì ndacoto
ndiaá-yà dìquì-xí, te nì naquimanì-yá Dios
sàhà-ñá. Dandu nì dàcuàchí-yá pan mà
nì sàha-ya nècuàchì dacuahá-yá, te mii-né,
nì dasàn-néà nùù nèhivì cuáhà mà; daaní,
divi-ni ducán nì quida stná-yà xì ùì siaca,
nì dàcuàchí stná-yàsi nùù-né. 42 Te nì xixi
nsidaa-né nì ndenuu ini-nè. 43 Dandu nì
chivàha-ne ñà-nì cuyodò gá, pedazu siaca
xì stná pedazu pan, te nì chitu ùxìn ùì
ìcà-ñá. 44 Te cunaha-nsiá, ùhùn mil tiàa nì
sanduu nèhivì nì xixi xi pan mà.

Nansa nì xìca ndodò Jesús nùù tècuìí mar

45 Daaní, vichi duha nì cachi-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá ñà-nì mácùñuhu-ne
ini lancha, te codònùù cueé-nè nùù-yá
cùhùn-nè inga ladu mar dècuèndè
ñuu Betsaida. Doco mii-yá, cuàhàn-yà
danácuîtià-yà nèhivì cuáhà mà. 46 Te nì
nsihi nì ndaquìndèè-yá xì-né, dandu nì
nana-ya iin yucù nì xìcàn tàhvì-yá nùù Dios.
47 Daaní, na ní cuñaà, xicá íì lancha mà
mahì mar. Doco mii-yá, mindaa-yá iá-yà
ñuhù íchî. 48 Dandu nì xini xìcà-yánè ñà-ùhì
gà dacacá-nènu xi yutnù iá nahi pala, vàchi
caná tàchì ladu nùù-né. Ñàyùcàndùá, sin-
duhá nì sàà-yà nùù-né, xicándódo-yá nùù
tècuìí mar, te nihnú ini-yà yàha-ya iin ladu.
49 Doco na ní caxini-nè nansa xicá-yá nùù
tècuìí ducán, dandu nì càna ndee-né, vàchi
duma nduá càhàn-né. 50 Vàchi nsidaa-né, nì
xini-nèyà, te nì ndulocó-nè, yúhî cuàhà-né.
Doco nì càhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—Nacuàhandee inì-nsia, vàchi yùhù
nduí; màsà yúhî-nsià.
51 Dandu nì quècahnu-ya ini lancha
ndé ndoó-né, te nì cucuiìn tàchì mà.
Ñàyùcàndùá, cuàhà sàstnùhù nì ndulocó
gà-nè. 52 Vàchi cónì sánìhì váha ini-nè sàhà

milagru nì nducuahà pan mà, vàchi ùhì
mànìhì ini-nè.

Nansa nì dàndúvàha Jesús cuàhà nècuàchì cuhí ñuu Genesaret

53 Daaní, na sánì yàha-ya xì-né mar mà,
dandu nì sàà-yà ñuhù íchî iin ñuu nani
Genesaret. 54 Te na ní quecoyo-ne xì-yá
nùù barcu mà, dandu vichi vichi nì nacuni
nèhivì ñuu mà-yá. 55 Ñàyùcàndùá, nì ca-
dayáà-nè cuàhàn-nè inicutu ladu yucán, nì
sàquíhin-ne nècuàchì cuhí xi-ne, te nihí-né
nècuàchìmà vàxi nùù-yá itánduhù-né nùù
camilla. Te ndéni nì cui nì xinitnùhu-ne
iá-yà, divi yucán nì sàà-nè xì nècuàchì mà.
56 Te na yáha-ya ñuu cuati, ò ñuu nahnú,
te ò iin ranchu, o ndéni nì cui, yucán nì
cachitànduhù-né nècuàchì cuhí xi-ne ichì,
te nì xìcàn-nè ñà-siquiera nùù sàhà sìcoto
xi-ya ni dúcùn ndahà nècuàchì cuhí mà.
Te nsidaa ana nì dùcùn ndahà-xí ducán, nì
nduvàha-ne.

7

Ñà-ndùá dacuidá cuàchi ndisa xi anima-ndà

1 Daaní, ñuu Jerusalén nì caquee dava
nècuàchì fariseu xì stná nècuàchì ley
xi veheñùhu vàxi-ne, nì quesaa-nè nùù
Jesús. 2 Te nì caxini-nè nansa quidá
nècuàchì dacuahá-yá, xixí-né comida
xi-ne, te cónì ndàhá-né. Ñàyùcàndùá,
nì caxitnùhu-ne nècuàchìmà. Vàchi
modo jaàn nduhîì ndahà-ndà (càhàn-né).
3 Vàchi nècuàchì fariseu mà, xì nsidaa gá
nècuàchì raza Judea, nú màsà ndáhá-né,
mà cúxí-né, vàchi ducán iá estilu xi
xìì-né chivàha-ne. 4 Te nú nì sàhàn-nè
yàhvi, dècuèndè ndaha-ne, dandu cuxi-ne.
Te cuàhà sàstnùhù gá estilu icúmí-nê
chivàha-ne, vàchi icúmí-nê nacate stná-nè
taza, quìdi, yoo, càa, cama. 5 Ñàyùcàndùá,
nècuàchì fariseu mà, xì stná nècuàchì ley
xi veheñùhu, nì xìcàn tnùhù-né nùù Jesús,
cachí-nè:

—Nècuàchì dacuaha-ní, ¿índù chuun
có-nchîcùn-nè estilu xi xìì-ndà? vàchi
có-ndùhîì ndahà-né na xixí-né.

6 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ñà-ndáà nduá nì cachitnùhu Isaías
sàhà mii-nsiá sànaha, vàchi dananí
uun-nsia vàha-nsia. Pues ñà-yòhó ndùá
nì cachi Dios, te nì tiaa Isaías yucán:

Nèhivì yohó, cuisì-ní yuhù-né
quidáñúhú-nê yùhù, màdì ini
anima-nè, vàchi xica ié` cahan-né.
7 Cahvi-né yùhù tuxí-né, doco
có-ndiàá`, vàchi nèhivì ùún nduú
ana nì quidavàha xi ley chináhá-nè
nèhivì, cachí Dios.

8 Vàchi mii-nsiá, mà úhì nacóó nihni-nsia
ñà-ndùá nì dàndàcú Dios, doco ñà-ndùú
ley xi nèhivì ùún, ñà-jaàn ndisa quidá-nsiá
cumplir. Costumbre xi-nsia nduú
ñà-nàcáté-nsiá quìdi, xì taza, te cuàhà gá
costumbre icúmí stná-nsià nahi ñà-jaàn.

9 Dandu nì cachi gà-yà xi-né:

—Mii-nsiá, tuxí inì-nsia vàtùni na-
coo-nsia ñà-ndùá nì dàndàcú Dios, te
cuisì estilu xi mii-nsiá chivàha-nsia.
10 (Cundehè-nsiá casu yohó): sànaha
nì cachi Moisés ñà-ìcúmí coo tnùñuhu
xi-nda nùù yuadíhí-ndá, te nú ni cáhàn
ùhí iin nèhivì dìquì iin yuadíhí-nê,
dandu icúmí-nê cui-nè. (Ducán nì cachi
Dios.) 11 Doco tucu cachí mii-nsiá, vàchi
cachí-nsià vàtùni cachi iin nèhivì xì yuadíhí
(ndahví-nè): "Mà cúí chindeí mii-nsiá
xì ñà-ndùá icúmî, vàchi sànì cachì sàhà
nsidaámà ñà-ndùá dìhùn îì; vàchi sànì
cachì: Corbán nduá, te cuní cachàmà,
dìhùn xí Dios nduá". 12 Te nú ducán ni
cachí nècuàchìmà, dandu có-sâha ga-nsià
chindee gá-nè yuadíhí-nê (xì dìhùn mà).
13 Ñàyùcàndùá, sàhà estilu xi-nsiamà, iladu
sànì ndòo ley ìì mà, te cuisì estilu nì ndòo
nùù-nsiá chívàha-nsia. Te cuàhà gá estilu
tnaha ñà-yùcán icúmí stná-nsià —nì cachi
Jesús.

14 Dandu nì cana-ya nèhivì cuáhà mà
ñà-tnàtuu-ne nùù-yá, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunini nsidaa-nsiá, te cundaà vàha
inì-nsia: 15 mà cúnsídá cuàchi ni-iin nèhivì
sàhà ñà-ndùá xixí-né. Còó. Ñà-nìhnú ini
anima-nè, te quidá-néà, divi ñà-jaàn nduá
dacuidá cuàchi xì anima-nè. 16 Ni cúníní
vàha nsidaa-nsiá.

17 Dandu nì yàha-ya ini vehe, te nì ndòo
nèhivì cuáhà mà tùvèhé. Dandu nì ndàcàt-
nùhù nècuàchì dacuahá-yá nùù-yá ndía
ndùá cuní cachi ejemplu mà. 18 Te nì
cachi-yà xì-né:

—¿A có-sânìhì stná ini mii-nsiá? Cu-
naha-nsiá, ñà-ìá fuera iquìcúñú-ndà, nú ni
quéa yuhù-ndà, mà cúí dacuidá cuàcha-ndó
nùù Dios. 19 Vàchi màdì ini anima-ndà
quíhvia. Còó, tìxi-nda cuáhàn, dandu de-
spués queá.

Ducán nì cachi-yà sàhà-ñá cundaà
ini-ndà comida viì nduú nsidaa clase

ñà-cutiacu-ndà, màdì cuáchi nduá
cuxi-ndañá.
20 Dandu nì cachi stná-yà:
—Ñà-ndùá nihnú ini nèhivì, te queá an-
ima-nè, divi nduá dacuidá cuàchi xi-né.
21 Vàchi anima nèhivì ñuhú cuàchi-ne, te
sàhà ñà-ñùhámà ini-nè, ñà-yùcàndùá quìdá
stná-nè cuàhà ñà-có-ndiàá; vàchi nacání
quini ini-nè, te ò cáhàn-nè xì nècuàchì
cónì nándàhà xì-né, te ò dava-ne, uun-ni
ndoó-né xì ndé ni nèhivì ní cui; te dava-ne,
sahní stnahá-né, 22 ò xidá cuíhná-nê; te
xího stná-nè ñà-ìcúmí ñanìtnaha-ne; quini
quidá stná-nè xì ñanìtnaha-ne, te dan-
dahví stnàhá stná-nè; tùha quini stná-nè, te
có-cùcáhán núù-né; te cuàhà-né, cúmbìdia
stnahá stná ini-nè, te cáhàn quini-ne dìquì
ñanìtnaha-ne; cuadú stná-nè, te nacání
ndévàha ini-nè. 23 Pues ducán quidá-né,
vàchi ñuhú nsidaájàn ini anima-nè, te na
quidá-néà, dandu dacuidá cuàcha-nè —nì
cachi-yà.

Nansa nì xinindisá iin nècuàchì ñahà inga ñuu icúmí xí inga religión

24 Dandu nì quee Jesús ladu yucán
cuàhàn-yà ladu ñuu Tiro xì ñuu Sidón.
Te yucán nì sàà-yà visita iin vehe, doco
có-cùní-yà cundaà ini nèhivì ñà-ìá-yà
yucán; doco mànìcúí coo dèhé-yà. 25-26 Vàchi
vichi vichi nì xinitnùhu iin nècuàchì ñahà
inácáá iin ñà-malu ini dèheyoco-xí. Iin
nècuàchì inga ñuu nduú-né, iin ñuu nani
Sirofenicia. Te na ní sàà-nè ndé iá-yà, nì
sàcuììn sìsì-né nùù-yá, nì sacundahví-nè
nùù-yá áma táva-yá ñà-malu anima
dèhe-ne. 27 Doco nì cachi-yà xì-né:
—Dihna icúmí cutahvì dèhe (ñuu
nsiùhù, dandu después nèhivì inga ñuu),
vàchi ducán iá na ian xixí ñà-cuati. Dihna
cuxi mii-vé, te ndenuu ini-vè, dandu
después cuxi sìhina cuati. Vàchi mà váha
cuxio dìtà-vé, te cuxi-sìá.
28 Doco nì cachi tu nècuàchìmà xì-yá:
—Ñà-ndáà nduá, Señor. Doco cunaha-ní,
dècuèndè stná sìhina xicánúú tìxi mesa,
níhì stná-si iyuhu xèhè dìtà cóyo ndé xixí
dèhe-nda. (Ñàyùcàndùá, chindee sacu
stná-ní yùhù.)
29 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Vàtùni cachí-nî. Ñàyùcàndùá,
xuhun-ní vehe-ní, vàchi sànì quee ñà-malu
nùù dèhe-ní.
30 Daaní, mànuhù nècuàchìmà vehe-ne, te
nì xini-nè indúhu víi dèhe-ne cama, vàchi
sànì cuxio ñà-malu nìsa dandoho-xi-ñá.

Nansa nì nduvàha iin nècuàchì dòhò, te ihin stná-nè

31 Dandu nì quee Jesús ñuu Tiro mà, nì
yàha-ya ñuu Sidón, xì stná ladu Decápolis,
te nì nasaa-yà mar iá Galilea. 32 Te nèhivì
yucán, nì saca-ne iin nècuàchì dòhò
có-câhàn viì stná, te nì casaà-nè nùù-yá,
nì sacundahví-nè ñà-nì chìndánuú-yá
ndahà-yá dìnì nècuàchìmà, te nduvàha-ne.
33 Dandu nì tavà cuaán-yá nècuàchìmà, te
nì dàquíhvi-ya dìnìndàhá-yà ini tùtnù-né.
Te nì dàcóyo-ya tèdìí-yà dìnìndàhá-yà
nì chituu-ya nùù yàá-nè. 34 Dandu nì
ndacoto ndiaá-yà dìquì-xí, te nì sàcàn
ini-yà, cachí-yà xì tiàa ma dàhàn ñuu mà:
—¡Efata! —ñà-ndùá cuní cachà: Ni nuná
tùtnù-ní.
35 Dandu nì nuna tùtnù-né, te nì nduvàha
stná yàá-nè, vàtùni càhàn viì-né. 36 Te
nì cachi-yà xì nsidaa nèhivì ndoó yucán
ñà-màsà cáchí-nè ni-iñàha xi nèhivì, doco
entre más cachí-yà xì-né ducán, vihi gá
cuàhà nì sate tnùhu-ne sàhà-yá. 37 Te yáha
ga nì ndulocó nsidaa nèhivì, cachí-nè:
—Viì gá quidá-yá nsidanicuú iñàha.
Dècuèndè tèdòhò natiácú quidá-yá, xì stná
tè-ìhìn dànácâhàn-yà.

8

Nansa nì dàcùxí Jesús cùmì mil nèhivì

1 Quìvì yucán nì nataca tu cuàhà
sàstnùhù nèhivì, doco còò ni-iñàha
cuxi-ne. Ñàyùcàndùá, nì cana Jesús
nècuàchì dacuahá-yá, te nì cachi-yà xì-né:
2 —Yùhù cuhí inì nèhivì yohó, vàchi
sàcuàhàn-ndà ùnì quìvì ndoó-né cut-
náhâ-né xì-ndà yohó, te còò cá ñà-cuxi-ne.
3 Te nú ni dánâcuîtiè-nè nùhù-nè vehe-ne,
vihini cuìtá-nè ichì, vàchi có-xìxí-né, te
xica ní caquixi dava-ne.
4 Dandu nì naxiconihí nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá:
—Doco ¿índù nìhì-ndà ñà-dacuxi-ndané?
vàchi yucù nduá yohó.
5 Dandu nì xìcàn tnùhù-yá nùù-né:
—¿Nadaa pan nihí-nsiá?
—Ùsà-ñà iá —nì cachi-nè.
6 Dandu nì dàndàcú-yá ni mácùndoo viì
nsidaa nèhivì mà ñuhù. Te nì tnii-ya ùsà
pan mà, nì naquimanì-yá Dios sàhá, te nì

dàcuàchí-yáñà. Dandu nì sàha-ya nècuàchì
dacuahá-yá, te mii-né, nì dasàn-néà nùù
nèhivì cuáhà mà. 7 Te nì ìa stná iin
ùì siaca cuati; ñàyùcàndùá nì naquimanì
stná-yà Dios sàhà-sí, te nì cachi-yà xì
nècuàchìmà ñà-dasàn stná-nèsi nùù nèhivì.
8 Dandu nèhivì cuáhà mà, nì caxixi nsi-
daa-né, te nì ndenuu ini-nè. Te después,
nì dàtàcá-nè ñà-ndùá nì cuyodò gá, te nì
chitu ùsà canasta-ñà. 9 Te nèhivì nì caxixi
ma, nahi cùmì mil nì sanduu-ne. Daaní,
na sánì dànácuîtià-yà nsidaa nèhivì mà,
10 dandu nì nana tu-ya iin lancha xì nècuàchì
dacuahá-yá cuàhàn-yà xì-né ndè ladu ñuu
Dalmanuta.

Nansa nì xìcàn nècuàchì fariseu ñà-quida Jesús iin milagru cundehè-né

11 Daaní, nì casaà nècuàchì fariseu
nùù-yá, te nì quesaha-né cuáà-nè xì-yá,
dasaá-nèyà xícàn-nè ñà-quida-ya iin
milagru xi Dios cundehè-né. 12 Dandu nì
sàcàn cuàhà ini-yà, te nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá xì dava ga nècuàchì ñuu yohó,
¿índù chuun xícàn guá-nsià quide iin mila-
gru cundehè-nsiá? Yùhù cachî xì-nsiá, mà
sáà coo ni-iin milagru cundehè-nsiá.

13 Dandu nì nacoo uun-yanè, nì ndèc-
ahnu-ya ini lancha inga xichi, te nì qui-
hin-ya ichì cuàhàn-yà inga ladu mar.

Nansa nì dànsínúú ini Jesús nècuàchì dacuahá-yá milagru sàhà pan ñà-màsà nácání gá ini-nè sàhà nansa nìhì-né ñà-cutiacu-nè

14 Cunaha-nsiá, sànì nandòdó nècuàchì
dacuahá-yá cunihi ga-nè pan cùhùn ini
lancha mà. Cuisì iin-nia nihí-né cuàhàn.
15 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cundehè-nsiá, cuidadu gà ni
cúndóó-nsiá sàhà tàtnà nsidátáchí xí pan
xi nècuàchì fariseu xì stná Herodes.

16 Dandu nì quesaha-né nì ndatnuhu-né,
cachí-nè:

—Ádi ñá-còò pan nihi-nda vàxi,
ñàyùcàndùá cachí-yà xì-ndà ducán
—cachí-nè.

17 Sàhájàn na ní cundaà ini-yà ñà-ndùá
ndatnúhú-nê, dandu nì cachi-yà xì-né:

—Có-xìñùhù ndatnuhu-nsiá sàhà-ñá
còò pan nihí-nsiá vàxi. ¿A có-nsìnúú
inì-nsia (ñà-ndùá nì xini-nsià)? Yùhù
xinî tàñáha ga cundaà inì-nsia. ¡Na cueé
guâ sánìhì inì-nsia! 18 Iá nduchìnúù-nsiá,
ñàyùcàndùá xiñuhu cundehè-nsiá. Te iá
stná tùtnù-nsiá; xiñuhu cunini-nsia. ¿A
có-nsìnúú inì-nsia nansa nì cuu daa? 19 Na
ní dasín ùhùn pan, te nì xixi ùhùn mil
tiàa, ¿nadaa ga ìcà pedazu pan nì ndòo nì
dàtàcá-nsià?

—Ùxìn ùìà —cachí-nè.

20 Dandu nì cachi tu-ya:

—Na ní dasín ùsà pan nì caxixi cùmì
mil nèhivì, ¿nadaa ìcà pedazu pan nì
dàtàcá-nsià?

—Ùsà —cachí-nè.

21 Dandu nì cachi tu-ya xì-né:

—¿A táñâha ga mànìhì inì-nsia?

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin nècuàchì cuaá ñuu Betsaida

22 Dandu nì sàà-yà xì-né ñuu Betsaida, te
nèhivì ndoó yucán, ndacá-né iin nècuàchì
cuaá nì quesaa nùù-yá, sacúndáhvî-nè
ñà-nì chítúú-yá ndahà-yá nùù-né, te ni
ndúvàha-ne. 23 Ñàyùcàndùá, nì tnii-ya
ndahà nècuàchìmà, te nì tavà-yánè fuera
ñuu tii ma. Dandu nì dàcùchí-yà tèdìí-yà
nduchìnúù-né, te nì chituu-ya ndahà-yá
ndé cuhí nùù-né. Dandu nì ndàcàtnùhù-yá
nùù-né, a sánì natùinuù-né, á coó. 24 Dandu
nì ndacoto-ne, te nì cachi-nè:

—Vàtùni indéhí nèhivì, xicánúú-né,
doco na iá yutnù, ducán ndáa-ne.

25 Dandu, nì nachituu-ya ndahà-yá
nduchìnúù-né, te nì indehè nsìí-né. Te mo-
mentu yucán nì nduvàha nduchìnúù-né,
te nì natùi nina. 26 Dandu nì cachi-yà xì
nècuàchìmà ñà-nì núhù-nè vehe-ne, doco
màsà yáha-ne ñuu tii ma, ni màsà cáchí-nè
xì nèhivì ndoó yucán.

Nansa nì cachi Pedro ñà-xìníndísâ-né divi Cristu nduú Jesús

27 Daaní, cuàhàn-yà xì nècuàchì
dacuahá-yá ndè ñuu cuati ndoó yatni ñuu
Cesarea de Filipo. Te na cuáhàn-nè ichì,
dandu nì xìcàn tnùhù-yá nùù-né, cachí-yà:

—¿Ana nduú yùhù, cachí nèhivì?

28 Te nì cachi-nè xì-yá:

—Dava-ne cachí-nè Juan Bautista
nduu-ní. Te dava-ne cachí-nè Elías
nduu-ní, te dava ga-nè cachí-nè ñà-ndùù-ní
nahi profeta sànaha.

29 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Doco mii-nsiá, ¿ana nduí cachí-nsià?

Dandu nì cachi Pedro:

—Divi Cristu (nì quixi dìquì-xí) nduu-ní.

30 Dandu nì sàcùnaha nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá mà ñà-màsà cáchí-nè xì nèhivì
dava ga ni-iin palabra mà.

Nansa nì cachitnùhu Jesús icúmí-yâ cui-yà

31 Dandu nì dàtúi-ya nùù-né nansa icúmí
cuu xi-yá después. Nì cachi-yà xì-né
ñà-mii-yá ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
icúmí-yâ ndoho cuahà-yá. Vàchi tè-sàhnú
xídandacú, xì stná dùtù xícusahnú, xì
stná nècuàchì ley xi veheñùhu, nsi-
daa-né icúmí-nê cahíchì ini-nèyà, dandu
(càcàn-nè) cahnì nèhivì-yá. Doco tìxi ùnì
quìvì icúmí-yâ natiacu-yà, 32 nì cachi-yà,
cáhàn vate-yá xì-né ducán. Ñàyùcàndùá,
nì tavà cuaán Pedro-yà, nì cachi-nè
xì-yá ñà-màsà cáchí-yà ducán. 33 Doco nì
nacuico-yá ladu yàtà-yá, nì indehè-yá dava
ga nècuàchì dacuahá-yá, te nì càhàn duchi
ini-yà xì Pedro, cachí-yà:

—Cuxio-ní nùí, vàchi nahi ñà-malu Sa-
tanás nduu-ní. Có-nìhnú vàha inì-ní Dios.
Cuisì chuun xi nèhivì ñuhìví nihnú inì-ní.

34 Dandu nì cana-ya nècuàchì dacuahá-yá
xì dava ga nèhivì ndoó yucán, te nì cachi-yà
xì-né:

—Nsidaa ana cuní cunchicùn xì´, xiñuhu
nacoo-ne ñà-ndùá cuní inì-ni mii-né
quida-ne, te cunchicùn-nè yùhù, quida-ne
cuenta na ian nsidá stná-nè cruz xi-ne
ñà-cui stná-nè xì´. 35 Vàchi nú cuní
iin nèhivì dacácu-ne vida xi-ne, cutu
ñà-dandáñúhú-nêàmà cundua. Doco nú
ni cuí-nè sàhà yùhù ò sàhà razón ndiaha xí,
dandu ñà-sànì càcu ndisa vida xi-ne nduá.
36 Vàchi mate ni níhì iin nèhivì nsidaa ñà-iá
ñuhìví, doco ni mà sáà-mà cundua ñà-vàha
xi-ne nú màsà sáà stná anima-nè càcua nùù
Dios. Còó, mà cúí. 37 Te ò nú ni cuní stná
iin nèhivì nacuiin-ne anima-nè, còó, mà
cúí. 38 Vàchi nèhivì tiempu vichi, nacóó-né
Dios, te xidá cuàchi-ne. Ñàyùcàndùá, iin
nècuàchì iá mahì nèhivì malu ndoó vichi,
te cucáhán nûù-né yàha-ne ladu xi, te
ò cucáhán nûù-né cunini-ne palabra xi,
ndahví-nè, vachi nú ducán, dandu yùhù
ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, icúmí stnáì
nacuaì´ mii-né quìvì naxicocuîn. Vàchi
icúmî naxicocuîn ñuhìví yohó, cutnahí
xì ángel ìì-xí quixi, te ndiaha gá icúmî
nanchìì´ quida Yuamánì´.

9

1 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó cachít-
nùhi xì-nsiá, ñà-dava mii-nsiá nècuàchì itá
yohó, antes cui-nsià icúmí-nsiâ cuni-nsià
cusahnú fuerte Dios xì poder xi-ya —nì
cachi-yà.

Nansa nì nadama Jesús mii-yá nì natnuù nihni ndiaha-yá

2 Daaní, nì yàha ìñù quìvì, dandu nì
saca-ya Pedro, xì Jacobo, xì Juan, cuàhàn
cuaán-yá xì-né ndè dìnì iin yucù ducún, te
yucán nì nadama-ya mii-yá; tucu nì nàcù-
nahà-yà nì xini nècuàchìmà. 3 Nì nducuxín
yaa sìcoto xi-ya, te nì nanchìì yéhà. Na
cuxín yaa ñà-ndùú yùhà (dìnì yucù), ducán
nì nducuxán. Còò ni-iin nèhivì ñuhìví cui
nsida cuxín xán ducán. 4 Daaní, yucán nì
ndecoyo stná nèhivì (sànaha) nani Elías
xì Moisés, ndatnúhú-nê xì-yá. 5 Dandu nì
cachi Pedro xì-yá:

—Maestro, ¡nansicáhán-ndá ndoo-nda
yohó! Chicá vàha quida vàha-nsi ùnì
siahva, ian coo mii-ní, te inga coo Moisés
yohó, te inga coo stná Elías yohó —nì
cachi-nè.

6 Doco ñà-yáha guá yúhî nsidaa-né,
ñàyùcàndùá ni cónì cúndáà ini Pedro nansa
cachi-nè. 7 Daaní, nì nuu iin vìcò yucán,
te nì dàhvi nsidaa-né vìcò mà. Dandu
nì tiacu-nè cáhàn iin ana cáhàn mahìá,
cachí-yà:

—Dèhemanì´ nduú ana yohó.
Cunini-nsia ñà-ndùá cachí-yà.

8 Daaní, nì ndacoto nècuàchì dacuahá-yá,
doco na iin cachí còò cá iin ni xiní-nè, ndé
làcà mii-yá iá yucán.

9 Daaní, nì naquihin-ya ichì mànuu-ya
xì-né yucù yucán. Te ichì mà nì dàndàcú-yá
nùù-né, cachí-yà:

—Màsà nácání-nsiá xì nèhivì ñà-ndùá nì
xinì-nsia dècuèndè nú sànì natiacu yùhù
ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.

10 Ñàyùcàndùá, nì chivàha nècuàchìmà
chuun jaàn ini anima-nè, doco nacání
cuáhà ini-nè nansa coo ñà-natiacu-yà.
11 Dandu nì xìcàn tnùhù-né nùù-yá,
cachí-nè:

—¿Índù chuun cachí nècuàchì ley xi
veheñùhu ñà-dihna icúmí Elías naxic-
ocuîn-nè?

12 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ñà-ndáà nduá, dihna icúmí Elías naxi-
cocuîn-nè, te nsida vìì-né nsidaa chuun
có-ìá vìì. Doco ¿nansa cachí stná tutu ìì
sàhà yùhù? Pues nacániámà nansa icúmî
ndohi xì nansa icúmí nèhivì cahíchì ini-nè
yùhù. 13 Doco cunaha-nsiá, sànì quixi Elías

mà. Doco nèhivì, nì quida ndevàha-ne xì
nècuàchìmà nacua nì cudìì ini-nè, vàchi
ducán sànì cachitnùhu tutu ìì.

Nansa nì tavà Jesús iin ñà-malu inácáá ini iin tèchii

14 Dandu nì nasaa-yà xì compañeru-yà
ndé nì ndòo dava ga nècuàchì dacuahá-yá.
Te yucán nì xini-yà ndoó cuàhà nèhivì sànì
nataca nùù nècuàchìmà. Te ndoó stná
nècuàchì ley xi veheñùhu, náâ tnahá-né xì
nèhivì xí-yá mà. 15 Te na ní xini nèhivì cuáhà
mà mii-yá, luegu nì ndulocó nsidaa-né, te
nì cadayáà-nè vàxi-ne, nì casàhú-nè xì-yá.
16 Dandu nì ndàcàtnùhù-yá nùù-né:

—¿Ndíà ndatnúhú guâ-nsià xì nècuàchì
yohó?

17 Dandu nì càhàn iin ana iín mahì nèhivì
cuáhà mà, cachí-nè:

—Maestro, yohó ndaquí dèhi vàxi
nùù-ní, vàchi inácáá iin ñà-malu inì-te, te
sadíà nùù-té, mà cùì cáhàn-te. 18 Te ndéni
nì cui iá-te, vàxa sahní ihá`-te, ducán`-te,
dandu queé chìhìñù yuhù-té, saxíndiaá
tnahá nùhu-tè, te nduyútnú tehe-té. Te
sànì xìcàn tàhví nùù nècuàchì dacuaha-ní
ñà-tavà-néà, doco mànìcùí.

19 Dandu nì cachi Jesús:

—Mii-nsiá, mà túha-nsia cunindisá-nsiá.
¿Nadaa ga quìvì icúmî coi xì-nsiá, te
quidandee gá stná inì sàhà-nsiá? Pues
cundaca-nsiàte quixi nùí.

20 Dandu nì saca-ne tèchii ma vàxi nùù-yá.
Doco na ní xini ñà-malu mà mii-yá, luegu
nì sahnì ìhá`-te, ñàyùcàndùá nì sàcasàn-té,
natúì nìhní-te, te caná chìhìñù yuhù-té.
21 Dandu nì xìcàn tnùhù-yá nùù yua-té,
cachí-yà:

—¿Nadaa tiempu sàcuàhàn-ndà
ndohó-te ducán?

Dandu cachí yua-té:

—Ndè tii-té. 22 Te cuàhà xichi nduá-te
mahì ñuhu quidá ñà-malu. Ndè stná
ini yùte sácasàn-té, vàchi cuníà cahnìá-te.
Ñàyùcàndùá, nú vàtùni chindee-ní nsiùhù,
dandu cundehè ndahví-nî nsiùhù, te quida
manì-ní xì-nsí.

23 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cuisì cuníà cunindisa-ní, te vàtùni.
Vàchi iin nècuàchì xinindísâ, vàtùni
nìhìtáhvì-né nsidaa ñà-vàha xícàn-nè.

24 Dandu luegu nì sacu yua-té, te nì càhàn
fuerte-nè, cachí-nè:

—Yùhù, xinindísê vichi; te nú cô-sâì
cunindisá vàhi, dandu chindee-ní yùhù
ñà-nì cúnindísâ gué`.

25 Dandu nì xini Jesús ñà-vihi gá cuàhà
nèhivì natácá. Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú-yá
nì sadi-yà nùù ñà-malu mà, cachí-yà:

—Yohó ñà-malu quidá quini xi téchii
yohó ñà-mà cùì cáhàn-te, te có-tiàcú-te,
nacoo dahuun-tè, te màsà náxícócuîìn gò
nansìhvu inì-te.

26 Dandu yáha ga ndee ní ndàhìà, nì
dàndácùchá`-te, te nì quea cuàhàn. Doco
nahi ana nì xìhì nì ndòo-tè. Ñàyùcàndùá,
cuàhà nèhivì nì cachi-nè:

—Sànì xìhì dahuun-tè.

27 Doco nì tnii-ya ndahà-té nì dìtá-yà, te
nì dàndácuíín-yàte.

28 Daaní, nì quìhvi cuaán-yá xì nècuàchì
dacuahá-yá ini iin vehe, te yucán nì xìcàn
tnùhù-né nùù-yá, cachí-nè:

—¿Índù chuun mànìcùí tavà nsiùhù
ñà-malu mà (nùù-te)?

29 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Mànìcùí, vàchi ñà-malu tnaha quisì
mà, có-quèá nansa ni nì cui, cuisì nú
ni cácàn tàhvì-nsiá nùù Dios, te cunihìì
stná-nsià cundoo dòcó-nsià.

Nansa nì cachitnùhu Jesús inga xichi ñà-ìcúmí-yâ cui-yà

30 Dandu ndacá-yá nècuàchì dacuahá-yá
cuàhàn-yà xì-né ndè ladu Galilea. Doco
cuàhàn dèhé-yà, vàchi có-cùní-yà cundaà
ini nèhivì índù xìcánúú-yá. 31 Te tiempu
mà chináhá stná-yà nècuàchì dacuahá-yá
mà (sàhà nansa icúmí-yâ cui-yà), te dohó nì
cachi-yà xì-né:

—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
icúmî yàhi ndahà nèhivì (malu), vàchi iá
iin tiàa icúmí quida xí entregar ñà-cahnì
nèhivì yùhù; doco tìxi ùnì quìvì icúmî na-
tiacuì.

32 Pues divi nduá nì cachi-yà, doco cónì
sáà nècuàchìmà mànìhì ini-nè ñà-ndùá
cuní cachàmà. Te yúhî stná-nè ndàcàt-
nùhù-né nùù-yá sàhà-ñá.

Nansa nì cachi Jesús ana chicá ndiaá

33 Dandu nì sàà-yà xì-né ndè ñuu Caper-
naum. Te na iá-yà ini iin vehe yucán, dandu
nì xìcàn tnùhù-yá nùù-né, cachí-yà:

—¿Ndíà ndùá ndácàtnùhù tnahá
guâ-nsià ichì vàxi-nda?

34 Doco dadí úún nì ndòo-ne, vàchi ichì
mà nì cuàà-nè ndácàtnùhù tnahá-né índù

nècuàchì chicá ndiaá. 35 Ñàyùcàndùá, nì
sàcòo-ya, te nì cana-ya nsì-úxìn ùì-nè, te nì
cachi-yà xì-né:
—Iin ana cuní cunduu ana chicá ndiaá,
xiñuhu cunihnu ini-nè nduú-né ana chicá
có-dàndàcú, te cunucuachi stná-nè nùù
nsidaa nècuàchì dava ga.
36 Dandu nì cana-ya iin tètii nì chicani-ya
mahì nsidaa-né, te nì numi nihni-yàte,
cachí-yà xì-né:
37 —Nú sàhà yùhù quidáñúhú nèhivì iin
tètii nahi tè-yòhó, dandu davani queá na
ian yùhù quidáñúhú-nê. Te nú yùhù
quidáñúhú-nê, dandu iin-ni quee stná
ñà-quìdáñúhú stná-nè ana nì techuun-xí
vàxi.

Nècuàchì có-xìní ùhì xì-ndà, favor xi-nda iá-nè

38 Dandu nì cachi Juan xì-yá:
—Maestro, nì xini-nsì iin tiàa tavá xi
ñà-malu nùù nèhivì, te ndácùcahan-né
quìvì mii-ní. Doco có-ndùú-né iin ana
cutnáhâ xí-ndá xicánúú. Ñàyùcàndùá,
nì sadi-nsì nùù-né ñà-màsà quídá gá-nè
ducán.
39 Doco nì cachì Jesús xì-né:
—Còó, màsà cádí-nsià nùù-né, vàchi
iin nècuàchì ndácùcahan xi quìvì´, te
quidá-né milagru ducán, ùhì càhàn quini
stná-nè dìquí. 40 Vàchi nsidaa ana có-xìní
ùhì xì-ndà, favor xi-nda iá-nè. 41 Te
nú ináhá nèhivì nduú-nsiá nèhivì xí, te
sàhámà quidá víi-né xì-nsiá, dandu seguru
icúmí-nê nìhì-né ñà-vàha xi-ne nùù Dios,
mate iyuhu tècuìí-ni nduá nì sàha-nensià nì
xihi-nsia.

Cuidadu cundoo-nda ñà-màsà quídá-ndá cuàchi

42 Dandu nì cachi tu Jesús:
—Iin ñà-cuati xiníndísá-xî, nú ni dátûcù
nèhivì-ñá, dandu ¡ndahví-nè! Vàchi chicá
vàha màcùndiacu iin yùù yódò dùcùn-né,
te ndiachi-né mahì mar sàhà-ñá màsà
dátûcù gà-nè ñà-cuati. 43 Te nú sàhà
ndahà-nsiá xidá cuàchi-nsia, dandu chicá
vàha ni táhndèà. Vachi chicá nsiaha
(sàà-nsià nùù Dios) xì iin-ni ndahà-nsiá,
te cutiacu-nsià nicanicuahàn, te màdìá
coo ndúìà, te ndiachi-nsiá andea, vàchi
yucán, mà cúí ndàhvà ñuhu. 44 Te sìcùdì
ñuhú yucán, mà nunca cuì-si, te ñuhu
yucán, mà sáà ndàhvà. 45 Te nú sàhà
sáhà-nsiá xidá cuàchi-nsia, dandu chicá
vàha ni táhndè stná, vàchi chicá nsiaha
(sàà-nsià nùù Dios) xì iin-ni sàhà-nsiá, te
cutiacu-nsià nicanicuahàn, te màdìá coo
ndúìà, te ndiachi-nsiá andea, vàchi yucán,
mà cúí ndàhvà ñuhu. 46 Te sìcùdì ñuhú
yucán, mà nunca cuì-si, te ñuhu yucán, mà
sáà ndàhvà. 47 Te nú sàhà nduchìnúù-nsiá
xidá cuàchi-nsia, dandu chicá vàha ni
tavá-nsiáñà. Vàchi chicá nsiaha sàà-nsià
xì imindaa nùù-nsiá, te màdìá coo ndúìà,
te ndiachi-nsiá andea. 48 Vàchi sìcùdì ñuhú
yucán, mà nunca cuì-si, te ñuhu yucán, mà
sáà ndàhvà.
49 'Nsidanicuú nèhivì, icúmí-nê (yàha-ne
tnùndoho) na ian nsîì yadi-né yoho te
yucán; (doco bien xi-ne cunduamà, na ian
nduhádì comida) ñà-quéa ììn. 50 Vàha ga
ììn, vàchi nsidá ádìá ñà-xìxì-ndà; doco nú
sànì ndañuhu ñà-ádì xán, dandu mà cúí gá
nduhadìá. Te na ian quidá ììn (iá vàha),
ducán xiñuhu quida stná mii-nsiá xì an-
ima-nsià, te cundoo mànì stná-nsià.

10

Màsà cáté stnàhà-ndà xì nècuàchì vehe-nda

1 Dandu nì quee Jesús ñuu yucán,
cuàhàn-yà ladu Judea, divi iin ladu Judea
iá ndè inga ladu yùte Jordán. Te yucán
nì nataca tu cuàhà gá nèhivì nùù-yá.
Te nì quesaha-yá dacuahá-yánè nacua
quidá-yá siempre. 2 Te yucán nì casaà stná
nècuàchì fariseu, te nì càhàn-nè xì-yá áma
níhìndèè-né coo nansa daquée cuàchi-ne
dìquì-yá. Te dohó nì cachi-nè xì-yá:
—¿A vátùni iá ñà-cate stnàhà-ndà xì
ñahàdìhí-ndà?
3 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿Ndíà ndùá nì dàndàcú Moisés
quida-nsia?
4 Te nì cacachi nècuàchì yucán:
—Nì sàha Moisés lugar ñà-cuyucun
iin tutu nùù juez, dandu vàtùni cate
stnàhà-ndà.
5 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cunaha-nsiá, cuisì sàhà ñá-cô-cùní-nsià
cunini vìì-nsiá, ñàyùcàndùá nì tiaa Moisés
ley jaàn. 6 Doco na ní sàcòo ñuhìví, còó.
Vàchi na ní quidayucun Dios ñuhìví, dandu
nì quidayucun stná-yà nèhivì, iin-ne nì
sàcùnduu tiàa, te inga-nè ñahà. 7 Ñà-jaàn
nduá dìsáhà-xí nándàhà iin nècuàchì tiàa
xi iin nècuàchì ñahà, te quecuáân-né nùù
yuadíhí-nê. 8 Ñàyùcàndùá, mate diín diín nì
sanduu-ne antes, doco na imindaa nèhivì

sànì nanduu-ne vitni. Te sàhámà, có-ndùú
gá-nè diín diín nèhivì; quida-nda cuenta na
ian iin-ni nèhivì nduú-né. 9 Ñàyùcàndùá,
nú ducán sànì dàcuàcá stnahá Dios-nè,
dandu ni-iin nèhivì màsà cáté stnàhá-né
—nì cachi Jesús.
10 Daaní, na sánì nansìhvi-ya ini vehe,
dandu nì ndàcàtnùhù gá nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá sàhà chuun jaàn. 11 Te
nì cachi-yà xì-né:
—Nú ni caté iin tiàa ñahàdìhí-nè, te
coo-ne xì inga nècuàchì ñahà, dandu cuàchi
ndisa nduá nùù Dios, te cuàchi nduú stná
nùù ñahàdìhí-nè primeru. 12 Stná nècuàchì
ñahà, nú ni caté-nè ìì-né, te nandàhà tú-né
xì inga tiàa, cuàchi nduú stná.

Nansa nì chitàndòó Jesús ndahà-yá dìnì
ñà-cuati sàhà-ñá cundiatú anima-vè

13 Daaní, ndacá nèhivì ñà-cuati xí-né vàxi
nùù-yá ñà-chitàndòó-yá ndahà-yá dìnìá.
Doco nècuàchì dacuahá-yá, nì sadi-nè nùù
nècuàchìmà. 14 Te na ní xini-yà ñà-ndùá
quidá-né, nì cuduchi ini-yà, cachí-yà:
—Nacoo-nsia ñà-cuati ni quixá nùí.
Màsà cádí-nsià nùá, vàchi ana nihnú inì-xi
nahi ñà-cuati, divi cunduu ana sàà ñuhìví
ìì xí Dios. 15 Te yùhù cachî xì-nsiá, nú màsà
cóó (vìtá ini nèhivì) nahi ñà-cuati, te ducán
quìhvi-ne ichì ñuhìví ìì xí mii-yá, dandu mà
nunca sàà-nè yucán —nì cachi-yà.
16 Dandu nì numi nihni-yañà, nì
chitàndòó-yá ndahà-yá dìnìá, te nì xìcàn
tàhvì-yá ñà-ndiaha nùù Dios sàhà-ñá.

Nansa nì cachi Jesús xì iin tèchii cuica

17 Daaní, na lácà nì quihin Jesús ichì
cuàhàn-yà, dandu nì xini-yà yucán vàxi iin
tèchii carrera. Te na ní quesaà-te nùù-yá,
nì sàcuììn sìsì-té, cachí-te:
—Maestro, vàha ndisa-ní. Cachì-ní xì´
ndía ndùá quide, te nìhìtáhvì´ vida ndiaha
nicanicuahàn.
18 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿Ndía nduá dìsáhà-xí cachí-nî xì´:
"Mii-ní vàha-ní"? Vàchi còò ni-iin nèhivì
ùún vàha ndisa, cuisì nú nduí Dios, dandu
vàha ndise. 19 Pues vichi, ináhá-nî nansa
nì dàndàcú-yá quida-nda: màsà cáhni
stnaha-nda, ni màsà cáhàn-ndà xí inga
ana có-ndùú nècuàchì vehe-nda, te màsà
quídá cuihna-nda, ni màsà cáchí-ndà
ni-iin tnùhu sàhà ñanìtnaha-nda; te màsà
dándáhvî stnàhà-ndà. Te icúmí stnâ-ndà
quidañuhu-nda yuadíhí-ndá.
20 Dandu nì cachi tu tèmà xì-yá:
—Maestro, nsidaájàn sànì chivàhià
dècuèndè na tií.
21 Dandu mànì mánì nì indehè-yáte, vàchi
cuú ini-yà sàhà-té, te nì cachi-yà:
—Cumánì gá inga iñàha quida-ní. Dicò
nsìhì-ní ñà-ndùá icúmí-nî, te dasàn-ní
dìhùn mà nùù nècuàchì ndahví, dandísá,
nìhìtáhvì-ní sàà-ní ansivi, te yucán cu-
cumi ndisa-ní cuàhà ñà-cuìcà. Dandu quixi
stná-ní, cunchicùn-ní yùhù; te dispuestu
coo-ní cuì-ní sàhí, mate ni cuí-nî nchìca
cruz.
22 Doco tèchii ma, na ní inini-tè ñà-ndùá
nì cachi-yà, nì ndulocó-te, te nì cuhuun
cuahà inì-te, vàchi yáha ga cuìcà-té.
Ñàyùcàndùá, nì quihin-tè ichì cuàhàn-te.
23 Dandu Jesús, nì xiconúù-yá nùù
nècuàchì dacuahá-yá, te nì cachi-yà xì-né:
—¡Na ùhì guá sàà iin tècuìcà ndè ñuhìví
ìì xí Dios!
24 Doco na ní inini nècuàchìmà, yáha ga
nì ndulocó-nè. Ñàyùcàndùá, inga xichi nì
càhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—Hijos, na ùhì guá nìhìtáhvì iin
nècuàchì càhvì xì ñà-cuìcà-xí yàha-ne
ñuhìví ìì xí Dios. 25 Ñà-ndáà nduá, ùhì
dayáha-nda iin camellu nùù chìcòhò nduhù
iquì; doco chicá ùhì yàha iin tècuìcà ndè
ñuhìví ìì xí Dios.
26 Na ní inini nècuàchì dacuahá-yá
ñà-jaàn, dandu yáha ga nì ndulocó-nè, te
nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè:
—Pues nú ducán, ¿nansa cui càcu anima
iin nèhivì?
27 Dandu nì indehè váha-yanè, te nì
cachi-yà:
—Nèhivì ñuhìví, mà cúí quida-neàmà.
Doco Dios, vàtùni, vàchi nsidaa iñàha, mà
úhì quida-yañà.
28 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Nsiùhù, sànì nacoo-nsi nsidaa
ñà-ìcúmí-nsî, te vàxi-nsi nchícùn-nsì
mii-ní, Stoho-nsì Senór.
29-30 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Yùhù cachî xì-nsiá, nú sàhà yùhù
icúmí iin nèhivì nacoo-ne iñàha, dandu
iin cientu gà tantu icúmí-nê nìhìtáhvì-né.
Mate icúmí-nê nacoo-ne vehe-ne, ò
ñani-nè, ò cúha-ne, ò yua-né, ò dihi-né, ò
ñahàdìhí-nè, ò déhe-ne, ò ñuhù xí-né sàhà
yùhù, ò sáhà razón ndiaha, có-quìdá, vàchi
iin cientu gà tantu ñà-jaàn nìhìtáhvì-né
mientras iá-nè ñuhìví yohó, mate icúmí-nê
ndoho stná-nè quida nèhivì ñuhìví. Doco

na sáà-nè inga ñuhìví vàxi xi-nda, dandu
nìhì stná-nè vida ndiaha nicanicuahàn.
31 Doco cuàhà nèhivì idónuu vichi, icúmí-nê
sàà-nè natenchicùn-nè cahà-xí quìvì
yucán; te cuàhà ana nchícùn cahà-xí vichi,
icúmí-nê sàà-nè nàcòdònùù-né.

Nansa nì cachi tu Jesús inga xichi ñà-ìcúmí-yâ cui-yà

32 Daaní, ndacá Jesús nècuàchì
dacuahá-yá cuàhàn-yà xì-né ichì mànana
ndè ñuu Jerusalén, te idónuu-yá nùù-né.
Doco mii-né, yáha ga nacání ini-nè, te
yúhî-nè. Dandu nì tavà cuàán-yá nsì-úxìn
ùì-nè, te nì nacani-ya xì-né ñà-ndùá sà-ìtúú
cuu xi-yá, 33 cachí-yà xì-né:

—Cunaha-nsiá, icúmí-ndá sàà-ndà ñuu
Jerusalén. Te yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví, icúmî yàhi ndahà dùtù xícusahnú
yucán, xì ndahà stná nècuàchì ley xi ve-
heñùhu. Te icúmí nècuàchìmà cachi-nè
ñà-fuerza icúmî cuì. Dandu dayáha-ne
yùhù ndahà tè-inga raza. 34 Te mii-té,
cuàcùndiaà-te yùhù, te cahnì cuií-te yùhù;
te sivi dìí-te nùí, dandu después cahnì-té
yùhù. Doco tìxi ùnì quìvì icúmî natiacuì
—nì cachi-yà.

Ñà-ndùá nì xìcàn Jacobo xì Juan nùù Jesús

35 Daaní, nì tnàtuu dèhe Zebedeo nani
Jacobo xì Juan nùù-yá, cachí-nè xì-yá:

—Maestro, cuní-nsì quidamanì-ní xì-nsí
iin favor ñà-ndùá xícàn-nsì.

36 Dandu nì cachi-yà:

—¿Índù iñàha cuní-nsià quide?

37 Te nì cachi-nè xì-yá:

—Na sáà tiempu ndiaha na cusáhnú-nî,
cuàha-ní lugar ñà-cundoo iin iin-nsi iin
iin ladu-ní; iin-nsi coo ladu cuàhá-nî, te
inga-nsì coo ladu ìtní-nî.

38 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, có-sánìhì ini-nsià ñà-ndùá
xícàn tàhvì-nsiá nùí. ¿A vátùni cundee
ini-nsià ndoho-nsia nacua icúmî ndohi, te
yàha stná-nsià tnùndoho nacua icúmî yàhi?

39 —Jaan —nì cachi-nè—, vàtùni stná
nsiùhù.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ndisa, icúmí-nsiâ ndoho-nsia nahi
yùhù; te icúmí stnâ-nsià yàha-nsia tnùn-
doho nahi yùhù. 40 Doco ñà-daníhìtáhvì´
mii-nsiá cundoo iin iin-nsia iin iin ladúì,
mà cúí, vàchi có-quìdá yùhù tocar quide
ñà-jaàn. Nècuàchì nìhìtáhvì cundoo ladúì,
cuisì nèhivì señaladu cunduu-ne, vàchi divi
sàhà mii-né icúmí lugar mà cuyucàn.

41 Daaní, na ní xinitnùhu ùxìn gà nècuàchì
dacuahá-yá, dandu nì cuduchi gá ini-nè
sàhà Jacobo xì Juan mà. 42 Doco Jesús, nì
cana-ya nsidaa-né ñà-nì nátácá-nè nùù-yá,
te nì cachi-yà xì-né:

—Ináhá-nsiâ sàhà tè-cùsàhnú inga ñuu,
xínduu-tè autoridad cahan néhivì, te fuerte
cusáhnû-te nùù-né. Vàchi nsidaa tè-nìhí
chuun ñuu yucán, ndee dandacú-te nùù
nèhivì yucán. 43 Doco mii-nsiá, màsà
quídá-nsiá ducán. Còó, vàchi nú iá
ana cuní cunduu ana dandacú nùù-nsiá,
dandu icúmí-nê cunduu-ne ana xinúcuáchí
nùù nsidaa-nsiá. 44 Vàchi nècuàchì cuní
codònùù nùù-nsiá, icúmí-nê cunduu-ne
nahi peón chindéé xí nèhivì dava ga.
45 Dècuèndè stná yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, cónì quésáì ñuhìví yohó
ñà-cunucuachi néhivì nùí. Còó, sàhà-ñá
cunucuachi mií nùù-né nì quesaì, dandu
después cuàhi vida xi cuì cuenta xi-ne,
te ducán nàcùndoo cuàhà-né libre —nì
cachi-yà.

Nansa nì quida Jesús milagru, te nì natùinuù iin nècuàchì cuaá nani Bartimeo

46 Daaní, nì sàà-yà xì compañeru-yà iin
ñuu nani Jericó. Te na xicá-yá ichì queé-yá
ñuu mà, dandu nchícùn stná cuàhà gá
nèhivì. Te yuhù ìchí yucán iá iin nècuàchì
cuaá xícàn caridad. Bartimeo nani-né,
vàchi dèhe Timeo nduú-né. 47 Te nì tiacu-nè
sà-cùyátní Jesús de Nazaret. Ñàyùcàndùá
nì quesaha-né ndáhì-nè, cachí-nè:

—¡Jesús! ¡Mii-ní descendencia ìì xí
David! ¡Cuhi inì-ní yùhù!

48 Doco cuàhà nèhivì cuàhàn yucán, nì
canàhá-nè xì nècuàchìmà:

—Màsà ndáhì gà-ní —cachí-nè.

Doco nècuàchì cuaá mà, chicá ndee ní
ndàhì-nè, cachí-nè:

—¡Jesús! ¡Mii-ní descendencia ìì xí
David! ¡Cuhi inì-ní yùhù!

49 Dandu nì cucuiìn-yà, te nì cachi-yà xì
compañeru-yà:

—Cana-nsianè ni quixí-né.

Dandu nì cana-ne nècuàchì cuaá mà,
cachí-nè xì nècuàchìmà:

—Màsà cúhúún inì-ní; ndacuiìn-ní,
vàchi caná-yá mii-ní.

50 Ñàyùcàndùá, nì tavà-né dòò-né, nì
dàndiàchì-né iladú. Te yàchì nì ndacuiin-nè

cuàhàn-nè ndé iá-yà. 51 Dandu nì xìcàn
tnùhù-yá nùù-né, cachí-yà:
—¿Ndíà nduá cuní-nî quide?
Te nì cachi-nè xì-yá:
—Cunî natùinuí, maestro.
52 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuahán cuéyàà-ní, vàchi sànì ndu-
vàha-ní ñà-nì xinindisa-ní.
Dandu luegu nì natùinuù-né, te nì
tenchicùn stná-nèyà ichì cuàhàn-yà.

11

Nansa nì cuu na ní sàà Jesús ñuu Jerusalén

1 Daaní, nì sàà-yà xì-né yatni ñuu
Jerusalén ndé nduú ñuu cuati nani Betfagé
xì Betania, yatni dìnì yucù Olivo. Dandu
nì càhàn-yà xì úì nècuàchì dacuahá-yá
ñà-cùhùn cuèé-nè nùù-xí. 2 Te dohó nì
cachi-yà xì-né:
—Cuahán-nsià ñuu tii chicá nùù-xí; te
yucán icúmí-nsiâ cuni-nsià ndé iín iin
burru nuhní. Quisì tàñáha ga cuida
nduú-si. Quisì yucán ndaxin-nsiá cun-
daca-nsiàsi quixi. 3 Te nú ndácàtnùhù
nèhivì nùù-nsiá índù chuun ndaxin-nsiási,
dandu cachi-nsià xì-né ñà-Stoho-ndà Señor
xiñuhu xì-sí, doco luegu naxicocuîn-si
—nì cachi-yà.
4 Daaní, luegu nì quihin ùì nècuàchìmà
ichì cuàhàn-nè, te nì xini-nè yucán iín
burru nì cachi-yà, nuhní-si yuhù ìchí yatni
yehè iin vehe. Ñàyùcàndùá nì ndaxin-nési.
5 Doco dava nècuàchì itá yucán, nì cachi-nè:
—¿Índù chuun ndaxin-nsiá burru jaàn?
6 Dandu nì naxiconihí nècuàchìmà
nacua nì cachi-yà xì-né. Dandu nì sàha
nèhivì mà permisu ñà-cundaca-nèsi cùhùn.
7 Ñàyùcàndùá luegu nì saca-nèsi cuàhàn-nè
ndé iá-yà, te nì chitàndòó-né sìcoto xi-ne
dìquì-sí. Dandu nì sàcùnùú-yàsi. 8 Te cuàhà
nècuàchì yucán, nì chitànduhù-né dòò-né
ichì nacua cuàhàn yàha-ya. Te dava-ne, nì
sahnde-nè ndahà yutnù nì chindoo stná-nè
ichì. 9 Te nèhivì idónuu, xì stná nècuàchì
nchícùn cahà-xí, cánandee-né, cachí-nè:
—¡Viva ana sahnú yohó! ¡Ndiaha
gá ndeníhí vàha-ndané, vàchi cuenta
xi Stoho-ndà Señor vàxi-ne! 10 Ndiaha
gá coo, vàchi vàxi-ne cunduu-ne rey,
cusahnú-né na ian nìsa cusahnú xìì-ndà
David. ¡Ansivéhé mii-yá iá ansivi! —nì
cachi-nè.
11 Cunaha-nsiá, ducán nì sàà Jesús ñuu
Jerusalén. Dandu cuàhàn-yà veheñùhu
cahnú, te nì xini-yà nansa iá nsidaa
iñàha yucán. Dandu nì quee-ya ñuu mà
cuàhàn-yà xì úxìn ùì compañeru-yà ndè
ñuu tii Betania, vàchi sànì cuaà.

Nansa nì sadi Jesús nùù nù-higu cónì cànà quisì vídì-nu

12 Dandu dàtnàà inga quìvì nì quee-ya
xì-né ñuu Betania mà vàxi-ya. Te xíhì-yà
doco. 13 Te nì xini xìcà-yá iín iin yutnù nani
nù-higu, te iá ndahà cuìí-nu. Ñàyùcàndùá,
cuàhàn-yà cundehè-yá a có-càá sì-higu
caxì-yá. Doco na ní tnàtuu-ya nì xini-yà
micuísi ndahà-nú iá. Còò quisì vídì, vàchi
tàñáha ga sàà tiempu cana-sì. 14 Dandu nì
cachi-yà xì yutnù mà:
—Màsà nunca cana ga quisì vídì-yó caxì
nèhivì.
Te nì inini stná nècuàchì dacuahá-yá nì
cachi-yà ducán.

Nansa nì tavà Jesús tè-dìcó xi tè-xìín fuera patiu veheñùhu

15 Nì nsihi ñà-yùcán, dandu nì sàà-yà
xì nècuàchìmà ñuu Jerusalén. Dandu
cuàhàn-yà veheñùhu cahnú, te nì taxi
nsihí-yá tè-dìcó xi tè-xìín yucán. Nì naxi-
conihí-yá mesa xi tiàa dama-xi díhùn inga
ñuu, te nì ducùn stná-yà silla xi tè-dìcó xi
loma. 16 Te cónì sáha stná-yà lugar nacuico
ni-iin nèhivì carga xi-ne yàha-ne patiu ve-
heñùhu cahnu-ma. 17 Te nì càhàn fuerte-yà
xì nèhivì yucán, cachí-yà:
—Dohó cachí Dios nùù tutu ìì: "Ve-
heñùhu xi cunduu iin vehe ndé nataca
nèhivì vàxi nsidanicuú ñuu càcàn tàhvì-né
nùí", cachí-yà. Doco sàhà mii-nsiá sànì
nandua na iin lugar ndé ndoó cuàhà
tècuìhnà.
18 Doco dùtù xícusahnú, xì nècuàchì ley
xi veheñùhu, iníní stná-nè ñà-ndùá nì
cachi-yà. Te vichi yúhî-nèyà, vàchi in-
áhá-nê ndulócô nsidaa nèhivì sàhà ñà-ndùá
dacuahá-yá. Ñàyùcàndùá nì quesaha-né
nandúcú-nê nansa cui cahnì-néyà.
19 Daaní, na ní cusinsiquin, dandu nì
quee-ya ñuu mà mànuhù-yá (ñuu tii Beta-
nia).

Nansa nì ìchì dahuun nù-higu mà

20 Daaní, dàtnàà inga quìvì vàxi tu-ya
xì nècuàchì dacuahá-yá, te nì nayàha-ne
xì-yá (ndé iín yutnù mà), te nì xini-nè sànì

ìchì dahuun-nù ndè yohò-nú. 21 Dandu nì
nsinuu ini Pedro, te nì cachi-nè xì-yá:
—Cundehè-ní, Maestro, yutnù nì càhàn
xì-ní, te nì sadì-ní nùù-xí icu, ¡sànì ìchì-nu!
22 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Xiñuhu cunindisá vàha-nsia Dios.
23 Vàchi palabra seguru nduá cachi̗
xì-nsiá yohó: nsidaa nèhivì có-ìá xì duda,
dècuèndè vàtùni dandacú stná-nè nùù
yucù jaàn ñà-cuxioa, te quècahnua ini
mar, te divi ducán ndisa icúmí cuu, nú
nihnú ndisa ini-nè cuu nacua nì cachi-nè.
24 Ñàyùcàndùá, yùhù cachi̗ xì-nsiá, nsidaa
iñàha ni cácàn tàhvì-nsiá nùù Dios,
nú xiníndísâ-nsiá ñà-sà-ìá ñà-ndùá nì
xìcàn-nsià, dandu nìhì-nsiáñà. 25 Doco
dava xichi xícàn tàhvì-nsiá nùù-yá, te xiní
ùhì-nsià iin ñanìtnaha-nsia. Nú ducán
nduá, dandu dihna icúmí-nsiâ cuicahnú
stnahá ini-nsià, dandu vàtùni cuicahnú
stná ini Yuandiáhá-nsiâ iá ansivi sàhà
cuàchi-nsia. 26 Vàchi nú có-xìcáhnû ini-nsià
sàhà ñanìtnaha-nsia, dandu mà cuícáhnû
stná ini mii-yá sàhà cuàchi-nsia.

Nansa nì cachi tè-xídandacú còò derechu xi Jesús quida-ya ñà-ndùá quidá-yá

27 Daaní, nì sàà tu-ya xì-né ñuu Jerusalén.
Te na xicánúú-yá ini veheñùhu cahnú
yucán, dandu yucán nì casaà stnà dùtù
xícusahnú, xì nècuàchì ley xi veheñùhu, xì
stná nècuàchì xídandacú nùù ñuu mà, nì
tnàtuu-ne nùù-yá, 28 cachí-nè:
—¿Índù nì nìhì-ní derechu quida-ní
ñà-ndùá quìdà-ní? ¿Ana divi nì dàndàcú
nùù-ní ñà-quida-ní ducán?
29 Te nì cachi-yà xì-né:
—Yùhù cuní stnáì ndàcàtnùhí nùù
mii-nsiá, te nú ni náxícóníhî-nsiá nùí,
dandu cachitnùhu stnáì xì-nsiá ana divi
nì dàndàcù-xì núì´. 30 Cachi-nsià xì´ ana divi
nì dàndàcù-xì núù Juan (Bautista) ñà-quida
ìì-né nèhivì. ¿A Dios nì cachi xì-né, te ò
nèhivì ñuhìví? Naxiconihí-nsiá nùí.
31 Dandu nècuàchìmà, nì candatnuhu
tnahá nsidaa ní míí-nê, cachí-nè:
—Nú ni cachí-ndà Dios nì dàndàcù-xì
núù Juan, dandu cachi Jesús xì-ndà ¿índù
chuun cónì xìníndísá-ndá nècuàchìmà?
32 Te nú ni cachí-ndà divi nèhivì ùún nì cachi
xì-né, (dandu ni mà quéé víi stná mà).
Ducán nì cacachi nècuàchìmà, vàchi
yúhî-nè ndía ndùá cachi nèhivì xì-né,
vàchi nsidaa nèhivì, quidá-né cuenta iin
nècuàchì yuhù núù Dios nì sanduu Juan.
33 Ñàyùcàndùá, nì cacachi nècuàchìmà
xì-yá:
—Có-cùndáà ini-nsì ana divi nì
dàndàcù-xì núù Juan.
Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ni yùhù, mà cáchí stnáì xì-nsiá ana
divi nì dàndàcù-xì núì´ ñà-quide ñà-ndùá
quidé.

12

Ejemplu sàhà medieru malu

1 Daaní, nì quesaha Jesús nacání-yá xì-né
puru ejemplu. Te dohó nì cachi-yà xì-né:
—Nì ìa iin lamú, nì dànándèe-ne nducu
yòhò sì-uva nùù ñuhù xí-né. Te nì quida-ne
corra-ñà, xì stná iin pila cahnú ndé cuñuhu
ndudi quisì mà; te nì quidavàha stná-nè iin
torre ndé cundiaa peón inii itu-nè. Dandu
nì tatu-nè itnii medieru, te cuàhàn-nè inga
ñuu xìcà. 2 Daaní, na sánì sàà tiempu cùchi
quisì vídì mà, dandu nì techuún-né iin peón
xi-ne nùhù naquihin chii fruta mà nùù
medieru xi-ne. 3 Doco na ní sàà peón mà,
nì catnii medieru mà-né, nì sahnì cuìí-tené,
te nì taxi-ténê, còò ni-iñàha nihí-né nì
násáá. 4 Daaní, inga tu nì techuún lamú
mà inga peón xi-ne, doco divi-ni nì cacani
yuu-ténê, ndè nì dànácuèhè-te dìnì-né, te
nì canàhá-te xi-né. 5 Daaní, tucutu nì
techuún lamú mà inga peón nùù-té. Doco
tèmà, nì sahnì dahuun-tèné. Dandu cuàhà
gá xichi nì techuún lamú mà más gà peón
nùù-té. Doco divi ducán-ní nì cuu, vàchi
dava-ne nì sahnì cuìí-tené, te dava ga-nè nì
sahnì dahuun-tè.
6 ’Ndé làcà mindaa dèhemanì lamú
mà ndóo ga. Ñàyùcàndùá último nì
techuún stná-nè dèhe-ne cuàhàn, vàchi ádi
quidañuhu-té dèhe-ne, nì cahan-né. 7 Doco
medieru mà, nì candatnuhu tnahá-te,
cachí-te: “Tè-yòhó nduú tè-ìcúmí ndutahvì
xì nsidaa ñuhù yohó. Vichi cahnì-ndàté
chicá vàha, dandu mii-nda nanduu-nda
stohà”, nì cachì-te. 8 Ñàyùcàndùá nì
catnii-tè dèhe lamú mà, nì sahnì-ténê, te
nì dàcàná-te nsìi ma yàtà corra.
9 ’Pues vichi, ¿ndía ndùá icúmí lamú
mà quida-ne xì medieru mà? Icúmí-nê
nùhù-nè yucán, te cahnì nsìhí-nète, dandu
nanducu saa-né inga ana quidachuún ñuhù
xí-né.
10 Dandu nì cachi gà-yà xì nèhivì mà:
—A táñâha ga cahvi-nsia nùù tutu ìì xí
Dios ndé cachá̗ palabra yohó:

Nì ìa iin cavà, te nì cahíchì ini albañil-ñà.
Doco vichi sànì sàà mà nì sàcùn-
dua yùù vìcò esquina vehe. 11 Divi
Stoho-ndà Señor nduú ana nì quida
ducán. Te ndulócô-ndà ñà-ndiaha
guá nì quida-ya.
(Ducán nacání nùù tutu ìì, nì cachi Jesús.)

12 Daaní, nècuàchì xícusahnú sàhà re-
ligión ñuu mà, nì cundaà ini-nè divi mii-né
cáhàn-yà sàhà-xí na ní nacani-ya ejemplu
mà. Ñàyùcàndùá, nì cuni-nè tnii-neyà,
te chicadi-nèyà. Doco ñà-yúhî-nè nèhivì
cuáhà yucán, ñàyùcàndùá, nì nacoo-neyà,
cuàhàn-nè.

Nansa nì cachi Jesús sàhà renta xi ñuu-ndà

13 Dandu nì techuún-né iin ùì nècuàchì
fariseu quixi xi iin ùì nècuàchì partidu
xi rey Herodes, cuní-nè dadaná-néyà na
cáhàn-yà. 14 Ñàyùcàndùá, nì tnàtuu-ne
nùù-yá, cachí-nè xì-yá:

—Maestro, ináhá-nsî mii-ní, ana ndàà
cuisì inì-xi nduu-ní. Có-quìhín casu-ní
nansa cachí nèhivì, ni có-yûhî stná-ní ni-iin
nèhivì, vàchi chináhá víi-ní ñà-ndùú ichì
váha Dios. Cachì-ní xì-nsí: ¿A vátùni
sáha Dios lugar ñà-chiyàhvi-nda renta nùù
rey cahnú César, á coó? ¿A ndiá ìcà-ndà
chiyàhvi-nda, á coó?

15 Doco Jesús, sànì cundaà ini-yà
có-xîcàn tnùhù sahnú ndisa-ne nùù-yá;
ñàyùcàndùá, nì cachi-yà:

—¿Índù chuun cuní-nsià quida-nsia
maña nùí? Cunihi-nsia iin dìhùn quixi,
cundehíà nansa iá`.

16 Dandu na ní quesaa dìhùn plata mà, nì
indehè-yáñà, te nì cachi-yà xì-né:

—¿Bueno, ana dìnúù-xí, te ana dìquívì-xì
itúú ìcà dìhùn yohó?

Te nì cachi-nè:

—Divi rey cahnú César.

17 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú ducán nduá, dandu nacuàha-nsia
César ñà-ndùá icúmí-nsiâ cuàha-nsiàte, te
cuàha stná-nsià Dios ñà-ndùá ndiá ìcà-nsiá
cuàha-nsiayà —nì cachi-yà.

Dandu nèhivì iníní, nì ndulocó-nè
ñà-nchìchí guâ nì naxiconihí-yá nùù
nècuàchìmà.

Nansa nì cachi Jesús iá nansa natiacu-ndà

18 Dandu nì catnàtuu itnii nècuàchì sa-
duceu nùù-yá nì càhàn-nè xì-yá. Nècuàchì
yucán, có-xìníndísâ-né icúmí natiacu nsìi.
Ñàyùcàndùá, dohó nì cachi-nè xì-yá:

19 —Maestro, ñà-yòhó nduá nì tiaa Moisés
quida-nda: "Nú sànì xìhì iin tiàa, te còò
déhe-ne nì ndóo xi ñahàdìhí-nè, dandu
icúmí ñani nsìi ma nandàhà-né xì ñahà
mà, áma cóó iin dèhe-ne; dandu quida-nda
cuenta na ian dèhe nsìi-ma cunduu méè
mà". 20 Cunaha-ní, nì sandoo ùsà ñànì. Te
nècuàchì chicá sahnú, nì nandàhà-né xì
iin nècuàchì ñahà, doco nì xìhì-nè, te còò
déhe-ne. 21 Dandu ñani-nè chicá nchícùn
gà, nì nandàhà stná-nè xì ñahà cuaán ma,
doco nì xìhì stná nècuàchì úì mà, te còò
stná dèhe-ne. Te divi ducán nì cuu stná xì
nècuàchì únì. 22 Dècuèndè nì sàà nsì-úsà-nè
nì nandàhà iin iin-ne xì ñahà mà, (te iin
iin-ne nì xìhì-nè), doco còò ni-iin dèhe-ne
nì ía (xi ñahà mà). Daaní, último nì xìhì
stná nècuàchìmà. 23 Ñàyùcàndùá, na sáà
quìvì (cachí-nsià) natiacu nsìi, ¿índù tiàa
ma nacuaca xi nècuàchì ñahà mà? vàchi
antes nsì-úsà-nè nìsa ìa xi-ñá —nì cachi-nè.

24 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Còó, có-càchí viì-nsiá, vàchi có-cùndáà
inì-nsia nansa cachí tutu ìì xí Dios, ni
có-cùndáà stná inì-nsia ñà-càhnù-guá
poder xi-ya. 25 Cunaha-nsiá, na sáà
quìvì natiacu nèhivì, mà nándàhà gá-nè,
vàchi nahi ángel ndoó ansivi icúmí-nê
nanduu-ne. 26 Te vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá
sàhà nansa iá ñà-natiacu nsìi. Ádi sánì
cahvi-nsia nùù tutu nì tiaa Moisés ndé
cachá` sàhà yutnù tii (xíxìn), te iá Dios
mahì-nú, te nì cachi-yà xì Moisés: "Yùhù
nduí Dios càhvì nsì-Abraham, xì nsì-Isaac,
xì nsì-Jacob", cachí-yà. 27 (Ñàyùcàndùá,
itiácú ìì nècuàchì sànaha ma), vàchi
nècuàchì ní xìhì dahuun ndisa, mà cúí
cahvi-né Dios, cuisì nèhivì itiácú càhvì
xì-yá. Ñàyùcàndùá, ni-iyuhu có-ìá viì
ñà-ndùá cachí mii-nsiá —nì cachi Jesús.

Nansa nì cachi Jesús índù ley xi Dios chicá ndiaá

28 Daaní, iin nècuàchì ley xi veheñùhu, nì
inini-ne nansa nì ndatnuhu stnahá-né, te
nì cundaà ini-nè yáha ga nì naxiconihí víi
Jesús nùù nècuàchì yucán. Ñàyùcàndùá,
chicá nì tnàtuu-ne, te nì ndàcàtnùhù-né
nùù-yá, cachí-nè:

—Nùù nsidaa ñà-ndùá nì dàndàcú Dios,
¿índù ñà-chicá ndiaá?

29 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ñà-dàndàcú Dios chicá ndiaá nduá
yohó: "Cunini vàha-nsia, nèhivì Israel,
vàchi Stoho-ndà Dios, imindaa-yá. 30 Te

icúmí-ndá cuu ini-ndà sàhà-yá xì nsidanicuú anima-ndà, xì nsidanicuú voluntad xi-nda, xì nsidanicuú sàxìnítnùní-ndà, te nsidanicuú stná valor xi-nda". Ñà-jaàn nduá dandacú Dios chicá ndiaá chivàha nèhivì. 31 Daaní, nacua cachí ley primeru mà, ducán cachí stná ley ùì dàndàcú-yá: "Nacua cuú ini-ndà sàhà mii-nda, ducán icúmí stná-ndà cuu ini-ndà sàhà ñanìtnaha-nda". Còò cá ñà-nì dàndàcú Dios chicá ndiaá nùù ùì ñà-jaàn.

32 Dandu nì cachi nècuàchì ley xi veheñùhu ma:

—Cachí vàha ndisa-ní, maestro; ñà-ndáà nduá, vàchi imindaa Dios iá, còò cá ana nduú Dios, cuisì mii-yá. 33 Te icúmí-ndá cuu ini-ndà sàhà-yá xì nsidanicuú anima-ndà, xì nsidanicuú sàxìnítnùní-ndà, xì nsidaa voluntad xi-nda, xì nsidaa stná valor xi-nda; te icúmí stná-ndà cuu ini-ndà sàhà ñanìtnaha-nda nacua cuú ini-ndà sàhà mii-nda. Vàchi ñà-jaàn chicá ndiaá nùù nsidanicuú promesa cuàha-ndayá, a sea nduá iin quisì coco nùù-yá; te ò ndéni promesa nì cùí —nì cachi-nè.

34 Dandu Jesús, nì xini-yà nì naxiconihí víi nècuàchìmà nùù-yá; ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—Làcà iyuhu-ni cumánì, te sàà-ní cunduu-ní iin nèhivì ñuhìví ìì xí Dios.

Daaní, (na ní nsihi nì cachi-yà ñà-jaàn), dandu ni-iin nèhivì, cónì sáha ndee gá ini-nè dadavátnáhâ-né xì-yá.

Ana divi nduú yohòtéhè Cristu

35 Daaní, iin quìvì iá-yà veheñùhu cahnú, dacuahá-yá nèhivì, te nì cachi-yà xì-né:

—Cachí nècuàchì ley xi veheñùhu: "Descendencia xi xìì-ndà David nduú Cristu". Ducán cachí nècuàchìmà, doco ¿índùví cuní cachàmà? 36 Vàchi divi xìì-ndà David nì tiaa stná-nè sàhà Cristu tìxi poder xi Espíritu Ìì xí Dios, te dohó nì cachi-nè:

Nì càhàn Yua-nda Dios xì Stohì (divi Cristu), nì cachi-yà: "Yohó coo-ní ladu cuàhí ndè cachi sàà cundeí nùù nsidaa tè-xìní ùhì xì-ní, dandu cusahnú fuerte-ní nùù-né", nì cachi Dios.

37 Cundehè-nsiá, nì cachi David ñà-Stoho-nè nduú Cristu. Doco nú ducán nduú-yá, dandu ¿índù modo cui cunduu stná-yà iin descendencia xi-ne? (Doco ñà-ndáà nduá) —nì cachì Jesús.

Te nsidaa nèhivì cuáhà yucán, cudîì ini-nè xì ñà-ndùá cachí-yà.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà nècuàchì ley xi veheñùhu ñà-có-quìdá-né cumplir, cachí-yà

38 Dandu nì dàcuàhá gá-yà nèhivì, cachí-yà:

—Còtó quida-nsia na xíquida nècuàchì ley xi veheñùhu. Vàchi ñà-diì xí-né nduá cacanuu-ne cundixi-ne sìcoto quihín vico, te casàhú tnùñuhu nsidaa nèhivì xì-né yàhvi. 39 Te na sáhàn-nè veheñùhu, ò ndoó-né iin vicò, dandu nandúcú-nê lugar ndé chicá ndiaha cundoo-ne. 40 Te tùha stná-nè (tnii diqui-né ley, te) xidándiáá stná-nè vehe nècuàchì nì xìhì ìì-xí, dandu después sácuìta-ne nacuátú cuáhà-né na ian ndisa guá vàha-ne. Sàháyùcàndùá, iin castigu chicá fuerte icúmí-nê nìhì-né —nì cachi Jesús.

Nansa nì nacuni Jesús cuàhà gá ndiaá promesa tii nì sàha ñahàcuàán ndahví

41 Iin xichi iá-yà veheñùhu cahnú yatni ndé itá alcancía xi Dios, te indéhe-yá nèhivì daquée-ne dìhùn ini alcancía mà. Tècuìcà, cuàhà gá dìhùn nì dàquée-tè. 42 Dandu nì quixi stná iin nècuàchì ñahà ndahví nì xìhì ìì-xí; te nì dàquée-ne ùì dìhùn cuàtì ndiaá nahi ùxìn centavu. 43 Ñàyùcàndùá, nì cana Jesús nècuàchì dacuahá-yá nataca-nè nùù-yá, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-nsiá, chicá más nduá nì sàha nècuàchì viuda ndahví yohó nùù ñà-nì sàha nsidaa gá nèhivì yucán. 44 Vàchi nsidaa gá-nè, cuisì ñà-cùyódo nùù-né nduá nì sàha-ne. Doco nècuàchì ñahà yohó, mate ndahví dahuun-ne, doco nì sàha-ne nsidanicuú dìhùn sàhà ñà-cuiin-ne ñà-cutiacu-nè.

13

Ñà-ndùá nì cachitnùhu Jesús cuu xi veheñùhu cahnú iá ñuu Jerusalén tiempu xi-ya

1 Daaní, na ní quee-ya veheñùhu cahnú, dandu nì cachi iin nècuàchì dacuahá-yá xì-yá:

—Cundehè-ní, Maestro. ¡Na vico guá iá yùù nahnú nì cuàha veheñùhu yohó, te na cuaha guá ndáa stná vehe yohó!

2 Doco nì naxiconihí Jesús nùù-né:

—¿A xiní-nsià vehe nahnú yohó? Cunaha-nsiá, vàxi iin quìvì, dandu ni mà códotnahá gá ni-iin yùù yohó, vàchi icúmíâ caà nsìhá quida nèhivì.

Ñà-ndùá icúmí cuu ñà-cundaà ini-ndà sà-ìtúú xìnu tiempu yohó

3 Daaní, cuàhàn cuaán-yá xì-né ndè yucù
Olivo iá frente veheñùhu cahnú, te yucán
nì sàcòo-ya. Te na ndoó-né xì-yá yucán,
dandu nì càhàn ùnì-nè xì-yá, divi Pedro, xì
Jacobo, xì Juan, nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá,
cachí-nè:
4 —Cachì-ní xì-nsí índù quìvì cuu nsidaa
ñà-nì cachì-ní jaàn. ¿Índù milagru coo
ñà-cundaà ini-nsì ñà-sà-ìtúú quìvì cuu nsi-
daájàn?
5 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuidadu cundoo-nsia ñà-màsà
dándáhvî ni-iin nèhivì mii-nsiá. 6 Vàchi
cuàhà ana icúmí quixi danani úún-né
nduú-né yùhù, te cachi iin iin-ne xì nèhivì
ñà-Cristu nduú-né. Te sàhájàn cuàhà
nèhivì nìhì-né dandahví-nè.
7 'Doco mii-nsiá, na cunitnùhu-nsia
iá cuàhà guerra yoho te yucán, màsà
yúhî-nsià, vàchi fuerza icúmí coo ducán.
Doco tàñáha ga xìnu tiempu yohó nduájàn,
iá gà ñà-vàxi cuu. 8 Daaní, ñuu xì ñuu,
icúmíâ nàá stnahá. Vàchi cuàhà rey,
icúmí-tê dandacú-te coo guerra xì inga
ñuu. Te icúmí tnàa stná yoho te yucán
ñuhìví, te coo stná tnama. Doco ñà-làcà
cuàhàn quesaha tnùndoho cunduamà.
9 'Doco mii-nsiá, cundoo tùha-nsia,
vàchi icúmí nèhivì tnii-ne mii-nsiá
cundaca-nensià cùhùn nùù tè-xícusahnú.
Te icúmí-nsiâ ñàhnì cuìí-nsià ini veheñùhu.
Te sàhà-ñá càhvì-nsiá yùhù, ñàyùcàndùá,
icúmí-nê datnátuu stná-nè mii-nsiá nùù
gobernador xì nùù rey (ñà-càhàn tnùhù-né
dìquì-nsiá). Dandu ñà-jaàn cunduu
tiempu vàha cachi vate-nsiá ñà-ndùá
xiníndísâ-nsiá cunini-temà. 10 Te dècuèndè
inicutu ñuhìví icúmí cuìtià stná razón
ndiaha xí Dios, dandu después xìnu (tiempu
yohó). 11 Doco icúmí nèhivì canicuàchi-ne
sàhà-nsiá, te cundaca-nensià cùhùn nùù
tè-xícusahnú. Doco màsà nácání ini-nsià
ni-iyuhu índù palabra naxiconihí-nsiá
nùù-té. Còó, cuisì nacua dachítnùní ini Dios
mii-nsiá hora yucán, divi cachi-nsià xì-té.
Vàchi màdì mii-nsiá cunduu ana càhàn;
còó, divi Espíritu Ìì xí Dios icúmí dacáhàn
xì-nsiá.
12 'Doco dava nèhivì, dècuèndè ñani-nè
icúmí-nê cahin-nè nùù autoridad ñà-cui
nècuàchìmà. Te dava stná-nè, dècuèndè
dèhe-ne cahin stná-nè ñà-cuià. Te dava
stná-nè, dècuèndè yuadíhí-nê cuni ùhì-nè,
te canicuàchi stnahá-né ñà-cui-nè. 13 Te
mii-nsiá, sàhà yùhù icúmí nsidaa nèhivì
cuni ùhì-nènsià. Doco nú iin-ni cunihnu
vàha inì-nsia dècuèndè sàà xìnu tiempu,
dandu càcu-nsia nùù Dios.
14 'Sànaha nì cachitnùhu Daniel iin pal-
abra xi Dios sàhà nansa icúmí coo iin figura
dana có-xìñùhù dahuun-ya. Cunaha-nsiá,
quìvì cuni-nsià sànì sàcuììn figura mà iin
xaan ndé còò permisu cuian, (dandu seña
cundua). Te vichi xiñuhu cundaà ini nsidaa
ana càhvì-xì tutu yohó. Pues na sáà quìvì
yucán, dandu ni cunúdèhé nsidaa nèhivì
ndoó ladu Judea yohó cùhùn-nè yucù. 15 Te
nú dìnìvèhé ndoó-né (quetátú-nè), dandu
(yàchì ni nuú-né cunudèhé stná-nè), doco
màsà nánsìhvi ga-nè vehe nsiquihin-ne
ñà-ndùá icúmí-nê. 16 Te nú ndoó-né nùù
ìtú, dandu màsà nándúcú-né ni cotón-nè.
17 Te ¡ndahví nècuàchì ñahà cuhí cuàhàn
tùinuù méè-xi quìvì yucán! Te ¡ndahví
stná nècuàchì icúmí xí méè chìchì! 18 Te
càcàn tàhvì stná-nsià nùù Dios ñà-màsà
cúvìxin na sáà tiempu cunudèhé-nsià mà.
19 Vàchi yáha ga icúmí nèhivì ndoho-ne
quìvì yucán. Còò cá tnùndoho chicá cahnú
ni ía ndè quìvì nì cuyucun ñuhìví xì ndé
quìvì coamà. Ni quìvì después, mà sáà
gà coo tnùndoho ndudava xán. 20 Te
nú màsà cúndéhe ndahví Dios, dacúxíó
yàchì-yà tnùndoho ma, dandu ndùtù nsìhí
nèhivì ñuhìví nì cùí. Doco sàhà nèhivì
sànì nacàxin-ya, ñàyùcàndùá sànì chitnùní
ini-yà ñà-chicá yàchì dacúxíó-yá tnùndoho.
21 'Quìvì yucán màsà cúníndísâ-nsiá yuhù
nèhivì cachí xì-nsiá: "Cundehè-nsiá, yohó
iá ana nduú Cristu", te ò: "Yucán iá-yà".
22 Vàchi icúmí quixi cuàhà tètnùhù, te
iin iin-tè cachì-te ñà-divi Cristu nduú-te.
Te icúmí quixi cuàhà stná ana danani
úún càhàn cuenta xi Dios. Ndè quida
stná-te cuàhà milagru sàhà-ñá ndulocó
nèhivì, áma níhì stná-te dandahví-te
nèhivì nì nacàxin-ya cahan-té, doco mà
cúí. 23 Ñàyùcàndùá, mii-nsiá, cundoo
tùha-nsia, vàchi sànì cachitnùhi xì-nsiá
nsidaa ñà-ndùá icúmí cuu.

Nansa icúmí cuu quìvì naxicocuîn Jesús

24 'Nú sànì yàha tiempu tnùndoho quìvì
yucán, dandu mà cúnchíi gá ni orá ni yoo.
25 Te sìnsìví itándiáá ansivi, icúmí-sî còyo
nihni-sì nùù ñuhìví. Te sìtnúù nahnú,
icúmí stnâ-si ndacùchí ndee-sí. 26 Dandu
natùi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,

cundehè nèhivì ñuhìví yùhù sàmànui mahì
vìcò xì poder cahnú xí. Te ndiaha gá
coo inicutu ndé mànui. 27 Dandu luegu
icúmî techuín ángel xi cùhùn-nè inicutu
ñuhìví ñà-danátácá-nè ana nduú nèhivì
sànì nacàxin, mate ndoó-né iin xaan ndé
vihi gá xica ñuhìví xì ansivi, doco icúmí-nê
nataca-nè quixi-ne quida ángel xi.
28 'Vichi cuàhìn nacani xì-nsiá iin ejem-
plu sàhà nù-higu sàhà ñà-cundaà inì-nsia
iñàha. Nú sànì ndunsidi-nú nì que-
saha naná dìtù yuté-nu, dandu ñà-yùcán
cundáà ini-ndà sà-ìtúú tiempu ihni. 29 Pues
ducání stná xì mii-nsiá; quìvì cuni-nsià
cuú ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá, dandu
vàtùni cundaà stná inì-nsia ñà-sànì cuy-
atni tiempu naxicocuîn nduá; sà-ìtúú
nihni. 30 Te mà sáà cui nsihi nèhivì
itiácú vichi dècuèndè cachi sànì cuu ndisa
nsidaa ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá vichi.
31 Cunaha-nsiá, icúmí sàà ansivi xì ñuhìví
ndañuhá, doco palabra xi, còó, mà nunca
sàà ndañuhá.
32 'Doco ni quìvì, te ni hora naxicocuîn,
ni-iin nèhivì có-ìnáhá-nê, ni ángel ndoó
ansivi, có-ìnáhá stnâ-nè. Ni stná yùhù ana
nduú Dèhemanì Dios, có-ìnáhá stnâì; cuisì
Yuamánì´ nduú ana ináhá.
33 'Ñàyùcàndùá, cundoo tùha-nsia, te
cunihnu vàha ini-nsià, vàchi có-ìnáhá-nsiâ
índù hora divi cuu nsidaájàn. 34 Ducán
iá na ian quidá iin lamú na cuyúcún-nè
cùhùn xìcà-né, dandacú-né nùù mozo xi-ne
sàhà biene xi-ne. Iin iin mozo mà, nihí-te
chuun quida-tè. Te mozo ndiaá yehè, ndacú
núù stná-te ñà-cundiaa tùha-tè yucán.
35 Pues divi ducán stná mii-nsiá, xiñuhu
cundoo tùha-nsia, vàchi có-ìnáhá-nsiâ
índù hora divi naxicocuîn yùhù ana nduú
Lamú xi-nsia, sea cuñaà, ò dava ñùu,
ò sinduhá cundua, te ò naha. 36 Vàchi
nanàá icúmî naxicocuîn, ñàyùcàndùá
còtó (nandòdó-nsiá ñà-jaàn), te na ian
quídì-nsià cundua. 37 Ñàyùcàndùá, yùhù
cachî xì-nsiá nacua cachî xì nsidaa nèhivì
xí, ni cúndóó tùha-nsia —nì cachi Jesús.

14

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-nàndúcú-nê nansa tnii-ne Jesús

1 Daaní, cumánì gá ùì quìvì cunduu
vicò pascua xì stná vicò xixí-né pan
có-ndùtáchí. Te dùtù xícusahnú, xì
nècuàchì ley xi veheñùhu, nì nanducu-né
nansa tnii dèhé-nè Jesús ñà-cui-yà. 2 Doco
nì cachi-nè:
—Còó, màdì mahì vicò (quida-nda
ducán), vàchi te nú còó, vihini nacuidà
nèhivì.

Nansa nì sòdò iin nècuàchì ñahà ndutè tnàmì itnu dìnì Jesús

3 Iá-yà vehe iin nècuàchì ñuu Betania
nani Simón, iin nèhivì nì sandoho cuèhè
lepra antes. Te iá-yà xixí-yá, te yucán
nì sàà stná iin nècuàchì ñahà, nihí-né iin
quìdi iá dùcùn-xí. Yùù nì cuyucàn mà, te
ñuhá ndutè tnàmì finu nani nardo; te ndiaá
sàstnùhù-té. Dandu nì sàhnù nècuàchìmà
dùcùn quìdi ma nì sòdò-nète itnu dìnì-yá.
4 Doco dava nècuàchì xixí yucán, nì cuduchi
gá ini-nè, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:
—¿Índù chuun nì sate uun-ne ndutè
jaàn, te ndiaá guâ-te? 5 Chicá vàha
dicò-néte ni cuí, te mà úhì quee iin ùnì
cientu dìhùn plata dasàn-ndà nùù nècuàchì
ndahví.
Ducán cachí-nè, cánàhá-nè xì
nècuàchìmà.
6 Doco nì cachi Jesús xì nèhivì mà:
—Nacoo-nsia nècuàchì jaàn. ¿Índù
chuun cánàhá-nsià xì-né? Vàchi iin
ñà-vàha nduá sànì quida-ne xì´. 7 Vàchi
nècuàchì ndahví, nicanicuahàn ndoó-né
xì-nsiá, te mà úhì chindee-nsiánè nú
cahan-nsiá. Doco yùhù, còó, sacù-ni
quìvì ié` xì-nsiá. 8 Ñàyùcàndùá, nècuàchì
ñahà yohó, ñà-ndùá sáà-nè quida-ne,
divi nduá sànì quida-ne sàhí, na ian
sànì quidatatna-né cuerpu xi sàhà-ñá
cundùxan, ducán nduá. 9 Te yùhù
cachítnùhi xì-nsiá, nsidanicuú ñuu ndé
sàà razón ndiaha xí Dios inicutu ñuhìví,
yucán icúmí sàà stná palabra sàhà ñà-vàha
nì quida nècuàchì ñahà yohó, te ducán mà
nunca sàà nèhivì nandòdó-né nècuàchìmà.

Nansa nì saquin Judas compromisu cahin-nè Jesús nùù nècuàchì xídandacú

10 Nùù ùxìn ùì compañeru Jesús, iin-ne
nani Judas Iscariote. Nècuàchì yohó, nì
sàhàn-nè nùù dùtù xícusahnú, nì ndat-
nuhu-né xì nècuàchìmà ñà-cahin-nèyà.
11 Te nì cacudiì ini nècuàchìmà na ní cun-
daà ini-nè. Te nì saquin-nè compro-
misu chiyàhvi-ne. Ñàyùcàndùá, nì que-
saha Judas mà nandúcú-nê índù modo
dayáha-neyà ndahà nècuàchì yucán.

Nansa nì cutnahá Jesús xì compañeru-yà nì xixi-ya Cena ìì

12 Daaní, nì sàà tu quìvì primeru xi
vicò xixí-né pan có-ndùtáchí. Te quìvì
yucán xíhì stná lelù nduú promesa siempre
sáha-ne vicò pascua mà. Ñàyùcàndùá, nì
cachi nècuàchì dacuahá-yá xì-yá:
—¿Índù divi cuní-nî cùhùn-nsì quidayu-
cun-nsì ñà-cuxi-ní comida vicò pascua?
13 Dandu nì dàndàcú-yá nùù ùì com-
pañeru-yà, cachí-yà:
—Cuahán-nsià ini ñuu. Te yucán
icúmí-nsiâ ndacùhun tnahá-nsiá xì iin
tiàa idádocó xì iin yoo tècuìí. Nècuàchì
yucán cunchicùn-nsià cùhùn. 14 Te divi
vehe ndé quìhvi-ne, yucán càhàn-nsià xì
nècuàchì dìvéhé-xímá, cachi-nsià xì-né
ñà-dòhó cachí maestru: ¿Índù iá cuartu
cahnú ndé cuxi-ya comida pascua xì
nècuàchì dacuahá-yá? 15 Dandu icúmí
nècuàchìmà dacuní-nè mii-nsiá índù iá iin
vehe cahnú pisu dìquì-xí ndé sà-ìá nsidaa
ñà-ndùá xiñuhu. Yucán quidayucun-nsià
ñà-cudiní-nda.
16 Dandu nì quihin ùì nècuàchìmà ichì
cuàhàn-nè. Te nì sàà-nè ini ñuu mà, te
nacua nì cachi-yà, ducán ndisa nì cuu.
Ñàyùcàndùá divi yucán nì quidayucun-nè
comida pascua.
17 Daaní, na ní cuñaà, dandu nì sàà stná-yà
xì nsì-úxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá. 18 Te na
ndoó-né xixí-né, dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cunaha-nsiá, iá iin-nsia cuàhàn cahin
xì´. Te yohó iá-nè xixí-né xì-ndà.
19 Dandu nì nàcùndoo nsidaa nècuàchìmà
tnùnsí ini, te nì cachi iin iin-ne xì-yá:
—¿A víhíní yùhù?
—¿Te ò yùhù? —cachí inga-nè.
20 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nùù nsì-úxìn ùì-nsià, iin-nsia cuàhàn
cahin xì´, mate iin-ni xixí-né xì-ndà, te tavá
stná-nè pan nùù cazuela yohó. 21 Ñà-ndáà
nduá, icúmí cuu ndisa ñà-nduà´ nì cachit-
nùhu nùù tutu ìì ñà-ìcúmí cui yùhù ana
nduu Tnaha Nèhivì Ñuhìví. Doco tiàa
cuàhàn cahin xì´, ¡ndahví-nè! Chicá vàha
màsà túinuù-né ñuhìví nì cùí —nì cachi-yà.
22 Na meru xixí nsidaa-né, nì tnii-ya iin
pan, te nì naquimanì-yá Dios sàhà-ñá, te nì
dàcuàchí-yáñà, nì dasàn-yá nùù nècuàchì
dacuahá-yá mà, cachí-yà:
—Tnii iin iin-nsia pan yohó, vàchi nahi
iquìcúñú yùhù nduá.
23 Dandu nì tnii stná-yà pocillu, nì
naquimanì stná-yà Dios sàhà ñà-ñùhú, te
nì sàha-ya nì caxihi nsidaa-né. 24 Dandu nì
cachi-yà:
—Ndutè sì-uva yohó, nahi nìí nduú-te,
vàchi divi sàhà nìí icúmî nacoi iin ichì
sàà cunchicùn nèhivì nú sànì xìtià-ñà sàhà
cuàhà-né. 25 Doco cunaha-nsiá, mà cóhó
gué` ndutè sì-uva yohó dècuèndè cachi sàà
nacoho saa túì-te quìvì sáà cusahnú Dios
inicutu ñuhìví yohó.

Nansa nì cachi Jesús xì Pedro ñà-ìnáhá-yâ icúmí-nê nacuaà-néyà

26 Daaní, nì xito nsidaa-né alabanza, te nì
quee-ne cuàhàn-nè xì-yá ndè yucù Olivo.
27 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ñuú vichi icúmí nsidaa-nsiá nacoo ni-
hni-nsia yùhù, vàchi ducán cachí tutu ìì:
“Cuàhìn dacúxíóé pastor, dandu icúmí riì
cuìtià nihni-sì”, cachá`. 28 Doco nú sànì
natiacuì, dandu icúmî codònùí nùù-nsiá
cùhùn ndè ladu Galilea.
29 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Mate ni sáà nsidaa nèhivì nacoo ni-
hni-ne mii-ní, doco yùhù, còó, mà nunca.
30 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cunaha-ní, divi ñuú vichi icúmí-nî
nacuaà-ní yùhù. Tàñáha ga coto lehe ùì
xichi sinduhá, te sànì nacuaà-ní yùhù ùnì
xichi.
31 Doco Pedro, yáha ga ndee ní càhàn-nè,
cachí-nè:
—Còó. Mate ni cahní-nèndó, doco mà
nunca sàì nacuaì´ mii-ní —nì cachi-nè.
Te divi ducání nì cachi gà stná nsidaa
nècuàchì dacuahá-yá mà.

*Nansa nì sàhàn Jesús huertu nani Getse-
maní, te nì xìcàn tàhvì-yá nùù Yuamánì-yá*

32 Dandu nì sàà-yà xì-né iin xaan nani
Getsemaní. Te nì cachi-yà xì-né:
—Mii-nsiá, yohó ndòo-nsia. Te yùhù,
cùhìn chicá nùù-xí càcàn tàhví nùù Dios.
33 Dandu nì saca-ya Pedro xì Jacobo xì
Juan, cuàhàn-yà xì-né. Te nì sàcòo-ya
na ian yúhî-yà, te nì quesaha-yá yáha ga
nacání cuáhà ini-yà. 34 Te nì cachi-yà xì-né:
—Yáha ga ié` tnùnsí ini, na ian cunía
cahnì dahuan yùhù. Ñàyùcàndùá, yohó ni
ndóo-nsia, te cunchito tùha-nsia.
35 Dandu cuàhàn-yà chicá nùù-xí, te nì
sàcùnduhù ndèé-yá nì xìcàn tàhvì-yá nùù
Dios, áma cui cuxio tnùndoho icúmí-yâ
yàha-ya. 36 Te dohó nì cachi-yà:
—Yuamánì´, nsidaa iñàha vàtùni
quida-ní. Ñàyùcàndùá, xícàn tàhví nùù-ní

áma cúxíó tnùndoho icúmî yàhi, vàchi na
iin (ñà-úà ñuhú iin) taza nduá nùí, te ùhì
cohià. Doco màdì ñà-ndùá cuní yùhù ni
cúndúá, cuisì ñà-ndùá cuní mii-ní.
37 Dandu vàxi tu-ya ndé nì ndòo nècuàchì
dacuahá-yá, te nì xini-yà xíquidì-nè.
Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì Pedro:
—Simón, ¿índù chuun quídì-ní? ¿Áma
cui cunchito-ní ducán iin hora ni? 38 Cundoo
tùha-nsia, te càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios
sàhá màsà dándáhvî ñà-malu mii-nsiá,
vàchi mate iá voluntad xi-nsia, doco iyuhu
gá valor icúmí cuerpu-nsià ñà-quidandee
inì-nsia.
39 Dandu nì sàhàn-yà inga xichi, te divi
ducán-ní nì cachi tu-ya xì Yua-yá Dios.
40 Dandu vàxi tu-ya, te nì xini-yà tucutu
quídì-nè, vàchi sádì vàhná-nè. Ni có-nàníhì
tnùní ini-nè nansa naxiconihí-né nùù-yá.
41 Dandu tucu tu nì sàhàn-yà ñà-únì, te nì
nsiaa tu-ya nùù-né, cachí-yà:
—Cùdù cuéyàà-nsià, te quetatu-nsià
vichi, vàchi sà-ìá, sànì sàà hora xi yùhù ana
nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, divi hora icúmî
yàhi ndahà nèhivì cuáchi. 42 Ndacuìta-nsia,
cúhùn-ndà, vàchi sà-ìtúú quesaa ana nì
cahin xì´.

Nansa nì tnii nèhivì Jesús, te nì suhni-nèyà

43 Daaní, na cáhàn ìì-yá xì nècuàchìmà,
dandu nì quesaa Judas, divi iin nècuàchì
nùù ùxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá. Te ndacá
stná-nè cuàhà gá tiàa xínihi xi espada xì
garroti. Cuenta xi dùtù xícusahnú vàxi-tè,
xì cuenta xi stná nècuàchì ley xi veheñùhu,
xì stná nècuàchì xídandacú nùù ñuu mà.
44 Te sànì ndatnuhu Judas xì nsidaa tiàa
xícutnahá xi-né ñà-coo iin seña ana tnii-tè.
Divi ana chìtú-nè cunduu meru ana tnìì
cúhùn presu.
45 Dandu na sánì quesaa-nè, dandu vichi
vichi nì tnàtuu-ne nùù Jesús, cachí-nè:
—¡Maestro, maestro!
Dandu nì chìtú-nè nùù-yá.
46 Dandu compañeru-nèmà, nì tnii-tè
Jesús, nì ndòo-ya ndahà-té. 47 Doco iin
nèhivì xí-yá, nì tavà-né espada xi-ne, nì
cani-ne iin tiàa quidáchúûn nùù dùtù
cusáhnû, nì sahnde-nè iin tùtnù-té.
48 Dandu nì cachi-yà xì nsidaa nèhivì cuáhà
mà:
—A ducán nduú modo tnií-nsiá yùhù,
vàxi-nsia nihí-nsiá espada xì garroti
ñà-tnii-nsia yùhù, na ian tècuìhnà nduí,
49 mate nsìquívì nìsa ìe xì-nsiá veheñùhu
cahnú dacuahí nèhivì, doco cónì tnìí-nsiá
yùhù. Doco cunaha-nsiá, dohó quidá-nsiá
xì´ vichi sàhà-ñá cuu ndisa ñà-ndùá cachí
nùù tutu ìì —nì cachi Jesús.
50 Dandu nì nacoo nihni nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá mii-yá, nì xinudèhé-nè.

Iin tèchii nì xinudèhé stná

51 Daaní, nchícùn stná iin tèchii ndixi-xi
iin dahmà. Te nì tnìì stná-te. 52 Doco nì
ndòo sìcoto xi-tè, te nì xinu-tè cuáhàn-te iá
chaa-té.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús na ní sàà-yà nùù Junta Cahnú

53 Daaní, ndacá tiàa ma-yá nì sàà
dècuèndè ndé iá dùtù chicá cusáhnû.
Te yucán sànì nataca nsidaa gá dùtù
xícusahnú, xì stná nècuàchì sahnú
xídandacú nùù ñuu mà, xì stná nècuàchì
ley xi veheñùhu. 54 Te Pedro, nchícùn xìcà
ní-né mii-yá cuàhàn-nè. Te nì yàha stná-nè
patiu xi vehe dùtù cusáhnúmá, te nì sàcòo
stná-nè xì policía ndoó nadáà nùù ñuhu.
55 Daaní, dùtù xícusahnú, xì nsidaa Junta
Càhnùmà, nì nducu-né ana daquée cuàchi
dìquì Jesús, (te cundua iin cuàchi pe-
sadu) sàhà-ñá cui-yà. Doco còò iin ni túi
càhàn ducán. 56 Vàchi cuàhà tètnùhù nì
càhàn tnùhù dìquì-yá, doco cónì ndúdává
ñà-ndùá nì cachi iin iin-tè. 57 Vàchi dava-tè,
nì ndacuìta-tè nì càhàn tnùhù-té dìquì-yá,
cachí-te:
58 —Nècuàchì yohó, nì inini-nsi nì
cachi-nè cuàhàn-nè dacaá-né veheñùhu nì
quidavàha nèhivì (ñuu-ndà). Dandu tìxi ùnì
quìvì cuàhàn-nè quidavàha saa-né inga-ñà,
doco màdì xì ndahà nèhivì cuyucàn,
cachí-nè —nì cachi tètnùhù mà.
59 Doco ni ñà-jaàn, cónì ndúdává xí
ñà-ndùá nì cachi ingà-te.
60 Dandu nì ndacuiin dùtù cusáhnû,
cachí-nè xì-yá:
—¿Áma náxícóníhí-nî ni-iñàha? ¿Nansa
iá ñà-càchí guâ nècuàchì yohó sàhà-ní?
61 Doco mii-yá, dadí uun iín-yá; còò
ni-iñàha ni cachí-yà. Dandu tucutu nì
càhàn dùtù mà, cachí-nè:
—¿A divi Cristu Dèhemanì Yua-nda Dios
ndùù-ní càhàn-ní?
62 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:
—Jaan, divi nduí. Te icúmí-nsiâ
cuni-nsià yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví na naxicocuîn, ié` ladu cuahá
mii-yá cahnú poder-xi mànui mahì vìcò
cahnú ansivi.

[63] Dandu dùtù cusáhnú má, (nì xìdà
ini-nè, ñàyucàndùá) nì ndata canúú-nê
iyuhu sìcoto ndixí-né, te nì cachi-nè xì
nèhivì cuáhà mà:
—¡Có-xìñùhù gá-ndà ni-iin ana quixi
cunduu testigu! [64] Vàchi vichi sànì
inini-nsia ñà-quini guá nì càhàn nècuàchì
yohó. ¿Nansa quida-nda xi-né, cachí
mii-nsiá?
Dandu nsidaa-né, nì cachi-nè
ñà-ìcúmí-yâ cui-yà.
[65] Dandu nì caquesaha dava tiàa ma nì
sivi dìí-teyá, te nì chidàhvi stná-te nùù-yá,
sahní cuìí-teyá xì sìcàtú, cachí-te:
—¡Cachi cuàá-nî ana nì cani xi-ní!
Daaní, stná policía yucán, ndee ní
cani-ne nùù-yá.

Nansa nì quida Pedro nì nacuaà-né Jesús

[66] Doco Pedro, tìxi-xi iá-nè patiu. Dandu
nì quixi iin ñahà chìì quidáchúûn vehe
dùtù mà. [67] Te na ní xinìa Pedro iín-né
nadáà stná-nè nùù ñuhu, dandu nì indehè
váha-ñà nùù-né, te nì cacha xi-né:
—¿Amádi mii-ní nìsa cutnahá stná-ní xì
Jesús de Nazaret?
[68] Doco nì nacuaà-né mii-yá, cachí-nè:
—Còó, tàcùnî nècuàchìmà, ni
có-cùndáà inì ñà-ndùá cachú.
Dandu nì quee-ne cuàhàn-nè corredor
yucán. Te daa ní xito iin lehe. [69] Te ñahà
chìì mà, nì indehè tú-ñané, te nì cachì-ña
xi nècuàchì itá yucán:
—Compañeru Jesús nduú stná nècuàchì
jaàn.
[70] Doco divi-ni nì nacuaà tú Pedro-yà.
Daaní, tìxi inga ratu gà, tucutu nì càhàn
nècuàchì itá yucán xì-né, cachí-nè:
—Ndisa, iin compañeru nècuàchìmà
nduu-ní, vàchi nècuàchì ladu Galilea
nduu-ní, te nacua cáhàn nèhivì ladu yucán,
ducán cáhàn stná-ní.
[71] Dandu nì cachi-nè:
—Nú tètnùhù nduí, ni quixí castigu xi
nùù Dios. Yùhù, chináhî Dios, tàcùnî
nècuàchì cachí-nsiàmà.
[72] Dandu momentu yucán nì xito lehe
ñà-úì; te nì nsinuu ini Pedro nansa nì cachi
Jesús xì-né daa, ñà-tàñáha ga coto lehe ùì
xichi, te ùnì xichi sànì nacuaà-né mii-yá.
Pues divi palabra mà (ní nsinuu ini-nè), te
na ní nacani ini-nè sàhámà, nì quesaha-né
nì sacu-ne.

15

Nansa nì dàyáha-ne Jesús ndahà gobernador Pilatu

[1] Na ní tùinuù, dandu nì ndatnuhu dùtù
xícusahnú xì tè-cùsáhnû nùù ñuu mà, xì
stná nècuàchì ley xi veheñùhu, xì nsidaa
gá stná Junta Cahnú. Ñàyùcàndùá, nì
nacuhni-nè ndahà Jesús, cuàhàn-nè xì-yá
nùù gobernador nani Pilatu, te yucán nì
ndòo-ya ndahà témà. [2] Dandu nì xìcàn
tnùhù-té nùù-yá, cachí-te:
—¿A ndísá rey xi nècuàchì raza Judea
nduu-ní, á coó?
—Nacua cachí-nî, divi ducán nduá
—cachí-yà.
[3] Dandu dùtù xícusahnú, cuàhà ní càhàn
tnùhù-né sàhà-yá. [4] Dandu nì ndàcàtnùhù
Pilatu nùù-yá inga xichi, cachí-te:
—¿Áma náxícóníhí-nî sàhà ñà-cuàhà
guá cáhàn-nè dìquì-ní?
[5] Doco Jesús, còò ni-iñàha ni
náxícóníhî-yá. Ñàyùcàndùá, nì ndulocó
Pilatu.

Nansa nì cachi stná Pilatu icúmí Jesús cui-yà

[6] Cunaha-nsiá, cada nacává vicò pas-
cua mà, tùha gobernador mà daña-té iin
tè-ndiàdí, ndéni-te nì cui ndiadí cudîì ini
nèhivì cuáhà. [7] Te quìvì yucán ndoó itnii
tiàa vehecàa. Vàchi nì casahàn-te revolu-
ción dìquì gobiernu, te nì sahnì stnàhá-te.
Te iin tèmà nani Barrabás. [8] Ñàyùcàndùá nì
caquixi tu nèhivì cuáhà mà nì quesaha-né
nì xìcàn-nè nùù Pilatu ñà-nì quìdá tú-te
ñà-ndùú costumbre xi-tè cada vicò mà. [9] Te
nì naxiconihí-te nùù-né, cachí-te:
—¿A vátùni dañí Jesús yohó, divi
nècuàchì cachí nduú rey xi nècuàchì
raza-nsià Judea?
[10] Ducán nì cachì-te xi-né, vàchi in-
áhá-tê ñà-sàhà mbidiá xi dùtù xícusahnú,
ñàyùcàndùá nì dàyáha-ne Jesús ndahà-té.
[11] Doco dùtù mà, nì chiyuhù-né nèhivì cuáhà
mà ñà-nì cácàn-nè dàñà Barrabás mà, te
màdìá Jesús. [12] Dandu nì càhàn tu Pilatu xì
nèhivì mà, cachí-te:
—¿Ndíà ndùá cuní-nsià quide xì
nècuàchì yohó? Vàchi rey xi mii-nsiá
nècuàchì raza Judea nduú-né, cachí-nsià.
[13] Dandu ndee ní càna nsidaa nèhivì
yucán, cachí-nè:
—¡Ni cuí-nè nchìca cruz!
[14] Dandu nì cachi tu Pilatu:

—¿Índù chuun cui-nè ñà-còò falta xi-ne
iá?
Doco chicá ndee ní càna nèhivì mà,
cachí-nè:
—¡Ni cuí-nè nchìca cruz!
15 Te sàhà ñà-cùní Pilatu ndòo vàha-tè
xì nèhivì mà, ñàyùcàndùá nì daña-té
Barrabás. Te nì dàndàcú-te ñàhnì cuìí Jesús
xì chirrión. Dandu nì dàndàcú stná-te nùù
soldadu xi-tè ñà-cundaca-temàyá cùhùn
chituu-tèyá nchìca cruz.
16 Doco primeru, nì casaca-tèyá ndè
patiu vehechuún, te nì cana-tè nsidaa
compañeru-te ñà-tnàtuu-tè. 17 Dandu
nì chindixi-tèyá iin sìcoto moradu. Te
nì cavà-té iin corona iñù nì chicaà-te
dìnì-yá. 18 Dandu nì sàcùndiaà-teyá,
cána-tè, cachí-te:
—¡Viva! ¡Ádi rey xi tè-raza Judea
nduu-ní!
19 Te nì cani fuerte-te dìnì-yá xì
iin nù-yòò. Dandu nì casivi dìí-teyá,
te nì sàcuìtasisi-té nùù-yá, na ian
quidáñúhú-têyâ. 20 Daaní, na ní nsihi nì
sàcùndiaà-teyá ducán, dandu nì tavà-té
sìcoto moradu mà, te nì nachindixi-tèyá
sìcoto xi mii-yá. Dandu nì saca-tèyá
cuàhàn-te ñà-chituu-tèyá nchìca cruz.

Nansa nì chituu-tè Jesús nchìca cruz

21 Ichì yucán nì ndacùhun tnahá-te xi iin
tiàa nani Simón, màndixi-ne nì sàhàn-nè
nùù ìtú. Iin nècuàchì ñuu Cirene nduú-né,
te yua Alejandro xì Rufo nduú stná-nè.
Te divi nècuàchìmà nì tnii soldadu, te nì
dàcuìdá-tené cruz xi Jesús cuàhàn-nè.
22 Dandu nì casaà-te xi-yá iin xaan nani
Gólgota. Quìvì jaàn cachí dàhàn yucán, Nùù
Iquìdìnì. 23 Dandu nì cunì-te dacohó-teyá
vinu dácà xì iin dùsa tatna nani mirra,
doco cónì cùní-yà. 24 Daaní, nì chituu-tèyá
nchìca cruz. Te nì dasàn-té sìcoto xi-ya
según nansa nì nìhì iin iin-tè na ní idìquí-te
sàhà-ñá.
25 Nahi cà-în dàtnàà nduá nì chituu-tèyá
nchìca cruz mà. 26 Te yucán nì ca-
chituu stná-te iin ñà-càchítnùhu índù-ñá
dìsáhà-xí dandohó-teyá. Te dohó cachá`:
“Rey xi tè-raza Judea”.
27 Cunaha-nsiá, yucán nì sàcùtundiaa
stná ùì tècuìhnà nchìca cruz, iin-tè ladu
cuàhá-yà, te ingà-te ladu ìtní-yà. 28 Te ducán
nì cuu ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu tutu ìì
ndé cachá`: “Nì quida nèhivì cuenta na ian
tiàa malu nduú-yá”.
29 Dandu nèhivì yáha yucán, nì canàhá-nè
xì-yá, dacuico dínì-né, cahíchì ini-nèyà, te
ndacótó dana-ne nùù-yá, cachí-nè:
—¡Ndahví-nî! ¡Cuàhàn-ní dacaa-ní ve-
heñùhu cahnú, te tìxi ùnì quìvì naqui-
davàha saa-ní inga-ñà cahan-ní! 30 Pues
nú ducán fuerte guá-nî, dandu dacácu-ní
mii-ní. Danuu-ní mii-ní nùù cruz cun-
dehè-nsí —nì cachi-nè.
31 Ndè stná dùtù xícusahnú, xì nècuàchì
ley xi veheñùhu, divi-ni ducán nì sàcùndiaa
stná-nèyà, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:
—Nècuàchì jaàn, nìsa dacácu-ne
nècuàchì dava ga, doco mà cùì dacácu-ne
mii-né. 32 Doco nú ndisa Cristu rey
xi nècuàchì raza-ndà Israel nduú-né,
dandu ni dánúû-né mii-né nùù cruz jaàn
cundehè-ndà, dandísá cunindisa-ndané.
Ducán nì cachi-nè. Te dècuèndè stná tiàa
itándiáá stná nchìca cruz yucán, nì canàhá
stná-te xi-yá.

Nansa nì xìhì Jesús, nì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda

33 Daaní, càxíhúì xì ndé càhúnì, nì nàcuììn
tnùù inicutu ñuhìví. 34 Dandu càhúnì nì
ndàhì ndee-yá, cachí-yà:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —te dohó
cuní cachàmà: Dios mío, Dios mío, ¿a
ñá-sànì ndòo nihni nduá yohó?
35 Te dava nècuàchì itá yucán, nì tiacu-nè
ndáhì-yà ducán, ñàyùcàndùá nì cachi-nè:
—Cunini-nsia, caná-né Elías.
36 Dandu nì dàyáà iin-tè nì quihin-tè iin
ñà-ñàhmá uun nani esponja, te nì chin-
daxin-tèá xì vinu nì xiò, nì chihi-tèá dìnì
iin vara yutnù, te nì sàha-tèyá nì sihvi-yá,
cachí-te:
—Vichi nacoo-ndané cundiatu-nda, áma
quíxí Elías nanihi xi-né.
37 Dandu nì ndàhì ndee-yá, te nì xìhì-yà.
38 Daaní, yucán ini veheñùhu cahnú (ñuu
mà) nì quedava ìì cortina cahnú (sadí nihni
cuartu xan). Iin-ni nì ndàtà-ñá ndè dìnì-xí
xì ndé tìxi-xi. 39 Te iín iin capitán nùù-yá, te
nì xinì-te nansa nì ndàhì-yà, te nì xìhì-yà.
Ñàyùcàndùá nì cachì-te:
—Ñà-ndáà nduá, Dèhemanì Dios nì san-
duu nècuàchì yohó.
40 Daaní, yucán itá xica stná itnii nècuàchì
ñahà, indéhe stná-nè (nansa cuú). Iin-ne
nduú María Magdalena, te inga-nè nduú
María dihi José xì Jacobo chii. Te inga-nè
nduú Salomé. 41 Nècuàchì ladu Galilea

xínduu nsidaa nècuàchìmà, te na ní xì-
canuu-ya ladu yucán, nì cutnahá stná-nè
xì-yá nì chindee-néyà. Te vichi itá xica-né,
(indéhe-ne), cutnáhâ-né xì cuàhà gá stná
nècuàchì ñahà nì quixi stná xì-yá ndè ñuu
Jerusalén.

Nansa nì ndùxin Jesús ini cueva

42 Te sàdaaní quècahnu orá quìvì yucán.
Te quìvì mà nduú stná quìvì icúmí-nê nsi-
dayucun-nè sàhà quìvì descansu cunduu
inga quìvì mà. 43 Ñàyùcàndùá nì sàà stná
iin nècuàchì ñuu tii Arimatea nani José, nì
xìcàn-nè cuerpu xi Jesús. Iin nècuàchì dan-
dacú nùù Junta Cahnú nduú-né, te nihnú
stná ini-nè sàà tiempu cusahnú Dios ñuhìví
yohó. Divi-ne nì sàhàn nùù Pilatu; cónì
yúhî-nè, nì xìcàn-nè cuerpu xi-ya. 44 Te nì
ndulocó-te, a ndísá yàchì gà sànì xìhì-yà, á
coó. Ñàyùcàndùá, nì cana-tè iin capitán,
nì xìcàn tnùhù-té nùù témà a ndísá sànì
xìhì-yà, á coó.

45 —Jaan —nì cachi capitán mà.

Ñàyùcàndùá, nì sàha Pilatu lugar naqui-
hin José mà cuerpu xi-ya. 46 Sàháyùcàndùá,
nì xiin nècuàchìmà iin dahmà finu, te
nihí-néà cuàhàn nì nanihi-ne cuerpu xi-ya,
nì chidùcún-néyà, te nì chinacaa-nèyà ini
cueva xi nsìì sànì cààn canúú ìcà cavà.
Dandu nì dàtùí-né iin cavà cahnú yuhù
cueva mà nì sàcùndiadià. 47 Te María Mag-
dalena, xì María dihi José, nì caxini stná-nè
lugar ndé nì sàcùnacaa-yà.

16

Nansa nì natiacu Jesús

1 Daaní, na sánì cuñaà quìvì descansu,
dandu nì sàhàn María Magdalena, xì Sa-
lomé, xì María dihi Jacobo, nì xiin-ne tàtnà
tnàmì ñà-cunihi-ne cùhùn dacuchí-né
cuerpu xi Jesús. 2 Dandu naha quìvì primeru
semana nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè cueva
ndé iá-yà. Te nì xìnu orá. 3 Te cachí-nè,
iin-ne xì inga-nè:

—¿Ana chindee xi-nda dacúxíó xí cavà
cahnú ndiadí yuhù cueva mà?

4 Doco nì candacoto-ne, te nì xini-nè
sànì cuxio cavà mà, mate cahnú sàstnùhá.
5 Dandu nì quìhvi-ne ini cueva mà, te nì
xini-nè iá iin ana nduú na iin nècuàchì
chìì, iá-nè ladu cuàhá cueva mà, ndixí-né
iin sìcoto quihín cuxín yaa. Ñàyùcàndùá
nì candulocó gà nècuàchì ñahà mà. 6 Doco
nì càhàn nècuàchì iá yucán, cachí-nè xì
nècuàchìmà:

—Màsà yúhî-nsià; Jesús de Nazaret
nandúcú-nsiâ, divi ana nì xìhì nchìca cruz.
Doco cunaha-nsiá, sànì natiacu-yà. Còò
cá-yà yohó. Cundehè-nsiá lugar ndé nì
sanduhù-yá. 7 Ñàyùcàndùá, cuahán-nsià
cachitnùhu-nsia xì Pedro xì nècuàchì dava
ga nìsa dacuahá-yá, te cachi-nsià xì-né
ñà-ìcúmí-yâ codònùù-yá nùù-nsiá nùhù-yà
ladu Galilea. Yucán icúmí-nsiâ cunì-nsiayà,
vàchi ducán nì cachi-yà xì-nsiá —nì cachi
ángel.

8 Daaní, nì caquee nècuàchìmà cueva
mà, nì dàyáà-nè cuàhàn-nè. Vàchi nì
quesaha-né quidí-né, te ndulócô gà-nè.
Doco sàhà ñà-nì yùhí guâ-nè, cónì càchí-nè
ni-iñàha xì nèhivì.

Nansa nì xini María Magdalena Jesús

9 Ducán nì natiacu Jesús naha quìvì
primeru semana. Te María Magdalena
nduú nècuàchì primeru nì ndecunu-ya
nùù-xí. Nècuàchìmà, ùsà ñà-malu nì
sañuhu ini-nè antes, doco nì tavà-yá nsi-
daámà anima-nè. 10 Pues divi nècuàchìmà
nì xini xì-yá primeru, dandu nì sàhàn-nè
nì cachitnùhu-ne xì compañeru-yà, divi
nècuàchì nìsa xìcanuu xi-yá antes. Vàchi
ndoó-né tnùnsí ini, te sacú-né. 11 Dandu
nì nacani María mà xì-né ñà-sànì nati-
acu-yà, te nì ndecunu-ya nùù-né. Doco cónì
xìníndísâ nècuàchìmà.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù ùì nècuàchì dacuahá-yá

12 Daaní, después cuàhàn ùì nèhivì
xí-yá nùù campu, te yucán nì ndecunu
tu-ya nùù-né, doco tucu nì nàcùnahà-yà.
13 Dandu nì naxicocuîn nècuàchìmà nì
cachitnùhu-ne xì compañeru-nè. Doco
cónì xìníndísâ stná nècuàchì dava ga mà
yuhù-né.

Ñà-ndùá nì dàndàcú Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá quida-ne nú sàmànuhù-yá

14 Chicá después nì ndecunu tu-ya
nì natùi-ya nùù nsìhúxìn iin nècuàchì
dacuahá-yá na meru ndoó-né xixí-né. Te nì
càhàn duchi ini-yà xì-né sàhà ñà-caxin guá
anima-nè, vàchi cónì xìníndísâ-né yuhù
nècuàchì nì xini xì-yá primeru ñà-sànì
natiacu-yà. 15 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cuahán-nsià inicutu ñuhìví, te
cachitnùhu vate-nsiá razón ndiaha xí
ñà-cunini nsidanicuú nèhivì. 16 Nècuàchì
cunindisa-xán, te cuhìì-né, icúmí-nê

càcu-ne nùù Dios. Doco nècuàchì mà
cúníndísá-xân, nicanicuahàn icúmí-nê
cunsida-ne cuàchi-ne. [17] Te nú sànì
xinindisá nèhivì, dandu icúmí stnâ-nè
quida-ne milagru. Sàhà yùhù icúmí-nê
tavà-né ñà-malu ñuhú anima nèhivì, te
càhàn stná-nè dàhàn sàà. [18] Te nú ni tnií-né
iin còò dàná, te ò nú ni cohó-né ndutè
dàná, dandu còò ni-iñàha cuu xi-né. Te
icúmí stnâ-nè chitàndòó-né ndahà-né dìnì
nècuàchì cuhí, te nduvàha nècuàchìmà
—nì cachi-yà.

Nansa mànuhù Jesús ansivi cuàhàn-yà

[19] Daaní, na ní nsihi nì càhàn-yà
xì nècuàchì dacuahá-yá ducán, dandu
mànana cuisì-yá ansivi cuàhàn-yà, te
nì sàcòo-ya ladu cuàhá Dios. [20] Dandu
nècuàchìmà, nì caquihin-ne ichì
cuàhàn-nè, nì cachitnùhu vate-né inicutu
ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá. Te Stoho-ndà
Señor, nì chindee stná-yànè nì sàha-ya
milagru ñà-cucumi-nda seguru divi palabra
ndàcuisì nduá cachí-nè.

Yohó nì nsihi historia.

Ñà-ndùá Nì Tiaa San Lucas sàhà Jesucristu

Nansa nì nacani ini San Lucas nì tiaa-ne tutu yohó ñà-cahvi iin amigo xi-ne nani Teófilo

1-2 Cuàhà nèhivì sànì quida lucha tiaa-ne
iin tutu ndé nachutnahá víi-né historia
nacání xí ñà-ndùá nì xini nèhivì xí-nsí
nì cuu, nì tiaa-ne nacua nì cachitnùhu
nècuàchì nì xininùù mà, vàchi ináhá
nècuàchìmà nansa nì cuu dècuèndè quìvì
primeru, dandu nì dàcuítià stná-nè palabra
mà, te ducán nì xinitnùhu stná nsiùhù.
3-4 Nàyùcàndùá, stná yùhù nì nacani stná
inì tiai iin tutu ñà-nàcání víi xi-ní sàhà
nsidaa ñà-ndùá nì ìa. Vàchi yùhù, sànì sài
nì cundaà vàha inì sàhà nsidaa chuun yohó
dècuèndè quìvì primeru na ní quesaha-ñá.
(Ñàyùcàndùá, tiaí tutu yohó) nùù mii-ní
don Teófilo, sàhà-ñá vàtùni cundaà vàha
inì-ní divi ñà-ndáà nduá sànì nacani nèhivì
xì-ní sàhà-ñá.

Nansa nì cachitnùhu iin ángel ñà-ìcúmí tùinuù Juan Bautista ñuhìví

5 Tiempu dandacú rey Herodes nùù ñuu
Judea nì sandua, te ñuu yucán nìsa ìa
stná iin dùtù nani Zacarías. Turnu nì
saquidachuún-né chuun xi dùtù. Te mii-né
xì dùtù compañeru-nè, nsidaa-né nani-né
turnu xi Abías. Te ñahàdìhí-nè nani Elis-
abet. Descendencia xi dùtù Aarón sà-
naha xínduu ndúì nècuàchìmà. 6 Te ni-
hnú ndàcuisì ini-nè Yua-nda Dios; chívàha
ndisa-ne nsidaa ñà-ndùá dandacú-yá, nsi-
daa ñà-ndùá cachí-yà. 7 Doco còò déhe-ne,
vàchi de por sí, còò méè xi Elisabet, te vichi
ndúì-nè sànì sahnu cuahà-né.
8-9 Daaní, iin quìvì nì sàà nì quida tocar
Zacarías mà turnu xi-ne ñà-quida-ne chuun
xi dùtù nùù Dios. Te estilu nìsa icumi
dùtù mà ndùá ñà-quìdá-né iin sorteu (índù
chuun divi quida cada iin iin-ne). Te
Zacarías nì quida tocar ñà-quìhvi-ne ve-
heñùhu cahnú ñà-chiñùhmá-nè inciensu.
10 Te nsidaa nèhivì dava ga sáhàn veheñùhu
yucán, ndoó-né tùvèhé nacuátú-né na hora
chíñùhmá dùtù mà inciensu. 11 Dandu
ini veheñùhu ma nì ndecunu iin ángel xi
Stoho-ndà Señor, te nì xini Zacarías-nè,
iín-né ladu cuàhá mesa ndiaha ndé
sàhmì-xì inciensu. 12 Te nì yùhí Zacarías mà,
yáha ga nacání ini-nè. 13 Dandu nì càhàn
ángel mà xì-né, cachí-nè:

—Màsà yúhî-nî, Zacarías, vàchi cu-
naha-ní, sànì tiacu Dios ñà-ndùá nì xìcàn
tàhvì-ní nùù-yá; ñàyùcàndùá, cuàhàn
coo iin dèhe-ní, vàchi cuàhàn coo iin
méè xi nècuàchì vehe-ní Elisabet; méè
tiàa cunduu-ve, te Juan dacúnání-nsiâvè.
14 Cuàhà gá icúmí-nsiâ cudìì inì-nsia, te
naquimanì stná-nsià mii-yá; te cuàhà gá
stná nèhivì icúmí cudìì inì-xi na quesaa-vè.
15 Te na cuahnu-ve, icúmí-vê nìhì-vé iin
chuun cahnú nùù Yua-nda Dios. Te ni vinu
te ni ndutè ìhnì, mà nunca sàà-nè coho-ne
ndutè mà. Mate táñâha ga tùinuù-né
ñuhìví, doco sàchitu anima-nè Espíritu Ìì
xí Dios. 16 Te sàhà palabra cachi-nè icúmí
cuàhà nècuàchì raza-ní Israel naxicocuîn
ini-nè, te natenchicùn-nè Stoho-ndà Dios.
17 Dihna dèhe-ní icúmí codònùù quesaa,
dandu mii-yá. Icúmí-nê quida-ne nacua
nìsa quida Elías sànaha, iin-ni cunihnu
ini-nè Dios nacua nìsa quida nècuàchì
yucán, te iin-ni chindee stná Dios-nè. Te
icúmí-nê càhàn stná-nè xì ana xínduu
nècuàchì sahnú ñuù-ní, dandu nsinuu
ini nècuàchìmà dèhe-ne, te nàcùndoo viì
nsidaa-né. Te càhàn stná dèhe-ní xì cuàhà
nèhivì có-ndùlócô xì Dios sàhà-ñá nìhì
nècuàchìmà nàcùnihnu vàha stná ini-nè,
dandu nsidaviì-né anima-nè, te cundoo
tùha-ne na quesaa Stoho-ndà Señor —nì
cachi ángel mà.

18 Dandu nì cachi Zacarías xì ángel:

—¿Índù iin milagru coo sàhà-ñá cundaà
ndisa inì ñà-ndáà nduá cachí-nî? Vàchi
yùhù, sàsàhnú cuáhì´, te ducán stná
ñahàdìhî, sàsàhnú stná-nè.

19 Te nì cachi ángel mà:

—Yùhù nduí Gabriel, te nùù Dios iín tùhe
nicanicuahàn. Te divi-ya nì techuún-yá
yùhù vàxi cachitnùhi xì-ní ñà-ndùá sànì
cachì xì-ní. 20 Doco vichi icúmí-nî nduhi-
hin-ní, mà cúí gá càhàn-ní ni-iin palabra
dècuèndè quìvì cuu ndisa ñà-ndùá nì cachì
xì-ní, vàchi có-xìníndísá-nî. Doco seguru
icúmí cuu ñà-ndùá nì cachì xì-ní —nì cachi
ángel.

21 Daaní, nècuàchì xíndiatu tùvèhèmà,
nacání gá ini-nè, ¿índù chuun nì cuee guá
Zacarías ini veheñùhu? 22 Dandu nì quee
nècuàchìmà, doco mà cùì gá càhàn-nè.
Ñàyùcàndùá, nì cundaà ini nèhivì mà sànì
dàcùní Dios nècuàchimà iñàha na iá-nè ve-
heñùhu, vàchi sànì nduhihin-né, te vichi
cuisì-ní ndahà-né cuú quidá-né seña.

Nansa nì cuu ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu ángel

23 Daaní, después nì cuee Zacarías nì
ìa-ne ñuu yucán dècuèndè nì xìnu quìvì
xinúcuáchí-nê yucán, dandu nì naqui-
hin-ne ichì mànuhù-né vehe-ne. 24-25 Te
nì yàha iin tiempu, dandu nì cundaà
ini-nè sàñùhú méè xi ñahàdìhí-nè Elisa-
bet. Ñàyùcàndùá, ùhùn yòò nì ndòo Elis-
abet mà vehe-ne, cudîì ini-nè, cachí-nè:
"(Ansivéhé) Dios, sànì chindee-yá yùhù,
vàchi ináhá-yâ sácùndiaa nèhivì yùhù;
ñàyùcàndùá nì indehè ndahví-yà yùhù, te
vichi mà cáhîchì gá ini-nè yùhù".

Nansa nì cachitnùhu iin ángel icúmí tùinuù Jesús ñuhìví

26 Daaní, nì sàà ìñù yòò, te nì techuún
Dios ángel Gabriel mà inga xichi vàxi-ne
iin ñuu tii nani Nazaret iá ladu Galilea,
27 vàxi-ne cachitnùhu-ne xì iin nècuàchì
ñahà chìì nani María. Señorita nduú
nècuàchìmà; te sànì ndiadi tnùhu xi-ne
ñà-cuàhàn-nè nandàhà-né xì iin tiàa nani
José, iin nècuàchì descendencia xi rey
David. 28 Te nì sàà ángel mà ndé iá María mà,
nì yàha-ne ini vehe, te nì cachi-nè:

—Cuaàváha-ní. Cunaha-ní, sànì nìhì
cuáhà-ní gracia nùù Stoho-ndà Dios, te
cutnáhâ-yá xì-ní. Chicá ndiaha sànì
nìhìtáhvì-ní nùù nsidanicuú gá nècuàchì
ñahà.

29 Dandu María, indéhe-né ángel mà,
te nì ndulocó-nè: ¿índù chuun cásàhú
nècuàchìmà xì-né ducán? càhàn-né.
30 Dandu cachí ángel mà:

—Màsà yúhî-nî, María, vàchi ndiaha gá
sànì nìhìtáhvì-ní nùù Dios ñà-quida-ya
gracia sàhà-ní. 31 Cunaha-ní, icúmí coo
iin méè xi-ní, tùinuù-vé ñuhìví; méè tiàa
cunduu-ve, te Jesús cunani-vé quida-ní.
32 Cahnú chuun icúmí-yâ nìhì-yá, vàchi
Dèhemanì Stoho-ndà Dios iá ansivi
cunduu-ya. Te chuun cucumi-yá nùù
Yuamánì-yá cunduu ñà-dandacú-yá nacua
nìsa dandacú yohòtéhè-yá David. 33 Te
nicanicuahàn icúmí-yâ cusahnú-yá nùù
nsidaa nèhivì raza-ní Israel, te mà nunca
sàà iin quìvì mà dándácû gá-yà.

34 Dandu nì cachi María xì ángel mà:

—Doco ¿índù modo cuu xí ducán, como
tàyóo iì yúhù?

35 Dandu nì cachi tu ángel mà xì-né:

—Fuerte icúmí quixi Espíritu Ìì xí Dios
ini anima-ní xì poder ìì xí-yá; vàchi iin
milagru cundua quida Yua-nda Dios iá
ansivi. Ñàyùcàndùá, ìì sástnùhù icúmí
coo méè xi-ní, vàchi Dèhemanì Dios cun-
duu-ve. 36-37 Cunaha-ní, tnaha stná-ní Elis-
abet, cuàhàn coo stná iin méè xi-ne, mate
sàsàhnú cuáhà-né. Te vichi sàcuàhàn-ndà
ìñù yòò ñuhú méè xi-ne, mate antes nìsa
cachi nèhivì mà cúí coo ni-iin dèhe-ne.
Ducán nì nìhìtáhvì-né nùù Dios, vàchi mà
úhì quida-ya nsidanicuú iñàha.

38 Dandu nì cachi María:

—Còó, vàtùni; yùhù icúmî quide
ñà-ndùá cachí mii-yá. Vàtùni ni quidá-yá
xì´ nacua cachí-nî —nì cachi-nè.

Dandu nì quee ángel mà cuàhàn-nè.

Nansa nì cachi María na ní sàhàn-nè visita vehe Elisabet

39-40 Quìvì yucán nì quihin María ichì
cuàhàn ndee-né iin ñuu iá ladu Judea ndé
iá puru yucù cuàchì. Te na ní sàà-nè
ñuu yucán, nì sàhàn-nè vehe Zacarías,
nì casàhú-nè xì Elisabet. 41 Na ní tiacu
nècuàchìmà cásàhú María xì-né, dandu nì
cundaà ini-nè nì ndacùchí fuerte méè xi-ne
tìxi-ne. Dandu fuerte nì quixi Espíritu Ìì xí
Dios ini anima-nè. 42 Te ndee ní càhàn-nè,
cachí-nè xì María:

—Ndiaha gá sànì quida Yua-nda Dios xì
mii-ní nùù nsidaa gá nècuàchì ñahà, te
ndiaha gá coo stná méè xi-ní.

43 'Mii-ní, dihi Stoho-ndà Señor nduu-ní,
doco vichi sànì quesaà-ní ndé iè`, mate
có-nâtùi (quixi-ní vehi). 44 Vàchi cu-
naha-ní, na ní tiacuì cásàhú-nî xì´, dandu
nì ndacùchí fuerte méè-xi tìxi ñà-cùdîì guá
ini-vè. 45 Vàchi, ndiaha gá sànì cundiatú an-
ima-ní, ñà-nì xinindisa-ní; te vichi seguru
icúmí cuu ndisa razón xi Dios nì inini-ní.

46 Dandu nì cachi María:

Yùhù, cuàhà gá naquímánì´ Stoho-ndà
Señor vichi, 47 te cuàhà gá cudîì
ini anímè sàhà-yá, divi mii-yá nì
dàcácu xí. 48 Vàchi sànì xinimànì-yá
yùhù, mate nècuàchì ndahví nduí.
Ináhî, dècuèndè vichi xì ndé`
nicanicuahàn icúmí nèhivì cundaà
ini-nè ndiaha gá nì quida Dios xì´.
49 Fuerte sàstnùhù-yá, te cuàhà gá
obra sànì quida-ya xì´; ìì ndisa-ya
sànì cundaà inì. 50 Nicanicuahàn
icúmí-yâ cundehè ndahví-yà nèhivì
càhvì xì-yá. 51-52 Te ndiaha gá

obra nahnú quidá-yá, ñàyùcàndùá
nsidaa nècuàchì cuadú, sànì cundee
dahuun-ya nùù-né, xì nsidaa
stná tè-xídandacú, sànì dàcúxíó
stná-yàte nùù chuun xi-tè, te nì
chidònùù-yá nècuàchì ndahví.
53 Stná nècuàchì xíhì guá doco, sànì
sàha-yanè ñà-vàha xi-ne, te nì ndòo
vàha ini-nè. Doco nècuàchì cuìcà,
còò ni-iñàha ni níhì-né nùù-yá, te
cuàhàn-nè. 54-55 Sànaha nì càhàn-yà
xì xìì-ndà Abraham, te nì quida-ya
comprometer ñà-nicanicuahàn
icúmí-yâ chindee-yá mii-né xì
descendencia xi-ne. Ñàyùcàndùá,
vichi sànì quida-yañà-mà cumplir,
sànì chindee-yá raza-ndà Israel,
vàchi cónì nándodó-yá ñà-ndùá nì
cachi-yà daa, nì cachi María.

56 Daaní, ùnì yòò nìsa ìa ga nècuàchìmà xì Elisabet, dandu mànuhù-né vehe-ne.

Nansa nì cuu quìvì nì tùinuù Juan Bautista ñuhìví

57 Daaní, nì sàà quìvì quesaa méè xi Elisabet, te nì tùinuù-vé, méè tìàa nduú-vé. 58 Te nsidaa vecinu xi-ne, xì nsidaa stná tnaha-ne, nì xinitnùhu-ne nansa nì indehè ndahví Stoho-ndà Señor nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá, nì cudiì gá ini nsidaa-né. 59 Te na ní xìnu ùnà quìvì, nì casaà nsidaa nèhivì mà (vehe Elisabet), vàchi cuàhàn màcùtuu seña xi Dios ìcà-vé; te cuní nèhivì mà dacúnání-nêvè Zacarías, nacua nani yua-vé. 60 Doco nì cachi dihi-vé:

—Còó, Juan cunduu quìvì-vé.

61 Te nì cacachi nècuàchìmà:

—¿Índù chuun? vàchi còò ni-iin tnaha-nda nani Juan.

62 Dandu nì caquida nècuàchìmà seña nì ndàcàtnùhù-né nùù yua-vé, a ver nansa cuní mii-né cunani-vé. 63 Ñàyùcàndùá, nì xìcàn nècuàchìmà iin tabla tii nì tiaa-ne ñà-Juan cunduu quìvì-vé. Dandu nsidaa nècuàchì yucán, nì candulocó-nè. 64 Te divi momentu mà nì quesaha nì nacahàn fuerte Zacarías, vàtùni nì nacahàn viì-né vichi. Te nì ndenihi vàha-ne Dios. 65 Daaní, nsidaa nèhivì ndoó yucù ladu Judea mà, nì ndatnuhu cuahà-né sàhà ñà-ndùá nì cuu ma. 66 Te nsidaa ana nì xinitnùhu sàhà-ñá, nì chivàha nsihi-neà ini anima-nè, cachí-nè:

—¿Índù iin clase nèhivì cunduu méè yohó?

Ducán nì cachi-nè, vàchi cuàhà gá nì chindee Dios-vè.

Ñà-ndùá nì cachi Zacarías na ní càhàn ndiaha-né nì cachitnùhu-ne nansa cuàhàn quida dèhe-ne Juan

67 Daaní, yua-vé Zacarías, fuerte nì quixi Espíritu Ìì xí Dios ini anima-nè, te ndiaha gá nì càhàn-nè nì quida-ya, cachí-nè:

68 Cuàhà gá naquímánì-ndà Stoho-ndà
Dios, divi mii-yá ana càhvì nsidaa
raza-ndà Israel, vàchi sànì indehè
ndàhví-yà ndohó nècuàchì nduú
nèhivì xí-yá, te sànì dàcácu-yàndó.
69 Sànì techuún-yá iin ana chicá
fuerte dacácu xi-nda, divi iin
descendencia xi nèhivì xí-yá nani
David. 70 Vàchi dècuèndè chicá
sànaha sànì quida-ya comprometer
ñà-quixi ana dacácu xi-nda, vàchi
ducán nì cachi-yà xì nèhivì xí-yá
(sànaha), te nì cachitnùhu nècuàchì
ìì mà 71 ñà-ìcúmí-yâ dacácu-yàndó
nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ndà, xì
nùù stná ana dava ga có-xìñùhù
xì-ndà, 72 te cundehè ndàhví-yà nsidaa yohòtéhè-ndà. Mà nándodó-yá
tratu ìì nì saquin-yà xì xìì-ndà.
73-75 Vàchi fuerte nì càhàn-yà
ñà-seguru quida-ya ñà-ndùá nì
cachi-yà xì xìì-ndà Abraham,
icúmí-yâ cuidahan-yándô nùù
ndahà nsidaa tè-xìní ùhì xì-ndà,
te mà yúhî gà-ndà. Dandu
vàtùni cunucuachi víi-nda nùù-yá
nicanicuahàn, cunduu-nda nèhivì
ìì xí-yá, nèhivì nihnú ndàcuisì
inì-xi. 76 Te miun xu, icúmú cunduu
ana càhàn sàhà Yua-nda Dios iá
dìquì-xí ansivi, vàchi dihna miun
icúmú càhùn xì nèhivì sàhà-ñá
natenchicùn-nè ichì váha, dandu
na quívì quesaa Stoho-ndà Señor,
sàndòó tùha-ne. 77 Vàchi icúmú
cachitnùhu xì nèhivì xí-yá nansa
cui càcu anima-nè, te nandutu
cuàchi-ne. 78 Vàchi vichi, sànì
cuhi ini Dios ndohó. Ndè dìquì-xí
ansivi nì quee-ya nì quesaa-yà
ñà-datnúù-yà sàxìnítnùní-ndà, 79 xì
stná sàxìnítnùní nèhivì có-sàà
cundaà inì-xi, divi nèhivì sà-ìtúú
ndañuhu anima-xi. Te vichi vàtùni
cundaca-yàndó iin ichì víi ndé

cundoo viì-ndà nùù-yá, te cudiì gá
ini-ndà, nì cachi Zacarías.
80 Daaní, nì sahnu méè Juan mà, te nì
sàcòo fuerte anima-nè. Te iin-ni nì ìa-ne
yucù dècuèndè nì sàà quìvì nì quesaha-né
cacanuu-ne cáhàn-nè sàhù sàhà mii-yá xì
nèhivì raza-nè Israel.

2

Nansa nì cuu quìvì nì tùinuù Jesús ñuhìví

1 Daaní, quìvì yucán nì dàndàcú
tè-cùsáhnû César Augusto ñà-ìcúmí nan-
diahvi nsidaa nèhivì cusáhnû-te nùù-xí.
2 Ñà-yùcán nì sanduu censu primeru nì
quida-tè na tiempu dandacú Cirenio nùù
ladu Siria. 3 Ñàyùcàndùá, nsidanicuú
nèhivì, mànuhù-né ñuu-nè ñà-nayàha-ne
nùù lista, 4 xì stná José, nì quee stná-nè
ñuu Nazaret iá ladu Galilea mànuhù-né
ladu Judea ndé nduú ñuu-nè nani Belén,
vàchi descendencia xi David nduú stná-nè,
ñàyùcàndùá, mànuhù-né ñuu tii ma
ndé nìsa ìa David sànaha, 5 cuàhàn-nè
dayáha-ne quìvì-né nùù lista mà. Te
cutnáhâ stná-nè xì María nècuàchì cuàhàn
nandàhà xì-né, te ñuhú méè xi nècuàchìmà.
6 Daaní, ndoó î-né ñuu yucán, te nì sàà quìvì
tùinuù méè mà. 7 Ñàyùcàndùá, yucán nì
quesaa-vè ñuhìví; méè nuu xí-né nduú-vé,
te nì chidùcún-névè sìcoto ndahví, te nì
chinduhù-névè ini iin canoa, vàchi có-sâà
gà vehe ndé quídì nècuàchì xicá ichì.

Nansa nì ndecunu ángel ndé ndoó nècuàchì xíndiaa xì riì

8 Cunaha-ní, yatni ñuu yucán ndoó stná
nèhivì quídì ndiaá xì riì xí. 9 Te na íín cachí
nì ndecunu iin ángel xi Stoho-ndà Señor,
nì sàcuììn-nè nùù nècuàchìmà, te ndiaha
gá nì natnuù inicutu ndé ndoó-né nì quida
Stoho-ndà Señor. Ñàyùcàndùá, nì cayùhí
cuaá-nè. 10 Dandu nì cachi ángel mà xì-né:
—Màsà yúhî-nsià, vàchi cunaha-nsiá,
yohó vàxi nihí iin razón vàha cunini-nsia,
iin razón cudiì ini nsidaa nèhivì ñuhìví
nduá. 11 Vàchi vichi ndè ñuu xìì-nsiá David
sànì tùinuù iin ana dacácu xi-nsiá, divi
Stoho-ndà Cristu. 12 Te na sáà-nsià yucán,
icúmí-nsiâ cuni-nsiàyà, idáducún-yá sì-
coto, indúhu-yá ini iin canoa. Ñà-jaàn cun-
duu seña cundaà vàha ini-nsià divi ñà-ndáà
nduá cachî xì-nsiá —nì cachi ángel.
13 Daaní, na íín cachí nì ndecoyo cuàhà gá
ángel nì caquixi ansivi, cutnáhâ-né xì ángel
nì quesaa primeru mà. Te ndeníhí vàha
nsidaa-né Dios, cachí-nè:
14 Dìquì-xí ansivi ni queé cuàhà tnùñuhu
xí Yua-nda Dios, te ñuhìví yohó
ni cúndóó víi nsidaa nèhivì cudîì
ini-yà sàhà-xí.
15 Daaní, nì ndanchito nsidaa ángel
mà mànuhù-né gloria. Dandu nì cachi
nècuàchì xíndiaa xì riì mà:
—Cúhùn-ndà vichi duha ñuu tii Belén,
cundehè-ndà ñà-ndùá nì cuu nì cachitnùhu
Stoho-ndà Señor xì-ndà.
16 Ñàyùcàndùá, ndee ní quihin-ne ichì
cuàhàn-nè, te nì casaà-nè yucán, nì xini-nè
yucán iá María xì José xì stná méè, in-
dúhu-vé ini canoa. 17 Dandu nì nsihi nì
xini-nè méè mà, dandu nì cachitnùhu-ne
xì nèhivì ñà-ndùá nì cachi ángel xì-né
sàhà-vé. 18 Te nsidaa nèhivì nì inini xi
ñà-ndùá nacání pastor mà, nì ndulocó-nè.
19 Te María, cónì nándòdó stná-nè ñà-ndùá
nì cachi ángel xì-né, iin-ni nacání ini-nè
sàhámà. 20 Daaní, nì caquihin pastor mà
ichì mànuhù-né, ndeníhí vàha-ne Dios,
naquímánì cuáhà-né mii-yá sàhà nsidaa
ñá-ndùá nì xinitnùhu-ne, xì ñà-ndùá nì
xini-nè, vàchi nacua nì cachitnùhu ángel
mà xì-né, divi ducán nì cuu.

Nansa nì quida José xì María na ní quida-ne Jesús presentar nùù Yua-nda Dios ini veheñùhu cahnú

21 Na ní yàha ùnà quìvì, dandu nì sàcù-
tuu seña xi Dios ìcà méè Jesús mà, te nì
nìhì stná-yà quìvì-yá; nì sàcùnani-yá Jesús,
vàchi ñà-jaàn cunduu quìvì-yá nì cachi
ángel na táñâha ga nacùhun ndiaha-yá
tìxi dihi-yá. 22 Daaní, nì yàha quìvì cuhí
quihmi María, vàchi nì quida-ne cumplir
nacua iá ley xi Moisés sàhà nadaa quìvì coo
quihmi-né. Dandu mii-né xì José, nihí-névè
cuàhàn ñuu Jerusalén ñà-chitanini-nevè
nùù Yua-nda Dios, 23 vàchi dohó cachí tutu
ìì nduú ley xi Dios: "Tiàa primeru que-
saa ñuhìví, nsidaa-vé cunduu-ve méè ndi-
aha xí Dios". 24 Te cachí stná ley mà
ñà-ìcúmí-nê cuàha-ne ùì lungu, te nú coó,
ùì loma cuachi. Ñàyùcàndùá, nì sàhàn-nè
nì sàha stná-nè quisì mà ñà-cuì-si cun-
duu-sì promesa nùù Dios.
25 Cunaha-ní, ñuu Jerusalén yucán nìsa
ìa iin tiàa nani Simeón. Nècuàchì ni-
hnú ndàcuisì ini xì Dios nduú stná-nè,
vàchi cahvi víi-néyà, te nihnú vàha ini-nè
ñà-quixi ana cuàhàn chindee xi raza-nè
Israel, te icúmí stná-nè Espíritu Ìì xí-yá.

26 Te divi Espíritu Ìì mà sànì cachitnùhu-ya
xì-né antes ñà-mà cúí-nè dècuèndè cachi
cuninùù-né ana nduú Cristu nì quixi nùù
Stoho-ndà Señor.
27 Ñàyùcàndùá, quìvì yucán nì càhàn Es-
píritu Ìì xì-né, te nì sàà-nè veheñùhu cahnú
na meru quíhvi stná yuadíhí-vê nihí-névè
vàxi quida-ne nacua cachí ley ìì. 28 Dandu
nècuàchì sàhnù-mà, nì sàcùnìndiaa-nèvè,
te nì naquimanì-né Dios, cachí-nè:
29-30 Sà-ìá vichi, Señor mío, vàtùni
nacuaca-ní yùhù vichi, vàchi
contentu ié`, vàchi nacua nì
cachì-ní xì´, divi ducán nì cuu
ndisa, sànì xinì ana nì techuun-ní
ñà-dacácu xi-nsí. 31 Mii-ní, nì
chitnùní inì-ní quesaa-yà, dandu
nìhì nèhivì nsidanicuú ñuu cundaà
ini-nè nansa cui càcu anima-nè
quida-ya. 32 Vàchi icúmí-yâ dat-
núù-yà sàxìnítnùní nsidaa nèhivì
mà; te divi ducání stná nècuàchì
raza-nsì Israel, cuàhà gá tnùñúhú
ndiaha icúmí-nsî nìhì-nsí sàhà-yá,
nì cachi Simeón.
33 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì ndulocó José
xì María sàhà ñà-ndùá nì cachi nècuàchìmà
sàhà méè mà. 34 Dandu nì xìcàn tàhvì
Simeón gracia xi Dios sàhà yuadíhí-vê, te nì
cachi stná-nè xì dihi-vé:
—Cunaha-ní, sàhà méè yohó icúmí cun-
diatú anima cuàhà gá nècuàchì ñuu-ndà Is-
rael. Doco dava ga stná-nè, quixi tnùndoho
cahnú dìquì-né, según nansa indéhe-né
mii-yá nduú méè yohó. Te icúmí-yâ ca-
chitnùhu-ya sàhà ichì Yua-nda Dios, doco
cuàhà stná nèhivì cahíchì ini xì-yá. 35 Te
sàhámà icúmí cundaà inì-xi ñà-ndùá nihnú
ini-nè ini anima-nè. Daaní, mii-ní, icúmí
stná-ní (cunì-ní tnùndoho), na ian xída iin
càa anima-ní —nì cachi Simeón.
36-37 Daaní, yucán nìsa ìa stná iin nècuàchì
ñahà nani Ana, te sànì nìhìtáhvì-né
càhàn-nè cuenta xi Dios. Dèhe iin tiàa nani
Fanuel nduú-né, te Aser nani yohòtéhè-né.
Sàsàhnú cuáhà-né vichi. Nì nandàhà-né na
chii-né, te ùsà cuià nì ìa-ne xì ii-né, dandu
nì xìhì nècuàchìmà. Te vichi sàcuàhàn-ndà
84 cuià iá mii-né. Te có-què-né veheñùhu
cahnú, vàchi ndui te ñuú iá-nè yucán,
xinúcuáchí-nê nùù Dios, iníhíì-né, te
xícàn tàhvì-né nùù-yá. 38 Ñàyùcàndùá,
divi momentu mà nì tnàtuu nècuàchìmà
(ndé iín María xì José), te nì naquimanì
stná-nè Dios (sàhà méè Jesús), dandu nì
quesaha-né nì càhàn-nè xì nèhivì ñuu
Jerusalén sàhà-vé, nì cachitnùhu-ne xì
nèhivì xíndiatu ñà-quesaa mii-yá quida-xi
obra, te càcu-nda.
39 Daaní, José xì María, nì nsihi nì
quida-ne nsidaa ñà-ndùá dandacú ley
xi Dios, dandu nì naquihin-ne ichì
mànuhù-né ladu Galilea, nì nasaa-nè
ñuu-nè Nazaret ndé ndoó-né. 40 Te méè
nduú mii-yá, nì sahnu-ya, nì cufuerté
anima-yà, te chicá nì cunchichí-yà, cuàhà
gá gracia xi Dios icúmí-yâ.

Nansa nì quida Jesús na chii-yá, te nì sàhàn-yà iin vicò ñuu Jerusalén

41 Cunaha-ní, cuià cuià nì sasahàn
yuadíhí-yâ ñuu Jerusalén quìvì nacává vicò
pascua. 42 (Te nì cuu iin xichi) na sáxìcá-yá
ùxìn ùì cuià, dandu cuàhàn tu-ya xì-né vicò
ñuu mà, vàchi ñà-jaàn nì sanduu estilu
xi-ne. 43 Daaní, nì nsihi vicò mà, te nì
naquihin-ne ichì mànuhù-né; doco nì ndòo
Jesús ñuu Jerusalén mà, te cónì xìní José
xì María, 44 vàchi ádi váxi-ya cutnáhâ-yá
xì nèhivì dava ga càhàn-né. Ñàyùcàndùá,
iin quìvì sàxìcá-né mànuhù-né, dandu nì
quesaha-né xicánúú-né nandúcú-nêyà,
ndácàtnùhù-né nùù tnaha-ne xì stná amigo
xi-ne.
45-46 Doco còó, cónì nátùi-ya. Ñàyùcàndùá,
nì naxicocuîn-nè ñuu Jerusalén, áma
ndácùhun-neyà càhàn-né. Te tìxi ùnì
quìvì nì natùi-ya, veheñùhu cahnú iá-yà,
dava mahì maestru xi ley ìì, iníní-yá
ñà-ndùá cachí nècuàchìmà, te ndácàtnùhù
stná-yà nùù-né. 47 Te nsidaa ana iníní
má, nì ndulocó-nè ñà-nchìchí guâ-yà, te
naxícóníhî nchichí-yà nùù-né. 48 Te na ní
xini José xì María iá-yà yucán, dandu nì
ndulocó-nè, te nì cachi dihi-yá:
—Hijo, ¿índù chuun nì quido xi-nsí
ducán? vàchi yùhù xì yuo, cuàhà gá nì xì-
canuu-nsi nandúcú-nsî yohó, nacání cuáhà
ini-nsì.
49 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Còó, có-ndùá fuerza nanducu-nsiá
yùhù, vàchi xiñuhu ñà-cundaà inì-nsia iá
chuun nì nìhí nùù Yua mií, te icúmî quideà.
50 Doco José xì María, cónì sánìhì ini-nè
ñà-ndùá nì cachi-yà xì-né. 51-52 Dandu
nì nacuaca-neyà mànuhù-né xì-yá ñuu
Nazaret. Te nsidaa ñà-ndùá nì cuu ma,
nì chivàha María-ñà ini anima-nè. Te
mii-yá, nìsa inini-ya nsidaa ñà-ndùá nì
cachi yuadíhí-yâ. Te chicá nì cunchichí-yà,

te chicá nì sahnu-ya, te nicanicuahàn ndeé
vàha-ya nùù Dios, te nsidaa stná nèhivì, nì
cudiì stná ini-nè sàhà-yá.

3

Nansa nì quida Juan Bautista nì càhàn-nè sàhù yucù

1 Daaní, nì yàha tiempu, te nì sàà sàhùn
cuìà cusáhnû rey cahnú Tiberio. Mismo
cuìà yucán dandacú stná Poncio Pilatu
nùù ladu Judea, nduú-te gobernador. Te
ladu Galilea dandacú rey Herodes. Te
ñanì-te Felipe dandacú ndé nduú ladu
Iturea xì ladu Traconite. Daaní, ndè ladu
Abilinia dandacú iin gobernador nani Lisa-
nias. 2 Te dùtù chicá xícusahnú xínduu Anás
xì Caifás. Te divi tiempu yucán nì que-
saha Dios datnúù-yà ini sàxìnítnùní Juan
(Bautista) ndé iá-nè yucù. 3 Ñàyùcàndùá
nì quee-ne cuàhàn-nè inicutu ladu yatni
yùte Jordán, te yucán nì càhàn-nè sàhù xì
nèhivì ñà-ìcúmí-nê cuu-ne arrepentir sàhà
ñà-cuicahnú ini Dios sàhà cuàchi-ne, dandu
cuhiì-né. 4 Vàchi ducán cachí stná nùù tutu
ìì nì tiaa profeta Isaías, divi nècuàchì nì
sacahàn cuenta xi Dios; dohó nì tiaa-ne:

Tiacú cáhàn fuerte ana cáhàn yucù, te
cachí-nè xì-ndà ñà-nsida viì-ndà
(anima-ndà) na ian nduviì ichì
ndé yàha Stoho-ndà Señor, te ichì
ndáà cundua. 5 Te ducán iá stná
na ian cuàhàn chitu stná nsidaa
yui, te ndundaà stná nsidaa yucù,
xì nsidaa lùnsì, xì nsidaa stná ichì
cávà, icúmíâ ndundaà, te ndé iá
ichì chicuéhè, nduviì stná yucán.
(Ducán icúmí nduviì stná anima
nèhivì), 6 dandu nsidanicuú-né,
icúmí-nê sàà-nè cuni-nè nansa
sáhatahvì Dios salvación xi-ya.

(Ducán nì cachitnùhu tiàa ma nùù libru
mà.) 7 Ñàyùcàndùá nì caquee cuàhà nèhivì
inii ladu yucán, cuàhàn-nè nùù Juan, vàchi
cuní-nè cuhiì stná-nè. Dandu nì cachi Juan
xì-né:

—Mii-nsiá, na quidá còò, ducán
quidá-nsiá, vàxi-nsia yohó xinúdèhé-nsià
nùù castigu cahnú icúmí quixi. ¿Ana divi
nì cachi xì-nsiá quida-nsia ducán? 8 Pues,
ñà-ndùá xiñuhu nduá quida ndisa-nsia
cumplir nacua ndiá ìcà-ndà nú sànì cuu
ndisa-nda arrepentir. Ni màsà cáchì-nsia:
"Divi Abraham nduú yohòtéhè-ndà, còò
ni-iñàha cuu xi-nda". Vàchi cunaha-nsiá,
dècuèndè stná yùù ndoó yohó, vàtùni
nanduu stná nahi nèhivì raza-ndà Abraham
nú cuní mii-yá. 9 Te vichi sà-ìá cuàhàn
cachi-yà índù nèhivì nìhì xì castigu, te
ducán iá na ian nácàxin-nda yutnù có-càná
fruta, te sà-ìníndáhá-ndá hacha tàhndè-nu
coco-nù. Pues ducán icúmí cuu stná xì
nèhivì có-quìdá víi —nì cachi Juan.

10 Dandu nì cachi nèhivì cuáhà yucán:

—Nú ducán iá, ¿nansa ndiá ìcà-nsí
quida-nsi, maestro?

11 Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Nú ndoó nècuàchì còò dùhnù-xí,
dandu ni dácûtâhvì-ndàné ian, nú
icúmí-ndá ùià. Te nècuàchì xíhì doco, ni
dácúxî stná-ndàné nú iá ñà-cutiacu-ndà.

12 Daaní, yucán nì casaà stná nècuàchì
dachíyàhvi, te nì cuhiì stná-nè. Dandu nì
xìcàn tnùhù stná-nè nùù Juan, cachí-nè:

—Te nsiùhù, ¿nansa ndiá ìcà-nsí quida
stná-nsì, maestro?

13 Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Nacua cachí ley, divi ducán
dachíyàhvi-nsia nèhivì, màdìá chicá más.

14 Daaní, stná soldadu, nì caxicàn tnùhù
stná-nè nùù nècuàchìmà, cachí-nè:

—Nsiùhù, ¿nansa ndiá ìcà-nsí quida
stná-nsì?

Dandu nì cachi Juan:

—Màsà dáyûhî-nsià ni-iin nèhivì,
te tavà-nsiá dìhùn nùù-né; ni màsà
quídáyúcún uun stná-nsià tnùhu. Te
cundoo stná-nsià conforme xì ñà-ndùá
quíyàhvi-nsia —nì cachi Juan.

15 Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì, nacání
ini-nè sàhà Juan mà, a Cristu (icúmí quixi
nùù Dios) nduú-né cahan-né. 16 Dandú
nì càhàn Juan xì nsidaa nèhivì yucán,
cachí-nè:

—Yùhù, tècuìí quidá î´ mii-nsiá, doco
nchícùn gà vàxi mii-yá ana chicá cahnú
poder xi nùù yùhù. Ni có-nâtùi cun-
dui iin mozo xi-ya ñà-taví ndìsàn-yá. Te
icúmí-yâ quida ìì-yá anima-nsià tìxi Es-
píritu Ìì xí Dios, te na ian quidá ñuhu,
ducán quida stná-yà xì-nsiá (dandáñúhú
stná-yà ñà-có-ndiàá). 17 Vàchi vichi sà-ìá
cuàhàn-yà quida-ya na quida-nda xi trigu,
yutnù chipála dandiachi-ndañá, dècuèndè
ndiachi nsihí trigu ndoó ñuhù, dandu
chivàha-nda nùnì mà, doco mihì-ñá, icúmíâ
coca. Pues ducan icúmí stná-yà quida-ya
(xì néhivì, nèhivì xí mii-yá dacácu-ya,

doco nèhivì dava ga), còó, nicanicuahàn
icúmí-nê coco-ne.
18 Ducán nì cachi Juan na ní càhàn-nè
sàhù, te cuàhà gá stná ñà-vàha nì cachi-nè
xì nèhivì yucán, áma nánsídá viì-né modo
xi-ne. 19 Daaní, rey Herodes, nì càhàn
stná Juan mà xì-té sàhà cuñada xi-tè
nani Herodías, vàchi iá-te xi ñahà mà, te
ñahàdìhí ñanì-te Felipe nduú-ña. Te nì
càhàn stná-nè xì-té sàhà nsidaa gá ñà-có-ìá
viì quidá-te. 20 Doco tèmà, chicá más nì
quida chicuéhè-te, dècuèndè nì sadi stná-te
Juan vehecàa.

Nansa nì quida ìì Juan Jesús na táñâha ga cundiadi-nè

21 Na ní nsihi nì cuhiì nsidaa nèhivì dava
ga, dandu nì cuhiì stná Jesús. Te iín-yá
yucán xícàn tàhvì-yá, dandu ní nuna ansivi,
22 te nì nuu Espíritu Ìì xí Dios dìquì-yá; na
iá loma, ducán iá-yà mànuu-ya. Te nì tiacu
stná tàchì Dios cáhàn-yà ansivi, cachí-yà (xì
Jesús):
—Mii-ní, Dèhemaní nduu-ní. Te cudîì
cuáhà inì sàhà-ní.

Ana xínduu yohòtéhè Jesucristu

23 Cunaha-ní, xicá Jesús nahi òcò ùxìn
cuìà na ní quesaha-yá (quidá-yá chuun ndi-
aha xí-yá), te tuxí ini nèhivì dèhe José
nduú-yá. Te iin tiàa nani Elí nì sanduu velú
xi-ya.
24 Te yua Elí mà ní sanduu Matat; te yua
Matat nì sanduu Leví; te yua Leví nì sanduu
Melqui; te yua Melqui nì sanduu Jana; te
yua Jana nì sanduu inga José; 25 te yua José
mà ní sanduu Matatías; te yua Matatías
nì sanduu Amós; te yua Amós nì sanduu
Nahum; te yua Nahum nì sanduu Esli; te
yua Esli nì sanduu Nagai; 26 te yua Nagai nì
sanduu Maat; te yua Maat nì sanduu inga
Matatías; te yua Matatías mà nì sanduu
Semei; te yua Semei nì sanduu inga José; te
yua José mà ní sanduu Judá; 27 te yua Judá nì
sanduu Joana; te yua Joana nì sanduu Resa;
te yua Resa nì sanduu Zorobabel; te yua
Zorobabel nì sanduu Salatiel; te yua Salatiel
nì sanduu Neri; 28 te yua Neri nì sanduu inga
Melqui; te yua Melqui mà ní sanduu Adi;
te yua Adi nì sanduu Cosam; te yua Cosam
nì sanduu Elmodam; te yua Elmodam nì
sanduu Er; 29 te yua Er nì sanduu Josué; te
yua Josué nì sanduu Eliezer; te yua Eliezer
nì sanduu Jorim; te yua Jorim nì sanduu
inga Matat; 30 te yua Matat mà ní sanduu
inga Leví; te yua Leví mà ní sanduu Simeón;
te yua Simeón nì sanduu inga Judá; te
yua inga Judá mà ní sanduu inga José; te
yua inga José mà ní sanduu Jonán; te yua
Jonán nì sanduu Eliaquim; 31 te yua Eliaquim
nì sanduu Melea; te yua Melea nì sanuu
Mainán; te yua Mainán nì sanduu Matata;
te yua Matata nì sanduu Natán; 32 te yua
Natán nì sanduu David; te yua David nì san-
duu Isaí; te yua Isaí ni sanduu Obed; te yua
Obed nì sanduu Booz; te yua Booz nì sanduu
Salmón; te yua Salmón nì sanduu Naasón;
33 te yua Naasón nì sanduu Aminadab; te yua
Aminadab nì sanduu Aram; te yua Aram
nì sanduu Esrom; te yua Esrom nì sanduu
Fares; te yua Fares nì sanduu inga Judá; 34 te
yua Judá mà ní sanduu Jacob; te yua Jacob
nì sanduu Isaac; te yua Isaac nì sanduu
Abraham; te yua Abraham nì sanduu Taré;
te yua Taré nì sanduu Nacor; 35 te yua Nacor
nì sanduu Serug; te yua Serug nì sanduu
Ragau; te yua Ragau nì sanduu Peleg; te
yua Peleg nì sanduu Heber; te yua Heber
nì sanduu Sala; 36 te yua Sala nì sanduu
Cainán; te yua Cainán nì sanduu Arfaxad; te
yua Arfaxad nì sanduu Sem; te yua Sem nì
sanduu Noé; te yua Noé nì sanduu Lamec;
37 te yua Lamec nì sanduu Matusalén; te
yua Matusalén nì sanduu Enoc; te yua Enoc
nì sanduu Jared; te yua Jared nì sanduu
Mahalaleel; te yua Mahalaleel nì sanduu
inga Cainán; 38 te yua Cainan mà ní sanduu
Enós; te yua Enós nì sanduu Set; te yua Set
nì sanduu Adán; te yua Adán nduú Dios.

4

Nansa nì cuni ñà-malu dacà-sí Jesús ñà-quida-ya iin cuàchi

1 Daaní, (nì nsihi nì cuhiì Jesús) nì quee-ya
ladu yùte Jordán, chitu anima-yà Espíritu
Ìì xí Dios. Dandu nihí Espíritu Ìì mà-yá
nì sàhàn ñà-coo-ya yucù dàná. 2 Ùì dico
quìvì nìsa ìa-ya yucán, te nì cuni ñà-malu
dacà-síyâ, (doco cónì cúndéé-sî). Te inii
tiempu mà nì ìa dòcó-yà.

Daaní, na ní yàha quìvì mà, dandú nì
xìhì-yà doco. 3 Te nì cachi ñà-malu xì-yá:
—Nú ndisa Dèhemanì Dios nduu-ní,
dandu cachì-ní xì yùù yohó ni nándúá pan
cuxi-ní.
4 Dandú nì cachi Jesús xì-sí:

—Còó, vàchi dohó cachí nùù tutu ìì: “Màdì cuisì pan cutiacu nèhivì; còó, vàchi xiñuhu cucumi stná-nè nsidaa palabra ìì cachí Dios”.

5 Daaní, nì saca-sìyá cuàhàn-si xi-yá dìnì iin yucù ducún, te nì dàcùní-siyá nsidan-icuú ñuu iá ñuhìví; iin ratu tii, te sànì dàcùní-siyá nsidaámà.

6 Dandu cachí-si xi-yá:

—Vàtùni dacútâhvì´ mii-ní nsidaa ñuu yucán ñà-dandacu-ní nùá, te nìhì stná-ní nsidaa ñà-vico icúmíâ, vàchi ndahí sà-ìá nsidaájàn, te dandacúí nùá, te anà-ni nì cui cudîì inì dacútâhvì´ ñà-dandacú-né nùá.

7 Ñàyùcàndùá nú ni mácuììn sìsì-ní nùí, te cahvi-ní yùhù, dandu dacútâhvì´ mii-ní nsidaájàn.

8 Dandu nì cachi Jesús xì-sí:

—Còó, vàchi dohó cachí nùù tutu ìì: “Cuisì mii Stoho-ndà Dios ndiá ìcà-ndà cahvi-nda, te cunucuachi-nda nùù-xí”.

9 Daaní, nì saca-sìyá cuàhàn-si xi-yá ndè ñuu Jerusalén. Yucán nì chicoo-sìyá ndè dìnì veheñùhu cahnú, te nì cachì-si xi-yá:

—Nú ndisa Dèhemanì Dios nduu-ní, dandu dandiachi-ní mii-ní, 10 vàchi ducán cachí nùù tutu ìì:

Icúmí Dios dandacú-yá nùù ángel xi-ya ñà-cundiaa-nè mii-ní.

11 Te cachí stná tutu mà:

Icúmí ángel mà natnii ndahà-né mii-ní ñà-màsà máquìhi sahà-ní ni-iin yùù.

12 Dandu nì cachi Jesús xì-sí:

—Cachí stná tutu ìì: “Màsà quídá canúú-ndá ñà-có-cùní Stoho-ndà Señor”.

13 Dandu na ní nsihi ñà-nì cunì-si dacà-síyâ, dandu nì nacoo chii-síyâ cuàhàn-si.

Nansa nì quesaha Jesús quidá-yá chuun ndiaha xí-yá ladu Galilea

14 Daaní, mànuhù-yá ladu Galilea, chitu-yá poder xi Espíritu Ìì xí Dios. Te nì xinitnùhu nèhivì sàhà-yá inicutu ladu yucán. 15 Te nì xìcanuu-ya nì nacàhin-ya nsidaa veheñùhu ñuu ladu yucán, dacuahá-yá nèhivì. Te nsidaa-né, nì ndenihi vàha-neyà.

Nansa nì quida nèhivì na ní nùhù Jesús ñuu-yà Nazaret

16-17 Dandu nì nasaa-yà ñuu Nazaret ndé nì sahnu-ya. Te na ní sàà quìvì descansu, dandu nì sàhàn-yà veheñùhu yucán, vàchi ducán nduú estilu xi-ya. Te nì ndacuiin-yà ini veheñùhu ma cuàhàn-yà cahvi-ya (tutu ìì) cunini nèhivì mà. Te nì sàha iin nèhivì-yá tutu nì tiaa profeta Isaías nì sac-ahàn cuenta xi Dios sànaha. Dandu nì nacuna-ya tutu mà nì nanducu-yá iin lugar, te dohó cachí ndé nì ndacùhun-ya:

18 Fuerte inácáá Espíritu Ìì xí Dios ini anímè, vàchi sànì sàha-ya yùhù chuun ìì cachitnùhi ñà-vàha ndiaha xi nécuàchì ndahví, daaní, vàxi stnáì ñà-càhìn xì ana xíndoo tnùnsí ini, dandu cahnde ini-nè sàhámà. Te vàxi stnáì cachitnùhi xì ana có-ndòó libre ñà-vàtùni caquee-ne libre quide; te nècuàchì cuaá, vàtùni natùi stná nùù-né quide, xì nècuàchì yáha tnùndoho, vàtùni càcu ndisa-ne nùámà quide. 19 Te vàxi stnáì cachì xì nsidaa nèhivì (ñà-vitni nduú) meru tiempu nàcùndoo vàha-ne xì Stoho-ndà Señor.

20 Daaní, nì nacadi Jesús tutu mà, te nì naxiconihí-yáñà nùù tiàa xinúcuáchí yucán. Dandu nì sàcòo-ya, te nsidaa nèhivì ndoó veheñùhu yucán, indéhe váha-neyà. 21 Dandu nì cachi-yà xì nsidaa-né:

—Vichi na meru nì inini-nsia palabra nì cahvi nùù-nsiá jaàn, ñà-sànì cuu ndisa nduá, (te quidé nacua cachá`).

22 Te nsidaa nèhivì yucán, nì ndenihi vàha-neyà, te nì ndulocó-nè, vàchi yáha ga ndiaha cáhàn-yà. Doco cachí stná-nè iin-ne xì inga-nè:

—¿Amádi dèhe José nduú nècuàchì yohó?

23 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ádi cuáhàn-nsià cachi-nsià xì´ nacua cachí dichu: “Nú cuhí-nî, te nduu-ní doc-tor, dandu ¿índù chuun có-dàndúvàha-ní mii-ní?” Vàchi sànì xinitnùhu-nsia nansa nì quide milagru ñuu Capernaum, ñàyùcàndùá ádi cuáhàn-nsià cachi-nsià xì´ ñà-xìñùhù quida stnáì milagru mà ñuu-ndà yohó nacua nì quide yucán.

24 Dandu nì cachi tu-ya:

—Ñà-ndáà nduá, ni-iin tiàa nì nìhì chuun cáhàn cuenta xi Dios, có-quìdáñúhú nècuàchì ñuu-nè mii-né. 25 Doco cunini-nsia palabra ndàcuisì yohó: na ní sanduu tiempu xi Elías sànaha, te cónì cùún dàvì ùnì cuìà dava, dandu fuerte nì quixi tnama inicutu ñuu-ndà Israel yohó, te ndoó cuàhà nècuàchì ñahà nì xìhì ìì-xí ladu

xi-nda, [26-27] doco ni-iin-ne cónì níhìtáhvì-né
sàà Elías vehe-ne. Còó, iin nècuàchì cuaán
inga ñuu nani Sarepta yatni ñuu Sidón,
divi nì nìhìtáhvì sàà nècuàchìmà vehe-xi.
Daaní, stná tiempu xi profeta Eliseo, mate
ndoó cuàhà ana cuhí cuèhè lepra ñuu-ndà
Israel yohó, doco ni-iin-ne cónì dándûvàha
Eliseo-nè, cuisì iin nècuàchì inga ñuu Siria
nani Naamán —nì cachi Jesús.
[28] Daaní, nsidaa nèhivì ndoó veheñùhu
yucán, yáha ga nì caxidà ini-nè ñà-nì
cachi-yà ducán. [29] Ñàyùcàndùá, nì ndacuìta
nsihi-ne, nì tavà-néyà iladu ñuu mà. Te
sàhà-ñá dìnì yucù indúhá, ñàyùcàndùá
nihí-néyà nì casaà ndé iá tahvì, cuàhàn-nè
dandiachi-néyà nì cùí. [30] Doco nì yàha
uun-ya mahì nsidaa-né cuàhàn-yà.

Nansa nì tavà Jesús iin ñà-malu inácáá ini iin tiàa

[31] Dandú nì sàà-yà ñuu Capernaum iá
ladu Galilea, te yucán nì dàcuàhá-yá nèhivì
sáhàn veheñùhu quìvì descansu. [32] Te
nècuàchìmà, nì ndulocó-nè sàhà ñà-ndùá
dacuahá-yánè, vàchi chináhá-yà nahi ana
cusáhnû.
[33] Te mahì nèhivì ndoó ini veheñùhu
yucán nìsa ìa iin tiàa inácáá iin ñà-malu
anima-xi. Te fuerte nì ndàhì ndee-né,
[34] cachí-nè:
—¡Nacoo-ní nsiùhù! ¿Ndía cunduu-ní
nsiùhù, Jesús de Nazaret? ¿A váxi-ní
dandáñúhú-nî nsiùhù nduá? ¡Yùhù ináhî
mii-ní! ¡Ana ìì nì quixi nùù Dios nduu-ní!
[35] Dandu ní sadi Jesús nùá, cachí-yà:
—¡Màsà cáhùn, te quee cuahán! ¡Nacoo
tiàa yohó!
Dandu indéhe nsidaa nèhivì yucán, te
nì nàcasàn tiàa ma nì quida ñà-malu, te
nì quee-sì cuàhàn-si, cónì dánâcuèhè-siné.
[36] Ñàyùcàndùá nì ndulocó sàstnùhù nèhivì
ndoó yucán, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:
—¡Yáha ga fuerte palabra xi nècuàchì
yohó! Vàchi na dandacú iin ana nì
nìhì chuun cahnú, ducán dandacú-né nùù
ñà-malu, te fuerza queá cuàhàn.
[37] Ñàyùcàndùá, nì xìtià razón sàhà-yá ini-
cutu ladu yucán.

Nansa nì dàndúvàha Jesús dìdo Simón Pedro

[38] Daaní, na sánì quee-ya veheñùhu
yucán, dandu cuàhàn-yà vehe Simón.
Te yucán indúhu dìdo-ne ñahà; cuhí
vàha-ne, fuerte quidá yòcò xì-né. Dandu
nì sacundahví nèhivì yucán ñà-nì
quidá-yá favor chindee-yá nècuàchìmà.
[39] Ñàyùcàndùá nì nacahnù ndee-ya ladu
dìnì-né, te nì dàndàcú-yá nùù yòcò mà
ñà-nì cúcuíàn luegu. Te divi ducán nì
cuu. Vichi vichi nì ndacuiin nècuàchìmà
nì quesaha-né nì xinucuachi-né nùù mii-yá
xì compañeru-yà.

Nansa nì dàndúvàha Jesús cuàhà gá nècuàchì cuhí

[40] Daaní, na ní quècahnu orá, dandu nì
casaca cuàhà nèhivì nècuàchì cuhí xi-ne,
nihí-né nècuàchìmà nì sàà nùù-yá, nsi-
danuu cuèhè ndohó-né, ñàyùcàndùá nì
chitàndòó-yá ndahà-yá dìnì iin iin-ne, te
ducán nì canduvàha-ne. [41] Nùù cuàhà
nècuàchì cuhí nì caquee stná ñà-malu,
cána-sì, cachí-si xi-yá:
—Dèhemanì Dios nduu-ní.
Dandu nì sadi-yà nùù-sí, cónì sáha-ya
càhàn gà-si, vàchi ináhá-sî Cristu nì quixi
nùù Dios nduú-yá.

Nansa nì càhàn Jesús sàhù inicutu ladu Galilea

[42] Daaní, na ní tùinuù (inga quìvì), nì
quee cuaán-yá cuàhàn-yà iin xaan ndé
còò nèhivì. Te nandúcú nèhivì-yá nì
casaà-nè ndé iá-yà, te nì xìcàn-nè ñà-màsà
nácóó-yánè, te cùhùn-yà. [43] Doco nì
cachi-yà xì-né:
—Ndè cuàhà stná inga ñuu icúmî cùhìn
cachitnùhi xì nèhivì razón ndiaha sàhà
ñuhìví ìì xí Dios, vàchi sàhà chuun jaàn nì
techuún Yuamání´ yùhù vàxi —nì cachi-yà.
[44] Ñàyùcàndùá, ducán nì xìcanuu-ya ladu
Galilea nì nacàhin-ya iin iin veheñùhu, te nì
càhàn-yà sàhù (xì nèhivì xínataca yucán).

5

Nansa nì cuu iin milagru nì tavà nèhivì xí Jesús cuàhà siaca

[1] Iin xichi nì nataca cuàhà sàstnùhù
nèhivì (nùù-yá), te yáha ga ndutnúú-yá
quìdá-né, vàchi cuní-nè cunini-ne palabra
xi Dios. Yuhù mar de Genesaret iín-yá;
[2] te nì xini-yà yucán itá ùì lancha (mahì
tècuìí mà), doco sànì caquee stohò-nu,
nacáté-né ñunù xí-né, vàchi tè-tàvá siaca
xínduu-ne. [3] Ñàyùcàndùá, nì nana-ya nì
quècahnu stná-yà ini iin lancha yucán,
Simón nani stohò-nu. Dandu nì càhàn-yà
xì nècuàchìmà áma dácûxícá tii gá-nènu
cùhùn mahì tècuìí, te ducán nì quida-ne.

Dandu nì sàcòo-ya ini lancha mà, te nì
quesaha-yá nì dàcuàhá-yá nèhivì cuáhà mà.
4 Daaní, nì nsihi nì dàcuàhá-yánè, dandu
nì cachi-yà xì Simón:
—Vichi dacaca-ní lancha xi-ní dècuèndè
ndé chicá cunú ñuhú tècuìí, te danuú-nsiá
ñunù xí-nsiá, te tnii-nsia siaca.
5 Doco nì cachi Simón xì-yá:
—Niùyacà sànì quidachuún-nsí, te còò
ni-iin-sì nì níhì-nsí, Maestro. Doco vichi
vàtùni danuú tú-nsí ñunù xí-nsí nacua
cachí-nî.
6 Daaní, na ní dànùú tú-né ñunù xí-né, nì
tùi cuàhà siaca, dècuèndè nì quesaha ndátà
ñunù xí-né ñà-cuàhà guá-si. 7 Ñàyùcàndùá
nì quida-ne seña nùù compañeru-nè ndoó
inga lancha ñà-nì tnátuu stná nècuàchìmà
chindee stná-nè. Doco na ní caquesaa-nè,
nì chitu ndúì lancha mà puru siaca, sàmérù
càhà-nu ni cuí. 8 Na ní xini Simón Pedro nì
cuu ducán, dandu nì sàcuììn sìsì-né nùù-yá,
cachí-nè:
—Nacoo-ní yùhù, por favor, vàchi
iin nèhivì cuáchi nduí, Señor mío —nì
cachi-nè. 9 Vàchi mii-né xì nsidaa nècuàchì
cutnáhâ xí-nê, yáha ga nì ndulocó-nè sàhà
ñà-cuàhà guá siaca nì catavà-né. 10 Te ducán
stná dèhe Zebedeo nani Jacobo xì Juan,
cuàhà gá nì ndulocó stná-nè, vàchi iin-ni
compañeru xínduu-ne xì Simón nùù chuun
xi-ne. Dandu nì cachi Jesús xì Simón:
—Màsà yúhî-nî, vàchi quìvì nùù-xí màdì
gá siaca tavà-ní; nèhivì icúmí-nî tavà-ní
ñà-quee-ne (ichì malu).
11 Ñàyùcàndùá, nì dàtnátuu-ne lancha
xi-ne nùù ñuhù íchî, te nsidaa-né nì nacoo
ìì-né ñà-ndùá icúmí-nê, te nì tenchicùn-nè
mii-yá.

Nansa nì cuu nì dàndúvàha Jesús iin nèhivì ndoho-xi cuèhè lepra

12 Daaní, nì cuu iin xichi iá-yà iin ñuu,
te yucán iá stná iin tiàa ndoho-xi cuèhè
lepra. Te nècuàchìmà, nì xini-nè yucán iín
Jesús, ñàyùcàndùá nì sàcuììn sìsì-né nùù-yá
nì tutuyuhu-né nùù sàhà-yá, te nì xìcàn
tàhvì-né nùù-yá, cachí-nè:
—Señor mío, nú cuní-nî, vàtùni
dandúvàha-ní yùhù.
13 Dandu nì dàcúhùn Jesús ndahà-yá
dìnì-né, te nì cachi-yà:
—Juùn. Vichi duha ni ndúvàha-ní, cachî
xì-ní.
Dandu na momentu nì cachi-yà ducán,
nì quee cuèhè quida-xi-né. 14 Dandú nì
sàcùnaha-né nùù-yá ñà-màsà cáchí-nè xì
nèhivì, cuisì-ní ni cúhùn-nè nùù dùtù da-
cuní-nè nècuàchìmà ìcà-né (ñà-sànì ndu-
vàha-ne), dandu nacuàha-ne promesa nùù
Dios, vàchi ducán cachí ley xi Moisés, te
ducán cundaà stná ini nèhivì ñà-sànì ndu-
vàha-ne.
15 Doco còó, vihi gá más nì xìtià pal-
abra sàhà-yá, te cuàhà gá nèhivì nì na-
chitu nùù-yá, cuní-nè cunini-ne cáhàn-yà,
te cuní stná-nè nduvàha-ne sàhà cuèhè
quida-xi-né. 16 Doco mii-ya, nìsa que-
cuaán-yá iladu ndé còò nèhivì, te yucán nì
xìcàn tàhvì-yá.

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa nì dàñà î cuerpu xi

17 Daaní, iin quìvì iá-yà dacuahá-yá
nèhivì. Te yucán ndoó stná nècuàchì
fariseu xì stná nècuàchì ley xi veheñùhu;
nduú-né nèhivì nì caquixi cuàhà ñuu ladu
Galilea, xì stná ñuu cuachi ladu Judea xì
stná ñuu Jerusalén. Te fuerte nì chindee
Dios nì dàndúvàha Jesús cuàhà nèhivì.
18 Daaní, yucán nì casaà gà stná itnii nèhivì
nsida-xi iin camilla indúhu iin nècuàchì nì
dàñà î cuerpu-xi. Te nandúcú nècuàchìmà
nansa dayáha-ne nècuàchì cuhí xi-ne ini
vehe, te chinduhù-né nècuàchìmà nùù-yá.
19 Doco cónì níhì-né nansa quida-ne ducán
ñà-chitu guá nèhivì ndoó. Ñàyùcàndùá, nì
canana-ne dìnìvèhé, nì nacanì-nè teja, te
nì dànùú-né camilla mà dècuèndè ndé iín
Jesús mahì nèhivì mà. 20 Te na ní xini-yà
ñà-cuàhà guá xíxinindisá nècuàchìmà
mii-yá, dandu nì cachi-yà xì nècuàchì cuhí
mà:
—Mii-ní nècuàchì tiàa jaàn, xicáhnû inì
sàhà cuàchi-ní.
21 Dandu nècuàchì ley xi veheñùhu,
xì stná nècuàchì fariseu, nì quesaha-né
nacání ini-nè, te cachí-nè entre mii-né:
"¿Índù chuun cachí guâ tè-yòhó ducán? Mà
ndóo ini Dios sàhà palabra cachí-te, vàchi
còò inga ana cui cuicahnú inì-xi sàhà-ndà,
cuisì Dios".
22-23 Doco Jesús, nì cundaà ini anima-yà
ñà-ndùá nacání guâ ini cada iin iin
nècuàchìmà, ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:
—¿Índù chuun nacání ini-nsià ducán?
Vichi cachi-nsià xì´ índù milagru nduú
ñà-chicá ùhì quida-nda: a ñá-cachi
uun-nda xì nècuàchì cuhí ñà-xìcáhnû
ini-ndà sàhà cuàchi-ne, te ò ñá-cachi-ndà
xì-né ni ndácuíín-nè, te nacaca-ne. 24 Pues

yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, cuàhìn quide iñàha ñà-cundaà ini-nsià ñà-ìcúmí ndise derechu cuicahnú inì sàhà cuàchi nèhivì ñuhìví.

Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì cuhí mà:

—Vichi cachí xì-ní, ndacuiìn-ní ndanihi-ní camilla xi-ní, te xuhun-ní vehe-ní.

25 Vichi vichi nì ndacuiin nècuàchì cuhí mà, indéhe nsidaa nèhivì yucán; te nì ndanihi-ne camilla xi-ne, mànuhù-né vehe-ne ndeníhí vàha-ne Dios. 26 Dandu yáha ga nì ndulocó nsidaa nèhivì mà, te nì ndenihi vàha stná-nè mii-yá, te yúhî stná-nè, cachí-nè:

—Mà cándísâ ini-ndà ñà-ndùá nì xini-ndà vichi.

Nansa nì cana Jesús iin nècuàchì dachíyàhvi nani Mateo Leví ñà-cunchicùn-nè mii-yá

27 Daaní, nì quee-ya cuàhàn-yà, te nì xini-yà iin nècuàchì dachíyàhvi renta nani Leví, iá-nè lugar ndé naquíhín-né renta. Te nì cachi-yà xì-né:

—Nahà-ní cunchicùn-ní yùhù.

28 Dandu nì ndacuiin-nè nì nacoo nsihi-ne nsidaámà, te cuàhàn stná-nè xì-yá.

29 Daaní, después nì quida-ne iin vicò cahnú vehe-ne ñà-cañúhu-né Jesús. Te yucán nì casaà stná cuàhà nècuàchì dachíyàhvi, xì cuàhà stná nèhivì ùún, te ndoó nsidaa-né (xixí-né) yucán. 30 Doco nècuàchì ley xi veheñùhu xì stná nècuàchì fariseu, nì xitnùhu-ne nècuàchì dacuahá-yá, cachí-nè:

—¿Índù chuun cutnáhâ-nsiá xì nècuàchì dachíyàhvi jaàn xì stná dava ga nècuàchì cuáchi, te ndoó-nsiá xixí tàcá-nsià xì-né?

31 Dandu nì naxiconihí Jesús nùù nècuàchìmà, cachí-yà:

—Màdì nècuàchì ndáa vàha xiñuhu xi ana quidatatna xi-né. Còó; divi nècuàchì cuhí xiñuhu xi ana quidatatna xi-né. 32 Yùhù, màdì nèhivì nihnú ndàcuisì inì-xi vàxi càhàn xì´. Còó; nèhivì cuáchi vàxi nanduquí, áma naxicocuîn ini-nè sàhà cuàchi-ne.

Ndíà dìsáhà-xí cónìsá íníhîì nècuàchì dacuahá Jesús na iá ìì-yá ñuhìví yohó

33 Daaní, nì cachi nèhivì xì-yá:

—Nècuàchì dacuahá Juan xì stná nècuàchì xídacuahá tè-fariseu, xí-inihìì nsidaa-né ndoó dòcó-nè, te nacuátú cuáhà-né, doco nècuàchì dacuahá mii-ní, còó. Có-nàcóó-né ñà-ìtiácú-nè.

34 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nècuàchì ndoó vicò nandàhà, ¿a cúí cunihìì-né cundoo dòcó-nè nú ndoó-né cutnáhâ-né xì noviu? Còó. 35 Doco vàxi iin quìvì mà cóó gá noviu nùù-né, dandísá, tiempu yucán icúmí-nê cunihìì-né cundoo dòcó-nè.

Iin ejemplu nì nacani Jesús sàhà-ñá cundaà ini-ndà ùhì dàcàstnàhá ley saa xì estilu sànaha

36 Dandu nì nacani stná-yà xì-né inga ejemplu, cachí-yà:

—Sìcoto saa, mà ndátá-ndáñâ quee iin pedazu tii ñà-nacàhmá-ndà ñà-tùhú. Nú ducán ni quida-nda, ñà-sànì ndàtà sìcoto saa nduá, te ni mà ndúdává stná pedazu saa ma xi sìcoto tùhú, vàchi náhà-ñà. 37 Stná vinu, nú vinu saa nduá, dandu mà dáquêe nèhivì-ñá ini itni iìn tuhú, vàchi nú ducán, cahnsià quida vinu saa ma, te ndàtà-ñá, dandu cuìtià vinu mà, te cuchicuéhè stná itni iìn mà. 38 Ñàyùcàndùá, nú vinu saa nduá, dandu itni iìn sàà chívàha nèhivì-ñá, te còò ni-iñàha cuu xán, te ni stná itni mà. 39 Iin tiàa tùha coho vinu tuhú, có-cùní-te vinu saa, vàchi cachí-te: "Ñà-tùhú chicá vàha".

6

Nansa nì xitnùhu nèhivì Jesús iin quìvì descansu

1 Daaní, iin quìvì descansu nì yàha Jesús mahì iin itu. Te nì quesaha nècuàchì dacuahá-yá sáhnù-nè sìcàyòcó trigu mà, te dacóyo-ne nùnìá ini ndahà-né, te saxí-néà. 2 Doco nì cacachi nècuàchì fariseu xì-yá:

—¿Índù chuun quidá-nsiá iin chuun có-sâha ley xi-nda quida-nda quìvì descansu?

3 Dandu nì naxiconihí Jesús nùù-né, cachí-yà:

—¿A cónì càhví-nsiá (nùù tutu ìì) ndé cachá nansa nì quida David sànaha quìvì nì xìhì cuàhà-né doco, mii-né xì stná compañeru-nè? 4 Ndè ini veheñùhu xi Dios nì quìhvi-ne, nì tnii-ne dìtà vídì ìì iá nùù Dios, te nì xixi-neà, dècuèndè compañeru-nè nì sàha stná-nè, mate còò permisu cuxi-nda dìtà mà, cuisì dùtù xixi xi ñà-yùcán.

5 Te nì cachi stná-yà xì-né:

—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, dandacú stnáì sàhà nansa quida nèhivì quìvì descansu.

Nansa nì nduvàha iin nèhivì nì ìchì iin ndahà-xí

6 Daaní, inga quìvì descansu nì quìhvi-ya
ini veheñùhu, te nì dàcuàhá-yá nèhivì;
te yucán iá stná iin tiàa sànì ìchì
ndahà cuàhá-xi. 7 Te yucán xíndoo
stná nècuàchì fariseu xì stná nècuàchì
ley xi veheñùhu, xínàní-nè mii-yá, a
cuáhàn-yà dandúvàha-ya tiàa ma, mate
quìvì descansu nduá, vàchi nú ducán,
dandu nìhì ndèè-né daquée cuàchi-ne
dìquì-yá cahan-né. 8 Doco mii-yá, ináhá-yâ
nansa nacání ini-nè. Ñàyùcàndùá, nì
cachi-yà xì tiàa nì ìchì iin ndahà-xìmà:
—Ndacuiìn-ní, cuiin-ní mahì nèhivì
yohó.
Te ducán nì quida nècuàchìmà.
9 Dandu nì cachi Jesús xì nsidaa-né:
—Yùhù cunî cachi-nsià xì´ nansa ndía
ìcà-ndà quida-nda quìvì descansu. ¿Amádi
chicá iá vàha quida-nda ñà-ìá vìì, te
màdìá ñà-có-ìá vàha? ¿Amádi chicá nsiha
dacácu-nda nèhivì quìvì mà, te màdìá cahnì
stnàhà-ndà?
10 Dandu nì xiconúù-yá nùù nsidaa-né, te
nì cachi-yà xì tiàa ma:
Chitanini-ní ndahà-ní.
Te ducán nì quida-ne, te nì nduvàha
dahuan. 11 Dandu nècuàchì nì xitnùhu
yucán, yáha ga nì caxidà ini-nè, te nì can-
datnuhu-né índù modo cadi-nè nùù Jesús.

Nansa nani ùxìn ùì nèhivì nì cana Jesús ñà-dacuahá-yánè

12 Daaní, quìvì yucán nì quecuaán-yá
cuàhàn-yà yucù, te niùyacà nì ìa-ya yucán
cáhàn-yà xì Dios. 13 Na ní tùinuù nì cana-ya
nèhivì dacuahá-yá, te nì nacàxin-ya ùxìn
ùì-nè; nècuàchì apóstol cucumi chuun
nùù-yá cunduu-ne nì cachi-yà xì-né. 14 Iin
nècuàchìmà nani Simón, doco Pedro nì
dàcúnání-yânè; daaní, inga-nè nani An-
drés, divi ñani Pedro; te iá stná Jacobo, xì
Juan, xì Felipe, xì Bartolomé, 15 xì Mateo, xì
Tomás, xì Jacobo nduú dèhe Alfeo, xì stná
inga Simón. El Celador cachí stná-nè xì
Simón mà. 16 Daaní, iá stná ñani Jacobo nani
Judas, xì stná Judas Iscariote, divi tiàa icúmí
cahin xì-yá.

Nansa nì chinaha Jesús cuàhà nèhivì; te nì dàndúvàha stná-yà nècuàchì cuhí xi-ne

17 Daaní, nì nuu-ya dècuèndè iin xaan ndé
chicá ndàà, te nì nataca nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá, mii-né xì cuàhà gá stná
nèhivì, xínduu-ne nèhivì ladu Judea, xì
nèhivì ñuu Jerusalén, xì nèhivì ñuu Tiro
xì ñuu Sidón ndoó yuhù mar. Pues nsi-
daa nèhivì mà, nì casaà-nè yucán, cuní-nè
cunini-ne càhàn-yà, te cuní stná-nè ndu-
vàha nècuàchì cuhí xi-ne. 18 Stná nèhivì
xíndoho quidá ñà-malu, nì canduvàha stná
nsidaa-né nì quida-ya. 19 Te nsidaa nèhivì
cuáhà mà, cuní-nè dùcùn ndahà-né ìcà-yá,
te nduvàha-ne, vàchi fuerte iá milagru
xi-ya, vàtùni dandúvàha nsihi-yanè.

Nansa quida-nda, te cundoo-nda contentu ñuhìví

20 Daaní, nì indehè-yá nsidaa nèhivì
xínchicùn xì-yá ndoó yucán, te nì cachi-yà:
—Nansicáhán mii-nsiá nècuàchì ndahví,
vàchi sànì nìhìtáhvì-nsiá ñuhìví ìì xí Dios.
21 'Nansicáhán mii-nsiá nècuàchì xíhì
doco vichi, vàchi icúmí-nsiâ sàà-nsià nde-
nuu ini-nsià.
'Nansicáhán mii-nsiá nècuàchì sacú,
(te ndoó-nsiá tnùnsí ini) vichi, vàchi
icúmí-nsiâ sàà-nsià cudiì cuáhà ini-nsià.
22 'Nansicáhán stná-nsià na cahíchì ini
nèhivì-nsiá, te nacóó dahuun-ne mii-nsiá,
te ò cánàhá-nè daquée cuàchi-ne dìquì-nsiá
sàhà yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví.
23 Quìvì cuu xi-nsiá ducán, dandu contentu
ni cúndóó-nsiá, te cudiì ini-nsià, vàchi iin
ñà-vàha cahnú cucumi-nsiá ndè gloria. Te
nú quidá quini nèhivì xì-nsiá vichi, dandu
nsinuu inì-nsia ñà-divi ducán nìsa quida
stná xìì-né xì nècuàchì nìsa cahàn cuenta
xi Dios sànaha.
24 'Doco mii-nsiá nècuàchì cuìcà,
¡ndahví-nsià! vàchi mate iin vida vàha
icúmí-nsiâ vichi, doco después mà níhì
gá-nsià ni-iñàha.
25 'Te ¡ndahví stná mii-nsiá nècuàchì xixí
tnaha guá vichi! vàchi icúmí sàà iin quìvì
tnaha inì-nsia. Te mii-nsiá nècuàchì cudî
guá inì-xi sàhà vida-xi vichi, icúmí-nsiâ
cundoo-nsia tnùnsí ini, te cuhuun ga
inì-nsia.
26 'Te ¡ndahví stná mii-nsiá nú ndeníhí
vàha nsidanicuú nèhivì mii-nsiá! vàchi
divi ducán nìsa quida stná yohòtéhè nèhivì
vichi, nìsa ndenihi vàha stná nsidaa-né tèt-
nùhù cachí cáhàn cuenta xi Dios.

Ndiá ìcà-ndà cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà

27 'Yùhù cachî xì nsidaa mii-nsiá
nècuàchì iníní vichi, xiñuhu-ñá cuu
inì-nsia sàhà nèhivì xiní ùhì xì-nsiá, te
obra vàha quida stná-nsià sàhà ana cahíchì
ini xì-nsiá. 28 Te càhàn viì stná-nsià xì
nèhivì xícàn chìhán dìquì-nsiá; te càcàn

tàhvì stná-nsià nùù Dios sàhà nèhivì quidá quini xi-nsiá. 29 Te nú ni caní iin tiàa iin ladu nùù-nsiá, dandu danácuícó stná-nsià inga ladu nùù-nsiá; te nú candiáá iin tiàa sacú ndixí-nsiá, te cuní stná-te candiaa-tè dùhnù-nsiá, dandu màsà cuídáhán-nsiâñà nùù-té. 30 Nsidaa ana xícàn iñàha nùù-nsiá, cuàha-nsia nècuàchìmà, te nú ni cándiáá-né iñàha xi-nsia, màsà nándácàn gà-nsiañà. 31 Nacua cuní mii-nsiá quida nèhivì xì-nsiá, divi ducán xiñuhu quida stná mii-nsiá xì-né.

32 'Vàchi nú cuisì nèhivì cuú inì-xi sàhà-ndà cuú stná ini-ndà sàhà-xí, dandu mà cuáha Dios premiu sàhájàn, vàchi ducán quidá stná ndéni nèhivì cuáchi nì cui, cuú ini-nè sàhà nècuàchì cuú inì-xi sàhà mii-né. 33 Te nú cuisì quida-nda obra xì nèhivì quidá stná obra xì-ndà, dandu mà cuáha Dios premiu sàhájàn, vàchi divi ducán xíquida stná ndéni nècuàchì cuáchi nì cui. 34 Te nú cuisì sáha too-nda dìhùn nùù nèhivì ndiatu-nda danáà xì nùù-ndà, dandu mà cuáha Dios premiu sàhájàn, vachi ndè stná nèhivì cuáchi, ducán xíquida stná-nè, sáha too stnahá stná-nè dìhùn, te naquíhín tú-néà. 35 Ñàyùcàndùá, (cachí xì-nsiá), xiñuhu-ñá cuu ini-nsià sàhà nèhivì xiní ùhì xì-nsiá, te quida stná-nsià obra xì-né, te cuàha too stná-nsiànè iñàha, te màsà cúníhnú ini-nsià naquihin-nsia dìhùn mà, dandu cahnú coo premiu xi-nsia, te cunduu ndisa-nsia dèhe Yua-nda Dios iá dìquì-xí ansivi, vàchi mii-yá, quidá stná-yà favor xì nèhivì mà túha naquimanì xì-yá, xì stná nèhivì malu. 36 Ñàyùcàndùá, nacua cuhí ini Yuandiaha-nsiá nsidaa nèhivì, divi ducán ndiá ìcà stná mii-nsiá quida-nsia, cuhi stná ini-nsià nsidaa nèhivì.

37 'Màsà dácuídâ cuàchi tnahá-nsiá, dandú mà dácuídâ cuàchi stná Dios mii-nsiá. Màsà dáquêe cuàchi stnahá-nsiá dìquì-nsiá, dandu mà dáquêe cuàchi stná Dios dìquì mii-nsiá. Te cuicahnú stnahá stná ini-nsià sàhà-nsiá, dandu cuicahnú stná ini mii-yá sàhà-nsiá.

38 'Nú dacútâhvì stnahá-nsiá iñàha, dandu icúmí stná-nsià nìhìtáhvì-nsiá (nùù mii-yá), te ñà-ndùá cuàha-yansià cundua na ian xiin-nda nùnì, te itácùha viì medida mà, ndè quidíníhní-teá ñà-quèe tnua, te sádi vàha-tèá, dècuèndè chiyódo gá stná-teá nùù-ndà. Pues, ducán iá stná na níhìtáhvì-nsiá nùù mii-yá. Vàchi divi vara chitácùhá-nsià icúmí stná-nsià nacuitacùhá-nsià.

39 Dandu nì nacani-ya xì-né iin ejemplu, te dohó nì cachi-yà:

—Nècuàchì cuaá, ¿a vátùni dacúndéhe stnahá-né ichì? ¿Amádi dácôyo nihni stnahá-né ini xìchi?

40 'Cunaha-nsiá, ni-iin tiàa làcà dàcuàhá nùù iin maestru, màdiá chicá ndiaá-nè nùù maestru xi-ne mà. Còó. Doco nú sànì nsihi nì cutùha vàha-ne, dandísá, nahi maestru-mà cunduu stná-nè.

41 'Màsà (cuítnùhu tnahá-nsiá), vàchi nú jaan, dandu queámà na ian nandúcú iin tiàa iin xèhè tii inácáá nduchìnúù ñanìtnaha-ne. Doco ini nduchìnúù mii-né inácáá stná iin ñà-chicá cahnú na iin sì-ndùhú yutnù, te có-quìhín casu-nè. 42 Màsà (cuítnùhu tnahá-nsiá, cachí), vàchi ducán queámà na ian cachí iin-nsia xì iin ñanìtnaha-nsia: "Nacoo-ní yùhù taví xèhè tii inácáá dacúcuíín nduchìnúù-ní". Doco nècuàchì cachí ducán, dananí uun-ne ndiaá ndisa-ne, vàchi inácáá stná iin ñà-càhnú nduchìnúù mii-né, te có-quìhín casu-nè. Dihna xiñuhu tavà-né ñà-jaàn nùù mii-né, dandu vàtùni cutùi viì nùù-né ñà-tavà-né xèhè tii inácáá nduchìnúù ñanìtnaha-nemà.

Nansa nacuni-ndà ana nduú nèhivì vàha, te ana nduú nèhivì malu

43 'Nú iá vàha iin yutnù fruta, mà cuáha-nù fruta chicuéhè. Te iin yutnù iá cuèhè-xi, mà cuáha stná-nu fruta vàha. 44 Vàchi sàhà fruta-numa cundáà ini-ndà, a yútnu vàha nduú-nu, ò á coó. Na iin yutnù ìñù, de por sí, có-càná sì-higu nùù-nú. Stná sì-uva, mà cuídá-ndá quisì mà nùù iin nducu yòhò ìñù. 45 (Te ducán iá stná xì mii-nsiá.) Iin nècuàchì vàha, cuàhà ñà-vàha ñuhú ini anima-nè; te ñàyùcàndùá, divi palabra vàha ma nduá cachí-nè. Doco iin nècuàchì malu, cuàhà ñà-chìcuéhè ñuhú ini anima-nè, ñàyùcàndùá ñà-chìcuéhè nduá cachí stná-nè. Vàchi ñà-ñùhú chitu ini anima-ndà, divi nduá cáhàn-ndà sàhà-xí.

Ejemplu sàhà ùì vehe

46 'Mii-nsiá, "Stoho-nsì Señor" cachí-nsià xì´, doco ¿índù chuun có-càhvì-nsiá ñà-ndùá cachí xì-nsiá?

47-48 Vichi cuàhìn nacani xì-nsiá sàhà nèhivì quíhvi ichì yùhù, te iníní víi-né palabra xi, quidá-néà cumplir. Nècuàchì xíquida ducán, queámà na ian nì quida iin tiàa na ní quidayucun-nè vehe-ne, cunú

nì sate-ne ndè nì natùi cavà, dandu nì chicaa-nè cimientu xan. Daaní, después nì quixi tèñuhu cuáhà, nì xìnu-tè nì dùcùn-te ndè ìcà vehe ma, doco cónì ndùá`, vàchi nùù cavà indúhá.

49 'Doco nèhivì iníní uun xi ñà-ndùá cachí`, te có-quìhín casu-nè sàhà-ñá, ducán cuu stná xì-né na ian nì quida inga tiàa, nì quidayucun-nè vehe-ne nùù ñuhù ùún, còò cimientu xan. Dandu nì xìnu stná tèñuhu nì dùcùn-te ndè ìcà vehe ma, te vichi vichi nì ndua ìá; nì chàhmà dahuan —nì cachi Jesús.

7

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa quidáchúûn nùù iin capitán

1 Daaní, nì nsihi nì càhàn-yà nì inini nsi-daa nèhivì yucán, dandu cuàhàn-yà ñuu Capernaum. 2 Te yucan iá iin tiàa nduú capitán dandacú, te icúmí-nê iin mozo mànì cuáhà nùù-né, doco sànì quicuehè nècuàchìmà, meru cucáhví-nè. 3 Ñàyùcàndùá, na ní xinitnùhu capitán mà sàhà-yá, dandu nì cana-ne itnii nècuàchì sahnú dandacú nùù nècuàchì raza Judea, te nì techuún-né nècuàchìmà ñà-cùhùn-nè cuacundahví-nè nùù-yá ñà-quixi-ya dandúvàha-ya mozo mà. 4 Ñàyùcàndùá, nì casaà nècuàchì sàhnùmà nùù-yá, te nì casacundahví-nè nùù-yá, cachí-nè:

—Quida sacù-ní favor xì capitán mà, vàchi vàha ndisa ini-nè. 5 Cuú ini-nè sàhà nèhivì raza-ndà. Te nì chindee stná-nè nì cuyucun iin veheñùhu xi-nsi.

6 Daaní, nì sacatnahá-yá xì nècuàchìmà cuàhàn-yà. Te na sá-ìtúú-yá sàà-yà vehe capitán mà, dandu vàxi iin ùì amigo xi-ne, nihí-né razón xi nècuàchìmà vàxi nùù-yá, te dohó cachá`:

—Señor mío, màsà dándóhô gà-ní mii-ní sàhí, vàchi có-nâtùi yàha-ní vehi. 7 Ni có-nâtùi stnáì tnàtui ndé iá mii-ní. Cuisì icúmí-ní cachì-ní, dandu nduvàha mozo xi. 8 (Ináhî), vàchi iá inga nèhivì dandacú nùù yùhù, te yùhù dandacú stnáì nùù tè-xínduu soldadu xi; te nú cachî xì iin-tè: "¡Cuahán!" dandu cùhùn-te; te ò nú cachî xì ingà-te: "¡Naha!" dandu quidá stná-teá; te ò nú cachî xì mozo xi: "Dohó quido", dandu quidá stná-teá. Ducán cachí razón xi capitán mà.

9 Na ní nsihi nì inini Jesús razón mà, dandu nì ndulocó-yà sàhà nècuàchìmà, te nì nacuico-yá yàtà-yá nì indehè-yá nècuàchì nchícùn mà, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-nsiá, có-xìní ni-iin nèhivì raza-ndà Israel xiníndísâ vàha guá nahi capitán yohó.

10 Dandu amigo xi capitán mà, mànuhù-né vehe nècuàchìmà, te nì xini-nè sànì nduvàha mozo cuhí mà.

Nansa nì dànátiácú Jesús dèhe iin nècuàchì cuaán

11 Daaní, nì yàha iin tiempu, te cuàhàn-yà inga ñuu nani Naín, te cuàhà nècuàchì dacuahá-yá xínchicùn xì-yá, te cuàhà stná nèhivì dava ga. 12 Te sà-ìtúú-yá sàà-yà yehè cahnú ndé quíhvi-nda ñuu mà, te nì xini-yà yucán vàxi nèhivì xínsida xi iin nsìi. Vàxi stná dihi nsìi ma, cutnáhâ-né xì cuàhà nèhivì. Sànì xìhì stná iì nècuàchì ñahà mà, te mindaa dèhe-ne nduú nsìi cuàhàn cundùxin vichi. 13 Doco na ní xini Stoho-ndà Señor nècuàchìmà, nì cuhi ini-yànè, te nì cachi-yà xì-né:

—Màsà cuácú gà-ní.

14 Dandu nì tnàtuu-ya nùù caja mà, te nì chituu-ya dìnìndàhá-yà ìcà-nú. Ñàyùcàndùá, nì cucuìta tiàa xínsida xi-nú. Dandu nì cachi-yà xì nsìi ma:

—Ndacuiìn-ní, cachî xì-ní, xu.

15 Dandu nsìi ma, nì ndacòo-ne nì quesaha-né nì nacahàn-nè. Dandu nì cachi Jesús xì dihi-né:

—Yohó iá dèhe-ní.

16 Dandu nì cayùhí nsidaa nèhivì mà, te nì candenihi vàha-ne Dios, cachí-nè:

—Vichi ndisa, yohó sànì ndecunu ana vàxi cáhàn razón ndiaha xí Dios, te cuàhà sàstnùhù ñà-ndùá quidá-yá.

Te dava ga-nè xícachi stná-nè:

—Sànì indehè ndahví Dios ndohó tè-ndùú nèhivì xí-yá.

17 Ñàyùcàndùá, nì xìtià palabra sàhà Jesús inicutu ladu Judea yucán, xì inicutu stná ñuu chicá xica.

Nansa nì naxiconihí Jesús nùù nèhivì nì techuún Juan Bautista nì quixi nùù-yá

18 Daaní, nècuàchì dacuahá Juan, nì nacani-ne xì nècuàchìmà nsidaa ñà-ndùá quidá Jesús. 19 Ñàyùcàndùá, nì cana Juan mà ùì tiàa dacuahá-né, te nì techuún-né nècuàchìmà ñà-cùhùn-nè nùù-yá ndàcàt-nùhù-né nùù-yá a ndísá mii-yá nduú ana ndiaha icúmí quesaa, te ò inga ana

vàxi cundiatu-ne. [20] Ñàyùcàndùá, cuàhàn
nècuàchìmà ndé iá-yà, te nì cachi-nè xì-yá:
—Juan Bautista nì techuun-xi-nsí
vàxi-nsi yohó ñà-ndàcàtnùhù-nsí nùù-ní,
¿a divi mii-ni nduú ndisa ana ndiaha icúmí
quesaa, te ò inga ana vàxi cundiatu-nsi?
[21] Daaní, divi hora xíndoo nècuàchìmà
yucán nì dàndúvàha-ya cuàhà nècuàchì
cuhí. Te nì nduvàha stná cuàhà nècuàchì
ñuhú ñà-malu inì-xi, xì cuàhà stná
nècuàchì cuaá nì dànátùi-ya nùù-xí.
[22] Dandu nì cachi-yà xì tiàa nì caquesaa mà:
—Cuahán-nsià cachitnùhu-nsia xì Juan
sàhà ñà-ndùá nì xinì-nsia yohó, xì ñà-ndùá
nì inini-nsia, te cachi-nsià xì-né nansa
nì cuu nì natùinuù nècuàchì cuaá, te nì
nacaca stná nècuàchì xicácuéhê, te nì ndu-
vàha stná nècuàchì ndohó cuèhè lepra,
te nì nìhì stná nècuàchì dòhò nì nati-
acu tùtnù-né; stná nèhivì nì xìhì, nì na-
tiacu stná-nè. Te nècuàchì ndahví, sànì
nìhìtáhvì stná-nè cunini-ne razón ndiaha
xí Dios. [23] Ñàyùcàndùá, nú cudî ini nèhivì
modo xi, dandu contentu ni cúndóó-né
—nì cachi-yà.
[24] Daaní, na sàmànuhù nèhivì nì caquixi
nùù Juan mà, dandu nì càhàn-yà xì nèhivì
cuáhà ndoó yucán; dohó nì cachi-yà xì-né
sàhà Juan:
—Na ní caquee-nsia ñuu-nsià
cuàhàn-nsià yucù cundehè-nsiá Juan, ¿a
cuáhàn-nsià cundehè-nsiá iin nèhivì (tùha
dàma dìnì-xí) na iin yutnù ndóyo quidá
tàchì? (Còó.) [25] Te nú coó, dandu ¿nansa
iá-nè cahan-nsiá? ¿A iin nèhivì ndixí vico
nduú-né cahan-nsiá? Còó, vàchi nèhivì
ndixí vico, te xíndoo-ne vicò nsìquívì, puru
vehe rey xíndoo-ne. [26] Pues nú màdì ducán,
dandu ¿nansa iá nècuàchì cuàhàn-nsià
cundehè-nsiá? ¿A iin profeta cáhàn cuenta
xi Dios nduú-né? Pues jaan. Doco màdì
cuisì profeta nduú-né, chicá más ndiaá-nè,
[27] vàchi divi nècuàchìmà cáhàn tutu ìì
sàhà-xí ndé cachí Dios:
Cuàhìn techuín iin tiàa cùhùn, te di-
hna-ne yàha-ne càhàn-nè xì nèhivì
ñà-ndùú razón xi, te ducán nsida
viì nècuàchìmà anima-nè, na ian
nduviì iin ichì, dandu después yàha
stná mii-ní (Cristu), cachí Dios nùù
tutu ìì mà.
[28] 'Te yùhù, cachî xì-nsiá, nùù nsidaa
nèhivì nì tùinuù ñuhìví, còò inga profeta
chicá nì quida ndiaha nùù Juan Bautista.
Còò ana inga ndudává xí-nê. Doco cachí
stnáì xì-nsiá, chicá ndiaha coo xi ana
cuàhàn cuni tiempu cusahnú Dios ñuhìví
yohó, mate nèhivì ùún nduú-né —nì cachi
Jesús.
[29] Daaní, nècuàchì dachíyàhvi, xì nsidaa
stná nèhivì, nì naquimanì-né Dios sàhà
ñà-ndùá nì cachi-yà, vàchi cuàhà-né sànì
quida iì Juan-nè. [30] Doco nècuàchì fariseu xì
nècuàchì ley xi veheñùhu, nì cahíchì ini-nè
palabra nì cachi Dios sàhà-né, vàchi cónì
sáha-ne cuhiì-né quida Juan. [31-32] Daaní, nì
cachi tu Stoho-ndà Señor:
—Cuàhìn cachì xì-nsiá nansa quidá
nèhivì tiempu vichi. Dohó quidá-né na
quidá ñà-cuati ndoó idádiquí ini iin ñuu,
dava caná xì tnaha, cachá': "Siví-nsí,
doco nsiohó, có-ìtásáhá-ndâ; daaní, xitó
tàsí-nsí, doco nsiohó, có-sàcù-ndá". [33] (Te
ducán iá sàhà Juan Bautista xì yùhù),
vàchi nì quixi Juan mà, nìsa ìa-ne yohó,
cónì sáxíxí-né comida vàha, ni cónì sáxíhí
stná-nè (vinu); ñàyùcàndùá, nì cachì-nsia
sàhà-né: "(Tè-loco nduú-te), ádi sánì
cundee ñà-malu nùù-té". [34] Daaní, nì quesaa
stná yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
te tùha stnáì cuxi comida vàha, te xihí
stnáì (vinu), doco cachí-nsià sàhí ñà-yáha
ga ndadí, te cachí stná-nsià ñà-tùhe coho
cuahí, dècuèndè iá vàha stnáì xì nècuàchì
dachíyàhvi, xì stná nsidaa gá nèhivì cuáchi,
cachí-nsià. [35] Doco cunaha-nsiá, nú ndisa
ñà-nchìchí ndiaha nduá quidé, te xiní
stná inga ana quidá stná ducán, dandu
quidáñúhú stná-nè yùhù.

Nansa nì quida Jesús na iá-yà vehe iin nècuàchì fariseu nani Simón

[36] Daaní, nì cànà-yá cùhùn-yà vehe iin
nècuàchì fariseu ñà-cutnahá-yá xì-né
cuxi-ne xì-yá. (Ñàyùcàndùá, cuàhàn-yà
yucán), te nì yàha-ya ini vehe nì
sàcòo-ya. [37] Te ñuu yucán iá iin nècuàchì
ñahà có-quìdá sahnú. Te nì xinitnùhu
nècuàchìmà sà-cuàhàn Jesús vehe nècuàchì
fariseu-mà cuxi-ya. Ñàyùcàndùá nì tnii-ne
iin quìdi tii nì cuyucun yùù finu nani
alabastro; ñuhú tàtnà tnàmì quìdi ma,
[38] te nihí-néà cuàhàn ndé iá-yà. Te nì
sàcuììn-nè yàtà-yá yatni nùù sàhà-yá,
te sacú cuáhà-né. Te ndutènúù-némà
nì dàndàxín-né sàhà-yá, dandu nì nsida
ìchí-nèà xì idìdínì-né. Nì tutuyuhu stná-nè
sàhà-yá, te nì dàcánúú-né ñà-tnami ma ìcà
sàhà-yá. [39] Doco nècuàchì fariseu nì cana
xi-yá mà, inì-ni mii-né nì nacani ini-nè,

cachí-nè: “Nú ndisa iin nèhivì vàxi cuenta
xi Dios nduú Jesús, dandu mà úhì cundaà
ini-nè sàhà nècuàchì ñahà tnií xi (sàhà-né)
ñà-ndùú nècuàchìmà iin nèhivì cuáchi”.
Ducán nì nacani ini nècuàchì fariseu mà.
40 Doco Jesús, nì cachi-yà xì-né:

—Iá ñà-ndùá cunî cachì xì-ní, Simón.

—Juùn, Maestro, cachì-ní xì´ —nì cachi
Simón mà.

41 Dandu nì cachi-yà:

—Nì sandoo ùì tiàa, te ndúì-nè,
xí-inihica-né dìhùn nùù inga iin tiàa.
Iin nècuàchìmà, iníhícá-nê ùhùn cientu
pesu, te inga-nè, cutu ùì dico ùxìn pesu
iníhícá-nê. 42 Doco ni-iin-ne, còò ni-iñàha
icúmí-nê ñà-danáà-né. Ñàyùcàndùá, tiàa
iníhícá-nê nùù-xìmà, nì dàndùtù-né cuenta
xi ndúì nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá, vichi
cachì-ní xì´, ¿índù tiàa ma chicá cuàhàn
cuu inì-xi sàhà nècuàchìmà cahan-ní?

43 Dandu nì cachi Simón mà:

—Yùhù tuxí inì, nècuàchì chicá nì sani-
hica cuáhà mà, divi cunduu ana chicá cuú
inì-xi sàhà nècuàchìmà.

Dandu cachí Jesús xì-né:

—Sànì cachi vàha-ní.

44 Dandu nì ndacoto-ya yàtà-yá ndé iá
nècuàchì ñahà mà, te nì cachi-yà xì Simón
mà:

—¿A xiní-nî nècuàchì ñahà yohó? Na ní
quesaì, te nì quìhvi vehe-ní, còò tècuìí nì
chìndánuu-ní ñà-ndoo sàhí; doco nècuàchì
yohó, ndutènúù-né nì dàndàxín-né sàhí, te
nì nsida ìchí-nèà xì idìdínì-né. 45 Te mii-ní,
cónì tùtúyúhú-nî yùhù na ní casàhú-nî
xí, doco nècuàchì yohó, dècuèndè hora nì
quesaì, có-nàcóó-né ñà-tùtúyúhú-nê sàhí.
46 Te mii-ní, cónì (quìdáñúhú-nî yùhù)
ñà-dacánúú-nî aceite dìní. Doco nècuàchì
yohó, tàtnà tnàmì sànì dàcánúú-nê sàhí.
47 Ñàyùcàndùá, mate cuáhà cuàchi-ne iá,
doco ñà-sànì nìhì-né perdón sàhámà nduá,
(náhà xìcà), vàchi cuàhà gá cuú ini-nè
(sàhí). Doco nú iyuhu cuàchi iá sànì nìhì
nèhivì perdón sàhà-xí, dandu chicá iyuhu
cuú ini-nè (sàhí).

48 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì ñahà mà:

—Sànì xicahnú inì sàhà cuàchi-ní.

49 Doco nèhivì dava ga ndoó xixí xi-yá
yucán, nì nacani ini-nè, cachí-nè (entre
mii-né):

—¡Có-ndùá ducán cachi Jesús ñà-jaàn,
vàchi mà cúí cuicahnú ini-nè sàhà
cuàchi-nda!

50 Doco Jesús, nì cachi-yà xì nècuàchì
ñahà mà:

—Sànì càcu-ní ñà-nì xinindisa-ní.
Vàtùni cùhùn-ní, te contentu ni coo-ní.

8

Nansa nani itnii nècuàchì ñahà nì chindee xi Jesús

1 Daaní, nì quihin-ya ichì cuàhàn-yà
nì nacàhin-ya ñuu nahnú te ñuu cuati,
cáhàn-yà sàhù, cachítnùhu-ya xì nèhivì
ñà-ndùú razón ndiaha sàhà ñuhìví ìì xí
Dios. Te cutnáhâ stná-yà xì nsì-úxìn
ùì nècuàchì dacuahá-yá, 2 xì dava stná
nècuàchì ñahà nì dàndúvàha-ya. Dava-ne,
nìsa ñuhu ñà-malu ini-nè, te dava
ga-nè, cuèhè nì sandoho-ne, doco nì
dàndúvàha-ya nsidaa-né. Iin nècuàchì
ñahà mà nani María Magdalena. Ùsà
ñà-malu nì tavà-yá nùù-né. 3 Te inga-nè
nani Juana, ñahàdìhí Chuza, iin nècuàchì
dandacú nùù biene xi rey Herodes. Te inga
nècuàchì ñahà mà nani Susana, te cuàhà gá
stná nècuàchì ñahà dava ga cutnáhâ xí-yâ
cuàhàn-nè, chindéé-nêyà, te quidá stná-nè
cooperar.

Ejemplu sàhà iin nècuàchì xitú

4 Daaní, nì quesaa cuàhà nèhivì nì caquixi
iin iin ñuu, nì nataca-nè nùù-yá. Te nì
càhàn-yà xì-né, nì nacani-ya xì-né iin his-
toria nduú ejemplu. Te dohó nì cachi-yà:

5 —Nì ìa iin tiàa, te cuàhàn-nè chihi-ne.
Te nì sate uun-ne tata mà. Ducán nì
quida-ne, te dava-ña nì còya mahì ichì. Te
yucán nì sànihni nèhivì-ñá; stná laa ndavá
ansivi, nì saxì-síâ. 6 Te dava stná tata mà, nì
còya nùù cavà. Te yucán nì xìtìa, doco nì
ìchà, vàchi còò ndèhì. 7 Te dava stná tata
mà, nì còya mahì iñù, te iin-ni nì sahnua
xì-ñá mà. Doco nì dàdáhviamà-ñá. 8 Doco
dava stná tata mà, nùù ñuhù vàha nì còya,
te nì xìtià viìá; ndè ùhùn dico tantu nì cana
—nì cachi Jesús.

Dandu fuerte nì cachi-yà:

—¡Ni cúníní vàha nsidaa-nsiá ñà-ndùá
cachî!

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì nacani Jesús cuàhà ejemplu

9 Después nì xìcàn tnùhù nècuàchì
dacuahá-yá nùù-yá, cachí-nè:

—¿Ndíà ndùá cuní cachi ejemplu nì
nacani-ní mà?

10 Dandu nì cachi-yà:

—Sànì sàhatahvì Dios mii-nsiá
ñà-cundaà ini-nsià sàhà ñuhìví ìì xí-yá,
mate antes nìsa ìa dèhámà. Doco nècuàchì
dava ga, còó. Puru ejemplu nacání
xì-né sàhà-ñá màsà cúnítnùhu-ne, mate
indéhe-né, te màsà cúndáà ini-nè, mate
iníní-né.

Ñà-ndùá cuní cachi ejemplu sàhà nècuàchì xitú

11 'Cunaha-nsiá, ñà-yòhó nduá cuní cachi
ejemplu mà: Tata mà nduú nahi Palabra
xi Dios. 12 Te tata nì còyo mahì ichì
mà nduú nahi nèhivì iníní palabra (xi-ya),
dandu vàxi ñà-malu, te dacúxíó-si palabra
mà ini anima-nè sàhá màsà cúníndísâ-né,
te càcu anima-nè. 13 Daaní, tata nì còyo
nùù cavà mà nduú nèhivì iníní xí palabra
ìì, te luegu cudîì ini-nè sàhámà. Doco
nahi viu còò yohò-xí nduú-né, iin ratu tii
xiníndísâ-né, dandu na yáha-ne tnùndoho,
luegu nacóó-né palabra mà. 14 Daaní, tata
nì còyo mahì iñù mà nduú nèhivì iníní xí
palabra xi-ya, doco cuàhà gá nacání ini-nè
sàhà vida xi-ne ñuhìví yohó; cuú cuàhà
ini-nè sàhà biene xi-ne, te cuàhà gá diver-
sión có-ìá viì nandúcú-nê. Ñàyùcàndùá,
ducán queá xì-né na ian nì cuu xi viu mà,
nì dàhvia nì quida iñù, vàchi có-sâà-nè
quida-ne ñà-vàha nacua cuní Dios. 15 Daaní,
tata nì còyo nùù ñuhù vàha nduú nèhivì
nihnú ndàcuisì inì-xi; vàha anima-nè, in-
íní-né palabra vàha ma, te quidá ndisa-neà
cumplir, iin-ni nchícùn-nèà, te sàhámà
nduú-né nahi viu nì cana viì.

Ejemplu sàhà ñuhu itnúù

16 'Nú sànì nacahmi-nda iin lámpara,
mà chícání-ndáñâ tìxi iin cazuela, ò tíxi
iin cama. Còó, icúmíâ cuian ndé ducún
ñà-cutnuà nùù nèhivì yáha ini vehe.
17 Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ìá dèhé, icúmíâ
tùi vateá. Vàchi nsidaa ñà-ndùá quidádèhé
nèhivì, icúmíâ natùi claruà, te cunitnùhu
nèhivì sàhà-ñá.
18 'Cunini vàha-nsia na sáha xi-nsiá ichì
váha, vàchi nècuàchì ñuhú (ñà-vàha) inì-xi,
chicá más icúmí-nê nìhìtáhvì-né; doco
nèhivì có-ñùhú ndisa (ñà-vàha) inì-xi, mate
tuxí ini-nè iá iyuhá, doco nsidaájàn, icúmíâ
cuxio nsiha.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà dihi-yá xì sàhà ñani-yà na ní casaà-nè caná-néyà

19 Daaní, nì sàà dihi-yá xì ñani-yà, doco
mànìcùí quìhvi-ne ndé iá-yà sàhà-ñá cuàhà
guá nèhivì ndoó yucán. 20 Dandu nì cachi
nèhivì xì-yá:

—Cunaha-ní, tùvèhè cà´ iín dihi-ní xì
stná ñanì-ní; cuní-nè càhàn-nè xì-ní.

21 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nsidaa ana iníní xi Palabra xi Dios, te
quidá ndisa-neà, divi-ne nduú nahi dihí,
nahi ñanì, te nahi cùhe.

Nansa nì quida Jesús nì cucuìn tàchì, te nì nacuñuhu dadí tècuìí mar

22 Iin quìvì nì nana-ya ini iin lancha,
mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá, te nì
cachi-yà xì-né:

—Cúhùn-ndà yàha-nda inga ladu mar.

Ñàyùcàndùá, nì quihin lancha mà ichì
cuàhàn-nu. 23 Te na xicá-nu cuàhàn-nu
mahì mar, dandu nì quìdì-yà. Daaní, nì
quesaha nì cana iin tàchì fuerte vàxi ndè
ñuhù íchî, te nì quesaha cuàhàn chitu
lancha mà tècuìí, yáha ga iá peligru xì
nsidaa-né. 24 Dandu nì catnàtuu-ne ndé
indúhu-yá quídì-yà, te nì dàndácòo-neyà,
cachí-nè xì-yá:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Cuàhàn-ndà
càhà-ndà!

Ñàyùcàndùá, nì ndacuiin-yà nì
càhàn-yà nì sadi-yà nùù tàchì mà xì nùù
ñà-nàcuáhnú tódo tècuìí. Dandu nì cucuìn
ìì nsidaámà, nì nàcuìn dadí uun. 25 Te nì
cachi-yà xì-né:

—¿Índù chuun có-nìhnú vàha ndisa
inì-nsia Dios?

Ñàyùcàndùá, nì yùhí-nè, te nì ndu-
locó-nè, cachí-nè iin-ne xì inga-nè sàhà-yá:

—¿Índù clase tiàa nduú ana yohó? Vàchi
ndè tàchì xì ndè stná mar dandacú-né
nùù-xí, te iníníá-nè.

Nansa nì tavà Jesús cuàhà ñà-malu ñuhú ini iin tiàa ñuu Gadara

26 Daaní, cuàhàn lancha mà, te nì sàà-nu
ndè ñuu nècuàchì gadarenu. Frente ladu
Galilea indúhu ñuu mà. 27 Te nì nuu
Jesús lancha mà nùù ñuhù íchî. Dandu
yucán vàxi iin tiàa ñuu mà, ñuhú cuáhà
ñà-malu anima-nè. Sàcàní tiempu ñuhá
anima-nè. Có-ndìxí-né sìcoto, ni còò stná
vehe-ne, cuisì mahì cueva ndé xí-indùxin
nsìi iá-nè. 28 Doco na ní xini-nè Jesús, nì
ndàhì ndee-né nì sàcuìn sìsì-né nùù-yá, te
fuerte nì cachi-nè xì-yá:

—Jesús, ¿ndíà cunduu-ní yùhù? (Yùhù
ináhî), Dèhemanì mii-yá dandacú ndé chicá

ansivi nduu-ní. Sacúndáhvî` nùù-ní ¡màsà dándóhó-nî yùhù!

29 Ducán nì cachi nècuàchì-mà, vàchi sàcàchí Jesús xì ñà-malu mà ñà-nì quèá ini-nè. Vàchi antes cuàhà xichi nì dàndòhá-nè, ñàyùcàndùá nì sàcùnuhni-nè xì cadena xì stná manilla càa, te ducán nìsa ìa-ne, ndiaá nèhivì-né. Doco siempre sahndé uun-ne ñà-nùhní-nè, te xinúdèhé-nè yucù sáhàn-nè quidá ñà-malu mà.

30 Dandu Jesús, nì xìcàn tnùhù-yá nùá, cachí-yà:

—¿Nansa nanu?

Te nì cachà:

—Ejército naní —cachá`, vàchi cuàhà sàstnùhù ñà-malu ñuhú anima-nè.

31 Te nì sacundahvía nùù-yá ñà-màsà dándácû-yá cùhàn cuñuha yavi cunú sàstnùhù. 32 Te yatni yucán iá iin yucù ndé ndoó cuàhà cochi xixáhan-sì. Ñàyùcàndùá, nì xìcàn tàhvìá nùù-yá áma cuáha-ya permisu cùhàn caquìhvia ini cochi yucán. Te nì sàha-ya permisu. 33 Dandu nì canacoyo nsidaa-ñá ini tiàa ma cuàhàn, te nì caquìhvia ini cochi mà. Dandu nsidaa quisì mà, (nì culocó-si); carrera nì canuu-sì candiaa mà nì còyo-sì mar, te nì càhà-si.

34 Daaní, tè-xíndiaa xì cochi mà, na ní caxinì-te nì cuu ducán, dandu carrera mànuhù-té nì nacani-tè xì nèhivì ñuu yucán xì stná nèhivì ranchu. 35 Dandu ní caquee nsidaa-né vàxi-ne cundaà ini-nè ndía nduá nì cuu. Te nì casaà-nè ndé iá Jesús, nì xini-nè, yucán iá tiàa nì caquee ñà-malu anima-xi, iá-nè nùù-yá, sàndìxí-nè sìcoto vichi. Sànì nàcòo nsihi sàxìnítnùní-nè. Ñàyùcàndùá, yáha ga nì cayùhí nèhivì mà. 36 Dandu tiàa nì caxini nansa nì cuu nì dàndúvàha-ya tiàa ma, nì nacani-ne xì nèhivì nì caquesaa mà. 37 Dandu nsidaa nècuàchì ladu Gadara mà, nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-nì quèé-yá nùù ladu mà, vàchi yúhî cuaá-nè. Ñàyùcàndùá, nì nana tu-ya lancha ñà-cùhùn-yà. 38 Dandu tiàa nì caquee ñà-malu nùù-xìmà, nì sacundahví-nè nùù-yá cuní-nè cutnahá-né xì-yá cùhùn. Doco nì techuún-yánè nùhù-nè, cachí-yà:

39 —Xuhun-ní vehe-ní, te nacani nchihì-ní nsidaa favor nì quida Dios xì-ní —nì cachi-yà.

Ñàyùcàndùá, mànuhù nècuàchìmà ñuu-nè yucán, te inii ní xìcanuu-ne nacání-né xì nèhivì nansa (nì nduvàha-ne) nì quida Jesús.

Nansa nì dàndúvàha Jesús dèhe Jairo, te nì dàndúvàha stná-yà iin nècuàchì ñahà

40 Daaní, na ní nasaa-yà, nì cacudiì ini nèhivì ndòó yucán, vàchi xíndiatu nsidaa-né ñà-nsiaa-yà. 41 Daaní, nì sàà iin nècuàchì nani Jairo nùù-yá; iin nècuàchì cusáhnû nùù iin veheñùhu nduú-né. Te nì tutuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-cùhùn-yà vehe-ne. 42 Vàchi mindaa dèheyoco-né iá, nahi ùxìn ùì cuìà xicá-ña, doco vichi sàcùcáhví-ña. Ñàyùcàndùá nì quihin Jesús ichì cuàhàn-yà. Doco cuàhà stná nèhivì cutnáhâ xí-yâ, dècuèndè yáha ga tnuu cuàhàn-nè xì-yá ñà-cuàhà guá-nè.

43 Te mahì nèhivì mà cuàhàn stná iin nècuàchì ñahà, ùxìn ùì cuìà sàcuàhàn-nè ndohó-né cuèhè nìì, te sànì nsihi dìhùn xí-né cuàhàn nùù cuàhà nècuàchì nì quidatatna xi-né, doco ni-iin nècuàchìmà, cónì níhì-né dandúvàha-ñané. 44 Te vichi divi ñahà mà nì quixi ladu yàtà Jesús, nì dàcúhùn-nè ndahà-né nùù ìcà sìcoto xi-ya. Te hora nchito ma nì cucuiìn nìì-né.

45 Dandu ní cachi Jesús:

—¿Ana divi nì dùcùn ndahà-xí yùhù?

—Ni-iin-nsi —cachí nsidaa-né.

Te Pedro xì compañeru-nè, nì cachi-nè xì-yá:

—Yáha ga ndutnúú, Maestro; tnuu ga vàxi-nda mahì nèhivì. ¿Índù chuun ndácàtnùhù-ní ana nì dùcùn ndahà-xí ìcà sìcoto xi-ní?

46 Doco nì cachi-yà:

—Ináhî iá ana nì quida xí ducán, vàchi nì cundaà inì nì quide iin milagru.

47 Dandu nècuàchì ñahà mà, nì cundaà stná ini-nè ñà-sà-ìnáhá Jesús ñà-ndùá nì quida-ne. Ñàyùcàndùá, vàxi-ne, ndé quidí cuisì-né nì sàcuììn sìsì-né nùù-yá. Te itá nsidaa nèhivì yucán, iníní-né, te nì nacani nècuàchìmà xì-yá índù ñà-dìsáhà-xí nì dàcácùhun-ne ndahà-né ìcà-yá, te nì nduvàha-ne vichi duha. 48 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Hija, sànì nduvàha-ní ñà-nì xinindisa-ní. Vàtùni nùhù-ní vichi, te contentu ni coo-ní.

49 Na meru cachí-yà ducan, dandu nì quesaa iin tiàa nì quixi vehe presidente xi veheñùhu ma, te nì càhàn-te xi nècuàchìmà, cachí-te:

—Sànì xìhì dèheyoco-ní. Có-xìñùhù cuàhachuún gà-ní Maestru.

50 Doco nì tiacu Jesús ñà-ndùá nì cachì-te,
ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì nècuàchì
dàndàcù-mà:

—Màsà yúhî-nî. Cuisì cunihnu vàha
inì-ní, te càcu-ñà.

51 Daaní, (nì sàà-yà xì-né), te nì quìhvi-ya
xì-né ini vehe. Doco cónì sáha-ya quìhvi
inga nèhivì (ndé indúhu nsìi ma), cuisì
Pedro xì Jacobo xì Juan xì stná yuadíhí-ñâ.
52 Vàchi ndoó cuàhà nèhivì, te sacú ndee-né,
cána-ne ñà-sànì xìhì-ña. Dandu nì cachi-yà
xì-né:

—Màsà cuácú-nsiá, vàchi cónì xíhì-ña;
quídì uun ni-ñà.

53 Dandu nècuàchìmà, nì sàcùndiaa-nèyà,
vàchi ináhá-nê ñà-sànì xìhì-ña nduá.
54 Doco mii-yá, nì cachi-yà ni cáquéé
nsihi-ne fuera. Dandu nì tnii-yà ndahà-ñá,
te nì càhàn fuerte-yà, cachí-yà:

—¡Ndacuiin xá!

55 Daaní, nì nsiaa tu espíritu xi-ñà, te
yàchì nì ndacuiìn-ña. Te nì dàndàcú-yá
daquixí-né ñà-cutiacù-ña. 56 Te yuadíhí-ñâ,
yáha ga nì ndulocó-nè. Dandu nì cachi-yà
xì-né ñà-màsà nácání-né xì ni-iin nèhivì.

9

Nansa nì techuún Jesús ùxìn ùì nèhivì dacuahá-yá ñà-dacuítià-nè palabra ìì

1 Daaní, nì cana Jesús ùxìn ùì nècuàchì
dacuahá-yá, te nì sàhatahvì-yánè ñà-vàtùni
tavà-né nsidanuu clase ñà-malu ñuhú ini
nèhivì, te vàtùni dandúvàha stná-nè nèhivì
cuhí. 2 Te nì sàcùnaha-né ñà-cùhùn-nè ca-
chitnùhu-ne xì nèhivì palabra sàhà ñuhìví
ìì xí Dios, te dandúvàha stná-nè nècuàchì
cuhí. 3 Dohó nì cachi-yà xì-né:

—Ni-iñàha màsà cúníhí-nsiá cùhùn, ni
bastón, ni morral, ni dìtà, ni dìhùn, ni
inga dùhnù-nsiá ñà-nadama-nsia màsà
cúníhí-nsiá cùhùn. 4 Te nú nì sàà-nsià iin
vehe ndé cundoo-nsia, iin-ni cundoo-nsia
yucán dècuèndè cachi sàà quìvì quee-nsia
ñuu mà. 5 Doco nú có-cùní nèhivì
dayáha-ne mii-nsiá, dandu quee-nsia
yucán, te nacatù-nsiá sàhà-nsiá còyo yàcá
ñuu mà, cunduamà seña cónì quidá víí
nècuàchìmà (xì-nsiá) —nì cachi-yà.

6 Daaní, nècuàchì dacuahá-yámà, nì
caquihin-ne ichì cuàhàn-nè, nì nacàhin-ne
cuàhà ñuu cuati nì càhàn-nè xì nèhivì
nansa iá razón vàha xi Dios, te nì
dàndúvàha stná-nè nècuàchì cuhí nsidan-
icuú lugar.

Nansa nì nacani cuàhà ini rey Herodes

7 Daaní, rey Herodes, nì xinitnùhu-tè
ñà-cuàhà guá milagru quidá-yá, te nì ndu-
locó-te, vàchi cachí dava nèhivì ñà-sànì
natiacu Juan (Bautista) nduájàn. 8 Doco
dava ga-nè, nì cachi-nè divi Elías sànì nde-
cunu, te ò iin nècuàchì yuhù núù Dios sànì
natiacu. 9 Doco Herodes, (nì ndulocó-te), te
nì cachì-te:

—Yùhù nì sàhi orden tàhndè dìnì Juan
(Bautista). Doco inga nècuàchì cáhàn guá
nèhivì sàhà-xìmà, ¿ana divi nduú-né, te
cuàhà guá ñà-quìdà stná-nè? —nì cachì-te.
Ñàyùcàndùá cuní-te cundehè-té Jesús.

Nansa nì dàcútiácú Jesús cuàhà mil nèhivì

10 Daaní, sàmàndixi nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá nì cansiaa-nè, te nì nacani-ne
xì-yá nsidaa ñà-ndùá nì quida-ne ndé nì
sàhàn-nè. Dandu nì nacuaca-ya nsidaa-né
cuàhàn cuaán-yá xì-né iin xaan yatni
ñuu Betsaida ndé còò nèhivì. 11 Doco
cuàhà nèhivì nì tenchicùn xì-yá, vàchi nì
xinitnùhu-ne cuàhàn-yà. Ñàyùcàndùá,
nì casàhú-yà xì-né, te nì càhàn-yà xì-né
sàhà ichì dandacú Yua-nda Dios. Te nì
dàndúvàha stná-yà nècuàchì cuhí xi-ne.

12 Dandu nì cuaà quìvì yucán. Te ùxìn ùì
nècuàchì dacuahá-yá, nì tnàtuu-ne nùù-yá,
cachí-nè xì-yá:

—Ndaquindèè-ní xì nèhivì, dandu
cùhùn-nè ñuu cuati, te ò ranchu yatni, te
nìhì-né ndé cuxi-ne, te cùdù-nè, vàchi yohó
ndé ndoo-nda, còò vehe.

13 Doco nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá dacuxí-nsiánè.

Te nì cachi-nè:

—Cuisì ùhùn pan nihí-nsí, xì úì siaca. ¿A
cuní-nî cùhùn-nsì cuiin-nsi ñà-cuxi nsidaa
nècuàchì yohó? —nì cachi-nè. 14 Vàchi
nècuàchì tiàa ndoó yucán, ùhùn mil nduú
nsidaa-né.

Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì
dacuahá-yá:

—Cachi-nsià xì nèhivì ñà-nì mácùn-
doo-ne ñuhù, iin iin grupu-nè ùì dico ùxìn,
ùì dico ùxìn ni cúndúú-né.

15 Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida
nècuàchì dacuahá-yá, nì càhàn-nè xì
nèhivì, te nì sàcùndoo nsihi-ne. 16 Dandu
nì tnii-ya ùhùn pan mà xì ùì siaca ma, te nì
ndacoto ndiaá-yà dìquì-xí, nì naquimanì-yá

Dios sàhámà. Dandu nì dàcuàchí-yáñà,
te nì sàha-ya nècuàchì dacuahá-yá, te nì
dasàn-néà nùù nèhivì. 17 Te nsidaa-né,
nì xixi-ne nì ndenuu ini-nè. Dandu nì
chivàha-ne ñà-nì cuyodò, te nì chitu ùxìn
ùì ìcà pedazu pan mà.

Nansa nì cachi Pedro ñà-xìníndísâ-né ñà-divi Cristu dacácu xi-nda nduú Jesús

18 Daaní, nì ìa iin xichi nì quecuaán-yá xì
nècuàchì dacuahá-yá, te nì xìcàn tàhvì-yá
nùù Dios. Dandu después nì ndàcàtnùhù-yá
nùù nècuàchìmà, cachí-yà:

—¿Ana nduú yùhù, cachí nèhivì?

19 Te nì cachi-nè xì-yá:

—Dava-ne cachí-nè ñà-Juan Bautista
nduu-ní. Te dava-ne cachí-nè Elías
nduu-ní. Te dava ga-nè cachí-nè iin
nècuàchì profeta sànaha nduu-ní, te sànì
natiacù-ní vichi cahan-né.

20 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Doco mii-nsiá, ¿ana nduí, cachí-nsià?

Dandu nì cachi Pedro xì-yá:

—Divi Cristu nì quixi nùù Dios nduu-ní.

21 Dandu nì dàndàcú-yá nùù-né ñà-màsà
nácání-né xì nèhivì nduú-yá Cristu.

Nansa nì cachitnùhu Jesús icúmí-yâ cui-yà

22 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:

—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
cuàhà gá icúmî ndohi. Vàchi tè-sàhnú
xídandacú, xì stná dùtù xícusahnú, xì
stná nècuàchì ley xi veheñùhu, nsidaa-né
icúmí-nê cahíchì ini-nè yùhù, dandu cac-
ahnì nèhivì yùhù. Doco tìxi ùnì quìvì icúmî
natiacuì.

23 Te nì cachi stná-yà xì nsidaa-né;

—Nsidaa ana cuní cunchicùn xì´, xiñuhu
nacoo-ne ñà-ndùá cuní inì-ni mii-né
quida-ne, te nsìquívì quida-ne cuenta na
ian nsidá stná-nè cruz xi-ne cutnáhâ-né xì´
(ñà-cui stná-nè). 24 Vàchi nsidaa ana cuní
dacácu xi vida xi vichi, ñà-dàndáñúhú-nê
mii-né nduá. Doco nú ni cuí-nè sàhí, dandu
ñà-sànì càcu ndisa vida xi-ne cundua.
25 Vàchi nú ni níhì iin nèhivì nsidaa ñà-iá
ñuhìví, ni ñà-jaàn, mà cúndúá iin bien xi-ne
nú màsà sáà anima-nè cundiatú stná, te
càcua. 26 Iin nèhivì, nú cucáhán nûù-né
coo-ne ladu xi, o nú cucáhán nûù-né
cunini-ne palabra xi, (ndahví-nè), vàchi
icúmí stnáì nacuaí mii-né quìvì naxicocuîn
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví. Te
ndiaha gá coo quìvì mà sàhà yùhù, xì sàhà
Yuamání´, xì sàhà ángel ì cacutnahá xí
quixi. 27 Doco ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá,
dava mii-nsiá nècuàchì itá yohó, tàñáha ga
cui-nsià, te cuni-nsià nansa iá ñuhìví ì xí
Dios —nì cachi-yà.

Nansa nì nadama Jesús mii-yá nì natnuù nihni ndiaha-yá

28 Daaní, nì nsihi nì cachi-yà ducán, dandu
nì yàha nahi ùnà gà quìvì, te nì saca-ya
Pedro xì Juan, xì Jacobo, cuàhàn-yà xì-né
iin yucù ndé cuàhàn-yà càhàn-yà xì Dios.
29 (Daaní, na iá-yà yucán) xícàn tàhvì-yá
nùù Dios, dandu ní xini nècuàchìmà
tucu nì nàcùnahà-yà. Nì nducuxín yaa
sìcoto xi-ya, te tnúù nihni ndiaha-ñá.
30-31 Dandu nì xini stná-nè, yucán nì canatùi
stná ùì nècuàchì (sànaha) iin-ne nani
Moisés, te inga-nè nani Elías. Te itá stná
ndómà ndatnúhú-ndá xí-yâ. Te tnúù
nihni stná-ndà, cáhàn-ndà xì-yá sàhà
nansa icúmí-yâ cui-yà ñuu Jerusalén. 32 Te
Pedro xì compañeru-nè, sádì gà vàhná-nè.
Doco na ní nsicuìhnú viì ini-nè, dandu nì
caxini-nè ndiaha gá tnúù nihni-ya, te mimíí
nì caxini-nè itá stná ùì ndósàhnù-mà.
33 Daaní, na meru cuàhàn cuxica-nda, dandu
ní cachi Pedro xì-yá:

—¡Maestro, nansicáhán-ndá ndoo-nda
yohó! Chicá vàha quidavàha-nsi ùnì siahva,
ian coo mii-ní, inga stná coo Moisés yohó,
te ingà coo stná Elías yohó.

Ducán nì cachi Pedro, vàchi cónì cúndáà
ini-nè nansa cachí-nè. 34 Daaní, sà-cáhàn-nè
xì-yá ducán, dandu nì nuu iin vìcò, te
nì dàhvi nsidaa-né mahìá. Te nì cayùhí
cuaá-nè na ní xini-nè nì cuu ducán. 35 Dandu
nì tiacu-nè cáhàn iin ana cáhàn mahì vìcò
mà, te dohó cachí-yà:

—Dèhemaní nduú ana yohó. Cunini-nsia
ñà-ndùá cachí-yà.

36 Daaní, nì ndacoto nècuàchì
dacuahá-yámà, te nì xini-nè ndé cuisì
mindaa mii-yá iá yucán. Doco después còò
ni-iñàha ni cachí-nè xì ni-iin nèhivì sàhà
nsidaa ñà-ndùá nì xini-nè yucán.

Nansa nì tavà Jesús iin ñà-malu inácáá nùù iin tèchii

37 Daaní, inga quìvì nì nuu-ya xì-né yucù
mà vàxi-ya. Dandu nì ndacùhun stnahá-yá
xì cuáhà nèhivì sànì nataca. 38 Te iin
nècuàchìmà nì càhàn-nè xì-yá, sacúndáhvî
fuerte-nè nùù-yá, cachí-nè:

—Maestro, sacúndáhvî nùù-ní, cun-
dehè ndahví-nî tèchii xí, vàchi mindaa-té
nduú dèhi. 39 Cunaha-ní, iin ñà-malu

dandoho-xi-té, dandáhìà-te, te xíhì
ìhí-te quidá, queé chìhìñù yuhù-té:
quini ga quidá xì-té, có-cùníà nacoà-te.
40 Ñàyùcàndùá nì sacundahvî nùù nècuàchì
dacuaha-ní ñà-tavà-néà, doco mànìcùí.

41 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndahví-nsià, vàchi mà túha-nsia
cunindisá-nsiá, ni có-sâà-nsià cundaà
inì-nsia. ¿Nadaa ga quìvì icúmî coo
guè xì-nsiá, te quidandee gá stná inì
sàhà-nsiá? Pues cundaca-ní dèhe-ní quixi
—nì cachi-yà.

42 Daaní, sàvàxi-ne xì-té, te nì ducùn
ñà-malu-te ñuhù ní sahnì ìhá`-te.
Ñàyùcàndùá, nì sadi-yà nùá, te nì
dàndúvàha-yàte. Dandu nì quida-yàte
entregar nùù yua-té. 43 Te nsidaa
nèhivì ndoó yucán, nì ndulocó cuàhà-né
ñà-ndiaha guá nì quida Dios.

Daaní, na ndulócô guá-nè sàhà nsidaa
obra nì quida-ya, dandu nì cachi-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá:

44 —Cunini vàha-nsia palabra cuàhìn
cachì xì-nsiá. Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví, icúmî yàhi coi ndahà nèhivì (malu),
vàchi iá iin tiàa cuàhàn quida xí entregar
—nì cachi-yà.

45 Doco nècuàchìmà, cónì cúndáà ini-nè
ñà-ndùá nì cachi-yà, vàchi nì ìa dèhé chuun
ma nùù-né; ñàyùcàndùá, cónì sánìhì ini-nè.
Te yúhî stná-nè ndàcàtnùhù-né nùù-yá
sàhámà.

Nansa nì cachi Jesús ana chicá ndiaá

46 Daaní, nì quesaha-né nì cuàà-nè
ndácàtnùhù stnahá-né nùù-né ana chicá
ndiaá. 47 Dandu nì cundaà ini-yà nansa xí-
nacani ini-nè, te ñàyùcàndùá nì nacuaca-ya
iin tètii nì chicani-yàte iladú-yà, 48 te nì
cachi-yà xì nècuàchìmà:

—Nú sàhà yùhù quidáñúhú iin nèhivì
tètii yohó, dandu dava-ni queá na ian yùhù
quidáñúhú-nê. Te nú yùhù quidáñúhú-nê,
dandu iin-ni queá ñà-quìdáñúhú stná-nè
ana nì techuun-xí vàxi. Vàchi nècuàchì
chicá nihnú ndáhví inì-xi, divi nduú ana
chicá ndiaá ndisa.

Nècuàchì có-xìní ùhì xì-ndà, favor xi-nda iá-nè

49 Dandu nì cachi Juan xì-yá:

—Maestro, nì xini-nsì iin tiàa tavá xi
ñà-malu nùù nèhivì, te quìvì mii-ní ndácùc-
ahan-né. Doco có-ndùú-né iin ana cutnáhâ
xí-ndá xicánúú. Ñàyùcàndùá, nì sadi-nsì
nùù-né ñà-màsà quídá gá-nè ducán.

50 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Còó, màsà cádí-nsià nùù-né, vàchi nsi-
daa ana có-xìní ùhì xì-ndà, favor xi-nda
iá-nè.

Nansa nì cachi Jesús na ní cuni Jacobo xì Juan càcàn-nè quixi castigu nùù ana cónì quìdáñúhú xí-yâ

51 Daaní, na sá-ìtúú tiempu nana-ya an-
sivi nùhù-yà, dandu nì quihin-ya ichì
cuáhàn-yà ñuu Jerusalén, iin-ni nihnú
ini-yà sàà-yà yucán. 52 Te nì techuún-yá it-
nii tiàa codònùù núù-yá ñà-cachitnùhu-ne
icúmí-yâ yàha-ya ichì yucán. Ñàyùcàndùá,
nì casaà tiàa ma iin ñuu tii nècuàchì
raza samaritanu, cuàhàn-nè nanducu-né
ndé coo-ya nì cùí. 53 Doco nècuàchì ñuu
mà, ni loho cónì cándísâ-né coo chii-yá
ñuu-nè, vàchi sànì xinitnùhu-ne ñà-ichì
Jerusalén nduá cuàhàn-yà. 54 Ñàyùcàndùá,
ùì nècuàchì dacuahá-yá nani Jacobo xi
Juan, na ní tiacu-nè ñà-dùcán nì cachi
nècuàchì ñuu mà, dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, ¿a có-cùní-nî dan-
dacú-nsí còyo ñuhu ansivi, te coco nsihi
nèhivì ñuu yohó, vàchi ducán nì quida stná
Elías sànaha?

55 Doco nì dà-íhî Jesús nècuàchìmà,
cachí-yà:

—Mii-nsiá, có-cùndáà inì-nsia nansa
ndiá ìcà-nsiá cunihnu vàha inì-nsia. 56 Vàchi
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, ¿índù
divi chuun nì quesaì ñuhìví yohó? Pues
divi sàhà ñà-dacácui nèhivì, te màdìá
dandáñúhî-nè —nì cachi-yà.

Dandu cuàhàn-yà xì-né inga ñuu chicá
nùù-xí.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús xì nèhivì cuní cunchicùn xì-yá

57 Daaní, na xicá-yá xì-né ichì, nì càhàn iin
tiàa xi-yá, cachí-nè:

—Yùhù, dispuestu ié` cunchicuìn mii-ní
ndéni nì cui ni cúhùn-ní, Señor mío.

58 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Lusu, iá nchihò-sí, te laa ndavá ansivi,
iá stná tacà-si; doco yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, còò ni-iin lugar ndé cunduhí
cùdì.

59 Daaní, nì cachi-yà xì inga nèhivì:

—Cunchicùn-ní yùhù.

Te nì cachi nècuàchìmà:

—Señor mío, dihna ni núhì ñà-coo chii
gué̀ vehi dècuèndè (ni cuí) yué, te nì
ndùxin-ne.
60 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Nècuàchì có-là vida anima-xi, divi ni
cúxin xi nsìi-xi. Doco mii-ní, cuahán-nî
cachitnùhu-ní razón sàhà ñuhìví ìì xí Dios.
61 Dandu inga nèhivì, nì cachi-nè xì-yá:
—Yùhù, cunchicuìn mii-ní, Señor mío.
Doco dihna ni núhì (coo chií) ndaquindèí xì
nèhivì vehi.
62 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Iin nèhivì sà-ìtnííi-xí yàtà, nú cuisì
yàtà-né indéhe-né, dandu mà quéé víámà.
Te ducán iá stná xì iin nèhivì (mà iin-ni ni-
hnú ini xì yùhù), mà cùì sáà-nè cunduu-ne
nèhivì xí ñuhìví ìì xí Dios.

10

Nansa nì techuún Stoho-ndà Señor 70 nèhivì xí-yá ñà-cùhùn-nè càhàn-nè palabra xi-ya

1 Daaní, na ní nsihi nì cuu ducán, dandu nì
nacàxin Stoho-ndà Señor ùnì dico ùxìn (70)
tiàa, te nì techuún-yánè cùhùn-nè ùì ùì-nè
codònùù-né nùù-yá nacàhin-ne nsidaa ñuu
xì nsidaa xaan ndé icúmí-yâ yàha stná-yà.
2 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—Ñà-ndáà nduá, cuàhà nèhivì (tàñáha
ga cunindisá). Te na iin cosecha cahnú
ndanihi-nda nduú-né, doco sacu nèhivì
nduú ana (chindéé xí-ndá) ndanchitoa.
Ñàyùcàndùá, càcàn tàhvì-nsiá nùù Lamú
dandacú sàhà chuun yohó ñà-nì téchúûn
gá-yà nèhivì cùhùn quida xi chuun (ìì
xí-yá), vàchi na ian ndanchító iin cosecha
ndiaha nduá.
3 'Vàtùni cùhùn-nsià vichi. Yùhù techuín
mii-nsiá cùhùn-nsià cacanuu-nsia mahì
nèhivì dàná, cunduu-nsia nahi lelù xicánúú
mahì lobu. 4 Doco màsà cúníhí-nsiá ni-iin
itni cuñuhu dìhùn, ni stná morral xi-nsia,
ni inga ndìsàn-nsiá. Te ni-iin nèhivì màsà
cásàhú xì-nsiá ichì. 5 Te nú sànì sàà-nsià iin
vehe ndé cundoo-nsia, dandu cachi-nsià xì
stoho vehe ma: "Ni cúndóó mánì mii-nsiá
nèhivì vehe yohó". 6 Dandu nú ndisa ndoó
nèhivì tùha cundoo ndiaha vehe ma, dandu
vàtùni. Doco nú coó, ni cúnàhá ñà-ndùá nì
cachi-nsià.
7 'Cuisì iin-ni vehe cundoo-nsia, te
cuxi-nsia te coho-nsia ñà-ndùá sáha
nècuàchì dìvéhé-xímá mii-nsiá. Vàchi
nsidaa ana quidáchúûn, xiñuhu cuàha
xi-né iin algu. Màdì vehe yohó vehe yucán
cundoo-nsia, còó; iin-ni ni cúndóó-nsiá
cuisì iin-ni vehe. 8 Te nú ni sáà-nsià
iin ñuu, te candísâ nèhivì cundoo-nsia
yucán, dandu ñà-ndùá sáha-nensià, divi
ñà-jaàn nduá cuxi-nsia. 9 Te dandúvàha
stná-nsià nècuàchì cuhí ndoó yucán, te
dohó cachi-nsià xì nèhivì yucán: "Vichi
sànì quesaa razón sàhà ñuhìví ìì xí Dios
ndé ndoó-nsiá", cachi-nsià. 10 Doco nú nì
sàà-nsia iin ñuu, te có-xìníndísâ nèhivì
yucán mii-nsiá, dandu màcuìta-nsia mahì
ichì cahnú ñuu mà, te cachì-nsia xì-né:
11 "Dècuèndè yàcá ñuu-nsià nì tnìi sàhà-nsí,
icúmí-nsî catù váha-nsiñà còya, (vàchi
ndahví gà modo xi-nsia). Doco cunaha
váha-nsia, yohó ndé ndoó-nsiá sànì quesaa
stná razón sàhà ñuhìví ìì xí Dios (mate cónì
ndúlócô-nsià)". Ducán cachi-nsià (xì nèhivì
ñuu mà). 12 Te yùhù cachî xì-nsiá na sáà
quìvì juiciu, dandu chicá cuàhà castigu
icúmí nèhivì ñuu mà nìhì-né nùù nèhivì
(malu) ñuu Sodoma.
13 '¡Ndahví nèhivì ñuu Corazín! ¡Ndahví
stná nècuàchì ñuu Betsaida! Vàchi
cuàhà milagru fuerte nì xini-nè, (te cónì
ndúlócô-nè). Doco cunaha-nsiá, nú ducani
ni coó stná milagru mà ñuu Tiro, ò ñuu
Sidón nì cùí, dandísá, yàchì naxicocuîn
ini nècuàchì ñuu mà sàhà cuàchi-ne, te
nàcùndixi ndahví-nè nàcùndoo-ne mahì
yàà tutnù, (te cunduamà seña ñà-ndisa
cuhí ini-nè mii-né sàhà cuàchi-ne). 14 Te
quìvì cuu juiciu, chicá iyuhu castigu icúmí
nìhì nèhivì ñuu Tiro mà, xì nèhivì ñuu
Sidón mà, te chicá fuerte coo castigu xi
ñuu Corazín xì ñuu Betsaida mà. 15 Stná
nècuàchì ñuu Capernaum, mate tuxí ini-nè
nana ducún-nè ndè gloria, doco còó, ndè
andea icúmí-nê nuu-ne.
16 'Cunaha-nsiá, nú ni quihín casu nèhivì
sàhà ñà-ndùá cachí mii-nsiá, dandu iin-ni
queámà na ian quihín casu stná-nè yùhù.
Te nú ni cáhîchì ini-nè mii-nsiá, icúmí quee
stná mà na ian cahíchì stná ini-nè yùhù.
Te nú yùhù ni cáhîchì ini-nè, dandu iin-ni
queé stná mà na ian sànì cahíchì stná ini-nè
mii-yá ana dìchúún-xí vàxi.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús xì 70 nèhivì nì dàcuítià xì palabra xi-ya

17 Daaní, nì naxicocuîn ùnì dico ùxìn
(70) nècuàchì dacuahá-yá, te cudî ini-nè,
cachí-nè xì-yá:

—Cunaha-ní, Stoho-nsì Señor, dècuèndè stná ñà-malu nì cundee-nsí nùù-xí ñà-nì ndacùcahan-nsí quìvì-ní.

18 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nì xini stnáì ñà-malu cusáhnû, nì quea ndè gloria vàxan, nì nacava na ian nì tàsa. 19 Cunaha-nsiá, vichi sànì dàníhìtáhvì stnáì mii-nsiá ñà-nú ni cuánihni-nsia còò ò sì-duhma, dandu (còò ni-iñàha cuu xi-nsiá); te vàtùni cundee stná-nsià nùù nsidaa ñà-malu, mate yáha ga xiní ùhìàndó, te yáha ga nacúndéâ, doco còò ni-iñàha cuu xi-nsiá. 20 Xiñuhu cudiì ini-nsià vichi, doco màdì sáhà-ñá vàtùni nì cundee-nsiá nùù ñà-malu. Còó, cuisì xiñuhu cudiì inì-nsia sàhà ñà-sànì sàcuìtandiaa quìvì-nsiá nùù (tutu iá) ansivi.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì cudiì ini Jesús na ní nsiaa nècuàchì dacuahá-yá

21 Divi hora yucán nì cudiì ini Jesús nì quida Espíritu Ìì xí Dios, te nì cachi-yà (xì Yuamánì-yá):

—Ndeníhí vàhi mii-ní, Yuamánì´ Dios; vàchi mii-ní nduu-ní Stoho ansivi xì ñuhìví. (Te palabra ìì xí-nî), sànì chitnùní inì-ní ndòo dèhá` nùù nècuàchì nchichí; doco nùù nècuàchì nihnú ndahvi inì-xi nahi ñà-cuati, sànì dàtnúù-ní sàxìnítnùní-nè. Ducán iá, vàchi ñà-jaàn nduá nì chitnùní inì-ní quida-ní, te nì cudiì inì-ní coo ducán —nì cachi-yà xì Yuamánì-yá.

22 Dandu nì cachi stná-yà:

—Nùù Yuamánì´ sànì nìhìtáhvì´ dandacuí nùù nsidanicuú iñàha; te còò ni-iin nèhivì ináhá ana nduú yùhù, cuisì mii-yá; te cuisì yùhù ináhá stnáì mii-yá, cuisì yùhù xì stná nèhivì cuní` cundaà inì-xi sàhà-yá —nì cachi-yà.

23 Dandu nì nacuico-yá nùù nècuàchì dacuahá-yá, te nì cachi-yà xì-né:

—Nansicáhán mii-nsiá, vàchi ndiaha gá iá ñà-ndùá sànì xininùù-nsiá. 24 Cunaha-nsiá, cuàhà profeta sànaha, xì cuàhà stná rey, nìsa cuni-nè cundehè-né ñà-ndùá sànì xini mii-nsiá, doco cónì níhìtáhvì-né cuni-nèà. Te nìsa cuni stná-nè cunini-ne ñà-ndùá sànì inini mii-nsiá, doco cónì sáà-nè nìhìtáhvì-né cunini-neà.

Nècuàchì samaritanu vàha inì-xi

25 Daaní, nì ndacuiin iin nècuàchì ley xi veheñùhu, cuní-nè cundaà ini-nè nansa naxiconihí Jesús nùù-né. Te dohó nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿ndíà ndùá quide, te nìhìtáhvì´ vida ndiaha nicanicuahàn?

26 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿Nansa cachí tutu nduú ley xi Dios? Sànì cahvi-níà. Pues ¿nansa cachá`?

27 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Dohó cachá`: "Icúmí-ndá cuu ini-ndà sàhà Stoho-ndà Dios xì nsidanicuú anima-ndà, xì nsidanicuú ini-ndà, xì nsidanicuú valor xi-nda, xì nsidanicuú stná sàxìnítnùní-ndà. Te nacua cuú ini-ndà sàhà mii-nda, ducán icúmí stná-ndà cuu ini-ndà sàhà ñanìtnaha-nda".

28 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cachí vàha-ní. Ducán quida-ní, dandu nìhì-ní vida ndiaha nicanicuahàn.

29 Doco nècuàchìmà, có-cùní-nè cachi nèhivì xì-né tonto iá-nè, ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-yá:

—Doco ¿índù clase nèhivì cachí xì-ndà nduú ñanìtnaha-nda?

30 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—(Cunini-ní historia.) Nìsa ìa iin tiàa ñuu Jerusalén, te nì quee-ne cuàhàn-nè inga ñuu nani Jericó. Doco (ichì mà) nì ndacùhun tnahá-né xì itnii tècuìhnà. Te nì sadì-te nùù-né, nì xidacuihna-té nsidaa sìcoto xi-ne, nì sahnì cuìí-tené, grave nì dànácuèhè-tené, te cuàhàn-te. 31 Daaní, nì cuu nì yàha iin dùtù ichì mà. Te nì xini-nè indúhu nècuàchì nì nacuèhè mà, doco iladú nì yàha-ne. 32 Daaní, yucán nì yàha stná iin tiàa levita (quidáchúûn veheñùhu), te nì xini stná-nè nècuàchìmà. Te divini iladú nì yàha stná-nè. 33 Daaní, ichì yucán nì yàha stná iin nècuàchì ñuu Samaria, te na ní sàà-nè ndé indúhu nècuàchìmà, nì xini-nè nècuàchìmà, te nì cuhi inì-ñané. 34 Nì tnàtuu-ne nì quidatatna-né ndé nì nacuèhè xi nècuàchìmà, nì dàquée-ne aceite xì vinu, te nì chidùcún-nèà. Dandu nì chindànùú-ñané quisì ndacá-né. te cuàhàn-nè xì nècuàchìmà dècuèndè iin vehe ndé quetátú nècuàchì xicá ichì caní. Yucán nì ìa-ne nì sandiaa-nè nècuàchìmà. 35 Dandu inga quìvì na ní quihin-ne ichì cuáhàn-nè, nì tavà-né ùì dìhùn, nì sàha-ne nècuàchì dìvéhé-xímá, cachí-nè: "Cundiaa sacù-ní nècuàchì ndahví yohó, te nú chicá cuàhà cuàhàn-ní quida-ní gastu, dandu icúmî danáì´ na náyàhi", nì cachi-nè. 36 Pues, vichi cachì-ní xì´: nùù nsì-únì tiàa (nì yàha yucán), ¿indù nècuàchì meru nì sanduu ndisa ñanìtnaha nècuàchì nì

ndacùhun tnahá xi tècuìhnà mà cahan-ní?
—nì cachi Jesús.
37 Dandu nì cachi nècuàchì ley xi ve-
heñùhu ma:
—Pues, divi tiàa nì indehè ndahví xì
nècuàchìmà.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Pues, cuahán-nî, te divi ducán quida
stná mii-ní.

Nansa nì cachi Jesús xì ùì cùhì nani Marta xì María

38 Daaní, nì yàha-ya xì compañeru-yà ndè
chicá nùù-xí ndé iá iin ñuu tii. Te yucán
iá iin nècuàchì ñahà nani Marta, te divi-ne
nì quida xi-yá invitar ñà-coo-ya vehe.
39 Te yucán iá stná iin cùhì nècuàchìmà
nani María. Te María mà, cudîì ini-nè
coo-ne ñuhù núù Jesús cunini-ne ñà-ndùá
cachí-yà. 40 Doco Marta, cuàhà gá chuun
yuhùnùhú icúmí-nê, te ndé cutóntô-nè
sàhà chuun ma. Ñàyùcàndùá, vàxi-ne ndé
iá-yà, cachí-nè xì-yá:
—Señor mío, ¿a có-dàndóhâ mii-ní
ñà-sànì nacoo cùhì yùhù quidachuún
mindaí. Cachì-ní xì-né ñà-nì chíndéé
stná-nè yùhù.
41 Doco nì cachi-yà xì-né:
—¡Ndahví-nî, Marta! Cuàhà gá nacání
inì-ní. Cuàhà gá chuun sahní-nî mii-ní
sàhà-xí. 42 Doco cuisì imindaa chuun
nduú ñà-ìá ndisa necesidad quida-nda. Te
divi chuun vàha ma nduá cudîì ini María
quida-ne vichi, te yùhù, mà cuáhi cuxio
chuun vàha ma nùù-né.

11

Nansa quida-nda nú cuní-ndà càcàn tàhvì-ndà nùù Yua-nda Dios

1 Daaní, nì cuu iin xichi iá-yà iin xaan
xícàn tàhvì-yá nùù Dios. Te nì nsihi nì
càhàn-yà xì Dios ducán, dandu nì cachi iin
nècuàchì dacuahá-yá:
—Señor mío, dacuaha-ní nsiùhù càcàn
tàhvì stná-nsì nacua nìsa dacuahá Juan
(Bautista) ana nchícùn xì mii-né.
2 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Na xícàn tàhvì-nsiá nùù Dios, dohó
cachì-nsia:
Yua-nsí Dios iá ansivi, ni ndácùcahan
tnùñuhu nèhivì quìvì-ní; te yàchì nì
sáà stná tiempu cusahnu-ní ñuhìví
yohó, xícàn tàhvì-nsí. Te nacua
quidá ana ndoó ansivi ñà-ndùá
dandacu-ní, divi ducán ni quidá
stná nèhivì ñuhìví yohó. 3 Pan xi-nsi
iin quìvì, iin quìvì taxi tahvi-níà
nùù-nsí. 4 Te cuicahnú inì-ní sàhà
cuàchi iníhícá-nsî, vàchi nsiùhù,
xicáhnû stná ini-nsì sàhà nsidaa
ana iníhícá nùù-nsí. Te chindee-ní
nsiùhù ñà-màsà dáca nèhivì nsiùhù,
te dacácu stná-ní nsiùhù nùù
ñà-malu nicanicuahàn. (Amén.)
5 Te nì cachi stná-yà xì-né:
—Ni cachí-ndà nú iá iin amigo xi-nda, te
dava ñùu sáà-ndà vehe-ne, te cachí-ndà
xì-né: "Amigo, taxi ica-ní ùnì pan nùí,
6 vàchi sànì quesaa iin amigo xi vehi, ichì
caní nì quixi-ne. Te còò ni-iñàha cuàhi-nè
cuxi-ne". 7 Dandu amigo xi-nda ini vehe
ma, vihini tiacu-nè, te cachi-nè xì-ndà:
"Còó, màsà dáñáná-nî yùhù, vàchi ndiadí
vàha yehí, te itánduhù-nsí xì dèhe-nsi.
Mà cùì ndácòi cuàhi mii-ní ñà-ndùá
xícàn-ní", cachi-nè vihini. 8 Cunaha-nsiá,
mate amigo xi-nda nduú-né, doco ni
sàhà ñà-jaàn mà cándísâ-né ndacòo-ne
cuàha-nèndó ñà-ndùá xiñuhu-nda. Còó,
doco sàhà-ñá nì cunaha iin-nda cáhàn-ndà
yehè-né, ñàyùcàndùá icúmí-nê ndacòo-ne
cuàha-nèndó iñàha. 9 Te yùhù cachí stnáì
xì-nsiá, càcàn tàhvì-nsiá, te nìhìtáhvì-nsiá.
Nanducu-nsiá (ñà-vàha nùù-yá), te tùia.
Càhàn-nsià (yehè-yá), te nuna. 10 Vàchi
nsidaa ana xícàn tàhvì, icúmí-nê nìhìtáhvì
ndisa-neà; te nsidaa ana nandúcú xí
ñà-vàha, icúmí tùi ndisamà núù-né; te
nsidaa ana xícàn tàhvì nùù yehè-yá,
icúmí-yâ nacuna-yañà nùù-né.
11 'Nú ni cácàn iin dèhe-nsia iin
pan cuxi-tè, amádi pan cuàha-nsiàte,
te màdì iin yùù. Te nú cuñu siaca
xícàn-te, màdì iin còò cuàha-nsiàte. 12 Te
ò nú nsìvì xícàn-te caxì-té, màdì iin
sìduhma cuàha-nsiàte. Còó. 13 Mii-nsiá,
mate nèhivì cuáchi nduú-nsiá, doco
tùha-nsia cuàha-nsia dèhe-nsia ñà-iá viì.
Ñàyùcàndùá Yuamánì-ndà iá ansivi, chicá
icúmí-yâ cuàhatahvì-yá mii-nsiá Espíritu Ìì
xí-yá nú ni cácàn tàhvì-nsiá nùù-yá.

Nansa nì dàquée cuàchi nèhivì dìquì Jesús, có-quìdá víí-yá, cachí-nè

14 Daaní, iin xichi nì cuu nì tavà-yá iin
ñà-malu ìhìn (ní nsida ihin xi) iin nèhivì.
Daaní, nì nsihi nì queamà, dandu vàtùni
nì nacahàn nècuàchìmà. Te nì ndulocó
nèhivì cuáhà ndoó yucán. 15 Doco dava-ne,
nì (xitnùhu-ne), cachí-nè:

—Ñà-malu cusáhnû nani Beelzebú, divi
nduú ana chindéé, te ducán tavá Jesús
ñà-malu —nì cachi-nè.
16 Te dava ga stná nèhivì yucán, nì
xìcàn-nè quida-ya iin milagru xi Dios cun-
dehè-né, a ndísá cui quida-yañà, á coó,
cahan-né. 17 Doco mii-yá, ináhá-yâ ñà-ndùá
nacání ini-nè. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà
xì-né:
—Nècuàchì xídandacú nùù iin ñuu, nú ni
táhndè dava-ne, te náâ stnahá-né, dandu
còò gá modo cadandacú gá-nè nùù ñuu
mà; te nèhivì ndoó iin vehe, nú xiní ùhì
stnahá-né, dandu mà cúí cundoo tàcá gà-nè
vehe ma. 18 Te ñà-malu Satanás, nú ni
cuní ùhì-si tnaha-sì, dandu mà cúí gá dan-
dacú-si nùù quisì dava ga mà. Ducán
cachí̂, vàchi cachí mii-nsiá sàhí ñà-chìndéé
sì-Beelzebú yùhù, te ducán taví ñà-malu.
Doco còó, 19 vàchi stná nèhivì xí mii-nsiá,
tùha stná-nè tavà-né ñà-malu, te ¿ana
dìpódêr-xi quidá-néàmà? (Amádi poder xi
Dios chindéé xí-nê), ñàyùcàndùá, vàtùni
cachi mii-né xì-nsiá ñà-cónì cachí vìì-nsiá
sàhà yùhù. 20 Doco Dios nduú ana chindéé
xî tavî̂-si, ñàyùcàndùá náhà xìcà ñà-vichi
sànì sàà tiempu cunì-nsia nansa dandácû
ndiaha Dios.
21 'Iin tiàa ndacuì, nú nihí-te iin càa
dana, te ndiaá-te vehe-tè, dandu còò
ni-iñàha cuu xi ñà-ìcúmí-tê. 22 Doco nú
ni quésáá iin ndósàhnú chicá fuerte, te
cundee ndómà nùù-té, dandu dandiachi
nsihi-nda arma nihí-te, divi arma tuxí-te
cuàhàn chindee xi-té nì cùí. Daaní,
icúmí ndósàhnùmà nìhì-ndà nsidaa
ñà-ìcúmí-têmà, te quida-nda xán nacua
cudìì ini-ndà.
23 'Nsidaa ana có-ìá favor xi, contra-xi
nduú-né; te nsidaa ana có-chìndéé xî
danátáquì (nèhivì xí), ducán queámà na ian
tàxì-né nècuàchìmà.

Nansa cuu xi iin nèhivì nú sànì naxicocuîn iin ñà-malu nì quee nùù-né antes, doco cónì quíhvi ndisa-ne ichì Dios

24 'Nú sànì quee ñà-malu nùù ini iin
nèhivì, dandu xicánúú-si, yáha-sì lugar
ìchí, nandúcú-sî ndé coo dadí-si; te nú
ni cúndáà inì-si mà cùì, dandu cachí-si:
"Còó, chicá vàha nùhì ini nèhivì ndé nìsa
ìe antes, vàchi vehi nduá". 25 Ñàyùcàndùá,
mànuhù-sí anima nèhivì mà, te quidá-si
cuenta na ian sànì ndundoa, te nì ndu-
cutá. 26 Ñàyùcàndùá, cuàhàn-si nácuàca-sì
inga ùsà tnaha-sì chicá tùha quini, te
caquìhvi nsihi-sì ini anima nècuàchìmà
ñà-cuñuhu-sì yucán. Sàhájàn chicá pesadu
nàcòo tiàa ma nùù antes.

Nansa nihì-ndà cucumi-nda iin anima ndi-aha

27 Na cáhàn-yà ñà-jaàn xì nèhivì cuáhà
mà, dandu nì cachi iin nècuàchì ñahà xì-yá:
—Nansicáhán nècuàchì nì dàtúinuù
xì-ní ñuhìví, te nì dàchìchì-né mii-ní.
28 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Jaan. Doco chicá vàha cachi-ndà nan-
sicáhán nèhivì ininí xí Palabra ì xí Dios, te
quidá ndisa-neà cumplir.

Nansa nì cachi Jesús na ní xìcàn nèhivì quida-ya iin milagru cundehè-né

29 Daaní, chicá nì nachitu nèhivì cuáhà
nùù-yá. Te nì càhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—Nèhivì tiempu vichi, malu-nè.
Xícàn-nè coo iin milagru cundehè-né, a
ndísá icúmî poder cahan-né. Doco mà
níhì-né cundehè-né inga milagru, cuisì
ñà-ndùá (nì xini nèhivì sànaha) na ní cuu
iin milagru xì Jonás, iin nècuàchì nìsa
cahàn cuenta xi Dios. 30 Vàchi milagru xi
Jonás mà, ñà-yùcán nì sanduu iin seña
nùù nèhivì ñuu Nínive. Doco divi ducán
icúmí cuu xi stná yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, icúmí cuu stná iin milagru
xì´, te cunduu stná mà iin seña nùù nèhivì
tiempu vichi. 31 Na quìvì cuu juiciu, te
màcuìta nsidaa nèhivì tiempu vichi (nùù
Dios), dandu yucán icúmí nàcuììn stná iin
nècuàchì ñahà nì sanduu reina dandacú
nùù ladu sur sànaha. Te daquée cuàchi-ne
dìquì nèhivì tiempu vichi, vàchi dècuèndè
iin ñuu chicá xica nì quixi-ne ñà-cunini-ne
cáhàn nchichí guâ rey Salomón. Doco
cunaha-nsiá, vichi sànì quesaa inga ana
chicá nchichí nùù Salomón mà, doco
(có-ndùlócô nèhivì). 32 Te quìvì coo juiciu
mà, yucán màcuìta stná nèhivì ñuu sànaha
nani Nínive, te daquée cuàchi stná-nè dìquì
nèhivì tiempu vichi, vàchi nèhivì yucán,
nì naxicocuîn ini-nè sàhà cuàchi-ne na
ní càhàn Jonás xì-né. Doco nèhivì tiempu
vichi, còó, có-nàxícócuîìn ini-nè mate sánì
quesaa ana chicá ndiaha nùù Jonás mà.

Nansa ndiá ìcà-ndà cundiaa-ndà anima-ndà sàhà-ñá vàtùni datnúù Dios sàxìnít-nùní-ndà

33 'Iin lámpara, có-nàcuícun-ndañá
sàhà-ñá cuiin dèhá`; ni mà cuían tìxi
iin ìcà; còó, icúmíâ cuian ndé ducún,
dandu cutnuà cutùi nùù nèhivì yáha ini

vehe. [34] Nduchìnúù-ndà nduú ñà-tùínúù
iquìcúñú-ndà. Ñàyùcàndùá, nú iá
vàha ma, dandu vàtùni cutùi nuù-ndà
ñà-quida-nda nsidanicuú iñàha. Doco nú
cuhí nduchìnúù-ndà, dandu nàcuìtnùù
núù-ndà. [35] Te ducán stná xì anima-ndà.
Ñàyùcàndùá, cuidadu cundoo-nsia, còtó
cuiin tnuu ini anima-nsià ndé cuàhàn
datnúù mii-yá nì cùí. [36] Doco nú ndisa,
inicutu sàxìnítnùní-nsià datnúù-yà, dandu
mà cóó ni-iin lugar ndé iín tnúú, vàchi
cunduamà na ian nchií ndiaha inicutu
sàxìnítnùní-nsià, te quee stná mà na ian
tnúù fuerte iin lámpara nùù-ndà.

Nansa nì cachi Jesús ñà-có-quìdá vìì nècuàchì fariseu, te có-quìdá vìì stná nècuàchì ley xi veheñùhu

[37] Daaní, na ní nsihi nì càhàn-yà,
dandu nì quida iin nècuàchì fariseu
mii-yá invitar cùhùn-yà cuxi-ya xì-né.
Ñàyùcàndùá cuàhàn-yà, te nì yàha-ya
ini vehe nècuàchìmà, te nì sàcòo-ya.
[38] Doco nècuàchìmà, nì ndulocó-nè ñà-cónì
ndàhá-yá nacua nduú estilu xi-ne na
cuáhàn-nè cuxi-ne. [39] Dandu nì cachi
Stoho-ndà Señor xì nécuàchìmà:

—(Ndahví estilu chívàha) mii-nsiá
nècuàchì fariseu, vàchi ducán queámà
na ian nacáté-ndá iin pocillu, ò iin
còhò, te cuisì yàtà-ñá ndoó, doco
(inià, quini iá`. Pues ducán iá stná)
ini anima mii-nsiá, vàchi sànì xida
cuàchi-nsia ñà-xího guá-nsià cuàhà iñàha,
te nihnú quini ini-nsià. [40] ¡Ndahví-nsià!
vàchi mà túha-nsia cundaà inì-nsia.
¿A có-ìnáhá-nsiâ ñà-iin-ni mii-yá nì
quida vàha xi stná anima-nsià, màdìá
cuisì iquìcúñú-nsià? [41] Doco nú nihnú
vàha inì-nsia, te cutùha-nsia dacútâhvì
stnahá-nsiá, dandu vàtùni cundaà inì-nsia
iá vìì nsidaa ñà-ndùá (nì quidayucun Dios).

[42] '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì fariseu!
vàchi mate túha ndisa-nsia cuàha-nsia
diezmu, (iá gà ndé có-quìdá vìì-nsiá).
Mate sáha-nsia diezmu xi yùcù cuatiluha
caxì-ndà nahi ndua ndòò, ò yùcù cuati nani
ruda, doco nú nduá (iin chuun cahnú),
có-ndùlócô-nsià sàhámà, vàchi có-nìhnú
ndàcuisì ini-nsià, ni mà túha stná-nsià
cuu ini-nsià sàhà Dios. Pues divi ñà-jaàn
ndisa ndiá ìcà-nsiá quida-nsia cumplir, te ni
có-xìñùhù nacoo stná-nsià diezmu mà.

[43] '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì fariseu!
vàchi na sáhàn-nsià veheñùhu, cuisì lugar
ndé cundoo vìì-nsiá nandúcú-nsiâ; te na
sáhàn-nsià yàhvi, cuní stná-nsià casàhú
tnùñuhu cuàhà nèhivì xì-nsiá.

[44] '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi ve-
heñùhu, xì mii stná-nsià nècuàchì fariseu!
Datiaá uun-nsia vàha-nsia. Vàchi na iin
yavi xi nsìi, ducán iá mii-nsiá, te ò na
iin ñaña có-nâhà gà, te vihini cuànihni
nèhivì nùá ñà-có-sâha-ne cuenta nduá
yavi. Ducán iá stná mii-nsiá.

[45] Dandu iin maestru xi ley ìì mà, nì
cachi-nè xì-yá:

—Maestro, nú ducán cachí-nî sàhà
nècuàchìmà, dandu queámà na ian dìquì
stná nsiùhù cáhàn-ní.

[46] Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:

—¡Ndahví stná mii-nsiá nècuàchì
ley xi veheñùhu! vàchi tùha-nsia
quidayucun-nsià cuàhà ley ñà-chivàha
nèhivì, mate mà cúndéé ini-nè
quida-neà. Doco mii-nsiá, có-dûcùn ni-iin
dìnìndàhá-nsiàñà.

[47] '¡Ndahví-nsià! vàchi tùha-nsia
quidavàha-nsia monumentu nùù ñaña xi
nècuàchì nìsa cahàn cuenta xi Dios sànaha,
doco divi xìì-nsiá nduú ana nì sahnì xì
nècuàchìmà. [48] Ñàyùcàndùá, ducán queá
na ian cudîì inì-nsia sàhà cuàchi nì quida
xìì-nsiámà, vàchi dihna mii-né nì sahnì xì
nècuàchìmà, dandu vichi (daxínu mii-nsiá
chuun xi-ne), quidávàha-nsia monumentu
xi nsìi ma.

[49] 'Ñàyùcàndùá, dohó cachí Dios
ñà-nchìchí guâ-yà: "Cuàhà profeta icúmî
techuín, te càhàn-nè xì nèhivì ñà-ndùú
razón xi. Te cuàhà stná nècuàchì apóstol
icúmî techuín nùù-né. Doco nèhivì malu
mà, cahnì-né nèhivì xí, te nú coó, siquiera
taxi-né nècuàchìmà", cachí Dios. [50] Doco
cunaha-nsiá, icúmí nèhivì tiempu vichi
cunsida-ne cuàchi sàhà nsidaa profeta nì
casahnì nèhivì dècuèndè tiempu nì cuàha
ñuhìví. [51] Ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá,
icúmí nèhivì tiempu vichi cunsida-ne
cuàchi sàhà nsidaa profeta nì xìhì mà
dècuèndè tiempu nì xìhì Abel xì dècuèndè
tiempu nì xìhì stná Zacarías, divi Zacarías
nì sahnì-né mahì veheñùhu cahnú xì mesa
ìì ndé sahmí-né ñà-càmánì-ndà Dios.

[52] '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ley xi
veheñùhu! vàchi ducán iá na ian
dandacú-nsiá sàhà (vehe ndé dacuahá)
nèhivì cundaà ini-nè (sàhà Dios), doco nì
chidèhé-nsià ndahàcáa nuna yehè vehe ma.
Ni cónì quíhvi mii-nsiá ñà-cundaà ini-nsià

sàhà-yá, te nì sadi stná-nsià nùù nèhivì cuní
quìhvi dacuahá —nì cachi Jesús.
53 Daaní, nì nsihi nì cachi-yà nsidaájàn,
dandu nì xìdà ini nècuàchì ley xi ve-
heñùhu ma, xì stná nècuàchì fariseu, te
nì caquesaha-né nì càhàn ndee-né xì-yá,
cuní-nè càhàn-yà, te cachi-yà sàhà cuàhà
iñàha, 54 áma cáchí-yà iñàha ñà-cui daquée
cuàchi-ne dìquì-yá.

12

Icúmí cundaà inì-xi sàhà nsidaa nèhivì danani úún nduú nèhivì vàha

1 Vichi sànì nataca chitu cuàhà mil
nèhivì, dècuèndè sánihni tnahá-né. Dandu
nì càhàn Jesús xì nèhivì mà. Primeru nì
càhàn-yà xì nècuàchì dacuahá-yá, cachí-yà:
—Cuidadu cundoo-nsia, còtó quida-nsia
na quidá nècuàchì fariseu. Vàchi nacua
(còò permisu cuichuún-nsiá) levadura
(vicò xí-nsiá), divi ducán còò stná permisu
quida-nsia na quidá nècuàchìmà, danani
úún-né nduú-né nèhivì váha. 2 Cunaha-nsiá
còò ni-iñàha coo dèhé nicanicuahàn.
Icúmíâ tùia, te cunitnùhu nèhivì sàhá.
3 Dècuèndè stná ñà-ndùá nì cachi nèhivì na
ndoó dèhé-nè ndé iín tnúú, icúmí palabra
mà natùi vate stná ndé nchií orá. Te
mate caya nì càhàn iin tiàa sàhà tùtnù
compañeru-nè ndé ndoó-né vehe chicá
ndiadí, doco icúmí palabra mà (cuìtià),
vàchi nana ducún nèhivì, te cachitnùhu
ndee-né nsidaámà.

Chicá vàha yùhí-ndà mii-yá dandacú sàhà vida xi-nda inga ñuhìví

4 'Amigos, cachí̂ xì-nsiá: màsà yúhî-nsià
ana cui cahnì xì cuisì iquìcúñú-nsià; còó,
vàchi nú sànì xìhì-nsià, dandu còò cá
ni-iñàha cui quida ga-nè. 5 Doco yùhù cachí̂
xì-nsiá ana ndiá ìcà-nsiá yùhí-nsià. Xiñuhu
yùhí ndisa-nsia mii-yá ana icúmí derechu
dandiachi xi anima-nsià andea nú sànì
xìhì-nsià. Mii-yá, ndisa xiñuhu yùhí-nsià.
6 'Sàhà cuisì ùì tuní dicó-né ùhùn chòlìhì.
Doco ni-iin quisì mà, có-nândòdó Dios-si.
7 Dècuèndè ináhá stná-yà nadaa idìdínì itá
dìnì iin iin nèhivì. Ñàyùcàndùá, màsà
nácání inì-nsia, vàchi chicá ndiaá-nsià nùù
iin chòlìhì tìì, te ò núù cuàhà stná-si.
8 'Yùhù cachí̂ xì-nsiá, nú cachí vate iin
nèhivì ñà-ndùú-né nèhivì xí, dandu yùhù
ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, icúmí stnáì
cachì nùù ángel xi Dios ñà-divi nèhivì
xí nduú stná nècuàchìmà. 9 Doco nú ni
chídèhé-nè ñà-ndùú-né nèhivì xí, dandu
yùhù stná, icúmî nacuaà stnáì mii-né nùù
ángel xi Dios.
10 'Mate ni cáhàn ùhí iin nèhivì dìquì
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, doco
vàtùni nìhì-né cuicahnú ini Dios sàhà-né.
Doco nú dìquì Espíritu Ìì sànì càhàn ùhí-nè,
dandu mà nunca sàà-yà cuicahnú ini-yà
sàhà nècuàchìmà.
11 'Daaní, nú ni dátnâtuu nèhivì mii-nsiá
nùù nècuàchì dandacú nùù veheñùhu,
ò núù juez, te ò nùù tè-nìhí chuun,
màsà nácání ini-nsià nansa naxiconihí-nsiá
nùù-té, 12 vàchi momentu yucán icúmí
Espíritu Ìì xí Dios chindee-yá mii-nsiá
ñà-cundaà ini-nsià índù-ñá chicá ndiaha
cachi-nsià —nì cachi Jesús.

Cuàhà peligru ndacá ñà-cunduu-nda nècuàchì cuìcà

13 Daaní, iin tiàa iín mahì nèhivì cuáhà
yucán, nì cachi-nè xì Jesús:
—Maestro, càhàn-ní xì ñanì ñà-nì
cándísâ-né dacuachí-né interés nì ndu-
tahvì-nsí (nùù yua-nsí).
14 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:
—Senór, còò chuun ni níhì´ cundui
juez nsidandaì sàhà chuun xi mii-nsiá, ni
có-ndùú stnáì iin ana dacuachi-xi biene
xi-nsia.
15 Te nì cachi stná-yà xì nèhivì cuáhà mà:
—Cuidadu cundoo-nsia, màdí xihò-nsiá
cuàhà iñàha, vàchi mate ni coó cuàhà gá
biene xi-nda, có-cùní cachàmà ñà-sànì nìhì
ndisa-nda vida ndiaha. Còó.
16 Dandu nì nacani-ya xì-né iin ejemplu,
cachí-yà:
—Nìsa ìa iin tècuìcà; te iin cosecha
cahnú nì cuàha itù-te. 17 Ñàyùcàndùá, nì
nacani inì-te, cachí-te: "¿Nansa quide?
Vàchi có-cuâhà gá ndé covàha cosecha
xi". 18 Dandu nì cachì-te: "Chicá vàha
dohó quide; cuàhìn duquín vehe cuachi
yohó, te quidavàha saí vehe chicá nahnú
sàhà-ñá vàtùni sàà nàcòvàha cosecha xi, xì
nsidaa gá stná ñà-cuìqué. 19 Dandu cachì
inì-ni mií: Vichi sà-ìá cuàhà iñàha iá vàha.
Vàtùni sàà ñà-jaàn cutiacuì cuàhà cuìà;
vàtùni quetatuì vichi, vàchi iá ñà-cuxi, te
cohi. Contentu cuàhìn coi", nì cachì-te.
20 Doco nì càhàn Dios xì-té, cachí-yà: "¡Loco
ió! vàchi ñuú vichi icúmî naquihin an-
imo, dandu nsidaa biene sànì chivàhu, ¿ana
ndòo xán?", nì cachi-yà. 21 Te ducán icúmí
coo xì nèhivì dacáyà xì cuàhà ñà-cuìcà sàhà

mii-xí, te nú còò ni-iñàha nduú ñà-cuìcà
ndisa-ne nùù Dios —nì cachi Jesús.

Nansa ndiaá Dios nècuàchì xínduu dèhe-ya

22 Daaní, después nì cachi stná-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá:
—Yùhù, cachî xì-nsiá, màsà nácání
ini-nsià sàhà vida xi-nsia nansa nìhì-nsiá
ñà-cutiacu-nsià, ni sàhà cuerpu xi-nsia,
nansa tùi ñà-cundixi-nsia. Còó, 23 vàchi
màdì cuisì ñà-cuxi-nda nduá xiñuhu
sàhà-ñá cucumi ndisa-nda vida ndiaha;
te cuerpu xi-nda ¿amádi chicá ndiaámà
nùù sìcoto ndìxì-ndà? 24 Cundehè-nsiá
càlù, có-xìtú-si, có-ndàníhí-si cosecha xi-sì,
ni còò vehe icúmí-sî, ni còò stná ni-iin
lugar ndé chívàha-sì iñàha; doco Dios,
dacútiácú-yàsi. Te mii-nsiá, ¿amádi chicá
ndiaá-nsià nùù laa mà? 25 Cunaha-nsiá,
mate yáha ga sahní-nsiá dìnì-nsiá, te
nacání inì-nsia, uun-ni nduámà, mà
níhì-nsiá cuahnu ga-nsià ni-iin dava metro.
26 Ñàyùcàndùá, nú mà cùì quida-nsia chuun
tii jaàn, dandu chicá vàha màsà cáhni
gá-nsià dìnì-nsiá sàhà chuun dava ga.
27 'Cundehè-nsiá nansa sahnú ita nani
lirio; có-quìdáchúûn-yá, ni có-quìdávàha
stná-yà sìcoto, doco chicá ndiaha ita mà
nùù rey Salomón (nìsa ìa sànaha), mate
yáha ga vico nì sandixi-ne. 28 Iin ita,
yùcù-ni nduá, (có-ndiàá ndisa); quìvì vitni
iá` campu, te tnaa sànì ìchà, vihini quèa
xìtnù coca. Mate ducán nduá, doco ndiaha
gá nì quìdavàha Dios ita mà. Ñàyùcàndùá,
vihi gá icúmí-yâ cuàhatahvì stná-yà ndohó
iin ñà-cundixi-nda. Doco mii-nsiá, iyuhu gá
xiníndísâ-nsiá Dios.
29 'Màsà cácánúú-nsiá cahnì-nsiá
dìnì-nsiá nansa tùi ñà-cuxi-nsia, coho-nsia.
30 Vàchi nsidaa nèhivì ndoó ñuhìví, divi
ñà-jaàn nduá nandúcú-nê. Doco ndohó,
iá Yuamánì-ndà Dios, te ináhá-yâ xiñuhu
nsidaámà nùù-ndà. 31 Ñàyùcàndùá, dihna
xiñuhu nanducu-nsiá nansa chivàha
vii-nsiá ley xi ñuhìví ìì xí-yá, dandísá
nìhì stná-nsià nsidaa ñà-ndùá cumánì gá
nùù-nsiá.

Ndè Gloria xiñuhu dacáyà-ndà ñà-cuìcà-ndà

32 'Mii-nsiá, nahi rìì-xí nduú-nsiá, te
cachî xì-nsiá, màsà yúhî-nsià, mate
mà túù-nsiá, vàchi sànì chitnùní ini
Yuandiaha-nsiá ñà-cundiatú anima-nsià
ndè ñuhìví ìì xí-yá.
33 'Dicò-nsiá biene xi-nsia, te
dacútâhvì-nsiá nècuàchì ndahví. Dandu
queámà na ian sànì chivàha-nsia
ñà-cuìcà-nsiá ndè gloria. Te queé stná na
ian iá vàha mà ini iin itni mà sáà tèhì, vàchi
ndè gloria yucán, mà sáà ndañuhá, vàchi
mà quíhín tècuìhnà-ñá, ni mà cúsíquídí
stná. 34 Vàchi ndé quida-nda cuenta iá vàha
ñà-cuìcà-ndà, divi lugar yucán cuàhàn-ndà
cunihnu cuàhà ini anima-ndà —nì cachi
Jesús.

Ndiá ìcà-ndà cundoo tùha-nda, vàchi sà-ìtúú-yá naxicocuîn-yà

35-36 Dandu nì cachi-yà:
—Cundoo tùha-nsia na ian quidá peón
xíndiatu na nsiáá lamú xi-tè na cuáhàn
nècuàchìmà vicò nandàhà; nacuícun-té
lámpara, te yáha ga ndiatú-te. Daaní,
nú sànì nsiaa nècuàchìmà, te nì càhàn-nè
yehè, dandu vichi vichi cuàhàn-te na-
cuna-tè nùù-né. 37 Nansicáhán-tê nú ndiatú
tùha-tè na nsiaa-nè, vàchi seguru icúmí-nê
quidayucun-nè, te dayáha-ne peón mà ndé
cundoo-tè cuxi-tè. 38 Te nú ndè dava ñùu,
ò ndé` sinduhá ni nsiaá lamú mà, te xín-
diatu ìì peón mà, pues nansicáhán-tê nì
sandiatu-tè.
39 '(Inga ejemplu), nú ináhá-ndá ndévì
hora quixi tècuìhnà quìhvi-tè vehe-nda,
dandu cundiatu tùha-nda, mà cuáha-nda
quìhvi-tè. 40 Divi ducán stná mii-nsiá, cun-
doo tùha stná-nsià, vàchi iin quìvì có-nìhnú
inì-nsia naxicocuîn yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví —nì cachi-yà.

Ejemplu sàhà peón xíndiaa xì vehe lamú cuàhàn xìcà

41 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Señor mío, ¿a ní nacani-ní ejemplu
jaàn ñà-cutùha miiní nsiùhù, te ò cuní
stná-ní quihin casu nsidaa nèhivì dava ga?
42 Dandu nì cachi Stoho-ndà Señor xì-né:
—¿Ana tuxí ini-nsià nduú nahi peón
nùù ejemplu yohó? Nì ìa iin peón; tùha-tè
quida viì-té, quidá sahnú-te. Te nì nìhì-té
chuun nùù lamú xi-tè ñà-dandacú-te nùù
peón dava ga, te dasàn stná-te ñà-cutiacu
nsidaa nècuàchìmà quìvì cuiñuhá. Daaní,
cuàhàn lamú mà. 43 Pues nansicáhán
peón nì ndòo dandacu-ma nú iin-ni
quidá víi-té dècuèndè nsiaa tu lamú
xi-tè. 44 Cunaha-nsiá, icúmí nècuàchìmà
cuàha-ne peón mà chuun ñà-dandacú-te
sàhà nsidanicuú ñà-cuìcà-né. 45 Doco nú
nacání chicuéhè ini peón mà, te cachí-te:
"Cucuee va lamú xi, dandu nsiaa-nè", te

quesáhá-tê cahnì cuií-te peón dava ga mà,
tiàa-ne te ñahà-né, te cuisì-ní ñà-cuxi-tè,
te coho-tè cucahan-té, te cutnáhâ stná-te
xi tè-xíni xihí-te. 46 Pues nú quidá-te
ducán, dandu icúmí lamú xi-tè nsiaa-nè iin
quìvì có-nìhnú inì-te, cundua iin tiempu
có-ìnáhá-tê, dandísá nìhì-té iin castigu
cahnú sàstnùhù, iin-ni ndoho-tè ñà-ndùá
icúmí ndoho nsidaa gá ana có-xìníndísâ
xí-yâ.
47 'Iin peón, nú ináhá vâha-tè ñà-ndùá
cuní lamú xi-tè quida-tè, te có-quìdá-teá,
có-ìníní-te ñà-ndùá cachí-nè, dandu cuàhà
gá icúmí-tê ñàhnì-té. 48 Doco nú có-cùndáà
vàha ini peón mà, te quidá-te iin falta,
dandu chicá iyuhu ñàhnì-te. Vàchi ducán
queá na ian nacóó-ndá cuàhà ñà-ìcúmí-ndá
nùù ndahà inga nèhivì (ñà-cundiaa-nèà).
Pues nú ducán, dandu cuàhà stná iñàha
icúmí-ndá naquihin-nda nùù nècuàchìmà.
Vàchi nú ni ndóo cuàhà iñàha ndahà iin
nèhivì, dandu divi-ni ducán cuàhà iñàha
icúmí stná-ndà nandacàn-ndà nùù-né.

Mà ndóo ini dava nèhivì sàhà ichì Jesús; mà úhì tàhndè dava-ne sàhá

49 'Cunaha-nsiá, yùhù vàxi cundui nahi
ñuhu quìñuhu ñuhìví, (vàchi sàhà yùhù
icúmí nèhivì tàhndè dava-ne). Te ¡a sácú
vàha ñà-sànì quiñuhu ñuhu mà ni cúndúá!
50 Vàchi iá iin tnùndoho icúmî yàhi, te
cuàhà gá nacání inì ndè cachi sàà hora
yàhamà. 51 ¿A túxí inì-nsia vàxi ñuhìví yohó
ñà-cucumi nèhivì paz? Còó, vàchi sàhà
yùhù icúmí tàhndè dava nsidaa-né. 52 Ndè
vichi xi ndé` quìvì nùù-xí icúmí tàhndè
dava-ne. Por ejemplu, nú iá iin vehe,
te ndoó ùhùn nèhivì, ùnì-nè cuni ùhì xì
nècuàchì ùì mà. Te nú coó, ùì-nè cuni ùhì xì
nècuàchì ùnì mà. 53 Te ò iin tiàa, cuàhàn-nè
cuni ùhì-nè dèhe-ne, te nú coó, dèhe-ne
cuàhàn cuni ùhì xì mii-né; te ò iin nècuàchì
ñahà, cuni ùhì-nè dèheyoco-né; ò nú coó,
dèheyoco-némà cuni ùhì xì mii-né; te ò
dìdo iin nècuàchì ñahà cuni ùhì xì sànu-ne;
ò nú coó, sànu-nemà cuni ùhì xì mii-né.

Ndiá ìcà-ndà nacuni-ndà índùvì tiempu nuná ñuhìví, te sáhatahvì Dios gracia xi-ya, vàchi icúmí tiempu mà nsiha

54 Dandu nì cachi-yà xì nèhivì cuáhà ndoó
yucán:
—Mii-nsiá (nècuàchì ñuu yohó), nú
nì xinì-nsia itá vìcò ladu quécahnu orá,
dandu cachí-nsià: "Vàxi dàvì", te ducán
iá. 55 Te nú caná tàchì ladu sur, dandu
cachí-nsià: "Cuàhàn coo ihni", te divi
ducán coo. 56 ¡Ndahví-nsià! Danani
uun-nsia nchichí ndisa-nsia, vàchi mate
túha-nsia nacuni-nsià seña iá ñuhìví
xì ansivi, doco ¿índù chuun mà cùì
nacuni stná-nsià índù tiempu nduá vichi?
57 Có-chìndéé sàxìnítnùní-nsià mii-nsiá
sàhà-ñá cui mànìhì inì-nsia índù chuun
nduá chuun vàha.
58 'Nú sànì sanicuàchi iin tiàa sàhà
iin-nsia, te ndacá-tensiá cuàhàn nùù
tè-nìhí chuun, dandu chicá vàha
nanducu-nsiá ñà-nacahan stnahá-nsiá
Dios sàhà-nsiá na meru xicá-nsiá ichì
cuàhàn-nsià, te màdìá cundaca-tènsiá sàà
nùù juez, vàchi juez mà, dayáha-tènsiá
ndahà comandante xi-tè, te chicadi
tèmà-nsiá vehecàa. 59 Te ñà-ndáà nduá
cachî xì-nsiá, nú ni cuu-xi-nsiá ducán,
dandu mà quéé gá-nsià dècuèndè nú
sànì dànáà nsìhí-nsiá nsidanicuú ñà-ndùá
nihícá-nsiâ —nì cachi Jesús.

13

Chuun cahnú nduú ñà-cuu-nda arrepentir sàhà cuàchi-nda

1 Daaní, tiempu yucán nì cachitnùhu
nèhivì xì-yá nansa nì cuu xi nècuàchì ladu
Galilea, nì dàndàcú Pilatu, te nì sahnì sol-
dadu-nè na meru sáhatahvì-né quisì nduú
promesa xi-ne nùù Dios; meru xíhì quisì
mà, te nì sahnì-ténê. 2 Dandu nì naxi-
conihí-yá nùù nècuàchì nì nacani ma, te
dohó nì cachi-yà:
—Nècuàchì Galilea mà, ¿a tuxí ini-nsià
ñà-chicá nì sanduu-ne nèhivì cuáchi nùù
nsidaa nècuàchì ñuu-nè, te sàhámà nì
xìhì-nè ducán? 3 Còó, cachî, vàchi divi
ducání ndañuhu stná mii-nsiá nú màsà
cúú-nsiá arrepentir sàhà cuàchi-nsia. 4 Te
ináhá stná-nsià nansa nì cuu yatni Siloé
yucán na ní ndua iin torre, te nì chàhmà
sàhùn ùnì nèhivì. Pues ¿a tuxí ini-nsià
chicá nìsa ìa cuàchi nècuàchìmà nùù nsi-
daa gá nèhivì ñuu-nè Jerusalén? 5 Còó,
cachî; vàchi dècuèndè mii stná-nsià, divi
ducání icúmí stná-nsià ndañuhu-nsiá nú
màsà náxícócuîìn inì-nsia sàhà cuàchi-nsia.

Ejemplu sàhà yutnù cónì cuáha quisì vídì-xi

6 Dandu nì nacani-ya ejemplu yohó:
—Nìsa ìa iin tiàa icúmí xí iin ñuhù iá
ñà-tàtá, te yucán iín stná iin nù-higu. Te
nì sàà tiàa ma iin xichi yucán, cuàhàn-nè
cuida-ne fruta-nu ni cuí, doco còò ni-iin

sìhigu-nu ni ndácùhun-ne. 7 Ñàyùcàndùá,
nì cachi-nè xì tèndiàá xì yutnù tatá mà:
"Cunaha-ní, sàcuàhàn ùnì cuìà quixí in-
déhí, áma níhì´ sìhigu yutnù yohó cahín,
doco còò-sí. Ni táhndè-nu chicá vàha;
có-cùnî cuiin uun gà-nu yohó". 8 Doco
peón mà, nì cachì-te: "Senór, nacoo
gà-nínu dècuèndè inga cuìà, vàchi cunî
dadayî ñuhù sàhà-nú, te daquéi majada,
9 áma cuáha-nùsí; te nú coó, dandísá, tàh-
ndè-nu", nì cachi peón mà.

Nansa nì quida Jesús iin quìvì descansu, nì dàndúvàha-ya iin nècuàchì ñahà xicá todo

10 Daaní, iin quìvì sábado iá-yà iin ve-
heñùhu dacuahá-yá nèhivì. 11 Te yucán
nì quìhvi stná iin nècuàchì ñahà, sàhùn
ùnì cuìà dandohó iin ñà-malu-nè, nì cuìtá
yaa-ne quidá-si, ñàyùcàndùá xicá todo-ne,
mà cùì nácuììn ndàà-nè. 12 Doco na ní
xini Jesús-nè, nì cana-yanè ñà-tnàtuu-ne.
Dandu ní cachi-yà xì-né:

—Mii-ní nècuàchì ñahà jaàn, sànì quee
cuèhè malu quidá quini xi-ní.

13 Dandu nì chitàndòó-yá ndahà-yá
dìnì-né. Te vichi vichi nì ndundaà cuerpu
xi-ne, te nì nìhì-né nì nàcuììn ndàà-nè.
Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì naquimanì-né
Dios. 14 Doco nècuàchì dandacú nùù
veheñùhu yucán, nì cuduchi ini-nè, vàchi
quìvì descansu nduá na ní dàndúvàha-ya
nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá, nì cachi
nècuàchì dandacu-ma xi nsidaa nèhivì
yucán:

—Ìñù quìvì ùún iá quidachuun-nda;
ñàyùcàndùá, quìvì jaàn quixi-nsia ndu-
vàha-nsia, màdìá quìvì descansu.

15 Dandu nì naxiconihí Stoho-ndà Señor
nùù nècuàchìmà, cachí-yà:

—¡Ndahví-nî! ¡Cachí uun-ní vàha-ní!
vàchi nsidaa-nsiá, cada quìvì descansu
ndàxìn-nsiá buey xi-nsia, ò burru xi-nsia,
te sáhàn-nsia xì-sí ñà-coho-sì tècuìí.
16 Te nècuàchì ñahà yohó, descenden-
cia xi xìì-ndà Abraham nduú stná-nè,
ñàyùcàndùá, amádi ndiá ìcà stná-nè dàñà
stná-nè nùù cuèhè itníí xí-nê, mate quìvì
descansu nduá, vàchi sàcuàhàn-ndà sàhùn
ùnì cuìà nuhní iquìcúñú-nè quidá ñà-malu
—nì cachi-yà.

17 Daaní, nsidaa nècuàchì xiní ùhì xì-yá,
nì nducahan-ne; doco nèhivì cuáhà mà,
nì cudiì ini-nè sàhà nsidaa obra ndiaha
quidá-yá.

Iin ejemplu nì nacani Jesús ñà-cundaà ini-ndà nansa coo tiempu na xítià palabra xi-ya

18 Daaní, nì cachi gà-yà xì-né:

—¿Índù iñàha cui cachì sàhà-ñá cundaà
viì inì-nsia nansa iá ñuhìví ìì xí Dios? ¿Índù
ejemplu cui nacani xì-nsiá, te sàà-nsià cun-
daà ini-nsià nansa iá tiempu mà? 19 Pues cu-
naha-nsiá, nahi tata yutnù mostaza, ducán
iá tiempu mà, na ian nì cuu na ní chihi
iin tiàa tata mà itu-nè, te nì sahnua; iin
yutnù cahnú nì nanduu-nù. Dècuèndè
laa ndavá ansivi, vàxi stná-si quidávàha-sì
tacà-si mahì-nú.

Ejemplu sàhà tàtnà nsidátáchí xí yusàn pan, divi nduú levadura

20 Daaní, tucutu nì cachi-yà:

—¿Índù ejemplu cui nacani xì-nsiá sàhà
ñuhìví ìì xí Dios? 21 Na iin tàtnà nsidátáchí xí
yusàn pan, ducán nduá, vàchi divia nì qui-
hin iin nècuàchì ñahà nì dàquée-ne mahì
ùnì maquila yusàn harina, te nì ndutachi
nsihá —nì cachi Jesús.

Yehè Sìtníhì

22 Daaní, na xicá-yá ichì Jerusalén, nì
nacàhin-ya ñuu nahnú te ñuu cuati,
dacuahá-yá nèhivì ndoó yucán. 23 Te nì
cachi iin nèhivì mà xì-yá:

—Señor mío, ¿a iyuhu nèhivì cunduu
nècuàchì càcu anima-xi?

Dandu nì cachi-yà xì nsidaa nèhivì mà:

24 —Quida-nsia lucha fuerte quìhvi-nsia
yehè sìtníhì gloria, vàchi ñà-yohó cachî
xì-nsiá: nùù nsidaa nèhivì cucuni quìhvi
yucán, cuàhà-né, mà níhì-né yàha-ne.
25 Vàchi quida-nda cuenta na ian iá iin
vehe, te cuní-nsià quìhvi-nsia, doco sànì
nacadi nècuàchì dìvéhé-xímá yehè-né.
Ñàyùcàndùá sáà-nsià, te cáhàn-nsià yehè,
cachí-nsià: "Stoho-nsì Señor, nacuna
sacù-ní nùù-nsí". Dandu nècuàchìmà,
icúmí-nê cachi-nè: "Còó, tàcùnî mii-nsiá,
(ni có-ìnáhî) índù nì quixi-nsia". 26 Dandu
mii-nsiá, cuàhàn-nsià cachi-nsià: "Nsiùhù,
nìsa cutnahá-nsí xì-ní nì sandoo-nda
nìsa xixi-nda nìsa xihi-nda (tècuìí); te
mii-ní, nìsa dacuaha-ní nèhivì ñuu-nsì,
calle ñuu-nsì". 27 Dandu nècuàchì sahnú
yucán, icúmí-nê cachi-nè: "Yùhù cachî
xì-nsiá, tàcùnî mii-nsiá, ni có-ìnáhî índù
nì quixi-nsia. Ñàyùcàndùá, cuahán-nsià
iladu, vàchi nècuàchì chicuéhè xín-
duu-nsia", cachi nècuàchì sahnu-ma.
28 Pues (ducán stná mii-nsiá), icúmí-nsiâ
cuni-nsià na yáha xìì-ndà Abraham ndè

ñuhìví ìì xí Dios, mii-né xì stná Isaac, xì
Jacobo, xì nsidaa stná nècuàchì profeta
nìsa cahàn cuenta xi-ya sànaha. Nsidaa-né
icúmí-nê màcùndoo-ne nùù Dios ñuhìví ìì
xí-yá. Doco mii-nsiá, còó; fuera icúmí-nsiâ
ndòo-nsia. Dandu yáha ga cuàhàn-nsia
cuacu-nsia, ndé càna nùhu-nsia (ñà-ndòhó
guâ-nsià). 29 Vàchi nsidanicuú ladu
icúmí quee nèhivì sàà-nè ñuhìví ìì xí-yá,
cunduu-ne nèhivì vàxi ladu caná hora,
xì nèhivì ladu quécahnu stná`, xì nèhivì
ladu norte, xì nèhivì ladu sur, nsidaa-né
icúmí-nê casaà-nè màcùndoo-ne (ndé
iá vicò) ñuhìví ìì xí-yá. 30 Vàchi nèhivì
nchícùn cahà-xí vichi, icúmí-nê sàà-nè
nàcòdò nùù-né nùù-xí (quìvì yucán), te
nècuàchì idónuu vichi, icúmí-nê sàà-nè
natenchicùn-nè ndè cahà-xí.

Nansa nì sacu Jesús sàhà nèhivì ñuu Jerusalén

31 Divi quìvì yucán nì casaà dava nècuàchì
fariseu nùù-yá, te nì cachi-nè xì-yá:

—Cuahán-nî quecuaán-nî yohó, vàchi
cuní Herodes cahnì-té mii-ní.

32 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:

—Cuahán-nsià, te dohó cachi-nsià xì
tè-ìcúmí guá maña mà: "Cunaha-ní, vichi
xi tnaa cuàhìn taví ñà-malu ñuhú anima
nèhivì, te dandúvàha stnáì nècuàchì cuhí,
dandu quìvì ùnì cuàhìn dansihí chuun xi".
33 Doco sà-ìá ñà-caqui vichi, te tnaa, te idá,
vàchi ndè ñuu Jerusalén nduú lugar ndé
tùha ndisa nèhivì cahnì-né iin ana cáhàn
cuenta xi Dios.
34 '¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì ñuu
Jerusalén! vàchi tùha-nsia cahnì-nsiá
nècuàchì cáhàn palabra xi Dios, vàchi
na techúûn-yánè sàà-nè nùù-nsiá dandu
caníyúú-nsiânè ñà-cui-nè. Na cuahà guá
xichi nì cunì danátáquì mii-nsiá nùí na ian
danátácá sìùn pilu xi-sì ñà-nàcùñuhu quisì
mà tìxi ndìxì-sí; doco còó, cónì cùní-nsià.
35 Ñàyùcàndùá icúmí lugar xi-nsia yohó
ndòo nihnia. Te cachí stnáì xì-nsiá, mà cúní
gà-nsià yùhù ndè cachi sàà quìvì cachi-nsià
xì´: "Ndiaha gá mii-ní, vàchi divi ana vàxi
cuenta xi Stoho-ndà Señor nduu-ní".

14

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin nècuàchì ndohó cuèhè cuiun

1-2 Daaní, iin quìvì descansu cuàhàn-yà
vehe iin nècuàchì idónuu nùù nècuàchì
fariseu, cuàhàn-yà cuxi-ya yucán. Te vehe
nècuàchìmà iá stná iin nècuàchì cuhí cuèhè
cuiun, te iín-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá, dava
ga nècuàchì fariseu ndoó yucán, indéhe
váha-neyà, nansa quida-ya. 3 Ñàyùcàndùá,
nì cachi-yà xì nècuàchì fariseu mà xì stná
nècuàchì ley xi veheñùhu ndoó yucán:

—¿A sáha ley ìì xì-ndà dandúvàha-nda
nèhivì nú quìvì descansu nduá? (Cachi-nsià
xì´.)

4 Doco nècuàchìmà, dadí úún nì ndòo-ne.
Ñàyùcàndùá, nì tnii-ya ndahà nècuàchì
cuhí mà, te nì dàndúvàha-yanè. Dandu nì
cachi-yà xì-né:

—Vàtùni cùhùn-ní vichi.

5 Dandu nì cachi stná-yà xì nècuàchì ndoó
yucán:

—Nú iá iin burru, ò iin buey xi-nsia, te
nì nacava-sì ini iin xìchi, ¿áma cúhùn-nsià
carrera tavà-nsiási, mate quívì descansu
nduá? —nì cachi-yà.

6 Te mii-né, mànìcùí nanihì tnùní ini-nè
nansa naxiconihí-né nùù-yá.

Mà váha ndanihi-nda mii-nda nduu-nda ana chicá ndiaá

7 Daaní, nì xini Jesús nansa quidá
nècuàchì nì quesaa vicò mà, nandúcú-nê
lugar cundoo-ne ndé chicá quee tnùñuhu
xí-né. Ñàyùcàndùá, nì nacani-ya xì-né iin
ejemplu, cachí-yà:

8 —Nú cánà iin nèhivì cùhùn-nè iin
vicò nandàhà, màsà cóó-né ndé nduú
lugar chicá iá tnùñuhu-xí, vàchi vihini sàà
stná inga ana chicá quidáñúhú nècuàchì
dìvéhé-xí. 9 Nú ducán, dandu icúmí
nècuàchì dìvéhé-xímá tnàtuu-ne ndé iá
nècuàchì nì sàà primeru mà, te cachi-nè
xì nècuàchìmà: "Cuxio-ní, te ni coó
nècuàchì sahnú yohó lugar xi-ní". Dandu
nècuàchìmà, ndacuiin-nè, te cùhùn-nè
coo-ne inga lugar ndè cahà-xí, te ndòo
cahan-ne. 10 Cunaha-nsiá, nú cánà-ndà
cùhùn-ndà iin vicò, dandu nanducu-nda
lugar chicá cahà-xí coo-nda, dandu na
tnátuu nècuàchì dìvéhé-xímá, icúmí-nê
cachi-nè xì-ndà: "Amigo, nahà-ní, coo-ní
ndé nduú lugar chicá iá tnùñuhu-xí". Pues
nú ni quidá-né ducán, dandu chicá quee
tnùñuhu xi-nda nùù nècuàchì cutnáhâ
xí-ndá ndoo-nda xixi-nda yucán. 11 Vàchi
nsidaa ana datiaá chicá ndiaá, icúmí-nê
sàà-nè ndòo cahan-ne. Doco nsidaa ana
ndaníhí ndahví xì mii-xí, divi nduú ana
chicá icúmí nìhì xì tnùñuhu —nì cachi
Jesús.

12 Daaní, nì càhàn-yà xì nècuàchì nì cana
xi-yá ñà-cuxi-ya, cachí-yà xì-né:
—Nú cuàhàn-ní quida-ní iin vicò
vehe-ní, dàtnàà ò sàcuaà, dandu màsà
cáná-nî amigo xi-ní, ò ñanì-ní, ò tnaha-ní,
ò nècuàchì cuìcà ndoó yatni, còtó cana
stná-nè mii-ní vehe-ne, te ducán danáà-né
favor nì quida-ní. 13 Còó, vàchi nú cuní-nî
quida-ní iin vicò, dandu cana-ní nècuàchì
ndahví, xì nècuàchì nì nacuèhè, xì nècuàchì
xicá cuéhê, xì nècuàchì cuaá; 14 dandu
ndiaha gá coo xi-ní, vàchi nsidaa nècuàchì
yucán, mà cúí danáà-né nùù-ní. Daaní
(ndè inga vida) na natiacù-ní xì nsidaa
gá nèhivì nihnú ndàcuisì inì-xi, icúmí-nî
nìhì-ní ñà-vàha xi-ní sàhámà —nì cachi
Jesús.

Ejemplu sàhà vicò cahnú

15 Daaní, iin nècuàchì cutnáhâ xí-yâ na
xixí-yá yucán, nì tiacu-nè ñà-ndùá nì
cachi-yà, te nì cachi-nè xì-yá:
—Ndiaha gá coo tiempu cundoo-nda
ñuhìví ìì xí Dios, te cuxi-nda pan yucán.
16 Dandu nì cachi Jesús xì nècuàchìmà:
—Nìsa ìa iin tiàa nì quida iin vicò cahnú.
Cuàhà gá nèhivì nì cana-ne. 17 Dandu na
hora cuàhàn-nè cacuxi-ne, nì techuún-né
iin peón xi-ne (ñà-caca-tè) cachitnùhu-tè
xì nsidaa nècuàchì nì cànà mà ñà-sà-ìá hora
yàha-ne, vàchi sà-ìá listu nsidaá.
18 'Doco iin-ni nì cacachi nsidaa-né ñà-nì
cuícáhnû ini nècuàchì quìdà-xì vicò mà
sàhà-né. Nècuàchì primeru, nì cachi-nè:
"Còó, làcà nì xiin iin ñuhù xí, te icúmî
cùhìn cundehíà. Ni cuícáhnû ini-nè sàhí",
cachí-nè.
19 'Daaní, inga-nè, nì cachi-nè: "Còó,
vàchi làcà nì xiin ùhùn yunta buey, te icúmî
cùhìn cundaà inì sàhà-sí, a quídá víi-sí, á
coó. Ni cuícáhnû ini nècuàchìmà sàhí", nì
cachi tiàa ma. 20 Daaní, inga-nè, nì cachi-nè:
"Còó, vàchi làcà nì nandàhí, te ñàyùcàndùá,
mà cúí cùhìn".
21 'Ñàyùcàndùá, mànuhù peón mà, te nì
nacani-tè xì lamú xi-tè nansa nì cacachi
iin iin nèhivì mà. Ñàyùcàndùá, nì xìdà
ini nècuàchìmà, te nì cachi-nè xì peón mà:
"Cuaháin-nî vichi duha cacanuu-ní inii calle
ñuu-ndà yohó, calle nahnú te calle cuati,
te danátácà-ní nècuàchì ndahví, nècuàchì
nì nacuèhè, xì stná nècuàchì xicá cuéhê, xì
nècuàchì cuaá ñà-nì quìxí-né vicò xí".
22 'Ñàyùcàndùá, (ducán nì quida peón
mà); dandu nì cachì-te: "Sànì quide
ñà-ndùá nì cachì-ní xì´, señor, te vàtùni
cundoo más gà nèhivì". 23 Dandu nì cachi
tu lamú mà xì peón mà: "Vichi cuahán
tu-ní nsidaa ichì xì nsidaa callejón, te dat-
nátuu-ní nèhivì sàhà-ñá chitu vehi nèhivì.
24 Vàchi ñà-yòhó cachí` xì-nsiá, ni-iin nèhivì
nì quide invitar daa, mà níhì-né ni-iyuhu
ñà-cuxi-ne vehi".

Nansa nì cachi Jesús xì-ndà ñà-iin-ni ni nácání ini-ndà cunchicùn-ndàyá

25 Cunaha-ní, cuàhà gá nèhivì xínchicùn
xì-yá cuàhàn stná-nè. Ñàyùcàndùá nì naxi-
cocuíìn-yà yàtà-yá, te nì cachi-yà xì-né:
26 —Nú vàxi iin nèhivì nùí, te cuní-nè
cunchicùn-nè yùhù, dandu (màsà ndúlócô
gà-nè ñà-ndùá cachí) yua-né, ò dihi-né,
ò dèhe-ne, ò ñani-nè, ò cùha-ne, mate
(ni cá-cútúxí ini nècuàchìmà) sànì xini
ùhì tnaha-nemà mii-né. Ni màsà cúú
gà stná ini-nè sàhà vida xi-ne, vàchi nú
coó, mà cúí sàà-nè cunduu-ne iin ana
nchícùn xì´. 27 Te xiñuhu stná (ñà-coo-ne
dispuestu cui-nè sàhí), quida-ne cuenta na
ian nsidá-né iin cruz cuàhàn-nè cui-nè.
Vàchi nú có-nìhnú ini-nè ducán, te
có-nchîcùn stná-nè yùhù ducán, dandu
mà cúí sàà-nè cunduu-ne iin nèhivì
xí. 28 Vàchi nú cuní-ndà quidavàha-nda
iin vehe ducún, amádi dihna coo-nda
quida-nda cuenta xi-nda a vátùni sàà
dìhùn xì-ndà, 29 còtó mà cúí daxínu-ndañá,
cuisì cimientu xan daquésáhá-ndá, te sà-ìá
ni. Dandu nècuàchì indéhe, cuàhàn-nè
cuàcùndiaa-nèndó, 30 cachi-nè: "Cuàhàn
tè-jaàn quidavàha-tè iin vehe ni cuí,
doco cónì níhì-té daxínu-teá", cachi-nè
(cuàcùndiaa-nèndó). 31 Daaní, stná iin rey,
nú cuní-te cùhùn-te guerra nàá tnàhá-te
xì inga rey vàxi xi soldadu-xi, amádi dihna
coo-tè nacani vàha inì-te, a vátùni sàà ùxìn
mil soldadu xi-tè ñà-cundee-té nùù òcò
mil soldadu xi inga rey mà, á coó. 32 Te
nú mà sáà soldadu xi-tè, dandu na táñâha
ga cuyatni inga rey mà, dandu techuún-te
nèhivì xí-te cùhùn-nè ndatnuhu-né xì tèmà
nansa nsihi pleitu xi-tè. 33 Te ducán stná
mii-nsiá, xiñuhu nandòdó-nsiá nsidanicuú
iñàha icúmí-nsiâ, vàchi nú coó, dandu mà
cúí sàà-nsià cunduu-nsia ana nchícùn xì´.

Ejemplu nacání sàhà ììn nì cuchicuehe, te ducán stná ndohó, màdí cuchicuehe anima-ndà

34 'Vàha ga ììn, (vàchi nsidá ádìá
ñà-xìxì-ndà); doco nú sànì ndañuhu ñà-ádì
xán, dandu mà cúí gá ndu-adì gá`. 35 Vàchi

còò cá chuan, mà cúndúá ñuhù chihi-nda,
ni mà váha daquée stná-ndà nùù itu-ndà.
Chicá vàha cate-ndàñá. Ni cúníní vàha
nsidaa-nsiá palabra jaàn.

15

Ejemplu nacání sàhà rìì nì tùcù

1 Daaní, nì catnàtuu cuàhà tè-dàchíyàhvi,
xì cuàhà gá stná nèhivì iá cuàchi-xi,
vàchi cuní-nè cunini-ne ñà-ndùá cachí-yà.
2 Dandu nècuàchì fariseu, xì stná nècuàchì
ley xi veheñùhu, nì xitnùhu-neyà, cachí-nè:
—Nècuàchì jaàn, cudîì ini-nè cutnahá-né
xì nècuàchì cuáchi; dècuèndè xixí tàcá
stná-nè xì nècuàchìmà.
3 Dandu nì nacani-ya xì-né iin ejemplu, te
dohó nì cachi-yà:
4 —Nú ndoó iin cientu rìì xì-ndà, te nì
quecuaán iin-sì ¿ndíà nduá quida-nda?
¿Amádi nacoo-nda 99 quisì dava ga mà
iin yodò, te cùhùn-ndà nanducu-nda inga
quisì mà ndè cachi nanihì-ndàsí? 5 Daaní,
nú sànì ndacùhun-ndasí, cudîì ini-ndà
6 mànuhù-ndà vehe-nda idádocó-ndà quisì
mà. Dandu cana-nda amigo xi-nda xì stná
nècuàchì ndoó yatni, te cachí-ndà xì-né:
"¡Nahà-nsia cundoo-nda cudìì ini-ndà,
vàchi sànì natùi rìì xí nì ndañuhu ni cuí!"
7 'Te yùhù cachí stnáì xì-nsiá, nú nì sàà
iin nèhivì iá cuàchi xi cuu-ne arrepentir,
dandu yáha ga xícudìì ini ana ndoó gloria.
Ndè chicá cudîì ini-nè sàhà nècuàchìmà
nùù 99 nèhivì nihnú vàha inì-xi, vàchi
mii-né, có-xìñùhù gá cuu-ne arrepentir.

Ejemplu nacání sàhà dìhùn nì ndañuhu, te nì natùia

8 'Te ò (inga ejemplu. Ni cachí-ndà iá)
iin nècuàchì ñahà icúmí xí ùxìn dìhùn
plata. Pues nú ni ndáñúhú ian, amádi
nacuicùn-né iin isì, te nasihvi-né vehe-ne
ñà-nanducu-néà ndè cachi natùia. 9 Daaní,
nú sànì nanihì-néà, dandu cana-ne amigo
xi-ne xì stná nècuàchì ñahà xíndoo yatni,
te cachi-nè xì nècuàchìmà: "Naha-nsià
cundoo-nda cudìì ini-ndà, vàchi sànì natùi
dìhùn xí nì ndañuhu ni cuí", cachí-nè. 10 Te
cachí stnáì xì-nsiá, ducán cudîì stná ini
nsidaa ángel xi Dios nú nì sàà iin nècuàchì
iá cuàchi-xi cuu-ne arrepentir.

Ejemplu nacání sàhà dèhe nì sàhàn xìcà

11 Dandu nì cachi stná-yà:
—Nìsa ìa iin tiàa ndoó ùì dèhe-xi. 12 Te
nì cachi tèchicá chii xi yua-té: "Papá,
taxi-ní ñà-ndùú tàhvì nìhì-nsí nùù-ní".
Ñàyùcàndùá, nì sàha-ne iin iin-tè ñà-ndùú
tàhvì-té. 13 Cónì yáha cuàhà quìvì, te nì
dàtàcá tèchicá chii ma nsidaa ñà-ìcúmí-tê,
te cuàhàn xìcà-té inga ñuu. Yucán nì
quida ndevàha-tè gastu dìhùn xí-te, nì
quìhvi-tè cuàhà viciu. 14 Daaní, na ní
nsihi dìhùn mà, nì quixi fuerte tnama
ñuu yucán, te nì quesaha-té nì ndun-
dahví-te. 15 Ñàyùcàndùá, cuàhàn-te nùù iin
lamú ñuu yucán, te nì nìhì-té chuun nùù
nècuàchìmà, nì techuún-nète cuàhàn-te
campu dacáxâhan-tè cochi. 16 (Ñàyùcàndùá,
yucán iá-te campu mà), dècuèndè nchichi
yùcù saxí cochi-mà cahan stná-te caxì-té,
doco còò ni-iin nèhivì sáha xi-té ni-iñàha.
17 Dandu nì nàcùnihnu sahnú inì-te, te nì
cachì-te: "Cuàhà gá peón ndoó vehe yué, te
iá cuàhà ñà-cutiacu-nè, dècuèndè cuyódo
gá-ñà nùù-né. Doco yùhù, yohó ié` ndè
cuní` cuì quidá doco. 18 Chicá vàha naquihin
ichì nùhì ndé iá papá xi, te cachì xì-né:
Papá, nsidá cuàchi nùù Dios, te nsidá cuàchi
stnáì nùù mii-ní. 19 Ni mà nátùi cunduu
guè nahi dèhe-ní; nahi peón xi-ní cundui
quida-ní cuenta". Ducán nacání inì-te en-
tre mii-té. 20 Ñàyùcàndùá, nì naquihin-tè
ichì mànuhù-té ndé iá yua-té.

'Te xica îì vàxi-tè ndé iá nècuàchìmà, te
nì xini-nète. Dandu nì cuhi ini-nète, te
nì dàyáà-nè cuàhàn-nè nì numi nihni-nète.
Nì tutuyuhu tnahá-né nùù-né. 21 Dandu nì
cachi dèhe-nemà xì-né: "Papá, nsidá cuàchi
nùù mii-yá iá ansivi, te nsidá cuàchi stnáì
nùù mii-ní. Mà nátùi cunduu guè nahi
dèhe-ní", nì cachì-te. 22 Doco yua-té, nì
cachi-nè xì peón xi-ne: "Tavà-nsiá sìcoto
chicá finu, te chindixi-nsiàte; te ni cúnácáá
stná iin anillu dìnìndàhá-te; ni nácuáìn
stná-te iin ndìsàn. 23 Te cundaca stná-nsia
chelù ndatnù quixi cuì-si quida-nda vicò.
24 Vàchi sànì xìhì dèhi yohó cahín, doco
vichi (sànì nsiaà-te) na iin tiàa nì nati-
acu. Sànì ndañuhu-té ni cuí, doco vichi
sànì natùi-tè", nì cachi yua-té. Te nsidaa
nècuàchì ndoó yucán, nì quesaha-né nì
quida cahnú-né vicò mà.

25 'Daaní, dèhe sahnú nècuàchìmà, iá-te
nùù ìtú. Te nì naquihin-tè ichì màndixi-tè.
Te na ní cuyatni-tè vehe, nì tiacù-te
quidándáá nèhivì, te itásáhá stná-nè.
26 Ñàyùcàndùá, nì cana-tè iin peón; nì
xìcàn tnùhù-té nùù nècuàchìmà, cachí-te:
"¿Ndíà ndùá cùù-guá vehi?" 27 Dandu nì
cachi peón mà xì-té: "Sànì nsiaa ñanì-ní,

ñàyùcàndùá nì cachi yua-ní ñà-nì càhní-nsí
chelù ndatnù, vàchi sànì natùi dèhe-ne, te
còò ni-iñàha ni cuu xi-té". 28 Ñàyùcàndùá,
nì xìdà ini ñani sàhnùmà, có-cùní-te
nansìhvi-tè vehe. Dandu nì quee yua-té
nì càhàn viì-né xì-té. 29 Doco nì cachì-te
xi-né: "Cunaha-ní, sàcàní cuìà ié` nùù-ní
quidáchúîn, te iníní nsidanicuú ñà-ndùá
cachí-nî xì´; doco tàñáha ga dacútâhvì-ní
yùhù ni-iin litú quida stnáì vicò xì amigo
xi. 30 Doco vichi sàhà ñà-nì nsiaa tè-ndùú
dèhe-ní yohó, (ñàyùcàndùá quìdà-ní iin
vicò cahnú), dècuèndè nì xìhì stná chelù
ndatnù xi-nda sàhà-té, mate nduú-te iin
ana nì quida uun gastu xì biene xi-ní
sàhà ñahà xí-te", nì cachi dèhe sahnuma.
31 Dandu nì cachi yua-té: "Yohó, dèhi nduú
stnáù. Siempre ió xî. Te nsidaa ñà-ndùú
biene xi, stoho stná` nduú stnáù. 32 Doco
vitni ndiá ìcà-ndà quida-nda vicò, te cudiì
ini-ndà, vàchi tè-ñanù yohó, nì xìhì-te
cahín, doco vichi yohó iá-te na ian nì
natiacù-te; sànì ndañuhu dahuun-tè nì
cahín, doco còó, sànì nsiaà-te vichi".

16

Ejemplu nacání sàhà mayordomu cónì quìdá víi

1 Dandu nì cachi Jesús xì nècuàchì
dacuahá-yá:

—Iin nècuàchì cuìcà, nì ìa iin may-
ordomu xi-ne, te nì cachitnùhu nèhivì
xì-né: "Có-quìdá víi mayordomu xi-ní xì
biene xi-ní". 2 Ñàyùcàndùá, nì cana-ne
tèmà, cachí-nè xì-té: "¿Nansa iá ñà-ndùá
quìdà-ní? vàchi cáhàn tnùhù nèhivì
sàhà-ní nùí. Pues vichi icúmí-nî quida
nsihi-ní entregar cuenta xi-ní nùí, vàchi
cuàhìn taví mii-ní nùù chuun xi-ní
ñà-ndùù-ní mayordomu", nì cachi-nè.
3 Ñàyùcàndùá, nì quesaha-témà nacání
inì-te, cachí-te inì-ni mii-té: "¿Nansa quide
vichi? vàchi cuàhàn lamú xi dacúxíó-né
yùhù nùù chuun xi. Ndahví`, vàchi còò
valor xi quidachuín xì pala. Vihini càcàn
stnáì caridad, doco cucáhán núí. 4 ¡Áà!
Vichi sànì cundaà inì nansa quide, te
cundoo ana cuàha lugar coi vehe-xi na quei
nùù chuun xi", nì cachì-te. 5 Ñàyùcàndùá,
nì cana-tè iin iin nèhivì iníhícá nùù lamú
xi-tè. Te nì ndàcàtnùhù-té nùù nècuàchì
primeru mà: "¿Nadaa iníhícá-nî nùù lamú
xi?" 6 Te nì cachi nècuàchìmà: "Iin cientu
tonel aceite iníhíquê". Dandu nì cachi
mayordomu mà: "Tnii-ní cuenta xi-ní,
coo-ní yohó, te yàchì natiaa-ní cuenta xi-ní
ñà-cundua cuisì ùì dico ùxìn (50) tonel
vichi". 7 Dandu nì cachì-te xi inga-nè: "Te
mii-ní, ¿nadaa iníhícá-nî?" Te nì cachi
nècuàchìmà: "Iin cientu carga nùnì trigu
iníhíquê". Dandu nì cachì-te: "Tnii-ní
cuenta xi-ní, te natiaa-ní cùmì dìcó (80)
carga-ni". 8 Daaní, lamú xi-tè, nì cundaà
ini-nè ñà-ndùá quidá-te. Ñàyùcàndùá,
nì cachi-nè xì-té sàhà-ñá cónì quìdá
víi-té: "¡Na nchichí guá nì quida-ní!" nì
cachi-nè. Vàchi cunaha-nsiá, nèhivì nihnú
inì-xi cuisì ñuhìví yohó, chicá cuehé-nè
nùù chuun xi-ne entre nsidaa mii-né,
te chicá mà cuèhé nèhivì datnúù Dios
sàxìnítnùní-xi.

9 'Te yùhù cachí` xì-nsiá: mate
dava-tè, có-quìdá víi-té xì dìhùn
xí-te, doco mii-nsiá, xiñuhu cuichuún
víi-nsiá ñà-cuìcà-nsiá sàhà-ñá naquimanì
nèhivì-nsiá, dandu na quívì nsihi dìhùn
xí-nsiá mà, vàtùni cuàha Dios sàà-nsià
nùù-yá vehe ndiaha-yá nicanicuahàn.

10 'Nú sànì nìhì iin nèhivì iin chuun tii,
te quidá víi-néà, dandu ñà-jaàn cundaà
ini-ndà vàtùni quida viì stná-nè iin chuun
chicá cahnú. Te ò nú có-quìdá víi-né chuun
tii ma, dandu ni mà quídá víi stná-nè iin
chuun cahnú. 11 Ñàyùcàndùá, nú icúmí-ndá
ñà-cuìcà ñuhìví cuàchi yohó, te có-quìdá
víi-nda xán, dandu còò iin cuàha xi-nda
ñà-ndùú ñà-cuìcà ndiaha ndisa. 12 Te nú
có-quìdá víi-nda chuun ñà-cundiaa-ndà bi-
ene xi inga ñanìtnaha-nda, dandu còò iin
cuàha xi-nda ñà-cunduu biene xi mii-nda.

13 'Iin tè-quìdáchúûn, mà cúí coo ùì pa-
trón xi-tè, vàchi nú ducán, dandu icúmí-tê
cuni ùhì-te iin-ne, te inga-nè cuu inì-te
sàhà-xí. Te ò ni cachí-ndà, iin-ne coo vàha
xi-té, te inga-nè cahíchì inì-te. Te ducán
stná mii-nsiá, nú cuú ini-nsià sàhà dìhùn,
dandu mà cúí cunucuachi stná-nsià nùù
Dios —nì cachi Jesús.

14 Daaní, nècuàchì fariseu, itá stná-nè
yucán, iníní-né nsidaa ñà-ndùá cachí-yà,
te nì sàcùndiaa-nèyà, vàchi cuàhà gá cuú
ini-nè sàhà dìhùn. 15 Ñàyùcàndùá, nì
cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, nùù nèhivì cuní-nsià ndee
vàha-nsia, na ian ni cúndúú-nsiá nèhivì
váha guá. Doco Dios, ináhá-yâ ñà-ñùhú
ini anima-nsià. Vàchi ñà-ndùá chicá
xího nècuàchì ñuhìví yohó, có-nâtùia nùù

mii-yá, vàchi ñà-chicá có-ìá vàha nduá
nùù-yá.

Iin palabra nì cachi Jesús sàhà ley xi Moisés xì sàhà ñuhìví ìì xí Dios

16 'Inii tiempu antes quesaa Juan
(Bautista) nì sandiaa ley (xi Moisés) xì stná
palabra nì cachi profeta nìsa cahàn cuenta
xi Dios. Doco tiempu xi Juan vàxi duha
nì quesaha xítià cuentu sàhà ñuhìví ìì xí
Dios, te vichi nsidaa nèhivì, quidá-né lucha
sàà-nè ñuhìví ìì mà.
17 'Doco ley (sànaha) ma, nicanicuahàn
cundua iin ley vàha; vàchi ni-iin seña tii xí
iin letra xan, mà nunca sàà ndañuhá. Chicá
mà úhì ndañuhu ansivi xì ñuhìví, doco ley
mà, nicanicuahàn coa.

Nansa nì cachi Jesús ñà-mà váha cate tnàhà-ndà

18 'Nú ni caté stnahá iin tiàa xi
ñahàdìhí-nè, te coo-ne xì inga nècuàchì
ñahà, cuàchi ndisa cundua. Te nú ni
nándàhà stná iin nècuàchì tiàa xi iin
nècuàchì ñahà ní sate stnahá, divini cuàchi
cunduu stná mà.

Nansa nì cuu xi iin tècuìcà xì stná iin nècuàchì ndahví nani Lázaro

19 'Nìsa ìa iin tècuìcà, ndixí-te sìcoto cuxín
finu, xì cuàhà gá sìcoto chicá vìì. Te
nsìquívì nìsa quida-tè vicò cahnú vehe-tè.
20 Te nìsa ìa stná iin nècuàchì satú nani
Lázaro, indúhu-né yehè cahnú tècuìcà mà,
te itándiaa chitu nsìhi uhì ìcà-né. 21 Te
cuní-nè nìhì-né pedazu cuati comida cóyo
nùù mesa xi tècuìcà mà cuxi-ne. Dècuèndè
stná sìhina, vàxi-sì ndé iá-nè, te nacuáhá
yàá-si nsìhi uhì ìcà-némà. 22 Daaní, nì sàà
quìvì nì xìhì-nè, te nì caquixi ángel nì
nacuaca-ne anima nècuàchìmà cuàhàn-nè
ndé iá xìì-ndà Abraham. Daaní, de-
spués nì xìhì stná tècuìcà mà, te nì
ndùxin-tè. 23 Dandu (nì sàà-te) ndé ndoó
anima nècuàchì xínduu nsìi. Te yucán nì
quesaha-té ndohó cuáhà-té. Dandu nì nda-
coto-tè nì xini xìcà-té yucán iá Abraham,
te yatni uun iá stná Lázaro. 24 Ñàyùcàndùá,
nì ndàhì ndee-té, cachí-te: "¡Abraham!
¡Xìì-nsí nduu-ní! Cundehè ndahví-nî yùhù;
techuun-ní Lázaro quixi-ne dandaxín-né
dìnìndàhá-nè tècuìí, te danchíco-ne yàî,
vàchi yáha ga ndohí ié` mahì ñuhu yohó".
25 Doco nì cachi Abraham: "Nsinuu inì-ní,
hijo, vàchi na nísa itiacù-ní ñuhìví, vàha
vida nìsa icumi-ní. Doco Lázaro yohó,
còó; yáha ga ndahví nìsa yàha-ne. Doco
vichi sànì nìhìtáhvì-né cudiì cuáhà ini-nè,
mientras mii-ní, icúmí-nî ndoho-ní. 26 Te
iá stná inga iñàha, vàchi mahì nsiùhù
yohó xì mii-nsiá jaàn iá iin yui cahnú
cunú sàstnùhù. Ñàyùcàndùá, mate ni
cúcáhán-nsî yàha-nsi ndé iá-nî, doco mà
cúí; te stná mii-nsiá, mà cúí yàha stná-nsià
ndé ndoó nsiùhù yohó". 27 Dandu nì cachi
tèmà: "Pues, nú ma cúí, dandu sacúndáhvî`
nùù-ní, tío Abraham; techuún sacù-ní
Lázaro nùhù-nè vehe papá xi. 28 Vàchi
yucán ndoó ùhùn ñanì, te cunî` càhàn
Lázaro xì-té ñà-màsà quíxí stná-te lugar
yohó ndé ndòhò guá-nsì". 29 Dandu ní cachi
Abraham xì-té: "Sà-ìcúmí-tê libru ìì nì tiaa
Moisés, xì stná libru nì tiaa nècuàchì pro-
feta. Ni cúníní-te ñà-ndùá cachí nùù tutu
mà". 30 Dandu nì cachì-te: "Còó, tío Abra-
ham, vàchi nú ni nátiácú iin nsìi, te sàà-nè
càhàn-nè xì-té, dandísá, icúmí-tê cuu-tè
arrepentir". 31 Doco nì cachi Abraham xì-té:
"Nú có-cùní-te cunini-tè ñà-ndùá nì cachi
Moisés, te ni ñà-ndùá nì cachi profeta,
dandu mà sáà-te naxicocuîn inì-te mate ni
nátiácú iin nsìi (càhàn xì-té)".

17

Cuàhà gá ni coo-nda cuidadu, còtó quida-nda iin cuàchi

1 Dandu nì cachi Jesús xì nècuàchì
dacuahá-yá:
—Ñà-ndáà nduá, icúmí dava nèhivì
tùcù-nè ichì có-ndiàá quida ñanìtnaha-ne.
Doco ndahví nècuàchì datúcù tnàhà-xìmà.
2 Vàchi chicá vàha ni mácùndiacu iin yùù
yódò dùcùn-né, te ndiachi-né mahì mar
sàhà-ñá màsà dátûcù-nè ni-iin ñà-cuati
yohó. 3 Ñàyùcàndùá, cuidadu cundoo-nsia
sàhà ñà-ndùá quidá-nsiá.
'Nú quidá iin ñanìtnaha-nsia cuàchi
nùù-nsiá, dandu càhàn-nsià xì-né sàhámà.
Te nú ni náxícócuîn ini-nè sàhà ñà-ndùá nì
quida-ne, dandu cuicahnú inì-nsia sàhà-né.
4 Mate ùsà xichi iin quìvì ni quidá-né iin
cuàchi nùù-nsiá, có-quìdá, vachi nú cada
iin iin xichi vàxi-ne cachí-nè ñà-cùú-né
arrepentir, dandu icúmí-nsiâ cuicahnú
inì-nsia sàhà-né —nì cachi Jesús.

Vàtùni quida stná-ndà milagru nú nihnú vàha ini-ndà mii-yá

5 Dandu nècuàchì nì nìhì chuun nùù
Stoho-ndà Señor, nì xìcàn tàhvì-né nùù-yá,
cachí-nè:
—Chindee-ní nsiùhù ñà-nì sáà-nsì
cunindisá víi gá-nsì.

6 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cuati lihngu tata yutnù nani
nù-mostaza. Te ñà-yòhó cachî xì-nsiá: nú
xiníndísâ ndisa-nsia, mate (iyuhu nduá)
nahi tata mà, dandu dècuèndè vàtùni
dandacú-nsiá nùù yutnù nahi yutnù fruta
jaàn ñà-nì ndánchító-nu yohó, te cùhùn-nu
ndiachi-nú mahì mar, dandu seguru ducán
icúmí coo.

Ejemplu sàhà peón quidáchúûn nùù-ndà

7 'Ni cachí-ndà iá iin peón xi-nda,
te quidachuún saín-te nùù-ndà. Te
vihini xitú-te, o ndiaá-te quisì xi-nda.
Doco nú nì nsiaà-te vehe, ¿a cáchí-ndà
xì-té ñà-nì cúhùn-te cudamá-te? 8 Còó,
dohó cuàhàn-ndà cachi-ndà xì-té: "Qui-
dayucùn-ní ñà-cudamî, dandu nsidaviì-ní
mii-ní, te taxi-ní ñà-cuxi, te cohi.
Doco mii-ní, dècuèndè después icúmí-nî
cuxi-ní", cachi-ndà xì-té. 9 Pues, ¿a
náquímánì-ndà peón mà nú sànì quida-tè
nsidaa ñà-ndùá nì ndacu nuù-té? Ádi coó.
10 Pues divi ducán stná xì mii-nsiá, vàchi
nú sànì nsihi nì quida-nsia nsidaa ñà-ndùá
nì ndacu nuù-nsiá, dandu icúmí-nsiâ,
cachi-nsià: "Còò ni-iñàha ni quidá-nsí, cuisì
ñà-ndùá ndiá ìcà-nsí nì quida-nsi", —nì
cachi Jesús.

Nansa nì dàndúvàha Jesús ùxìn tiàa ndohó cuèhè lepra

11 Nchícùn Jesús ichì Jerusalén cuàhàn,
te nì yàha-ya ladu Galilea xì stná ladu
Samaria. 12 Te na ní sàà-yà iin ñuu tii nì
xini-yà yucán vàxi ùxìn tiàa ndohó cuèhè
lepra. Itá xica-né, 13 cána ndee-né, cachí-nè:

—¡Stoho-nsì Jesús! ¡Cundehè ndahví-nî
nsiùhù!

14 Daaní, na ní xini Jesús nècuàchìmà, nì
cachi-yà xì-né:

—Cuahán-nsià dacuní-nsià dùtù
ìcà-nsiá.

Ñàyùcàndùá nì caquihin-ne ichì
cuàhàn-nè. Te meru xicá-né ichì mà,
dandu nì nduvàha nsidaa-né. 15 Te
iin-ne, na ní xini-nè sànì nduvàha-ne, nì
naxicocuîn-nè, nì ndenihi vàha cuahà-né
Dios, ndee cáhàn-nè. 16 Te nì sàcuììn sìsì-né
nùù-yá, naquímánì-néyà. Te nduú-né iin
nècuàchì ñuu Samaria. 17 Dandu nì cachi-yà
xì-né:

—¿Amádi ùxìn tiàa nì nduvàha?
Doco 9 nècuàchì dava ga mà, còò-né ni
náxícócuîìn. 18 Cuisì mindaa nècuàchì tùcù
yohó nì naxicocuîn naquímánì xì Dios.

19 Dandu nì cachi-yà xì tiàa nì naxicocuîn
mà:

—Ndacuììn-ní xuhun-ní vehe-ní. Vàtùni
nì xinindisa-ní, te ñàyùcàndùá nì nìhì-ní nì
nduvàha-ní.

Nansa icúmí cuu quìvì naxicocuîn Jesús ñà-cusahnú-yá nùù ñuhìví yohó

20 Daaní, nì ndàcàtnùhù nècuàchì fariseu
nùù-yá índù tiempu sàà quìvì cusahnú Dios
ñuhìví yohó. Te nì cachi-yà xì-né:

—Màdìá nduchìnúù-nsiá cuni-nsià
ñuhìví ìì xí Dios. 21 Mà cúndúámà
ñà-cachitnùhu nèhivì xì-nsiá, cachi-nè
yohó iá ñuhìví ìì mà, te ò yucán iá`. Còó,
vàchi yohó mahì mii-nsiá iá ñuhìví ìì mà.

22 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì
dacuahá-yá:

—Vàxi iin tiempu na yáha ga cunì-nsia
cundua tiempu ndiaha (naxicocuîn)
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
doco tàñáha ga sàà cundua tiempu mà.
23 Te nú cachí nèhivì xì-nsiá ñà-yòhó
sànì naxicocuîn, te ò yucán ié`, màsà
cúhùn-nsià xì-né, màsà cúnchícùn-nsiànè.
24 Vàchi na ian tása, te natnúù fuerte
inicutu ansivi ndè iin ladu xì ndè inga
ladu, ducán icúmí cuu stná xì yùhù na
sáà quìvì xí, (te cundehè nsidaa nèhivì
yùhù). 25 Doco antes, cuàhà iñàha icúmî
ndohi; vàchi icúmí nèhivì tiempu vichi
cahíchì ini-nè yùhù. 26 Te nacua nì cuu
tiempu xi Noé sànaha, ducán icúmí cuu
stná na sáà meru quìvì xí yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví. 27 Vàchi tiempu xi
Noé mà nìsa (ndoo cuéyàà nèhivì ñuhìví),
xixí-né, xihí-né, te nándàhà-né. Te ducán
nìsa quida-ne dècuèndè nì sàà quìvì nì
quìhvi Noé barcu cahnú, dandu nì quixi
dàvì nì sahnì xì nsidaa nèhivì mà. 28 Daaní,
ducaní stná nèhivì ñuu Sodoma tiempu
xi Lot sànaha, xixí-né, xihí-né, xiín-né, te
dicó-né; xitú stná-nè, te quidávàha stná-nè
vehe; 29 doco divi quìvì nì quee Lot ñuu mà,
dandu ndè ansivi nì còyo ñuhu xì tàtnà
cuaán sahán quini, te nì caxihì nsidaa
nèhivì ñuu mà. 30 Ducán icúmí cuu stná
na quívì naxicocuîn, te cuni nèhivì yùhù.

31 'Quìvì mà, nú ndoó nèhivì dìnìvèhé-né
(quetátú-nè), te ini vehe ñuhú ñà-ìcúmí-nê,
dandu màsà ndúlócô-nè sàhámà. Cuisì-nì
nì cùnú dèhé-nè chicá vàha. Te
ò nú ndoó-né nùù ìtú, dandu màsà
náxícócuîìn-nè vehe-ne. 32 Màsà
nándòdó-nsiá nansa nì cuu xi ñahàdìhí Lot.

33 Nsidaa ana cuní dacácu xi vida-xi, cutu-ñá
dandáñúhú-nêàmà quea; doco nsidaa ana
có-dàcácu xi vida xi, divi cunduu nècuàchì
càcu.
34 'Yùhù cachî xì-nsiá, na sáà ñuú naxi-
cocuîn, dandu ndé quídì ùì nèhivì, icúmí
cuxio iin-ne, te iin-ne ndòo. 35 Te ndé ndoó
ùì nècuàchì ñahà cutnáhâ nchicó, iin-ne
icúmí cuxio, te inga-nè ndòo. 36 Te ndé ndoó
stná ùì tiàa nùù ìtú, iin-ne cuxio, te inga-nè
ndòo.
37 Dandu nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá,
cachí-nè:
—Stoho-nsì Señor, ¿índù cuàhàn cuu
ñà-jaàn?
Te nì cachi-yà:
—Cunaha-nsiá, (ducán iá nahi dichu
cachí): "Ndé indúhu ñà-nì xìhì, yucán
icúmí nataca stná longo".

18

Ejemplu nacání sàhà iin nècuàchì ndahví nì sàhàn nùù iin juez cuehé

1 Dandu nì nacani Jesús xì-né iin ejem-
plu ñà-cundaà ini-nè ñà-iin-ni icúmí-ndá
càcàn tàhvì-ndà nùù Dios, te màdìá cuhuun
ini-ndà. 2 Dohó nì cachi-yà:
—Nìsa ìa iin juez iin ñuu; doco ni
cónì sácáhví-tê Dios, ni stná nèhivì. 3 Te
divi ñuu yucán nìsa ìa stná iin nècuàchì
ñahà nì xìhì ìì-xí. Te sáhàn nècuàchìmà
nùù juez mà, cachí-nè: "Nsidandaà-ní
chuun xi, vàchi iá iin nècuàchì xiní ùhì
xí". 4-5 Doco cónì cùní-te. Daaní, de-
spués nì nacani inì-te, cachí-te inì-ni
mii-té: "Yáha ga sáhachuún ñahàcuàán
yohó yùhù. Ñàyùcàndùá mate có-càhví
Dios, ni có-càhvì stnáì ni-iin nèhivì, doco
cuàhìn nsidandaì chuun xi nècuàchì yohó,
vàchi cuñáñî ñà-tutoo quixi-guá-nè nùí".
6 Dandu nì cachi Stoho-ndà Señor:
—Cundehè-nsiá nansa nì cachi juez
mà, mate malu-nè, (doco icúmí-nê
chindee-né nècuàchìmà). 7-8 Ñàyùcàndùá,
Dios, ¿áma nsidandaà stná-yà sàhà nèhivì
nì nacàxin-ya nú ndui te ñuú xícàn
tàhvì-né, te sacúndáhvî-nè nùù-yá? Te
¿a cání tiempu cueé-yà, te sàà quìvì
nsidandaà-yà ducán? Còó, yàchì icúmí-yâ
nachitacùhá-yà sàhà-né, cachî xì-nsiá.
Doco quìvì naxicocuîn yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví, ¿a ndísá cunindisá
cuàhà nèhivì yùhù cahan-nsiá? —nì cachi
Jesús.

Ejemplu nacání sàhà iin nècuàchì fariseu cuadú, xì sàhà stná iin nècuàchì dachíyàhvi nì naxicocuîn inì-xi

9 Daaní, nì nacani-ya iin ejemplu sàhà
nèhivì ndaníhí vàha guá xì mii-xí, te
cachíchì ini-nè nècuàchì dava ga. Dohó nì
cachi-yà:
10 —Ùì tiàa, cuàhàn-nè veheñùhu cahnú
ñà-càcàntàhvì-né nùù Dios. Iin-ne nduú
nècuàchì fariseu, te inga-nè nduú nècuàchì
dachíyàhvi. 11 Te nècuàchì fariseu mà,
nì sàcuììn-nè yucán, te nì naquimanì-né
Dios sàhà mii-né, cachí-nè: "Ansivéhé-nî
Yua-nsí Dios, vàchi yùhù, có-quìdá ndevàhi
nacua quidá nècuàchì dava ga mà, te
có-quìdá cuihna stnáì ni-iñàha, vàchi
có-quìdé ni-iin ñà-có-ndìá ìqué quide,
có-câhìn xì inga nècuàchì ñahà, ni có-quìdá
stnáì na quidá tè-dàchíyàhvi jaàn. 12 Còó;
nùù cada ùnà quìvì iníhîí´ iá dòquî ùì quìvì,
te nùù cada ùxìn pesu quidé ganar, chivàha
cuaín ian ñà-cunduu diezmu xan", nì cachi
nècuàchìmà.
13 'Doco nècuàchì dachíyàhvi ma, xica
iín-né, cucáhán nûù-né ndacoto-ne ansivi.
Ñàyùcàndùá, iín-ne, cání-né nchìca-ne
(ñà-cùù guá-nè sentir sàhà cuàchi-ne),
te cachí-nè: "Yua-nsí Dios, cundehè
ndahví-nî yùhù, vàchi nècuàchì cuáchi
nduí", nì cachi-nè, 14 dandu mànuhù-né.
Ñàyùcàndùá, yùhù cachî xì-nsiá, divi
nècuàchì yucán nduú ana nì ndee vàha
ndisa nùù Dios, te màdìá nècuàchì primeru
mà. Vàchi nsidaa ana datiaá uun nduú
nèhivì vàha guá, icúmí-nê nducahan-ne; te
nsidaa ana ndaníhí ndahví xì mii-xí, chicá
icúmí-nê nìhì-né tnùñuhu.

Nansa nì cachi Jesús ñà-màsà cádí-ndà nùù ñà-cuati ñà-cunchicuàn mii-yá

15 Daaní, ndacá nèhivì ñà-cuati xí-né vàxi
nùù-yá ñà-chitàndòó-yá ndahà-yá dìnì-vé.
Doco na ní caxini nècuàchì dacuahá-yá, nì
sadi-nè nùù nècuàchìmà. 16 Ñàyùcàndùá,
nì cana Jesús ñà-cuati ma ni tnátua, te nì
cachi-yà:
—Nacoo-nsia ñà-cuati ni quixá nùí.
Màsà cádí-nsià nùá, vàchi cuisì nècuàchì
nihnú inì-xi nahi miá cunduu ana sàà
ñuhìví ìì xí Dios. 17 Ñà-ndáà nduá cachî
xì-nsiá, nú ni coó (vìtá ini) nèhivì nahi
ñà-cuati, dandu nìhì-né quìhvi-ne ñuhìví
ìì xí-yá, doco nú coó, mà sáà-nè yucán —nì
cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì iin tèchii cuica

18 Daaní, nì càhàn iin tè-nìhí chuun, nì
xìcàn tnùhù-té nùù-yá, cachí-te:
—Maestro, mii-ní vàha ndisa-ní.
Cachì-ní xì´ ndíà quide, te nìhìtáhvì´ vida
ndiaha nicanicuahàn.
19 Dandu nì cachi Jesús xì-té:
—¿Ndíà dìsáhà-xí cachí-nî xì´: "Mii-ní
vàha-ní"? Vàchi còò ni-iin nèhivì ùún
vàha ndisa, cuisì nú nduí Dios, dandu
vàha ndisa inì. 20 Pues vichi, sà-ìnáhá-nî
nansa nì dàndàcú-yá ñà-màsà cáhàn-ndà
xì inga ana có-ndùú nècuàchì vehe-nda;
te màsà cáhni stnaha-nda, ni màsà quídá
cuíhná-ndá, ni màsà cáchí-ndà iin tnùhu
sàhà ñanìtnaha-nda, te ni coó stná tnùñuhu
xi-nda nùù yuadíhí-ndá.
21 Dandu nì cachi tu-tè xì-yá:
—Cunaha-ní, nsidaájàn sànì chivàhi
dècuèndè na tií.
22 Na ní inini Jesús ñà-ndùá nì cachì-te,
dandu nì cachi-yà:
—Cumánì gá inga iñàha quida-ní. Dicò
nsìhì-ní ñà-ndùá icúmí-nî, te dasàn-ní
dìhùn mà nùù nècuàchì ndahví; dandísá
nìhìtáhvì-ní sàà-ní ansivi, te yucán cu-
cumi ndisa-ní cuàhà ñà-cuìcà. Te quixi-ní
cunchicùn stná-ní yùhù —nì cachi-yà.
23 Doco tèmà, na ní inini-tè nì cachi-yà
ducán, dandu yáha ga nì cuhuun inì-te,
vàchi cuica cuáhà-té. 24 Te na ní xini Jesús
ñà-nì cuhuun guá inì-te, dandu nì cachi-yà:
—¡Na uhì guá sàà iin tècuìcà ñuhìví ìì xí
Dios! 25 ùhì gà stná dayáha-nda iin camellu
nùù chìcòhò ndúhu iquì; doco chicá ùhì
yàha iin tècuìcà ndè ñuhìví ìì xí Dios.
26 Dandu nècuàchì xí-inini yucán, nì
cachi-nè:
—Nú ducán nduá, dandu ¿nansa cui càcu
anima iin nèhivì?
27 Dandu nì cachi-yà:
—Ñà-ndùá có-sâà nèhivì quida-ne,
vàtùni quida Dios-ñà.
28 Dandu nì cachi Pedro xì-yá:
—Nsiùhù, sànì nacoo iì-nsí nsidaa
ñà-ndùá icúmí-nsî, te vàxi-nsi nchícùn-nsì
mii-ní, Stoho-nsì Señor.
29 Dandu nì cachi-yà xì nsidaa-né:
—Ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá yohó, nú
nchícùn iin nèhivì ñuhìví ìì xí Dios, te
sàhámà icúmí-nê nacoo-ne iñàha, (màsà
ndúlócô-nè), mate ni nácóó-né vehe-ne,
ò yuadíhí-nê, ò ñani-nè, ò cùha-ne, ò
ñahàdìhí-nè, ò dèhe-ne, (có-quìdámà),
30 vàchi después yáha ga cuàhà gá más
icúmí-nê nìhìtáhvì-né vida xi-ne ñuhìví
yoho. Daaní, na sáà-nè inga ñuhìví vàxi
xi-nda, dandu nìhìtáhvì stná-nè vida
ndiaha nicanicuahàn.

Nansa nì cachi tu Jesús inga xichi ñà-ìcúmí-yâ cui-yà, dandu natiacu-yà

31 Daaní, nì tavà cuaán-yá ùxìn ùì
nècuàchì dacuahá-yá, te nì cachi-yà xì-né:
—Cunaha-nsiá, ichì ñuu Jerusalén
nchícùn-ndà vichi, te ñuu yucán icúmí cuu
ndisa nsidaa ñà-ndùá nì tiaa nèhivì xí Dios
sànaha sàhà yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví. 32 Vàchi icúmí nèhivì dayáha-ne
yùhù ndahà tè-inga raza ñà-cuàcùndiaà-te
yùhù, te canàhá stná-te xì´. Te icúmí
stná-te sivi dìí-te nùí, te cahnì cuìí-te yùhù.
33 Dandu después cahnì-té yùhù. Doco tìxi
ùnì quìvì icúmî natiacuì —nì cachi-yà.
34 Doco nècuàchì dacuahá-yá, cónì
cúndáà ini-nè sàhámà. Cónì sáà-nè mànìhì
ini-nè, vàchi nahi palabra dèhé nì sandua
nùù-né.

Nansa nì quida Jesús milagru ñuu Jericó, nì dànátùi-ya nùù iin nècuàchì cuaá

35 Yatni iá-yà ñuu Jericó vàxi-ya, te yuhù
íchî yucán iá iin nècuàchì cuaá xícàn xì
caridad. 36 Te na ní tiacu-nè yáha cuàhà
nèhivì, dandu nì ndàcàtnùhù-né ndía nduá
cuú. 37 Te nì cachi nèhivì ñà-divi Jesús de
Nazaret cuàhàn yàha. 38 Ñàyùcàndùá, nì
ndàhì-nè, cachí-nè:
—¡Jesús! ¡Mii-ní descendencia ìì xí
David! ¡Cuhi inì-ní yùhù!
39 Doco nèhivì idónuu (nùù nèhivì cuáhà
mà), nì canàhá-nè xì nècuàchì cuaá mà, ni
cadí-nè yuhù-né cachí nècuàchìmà xì-né.
Doco mii-né, chicá ndee ní ndàhì-nè,
cachí-nè:
—¡Mii-ní descendencia ìì xí David, cuhi
inì-ní yùhù!
40 Dandu nì cucuiin Jesús, nì dàndàcú-yá
ñà-nì cúndácá nèhivì nècuàchìmà quixi. Te
na ní tnàtuu-ne, nì xìcàn tnùhù-yá nùù-né,
41 cachí-yà:
—¿Ndíà nduá cuní-nî quide?
Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Señor mío, cunî natùinuì´.
42 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¡Ni ndúvàha nduchìnúù-ní, cachî
xì-ní! Vàchi ñà-sànì xinindisa-ní,
ñàyùcàndùá sànì nduvàha-ní.
43 Dandu luegu nì natùinuù-né, te nì
tenchicùn stná-nèyà, naquímánì-né Dios.

Te nsidaa nèhivì nì xini ñà-ndùá nì cuu, nì
ndenihi ndiaha stná-nèyà sàhámà.

19

Nansa nì xinindisá iin nècuàchì cuìcà nani Zaqueo, te nì nanduu-ne iin nèhivì xí Jesús

1 Na ní sàà-yà ñuu Jericó, nì yàha uun-ya
inii ñuu mà. 2 Te cunaha-nsiá, ñuu mà
iá stná iin nècuàchì cuìcà nani Zaqueo.
Te chuun xi nècuàchìmà nduá dandacú-né
nùù dava ga tè-dàchíyàhvi. 3 Te cuní
stná-nè cundehè-né Jesús ana nduú-yá.
Doco mànìcùí ñà-cuàhà guá nèhivì itá
yucán, vàchi iin nècuàchì cuisí nduú-né.
4 Ñàyùcàndùá, nì dàyáà-nè chicá nùù-xí, te
nì nana-ne dòcò iin yutnù fruta tnuu, vàchi
yucán icúmí Jesús yàha-ya. 5 Dandu na ní
sàà-yà lugar mà, nì ndacoto-ya dìquì-xí, te
nì xini-yà nècuàchìmà, dandu nì cachi-yà
xì-né:

—Zaqueo, dansíhi-ní nuu-ní, vàchi vichi
icúmî sàì vehe-ní.

6 Ñàyùcàndùá, vichi vichi nì nuu yàchì
nècuàchìmà, te ndacá-néyà mànuhù
vehe-ne, cudîì ini-nè. 7 Doco nèhivì
cuáhà mà, na ní xini-nè cuàhàn-yà xì
nècuàchìmà, dandu nì xitnùhu-neyà, índù
chuun cuàhàn-yà vehe iin nècuàchì iá
cuàhà cuàchi-xi, nì cachi-nè.

8 Daaní, (na iá-yà vehe Zaqueo mà), nì
ndacuiin nècuàchìmà, cachí-nè xì-yá:

—Señor mío, ñà-ndùú davatahvi biene
xi cuàhìn dasín nùù nèhivì ndahví. Te
nècuàchì nì dàndàhvî nì quihin dìhùn-xí,
cùmì tantu gà cuàhìn nacuàhi-nè.

9 Dandu nì cachi Jesús (xì nèhivì yucán):

—Vichi sà-ìá salvación xi nècuàchì
dìvéhé-xí yohó, vàchi nacua nì quida
yohòtéhè-ndà Abraham, ducán nì quida
stná-nè, (te sàhámà nì càcu-ne), 10 vàchi
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, nì
quesaì ñuhìví yohó ñà-nanduquí ana nì
tùcù inga ichì, te dacácui anima-nè —nì
cachi-yà.

Ejemplu nacání sàhà ùxìn dìhùn oro

11 Daaní, nsidaa nèhivì yucán, ndoó-né
iníní-né ñà-ndùá cachí-yà. Dandu nì nacani
tu-ya xì-né inga ejemplu, vàchi sà-ìtúú-yá
sàà-yà ñuu Jerusalén, te tuxí ini-nè ñà-mà
cuéé gà, te sàà tiempu ndiaha cusahnú Dios
(ñuhìví yohó). 12 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà
xì-né:

—Nìsa ìa iin dèhe rey, cuní-nè cùhùn
xìcà-né inga ñuu ñà-nìhì stná-nè chuun
dandacú stná-nè, dandu después ndixi-ne
(cusahnú-né). 13 Ñàyùcàndùá, (na táñâha
ga quihin-ne ichì, dandu) nì cana-ne
ùxìn peón xi-ne, te nì sàha-ne iin iin-tè
iin iin dìhùn oro, te nì cachi-nè xì-té:
"Inii tiempu dècuèndè quìvì naxicocuîn
icúmí-nsiâ quida-nsia lucha nducuahà
dìhùn yohó", (nì cachi-nè xì-té, dandu
cuàhàn-nè). 14 Doco nècuàchì ñuu-nè,
sàhà-ñá có-xìñùhù-né nècuàchìmà,
ñàyùcàndùá, nì techuún-né itnii nèhivì
xí-né nihi-xi razón cuàhàn, te dohó cachí
razón mà: "Có-cùní-nsì cusahnú nècuàchì
jaàn nùù-nsí", cachâ`. 15 Doco nècuàchìmà,
vàtùni nì nìhì-né chuun cusahnú-né, te
nì naxicocuîn-nè ñuu-nè mà. Dandu nì
dàndàcú-né cànà nsidaa peón nì sàha-ne
iin iin dìhùn mà, vàchi cuní-nè cundaà
ini-nè nadaa nì nandua. 16 Dandu nì tnàtuu
tè-primeru, cachí-te: "Señor, imindaa
dìhùn oro nì taxi-ní, doco vichi sànì
nandua ùxìn dìhùn". 17 Dandu nì cachi
nècuàchìmà xì-té: "¡Vàtùni iá`! Peón
vàha nduu-ní. Ñàyùcàndùá icúmí-nî
dandacu-ní nùù ùxìn ñuu nahnú, vàchi viì
gá nì quida-ní xì iin chuun tii". 18 Dandu
nì tnàtuu peón ùì, cachí-te: "Señor, nì
taxi-ní imindaa dìhùn oro, doco vichi sànì
nandua ùhùn". 19 Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè
xì témà: "Mii-ní, icúmí-nî dandacu-ní nùù
ùhùn ñuu nahnú". 20 Dandu nì tnàtuu inga
peón, cachí-te: "Señor, yohó naquihin-ní
dìhùn xí-nî, vàchi nì chivàhià nùù iin
sìcoto. 21 Vàchi yúhî` mii-ní. Ináhî nansa
iá-nî, dana-ní, dècuèndè tùha stná-ní
candiaà-ní iñàha mate cónì quìdáchúún-nî,
te tùha stná-ní quihin-ní cosecha ndé
cónì xìtù-ní". 22 Dandu nì cachi nècuàchì
dàndàcù-mà xì peón mà: "¡Peón malu
nduu-yó! Ináhú dana yùhù, te candiáì
iñàha ndé cónì quìdáchúîn, te ndaníhí
cosecha ndé cónì xìtúí. 23 Te nú ináhú ducán
quidé, dandu ¿índù chuun cónì dàcúhùn
dìhùn xí nùù iin vehe ndé quidachuún-né
xán, dandu na quívì nsiaì, vàtùni nìhì stnáì
dìquìá ni cuí?" 24 Dandu nì cachi-nè xì
peón itá yatni ma: "Candiaà-nsia dìhùn
nùù tè-yòhó, te cuàha-nsia nècuàchì icúmí
ùxìn dìhùn oro jaàn". 25 Dandu nì cacachi
peón mà xì-né: "Doco Señor, sà-ìcúmí
nècuàchìmà ùxìn-ñà vitni". 26 Doco nì
cachi nècuàchì cusáhnú-má: "Cunaha-nsiá,
ana sà-ìcúmí algu vichi, icúmí-nê nìhì

gá-nè más, te ana icúmí cuisì iyuhu iñàha,
icúmí cuxio nsidaa ñà-ndùá icúmí-nê.
27 Doco nèhivì xiní ùhì xì´, te có-cùní-nè
cusahnúí nùù-né, cundaca-nsianè quixi
nùí, te cahnì-nsiánè yohó", nì cachi rey
mà.

Nansa nì cuu na ní sàà Jesús ñuu Jerusalén

28 Daaní, nì nsihi nì nacani-ya ejemplu
mà, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà
Jerusalén, idónuu-yá nùù compañeru-yà
cuàhàn-yà. 29 Te sà-ìtúú-yá sàà-yà ñuu
cuati Betfagé xì Betania, frente yucù
Olivo. Dandu nì càhàn-yà xì ùì nècuàchì
dacuahá-yá ñà-nì cúhùn cueé-nè chicá
nùù-xí. 30 Te dohó nì cachi-yà xì-né:

—Cuahán-nsià ñuu tii yatni yucán. Te na
sáà-nsià yucán, dandu icúmí-nsiâ cuni-nsià
ndé nuhní iin burru chii. Burru tàñáha
ga cuida nduú-si. Quisì yucán ndaxin-nsiá
cundaca-nsia quixi. 31 Te nú ndàcàtnùhù
nèhivì nùù-nsiá índù chuun ndaxin-nsiási,
dandu cachi-nsià xì-né ñà-Stoho-ndà Señor
xiñuhu xi-sí —nì cachi-yà.

32 Dandu luegu nì caquihin ùì nècuàchìmà
ichì cuàhàn-nè chuun ma, te nì xini-nè
ñà-divi nacua nì cachi-yà xì-né, ducán
ndisa nì ìa. 33 Te na meru ndaxin-nési,
dandu nì càhàn stohò-si xi-né, cachí-nè:

—¿Índù chuun ndaxin-nsiá burru yohó?

34 Dandu nì cachi-nè:

—Stoho-ndà Señor xiñuhu xi-sí.

35 Dandu nì saca-nèsi cuàhàn-nè ndé
iá-yà; te nì chindàndòó-né sìcoto xi-ne
dìquì-sí, te nì sàcùnùú-yàsi 36 nì quihin-ya
ichì cuàhàn-yà (ñuu Jerusalén). Te
ichì yucán ndé yàha-ya nì chitànduhù
nèhivì dòò-né. 37 Te na sá-ìtúú-yá
nacatacaa-ya yucù Olivo yucán, dandu
nsidaa nèhivì nchícùn xì-yá, nì quesaha-né
cána fuerte-ne, naquímánì-né Dios sàhà
ñà-cuàhà guá milagru nì quida-ya nì
xini-nè; 38 te palabra yohó nduá nì cachi-nè:

—¡Ndiaha gá rey yohó vàxi cuenta xi
Stoho-ndà Señor! ¡Ndiaha gá iá paz ansivi!
¡Ndiaha gá quidá mii-yá iá dìquì-xí! —nì
cachi-nè.

39 Dandu dava nècuàchì fariseu cuàhàn
mahì nèhivì cuáhà mà, nì cachi-nè:

—Maestro, càhàn-ní xì nèhivì xí-nî
(ñà-màsà cáchí-nè ducán).

40 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-nsiá, nú ni cúdádî nècuàchì
cána guá yohó, dandu fuerza icúmí càna
stná nsidaa yùù ndoó yohó.

41 Daaní, nì sàà-yà yatni ñuu Jerusalén. Te
nì indehè-yá ñuu cahnu-ma. Te nì sacu-ya
sàhà nèhivì ndoó yucán, 42 cachí-yà:

—¡Ndahví-nsià! Vàchi meru quìvì vàha
xi-nsia nduá vitni. ¡A sácú vàha nú ni
sáà-nsià cundaà inì-nsia nansa coo ndisa
paz ñuù-nsia ni cuí! Doco cónì cúndáà
inì-nsia. Ñàyùcàndùá, vichi sànì ndòo
dèhámà nùù-nsiá, te mà níhì gá-nsià
cundaà inì-nsia. 43 Cunaha-nsiá, vàxi iin
quìvì caquixi contra xi-nsia, te natnahà-te
ñuu-nsià, dandu caquidavàha-tè nama
orilla ñuù-nsia ñà-cadì-te nùù-nsiá. Dandu
nàá stnahá-te xi-nsiá nsidanicuú ladu.
44 Te dacaá nsihi-tè vehe-nsia, te cahnì
nsìhí stná-te mii-nsiá. Mà ndóo ga ni-iin
yùù idótnahá víi yohó. Nsidaájàn icúmí
cuu xi-nsiá sàhà ñà-cónì nácúní-nsià ana
dacácu xi-nsiá ni cuí.

Nansa nì tavà Jesús tè-dìcó xì tè-xìín fuera patiu veheñùhu

45 Daaní, cuàhàn-yà veheñùhu cahnú, te
nì taxi nsihí-yá tè-dìcó xì tè-xìín ndoó
yucán, 46 cachí-yà xì-té:

—Dohó cachí Dios nùù tutu ìì: "Ve-
heñùhu xi, icúmíâ cundua iin vehe ndé
natácá nèhivì càcàn tàhvì nùí". Doco sàhà
mii-nsiá sànì nandua na iin lugar ndé ndoó
cuàhà tècuìhnà —nì cachi-yà.

47 Daaní, nsìquívì sáhàn-yà veheñùhu
cahnu-ma, te dacuahá-yá nèhivì. Doco
dùtù xícusahnú, xì nècuàchì ley xi
veheñùhu, xì stná nècuàchì nihí
chuun ñuu mà, nandúcú-nê nansa cui
dandáñúhú-nêyà. 48 Doco mànìcùí nìhì-né
nansa quida-neà, vàchi nsidaa nèhivì cuáhà
mà, iníní vàha-ne ñà-ndùá dacuahá-yá.

20

Nansa nì cachi tè-xídandacú ñà-còò derechu xi Jesús quida-ya ñà-ndùá quidá-yá

1 Daaní, nì cuu iin quìvì mà iá-yà
dacuahá-yá nèhivì veheñùhu cahnu-ma.
Te na meru cáhàn-yà razón vàha xi Dios,
dandu nì casaà stná dùtù xícusahnú,
cutnáhâ-né xì nècuàchì ley xi veheñùhu,
xì stná nècuàchì xídandacú nùù ñuu mà,
2 cachí-nè xì-yá:

—Cachì-ní xì-nsí índù nì nìhì-ní derechu
quida-ní ñà-ndùá quida-guá-nî. ¿Ana divi
nì dàndàcú núù-ní ñà-quida-ní ducán?

3 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yùhù ndácàtnùhù stnáì nùù mii-nsiá
iñàha, te cachi-nsià xì´. 4 ¿Ana divi nì

dàndàcù-xì núù Juan Bautista ñà-quida
ìì-né nèhivì? ¿A Dios nì cachi xì-né, te ò
nèhivì ñuhìví?
5 Dandu nècuàchìmà, nì candatnuhu
tnahá nsidaa-ní mii-né, cachí-nè:
—¿Ndíà cachi-ndà? Vàchi nú ni
cachí-ndà divi Dios nì dàndàcù-xì núù
Juan, dandu cachi Jesús xì-ndà: "¿Índù
chuun cónì xìníndísâ-nsiá nècuàchìmà,
nú ducán?" 6 Doco nú ni cachí-ndà divi
nèhivì ùún nì cachi xì nècuàchìmà, dandu
cahnì nèhivì-ndó xì yùù, vàchi nsidaa-né
ndeníhí-né Juan mà ñà-nì sanduu ndisa-ne
iin ana nìsa cahàn cuenta xi Dios —nì
cachi-nè.
7 Ñàyùcàndùá, nì naxiconihí-né nùù
Jesús ñà-có-cùndáà ini-nè ana divi (nì
dàndàcù-xì núù Juan mà).
8 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ni yùhù, mà cáchí stnáì xì-nsiá ana
divi nì dàndàcù-xì núì´ quide ñà-ndùá
quidé.

Ejemplu sàhà medieru malu

9 Dandu nì nacani-ya xì nèhivì iin ejem-
plu, te dohó nì cachi-yà:
—Nìsa ìa iin lamú, te nì dànándèe-ne
nducu yòhò sì-úvà nùù ñuhù xí-né. Dandu
nì tatu-nè itnii medieru cundiaa xán, te
cuàhàn xìcà-né caní tiempu. 10 Daaní,
después, na sánì sàà tiempu cùchi quisì
vídì mà, dandu nì techuún-né iin peón
xi-ne nùhù naquihin xi chii fruta mà nùù
medieru mà. Doco na ní sàà peón mà,
nì casahnì cuìí-tené, te nì taxi-ténê, còò
ni-iñàha nihí-né nì násáá. 11 Daaní, inga
tu nì techuún lamú mà inga peón. Doco
medieru mà, tucutu nì casahnì cuìí-tené,
nì quida quini-tè xì-né, te nì taxi tú-tené,
còò ni-iñàha nihí-né nì násáá tu. 12 Daaní,
ñà-únì nì techuún tu lamú mà inga nèhivì,
doco divini ducán nì cuu xi-né, dècuèndè nì
dànácuèhè tèmà-né, te fuerza nì tavà-ténê
nùù ñuhù ndé iá ñà-tàtá mà.
13 'Ñàyùcàndùá, nì cachi lamú mà:
"¿Ndíà quide vichi? Ádi chicá vàha
techuín dèhemaní nùhù-te, vàchi vihini
quidañuhu-té dèhi", cachí-nè. 14 Doco
medieru mà, na ní xinì-te vàxi dèhe lamú
xi-tè, dandu nì candatnuhu tnahá-te,
cachí-te: "Tè-yòhó nduú tè-ìcúmí ndutahvì
xì ñuhù yohó. Vichi cahnì-ndàté chicá
vàha, dandu mii-nda nanduu-nda stoho
ñuhù yohó", nì cacachì-te. 15 Ñàyùcàndùá,
nì tavà-té nècuàchìmà iladu nùù ñuhù mà,
te nì casahnì-ténê.

'Pues vichi, ¿ñdíà ndùá icúmí lamú mà
quida-ne xì medieru mà? 16 Icúmí-nê
nùhù-nè cahnì nsìhí-nète, dandu nanducu
saa-né inga ana quidachuún ñuhù xí-né
—nì cachi-yà.
Dandu nì cachi nèhivì xí-inini ma:
—¡Ay! ¡Ndiaha ini Dios, màsà cúú ducán!
17 Dandu nì indehè-yánè, te nì cachi-yà:
—Nacua cachí nùù tutu ìì xí Dios, ñà-jaàn
nduá icúmí cuu, vàchi dohó cachá`:
Nì ìa iin cavà nì cahíchì ini albañil. Doco
vichi sànì sàà mà nì sàcùndua yùù
vico esquina vehe.
18 Te nsidaa ana caquìhi sàhà-xí cavà mà,
icúmí-nê nacuèhè-nè. Te nsidaa ana
nacava cavà mà dìquì-xí, tàdì nchìhì-nè
quida-mà —nì cachi Jesús.

Nansa nì cachi Jesús sàhà renta xi ñuu-ndà

19 Dandu dùtù xí-cusahnú, xì nècuàchì
ley xi veheñùhu ma, nì cuni-nè tnii-neyà
hora mà, vàchi nì cundaà ini-nè ñà-sàhà
mii-né nì nacani-ya ejemplu mà, doco
mànìcùí tnii-neyà, vàchi yúhî-nè nèhivì
cuáhà mà. 20 Ñàyùcàndùá, nì techuún-né
nèhivì cùhùn quida maña, datiaá uun-ne
nduú-né nèhivì vàha, te cunini vàha-ne
nansa cachí-yà, áma níhìndèè-né càhàn
tnùhu-ne sàhà ñà-ndùá cachí-yà, te ducán
tnii-neyà dayáha-neyà ndahà gobernador.
21 Ñàyùcàndùá, cuàhàn nècuàchìmà nùù-yá,
te nì ndàcàtnùhù-né, cachí-nè:
—Maestro, ináhá-nsî mii-ní, ana ndàà
cuisì inì-xi nduu-ní, te cuisì ñà-ìá vìì
dacuaha-ní nèhivì. Ni có-yûhî stná-ní
ni-iin nèhivì; còó, vàchi chináhá víi-ní
ñà-ndùú ichì váha Dios. 22 Ñàyùcàndùá,
cuní-nsì cachì-ní xì-nsí, ¿a vátùni sáha Dios
lugar ñà-chiyàhvi-nda renta nùù rey cahnú
César, á coó?
23 Doco Jesús, sànì cundaà ini-yà
ñà-có-xîcàn tnùhù sahnú ndisa-ne nùù-yá
nduá. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né;
—¿Índù chuun cuní-nsià quida-nsia
maña nùí? 24 Dacuní-nsià yùhù iin dìhùn
cundehí. Bueno, vichi cachì-nsia xì´ ana
dìnúù-xí, te ana dìquívì-xí itúú ìcà dìhùn
yohó.
Te nì cachi-nè:
—Divi rey cahnú César.
25 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nú ducán nduá, dandu nacuàha-nsia
César ñà-ndùá icúmí-nsiâ cuàha-nsiàte, te
cuàha stná-nsià Dios ñà-ndùá ndiá ìcà-nsiá
cuàha-nsiayà —nì cachi-yà.

26 Ñàyùcàndùá, (nì cundaà ini nèhivì nì
ndàcàtnùhù mà) ñà-mà cùì dadaná-néyà
na cáhàn-yà nùù nèhivì cuáhà mà.
Ñàyùcàndùá, nì ndulocó-nè, te dadí uun
nì candòo-ne.

Nansa nì cachi Jesús iá nansa natiacu-ndà

27 Daaní, nì casaà itnii nècuàchì saduceu
nùù-yá. Te nècuàchìmà, có-xìníndísâ-né
ñà-ìcúmí-ndá natiacu-ndà. Ñàyùcàndùá, nì
xìcàn tnùhù-né nùù-yá, 28 cachí-nè:
—Maestro, ñà-yòhó nduá nì tiaa Moisés
quida-nda: nú sànì xìhì iin tiàa, doco
còò déhe-ne ni ndóo (xi ñahàdìhí-nè),
dandu icúmí ñani nsìi ma nandàhà-né xì
ñahàcuàán mà áma cóó iin dèhe-ne; dandu
quida-nda cuenta na ian dèhe nsìi ma nduú
méè mà. 29 Pues cunaha-ní, nì sandoo ùsà
ñàní. Te nècuàchì chicá sahnu-ma, nì
nandàhà-né xì iin nècuàchì ñahà, doco nì
xìhì-nè, te còò déhe-ne. 30 Dandu ñani-nè
chicá nchícùn gà mà, nì nandàhà stná-nè
xì nècuàchìmà, doco nì xìhì stná nècuàchì
ùì mà, te còò stná dèhe-ne. 31 Daaní, nì
nandàhà nècuàchì ùnì xì ñahà mà, doco
nì xìhì stná-nè; te divi ducán nì cuu xì
nsì-úsà ñàní mà; doco divini, còò ni-iin
dèhe nsidaa-né. 32 Daaní, último nì xìhì stná
nècuàchì ñahà. 33 Ñàyùcàndùá, na sáà quìvì
(cachí-nsià) natiacu nsìi, ¿índù tiàa ma
nacuaca xi nècuàchì ñahà mà ñà-nsì-úsà-nè
nìsa ìa xi-ñá? —nì cachi-nè.
34 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ñà-ndáà nduá, tùha nèhivì ñuhìví
yohó nandàhà-né. 35 Doco nèhivì natùi nati-
acu cundoo inga ñuhìví, mà nándàhà gá-nè.
36 Ni mà cúí gà-nè, vàchi cuàhàn-nè ndu-
dava-ne xì ángel, cunduu-ne dèhe ndisa
Dios, vàchi ñà-sànì natiacu-nè cundua.
37 Doco sàhà chuun ñà-natiacu-ndà, claru
nì cachi Moisés sànaha sàhà ñà-jaàn na
ní nacani-ne sàhà yutnù tìì (xíxìn); nì
cachi-nè ñà-divi Stoho-ndà Señor nduú
Dios càhvì nsì-Abraham, xì nsì-Isaac, xì
nsì-Jacob. 38 (Ñàyùcàndùá, itiácú ìì nsìi ma),
vàchi nècuàchì nì xìhì dahuun ndisa, mà cúí
cahvi-né Dios; còó, cuisì nèhivì itiácú càhvì
xi-yá. Vàchi nùù mii-yá, itiácú nsidaa ana
nduú nèhivì —nì cachi Jesús.
39 Dandu nì naxiconihí dava nècuàchì ley
xi veheñùhu, cachí-nè:
—Vàtùni cachí-nî, Maestro
40 Daaní, nì nsihi nì càhàn-yà xì-né ducán,
còò gá iin ni sáhandee inì-xi ndàcàtnùhù gá
xì nùù-yá sàhà ni-iñàha.

¿Ana divi nduú yohòtéhè Cristu?

41 Dandu nì cachi Jesús xì nèhivì cuáhà
mà:
—Cachí nèhivì, yohòtéhè xìì-ndà David
cunduu (rey ndiaha nani) Cristu. Doco
¿nansa iájàn? 42-43 Vàchi mii David mà, nì
tiaa-ne nùù libru ìì nani Salmos, te dohó nì
cachi-nè:
Nì càhàn Yua-nda Dios xì Stohi (divi Cristu),
nì cachi-yà: "Yohó coo-ní ladu
cuahí ndè cachi sàà cundeí nùù
nsidaa ana xìní ùhì xì-ní, dandu
cusahnú fuerte-ní nùù-né", nì cachi
Dios.
44 Cundehè-nsiá, nì cachi David ñà-Stoho-nè
nduú Cristu. Doco nú ducán nduú-yá,
dandu ¿índù modo cunduu stná-yà iin de-
scendencia xi-ne? (Doco ñà-ndáà nduá.)
—nì cachi Jesús.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús sàhà nècuàchì ley xi veheñùhu, ñà-có-quìdá-né cumplir, cachí-yá

45 Daaní, nì cachi-yà palabra yohó xì
nècuàchì dacuahá-yá, iníní nsidaa nèhivì
yucán:
46 —Còtó quida-nsia na xíquida nècuàchì
ley xi veheñùhu, vàchi ñà-diì xí-né nduá
cacanuu-ne cundixi-ne sìcoto quihín vico,
te casàhú tnùñuhu nèhivì xì-né yàhvi.
Te na sáhàn-nè veheñùhu, ò ndoó-né iin
vicò, dandu nandúcú-nê lugar ndé chicá
ndiaha cundoo-ne. 47 Te tùha stná-nè
(tnii diqui-né ley, te) xidándiáá-nè vehe
nècuàchì nì xìhì ìì-xí, dandu después
sácuìta-ne nacuátú cuáhà-né na ian ndisa
vàha guá-nè. Sàháyùcàndùá, iin castigu
chicá fuerte icúmí-nê nìhì-né —nì cachi
Jesús.

21

Nansa nì nacuni Jesús cuàhà gá ndiaá promesa tii nì sàha nècuàchì ñahà ndahví

1 Iá-yà veheñùhu cahnú, te nì ndacoto-ya
nì xini-yà daquée tècuìcà promesa xi-tè ini
alcancía xi Dios. 2 Te nì xini stná-yà iá iin
nècuàchì ñahà ndahví nì xìhì ìì-xí, te nì
dàquée-ne ùì ñà-úhùn centavu. 3 Dandu nì
cachi-yà:
—Ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá, chicá más
nduá nì sàha ñahà ndahví jaàn nùù ñà-nì
sàha nsidaa gá nèhivì yucán. 4 Vàchi nsi-
daa gá-nè, cuisì ñà-cùyódo nùù-né nduá nì
sàha-ne. Doco nècuàchì ñahà yohó, mate
ndahví dahuun-ne, doco nì sàha-ne nsidan-
icuú dìhùn sàhà ñà-cuiin-ne ñà-cutiacu-nè.

Ñà-ndùá nì cachitnùhu Jesús icúmí cuu xi veheñùhu cahnú iá ñuu Jerusalén tiempu xi-ya

5 Daaní, nì quesaha dava-ne nì càhàn-nè
sàhà veheñùhu cahnú, na cuaha guá iá
yùù nahnú nì cuyucàn, te na cuaha guá iá
promesa nì sàhatahvì nèhivì nì nducutá,
cachí-nè. Ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:
6 —Cunaha-nsiá, vàxi iin quìvì icúmí
nèhivì ducùn-né nsidaa ñà-ndùá in-
déhe-nsiá yohó, ni mà códotnahá gá ni-iin
yùù yohó.

Ñà-ndùá cuàhàn cuu quìvì vàxi xi-nda

7 Dandu nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá,
cachí-nè:
—Maestro, ¿índù quìvì cuu ñà-ndùá
nì cachì-ní jaàn? ¿Índù milagru coo
ñà-cundaà ini-nsì sà-ìtúú quìvì mà?
8 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuidadu cundoo-nsia màsà dándáhvî
ni-iin nèhivì-nsiá. Vàchi cuàhà ana
icúmí quixi danani uun nduú-né yùhù,
te cachi iin iin-ne xì nèhivì ñà-Cristu
nduú-né. Te ò cachi-nè: "Vichi ndisa
sànì sàà quìvì (xí-yá". Doco mii-nsiá,
màsà cúnchícùn-nsià nècuàchìmà. 9 Te
nú cunitnùhu-nsia iá cuàhà guerra, ò iá
revolución, màsà yúhî-nsià, vàchi fuerza
icúmí cuu ducán primeru. Doco tàñáha ga
nsihi tiempu yohó nduámà, iá gà ñà-vàxi
cuu.
10 Dandu nì cachi stná-yà xì-né:
—Cunaha-nsiá, ñuu xì ñuu icúmíâ nàá
stnahá. Te cuàhà rey, icúmí-tê dandacú-te
coo guerra xì inga ñuu. 11 Te icúmí tnàa
fuerte, te quixi stná tnama yohó te yucán,
te coo cuàhà stná cuèhè cuàhà ñuu; te ndè
ansivi icúmí coo cuàhà seña nahnú dayúhî
xì nèhivì.
12 'Doco na táñâha ga cuu nsidaájàn,
dandu icúmí nèhivì tnii-ne mii-nsiá,
te quida quini-ne xì-nsiá, cundaca-ne
mii-nsiá cùhùn nùù tè-xídandacú ve-
heñùhu, te chicadi stná-nè mii-nsiá
vehecàa. Te icúmí stná-nè datnátuu-ne
mii-nsiá nùù rey xì nùù gobernador
(ñà-daquée cuàchi-ne dìquì-nsiá). Nsi-
daájàn icúmí-nê quida-ne xì-nsiá sàhà
ñà-nchícùn-nsià yùhù. 13 Dandu cundua
quìvì quida tocar mii-nsiá datúi stná-nsià
nùù nsidaa-né ñà-ndùá xinídísâ-nsiá.
14 Doco iin-ni cunihnu ini-nsià; màsà
nácání ini-nsià nansa nachutnahá víi-nsiá
palabra naxiconihí-nsiá nùù nècuàchì
gobiernu mà, 15 vàchi mií, icúmî chin-
deí sàxìnítnùní-nsià ñà-vàtùni càhàn
nchichí-nsià, te naxiconihí víi-nsiá nùù-né.
Te mii-né, ni mà nánîhì tnùní ini-nè nansa
naxiconihí-né nùù-nsiá. Còó, mà níhì-né
nacahnù-nè mii-nsiá.
16 'Daaní, ndè stná yuadíhí-nsiâ, ò
ñani-nsià, ò tnaha ga-nsià, ò amigo xi-nsia,
icúmí-nê cahin stná-nè mii-nsiá nùù
tè-xídandacuma; te dava-nsia icúmí-nê
càcàn-nè ñà-cui-nsià. 17 Te sàhà yùhù icúmí
nsidaa nèhivì cuni ùhì-nè mii-nsiá. 18 Doco
mà sáà-nsià ndañuhu-nsiá (nùí); ni-iin
idìdínì-nsiá mà ndáñúhú. 19 Te nú iin-ni
ni cúníndísâ-nsiá, dandu nìhì-nsiá cutiacu
ndisa anima-nsià.
20 'Doco quìvì cuni-nsià inicutu sànì
natnaha soldadu ñuu Jerusalén yohó,
dandu ñà-jaàn cundaà inì-nsia sà-ìtúú
quìvì cuàhàn-te dandáñúhú-tê ñuu yohó.
21 Ñàyùcàndùá, na sáà quìvì mà, ni
cunúdèhé nsidaa nèhivì ndoó ladu Judea
yohó, te cundoo dèhé-nè yucù. Te nècuàchì
ndoó ini ñuu yohó, ni cáquéé-né fuera,
te nècuàchì ndoó fuera, màsà nánsìhvi
ga-nè ñuu. 22 Vàchi quìvì yucán cunduu
quìvì nìhì (cuàhà nèhivì) castigu, te cuu
ndisa nsidaa ñà-ndùá nì cachitnùhu tutu
ìì xí Dios sànaha. 23 ¡Ndahví nècuàchì
ñahà cuhí cuàhàn tùinuù méè-xi! Te
¡ndahví stná nècuàchì icúmí xí méè chichi!
Vàchi quìvì yucán cuàhà gá tnùndoho
icúmí coo inicutu ñuu yohó; cuàhà
castigu icúmí nèhivì yohó nìhì-né. 24 Te
cuàhà gá-nè cui nùù guerra, te cuàhà gá
stná-nè cundaca-tè fuerza cùhùn ñuu xìcà
(ñà-quidachuún-né). Te icúmí nècuàchì
inga raza dandacú-né nùù ñuu Jerusalén
yohó dècuèndè nsihi tiempu iá permisu
quida-ne ducán.

Nansa icúmí cuu quìvì naxicocuîn Jesús

25 'Quìvì yucán icúmí coo cuàhà seña nùù
orá, xì nùù yoo, xì stná nùù sìtnúù; te yáha
ga icúmí ndulocó nèhivì ñuhìví yohó, te
nacani cuaá ini-nè na tiácú-nè ñà-fuerte
guá cahá ndee tècuìí mar, te nacuáhnú
ducún-te. 26 Dècuèndè cuñaà-né ñà-yúhî
guá-nè ndoó-né ndiatú-né cuu ñà-ndùá
cuàhàn cuu ñuhìví. Ndè stná sìtnúù
nahnú itándiaa ansivi, icúmí-sî ndacùchí
ndee-sí. 27 Dandu natùi yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví, cundehè nèhivì yùhù
sàmànui mahì vìcò nahnú. Cahnú poder
cucumí, te yáha ga ndiaha coo inicutu

ndé ié`. 28 Daaní, quìvì quesaha cuu nsi-
daájàn, dandu contentu ni cúndóó-nsiá;
ndacoto ndiaá-nsià dìquì-xí, vàchi sà-ìtúú
hora càcu-nsia —nì cachi-yà.
29 Dandu nì nacani-ya xì-né inga ejemplu,
te dohó nì cachi-yà:
—Cundehè-nsiá nù-higuera jaàn, ò
ndéni yutnù ní cui; 30 nú indéhe-nda sànì
ndunsidi-nú, dandu ñà-yùcán cundaà
ini-ndà sà-ìtúú tiempu ihni. 31 Pues ducán
stná mii-nsiá, quìvì cuni-nsià cuú ñà-ndùá
sànì cachì xì-nsiá, dandu vàtùni cundaà
inì-nsia ñà-sà-ìtúú tiempu cusahnú Dios
ñuhìví nduá.
32 'Ñà-ndáà nduá cachî`, mà sáà cui nsihi
nèhivì itiácú vichi dècuèndè cachi sànì cuu
ndisa nsidaa ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá
vichi. 33 Cunaha-nsiá, icúmí sàà ansivi xì
ñuhìví ndañuhá, doco palabra cachí yùhù,
còó, mà nunca sàà ndañuhá.
34 'Cuidadu cundoo-nsia, còtó
nandòdó-nsiá ichì váha, vàchi nú quidá
cuáhà-nsiá vicò, te xíni-nsia, te ò nacání
cuáhà inì-nsia sàhà vida xi-nsia ñuhìví
yohó, pues vihini nandòdó-nsiá ichì mà,
dandu nanàá sàà quìvì coo tnùndoho, te
có-nìhnú inì-nsia. 35 Vàchi na ian (nanàá
tnîì iin quisì ini) iin trampa, ducán icúmí
quixi tnùndoho dìquì nèhivì inicutu ñuhìví.
36 Ñàyùcàndùá, cunihnu tùha inì-nsia, te
càcàn tàhvì-nsiá nicanicuahàn sàhà-ñá
vàtùni càcu-nsia nùù nsidaa tnùndoho
vàxi ma, te nìhìtáhvì-nsiá natùi-nsia
màcùndoo-nsia nùù yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví —nì cachi Jesús.
37 Quìvì yucán, veheñùhu cahnú iá-yà
ndui, dacuahá-yá nèhivì, te ñuú núhù-yà
(iin ñuu tii iá) Yucù Olivo. 38 Dandu nsìquívì
dàtnàà vàxi tu-ya veheñùhu. Ñàyùcàndùá,
nèhivì cuáhà mà, naha vàxi stná-nè ve-
heñùhu, vàchi cuní-nè cunini-ne nansa
cachí-yà.

22

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì nandúcú-nê nansa tnii-ne Jesús

1-2 Vicò pascua nìsa nani iin vicò nìsa
xixi-ne pan có-ndùtáchí. Te sà-ìtúú vicò
mà vàxan, te nì ndatnuhu tnahá dùtù
xícusahnú xì nècuàchì ley xi veheñùhu,
nandúcú-nê nansa nìhì-né cahnì-né Jesús,
vàchi yúhî-nè (cunitnùhu) nèhivì cuáhà
sàhámà.
3 Daaní, nì quìhvi ñà-malu ini anima iin
tiàa dacuahá Jesús nani Judas Iscariote.
4 Ñàyùcàndùá, nì sàhàn-nè nùù dùtù
xícusahnú. Te nì càhàn-nè xì nècuàchìmà,
xì stná tè-xídandacú nùù policía, nì
ndatnuhu-né xì nècuàchìmà nansa cui
quida-ne, te dayáha-ne mii-yá ndahà
nècuàchìmà. 5 Te nècuàchìmà, nì cacudìì
ini-nè, te nì ndòo sahnú-né chiyàhvi-ne.
6 Ñàyùcàndùá nì cachi Judas vàtùni iámà, te
nì quesaha-né nì nanducu-né nansa nìhì-né
dayáha-neyà ndahà nècuàchìmà, doco ni
cúndúá na có-ndòó cuàhà nèhivì indéhe.

Nansa nì cutnahá Jesús xì compañeru-yà nì xixi-ya Cena ìì

7 Daaní, nì sàà vicò xixí-né pan
có-ndùtáchí, te quìvì yucán xíhì stná iin
lelù nduú promesa siempre sáha-ne vicò
pascua mà. 8 Ñàyùcàndùá nì techuún Jesús
Pedro xì Juan, cachí-yà xì-né:
—Cuahán-nsià quidayucun-nsià ndé
cuxi-nda vicò pascua.
9 Te nì cachi-nè xì-yá:
—¿Índù divi cuní-nî cùhùn-nsì quidayu-
cun-nsì?
10 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Na sáà-nsià ñuu mà, icúmí-nsiâ
ndacùhun tnahá-nsiá xì iin tiàa idádocó
xi iin yoo tècuìí. Divi nècuàchìmà
cunchicùn-nsià cùhùn dècuèndè vehe
ndé quìhvi-ne. 11 Dandu càhàn-nsià xì
nècuàchì dìvéhé-xí má cachi-nsià xì-né
ñà-dòhó cachí maestru xì-né: "¿ndévì iá
vehe cahnú ndé cuxi-ya comida pascua xì
nècuàchì dacuahá-yá?" 12 Dandu nècuàchì
dìvéhé-xí má, icúmí-nê dacuní-nè mii-nsiá
índù iá iin vehe cahnú pisu dìquì-xí ndé
sà-ìtá víi yutnù. Yucán nsidayucun-nsià
ñà-cudiní-ndà.
13 Dandu nì caquihin nècuàchìmà ichì
cuàhàn-nè. Te nacua nì cachi-yà xì-né,
ducán ndisa nì cuu. Ñàyùcàndùá yucán nì
quidayucun-nè comida pascua.
14 Daaní, na ní sàà hora mà, dandu nì
sàà-yà yucán, te nì sàcòo-ya xì nsì-úxìn ùì
nècuàchì nì nìhì chuun nùù-yá.
15 Te nì cachi-yà xì-né:
—Yùhù, ñuhú cuísi inì cutnahí xì-nsiá
cuxi-nda vicò pascua yohó, dandu después
icúmî ndohi. 16 Vàchi cachî` xì-nsiá, mà
cúxí guè comida vicò pascua ndè cachi sàà
tiempu cusahnú Dios ñuhìví yohó; vàchi
vicò yohó, ejemplu nduá, doco na sáà quìvì
cusahnú-yá, dandu cunduamà ñà-sànì cuu
ndisa ñà-ndùá cuní cachi vicò yohó —nì
cachi-yà.

17 Dandu nì tnii-ya pocillu, te nì
naquimanì-yá Dios (sàhà ndutè sì-úvà
ñuhu-ma), te nì cachi-yà:
—Tnii-nsia pocillu yohó, te coho nsi-
daa-nsiá chichíí-tê. 18 Vàchi cachî xì-nsiá,
mà cóhó guè ndutè sì-úvà ndè cachi sàà
tiempu cusahnú Dios ñuhìví yohó.
19 Dandu nì tnii stná-yà iin pan,
nì naquimanì-yá Dios sàhá, te nì
dàcuàchí-yáñà; dandu nì dasàn-yáñà nùù
nsidaa-né, te nì cachi-yà xì-né:
—Pan yohó, nahi iquìcúñúì nduá, vàchi
cuàhìn cuàhatahvì vida xi (cuì) sàhà nsi-
daa-nsiá. (Cuxi-nsia vichi, dandu después),
nacua nì quida-nda vichi, ducán quida
stná-nsià (quìvì nùù-xí) sàhà-ñá nsinuu
inì-nsia yùhù —nì cachi-yà.
20 Daaní, divini ducán nì quida stná-yà xì
pocillu mà: na ní nsihi nì xixi-ne, dandu (nì
tnii-yañà), te nì cachi-yà:
—Ñà-ñùhú pocillu yohó nduú seña xi
ichì saa nacóí cunchicùn nèhivì, vàchi
nahi nìí nduá, te icúmí nìí cuìtià sàhà-ñá
nìhìtáhvì ndiaha-nsiá.
21-22 'Doco cunaha-nsiá, tiàa cuàhàn cahin
xì yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
iá-nè yohó xixí tàcá-ndà xì-né nùù mesa
yohó. Te mate ñà-ndáà nduá, icúmí cuì,
vàchi ducán nì chitnùní ini Dios, doco tiàa
cuàhàn cahin xì´, ¡ndahví-nè! —nì cachi
Jesús.
23 Ñàyùcàndùá, nì quesaha nèhivì ndoó
yucán nì xìcàn tnùhù stnahá-né nùù-né ana
nduú tiàa cuàhàn quida ducán cahan-né.

Nansa nì cuàà nècuàchì dacuahá-yá, iin iin-ne cuní-nè cunduu-ne ana chicá ndiaá

24 Nì cuàà stná-nè sàhà-ñá ana cunduu
nècuàchì chicá ndiaá. 25 Ñàyùcàndùá, nì
cachi-yà xì-né:
—Tè-cùsàhnú inga ñuu, fuerte
cusáhnû-te nùù nèhivì ñuù-te. Yua ñuu
dandacú víí cachí tè-xícusahnuma sàhà
mii-té. 26 Doco mii-nsiá, màsà quídá-nsiá
na quidá tè-yùcán. Vàchi nsidaa ana
nìhì chuun dandacú nùù-nsiá, icúmí-né
cunihnu (ndahvi ini-nè) na iin nèhivì chicá
chii; vàchi iin nècuàchì chicá idónuu,
xiñuhu cunduu-ne nahi ana xinúcuáchí.
27 Vàchi ni cachí-ndà iá iin lamú iá xixí,
te iá stná iin nècuàchì xinúcuáchí (nùù
chuun yuhùnùhú), pues ¿ana chicá idónuu
cahan-nsiá? ¿Amádi lamú mà nduú ana
chicá idónuu? Doco cundehè-nsiá yùhù,
nansa quidé xì mii-nsiá: na ian quidá iin
peón xinúcuáchí, ducán nduú modo xi
quidé xì-nsiá.
28 'Mii-nsiá nduú nècuàchì iin-ni sànì
tenchicùn xì´, te nì yàha stná-nsià nsidaa
tnùndoho nì yàhi. 29 Ñàyùcàndùá, nacua
nì sàha Yué yùhù chuun cusahnúí,
ducán nìhìtáhvì stná mii-nsiá quide, nìhì
stná-nsià chuun dandacú-nsiá. 30 Vàchi
na sáà quìvì cusahnúí, dandu icúmí stná
mii-nsiá cutnahá-nsiá xì´ cundoo-nda
cuxi-nda nùù mesa xi, te nìhìtáhvì
stná-nsià cundoo iin iin-nsia silla ndiaha,
dandacú-nsiá nùù ùxìn ùì ñuu-ndà ndé
cundoo nèhivì raza-ndà Israel.

Nansa nì cachi Jesús xì Pedro ñà-ìnáhá-yâ icúmí-nê nacuaà-néyà

31 Dandu nì cachi Stoho-ndà Señor xì
Simón (Pedro):
—¡Ay, Simón! Nì xìcàn ñà-malu per-
misu quida ndevàha-sì xì anima-ní na ian
quìdà-ndà na dandiáchí-ndá nùnì. 32 Doco
yùhù, nì xìcàn tàhví sàhà-ní ñà-màsà
nándòdó-nî yùhù, Simón. Dandu mii-ní,
quìvì sànì sàà-ní naxicocuîn inì-ní, dandu
nacuàhandee inì-ní ñanìtnaha-ní.
33 Dandu nì cachi Simón xì-yá:
—Señor mío, iin-ni ié dispuestu
cunchicuìn mii-ní mate ni chícádí-nèndó,
te ò ni cahní-nèndó.
34 Doco nì cachi-yà xì-né:
—Cachî xì-ní, Pedro: ñuú vichi na
táñâha ga coto lehe sìndùhá, te sànì
nacuaà-ní yùhù ùnì xichi.

Nansa nì cachi Jesús na sá-ìtúú hora tnii nèhivì-yá

35 Dandu nì cachi stná-yà xì nsidaa-né:
—Na ní techuín mii-nsiá nì xìcanuu-nsia
daa, nì dàndàcuí nùù-nsiá ñà-nì ndóo
cartera xi-nsia, xì stná morral xi-nsia, te
ni màsà cúníhí stná-nsià inga ndìsàn-nsiá
cùhùn. Pues, (vichi cachi-nsià xì´), ¿a ní
quidamanì iñàha nùù-nsiá quìvì yucán?
Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Còó.
36 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Pues, tucu iá vichi, vàchi xiñuhu-ñá
cunihi-nsia cartera xi-nsia na cùhùn-nsià,
te cunihi stná-nsià morral xi-nsia cùhùn.
Te nècuàchì có-ìcúmí espada, chicá vàha ni
dicó-né dùhnù-né, te cuiin-ne ian. 37 Vàchi
dohó cachá sàhí nùù tutu ìì: "Nì quida
nèhivì cuenta na ian nduú-yá iin tiàa
malu". Ñàyùcàndùá, yùhù cachî (xì-nsiá),
fuerza icúmí cuu ducán xí, vàchi nsidaa
ñà-ndùá cachá sàhí, icúmíâ cuu ndisa.

38 Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, cundehè-ní yohó: Ùì espada nihí-nsí.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¡Daaní xì palabra jaàn!

Nansa nì sàhàn Jesús huertu nani Getsemaní, te nì xìcàn tàhvì-yá nùù Yuamánì-yá Dios

39 Daaní, nì quee-ya vehe, te nacua nduú estilu xi-ya cuàhàn-yà Yucù Olivo, te nchícùn stná nècuàchì dacuahá-yá. 40 Te na ní sàà-yà lugar cuní-yà, dandu nì cachi-yà xì-né:

—Càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhà-ñá màsà dándáhvî ñà-malu mii-nsiá.

41 Dandu nì cuxica tii-yá chicá nùù-xí, nacua sáà dacana-nda iin yùù. Te yucán nì sàcuììn sìsì-yá nì xìcàn tàhvì-yá nùù Dios, 42 cachí-yà:

—Yuamánì´, xícàn tàhví nùù-ní. Nú cuní-nî, dandu dacúxíó-nî tnùndoho icúmî yàhi, vàchi nahi (ñà-úà ñuhú iin) taza, ducán nduá nùí. Doco màdì ñá-nduá cuní yùhù ni cúndúá; còó, ñà-ndùá cuní mii-ní —nì cachi-yà.

43 Dandu nì ndecunu iin ángel nì quixi ansivi, te nì chindee-né mii-yá ñà-nìhì gá-yà valor xi-ya. 44 Vàchi yáha ga nacání ini-yà. Ñàyùcàndùá chicá fuerte nì càhàn-yà xì Dios. Te nì cana cuàhà tètnìì-yá, doco tètnìì mà, na ian cóyo gota nahnú nìì, ducán nì còyo-tè ñuhù.

45 Daaní, nì ndacuiin-yà vàxi-ya ndé itánduhù nècuàchì dacuahá-yá, te nì xini-yà xíquidì-nè ñà-cuàhà guá ndoó-né tnùnsí ini. 46 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:

—¿A ñá-sànì quìdì-nsia nduá? Chicá vàha ndacuìta-nsia, te càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhá màsà dándáhvî ñà-malu mii-nsiá.

Nansa nì tnii nèhivì Jesús, te nì suhni-nèyà

47 Na cáhàn ìì-yá xì nècuàchìmà, dandu nì quesaa cuàhà nèhivì. Te iin tiàa nì sanchicùn xì-yá nduú ana ndàcà-xì-né vàxi, divi Judas, vàchi iin ana nìsa cutnahá xi nsì-úxìn iin ga nècuàchì dacuahá-yá nduú-né. Te divi-ne nì tnàtuu-ne nùù-yá, nì chìtú-nè nùù-yá. 48 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Judas, ñà-nì chìtú-nî nùí, ¿a ducán nduú modo cahín-nî yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví?

49 Dandu compañeru-yà, nì cundaà ini-nè nansa cuàhàn cuu, ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, ¿a cání-nsí mii-né xì espada vichi?

50 Dandu iin compañeru-yà, nì cani-ne espada xi-ne iin tiàa quidáchúûn nùù dùtù cusáhnû, te nì tàhndè tùtnù-té ladu cuahá-te. 51 Doco nì cachi-yà:

—¡Daaní xì ñà-jaàn!

Te nì chituu-ya dìnìndàhá-yà tùtnù témà, te nì nduvàha dahuan. 52 Dandu nì càhàn-yà xì nsidaa nèhivì nì caquesaa tnii xi-yá, divi dùtù xícusahnú, xì tè-dàndàcú xíndiaa veheñùhu, xì dava ga stná nècuàchì nihí chuun, te nì cachi-yà xì nsidaa-né:

—A ducán nduú modo (tnií-nsiá yùhù), vàxi-nsia nihí-nsiá espada xì garroti na ian tècuìhnà nduí, 53 mate nsìquívì nìsa ìe xì-nsiá veheñùhu cahnú, te cónì tnìí-nsiá yùhù. Doco vichi, meru tiempu xi mii-nsiá nduá, divi tiempu quida quini guá mii-sí dandacú nùù ichì ñáa.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús

54 Dandu nì tnii-tèyá nì saca-tèyá cuàhàn-te ndè ini vehe dùtù cusáhnû. Te Pedro, nchícùn xica ní-né mii-yá cuàhàn-nè, (te nì yàha stná-nè) ini patiu vehe ma. 55 Dandu nèhivì ndoó yucán, nì xicùn-né iin ñuhu mahì patiu mà, te nì sàcùndoo-ne; te nì sàcòo stná Pedro mahì nsidaa-né. 56 Doco iin ñahà chìì quidáchúûn yucán, nì xinì-ña Pedro na iá stná-nè ndé tnúù ñuhu mà, te nì indehè váha-ñàné, cachí-ña:

—Nècuàchì yohó, compañeru Jesús nduú stná-nè.

57 Doco Pedro, nì nacuaà-néyà, cachí-nè:

—Yùhù, có-ìnáhî Jesús, señorita.

58 Daaní, después, indéhe stná inga nèhivì-né, te nì cachi-nè:

—¿Amádi iin nèhivì xí Jesús nduú stná mii-ní?

Doco nì cachi Pedro:

—Còó, mà ndìsá, señor.

59 Daaní, nì yàha inga hora, te fuerte nì cachi inga nèhivì (xì compañeru-nè):

—Ñà-ndáà nduá, nècuàchì yohó nduú iin nèhivì nì cutnahá stná xì Jesús, vàchi nècuàchì ladu Galilea nduú stná-nè.

60 Doco Pedro, nì cachi-nè:

—Señor, ni có-cùndáà inì ñà-ndùá cáhàn-ní sàhà-xí.

Te cáhàn ìì Pedro palabra mà, te momentu mà nì xito lehe. 61 Dandu Stoho-ndà
Señor, nì nacuico-yá yàtà-yá, nì nda-
coto-yanè. Te sàhà ñà-yùcán nduá nì
nsinuu ini-nè nansa nì cachi-yà xì-né daa
ñà-tàñáha ga coto lehe, te ùnì xichi sànì
nacuaà-néyà. 62 Ñàyùcàndùá, nì quee-ya
iladu patiu mà nì sacu cuahà-né.

Nansa nì quida quini policía xì Jesús, te nì sàcùndiaà-teyá

63 Daaní, tiàa xíndaca xi-yá, nì sàcùn-
diaà-teyá, te nì cani-tèyá. 64 Nì chidàhvi-tè
nùù-yá, te nì cani-tèyá, cachí-te xi-yá:

—¡Cachi cuàá-nî ana nì cani xi-ní!

65 Te cuàhà gá stná iñàha nì cacachì-te nì
cahíchì uun inì-teyá.

Ñà-ndùá nì cachi Jesús na ní sàà-yà nùù Junta Cahnú

66 Daaní, na ní tùinuù, nì nataca nsi-
daa nècuàchì nduú Junta Cahnú; nì cànà
nècuàchì sahnú dandacú nùù ñuu yucán, xì
stná dùtù xícusahnú, xì stná nècuàchì ley
xi veheñùhu. Dandu nì dàtnátuu-ne Jesús
nùù nsidaa-né, te nì cachi-nè xì-yá:

67 —Nú divi Cristu ndiaha nduu-ní, dandu
cachi ndàà-ní xì-nsí.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú ni cachî xì-nsiá, mà nunca
cunindisá-nsiá. 68 Te ò nú ni ndácàtnùhí nùù
mii-nsiá iñàha, ni mà náxícóníhî stná-nsiá
nùí, te ni mà dáñá-nsiâ yùhù. 69 Doco yùhù
ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, dècuèndè
vichi cuàhàn duha icúmî coi ndahà cuahá
mii-yá ana chicá cusáhnû, divi Dios.

70 Ñàyùcàndùá, nsidaa nècuàchì Junta
mà, nì xìcàn tnùhù-né nùù-yá, cachí-nè:

—¿A ndísá Dèhemanì Dios nduu-ní ca-
han-ní?

—Jaan —cachí-yà— nacua nì cachi-nsià,
divi ducán nduá.

71 Ñàyùcàndùá, nì cachi nèhivì Junta mà:

—Có-xìñùhù gá-ndà ni-iin testigu quixi,
vàchi divi mii-né sànì cachi-nèà, te nì
inini-nda —nì cachi-nè.

23

Nansa nì dàyáha-ne Jesús ndahà gobernador Pilatu

1 Dandu nsidaa nècuàchì Junta yucán, nì
ndacuìta-ne, nì saca-neyà cuàhàn-nè xì-yá
nùù Pilatu. 2 Te cuàhà nì càhàn tnùhu-ne
sàhà-yá nùù témà, cachí-nè:

—Nècuàchì yohó, sànì xini-nsì, dacá-né
dìnì nèhivì ñuu-nsì yohó, vàchi cachí-nè
mà váha chiyàhvi-nsi renta xi nación nùù
rey cahnú César, vàchi cachí-nè mii-né
nduú-né rey Cristu.

3 Dandu nì ndàcàtnùhù Pilatu nùù-yá,
cachí-te:

—Mii-ní, ¿a ndísá rey xi nècuàchì raza
Judea nduu-ní, á coó?

Dandu cachí Jesús:

—Nacua cachí-nî, divi ducán nduá.

4 Dandu nì cachi Pilatu xì dùtù xícusahnú,
xì stná nèhivì cuáhà yucán:

—Sànì càhìn xì nècuàchì yohó, te còò
ni-iin falta ni quidá-né tuxí.

5 Doco nècuàchì cáhàn tnùhu sàhà-yá mà,
vihi gá dana nì càhàn-nè, cachí-nè:

—Nècuàchì yohó, cuàhà nèhivì raza-nsì
dacuahá-né, te danácuîdà-nè nècuàchìmà
dècuèndè ladu Galilea xì ndé` stná ladu
yohó, nsidanicuú ladu ndé ndoó-nsí —nì
cacachi-nè.

6 Na ní inini Pilatu ñà-jaàn, dandu nì
ndàcàtnùhù-té, ¿a nécuàchì Galilea nduú
Jesús, á coó? 7 Te divi (ñà-ndáà nduá).
Ñàyùcàndùá, nì cundaà inì-te ñà-divi rey
Herodes nduú ana ndiá ìcà nsidandaà sàhà
chuun ma. Sàháyùcàndùá, nì dàyáha-tèyá
ndahà rey mà, vàchi iá stná tèmà ñuu
Jerusalén quìvì yucán. 8 Daaní, na ní
xini rey mà-yá, nì cudìì gá inì-te, vàchi
sàcàní tiempu cuní-te cundehè-téyâ. Vàchi
cuàhà gá ñà-ndùá cachí nèhivì sàhà-yá, te
cuní stná-te cundehè-té quida-ya iin mila-
gru. 9 Ñàyùcàndùá, cuàhà ní ndàcàtnùhù-té
nùù-yá, doco còò ni-iñàha ni náxícóníhî-yá
nùù-té. 10 Te yucán nì casaà stná dùtù
xícusahnú, xì nècuàchì ley xi veheñùhu,
nì sàcuìta stná-nè, te yáha ga dana nì
càhàn tnùhu-ne dìquì-yá. 11 Doco Herodes
xì soldadu xi-tè, cuisì-ní nì dàvádiquì
uun-tèyá, te nì sàcùndiaà-teyá. Dandu nì
chindixi-tèyá sìcoto vico, te nì dànúhù-teyá
nùù Pilatu. 12 Te cunaha-ní, divi quìvì yucán
nì nàcòovàha stnahá Herodes xì Pilatu,
vàchi nìsa xini ùhì stnahá-te.

Nansa nì cachi stná Pilatu icúmí Jesús cui-yà

13 Dandu Pilatu, nì nacana-tè dùtù xí-
cusahnú, xì nsidaa tè-nìhí chuun, xì nsidaa
gá nèhivì. Te nì nsihi nì catnàtuu nsidaa-né
nùù-té, 14 dandu nì cachì-te xi-né:

—Ndacá-nsiá nècuàchì yohó vàxi, vàchi
cahan-nsiá dacá-né dìnì nèhivì ñuù-nsia
yohó. Doco sànì xìcàn tnùhù váhi nùù-né
indéhe nsidaa-nsiá, te sànì cundaà inì, còò
ni-iin cuàchi-ne nacua cachí-nsià. 15 Daaní,
después nì dàyáhi-nè ndahà Herodes, te
nì sàhàn stná-nsia nùù nècuàchìmà, doco
ni mii stná-nè, cónì càchí stná-nè sàhà
ñà-cui Jesús, vàchi còò ni-iñàha iníhícá-nê.
16 Ñàyùcàndùá, cuàhìn dandacuí ñàhnì
cuií-nè, dandu dàñà-né.
17 (Ducán nì cachi Pilatu), vàchi fuerza
icúmí-tê daña-té iin nècuàchì ndiadí cada
nacává vicò mà. 18 Doco nèhivì cuáhà
itá yucán, iin-ni cána fuerte sàstnùhù-né,
cachí-nè:
—¡Ni cuí Jesús! ¡Barrabás ni dáñà
cuní-nsì! —nì cachi-nè, 19 vàchi Barrabás
mà nduú iin tiàa nì quida revolución ñuu
yucán, te nì sahnì stnàhá-te, ñàyùcàndùá,
ndiadí-te vehecàa.
20 Daaní, tucutu nì càhàn Pilatu xì nèhivì
cuáhà mà, fuerte nì càhàn-te, vàchi dis-
puestu iá-te daña-té Jesús. 21 Doco nèhivì
mà, tucutu cána ndee-né, cachí-nè:
—¡Ni cuí Jesús nchìca cruz! ¡Ni cuí-nè,
cuní-nsì!
22 Dandu ñà-únì nì càhàn-te xi-né,
cachí-te:
—¿Índù chuun cui-nè ñà-còò ni-iin falta
xi-ne iá? Sànì ndàcàtnùhí nùù-né, te còò
ni-iñàha dìsáhà-xí cui-nè. Ñàyùcàndùá,
icúmí-nê ñàhnì cuìí ni-ne, te dàñà-né —nì
cachì-te.
23-24 Doco nèhivì cuáhà yucán xì stná
dùtù cutnáhâ xí-nê, vihi gá fuerte nì
càna ndee-né, xícàn-nè ñà-cui Jesús
nchìca cruz. Te ñà-fuerte guá nì càna-ne,
sàhámà nì cundee-né (nì dàxínù ini-nè
Pilatu) ñà-quida-tè nacua nì cuni mii-né.
25 Ñàyùcàndùá, nì daña-té Barrabás nùù-né,
vàchi divi-tè nì xìcàn-nè dàñà, mate iin ana
nì quida revolución nduú-te, te nì sahnì
stnàhá-te, ñàyùcàndùá nì sàcùndiadì-te.
Doco Jesús, còó. Nì dàyáha Pilatu mii-yá
(ndahà soldadu) ñà-quida temà xì-yá
ñà-ndùá nì xìcàn nèhivì cuáhà mà.

Nansa nì chituu-tè Jesús nchìca cruz

26 Dandu nì saca-tèyá cuàhàn-te xi-yá. Te
ichì yucán nì xinì-te vàxi iin nècuàchì ñuu
Cirene nani Simón, màndixi-ne nì sàhàn-nè
nùù ìtú. Te divi nècuàchìmà ní tnii soldadu,
te nì dàcuìdá-tené cruz xi-ya; ñàyùcàndùá,
nsidá-né cruz cuàhàn-nè nchícùn-nèyà.
27 Cunaha-ní, cuàhà gá nècuàchì ñahà
nchícùn stná xì-yá cuàhàn, te cuàhà stná
nèhivì dava ga. Te nècuàchì ñahà mà, yáha
ga xísacu-ne, ndoó-né tnùnsí ini sàhà-yá.
28 Dandu nì nacuico-yá yàtà-yá, cachí-yà
xì-né:
—Cunini vàha mii-nsiá nècuàchì ñahà
ñuu Jerusalén. Màsà cuácú-nsiá sàhà yùhù.
Chicá vàha ni cuacú-nsiá sàhà mii-nsiá xì
sàhà dèhe-nsia. 29 Vàchi vàxi iin tiempu
(ùhì) quìvì nùù-xí, dandu icúmí nèhivì
cachi-nè: "Nansicáhán nèhivì còò méè-xi.
Chicá nsiha màsà cácú ni-iin dèhe-nda
ni cuí, te màsà cúcúmí-ndá ni-iin méè
dachichi-nda chicá vàha". 30 Te icúmí
stná-nè cachi-nè: "¡A sácú vàha ni caá yucù
ò lúnsì dìquì-ndà, te dàhvi dahuun-nda!"
cachi-nè. 31 Vàchi (ducán iá nahi ejemplu
sàhà tutnù): nú dècuèndè yutnù vida cuní
nèhivì (cahmi-ne), dandu vihi gá mà úhì
coco stná tutnù ìchí. (Te ducán stná yùhù:
nú dècuèndè yùhù cuní nèhivì dandohó-né,
dandu vihi gá más icúmí nèhivì malu ndoho
stná-nè) —nì cachi-yà.
32 Cunaha-nsiá, ndacá stná soldadu mà ùì
tiàa nì quida falta, cutnáhâ stná-te xi-yá
cuàhàn ndé cui stná-te. 33 Dandu nì casaà
nsidaa-né iin xaan ndé cachí-nè Nùù Iquì
Dìnì. Te yucán nì chituu soldadu mà-yá
nchìca cruz, mii-yá xì stná ùì tè-nì quida
cuàchi ma, iin-tè ladu cuahá-yà, te ingà-te
ladu itní-yà. 34 Dandu nì cachi-yà:
—Padre mío, cuicahnú inì-ní sàhà nèhivì
yohó, vàchi có-ìnáhá-nê ñà-ndùá quidá-né.
Daaní, tè-xínduu soldadu mà, nì dasàn-té
sìcoto xi-ya según nì nìhì iin iin-tè na ní
idàdìquí-te sàhà-ñá. 35 Te indéhe váha nsi-
daa nèhivì cuáhà mà. Te itá stná nècuàchì
nihí chuun, sácùndiaa-nèyà, cachí-nè:
—Nècuàchì yohó, nìsa dacácu-ne
nècuàchì dava ga; pues vichi xiñuhu
dacácu stná-nè mii-né, nú ndisa Dios nì
techuun-xi-né vàxi, te nú mii-yá nani
Cristu nduú-né cahan-né —nì cachi-nè.
36 Daaní, stná soldadu mà, nì sàcùn-
diaa stná-teyá, nì catnàtuu-tè nùù-yá
chitánínì-te vinu ia ñà-coho-ya, 37 cachí-te:
—Nú ndisa rey xi nècuàchì raza
Judea nduu-ní, dandu dacácu-ní mii-ní
—cachí-te.
38 Te itúú stná iñàha dìnì cruz ndé itán-
diaa palabra dàhàn griegu, xì dàhàn latín,
xì stná dàhàn hebreu, te dohó cachá`: "Ana
yohó nduú rey xi tè-raza Judea".

39 Daaní, nì càhàn stná iin tè-ìtúú stná
nchìca cruz yucán, divi iin tè-nì quida falta
mà; te nì canàhá stná-te xi-yá, cachí-te:
—Nú ndisa rey Cristu nduu-ní, dandu
dacácu-ní mii-ní, te dacácu stná-ní nsiùhù.
40 Doco inga tè-ìtúú stná yucán, nì càhàn
duchi inì-te xi compañeru-tema, cachí-te:
—¿A có-yûhî stná-ní Dios ñà-iin-ni cas-
tigu sànì nìhì nsidaa-nda? 41 Te ndohó,
ndiá ìcà-ndà ndoho-nda, vàchi iá ndisa
cuàchi-nda, ñàyùcàndùá iá castigu xi-nda.
Doco Jesús yohó, còò; còò ni-iñàha in-
íhícá-yâ.
42 Dandu nì cachì-te xi Jesús:
—Nsinuu inì-ní yùhù na quìvì naxic-
ocuîn-ní cusahnu-ní ñuhìví yohó.
43 Dandu nì cachi-yà xì-té:
—Ñà-ndáà nduá cachî xì-ní, quìvì vichi
icúmí-nî cutnaha-ní xì´ cundoo-nda ñuhìví
ndiaha xí Dios —nì cachi-yà.

Nansa nì xìhì Jesús nì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda

44-45 Daaní, nahi càxíhúì nì dàhvi orá, te
nì nàcuììn tnùù inicutu ñuhìví, te iin-ni
nì ndòo ducán dècuèndè càhúnì nì cuaà.
Te ini veheñùhu cahnú nì quedava cortina
cahnú (sadí nihni cuartu yucán). 46 Dandu
Jesús, fuerte nì ndàhì ndee-yá, cachí-yà:
—Padre mío, nùù ndahà mii-ní quidé
entregar anímè —nì cachi-yà. Dandu nì
xìhì-yà.
47 Daaní, capitán (iín yucán), nì xinì-te
nsidaa ñà-ndùá nì cuu, te nì ndenihi
vàha-tè Dios, cachí-te:
—Ñà-ndáà nduá, nèhivì ndàcuisì inì-xi
nì sanduu nècuàchì yohó.
48 Te nsidaa gá nèhivì nì sàà yucán, nì
xini-nè nansa nì cuu, dandu nì naquihin-ne
ichì mànuhù-né vehe-ne, caní ndáha-né
nchìca-ne. 49 Te yucán ndoó stná cuàhà
nècuàchì ñahà nì quixi ñuu Galilea cut-
náhâ-né xì-yá nì quesaa ñuu Jerusalén. Te
mii-né xì stná nècuàchì dava ga ináhá xí-yâ,
xica itá-né, indéhe váha-ne ñà-ndùá nì cuu.

Nansa nì ndùxin Jesús ini cueva

50-51 Daaní, (ñuu mà) nìsa ìa stná iin tiàa
nani José. Iin nècuàchì vàha nduú-né,
vàchi ndàcuisì ini-nè. Te meru ñuu-nè
nduú iin ñuu tii nani Arimatea ndé ndoó
puru nècuàchì raza-nè Judea. Iin nècuàchì
Junta Cahnú nduú stná-nè, doco mii-né,
cónì ndóo ini-nè xì ñà-ndùá nì dàndàcú
compañeru-nè ñà-cui Jesús, vàchi nihnú
ini-nè (Dios, te xinindísâ-né) ñà-ìcúmí-yâ
cusahnú-yá ñuhìví yohó. 52 Pues divi
nècuàchìmà nì sàhàn nùù Pilatu, nì
xìcàn-nè iquìcúñú Jesús. 53 Dandu nì
sàhàn-nè nì nanihi-neyà, nì chidùcún-nèyà
iin dahmà, te nì chinacaa-nèyà ini cueva
xi nsìi nì sate nèhivì nùù cavà. Te cueva
mà, ni-iin nsìi tàñáha ga cundùxin inià.
54 Cunaha-ní, quìvì yucán nì sanduu víspera
xi vicò pascua, te sà-ìtúú cunduu stná quìvì
descansu. 55 Ñàyùcàndùá, nècuàchì ñahà nì
quixi Galilea mà, nì catenchicùn stná-nè nì
sàhàn ndé nì sàcùndùxin-ya, te nì xini-nè
lugar mà, xì nansa nì sàcùnacaa cuerpu-yà.
56 Dandu mànuhù-né, nì quidayucun-nè
tàtnà tnàmì xì pomada sahán tnami. Daaní,
quìvì descansu mà nì quetatu-nè nacua
cachí ley (xi-ne).

24

Nansa nì natiacu Jesús

1 Naha va quìvì primeru semana nì qui-
hin nècuàchì ñahà mà ichì cuàhàn-nè ndé
nì ndùxin-ya, nihí-né tàtnà tnàmì nì qui-
dayucun-nè, te cutnáhâ stná-nè xì itnii
gá nècuàchì ñahà. Te na ní casaà-nè
yucán 2 nì xini-nè sànì cuxio cavà cahnú
nì sandiadi yuhù cueva mà. 3 Dandu nì
caquìhvi-ne inì-xi, doco còò cá Stoho-ndà
Jesús nì xìní-nè. 4 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá
nì ndulocó-nè. Dandu nì xini-nè yatni
uun yucán nì sàcuìta ùì ana ndixín sìcoto
cuxín yéhè. 5 Te nì cayùhí cuaá-nè, te nì
nàcùnihni ndee-ne. Dandu nì cachi ángel
mà xì-né:
—Còò necesidad nanducu-nsiá mii-yá
yohó ndé nduú lugar xi nsìi, vàchi
sà-ìtiácú-yà. 6 Còò cá-yà yohó, vàchi sànì
natiacu-yà. ¿A có-nsìnúú inì-nsia ñà-ndùá
nì cachi-yà na iá va-ya xì-nsiá ladu Galilea?
7 Vàchi dohó nì cachi-yà: "Yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví, icúmî yàhi ndahà
tè-malu, dandu cachituu-tè yùhù nchìca
cruz; doco tìxi ùnì quìvì icúmî natiacuì", nì
cachi-yà.
8 Dandu nècuàchì ñahà mà, nì nsinuu
ini-nè ñà-dùcán ndisa nì cachi-yà xì-né daa.
9 Dandu nì caquee-ne cueva mà mànuhù-né
ndé ndoó-né, te nì nacani-ne nsidaámà xì
ùxìn iin nèhivì xí-yá, xì stná nècuàchì dava
ga.
10 Cunaha-ní, nècuàchì ñahà mànuhù ca-
chitnùhu xi nèhivì mà nduú María Mag-
dalena, xì Juana, xì María dihi Jacobo, xì

itnii gá stná nècuàchì ñahà dava ga. 11 Doco
nècuàchì tiàa (nì inini ma), nì tuxi ini-nè ádi
cuentu uun nduá nì nacani nècuàchì ñahà
mà. Ñàyùcàndùá, cónì xìníndísâ-né.
12 Doco Pedro, después nì ndacuiin-nè nì
dàyáà-nè cuàhàn-nè sepultura mà. Te (na
ní sàà-nè) nì xito nihni-ne inià nì xini-nè
mii dahmà nì ndòo itánduhù iladú. Dandu
mànuhù-né vehe-ne, nacání cuáhà ini-nè
ndía ndùá nì cuu cahan-né.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù ùì nèhivì xicá ichì ñuu tii Emaús

13 Daaní, divi quìvì yucán cuàhàn ùì
nèhivì xí-yá ichì ñuu Emaús. Nahi ùì hora
nduá caca-nda ndè ñuu Jerusalén xì ndé`
ñuu tii yucán. 14 Te ùì nècuàchìmà, ndat-
núhú-nê cuàhàn-nè, cáhàn-nè sàhà nsidaa
ñà-ndùá làcà ní cuu. 15 Te meru ndat-
núhú-nê ducán, te nì cuyatni Jesús vàxi-ya;
nì tnàtuu-ya nì sacatnahá-yá xì-né cuàhàn.
16 Doco cónì nácóó-yá mii-né nacuni-nèyà.
17 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿Ndía ndùá ndatnúhú guá-nsià
cuàhàn-nsià, te ndoó-nsiá tnùnsí ini?
18 Dandu nì naxiconihí iin nècuàchìmà
nani Cleofas, nì cachi-nè xì-yá:
—Nsidaa gá nèhivì ndoó ñuu Jerusalén,
ináhá-nê ñà-ndùá nì cuu yucán quìvì vichi.
Ádi cuisì mii-ní nduú ana tàcùnítnùhu
sàhámà.
19 Dandu nì cachi-yà:
—¿Ndía ndùá nì cuu yucán?
Te nì cachi-nè:
—Cáhàn-nsì sàhà Jesús de Nazaret, vàchi
cunaha-ní, iin ana cáhàn ndisa cuenta
xi Dios nì sanduu-ya. Cuàhà milagru
fuerte nì quida-ya, te cuàhà palabra ndi-
aha nì chinaha-yà. Chuun ndiaha xí Dios
nìsa quida-ya nì cundaà ini nsidaa nèhivì
ñuu-ndà. 20 Doco dùtù xícusahnú, xì stná
tè-nìhí chuun ga, nì dàyáha-neyà ndahà
ana nì sahnì xì-yá, te nì chituu-tèyá nchìca
cruz. 21 Doco cunaha-ní, mii-yá nduú ana
cuàhàn dacácu xi ñuu-ndà Israel nì ca-
han-nsí. Te vichi sàcuàhàn-ndà ùnì quìvì
nì cuu xi-yá ducán. 22-23 Te quìvì vichi nì
sàà itnii nècuàchì ñahà iin-ni xiníndísâ stná
xì-yá, te nì ndulocó-nsì nì quida-ne, vàchi
naha nì sàhàn-nè sepultura (xi-ya), te còò
gá iquìcúñú-yà nì xìní-nè, cachí-nè. Te
nì ndecoyo stná ángel nùù-né, te cachí
ángel mà sànì natiacu-yà. 24 Daaní, nì
sàhàn stná dava compañeru-nsì sepultura
mà, te nacua nì nacani nècuàchì ñahà
mà, divi ducán nì xini stná-nè ñà-còò gá
iquìcúñú-yà yucán.
25 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchìmà:
—¡Ndahví-nsià! Mà túha-nsia mànìhì
inì-nsia; cueé sàstnùhù-nsiá cunindisá-nsiá
nsidaa ñà-ndùá nì tiaa nècuàchì nì càhàn
cuenta xi Dios sànaha. 26 Vàchi (claru
nì cachitnùhu-ne sàhà) ana nduú Cristu,
xì nansa icúmí-yâ ndoho-ya, dandu de-
spués nanihì-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá —nì
cachi-yà.
27 Dandu nì quesaha-yá nì dàtúi-ya
nùù-né nansa cachí tutu ìì sàhà mii-yá,
divi tutu nì tiaa Moisés, xì stná tutu nì tiaa
nsidaa gá nècuàchì profeta.
28 Doco vichi, sà-ìtúú sàà-nè xì-yá ñuu
tii ndé cuàhàn-nè. Dandu nì cundaà
ini-nè cuní-yà cùhùn-yà chicá nùù-xí.
29 Ñàyùcàndùá, nì sacundahví-nè nùù-yá,
cachí-nè:
—Yohó ndòo-ní, chicá vàha, vàchi sànì
cuaà, te cuàhàn cuñaà.
Dandu nì yàha nsidaa-né ini iin vehe
ñà-cutnahá chii gá-yà xì-né. 30 Te nì
sàcòo-ya nùù iin mesa ñà-cuxi-ya xì-né. Te
nì tnii-ya pan, nì naquimanì-yá Dios sàhá,
te nì dàcuàchí-yáñà; dandu nì dasàn-yáñà
nùù-né. 31 Te momentu jaàn nì nìhì-né
nì nacuni-nèyà ana nduú-yá. Doco na íín
cachí nì ndañuhu-yá nùù-né. 32 Dandu nì
cachi-nè iin-ne xì inga-nè:
—¡Na ndiaha guá nihnú ini-ndà na ní
càhàn-yà xì-ndà vàxi-nda ichì mà, te nì
dàtúi-ya nùù-ndà nansa cuní cachi tutu ìì!
33 Dandu vichi duha nì ndacuìta-ne
mànuhù-né ñuu Jerusalén, nì nasaa-nè
vehe ndé sànì nataca ùxìn iin nècuàchì
dacuahá-yá xì stná compañeru gà-nè. 34 Te
nsidaa nècuàchìmà, nì cachitnùhu-ne xì
nècuàchì làcà nì cansiaa mà, cachí-nè:
—Ñà-ndáà nduá, sànì natiacu Stoho-ndà
Señor, vàchi sànì xini Simón-yà.
35 Dandu nècuàchì nì cansiaa mà, nì
nacani stná-nè xì nècuàchì yucán nansa
nì cuu xi-né na cuáhàn-nè ichì yucán, te
después nì nacuni-nèyà na ní dàcuàchí-yá
pan (cuàhàn-nè cuxi-ne).

Nansa nì ndecunu Jesús nùù ùxìn iin nèhivì dacuahá-yá

36 Daaní, nacání vá nècuàchìmà ñà-jaàn,
te nanàá nì sàcuìin Jesús dava mahì-xí. Te
nì cachi-yà xì-né:
—¡Ni ndóo vàha ini nsidaa-nsiá!

37 Doco mii-né, nì cayùhí cuaá-nè; yáha
ga nì ndulocó-nè, vàchi ádi duma nduá nì
cahan-né. 38 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—¿Índù chuun yúhî guá-nsià? ¿Índù
chuun nacání guá inì-nsia? 39 Cundehè-nsiá
ndahí xì sàhí, dandu cundaà inì-nsia divi
yùhù nduí. Tnii ndahà-nsiá yùhù, te cun-
daà inì-nsia màdì ihna nduí, vàchi ihna,
còò iquìcúñúà, doco yùhù, iá iquìcúñúì
sà-ìndéhe-nsiá 40 —nì cachi-yà.
Dandu nì dàcùní-yànè ndahà-yá, xì
sàhà-yá. 41 Doco có-xìníndísâ ndisa-ne
ñà-cuàhà guá cudîì ini-nè, te ndulócô-nè.
Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—¿Á coo iyuhu ñà-cuxi-nda yohó?
42 Dandu nì sàha-neyà iyuhu cuñu
siaca nì chòhò, xì stná iin dahnde ñùñù.
43 Ñàyùcàndùá, nì tnii-yañà nì xixi-ya nì
sandehè nsidaa-né.
44 Dandu, nì cachi-yà xì-né:
—Ñà-yòhó nduá nì cachì xì-nsiá na
nísa ìe xì-nsiá antes, te nì cachì xì-nsiá
ñà-fuerza icúmí cuu ndisa nsidaa ñà-ndùá
cachá` sàhí nùù ley xi Moisés xì nùù tutu
nduú alabanza, xì nùù stná tutu nì tiaa
nècuàchì profeta; nsidaámà, fuerza nì cuu
ndisa, —nì cachi-yà.
45 Dandu nì dàtúi-ya nùù nsidaa-né nansa
cuní cachi tutu ìì, te nì sàà-nè nì cundaà
ini-nè nì quida-ya. 46 Dandu nì cachi stná-yà
xì-né:
—Nacua nì cachì xì-nsiá, ducán nìsa ìa
destinadu cuu xi (yùhù ana nduú) Cristu,
vàchi ducán nì cachitnùhu tutu ìì ñà-ìcúmî
ndohi, te cuì, dandu tìxi ùnì quìvì nati-
acuì. 47 Te nì cachitnùhu stná tutu mà
ñà-después cuìtià razón ndiaha ma ini-
cutu ñuhìví, vàchi icúmí-nsiâ cùhùn-nsià
càhàn-nsià sàhí xì nsidaa nèhivì ñà-ndìá
ìcà-né naxicocuîn ini-nè sàhà cuàchi-ne,
dandu cuicahnú ini xì sàhà-né. Te ñuu
primeru ndé càhàn-nsià razón mà nduú
ñuu Jerusalén yohó. 48 Te vichi sànì
xinì-nsia nsidaa ñà-ndùá nì cuu (tiempu
vichi), ñàyùcàndùá testigu xínduu-nsia.
49 Cunaha-nsiá, sànì quida Yuamánì´ com-
prometer quixi iin ana (chindee) xi-nsiá.
Te yùhù cuàhìn techuín yàmà quixi coo-ya
ini anima-nsià. Ñàyùcàndùá, yohó ni
cúndóó-nsiá ñuu Jerusalén dècuèndè cachi
sànì cundiatú-nsià ndudu ìì vàxi ansivi —nì
cachi-yà.

Nansa mànuhù Jesús gloria

50 Daaní, nì saca-yanè cuàhàn-yà xì-né
(fuera) ñuu Jerusalén dècuèndè ñuu tii
Betania. Dandu nì chitanini ducún-yà
ndahà-yá, te nì xìcàn-yà ni quidá Dios
gracia sàhà nsidaa-né. 51 Te meru xícàn
tàhvì-yá nùù Dios ducán, dandu nì
ndanchito-ya mànana-ya mànuhù-yá
gloria. 52 Ñàyùcàndùá nì sàcuìta sisi
nsidaa-né nì naquimanì ndiaha-néyà.
Dandu nì quihin tu-ne ichì mànuhù-né ñuu
Jerusalén, cudîì gá ini-nè. 53 Te nsìquívì
nìsa sahàn-nè veheñùhu cahnú, ndoó-né
ndeníhí vàha cuahà-né Dios, te naquímánì
stná-nèyà. Sà-ìá.

Ñà-ndùá Nì Tiaa San Juan sàhà Jesucristu

Jesús nduú ana datúi nansa iá Dios, vàchi nì nanduu-ya nèhivì

1 Na táyôo ñuhìví, sà-ìá mii-yá ana datúi
nansa nihnú ini Dios. Nùù Yua-nda Dios
iá-yà, te mii stná-yà nduú stná-yà Dios.
2 Te divi-ya iá nùù Yua-nda Dios na táyôo
ñuhìví. 3 Mii-yá nì quidayucun-yà nsi-
danicuú iñàha iá ñuhìví. Te nú màsà
cóó-yá, ni-iñàha mà cóó stná ñuhìví. 4 Sàhà
mii-yá xí-itiacu nsidaa ana itiácú. Te sàhà
ñà-ìtiácú ndiaha-yá, ñà-jaàn sànì sàà-yà
datnúù ini-yà nèhivì ñuhìví. 5 Cunaha-nsiá,
ichì ñáa nduá ñuhìví yohó, doco iin-ni
datnúù ndiaha-yá ini anima-ndà; te nsidaa
ñà-ìá ichì ñáa ma, cónì cùí cundeá nùù-yá.
6 Nìsa ìa iin tiàa nì nìhì chuun nùù Dios;
Juan nani-né. 7 Te nì quixi-ne nì cachi-nè
ñà-ndácuisì xì nèhivì nansa iá mii-yá ana
datnúù xì sàxìnítnùní-ndà sàhà-ñá vàtùni
cunindisá nsidaa-néyà. 8 Màdì Juan yucán
nì sándúú ana datnúù ndiaha xi ini-ndà,
còó; cuisì nì quixi-ne ñà-cachitnùhu
uun-ne nansa iá mii-yá quìdà-xì ñà-jaàn,
9 vàchi ndisa sàvàxi mii-yá ana datnúù
ndiaha xi ini anima nsidaa nèhivì, te mà
dándáhvî-yàndó.
10 Nì ìa-ya ñuhìví, divi ñuhìví nì qui-
dayucun-yà, doco cónì nácúní nèhivì-yá.
11 Stoho ñuhìví nduú-yá, te nì quixi-ya
yohó, doco nèhivì ñuhìví xi-ya, nì cahíchì
ini-nèyà. 12 Doco nsidaa ana nì dàyáha xi-yá
ini anima-xi, nì nìhìtáhvì-né cunduu-ne
dèhe ndisa-ya, te divi nduú nsidaa ndohó
nècuàchì xiníndísá-xí-yâ, te ndácùcahan xi
quìvì-yá. 13 Te ¿nansa nì nìhì-ndà nì sàcùn-
duu ndisa-nda dèhe-ya? Pues màdì sàhà-ñá
nduu-nda descendencia xi iin nèhivì (chica
ndiaá), ni màdì sàhà yua-nda, ni sàhà stná
ñà-dùcán cuní iin nèhivì coo. Còó, sàhà
cuisì-ña ducán cuní Dios.
14 Ndè ñuhìví yohó nì quixi mii-yá ana
datúi nansa iá Dios, te nì nduvàha-ya
iin nèhivì iá iquìcúñù-xi. Te nìsa ìa
chii-yá yohó ndé ndoo-nda. Te nsiùhù, nì
xini-nsì ñà-ndiaha guá iá-yà. Ndiaha gá-yà,
cachí, vàchi mindaa Dèhemanì Yua-nda
Dios nduú-yá, te chitu-yá gracia xì stná
palabra ndàcuisì.

Ñà-ndùá nì cachi Juan Bautista sàhà Jesús

15 Daaní, nì càhàn Juan mà sàhà Jesús, nì
ndàhì-nè, cachí-nè (xì nèhivì):
—Divi mii-yá nduú ana dìsáhà-xí nì
càhìn xì-nsiá daa, te nì cachì, dihna yàha
yùhù, dandu después vàxi mii-yá ana chicá
ndiaá nùí, vàchi na táyôo yùhù, sà-ìá
mii-yá.
16 Chitu-yá cuàhà gá ñà-ndiaha î ñuhú
ini-yà, ñàyùcàndùá nùù mii-yá sànì
nìhìtáhvì stná-ndà cuàhà ñà-jaàn, cuàhà
sàstnùhù gracia. 17 Vàchi ley sànaha nduá nì
dàtúi Moisés antes, doco vichi sànì dàtúi-ya
ñà-ndùú gracia ndiaha xí-yá xì stná palabra
ndàcuisì xí-yá. 18 Còò ni-iin nèhivì nì
xìní xì Yua-nda Dios ni-iin xichi. Doco
mindaa Dèhemanì-yá iá nùù-yá, sànì dàtúi
yà-yùcán nansa iá Yuamánì-yá sàhà-ñá
cundaà ini-ndà.

Ñà-ndùá nì cachi Juan Bautista sàhà mii-né

19 Daaní, nècuàchì raza Judea ndoó
ñuu Jerusalén, nì techuún-né iin ùì dùtù
xi-ne nùù Juan, te cutnáhâ stná-nè xì
dava nècuàchì (xinúcuáchí veheñùhu
nani) Levita. Te nì xìcàn tnùhù-né
nùù nècuàchìmà ana divi nduú-né.
20 Ñàyùcàndùá, ñà-yòhó ndùá nì cachi Juan;
cónì càchí-nè á coó; nì cachi ndàà-nè:
—Yùhù, có-ndùí mii-yá nani Cristu.
21 Dandu nì cacachi nècuàchìmà:
—(Pues nú coó), ¿ana divi nduu-ní? ¿A
nsì-Elías nduu-ní?
Te nì cachi Juan:
—Còó.
Te nì cacachi tu nècuàchìmà:
—Entonces, ¿a divi nduu-ní mii-yá ana
icúmí quixi canúú càhàn cuenta xi Dios?
—Còó —cachí Juan.
22 Ñàyùcàndùá, nì cachi nècuàchìmà:
—Pues, ¿ana divi nduu-ní? vàchi
icúmí-nsî cachitnùhu-nsi xì nèhivì nì
catechuun-xi-nsí vàxi-nsi. ¿Ndíà cachí-nî
sàhà mii-ní?
23 Dandu nì cachi Juan:
—Yùhù nduí ana cáhàn fuerte sàhù
yucù, (te cachî xì nèhivì ñà-nsidavìì-né
anima-nè) na ian ndundaà iin ichì ndé
yàha Stoho-ndà Señor nacua nì cachitnùhu
Isaías sànaha na ní càhàn-nè cuenta xi Dios
—ni cachi Juan.
24 Cunaha-nsiá, nècuàchì nì casaà nùù
Juan mà, nècuàchì fariseu xínduu-ne.
25 Dandu nì xìcàn tnùhù gá-nè, cachí-nè:

—Vichi, ¿índù chuun quidá îì-ní nèhivì
nú có-ndùù-ní mii-yá nani Cristu, te
có-ndùù stná-ní nsì-Elías, te ni có-ndùú
stná-ní mii-yá icúmí quixi càhàn cuenta xi
Dios?
26 Dandu nì cachi Juan xì-né:
—Yùhù, ndisa, quidá îì´ nèhivì xì
tècuìí. Doco mahì mii-nsiá iá iin ana
có-nàcúní-nsià. 27 Te mii-yá, nchícùn gà
vàxi-ya nùí, te chicá ndiaá stná-yà nùí. Ni
mà nátùi (cundui iin mozo xi-ya) ñà-tavà xì
ndìsàn-yá —nì cachi Juan.
28 Cunaha-nsiá, ndé iá ñuu tii Betábara
ladu duha yùte Jordán, yucán nì cuu nsidaa
ñà-yòhó.

Nì quixi Jesús ñuhìví yohó ñà-cui-yà na ian xíhì iin lelù nduú promesa

29 Daaní, nì yàha inga quìvì, dandu nì xini
Juan vàxi Jesús, te nì cachi-nè:
—Cundehè-nsiá, jaàn vàxi mii-yá ana
nduú nahi Lelù Îì nì sàhatahvì Dios
(ñà-cui-yà) dacúxíó-yá cuàchi nèhivì
ñuhìví. 30 Sàhà mii-yá nì càhìn daa na
ní cachì: nchícùn gà vàxi-ya nùí, vàchi
na táyôo yùhù ñuhìví, sà-ìá-yà, vàchi
nicanicuahàn iá-yà. 31 Te cónì nácúnì mii-yá
antes, doco sàhà-ñá cundaà ini raza-ndà
Israel ana divi nduú-yá, sàhájàn nì nìhí
chuun quida ìì´ nèhivì xì tècuìí —nì cachi
Juan.
32 Daaní, nì cachi tu-ne inga palabra yohó:
—Yùhù, nì xinì nì nuu Espíritu Ìì xí
Dios; nahi loma náhà-yà mànuu-ya ansivi
nì sàcòo-ya dìnì Jesús, te nì ndòo-ya yucán.
33 Yùhù, cónì nácúnì mii-yá antes. Doco
na ní sàha Yua-nda Dios yùhù chuun quida
ìì´ nèhivì, dandu nì cachi stná-yà xì´: "Na
cúnì-ní nuu Espíritu Ìì màcòo-ya dìnì iin
(ana cuhîì), dandu ñà-jaàn cundaà inì-ní
divi nduú mii-yá cuàhàn nsida ìì xì an-
ima nèhivì tìxi Espíritu Ìì". 34 Ñàyùcàndùá,
yùhù, sànì xinì, te datúi nùù-nsiá ñà-divi
Dèhemanì Dios nduú Jesús —nì cachi Juan.

Nècuàchì primeru nì catenchicùn xì Jesús

35 Daaní, nì yàha inga quìvì, te yucán iín
Juan, cutnáhâ-né xì ùì tiàa dacuahá-né. 36 Te
nì xini-nè yatni yáha Jesús, ñàyùcàndùá nì
cachi-nè:
—Cundehè-nsiá, jaàn cuàhàn mii-yá ana
nduú Lelù Îì vàxi nùù Dios.
37 Te ùì tiàa dacuaha-ma, nì tiacu-nè
nì càhàn Juan ducán, te nì tenchicùn-nè
Jesús cuàhàn-nè. 38 Dandu nì ndacoto-ya,
te nì xini-yà xínchicùn nècuàchìmà.
Ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:
—¿Ndíà nduá nandúcú-nsiâ?
Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Maestro, ¿índù iá-nî?
39 —Nahà-nsia, cundehè-nsiá —nì
cachi-yà xì-né.
Ñàyùcàndùá, cuàhàn-nè xì-yá, te nì
xini-nè índù iá-yà. Te nì ndòo-ne xì-yá
sàcuaà yucán, vàchi nahi càcúmì nì cuaà
nduá.
40-41 Iin tiàa nani Andrés nduú iin ana nì
inini na ní càhàn Juan daa, te nì tenchicùn
stná-nè Jesús. Dandu vichi duha nì sàhàn
stná-nè nì nanducu-né ñani-nè nani Simón
Pedro, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:
—Sànì ndacùhun stnahá-nsí xì mii-yá
nduú Mesías.
Quìvì Mesías nì cachi Andrés dàhàn
mii-né, vàchi cuní cachàmà Cristu (nì quixi
dìquì-xí).
42 Dandu nì saca-ne ñani-nè nì casaà-nè
ndé iá-yà. Te na ní xini-yà Simón mà,
dandu nì cachi-yà xì-né:
—Dèhe Jonás nduu-ní, te nani-ní Simón,
doco yùhù cuàhìn cachì xì-ní Cefas —nì
cachi-yà. Te quìvì Cefas mà, Pedro cuní
cachà.

Nansa nì cana Jesús iin tiàa nani Felipe xì inga-nè nani Natanael

43 Daaní, nì yàha inga quìvì, te cuní Jesús
nùhù-yà ladu Galilea. Te nì ndacùhun
tnahá-yá xì iin tiàa nani Felipe, te nì
cachi-yà xì-né:
—Cunchicùn-ní yùhù nùhù-ndà.
44 Cunaha-nsiá, ñuu Felipe mà nduú
ñuu Betsaida, divi ñuu Andrés xì Pe-
dro. 45 Ñàyùcàndùá nì nanducu Felipe
iin tiàa nani Natanael, te nì cachi-nè xì
nècuàchìmà:
—Cunaha-ní, sànì ndacùhun tnahá-nsí
xì mii-yá nì tiaa Moisés sàhà-xí nùù ley ìì, te
divi sàhà stná-yà nì tiaa stná cuàhà profeta
nì càhàn cuenta xi Dios sànaha. Jesús de
Nazaret nani-yá, te yua-yá nani José.
46 Dandu nì cachi Natanael:
—¿A ndísá? ¿A iá iin nèhivì vàha ñuu
Nazaret?
Dandu nì cachi Felipe:
—Nahà-ní cundehè-ní.
(Dandu cuàhàn-nè xì nècuàchìmà.)
47 Te na ní xini Jesús vàxi Natanael, dandu
nì cachi-yà sàhà-né:

—Yohó vàxi iin tiàa quidá ndisa nacua
ndiá ìcà quida nècuàchì raza-ndà Israel, te
ni-iyuhu mà túha-ne dandahví-nè.
48 Dandu nì cachi Natanael xì-yá:
—¿Nansa ináhá-nî yùhù?
Te nì cachi Jesús xì-né:
—Na táñâha ga cana Felipe mii-ní, te
iá-nî sàhà iin nù-higu, dandu nì xinitùí
mii-ní.
49 Dandu nì cachi Natanael xì-yá:
—Dèhemanì Dios nduu-ní, Maestro, divi
rey icúmí cusáhnû nùù ñuu-ndà Israel
nduu-ní.
50 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Mà úhì guá nì xinindisa-ní na ní cachì
nì xinitùí mii-ní sàhà yutnù yucán. Cu-
naha-ní, icúmí-nî cunì-ní milagru chicá
ndiaha. 51 Ñà-ndácuisì nduá cachî xì-ní,
icúmí-nî cunì-ní nuna ansivi, dandu que-
coyo ángel xi Dios mànana mànuu cu-
cuu-ne dìquì-xí ndé iín yùhù ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví.

2

Nansa nì quida Jesús milagru iin vicò nandàhà nì ìa ñuu Caná

1 Daaní, quìvì ùnì nì ìa iin vicò nandàhà
ñuu tii Caná iá ladu Galilea. Te yucán nì sàà
stná dihi Jesús. 2 Te nì cànà stná mii-yá xì
nècuàchì dacuahá-yá. 3 Te nì cuu nì nsihi
tècuìí vìdì sì-uva coho-ne. Ñàyùcàndùá, nì
càhàn dihi-yá xì-yá, cachí-nè:
—Sànì nsihi tècuìí vìdì sì-uva.
4 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Chicá vàha nacoo-ní ñà-jaàn nùù
yùhù, vàchi tàñáha ga sàà meru hora xi.
5 Dandu nì càhàn dihi-yá xì tiàa
xinúcuáchí yucán, cachí-nè:
—Quida-nsia nacua cachí dèhi xì-nsiá.
6 Cunaha-nsiá, yucán itá ìñù barril yùù,
iin ian vàtùni cuñuhu cùmì ò úhùn yoo
tècuìí. Tècuìí mà xichúûn nècuàchì raza
Judea ñà-nsidandoo-ne mii-né según estilu
nduú ley xi-ne. 7 Te nì cachi Jesús xì tiàa
yucán:
—Dachitu-nsiá barril jaàn tècuìí.
Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida-tè,
dècuèndè yuhá nì chitu. 8 Dandu nì cachi-yà
xì-té:
—Vichi chitacùhá-nsià chii-té cu-
nihi-nsia cùhùn nùù nècuàchì iín sáhnû
nùù vicò.
Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida-tè. 9 Te
nì xihi nècuàchìmà iyuhu tècuìí mà, doco
sànì nanduu-tè tècuìí vìdì sì-uva. Te cónì
sáha-ne cuenta índù nì quixi ndutè mà,
doco tè-xìnúcuáchí nì catavà xì-té, in-
áhá-tê. Daaní, na ní cundaà ini-nè nansa
xihí ndutè mà, dandu nì cana-ne noviu
nándàhà, 10 te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:
—Nsidaa nèhivì, na sáha-ne tècuìí vìdì
sì-uva coho-nda, dihna sáha-ne ndutè chicá
vàha, dandu nú sànì xihi cuahà-ndàté,
dandu tavá-né ndutè chicá ndahví. Doco
mii-ní, còó, làcà vichi nì tavà-ní ndutè chicá
finu —nì cachi-nè.
11 Ñà-jaàn nduú milagru primeru nì quida
Jesús. Te ñuu Caná iá ladu Galilea nduú
lugar ndé nì quida-yañà. Ducán nduú nì
dàcùní-yà nèhivì ñà-ndiaha guá quidá-yá,
te nì xinindisá stná nècuàchì dacuahá-yá
mii-yá.
12 Daaní, nì sàhàn Jesús ñuu Caper-
naum, mii-yá xì dihi-yá xì ñani-yà, xì stná
nècuàchì dacuahá-yá. Te yucán nì cuee-yà
iin ùì quìvì.

Nansa nì tavà Jesús nèhivì dicó ini patiu veheñùhu cahnú

13 Dandu nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà
ñuu cahnú Jerusalén, vàchi sà-ìtúú vicò
pascua, iin vicò nsidácáhnû nècuàchì raza
Judea yucán. 14 (Ñàyùcàndùá, nì sàà-yà
ñuu mà), te nì xini-yà yucán yehè ve-
heñùhu cahnú itá nèhivì dicó; dicó-né
buey, dicó-né rìì, dicó-né loma, te ndoó
stná nèhivì nadámá tnahá xi dìhùn (vàxi
inga ñuu). 15 Dandu nì cava-yà itnii yohò
nì quidayucun-yà iin chirrión, te nì taxi
nsihí-yánè yehè veheñùhuma, mii-né xì rìì
xí-né xì stná buey xi-ne. Te nì dàndiàchì-yá
dìhùn damá-né, te nì ducùn nsìhí-yá mesa
xi-ne. 16 Te nì cachi stná-yà xì nècuàchì dicó
xi loma mà:
—¡Tavà-nsiá quisì yohó fuera! vàchi
màdì yàhvi nduú vehe ìì Yuamánì´ —nì
cachi-yà.
17 Dandu nì nsinuu ini nècuàchì
dacuahá-yá nansa cachí nùù tutu ìì ndé
cachá`: “Yáha ga cuàhà nacání ínì sàhà
veheñùhu ìì xí-nî ñà-màsà dándâñúhú
nèhivì ñà-ìì icúmíâ”.
18 Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì
cachi-nè xì-yá:
—Quida-ní iin milagru cunduu seña
ñà-cundaà ini-nsì a icúmí-nî derechu
quida-ní ñà-ndùá nì quida-ní, á coó.
19 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Vàtùni. Ducùn-nsiá veheñùhu yohó,
te tìxi ùnì quìvì nsida saí-ñà.
20 Dandu nì cachi nècuàchì yucán:
—Ùì dico ìñù cuìà nì quidachuún nèhivì
nì dàxínu-ne veheñùhu yohó. Te mii-ní,
¿a ndísá daxínu-níà tìxi ùnì quìvì? —nì
cachi-nè.
21 Doco màdì veheñùhu ndisa nduá
cáhàn-yà sàhà-xí; còó, vàchi ejemplu-ni
nduámà; divi cuerpu mii-yá cáhàn-yà
sàhà-xí. 22 Ñàyùcàndùá, después, na
quívì sànì natiacu-yà, dandu nì nsinuu
ini nècuàchì nchícùn xì-yá ñà-dùcán
nì cachi-yà xì-né daa, te nì sàà-nè nì
xinindisá-né ñà-ndùá cachí nùù tutu ìì,
te nì xinindisá stná-nè ñà-ndùá nì cachi
mii-yá daa.

Ináhá Jesús nansa iá anima nsidanicuú nèhivì

23 Cuàhà nèhivì nì xinindisa-xi-yá na ní
xini-nè milagru nì quida-ya na iá-yà ñuu
Jerusalén quìvì vicò pascua ma. 24 Doco
mii-yá, cónì ícúmí-yâ nècuàchìmà seguru,
vàchi ináhá-yâ ñà-ñùhú ini anima nsidan-
icuú-né. 25 Còò necesidad icúmí-yâ cachi iin
nèhivì xì-yá nansa iá anima ñanìtnaha-ne,
vàchi ináhá-yâ nsidaa ñà-ndùá ñuhú ini
anima nèhivì.

3

Nansa nì càhàn iin tiàa nani Nicodemo xì Jesús

1 Nìsa ìa iin nècuàchì fariseu nani
Nicodemo. Iin nècuàchì xídandacú nùù
ladu Judea mà nduú stná-nè. 2 Te divi-ne nì
sàhàn ndé iá Jesús iin sàñaà, te nì cachi-nè
xì-yá:
—Maestro, ináhá-nsî divi mandu xi Dios
vàxi-ní, vàchi nú màsà chíndéé Dios, dandu
ni-iin nèhivì, mà níhì-né quida-ne milagru
nacua quidá mii-ní.
3 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Palabra ndàcuisì nduá yohó cachî
xì-ní: nú màsà nácácú sáá nèhivì, dandu mà
cúí sàà-nè cuni-nè ñuhìví ìì xí Dios.
4 Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:
—¿Nansa cui nacacu-nda nú sànì
sahnu-nda? ¿A cúí nàcùñuhu saa-nda ini
dihimánì-ndà, te nacacu-nda?
5 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ñà-ndácuisì nduú palabra yohó cachî
xì-ní: nú màsà nácácú sáá iin nèhivì
quida tècuìí xì stná Espíritu Ìì, dandu mà
níhì-né yàha-ne ñuhìví ìì ndé cusáhnû Dios.
6 Vàchi nú sànì cacu-nda nùù yuadíhí-ndá,
dandu iquìcúñú icúmí-ndá. Doco nú
sànì cacu anima-ndà quida Espíritu Ìì xí
Dios, dandu espíritu (saa) cucumi stná-ndà.
7 Màsà ndúlócô-nî ñà-nì cachì xì-ní icúmí-nî
nacacu saa-ní. 8 Vàchi ducán quidá stná
tàchì, caná te caná yohó yucán, doco
có-ìnáhá-nsiâ índù lugar vàxa, ni índù lu-
gar cuàhàn. Ducán iá stná xì anima nsidaa
nèhivì nì nacacu nì quida Espíritu Ìì.
9 Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:
—Pues, ¿índù modo cunduu nsidaa
ñà-càchí-nî jaàn?
10 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Iin maestru ñuu-ndà Israel nduu-ní, te
có-sânìhì inì-ní sàhájàn nacua ndiá ìcà-ní.
11 Ñà-ndácuisì nduá yohó cachî xì-ní:
ñà-ndùá ináhá-nsî, divi ñà-jaàn cachí-nsì
xì-nsiá. Te datúi stná-nsì nùù-nsiá ñà-ndùá
sànì xini-nsì, doco có-xìníndísâ-nsiá.
12 Mate cuisì sàhà ñà-ìá ñuhìví yohó-ní
nduá cáhìn xì-nsiá, doco có-xìníndísâ-nsiá;
ñàyùcàndùá, ùhì cunindisá stná-nsià nú ni
cáhìn xì-nsiá sàhà gloria (xi Dios).
13 'Ni-iin nèhivì tàñáha ga nana-ne gloria.
Doco yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
ansivi nduú vehi, te nì nui nì quesai (ñuhìví
yohó). 14 Te nacua nì quida Moisés (sànaha)
na nísa ìa-ne yucù, nì chituu ducún-nè iin
còò (càa), pues ducán stná yùhù, icúmí
nèhivì chituu ducún stná-nè yùhù. 15 Dandu
nsidaa nèhivì cunindisa-xí, mà nunca
sàà-nè ndañuhu-né; còó, nicanicuahàn
cutiacu-nè.
16 'Vàchi ñà-cuàhà guá cuú ini Yua-nda
Dios sàhà nèhivì ñuhìví, nì sàhatahvì-yá
mindaa Dèhemanì-yá (ñà-cui-yà), dandu
nsidaa nèhivì xiníndísá-xí-yâ, mà sáà-nè
ndañuhu-né, còó, nicanicuahàn icúmí-nê
cutiacu-nè. 17 Vàchi màdì sàhà-ñá dan-
dohó-yá nèhivì cuáchi nduá dìsáhà-xí nì
ndacu nuù Dèhemanì-yá quixi-ya ñuhìví
yohó, còó; divi sàhà-ñá càcu-ne nduá.
18 'Nú xiníndísâ iin nèhivì Dèhemanì Dios,
dandu ñà-sànì càcu-ne nùù castigu sàhà
cuàchi-ne nduá; doco nèhivì có-xìníndísâ,
sà-ìá vàxi castigu xi-ne nùù-yá, vàchi
có-xìníndísâ-né ñà-ndùá cachí mindaa
Dèhemanì-yá. 19 Te ¿ndíà nduú meru
ñà-dìsáhà-xí vàxi castigu mà dìquì-né?
Divi sàhà-ñá sànì quesaa palabra ndàcuisì
ñuhìví yohó ñà-datnúà sàxìnítnùní nèhivì,
doco chicá nì cudìì ini-nè caca-ne ichì ñáa,

màdì ichì ndé datnúù Dios, vàchi quini iá
ñà-ndùá quidá-né. 20 Te nsidaa nècuàchìmà,
có-cùní dahuun-ne cunini-ne palabra
datnúù xì sàxìnítnùní-nè, ni có-tnâtuu
stná-nè ndé cáhàn xì palabra mà sàhà-ñá
màsà túi ñà-quini guá quidá-né. 21 Doco
iin nèhivì quidá víi nacua cachí palabra
ndàcuisì, cudîì ini-nè tnàtuu-ne ndé iá
palabra datnúù xì sàxìnítnùní-nè, vàchi
cuní-nè cundaà ini nsidaa nèhivì ñà-quìdá
víi-né nchícùn-nè ichì Dios —nì cachi Jesús.

Ñà-ndùá nì cachi gà Juan Bautista sàhà Jesús

22 Daaní, nì quihin tu Jesús ichì cuàhàn-yà
ladu Judea, mii-yá xì nècuàchì xínchicùn
xì-yá. Te yucán nì ndòo chii-yá xì-né,
dandu nì cuhiì nèhivì cuàhà gá nì sàà
yucán. 23 Stná Juan Bautista, yucán quidá
îì stná-nè nùù iin xaan nani Enón yatni
lugar nani Salim, vàchi ñuhú cuáhà tècuìí
yucán. Ñàyùcàndùá, divi lugar mà sáhàn
cuàhà nèhivì ñà-cuhiì-né, 24 vàchi tàñáha ga
cundiadi Juan.

25 Tiempu mà nì cuu nì quesaha nì cuàà
nèhivì nchícùn xì Juan xì itnii gá nècuàchì
raza-nè Judea, vàchi tucu tucu cachí iin
iin-ne sàhà modo nduhiì-ndà. 26 Dandu nsi-
daa-né nì quixi-ne nùù Juan nì cacachi-nè
xì nècuàchìmà:

—Maestro, ináhá-nî ana nìsa ìa xi-ní ladu
duha yùte Jordán, te nì càhàn-ní sàhà-né,
ndiaha gá-nè nì cachì-ní; pues vichi mii
stná-nè quidá îì stná-nè nèhivì, te cuàhà gá
nèhivì sáhàn nùù-né.

27 Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Ni-iin nèhivì, mà cúí nìhì-né iin
chuun ndiaha nú màsà cuáha Dios-nè.
28 Ináhá-nsiâ nansa nì cachì: "Yùhù, có-ndùí
(rey ndiaha nani) Cristu, cuisì iin ana
nì techuún Dios nduí, te dihna vàxi nùù
mii-yá". 29 Cunaha-nsiá, na iá vicò nandàhà,
iá iin noviu, te iá stná novia cutnáhâ xí-nê.
Doco iá stná padrinu iladú, ininí-né, te cudîì
ini-nè na cáhàn noviu. Pues, ducán iá stná
yùhù, nahi padrinu nduí, te yáha ga cudîì
inì sàhà mii-yá. 30 Mii-yá, cueé-ni cueé-ni
chicá icúmí-yâ nìhì gá-yà tnùñuhu xí-yá,
doco yùhù, còó. Cueé-ni cueé-ni icúmí
nèhivì nandòdó-né yùhù.

Jesús nduú ana nì nuu ansivi

31 Mii-yá, dècuèndè dìquì-xí nì quee-ya,
ñàyùcàndùá chicá ndiaá-yà nùù nsi-
daa-nda. Iin nèhivì ñuhìví yohó, nèhivì
ùún nduú-né, te cuisì sàhà ñuhìví yohó
cáhàn-nè. Doco mii-yá, ansivi nì quixi-ya,
te chicá ndiaá-yà. 32 Te ñà-ndùá sànì xini-yà,
xì ñà-ndùá nì inini-ya, ñà-jaàn nduá
cachí-yà xì nèhivì, doco có-xìníndísâ-né
ñà-ndùá cachí-yà. 33 Doco nú xìníndísâ iin
nèhivì-yá, dandu náhà claru sànì cundaà
ini nècuàchìmà ñà-mii palabra ndàcuisì
nduá cachí Dios. 34 Vàchi Jesús, mandu
xi (Yua-nda) Dios vàxi-ya, te divi palabra
ndiaha xí Yuamánì-yá cáhàn-yà, vàchi
màdì iyuhu-ní Espíritu Ìì sànì níhìtáhvì-yá,
còó. Sànì nìhì nsìhí-yá Espíritu Ìì. 35 Te cuú
ini Yuamánì-yá sàhà-yá. Ndahà-yá sànì
dàyáha Yuamánì-yá nsidanicuú iñàha.

36 Cunaha-nsiá, nsidaa ana xìníndísá-xí
Dèhemanì Dios, nicanicuahàn cucumi-né
vida ndiaha. Doco nèhivì có-xìníndísâ,
mà-níhì-né vida ndiaha ma. Còó, iin castigu
cahnú icúmí-nê nìhì-né nùù-yá, te sà-ìtúá
vàxan.

4

Nansa nì yàha iin nècuàchì ñahà ñuu Samaria ladu xi Jesús

1-2 Quìvì yucán nì nducuahà gá nèhivì
nchícùn xì Jesús. Te nì cuhiì stná-nè.
Doco màdì mii Jesús nì quìdá îì xì-né,
cuisì nècuàchì dacuahá-yá nì quida iì
xì-né. Dècuèndè más gà nèhivì xí-yá
nì cuhiì nùù nèhivì nì quida iì Juan
Bautista. Dandu nì xinitnùhu stná nècuàchì
fariseu ñà-cuàhà guá nèhivì nchícùn
xì-yá. Ñàyùcàndùá, na ní cundaà ini-yà
ñà-sà-ìnáhá nècuàchìmà ñà-jaàn, 3 dandu
nì quee-ya ladu Judea mànuhù-yá ladu
Galilea, (mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá).

4 Te ichì mà icúmí-yâ yàha-ya ladu
Samaria. 5 Te xicá-yá nì nasaa-yà yatni
iin ñuu tii nani Sicar. Te divi yucán nduú
stná ñuhù ndé nìsa itnii José sànaha, vàchi
ñuhù nì ndutahvì-né nùù yua-né Jacob
nduá. 6 Te yucán iá stná pozo nìsa xichuún
Jacob mà sànaha. Pues divi yuhù pozo
mà nì sàcòo chii-yá, vàchi caní ichì nì
xìca-ya, te xávî-yà. Nahi càxíhúì nduá, 7-8 te
sàcuàhàn nsidaa nècuàchì dacuahá-yá ñuu
mà ñà-cuiin-ne ñà-cutiacu-nè. Dandu (nùù
pozo mà) nì tnàtuu stná iin nècuàchì ñahà
ladu Samaria mà ñà-tavà-né tècuìí. Te nì
cachi-yà xì-né:

—Taxi tahvì-ní iyuhu tècuìí cohi.

9 Te nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Doco mii-ní, iin nècuàchì raza Judea
nduu-ní. ¿Índù chuun xícàn-ní tècuìí
coho-ní nùù yùhù? vàchi nsidaa nècuàchì
ñuù-ní, indéhe úhì-nè nsiùhù tè-ndùú
nècuàchì Samaria yohó.
10 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ndahví-nî, vàchi có-cùndáà inì-ní
nansa quidá Dios, dacútâhvì-yá tnùmanì
xí-yá nùù nèhivì; ni có-ìnáhá stná-ní ana
divi nduú yùhù ana xícàn xì tècuìí nùù-ní.
Vàchi nú ni cúndáà inì-ní, dandu càcàn
tàhvì-ní nùí, te dacútâhvì´ mii-ní tècuìí
cutiacu ndiaha-ní.
11 Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Señor, còò ni-iñàha nihi-ní tavà-ní
tècuìí yohó, vàchi cunú ñuhú-te. ¿Nansa
cui tavà-ní tècuìí cutiacu ndiahí?
12 Cunaha-ní, pozo yohó nduú ndé nìsa xihi
xìì-ndà Jacob, mii-né xì nsidaa dèhe-ne
xì quisì xí-né, dandu nì nacoo-neà nùù
nsiùhù. ¿Te mii-ní, a chicá ndiaá-nî nùù
xìì-ndà mà cahan-ní?
13 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Nú ni cohó nèhivì tècuìí pozo yohó,
dandu tucutu icúmí-nê cui-nè tècuìí de-
spués. 14 Doco nú ni cohó-né tècuìí
dacútâhvì yùhù-nè, dandu mà nunca cui
gà-nète nicanicuahàn. Vàchi ducán quea
na ian ñuhú tècuìí ini-nè, te ndéà ndi-
aha-té dècuèndè nìhìtáhvì-né vida ndiaha
nicanicuahàn.
15 Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:
—Señor, taxi-ní tècuìí mà cohi ñà-màsà
cúí guè tècuìí, te màsà quíxí guè yohó
taví-te.
16 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Cuahán-nî cana-ní ìì-ní quixi-nsia.
17 Dandu nì cachi nècuàchìmà:
—Còò ìì yùhù.
Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ñà-ndáà nduá cachí-nî còò ìì-ní,
18 vàchi ùhùn xichi sànì nandàhà-ní, te
nì sate tnahá-nsiá. Te tiàa iá xì-ní vichi,
màdì ìì-ní nduú-né. Ñà-jaàn ndisa nì cachi
ndàà-ní.
19 Dandu nì cachi nècuàchìmà:
—Vichi sànì cundaà inì, na iin nèhivì
cáhàn cuenta xi Dios nduu-ní, señor. 20 Doco
estilu xi xìì-nsí nduá cahvi-nsí Dios dìnì
yucù jaàn; doco mii-nsiá, còó. Ñuu-nsià
Jerusalén nduú lugar ndé ndiá ìcà-ndà
cahvi-nda Dios, cachí mii-nsiá.
21 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Señora, cunindisa-ní yùhù: vàxi iin
quìvì, dandu màdì cuisì dìnì yucù jaàn,
ni màdì cuisì ñuu Jerusalén cùhùn-nsià
cahvi-nsiá Yua-nda Dios. 22 Mii-nsiá,
có-ìnáhá ndisá-nsiá ana divi cahvi-nsiá.
Doco nsiùhù, ináhá vâha-nsi ana cahvi-nsí,
vàchi cuisì nsiùhù tè-ndùú nècuàchì raza
Judea icúmí xí palabra nansa càcu anima
nèhivì. 23 Cunaha-ní, vàxi iin quìvì, dandu
nèhivì cuní cahvi ndisa xi Dios, inì-ni
anima-nè icúmí-nê cahvi-néyà, te cahvi
stná-nèyà nacua cachí palabra ndàcuisì
xí-yá, vàchi ducán cuní-yà quida-ne na
cahvi-néyà. Te vichi sànì sàà stná quìvì
quida-ne ducán. 24 Vàchi mii espíritu
ndiaha nduú Dios. Ñàyùcàndùá, nú
cuàhàn-ndà cahvi-ndayá, dandu inì-ni
anima-ndà icúmí-ndá cahvi-ndayá; te
icúmí-ndá cahvi stná-ndàyá cuisì nacua
cachí palabra ndàcuisì xí-yá —nì cachi
Jesús.
25 Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:
—Yùhù ináhî quixi mii-yá ana nduú
Mesías, divi mii-yá nani Cristu. Te nú sànì
quesaa-yà, dandu cachitnùhu-ya xì nèhivì
nsidaa ñà-ndùú ñà-ndáà.
26 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Yùhù ana cáhàn xì-ní vichi, divi nduú
mii-yá.
27 Daaní, cáhàn va-ya xì nècuàchì yucán,
te nì cansiaa tu nècuàchì dacuahá-yá. Te
nì ndulocó-nè, cónì cúndáà ini-nè índù
chuun ndatnúhú-yâ xì nècuàchì ñahà mà.
Doco cónì xícàn tnùhù-né nùù-yá índù
chuun cáhàn-yà xì-né, ni cónì ndácàt-
nùhù-né nùù-yá índù palabra cachí-yà
xì-né. 28 Dandu nècuàchì ñahà mà, nì na-
coo-ne yoo xi-ne mànuhù-né ini ñuu mà, te
nì càhàn-nè xì nèhivì, cachí-nè:
29 —Naha-nsià cúhùn-ndà cundehè-nsiá
iin tiàa iá yucán, vàchi nì nacani-ne xì´
nsidaa ñà-ndùá nì quide vida xi. ¿Amádi
mii-yá nduú Cristu (ndiatu-nda)?
30 Ñàyùcàndùá, nì ndecoyo cuàhà nèhivì
ñuu yucán vàxi-ne ndé iá Jesús, 31 vàchi iá
ìì-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nì sa-
cundahví nècuàchì dàcuàhá-yá mà nùù-yá,
cachí-nè:
—Maestro, cuxi-ní iyuhu.
32 Doco nì cachi-yà xì-né:
—Sà-ìcúmî ñà-cutiacuì mate có-cùndáà
inì-nsia índù iñàha nduá.
33 Dandu nì ndatnuhu nècuàchì
dacuahá-yá iin-ne xì inga-nè, cachí-nè:
—¿A vihi-ni nì quixi iin nèhivì nihí xi
ñà-ndùá cuxi-ya cahan-nsiá?

34 Ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—Còó. Ñà-ìtiácú yùhù nduú ñà-quide cumplir nacua nì cachi mii-yá nì techuun-xí vàxi. Cunî dansihí chuun ndiaha nì sàha-ya yùhù. Te ñà-jaàn nduá itiácuì. 35-36 (Ináhî) cachí-nsià cumánì gá cùmì yòò, dandu ndanchito cosecha. Doco yùhù cachî xì-nsiá, cundehè-nsiá (nadaa nèhivì ndoó ñuhìví), vàchi nahi cosecha xínduu stná-nè, te sà-ìá ndanchitoa. Te na quidá nèhivì chuun ndiaha xí cosecha mà, pues ñà-nìhì ñanìtnaha-ne vida ndiaha nicanicuahàn nduá. Dandu después, icúmí-nê nìhì-né ñà-vàha xi-ne, te cudiì gá ini-nè, mii-né xì stná nèhivì nì chihi stná xì (palabra primeru). 37 Te ñà-jaàn nduú nahi dichu cachí: "Diín nèhivì chihí, te diín nèhivì ndaníhí xí cosecha". 38 Yùhù nì techuín mii-nsiá ñà-quida-nsia iin chuun (ndiaha ñà-chindee-nsiá nèhivì nìhì-né vida ndiaha, na ian) ndanihi-nsia cosecha. Doco màdì mii-nsiá nduú ana nì dàquésáhá xí chuun ma; còó, diín nèhivì nduú ana nì caquidachuún primeru, dandu después nì quìhvi stná mii-nsiá —nì cachi Jesús.

39 Cunaha-nsiá, cuàhà nèhivì ñuu tii ladu Samaria mà nì xinindisa-xi-yá, vàchi nì xinindisá-né palabra nì cachi nècuàchì ñahà mà ñà-nì nacani-ya xì-né nsidaa ñà-ndùá nì quida-ne vida xi-ne. 40 Ñàyùcàndùá na ní quesaa nsidaa-né ndé iá-yà, dandu nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-nì còó chii gá-yà ñuu-nè; te sàhájàn nì ìa ga-yà ùì gà quìvì. 41 Dandu cuàhà gá stná nèhivì nì xinindisa-xi-yá, vàchi nì inini-ne nì càhàn mii-yá. 42 Ñàyùcàndùá, nì cacachi-nè xì nècuàchì ñahà mà:

—Vichi màdì cuisì sàhà ñà-ndùá nì cachì-ní nì xìníndísâ-nsí; còó, vàchi vichi sànì inini stná-nsì mii-yá na cáhàn-yà palabra xi-ya, ñàyùcàndùá sànì cundaà ini-nsì ñà-divi mii-yá nduú ana dacácu xi nèhivì ñuhìví; meru Cristu nduú-yá —nì cachi-nè.

Nansa nì dàndúvàha Jesús dèhe iin nècuàchì dandacú

43 Daaní, nì nsihi nì ìa Jesús ñuu yucán ùì quìvì, dandu nì naquihin-ya ichì mànuhù-yá ladu Galilea. 44 Te mii-yá nduú ana nì cachi ñà-có-quìdáñúhú nèhivì iin tiàa cáhàn cuenta xi Dios nú nduú-né iin nècuàchì ñuu-nè. 45 Daaní, na ní nasaa-yà ladu Galilea mà, nì cudiì ini nècuàchì ladu yucán sàhà-yá, vàchi nì sàhàn stná-nè ñuu Jerusalén quìvì nì ìa vicò, te nì xini stná-nè nsidaa milagru nì quida-ya yucán.

46 Daaní, nì nasaa stná-yà ñuu tii Caná iá ladu mà, divi ñuu ndé nì quida-ya milagru xì tècuìí uun nì nanduu-tè ndutè vídì sì-uva. Te yucán nì quesaa stná iin nèhivì xí gobiernu nì quixi ñuu Capernaum, vàchi iá iin dèhe-ne cuhí. 47 Te nì xinitnùhu-ne sànì nsiaa tu Jesús nì sàhàn-yà ladu Judea. Ñàyùcàndùá vàxi-ne nchícùn-nèyà, te nì sacundahví-nè nùù-yá áma cúhùn-yà xì-né ñuu-nè, te dandúvàha-ya dèhe-ne, vàchi sàcùcáhví-te. 48 Doco nì cachi Jesús xì-né:

—Mii-nsiá, nú màsà quídé iin milagru fuerte cundehè-nsiá, mà sáà-nsià cunindisá-nsiá.

49 Doco nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Señor, cúhùn-ndà vehi por favor, còtó cui dèhi.

50 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Vàtùni nùhù-ní, vàchi cuàhàn nduvàha dèhe-ní.

Dandu nì xinindisá nècuàchìmà palabra nì cachi-yà xì-né, ñàyùcàndùá mànuhù-né vehe-ne. 51 Te na sá-ìtúú-né nasaa-nè, nì ndacùhun tnahá-né xì itnii peón xi-ne nihi-xi razón vàxi, te nì cachì-te:

—Sàcuàhàn nduvàha dèhe-ní.

52 Dandu nì xìcàn tnùhù-né índù hora nì quesaha nì nchìco cuèhè. Te nì cachì-te:

—Icu, nahi càhiin nì nchìco ini-vè.

53 Ñàyùcàndùá, nì cundaà ini-nè, divi hora nì càhàn-nè xì Jesús nì sanduamà, divi hora nì cachi-yà xì-né ñà-cuàhàn nduvàha dèhe-ne. Ñàyùcàndùá, nì xinindisá-néyà, mii-né xì nsidaa stná nèhivì vehe-ne.

54 Cunaha-nsiá, milagru yohó nduú milagru ùì nì quida-ya na ní nasaa-yà ladu Galilea nì sàhàn-yà ñuu Judea.

5

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin tiàa nì dàñà tnahá î iquìcúñù-xi

1 Daaní, quìvì yucán nacává iin vicò xí nècuàchì raza Judea, ñàyùcàndùá, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà ñuu Jerusalén. 2 Te ini ñuu mà iá iin pila cahnú tècuìí. Te yucán itánduhù stná ùhùn vehe nahi corredor. Te lugar mà, Betesda naniá, te yatni iá mà ndé iá iin yehè ñuu mà nani Yehè Riì. 3 Pues divi vehe ma itánduhù cuáhà nècuàchì cuhí, nècuàchì cuaá, nècuàchì xicá cuéhê, nècuàchì yáha ga nì ìchì, xíndiatu nsidaa-né ndacùchí tècuìí mà. 4 Vàchi

(cachí-nè) cada yáha iin tiempu, dandu nuú
iin ángel xi Dios dandácùchí xì-té. Dandu
nèhivì primeru quìhvi mahì-té, icúmí-nê
nduvàha-ne nùù cuèhè quida xi-né, ndéni
cuèhè nì cui ni cúndúá, icúmíâ cuxioa. 5 Te
yucán iá stná iin tiàa indúhu yuhù tècuìí
mà, 38 cuìà icúmí-nê cuèhè quida xi-né.
6 Dandu, nì xini Jesús jaàn indúhu-né, te
ináhá stná-yà ñà-cànì cuìà iá-nè xì cuèhè
mà, ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:

—Mii-ní, ¿a cuní-nî nduvàha-ní?

7 Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor, còò iin chindee xí na hora
ndácùchí tècuìí, te quìhvi stnáì mahì-té.
Vàchi na meru sáì, dihna inga-nè nì sàà-nè
nùí, te nuú-né ndé ñuhú tècuìí.

8 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndacuììn-ní, ndanihi-ní camilla xi-ní,
te caca-ní.

9 Dandu vichi vichi nì nduvàha
nècuàchìmà nì ndanihi-ne camilla xi-ne,
nì nacaca-ne cuàhàn-nè. Te quìvì yucán,
quìvì descansu nduá. 10 Ñàyùcàndùá, nì
cachi dava nècuàchì ñuu mà xì nècuàchì
nì nduvàha ma:

—Quìvì descansu nduá vichi. Còò ley
xi-nda cunsida-ní camilla xi-ní.

11 Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:

—Nècuàchì nì dàndúvàha xí, nì cachi-nè
xì´: “Ndanihi-ní camilla xi-ní, te caca-ní”.

12 Dandu nì ndàcàtnùhù nèhivì mà nùù
tiàa ma, cachí-nè:

—¿Ana divi nì cachi xì-ní ducán?

13 Doco nècuàchìmà, có-ìnáhá-nê nansa
nani ana nì dàndúvàha xi-né, vàchi
sàcuàhàn Jesús, te cuàhà gá nèhivì ndoó
lugar yucán.

14 Daaní, después nì ndacùhun tnahá-yá
xì-né na xicánúú-né patiu veheñùhu, te nì
cachi-yà xì-né:

—Vichi sànì nduvàha-ní. Màsà
náxícócuîìn-ní quida-ní cuàchi, còtó quixi
iin tnùndoho chicá fuerte dìquì-ní.

15 Dandu tiàa ma, nì sàhàn-nè nì
cachitnùhu-ne xì nècuàchì raza-nèmà
ñà-divi Jesús nduú ana nì dàndúvàha xi-né.
16 Ñàyùcàndùá nì caxini ùhì nècuàchì yucán
mii-yá, te nì quesaha-né ndatnúhú-nê
nansa cahnì-néyà ñà-nì quida-ya milagru
mà iin quìvì descansu. 17 Dandu nì cachi-yà
xì nsidaa nècuàchì yucán:

—Yuamánì´, iin-ni quidáchúûn-yá
nsìquívì, ñàyùcàndùá ducán quidá stná
yùhù.

18 Ñàyùcàndùá chicá más nì cuni nècuàchì
ladu Judea mà cahnì-néyà, vàchi màdì
cuisì-ní có-chîvàha viì-yá quìvì descansu
(cahan-né), sino que nì cachi stná-yà Dios
nduú Yua-yá, te ducán ndudává stnahá-yá
xì mii Dios.

Nansa icúmí Jesús derechu dandacú-yá

19 Dandu nì naxiconihí-yá nùù
nècuàchìmà, cachí-yà:

—Cunini-nsia palabra yohó cachî. Mií
mà cúí quide ni-iñàha, cuisì ñà-ndùá sànì
xinì quidá stná Yuamánì´ Dios, vàchi nacua
quidá mii-yá, divi ducán icúmî quida
stnáì. 20 Cunaha-nsiá, cuú ini-yà sàhí, te
nsidaa obra ndiaha quidá mii-yá, ñà-jaàn
dacuní stná-yà yùhù quide. Te vichi sànì
xini-nsià iin ùì milagru, doco cuàhà obra
chicá ndiaha icúmí-yâ dacuní-yà yùhù,
dandu más gà icúmí-nsiâ ndulocó-nsià.
21 Vàchi nacua danátiácú-yà nècuàchì
nsìi, te nacuàha-yanè vida, divi ducán
quidá stná yùhù. Ñàyùcàndùá, vàtùni
danátiácú stnáì ndéni nèhivì ní cui cudîì
inì. 22 Te có-nsìdándáà-yà sàhà cuàchi
nèhivì, vàchi ndahà yùhù sànì dàyáha-ya
chuun jaàn. 23 Ducán, dandu quidañuhu
stná nèhivì yùhù nacua quidáñúhú-nê
mii-yá. Vàchi nú màsà quídáñúhú-nê yùhù
ana nduú Dèhemanì-yá, dandu queámà na
ian có-quìdáñúhú stná-nè mii-yá ana nì
techuun-xí vàxi.

24 ’Ñà-ndácuisì nduá cachî xì-nsiá:
nú iníní iin nèhivì ñà-ndùá cachî, te
xiníndísâ-né mii-yá nì techuun-xí vàxi,
dandu cutiacu-nè nicanicuahàn. Mà sáà-nè
cuni-nè juiciu, vàchi sànì yàha-ne ndahà
mii-yá ana sáha xi vida ndiaha. Mà cóó
gá-nè ladu ndé xíhì anima-nè. 25 Ñà-ndáà
nduá yohó cachî xì-nsiá: vàxi iin tiempu,
dandu icúmí yùhù ana nduú Dèhemanì Dios
ndàhì fuertî, te cani nsidaa nècuàchì sànì
xìhì, dandu nsidaa ana cunini xí, nìhì-né
vida ndiaha. Te cunaha-nsiá, vichi nduú
stná tiempu mà.

26 ’Yuamánì´, nicanicuahàn ñuhú vida
saín ini-yà. Te sànì chitnùní stná ini-yà
ñà-nicanicuahàn cucumi stná yùhù vida
saín mà, vàchi Dèhemanì-yá nduí. 27 Te sànì
sàha stná-yà yùhù chuun nsidandaì sàhà
cuàchi nèhivì, vàchi tnaha nèhivì ñuhìví
nduú stnáì. 28 Te có-ndùá ñà-ndulocó-nsià
sàhà palabra jaàn, vàchi vàxi iin quìvì,
dandu nsidaa ana ñuhú tìxi ñuhù, icúmí-nê

tiacu-nè na cani mii-né. [29] Dandu que-
coyo nsihi-ne. Nècuàchì nìsa quida viì,
nìhì-né natiacu-nè sàhà ñà-cutiacu ndi-
aha-né nicanicuahàn. Doco nècuàchì cónì
quìdá víi, cuisì natiacu-nè sàhà ñà-nìhì-né
castigu sàhà cuàchi-ne.

Nansa nì cachi Jesús ñà-mandu xi Yuamánì-yá nì quesaa-yà ñuhìví yohó

[30] 'Cuenta xi mií, mà cúí quide ni-iñàha.
Cuisì nacua nì sàcùnahí, divi ducán nsid-
ándâì sàhà cuàchi nèhivì. Te nú nsidándâì
sàhà-né ducán, dandu meru nacua ndiá ìcà
cundua, vàchi divi Yuamánì´ nduú ana nì
techuun-xí nì quesaì ñuhìví, te ñà-ndùá
cuní mii-yá coo, divi nduá quidé, màdìá
nandúquî ñà-quide ñà-cùní mií.
[31] 'Nú cuisì yùhù nì cúndúú ana cachít-
nùhu xi-nsiá sàhà ana nduí, dandu mà
có-ndiàá mà. [32] Doco iá inga nèhivì
cachítnùhu sàhí, te ináhî cachí ndàà-nè.
[33] Pues divi nduú Juan (Bautista). Te
nì techuún-nsiá compañeru-nsià ndàcàt-
nùhù-né nùù nècuàchìmà, te ñà-ndáà nduu
palabra ni naxiconihí-né. [34] Doco yùhù,
còò necesidad icúmî càhàn iin nèhivì ùún
sàhí. Te ñà-ndùá cachî xì-nsiá, ñà-jaàn
cachî sàhà-ñá nìhì-nsiá càcu anima-nsià.
[35] Iin ratu tii nì cudiì inì-nsia sàhà ñà-ndùá
quidá Juan (Bautista), vàchi iin ana dat-
núù xì sàxìnítnùní-nsià (sàhà ichì Dios) nì
sanduu ndisa-ne. [36] Doco iá inga iñàha
chicá fuerte nùù palabra nì cachi Juan sàhí.
Vàchi cuàhà chuun ndiaha nì sàhatahvì
Yuamánì´ yùhù ñà-quide, te divi sàhà
chuun ndiaha ma vàtùni cundaà inì-nsia
ñà-divi mandu xi mii-yá vàxi. [37] Daaní,
stná mii-yá sànì dàtúi-ya ana divi nduú
yùhù. Doco mii-nsiá, tàcùní-nsià nansa
cáhàn-yà; te tàcùní stná-nsià nansa in-
déhe-yá. [38] Ni có-nìhnú stná inì-nsia
ñà-ndùá cachí-yà, vàchi có-xìníndísâ-nsiá
yùhù ana vàxi cuenta xi-ya.
[39] 'Cuàhà gá dacuahá stná-nsià tutu
ìì, vàchi ducán nìhì-nsiá vida ndiaha
nicanicuahàn, cachí-nsià. Doco cu-
naha-nsiá, divi sàhà yùhù cáhàn stná tutu
ìì mà. [40] Doco có-cùní-nsià cunindisá-nsiá
yùhù, te nìhì-nsiá vida ndiaha.
[41] 'Yùhù, có-xìcánúí nandúquî nansa
quidañuhu nèhivì yùhù. [42] Doco ináhî nansa
nihnú ini mii-nsiá; ináhî có-cùú ini-nsià
sàhà Dios.
[43] 'Mate cuenta xi Yuamánì´ vàxi,
có-xìníndísâ-nsiá yùhù. Doco nú ni quixí
inga ana càhàn cuisì sàhà mii-xí, dandu
divi cuàhàn-nsià cunindisá-nsiá.
[44] 'Tùha-nsia nanducu-nsiá quidañuhu
nèhivì mii-nsiá, doco ñà-ndee vàha-nsia
nùù ana nduú mindaa Dios, còó,
có-nàndúcú-nsiâ ñà-jaàn. Ñàyùcàndùá,
sadíàmà nùù-nsiá ñà-mà cùì cunindisá-nsiá
yùhù.
[45] 'Màsà túxí inì-nsia yùhù cuàhìn daquée
cuàchi dìquì-nsiá nùù Yua-nda Dios. Còó,
diín nduú ana icúmí canicuàchi sàhà-nsiá,
divi nduú Moisés, mate tuxí ini-nsià ley xi
nècuàchìmà nduá cuàhàn dacácu xi-nsiá.
[46] Vàchi nú nì xinindisá-nsiá ñà-ndùá
nì tiaa Moisés nì cùí, dandu cunindisá
stná-nsià yùhù, vàchi divi sàhà yùhù nì tiaa
nècuàchìmà. [47] Doco nú có-xìníndísâ-nsiá
palabra nì tiaa-nemà, dandu mà sáà
stná-nsià cunindisá-nsiá ñà-ndùá cachí
yùhù —nì cachi Jesús.

6

Nansa nì dàcùxí Jesús ùhùn mil tiàa

[1] Daaní, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà
inga ladu tècuiî cuáhà nani mar de Galilea.
Te mar de Tiberio nani stná mà. [2] Te
cutnáhâ stná-yà xì cuáhà gá nèhivì, vàchi
sànì xini-nè nansa nì quida-ya milagru
nì dàndúvàha-ya cuàhà nècuàchì cuhí.
[3] Dandu nì nana-ya iin yucù yucán, te
nì sàcòo-ya, mii-yá xì stná nècuàchì
dacuahá-yá. [4] Te quìvì yucán nduú quìvì
sà-ìtúú nacava vicò pascua, iin vicò cahnú
xí nècuàchì raza Judea. [5] Te nì indehè-yá, nì
xini-yà ñà-cuàhà guá nèhivì vàxi nùù-yá,
ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì Felipe:

—¿Índù cui cùhùn-ndà cuiin-nda
ñà-cutiacu nsidaa nèhivì yohó cahan-ní?

[6] Ducán nì cachi-yà xì nècuàchìmà, doco
sà-ìnáhá-yâ nansa cuàhàn-yà quida-ya; nì
cachi uun-ya xì-né a ver nansa cachi-nè.
[7] Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-yá:

—Còó, ni mà sáà ùì cientu dìhùn plata
ñà-cuiin-nda pan cuxi-ne, vàchi ni ñà-jaàn
mà sáà nìhì iin iin-ne iyuhu iyuhá —nì
cachi-nè.

[8] Dandu nì càhàn iin nècuàchì
dacuahá-yá nani Andrés, divi ñani Simón
Pedro, te nì cachi-nè xì-yá:

[9] —Yohó iá iin tèchii nihi-xi ùhùn pan
tnuu xì ùì siaca cuati. Doco iyuhu nduájàn;
mà sáà cuxi nsidaa nèhivì ñà-cuàhà guá-nè.

[10] Dandu nì cachi Jesús:

—Càhàn-nsià xì nèhivì ni mácùndoo-ne
ñuhù.

Ñàyùcàndùá nì sàcùndoo nsidaa nèhivì
nùù yùcù cuií, vàchi iá cuàhà yùcù yucán.
Te cunaha-nsiá, cuisì nècuàchì xínduu
tiàa, ùhùn mil nì sanduu-ne. 11 Dandu nì
tnii-ya nsì-úhùn pan mà, nì naquimanì-yá
Dios sàhà-ñá, te nì dasàn-yáñà nùù
nècuàchì dacuahá-yá. Dandu mii-né,
nì dàcuàchí-néà nì sàha-ne nèhivì ndoó
yucán. Te divi ducán nì quida stná-nè xì
siaca. Te nsidaa nèhivì, nì nìhì-né nacua
cudîì ini-nè cuxi-ne. 12 Daaní, na sánì
chitu tìxi nsidaa-né, dandu nì cachi-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá:

—Datacá-nsià ñà-nì cusobrá sàhá màsà
ndáñúhú ni-iyuhá.

13 Ñàyùcàndùá, nì dàtàcá-nè ñà-nì ndòo
ma na ní nsihi nì xixi nsidaa-né. Te nùù
ùhùn pan mà nì cuyodò gá ùxìn ùì ìcà sìcàté
chitu pedazu-ñà.

14 Dandu nì cundaà ini nèhivì yucán iin
milagru nduá nì quida-ya, ñàyùcàndùá nì
cachi-nè:

—Ñà-ndáà nduá, Jesús yohó nduú ana
xíndiatu-nda quesaa ñuhìví, divi nècuàchì
icúmí càhàn cuenta xi Dios.

15 Doco Jesús, ináhá-yâ nansa xínihnu
ini-nè quida-ne, divi ñà-cùní-nè tnii-neyà
fuerza, te cunduu-ya rey dandacú nùù-né.
Ñàyùcàndùá, nì quecuaán-yá inga xichi,
cuàhàn mindaa-yá ndé nduú yucù.

Nansa nì xìcandodò Jesús nùù tècuìí mar

16 Daaní, nì cuaà quìvì yucán, te nì nuu
nècuàchì dacuahá-yá dècuèndè yuhù tècuìí
cuáhà mà. 17 Nì sàcùñuhu-ne ini lancha,
te nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè inga ladu
mar tii ma, cuní-nè cùhùn-nè ñuu Caper-
naum. Te nì cuñaà, te tàñáha ga quesaa
Jesús. 18 Dandu nì quesaha caná fuerte
tàchì, ñàyùcàndùá, ducún nì nacuahnu
todò tècuìí. 19 Te na sácuàhàn-nè ini lan-
cha mà nahi ùhùn ò ìñù kilómetro, dandu
nì xini-nè jaàn vàxi-ya, xicándódo-yá nùù
tècuìí, te sà-ìtúú-yá quesaa-yà ndé cuàhàn
lancha. Doco mii-né, nì yùhí-nè. 20 Dandu nì
cachi-yà xì-né:

—Yùhù nduí; màsà yúhî-nsià.

21 Ñàyùcàndùá, nì dàyáha-neyà ini lan-
cha, cudîì ini-nè. Te vichi vichi na iin
cachí sànì sàà lancha mà dècuèndè ñuu ndé
nchícùn-nè cuàhàn-nè.

Nansa nì yàha stná nèhivì mar nandúcú-nê Jesús, te nì cachi-yà xì-né nansa sáhatahvì-yá vida ndiaha

22 Daaní, inga quìvì, te nì nataca cuàhà tú
nèhivì yuhù mar (ndé nì quee lancha), te
ináhá-nê imindaa-nú nìsa ìa yucán, te vichi
cuàhàn nsihi nècuàchì dacuahá-yá inì-nu.
Doco ináhá stnâ-nè ñà-có-cùtnáhâ-yá xì
nècuàchìmà cuàhàn, vàchi micuísi-né
cuàhàn-nè. 23 Doco después nì caquesaa
tu itnii gá lancha nì quixi dècuèndè
ñuu Tiberias nì quesaà-nu ndé ndoó
nèhivì cuáhà mà, divi lugar ndé nì
caxixi-ne pan na ní naquimanì-yá sàhà-ñá.
24-25 Ñàyùcàndùá, na ní cundaà ini nèhivì
yucán, ni còò-yá, te ni còò stná nècuàchì
dacuahá-yá, dandu nì què̀coyo stná-nè ini
lancha, nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè mahì
mar, te nì casaà stná-nè ñuu Capernaum,
nandúcú-nêyà inga ladu mar mà. Te na ní
ndacùhun-neyà, nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿índù hora nì quesaà-ní
yohó?

26 Te nì cachi-yà xì-né:

—Cunini-nsia palabra yohó: yùhù ináhî
índù chuun nandúcú-nsiâ yùhù. Màdì sáhà
ñà-nì xini-nsià milagru nduá; còó. Sàhà
ñà-nì xixi vàha-nsia, te nì chitu tìxi-nsia
nduá. 27 Doco màsà nácání inì-nsia sàhà
nansa nìhì-nsiá ñà-cutiacu-nsià ñuhìví
yohó, vàchi sacù-ni tiempu cundiaà mà.
Chicá nsiha nanducu-nsiá ñà-ndiaha îì
cutiacù-nsia nicanicuahàn. Te divi ñà-jaàn
nduá sáhatahvì yùhù ana nduú Tnaha
Nèhivì Ñuhìví, vàchi nùù Yua-nda Dios sànì
nìhìtáhvì´ ñà-quide chuun ìì xí-yá.

28 Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—Cachì-ní xì-nsí nansa quida-nsi
sàhà-ñá cundua obra vàha nacua cuní Dios
quida-nda.

29 Dandu cachí-yà xì-né:

—Ñà-cunindisá-nsiá yùhù ana nì
techuún-yá nì quesaa, divi ñà-jaàn nduú
chuun vàha cuní Dios quida-nsia.

30 Dandu cachí-nè xì-yá:

—Pues nú ducán, dandu ¿índù seña
quida-ní cundehè-nsí, te cunindisá-nsí?
¿Índù milagru quida-ní? 31 Vàchi xìì-ndà,
na ní saxìca-ne yucù dàná, nìsa còyo
ñà-ndiaha nani maná nìsa xixi-ne, vàchi
ducán cachí nùù tutu ìì: “Nùù ansivi nì
dàcóyo Yua-nda Dios pan nìsa xixi-ne”.

32 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndácuisì nduá cachí̂ xì-nsiá: pan nì nìhì xìì-nsiá nùù Moisés sànaha ma, cónì sándúú ndisa pan ndiaha vàxi ansivi. Còó. Yuamánì´ nduú ana sáhatahvì xì pan ndisa ndiaha ma. 33 Vàchi pan sáhatahvì mii-yá nduú yùhù ana nì techuún-yá nì quixi ndè gloria sàhà ñà-cutiacu nèhivì ñuhìví.

34 Ñàyùcàndùá, nì cachi nèhivì yucán:

—Señor, nicanicuahàn taxi tahvì-ní nsiùhù pan mà cuxi-nsi.

35 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yùhù nduí nahi pan xi-nsia cuxi-nsia nsìquívì, te cutiacu-nsià. Vàchi nsidaa ana sàà cunindisa-xí, (ndiaha gá cundiatú anima-nè), na ian mà nunca cui-nè doco, te ni mà nunca cui stná-nè tècuìí. 36 Doco nacua nì cachì xì-nsiá, sànì xini-nsià nansa quidé, te có-xìníndísâ-nsiá. 37 Doco sànì chitnùní ini Yuamánì´ ñà-cundoo ana nduú nèhivì xí, te nsidanicuú nècuàchìmà, icúmí-nê (sàà-nè cunchicùn-nè yùhù). Te mà nunca taxí ni-iin ana cuní tnàtuu nùí. 38 Vàchi divi sàhà-ñá quide ñà-ndùá cuní mii-yá nì techuun-xí, ñàyùcàndùá nì quei gloria nì quesaì. Mà váxi quide ñà-ndùá cuní mií. 39 Te ¿ndíà nduá cuní mii-yá nì techuun-xí? Pues, cuní-yà (ñà-iin-ni cundoo viì) nsidaa nèhivì nì sàhatahvì-yá yùhù; có-cùní-yà ndañuhu ni-iin-ne. Dandu na sáà xìnu tiempu, icúmí-nê natiacu nsihi-ne quide. 40 Ñàyùcàndùá, ndéni nèhivì ni cunítnùhu sàhà yùhù ana nduú Dèhemanì-yá, te cunindisá-né yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn cucumi-né, vàchi ducán nì chitnùní ini Yuamánì´. Dandu quìvì xìnu tiempu, icúmí-nê natiacu-nè quide —nì cachi Jesús.

41 Ñàyùcàndùá, nì cuàà nècuàchì raza-yà Judea sàhà-yá ñà-nì cachi-yà nduú-yá pan ndiaha nì quixi gloria. 42 Te dohó nì cachi-nè, iin-ne xì inga-nè:

—Amádi dèhe José nduú Jesús yohó. Ináhá-ndá ana nduú yuadíhí-nê. ¿Índù chuun cachí-nè ndè gloria nì quixi-ne?

43 Ñàyùcàndùá, nì cachi Jesús xì nècuàchì yucán:

—¿Índù chuun cuáà-nsià ducán? 44 Mà níhì ni-iin nèhivì nàcùnihnu ini-nè yùhù nú cónì níhìtáhvì-né ducán nùù Yuamánì´ nì techuun-xí; doco nú ni níhìtáhvì-né ducán, dandu na quívì xìnu tiempu, icúmî danátiácuì-nè. 45 Sànaha nì tiaa nècuàchì profeta nùù tutu ìì, te dohó nì cachi-nè: "Cunaha-nsiá, icúmí Dios chinaha-yà nsidaa-né", nì cachi-nè. Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì iníní xí Yua-nda Dios, te cundaà vàha ini-nè, divi nduú nècuàchì icúmí cunchicùn xì yùhù.

46 'Còò ni-iin ni xiní xì Yua-nda Dios. Cuisì mindaa ana nì quixi nùù-yá nì xininùù xì-yá, (divi yùhù). 47 Ñà-ndáà nduá cachí̂ xì-nsiá, nsidaa ana xiníndísá-xí yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn sànì nìhìtáhvì-né. 48 Yùhù nduí nahi pan (cuxi nèhivì), te cutiacu-nè nicanicuahàn. 49 Xìì-nsiá nìsa xìca yucù dàná, nìsa xixi-ne nùnì ansivi nani maná, doco nì xìhì nsihi-ne. 50 Doco pan cáhàn yùhù sàhà-xí, còó. Nùù gloria nì quea vàxan, te nú sànì xixi iin nèhivì-ñá, dandu mà cúí gà-nè. 51 Pues cunaha-nsiá, yùhù nduí pan mà. Nùù gloria nì nui vàxi, te nú ni cúnchícùn iin nèhivì yùhù, dandu nicanicuahàn cutiacu-nè, (na ian) sànì xixi-ne yùhù, te ducán cutiacu-nè. Te ¿índù iñàha cundua cuàhi ñà-cunduu nahi pan mà? Pues divi cuerpu xi cunduu pan mà, vàchi icúmî cuàhi vida xi cuenta xi nèhivì ñuhìví sàhà-ñá nìhì-né cutiacu-nè —nì cachi Jesús.

52 Ñàyùcàndùá, nì quesaha nècuàchì raza-yà Judea mà cuáà-nè entre mii-né, cachí-nè:

—¿Índù modo cuàha nècuàchì yohó iquìcúñú-nè ñà-caxì-ndàñá?

53 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá cachí̂ xì-nsiá yohó: nú màsà cáxi-nsiá cuñu yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, te nú màsà cóhó-nsiá nìí, dandu còò vida ndiaha nùù-nsiá. 54 Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihí-né nìí, vida ndiaha nicanicuahàn icúmí-nê, te icúmí-nê natiacu-nè na xìnu tiempu. 55 Vàchi cuñuì, ñà-cutiacu-ndà nduá, te nìí, ñà-coho-nda nduú stná. 56 Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihí-né nìí, sànì ndèe anima-nè ini anima yùhù, te iá stnáì ini anima mii-né.

57 'Yùhù itiácúì sàhà mii-yá ana nì techuun-xí vàxi, divi sàhà Yua-nda Dios iá nicanicuahàn. Te divi ducání stná xì nsidaa ana saxí xi yùhù, sàhà yùhù cutiacu-nè. 58 Pues, ducán nduú pan nì quixi gloria. Doco tucu iá pan nìsa xixi xìì-nsiá sànaha, vàchi siempre nì xìhì-nè. Cunaha-nsiá, nsidaa ana xìxì-xì pan cachí̂ xì-nsiá vichi, nicanicuahàn cutiacu-nè.

59 Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na iá-yà
veheñùhu ñuu Capernaum dacuahá-yá
nèhivì.

Sàhà palabra xi Jesús nìhì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn

60 Na sánì inini nècuàchì dacuahá-yá
ñà-ndùá nì cachi-yà, dandu nì cachi
dava-ne:
—Ùhì cunindisa-nda ñà-jaàn. Mà
cándísâ nèhivì palabra jaàn.
61 Doco Jesús, ducání ináhá-yâ nansa
xícachi-nè cáhàn ndiaa-nèyà ducán.
Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—¿A có-ndôo ini-nsià sàhà ñà-ndùá nì
cachì? 62 Pues nú coó, (dandu ¿nansa cachi
gà-nsià sàhà) yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví na cuni-nsià yùhù mànaní ansivi
nùhì? 63 Cunaha-nsiá, cuisì sàhà anima-ndà
nìhì-ndà cutiacu ndiaha-nda, màdì sàhà
iquùcúñú-ndà, vàchi còò ni-iñàha nìhì-ndà
nùájàn. Cuisì palabra sànì cachì xì-nsiá
nduá dacútiácú xì anima-nsià. 64 Doco
ináhî mii-nsiá ñà-dava-nsia có-xìníndísâ
ndisa-nsia —nì cachi-yà.
Vàchi dècuèndè antes sà-ìnáhá-yâ ana
xínduu nèhivì có-xìníndísâ, te ináhá
stná-yà índù tiàa cuàhàn cahin xì-yá.
65 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì nsidaa-né:
—Nacua nì cachì xì-nsiá daa, ducán
nduá: mà cúí cunchicùn iin nèhivì yùhù nú
màsà níhìtáhvì-né ducán nùù Yuamání´.
66 Daaní, divi quìvì yucán nì quecuaán
cuàhà nècuàchì dacuahá-yá, nì naxic-
ocuîn ini-nè, cónì cútnáhâ gá-nè xì-yá
cacanuu-ne. 67 Ñàyùcàndùá nì càhàn-yà
xì ùxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá (cónì
quécuáân):
—Mii-nsiá, ¿a nacoo stná-nsià yùhù?
68 Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:
—Señor mío, còò inga gà ana cùhùn-nsì
nùù-xí, vàchi cuisì sàhà palabra xi mii-ní
nìhìtáhvì-nsí vida ndiaha nicanicuahàn.
69 Te xiníndísâ-nsí mii-ní ñà-ndùù-ní Cristu,
divi Dèhemanì mii-yá iá nicanicuahàn. In-
áhá vâha-nsi ñà-jaàn.
70 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ùxìn ùì mii-nsiá sànì nacàxin, doco
iin-nsia nduú nahi ñà-malu.
71 Pues divi palabra mà nì cachi-yà sàhà
dèhe Simón, nècuàchì nani Judas Iscariote,
vàchi divi-ne nduú tiàa cuàhàn cahin xì-yá,
te nduú stná-nè iin nècuàchì dacuahá.

7

Ñà-ndùá nì cachi ñani Jesús xì-yá ñà-có-xìníndísâ-né mii-yá

1 Daaní, después, cuisì ladu Galilea nì
quesaha xicánúú Jesús. Có-cùní gà-yà
cacanuu-ya ladu Judea, vàchi nècuàchì
raza-yà ndoó ladu mà, cuní-nè cahnì-néyà.
2 Doco vichi sà-ìtúú iin vicò nsidácáhnû-né
ladu Judea, divi vicò ndoó-né siahva.
3 Ñàyùcàndùá, nì càhàn ñani Jesús xì-yá,
cachí-nè:
—Vichi chicá vàha quee-ní ladu yohó
cuahán-nî ladu Judea, dandu cuni nsidaa
nècuàchì dacuaha-ní mii-ní, te cundehè
stná-nè milagru quida-ní. 4 Vàchi nú
cuní-ndà cuìtià fama xi-nda nùù nèhivì,
dandu mà quídá dèhé-ndà ñà-ndùá
quida-nda. Ñàyùcàndùá, nú cuàhà guá
ñà-ndùá quida-ní, dandu quida vate-nía
cundehè nsidaa nèhivì —nì cachi-nè
xì-yá, 5 vàchi cunaha-nsiá, ni ñani-yà
có-xìníndísá-xí-yâ.
6 Ñàyùcàndùá, nì cachi Jesús xì-né:
—Tàñáha ga sàà quìvì xí. Doco mii-nsiá,
ndéni tiempu nì cui, vàtùni quida-nsia
ñà-ndùá cudîì inì-nsia. 7 Te mà cúní ùhì
nèhivì ñuhìví mii-nsiá. Doco yùhù, xiní
ùhì-nè yùhù, vàchi cachî xì-né chuun quini
nduá quidá-né. 8 Cuahán-nsià vicò mà;
vàchi yùhù, tàñáha ga cùhìn, vàchi tàsáà
quìvì xí.
9 Ñà-jaàn nduá nì cachi-yà xì-né, te nì
ndòo iì-yá ladu Galilea yucán.

Nansa nì quida Jesús na ní sàhàn-yà vicò ndoó-né siahva

10 Daaní, nì nsihi nì caquihin ñani-yà ichì,
dandu nì quihin stná-yà ichì cuàhàn-yà
vicò mà. Doco cuàhàn dèhé-yà, mà cuáhàn
vate-yá. 11 Te yucán ndé iá vicò mà nì nan-
ducu nècuàchì ladu Judea mii-yá, cachí-nè:
—¿Índù iá Jesús?
12 Te cuàhà gá nì ndatnuhu stná-nè
sàhà-yá. Vàha ga-yà, cachí dava-ne, doco
dava ga-nè, còó, mà váha-ya, vàchi dan-
dahví uun-ya nèhivì, cachí-nè.
13 Doco ni-iin nèhivì, cónì cáhàn vate-né
sàhà-yá, vàchi yúhî-nè nècuàchì ladu Judea
mà.
14 Daaní, sànì cudava vicò, dandu nì
sàà-yà yehè veheñùhu cahnú, te nì que-
saha-yá dacuahá-yá nèhivì ndoó yucán.
15 Ñàyùcàndùá, nì ndulocó nècuàchì ñuu
mà, cachí-nè:

—¡Na nchichí guâ cáhàn nècuàchì yohó,
te cónì xìcá-né escuela (xi-nda)!
16 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Cunaha-nsiá, màdì dìnì yùhù taví
ñà-ndùá dacuahí nèhivì. Vàchi divi mii-yá
nì techuun-xí vàxi nduú ana nì chit-
nùní inì-xi nansa coo ñà-ndùá chináhì.
17 Te ndéni nèhivì nì cui, nú iá volun-
tad xi-ne quida ndisa-ne ñà-ndùá cuní
Dios, vàtùni sàà-nè cundaà ini-nè sàhà
palabra chináhì, a divi dìnì mií queá, te
ò Dios chindéé xî. 18 Vàchi nú inì-ni
mii-nda chítnùní ini-ndà índù palabra chi-
naha-ndà, dandu náhà claru cuisì cuní-ndà
tavà-ndà tnùñuhu xí mii-nda. Doco nú
nandúcú-ndá nansa quee tnùñuhu xí ana nì
techuun-xi-nda vàxi, dandu vàtùni cundaà
inì-xi, ñà-ndáà nduá cachí-ndà, màdìá dan-
dahví-ndà nèhivì nduá.
19 'Moisés nì sàha xi-nsiá ley sànaha. Doco
ni-iin-nsia có-quìdá ndisa-nsia ñà-ndùá
cachí ley mà. ¿Índù chuun cuní-nsià
cahnì-nsiá yùhù?
20 Dandu nì cachi nèhivì cuáhà yucán:
—Ndisa sànì culocó-nî nì quida ñà-malu.
¿Ana cuní cahnì xì-ní cahan-ní?
21 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Sànì ndulocó nsidaa-nsiá sàhà imindaa
milagru nì quide. 22 (Ináhá-ndá), sànaha nì
saquin Moisés iin ley ñà-màcòo seña xi Dios
ìcà-ndà. Doco màdì mii Moisés nduú ana
nì chitnùní inì-xi ñà-coo estilu mà, vàchi
xìì-ndà chicá antes nduú ana nì dàquésáhá
xân. Ñàyùcàndùá, ducan quida-nda
vichi, mate iin quìvì descansu nduá,
doco fuerza màcòo seña mà ìcà iin méè.
23 Cundehè-nsiá, dècuèndè stná iin quìvì
descansu saquín stná-nsià seña mà ìcà-vé,
(danácuèhè-nsiàvè) sàhà ñà-cùní-nsià
chivàha viì-nsiá ley mà. Te yùhù, divi
stná quìvì descansu mà nì sandua na ní
dàndúvàhi iin tiàa, te nì ndòo vàha-ne;
doco sàhájàn xídà inì-nsia. ¿Nansa
nduájàn? 24 (Yùhù cachî xì-nsiá), màsà
cuítnùhu ndevàha-nsia nacua tuxí uun
ini-nsià. Nú cuàhàn-nsià càhàn tnùhù-nsiá
sàhà iin nèhivì, dandu ñà-ndácuisì xiñuhu
cundua cachi-nsià —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì nèhivì tuxí inì-xi nduú-yá iin nèhivì ñuhìví yohó

25 Ñàyùcàndùá, dava nècuàchì ñuu
Jerusalén yucán, nì cachi-nè iin-ne xì
inga-nè:
—¿Amádi nècuàchì jaàn nduú tiàa
cuní-nè cahnì-né? 26 Doco cundehè-nsiá,
jaàn iín-né mahì nèhivì, chináhá-nè, te còá
cachí nècuàchì cuní dandáñúhú xí-nê. ¿A
vihi-ni sànì nacuni tè-xídandacú nùù-ndà
ñà-divi Cristu (nì quixi nùù Dios) nduú-né?
27 Doco nsiùhù, còó, vàchi sà-ìnáhá-nsî índù
nì quixi nècuàchì jaàn. Vàchi na quívì quixi
mii-yá ana nduú ndisa Cristu, mà cúndáà
inì-xi índù nì quixi-ya —nì cachi-nè.
28 Ñàyùcàndùá, ndee ní càhàn Jesús
xì nèhivì dacuahá-yá yehè veheñùhu,
cachí-yà:
—¿A ináhá-nsiâ yùhù (tuxí inì-nsia)? ¿A
ndisa ináhá-nsiâ ndévì nì quixi? Pues yùhù,
màdìá inì-ni mií nì ndàcú inì quixi; còó. Iá
ana nì techuun-xí vàxi, te vàtùni cahvi-nda
xi-yá. Doco mii-nsiá, có-ìnáhá-nsiâyà.
29 Yùhù, ndisa, ináhî mii-yá, vàchi divi-ya
nduú ana nì techuun-xí, te ñàyùcàndùá
nùù mii-yá nì quixi —nì cachi Jesús.
30 Ñàyùcàndùá, nì nanducu nècuàchìmà
nansa tnii-neyà, doco cónì níhì-né
quida-neà, vàchi tàñáha ga sàà quìvì cuu
xi-yá ducán. 31 Doco cunaha-nsiá, cuàhà
gá nèhivì itá yucán nì xinindisá stná-nè
mii-yá, te nì cachi-nè:
—Cuàhà gá milagru quidá Jesús yohó.
Ádi có-xìñùhù gá cundehè gá-ndà milagru
sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi rey ndiaha nì
quixi nùù Dios nduú-yá.

Nansa nì quixi policía cuenta xi nècuàchì fariseu ñà-catnii-tè Jesús

32 Dandu nì caxinitnùhu nècuàchì
fariseu ñà-ndùá cachí nèhivì sàhà-yá.
Ñàyùcàndùá, mii-né xì dùtù xícusahnú,
nì càhàn-nè xì policía ñà-cùhùn-te
catnii-tèyá.
33 Dandu nì càhàn-yà xì nèhivì inga xichi,
cachí-yà:
—Sacù-ni tiempu coo guè xì-nsiá yohó,
dandu icúmî nùhì nùù ana nì techuun-xí
vàxi. 34 Te mate ni nándúcú-nsiâ yùhù, doco
mà ndácùhun-nsia yùhù, vàchi ndé cùhìn,
mà cúí sàà-nsià.
35 Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì
ndatnuhu-né entre mii-né, cachí-nè:
—¿Índù cùhùn nècuàchì yohó, te
(cachí-nè) mà cúí ndacùhun-ndané? ¿A
cúhùn xìcà-né ñuu griegu ndé ndoó stná
nècuàchì raza-ndà, te dacuahá-né nècuàchì
griegu mà? 36 Có-sânìhì ini-ndà ñà-càchí-nè
ñà-mà cúí ndacùhun-ndané, mate ni

nándúcú-ndánê, te mà cúí sàà stná-ndà
lugar ndé cùhùn-nè —nì cachi nèhivì mà.

Na ian queé fuerte tèñuhu iin yùte limpiu,
ducán fuerte icúmí Dios cuàhatahvì-yá vida
ndiaha xí-yá ini anima-ndà

37 Daaní, nì sàà quìvì nì xìnu vicò mà, divi
quìvì chicá nducáhnû. Dandu nì ndacuiin
Jesús mahì nèhivì, te nì càhàn ndee-yá,
cachí-yà xì-né:
—Nú iá ana xíhì tècuìí, dandu ni quixí-né
nùí, te coho vàha-ne. 38 Vàchi nú xinídísâ
iin nèhivì xì´, ducán queá nùù-né na ian
caná fuerte tècuìí ini anima-nè, te xítià-te,
nduú-te nahi tècuìí coho-nda cutiacu-ndà
nicanicuahàn, divi nacua cachítnùhu nùù
tutu ìì —nì cachi-yà.
39 Doco tècuìí nì cachi-yà mà nduú (ejem-
plu, vàchi cunaha-nsiá), Espíritu Ìì nduú
tècuìí mà, te nsidaa ana xinídísá-xí-yá,
icúmí-nê nìhìtáhvì-né Espíritu Ìì mà. Doco
tàñáha ga cuàhatahvì Dios Yà-ìì mà, vàchi
tàñáha ga nanihì Jesús tnùñuhu ndiaha
xí-yá.

Nansa nì ndatnuhu nèhivì cuáhà sàhà
Jesús

40 Daaní, na ní inini dava nècuàchì itá
yucán ñà-ndùá nì cachi-yà, dandu nì
cachi-nè:
—Ndisa, nècuàchì ndiatu-nda quesaa
càhàn cuenta xi Dios nduú ana yohó.
41 Te dava ga-nè, cachí-nè:
—Divi rey ndiaha Cristu nduú nècuàchì
yohó.
Doco dava ga-nè, nì cachi-nè:
—¿A tuxí inì-nsia rey ndiaha Cristu cun-
duu iin nècuàchì nì quixi ladu Galilea (nahi
Jesús)? 42 Amádi cachítnùhu tutu ìì sàhà rey
mà ñà-divi yohòtéhè-yá nduú David, te ñuu
nècuàchìmà nani Belén cunduu ñuu-yà,
cachá`.
43 Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nèhivì
sàhà-yá. 44 Te mate cuní dava-ne
tnii-neyà, doco ni-iin-ne có-sâhandee
ini-nè quida-neà.

Nansa nì cachi nècuàchì xídandacú
ñà-có-càndísâ-né Jesús

45 Daaní, na sámànuhù tè-xínduu policía
ndé ndoó dùtù xícusahnú xì nècuàchì
fariseu, te nì cachi nècuàchìmà xì-té:
—¿Índù chuun cónì sándácá-nsiá Jesús
quixi?
46 Te nì naxiconihí policía, cachí-te:
—Còò inga ana cáhàn ndiaha guá na
cáhàn nècuàchì yucán.
47 Dandu nì cachi nècuàchì fariseu mà:
—¿A ndé` stná mii-nsiá sànì
dàndàhví Jesús? 48 Cundehè-nsiá nsiùhù
tè-xídandacú, ¿a sánì xinindisá-nsí? Còó,
ni-iin-nsi. Te ¿ò dává gá nècuàchì
fariseu? Còó. Ni-iin-ne, có-xìnídísâ-né.
49 Doco dava ga nèhivì ndahví yucán,
ni có-ìnáhá-nê nansa cachí ley ìì,
sàháyùcàndùá icúmí-nê nìhì-né castigu
xi-ne —nì cachi nècuàchìmà.
50 Cunaha-nsiá, yucán iá stná Nicodemo,
divi nècuàchì nì sàhàn nùù Jesús daa, vàchi
iin nècuàchì xídandacú nduú stná-nè. Te
vichi nì càhàn stná-nè xì nsidaa com-
pañeru-nèmà, cachí-nè:
51 —(Ñánì), ndéni nèhivì ní cui, nú
cuní-ndà nsidandaà-ndà sàhà-né, dihna
icúmí-ndá cunini-nda nansa cachí mii-né,
dandísá, vàtùni cundaà ini-ndà sàhà chuun
xi-ne. Amádi ñà-jaàn nduú stná ley xi-nda.
52 Doco nì naxiconihí compañeru-nèmà
cachí-nè:
—¿A ndé` stná mii-ní nduú stná-ní iin
nècuàchì ladu Galilea? Nanducu váha-ní
(nùù tutu ìì), dandu cundaà inì-ní, còò
ni-iin nècuàchì cáhàn cuenta xi Dios quixi
ladu Galilea —nì cachi-nè.
53 Dandu nsidaa-né nì nacuitià-nè
mànuhù-né vehe-ne.

8

Ñà-ndùá nì cachi Jesús xì iin nècuàchì ñahà
cónì quìdá víí

1 Daaní, nì quee Jesús cuàhàn-yà yucù
Olivo. 2 Dandu inga quìvì na ní tùinuù,
vàxi tu-ya veheñùhu cahnú. Te nì nataca
cuàhà gá nèhivì nùù-yá; te nì sàcòo-ya nì
chinaha-yànè. 3 Dandu yucán nì sàà stná
itnii maestru ináhá ley sànaha, xì stná dava
nècuàchì fariseu, xíndaca-ne iin nècuàchì
ñahà nì sàà, te nì chicani-ne nècuàchìmà
nùù-yá, vàchi ñahà mà, nì càhàn-nè xì
iin nècuàchì có-ndùú nècuàchì vehe-ne.
4 Ñàyùcàndùá nì cacachi nècuàchì tiàa ma
xi-yá:
—Maestro, nì tnii-nsi ñahà yohó na
quidá-né iin cuàchi. 5 Te cachí ley xi Moisés
ñà-ìcúmí-nê cui-nè xì yùù nú quidá-né
ducán. Doco mii-ní, ¿nansa cachí-nî
quida-nda?
6 Ducán nì cachi nècuàchìmà, áma
cáchí-yà iin ñà-có-ndìá ìcà-yá cahan-né,
te ducán nìhìndèè-né daquée cuàchi-ne
dìquì-yá. Doco mii-yá, nì nàcòo ndee

ni-ya, tiaá-yá nùù ñuhù xì dìnìndàhá-yà.
7 Dandu chicá cuàhà nì ndàcàtnùhù-né
nùù-yá, ñàyùcàndùá, nì nàcòo ndaà-yà, te
nì cachi-yà xì-né:
—Nú iá ndisa iin-nsia còò ni-iin falta-xi,
dandu divi ni cúndúú primeru caniyuu-xi
nècuàchì yohó.
8 Dandu ingà tu nì nàcòo ndee-ya, tiaá
tú-yá nùù ñuhù. 9-10 Doco nsidaa nècuàchì
itá yucán, ináhá-nê iá stná cuàchi-ne.
Ñàyùcàndùá, dihna nècuàchì chicá sahnú
nì caquee cuàhàn, dandu después nì caquee
stná iin iin nècuàchì dava ga mà cuàhàn-nè,
ndé mii Jesús nì ndòo, xì stná nècuàchì
ñahà mà. Dandu nì nàcòo ndaà-yà, te
nì xini-yà ndélà mindaa nècuàchìmà iín.
Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:
—Señora, ¿a sácuàhàn nsidaa nèhivì
daquée cuàchi dìquì-ní? ¿Á coo cá ana cuní
cahnì xì-ní?
11 Dandu nì cachi nècuàchìmà:
—Còó, Señor; còò cá iin.
Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Pues ni yùhù, có-cùní stnáì cuì-ní.
Cuahán-nî, te màsà náxícócuîìn-ní quida
gà-ní cuàchi ma —nì cachi-yà.

Jesús nduú ana datnúù xì sàxìnítnùní nèhivì ñuhìví

12 Daaní, nì càhàn gà Jesús xì nèhivì
yucán, cachí-yà:
—Yùhù nduí ana datnúù xì sàxìnítnùní
nèhivì ñuhìví. Ñàyùcàndùá, nsidaa ana
nchícùn xì´, icúmí cutnuù ndiaha nùù ichì
nchícùn-nè, te ducán nìhìtáhvì stná-nè
vida ndiaha, vàchi mà nunca cunduamà
ichì ñáa.
13 Dandu nì cachi nècuàchì fariseu xì-yá:
—Còó, mà ndìsá, vàchi cuisì mii-ní
ndeníhí vàha-ní mii-ní.
14 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Mate mií cáhìn sàhà-xí, doco vàtùni
cundiaa mà, vàchi ináhî índù nì quei
vàxi, te ináhî índù icúmî nùhì. Doco
mii-nsiá, có-ìnáhá-nsiâ índù nì quei vàxi,
ni có-ìnáhá stnâ-nsià índù icúmî nùhì.
15 Indéhe uun-nsia nansa quidá nèhivì, te
ñà-jaàn cachí-nsià sàhà-né, a quidá víi-né, ò
á coó. Doco yùhù, có-càchî nú quidá víi-né,
ò á coó. 16 Doco nú ndisa indéhí sàhà-né,
dandu ñà-ndácuisì nduámà, vàchi màdì
cuisì yùhù nduú ana cachí ducán, vàchi
cutnáhâ stná Yuamánì´ xì´, divi mii-yá ana
nì techuun-xí vàxi. 17 Cachí ley xi-nsia:
xì ùì testigu vàtùni cunindisa-nda ñà-ndáà
nduá cachí-nè. 18 Pues, cunaha-nsiá, yùhù
nduú iin ana cáhàn favor xi. Daaní, iá
stná mii-yá nì techuun-xí, divi Yuamánì´, te
cáhàn stná-yà favor xi.
19 Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:
—¿Índù iá yua-ní?
Te nì cachi-yà xì-né:
—Mii-nsiá, ni có-ìnáhá-nsiâ yùhù, ni
có-ìnáhá stnâ-nsià Yuamánì´. Vàchi nú
ni cúnáhá ndisa-nsia yùhù nì cùí, dandu
ñà-jaàn nìhì stná-nsià cunaha stná-nsià
mii-yá.
20 Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na ní
dàcuàhá-yá nèhivì ndoó yehè veheñùhu
cahnú yatni ndé itá alcancía xi Dios. Doco
còò iin ni tnii-xi-yá, vàchi tàñáha ga sàà
quìvì cuu xi-yá ducán.

Nansa nì cachi Jesús icúmí-yâ cùhùn xìcà-yá, te mà cúí cunchicùn stná nèhivì có-xìníndísâ

21 Daaní, nì cachi tu Jesús xì nècuàchì
yucán:
—Yùhù icúmî cùhùn xìqué, te mii-nsiá,
icúmí-nsiâ nanducu-nsiá yùhù, doco na
quívì cui-nsià, icúmí-nsiâ cui-nsià xì
cuàchi-nsia. Te lugar ndé cùhìn, mà cúí
cùhùn stná-nsià.
22 Ñàyùcàndùá, nì cachi nècuàchì raza-yà
Judea mà entre mii-né:
—¿A vihini cahnì nècuàchì jaàn
mii-né, ñàyùcàndùá nì cachi-nè lugar ndé
cùhùn-nè mà cúí sàà stná-ndà?
23 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nèhivì ñuhìví yohó xínduu-nsia, doco
yùhù, dìquì-xí ansivi nì quixi, có-ndùí
nèhivì ñuhìví yohó. 24 Ñàyùcàndùá nì
cachì xì-nsiá daa ñà-ìcúmí-nsiâ cui-nsià xì
cuàchi-nsia. Vàchi nú có-xìníndísâ-nsiá
yùhù ñà-ndùí ana nì cachì xì-nsiá, dandu
quìvì cui-nsià cunsida ìì-nsiá cuàchi-nsia.
25 Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-yá:
—Pues, mii-ní ¿ana divi nduu-ní?
Te nì cachi-yà xì-né:
—Ndè primeru sànì cachì xì-nsiá ana
nduí. 26 Te cuàhà gá icúmí guê cundehí,
te cachì sàhà-nsiá. Cunaha-nsiá, palabra
ndàcuisì nduá cachí mii-yá ana dìchúún-xí
vàxi. Nùù mii-yá nì sàcùnahí cachì nsidaa
ñà-ndùá cachî xì mii-nsiá nèhivì ñuhìví
yohó —nì cachi Jesús.
27 Doco nèhivì yucán, cónì sánìhì ini-nè
ñà-divi Yua-nda Dios cáhàn-yà sàhà-xí.
28 Ñàyùcàndùá nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú sànì sàà-nsià nì chituu ducún-nsià
yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, dandu
cundaà ini-nsià ñà-divi yùhù nduí ana
cachî xì-nsiá, te màdì dìnì mií chítnùní
inì quide ñà-ndùá quidé. Cuisì quidé
ñà-ndùá nì dàndàcú Yuamánì´ nùí, te divi
ñà-jaàn nduá cachî xì-nsiá. 29 Cunaha-nsiá,
divi Yuamánì´ nì techuun-xí vàxi, te
nicanicuahàn iá-yà cutnáhâ stná-yà xì´; mà
nunca nacóó-yá yùhù, vàchi nicanicuahàn
quidé ñà-ndùá cudîì ini-yà.
30 Ducán nì cachi Jesús, te sàhà palabra
jaàn nì sàà nì xinindisá cuàhà gá nèhivì-yá.

Ndoó nèhivì iníní xí Dios, te ndoó nèhivì iníní xí cuàchi

31 Daaní, nì càhàn Jesús xì nèhivì
xiníndísá-xí-yâ, cachí-yâ:
—Nú iin-ni cunindisá vàha-nsia, dandu
cunduu ndisa-nsia nèhivì xí, 32 te sàà
stná-nsià mànìhì ini-nsià ñà-ndùú palabra
ndàcuisì. Te divi sàhà palabra mà
icúmí-nsiâ caquee-nsia libre.
33 Dandu nì cachi nèhivì xì-yá:
—Nsidaa-nsí, yohòtéhè-nsí nduú Abra-
ham, te ni-iin xichi cónì ía ni-iin lamú dan-
dacu-xi nùù-nsí. Ñàyùcàndùá, ¿índù chuun
cachí-nî ñà-ìcúmí-nsî quee-nsi libre?
34 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Palabra ndàcuisì nduá yòhó cachî
xì-nsiá: nsidaa ana tùha quida xi cuàchi,
divi cuàchi ma nduá dàndàcù-xì nùù-né
vida xi-ne, na ian peón xi cuàchi ma
nduú-né. 35 Te iin peón, màdì nicanicuahàn
coo-tè vehe lamú xi-tè. Tucu iá xì dèhe
iin lamú, nicanicuahàn icúmí-nê coo-ne
nùù nècuàchìmà. 36 Ñàyùcàndùá, nú sànì
dàcácu Dèhemanì (Dios) mii-nsiá, te sànì
quee-nsia libre, dandísá, libre dahuun
icúmí-nsiâ cundoo-nsia. 37 Yùhù ináhî
Abraham nduú yohòtéhè-nsiá. Doco vichi
cuní-nsià cahnì-nsiá yùhù, vàchi có-ndôo
inì-nsia xì ñà-ndùá cachî xì-nsiá. 38 Cuisì
ñà-ndùá sànì xinì nùù Yuamánì´ nduá
cachî xì-nsiá, te ducán stná mii-nsiá,
ñà-ndùá nì inini-nsia nùù yua-nsiá, divi
nduá quidá stná-nsià.
39-40 Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:
—Nsiùhù, Abraham nì sanduu primeru
yua-nsí.
Te nì cachi Jesús xì-né:
—Nú ndisa Abraham ni cúndúú
yohòtéhè-nsiá nì cùí, dandu icúmí-nsiâ
quida viì-nsiá nacua nìsa quida nècuàchìmà
sànaha. Doco vichi cuní-nsià cahnì-nsiá
yùhù, mate palabra ndàcuisì nduá cachî
xì-nsiá, te nduú stná mà palabra nì
inini nùù Dios. Cunaha-nsiá ni-iin xichi
cónì cùní Abraham quida-ne nacua cuní
mii-nsiá quida-nsia xì´. 41 Doco mii-nsiá,
nacua quidá yua-nsiá, divi ducán quidá
stná-nsià.
Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:
—Nsiùhù, có-ndùú-nsí dèhe ndahví.
Mindaa Yua-nsí iá, te divi nduú Dios.
42 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Nú Dios ni cúndúú yua-nsiá nì cùí,
dandu icúmí-nsiâ cuu ini-nsià sàhí, vàchi
nùù mii-yá nì quei vàxi. Màdì yùhù nì
nácání mií inì quixi, còó. Divi mii-yá
nì techuun-xí vàxi. 43 Te ¿índù chuun
mà cùì mànìhì inì-nsia ñà-ndùá cachî
xì-nsiá? Pues divi sàhà-ñá mà cúndéé
inì-nsia cunindisá-nsiá palabra xi. 44 Vàchi
divi ñà-malu nduú yua-nsiá, te nacua
cudîì ini quisì mà quida quini-sì, divi
ducán stná mii-nsiá, cudîì stná inì-nsia
quida-nsia ducán. Dècuèndè tiempu
chicá antes cudîì inì-si dacahní stnahá-si
nèhivì. Mà nunca tùha-sì quida-sì ni-iñàha
nduú ñà-ndáà, vàchi còò ni-iin palabra
vàha nihnú inì-si. Te na cáhàn tnùhù-sí,
(màsà ndúlócô-ndà), vàchi ducání tnuhu
ini anima-si. Tnuhu-sí, te yua ñá-tnùhù
nduú-si. 45 Te yùhù, sàhà-ñá cachî
xì-nsiá ñà-ndùú ñà-ndácuisì, ñàyùcàndùá
có-xìníndísâ-nsiá yùhù. 46 Te nú iá
cuàchi nì quide cahan-nsiá, dandu ¿índù
chuun có-càchí claru-nsiàñà? Doco te
nú ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá, dandu
xiñuhu cunindisá-nsiá yùhù. 47 Nsidaa ana
nduú nèhivì xí Dios, cudîì ini-nè cunini-ne
palabra vàxi nùù-yá. Doco sàhà-ñá
có-ndùú-nsiá nèhivì xí-yá, ñàyùcàndùá
có-ìníní-nsiá palabra xi-ya —nì cachi Jesús.

Sà-ìá Jesús na táyôo nèhivì sànaha

48 Dandu nì càhàn tu nèhivì raza-yà Judea
xì-yá, cachí-nè:
—Ádi ñá-ndâà nduá cachí-nsì, iin
nècuàchì samaritanu (sìquini) nduu-ní, te
iá stná iin ñà-malu anima-ní.
49 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Còò ñà-malu anímè. (Na cáhìn
xì-nsiá), cuisì cunî quee tnùñuhu xí
Yuamánì´. Doco mii-nsiá, cahíchì inì-nsia
yùhù. 50 Có-nàndúquî nansa tavà nèhivì
tnùñuhu xí mií, vàchi iá iin ana quida-xi
ñà-jaàn, te mii-yá nduú stná ana icúmí
nsidandaà viì sàhà nsidaa chuun. 51 Palabra
ndàcuisì nduá cachî xì-nsiá yohó: nú ni

chívàha iin nèhivì ñà-ndùá chináhì, dandu
mà nunca sàà-nè cui-nè nicanicuahàn.
52 Dandu nì cachi nècuàchì raza-yà Judea
yucán:
—Vichi sànì cundaà ndisa ini-nsì iá
ñà-malu anima-ní, vàchi sànaha nì xìhì
Abraham yucán, te nì xìhì stná nsidaa
profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios. Doco
mii-ní cachí-nî mà nunca sàà cui nèhivì
chívàha xi ñà-ndùá cachí-nî. 53 ¿A tuxí
inì-ní chicá ndiaá-nî nùù xìì-ndà Abraham?
Vàchi còò gá ndómà, xì stná profeta nìsa
cahàn cuenta xi Dios, sànì caxihì nsihi-ne.
¿Ana divi nduu-ní cahan-ní?
54 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Nú mií ni cachí̀ ñà-chicá ndiaí̀,
dandu, mà cúndiáá̀ mà. Vàchi divi
Yuamání̀ nduú ana icúmí tavà xì tnùñuhu
xí yùhù, mate mii-yá nduú ana càhvì
stná-nsià, cachí-nsià. 55 Doco mii-nsiá,
có-ìnáhá-nsiâyà; cuisì yùhù, ndisa, in-
áhî-yà. Te nú ni cachí̀ có-ìnáhî-yà, dandu
cunduu stnáì tè-tnùhù nahi mii-nsiá.
Doco yùhù, ináhî mii-yá, te chívàhi
ñà-ndùá cachí-yà. 56 Xìì-ndà Abraham mà,
nì cudìì ini-nè ñà-nìhìtáhvì-né cuni-nè
tiempu (quesaì ñuhìví yohó). Ñàyùcàndùá,
contentu nì ndòo-ne na ní cuu ndisa
ñà-jaàn.
57 Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:
—¡Mii-ní, ni có-xìcà-ní ùì dico ùxìn cuìà,
te ináhá-nî Abraham cahan-ní!
58 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Cunaha-nsiá, tàyóo Abraham, doco
yùhù sà-ìé̀.
59 Ñàyùcàndùá nì dàtàcá nècuàchìmà yùù
cuàhàn-nè cahnì-néyà nì cùí, doco nì
quee dèhé-yà veheñùhu ma nì chindaà-yà
mahì-né cuàhàn-yà.

9

Nansa nì dàndúvàha Jesús iin nècuàchì cuaá dècuèndè quìvì nì cacu-ne

1 Dandu nì yàha Jesús chicá nùù-xí, te
nì xini-yà yucán iá iin nècuàchì cuaá,
dècuèndè nì cacu-ne cuaá-nè. 2 Te nì
xìcàn tnùhù nècuàchì dacuahá-yá nùù-yá,
cachí-nè:
—Maestro, ¿ana cuàchi-xi nduá, te cuaá
nècuàchì yohó nì cacu-ne? ¿A yuadíhí-nê
iá cuàchi-xi, ò mii-né?
3 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Ni còò cuàchi ni quidá nècuàchì yohó,
ni stná yuadíhí-nê. Cunaha-nsiá, sàhà-ñá
ni sáà nèhivì cundaà ini-nè ñà-ndiaha guá
quidá Dios, ñàyùcàndùá nì cuu xi nècuàchì
yohó ducán. 4 Yùhù, na iá va quìvì, icúmî
quide obra ndiaha nì sàcùnahí nùù mii-yá
ana nì techuun-xí vàxi; vàchi (vàxi iin
tiempu ùhì) nàcuììn tnùù, dandu mà cúí gá
quida ni-iin nèhivì chuun xi mii-yá. 5 Yùhù,
na iá ve ñuhìví yohó, chuun xi nduá datnúì
sàxìnítnùní nèhivì.
6 Dandu nì nsihi nì cachi-yà ducán,
nì dàcóyo-ya tèdìí-yà ñuhù, te nì qui-
davàha-ya iyuhu ndèhì nì dàcánúú-yâ nùù
nècuàchì cuaá mà. 7 Te nì cachi-yà xì-né:
—Vichi cuahán-nî quisi-ní ndé ñuhú
tècuìí pila nani Siloé.
Pues cunaha-nsiá, quìvì Siloé mà cuní
cachá̀ dàhàn ñuu yucán ñà-sànì techuún
nèhivì-ndó. Ñàyùcàndùá, nì sàhàn tiàa ma
nì quisi-ne, te na mándixi-ne sàtùínúù-né.
8 Dandu nsidaa nècuàchì ndoó yatni ndé
iá-nè, xì stná dava ga nècuàchì ináhá xí-nê
antes cuaá-nè, nì cachi-nè:
—¿Amádi nècuàchì tiàa jaàn nduú ana
nìsa ìa xícàn xì caridad?
9 Te dava-ne, cachí-nè:
—Divi nduú-né.
Te dava ga-nè, cachí-nè:
—Còó, cuisì na indéhe nècuàchì cuaá mà,
ducán indéhe stná nècuàchì yohó.
Doco nècuàchì nì sanduu nècuàchì cuaá
mà, nì cachi-nè:
—Divi nduí.
10 Dandu nì cacachi nècuàchì yucán xì
nècuàchìmà:
—¿Nansa nì cuu nì natùinuù-ní?
11 Te nì cachi nècuàchìmà:
—Iin tiàa nani Jesús, nì quidavàha-ne
iyuhu ndèhì nì dàcánúú-né nùí, te nì
cachi-nè xì́: "Cuahán-nî ndè pila Siloé, te
quisi-ní". Ñàyùcàndùá, ducán nì quide, te
nì natùinuì́.
12 Dandu nì cachi nèhivì mà xì-né:
—Pues vichi, ¿índù iá tiàa ma?
Te nì cachi nècuàchìmà:
—Có-cùndáà inì.
13 Dandu nèhivì yucán, ndacá-né
nècuàchìmà cuàhàn nùù nècuàchì fariseu.
14 Vàchi cunaha-nsiá, quìvì descansu nduá
na ní quidavàha Jesús ndèhì nì dànátùi-ya
nùù nècuàchìmà. 15 Ñàyùcàndùá, nì
xìcàn tnùhù stná nècuàchì fariseu nùù
nècuàchìmà nansa nì cuu nì natùinuù-né.
Dandu nì cachi-nè:

—Nì quidavàha nècuàchìmà ndèhì, te nì
dàcánúú-nê nùí; dandu nì sàhìn nì quisi, te
vichi duha nì natùinuì´.
16 Dandu dava nècuàchì fariseu mà, nì
cacachi-nè:
—Tiàa nì quida ducan xi nècuàchì yohó,
có-ìá-nè ladu xi Dios, vàchi có-chîvàha-ne
quìvì descansu.
Doco dava ga nècuàchìmà, nì cacachi-nè:
—Còó, vàchi nú nècuàchì cuàchi
ni cúndúú nècuàchìmà, dandu mà cúí
quida-ne iin milagru nahi ñà-yòhó.
Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nècuàchì
fariseu mà. 17 Dandu nì cachi tu-ne xì tiàa
nì sanduu nècuàchì cuaá mà:
—Te mii-ní tu, ¿nansa cachí-nî sàhà
nècuàchìmà ñà-sànì dànátùi-ne nùù-ní?
Dandu nì cachi nècuàchìmà:
—Iin profeta cáhàn cuenta xi Dios
nduú-né.
18 Doco nècuàchì xídandacú nùù tè-raza
Judea, cónì xìníndísâ-né ñà-cuàá ndisa
nècuàchìmà na ní cacu-ne. Ñàyùcàndùá, nì
cana-ne yuadíhí nècuàchìmà, 19 te nì xìcàn
tnùhù-né nùù nècuàchì sahnuma, cachí-nè:
—¿A dèhe-nsia nduú nècuàchì yohó, te
a ndísá cuaá-nè na ní cacu-ne, cachí-nsià?
Te nú ducán, ¿nansa nì cuu nì natùinuù-né
vichi?
20 Dandu nì cachi yuadíhí nècuàchìmà:
—Ináhá-nsî dèhe-nsi nduú tè-yòhó,
te ñà-ndáà nduá cuaá-te na ní cacu-tè.
21 Doco có-cùndáà ini-nsì nansa nì cuu
nì natùinuù-té, ni có-ìnáhá stná-nsì
ana nduú nècuàchì nì dàndúvàha xi-té.
Cunaha-nsiá, tè-sàhnú sàndùú-te; nùù
mii-té ndàcàtnùhù-nsiá. Vàtùni nacani-tè
nansa nì cuu xi-té.
22 Ñà-jaàn nduá nì cachi yuadíhí
nècuàchìmà, vàchi yúhî-nè nècuàchì dava
ga raza-nè Judea, vàchi sànì ndatnuhu
váha nècuàchì (dandacú) sàhà nsidaa ana
cachi vate sàhà Jesús ñà-ndùú-yá Cristu (nì
quixi nùù Dios); te vichi sànì tavà-né orden
ñà-mà cóó gá permisu cùhùn nècuàchìmà
veheñùhu. 23 Ñàyùcàndùá, nì cachi yuadíhí
tiàa ma ñà-sàsàhnú dèhe-nemà, chicá vàha
ndàcàtnùhù xì nùù mii-né.
24 Daaní, nì cana tu nècuàchì dandacu-ma
tiàa nì nduvàha ma ñà-tnàtuu-ne, te nì
cachi-nè xì nècuàchìmà:
—Tavà-ní tnùñuhu xí Dios; vàchi nsiùhù,
ináhá-nsî nècuàchì cuàchi nduú nècuàchì
nì càhàn xì-ní.
25 Dandu nì cachi tiàa ma xi nsidaa-né:
—Yùhù, có-cùndáà inì, a nècuàchì
cuàchi nduú-né, á coó. Cuisì imindaa iñàha
ináhî: divi ñà-antes nìsa ìa cuaá dahuin,
doco vichi sànì natùinuì´.
26 Dandu nì cachi nècuàchìmà:
—¿Nansa nì quida-ne xì-ní? ¿Ndíà nduá
nì quida-ne, te nì nanihì-ní vista xi-ní?
27 Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:
—Pues sànì cachì xì-nsiá nsidaámà, te
có-xìníndísâ-nsiá. ¿Índù chuun cuní-nsià
nacani guè xì-nsiá ingà tu? ¿A cuní
stná-nsià yàha-nsia ladu xi Jesús?
28 Dandu nì quesaha nècuàchìmà
cánàhá-nè, cachí-nè:
—Mii-ní, ladu xi nècuàchìmà iá-nî, doco
nsiùhù, ladu xi (xìì-ndà) Moisés iá-nsì.
29 Ináhá-nsî nì càhàn Dios xì Moisés, doco
nècuàchì jaàn, ni có-ìnáhá-nsî índù ladu nì
quixi-ne.
30 Dandu nì cachi tiàa ma xi nsidaa-né:
—Pues ndiaha mánì nduájàn. Ni
có-ìnáhá-ndá índù nì quixi-ne, doco
sànì dàndúvàha-ne nduchìnúì´. 31 Pues
ináhá-ndá ñà-có-ìníní Dios na xícàn tàhvì
iin nèhivì có-quìdá víi. Doco nú nihnú
vàha ini-ndàyá, te quida-nda ñà-ndùá
cachí-yà, dandu quihín casu-yà na xícàn
tàhvì-ndà nùù-yá. 32 Te ni dècuèndè sànaha
có-xìnítnùhu-nda coo ana danátùi xi nùù
iin nèhivì cuaá dècuèndè quìvì nì cacu-ne.
33 Ñàyùcàndùá, sànì cundaà inì, ladu xi Dios
iá Jesús, vàchi nú coó, mà cúí quida-ya
ni-iin milagru.
34 Dandu nì cachi nsidaa nècuàchìmà xì
tiàa ma:
—Mii-ní, dècuèndè nì quesaà-ní ñuhìví
sà-ìá cuàhà cuàchi-ní, te ¿a tuxí inì-ní
cuàhàn-ní chinahà-ní nsiùhù?
Ducán nì cachi-nè, te nì taxi-né
nècuàchìmà tùvèhé.
35 Dandu nì xinitnùhu Jesús nansa
nì cuu xi nècuàchìmà ñà-nì taxi-ñánê.
Ñàyùcàndùá, na ní ndacùhun stnahá-yá
xì-né, nì cachi-yà xì-né:
—¿A xìníndísá-nî mii-yá ana nduú Dèhe-
manì Dios?
36 Dandu nì cachi nècuàchìmà xì-yá:
—Señor, cachì-ní xì´ ana divi nduú-yá,
dandu cunindisé.
37 Te nì cachi Jesús xì-né:
—Sànì xinì-ní mii-yá, vàchi divi nduú
yùhù ana cáhàn xì-ní vichi.
38 Dandu nì cachi tiàa ma:
—Yùhù xìníndísê, Señor mío.
Te nì cahvi-néyà.

39 Dandu nì cachi-yà:

—¿Índù chuun nì quesaì ñuhìví yohó? Divi sàhà-ñá cunahà claru ana quidá víi ndisa; dandu nèhivì cuaá ini anima-xi, vàtùni nìhì-né (cundaà ini-nè, na ian nì) natùinuù-né. Doco nèhivì tuxí inì-xi sàcùndáà vàha inì-xi, mii-né nduú ana icúmí cuaá anima-xi, (mà cúndáà gà ini-nè) —nì cachi-yà.

40 Doco dava nècuàchì fariseu cutnáhâ xí-yâ yucán, nì inini-ne ñà-ndùá nì cachi-yà, te nì cacachi-nè xì-yá:

—Te nsiùhù tu, ¿a cuaá stná ini anima-nsì cahan-ní?

41 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú sànì nacuni-nsià cuaá ini anima-nsià nì cùí, dandu mà cóó gá cuàchi-nsia; doco vichi cachí-nsià (ñà-cùndáà vàha ini-nsià), te claru ináhá-nsiâ nsidaa iñàha. Ñàyùcàndùá, iá ìì cuàchi-nsia.

10

Nansa nì nacani Jesús iin ejemplu sàhà rìì

1 'Palabra ndàcuisì nduá yohó: nú quíhvi dèhé nèhivì ìcà corra ndé có-ndùú yehè, dandu ináhá-ndá nècuàchì vàxi quidacuihna xi rìì xì-ndà nduú-né. 2 Doco nècuàchì quíhvi yehè corra, còó, nècuàchì dìrii-xí nduú-né. 3 Te iá stná peón xi-ne ndiaá xì yehè mà. Te cuisì nùù nècuàchì dìrii-xí nacúná-te. Te na cáhàn nècuàchìmà xì rìì xí-né, nacúnì-siné. Te caná-nèsi quìvì iin iin-sì, dandu queé-si xi-né. 4-5 Te na tavá-nèsi ducán, dandu sácòdònùù-né nùù-sí cuàhàn-nè; te vivìí-ni xínchicùn-siné, vàchi ináhá-sî tàchì stohò-si. Doco inga nèhivì tùcù, còó, mà cúnchícùn-siné. Xinúdèhé-si nùù-né, vàchi có-nàcúnì-si tàchì nèhivì tùcù.

6 Ñà-jaàn nduú iin ejemplu nì nacani Jesús xì nèhivì yucán, doco cónì cúndáà ini-nè ndíà nduá cuní cachàmà.

Pastor ndiaha nduú Jesús

7 Dandu nì càhàn tu Jesús xì nèhivì yucán, cachí-yà:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó: na iin yehè ndé quíhvi rìì, ducán nduú yùhù. 8 Nsidaa ana nì quixi antes, tècuìhnà xínduu-tè, te cutu cuní-te quidacuihna-té rìì xí. Doco nèhivì nduú nahi rìì xí, cónì ndúlócô-nè. 9 Te (nacua nì cachì) ñà-nahi yehè nduí, ñàyùcàndùá, sàhà yùhù vàtùni quìhvi nèhivì, te nìhì-né salvación xi-ne, dandu después cucumi-né vida ndiaha xí-né, na iin rìì sáhàn ndé iá cuàhà pastu, dandu màndixi tu-sì corra-si.

10 'Iin tècuìhnà, cutu quixí-te ñà-quidacuihna-té ñà-ndùá icúmí-ndá, te ò cahnì-téndô, te ò quida quini-tè xì-ndà. Doco yùhù, còó, sàhà ñà-cui nìhìtáhvì nèhivì cutiacu ndiaha-né nicanicuahàn, ñàyùcàndùá nì quesaì (ñuhìví yohó). 11 Yùhù nduú ndise pastor vàha. Te sáhi vida xi sàhà-ñá nìhì nèhivì nduú nahi rìì xí cutiacu-nè. 12 Doco dava tè-ndiàá xì rìì, peón-ni nduú-te, te mà úhì nacoo-tèsí, vàchi có-ndùú ndisa-tè pastor xi-sì; có-ndùú-te meru stohò-si. Ñàyùcàndùá nú nì xinì-te vàxi nsìvòhú, dandu nacóó nihni-tèsí, te xinúdèhé-te; dandu tnií quisì mà-sí, te xítià nihni nsihi-sì. 13 Te ¿índù chuun xinúdèhé tèmà? Pues divi sàhà-ñá nduú-te peón-ni, te có-ndùlócô-te sàhà-sí.

14 'Doco yùhù, pastor vàha ndisa nduí, te ináhá vâhi nèhivì xí. Te mii-né, ináhá stná-nè yùhù. 15 Na ináhá Yuamánì´ yùhù, ducán ináhá stnáì mii-yá. Te yùhù, vida xi sáhi sàhà-ñá càcu nèhivì xí, vàchi nahi rìì xí xínduu-ne. 16 Te ndoó gá más nèhivì nduú nahi rìì xí. Te mate diín xaan ndoó-né vichi, doco icúmî cùhìn cundaqui-nè ndixi; dandu cunchicùn-nè yùhù, te iin-ni nacuatnahá-né xì nsidaa gá ana nduú rìì xí; te mindaa yùhù cundiaì-nè.

17 'Yùhù icúmî cuàhi vida xi, te nú sànì nsihi nì cuu ducán, dandu icúmî naquihin tuià. Sahájàn cuú ini Yuamánì´ sàhí. 18 Cunaha-nsiá, còò ni-iin cui quindiaa xì vida xi. Voluntad xi mií cuàhià. Vàtùni cuàhià, te vàtùni danátiácúì mií, vàchi ducán nì nìhìtáhvì´ nùù Yuamánì´; divi ducán nì cachi-yà xì´ —nì cachi Jesús.

19 Daaní, nècuàchì ladu Judea mà, nì tàhndè dava-ne sàhà ñà-ndùá nì cachi-yà. 20 Cuàhà-né nì (cahíchì ini-nèyà), cachí-nè:

—Iin ñà-malu inácáá ini tè-jaàn. Tè-loco nduú-te. ¿Índù chuun ndulócô-nsià sàhà-té?

21 Doco dava ga-nè nì cachi-nè:

—Còó, màdì iin nècuàchì inácáá ñà-malu nduú nècuàchì cáhàn ducán. ¿A tuxí ini-nsià cui dandúvàha ñà-malu iin nècuàchì cuaá?

Nansa nì cuni tu nècuàchì raza Judea cahnì-né Jesús

22-23 Daaní, nì sàà quìvì nducahnú ñà-nì xìnu veheñùhu cahnú. Tiempu vìxin nì

sandua, te iá tu Jesús ñuu Jerusalén, xi-
cánúú-yá patiu veheñùhu ma ndé nani Por-
tal de Salomón. 24 Te yucán nì sàà stná itnii
nècuàchì raza-yà Judea, cachí-nè xì-yá:
—¿Nadaa ga tiempu cuàhàn-ní chidèhé
gà-ní ana nduu-ní? Nú ndisa mii-yá nani
Cristu nduu-ní, cachi ndàà-ní xì-nsí.
25 Dandu nì cachi Jesús:
—Sànì cachì xì-nsiá, doco có-xìníndísâ-nsiá.
Nì ndacùcahín quìvì Yuamánì´, te nì quide
cuàhà milagru. Xì ñà-jaàn vàtùni cundaà
ini-nsià ana divi nduí. 26 Doco mii-nsiá,
có-xìníndísâ-nsiá, vàchi có-ndùú-nsiá ana
nduú rìì xí, nacua nì cachì xì-nsiá. 27 Vàchi
nèhivì nduú nahi rìì xí, iníní-né na cáhìn
xì-né. Te ináhî-nè, te nchícùn-nè yùhù.
28 Te sáhi-nè vida ndiaha nicanicuahàn, te
mà nunca sàà ndañuhu anima-nè, ni còò
iin tavà xì-né nùù ndahì´. 29 Vàchi nùù
Yuamánì´ nì nìhí nèhivì nduú nahi rìì xí, te
còò cá ana chicá fuerte nùù mii-yá; còò iin
cui dandáñúhú-xí-nê nùù ndahà-yá. 30 Te
yùhù xì Yuamánì´, iin-ni xínduu-nsi —nì
cachi Jesús.
31 Ñàyùcàndùá, nècuàchì raza-yà yucán,
nì dàtàcá tu-ne yùù ñà-caniyuu-néyà, te
cahnì-néyà. 32 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuàhà gá obra vàha sànì quide nì
xini-nsià. Te nsidaa obra mà nduá nì
nìhìtáhvì´ nùù Yuamánì´. Pues ¿índù
obra xi (có-ndiàá), te sàhámà cuní-nsià
cahnì-nsiá yùhù?
33 Dandu nì cachi nècuàchìmà xì-yá:
—Còó, màdì sàhà ñà-nì quìdà-ní obra
cuní-nsì cahnì-nsí mii-ní; còó. Sàhà
ñá-nì cachì-ní iin cuàchi, ñàyùcàndùá ndiá
ìcà-nsí caniyuu-nsí mii-ní, vàchi cuní-nî
ndudava-ní xì Dios, te nèhivì ùún nduu-ní.
34 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Pues, ¿nansa divi cachí nùù tutu nduú
ley xi-nsia? Dohó cachá`: "Nahi dios
xínduu-nsia, cachí`". 35 Pues, ducán cachá`
sàhà nèhivì sànaha ma, mate cuisì nèhivì
ùún nì inini razón xi Dios nduú-né, doco
nahi dios nduú-né, cachá`, te ináhá-ndá,
siempre ñà-ndácuisì nduá cachí tutu ì.
36 Doco yùhù, mate ní nìhí iin chuun ì
nùù Yuamánì´, te nì techuún-yá yùhù nì
quesai ñuhìví yohó, doco cachí-nsià iin
cuàchi nduá ñà-càchî nduí Dèhemanì-yá.
37 Cuisì cundehè-nsiá obra quidé, te nú
có-ndùá nahi obra quidá stná Yuamánì´,
dandu màsà cúníndísâ-nsiá yùhù. 38 Doco
nú dava-ni iá obra quidé xì obra quidá
stná mii-yá, dandu xiñuhu cunindisá-nsiá.
Te mate có-xìníndísâ-nsiá yùhù, doco
siquiera cunindisá-nsiá milagru quidé,
dandu vàtùni sàà-nsià cundaà ini-nsià,
te cunindisá stná-nsià ñuhú saín vida xi
Yuamánì´ anímè, te ñuhú saín stná vida xi
yùhù ini mii-yá —nì cachi Jesús.
39 Dandu nsidaa nècuàchì yucán, tu-
cutu nì cuni-nè tnii-neyà, doco nì càcu-ya
nùù-né.
40 Daaní, inga xichi cuàhàn-yà inga ladu
yùte Jordán ndè lugar ndé nì saquida iì Juan
(Bautista) nèhivì. Te nì cuee chii-yá yucán.
41 Ñàyùcàndùá, cuàhà nèhivì nì casaà stná
nùù-yá yucán, vàchi dohó cachí-nè:
—Còò milagru nìsá quídá Juan
(Bautista), doco nsidaa ñà-ndùá nì cachit-
nùhu-ne sàhà Jesús, divi ñà-ndáà nduá,
(sànì xini-nsì) —nì cachi nècuàchìmà.
42 Te tiempu iá-yà lugar yucán nì
xinindisá cuàhà nèhivì mii-yá.

11

Nansa nì xìhì Lázaro, te nì natiacu-nè

1-2 Daaní, después nì quicuehè iin
nècuàchì ñuu tii Betania nani Lázaro. Te
divi ñuu yucán ndoó stná ùì cùha-ne,
iin-ne nani María, te inga-nè nani Marta.
Te María mà nduú nècuàchì (nì sàà nùù
Jesús después), te nì dàcùchí-né tàtnà
tnàmì sàhà-yá, dandu nì nsida ìchí-nèà
xì idìdínì-né. 3 Pues divi cùha Lázaro mà
nduú ana nì catechuún iin razón nùù Jesús,
cachí-nè xì-yá:
—Stoho-nsì Señor, cuhí vàha nècuàchì
mànì guá nùù-ní.
4 Ñàyùcàndùá, (nì sàà razón mà ndé
iá-yà); doco na ní tiacu-yà palabra mà,
dandu nì cachi-yà:
—Cuèhè jaàn, có-ndùá cuèhè
ñà-cui-ndà, cuisì iin cuèhè ñà-naquimanì
cuáhà-ndà Dios nduá, te quee cuàhà stná
tnùñuhu xí Dèhemanì-yá —nì cachi-yà.
5 Cunaha-nsiá, mànì cuáhà Marta xì
cùhì-nè xì cùha-ne nùù-yá. 6 Doco na ní
xinitnùhu-ya cuhí nècuàchìmà, nì cuee chii
gá-yà ùì quìvì lugar yucán. 7 Dandu nì
cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá:
—Vichi cúhùn tu-nda ladu Judea.
8 Te nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:
—Maestro, ¿a cuní tu-ní cùhùn-ní
yucán? vàchi nècuàchì ladu mà, cuàhàn-nè
cahnì-né mii-ní xì yùù nì cùí, te tàyáha
cuàhà quìvì.
9 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ùxìn ùì hora nchií orá nùù-ndà,
ñàyùcàndùá mà úhì cacanuu-nda ndui, te
mà cáquìhi sàhà-ndà, vàchi tnúù nùù-ndà
ñuhìví yohó. Te ducán iá stná xì nsidaa
ana datnúù ndiaha (Dios) anima-xi, (mà
yúhî-nè). 10 Doco tucu iá nú xica-nda ñuú,
mà úhì nàcasàn-ndà. Te divi ducán iá stná
xì nèhivì có-dàtnúù Dios ini anima-xi.
11 Na ní nsihi nì cachi-yà ducán, dandu nì
cachi gà-yà xì-né:
—Quídì amigo xi-nda Lázaro.
Ñàyùcàndùá, cùhìn dansícuìhnu inì-nè.
12 Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá:
—Vàtùni Stoho-ndà Señor, vàchi nú
quídì uun-ne vichi, ádi vàtùni nduvàha-ne.
13 Ducán nì cachi-nè, vàchi tuxí
ini-nè cáhàn-yà sàhà ñà-quídì-ndà na
quetátú-ndà; doco còó, sàhà ñà-xíhì-ndà
cáhàn-yà. 14 Ñàyùcàndùá, chicá claru nì
càhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—Cunaha-nsiá, sànì xìhì Lázaro. 15 Te
mate có-ìé` xì-né (na ní xìhì-nè), doco
vàtùni, vàchi chindeámà ñà-sàà-nsià
cunindisá ndisa-nsia. Pues vichi
cúhùn-ndà ndé iá nsìi ma —nì cachi-yà.
16 Te yucán iá stná iin nècuàchì
dacuahá-yá nani Tomás. Cuatí cachí nèhivì
xì-né. Te vichi nì cachi-nè xì nsidaa gá
compañeru-nè:
—Cúhùn stná-ndà xì-yá, te cui-ndà.
17 Daaní, (nì quihin nsidaa-né ichì
cuáhàn-nè xì-yá), te nì sàà-nè ñuu tii
Betania ndé iá nsìi ma, te nì xinitnùhu-ne
sàcuàhàn-ndà cùmì quìvì inácáá-ndà cueva
ndé índùxin-nda. 18 Cunaha-nsiá, yatni
iá stná ñuu cahnú Jerusalén ndé nduú
ñuu tii ma, nahi dava hora caca-nda,
19 (te yucán ndoó cuáhà) nècuàchì raza
Judea. Ñàyùcàndùá, nì casaà stná cuàhà
nècuàchìmà ndé iá Marta xì María, cuní-nè
nacuàhandee ini-nè nècuàchìmà sàhà
nsì-cùha-ne.
20 Daaní, na ní xinitnùhu Marta
sànì quesaa Jesús, dandu cuàhàn-nè
nànchìcùn-nèyà. Doco María, nì ndòo-ne
vehe. 21 Te na ní sàà Marta ndé iín-yá, dandu
nì cachi-nè xì-yá:
—Señor mío, nú ni ía-ní yohó nì cùí,
dandu mà cúí cùhe. 22 Doco yùhù ináhî,
nsidaa ñà-ndùá ni cácàn tàhvì-ní nùù Dios
vichi, seguru cuàhatahvì-yá mii-ní.
23 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Icúmí cùha-ní natiacu-nè.
24 Dandu nì cachi Marta xì-yá:
—Yùhù ináhî, icúmí-nê natiacu-nè na
sáà xìnu tiempu, te natiacu nsidaa nèhivì.
25 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Yùhù nduú ana danátiácú xì nèhivì,
te sáhatahvì stnáì vida ndiaha. Ana
càhvì xì´, mate sànì xìhì-nè, doco icúmí-nê
natiacu-nè. 26 Te nsidaa ana itiácú, te
xiníndísâ-né yùhù, mà nunca sàà-nè cui
ndisa-ne. ¿A xiníndísá-nî ñà-jaàn?
27 Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Jaan, Señor mío; yùhù xiníndísê
ñà-mii-ní nduu-ní Cristu Dèhemanì Dios,
te ndè inga ñuhìví nì quee-ní nì quesaà-ní.
28 Ducán nì cachi-nè, dandu mànuhù-né
vehe-ne, te nì cana dèhé-nè cùhì-nè,
cachí-nè xì nècuàchìmà:
—Sànì quesaa maestru Jesús, te caná-yá
mii-ní.
29 Ñàyùcàndùá, na ní tiacu María ñà-jaàn,
dandu luegu nì ndacuiin-nè cuàhàn-nè
ndé iá-yà, 30 vàchi tàñáha ga sàà-yà meru
ini ñuu mà, iá va-ya ndé nì ndacùhun
tnahá-yá xì Marta. 31 Daaní, nècuàchì
raza Judea ndoó nácuàhandee xi ini María
vehe-ne, nì xini-nè na ní ndacuiin yàchì
nècuàchìmà cuàhàn-nè, ñàyùcàndùá, nì
tenchicùn stná-nè cuàhàn-nè, cachí-nè:
—Ádi cuáhàn nècuàchì jaàn ndé índùxin
nsìi ñà-coo-ne cuacu-ne.
32 Dandu nì sàà María ndé iá Jesús. Te nì
sàcuììn sìsì-né nùù-yá, cachí-nè:
—Señor mío, nú ni ía-ní yohó nì cùí,
dandu mà cúí cùhe.
33 Daaní, na ní xini Jesús sacú María,
te sacú stná nèhivì cutnáhâ xí-nê, dandu
nì sàcàn fuerte ini-yà, te nì cutàsi ini-yà.
34 Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:
—¿Índù índùxin nsìi?
Te nì cachi-nè xì-yá:
—Cúhùn-ndà cundehè-ní, Stoho-nsì
Señor.
35 Dandu nì sacu stná-yà. 36 Te
sàháyùcàndùá nì cacachi nècuàchì raza-yà
(nì quixi Jerusalén):
—Cundehè-nsiá na cuahà guá cuú ini-yà
sàhà nsìi ma.
37 Doco dava nèhivì yucán, nì (xit-
nùhu-ne), cachí-nè:
—Dècuèndè iin nècuàchì cuaá nì dànátùi
Jesús yohó nùù-xí. ¿Índù chuun mànìcùí
dandúvàha-ne nècuàchì nsìi yohó sàhà
ñà-màsà cúí-nè nì cùí? —nì cachi-nè.
38 Daaní, cuàhàn-yà xì-né te nì sàà nsi-
daa-né dècuèndè ndé índùxin nsìi ma.
Cueva nduá, te ndiadí iin cavà cahnú yehá.

Te mii-yá, sácàn ndee ini-yà nì sàà-yà.
39 Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:
—Dìtá-nsià cavà jaàn.
Doco nì càhàn Marta, cùha nsì-Lázaro,
cachí-nè:
—Señor mío, sàcuàhàn-ndà cùmì quìvì
vichi; ádi sàsàhán quini nsìi jaàn.
40 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Sànì cachì xì-ní cuisì xiñuhu cunindisá
vàha-ní, dandu cunì-ní ñà-ndiaha guá
quidá Dios.
41 Ñàyùcàndùá, nì dìtá nèhivì mà cavà
ndiadí yehè cueva mà. Dandu nì ndacoto
ndiaá-yà dìquì-xí, te nì cachi-yà:
—Ansivéhé-nî, Yuamánì´, vàchi nì
inini-ní ñà-ndùá nì xìcàn tàhví nùù-ní.
42 Te ináhî, ducani iníní-nî yùhù na xícàn
tàhví nùù-ní, doco ducán cachî xì-ní
vichi sàhà-ñá ni cúníní nèhivì itá yohó,
te cunindisá-né mii-ní ñà-ndùù-ní ana nì
techuun-xí vàxi 43 —nì cachi-yà.
Dandu nì ndàhì ndee-yá, cachí-yà:
—¡Lázaro! ¡Quee-ní, nahà-ní!
44 Dandu nì natiacu nècuàchì nsìi ma
nì quee-ne cueva, idáducún î-né sìcoto.
Te nuhní stná ndahàsáhà-né, te nùù-né,
ídàhvi stná iin sìcoto. Dandu nì dàndàcú-yá
nùù nèhivì itá yucán, cachí-yà:
—Nacanì-nsiànè, te ni cacá-né —nì
cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-tnii-ne Jesús, te cahnì-néyà

45 Ñàyùcàndùá, cuàhà nècuàchì raza
Judea yucán, nì xinindisá stná-nèyà na ní
xini-nè nansa nì quida-ya. Divi nèhivì nì
sàhàn vehe María nàcòtò xì nècuàchìmà
xínduu-ne. 46 Doco dava ga nèhivì
yucán, mànuhù-né, te nì cachitnùhu-ne
xì nècuàchì fariseu nansa nì quida-ya.
47 Ñàyùcàndùá, nì nataca nècuàchìmà xì
dùtù xícusahnú, te nì ndatnuhu tnahá-né,
cachí-nè:
—¿Ndíà quida-nda? vàchi cuàhà gá
milagru quidá Jesús. 48 Te nú ni nácóó
uun-ndané, dandu icúmí nsidaa nèhivì
cunindisá-né nècuàchìmà. Te nú ducán,
dandu caquixi tè-romanu, dacaá-te ve-
heñùhu xi-nda, te dandutu stná-te nsi-
daa-nda ñuu-ndà yohó —nì cachi-nè.
49 Dandu nì càhàn iin tiàa nani Caifás, divi
nècuàchì nduú dùtù cusáhnû cuìà yucán.
Te dohó nì cachi-nè:
—Mii-nsiá, có-cùndáà ini-nsià.
50 Có-sânìhì inì-nsia ñà-nùù ndohó chicá
vàha quea nú ni cuí imindaa nèhivì
sàhà ñuu-ndà yohó, te màdìá ndañuhu
nsidaa-nda —nì cachi-nè.
51 Doco Caifás mà, màdì inì-ni mii-né nì
chitnùní ini-nè cachi-nè ducán; còó, vàchi
sàhà-ñá nduú-né dùtù cusáhnû cuìà yucán,
ñàyùcàndùá Dios nì dàchítnùní ini-yànè
cachi-nè ducán sàhà Jesús ñà-ìcúmí-yâ
cui-yà sàhà nèhivì ñuu-yà. 52 Te màdì
cuisì sàhà nèhivì ñuu-yà. Còó, vàchi
icúmí stná-yà cundaca-ya nsidaa nèhivì
nduú dèhe ndisa Dios, te danátácá-yànè
ñà-cundoo-ne iin-ni cahnú-ní, mate vichi
xíndoo-ne inicutu ñuhìví.
53 Cunaha-nsiá, ndè quìvì yucán nì
quesaha tè-xídandacú ñuu mà ndatnuhu
stnahá-te nansa quida-tè ñà-cahnì-téyâ.
54 Ñàyùcàndùá, cónì xícanuu vate gá-yà
mahì nèhivì raza-yà yucán, còó. Nì quee-ya
cuàhàn-yà inga ñuu nani Efraín, iin ñuu
indúhu yatni ndé nduú puru yucù. Te
yucán nì ìa chii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá.
55 Daaní, quìvì yucán sà-ìtúú nacava iin
vicò nani vicò pascua, nduámà iin vicò
siempre nsidácáhnû nècuàchì raza Judea
yucán. Ñàyùcàndùá, cuàhà nèhivì nì
quee ñuu cuati vàxi ñuu Jerusalén sàhà
ñà-nduhiì-né antes sàà vicò mà. 56 Te
itá nècuàchìmà veheñùhu cahnú ndat-
núhú-nê, ndácàtnùhù stnahá-né nùù-né a
quixi stná Jesús vicò mà, á coó, cachí-nè
iin-ne xì inga-nè:
—¿Nansa tuxí inì-nsia? ¿A quixi-ne, á
coó? Ádi mà quíxí-né cahan-nsí.
57 Cunaha-nsiá, sànì quee iin orden nùù
dùtù xícusahnú, xì nùù nècuàchì fariseu,
cachí-nè xì nsidaa nèhivì ñà-ìcúmí-nê
cachitnùhu-ne índù iá-yà, nú ináhá-nê,
sàhà-ñá cùhùn nècuàchìmà tnii-neyà.

12

Nansa nì quida iin nècuàchì ñahà, nì dàcùchí-né sàhà Jesús xì tàtnà tnàmì

1 Daaní, cumánì gá ìñù quìvì cunduu
vicò pascua, dandu nì sàà Jesús ñuu tii
Betania, divi ñuu ndé iá nècuàchì nì
dànátiácú-yà nani Lázaro. 2 Te ñuu mà
nì quida stná nèhivì iin vicò tìì sàhà-ñá
cundoo-ne cuxi-ne xì-yá. Te vicò mà nì
chindee stná Marta, nì quida-ne chuun
yuhùnùhú. Te iá stná Lázaro yucán mahì
nèhivì cutnáhâ xí-yâ xixí-yá. 3 Daaní, nì
sàà stná María yucán, nihí-né dava litro
ñà-tnami nani nardo, finu cuàhà-té, te

yàhvi gà-te. Te nì dàcùchí-nète sàhà-yá,
dandu ni nacuaha-nète xi idìdínì-né. Te
inicutu vehe nì nacutu dico tnami-té. 4 Doco
yucán iá stná iin nècuàchì dacuahá-yá nani
Judas Iscariote, divi dèhe Simón, te nduú
stná-nè tiàa icúmí dicò xì-yá después. Te
dohó nì cachi-nè:
5 —¿Índù chuun cónì cúyàhvi ñà-tnami
jaàn chicá vàha ni cuí? Vàchi vàtùni tùi
ùnì cientu dìhùn plata sàhà ñà-jaàn, te
dasàn-ndàñá nùù nècuàchì ndahví.
6 Ducán nì cachi nècuàchìmà, doco màdì
ndisa nècuàchì ndahví cuhí ini-nè; (mii-né
cuhí ini-nè), vàchi iin nècuàchì cuìhnà
nduú-né. Te ndahà-né iá itni dìhùn xí
nsidaa nècuàchìmà, te tùha stná-nè cuida
cuihna-né dìhùn ñuhuma. 7 Ñàyùcàndùá, nì
cachi Jesús xì-né:
—Nacoo-ní nècuàchì ñahà yohó,
vàchi sàhà-ñá sà-ìtúú quìvì cundùxin,
ñàyùcàndùá nì chivàha-ne ñà-tnami yohó,
te vichi nì xichuún-néà. 8 Nècuàchì ndahví,
nicanicuahàn ndoó-né yohó, doco yùhù,
còó, sacù-ni quìvì ié` xì-nsiá —nì cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-cahnì stná-nè Lázaro

9 Daaní, cuàhà gá stná nècuàchì raza
Judea, nì sàà stná-nè ñuu tii Betania mà
na ní xinitnùhu-ne yucán iá-yà. Doco
màdì cuisì mii-yá cuní-nè cundehè-né, còó.
Stná Lázaro cuní-nè cundehè-né, vàchi
sànì natiacu nècuàchìmà. 10 Ñàyùcàndùá,
dècuèndè stná nècuàchìmà cuní stná
dùtù xícusahnú cahnì-né, te sàhámà nì
quesaha-né ndatnúhú tnahá-né (nansa
quida-ne). 11 Vàchi sàhà Lázaro cuàhà
nèhivì ladu Judea mà cuní-nè yàha-ne ladu
xi Jesús ñà-cunindisá stná-nèyà.

Nansa nì sàà Jesús ñuu Jerusalén

12 Daaní, nì yàha inga quìvì. Te nèhivì
cuáhà sànì quesaa ñuu Jerusalén chivàha
xi vicò mà, nì xinitnùhu-ne ñà-ìcúmí Jesús
quesaa stná-yà. 13 Ñàyùcàndùá, nì sah-
nde-nè ndahà nù-ñúù, te nihí-nènu nì
quee-ne cuàhàn-nè dècuèndè ndé vàxi-ya,
cána ndee nsidaa-né, cachí-nè:
—¡Viva! ¡Ndiaha gá nècuàchì yohó,
vàchi cuenta xi Stoho-ndà Señor
vàxi-ne! ¡Ndiaha gá-nè, vàchi cuàhàn-nè
cusahnú-né nùù ñuu-ndà Israel!
14 Dandu nì tùi iin burru chii, te nì
sàcùnùú-yá yàtà-sí. Ducán nì quida-ya,
vàchi dohó cachí nùù tutu ìì:
15 Mii-nsiá nèhivì ñuu Sión yohó, màsà
yúhî-nsià, vàchi icúmí quesaa
mii-yá ana cusahnú nùù-nsiá,
cuindànùú-yá iin burru chii —cachí
tutu mà.
16 Doco nècuàchì dacuahá-yá,
có-ìnáhá-nê ñà-sàhà mii-yá cachí tutu ìì
ducán. Cuisì dècuèndè después na sánì
nanihì-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá, dandu nì
nsinuu ini-nè, ndisa, ducán cachí tutu mà,
te divi ducán nì chindee stná-nèyà, (te nì
quida ndisa-ya) nsidaámà.
17-18 Pues vichi sànì ndecoyo cuàhà nèhivì
(ñuu mà) nánchìcùn xì-yá, vàchi sànì xinit-
nùhu-ne sàhà milagru cahnú nì quida-ya na
ní cana-ya Lázaro nì quee-ne sepultura nì
natiacu-nè. Vàchi nèhivì nì xini xì milagru
mà, sànì dàcuítià-nè cuentu inicutu.
19 Daaní nì xini nècuàchì fariseu ñà-cuàhà
guá nèhivì nì ndecoyo, te nì ndatnuhu
tnahá-né entre mii-né, cachí-nè:
—¡Jaàn xiní-nsià ni-iyuhu có-quìdà-ndà
ganar! Cundehè-nsiá, nsidanicuú nèhivì
nchícùn xì Jesús vichi.

Nansa nì quixi nècuàchì raza Grecia nandúcú-nê Jesús

20 Daaní, vicò mà nì sàà stná itnii nècuàchì
ñuu Grecia ñà-cahvi-né Dios vicò mà. 21 Te
nì tnàtuu-ne nùù Felipe, iin nècuàchì ñuu
Betsaida iá ladu Galilea, te nì cachi-nè xì
nècuàchìmà:
—Señor, cuní-nsì càhàn-nsì xì Jesús.
22 Dandu nì sàhàn Felipe nì cachitnùhu-ne
xì Andrés, dandu ndúì-nè cuàhàn-nè nùù
mii-yá, te nì cachi-nè xì-yá sàhà nècuàchì
ñuu Grecia mà. 23 Dandu nì naxiconihí-yá
nùù-né, cachí-yà:
—Vichi sànì sàà quìvì nanihì´ tnùñuhu
ndiaha xí, divi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví. 24 Cunini-nsia palabra ndàcuisì
yohó: nú (cuhí ini-ndà) iin nùnì, te
sàhámà có-chìhì-ndàñá, dandu imindaa
nùnì cundua nicanicuahàn. Doco nú sànì
chihi-ndañá, dandísá icúmíâ nducuahà´.
25 Pues ducán iá stná xì vida xi nèhivì.
Nú cuhí gà ini-nè vida xi-ne ñuhìví yohó,
dandu icúmíâ ndañuhu dahuan. Doco
nú có-cùhí ini-nèà, dandu nicanicuahàn
cucumi-né vida ndiaha. 26 Te nú nduú
ndisa-ne iin ana xinúcuáchí nùí, dandu
ni cúnchícùn-nè yùhù, te ndéni nì cui ni
sáì, yucán icúmí sàà stná nècuàchìmà cut-
nahá-né xì´. Te nsidaa ana xinúcuáchí nùí,
icúmí Yuamánì´ quidañuhu-yánè.

27 'Vichi yáha ga nacání cuáhà inì. Doco
¿a cuáhìn càquìn nùù Yuamánì´ ñà-nì
dácâcu-ya yùhù nùù ñà-ndùá icúmí cuu
xí vichi? Còó, vàchi divi sàhà ñà-nì
cùù-xì´ ducán nduá nì quesaì ñuhìví. 28 Te
vichi dohó cachî xì Yuamánì´: "Tavà-ní
tnùñuhu xí-nî cundehè nèhivì".

Dandu nì tiacu tàchì ana cáhàn ansivi,
cachí-yà:

—Sànì taví tnùñuhu xí, doco más gà-ñà
icúmí quee nùù nèhivì quìvì nùù-xí.

29 Ñàyùcàndùá, nèhivì itá yucán, na ní
tiacu-nè tàchì-yá, nì cachi-nè:

—Dàvì ní càhàn.

Te dava ga-nè nì cachi-nè:

—Ádi ángel nì càhàn xì Jesús.

30 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màdì sàhà yùhù nì cáhàn Dios ndè
ansivi nì tiacu-nsià; sàhà mii-nsiá nduá nì
càhàn-yà. 31 Cunaha-nsiá, sà-ìtúú ndundaà
sàhà nsidaa ñà-có-ndiàá ñuhìví yohó. Te
vichi icúmí Dios tavà-yá quisì dandacú núù
ñuhìví yohó. 32 Daaní, nú sànì chituu ducún
nèhivì yùhù, dandu icúmî danátâquì cuàhà
nèhivì nùí.

33 Palabra mà nì cachi-yà nahi ejemplu
sàhà-ñá cundaà ini-ndà índù modo icúmí
nèhivì cahnì-néyà (nchìca cruz). 34 Dandu nì
cachi nèhivì cuáhà mà xì-yá:

—Nsiùhù, sànì inini-nsi nì cahvi-ne nùù
ley ìì ndé cachá`: "Nicanicuahàn icúmí coo
mii-yá nani Cristu". Doco mii-ní, cachí-nî
ñà-ìcúmí nèhivì dananá ducún-nè mii-ní,
(te cuì-ní). Te cachí stná-ní ñà-ndùù-ní
Tnaha Nèhivì Ñuhìví. Pues ¿nansa iá
(chuun quidá) iin ana nduú Tnaha Nèhivì
Ñuhìví?

35 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Iyuhu nduú tiempu cuàhàn cut-
nuù ndiaha luz (xi Dios) mahì-nsiá.
Ñàyùcàndùá, nacua datnúù ndiaha-yá
nùù-nsiá, ducán quida ndisa-nsia cumplir
vichi, vàchi (vàxi iin quìvì) vihini cuxio
nsidaámà, te ndé cuisì ichì ñáa ndòo
nùù-nsiá. Cunaha-nsiá, nú ni cacá iin
nèhivì ichì ñáa, mà có-cùndáà tnùní ini-nè
índù nùù-xí sàà-nè. 36 Doco vichi nduú
meru hora datnúù ndiaha-yá luz (xi-ya)
nùù-nsiá, ñàyùcàndùá cunindisá-nsiá
sàhà-ñá sàà-nsià cunduu-nsia dèhe mii-yá
ana datnúù ndiaha xi-nsiá —nì cachi-yà.

Dandu nì quecuaán-yá iin xaan ndé mà
ndácùhun nècuàchìmà-yá.

Nansa nì cahíchì ini nècuàchì ñuu Jesús mii-yá

37 Mate cuàhà milagru nahnú nì
quida-ya nì xini nèhivì, doco cónì sáà-nè
cunindisá-néyà. 38-39 Te ducán nì cuu ndisa
ñà-ndùá nì tiaa profeta sànaha nani Isaías,
vàchi dohó nì cachitnùhu ndómà:

Stoho-nsì Señor, sacu nèhivì nì xinindisá
ñà-ndùá nì cachi-nsì xì-né, mate
cuáhà gá sànì quida-ní milagru
fuerte, nì cachi ndómà.

Ñàyùcàndùá, mànìcùí gá cunindisá nèhivì
(raza-yà), vàchi dohó nì tiaa stná Isaías mà
(ñà-ndùá nì cachi Dios) sàhà-né:

40 Sànì dàcuàí anima-nè, te quidámáxìní-nè
quidé. Ñàyùcàndùá, có-cùní-nè
cundehè-né ichì yùhù, ni có-cùní
stná-nè mànìhì ini-nè, ni có-cùní
stná-nè natnahnù-nè (ichì váha),
te ducán nsida vìì´ anima-nè, nì
cachi-yà.

41 Ñà-jaàn nduá nì tiaa Isaías sànaha na ní
xini ndómà seña xi Dios ñà-ndiaha guá
cuàhàn quida Jesús, te nì cachitnùhu-nda
sàhámà.

42 Doco cunaha-nsiá, cuàhà gá stná nèhivì
raza-yà nì xinindisá stná-nèyà, dècuèndè
stná cuàhà nècuàchì dandacú. Doco cónì
càchí vate-né ñà-jaàn, vàchi nì yùhí-nè
(cuìdà ini) nècuàchì fariseu-nè, te mà cóó
gá permisu cùhùn-nè veheñùhu. 43 Vàchi
chicá nì cudiì ini-nè ndee vàha-ne nùù
nèhivì ñuhìví, te màdì nùù Dios.

Nansa icúmí palabra nì cachi Jesús nsidandaà sàhà cuàchi nèhivì ñuhìví

44 Daaní, nì ndàhì ndee Jesús, cachí-yà:

—Nú xiníndísâ nèhivì yùhù, màdì cuisì
yùhù xiníndísâ-né; còó. Stná mii-yá ana
nì techuun-xí vàxi xiníndísâ stná-nè. 45 Te
nú indéhe-né yùhù, dandu indéhe stná-nè
ana nì techuun-xí vàxi. 46 Cunaha-nsiá,
sàhà-ñá datnúì nùù nèhivì ichì cùhùn-nè,
ñàyùcàndùá nì quesaì ñuhìví yohó, dandu
nsidaa ana xiníndísâ xí, mà cácá gá-nè ichì
ñáa. 47-48 Te nú cundáà ini iin nèhivì ñà-ndùá
cachî, te có-chîvàha-neà, dandu icúmí
ndundaà sàhà cuàchi-ne, te nìhì-né cas-
tigu. Doco màdì yùhù icúmí nsidandaà xì
sàhà-né. Còó, vàchi màdì sàhà-ñá dandohí
nèhivì nì quesaì ñuhìví yohó. Còó; sàhà-ñá
càcu-ne nì quesaì. Divi palabra sànì cachì
icúmí nsidandaà sàhà cuàchi nèhivì cahíchì
inì-xi, te có-càndísâ-né ñà-ndùá cachî.

Icúmí palabra mà cachà nansa nìhì-né castigu na sáà xìnu tiempu.

49 'Nsidaa ñà-ndùá sànì cachì xì-nsiá, màdì dìnì mií nì quèá; còó, divi Yuamánì´ nduú ana nì sàcùnahí nùù-xí; divi mii-yá nì cachi-yà xì´ ñà-ndùá cuní-yà cachì xì-nsiá. 50 Te ináhî, nú ni cúníndísâ-nsiá ñà-ndùá dandacú-yá, dandu vida ndiaha cucumi-nsiá nicanicuahàn. Ñàyùcàndùá, nacua sànì cachi-yà xì´, divi ñà-jaàn nduá cachí̀ xì-nsiá —nì cachi Jesús.

13

Nansa nì nacate Jesús sàhà nècuàchì dacuahá-yá

1 Daaní, nì sàà vigilia vicò pascua, te ináhá Jesús sà-ìtúú stná quìvì icúmí-yâ quee-ya ñuhìví yohó nùhù-yà ndé iá Yuamánì-yá. Te cunaha-nsiá, cuú cuáhà ini-yà sàhà nèhivì xí-yá ndoó ñuhìví yohó, ñàyùcàndùá nì (quida-ya iñàha ñà-cundaà ini-ndà) yáha ga cuú cuáhà ini-yà sàhà-ndà. 2 (Vàchi divi ñuú vigilia mà) iá-yà cudínî-yà xì (nèhivì xí-yá). Doco iin nècuàchìmà nani Judas Iscariote, divi dèhe Simón, sànìhnú ini-nè cahin-nèyà (nùù tè-xídandacú), vàchi ducán nì dànácání ini ñà-malu-nè quida-ne. 3 Te mii-yá, ináhá stná-yà sànì chitnùní ini Yuamánì-yá ñà-dandacú-yá nùù nsidanicuú iñàha, te ináhá stná-yà ñà-nùù Yuamánì-yá nì quixi-ya, te después nùhù-yà. 4 Ñàyùcàndùá, nì nacoo-ya ñà-xìxí-yá, te nì ndacuiin-yà, nì tavà-yá dùhnù quihín-yà, te nì chicuhni nihni-ya iin sìcoto cani tìxi-ya. 5 Daaní, nì tnii-ya iin tina, te nì dàchìtù-yáñà tècuií, dandu nì quesaha-yá nacáté-yá sàhà nècuàchì dacuahá-yá, te después nì nsida ìchí-yàñà xì sìcoto cani-ma.

6 Te na ní sàà-yà ndé iá Simón Pedro, dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¿A ndisa cuní-nî nacate-ní sàhí, Señor mío?

7 Te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi có-sânìhì inì-ní índù iñàha nduá cuàhìn quide xì-ní, doco vàxi iin quìvì, dandu sàà-ní cundaà vàha inì-ní.

8 Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¡Còó! ¡Mà nunca cuàhi nacate-ní sàhí!

Te nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú màsà nácátí sàhà-ní, mà cúí cunduu-ní nèhivì xí.

9 Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Señor mío, nú ducán nduá, dandu nacate stná-ní ndahí xì dìní, te màdìá cuisì sàhí.

10 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-ní, nú làcà nì xichi iin nèhivì, còò necesidad cuchi tu-ne, vàchi sà-ìá ndoo inicutu ìcà-né, cuisì sàhà-né (cúdi), te ñà-jaàn xiñuhu ndoo. Te ducán iá stná xì mii-nsiá vichi, sànì ndoo vàha dahuun anima-nsià. Doco màdì nsidaa-nsiá iá ndoo-nsia.

11 Ducán nì cachi-yà, vàchi ináhá-yâ ana cuàhàn dicò xì-yá, ñàyùcàndùá nì cachi-yà: "Màdì nsidaa-nsiá iá ndoo-nsia".

12 Daaní, nì nsihi nì nacate-ya sàhà-né, dandu nì nàcùndixi-ya dùhnù quihín-yà, te nì sàcòo-ya. Te nì cachi-yà xì-né:

—¿A cundáà inì-nsia índù chuun nì quide xì-nsiá ducán? 13 Pues Maestro cachí-nsià xì´, te Stoho-nsì Señor cachí stná-nsià xì´. Te vàtùni iámà, vàchi divi nduí. 14 Doco cunaha-nsiá, mate maestru xi-nsia nduí, te stoho-nsià nduí, doco nì nacati sàhà-nsiá. Ñàyùcàndùá, stná mii-nsiá ndiá ìcà-nsiá nacate stnahá stná-nsià sàhà-nsiá. 15 Vàchi nacua nì quide xì mii-nsiá, divi ducán xiñuhu quida stná-nsià. 16 Ñà-ndáà nduá cachí̀ xì-nsiá yohó: màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Stná iin tè-nìhì-xì iin razón, màsà cútúxí inì-te ñà-chicá ndiaá-te nùù ana nì techuun-xi-té xì razón mà. 17 Ñàyùcàndùá, nú sànì cundaà vàha inì-nsia ñà-ndáà nduá sànì cachì xì-nsiá, te quidá ndisa-nsia cumplir, dandu ndiaha gá cundoo-nsia.

18 'Doco có-câhìn sàhà nsidaa-nsiá. Yùhù ináhî índù nèhivì sànì nacàxin. Te nacua nì cachitnùhu nùù tutu ìì, ducán ndisa sànì cuu xí, vàchi dohó cachá`: "Iin tiàa cutnáhâ xí na xixí, divi nduú ana sànì nanduu ana xiní ùhì xì´". 19 Yùhù, tàñáha ga yàhi tnùndoho icúmí cuu xí, doco sànì cachitnùhi xì-nsiá sàhà-ñá, dandu na sáà cuu ducán, icúmí-nsiâ cunindisá-nsiá ñà-divi yùhù nduú mii-yá. 20 Ñà-ndácuisì nduá yohó cachí̀ xì-nsiá: nú xiníndísâ nèhivì iin ana nì techuín, dandu queámà na ian sànì xinindisá stná-nè yùhù. Te nú ducán xiníndísâ-né yùhù, dandu cuní cachàmà xiníndísâ stná-nè mii-yá nì techuun-xí vàxi 21 —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús ñà-divi Judas icúmí quida xi-yá entregar

Dandu nì quesaha-yá cuhúún cuáhà
ini-yà, te nì cachitnùhu-ya xì nèhivì xí-yá
yucán:
—Cunaha-nsiá, iá iin-nsia cuàhàn cahin
xì´.
22 Ñàyùcàndùá nì quesaha nsidaa
nècuàchìmà indéhe stnahá-né nùù-né,
nacání ini-nè ana divi cáhàn-yà sàhà-xí
cahan-né. 23 Te yatni uun diìn-yá iá iin
nècuàchì mànì guá nùù-yá. 24 Ñàyùcàndùá,
nì quida Pedro iin seña nùù nècuàchìmà
ñà-nì ndácàtnùhù-né nùù-yá ana divi
cáhàn-yà sàhà-xí. 25 Dandu nècuàchìmà,
chicá nì cuyatni-ne nùù-yá, te nì cachi-nè
xì-yá:
—Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa
cachí-nî?
26 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Cuàhìn dandaxín iyuhu pan, te ana
cuàhi, divi nècuàchì jaàn nduú-né.
Dandu nì dàndàxín-yá pan mà, te nì
sàha-ya Judas Iscariote, divi dèhe Simón.
27 Te na ní tnii nècuàchìmà pan mà, dandu
nì quìhvi ñà-malu Satanás ini anima-nè.
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ñà-ndùá cuàhàn-ní quida-ní, yàchì
quida-níà.
28 Doco nèhivì dava ga cutnáhâ xí-yâ
yucán, cónì cúndáà ini-nè índù chuun
nì cachi-yà palabra mà xì nècuàchìmà.
29 Dava-ne, nì tuxi ini-nè nì cachi-yà ducán
sàhà ñà-ndùú nècuàchìmà ana ndiaá
xì dìhùn xí nsidaa-né, te ádi iá iñàha
cùhùn-nè cuiin-ne ñà-nducahnú vicò, te
ò cùhùn-nè dasàn-né dìhùn nùù nècuàchì
ndahví cahan-né, (doco còó). 30 Daaní, na ní
nsihi nì tnii Judas mà pan mà, dandu vichi
vichi nì quee-ne cuàhàn-nè; te ñuú nduá.

Ñà-ndùú palabra saa nì dàndàcú Jesús nùù-ndà

31 Na sácuàhàn Judas, dandu nì cachi
Jesús:
—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví,
vichi sànì nìhì ndise tnùñuhu xí, te sàhà
stná yùhù icúmí quee ga stná tnùñuhu xí
(Yuamánì´) Dios. 32 Ñàyùcàndùá, nú sàhà
yùhù chicá coo tnùñuhu xí-yá, dandu stná
yùhù nìhì gá stnáì más tnùñuhu quida-ya;
te yàchì icúmí-yâ quida-ya ducán. 33 Hijos,
làcà iyuhu-ní coo guè xì-nsiá yohó. Vàchi
nacua nì cachì xì nècuàchì raza-ndà Judea
daa, ñà-jaàn nduá cachí stnáì xì mii-nsiá
vichi, icúmí-nsiâ nanducu-nsiá yùhù, doco
lugar ndé cùhìn mà-cúí sàà-nsià. 34 Te
vichi dandacuí iin ley saa chivàha-nsia, divi
ñà-cuu stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, ñà-jaàn
nduá dandacuí; nacua cuú cuáhà inì sàhà
mii-nsiá, divi ducán xiñuhu cuu stnahá stná
ini-nsià sàhà-nsiá. 35 Vàchi nú ni cuú stnahá
ini-nsià sàhà-nsiá, dandu sàhájàn vàtùni
cundaà ini nsidaa nèhivì ñà-divi nèhivì xí
yùhù nduú-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-ìcúmí Pedro nacuaà-néyà

36 Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:
—Señor mío, ¿índùvì cúhùn-ní?
Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Vichi mà cúí cutnaha-ní xì´ cùhùn
índù icúmî cùhìn. Doco después, dandu
icúmí stná-ní sàà-ní yucán.
37 Dandu nì cachi-nè xì-yá:
—Señor mío, ¿índù chuun mà cúí cut-
nahá stnáì xì-ní cùhùn vichi? Vàchi cu-
naha-ní, dispuestu ié` cuì sàhà-ní.
38 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—¿A ndisa dispuestu iá-nî cuì-ní sàhí
cahan-ní? Yùhù cachî xì-ní, te ñà-ndáà
nduá, tàñáha ga coto lehe, te sànì nacuaà-ní
yùhù ùnì xichi.

14

Ñà-ndùá nì cachi Jesús xì nèhivì xí-yá ñà-mii-yá nduú-yá ichì sàà-ndà nùù Yua-nda Dios

1 'Màsà nácání gá ini-nsià; cuisì cuni-
hnu ini-nsià Dios, te cunihnu stná ini-nsià
yùhù. 2 Ini vehe cahnú Yuamánì´ iá cuàhà
gá lugar ndé cundoo-nda. Te nú màdì
ñà-ndáà nduájàn, dandu sànì cachì xì-nsiá
nì cùí. Doco icúmî codònùí nùù-nsiá cùhìn
sàhà ñà-quida viì´ ndé cundoo stná-nsià xì´.
3 Daaní, na nsihi quideàmà, dandu icúmî
naxicocuîn nàcuàqui mii-nsiá nùhù-ndà
sàhà-ñá cutnaha-nda cundoo-nda yucán.
4 Te lugar yucán, sàcùndáà inì-nsia índù
iá`, te sàcùndáà stná inì-nsia índù ichì sáà
yucán.
5 Dandu nì cachi Tomás xì-yá:
—Señor mío, có-ìnáhá-nsî ichì mà, vàchi
có-cùndáà ini-nsì índù cùhùn-ní.
6 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Yùhù nduí ichì mà, te nduú stnáì
ñà-ndácuisì, te nduú stnáì ana (sáha
xi) vida ndiaha. Nú màdì sàhà yùhù,
còò íín sáà nùù Yuamánì´. 7 Doco nú
ináhá-nsiâ yùhù, dandu ináhá stná-nsià
mii-yá. Ñàyùcàndùá, vichi sànì xini-nsiàyà,
te sà-ìnáhá stná-nsiàyà.

8 Dandu nì cachi Felipe xì-yá:
—Señor mío, cuní-nsì cundehè-nsí
Yua-nda Dios, dandu ndòo vàha ini-nsì.
9 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Sàcuàhà gá tiempu ié` cutnáhî xì-nsiá,
te ¿a táñâha ga nacunì-ní yùhù, Felipe?
Cunaha-ní, nú sànì xini-nsià yùhù, dandu
ñà-sànì xini stná-nsià Yuamánì´ nduá, te
còò cá necesidad cachì-ní ñà-cùní-nsià
cundehè-nsiáyà. 10 Ádi sá-xìníndísá-nî
ñà-ñùhú saín vida xi ini Yuamánì´, te
ñuhú stná vida xi-ya ini yùhù. (Pues divi
ducán nduá, te sàhámà) nsidaa ñà-ndùá
cachî xì-nsiá, màdìá inì-ni mií ndacú
ínìà, vàchi ini anímè iá Yuamánì´, te
divi-ya nduú ana quìdà-xì obra ndiaha xí-yá
(xiní-nsià). 11 Cunindisá-nsiá ñà-ñùhú vida
xi ini mii-yá, te iá stna vida xi-ya ini yùhù.
Te nú có-xìníndísâ-nsiá mate sànì cachì
xì-nsiá ducán, doco siquiera cunindisá-nsiá
ñà-sànì xini-nsià milagru ndiaha nì quide.
12 Ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá yohó: nú
xiníndísâ ndisa iin nèhivì yùhù, dandu
vàtùni quida stná-nè milagru nahi ñà-ndùá
quidé. Dècuèndè milagru chicá fuerte
vàtùni quida stná-nè, vàchi icúmî nùhì
ndé iá Yuamánì´. 13 Te nsidaa ñà-ndùá
nì cácàn tàhvì-nsiá, te ndacùcahan-nsiá
quìví, icúmî quideà, dandu chicá más nìhì
Yuamánì´ tnùñuhu xí-yá sàhà yùhù ana
nduú Dèhemanì-yá. 14 Ndéni iñàha nì cui ni
cácàn tàhvì-nsiá, te ndacùcahan-nsiá quìví,
quideà.

Nansa nì quida Jesús comprometer techuún-yá Espíritu Ìì xí-yá quixi

15 'Nú cuú ndisa ini-nsià sàhí, dandu
icúmí-nsiâ chivàha-nsia ñà-ndùá dandacuí
nùù-nsiá. 16 Icúmî càcàn tàhvì stnáì nùù
Yuamánì´, dandu techuún-yá inga ana
quixi chindee xi-nsiá, te Yà-ìcúmí quixi ma,
nicanicuahàn icúmí-yâ coo-ya cutnahá-yá
xì-nsiá. 17 Divi Espíritu Ìì xí Dios nduú-yá,
te cuisì ñà-ndácuisì cachí-yà. Nèhivì dava
ga ñuhìví yohó, mà cúí nìhì-né Yà-ìì mà,
vàchi có-tùí-yá nùù-né, te ni có-ìnáhá
stná-nèyà. Doco mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâyà,
vàchi sà-iá-yà cutnáhâ-yá xì-nsiá, te de-
spués, icúmí-yâ yàha-ya ini anima-nsià
coo-ya nicanicuahàn. 18 Yùhù, mà cuáhi
ndòo penchì-nsiá, vàchi icúmî naxicocuîìn
ñà-coi xì-nsiá.
19 'Làcà sacu tiempu, dandu mà cúní gà
nèhivì ñuhìví yùhù. Doco mii-nsiá, jaan.
Vàtùni cuni-nsià yùhù. Iin-ni itiácuì, te
sàhà ñà-ìtiácuì, ñàyùcàndùá iin-ni cutiacu
stná mii-nsiá. 20 Na sáà quìvì yucán, dandu
cundaà vàha inì-nsia ñà-iin-ni nduí xì
Yuamánì´, te cundaà stná inì-nsia ñà-sà-ìá
stná mii-nsiá ini anímè, te yùhù, ini anima
mii-nsiá iá stnáì.
21 'Ana ináhá xí ñà-ndùá dandacuí, te
quidá-néà cumplir, divi nècuàchìmà nduú
ana cuú ndisa inì-xi sàhí. Daaní, nú
cuú ini-nè sàhí, icúmí Yuamánì´ cuu stná
ini-yà sàhà-né, te stná yùhù, cuu stná inì
sàhà mii-né, te datúi nansa nduú modo xi
nùù-né.
22 Daaní, nì càhàn Judas xì-yá, (doco inga
Judas), màdì Judas Iscariote, te dohó nì
cachi-nè xì-yá:
—Señor mío, ¿índù chuun cuisì nùù
nsiùhù icúmí-nî datúi-ní nansa nduú modo
xi-ní? ¿Índù chuun mà quídá-nî ducán xì
dava ga nèhivì ñuhìví?
23 Dandu nì cachi Jesús xì-né:
—Nèhivì cuú inì-xi sàhí, tùha-ne
chivàha-ne ñà-ndùá cachî xì-né. Dandu
Yuamánì´, icúmí stná-yà cuu ini-yà
sàhà-né, te sàà-nsì nùù-né ñà-cundoo-nsi
ini anima iin iin-ne. 24 Doco nècuàchì có-cùú
inì-xi sàhí, có-chîvàha-ne ñà-ndùá cachî.
Te ñà-ndùá cachî xì-nsiá, màdì inì-ni mií
ndacú inì cachì ñà-jaàn. Còó, Yuamánì´
nduú ana chítnùní inì-xi ñà-ndùá cachî`
xì-nsiá.
25 'Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn sànì cachì
xì-nsiá mientras iá ve xì-nsiá yohó. 26 Doco
iá inga ana cuàhàn chindee xi-nsiá, divi
nduú Espíritu Ìì icúmí Yuamánì´ techuún
quixi cuenta xi. Te Yà-ìì mà, icúmí-yâ chi-
naha-yà mii-nsiá nsidaa iñàha, te dansínúú
ini-yà mii-nsiá nsidaa ñà-ndùá sànì cachì
xì-nsiá.
27 'Mate cúhìn, doco sàhà yùhù vàtùni
cundoo-nsia contentu, divi nacua ié`
contentu, ducán sáhatahvì stnáì mii-nsiá
ñà-cundoo stná-nsià contentu. Mà quídé
na quidá nèhivì ñuhìví yohó, diín modo
ndoó dîì-né. Còó, màsà nácání ini-nsià sàhà
ni-iñàha, ni màsà yúhî-nsià. 28 Vichi sànì
inini-nsia nì cachì ñà-ìcúmî nùhù xìqué,
dandu naxicocuîìn. Te nú ni cuú vàha
ini-nsià sàhí nì cùí, dandísá cudiì gá inì-nsia
ñà-nì cachì icúmî nùhì ndé iá Yuamánì´,
vàchi chicá dandacú mii-yá. 29 Cunaha-nsiá,
sànì cachitnùhi xì-nsiá palabra yohó sàhà
ñà-ndùá cuàhàn cuu después, dandu quìvì
cuu ndisa nacua sànì cachì xì-nsiá, vàtùni
cunindisá víi-gá-nsià.

30 'Pues vichi, mà cáhàn cuàhà gué` xì-nsiá, vàchi sà-vàxi mii-sí dandacu-xi nùù nèhivì ñuhìví yohó, te còò ni-iñàha nduú-si xi yùhù. 31 Doco ñà-ndùá cuàhìn quide, cuàhìn quideà sàhà ñà-cundaà ini nèhivì ñuhìví ñà-cùú ndisa inì sàhà Yuamánì´, te cunî quidandise ñà-ndùá nì dàndàcú-yá nùí. Ñàyùcàndùá, ndacuìta-nsia cúhùn-ndà.

15

Ejemplu sàhà nducuyòhò sì-uva

1 'Ñà-ndáà nduá, ducán ié` xì nèhivì-xí na ian nducuyòhò ndèè nduí. (Te mii-né, nahi rama-nu nduú-né.) Te Yuamanì´, nahi nècuàchì ndiaá xì-nú nduú-yá. 2 Vàchi nsidaa ndahà nducuyòhò, nu có-cànà quisì vídìà, tàhndèà. Te nú cuàha-sì nùù ndahà-nú, dandu táhndè ndodò iin ian ndundoa sàhà-ñá chicá más quisì vídì cana. Ducán nduú modo quidá stná Yuamánì´ xì nsidaa nèhivì nihnú vàha ini xì´. 3 Ñàyùcàndùá, stná mii-nsiá, sànì ndundoo stná anima-nsià ñà-sànì càhìn xì-nsiá palabra ndiaha. 4 Te vichi, iin-ni ni cúníhnú vàha ini-nsià yùhù, dandu icúmí coo stná vida-xi ini anima-nsià, vàchi ducán iá` na iin ndahà nducuyòhò, nú có-ìtúú gá` ìcà nducuyòhò ndèè mà, dandu mà cuáha ga quisì vídì. Te ducán iá stná xì mii-nsiá, nú có-nìhnú vàha ga inì-nsia yùhù, dandu mà cúí quida ga-nsià ni-iin ñà-vàha.

5 'Ñàyùcàndùá, yùhù nduí nahi nducuyòhò ndèè mà, te mii-nsiá nduú-nsiá nahi rama-nu. Nú iin-ni nihnú vàha ini-nsià yùhù, te iá stná vida xi ini anima-nsià, dandu vàtùni quida stná-nsià cuàhà gá ñà-vàha. Doco nú màsà chíndéî mii-nsiá, mà cúí quida-nsia ni-iñàha. 6 Doco iin nèhivì, nú có-cùní-nè cunihnu ini-nè yùhù, dandu ducán cuu xi-né na iin ndahà yutnù sànì tàhndè, vàchi dítâ-nèà iladu ñà-ìchà, te nú sànì ìchà, dandu danátácá-nèà quéa ñuhu coca.

7 'Doco nú ndisa, nihnú vàha ini-nsià yùhù, te iin-ni nsinúú ini-nsià ñà-ndùá cachî xì-nsiá, dandísá, vàtùni càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios ndéni iñàha nì cui, te nìhì-nsiáñà. 8 Te nú cuàhà gá ñà-vàha nìhì-nsiá quida-nsia, dandu chicá más tnùñuhu xí Yuamánì´quee, te sàà stná-nsià cunduu ndisa-nsia nèhivì nchícùn viì xì´.

9 'Cunaha-nsiá, divi nacua cuú ini Yuamánì´ sàhí, divi ducán cuú stná inì sàhà mii-nsiá. Ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúndóó mánì-nsiá nùí. 10 Cunaha-nsiá, nú ni chívàha-nsia ñà-ndùá dandacuí, dandísá, iin-ni cundoo manì-nsiá nùí. Vàchi yùhù, chívàha stnáì ñà-ndùá cachí Yuamánì´, ñàyùcàndùá mànì gué` nùù-yá.

11 'Nsidaa ñà-jaàn sànì cachì xì-nsiá sàhà-ñá ni cúdîì stná ini-nsià nacua cudîì ini yùhù, vàchi cunî cundoo-nsia contentu nicanicuahàn. 12 Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cùú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, nacua quidá yùhù xì mii-nsiá, ducán cunî quida stná-nsià.

13 'Nú ni cuí iin nèhivì sàhà iin ana iá vàha xi-né, dandu cundaà ini-ndà, yáha ga cuú ndisa ini-nè sàhà nècuàchìmà. 14 Pues cunaha-nsiá, nècuàchì xíndoo vàha-xí nduú stná-nsià nú ni quidá ndisa-nsia ñà-ndùá dandacuí.

15 'Vichi mà cáchí guè xì-nsiá ñà-ndùú-nsiá ana xinúcuáchí uun nùí; còó, amigo-xi cachî xì-nsiá, vàchi iin ana xinúcuáchí uun nùù lamú-xi, có-cùndáà ini-nè nansa nacání ini lamú mà quida-ne. Doco yùhù, claru sànì cachì xì-nsiá nsidaa ñà-ndùá nì cachi Yuamánì´ xì´, ñàyùcàndùá, náhà xìcà, amigo-xi sàndùú-nsiá.

16 'Cunaha-nsiá, màdì mii-nsiá nì nácàxin-nsia yùhù. Còó, yùhù nì nacàxin mii-nsiá, te nì chitnùní inì ñà-cùhùn-nsià, quida-nsia cuàhà ñà-vàha. Te obra quida-nsiamà, mà ndútâ. Dandu nsidaa ñà-ndùá ni cácàn tàhvì-nsiá nùù Yuamánì´, te ndácùcahan-nsiá quìví, seguru nìhì-nsiáñà.

17 'Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cùú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-mà cuíñúhú dava nèhivì ñuhìví ndohó tè-ndùú nèhivì xí-yá, vàchi ni cónì xìñùhù stná-nè mii-yá

18 'Na xiní-nsià xiní ùhì nèhivì ñuhìví mii-nsiá, dandu xiñuhu nsinuu ini-nsià ñà-dihna yùhù nì xini ùhì stná-nè. 19 Doco nú iin-ni ni cúníhnú stná ini-nsià na nihnú ini mii-né, dandísá cuu ini-nè sàhà-nsiá nì cùí. Doco yùhù, sànì nacàxin mii-nsiá nùù nsidaa-né, te ñàyùcàndùá xiní ùhì-nènsià, vàchi có-nìhnú gá ini-nsià nahi mii-né. 20 Doco xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa nì cachì xì-nsiá daa, ñà-màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Vàchi nú sànì quida quini nèhivì xì yùhù, dandu stná mii-nsiá icúmí-nê quida quini xi-né. Te nú ni chívàha-ne ñà-ndùá nì cachi yùhù nì cùí, dandísá chivàha stná-nè

ñà-ndùá cachi mii-nsiá. 21 Cunaha-nsiá,
ducán icúmí nèhivì cuni ùhì-nè mii-nsiá
sàhà-ñá nduú-nsiá nèhivì xí, te sàhà stná
ñà-có-ìnáhá-nê mii-yá ana nì techuun-xí
vàxi.
22 'Nú màsà quésáì ñuhìví yohó càhìn
xì-né, dandu mà cúnsídá cuàchi-ne nì
cùí. Doco vichi có-nàníhì gá ini-nè nansa
cachi-nè sàhà cuàchi nì quida-ne. 23 Nú
có-xìñùhù nèhivì yùhù, dandu náhà claru
ñà-có-xìñùhù stná-nè Yuamánì´ nduú stná.
24 Cuàhà milagru sànì quide nì xini-nè. Mate
ndoó gá nèhivì nì quida ga stná milagru,
doco có-ndùdávámà xì ñà-ndùá sànì quida
yùhù. Te nú màsà quídé milagru mà, dandu
mà cúnsídá cuàchi stná-nè nì cùí. Doco
vichi sànì xini-nè yùhù xì stná Yuamánì´,
te ñàyùcàndùá xiní ùhì-nè yùhù xì stná
mii-yá. 25 Doco ducán nì quida-ne sàhà-ñá
ni cuú ndisa ñà-ndùá cachí nùù tutu lì xí-né
ndé cachá`: "Nì xini ùhì-nè yùhù, mate còò
ni-iñàha dìsáhà-xí nduá".
26 'Cunaha-nsiá, nú sànì nasaì nùù
Yuamánì´, dandu icúmî techuín mii-yá ana
nduú Espíritu Lì ñà-quixi-ya chindee-yá
mii-nsiá. Te mii-yá, puru ñà-ndácuisì
nihnú ini-yà. Nùù Yuamánì´ icúmí-yâ
quee-ya quixi-ya ñà-datnúù ini-yà mii-nsiá
sàhí. 27 Dandu icúmí stná-nsià càhàn-nsià
xì nèhivì sàhí, vàchi ndè quìvì primeru
xicánúú-nsiá xì´.

16

1 'Cuàhà gá sànì càhìn xì-nsiá sàhà-ñá
màsà náxícócuíìn ini-nsià. 2 Vàchi nèhivì
dava ga, icúmí-nê taxi-né mii-nsiá nùù
veheñùhu xi-ne. Te vàxi stná iin tiempu
na cutuxi ini-nè ñà-cùdîì gá ini Dios nú
ni cahní-né mii-nsiá. 3 Doco sàhà-ñá
có-ìnáhá-nê Yuamánì´, te ni có-ìnáhá
stná-nè yùhù, ñàyùcàndùá icúmí-nê
quida-ne ducán. 4 Doco vichi sànì
cachitnùhi xì-nsiá sàhà nsidaájàn, te
sàhámà quìvì cuu xi-nsiá ducán, vàtùni
nsinuu ini-nsià ñà-divi ducán nì cachì
xì-nsiá.

Chuun ndiaha icúmí Espíritu Lì xí Dios quida-ya

'Cónì càchítnùhi xì-nsiá palabra yohó
antes, vàchi yohó ié` cutnáhî xì-nsiá.
5 Doco vichi icúmî nùhì nùù mii-yá
ana nì techuun-xí vàxi. Te ni-iin-nsia
có-ndâcàtnùhù-nsiá nùí índù cùhìn. 6 Doco
ñà-nì cachì xì-nsiá ñà-ndùá nì cachì,
ñàyùcàndùá yáha ga ndoó-nsiá tnùnsí
ini vichi. 7 Doco cunaha-nsiá, ñà-ndáà
nduá, chicá ndiaha icúmí quea nùù-nsiá
nú sàcuàhìn, vàchi nú màsà cúhìn, dandu
mà quíxí mii-yá ana icúmí chindee xi-nsiá.
Doco nú sàcuàhìn, dandu icúmî techuín
mii-yá quixi-ya. 8 Te nú sànì quesaa-yà,
dandu dacúndáà ini-yà nèhivì ñuhìví sàhà
cuàchi-ne, xì sàhà stná ichì váha, xì sàhà
stná nansa icúmí ndundaà sàhà-né. 9 Claru
icúmí-yâ dacúndáà ini-yà nècuàchìmà
ñà-ìá ndisa cuàchi-ne ñà-có-xìníndísâ-né
yùhù. 10 Te icúmí-yâ cachi stná-yà xì-né
nansa iá ichì váha, vàchi yùhù, mànuhì´
nùù Yuamánì´ (iá ansivi), te mà cúní gà-nè
yùhù. 11 Daaní, icúmí-yâ cachi stná-yà
xì-né nansa icúmí ndundaà sàhà-né,
vàchi cunaha-nsiá, sànì cachi Dios sàhà
ñà-malu dandacú ñuhìví yohó ñà-ìcúmí-sî
cunsida-sì cuàchi-sì nicanicuahàn.
12 'Cuàhà gá iñàha cumánì gá cachì
xì-nsiá, doco vichi mà cúí, vàchi tàñáha
ga cui mànìhì inì-nsia. 13 Doco después
icúmí quesaa Espíritu Lì, te mii-yá, puru
ñà-ndácuisì nihnú ini-yà. Te icúmí-yâ
chindee stná-yà mii-nsiá sàhà-ñá vàtùni
cundaà ini-nsià nsidaa ñà-ndùú ndisa
palabra ndàcuisì. Vàchi màdì inì-ni mii-yá
ndacu ini-yà ñà-ndùá cuàhàn-yà cachi-yà.
Còó, cuisì cachi-yà ñà-ndùá iníní-yá cachí
(Yuamánì´). Te icúmí-yâ cachitnùhu
stná-yà xì-nsiá nansa icúmí coo quìvì
vàxi xi-nda. 14 Te tavà gá stná-yà más
tnùñuhu xí; vàchi nùù yùhù icúmí-yâ
nìhì-yá ñà-ndiaha îì xí, te datnúù-yà
sàxìnítnùní-nsià. 15 Cunaha-nsiá, nsidaa
ñà-ndùá icúmí Yuamánì´, divi stoho stná
nduí. Ñàyùcàndùá cachî xì-nsiá ñà-ìcúmí
Espíritu Lì mà nìhì-yá nsidaa ñà-ndùú
ñà-ndiaha îì xí, dandu datnúù stná-yà
sàxìnítnùní mii-nsiá.

Icúmí nèhivì xí Jesús cuhuun ini-nè iin tiempu tii, doco yàchì icúmí-nê ndudìì ini-nè inga tu na natiacu-yà, nì cachi-yà

16 'Làcà sacu tiempu, dandu mà cúní
gà-nsià yùhù. Vàchi mànuhì´ nùù
Yuamánì´. Doco sacù-ni quìvì cunduamà,
te cuni tu-nsia yùhù —nì cachi-yà.
17 Ñàyùcàndùá, nì ndàcàtnùhù tnahá
dava nècuàchì dacuahá-yá-mà nùù-né,
cachí-nè:
—Ndíà ndùá cuní cachi-yà ñà-sacu gà
tiempu, te mà cúní gà-ndàyá, te inga
sacu quìvì, dandu sà-cuni tu-ndayá, nì

cachi-yà; te cachí stná-yà mànuhù-yá nùù
Yuamánì-yá. [18] Pues ¿ndíà ndùá cuní cachi
palabra nì cachi-yà mà ñà-sacu gà tiempu
coo ga-yà yohó? Có-cùndáà ini-ndà nansa
cuní cachi ñà-jaàn —nì cachi-nè.

[19] Daaní, Jesús, ñà-sà-ìnáhá-yâ
cuní-nè ndàcàtnùhù-né nùù-yá sàhámà,
ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—¿A cuní-nsià ndàcàtnùhù-nsiá nùí
sàhà ñà-ndùá nì cachì xì-nsiá ñà-làcà iyuhu
tiempu, te mà cúní gà-nsià yùhù, te inga
sacu quìvì, dandu sa-cuni tu-nsia yùhù?
[20] Ñà-yòhó cachítnùhi xì-nsiá: icúmí-nsiâ
cuacu-nsia, te cundoo-nsia tnùnsí ini (iin
tiempu tii), doco nèhivì dava ga ndoó
ñuhìví, còó. Icúmí-nê cudiì ini-nè. Doco
mii-nsiá, mate ducán ni cúndóó-nsiá tnùnsí
ini, doco después icúmí cuxio nsidaámà
nùù-nsiá, te ndudiì tú ini-nsià. [21] Iin
nècuàchì ñahà, nú sànì sàà hora tùinuù méè
xi-ne ñuhìví, dandu yáha ga cuhúún ini-nè,
vàchi sànì sàà quìvì ndoho-ne quidamà.
Doco nú sànì tùinuù-vé, dandu nándodó-né
sàhà dolor, vàchi cudîì gá ini-nè ñà-sànì
quesaa inga luchi tii. [22] Te ducán icúmí coo
stná xì mii-nsiá. Mate cuáhà gá cuhúún
inì-nsia vichi, doco yùhù icúmî cuni tui
mii-nsiá después, dandu cuàhà gá ndudiì
tú ini-nsià. Te ni-iin nèhivì, mà cúí cadi-nè
nùù ñà-jaàn.

Nansa icúmí Jesús cundee-yá

[23] ’Quìvì yucán, mà ndácàtnùhù gá-nsià
ni-iñàha nùí, vàchi cuisì icúmí-nsiâ
ndacùcahan-nsiá quìví na xícàn tàhvì-nsiá
nùù Yuamánì´, dandu nìhì-nsiá nsidaa
ñà-ndùá xícàn-nsià. Palabra ndàcuisì
nduájàn. [24] Tàñáha ga ndacùcahan-nsiá
quìví na xícàn tàhvì-nsiá iñàha. Doco vichi
ni cácàn tàhvì-nsiá ducán, te nìhì-nsiáñà,
dandu chicá cudiì ini-nsià.

[25] ’Ndè vichi cuisì puru ejemplu-ni
nduá nì nacani xì-nsiá. Doco vàxi iin
quìvì, dandu mà nácání gué` ejemplu
xì-nsiá, vàchi claru icúmî cachì xì-nsiá
sàhà Yuamánì´. [26] Daaní, tiempu yucán
màdì yùhù càcàn guè nùù-yá sàhà-nsiá,
cachî`. Còó, cuisì quìvì yùhù icúmí-nsiâ
ndacùcahan-nsiá (na cácàn tàhvì-nsiá).
[27] Vàchi cuú ini-yà sàhà-nsiá sàhà-ñá cuú
stná ini-nsià sàhí, te xiníndísâ stná-nsià
ñà-nùù mii-yá nì quixi. [28] Vàchi (ñà-ndáà
nduá), nùù mii-yá nì quixi nì quesaì ñuhìví
yohó; te vichi icúmî nacoi ñuhìví yohó, te
nùhì nùù-yá.

[29] Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá
xì-yá:

—Vichi ndisa, claru cáhàn-ní. Màdì
ejemplu uun nduá cachí-nî vichi. [30] Vitni
sànì sàà-nsì nì cundaà ini-nsì ñà-ìnáhá-nî
nsidanicuú iñàha. Te mate tàñáha ga
ndàcàtnùhù-nsí nùù-ní sàhà iñàha, (doco
vàtùni cachì-ní xì-nsí). Ñàyùcàndùá vichi
xiníndísâ vàha-nsi, ñà-ndáà nduá, nùù
Yua-nda Dios nì quixi-ní.

[31] Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—¿A ndísá xiníndísâ vàha-nsia vichi?
[32] Cunaha-nsiá, vàxi iin tiempu, dandu
cuìtià nihni-nsia vehe-nsia, te làcà min-
daí nacoo-nsia. Te vichi sànì sàà stná
tiempu mà. Doco màdì ndisa ndòo mií;
còó, vàchi cutnáhâ stnáì xì Yuamánì´.
[33] Nsidaa ñà-jaàn sànì cachì xì-nsiá sàhà-ñá
ni cúndóó-nsiá contentu ñà-nìhnú vàha
ini-nsià yùhù. Te mate quídá quíní nèhivì
xì-nsiá na ndoó î-nsiá ñuhìví yohó, doco
màsà cúhúún ini-nsià sàhájàn, vàchi yùhù,
sànì cundeí nùù nèhivì malu ñuhìví yohó.

17

Nansa nì xìcàn tàhvì Jesús sàhà nèhivì xí-yá

[1] Na ní nsihi nì cachi Jesús nsidaájàn,
dandu nì ndacoto ndiaá-yà ansivi, te nì
cachi-yà xì Yuamánì-yá:

—Cáhìn xì-ní Yuamánì´. Vichi ndisa,
sànì sàà hora. Te yùhù ana nduú Dèhe-
manì-ní, xíquèn ñà-nì tàvá-nî tnùñuhu xí
nùù nèhivì ñuhìví, dandu vàtùni quee stná
tnùñuhu xí mii-ní quide. [2] Vàchi sànì
chitnùní inì-ní ñà-ndahà yùhù cundoo nsi-
danicuú nèhivì. Dandu nèhivì nì chitnùní
inì-ní cunduu nèhivì xí, nìhì-né vida ndiaha
nicanicuahàn nùí. [3] Te ¿índù modo nìhì-né
vida ndiaha ma? Cuisì sàhà ñà-cunaha-né
mii-ní xì stná yùhù Jesucristu, vàchi mii-ní,
ñà-ndácuisì mindaa Dios nduu-ní, te yùhù
nduí ana nì techuun-ní vàxi ñuhìví.

[4] ’Vichi sànì dàxínui chuun nì dàndàcù-ní
nùí quide, te sàhà ñà-jaàn sànì quee cuàhà
tnùñuhu xí-nî. [5] Ñàyùcàndùá, vichi xíquèn
nùù mii-ní Yuamánì´ ñà-coi cutnahí xì-ní,
te ducán quee más gà tnùñuhu xí; xíquèn
ñà-coi nùù-ní xì tnùñuhu xí nacua nìsa ìe
antes na táyôo ñuhìví.

[6] ’Mii-ní, nì nacàxin-ní dava nèhivì ñuhìví
yohó, te nì chitnùní inì-ní ñà-cunduu-ne

nèhivì xí. Te yùhù, sànì dàtúi nùù-né
nansa iá-nî. Nèhivì xí mii-ní nì sanduu-ne,
dandu nì chitnùní inì-ní ñà-cunduu-ne
nèhivì xí yùhù. Te vichi sànì chivàha-ne
palabra xi-ní. 7 Te sànì cundaà stná ini-nè
sàhà nsidaa iñàha nì sàhatahvì-ní yùhù,
sà-ìnáhá-nê ñà-nùù mii-ní nì nìhí-ñà. 8 Te
palabra ndiaha nì cachì-ní xì´, sànì cachi
stnáì-ñà xì-né, te mii-né, cudîì inì-nè xì
palabra mà, te cundáà vàha ini-nè ñà-nùù
mii-ní nì quei vàxi, vàchi xiníndísâ-né
ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesaì
ñuhìví.

9 'Vichi xícàn tàhví nùù-ní sàhà-né, màdì
sàhà dava ga nèhivì ñuhìví, còó, cuisì sàhà
nèhivì nì chitnùní inì-ní cunduu nèhivì
xí; vàchi nèhivì xí mii-ní xínduu stná-nè.
10 Nsidaa nèhivì-xí, nèhivì xí mii-ní nduú
stná-nè. Te nèhivì xí mii-ní, nèhivì xí yùhù
nduú stná-nè, te sàhà mii-né sànì quee más
gà tnùñuhu xí.

11 'Pues vichi, mà cóó gué̀ ñuhìví yohó.
Icúmî nasaì nùù mii-ní ana nduu Yua Îì
Ndiahí. Doco nèhivì nì sàhatahvì-ní yùhù,
yohó icúmí-nê candòo-ne. Ñàyùcàndùá,
sàhà poder xi-ní cundiaà-ní nsidaa-né
sàhà-ñá iin-ni cunduu nsidaa-né nahi
mii-ní xì yùhù, iin-ni xínduu-nda. 12 Na
iá ve xì-né ñuhìví yohó, nì sandiaì-nè xì
poder xi-ní. Te nsidaa ana nì dàyáha-ní
nùí, iin-ni ndiaá vàhi-nè, cónì ndáñúhú
ni-iin-ne, cuisì imindaa tè-de por sí icúmí
ndañuhu, vàchi ducán icúmí coo sàhà-ñá ni
cuú ndisa ñà-ndùá cachí nùù tutu ìì sàhà-té.

13 'Te vichi sàmànasaì nùù-ní. Doco
ñà-yòhó nduá cachî na iá ve ñuhìví yohó
sàhà-ñá ni cúndóó nèhivì-xí contentu
nacua iá stná yùhù contentu. 14 Sànì
cachitnùhi xì-né palabra xi-ní. Doco nèhivì
dava ga, xiní ùhì-ñané sàhà ñà-có-nìhnú
gá ini-nè nahi nècuàchìmà. Te ducán stná
yùhù, có-nìhnú stná inì nahi nèhivì ñuhìví.
15 Te có-xîquèn ñà-tavà-nínè ñuhìví yohó.
Cuisì xíquèn-ñà cundiaà-nínè ñà-màsà
dáca ñà-malu-nè. 16 Yuhu, có-nìhnú inì
nahi nèhivì ñuhìví yohó, ñàyùcàndùá, stná
nèhivì-xí, có-nìhnú gà stná ini-nè nahi
nècuàchì dava ga mà.

17 'Daaní, xícàn tàhvì stnáì ñà-nì
chínáhà-nínè ñà-ndùú palabra ndàcuisì,
te ducán sàà-nè cunduu-ne nèhivì nihnú
îì inì-xi. Te palabra sànì cachì-ní, divi
ñà-jaàn nduú ñà-ndácuisì. 18 Nacua
nì techuun-ní yùhù nì quesaì ñuhìví
yohó, ducán quidá stnáì, techuín mii-né
ñà-cùhùn-nè (càhàn-nè xì) nèhivì ñuhìví.
19 Te sàhà ñà-vàha xi mii-né ié̀ dispuestu
quide nsidaa chuun ìì (iá gà quide), dandu
vàtùni sàà stná-nè cunihnu ìì ini-nè nú sànì
chivàha-ne ñà-ndùú palabra ndàcuisì.

20 'Doco màdì cuisì sàhà nèhivì yohó xícàn
tàhví. Còó, vàchi icúmí mii-né càhàn
stná-nè xì nèhivì dava ga, dandu cunindisá
stná nècuàchìmà yùhù. Ñàyùcàndùá, sàhà
nècuàchì yucán xícàn tàhvì stnáì.

21 'Daaní, xícàn tàhví ñà-nahi iin-ni
nèhivì ni cúndúú nsidaa nècuàchìmà, te
iin-ni ni cúndúú stná anima mii-né xì
anima ndohó, nahi mii-ní xì yùhù, iin-ni
xínduu-nda: iá-nî ini anímè, te yùhù, iá
stnáì ini anima mii-ní. Ñàyùcàndùá xícàn
tàhví ñà-iin-ni anima ni cúcúmí nsidaa-né,
dandu vàtùni cunindisá nèhivì ñuhìví
ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesaì
ñuhìví. 22 Te nacua nì chitnùní inì-ní ñà-coo
tnùñuhu xí yùhù, ducán sànì nìhìtáhvì
stná mii-né cucumi-né tnùñuhu ma, dandu
iin-ni cahnú cunduu nsidaa-né, nahi iin-ni
xínduu stná ndohó. 23 Mii-ní, iá-nî ini
anímè, te yùhù, ini anima mii-né coi; dandu
iin-ni cahnú cunduu ndisa nsidaa-né xì
ndohó. Te ducán icúmí nèhivì dava ga
ñuhìví cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní
nì techuun-xí vàxi, te cundaà stná ini-nè
ñà-cùú stná inì-ní sàhà nèhivì-xí nacua cuú
inì-ní sàhà yùhù.

24 'Mii-ní nduu-ní Yuamánì´, te nì
chitnùní inì-ní cundoo ana cunduu nèhivì
xí. Ñàyùcàndùá, yùhù cunî sàà stná
nsidaa nècuàchìmà cundoo-ne ndé cuàhìn
coi sàhà-ñá iin-ni cutnahá-né xì´, te
cundehè-né nansa iá tnùñuhu ndiaha
nì sàhatahvì-ní yùhù, vàchi ndè antes
na táyôo ñuhìví, iin-ni cuú inì-ní sàhí.
25 Mii-ní, ndàcuisì nihnú inì-ní. Doco nèhivì
ñuhìví, tàcùní-nè mii-ní. Doco yùhù, ndisa,
ináhî mii-ní. Te nèhivì cutnáhâ xî yohó,
sànì cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní nì
techuun-xí. 26 Te yùhù, sànì dàtúi nùù-né
nansa iá-nî nacua cuàhìn quide quìvì
nùù-xí. Ducán dandu nìhì-né cuu stnahá
stná ini-nè sàhà-né nacua cuú ini mii-ní
sàhà yùhù. Te ducán nìhì stná yùhù coi ini
anima nsidaa-né —nì cachi Jesús.

18

Nansa nì tnii-tè Jesús

1 Nì nsihi nì cachi-yà ducán, dandu
nì quee-ya cuàhàn-yà nì yàha-ya inga
ladu yui Cedrón, cutnáhâ-yá xì nècuàchì

dacuahá-yá. Te nì yàha-ya xì-né mahì iin
huertu iá yucán. 2 Doco tiàa cuàhàn cahin
xì-yá, divi Judas, ináhá stná-nè índù iá
huertu mà, vàchi cuàhà xichi sáhàn-yà xì
nècuàchì dacuahá-yá yucán. 3 Ñàyùcàndùá,
nì saca nècuàchìmà itnii soldadu, te nì
nìhì stná-nè itnii policía nùù dùtù xí-
cusahnú xì nùù stná tè-xínduu fariseu, te
cuàhàn-nè xì nsidaa tèmà ndé nduú huertu
mà. Te nsidaa-té, inindáhá-tê lámpara xì
nù-ñùhú xíxìn, xì stná càa dana nduú arma
xi-tè. 4 Daaní, Jesús, como ináhá-yâ nsidaa
ñà-ndùá cuàhàn cuu xi-yá, nì quee-ya nì
sànchìcùn-yà tèmà, te nì cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

5 Te nì cachì-te xi-yá:

—Divi Jesús de Nazaret.

Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Yùhù nduí.

Te yucán iín stná Judas, cutnáhâ-né xì
nsidaa témà. Te divi Judas mà nduú ana nì
dicò xì-yá. 6 Daaní, na ní nsihi nì cachi-yà:
"Yùhù nduí", dandu yàchì nì naxiconihí
duma candúà-te. 7 Dandu inga xichi nì
cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

Te nì cacachì-te:

—Divi Jesús de Nazaret.

8 Dandu nì cachi-yà:

—Sànì cachì xì-nsiá, yùhù nduí.
Ñàyùcàndùá, nú yùhù nchícùn-nsià,
nacoo-nsia nèhivì xí yohó ni núhù-nè.
9 Ducán nì cachi-yà xì-té sàhà-ñá ni cuú
ndisa ñà-ndùá nì cachi-yà ñà-còò ni-iin
nèhivì xí-yá nì ndánúhú, ni-iin nèhivì nì
chitnùní ini Dios cunduu nèhivì xí-yá, cónì
ndáñúhú-nê. 10 Daaní, nì tavà Simón Pedro
espada xi-ne, te nì cani-ne iin mozo xi dùtù
cusáhnû, nì sahnde ì-né tùtnù nècuàchìmà
ladu cuahá-nè. Te Malco nani mozo mà.
11 Doco nì cachi Jesús xì Pedro:

—Nachinacaà-ní espada xi-ní, vàchi
yùhù, icúmî yàhi ñà-ndùá nì chitnùní ini
Yuamání´ cuu xí.

Nansa ndacá-te Jesús nì sàà nùù dùtù cusáhnû

12 Dandu capitán yucán, xì soldadu xi-tè,
xì stná policía yucán, nì catnii-tèyá nì
chicuhnì-teyá. 13 Te nì saca-tèyá cuàhàn-te
xi-yá nùù nècuàchì nani Anás, vàchi dìdo
dùtù cusáhnû cuìà yucán nduú-né. Te
Caifás nani dùtù cusahnu-ma. 14 Te divi-ne
nduú ana nì càhàn xì nècuàchì raza-nè
Judea daa na ní cachi-nè ñà-xìñùhù cui iin
tiàa sàhà nsidaa nèhivì ñuu-nèmà.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús

15 Daaní, chicá cahà-xí ndé cuàhàn
Jesús vàxi stná Simón Pedro xì inga
stná nècuàchì dacuahá-yá. Te com-
pañeru-nèmà, ináhá-nê dùtù cusáhnû.
Ñàyùcàndùá, na ní dàyáha soldadu-yà ini
patiu vehe dùtù mà, dandu nì quìhvi stná
inga-nèmà. 16 Doco Pedro, nì ndòo-ne nùù
yehè patiu-ni ma. Ñàyùcàndùá, vàxi tu
compañeru-nè ináhá xí dùtù mà, te nì
càhàn-nè xì ñahà chìì ndiaá yehè mà áma
dáyâha stná-ña Pedro. 17 Dandu nì cachì-ña
xì Pedro:

—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní iin
nècuàchì nchícùn xì Jesús?

Te nì cachi-nè:

—Còó.

18 Daaní, divi yucán itá stná mozo (xi dùtù
mà) xì stná policía. Te nì xicùn-té iin ñuhu
tnùù ñà-nadaà-té, vàchi cúvìxin ga. Te
yucán nì tnàtuu stná Pedro, iín-né nadáà
stná-nè.

Nansa nì ndàcàtnùhù dùtù cusáhnû nùù Jesús sàhà ñà-ndùá quidá-yá

19 Daaní, dùtù cusáhnû, nì ndàcàtnùhù-né
nùù-yá sàhà nèhivì dacuahá-yá xì sàhà stná
palabra chináhá-yànè. 20 Ñàyùcàndùá, nì
cachi-yà xì-né:

—Yùhù, vate ní càhìn xì nsidaa nèhivì
ini veheñùhu cuachi, te ini stná veheñùhu
cahnú ndé siempre natácá nèhivì raza-ndà
Judea. Divi yucán nduú lugar ndé siem-
pre nìsa dacuahí nèhivì. Còò ni-iñàha ni
chínáhá dèhî. 21 Chicá vàha màsà ndácàt-
nùhù-ní nùù mií; nùù nèhivì nì inini xi
ñà-ndùá nì cachì chicá vàha, vàchi mii-né
ináhá-nê ñà-ndùá nì cachì.
22 Daaní, yatni ndé iín Jesús iín stná iin
policía, te na ní cachi Jesús ducán, dandu
nì cani-tè nùù-yá, cachí-te:

—¿Índù chuun cáhàn-ní xì dùtù ì ducán?

23 Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Nú cónì cáhàn viì´ tuxi-ní, dandu
cachì-ní xì´ índù palabra cónì càchí viì´.
Doco nú còò ni-iñàha ni cáhàn quini, dandu
có-ìcúmí-nî cani-ní yùhù.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús ùì gà xichi

24 Dandu nì dàyáha Anás mà-yá
cuàhàn-yà ndahà dùtù cusáhnû nani Caifás.
Te nuhní tnuu-ya cuàhàn-yà.

[25] Doco Simón Pedro, iín stná-nè
nadáà-né. Dandu nèhivì itá yucán, nì
ndàcàtnùhù-né nùù nècuàchìmà, cachí-nè:
—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní nèhivì xí
Jesús?
Dandu nì nacuaà nècuàchìmà mii-yá,
cachí-nè:
—Còó, màdì yúhù.
[26] Daaní, nì càhàn inga mozo xi dùtù
yucán, divi tnaha tiàa nì tàhndè tùtnù-xí;
te nì cachì-te xi Pedro:
—¿Amádi mii-ní nì xinì iá xì Jesús huertu
yucán?
[27] Doco inga tu nì cachi-nè:
—Còó.
Daaní, divi momentu mà nì xito lehe.

Nansa nì dàyáha-tè Jesús nùù Pilatu

[28] Daaní, nì saca-tèyá nì caquee-tè xì-yá
nùù Caifás, cuàhàn-te xi-yá ndè vehe gob-
ernador, te yucán nì dàyáha-tèyá ini vehe.
Iín váa gá nduá. Doco tè-xínduu raza
Judea mà, cónì cá-quìhvi-tè vehe yucán,
vàchi nú ni quíhvi-tè, dandu mà cóó ndoo
ga-nè (nacua cachí ley xi-ne), te mà cóó
gá permisu cuxi-tè ñà-ndùá xixí-te na nduá
vicò pascua mà. [29] Dandu Pilatu, nì quee-tè
fuera vàxi-tè ndé itá ana nì casaà mà, te nì
cachì-te:
—¿Ndíà nduá nì quida tiàa yohó, te
sanícuàchi-nsia sàhà-né?
[30] Dandu nì cacachì-te xi Pilatu:
—Nú ni cúndúú-né iin nècuàchì
cónì quìdá cuàchi ni cuí, dandísá, mà
cúndácá-nsínè quixi nùù-ní.
[31] Dandu nì cachi Pilatu:
—Cundaca-nsianè cuahán, te mii-nsiá
nsidandaà-nsià sàhà-né nacua cachí ley xi
mii-nsiá.
Doco nì cacachi tè-raza Judea mà:
—Ley (xi mii-nsiá), có-sâha ñà-cahnì-nsí
iin ana iá falta xi.
[32] Ducán nì cacachì-te sàhà-ñá ni cuú
ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu Jesús na ní
cachi-yà nansa icúmí-yâ cui-yà. [33] Daaní, nì
nansìhvi Pilatu vehe-tè, te nì cana-tè Jesús,
nì cachì-te xi-yá:
—Mii-ní, ¿a ndísá rey xi nècuàchì raza
Judea nduu-ní cahan-ní?
[34] Dandu nì cachi Jesús xì-té:
—¿A mii-ní nì nacani inì-ní ndàcàt-
nùhù-ní nùí ducán, te ò inga nèhivì nì cachi
xì-ní ducán?
[35] Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:
—Yùhù, có-ndùí iin tè-raza-ní Judea.
Divi nècuàchì ñuù-ní xì dùtù xícusahnú
nduú ana nì dàyáha xi-ní ndahí. ¿Índù
cuàchi nì quida-ní?
[36] Dandu nì cachi Jesús xì-té:
—Cunaha-ní, ñuu ndé cusáhnûí,
có-ndùá ñuhìví yohó, vàchi nú ñuhìví
yohó ni cúndúá, dandísá icúmí nèhivì-xí
cuidahan-né yùhù nùù ana xiní ùhì xì´
sàhà-ñá màsà yáhi ndahà nècuàchì raza
Judea ni cuí. Doco ñuu ndé cusáhnûí, tucu
iá`, mà ndúdává xí ñuhìví yohó.
[37] Ñàyùcàndùá, nì cachi tu Pilatu xì-yá:
—¿Àsù nduú stná-ní iin rey cusáhnû?
Dandu nì cachi Jesús xì-té:
—Nacua cachí-nî, divi ducán nduá,
divi rey nduí. Te divi sàhà-ñá cachitnùhi
xì nèhivì ñà-ndùú palabra ndàcuisì,
ñàyùcàndùá nì quesaì ñuhìví yohó. Te vichi
nsidaa ana cudî ini xì palabra ndàcuisì mà,
divi nduú stná ana cudî ini xì ñà-ndùá
cachî.
[38] Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:
—¿Índù ñà-ndisa nduú palabra
ndàcuisì?

Nansa nì dàndáà Pilatu ñà-cui Jesús

Daaní, nì nsihi nì cachi Pilatu ducán,
dandu nì quee-tè inga xichi nì càhàn-te xi
tè-xínduu raza Judea, cachí-te xi tèmà:
—Sànì càhìn xì nècuàchì yohó, te còò
ni-iin falta ndácùhin-nè. [39] Doco estilu
xi-nsia nduá ñà-dàñà iin tè-ndiàdí cada
nacává vicò pascua yohó. Ñàyùcàndùá,
vichi ¿a cuní-nsià dàñà nècuàchì yohó cachí
nduú rey xi tè-raza-nsià Judea?
[40] Daaní, tucu tu nì càna fuerte nsi-
daa-témà, cachí-te:
—Còó, màdì nècuàchì jaàn cuní-nsì
dàñà. Barrabás chicá vàha ni dáñà —nì
cacachì-te.
Doco cunaha-nsiá, iin tècuìhnà nduú
Barrabás mà.

19

[1] Daaní, nì dàndàcú Pilatu nùù soldadu,
te nì tavà-téyâ iladú, nì sahnì cuíí-teyá xì
iin chirrión. [2] Dandu nì quidavàha-tè iin
sìcàté iñù, te nì chinacaà-teá dìnì-yá. Te nì
chindixi stná-teyá iin capa moradu. [3] Dandu
nì catnàtuu-tè nùù-yá, (nì sàcùndiaà-teyá),
cachí-te:
—¡Tùinuùváha-ní, señor! ¡Vichi ndisa,
sànì sàcùnduu-ní rey xi tè-raza Judea!
Dandu nì cacani-tè nùù-yá.
[4] Daaní, tucutu nì quee Pilatu nùù nèhivì
ndiatú yucán, cachí-te xi-né:

—Cunaha-nsiá, cuàhìn taví Jesús cundehè-nsiá, te cundaà inì-nsia ñà-còò ni-iin falta xi-ne nì ndácùhin.
5 Ñàyùcàndùá, nì quee Jesús (vehe ma), ñuhú dínì-yá sìcàté iñù mà, te ndixí stná-yà capa moradu mà. Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa nèhivì ndoó yucán:
—Cundehè-nsiánè, yohó iín-né.
6 Daaní, dùtù xícusahnú, xì stná policía, na ní xini-nèyà, dandu nì càna ndee-né, cachí-nè:
—¡Nchìca cruz ni cuí nècuàchì jaàn! ¡Cahnì-nínè!
Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa-né:
—Mii-nsiá cundaca-nsianè cùhùn, te cahnì-nsiánè, doco yùhù, còó, vàchi còò cuàchi-ne ni ndácùhin.
7 Dandu nì cacachi nècuàchì raza Judea mà:
—Nsiùhù, icúmí-nsî iin ley, te según cachí ley mà icúmí nècuàchì jaàn cui-nè sàhà ñà-nì cachi-nè nduú-né Dèhemanì Dios.
8 Dandu Pilatu, na ní inini-tè ñà-nì cacachi nècuàchìmà ducán, chicá nì yùhí-te,
9 te nì nansìhvi-tè ini vehe cahnú-te nì càhàn tu-tè xì-yá, cachí-te:
—¿Índù ndisa nì quixi mii-ní?
Doco Jesús, cónì cáhàn gà-yà.
10 Dandu cachí tu Pilatu xì-yá:
—¿Índù chuun có-câhàn-ní xì´? ¿A có-ìnáhá-nî ñà-yùhù icúmî poder: vàtùni cahní mii-ní, te ò vátùni dacácui mii-ní?
11 Dandu nì cachi-yà xì-té:
—Ni còò ni-iyuhu poder cucumi-ní nú màsà chítnùní ini mii-yá iá ansivi ducán. Sàhámà tiàa nì dàndàcú quixi nùù-ní, chicá nsidá cuàchi-tè (nùù mii-ní) —nì cachi-yà.
12 Daaní, dècuèndè hora yucán nì nanducu Pilatu nansa daña-téyâ, doco chicá fuerte nì càna nsidaa tè-raza Judea mà, cachí-te:
—Nú ni daña-ní Jesús jaàn, dandu náhà claru có-ndùù-ní amigo ndisa xi rey cahnú César. Vàchi nsidaa ana cachí nduú stná rey, xiní ùhì stná-nè rey cahnú César.
13 Daaní, na ní inini Pilatu ñà-jaàn, dandu nì tavà tú-teyá inga xichi, te nì sàcòo-tè silla ndé siempre iá-te nsidándáà-te chuun. Te silla mà, iín-nu dìquì yùù chipála itánduhù ñuhù, te Gabata nani lugar mà dàhàn hebreu. 14 Te sànì cahin quìvì yucán, divi quìvì nduú vigilia vicò pascua mà, dandu nì càhàn-te xì nsidaa nèhivì yucán, cachí-te:
—Cundehè-nsiá, yohó iín nècuàchì nduú rey xi-nsia.
15 Doco ndee ní càna nsidaa nèhivì mà:
—¡Còó! ¡Ni cuí-nè cuní-nsì! ¡Cahnì-nínè! ¡Ni mácùtuu-ne nchìca cruz!
Dandu cachí Pilatu xì nsidaa-né:
—¿A ndísá cuní-nsià cui rey xi-nsia nchìca cruz?
Te nì cacachi dùtù xícusahnuma:
—Cuisì imindaa rey xi-nsi iá, divi nduú César.
16 Ñàyùcàndùá, nì candisá Pilatu ñà-ndùá xícàn nècuàchìmà; nì dàndàcú-te ni cuí Jesús nchìca cruz. Dandu nì saca soldadu-yà cuàhàn-te xi-yá.

Nansa nì sàcùtuu Jesús nchìca cruz

17 Daaní, nì sàcùnsida-ya cruz xi-ya cuàhàn-yà, te nì sàà-yà nùù iin xaan nani lunsi Calvariu. Te Gólgota nani stná lugar yucán nùù dàhàn hebreu. 18 Te yucán nì cachituu-tèyá nchìca cruz, mii-yá xì inga ùì stná tiàa, iin iin-tè iin iin ladu-yà, te mii-yá mahì-xí.
19 Daaní, nì dàndàcú stná Pilatu ñà-nì mácùtuu dìnì cruz xi-ya iin ñà-càchí: "Jesús de Nazaret, rey xi tè-raza Judea". 20 Dandu nì cahvi cuàhà nècuàchì ñuu mà nansa cachá`, vàchi lugar ndé nì chituu-tèyá nchìca cruz, yatni uun ñuu mà nduá. Te ùnì dàhàn nì tiaa palabra mà: dàhàn hebreu, xì dàhàn griegu, xì dàhàn latín. 21 Dandu dùtù xícusahnu-ma, nì càhàn-nè xì Pilatu, cachí-nè:
—Màsà cáchí palabra mà "Rey xi tè-raza Judea". Còó, chicá vàha tiaa-ní ñà-nì cachi uun-ne nduú-né rey xi nèhivì raza-nsì.
22 Dandu nì cachi Pilatu xì nècuàchì yucán:
—Còó. Ñà-ndùá sànì tiaa, ducanicoá
23 Daaní, nì nsihi nì chituu soldadu-yà nchìca cruz, dandu nì dàcuàchí-te sìcoto xi-ya nùù nsìcúmì-té. Chii chiá nì nìhì iin iin-tè. Doco cuaán nduú dùhnù quihín-yà, vàchi iin-ni cahnú nì cuàha; còò ni-iin xaan xi-ña ndé nì nsícu. 24 Ñàyùcàndùá, nì cacachi soldadu mà:
—Màsà dácuáchí-ndáñâ. Chicá vàha cuidàdìquí-ndà suerte sàhà-ñá cundaà ini-ndà ana nìhì xán.
Pues ducán nì cuu sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndùá nì cachitnùhu nùù tutu ìì ndé cachí palabra yohó: "Nì cadasàn-té sìcoto xi entre mii-té, te nì idàdìquí-te

suerte, a ver índù-té nìhì xì ñà-ndùá ndìxí”.
Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida soldadu mà.
25 Daaní, sàhà cruz xi-ya iín stná dihi-yá
xì cùhì-nè nani stná María, divi ñahàdìhí
Cleofas; te yucán iín stná María Magdalena.
26 Te nì xini-yà dihi-yá, te nì xini stná-yà
yucán iín stná iin nècuàchì dacuahá-yá
cuú cuáhà ini-yà sàhà-xí. Ñàyùcàndùá, nì
cachi-yà xì dihi-yá:
—Cundehè-ní mamá, jaàn iín dèhe-ní.
27 Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì
dàcuàhàmà:
—Cundehè-ní, jaàn iín mamá xi-ní.
Te divi hora yucán nì nàcùndiaa
nècuàchìmà dihi-yá.

Nansa nì xìhì Jesús

28 Daaní, ináhá-yâ ñà-sànì cuu ndisa nsi-
daa ñà-ndùá nì cachi tutu ìì, ñàyùcàndùá,
nì cachi-yà:
—Xíhì tècuìí.
29 Te yatni uun yucán iín iin quìdi chitu
vinu nì xìò. Ñàyùcàndùá, nì quihin soldadu
iin ñà-ñàhmá nani esponja, nì chihi-tèá
dìnì iin vara nù-hisopo. Dandu nì chin-
daxin-tèá vinu mà, te nì dàcúhùn-teá nùù
yuhù-yá 30 nì sihvi-yá chiá. Dandu nì
cachi-yà:
—Vichi ndisa sà-ìá.
Te nì nàcuìndee dìnì-yá, te nì xìhì-yà.

Nansa nì dàquíhvi iin soldadu lanza xi-tè diìn tìxì Jesús

31 Dandu nècuàchì raza Judea, cónì
cùní-nè ndòo nsidaa nsìi ma nchìca cruz,
vàchi vigilia xi quìvì descansu nduá. Te divi
quìvì descansu mà nì nacava stná iin vicò
cahnú xí-né. Ñàyùcàndùá, nì ca-xicàn-nè
favor nùù Pilatu ñà-nì cátnáhnù iquì naní
sàhà iin iin ana itándiaa nchìca cruz (sàhà
ñà-nì cùí yàchì-nè), dandu cuxio-ne nùù
cruz. 32 Ñàyùcàndùá, nì casaà tu soldadu
(ndé itá cruz), te nì casahnù-te iquìsáhà iin
tiàa itúú nchìca cruz iin ladu Jesús, dandu
después ingà-te. 33 Doco na ní tnàtuu-tè ndé
itúú mii-yá, nì cundaà inì-te sànì xìhì-yà;
ñàyùcàndùá, cónì sáhnù gà-te iquìsáhà-yá.
34 Doco iin soldadu mà, nì dàquíhvi-tè
lanza xi-tè diìn tìxì-yá, te nì dàñà nìì-yá
xì tècuìí. 35 Yùhù nì xinì nsidaájàn,
teayùcàndùá nacání xì-nsiá sàhá. Te
ñà-ndácuisì nduá cachî. Yùhù ináhî,
te cachítnùhu ndaì xì-nsiá sàhà-ñá ni
cúníndísâ stná-nsià. 36 Cunaha-nsiá, nsidaa
ñà-jaàn nì cuu xi-yá sàhà-ñá ni cuú ndisa
nacua nì cachitnùhu nùù tutu ìì ndé cachá`:
“Ni-iin iquì-yá mà-tnáhnù”. 37 Daaní,
cachí stná inga xaan nùù tutu mà, ndé
cachá`: “Icúmí nèhivì cuni-nè mii-yá ana
nì dàquíhvi-tè (càa) ìcà-xí”.

Nansa nì ndùxin Jesús ini iin cueva

38 Daaní, nì nsihamà, dandu nì sàhàn iin
tiàa nani José nùù Pilatu. Iin nècuàchì
ñuu Arimatea nduú nècuàchìmà, te
nduú stná-nè iin nèhivì xí Jesús, doco
chídèhé-nè, vàchi yúhî-nè tè-dava ga
raza-nè Judea. Pues divi mii-né nì sàhàn
nì xìcàn permisu nùù Pilatu nanihi-ne
iquìcúñú-yà. Te juùn nì cachi Pilatu.
Ñàyùcàndùá, nì sàhàn-nè nì nanihi-ne
iquìcúñú-yà. 39 Daaní, nì sàà stná Nicodemo
yucán, divi nècuàchì nì sàhàn ñuú visita
ndé iá-yà. Te vichi nihí-né ñà-tnami nani
mirra nì sàà, te dácà stnahá stná mà xì
inga ñà-tnami nani áloe. Nsidaájàn cúvèa
nahi òcò ùxìn kilo. 40 Ñàyùcàndùá, José xì
Nicodemo mà, nì nanihi-ne iquìcúñú-yà
nùù cruz, te nì chidùcún-néyà sìcoto finu
cuxín, te nì dàquée stná-nè ñà-tnami ma,
vàchi ducán nduú estilu xi nèhivì raza
Judea na sácùndùxin-ne. 41 Cunaha-nsiá,
yatni ndé nì sa-ituu Jesús nchìca cruz,
yucán itá stná itnii yutnù tàtá. Te mahì
yutnù mà iá stná iin cueva làcà ní sate, doco
tàñáha ga cundùxin ni-iin nsìi-ña. 42 Te
sàhà-ñá sà-ìtúú quìvì descansu xi nècuàchì
ñuu mà, ñàyùcàndùá, ini cueva yucán-ní nì
chindùxin-neyà, vàchi yatni nduá.

20

Nansa nì natiacu Jesús

1 Daaní, quìvì primeru semana, (divi quìvì
domingu) vàxi María Magdalena cueva ndé
índùxin Jesús. Naha nduá, te iín tnuu va
nduá. Dandu nì xini-nè, sànì cuxio cavà
cahnú ndiadí yuhù cueva. 2 Ñàyùcàndùá,
nì dàyáà-nè cuàhàn-nè ndé iá Simón Pe-
dro xì inga nècuàchì dacuahá-yá, divi
nècuàchì mànì guá nùù-yá, te nì cachi-nè
xì nècuàchìmà:
—Sànì tavà-té Stoho-ndà Señor ndé nì
sàcùndùxin-ya. Te có-cùndáà ini-nsì índù
cuàhàn-te xi-yá.
3 Ñàyùcàndùá, nì quee Pedro xì com-
pañeru-nè, cuàhàn stná-nè cueva yucán.
4 Te cutnáhâ-né nì dàyáà-nè cuàhàn-nè,
doco chicá ndee ní dàyáà compañeru Pe-
dro mà, teayùcàndùá, dihna nècuàchìmà nì

sàà-nè nùù cueva. [5] Te nì nacàhnu ndee-ne
nì xito nihni-ne ini cueva, te nì xini-nè ndé
sìcoto xi-ya itánduhù, doco cónì quíhvi-ne
inì-xi. [6] Daani, nchícùn Simón Pedro nì sàà
stná-nè, doco mii-né ndisa, nì quìhvi-ne
inì-xi, te nì xini stná-nè itánduhù sìcoto
xi-ya, [7] xì stná pañuelu nìsa idàhvi nùù-yá,
doco có-ìndúhá xì sìcoto dava ga; iladú
indúhá, te sànì natnahnù viá. [8] Dandu
nì quìhvi stná compañeru Pedro nì sàà
primeru, te nì xini stná-nè nansa iámà, te
nì xinindisá-né. [9] Doco ni mii-né ni stná
Pedro, tàñáha ga cundaà ini-nè nansa cachí
nùù tutu ìì ndé cachí icúmí-yâ natiacu-yà.
[10] Daaní, ndúì-nè mànuhù-né vehe-ne.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù María Magdalena

[11] Doco yucán ndé iá cueva mà (nì sàà)
stná María. Te vichi iín-né fuera sacú-né.
Te nì nacàhnu ndee-ne, nì xito nihni
stná-nè ini cueva. [12] Te yucán nì xini-nè
ndoó ùì ángel xi Dios lugar ndé nìsa in-
duhù Jesús, iin-ne ndé nì sanduu dìnì-yá,
te inga-nè ndé nì sanduu sàhà-yá. [13] Te nì
cachi ángel mà xì María:

—Señorita, ¿índù chuun sacu-ní?

Dandu cachí-nè xì nècuàchìmà:

—Vàchi sànìhí-te Stoho-nsì Señor
cuàhàn, te có-cùndáà inì índù cuàhàn-te
xi-yá.

[14] Dandu nì ndecoto María ladu yàtà-né,
te nì xini-nè yucán iín mii-yá, doco cónì
nácúní-nèyà nduú-yá Jesús. [15] Te nì cachi-yà
xì-né:

—Señorita, ¿índù chuun sacu-ní? ¿Ana
divi nandúcú-nî?

Doco María, nì tuxi ini-nè ádi té-ndiàá
yutnù tàtá iá yucán nduú ana cáhàn;
ñàyùcàndùá nì cachi-nè:

—Señor, nú mii-ní nì tavà-níyà, dandu
cachi sacù-ní xì´ índù nì sànihi-níyà, te
cùhìn naquihin-yà.

[16] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¡María!

Dandu nì naxicocuîn-nè ladu yàtà-né, te
nì cachi-nè dàhàn mii-né:

—¡Raboni! —ñà-ndùá cuní cachà Mae-
stro.

[17] Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màsà dúcùn ndahà-ní yùhù, vàchi
tàñáha ga nani nùù Yuamání´. Còó.
Cuahán-nî, cachitnùhu-ní xì nèhivì xí,
vàchi nahi ñanì xínduu-ne. Te cachì-ní
xì-né ñà-ìcúmî nani nùhì nùù Yuamání´.
Te cunaha-nsiá, Yuamánì mii-nsiá nduú
stná-yà. Te ana càhvì yúhù nduú-yá, nacua
nduú stná-yà ana càhvì mii-nsiá —nì cachi
Jesús.

[18] Ñàyùcàndùá, nì sàhàn María Mag-
dalena mà nì cachitnùhu-ne xì dava ga
nècuàchì dacuahá-yá, nì nacani-ne nansa
nì xini-nè Stoho-ndà Señor, te dohó te dohó
nì cachi-yà xì-né.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá

[19] Daaní, na ní cuñaà quìvì domingu mà nì
nataca nsidaa nècuàchì dacuahá-yá. Te nì
nacadi vàha-ne yehè, vàchi yúhî-nè nèhivì
dava ga raza-nè Judea. Dandu (na iin
cachí) nì sàcuììn Jesús dava mahì-né, te nì
cachi-yà xì-né:

—Contentu ni cúndóó-nsiá.

[20] Na ní nsihi nì cachi-yà ducán, dandu
nì dàcùní-yànè ndahà-yá xì diìn tìxì-yá.
Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì cudiì ini-nè
ñà-sànì xini-nè divi Stoho-ndà Señor
nduú-yá. [21] Dandu inga xichi nì cachi-yà
xì-né:

—Contentu ni cúndóó-nsiá. Nacua nì
techuún Yuamánì´ yùhù nì quesaì, ducán
techúûn stnáì mii-nsiá cùhùn-nsià.

[22] Daaní, nì sivi tàchì-yá nùù nsidaa-né, te
nì cachi-yà:

—¡Ni nándèe Espíritu Ìì ini anima-nsià,
cachí´! [23] Nú ni cuícáhnû inì-nsia sàhà
cuàchi nèhivì, dandu ñà-sànì ndutu
ndisa-ña cundua; te nú màsà cuícáhnû
inì-nsia sàhà-né, dandu iá ì cuàchi-ne —nì
cachi-yà.

Nansa nì sàà Tomás nì xinindisá-né ñà-nì natiacu Jesús

[24] Doco nùù ùxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá,
iin-ne cónì ía-ne xì compañeru-nè na ní
ndecunu Jesús nùù-né. Divi Tomás nduú
nècuàchìmà, te Cuatí cachí stná nèhivì
xì-né. [25] Ñàyùcàndùá, nì cachi com-
pañeru-nè xì-né:

—Cunaha-ní, ¡sànì xini-nsì Stoho-ndà
Señor!

Doco mii-né, nì cachi-nè:

—Dècuèndè cundehí yantà ndahà-yá
ndé nì ìhi clavu, te daquíhvi dìnìndàhí ndé
nì xìda mà, te daquíhvi stnáì ndahí ndé
(nì nacuèhè) diìn tìxì-yá, te nú coó, mà
cúnídísê —nì cachi-nè.

[26] Daaní, na ní xìnu inga ùnà quìvì, nì
nataca tu nècuàchì dacuahá-yá ini vehe.
Doco daa ndisa iá stná Tomás xì nècuàchì

ndòò-mà. Te ndiadí vàha tu yehè. Te nì sàà
Jesús inga xichi nì sàcuììn-yà mahì-né, te nì
cachi-yà:
—Contentu ni cúndóó-nsiá.
27 Dandu nì cachi-yà xì Tomás:
—Yohó daquíhvi-ní dìnìndàhá-nî, te
cundehè-ní ndahí; dandu daquíhvi-ní
ndahà-ní diìn tìxí. Te cunindisá vàha-ní.
Màsà cáchí gà-ní có-xìníndísá-nî.
28 Dandu nì cachi Tomás xì-yá:
—Stohì Señor nduu-ní, vàchi Dios
nduu-ní.
29 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Tomás, sàhà-ñá nì xininùù-ní yùhù,
ñàyùcàndùá nì xinindisa-ní. Vihi gá ndiaha
cundua nú ni cúníndísâ-nsiá mate tàñáha
ga cuninùù-nsiá yùhù —nì cachi-yà.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì tiaa Juan tutu yohó

30 Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná milagru nì
quida Jesús nì indehè nècuàchì dacuahá-yá,
doco cónì tiàá nsiha nùù tutu yohó. 31 Doco
ñà-ndùá cachí nùù tutu yohó, nì tiaa-ña
sàhà-ñá ni sáà-nsià cunindisá-nsiá divi
Cristu Dèhemanì Dios nduú Jesús. Vàchi
nú sànì xinindisá-nsiá ñà-jaàn, te ndácùc-
ahan-nsiá quìvì-yá, dandu vida ndiaha sànì
nìhì stná-nsià.

21

Nansa nì ndecunu Jesús nùù ùsà nècuàchì dacuahá-yá

1 Daaní, nì nsihajàn, dandu nì nde-
cunu tu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá
na ndoó-né iin xaan yuhù mar nani mar
Tiberias. Cuàhìn nacani xì-nsiá nansa
nì cuu na ní ndecunu-ya nùù-né yucán.
2 Cunaha-nsiá, cutnáhâ Simón Pedro xì
Tomás nècuàchì nani Cuatí, te cutnáhâ stná
Natanael nècuàchì dìñúù-xi nani Caná iá
ladu Galilea. Te ndoó stná (ùì) dèhe Zebe-
deo, xì stná inga ùì nècuàchì dacuahá-yá.
3 Te nì cachi Simón Pedro xì nsidaa-né:
—Cuàhìn taví siaca.
Dandu nì cachi compañeru-nè:
—Ni cúhùn nsidaa-nda.
Ñàyùcàndùá, nì sàcùñuhu nsidaa-né ini
iin lancha cuàhàn-nè; doco ni-iin siaca cónì
níhì-né niù yacà. 4 Daaní, na sácuàhàn nì
tùinuù, yucán nì sàà stná Jesús, iín-yá yuhù
mar (yatni ndé ndoó-né) mà. Doco cónì
nácúní-nèyà. 5 Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà
xì-né:
—Hijos, ¿a sánì nìhì-nsiá ñà-caxì-ndà?
—Còó, còò ni-iin-sì —nì cachi
nècuàchìmà.
6 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Ladu cuahá lancha, jaàn dacaná-nsiá
ñunù xí-nsiá, dandu nìhì-nsiási —nì
cachi-yà.
Dandu ducán nì quida-ne, te ni mà cùì gá
tavà-né ñunù xí-né ñà-chitu guá` cuàhà
siaca nì nìhì-né. 7 Dandu iin nècuàchì
dacuahá-yá, divi nècuàchì mànì guá
nùù-yá, nì cachi-nè xì Pedro:
—¡Divi Stoho-ndà Señor nduú Yà-yòhó!
Nì nsihi nì inini Simón Pedro ñà-divi
Stoho-ndà Señor nduú-yá, dandu nì
nàcùndixi-ne sacú-nè, vàchi cuisì sìcoto
inì-xi ndixí-né. Dandu ní ndàvà-nè mahì
tècuìí cuàhàn-nè. 8 Te después cuàhàn
stná dava ga nècuàchì dacuaha-ma, doco
ini lancha cuàhàn-nè, vàchi yatni iín-nu
nùù ñuhù íchî, nahi 100 metro. Te cahà-nú
itácáá ñunù chitu siaca. 9 Dandu nì nuu
nècuàchì yucán ñuhù íchî, te nì xini-nè
yucán ndoó tnùù sàxíxìn, te sà-ìtándoó
stná siaca chóhò. Te iá stná pan. 10 Dandu
nì cachi Jesús xì-né:
—Cuahán-nsià quihin-nsia itnii siaca nì
tavà-nsiá.
11 Ñàyùcàndùá, nì nana tu Simón Pedro
lancha, te nì dìtá-nè ñunù mà nì naxìnua
ndè nùù ñuhù íchî. Chitu dini ñunù mà
siaca, vàchi ñuhú 153 siaca nahnú. Mate
cuáhà gá-si ñuhú, doco cónì sàchí ñunù mà.
12 Dandu nì cachi Jesús xì nsidaa-né:
—Naha-nsià, cadi inì-nsia.
Te ni-iin nècuàchì dacuaha-ma,
cónì sáha ndee ini-nè ndàcàtnùhù-né
nùù-yá ana nduú-yá, vàchi ináhá-nê
divi Stoho-ndà Señor nduú-yá. 13 Dandu
nì tnàtuu Jesús nì tnii-ya pan, te nì
dasàn-yáñà nùù-né. Te nì dasàn stná-yà
siaca (nì chòhò mà) nùù-né.
14 Ñà-jaàn nì sanduu ùnì xichi nì nde-
cunu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá na
sánì natiacu-yà. 15 Daaní, na ní nsihi nì sadi
ini nsidaa-né, dandu nì cachi-yà xì Simón
Pedro:
—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà chicá
cuú ndisa inì-ní sàhí nùù nècuàchì dava ga
yohó?
—Jaan, Señor mío. Sà-ìnáhá-nî cuú inì
sàhà-ní —nì cachi-nè.
Dandu cachí tu-ya xì-né:
—Nú ndisa, dandu cundiaà-ní nèhivì xí
na ian ndiaá pastor lelù xí-né.
16 Daaní, ñà-úì nì cachi-yà xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a cuú ndisa inì-ní sàhí?

Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Jaan, Señor mío. Sà-ìnáhá-nî cuú inì sàhà-ní.

Dandu cachí Jesús xì-né:

—Dacúndéhe-ní (nèhivì-xí ichì váha), na ian ndiaá-ndà rìì.

17 Daaní, ñà-únì nì cachi tu-ya xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà nduá, cuú ndisa inì-ní sàhí?

Pues vichi nì cuhuun ini-nè ñà-sà-ùnì xichi ndácàtnùhù-yá a ndísá cuú ini-nè sàhà-yá, á coó. Ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, nsidanicuú iñàha ináhá-nî. Ñàyùcàndùá, ináhá stná-ní, yùhù cuú ndisa inì sàhà-ní.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú ducán, dandu cundiaà-ní nèhivì xí, na ian ndiaá-ndà rìì xì-ndà.
18 Cunaha-ní, ñà-ndáà nduá cuàhìn cachitnùhi xì-ní yohó: na cuachi-ní, (nìsà nàcùndixi-ní sìcoto xi-ní), nì sansidatnuu-ní cinturón xi-ní, te cuàhàn-ní ndéni nì cui cudîì inì-ní. Doco nú sànì sahnu-ní, dandu icúmí-nî ndanihi-ní ndahà-ní, te inga-nè icúmí-nê nsidatnuu-ne cinturón xi-ní, te cunihi-ne mii-ní cùhùn ndé có-cùdîì inì-ní cùhùn-ní.

19 Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús cachítnùhu-ya nansa quida nèhivì xì Pedro na quívì cui-nè, te ducán chicá quee tnùñuhu xí Dios.

Nansa icúmí cuu xi Juan

Daaní, nì nsihi nì cachi-yà ñà-jaàn, dandu nì cachi tu-ya xì Pedro:

—Cunchicùn-ní yùhù.

20 Daaní, nì nacuico Pedro yàtà-né, te nì xini-nè nchícùn stná nècuàchì dacuahá cuú guá ini-yà sàhà-xí. Te divi nècuàchìmà nduú nècuàchì nì ìa yatni diìn Jesús na ní sandoo-ne nì xixi-ne xì-yá daa, te nì xìcàn tnùhù-né nùù-yá nì cachi-nè: “Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa icúmí cahin xì-ní?”
21 Pues, divi nècuàchìmà nì xini Pedro nchícùn vàxi, te nì cachi-nè xì-yá:

—Te nècuàchì jaàn tú, ¿nansa icúmí cuu xi-né, Señor mío?

22 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú cudîì inì cutiacu-nè ndè cachi sàà quìvì naxicocuîìn, doco mii-ní, màsà nácání inì-ní sahájàn. (Chuun xi-ní nduá) ñà-cunchicùn-ní yùhù —nì cachi-yà.

23 Ñàyùcàndùá, nì xìtià cuentu nùù nèhivì xí-yá, ñà-mà nunca cui nècuàchì dacuahama, cachí cuentu. Doco cónì càchí-yà mà cúí-nè. Còó, cuisì ní cachi-yà nú cuní-yà cutiacu-nè ndè cachi sàà quìvì naxicocuîìn-yà, màsà nácání íní Pedro sàhámà.

24 Cunaha-ní, divi nècuàchìmà nduú yùhù, te divi yùhù nì tiaa nsidaa palabra yohó. Te ñà-ndácuisì nduá cachî, vàchi ináhî cachí ndàì xì-nsiá.

25 Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná iñàha iá nì quida Jesús (ñuhìví yohó). Doco nú cuní-ndà tiaa nsihi-nda nsidaámà, dandu cuàhà sàstnùhù libru cundua. Te mà cuáhà-ñá ni inicutu ñuhìví, cachí yùhù. Sà-ìá.

Chuun Nsiha Nì Caquida Nècuàchì Nì Nìhì Chuun Ìì nùù Jesús

Nansa nì quida Jesús comprometer icúmí quixi Espíritu Ìì xí Dios

1-2 Cásàhúì xì mii-ní señor Teófilo. Cunaha-ní, tutu nì tiai primeru, nacáníámà
sàhà ñà-ndùá nì quida Jesús xì ñà-ndùá
nì chinaha-yà ndè quìvì nì quesaha-yá xì
ndé` quìvì nì nana-ya mànuhù-yá ansivi.
Doco na táñâha ga nùhù-yà, dandu nì
càhàn-yà xì apóstol ana nì sàhatahvì-yá
chuun xi-ya; sàhà poder xi Espíritu Ìì xí Dios
nì càhàn-yà xì-né nì dàndàcú-yá nùù-né
nansa quida-ne. 3 Vàchi antes, na ní nsihi
nì ndoho-ya, te nì xìhì-yà, dandu vivu nì
ndecunu-ya, te nì xini-nèyà ñà-sànì nati-
acu-yà, ùì dico quìvì nì ndòo ga-yà ñuhìví,
te cuàhà xichi nì ndecunu-ya nùù-né, te
cuàhà gá stná ñà-ndùá nì quida-ya sàhà-ñá
cundaà ndisa ini-nè divi nduú-yá. Te nì
càhàn stná-yà xì-né sàhà chuun xi ñuhìví
ìì xí Dios.
4 Daaní, na iá va-ya xì-né, nì cachi-yà
xì-né ñà-màsà quéé yáchì-nè ñuu
Jerusalén:
—Còó —cachí-yà— yohó cundiatu-nsia
dècuèndè nìhìtáhvì-nsiá cuu xi-nsiá nacua
sànì quida Yuamánì´ comprometer, divi
ñà-ndùá nì cachi stnáì xì-nsiá antes. 5 Vàchi
ñà-ndáà ndùá, tècuìí nìsa quida ìì Juan
nèhivì. Doco mii-nsiá, tìxi Espíritu Ìì xí Dios
icúmí anima-nsià nduhìiá tìxi sacu quìvì
—nì cachi-yà.

Nansa mànana Jesús mànuhù-yá gloria

6 Daaní, nì nataca tu nsidaa nècuàchì
dacuahá-yá-mà nùù-yá, te nì xìcàn
tnùhù-né, cachí-nè:
—Stoho-nsì Señor, ¿a vichi nacání inì-ní
quee libre ñuu-ndà Israel quida-ní?
7 Dandu nì cachi-yà xì-né:
—Có-sâhatahvì Dios mii-nsiá
ñà-cunaha-nsiá índù iin quìvì, ò índù
iin tiempu cuu iñàha. Còó, vàchi cuisì
Yuamánì´ iá ansivi chítnùní inì-xi sàhà
nsidaájàn. 8 Doco mii-nsiá, icúmí-nsiâ
nìhìtáhvì-nsiá quìvì quixi fuerte Espíritu
Ìì ini anima-nsià, dandu inicutu icúmí-nsiâ
càhàn-nsià sàhí. Primeru ñuu Jerusalén
yohó càhàn-nsià, te ducán stná inii ladu
Judea, xì stná ndè ladu Samaria xì dècuèndè
stná inicutu ñuhìví 9 —nì cachi-yà.
Daaní, indéhe-né nì ndanchito-ya mà-
nana cuisì-yá ansivi, te nì dàhvi-ya nùù-né
mahì iin vìcò mànuhù-yá. 10 Te na in-
déhe váha-ne ansivi ndé mànana-ya, dandu
yucán ndé itá-né nì sàcuìta stná ùì ana
ndixín cuxín. 11 Te nì cachi nècuàchìmà xì
nècuàchì xí-indehè mà:
—Mii-nsiá nècuàchì ñuu Galilea,
có-ndùá cundehè gá-nsià ansivi, vàchi
divi Jesús nì xini-nsià mànuhù yucán,
icúmí-yâ naxicocuîn-yà. Vàchi nacua
iá-yà mànana-ya mànuhù-yá, divi ducán
icúmí-yâ naxicocuîn-yà nuu-ya.

Nansa nì quee Matías nombradu cundehè-né chuun xi Judas

12-13 Dandu nsidaa nècuàchì apóstol mà,
nì nuu-ne yucù Olivo yucán, mànuhù-né
ñuu Jerusalén, vàchi yatni iá ñuu mà nùù
yucù yucán, nahi dava hora caca-nda. Te na
ní nasaa-nè, nì yàha-ne ndè iin vehe idót-
nahá, nì canana-ne dìquì-xí ndé ndoó-né.
Te nèhivì ndoó yucán, dohó nani-né: Pe-
dro, xì Jacobo, xì Juan, stná Andrés, xì
Felipe, xì Tomás, xì Bartolomé, xì Mateo,
xì stná dèhe Alfeo nani stná Jacobo, xì stná
Simón Zelote, xì ñani Jacobo mà nani Judas.
14 Nsidaa nècuàchìmà, iin-ni nihnú ini-nè,
te iin-ni xícàn tàhvì-né nùù Dios, mii-né xì
stná ñani Jesús, xì dihi-yá María, xì más gà
stná nècuàchì ñahà.
15-16 Daaní, quìvì yucán nì nataca nsidaa
nèhivì nchícùn ichì-yá. Na iin cientu òcò
xínduu-ne. Te nì ndacuiin Pedro mahì
nsidaa-né, cachí-nè:
—Ñánì, sànaha nì chindee Espíritu Ìì xí
Dios xìì-ndà David, te nì tiaa-ne nì cachit-
nùhu-ne sàhà Judas, divi tiàa nì sacatnahá
xi nècuàchì nì tnii xi Jesús. Te ducán nì
cuu, vàchi ñà-ndùá nì cachi Dios sànaha
ma, fuerza nì cuu ndisa-ña. 17 Vàchi Judas
mà, nìsa cutnahá-né xì-ndà, iin-ni chuun
nìsa quida-nda xi-né antes. 18 Doco nì
quida-ne iin cuàchi, nì tnii-ne dìhùn, te
sàhà dìhùn mà nì xiin-ne iin ñuhù. Dandu
nì nacava candéé-nê yucán, nì cahnsi ìì-né
nì quecoyo iì sisi-nè. 19 Te nsidaa nèhivì
ñuu Jerusalén yohó, nì xinitnùhu stná-nè
sàhámà. Ñàyùcàndùá nì sàcùnani ñuhù
mà Acéldama, te cuní cachi quìvì mà: “Iin
ñuhù ndé nì xìtià nìì”. 20 Vàchi ducán nì
cachitnùhu libru ndé itándiaa alabanza ìì
ndé cachá`: “Ni ndóo nihni vehe-ne. Màsà
cúndóó gá nèhivì yucán”. Te cachí stná

tutu mà: “Ni ndóo chuun xi-ne nùù inga
nèhivì”.
21-22 ’Ñàyùcàndùá, xiñuhu nanducu-nda
inga tiàa chindee tnaha-xi-nda cachit-
nùhu-nda xi nèhivì ñà-sànì natiacu
Stoho-ndà Jesús. Doco icúmí-nê cunduu-ne
iin ana sànì cutnahá xi-nda inii tiempu nìsa
xìcanuu-ya mahì-ndà dècuèndè tiempu
nìsa quida ìì Juan xì ndè quìvì nì nana-ya
ansivi cuàhàn-yà —nì cachi Pedro.
23 Ñàyùcàndùá, nì catavà-né ùì nèhivì.
Iin-ne nani José Barsabás, te Justo nduú
inga quìvì-né. Daaní, inga nèmà nani
Matías. 24-25 Dandu nì xìcàn tàvhì nsidaa-né
nùù Dios, cachí-nè:
—Stoho-nsì Señor, ináhá-nî nansa iá
anima nsidaa nèhivì. Ñàyùcàndùá, nùù
ùì tiàa yohó cuàha-ní nsiùhù iin seña índù
nècuàchì cundehè chuun xi-ní cuenta xi
Judas, vàchi nècuàchìmà, sàhà cuàchi-ne,
ñàyùcàndùá nì ndòo chuun xi-ne, te
cuàhàn-nè ndé nì nchihò ini-nè cùhùn-nè
—nì cachi-nè.
26 Dandu nì caquida-ne iin sorteu, te
nècuàchì nani Matías mà nì quee nombradu
ñà-cutnahá stná-nè xì ùxìn iin ga nècuàchì
apóstol.

2

Nansa nì nuu Espíritu Ìì xí Dios

1 Daaní, meru quìvì nducáhnû vicò Pen-
tecostés, dandu iin-ni xaan nì nataca nsihi
nècuàchì nchícùn ichì mii-yá. 2 Ndoó-né,
te nanàá nì tiacu-nè ndè dìquì-xí ansivi na
ian cahá fuerte guá tàchì, te nì tiacu inii ini
vehe ndé ndoó-né. 3 Dandu nì xini-nè nchií
ñuhu cuati nahi yàá-ndà, te nì xìtià nihnia,
iin ian nì ndòo dìnì iin iin nèhivì yucán. 4 Te
nsidaa-né, nì chitu anima-nè Espíritu Ìì xí
Dios, te nì quesaha-né cáhàn-nè dàhàn sàà
según nansa nì dàtnúù Espíritu Ìì sàxìnít-
nùní iin iin-ne.
5 Cunaha-ní, ñuu Jerusalén yucán ndoó
cuàhà nècuàchì raza Judea nì caquee nùù
nsidaa ñuu inicutu ñuhìví. Nèhivì càhvì
víi xi Dios nduú-né. 6 Te na ní tiacu-nè
cáhàn guá nèhivì yucán, dandu nì nat-
aca cuàhà-né, te yáha ga nì ndulocó-nè,
vàchi iníní-né cáhàn nècuàchìmà dàhàn
cada iin iin ñuu nècuàchì nì nataca iníní
má. 7 Ñàyùcàndùá, nì ndulocó nsidaa-né,
nacání ini-nè, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:
—Amádi puru nècuàchì ñuu Galilea xín-
duu nècuàchì cáhàn guá yohó. 8 Doco vichi
iníní-ndá cáhàn-nè dàhàn nì sahnu cada
iin iin ndohó. ¿Nansa cui quida-neàmà?
9 Vàchi mii-nda, cuàhà ñuu nì quixi-nda:
ñuu Partia, xì ñuu Media, xì ñuu Elam,
xì ñuu Mesopotamia, xì ladu Judea yohó,
xì ñuu Capadocia, xì ñuu Ponto, xì ladu
Asia, 10 xì ladu Frigia, xì ladu Panfilia, xì
ñuu Egipto, xì stná ladu Africa iá nùù-xí
ñuu Cirene, te yohó ndoó stná nècuàchì
Roma, nduú-né nècuàchì raza Judea, te
nduú stná-nè nècuàchì nì yàha ndè religión
xi raza mà. 11 Daaní, ndoó stná nècuàchì ñuu
Creta, xì stná nècuàchì ladu Arabia. Doco
nsidaa-nda iníní-ndá cáhàn nècuàchì yohó
dàhàn iin iin-nda, ndeníhí vàha-ne Dios
sàhà obra ndiaha quidá-yá —nì cacachi-nè.
12 Ñàyùcàndùá nsidaa nècuàchì iníní
yucán, nì ndulocó cuàhà-né, nacání cuáhà
ini-nè, ndácàtnùhù tnàhá-né nùù-né,
cachí-nè:
—¿Ndíà nduá cuní cachi ñà-yòhó?
13 Doco dava ga nèhivì, nì sàcùndiaa
uun-ne, cachí-nè:
—Ádi xíni nsidaa nècuàchì jaàn nì quida
vinu fuerte —cachí-nè.

Ñà-ndùá nì cachi Pedro xì nèhivì cuáhà

14 Dandu Pedro, iín-né cutnáhâ-né xì ùxìn
iin nècuàchì icúmí stná chuun nùù Jesús, te
ndee nì càhàn-nè xì nsidaa nècuàchì sànì
nataca yucán, cachí-nè:
—Mii-nsiá tè-ndùú ñanìtnaha raza-ndà
Judea, xì nsidaa mii-nsiá nècuàchì ndoó
ñuu Jerusalén yohó, cunini-nsia cuàhìn
càhìn. 15 Xíni-nsi tuxí inì-nsia, doco còó.
Có-ndùá ñà-xíni-nsi, vàchi làcà ní cahin
vitni. 16 Còó, ñà-ndùá cáhàn nècuàchì yohó,
divi nduú ñà-ndùá nì cachi Joel sànaha na
ní cachitnùhu-ne iin razón ndiaha xí Dios.
17 Te dohó cachí-yà, nì cachi Joel mà:

Quìvì xìnu tiempu, cuàhà icúmî
cuàhatahvì´ nsidaa nèhivì Es-
píritu Ìì xí. Ndè dèhe ii-nsiá
xì dèhe yoco-nsiá, icúmíâ càhàn
ñà-ndùú razón ndiaha xí. Te tiàa
cuachi, icúmî dacuní nùí-nè cuàhà
ñà-ndiaha; xì stná nècuàchì sahnú,
icúmí quixi stná sani nùù-né.
18 Te quìvì yucán, cuàhà icúmî
cuàhatahvì´ nècuàchì xinúcuáchí
nùí, tiàa-ne te ñahà-né, cuàhà gá
icúmí-nê nìhìtáhvì-né Espíritu Ìì
xí, dandu càhàn-nè ñà-ndùú razón
xi. 19 Te dìquì-xí ansivi icúmí cuu
cuàhà stná milagru fuerte quide, xì
stná ñuhìví yohó, icúmí stnâ-nsià

cuni-nsià milagru ndiaha xí. Vàchi
icúmí cucuu nìì, te cucuu ñuhu,
te cucuu ñùhmà nahi ñùhmànsìvì.
20 Doco dihna icúmí ndàhvà orá, xì
stná yoo, icúmí-sî nducuahá-si nahi
nìì, dandu sàà quìvì xí yùhù ana
nduú Stoho-nsià Señor. 21 Te nsidaa
ana ndacùcahan xi quìví, icúmí-nê
càcu-ne, nì cachi-yà.

22 'Nsidaa-nsiá nècuàchì ñanìtnaha raza Israel, cunini vàha-nsia ñà-ndùá cuàhìn cachì: nì quixi Jesús de Nazaret nì xì-canuu-ya mahì nsidaa-nda, te ndiaha gá nì quida-ya nacua cuní Yua-nda Dios, vàchi sàhà poder ndiaha xí Dios nì quida-ya cuàhà milagru fuerte, cuàhà milagru ndiaha. Ináhá vâha-nsia sàhà ñà-jaàn. 23 Doco Dios, nì chitnùní ini-yà ñà-tnii-nsia Jesús, te coo-ya ndahà-nsiá. Te divi ducán nì cuu, vàchi ináhá Dios nansa cuàhàn cuu xi (Dèhemanì-yá) Jesús. Ñàyùcàndùá, nì tnii-nsiayà, te nì sahnì-nsiáyà, vàchi iin-ni nì ndatnuhu-nsiá xì tiàa malu, te nì cachi-tuu-tèyá nchìca cruz. 24 Doco nì dànátiácú Yua-nda Dios-yà, nì tavà-ñáyâ nùù tnùn-doho ñà-nì xìhì-yà, vàchi có-ndùá ducán ndòo-ya tìxi ñuhù. 25 Te divi ducán nduá nì cachitnùhu stná David sànaha sàhà-yá, vàchi dohó nì cachi-nè:

Dios nì quide cuenta cutnáhá-xî
nicanicuahàn, vàchi yatni iá-yà
ladu cuahí sàhà-ñá màsà dáyûhî
nèhivì yùhù, te quidi yùhù.
26 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì cudìì ini
anímè, te nì naquimaní (mii-yá),
vàchi mate ni ndúxin iquìcúñúì,
doco ináhî iá tnùndé ini xi. 27 Vàchi
dohó sànì cachì xì Dios: "Ináhî, mà
nácóó-nî anímè ñà-ndòa ndé ndoó
vàha anima nècuàchì nsìi; còó, yùhù
tè-ndùú dèhemanì-ní, mà cuáha-ní
tnani iquìcúñúì ñuhù. 28 Sàhà mii-ní
sànì sàì nì cundaà inì nansa iá ichì
cutiacu ndiahí; icúmí-nî dacúdî
inì-ní yùhù, vàchi seguru icúmî
naxicocuîn cundehí nùù-ní", nì
cachi David.

29 'Doco ináhá-ndá nì sàà xìì-ndàmà nì xìhì-nè, ñánì, dandu nì ndùxin-ne, (ináhá-ndá), vàchi ñuu yohó nduú ndé índùxin-ne, te ndè vichi náhà lugar mà. 30 Doco iin ana tùha cachítnùhu razón xi Dios nì sanduu stná nècuàchìmà, ñàyùcàndùá ináhá stnâ-nè ñà-sànì quida Dios comprometer ñà-divi Cristu cunduu iin descendencia xi-ne, te seguru cusahnú stná-yà nacua nìsa cusahnú mii-né. 31 Ñàyùcàndùá, nì dàcùní Dios-nè iñàha, te nì xini-nè nansa cuàhàn cuu xi Cristu ñà-ìcúmí-yâ natiacu-yà, mà ndóo anima-yà ndé ndoó vàha anima nsìi, ni mà tnání stná iquìcúñú-yà ñuhù. 32 Te divi ducán nì cuu, nì natiacu-yà nì quida Yua-nda Dios. Ináhá-nsî, vàchi testigu nduú-nsí. 33 Dandu después dècuèndè gloria mànana ducún-yà nì quida ndahà cuàhá Yua-nda Dios, te divi nduú ana nì quida comprometer cuàhatahvì stná-yà Espíritu Ìì xí-yá. Ñàyùcàndùá sànì dàquìxí fuerte Jesús Espíritu Ìì, te ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí cuú ñà-ndùá xiní-nsià te iníní-nsiá vichi.

34 Doco nsì-David (sànaha ma), tàñáha ga nana ducún-nè ndè ansivi; còó, vàchi palabra yohó nduá nì cachi-nè:

Nì cachi Dios xì Stoho yùhù: "Yohó coo-ní
ladu cuàhí 35 ndè cachi sàà cundeí
nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ní, dandu
cusahnú fuerte-ní nùù-né".

36 'Ñàyùcàndùá, mii-nsiá xì dava ga stná nècuàchì Israel, ni cúnáhá vâha-nsia ñà-yòhó: mate nchìca cruz nì chituu-nsia Jesús, doco nì chitnùní ini Dios ñà-divi mii-yá cunduu Stoho-ndà, te cunduu stná-yà rey ndiaha Cristu —nì cachi Pedro.

37 Daaní, nì nsihi nì inini nèhivì cuáhà mà ñà-jaàn, nì nàcùndoo-ne tnùnsí ini. Cuàhà gá nì nacani ini-nè, te nì cachi-nè xì Pedro xì dava ga nècuàchì apóstol:

—¿Nansa chicá vàha quida-nsi vichi, ñánì?

38 Dandu nì cachi Pedro xì-né:

—Icúmí iin iin-nsia naxicocuîn inì-nsia sàhà cuàchi-nsia, te cuhiì-nsiá, ndacùca-han-nsiá quìvì Jesucristu sàha ñá-dùcán ndoo cuàchi anima-nsià, te nìhìtáhvì-nsiá nandèe Espíritu Ìì xí-yá anima-nsià; 39 vàchi sànì quida Stoho-ndà Dios comprometer ñà-ìcúmí-ndá nìhìtáhvì-ndà Espíritu Ìì xí-yá nú ni cúníndísá-ndá na caná-yàndó. Vàtùni nìhìtáhvì-ndà, mii-nda, xì stná dèhe-nda, xì stná anà-ni nì cui mate xica gá xíndoo-ne.

40 Ducán nì cachi Pedro xì nsidaa nècuàchìmà, vàchi cuàhà gá nì càhàn-nè nì dàtúi-ne ichì-yá nùù nècuàchìmà; te dohó nì cachi stná-nè:

—Nèhivì tiempu vichi, icúmí-nê ndañuhu-né, vàchi malu-nè. Ñàyùcàndùá,

nacoo-nsianè, te càcu-nsia —nì cachi
Pedro.
41 Daaní, cuàhà gá nècuàchì yucán, nì
cudìì ini-nè palabra nì inini-ne mà; nahi
ùnì mil nèhivì nduú-né, te nì yàha-ne ladu
xi nècuàchì xiníndísâ. Te divi quìvì yucán
nì cuhiì nsidanicuú-né. 42 Daaní, iin-ni nì
quesaha-né nchícùn-nè palabra dacuahá
nècuàchì apóstol. Mànì mánì ndoó-né, xixí
tàcá-nè, te iin-ni xícàn tàhvì stná-nè nùù
Dios.

Nansa nìsa quida nècuàchì primeru cahvi xi Jesús

43 Daaní, nsidaa nèhivì dava ga, yáha
ga nì ndulocó-nè, vàchi (nì chindee Dios)
nècuàchì apóstol, te nì caquida-ne cuàhà
milagru fuerte, cuàhà milagru ndiaha. 44 Te
nsidaa nècuàchì xiníndísâ xí-yâ, iin-ni ni-
hnú ini-nè, te nsidaa ñà-ndùá icúmí-nê,
nìsa xichuún tàcá-nèà. 45 Te nú iá iin
ñuhù xí-né, ò inga iñàha xi-ne, nì dicò-néà,
nì tùi dìhùn, te nì dasàn-né dìhùn mà
según iá necesidad nùù iin iin-ne. 46 Te
nsìquívì nìsa nataca-nè veheñùhu cahnú,
te vehe vehe iin iin-ne nìsa xixi tàcá
stná-nè, cudîì ini-nè, te ndóo vàha ini-nè,
47 te ndeníhí vàha stná-nè Dios. Te nsi-
daa nèhivì dava ga, cudîì stná ini-nè
sàhà nècuàchì xiníndísámá, te quidáñúhú
stná-nè nècuàchìmà. Te quìvì quívì más gà
nèhivì nì cànà nùù Stoho-ndà Jesús ñà-càcu
anima-nè, te nì nacuastnahá stná-nè xì
nèhivì xí-yá.

3

Nansa nì nduvàha iin tiàa mà cùì cácá

1 Iin quìvì cutnáhâ Pedro xì Juan
cuàhàn-nè veheñùhu cahnú. Càhúnì nì
cuaà cuàhàn-nè yucán, vàchi divi hora
yucán nìsa xicàn tàhvì nèhivì nùù Dios.
2 Te iin yehè cahnú veheñùhu ma nìsa
nani Yehè Ndiaha. Te nsìquívì nìsa saà
nèhivì yehè mà nsidá-né iin tiàa mà
cùì caca. De por sí ducán nì tùinuù-né
ñuhìví. Ñàyùcàndùá, yucán nìsa chicoo
nècuàchìmà-né sàhà-ñá càcàn-nè caridad
nùù nècuàchi quíhvi yehè mà. 3 Pues vichi
nì xini-nè Pedro xì Juan ñà-cuàhàn-nè
quìhvi stná-nè, te sàhámà nì xìcàn-nè iin
caridad nùù nècuàchìmà. 4 Ñàyùcàndùá
nì candacoto nècuàchìmà ndé iá-nè, te nì
cachi Pedro xì-né:

—Cundehè-ní yohó.

5 Dandu nì ndacoto-ne nùù Pedro xì Juan,
cuàhàn-nè nìhì-né iñàha cahan-né. 6 Doco
nì cachi Pedro xì-né:

—Ni còò plata nihí, te ni còò stná
oro. Doco ñà-ndùá sáì quide. Ndácùcahín
quìvì Jesucristu de Nazaret, te cachî xì-ní
ndacuiìn-ní caca-ní.

7 Dandu nì tnii-ne ndahàcuàhá tiàa ma, nì
ndacani-ne nècuàchìmà. Te vichi duha nì
ndufuerté sàhà-né, 8 yàchì nì ndanchito-ne,
nì ndacuiin-nè, te luegu nì quesaha-né
xicá-né; nì quìhvi stná-nè veheñùhu, cut-
náhâ-né xì Pedro xì Juan, nandávà ni-
hni-ne, xicánúú-né naquímánì cuáhà-né
Dios. 9 Te nsidaa nècuàchì itá yucán,
nì xini-nè xicánúú nècuàchìmà, ndeníhí
vàha-ne Dios, 10 te nì nacuni-nè nècuàchìmà
ñà-ndùú-né tiàa nìsa ìa Yehè Ndiaha ve-
heñùhu cahnú xícàn caridad. Ñàyùcàndùá,
cuàhà gá nì ndulocó nèhivì mà, nacání
ini-nè sàhà ñà-ndùá nì cuu xi tiàa ma, te nì
nduvàha-ne.

Nansa nì càhàn Pedro sàhù na iá-nè Portal de Salomón

11 Lugar yucán nduú corredor nani Portal
de Salomón. Te tiàa nì nduvàha ma, itníí
ndáha stnahá vàha-ne xì Pedro xì Juan.
Dandu nsidaa nèhivì veheñùhu yucán, nì
nataca-nè ndé iá Pedro xì Juan, yáha ga
ndulócô-nè. 12 Ñàyùcàndùá na ní xini Pedro
natácà-guá nèhivì, dandu nì càhàn-nè xì
nsidaa-né, cachí-nè:

—Nècuàchì ñuu-ndà Israel, ¿índù chuun
ndulócô-nsià sàhà ñà-yòhó? ¿Índù chuun
indéhe váha-nsia nsiùhù na ian nsiùhù nì
dàndúvàha xi nècuàchì yohó cahan-nsiá?
Còó, màdì sáhà fuerza xi nsiùhù nì níhì
nècuàchì yohó caca-ne, te ni màdì sáhà
ñà-ìì guá stná-nsì. Còó.

13-14 'Xìì-ndà Abraham, xì Isaac, xì Jacob,
nsidaa-né nìsa cahvi-né Dios ndiaha xi-nda,
te divi mii-yá nduú ana nì chitnùní
inì-xi ñà-cucumi Dèhemanì-yá Jesús
tnùñuhu ndiaha xí-yá. Doco mii-nsiá,
nì dàyáha-nsiayà ndahà Pilatu, te nì
nacuaà-nsiáyà na ní cuni tèmà daña-téyâ.
Ana ìì ndisa nduú-yá, te ndàà cuisì ini-yà,
doco (cónì ndúlócô-nsià), iin tè-sàhní nì
xìcàn-nsià dàñà. 15 Dandu nì sahnì-nsiáyà,
mate divi sàhà mii-yá itiácú-ndà. Doco
(Yua-nda) Dios, nì dànátiácú-yà Jesús.
Ináhá-nsî, vàchi testigu nduú-nsí. 16 Te
cunaha-nsiá, divi sàhà ñà-nìhnú vàha
ini-nsì mii-yá, te ndácùcahan-nsí quìvì-yá,

ñàyùcàndùá nì ndufuerté tiàa yohó.
Indéhe-nsiánè, ináhá-nsiânè. Náhà xìcà
sànì nduvàha vàha-ne ñà-nì xinindisá
stná-nè mii-yá.

17 'Te vichi sànì sànìhì inì ñà-cónì cúndáà
inì-nsia nduá, ñánì. Stná nècuàchì cusáhnû
nùù ñuu-ndà, ni cónì cúndáà stná ini-nè,
ñàyùcàndùá nì quida-nsia ducán. 18 Doco
ñà-ndùá nì cachitnùhu Dios sànaha, divi
ñà-jaàn nduá nì cuu ndisa nì quida-ya.
Vàchi ñà-ìcúmí Cristu ndoho-ya, divi nduá
nìsa cachi nsidaa nècuàchì profeta sànaha.
Te ducán nì cuu ndisa. 19 Ñàyùcàndùá,
naxicocuîn inì-nsia sàhà cuàchi-nsia
vichi, te natenchicùn-nsià ichì mii-yá
sàhà-ñá ndutu cuàchi-nsia, dandu quixi
tiempu cundoo ndiaha-nsiá quida-ya, 20 te
techuún-yá Jesucristu ndixi-ya, vàchi
divi-ya nduú ana nì chitnùní ini Dios
cunduu rey ndiaha xi-nda. 21 Doco vichi
iá-yà gloria, te yucán icúmí-yâ coo-ya ndè
cachi sàà tiempu nsida viì-yá nsidaa iñàha.
Vàchi ducán nì cachitnùhu nèhivì xí Dios
sànaha na ní càhàn-nè nì quida-ya. 22 Vàchi
ñà-ndácuisì nduá nì cachitnùhu Moisés
xì xìì-ndà sànaha na ní cachi-nè palabra
yohó: "Icúmí Stoho-ndà Dios nacàxin-ya
iin descendencia xi-nda cunduu ana càhàn
cuenta xi-ya. Te divi nacua nì quida yùhù,
ducán icúmí quida stná ana quixi ma.
Dandu mii-nsiá, icúmí-nsiâ cunini-nsia
nsidaa ñà-ndùá cachi-yà xì-nsiá. 23 Te nú
ni coó iin nècuàchì có-cùní cunini xi-yá,
dandu icúmí nècuàchìmà ndañuhu-né
ñuu-nè", nì cachi Moisés.

24 'Cunaha-nsiá, nsidaa nècuàchì sànaha
nìsa cahàn cuenta xi-ya, inii décuèndè
tiempu nìsa cahàn Samuel te vàxi duha,
nsidaa-né nì càhàn-nè sàhà tiempu vitni.
25 Te vichi, mii-nda nduu-nda dèhe nècuàchì
nìsa cahàn razón mà. Ñàyùcàndùá
icúmí-ndá nìhìtáhvì-ndà ñà-ndiaha î nì
quida Dios comprometer xì xìì-ndà na ní
saquin-yà tratu xì Abraham, te nì cachi-yà
palabra yohó: "Sàhà iin descendencia xi-ní
icúmí quixi ñà-ndiaha î cundiatú anima
nsidanicuú nèhivì ñuhìví", nì cachi-yà.

26 'Ñàyùcàndùá, dihna ndohó nècuàchì
(ñuu yohó) nì nìhìtáhvì-ndà, vàchi divi
chuun jaàn ní sàhatahvì Dios Dèhe-
manì-yá (Jesús), nì quixi-ya ndé ndoo-nda
ñà-cundiatú anima nsidaa-nda nú ni
náxícócuîn ini-ndà, te nacoo-nda ichì malu
nchícùn-nda —nì cachi Pedro.

4

*Ñà-ndùá nì cuu na ní cànà Pedro xì Juan
nùù Junta Cahnú*

1 Daaní, na meru cáhàn-nè xì nèhivì
yucán, dandu nì caquesaa nècuàchì nduú
dùtù ndé itá-né, cutnáhâ nècuàchìmà xì
comandante ndiaá veheñùhu cahnu-ma,
te cutnáhâ stná-nè xì nècuàchì saduceu,
2 có-ndôo ini-nè ñà-chìnáhá Pedro xì
Juan sàhà nansa natiacu-ndà quida Jesús.
3 Ñàyùcàndùá, nì tnii-ne nècuàchìmà nì
chicadi-ñàné vehecàa, te sàhà ñà-sànì cuaà,
ñàyùcàndùá nì candòo-ne yucán ndè inga
quìvì. 4 Doco nècuàchì nì inini nì càhàn
Pedro xì Juan palabra xi Dios, cuàhà-né nì
xinindisá-né, ndè ùhùn mil sànì nanduu
nècuàchì tiàa xiníndísâ.

5 Daaní, inga quìvì nì nataca nècuàchì
cusáhnû, xì nècuàchì sahnú nchichí, xì
nècuàchì ley xi veheñùhu, nsidaa-né nì
nataca-nè 6 ñuu Jerusalén yucán. Te nì sàà
stná dùtù cusáhnû nani Anás, xì stná Caifás,
xì Juan, xì Alejandro, xì nsidaa dava ga
tnaha dùtù cusáhnúmá. 7 Dandu nì tavà-né
Pedro xì Juan ñà-cundaca tnahá-né quixi,
te nì sàcuìta nècuàchìmà dava mahì-xí.
Dandu nì candacàtnùhù nècuàchì Junta mà
nùù-né, cachí-nè:

—¿Ana dìvalor-xi nì càhàn-nsià sàhà-xí
nì quida-nsia ñà-ndùá nì quida-nsia? ¿Ana
dìquívì-xí nì ndacùcahan-nsiá?

8 Dandu fuerte nì quixi Espíritu Ìì xí Dios
ini anima Pedro, te nì naxiconihí-né nùù
nècuàchìmà, cachí-nè:

—Mii-nsiá nècuàchì xícusahnú ñuu-ndà
yohó, xì mii stná-nsià nècuàchì sahnú
nchichí raza-ndà Israel, cunini vàha-nsia.
9 Vichi xícàn tnùhù-nsiá nùù-nsí nansa
nì quida-nsi iin obra xì nècuàchì ndahví
yohó, nansa nì nduvàha-ne. 10 Pues ni
cúnáhá mii-nsiá xì nsidaa stná nècuàchì
Israel ñà-divi Jesucristu de Nazaret nduú
ana dìquívì-xí nì ndacùcahan-nsí, te nì
nduvàha-ne. Te yohó iín stná-nè dava
mahì-nsiá, indéhe-nsiánè. Te mate ní
chituu-nsia Jesucristu nchìca cruz, te
nì xìhì-yà, doco nì natiacu-yà nì quida
Yua-nda Dios. 11 Te mate ní cahíchì
íní-nsiàyà, doco vichi sànì cuu xi-yá na ian
nì cuu xi iin cavà nì cahíchì ini albañil,
te después nì sàà nì sàcùndua yùù vìcò
indúhu esquina vehe. 12 Te còò inga gà
ana sáha xi salvación, cuisì mii-yá. Vàchi
inicutu ñuhìví còò inga gà ana dìquívì-xí
ndacùcahan-nda, te càcu-nda nùù-xí. Còò

inga gà ana nì techuún Dios ñuhìví yohó
ñà-dacácu xi-nda, cuisì mii-yá —nì cachi
Pedro.
13 Dandu nècuàchì dandacuma, nì xini-nè,
có-yûhî Pedro cáhàn-nè, te có-yûhî stnâ
Juan. Te ni có-ndùú stná ñà-nì dàcuàhá
cuáhà-né, còó, vàchi cónì xíca cuahà-né
escuela. Ñàyùcàndùá, na ní quida nècuàchì
Junta mà cuenta ducán, nì ndulocó-nè,
te nì cundaà ini-nè, divi Jesús nìsa cut-
nahá xi nècuàchìmà. 14 Te tiàa nì ndu-
vàha ma, yucán iín stná-nè xì nècuàchìmà.
Ñàyùcàndùá, mà nì cùí nìhìndèè nècuàchì
Junta mà canicuàchi-ne sàhà Pedro xì Juan.
15 Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú-né ni cáquéé
nècuàchìmà iladu, te nì ndatnuhu nsidaa-ní
mii-né, 16 cachí-nè:

—¿Nansa quida-nda xi nècuàchì caá?
Vàchi iin milagru cahnú ndisa nduá nì
quida-ne, ináhá nsidaa nèhivì ñuu-ndà
Jerusalén yohó, te ùhì cachi-nsì nduá
tnùhu. 17 Doco sàhà-ñá màsà cuítià gà
palabra yohó, chicá vàha dayúhî-ndàné
ñà-màsà cáhàn gà-nè sàhà Jesús xì ni-iin
nèhivì —nì cachi-nè.

18 Dandu nì cana-ne Pedro xì Juan, te
fuerte nì chinaha-né nècuàchìmà ñà-màsà
cáhàn gà-nè xì nèhivì sàhà Jesús, ni màsà
dácuáhâ gá-nè ni-iin nèhivì sàhà-yá. 19 Doco
Pedro xì Juan, nì cachi-nè:

—¿Índù ñà-tùxí ini mii-nsiá, a chicá vàha
cunini-nsi ñà-ndùá cachí mii-nsiá, te ò
ñá-ndùá cachí Dios? 20 Pues cunaha-nsiá,
có-ndùá ducán cuhihin-nsí. Vàchi ndiá
ìcà-nsí càhàn-nsì xì nèhivì ñà-ndùá sànì
xininùù-nsí xì ñà-ndùá sànì tiacu tùtnù-nsí
—nì cachi-nè.

21 Dandu nècuàchìmà, chicá nì càhàn
dana-ne xì Pedro xì Juan, dandu después
nì daña-ñané, vàchi cónì túi ni-iin falta
ñà-ndoho-ne. Te yúhî stnâ nècuàchì
dandacu-ma ñà-vihini nacuidà nèhivì
cuáhà ñuu-nè, vàchi nsidaa nècuàchìmà,
naquímánì-né Dios sàhà ñà-ndùá nì cuu.
22 Vàchi tiàa nì nduvàha sàhà milagru mà,
sànì yàha-ne ùì dico cuìà xicá-né.

Nansa nì xìcàn tàhvì nèhivì xí Dios nùù-yá, cuní-nè nacuàhandee ini-yànè

23 Daaní, na ní quee Pedro xì Juan
libre, dandu mànuhù-né ndé ndoó
compañeru-nè, te nì cachitnùhu-ne
nsidaa ñà-ndùá nì cachi dùtù xícusahnú,
xì ñà-ndùá nì cachi nècuàchì sahnú
xídandacú. 24 Te nì nsihi nì cachitnùhu-ne,
dandu nsidaa-né, iin-ni nì xìcàn tàhvì-né
nùù Dios, cachí-nè:

—Stoho-nsì Señor, na mii-ní nduu-ní
Dios; cuisì mii-ní nduú ana nì quidavàha xi
ansivi, ñuhù íchî, mar, xì nsidaa stná iñàha
iá inicutu ñuhìví xì ansivi. 25 Te mii-ní nduú
ana nì dàcáhàn xì iin nècuàchì sànaha cahvi
xi-ní, divi xìì-nsí David, te dohó nì cachi
nècuàchìmà:

Nèhivì ñuhìví, ¿índù chuun cuadú guâ-nè,
te cánàhá guâ-nè dìquì Dios?
¿Índù chuun nacání guâ ini cuàhà
raza nèhivì quida-ne ñà-có-ndiàá?
26 Vàchi cuàhà rey xícusahnú ñuhìví
yohó, nì sàcuìta listu-te xi dava ga
tè-xídandacú; nì nataca nsidaa-té
ñà-cuni ùhì-te Yua-nda Dios xì
Dèhemanì-yá Cristu, nì cachi David.

27 'Te divi ñà-ndáà nduá, vàchi ducán nì
cuu, divi ñuu yohó nì nataca rey Herodes,
xì Poncio Pilatu, xì stná nècuàchì ñuu
Israel yohó, xì stná cuàhà nèhivì inga
nación, vàchi cuní-nè quida quini-ne xì
Dèhemanì-ní Jesús, mate divi-ya nduú
ana nì chitnùní inì-ní cusahnú. 28 Doco
na ní quida nècuàchìmà ducán, cuisì
ñà-ndùá nì nacani inì-ní dihna nì sandua,
te nì sàha-ní lugar nì quida-ne ducán;
vàchi mii-ní, nì chitnùní inì-ní coo ducán,
29 Stoho-nsì Señor. Te vichi (xícàn tàhvì-nsí)
ñà-cunini-ní ñà-ndùá cachí nècuàchìmà,
ndee gá cáhàn-nè, cuní-nè dayúhî-nè
nsiùhù. Doco nacuàhandee inì-ní nsiùhù
nècuàchì cahvi xi-ní, te ducán vàtùni
cachitnùhu-nsi palabra ìì xí-nî, te mà
yúhî-nsì. 30 Xícàn tàhvì-nsí nùù-ní ñà-nì
dándûvàha-ní nècuàchì cuhí sàhà poder ìì
xí-nî. Te nsiùhù, icúmí-nsî ndacùcahan-nsí
Dèhe ndiaha-ní Jesús, dandu mii-ní
quida-ní nsidaa clase milagru (cundehè
nèhivì) —nì cacachi nècuàchìmà.

31 Daaní, nì nsihi nì xìcàn tàhvì-né nùù
Dios ducán, dandu nì ndacùchí vehe ndé
ndoó-né, te fuerte nì quixi Espíritu Ìì xí-yá
ini anima nsidaa-né, te ndee ní càhàn-nè
palabra ìì xí-yá, cónì yúhî-nè.

Nansa nìsa quida nècuàchì xiníndísâ, iin-ni cahnú nìsa ìa biene xi nsidaa-né

32 Cunaha-ní, iin-ni sàxìnítnùní nìsa
icumi nsidanicuú nècuàchì xiníndísâ.
Còò ni-iñàha nìsá xídáhán-nê nùù
ñanìtnaha-ne, vàchi iin-ni cahnú-ní nìsa
ìa nsidaa ñà-ndùá icúmí-nê. 33 Te poder
cahnú xí Dios, cuàhà gá nì chindeá nècuàchì
apóstol, vàchi fuerte nì càhàn-nè sàhù sàhà

nansa nì xininùù-né Stoho-ndà Jesús na
sánì natiacu-yà. Te cuàhà stná gracia xi-ya
iá nùù nsidaa nèhivì xí-yá. 34-35 Ñàyùcàndùá,
cónì quìdámánì ni-iñàha nùù ni-iin-ne,
vàchi nècuàchì nìsa ìa ñuhù-xí, ò vehe-xi,
nì dicò-néà, te nihí-né dìhùn mà nì sàhàn
nì nacoo-neà nùù nècuàchì apóstol, dandu
mii-né, nì dasàn-néà nùù nèhivì icúmí
necesidad. 36 Te iin nècuàchì nì dicò mà nani
José; doco Bernabé nìsa cachi nècuàchì
apóstol xì-né, vàchi quìvì mà, iin ana
nácuàhandee ini xì-ndà cuní cachàmà.
Ñuu Chipre nduú ñuu-nè, te Leví nduú
yohòtéhè-né. 37 Pues divi-ne nìsa icumi stná
xì iin ñuhù, te nì dicò-néà. Dandu nihí-né
dìhùn yàhvia nì sàhàn nì sàha-ne nècuàchì
apóstol, te nì ndòa ndahà nècuàchìmà.

5

Nansa nì quida Ananías xì Safira, nì xida cuàchi-ne

1 Daaní, nìsa ìa iin tiàa nani Ananías xì
ñahàdìhí-nè Safira, te nì dicò stná-nè iin
ñuhù. 2 Doco nì chivàha cuaán-né chii
dìhùn sàhámà. Dandu dìhùn nì cusobrá mà
nduá nì tnii nècuàchì tiàa ma, te nihí-néà nì
sàhàn nì sàha-ne nècuàchì apóstol, (na ian
iá nsiha). Te ináhá stná ñahàdìhí-nè nansa
nì quida-ne. 3 Doco Pedro, nì cachi-nè:
—Ananías, ¿índù chuun nì sàha-ní nì
dacà ñà-malu dìnì-ní? Dècuèndè cuní-nî
dandahví stnâ-ní Espíritu Ìì xí Dios, vàchi
nì chidèhé-nî sàhà ñuhù mà. 4 ¿Amádi
ñuhù xí mii-ní nì sandua daa, te vàtùni
quida-ní disponer sàhá? Daaní, na sánì
dicò-níà, ¿amádi díhùn xí mii-ní nì sanduu
stná? ¿Índù chuun nì nacani quini inì-ní,
te nì quida-ní dohó? Cunaha-ní, màdì núù
nèhivì nì cáhàn tnùhù-ní. Còó, nùù Dios nì
càhàn tnùhù-ní —nì cachi Pedro.
5 Daaní, na ní nsihi nì inini Ananías
ducán, dandu nì natnahnù-nè, te nì xìhì-nè.
Te nsidaa ana nì xinitnùhu ma, nì yùhí
cuaá-nè. 6 Dandu nì caquixi tiàa cuachi gá,
nì chidùcún-te nsìi ma, te nì xida-tèndó
cuàhàn-ndà cundùxin-nda.
7 Daaní, na ní yàha ùnì hora, nì que-
saa stná ñahàdìhí ndómà, doco tàñáha ga
cunitnùhu-ne nansa nì cuu. 8 Dandu nì
ndàcàtnùhù Pedro nùù-né, cachí-nè:
—Cachì-ní xì´, ¿a ndísá tantu dohó nì
dicò-nsiá ñuhù xí-nsiá?
Te cachí nècuàchìmà:
—Jaan, divi ducán nì sandua.
9 Dandu nì cachi Pedro xì-né:
—¿Índù chuun nì ndatnuhu ndúì-nsià
quida-nsia ducán, a ndísá cuìdà ini Espíritu
Ìì xí Stoho-ndà Señor, cahan-nsiá? Cu-
naha-ní, tiacú sànì nsiaa ana nì casahàn
nì sùxin xi iì-ní, te vichi icúmí-tê cunsida
stná-te mii-ní cùhùn —nì cachi Pedro.
10 Te vichi duha nì natnahnù stná
nècuàchìmà nùù sàhà Pedro, te nì xìhì-nè.
Te na ní nansìhvi tècuachima, sànì xìhì-nè
nì xinì-te, ñàyùcàndùá, nì tavà stná-te
nsìi ma nì sàhàn-te nì sùxin stná-te
ndómà divi ndé nì sàcùndùxin nsì-iì-ndà.
11 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì yùhí nsidaa
nècuàchì xiníndísâ ichì-yá, mii-né xì nsidaa
stná nècuàchì dava ga nì xinitnùhu ma.

Nansa nì cuu cuàhà milagru ndiaha

12 Daaní, nècuàchì apóstol, ndiaha gá
nì caquida-ne cuàhà milagru nì indehè
nèhivì. Te nsidaa nècuàchì xiníndísámá,
nsìquívì nìsa nataca-nè nùù Portal de Sa-
lomón (iá yehè veheñùhu). Te iin-ni
sàxìnítnùní nìsa icumi nsidaa-né. 13 Doco
nèhivì dava ga, ni-iin-ne cónì sáhandee
ini-nè cutnahá-né xì nècuàchì natácá mà,
mate ndeníhí vàha cuahà-né nècuàchìmà.
14 Te nì sàà nì xinindisá cuáhà gá nèhivì,
tiàa te ñahà-né, nì xinindisá-né Stoho-ndà
Señor. 15 Dècuèndè nìsa tavà stná nèhivì
nècuàchì cuhí xi-ne, nì chitànduhù-né
nècuàchìmà yuhù ìchí, dava-ne nùù cama,
te dava-ne nùù yuì, ndiatú-né yàha Pe-
dro, áma dúcùn-nè casì nècuàchìmà, te
nduvàha-ne. 16 Stná ñuu cuati ndoó yatni
nì caquee cuàhà stná nèhivì vàxi ñuu
Jerusalén ndacá-né cuàhà nècuàchì ndohó
quidá cuèhè, xì stná nècuàchì dandohó
ñà-malu. Te nsidaa-né, nì nduvàha-ne.

Nansa nì catnii-ne nsidaa nècuàchì apóstol

17 Dandu dùtù xícusahnu-ma, yáha ga nì
cumbìdia ini-nè, mii-né xì compañeru-nè
tè-ndùú nècuàchì saduceu. 18 Ñàyùcàndùá,
nì tnii-ne nècuàchì icúmí chuun nùù Jesús,
te nì chicadi-nè nècuàchìmà vehecàa.
19 Doco iin ángel xi Stoho-ndà Señor, ñuú
nì sàà-nè vehecàa yucán, te nì nacuna-ne
yehè nì tavà-né nècuàchìmà, te nì cachi-nè:
20 —Cuahán-nsià cuita-nsia veheñùhu
cahnú, te nacani-nsia xì nèhivì nansa
nìhìtáhvì-né cutiacu ndiaha anima-nè.
21 Ducán nì dàndàcú-né nùù nècuàchìmà
quida-ne. Ñàyùcàndùá, na ní tùinuù,
dandu nì quìhvi-ne veheñùhu cahnú, te nì
quesaha-né dacuahá-né nèhivì.

Daaní, dùtù cusáhnû, xì compañeru-nè,
nì cana-ne nècuàchì Junta ñà-nataca
nsidaa-né, te quixi stná nsidaa nècuàchì
sahnú nchichí ñuu Israel yucán. Dandu
nì techuún-né policía cuàhàn-te vehecàa
ñà-cundaca-tè nècuàchì ndiadí quixi.
22 Doco na ní casaà-te yucán, còò cá
iin ni ndácùhun-tè. Ñàyùcàndùá, nì
naxicocuîn-te nì cachitnùhu-tè, 23 cachí-te:
—Ñà-ndáà nduá, ndiadí vàha yehè ve-
hecàa ma, te itá stná soldadu ndiaá xán,
doco na ní nacuna-nsi, còò cá nècuàchì
ndiadí mà.
24 Dandu dùtù cusáhnû, xì comandante
ndiaá veheñùhu, xì stná dùtù nihí gá chuun
nahnú, nì ndulocó-nè na ní xinitnùhu-ne
ducán. ¿Índù fin cucumi chuun yohó?
cahan-né. 25 Daaní, divi momentu mà nì
quesaa inga tiàa nì cachitnùhu xi-né:
—Cunaha-nsiá, nècuàchì nì chicadi-nsià
vehecàa, yucán sàndòó-né veheñùhu
cahnú, dacuahá-né nèhivì —nì cachì-te.
26 Dandu comandante mà, cuàhàn-te
xi policía xi-tè, te vivìí-ni nì saca-tè
nècuàchìmà vàxi-ne, vàchi yúhî-te nèhivì
cuáhà mà ñà-vihini cacani yuu-néte
cahan-té. 27 Ñàyùcàndùá, ndacá-te
nècuàchìmà nì quesaa, te nì sàcuìta-ne nùù
nsidaa nècuàchì Junta mà. Dandu nì cachi
dùtù cusáhnû:
28 —¿Amádi sánì dàndàcú-nsí nùù-nsiá
ñà-màsà chínáhá gà-nsià nèhivì sàhà Jesús?
Doco vichi, nsidanicuú lugar ñuu yohó sànì
càhàn-nsià sàhù ñà-ndùú dàñùhù xi-nsia,
te cuní-nsià ñà-nsiùhù nacuida-nsi cuàchi
sàhà nècuàchì nì xìhì mà.
29 Dandu Pedro xì dava ga nècuàchì
apóstol, nì naxiconihí-né nùù nècuàchìmà,
cachí-nè:
—Nsiùhù, icúmí-nsî cunchicùn-nsì
ñà-ndùá cachí Dios, te màdì ñá-ndùá cachí
nèhivì ùún. 30 Mii-nsiá nì chituu-nsia Jesús
nchìca cruz. Doco mate modo ducán nì
sahnì-nsiáyà, doco vichi sànì natiacu-yà
nì quida Dios, divi mindaa Dios nìsa
cahvi xìì-ndà. 31 Te vichi sànì saquin-yà
Jesús ndahà cuàhá-yà ñà-cunduu-ya ana
cusáhnû, te cunduu stná-yà ana dacácu
xi-nda. Te ducán nì cuu sàhà-ñá ni
cuu-nda arrepentir, nsidaa ndohó nècuàchì
ñuu Israel yohó, te ducán nìhì-yá nansa
cuicahnú ini-yà sàhà cuàchi-nda. 32 Te
nsiùhù, testigu xínduu-nsi, vàchi nì
xininùù-nsí ducán nì cuu. Te testigu nduú
stná Espíritu Ìì xí-yá ñuhú ini anima-nsì,
vàchi nsidaa ana cunini xi-yá, nìhìtáhvì-né
ndèe Espíritu Ìì xí-yá ini anima-nè quida-ya
—nì cachi Pedro.
33 Doco nècuàchì dandacu-ma, na ní
inini-ne ñà-jaàn, yáha ga nì caxidà ini-nè,
te nì quesaha-né nì ndatnuhu tnahá-né
nansa dandáñúhú-nê nècuàchìmà. 34 Doco
nùù nèhivì Junta mà, iá iin maestru nani
Gamaliel, iin nècuàchì fariseu chináhá xì
ley xi Dios. Nècuàchì vàha nduú-né cachí
nsidaa nècuàchì ñuu yucán. Te divi-ne nì
ndacuiin-nè nì dàndàcú-né quee cuaán chii
nècuàchì apóstol mà. 35 Dandu nì cachi-nè
xì nsidaa compañeru-nè yucán:
—Nsidaa mii-nsiá nècuàchì raza-ndà
Israel, cuidadu ni cúndóó-ndá sàhà
ñà-ndùá quida-nda xi nècuàchì càá. 36 Vàchi
¿a có-nsînuu inì-nsia nansa nì cuu tiempu
na ní ìa iin tiàa nani Teudas? Tè-càhnú
ícà-xí nduú-te nìsa cachì-te. Te nahi cùmì
cientu nèhivì nì quìhvi tnahá xi-té nì
sanchicùn-nète. Doco por fin nì sahnì
nèhivì-té, te nì xìtià nihni nsidaa nècuàchì
nchícùn xì-té, te ducán nì nsihi chuun
ma. 37 Daaní, después nì yàha inga casu
na tiempu nì cuu-nda empadronar. Iin
tiàa ladu Galilea nani Judas, nì nìhì-té nì
dàyáha-tè cuàhà nèhivì ladu xi-tè. Doco
nì xìhì stná-te, te nì xìtià nihni stná
nsidaa nèhivì nì chiyuhù-té. 38 Ñàyùcàndùá,
yùhù cachî xì-nsiá vichi, ni cúnàhá
nècuàchì sànì tnii-nda jaàn. Chicá vàha
nacoo-ndané, vàchi nú inì-ni mii-né nì
nacani ini-nè quida-ne ñà-ndùá quidá-né,
dandu icúmíâ ndòo uan. 39 Doco nú Dios
nì dàndàcù-xì nùù-né, dandu mà nunca
nìhì-ndà cadi-ndà nùù-né, te cachî, còtó
Dios nàá stnàhà-xì-ndà —nì cachi Gamaliel
mà.
40 Dandu nsidaa compañeru nècuàchìmà,
nì dàjuùn-nè nècuàchìmà, te nì cana-ne
nècuàchì apóstol nì nansìhvi tu-ne.
Dandu nì sahnì cuìí-nè nècuàchìmà, te
nì chinaha-ñánê ñà-màsà cáhàn gà-nè xì
nèhivì sàhà Jesús. Dandu nì daña Junta
Cahnu-mané, 41 te nì caquee-ne libre, cudî
ini-nè ñà-nì natùi stná-nè ndoho-ne sàhà
chuun xi mii-yá. 42 Daaní, nsìquívì vehe
vehe nìsa xìcanuu-ne dacuahá-né nèhivì.
Sáhàn stná-nè veheñùhu cahnú, te chináhá
stná-nè nèhivì yucán, cáhàn-nè sàhù sàhà
Jesucristu, ni-iyuhu cónì nácóó-néàmà.

6

Nansa nì cuu nombrar ùsà tiàa dasàn

ñà-cutiacu nècuàchì ndahví

1 Quìvì yucán vihi gá nì nducuahà
nècuàchì nchícùn ichì mii-yá; dava-ne
cáhàn-nè dàhàn hebreu, te dava ga-nè
cáhàn-nè dàhàn griegu. Dandu nì
quesaha nècuàchì griegu mà nì xitnùhu-ne
compañeru-nè cáhàn hebreu, vàchi
ñahàcuàán xí-icumi nècuàchì griegu mà,
có-nîhì váha-ne ñà-cutiacu-nè na dásàn-ñà
quìvì quívì. 2 Ñàyùcàndùá nì cana nsì-úxìn
ùì apóstol nsidaa nècuàchì xiníndísâ, te nì
cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Nsiùhù, có-ndùá ñà-nacoo nihni-nsi
chuun xi palabra xi Dios, te cacanuu-nsi
dasàn-nsí ñà-cutiacu nèhivì. 3 Ñàyùcàndùá,
mii-nsiá nanducu-nsiá ùsà tiàa nchichí
dandacú sàhà chuun yohó, ñánì. Nècuàchì
tnùñuhu ni cúndúú-né, te ni coó chitu stná
anima-nè Espíritu Ìì xí Dios. 4 Doco nsiùhù,
iin-ni cuàhàn-nsì quida-nsi seguir càcàn
tàhvì-nsí nùù-yá, te dacuahá-nsí nèhivì
palabra xi-ya —nì cachi-nè.

5 Daaní, nsidaa nèhivi mà, nì cudiì ini-nè
ñà-ndùá nì cachi nècuàchì apóstol mà.
Ñàyùcàndùá, nì caquee nombradu ùsà tiàa.
Iin-ne nani Esteban. Iin nècuàchì nihnú
vàha inì-xi nduú-né, te chitu stná an-
ima-nè Espíritu Ìì xí Dios. Te nì caquee
stná nombradu nècuàchì nchícùn yohó: Fe-
lipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas,
xì Nicolás. Nècuàchì inga raza nì quixi
ñuu Antioquía nduú Nicolás mà, doco nì
yàha-ne religión xi nècuàchì raza Judea.
6 Daa-ní, nsidaa nèhivi mà, nì saca-ne
nècuàchì nombradu mà nùù nècuàchì após-
tol; dandu apóstol mà, nì xìcàn tàhvì-né
nùù Dios, te nì chindòó-né ndahà-né dìnì
nècuàchìmà.

7 Daaní, después, chicá más nì cucuahà
palabra xi Dios, vàchi cuàhà gá nèhivì ñuu
Jerusalén nì sàà nì xinindisá, te cuàhà gá
stná nècuàchì dùtù nì sàà-nè nì xinindisá
stná-nè palabra mà.

Nansa nì tnìì Esteban

8 Daaní, nì xìcanuu Esteban mahì nèhivì,
te nì quida-ne cuàhà milagru ndiaha, vàchi
cuàhà gá icúmí-nê gracia xi Dios, te fuerte
iá palabra cachí-nè. 9 Doco dava nèhivì, nì
quesaha-né náâ tnahá-né xì nècuàchìmà.
Nèhivì sáhàn veheñùhu nani Veheñùhu xi
Nèhivì Libre xínduu-ne, te nì caquixi-ne
inga ñuu, divi ñuu Cirene, xì ñuu Alejan-
dría, xì ladu Cilicia, xì ladu Asia. 10 Doco
mànìcùí nìhìndèè-né màcòdònùù-né nùù
Esteban, vàchi chindéé Espíritu Ìì xí Dios-nè
cáhàn nchichí-nè. 11 Ñàyùcàndùá, nècuàchì
náâ xì-némà, nì nducu-né iin ùì tètnùhù, te
nì chiyàhvi-nète ñà-càhàn tnùhù-té dìquì
Esteban. Sàhà ñá-jaàn, dohó nì cachi tèmà:

—Nì inini-nsi nì cachi quini Esteban
dìquì (yua-nda) Moisés xì dìquì stná Dios.

12 Ñàyùcàndùá, ducán nì nìhì nècuàchì
malu mà nì dànácuîdà-nè nèhivì ñuu mà,
mii-né xì stná nècuàchì sahnú dandacú, xì
stná nècuàchì ley xi veheñùhu, te nì quida
cuahà-né sàhà Esteban; yàchì nì sàà-nè
ndé iá nècuàchìmà, te nì tnii-ñané, te
ndacá-ñánê nì casaà nùù nècuàchì Junta.
13 Yucán nì cana-ne tètnùhù mà nì tnà-
tuu-tè, te nì sanicuàchi-tè sàhà Esteban,
cachí-te:

—De por sí, tùha quini tè-jaàn, vàchi
quini cáhàn-te dìquì veheñùhu ìì xì-ndà,
xì dìquì stná ley ìì xì-ndà. 14 Te nì inini
stná-nsì nì cachì-te ñà-ìcúmí quixi Jesús
de Nazaret, te dacaá-né veheñùhu xi-nda.
Dandu fuerza icúmí dàma estilu xi-nda, divi
estilu nì nacoo xìì-ndà Moisés —nì cachi
tèmà.

15 Dandu nsidaa nèhivì ndoó Junta mà, nì
indehè-né nùù Esteban, te nì xini-nè, na
indéhe ángel indéhe nècuàchìmà vichi.

7

Ñà-ndùá nì cachi Esteban na ní càhàn-nè sàhà mii-né

1 Dandu dùtù cusáhnû, nì cachi-nè xì
Esteban:

—¿A díví ñà-ndáà nduá (xícachi
nècuàchì jaàn), á coó?

2 Dandu nì naxiconihí Esteban, cachí-nè:

—Mii-nsiá, nècuàchì sahnú nchichí,
cunini chii-nsiá, ñánì, vàchi (cuàhìn
nacani) nansa nì quida Dios ndiaha xi-nda
sànaha dècuèndè na iá ìì xìì-ndà Abraham
ñuu nani Mesopotamia. Tàñáha ga
nadàma-ne ndè ñuu Harán, dandu nì
dàcùní Dios-nè mii-yá, 3 te dohó nì cachi-yà
xì-né: "Nacoo-ní ñuù-ní yohó, te nacoo-ní
tnaha-ní, quihin-ní ichì cuahán-nî inga ñuu
icúmî dacunî mii-ní". 4 Ñàyùcàndùá, nì
quee-ne ladu Caldea yucán, te nì sàà-nè ñuu
Harán. Te ñuu mà nì ndòo-ne dècuèndè nì
xìhì yua-né. Dandu inga xichi nì càhàn
tu Dios xì-né, ñàyùcàndùá nì quihin-ne
ichì nì quesaa-nè ñuu yohó ndé ndoo-nda
vichi. 5 Doco cónì sáha-yanè ni-iin ñuhù
cunduu ñuhù xí mii-né, ni siquiera iin
ñuhù tìì. Doco nì cachi-yà xì-né ñà-después

cuàhàn-yà dacútâhvì-yánè inii ñuu yohó, te
cucumi-néà, mii-né xì dèhe-ne. Ducán nì
cachi-yà xì-né, mate táyôo ni-iin dèhe-ne.
6 Te nì cachi stná-yà ñà-ìcúmí descendencia
xi-ne sàà-nè cundoo-ne inga ñuu xìcà
ndé cuichuún uun-ni nècuàchìmà-né, nì
cachi-yà; te cuàhà ìcúmí-nê ndoho-ne
quida nècuàchìmà, te cùmì cientu cuìà
cundua. 7 Doco dohó nì cachi stná-yà (xì
Abraham mà): "Después icúmî dandohó
stnáì nèhivì cuichuun-xi tnaha-ní ñuu
xìcà mà, dandu caquee-ne libre, ndixi-ne
cahvi-né yùhù lugar yohó", nì cachi-yà.
8 Dandu nì quida stná-yà iin tratu xì
Abraham, nì cachi-yà ñà-ìcúmí tàhndè iin
seña ìcà nsidaa dèhe ii-né. Ñàyùcàndùá, na
ní tùinuù dèhe ii-né nani Isaac, dandu tìxi
ùnà quìvì nì sàcùnihi seña ìcà-vé. Daaní
dèhe Isaac mà nani Jacob, nì sàcùtuu stná
seña mà ìcà-vé. Te divi-ni ducán nì quida
stná Jacob mà xì nsìhúxìn ùì dèhe ii-né, divi
nècuàchì nduú xìì-ndà. 9 Te xìì-ndà mà, nì
cumbìdia ini-nè sàhà ñani chii-né nani José.
Te ñàyùcàndùá nì dicò-né nècuàchìmà
nùù nèhivì cuàhàn ñuu Egipto. Doco
Dios, nì cutnahá stná-yà xì nècuàchìmà
iá-nè ñuu yucán, 10 nì dàyáha-yanè nùù
nsidaa tnùndoho nì xini-nè. Dandu nì
cunchichí-nè nì quida-yà, te nì ndòo
manì-né nùù rey Faraón ñuu Egipto yucán,
vàchi mii-yá nì chindee-yánè. Te nì
quida rey mà nombrar José ñà-cunduu-ne
nècuàchì cu-uì nùù-té ñuu mà, dècuèndè
nì cachì-te ñà-dandacú stná-nè nùù nsidaa
nècuàchì quidachuún vehe-tè.

11 'Daaní, nì quixi iin tnama inicutu ñuu
mà, xì stná inii ñuu Canaán; iin tnùn-
doho cahnú nì sandua. Te xìì-ndàmà,
có-nîhì gá-nè ñà-cutiacu-nè. 12 Dandu nì
xinitnùhu yua-né Jacob ñà-ìá trigu ndè
ñuu Egipto. Ñàyùcàndùá, nì techuún-né
dèhe-ne cuàhàn-nè ñuu mà. Te primeru
viaji nì sanduamà. 13 Daaní, viaji ùì nduá na
ní dàtúi José mii-né nùù ñani-nèmà. Dandu
nì cundaà ini rey Faraón índù raza nèhivì
nduu José. 14 Te nì dàquìxí stná José iin
razón ñà-cùhùn stná yua-né Jacob xì nsidaa
stná tnaha-ne. Te nsidaa nsidaa-né ùnì dico
sàhùn (75) nduú-né. 15 Ñàyùcàndùá, nì sàà
Jacob ñuu Egipto mà, te yucán nì ndòo-ne
dècuèndè nì xìhì-nè, mii-né xì nsidaa stná
dèhe-ne. 16 Doco después nì natavà xìì-ndà
iquì nsìi ma, te nihí-néà màndixi-ne ñuu-nè
yohó dècuèndè ndè iá ñuu tii Siquem, te
yucán nì ndùxan ini iin cueva, divi cueva nì
xiin xìì-ndà Abraham nùù dèhe iin tiàa nani
Hamor.

17 'Daaní, nì cuyatni tiempu cuu ndisa
ñà-ndùá nì cachi Dios na ní càhàn-yà
xì Abraham daa. Te yáha ga nì ndu-
cuahà descendencia xi nècuàchìmà ndoó
ñuu Egipto yucán; cuàhà sàstnùhù nì
nanduu-ne. 18 Dandu nì quìhvi inga rey
dandacú nùù ñuu yucán. Te rey mà,
cónì cúndáà inì-te nansa (nì chindee) José
antes. 19 Ñàyùcàndùá, nì dàndàhví-te
xìì-ndà mà, nì quida quini-tè xì-né, nì
dàndàcú-te nùù-né ñà-nacoo nihni-ne méè
cuati xí-né sàhà-ñá cui-vè. 20 Te divi tiempu
mà nì tùinuù Moisés ñuhìví, te cudîì ini
Dios sàhà-vé. Cutu únì yòò nì ìa-ve xì
yuadíhí-vê, 21 Te nì sàà hora icúmí-nê na-
coo nihni-nevè, doco (nì càcu-ve), vàchi nì
ndacùhun iin dèheyoco rey mà-vé. Te nì
dàcuàhnú-ñavé na iin dèhe-ñà. 22 Dandu
después nì dàcuàhá vàha-ne nsidaa pal-
abra nchichí ñuu Egipto yucán. Nì cutùha
vàha-ne càhàn-nè sàhù, te nì ìa stná
fama-nè sàhà chuun nahnú nìsa quida-ne.

23 'Daaní, na cuáhàn-nè xìnu-ne ùì
dico cuìà, nì nacani ini-nè nùhù-nè
nàcòtò-nè tnaha-ne, divi nècuàchì xínduu
(descendencia xi xìì-né) Israel. 24 Te yucán
nì xini-nè iin tè-Egipto dandohó-te iin
tnaha-ne. Ñàyùcàndùá, nì nacuidahan-né
nècuàchìmà nùù tèmà, te nì nachi-
tacùhá-nè sàhà tnaha-nemà, nì sahnì-né
tèmà. 25 Vàchi nì tuxi ini-nè cuàhàn nsidaa
tnaha-ne cundaà ini-nè ñà-sàhà mii-né
icúmí Dios dacácu-ya nsidanicuú-né. Doco
còó, cónì cácúndáà ini nècuàchìmà.

26 'Daaní, inga quìvì-mà tucu tu xi-
cánúú-né yucán, te nì xini-nè itá ùì
tnaha-ne náâ stnahá. Ñàyùcàndùá, nì
cuni-nè nachindoviì-né nècuàchìmà, te
nì cachi-nè xì nècuàchìmà: "Señores,
¿índù chuun caní stnahá-nsiá? ¿Amádi
iin-ni ñaní xínduu-nda?" 27 Dandu tiàa
caní stnahama, nì chindaha níhní-te
Moisés, cachí-te: "¿Ana nì cachi xì-ní
ñà-dàndàcù-ní nùù-nsí? Còó, còò permisu
nsidandaà-ní chuun xi nsiùhù. 28 ¿A cuní-nî
cahnì stná-ní yùhù nacua nì sahnì-ní
tè-Egipto icu?" nì cachì-te. 29 Dandu na
ní inini Moisés ñà-jaàn, nì xinudèhé-nè
cuàhàn-nè ñuu Madián. Te yucán nì
ndòo-ne, te nì sàcùndoo stná ùì dèhe ii-né.

30 'Daaní, nì yàha ùì dico cuìà iá-nè

yucán, dandu iin quìvì xicánúú-né ìcà
yucù nani Sinaí, te nì xini-nè xíxìn iin
yutnù tìì. Te mahì ñuhu mà nì natùi
iin ángel. 31 Ñàyùcàndùá, nì ndulocó-nè
sàhà ñà-ndùá nì xini-nè. Te na ní cuy-
atni-ne ña-cuàhàn-nè cundehè váha-ne,
dandu nì tiacu-nè cáhàn Stoho-ndà Dios
xì-né, cachí-yà: 32 "Yùhù nduí Dios. Cuisì
yùhù nìsa cahvi xìì-ní Abraham, xì Isaac xì
Jacob", nì cachi-yà. Ñàyùcàndùá, nì que-
saha Moisés quidí-né, te yúhî-nè cundehè
gá-nè. 33 Dandu nì cachi tu Stoho-ndà Señor
xì-né: "Tavà-ní ndìsàn-ní, vàchi ñuhù ndé
iin-ní yohó, ñuhù î nduá. 34 Cunaha-ní,
sànì xinì nansa ndohó nèhivì-xí ndoó
ñuu Egipto. Sànì tiacuì xítnana-ne, te
ndoho-guá-nè. Ñàyùcàndùá, sànì nui
yohó ñà-vàxi nacuaqui-nè caquee-ne ñuu
mà. Pues vichi cúhùn-ndà, vàchi cuàhìn
techuín mii-ní nùhù-ní ñuu Egipto", nì
cachi Dios.

35 'Ñàyùcàndùá, divi Moisés nduú ana
nì techuún-yá nùhù dandacu-xi nùù
tnaha-nda, te dacácu-ne nècuàchìmà, vàchi
divi ducán nì ndacu nuù-né nùù mii-yá
nì tùi mahì yutnù tìì mà, te indéhe-yá
nahi ángel. Pues divi-ne nduú ana nì
cahíchì ini tnaha-nda daa na ní cachi-nè:
"¿Ana nì cachi xì-ní dandacu-ní nùù-nsí?
Còò permisu nsidandaà-ní chuun xi-nsi".
36 Doco divi Moisés mà nduú ana nì tavà
xì nècuàchìmà ñuu Egipto yucán, te nì
quida stná-nè cuàhà milagru fuerte ñuu
mà, cuàhà milagru ndiaha. Dandu nùù Mar
Cuahá, yucán nì cuu ga más milagru fuerte.
Te inii ùì dico cuìà nì cuu ga stná milagru
nùù yucù dàná (ndé nì xìcanuu-ne).

37 'Dandu después nì cachitnùhu Moisés
inga palabra xì xìì-ndà nècuàchì Israel
mà, te dohó nì cachi-nè: "Vàxi iin quìvì
na icúmí Stoho-ndà Dios cuàha-ya iin
tnaha-nda chuun ndiaha càhàn cuenta
xi-ya ñuu-ndà. Te nacua quidá yùhù, ducán
icúmí quida stná ana icúmí quixi ma. Te
icúmí-nsiâ cahvi-nsiá ñà-ndùá cachi-yà",
nì cachi Moisés.

38 '(Ináhá-nsiâ), divi Moisés nduú ana nìsa
ìa yucù dàná yucán, cutnáhâ-né xì nèhivì
cuáhà nduú xìì-ndà mà, te cutnáhâ stná-nè
xì mii-yá nì càhàn xì-né yucù Sinaí mà, divi
mii-yá indéhe nahi ángel. Te (ináhá-nsiá,
divi nùù mii-yá) nì nìhì stná-nè palabra xi
vida ndiaha icúmí-ndá chivàha-nda.

39 'Doco xìì-ndà mà, còó, cónì cùní-nè
cunini-ne Moisés. Nì cahíchì ini-nè
nècuàchìmà, vàchi cuisì cuní-nè nùhù
dahuun-ne ñuu Egipto. 40 Te nì cacachi
stná-nè xì Aarón: "Quidayucùn-ní
iin ñà-cunduu stoho-ndà cundaca-nda
codònùù núù-ndà, vàchi sàcuàhàn Moisés,
te cutu ní tavà úún-nèndó ñuu Egipto,
te vichi có-cùndáà ini-nsì ndíà nì cuu
xi-né", nì cachi nècuàchìmà. 41 Te divi
quìvì yucán nì quidavàha-ne iin chelù.
Dandu nì sahnì stná-nè quisì cunduu
promesa nùù chelù mà, te cudîì gá ini-nè,
vàchi sànì quidavàha-ne (iin ñà-cahvi-né).
42 Ñàyùcàndùá, nì naxicocuîn ini Dios
sàhà-né, te nì nacoo uun-yanè ñà-quida-ne
ñà-ndùú gustu xi-ne cahvi-né orá, xì yoo, xì
sìtnúù. Ináhá-ndá nì cuu ducán, vàchi dohó
cachí-yà nùù libru nì tiaa profeta sànaha
ndé cachí-yà:

¿Nsiohó nècuàchì Israel, ùì dico cuìà nì
xìca-ndá yucù, te nì sàha-ndá yùhù
ofrenda xi promesa, divi quisì nì
sahnì-ndá sàhí? Doco ¿a ndísá
nì cahvi ndisa-ndá yùhù na ní
quida-ndá ducán? 43 Còó, mà ndìsá;
yùù yócò (nduá nìsa cahvi-ndá,
vàchi divia) nìsa nihi-ndá xicánúú,
divi yùù yócò nani Moloc inácáá ini
veha, xì stná stohò-ndá nani Ren-
fán náhà nahi sìtnúù cahnú. Vàchi
figura-ñà mà nì quidayucùn-ndá, te
nì cahvi-ndá. Pues (divi sàhà nsi-
daámà) icúmî taxi xiqué nsiohó ndè
nùù-xí ñuu Babilonia, nì cachi Dios.

44 (Dandu nì cachi gà stná Esteban palabra
yohó):

—Na ní sandoo xìì-ndà mà yucù,
nìsa icumi-né iin vehe sìcoto ndé nìsa
cahvi-né Dios. Vàchi nì dàndàcú-yá
nùù Moisés ñà-quidavàha-ne vehe ìì mà,
te ndudava xì ñà-ndùá nì dàcùní-yànè
antes. Ñàyùcàndùá, nì cuyucun vehe
ma. 45 Daaní, después nì ndòa nùù dèhe
xìì-ndà mà. Te nècuàchìmà, nsidá-néà nì
quesaa-nè xì Josué ladu nación yohó ndé
nì sandoo nèhivì cuàhà inga raza. Doco
nì cacuxio nèhivì mà nùù ñuu-nè yohó, te
nì nandua ñuu xìì-ndà, vàchi nì chindee
Dios xìì-ndàmà ní taxi-né nècuàchìmà.
Ñàyùcàndùá, ñuu yohó nì ndòo vehe ìì
mà inii tiempu dècuèndè tiempu xi David.
46 Te David mà, nì xini mànì Dios-nè.
Ñàyùcàndùá, nì xìcàn tàhvì-né nùù-yá,

áma cuáha-ya lugar quidayucun-nè iin
veheñùhu cahnú xí-yá, vàchi divi-ya nduú
ana cahvi nsidaa descendencia xi xìì-né
Jacob. 47 Doco (màdì mii-né, sino que
dèhe-ne) Salomón nduú ana nì nìhìtáhvì
nì quidayucun xì veheñùhu cahnu-ma.
48 'Doco cunaha-nsiá, cahnú Dios
icúmí-ndá, màdì cuisì veheñùhu ñuhìví
yohó iá-yà. Còó, vàchi ducán nì cachi stná
iin nècuàchì nì càhàn cuenta xi-ya sànaha,
nì tiaa-ne palabra yohó ndé cachí-yà:
49 Na iin silla cahnú ndé ié` dandacuí, ducán
nduú ansivi. Te nahi bancu tii ndé
quetátú sàhí, ducán nduú ñuhìví.
Ñàyùcàndùá, mà sáà nèhivì qui-
davàha-ne iin vehe cahnú ndé coi,
vàchi màdì iin xaan-ni ié` quetátúì.
50 Còó, yùhù nduí ana nì quida vàha
xi ansivi xi ñuhìví; nsidaa ñá-jaàn nì
quidavàhi xì ndahì´, nì cachi Dios.
51 (Dandu nì cachi gà Esteban):
—Ndisa, ndee íní mii-nsiá. Có-nìhnú
inì-nsia Dios, vàchi nahi tè-siùmí xín-
duu-nsia, ñàyùcàndùá mà túha-nsia
cunini-nsia. De por sí, xiní ùhì-nsià Espíritu
Ìì xí Dios; vàchi divi nacua nìsa quida
xìì-ndà sànaha, ducán quidá stná mii-nsiá
vichi. 52 Vàchi nècuàchì yucán, quini ga
nì quida-ne xì nsidaa nècuàchì nìsa cahàn
cuenta xi Dios, nì sahnì-né nècuàchìmà,
mate nduú nècuàchìmà ana nì cachitnùhu
ñà-ìcúmí quixi mii-yá ana ndàà cuisì inì-xi.
(Daaní, na ní quesaa-yà), divi mii-nsiá nì
cahin xì-yá, te nì sahnì-nsiáyà. 53 De por
sí, có-cùní dahuun-nsia chivàha-nsia ley xi
Dios, mate ángel ndiaha nì sàha xi-nda ley
mà. 54 —Ducán nì cachi Esteban xì nèhivì
yucán.

Nansa nì sahnì nèhivì Esteban xì yùù

Dandu nèhivì ininí má, yáha ga nì caxidà
ini-nè, nì saxìndiàá stnahá nùhu-ne. 55 Doco
Esteban, chitu anima-nè Espíritu Ìì xí Dios.
Dandu nì indehè-né dìquì-xí ansivi, te nì
xini-nè tnúù ndiaha ndé iá Yua-nda Dios,
te yucán iín Jesús ladu cuahá-yà. 56 Dandu
nì cachi-nè:
—Cundehè-nsiá, nuná ansivi indéhí, te
yucán ladu cuahá Yua-nda Dios iín mii-yá
ana nduú Tnaha Ndiaha Nèhivì Ñuhìví.
57 Doco nèhivì yucán, ndee cána dana-ne,
te sadí ndahà-né tùtnù-né, cuàhàn
nsidaa-né carrera ndé iá nècuàchìmà. 58 Nì
tavà-ñàné ñuu mà ñà-cahnì-ñánê xì yùù.
Te tiàa nì càhàn tnùhù sàhà-né, nì tavà-né
dùhnù-né, nì ndòa nùù iin tiàa chii nani
Saulo. 59 Dandu nì quesaha-né nì cani-ne
cuàhà yùù dìquì nècuàchìmà ñà-cui-nè.
Doco mii-né, nì ndacùcahan-né Jesús,
cachí-nè:
—Stoho-nsì Jesús, ¡sà-ìá natnii-ní anímè!
60 Dandu nì sàcuììn sìsì-né, te nì ndàhì
ndee-né, cachí-nè:
—Stoho-nsì Señor, xícàn tàhví nùù-ní
ñà-màsà quíhín cuenta-ní sàhà cuàchi
quidá nèhivì yohó xì´.
Te na ní nsihi nì cachi-nè ducán, dandu
nì ndàhvà-ne ñuhìví, na ian nì quìdì-nè.

8

Nansa nì sanchicùn Saulo nèhivì cahvi xi Jesús ñà-dandohó-né nècuàchìmà

1 Te Saulo mà, cudîì stná ini-nè ñà-nì xìhì
Esteban ducán. Daaní, divi quìvì yucán
nì quesaha nì cucuahà gá sàhà nècuàchì
nchícùn ichì Jesús. Nì quesaha nèhivì dava
ga dandohó-né nsidaa nèhivì xí-yá ndoó
ñuu Jerusalén. Ñàyùcàndùá, nì xinudèhé
nècuàchìmà, cuàhàn-nè inicutu ladu Judea
xi ladu Samaria. Doco nècuàchì apóstol,
còó, cónì xítià-nè.
2 Daani, (nì nsihi nì sahnì nèhivì Esteban),
dandu nì casaà dava nècuàchì nihnú vàha
ini xì Dios, nì (nsiquihin-ne ndómà), te nì
sùxin-nèndó. Te cuàhà gá nì casacu-ne
sàhà-ndà.
3 Doco Saulo, yáha ga nì quida quini-ne xì
nsidaa nècuàchì nchícùn ichì Jesús, vàchi
vehe vehe nì xìcanuu-ne, nì quìhvi-ne nì
tavà-né nècuàchìmà, tiàa-ne te ñahà-né, te
ñuhú-né nècuàchìmà nì sàhàn nì chicadi
vàha-ne.

Nansa nì xìtià nihni razón ndiaha ndé` ladu ñuu Samaria

4 Doco nècuàchì nì xìtià mà, inicutu nì
sàhàn-nè nì dàcuítià-nè razón ndiaha xí
Dios. 5 Iin nècuàchìmà nani Felipe, te
divi-ne nì sàhàn iin ñuu iá ladu Samaria. Te
yucán nì càhàn-nè sàhù sàhà Cristu. 6 Te nì
nataca cuàhà nèhivì ñuu mà, nì inini vàha
nsidaa-né ñà-ndùá nì cachi Felipe, vàchi nì
xini stná-nè milagru nì quida nècuàchìmà,
7 vàchi nì dàndúvàha stná-nè cuàhà nèhivì
ñuhú ñà-malu inì-xi. Caná fuertéà nì
caquea ini-nè. Te nì nduvàha stná cuàhà
nècuàchì nì dàñà îì cuerpu xi, xì cuàhà gá
stná nècuàchì xicá cuéhê. 8 Ñàyùcàndùá, nì
cudiì sàstnùhù ini nècuàchì ñuu mà. 9 Doco
yucán iá stná iin tiàa nani Simón. Sà-ìá
cuìà iá-te ñuu mà. Tètàtnà tàdí nduú-te, te

dandahví uun-tè nèhivì ladu yucán, vàchi
cachí-te xi-né ñà-chuun cahnú nduá nì
nìhìtáhvì-té. 10 Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì
ñuu mà, xiníndísâ-né yuhù-té, nècuàchì
ndahví te nècuàchì cuìcà, nsidaa-né tuxí
ini-nè ndudu ndiaha xí Dios icúmí-tê.
11 Ñàyùcàndùá, cahvi váha-nète, vàchi caní
tiempu dandahví-tené xì tàtnà xí-te. 12 Doco
na ní sàà Felipe yucán, te nì dàtúi-ne
razón ndiaha sàhà ñuhìví ìì xí Dios xì sàhà
ichì Jesucristu, dandu nì xinindisá cuàhà
nècuàchìmà, te nì cuhìì stná-nè, tiàa-ne te
ñahà-né. 13 Dècuèndè stná Simón mà, nì
xinindisá stná-te, te nì cuhìì stná-te. Dandu
iin-ni nì tenchicùn stná-te Felipe, ndulócô
cuàhà-té, vàchi nì xinì-te cuú cuàhà mila-
gru ndiaha, cuàhà milagru fuerte.

14 Daaní, nècuàchì apóstol ndoó ñuu
Jerusalén, nì xinitnùhu-ne ñà-ndùá nì cuu
ladu Samaria yucán, ñà-sànì xinindisá
cuàhà stná nècuàchì ladu yucán ñà-ndùú
palabra ìì xí Dios. Ñàyùcàndùá, nì
techuún-né compañeru-nè Pedro xì
Juan 15 ñà-cùhùn-nè ñuu mà, te càcàn
tàhvì-né nùù Dios sàhà-ñá nandèe stná
Espíritu Ìì xí-yá ini anima nsidaa nècuàchì
yucán. 16 Vàchi tàñáha ga nìhìtáhvì
nècuàchìmà Espíritu Ìì, cuisì-ñá nì cuhìì-né
na ní xinindisá-né Stoho-ndà Jesús.
17 Ñàyùcàndùá, nì sàà Pedro xi Juan
yucán, te nì chitàndòó-né ndahà-né dìnì
nècuàchìmà, te nì nandèe Espíritu Ìì xí Dios
ini anima-nè.

18 Doco Simón ma, na ní xinì-te nansa
nì nìhìtáhvì nècuàchìmà Espíritu Ìì xí Dios
ñà-nì sàcuìtandoó ndahà apóstol dìnì-né,
dandu nì cahìn-te dìhùn nùù nècuàchìmà,
19 cachí-te:

—Cuàhatahvì stná-nsià yùhù ndudu ìì
mà, vàchi cuní stnáì chitàndòí ndahí dìnì
nèhivì, te nìhì stná-nè Espíritu Ìì xí Dios
—nì cachì-te.

20 Doco nì cachi Pedro xì-té:

—Ni sáà-ní ndañuhu dahuun-ní xì dìhùn
xí-nî ñà-tùxí inì-ní vàtùni cuyàhvi tàhvì
ndiaha-nda nùù Dios. 21 Có-ndùá ducán
cucuu-ní xì chuun yohó, vàchi anima
chicuéhè icúmí-nî nùù mii-yá. 22 Te vichi
xiñuhu cuu-ní arrepentir sàhà cuàchi nì
quida-ní, te càcàn tàhvì-ní nùù-yá, áma
cuícáhnû ini-yà sàhà-ní ñà-nì nacani quini
guá inì-ní. 23 Vàchi sànì cundaà inì, cuàhà gá
cúmbìdia inì-ní, te ñuhú ínì-ní, vàchi sadí
cuàchi-ní nùù-ní —nì cachi Pedro.

24 Dandu nì cachi Simón mà:

—Càcàn tàhvì-nsiá nùù Stoho-ndà Señor
sàhí ñà-màsà cúú xî ni-iñàha nacua nì
cachi-nsià jaàn.

25 Daaní, Pedro xì Juan, chicá nì càhàn
gà-nè (xì nècuàchì ñuu mà) palabra ìì xí-yá
sàhà ichì ndiaha Stoho-ndà Señor.

Dandu mànuhù cuéyàà-nè ñuu
Jerusalén, nì yàha-ne cuàhà ñuu cuati ndé
ndoó nècuàchì samaritanu, te yucán nì
càhàn stná-nè xì nèhivì mà ñà-ndùú razón
ndiaha xí mii-yá.

Nansa nì xinindisá iin nècuàchì ñuu Etiopía

26 Dandu nì quixi iin ángel xi Stoho-ndà
Señor, nì càhàn-nè xì Felipe, cachí-nè:

—Quihin-ní ichì cuahán-nî ladu sur ndè
cachi sàà-ní ichì cuàhàn ñuu Jerusalén xì
ñuu Gaza; te ichì yucán, yucù nduá.

27-28 Ñàyùcàndùá, nì quihin nècuàchìmà
ichì cuàhàn-nè. Te cunaha-ní, yucán yáha
stná iin tiàa ñuu Etiopía. Iin nècuàchì
eunuco nduú-né, te chuun cahnú nihí-né
nùù Candace, divi ñahà dandacú nùù ñuu
Etiopía yucán, vàchi ana ndiaá xì ñà-cuìcà
ñahà mà nduú-né. Te vichi sàmànuhù-né
ñà-nì sàhàn-nè ñuu Jerusalén nì cahvi-né
Dios. Te xicá-né carreta xi-ne, cahví-né
tutu ìì nì tiaa profeta nani Isaías. 29 Dandu
Espíritu Ìì xí Dios, nì càhàn-yà xì Felipe,
cachí-yà:

—Cuahán ndé cuàhàn carreta yucán,
cutnahu xi nècuàchìmà cùhùn.

30 Ñàyùcàndùá nì dàyáà Felipe nì
sànìhì-né carreta mà, te nì tiacu-nè
cahví nècuàchìmà tutu nì tiaa Isaías.
Ñàyùcàndùá, nì xìcàn tnùhù-né nùù
nècuàchìmà:

—¿A sánìhì inì-ní ñà-ndùá cahvi-ní, á
coó?

31 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Còó, mà cúí, vàchi còò iin cachi xì´
nansa cuní cachà sàhà-ñá ducán mànìhì inì.

Dandu nì sàcùndàhví nècuàchìmà nùù
Felipe ñà-nì nàná stná-nè nùù carreta, te
cutnahá-né cundoo-ne mà.

32 Te tutu ìì cahví nècuàchìmà, dohó cachí
meru ndé cahví-né:

Na ian ndaca-nda iin rìì cuàhàn-si ndé
cuì-si, ducán nì saca stná-te
ndómà cuàhàn ndé cui-ndà, te
divi na ian cuhíhín iin rìì tìì na
dátê-si, ducán nì quida stná ndómà,
cónì cáhàn-ndà. 33 Doco nèhivì,
nì cahíchì ini-nèndó. Ndahví
nì quida-ne, nì dàtnátuu-nèndó
nùù juez, te nì dàcuìdá cuàchi

uun-nèndó, mate còò cuàchi-nda,
dandu nì sahnì-néndô. Te vichi mà
cóó gá ni-iin descendencia xi-nda
cahan néhivì, (cachí tutu mà).

34 Dandu nì cachi nècuàchìmà xì Felipe:
—Quida sacù-ní favor, cachì-ní xì´; ¿índù
nèhivì cáhàn tutu yohó sàhà-xí? Isaías ni
tiaa xán, doco ¿a divi mii-né cáhàn sàhà-xì,
te ò sáhà inga-nè?
35 Dandu nì quesaha Felipe nì nacani-ne
ñà-ndùá cuní cachi palabra meru ndé cahví
nècuàchìmà, te nì cachitnùhu nsihi-ne
nansa iá ichì Jesús.
36 Daaní, nì casaà-nè iin xaan ndé ñuhú
tècuìí. Te nì cachi tiàa ma:
—Cundehè-ní, yucán ñuhú tècuìí. ¿A iá
ñà-cùmánì quide? vàchi cunî cuhiì stnáì
vichi.
37 Dandu nì cachi Felipe:
—Nú ndisa, iin-ni nihnú vàha inì-ní,
vàtùni.
Dandu cachí nècuàchìmà:
—Yùhù xiníndísê Dèhemanì Dios nduú
Jesús.
38 Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú nècuàchìmà
ñà-cucuiin carreta xi-ne, te ndúì-nè nì
nuu-ne cuàhàn-nè ndé ñuhú tècuìí mà. Te
nì quida iì Felipe nècuàchìmà. 39 Dandu nì
caquee-ne nùù tècuìí mà mànana-ne. Te
na iin cachí nì ndiachi Felipe nì quida Es-
píritu Ìì xí Stoho-ndà Señor cuàhàn-nè, nì
ndañuhu-né nùù vista xi inga nècuàchìmà.
Ñàyùcàndùá nì quihin tu nècuàchìmà ichì
mànuhù-né, cudî gá stná ini-nè. 40 Daaní,
Felipe, ndè ñuu Azoto nì natùi-ne, te ñuu
ñuu nì yàha-ne, dacuítià-nè razón ndiaha xí
Dios dècuèndè nì sàà-nè ñuu Cesarea.

9

Nansa nì quìhvi Saulo ichì Jesús

1 Daaní, Saulo, iin-ni xídà sàstnùhù ini-nè
sàhà nècuàchì nchícùn ichì Stoho-ndà
Señor. Dana cáhàn-nè, cuàhàn-nè
cahnì nsìhí-né nècuàchìmà, cachí-nè.
Ñàyùcàndùá nì sàhàn-nè nùù dùtù
cusáhnû, 2 nì xìcàn-nè tutu cunihi-ne
cùhùn ñuu Damasco (cahvi nècuàchì
dandacú) nùù veheñùhu xi nèhivì raza-nè
yucan sàhà-ñá ducán nìhì-né permisu
nanducu-né nèhivì nchícùn ichì Jesús,
te màcùnuhni nècuàchìmà quixi-ne
presu ñuu Jerusalén, tiàa o ñáha ni
cúndúú-né. 3 Ñàyùcàndùá, nì quihin Saulo
ichì cuàhàn-nè ñuu Damasco mà. Te
sà-ìtúú-né sàà-nè ñuu mà, dandu na iin
cachí ndè dìquì-xí ansivi nì tnùù fuerte iin
luz. 4 Te nì sàcasàn-né ñuhù nì quidamà, te
nì tiacu-nè cáhàn iin ana cáhàn cachí xì-né:
—¡Saulo, Saulo! ¿Índù chuun nchícùn-ní
yùhù quida quini-ní xì´?
5 Dandu nì cachi Saulo:
—¿Ana nduu-ní, Señor mío?
Te nì cachi tu-ya:
—Yùhù nduí Jesús, divi ana dandoho-ní.
Doco mii-ní quidá quíní-nî xì mii-ní, na ian
quidá quisì caní sàhà nùù garrocha —nì
cachi-yà.
6 Dandu Saulo, ndé quidí cuisì-né ñà-yúhî
guâ-nè, te nì cachi-nè:
—¿Ndíà nduá cuní-nî quide, Señor mío?
Dandu cachí tu Stoho-ndà Señor xì-né:
—Ndacuiìn-ní, cuahán-nî ñuu Damasco,
te yucán ndacu nuù-ní nansa quida-ní —nì
cachi-yà.
7 Doco tiàa xícutnaha-xi-né cuàhàn ichì
mà, nì yùhí cuaá-te, vàchi nì inini-tè iá
ana nì càhàn, doco còò iin tuí. 8 Dandu
nì ndacuiin Saulo, te nì nacuna-ne
nduchìnúù-né, doco mànìcùí gá cun-
dehè-né, (vàchi sànì cuaà nduchìnúù-né).
Ñàyùcàndùá ídìtá ndahà tnahá-né nì sàà-nè
ñuu Damasco. 9 Te yucán nì ìa-ne ùnì quìvì,
có-tùínúù-né, có-xìxí-né, ni có-xìhí stná-nè
tècuìí.
10 Te ñuu mà iá stná iin nècuàchì nchícùn
xì Stoho-ndà Jesús nani Ananías. Te nì
dàcùní Jesús-nè mii-yá, cachí-yà xì-né:
—¡Ananías!
Te nì naxiconihí-né nùù-yá, cachí-nè:
—Yohó ié`, Señor mío.
11 Dandu nì cachi Stoho-ndà Señor xì-né:
—Quihin-ní ichì cuahán-nî calle nani
Calle Ndàà, te yucán nanducu-ní iin tiàa
nani Saulo. Iin nècuàchì ñuu Tarso
nduú-né, te iá-nè vehe iin nèhivì nani Ju-
das. Te vichi iá-nè xícàn tàhvì-né nùí. 12 Te
quìvì vitni nì xini-nè iin seña na ian sánî-nè,
te nì xini-nè mii-ní nì quìhvi-ní ndé iá-nè,
te nì chitàndòò-ní ndahà-ní dìnì-né, te nì
nìhì-né nì natùinuù-né.
13 Doco nì cachi Ananías mà:
—Señor mío, cuàhà nèhivì sànì cachi-nè
xì´ nansa quidá nècuàchìmà, ñà-cuàhà guá
sànì dàndòhó-né nèhivì xí-nî ndoó ñuu
Jerusalén. 14 Te vichi yohó sànì que-
saa stná-nè nihí-né orden nùù dùtù xí-
cusahnú ñà-tnii-ne nsidaa ana ndácùcahan
xi quìvì-ní.
15 Doco nì cachi Stoho-ndà Señor xì-né:

—Cuahán-nî, vàchi sànì nacàxin
nècuàchìmà sàhà ñà-quida stná-nè chuun
xi, cùhùn-nè càhàn-nè sàhù sàhí nùù
nèhivì ndoó cuàhà inga ñuu, xì nùù stná
tè-xídandacú yucán, xì nùù stná nècuàchì
Israel. 16 Te icúmî cachitnùhu stnáì xì-né
ñà-cuàhà guá icúmí-nê ndoho-ne sàhí —nì
cachi Jesús.
17 Ñàyùcàndùá, nì quee Ananías mà
cuàhàn-nè vehe yucán, te nì yàha-ne ndé
iá Saulo, nì chitàndòó-né ndahà-né dìnì
nècuàchìmà, cachí-nè:
—Ñánì Saulo, ichì vàxi-ní nì xinì-ní
Stoho-ndà Jesús. Pues divi-ya nì techuun-xí
vàxi ndé iá-nî ñà-natùinuù-ní, te chitu
stná anima-ní Espíritu Ìì xí-yá— nì cachi
Ananías.
18 Daaní, vichi duha nì còyo ñà-sàdí ni-
hni nduchìnúù Saulo, nahi chìdìdà dìi nì
sandua, te nì natùi dahuun nduchìnúù-né.
Dandu nì ndacuiin-nè, te nì cuhìì-né. 19 Te
na ní nacuxi-ne, dandu nì ndundee ini-nè.
Te divi ñuu Damasco mà nì ndòo-ne itnii
gá quìvì, nìsa ìa-ne xì nèhivì xí Jesús ndoó
yucán.

Nansa nì càhàn Saulo palabra xi Dios ñuu Damasco

20 Daaní, vichi duha nì sàhàn-nè iin iin
veheñùhu xi nècuàchì raza-nè Judea, nì
càhàn-nè sàhù sàhà Jesús ñà-divi Dèhemanì
Dios nduú-yá. 21 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì
ndulocó nsidaa ana iníní nì càhàn-nè, te nì
ndàcàtnùhù tnahá-né nùù-nè, cachí-nè:
—¿Amádi nècuàchì yohó nduú tiàa
nìsa ìa ñuu Jerusalén nìsa dandáñúhú
guâ xì nèhivì ndácùcahan xi quìvì Jesús?
Te ¿acónì quésáá stná-nè ñuu-ndà yohó
ñà-tnii-ne nècuàchìmà, te cundaca-ñané
presu nùhù ñuu Jerusalén ñà-cundoo-ne
ndahà dùtù xícusahnú? —Ducán nì cachi
nèhivì mà.
22 Doco Saulo, chicá ndee ní càhàn-nè
xì nècuàchì raza-nè Judea ñuu Damasco
mà, te nècuàchìmà, cónì náníhì tnùní gà
ini-nè nansa naxiconihí-né, vàchi claru nì
dàtúi Saulo sàhà Jesús, ñà-divi rey ndiaha
xí raza-nè nduú-yá.

Nansa nì càcu Saulo nùù nèhivì raza-nè Judea

23-24 Daaní, nì yàha caní quìvì, dandu
nì nataca dava tè-raza Judea mà, te
iin-ni nì candatnuhu-té ñà-cahnì-té Saulo.
Ñàyùcàndùá, ndui te ñuú ndiatú-te yehè
nahnú ñuu mà, áma níhì-té cahnì-ténê.
Doco nì xinitnùhu-ne nansa cuní tèmà
quida-tè xì-né. 25 Ñàyùcàndùá, ñuú nì saca
nèhivì xí Jesús-nè, cuàhàn-nè dìquì nama
ndiadí nùù ñuu mà, te yucán nì dànùú-ñánê
yàtà nama mà, inácáá-nè ini iin ìcà sìcàté.
26 Dandu mànuhù-né ñuu Jerusalén.

Ñà-ndùá nì quida Saulo na ní nasaa-nè ñuu Jerusalén

Ñuu yucán nì cuni-nè nacuatnahá-né
xì dava ga nèhivì xí Jesús, doco nsi-
daa nècuàchìmà, nì yùhí-nè, vàchi
có-xìníndísâ-né ñà-ndáà ndùá nchícùn
ndisa Saulo ichì mii-yá. 27 Ñàyùcàndùá,
nì saca Bernabé nècuàchìmà, te ndacá
tnahá-né nì sàà nùù nècuàchì apóstol, nì
nacani-ne xì nècuàchìmà nansa nì cuu na ní
xini Saulo Stoho-ndà Señor, te nì càhàn-yà
xì-né. Te nì nacani stná-nè nansa nì quida
Saulo ñuu Damasco, nì càhàn vate cuáhà-né
sàhà Jesús ñuu yucán. 28 Ñàyùcàndùá, yucán
nì ndòo Saulo ñuu Jerusalén, xicánúú-né xì
nèhivì xí Jesús. 29 Te cuàhà gá nì càhàn-nè
sàhà-yá, cónì yúhî-nè. Dècuèndè stná
nècuàchì raza-nè cáhàn dàhàn griegu nì
càhàn stná xì-né, cuàhà gá nì ndatnuhu-né
xì nècuàchìmà. Doco nècuàchìmà, cuisì
xícuni-nè cahnì-ñánê. 30 Doco dava nèhivì
cahvi stná xì Jesús, nì xinitnùhu-ne sàhà
peligru mà. Ñàyùcàndùá, nì saca-ne Saulo
mà cuàhàn-nè ndè ñuu Cesarea, dandu
mànuhù nècuàchìmà ñuu Tarso.
31 Daaní, inicutu ladu Judea mà, xì ladu
Samaria, xì stná ladu Galilea, nì ndudadí
uun; vàtùni nataca cuéyàà nèhivì xí Jesús.
Ñàyùcàndùá nì nacuàhandee gá ini-nè, te
chicá nì cahvi víi-né Stoho-ndà Señor,
vàchi nì chindee stná Espíritu Ìì xí-yá
mii-né, te sàhámà chicá nì nducuahà-né.

Nansa nì nduvàha iin tiàa nani Eneas

32 Daaní, xicánúú Pedro visita inicutu
ladu yucán, te nì sàà-nè iin ñuu tii nani
Lida ñà-coo-ne visita xì nèhivì xí Jesús
ndoó yucán. 33 Te ñuu mà nì xini-nè iá
iin tiàa nani Eneas; ùnà cuìà indúhu-né
cama, vàchi sànì dàñà î cuerpu xi-ne.
34 Ñàyùcàndùá, nì cachi Pedro xì-né:
—Cunaha-ní, Eneas: momentu yohó
cuàhàn Jesucristu dandúvàha-ya mii-ní.
Ñàyùcàndùá ndacuiìn-ní, nsida viì-ní cama
xi-ní.
Dandu momentu mà nì ndacuiin-nè.
35 Te (nì xìcanuu-ne) ñuu Lida mà,
xì stná yodò nani Sarón, te nì xini
nèhivì-né. Ñàyùcàndùá cuàhà nècuàchìmà
nì tenchicùn stná-nè ichì Stoho-ndà Señor.

Nansa nì natiacu iin nècuàchì ñahà nani Dorcas

36 Daaní, tiempu yucán nìsa ìa iin nèhivì xí
Jesús ñuu Jope nani Tabita. Te Dorcas nduú
quìvì-né dàhàn griegu. Te cuàhà gá obra
nìsa quida-ne; cuàhà gá nìsa chindee-né
nècuàchì ndahví. 37 Doco quìvì yucán nì
quicuehè-nè, te nì xìhì-nè. Ñàyùcàndùá,
nì dàcùchí nèhivì nsìi ma tècuìí, te nì
chinduhù-néndô iin cuartu dìquì-xí pisu ùì.
38 Dandu nèhivì xí Jesús (ndoó ñuu mà), nì
xinitnùhu-ne ñà-yatni uun iá Pedro ñuu
Lida. Ñàyùcàndùá, nì techuún-né ùì tiàa
nì sàhàn nì sacundahví xì nùù nècuàchìmà
ñà-quixi-ne vichi duha. 39 Ñàyùcàndùá, nì
quihin Pedro ichì vàxi-ne cutnáhâ-né xì
tiàa ma, te nì caquesaa-nè vehe nsìi ma.
Dandu nì saca nèhivì mà-né nì nana-ne
ndè vehe dìquì-xí. Te yucán nì tnà-
tuu nsidaa nècuàchì ñahà cuàán, itá-né
sacú-né, dacuní-nè Pedro vestidu-nè xì
dùhnù-né, vàchi na nísa itiacu nsì-Dorcas
mà, nì sansìcu-nda sìcoto xi nècuàchìmà.
40 Dandu nì cachi Pedro xì nsidaa nèhivì
mà ñà-nì cáquéé-né fuera. Te na sánì
caquee-ne, dandu nì sàcuììn sìsì Pedro, nì
xìcàn tàhvì-né nùù Dios. Te nì nacuico-né,
nì indehè-né ndé indúhu nsìi ma, te nì
cachi-nè xì ndómà:

—Ndacuiìn-ní, Tabita.

Dandu nì nacuna nècuàchìmà
nduchìnúù-né, te na ní xini-nè Pedro,
nì ndacòo-ne. 41 Te nì chitanini Pedro
ndahà-né nì ndacani-ne nècuàchìmà.
Daaní, nì cana-ne nsidaa nècuàchì dava
ga ñà-nansìhvi-ne, divi ñahàcuàán mà, xi
dava ga stná nèhivì xí Jesús. Te nì cachi-nè
xì nècuàchìmà:

—Yohó iá Tabita xi-nsia; sànì natiacu-nè.

42 Ñàyùcàndùá, nì xìtià cuentu mà inicutu
ñuu Jope nansa nì cuu xi nsìi ma, te cuàhà
gá nèhivì nì xinindisa-xi Stoho-ndà Señor.
43 Dandu después, caní quìvì nì ndòo ga
Pedro ñuu mà, iá-nè vehe iin tiàa nani
Simón, iin nècuàchì tùha dacáhì iìn.

10

Nansa nì sàcùnaha iin soldadu nani Cornelio ñà-cana-ne Pedro quixi-ne vehe-ne

1 Ñuu Cesarea nì sandoo cuàhà soldadu.
"Tè-italianu" nìsa cachi nèhivì ñuu mà
xì soldadu ndoó yucán. Te iin capitán
xi soldadu mà nani Cornelio. 2 Mii-ne
xì nsidaa stná nèhivì ndoó vehe-ne, xín-
duu-ne nèhivì tnùñuhu cahvi ndisa xi Dios,
te chívàha ndisa-ne tnùñuhu xí-yá. Te
dasán stná-nè cuàhà dìhùn ñà-chindee xi
nècuàchì ndahví, te nacuátú cuáhà stná-nè.
3 Te nì cuu iin quìvì nahi càhúnì nì cuaà
nì dàcùní Dios-nè tuí ndáí vàxi iin ángel
quíhvi-ne vehe ndé iá-nèmà, te nì cachi
ángel mà xì-né:

—¡Cornelio!

4 Dandu nì indehè váha-ne ángel ma, te
yúhî cuàhà-né; dandu nì cachi-nè:

—¿Ndíà iá, señor?

Te nì cachi ángel mà xì-né:

—Sànì inini Dios ñà-ndùá xícàn tàhvì-ní
nùù-yá, te sànì natùi stná obra xi-ní
nùù-yá. 5 Ñàyùcàndùá, vichi duha
techuun-ní nèhivì cùhùn ñuu Jope, te
cana-ní iin tiàa nani Simón Pedro quixi-ne.
6 Cunaha-ní, iá-nè vehe iin nècuàchì dacáhì
xì iìn quisì, te yuhù mar indúhu vehe
nècuàchìmà. Pues divi Pedro mà icúmí
cachi xì-ní nansa ndíà ìcà-ní quida-ní —nì
cachi ángel mà, 7 te cuàhàn-nè.

Daaní, luegu nì cana Cornelio ùì mozo
xi-ne tnàtuu-ne, te nì cana stná-nè iin
soldadu xinúcuáchí nûù-né, vàchi iin
nècuàchì cahvi víi xi Dios nduú stná
nècuàchìmà. 8 Dandu nì nacani nsihi-ne
xì nècuàchìmà nansa nì cuu, te nì
techuún-ñané cùhùn-nè ñuu Jope.

9 Daaní, nahi càxíhúì inga quìvì na
sá-ìtúú-né casaà-nè ñuu mà, dandu divi
hora mà nì nana Pedro dìnìvèhé ndé
iá-nè, cuàhàn-nè càcàn tàhvì-né nùù Dios.
10 Dandu nì quesaha-né nì xìhì cuàhà-né
doco, te cuní-nè cuxi-ne. Ñàyùcàndùá,
cuàhàn cuyucun ñà-cudamá-nè. Doco na
táñâha ga coo listúàmà, dandu nì dàcùní
Dios-nè iin seña na ian sánî-nè. 11 Nì
xini-nè nì nuna ansivi, te yucán iá iin sìcoto
na iin dahmà cácùhun nsì-cúmì punta-ñà
dìquì-xí, mànua dècuèndè ndé iá-nè. 12 Te
nì xini-nè ini dahmà mà ñuhú nsidanuu
clase quisì; quisì nahnú, quisì cuàtì, xì quisì
nduú laa. 13 Dandu nì tiacu-nè cáhàn iin ana
cáhàn xì-né, cachí-yà:

—Ndacuiìn-ní cahnì-ní quisì jaàn
caxì-ní, Pedro.

14 Doco nì cachi Pedro:

—Còó, Señor mío, mà túhe caxí ñà-quini.
Mà túhe caxí ñà-có-ndìá ìqué caxí.

15 Dandu cachí tu ana cáhàn xì-némà:

—Màsà cáchì-ní quini iá-si, vàchi Dios
nduú yùhù, te sànì cachì, iá viì quisì jaàn
—nì cachi-yà.

16 Ùnì xichi nì càhàn-yà ducán, dandu
nì nana dahmà mà ansivi mànuhá.
17 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì nacani ini Pedro;
¿ndíà nduá cuní cachàmà? cahan-né.
Te divi hora daa sànì caquesaa tiàa nì
techuún Cornelio, itá-né yehè, vàchi sànì
ndàcàtnùhù-né nùù nècuàchì ñuu mà
ndévì iá vehe Simón mà. 18 Ñàyùcàndùá,
meru cáhàn-nè yehè, xícàn tnùhù-né a divi
vehe ma iá Simón Pedro, á coó.

19 Daaní, Pedro, iá-nè nacání vá ini-nè
(ndíà cuní cachi) ñà-ndùá nì dàcùní
Dios-nè, te nì cachi Espíritu Ìì xì-né:

—Cunaha-ní, sànì quesaa ùnì tiàa cuní
càhàn xì-ní. 20 Ndacuiìn-ní, nuu-ní, te
cuahán-nî xì-né. Màsà nácání inì-ní, vàchi
yùhù nduú ana nì cana xi-né.

21 Ñàyùcàndùá, nì nuu Pedro dècuèndè
ndé itá tiàa vàxi nùù Cornelio mà, te nì
cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Amádi yùhù cuní-nsià càhàn xì-nsiá.
¿Índù iin chuun nihí-nsiá vàxi?

22 Dandu nì cacachi nècuàchìmà:

—Nùù capitán Cornelio vàxi-nsi.
Nècuàchì ndàà cuisì inì-xi nduú
nècuàchìmà. Chívàha viì-né tnùñuhu xí
Dios, te cuú ini nsidaa nècuàchì raza-ní
Judea sàhà-né. Te iin ángel ìì xí Dios nì
cachi xì-né ñà-nì càná-né mii-ní cùhùn-ní
vehe-ne càhàn-ní xì-né cunini-ne —nì
cacachi tiàa ma.

23 Dandu nì dàyáha Pedro tiàa ma ini
vehe-ne, te yucán nì caquidì nècuàchìmà
iin ñuú. Dandu inga quìvì nì naquihin-ne
ichì ndacá tnáhâ-né xì Pedro mànuhù. Te
iin ùì nècuàchì ñuu Jope cahvi stná xì
Dios, cutnáhâ stná-nè xì Pedro cuàhàn.
24 Dandu quìvì ùì nì casaà-nè ñuu Cesarea.
Te yucán ndiatú Cornelio vehe-ne, mii-né
xì tnaha-ne, xì nsidaa stná nècuàchì chicá
cutnáhâ vàha xi-né, vàchi sànì cana-ne
nècuàchìmà ñà-quixi-ne vehe-ne. 25 Dandu
nì sàà Pedro meru vehe ma, te nì quee
Cornelio, nì casàhú-nè xì nècuàchìmà, nì
sàcuììn sìsì-né nì cahvi-né nècuàchìmà.
26 Doco Pedro, nì ndacani-ne nècuàchìmà,
cachí-nè:

—Ndacuiìn-ní, vàchi na tiàa nduú mii-ní,
ducán tiàa nduú yùhù.

27 Dandu nì quesaha-né ndatnúhú-nê xì
nècuàchìmà, te ducán nì cayàha-ne ini
vehe, te nì xini Pedro cuàhà gá nèhivì sànì
nataca ndòò-mà. 28 Dandu nì cachi-nè xì
nsidaa nècuàchìmà:

—Mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâ nansa iá ley
xi nsiùhù tè-ndùú raza Judea, ñà-có-sâha
ley xi-nsi nacuatnahá-nsí xì nèhivì inga
ñuu (nahi mii-nsiá). Ni còò stná permisu
yàha-nsi vehe-ne. Doco vichi sànì sàì
nì cundaà inì nì quida Dios ñà-mà váha
cachi-ndà xì nèhivì inga ñuu ñà-có-xìñùhù
Dios-nè, te ò nècuàchì sìquini nduú-né.
Còó. 29 Ñàyùcàndùá, na ní cana-nsia yùhù
quixi, cónì càchî á coó. Vichi duha nì
quihin ichì váxi. Ñàyùcàndùá, cunî cundaà
inì ndíà ndùá dìsáhà-xí nì cana-nsia yùhù.

30 Dandu nì cachi Cornelio:

—Cunaha-ní, sàcuàhàn-ndà cùmì quìvì,
divi hora yohó nahi càhúnì nì cuaà nì san-
dua. Te iníhîì´ iá dòquí, te xícàn tàhví
nùù Dios. Dandu yucán nì ndecunu iin
tiàa nì xinì, ndiaha gá nchií sìcoto xi-ne.
31 Te nì cachi-nè xì´: "Cornelio, sànì tiacu
Dios xícàn tàhvì-ní nùù-yá, te sànì natùi
stná obra xi-ní nùù-yá. 32 Ñàyùcàndùá,
techuun-ní nèhivì cùhùn ñuu Jope, te
cana-ní iin tiàa nani Simón Pedro; iá-nè
vehe inga Simón, iin nècuàchì dacáhì xì
iìn. Yuhù mar nduú vehe-ne. Te nú sànì
quesaa-nè yohó, dandu icúmí-nê càhàn-nè
xì-ní". 33 Ñàyùcàndùá, vichi vichi nì dàsáì
razón ñà-quixi-ní. Te vàtùni nì quida-ní
nì quesaà-ní. Te vichi, yohó ndoó nsi-
daa-nsí nùù Dios ndiatú-nsí cunini-nsi nsi-
daa ñà-ndùá sànì cachi Dios xì-ní —nì cachi
Cornelio.

Ñà-ndùá nì cachi Pedro na iá-nè vehe Cornelio

34 Dandu nì càhàn Pedro xì nsidaa
nècuàchìmà, cachí-nè:

—Vichi sànì cundaà inì, ñà-ndáà nduá,
có-càhíchì ini Dios ni-iin nèhivì. 35 Vàchi
có-quìdá mà, nú cuisì cahvi víi iin nèhivì
mii-yá, te quidá víi-né, dandu icúmí-nê
ndee vàha-ne nùù-yá, mate nèhivì ndéni
ñuu nì cui ni cúndúú-né. 36-37 Te mii-nsiá,
sà-ìnáhá-nsiâ ñà-ndùá nì cachitnùhu Dios
xì raza-nsì Israel, nì dàquésáá-yà iin razón
ndiaha nansa nàcùndoo vàha-nda nùù-yá
quida Jesucristu. Te Jesucristu, Stoho nsi-
danicuú nèhivì ñuhìví nduú-yá.

Pues ináhá vâha-nsia ñà-ndùá nì cuu,
ñà-dihna Juan nì quixi nì càhàn xì nèhivì,
te nì quida iì stná-nè nècuàchìmà. Daaní,
ndè ñuu Galilea nì quesaha chuun xi Jesús
de Nazaret, te dècuèndè inicutu ladu Judea
nì xìtià stná palabra sàhà chuun ma. 38 Te
ináhá stnâ-nsià nansa nì quida-ya, nì nìhì

fuerte-yà Espíritu Ìì xí Dios. Ñàyùcàndùá,
nì xìcanuu-ya nì quida-ya milagru ndiaha,
nì dàndúvàha-ya nsidaa ana ndohó quidá
ñà-malu, vàchi Yuamánì-yá Dios iá xì-yá.
39 Te nsiùhù, testigu xínduu-nsi, vàchi nì
xininùù-nsí nsidaa ñà-ndùá nì quida-ya
ladu Judea xì stná ñuu Jerusalén. Dandu
nì sahnì nèhivì-yá. Nchìca cruz nì chi-
tuu-neyà. 40-41 Doco tìxi ùnì quìvì nì na-
tiacu-yà nì quida Yua-yá Dios. Dandu
cuàhà xichi nì ndecunu-ya nùù nèhivì,
doco màdì núù nsidaa-né. Còó, cuisì
nùù nsiùhù nècuàchì nì chitnùní ini Dios
ndecunu-ya nùù-xí, vàchi divi nsiùhù nì
nacàxin-ya cunduu ana cuninùù xì-yá na
ní natiacu-yà, dècuèndè nì cutnahá stná-yà
xì-nsí nì xixi-nsi (nùù mesa). 42 Dandu nì
sàcùnaha-nsí nùù-yá ñà-dacuítià-nsì pal-
abra sàhà-yá nùù nèhivì, cachi-nsì xì-né
ñà-divi mii-yá nì chitnùní ini Dios nsidan-
daà sàhà cuàchi nsidanicuú nèhivì, nèhivì
itiácú, xì nèhivì sànì xìhì. 43 Te cunaha-nsiá,
divi sàhà mii-yá nì cachitnùhu stná nsi-
daa nècuàchì nìsa cahàn cuenta xi Dios
sànaha, nì cachi-nè ñà-sàhà mii-yá vàtùni
ndoo cuàchi nsidaa ana cunindisa-xi-yá, te
ndacùcahan xi quìvì-yá —nì cachi Pedro.

Nansa nì ndèe Espíritu Ìì xí Dios ini anima nèhivì inga raza ndoó vehe Cornelio

44 Daaní, meru cáhàn Pedro, dandu fuerte
nì quixi Espíritu Ìì xí Dios ini anima nsidaa
nècuàchì (inga raza) iníní má. 45-46 Te nì
quesaha ní càhàn-nè dàhàn sàà, ndeníhí
vàha-ne Dios. Ñàyùcàndùá nì ndulocó
nècuàchì raza Judea nì quixi xi Pedro,
vàchi nì xini-nè dècuèndè stná nècuàchì
inga raza sànì nìhìtáhvì Espíritu Ìì xí Dios.
47 Ñàyùcàndùá nì cachi Pedro xì nècuàchì
raza-nè xiníndísá-má:

—Sànì xini-nsià nansa nì nìhìtáhvì stná
nècuàchì yohó cucumi-né Espíritu Ìì xí Dios
nahi nsiùhù. Ádi còò iin cuní cadi xì nùù-né
ñà-cuhiì-né vichi.

48 Dandu nì cachi Pedro xì com-
pañeru-nèmà ñà-nì ndácùcahan-né quìvì
Jesucristu, te quida iì-né nècuàchì sàà mà.
Ñàyùcàndùá, na ní nsihi nì cuhiì nsidaa
nècuàchìmà, dandu nì sacundahví-nè nùù
Pedro ñà-nì còó chii gá-nè iin ùì gà quìvì
xì-né.

11

Ñà-ndùá nì cachi Pedro na ní cànà-né nùù nècuàchì xiníndísâ ndoó ñuu Jerusalén

1 Daaní, nì xìtià cuentu nansa nì cuu
nì xinindisá stná nècuàchì inga raza mà.
Dècuèndè stná ladu Judea nì sàà razón
mà, te ñàyùcàndùá nì xinitnùhu stná
nècuàchì apóstol xì dava ga nècuàchì
xiníndísâ. 2 Sàhájàn na ní nasaa tu Pe-
dro ñuu Jerusalén, dandu nì tnàtuu cuàhà
nècuàchì raza-nè nùù-né, te nì quesaha-né
xítnùhu-ñané, 3 cachí-nè:

—¿Índù chuun nì quìhitnaha-ní xì
nècuàchì có-nchîcùn ley xi-nda, te nì
yàha-ní vehe-ne nì xixi-nsia?

4 Dandu nì nacani nsihi Pedro xì
nècuàchìmà nansa nì cuu, te dohó nì
cachi-nè:

5 —Ñuu Jope ié` xícàn tàhví nùù Dios,
te nì dàcùní-yà yùhù iñàha. Nì xinì
iin ñà-ndùú nahi dahmà cahnú cácùhun
nsì-cúmì punta-ñà dìquì-xí, te ndè ansivi
nì nua vàxan ndé ié`. 6 Indéhe váhi, te
nacání inì, ¿ndíà nduá ñuhuma? Te yucán
ñuhú nsidanuu clase quisì: quisì nahnú,
quisì yùcù, quisì cuàtì, xì stná laa. 7 Dandu
nì tiacuì cáhàn iin ana cáhàn, cachí-yà
xì´: "Ndacuiìn-ní cahnì-nísi caxì-ní, Pe-
dro". 8 Doco nì cachì xì-yá: "Còó, Señor
mío, mà túhe caxí ni-iin ñà-quini, ni-iin
ñà-có-ndìá ìqué caxí". 9 Dandu, inga xichi
nì càhàn-yà ansivi, cachí-yà xì´: "Màsà
cáchì-ní quini iá-si, vàchi Dios nduú yùhù,
te sànì cachì, iá viì-sí", nì cachi-yà. 10 Ùnì
xichi nì càhàn-yà xì´ ducán, dandu nì
nana dahmà xì quisì mà mànuhá ansivi.
11 Daaní, divi hora yucán sànì quesaa ùnì
tiàa, itá-né tùvèhé ndé ié`. Ndè ñuu Cesarea
nì quixi-ne nandúcú-nê yùhù. 12 Dandu
nì cachi Espíritu Ìì xì´: "Cuahán-nî, cut-
naha-ní xì nècuàchìmà cùhùn, doco màdí
cachì-ní a ndísá, á coó". Dandu ní saqui
ìñù compañerúì iin-ni cahvi stná xì Jesús,
divi nècuàchì itá yohó, te ndacá tnahá-nsí
cuàhàn-nsì (ñuu yucán. Te na ní sàà-nsì),
nì quìhvi-nsi ini vehe tiàa nì cana xí.
13 Dandu nì nacani-ne xì-nsí nansa nì cuu
nì xini-nè iín iin ángel xi Dios ini vehe-ne,
te nì cachi ángel mà xì-né: "Techuun-ní
tiàa cùhùn ñuu Jope cana-ní Simón Pe-
dro quixi-ne, 14 vàchi icúmí Pedro mà ca-
chitnùhu-ne xi-ní iin razón ndiaha nansa
càcu anima-ní nùù Dios, mii-ní xì nsidaa
stná nèhivì vehe-ní", nì cachi ángel mà.

15 Daaní, làcà ní quesahí càhìn xì nèhivì
ndoó yucán, te fuerte nì quixi Espíritu
Ìì xí Dios dìquì-né, nacua nì quida-ya xì
ndohó daa. 16 Dandu ní nsìnuu inì nansa nì
cachitnùhu Stoho-ndà Señor xì-ndà na ní
cachi-yà: "Ñà-ndáà nduá, tècuìí nìsa quida
ìì Juan nèhivì, doco mii-nsiá, tìxi Espíritu Ìì
xí Dios icúmí-nsiâ nduhìì-nsiá", nì cachi-yà.
17 Pues divi ducán ndisa nì cuu stná xì
nècuàchì inga raza mà, nì nìhìtáhvì stná-nè
Espíritu Ìì xí Dios nacua nì nìhìtáhvì ndohó
na ní xinindisa-nda Stoho-ndà Jesucristu.
Ñàyùcàndùá, (nì cundaà inì), divi Dios nduú
ana nì quida xi ñà-jaàn, te sàhámà nì nacani
inì chicá vàha màsà cádì nùù-yá —nì cachi
Pedro.
18 Dandu na ní nsihi nì inini nècuàchì
Jerusalén mà palabra jaàn, dandu nì ndòo
vàha ini-nè, te nì naquimanì-né Dios,
cachí-nè:
—Pues ñà-ndáà nduá, dècuèndè
stná nècuàchì inga raza sànì nìhìtáhvì
ñà-cuu-ne arrepentir sàhà cuàchi-ne,
te ducán cundiatú-nè vida ndiaha
nicanicuahàn —nì cachi-nè.

Nansa nì xinindisá stná nèhivì ñuu Antioquía

19 Cunaha-ní, divi tiempu nì casahnì
nèhivì Esteban nì quesaha stná-nè quida
quini-ne xì nsidaa gá nèhivì xí Jesús.
Ñàyùcàndùá, cuàhà nècuàchìmà nì xìtià
nihni cuàhàn cuàhà ñuu. Dècuèndè stná
ñuu Fenecia nì casaà dava-ne, xì ndè stná
ñuu Chipre, xì ñuu Antioquía. Te yucán
nì càhàn stná-nè palabra xi Dios, doco xi
cuisì nècuàchì raza-nè Judea. 20 Daaní, dava
nècuàchì ñuu Chipre xì dava stná nècuàchì
ladu Cirene, nì casaà stná-nè ñuu Antio-
quía mà, te mii-né, ndisa, nì càhàn-nè
xì nèhivì ñuu mà có-ndùú raza Judea, nì
cachitnùhu-ne ñà-ndùú razón ndiaha sàhà
Stoho-ndà Jesucristu. 21 Te cuàhà gá nì
chindee-yánè, vàchi cuàhà nècuàchì ñuu
mà nì xinindisá, te nì tenchicùn stná-nè
ichì-yá.
22 Daaní, nì xinitnùhu stná nèhivì xí
Jesús ndoó ñuu Jerusalén nsidaájàn.
Ñàyùcàndùá, nì techuún-né Bernabé
cuàhàn-nè Antioquía. 23 Te na ní sàà-nè
yucán, yáha ga nì cudìì ini-nè na ní xini-nè
ñà-cuàhà guá gracia sànì sàhatahvì Dios
nèhivì yucán. Ñàyùcàndùá, nì càhàn-nè xì
nècuàchìmà ñà-siempre Stoho-ndà Señor
ni cahvi xi-né. 24 Vàchi Bernabé mà, vàha
ndisa ini-nè, vàchi chitu anima-nè Espíritu
Ìì xí Dios, te xinindísâ fuerte-nèyà. Te
cuàhà gá stná nèhivì ñuu mà nì tenchicùn
xì ichì-yá.
25 Dandu nì quihin Bernabé mà ichì
cuàhàn-nè ñuu Tarso nandúcú-nê Saulo.
Te na ní ndacùhun tnahá-né, nì nacu-
atnahá-né màndixi-ne ñuu Antioquía.
26 Daaní, inii iin cuìà totoo nì nataca-nè xì
cuàhà nèhivì xí Jesús, nì dàcuàhá tnahá-né.
Te cunaha-ní, divi ñuu Antioquía mà nduú
ndé nì quesaha nèhivì cachí-nè cristianu xì
nècuàchì nchícùn ichì Jesús.
27-28 Daaní, quìvì yucán nì casaà stná itnii
nècuàchì profeta ñuu mà. Ñuu Jerusalén
nì quixi-ne. Te iin-ne nani Agabo; te
divi nècuàchìmà nì sàcuììn-nè mahì nèhivì
natácá mà, te nì dàcáhàn Espíritu Ìì xí
Dios-nè, nì cachitnùhu-ne ñà-vàxi tnama
inicutu ñuhìví. Te ñà-ndáà nduá, vàchi
ducán nì cuu ndisa tiempu xi rey cahnú
nani Claudio. 29 Ñàyùcàndùá, (na ní tiacu)
nèhivì (ñà-vàxi tnama), dandu nì nacani
ini-nè chicá vàha chindee-né nècuàchì her-
manu (ndahví) ndoó ladu Judea, vàtùni
cuàha iin iin-ne iyuhu según ñà-ndùá
sáà-nè cuàha-ne. 30 Ñàyùcàndùá, nì nacu-
atnahá dìhùn, te nì quida-neà entregar
nùù ndahà Bernabé xì Saulo. Dandu
nècuàchìmà, nihí-néà nì sàà (ladu Judea), te
nì ndòa ndahà nècuàchì sahnú idónuu.

12

Nansa nì xìhì Jacobo, te nì tnìì stná Pedro

1 Daaní, divi tiempu yucán nì dàndàcú rey
Herodes tnìì dava nècuàchì natácá cahvi xi
Jesús, ñà-dandohó-tené. 2 Te iin nècuàchì
nì ndoho ma nduú ñani Juan nani Jacobo,
vàchi nì dàndàcú rey mà, te nì sahnì-té
nècuàchìmà xì espada. 3 Dandu nì xini rey
mà cudîì ini nècuàchì ñuu mà ñà-nì xìhì
ndómà, ñàyùcàndùá nì nacani inì-te chicá
vàha tnii stná-te Pedro. Meru quìvì iá
vicò xixí-né pan có-ndùtáchí nì sanduamà.
4 Ñàyùcàndùá nì tnìì stná Pedro, te nì sàcùn-
diadi-nè, nì ndòo-ne ndahà soldadu, cùmì
cúmì-té nì sandiaa xì-né, te cùmì turnu
iá nsìquívì. Te rey mà, cuisì ndiatú-te
yàha inga vicò, divi vicò pascua, dandu
tavà-té nècuàchìmà ñà-cundehè nèhivì-né,
(te cui-nè). 5 Ñàyùcàndùá, yucán iá Pedro,
ndiadí-nè vehecàa. Doco nècuàchì natácá
cahvi xi Jesús, cuàhà gá nì xìcàn tàhvì-né
nùù Dios sàhà nècuàchìmà.

Nansa nì quee Pedro vehecàa nì quida Dios

6 Daaní, nì sàà iin ñuú antes quìvì cuàhàn
rey mà tavà-té Pedro cundehè nèhivì-né.
Te indúhu-né ini vehecàa ma, quídì naà-né.
Te itánduhù stná soldadu iin iin ladu-nè,
itníí-te cadena nuhní-nè, te xí-ita stná sol-
dadu ndiaá yehè. 7 Dandu na iin cachí yucán
nì ndecunu iin ángel xi Stoho-ndà Señor,
te nì natnuù iin luz ini vehecàa ma. Te nì
tùxìn ndáha ángel mà diìn tìxì Pedro, nì
dàndácòo-ñané, te nì cachi-nè:

—Ndacuiìn-ní vichi duha.

Daaní, cadena nuhní ndahà Pedro, nì
dàñàtnàhá miá. 8 Te nì cachi tu ángel:

—Nacuhnì-ní siuhmatìxi-ní, te
nacuaìn-ní ndìsàn-ní.

Te na ní nsihi nì quida Pedro ducán,
dandu nì cachi tu ángel mà xì-né:

—Cundixi-ní dòò-ní, te cunchicùn-ní
yùhù cúhùn-ndà.

9 Ñàyùcàndùá, nì tenchicùn Pedro ángel
mà cuàhàn-nè, doco cónì cúndáà ini-nè
a ndísá ñà-ndáà nduá cuú xi-né, á coó,
vàchi na ian sánî-nè quidá Dios nduá ca-
han-né. 10 Dandu nì cayàha-ne ndé iín iin
soldadu ndiaá, te después nì yàha stná-nè
nùù ingà-te, dandu nì sàà-nè ndè yehè cáa
cahnú quee-nda calle ñuu mà. Te nì nuna
miá, dandu nì caquee-ne fuera cuàhàn-nè.
Te nì sàà-nè ndé nacáhndé-nè inga calle,
te yucán nì nacoo ángel mà-né cuàhàn-nè.
11 Dandu nì sàà Pedro nì cundaà vàha ini-nè,
te nì cachi-nè:

—Vichi sànì cundaà inì, ñà-ndáà nduá,
nì techuún Stoho-ndà Señor ángel xi-ya,
nì sàà-nè nì tavà-né yùhù ndahà Herodes.
Te vitni còò gá iñàha cuu xí nacua nì cuni
tè-raza Judea cuu xí.

12 Daaní, na ní nsihi nì nacani ini-nè
sàhámà, dandu cuàhàn-nè vehe María
nduú dihi Juan Marcos. Te yucán ndoó
cuàhà nèhivì sànì nataca, xícàn tàhvì-né
nùù Dios. 13 Dandu nì dàcàsàn Pedro tranca
mà, cásàhú-nè. Te nì quee iin ñahà chìì nani
Rode vàxi-ñà cunini-ñà ana cáhàn. 14 Te
nì nacunì-ña tàchì Pedro. Doco ñà-cuàhà
guá cudîì inì-ña, cónì nácúná-ña yehè; nì
dàyáà-ña nì nansìhvià vehe, nì cachitnùha
xì nèhivì mà ñà-divi Pedro nduú nècuàchì
cáhàn yehè mà. 15 Doco nèhivì yucán,
cónì xìníndísâ-né, ñàyùcàndùá nì cachi-nè
xì-ñá:

—Ádì sánì culocú.

Doco mii-ñá, iin-ni cachí-ña divi ñà-ndáà
nduá.

—Còó —cachí-nè—, ádi ángel (ndiaá)
xì-né nduú ana cáhàn.

16 Doco iníní-né casan yehè, cásàhú ìì
Pedro. Ñàyùcàndùá nì (caquee-ne nì)
nacuna-ne yehè, te nì xini-nè ¡divi Pe-
dro nduú-né! Ñàyùcàndùá nì ndulocó
sàstnùhù-né. 17 Dandu nì cuu ndahà
Pedro ñà-nì cúníní nècuàchìmà ñà-ndùá
cuàhàn-nè cachi-nè, te nì nacani-ne nansa
nì nìhì-né nì quee-ne vehecàa ma nì quida
Stoho-ndà Señor. Te nì cachi stná-nè
xì nècuàchìmà (ni cúhùn-nè) cachitnùhu
stná-nè xì Jacobo xì dava ga compañeru-nè
xiníndísâ. Dandu nì quee-ne cuàhàn-nè
inga xaan.

18 Daaní, na ní tùinuù quìvì yucán, cuàhà
gá nì ndulocó soldadu, ¿índù cuàhàn Pe-
dro? cahan-té. 19 Te rey Herodes, nì
dàndàcú-te ñà-nanducù-né cuàhà xaan.
Doco cónì nátùi-ne. Ñàyùcàndùá, nì san-
icuàchi rey mà sàhà soldadu mà, te nì
sahnì-ñátê. Dandu nì quee rey mà ladu
Judea cuàhàn-te ñuu Cesarea, te yucán nì
ndòo-tè.

Nansa nì xìhì rey Herodes

20 Cunaha-ní, xiní ùhì rey mà nèhivì
ñuu Tiro xì nèhivì ñuu Sidón. Doco
mii-né, cuní-nè nàcùndoo vàha-ne xì-té,
vàchi ndè ñuù-te quixí ñà-ìtiácú-nè
ñuu-nèmà. Ñàyùcàndùá, nì nìhì-né nì
nàcùndoo vàha-ne xì iin ana xinúcuáchí
nùù-té vehe-tè, divi iin tiàa nani Blasto.
Dandu iin-ni nì ndatnuhu nsidaa-né, te
nì catnàtuu-ne nùù rey mà tìxi Blasto
mà, (áma níhì-né nàcùndoo vàha-ne
xì-té). 21 Te nì saquìn-te iin quìvì (quixi tu
nsidaa-né). Ñàyùcàndùá, divi quìvì mà nì
sàcòo-tè silla cahnú xí-te, ndixí-te sìcoto
viì xí-te, te nì càhàn-te sàhù xì nsidaa
nècuàchìmà. 22 Dandu yáha ga nì càna
fuerte-nè, cachí-nè:

—¡Màdì nèhivì ùún cáhàn! ¡Iin dios nduú
ana cáhàn! —cachí-nè, cána-ne.

23 Dandu vichi duha nì dùcùn rey mà
iin castigu nì quida ángel xi Stoho-ndà
Señor, vàchi cónì tàvá-te tnùñuhu xí-yá.
Ñàyùcàndùá, nì saxì sìndacu inì-te, te nì
xìhì-te.

24 Doco razón ndiaha xí Stoho-ndà Señor,
chicá nì xìtià inicutu, te chicá cuàhà nèhivì
nì tenchicùn xì palabra mà.

25 Daaní, na ní nsihi nì xìnu chuun
nì quida Bernabé xì Saulo ñuu Jerusalén
yucán, dandu nì saca-ne Juan Marcos,

te ndacá stnahá-né nì quee-ne ñuu mà
mànuhù-né.

13

Nansa nì quihin Bernabé xì Saulo iin ichì
caní cuàhàn-nè chuun xi Jesús

1 Ñuu Antioquía mà nì sandoo cuàhà
nècuàchì natácá cahvi xi-yá. Te dava-ne
nduú nècuàchì chináhá, te dava-ne nduú
profeta cachítnùhu razón xi Dios. Te
nècuàchì chicá xíquida ducán nì sanduu
Bernabé, xì Simón el Negro, xì stná Lucio
nì quixi ñuu Cirene, xì stná Saulo, xì stná
Manaén, iin nècuàchì dava-ni nì sahnu xi
gobernador Herodes.

2 Daaní, nì cuu iin quìvì na cahvi nsi-
daa-né Stoho-ndà Señor, te iníhîì stná-nè
nùù-yá ndoó dòcó-nè, dandu nì cachi Es-
píritu Ìì xì-né:

—Cunaha-nsiá, cuaán cunduu chuun xi
Bernabé xì Saulo vichi, vàchi sànì nacàxin
mii-né. Ñàyùcàndùá, nacoo-nsianè ni
cúhùn-nè quida-ne inga chuun xi —nì
cachi-yà.

3 Ñàyùcàndùá chicá nì inihìì-né, te nì
xìcàn tàhvì stná-nè nùù-yá. Dandu nì
chitàndòó-né ndahà-né dìnì Bernabé xì
Saulo (ñà-cunduajàn seña ñà-sànì nìhì
nècuàchìmà chuun ndiaha). Dandu nì
ndaquìndèè-né xì nècuàchìmà cuàhàn-nè.

Nansa nì quida Bernabé xì Saulo na ní
sàà-nè ñuu Chipre

4 Ñàyùcàndùá, nì quihin nècuàchìmà ichì
cuàhàn-nè, vàchi sànì techuún Espíritu
Ìì-né cùhùn-nè. Te nì sàà-nè ñuu Seleucia.
Te yucán nì nana-ne iin barcu cuàhàn-nè
ndè iin ñuu cahnú nani Chipre. 5 Te meru
ñuu ndé nì nuu-ne barcu mà nani Salamina.
Dandu cuàhàn-nè veheñùhu xi nècuàchì
raza-nè Judea iá yucán, te nì càhàn-nè pal-
abra xi Dios. Te cutnáhâ stná Juan xì-né,
xinúcuáchí nècuàchìmà nùù-né. 6-8 Dandu
nì nacàhin-ne inii ñuu mà dècuèndè nì
sàà-nè inga orilla mar ndé iá ñuu Pafos. Te
yucán nì ndacùhun tnahá-né xì iin tètàtnà
nani Barjesús. Te Elimas nani stná-te, vàchi
ducán cachí-nè xì tètàtnà dàhàn yucán.
Iin tè-raza Judea nduú stná-te, te cáhàn-te
razón xi Dios, cachí-te, doco dandahví
uun-tè. Pues divi-tè iá nùù iin nècuàchì
nchichí cusáhnû ladu yucán nani Sergio
Paulo. Te nècuàchìmà, nì cana-ne Bernabé
xì Saulo, vàchi cuní-nè cunini-ne palabra
xi Dios. Doco tètàtnà mà, nì càhàn-te
dìquì Bernabé xì Saulo, daquítnùhu-tè nùù
nècuàchì cusáhnú-má ñà-màsà cúnídísâ
stná-nè ichì Jesús. 9 Dandu Saulo, ò nì càchí
stná-ndà Pablo, fuerte nì quixi Espíritu Ìì
xí Dios ini anima-nè, ñàyùcàndùá nì indehè
váha-ne tètàtnà mà, 10 cachí-nè xì-té:

—Ndahví-nî, vàchi dandahví uun-ní
nèhivì ñà-cuàhà gá maña quida-ní, te
ni-iin ñà-vàha có-cùú inì-ní sàhà-xí, vàchi
dèhe ñà-malu nduu-ní. ¿Índù chuun
tùha guá-nî datúcù-ní nèhivì ñà-màsà
cúnchícùn-nè ichì ndácuisì Stoho-ndà
Señor? 11 Doco cunaha-ní, sàhà-ñá quida-ní
ducán, ñàyùcàndùá icúmí-nî nìhì-ní iin
castigu xi Dios vichi. Icúmí-nî cuaà
dahuun-ní iin ratu; ni nduà orá mà cútùi
ga nùù-ní —nì cachi Pablo.

Dandu vichi duha nì cuaà nùù témà, te
nì nàcuììn tnùù dahuan. Ñàyùcàndùá, nì
quee-tè cuàhàn-te nanducu-té ana cudìtá
xì-té cacanuu. 12 Te na ní xini nècuàchì
cusáhnú-má ñà-ndùá nì cuu, dandu nì
xinindisá stná-nè palabra xi Dios, vàchi
nì ndulocó-nè sàhà ñà-ndùá chináhá Pablo
sàhà Stoho-ndà Señor.

Ñà-ndùá nì quida Pablo xì Bernabé na ní
sàà-nè ñuu Antioquía iá ladu Pisidia

13 Dandu Pablo xì compañeru-nè, nì
nana-ne iin barcu, te nì yàha-ne mar, nì
sàà-nè ñuu Perga iá ladu Panfilia. Te yucán
nì nacoo Juan-nè mànuhù-né Jerusalén.
14 Dandu nècuàchìmà, nì quee-ne ñuu Perga
mà nì sàà-nè ndè ñuu Antioquía iá ladu
Pisidia. Te quìvì descansu cuàhàn-nè
visita veheñùhu xi nècuàchì raza-nè Judea,
te nì sàcùndoo-ne yucán. 15 Dandu nì
cahvi nècuàchì xícusahnú veheñùhu ma
tutu nduú ley xi Dios, xì stná tutu ìì nì
tiaa nècuàchì profeta sànaha. Dandu nì
techuún-né razón nùù Pablo xì Bernabé,
cachí-nè:

—Nú iá iin conseju vàha cuàha-nsia
nsiùhù, vàtùni càhàn-nsià vichi, ñánì.

16 Dandu nì ndacuiin Pablo, te nì dànáhà
ndahà-né ñà-nì cúndóó dádî nsidaa-né, te
nì cachi-nè:

—Mii-nsiá nècuàchì raza xi Israel, xì nsi-
daa gá mii-nsiá nècuàchì cahvi stná xì Dios,
cunini vàha-nsia. 17 Divi Yua-nda Dios nduú
ana càhvì nsidaa nèhivì raza-ndà, vàchi sà-
naha nì nacàxin-ya xìì-ndà ñà-cunduu-ne
nèhivì xí-yá. Te na ndoó xícá îì-né ñuu
Egipto, dandu ndiaha gá nì chindee-yánè,
nì quida-ya cuàhà milagru nahnú, te nì tavà
nsìhí-yánè nùù ñuu mà nì caquee-ne libre.

18 Daaní, ùì dico cuìà nì xìcanuu-ne yucù
dàná. Te mate ndahví modo xi-ne, doco
nì quidandee ini-yà sàhà-né inii cuíà mà.
19 Daaní, después na ní sàà-nè ladu Canaán,
dandu nì dàndáñúhú îì-yá nèhivì ndoó ùsà
ñuu nahnú yucán, te nì sàhatahvì-yánè ñuu
mà.

20 'Daaní, nì yàha 450 cuìà, te inii tiempu
yucán puru juez nìsa dandacu-xi nùù
xìì-ndà mà, vàchi ducán nì cachi mii-yá. Te
ducán nìsa ìa dècuèndè tiempu nì quesaha
Samuel cáhàn-nè cuenta xi-ya. 21 Dandu
nì xìcàn xìì-ndàmà coo iin rey dandacú
nùù-né, (te màdì gá juez). Ñàyùcàndùá,
nì cachi Dios ñà-iin tiàa nani Saúl cunduu
rey xi-ne, iin descendencia xi xìì-nda Ben-
jamín, te yua-né nì sanani Cis. Pues divi
nècuàchìmà nì dàndàcú ùì dico cuìà nùù
ñuu-ndà.

22 'Daaní, después nì dàcúxíó Dios
nècuàchìmà, te nì sàha-ya David chuun
dandacuma, vàchi dohó nì cachi-yà
sàhà-né: "Sànì xinì, vàha ga modo xi dèhe
Isaí nani David, te cudî gá inì sàhà-né.
(Vàchi ináhî) icúmí-nê quida-ne cumplir
nsidaa ñà-ndùá cuní coo", nì cachi Dios.
23 Dandu nì quida stná-yà comprometer
ñà-cunduu iin descendencia ndiaha xí
nècuàchìmà ana dacácu xi raza-ndà Israel.
Ñàyùcàndùá, cunaha-nsiá, divi Jesús nduú
ana ndiaha ma nì chitnùní ini Dios dacácu
xi-nda. 24 Doco na táñâha ga quesaha
Jesús (càhàn-yà palabra xi-ya), dandu
dihna Juan nì quixi nì càhàn sàhù xì
nsidaa nècuàchì raza-ndà Israel sàhà-ñá
nì cùú-né arrepentir, te cuhìì-né. 25 Dandu
después na sádaa-ní nsihi vida xi Juan
ñuhìví yohó, dandu nì càhàn-nè xì nèhivì,
cachí-nè: "¿Ana nduú yùhù, cahan-nsiá?
Pues cunaha-nsiá, màdì mii-yá nduí. Doco
después na sánì yàhi, dandísá vàxi ana
nduú mii-yá. Vàchi yùhù, ni có-nâtùi
cundui mozo xi-ya ñà-taví ndìsàn-yá", nì
cachi Juan.

26 'Ni cúníní vàha nsidaa mii-nsiá
nècuàchì nduú descendencia xi xìì-ndà
Abraham, xì nsidaa stná mii-nsiá nècuàchì
dava ga cahvi stná xì Dios, vàchi nùù
mii-nsiá sàvàxi razón yohó nansa càcu
anima-ndà, ñánì. 27 Vàchi nècuàchì ndoó
ñuu Jerusalén, xì stná tè-xícusahnú nùù-né
yucán, cónì cúndáà ini-nè ana nduú Jesús,
ni cónì cúndáà stná ini-nè ñà-ndùá cuní
cachi tutu ìì, mate divi nduá cahví-né cada
quìvì descansu, te divi nduú stná tutu ndé
nì cachitnùhu profeta sànaha ñà-ìcúmí
nèhivì cahnì-néyà. Te divi ducán ndisa
nì cuu, vàchi tè-xícusahnú ñuu-ndàmà,
nì dàyáha-tèyá ndahà nèhivì cahnì xì-yá.
28 Mate còò ni-iin falta xi-ya, doco nì
xìcàn-te nùù Pilatu ñà-cui-yà.

29 'Ñàyùcàndùá, divi ducán nì cuu nacua
nì cachitnùhu tutu ìì icúmí cuu xi-yá,
nì dàndòhó-teyá, (te nì xìhì-yà). Dandu
nì nanihi nèhivì cuerpu xi-ya nùù cruz,
te nì chinduhù-néyà ini cueva. 30 Doco
después nì natiacu-yà nì quida Yua-nda
Dios. 31 Te cuàhà xichi nì ndecunu-ya nùù
nècuàchì ladu Galilea nì quixi xi-yá ndè ñuu
Jerusalén. Caní quìvì nì ndecunu-ya ducán,
te nèhivì nì xini xì-yá, testigu xínduu-ne,
nacání-né xì nèhivì sàhà-yá.

32-33 'Ñàyùcàndùá, nsiùhù, cachítnùhu-nsi
xì-nsiá iin razón ndiaha, vàchi nacua
nì quida Dios xì xìì-ndà comprometer
ñà-ìcúmí-yâ danátiácú-yà Jesús, pues divi
ducán sànì quida ndisa-ya vichi tiempu
xi ndohó nècuàchì nduú descendencia xi
xìì-ndà mà. Vàchi dohó cachí Dios nùù
alabanza ìì, divi alabanza ùì ndé cachí-yà:
"Mii-ní, Dèhemanì´ nduu-ní. Sà-ìtiácù-ní
vichi nì quide". 34 Daaní, iá gà más
ñà-ndùá nì cachi Dios sàhà-ñá cundaà
ini-ndà cuàhàn-yà danátiácú-yà Jesús, te
mà cúí gà-yà, ni mà téhì cuerpu xi-ya,
vàchi dohó nì cachi stná Yuamánì-yá xì-yá:
"Nacua nì cachì xì David ñà-seguru icúmî
cundehè ndahví mii-né, pues divi ducán
icúmî quida stnáî xì mii-ní", nì cachi-yà
sànaha.

35 'Ñàyùcàndùá, nùù inga alabanza ìì iá
ndé nì càhàn David xì Dios, te dohó nì
cachi-nè: "Mà cuáha-ní tèhì ana ìì xí-nî ini
yavi". 36 Pues (inaha-nda), ñà-ndáà nduá,
nì quida viì David mà xì nèhivì ñuu-ndà
tiempu xi-ne, nacua nì cachi Dios xì-né,
doco nì xìhì-nè, te nì ndùxin-ne ndé nì
ndùxin xìì-né, dandu nì tnànì iquìcúñú-nè
ñuhù. 37 Doco Jesús, còó. Cónì tnánì
iquìcúñú-yà, vàchi nì natiacu-yà nì quida
Yua-nda Dios.

38 'Ñàyùcàndùá, ni cúnáhá nsidaa-nsiá
ñà-divi sàhà Jesús vàtùni ndutu cuàchi-nda,
ñánì. 39 Mate tíxi ley sahnú xí Moisés
còò nansa ndoo ndisa cuàchi-nda, doco
vichi nú ni cúníndísá-ndá Jesús, dandísá,
vàtùni, vàchi nsidaa ana xiníndísâ xí-yâ, se-
guru ndoo nsihi cuàchi-ne. 40 Ñàyùcàndùá,

cuidadu cundoo-nsia ñà-màsà cúú xí-nsiâ
nacua nì cachi nècuàchì sànaha ndé nì
cachi-nè:
41 Cundehè váha-nsia, mii-nsiá tè-càhíchì
inì-xi, vàchi cuàhìn quide iin
milagru cahnú tiempu xi-nsia.
Doco mà cúníndísâ-nsiá, mate claru
ni cachítnùhu nèhivì xì-nsiá, te
sàhámà cuisì icúmí-nsiâ ndulocó
cuàhà-nsiá, te sàà-nsià ndañuhu
dahuun-nsia.
Ducán nì cachi Dios —cachí Pablo.

Nansa nì càhàn Pablo xì cuàhà gá más nèhivì ñuu Antioquía iá ladu Pisidia

42 Daaní, na ní quee-ne xì compañeru-nè
veheñùhu ma, dandu nì sacundahví nèhivì
cuáhà mà nùù-né áma nácání gá-nè xì
nècuàchìmà palabra yucán inga quìvì des-
cansu. 43 Ñàyùcàndùá, na ní nsihi nì
nacuitià nsidaa nècuàchìmà veheñùhu ma,
dandu nì tenchicùn cuàhà-né Pablo xì
Bernabé, xínduu-ne nècuàchì raza Judea,
te xínduu stná-nè nècuàchì inga raza
nì yàha ndè religión Judea mà ñà-cahvi
stná-nè Dios. Dandu Pablo xì Bernabé, nì
càhàn-nè xì nsidaa nècuàchìmà ñà-iin-ni
ni cúnchícùn-nè ichì-yá ndé nìhì ndisa-nda
gracia.
44 Daaní, nì yàha ùnà quìvì, dandu nì nat-
aca tu nèhivì, te làcà iyuhu-né nì cumanì
cunduu nsidanicuú nèhivì ñuu mà nì nat-
aca ñà-cunini-ne palabra ìì xí Dios. 45 Doco
dava nècuàchì raza Judea mà, na ní xini-nè
ñà-cuàhà guá nècuàchì inga raza sànì nat-
aca, dandu nì cumbìdia ini-nè, te nì càhàn
ùhí-nè dìquì ñà-ndùá nì cachi Pablo; quini
ga nì càhàn-nè sàhà (palabra ìì mà). 46 Doco
Pablo xì Bernabé, cónì yúhî-nè; nì naxi-
conihí-né nùù nècuàchìmà, cachí-nè:
—Primeru mii-nsiá nì nìhìtáhvì-nsiá
cunini-nsia palabra ìì xí Dios, doco vichi
sànì cahíchì inì-nsia palabra mà, na
ian có-cùní-nsià natùi-nsia cucumi-nsiá
vida ndiaha nicanicuahàn. Ñàyùcàndùá
icúmí-nsî càhàn-nsì razón mà xì nèhivì
inga raza yohó. 47 Vàchi ducán nì sàcù-
naha-nsí nùù Stoho-ndà Dios quida-nsi,
vàchi dohó nì cachi-yà (xì Jesús):
Sànì sàhi mii-ní chuun ñà-danátnûù-ní ini
anima nèhivì nsidanicuú raza. Sàhà
mii-ní icúmí càcu anima nèhivì
ndoó dècuèndè ñuu chicá xica
ñuhìví, nì cachi Dios.
Ducán nì cachi Pablo. 48 Te na ní nsihi
nì inini nsidaa nècuàchì inga raza mà,
dandu yáha ga nì cudiì ini-nè; palabra vàha
ndisa nduá yohó, nì cachi-nè. Dandu nì
xinindisá cuàhà nèhivì mà palabra xi-ya,
divi nècuàchì nì chitnùní ini Dios cundiatú
anima-xi cutiacu nicanicuahàn. 49 Te ducán
nì xìtià palabra xi Stoho-ndà Jesús inicutu
ladu yucán. 50 Doco nècuàchì raza Judea
(có-xìníndísámá), nì dàquítnùhu-ne nùù
ñahà cuìcà sáhàn veheñùhu ma, xì nùù stná
nècuàchì idónuu nùù ñuu mà, te nì nìhì-né
nì ndulocó nsidaa nècuàchìmà nì quida-ne.
Ñàyùcàndùá, nì cucuahà sàhà Pablo xì
Bernabé, dècuèndè fuerza nì catavà-ñánê
ñuu mà cuàhàn-nè. 51 Dandu nì catù-né
sàhà-né ñà-nì cóyo yàcá nì tnìa ñuu mà, te
(seña nduámà ñà-ìcúmí nècuàchì ñuu-mà
cunsida-ne cuàchi-ne). Daaní, nì quihin
Pablo xì Bernabé ichì cuàhàn-nè inga ñuu
nani ñuu Iconio. 52 Doco nècuàchì xinídísâ
nì candòo ñuu Antioquía mà, cuàhà gá nì
cudiì ini-nè (sàhà fe xi-ne), te nì chitu stná
anima-nè Espíritu Ìì xí Dios.

14

Ñà-ndùá nì caquida Pablo xì Bernabé ñuu Iconio

1 Daaní, nì sàà Pablo xì Bernabé ñuu
Iconio, te nì quìhvi-ne veheñùhu xi
nècuàchì raza-nè Judea nì càhàn-nè sàhù.
Ñàyùcàndùá, cuàhà nèhivì raza-nè ndoó
yucán nì xinindisá stná-nè, xì cuàhà stná
nècuàchì raza ñuu mà. 2 Doco dava nècuàchì
raza Judea cónì xìníndísámá, nì dacà-né
dìnì nècuàchì ñuu-nè mà. Ñàyùcàndùá,
cónì cùú gá ini nècuàchì ñuu mà sàhà
compañeru-nè xinídísâ. 3 Doco Pablo xì
Bernabé, caní quìvì nì sandoo-ne yucán,
te cuàhà gá nì càhàn vate-né xì nèhivì;
cónì yúhî-nè, vàchi nì cundee ini-nè
Stoho-ndà Señor sàhà gracia xi-ya. Te
mii-yá, nì chindee-yánè, te nì quida-ne
milagru ndiaha sàhà-ñá cundaà ini nèhivì
divi ñà-ndáà nduú palabra chináhá-nè
mà. 4 Doco nì tàhndè dava nècuàchì
ñuu mà. Dava-ne nì ndòo-ne ladu xi
nècuàchì raza Judea, te dava-ne nì ndòo-ne
ladu xi nècuàchì apóstol. 5 Dandu nì
nacuatnahá nècuàchì raza Judea mà xì dava
ga nècuàchì ñuu mà, xì stná tè-xídandacú,
te vàxi nsidaa-né carrera ñà-cùní-nè quida
quini-ne xì Pablo xì Bernabé, cuní-nè
cahnì-né nècuàchìmà xì yùù. 6-7 Doco
nècuàchìmà, nì xinitnùhu-ne ñà-vàxi
nsidaa nèhivì mà, te nì xinudèhé-nè
cuàhàn-nè ladu Licaonia ndé iá ñuu Listra

xì ñuu Derbe xì ranchu cuati xí ñuu mà. Te
inicutu ma ní nacàhin-ne nì càhàn-nè xì
nèhivì ñà-ndùú razón ndiaha.

Nansa nì caquida nèhivì siùmí ñuu Listra,
nì cani yuu-né Pablo ñà-cui nècuàchìmà

8 Cunaha-nsiá, ñuu Listra mà nìsa ìa iin
tiàa cuhí sàhà-xí, vàchi ducán nì quesaa-nè
ñuhìví. Te sàhámà nicanicuahàn iá-nè; mà
cùì caca-ne. 9 Doco (iin quìvì) na cáhàn
Pablo, dandu nì inini stná nècuàchì mà.
Te na ní indehè váha Pablo-nè, nì cun-
daà ini-nè xiníndísâ vàha nècuàchìmà, te
sàhámà mà úhì nduvàha-ne. 10 Ñàyùcàndùá,
nì càhàn ndee Pablo xì-né, cachí-nè:

—Ndacuiìn-ní, cuiin ndaà-ní.

Dandu vichi duha nì ndacuiin
nècuàchìmà, te nì quesaha-né xicánúú-né.
11 Te na ní xini nèhivì cuáhà yucán ñà-ndùá
nì quida Pablo, nì càna ndee-né, cachí-nè:

—¡Ádi stoho-ndà xínduu nècuàchì yohó,
te nì nuu-ne ñuhìví yohó nì nanduu-ne tiàa!
—nì cachi nècuàchìmà, cáhàn-nè dàhàn
mii-né ladu Licaonia yucán.

12 (Cunaha-nsiá, iin stoho nècuàchì
siùmí mà nduú yùù yócò nani) Júpiter,
ñàyùcàndùá ducán nì cachi-nè xì Bern-
abé. (Te inga stoho-nè nani Mercurio.)
Ñàyùcàndùá, divi ducán nì cachi-nè
xi Pablo, vàchi chicá cáhàn Pablo nùù
Bernabé. 13 Te ñuu mà nìsa ìa stná iin tiàa
dacuxi-xi Júpiter mà ndé iá veha orilla ñuu
mà. Ñàyùcàndùá, veha cuàhàn tèmà xì
cuàhà nèhivì, te ndacá stná-te idunsìquì
nì nducutu xi ita, cuàhàn-te cahnì-tésî
cunduu-sì promesa nùù Pablo xì Bernabé
nì cùí. 14 Doco na ní xinitnùhu nècuàchìmà
sàhájàn, dandu nì dàcuàchí-né orilla sìcoto
xi-ne (ñà-nì cuduchi guá ini-nè), te nì
dàyáà-nè nì quìhvi-ne mahì nèhivì cuáhà
yucán, te nì càna ndee-né xì nècuàchìmà,
cachí-nè:

15 —¡Ay, señores! Màsà quídá-nsiá
xì-nsí ducán, vàchi iin-ni xínduu stná-nsì
nèhivì ùún nahi mii-nsiá. Te divi vàxi-nsi
cachitnùhu-nsi xì-nsiá ñà-ndìá ìcà-nsiá
nacoo-nsia yùù yócò yohó, vàchi còò
ni-iñàha quidá, te cunchicùn-nsià Dios
iá nicanicuahàn, vàchi cuisì mii-yá nì
quidavàha xi ansivi xi ñuhù íchî, xì mar, xì
nsidaa gá ñà-ìá ñuhìví. 16 Te tiempu nì yàha
xi-nda nì sàha-ya nèhivì lugar cundoo-ne
ñuhìví modo xi mii-né, 17 mate siempre
sáha-yàndó ñà-cundaà ini-ndà nansa iá-yà,
vàchi mànì gá quidá-yá xì-ndà, dacuún-yá
dàvì sàhà-ñá cana ñà-cuxi-nda, te ndenuu
ini-ndà, dandu cudiì cuáhà ini-ndà —nì
cachi Pablo.

18 Doco mate ducán nì cachi-nè xì nèhivì
cuáhà mà, ùhì nì sadi-nè nùù nècuàchìmà
ñà-màsà cáhni-né idunsìquì-mà cunduu-sì
promesa nùù-né.

19 Daaní, dava nècuàchì raza Judea ndoó
ñuu Antioquía xì ñuu Iconio, nì quixi
stná-nè ñuu Listra mà, te nì dàquítnùhu-ne
nùù nèhivì ñuu mà. Ñàyùcàndùá, nì cacani
yuu nècuàchìmà Pablo, nì sahnì-ñánê nì ca-
han-né. Dandu ñuhú nihni-ne nècuàchìmà
cuàhàn-nè iladu ñuu mà, te yucán nì na-
coo-ñané. 20 Doco después na sánì nataca
nècuàchì xiníndísâ ndé indúhu-né, dandu
nì ndacuiin-nè mànuhù-né ñuu mà inga tu.
Daaní, inga quìvì cutnáhâ-né xì Bernabé
nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè chicá nùù-xí
ndè ñuu Derbe. 21 Te yucán nì càhàn
stná-nè xì nèhivì ñà-ndùú razón ndiaha xí
Dios. Ñàyùcàndùá, cuàhà nècuàchìmà nì
xinindisá stná, te nì dàcuàhá-né palabra
xi-ya.

Daaní, nì quihin tu Pablo xì Bernabé ichì
mànuhù-né, nì nayàha-ne ñuu Listra xì
ñuu Iconio, te nì nasaa-nè ñuu Antioquía.
22 Te iin iin ñuu ndé nì nayàha-nemà
nì nacuàhandee ini-nè nèhivì xiníndísâ,
cachí-nè xì nècuàchìmà ñà-iin-ni ni
cúníndísâ vàha-ne, te quidandee stná
ini-nè, vàchi cuàhà vida icúmí yàha nsidaa
nèhivì cuní sàà ñuhìví ìì xí Dios. 23 Te iin
iin ñuu mà nì quida stná-nè nombrar iin
ùì nècuàchì sahnú cunduu ana codònùù
nùù nèhivì xí Jesús ndoó yucán. Te na ní
cuu nècuàchìmà nombrar nì xìcàn tàhvì
cuáhà-né nùù Dios, te nì inihìì stná-nè.
Dandu Pablo xì Bernabé, nì cachi-nè xì
nsidaa nècuàchì xiníndísá-má:

—Yohó ni ndóo-nsia ndahà Stoho-ndà
Señor, vàchi divi-ya nduú ana
sàxìníndísâ-nsiá vichi —nì cachi-nè.

Nansa mànuhù Pablo xì Bernabé ñuu An-
tioquía iá ladu Siria

24 Daaní, nì nayàha-ne ladu Pisidia, xì ladu
Panfilia, 25 te nì nasaa-nè ndè ñuu Perge.
Te na ndoó-né yucán nì càhàn stná-nè
xì nèhivì ñà-ndùú razón ndiaha xí Dios.
Dandu nì yàha-ne chicá nìnù dècuèndè ñuu
Atalia; 26 te yucán nì quècoyo-ne iin barcu,
nì yàha-ne mar, mànuhù-né ñuu Antioquía,
vàchi divi yucán nduú ñuu ndé nì cachi
nèhivì xì-né ñà-nì cúhùn-ne chuun xi Dios,

te ni cúcúmí-nê cuàhà gracia xi-ya. Te vichi
ndisa, sànì xìnu viì chuun xi-ne mà.
27 Daaní, ñuu Antioquía mà nì dànátácá
tnahá-né xì nsidaa nècuàchì xiníndísâ, te
nì nacani nsihi-ne xì nècuàchìmà nansa
nì chindee Dios-nè, te nì sàhatahvì-yá nì
xinindisá stná nècuàchì ñuu xìcà. 28 Dandu
caní quìvì nì ndòo Pablo xì Bernabé ñuu An-
tioquía mà, cutnáhâ-né xì dava ga nècuàchì
nchícùn ichì-yá.

15

Ñà-ndùá nì ndatnuhu nèhivì xí Jesús na ní nataca-nè ñuu Jerusalén

1 Daaní, ñuu Antioquía yucán nì casaà
stná dava nècuàchì ñuu Judea. Te nì que-
saha-né dacuahá-né nèhivì xiníndísâ, te
dohó nì cachi-nè:
—Fuerza màcòo seña xi Dios ìcà-nsiá,
vàchi nú coó, còò salvación xi-nsia, vàchi
ñà-jaàn nduú estilu nì nacoo xìì-ndà
Moisés.
2 Dandu Pablo xì Bernabé, cuàhà gá
nì cuàà-nè xì nècuàchìmà, te nì cuc-
ahnú chuun ma. Ñàyùcàndùá, ndúì-nè
nì caquee-ne nombradu xì itnii gá nèhivì
ñà-cùhùn-nè ñuu Jerusalén nataca-nè xì
nècuàchì apóstol xì stná nècuàchì sahnú
idónuu yucán, te ndatnuhu víi nsidaa-né
sàhà chuun ma.
3 Ñàyùcàndùá, nèhivì xí Jesús ñuu An-
tioquía yucán, nì sàndaca ichi tnahá-né,
te cuàhàn nècuàchì nombradu mà. Nì
yàha-ne ñuu Fenicia, xì ñuu Samaria, te
yucán nì càhàn stná-nè xì nèhivì xí Jesús, nì
nacani-ne nansa nì quìhvi cuàhà nècuàchì
ñuu xìcà ichì mii-yá. Ñàyùcàndùá, cuàhà gá
nì cudiì ini nècuàchì iníní má.
4 Daaní, na ní sàà nècuàchì nombradu mà
ñuu Jerusalén, dandu nì casàhú stnahá-né
xì nècuàchì apóstol xì nècuàchì sahnú
idónuu, xì nsidaa gá stná nèhivì xí Jesús. Te
nì nacani-ne nsidaa ñà-ndùá nì quida-ne,
xì nansa nì chindee Dios-nè sàhà chuun
nì sàhàn-nè. 5 Doco dava nècuàchì fariseu
xiníndísâ stná ichì-yá, nì ndacuìta-ne, te nì
cachi-nè:
—Nsidaa tiàa inga raza mà, xiñuhu
màcùtuu stná seña xi Dios ìcà-né, te màcù-
naha stná-nè ñà-nì chívàha-ne ley sànaha
xí Moisés —nì cachi-nè.
6 Ñàyùcàndùá, nì nataca cànúú nsidaa
nècuàchì apóstol, xì nsidaa gá stná
nècuàchì sahnú idónuu, te nì ndatnuhu-né
sàhà chuun ma. 7 Cuàhà gá nì càhàn-nè;
dandu nì ndacuiin Pedro, te nì cachi-nè:
—Sà-ìnáhá-nsiâ nansa nì quida Dios
sàcuàhàn-ndà itnii cuìà, ñánì. Nùù
tàcá-ndà nì cachi-yà ñà-yùhù cunduu
ana càhàn xì nècuàchì inga raza sàhà-ñá
cunini stná-ne razón ndiaha xí-yá, te
cunindisá-né. 8 Te sàhà ñà-ìnáhá-yâ nansa
iá anima nsidanicuú nèhivì, ñàyùcàndùá
nì quida-ya xì nècuàchìmà nacua nì
quida stná-yà xì ndohó daa, nì sàhatahvì
stná-yànè Espíritu Ìì. Dandu nì cundaà
ini-ndà, stná nècuàchìmà sànì ndee vàha
nùù-yá. 9 Te sàhà-ñá iin-ni ndeníhí vàha-ya
ndohó xì stná mii-né, ñàyùcàndùá nì
nsida ndoo stná-yà cuàchi anima-nè na
ní xinindisá-né. 10 Doco vichi ¿índù chuun
có-ndôo ini-nsià xì ñà-ndùá nì quida Dios,
te cachí-nsià xì nècuàchì inga raza mà
ñà-fuerza chivàha stná-nè estilu sànaha
ma, vàchi nahi yugu vèe nduá? Ni
mii-nda, te ni xìì-ndà, cónì cúndéé ini-ndà
chivàha-ndañá. 11 Còó, (ni mà cácu stná-ndà
sàhà ley mà), vàchi xiníndísá-ndá ñà-sàhà
cuisì gracia xi Stoho-ndà Jesucristu icúmí
càcu anima-ndà, te divi ducán stná xì
nècuàchì inga raza mà, sàhà cuisì gracia
xi-ya càcu stná-nè —nì cachi Pedro.
12 Daaní, dadí uun nì nàcùndoo nèhivì
cuáhà mà, dandu nì nacani stná Bernabé
xì Pablo ñà-ndiaha guá nì quida Dios na
ní xìcanuu-ne mahì nèhivì inga raza, te
nì chindee-yánè nì quida-ya cuàhà mila-
gru ndiaha yucán, cuàhà milagru fuerte.
13 Daaní, nì nsihi nì cacahàn nècuàchìmà,
dandu nì càhàn stná Jacobo, cachí-nè:
—Cunini vàha-nsiá ñà-ndùá cuàhìn
cachì, ñánì. 14 Sànì nacani Simón (Pedro)
xì-ndà nansa nì quida Dios (sà-ìá tiempu),
nì indehè ndahví-yà nècuàchì inga raza,
te nì quesaha-yá nì nacàxin stná-yànè
ñà-cunduu stná-nè nèhivì xí-yá. 15 Te divi
ducán cachí stná libru nì tiaa nècuàchì
profeta sànaha, vàchi dohó cachí iin tutu
mà:
16 (Cáhàn Dios, cachí-yà): "Icúmî naxi-
cocuîìn después, te nachindee
saa-túí nècuàchì descendencia
xi David, vàchi cuàhà tnùndoho
sànì yàha-ne; doco ndiaha mánì
icúmí-nê nàcùndoviì-né quide. Na
ian nduyucun saa iin vehe sànì
chàhmà, ducán icúmí raza David mà
nanihìtáhvì sàà-né quide. 17 Te nú

ducán, dandu nsidaa stná nècuàchì
raza dava ga inga ñuu, icúmí
stná-nè nanducu-né yùhù ana
nduú Stoho ñuhìví, vàchi nèhivì-xí
xínduu stná-nè".

18 'Ducán nì cachi Stoho-ndà Señor, vàchi
dècuèndè chicá sànaha sànì cachitnùhu-ya
ñà-dùcán icúmí cuu.

19 'Ñàyùcàndùá, yùhù cachî xì-nsiá sàhà
nècuàchì inga raza sànì caquìhvi ichì Dios:
chicá vàha màsà cuáhachuún gá-ndàné xì
ley sànaha ma. 20 Chicá vàha tiaa-nda iin
tutu dacúhùn-ndà nùù-né, te cachi-ndà
xì-né ñà-mà váha caxì-ndà comida nì
sàcùndoo nùù yùù yócò, vàchi sànì ndòo
quinia. Ni màsà cáhàn-ndà xì ni-iin nèhivì
cónì nándàhà xì-ndà. Ni màsà cáxi-nda
cuñu quisì dacuáhnâ uun nèhivì. Te
màsà cúxí stná-ndà nìì. 21 (Cuisì ñà-jaàn-ní
xiñuhu chivàha-ne), vàchi ley xi Moisés mà,
dècuèndè sànaha ndoó cuàhà tiàa iin iin
ñuu chináhá xán, te cada quìvì descansu
cahví-néà ndé natácá-nè veheñùhu —nì
cachi Jacobo.

22-23 Daaní, chicá nì ndatnuhu nècuàchì
apóstol, xì nècuàchì sahnú idónuu, xì nsi-
daa gá stná nèhivì xí Jesús, te nì nacàxin-ne
ùì nècuàchì idónuu ma ñà-cutnahá-né xì
Pablo xì Bernabé cùhùn-nè ñuu Antioquía,
cunihi-ne carta-mà cùhùn. Te nècuàchì nì
caquee nombradu mà, iin-ne nani Judas
Barsabás, te inga-nè nani Silas. Te dohó
cachí tutu mà: "Nsiùhù tè-ìcúmí chuun nùù
Jesús, xì stná nècuàchì sahnú idónuu, xì
nsidaa gá stná nèhivì xí mii-yá, cásàhú-nsì
xì mii-nsiá nècuàchì ñani-nsì inga raza
ndoó ñuu Antioquía xì ladu Siria xì ladu
Cilicia. 24 Cunaha-nsiá, sànì xinitnùhu-nsi
nì sàhàn dava compañeru-nsì yucán ndé
ndoó-nsiá, te nì dànácání ini-nè mii-nsiá
ñà-nì cachi-nè ñà-fuerza màcòo seña xi
Dios ìcà-nsiá, te fuerza chivàha stná-nsià
ley sànaha, nì cachi-nè. Ñàyùcàndùá nì
ndulocó-nsià nì quida-ne. Doco màdì nùù
nsiùhù nì ndàcú núù-né ñà-dàcuàhá-né
ducán, còó. 25 Sàhà ñà-jaàn ndùá iin-ni
nì ndatnuhu váha nsidaa-nsí, te nì
cachi-nsì chicá vàha nacàxin-nsi iin ùì
nèhivì cutnahá xi ñani mànì-ndà Bernabé
xì Pablo sàà ndé ndoó-nsiá. 26 Vàchi
sà-ìnáhá-nsiâ nècuàchìmà, (ñà-cuàhà
guá vida) sànì yàha-ne sàhà Stoho-ndà
Jesucristu, dècuèndè cuàhàn-nè cui-nè nì
cùí. 27 Pues divi-ne sànì techuún-nsí, te
cutnáhâ stná-nè xì Judas xì Silas casaà
ndé ndoó-nsiá ñà-cachitnùhu nsidaa-né
nansa iá ñà-ndùá nì ndatnuhu-nsí. 28 Vàchi
cachí Espíritu Ìì xí Dios, te cachí stná
nsiùhù, chicá vàha màsà dándácû-nsí
ñà-chivàha-nsia cuàhà iñàha, cuisì iin
ùì ley nduá chicá xiñuhu, divi ñà-yòhó:
29 ñà-màsà cáxi-nda ñà-ndùá nì sàcùndoo
nùù yùù yócò, te màsà cúxí-ndá nìì; ni
màsà cáxi-nda cuñu quisì nì sàhná uun;
te ni-iin nèhivì, màsà cáhàn-nè xì ana cónì
nándàhà xì-né. Cunaha-nsiá, nú ni chívàha
ndisa-nsia ñà-jaàn, dandu ñà-sànì quida
vìì-nsiá cundua. Ni cúcuéê ni-nsia". Ducán
cachí tutu mà.

30 Ñàyùcàndùá, nì techuún nècuàchì
Jerusalén mà nsidaa nècuàchì nombradu
mà cuàhàn-nè ñuu Antioquía. Te na ní
casaà-nè yucán, nì dànátácá tnahá-né
xi nsidaa nècuàchì xinídísá-xí-yâ, te nì
quida-ne entregar tutu mà. 31 Te na ní nsihi
nì cahvi nècuàchìmà tutu mà, dandu cuàhà
gá nì cudiì ini-nè, vàchi cuàhà gá nì chindee
razón mà mii-né. 32 Dandu, Judas xì Silas,
nì càhàn stná-nè nì nacuàhandee ini-nè
nsidaa nèhivì xí Jesús ndoó yucán, vàchi
nduú stná-nè profeta cachítnùhu razón xi
Dios. Ñàyùcàndùá chicá nì sàà nècuàchìmà
nì sàcùnihnu vàha ndisa ini-nè mii-yá.

33 Daaní, yucán nì candòo Judas xi
Silas itnii gá quìvì, dandu nì ndaquìndèè
stnahá-né, te nì naquimanì váha stnahá-né,
cuàhàn-nè quihin-ne ichì nùhù-nè.
34-35 Doco Silas, nì nacani ini-nè ñà-ndòo
chii gá-nè yucán. Stná Pablo xì Bernabé,
nì candòo stná-nè yucán. Ñàyùcàndùá,
mii-né xì cuàhà gá stná-nè, iin-ni nì
chinaha stnàhá-né ñà-ndùú palabra xi
Stoho-ndà Señor, te nì càhàn-nè xì nèhivì
ñà-ndùú razón ndiaha nansa càcu-ne.

Nansa nì quihin Pablo ichì cuàhàn-nè ñà-úì cacanuu-ne xì Palabra xi Dios

36 Daaní, nì yaha chii tiempu, dandu nì
cachi tu Pablo xì Bernabé:

—Cúhùn tu-nda naxicocuîn-ndà nsidaa
ñuu ndé nì sàhàn-ndà nì càhàn-ndà pal-
abra xi Stoho-ndà Señor, te nàcòtò-ndà
ñanìtnaha-nda cahvi xi-yá ñuu yucán sàhà
ñà-cundaà ini-ndà nansa nihí-né cuàhàn
—nì cachi Pablo.

37 Doco Bernabé, nì nacani ini-nè cundaca
stnahá stná-nè xì Juan Marcos cùhùn.
38 Doco Pablo, cónì cùní-nè, vàchi tuxí
íní-nè, mà váha cundaca-ne nècuàchìmà
cùhùn, vàchi na ní sàhàn-nè ñuu Panfilia
daa, nì nacoo nihni nècuàchìmà-né

màndixi-ne, cónì sáhàn gà-nè chii gá
nùù-xí quida-ne chuun ma. 39 Ñàyùcàndùá,
nì cuàà Pablo xì Bernabé sàhà chuun ma;
mànìcùí cundoo-ne de acuerdo; dècuèndè
nì sàà-nè nì tàhndè dava-ne. Sàhámà nì
saca Bernabé Marcos mà, nì canana-ne
barcu cuàhàn-nè ñuu Chipre. 40 Daaní
Pablo, nì saca-ne Silas ñà-cutnahá-né
cùhùn. Dandu nècuàchì hermanu ndoó
yucán, nì xìcàn tàhvì-né nùù Dios sàhà
nècuàchìmà ñà-nì chíndéé gracia xi-ya
mii-né ichì cùhùn-nè. Ñàyùcàndùá, nì
quihin-ne ichì cuàhàn-nè, 41 nì nacàhin-ne
ladu Siria xì ladu Cilicia, te iin iin ñuu ladu
yucán nì càhàn-nè xì nèhivì cahvi xi Jesús
nì nacuàhandee ini-nè nècuàchìmà.

16

Nansa nì quesaha Timoteo xicánúú-né cut-náhâ-né xì Pablo xì Silas

1 Daaní, nì nasaà Pablo xì Silas ñuu
Derbe xì ñuu Listra. Te yucán iá iin
nècuàchì chii nchícùn stná ichì Jesús nani
Timoteo. Dèhe iin nècuàchì ñahà raza
Judea nduú-né. Te cahvi stná dihi-némà
mii-yá. Doco yua-né, iin nècuàchì raza
griegu nduú-né. 2 Te Timoteo mà, quidá
víi ndisa-ne, cachí nsidaa nèhivì xí Dios
ñuu Listra xì ñuu Iconio yucán. 3 Pues
divi nècuàchìmà cuní Pablo cutnahá
stná xì-né cùhùn. Ñàyùcàndùá, nì
saca-ne nècuàchìmà nì chicoo-ne seña xi
raza-nè Judea ìcà-né sàhá màsà cúdúchí
ini nècuàchì raza-nè ndoó ladu yucán,
vàchi nsidaa nècuàchìmà, ináhá-nê ñà-iin
nèhivì raza griegu nduú yua Timoteo mà.
4 Daaní, Pablo xì compañeru-nè mà, nì
quihin-ne ichì cuàhàn-nè, te ñuu ñuu
nì nacàhin-ne, nì càhàn-nè xì nèhivì xí
Jesús, nì cachitnùhu-ne ñà-ndùá icúmí-nê
chivàha-ne nacua nì sàcùnaha-né nùù
nècuàchì apóstol xì dava ga nècuàchì
sahnú ñuu Jerusalén. 5 Ñàyùcàndùá, nì
nacuàhandee ini nsidaa nècuàchì cahvi xi
Jesús ndoó nsidaa ñuu mà, te quìvì quìvì nì
nducuahà gá stná-nè.

Nansa nì dàcùní Dios Pablo seña xi-ya, te nì xini-nè iín iin nècuàchì ladu Macedonia cana-xi-né

6 Daaní, Pablo xì compañeru-nè, nì
dàndàcú Espíritu Ìì xí Dios nùù-né ñà-màsà
cúhùn-nè xì razón ndiaha ndè ladu Asia.
Ñàyùcàndùá, nì yàha-ne ndè chicá nùù-xí
cuàhàn-nè, te nì nacàhin-ne ladu Frigia xì
ladu Galacia. 7 Dandu nì sàà-nè raya ladu
Misia, te yucán nì cuni-nè nàcahnde-nè
sàà-nè ndè ladu Bitinia. Doco cónì
sáha Espíritu Ìì xí Jesús quida-ne ducán.
8 Ñàyùcàndùá, nì yàha ndaà-nè inii ladu
Misia, te nì sàà-nè dècuèndè ñuu Troas.
9 Dandu ñuú nì dàcùní Dios Pablo iin seña,
nì xini-nè ndè ladu Macedonia, te yucán
iín iin tiàa ñuu mà, cachí-nè: "Nahà-ní
ladu Macedonia yohó, te chindee-ní
nsiùhù", cachí-nè. 10 Daaní, ñà-nì sàní
Pablo ducán, ñàyùcàndùá vichi duha
nì nsidayucun-nè ñà-cùhùn-nè yucán,
mii-né xì compañeru-nè xì stná yùhù,
vàchi sànì cundaà ini-nsì, Dios nduú ana
techúún-xí-nsî cùhùn-nsì cachitnùhu-nsi
xì nèhivì ladu mà ñà-ndùú razón ndiaha
xí-yá.

Nansa nì tàvà Dios Pablo xì Silas vehecàa iá ñuu Filipos

11 Daaní, nì nana-nsi iin barcu ñuu
Troas mà, te nì quihin-nù ichì cuàhàn-nu
ñà-yàha-nù mar. Te nì yàha ndaà-nsì
dècuèndè ñuu Samotracia, dandu inga
quìvì nì sàà-nsì ñuu Neápolis. Yucán nì
nuu-nsi barcu mà, 12 te cuàhàn-nsì chicá
nùù-xí dècuèndè ñuu Filipos. Te divi ñuu
mà nduú ndé iá chuun chicá nahnú ladu
Macedonia yucán, te ndoó cuàhà stná
nècuàchì Roma yucán. Pues divi ñuu yucán
nì sàà-nsì nì sandoo chii-nsí itnii quìvì.
13 Daaní, na ní sàà iin quìvì descansu,
dandu nì quee-nsi ñuu mà cuàhàn-nsì yuhù
yúte ndé siempre natácá itnii nèhivì xícàn
tàhvì nùù Dios. Ñàyùcàndùá, nì sàà-nsì
yucán, nì sàcùndoo-nsi, te nì càhàn-nsì
palabra xi Dios nì inini nècuàchì ñahà nì
casaà stná yucán. 14 Te iin nècuàchìmà nani
Lidia. Ñuu Tiatira nduú ñuu-nè, te chuun
quidá-né nduá dicó-né sìcoto finu moradu.
Te cahvi stná-nè Dios. Ñàyùcàndùá na ní
càhàn Pablo palabra ìì, ndiaha gá nì chindee
Dios-nè ñà-nì inini vàha-ne ini anima-nè, te
nì xinindisá stná-nè palabra mà. 15 Dandu
nì cuhìì stná-nè, mii-né xì nèhivì vehe-ne.
Te después nì càhàn-nè xì-nsí nì sacun-
dahví-nè nùù-nsí, cachí-nè:

—Nú sànì cundaà inì-nsia ñà-iin
nècuàchì nihnú vàha ndisa ini xì Jesús nduí,
dandu yàha-nsia vehi cundoo chii-nsiá —nì
cachi-nè.

Te vàtùni nì cundee-né nì candisá-nsí
cundoo-nsi yucán.

16 Daaní, iin quìvì cuàhàn-nsì ndé
xîcàn tàhvì-nsí nùù Dios, dandu nì

ndacùhun tnahá-nsí xì iin ñahà chìì
inácáá iin ñà-malu inì-xi, te sàhà
ñà-malu-mà tùha-ñà cachì-ña suerte
xi-nda. Ñàyùcàndùá, tiàa xídandacu-xi
sáhà-ñá, vihi dìhùn níhì-té ñà-tùha-ñà
cachì-ña suerte xi nèhivì. 17 Pues divi ñahà
chìì mà nì quesaha-ñá nì tenchicùn-ña
nsiùhù, ndáhì-ña palabra (sàhà-nsí),
cachí-ña:

—Tiàa yohó, nècuàchì xinúcuáchí nùù
mii-yá dandacú ndé chicá ansivi xínduu-ne,
te cachítnùhu-ne xì-ndà nansa iá ichì ndé
càcu anima-ndà —nì cachì-ña.

18 Pues nsìquívì nì quida-ñà ducán,
dècuèndè mànì cúndéé gâ ini Pablo.
Ñàyùcàndùá, nì nacuico-né yàtà-né nì
càhàn-nè xì ñà-malu iá inì-ña, cachí-nè:

—Ndácùcahín quìvì Jesucristu, te dan-
dacúí nùù yohó ni yúxìn-yó ini ñahà chìì
jaàn, te cuáhân.

Dandu vichi duha nì quee ñà-malu
cuàhàn.

19 Doco tiàa xínduu patrón xi-ñà, nì cun-
daà inì-te ñà-mà níhì gá-te dìhùn sàhà-ñá.
Ñàyùcàndùá, nì catnii-tè Pablo xì Silas, te nì
dìtá-tené cuàhàn-te xi-né dècuèndè inì-xi
ndé ndoó nècuàchì dandacú. 20 Te yucán
nì dàtnátuu-tèné nùù nècuàchì nsidándáà
sàhà chuun, te nì cachì-te xi nècuàchìmà:

—Tiàa yohó, tè-raza Judea xínduu-tè, te
cuàhà gá quidá tóntô-te nècuàchì ñuu-ndà.
21 Diín estilu chináhà-te, mate có-sâha ley
xi-nda candisá-nda estilu mà. Còò per-
misu chivàha-ndañá, vàchi nècuàchì ro-
manu nduu-nda.

22 Dandu nèhivì cuáhà itá yatni yucán, nì
xìdà stná ini-nè, ñàyùcàndùá nì dàndàcú
juez mà ñà-tavà-té sìcoto xi ndúì-nè, te
cani-tèné xì vara. 23 Te na ní nsihi nì sahnì
cuìí-tené xì vara, dandu nì dàquécoyo-tèné
vehecàa, te nì chinaha-té nècuàchì ndiàá
yucán ñà-nì cúndiádí vàha nècuàchìmà.
24 Ñàyùcàndùá, nì dàyáha-ne nècuàchìmà
ndè chicá inì-xi vehecàa ma, te nì dàqué-
coyo-ne sàhà nècuàchìmà mahì iin yutnù
cahnú.

25 Daaní, nahi dava ñùu ndoó-né (ve-
hecàa ma) xícàn tàhvì-né nùù Dios, te
nacuátú-né alabanza xi-ya. Te iníní stná
tè-xíndiadi gà mà. 26 Dandu nanàá nì tnàa
fuerte sàstnùhù, te nì ndòyo nihni inii
vehecàa ma, dècuèndè cimientu xan nì
xìchí stná`. Ñàyùcàndùá nì nuna nsihi
yehè, te nì dàñà tnahá nsihi cadena nuhní
tè-ndiàdí mà. 27 Dandu nì nsicuìhnú ini
nècuàchì ndiaá mà, te nì xini-nè nuná
yehè vehecàa. Ñàyùcàndùá nì tavà-né es-
pada xi-ne, cuàhàn-nè cahnì-né mii-né ni
cuí, vàchi nì tuxi ini-nè sànì caquee nsihi
tè-ndiàdí mà. 28 Doco nì ndàhì ndee Pablo,
cachí-nè:

—¡Màsà quídá quíní-nî xì míí-nî, vàchi
ndoó nsihi-nsi!

29 Dandu nècuàchìmà, nì xìcàn-nè
ñà-tnùù nùù-né, te nì quìhvi-ne ndè ini
vehecàa ma, ndé quidí cuisì-né, te nì
sàcuìin sìsì-né nùù Pablo xì nùù Silas.
30 Dandu nì tavà-ñánê fuera, te nì cachi-nè:

—Señores, cachi-nsià xì´, ¿ndíà nduá
quide, te càcu anímè?

31 Dandu nì naxiconihí Pablo xì Silas
nùù-né, cachí-nè:

—Cuisì cunindisa-ní Stoho-ndà Jesu-
cristu, te càcu-ní xi stná nèhivì vehe-ní.

32 Dandu nì càhàn-nè xì nècuàchìmà
ñà-ndùú palabra xi Stoho-ndà Señor, te
nì inini vàha-ne, mii-né, xì nsidaa stná
nèhivì vehe-ne. 33 Daaní, divi hora ñuú mà
nì saca-ñàné cuàhàn-nè xi nècuàchìmà nì
nacate-ne mandù ìcà nècuàchìmà ndé nì
dùcùn. Daaní, vichi duha nì cuhìì-né xì
stná nèhivì vehe-ne. 34 Dandu nì saca-ñané
nì nana-ne nì nansìhvi-ne vehe-ne, nì
sàha-ñané ñà-nì xixi-ne, cudîì ini-nè, vàchi
sànì xinindisá-né Dios vichi. Te cudîì stná
ini nsidaa nèhivì ndoó vehe-nemà.

35 Daaní, na ní tùinuù inga quìvì, dandu
nì techuún juez itnii policía cuàhàn-te ca-
chitnùhu-tè ñà-vàtùni dàñà Pablo xì Silas.
36 Ñàyùcàndùá, nècuàchì ndiàá xì vehecàa
ma, ducán nì cachitnùhu-ne xì Pablo,
cachí-nè:

—Sànì dàndàcú juez dàñà-nsiá: sà-ìá
caquee-nsia libre, cachí-nè. Ñàyùcàndùá,
màsà nácání gá inì-nsia, vàchi vàtùni
quee-nsia cùhùn-nsià —nì cachi-nè.

37 Doco Pablo, nì cachi-nè xì policía
yucán:

—Nsiùhù, nècuàchì romanu nduú
stná-nsì. Doco nì ñàhnì cuìí-nsì nùù nsidaa
nèhivì, te nì còò stná justicia nì ía sàhà-nsí
na ní sàcùndiadi-nsì yohó. Sàháyùcàndùá,
mà cándísâ-nsí quee dèhé-nsì. Cuní-nsì ni
cáquíxí mii juez tavà-né nsiùhù —nì cachi
Pablo.

38 Dandu nì sàhàn policía mà nì cachit-
nùhu-tè xì juez ñà-ndùá nì cachi Pablo.
Ñàyùcàndùá, nì yùhí nècuàchìmà na ní
cundaà ini-nè nècuàchì romanu nduú stná
Pablo xì Silas, (te iá stná derechu xi-ne).
39 Dandu nì quixi juez mà, te vivìí-ni nì

càhàn-nè xì nècuàchìmà, nì tavà-ñánê, te
nì sacundahví-nè nùù nècuàchìmà ñà-nì
què́é-né ñuu mà. 40 Ñàyùcàndùá, na sánì
quee-ne vehecàa ma, dandu cuàhàn-nè
vehe Lidia, nì nàcòtò-nè nsidaa nèhivì
iin-ni cahvi xi Jesús, nì nacuàhandee ini-nè
nècuàchìmà. Dandu nì quihin-ne ichì
cuàhàn-nè.

17

Nansa nì cucuahà sàhà Pablo ñuu Tesalónica

1 Daaní, nì yàha-ne ñuu Anfípolis xì ñuu
Apolonia, te nì sàà-nè ñuu Tesalónica. Te
yucán iá iin veheñùhu xi nècuàchì raza-nè
Judea. 2-3 Te Pablo, de por sí sáhàn-nè visita
veheñùhu xi nècuàchìmà (na sáà-nè iin iin
ñuu). Ñàyùcàndùá ùnì semana cada quìvì
descansu nì sàhàn-nè veheñùhu yucán, nì
càhàn-nè sàhù xì nècuàchì natácá yucán,
nacání-né xì nècuàchìmà nansa cachítnùhu
tutu ìì sàhà rey ndiaha ndiatú-né ndé
cachá` ñà-ìcúmí rey mà ndoho-ya, dandu
después natiacu-yà. Ducání nì dàcùahá-né
nècuàchìmà, nacání-né sàhà Jesús ñà-divi
mii-yá nduú rey ndiaha ma. 4 Ñàyùcàndùá,
nì xinindisá dava nècuàchìmà, te nì
tenchicùn stná-nè Pablo xì Silas. Cuàhà-né
xínduu nècuàchì raza griegu ináhá stná
iá Dios, te cuàhà stná-nè nduú nècuàchì
ñahà xí-idònùù ladu yucán. 5 Doco dava
tè-raza Judea yucán, cónì xíníndísâ-te
palabra mà, vàchi nì cacumbìdia inì-te
sàhà Pablo. Ñàyùcàndùá, nì saca-tè
itnii tiàa tùha quini xicánúú xíxîn, te nì
nacana gà-te nèhivì cuáhà, te nì quida
cuahà-té sàhà Pablo ñuu yucán; nì sàà-te
ndè vehe Jasón, nì caquìhvi-tè fuerza ini
vehe-ne, nandúcú-tê Pablo xì Silas, vàchi
cuní-te tavà-ténê fuerza, te quida-tèné
entregar ndahà nèhivì cuáhà mà. 6 Doco
cónì ndácùhun-tèné. Ñàyùcàndùá, nì
tavà-té Jasón xì iin ùì gà stná nècuàchì
xiníndísá-xí-yâ. Te ñuhú níhní-tené nì
sàà-te nùù tè-xícusahnú nùù ñuu mà, cána
fuerte nsidaa-té, cachí-te:

—Ndè stná ñuu-ndà yohó sànì quesaa
nècuàchì quidá tóntô xì nèhivì inicutu
ñuhìví. 7 Te Jasón yohó, nì dàyáha stná-nè
nècuàchìmà ini vehe-ne, mate ni-iin
nècuàchìmà có-ndùlócô-nè sàhà ñà-ndùá
dandacú rey cahnú César xi-nda, vàchi
cachí-nè iá inga rey chicá cusáhnû nani
Jesús.

8 Ducan nì cachi tèmà xì nècuàchì ñuu
mà. Ñàyùcàndùá cuàhà gá nì ndulocó
tè-xícusahnu-ma sàhà palabra mà, 9 te nì
dàndàcú-te ñà-fuerza nì dàquíhvi Jasón xì
compañeru-nè dìhùn nduú fianza, dandu nì
cadañà-né.

Ñà-ndùá nì quida Pablo xì Silas ñuu Berea

10 Daaní, nèhivì xí Jesús ndoó yucán, ñuú
nì tavà déhê-nè Pablo xì Silas nì sàndaca
ichi-ñané ñà-cùhùn-nè ñuu Berea. Te
na ní casaà-nè yucán, nì sàhàn stná-nè
veheñùhu xi nècuàchì raza Judea. 11 Te
nèhivì veheñùhu yucán, chicá nì nacani viì
ini-nè nùù nècuàchì ñuu Tesalónica, vàchi
xì nsidaa voluntad xi-ne nì inini vàha-ne
palabra ìì xí Dios. Nsìquívì nì nanducu
váha-ne nùù tutu ìì ñà-cùní-nè cundaà
ini-nè a ndísá ñà-ndáà nduá cachí Pablo, á
coó. 12 Ñàyùcàndùá, cuàhà nècuàchì raza
Judea nì xinindisá, te cuàhà stná nècuàchì
ñahà raza griegu xí-idònùù, xì cuàhà stná
nècuàchì tiàa ñuu mà.

13 Doco tè-raza Judea ndoó ñuu
Tesalónica, nì xinitnùhu-tè ñà-ndè stná
ñuu Berea dacuítià Pablo razón ndiaha
xí Dios. Ñàyùcàndùá, nì sàà stná-te ñuu
Berea mà, te nì dacà stná-te dìnì nèhivì
ñuu mà, nì dànácuîdà-tené (sàhà Pablo).
14 Ñàyùcàndùá, nècuàchì cahvi xi Jesús,
vichi vichi nì dàyáha-ne nècuàchìmà
cuàhàn-nè ndè yuhù mar. Doco Silas xì
Timoteo, cónì què́é-né ñuu mà.

15 Daaní, nècuàchì ndaca-xi Pablo cuàhàn,
cutnáhâ-né nì sàà ndè ñuu Atenas.
Dandu na cuàhàn-nè naquihin-ne ichì
mànuhù-né, nì sàcùnaha-né cachi-nè xì
Silas xì Timoteo ñà-luegu ni quixí stná
nècuàchìmà ndé iá Pablo.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo na ní càhàn-nè xì nècuàchì xícusahnú ñuu Atenas

16-17 Daaní, ndiatú Pablo quesaa com-
pañeru-nè ñuu Atenas yucán, te nì xini-nè
itá chitu figura cahvi nèhivì ñuu mà. Te nì
cuduchi cuáhà ini-nè sàhámà, ñàyùcàndùá,
itnii xichi nì sàhàn-nè veheñùhu xi
nècuàchì raza-nè Judea yucán, te nì
càhàn-nè xì nècuàchìmà, xì stná nècuàchì
inga raza sáhàn yucán. Te nsìquívì nìsa
sahàn stná-nè yàhvi, nì càhàn-nè xì nsidaa
nècuàchì ndácùhun tnaha-xi-né. 18 Te
dava tiàa nchícùn ley xi tè-epicúreo, xì
dava stná tè-ley estoico, nì ndacùhun
stnahá-te xi-né, te nì xìcàn tnùhù stnahá-te
nùù-né. Ñàyùcàndùá cachí dava-tè xì
compañeru-te:

—¿Ndíà nduá cachí guâ tè-jaàn xì-ndà?

Te nì cachi dava gà-te:

—Ádi stoho nècuàchì inga ñuu cáhàn-te sàhà-xí.

Ducán nì cachì-te, vàchi iníní-te cáhàn Pablo sàhà Jesús, xì sàhà nansa natiacu-ndà. [19] Dandu nì saca-tè Pablo, cuàhàn-te xi-né iin xaan nani Areópago ndé natácá tè-xícusahnú nùù ñuu mà. Te yucán nì ndàcàtnùhù témà nùù-né, cachí-te:

—¿Nansa iá dàñùhù sàà dacuaha-guá-nî nèhivì? [20] Vàchi sànì xinitnùhu-nsi cáhàn-ní sàhà iñàha tàcùní-nsì, te ñàyùcàndùá cuní-nsì cundaà ini-nsì sàhà ñà-ndùá cáhàn guá-nî jaàn —nì cachì-te. [21] Vàchi nsidaa nècuàchì ñuu Atenas yucán, xì stná nècuàchì inga ñuu ndoó yucán, chicá cudîi ini-nè cunitnùhu-ne, te ò cachi-nè sàhà iin ñà-saa.

[22] Ñàyùcàndùá, nì sàcuììn Pablo nùù nècuàchì sànì nataca lugar nani Areópago mà, te nì cachi-nè:

—Mii-nsiá nècuàchì ñuu Atenas yohó, sànì cundaà inì, cuàhà gá cahvi-nsiá stoho-nsià. [23] Vàchi na xicánúí yohó nì xinì itá cuáhà ñà-ndùá cahvi-nsiá; te nì xini stnáì yucán iín iin altar ndé itándiaa palabra yohó: "Dohó quidáñúhú-ndá iin Dios tàcùní-ndà", cachá`. Pues cunaha-nsiá, mate có-ìnáhá-nsiâ Dios mà, te quidáñúhú-nsiâyà, doco yùhù cuàhìn cachitnùhi xì-nsiá sàhà-yá.

[24] 'Mii-yá nduú ana dandacu-xi nùù ansivi xi sàhà ñuhìví, vàchi mii-yá nì quidayucun xán xì nsidaa stná ñà-ìá nùá. Ñàyùcàndùá, có-xìñùhù-yá quidayucun nèhivì ni-iin vehe ndé coo-ya. [25] Vàchi itiácú mii-yá; còò ni-iin ana dacútiácú xì-yá, vàchi còò ni-iñàha quidámánì nùù-yá; còó. Mii-yá taxí-yá vida xi-nda, tàchì-ndà, xì nsidaa iñàha. [26] Te iin-ni yohòtéhè-ndà nì quidayucun-yàndó, ñàyùcàndùá vichi xíndoo-nda inicutu ñuhìví, te cuàhà raza nduu-nda. Te mii-yá nduú ana nì chitnùní inì-xi índù tiempu cundoo iin iin raza ñuhìví, xì índùvì nùù-xí cunduu iin iin ñuu cada raza, [27] áma nanducu-né mii-yá, te cunitnàhá-né xì-yá na ian nandúcú ndáha cuaá-nèyà. Doco, cunaha-nsiá, yatni uun iá-yà ndé ndoó iin iin-nda. [28] Vàchi sàhà mii-yá itiácú-ndà; divi sàhà mii-yá xicánúú-ndá, te ndoo-nda ñuhìví. Te dava stná tè-tùha nachutnahá palabra ñuu-nsià yohó, sànì cachì-te: "Divi mii-yá nduú yohòtéhè-ndà". [29] Ñàyùcàndùá, nú ndisa, descendencia xi Dios nduu-nda, dandu màsà cútúxí ini-ndà Dios nduú iin figura nì nacani ini nèhivì, te nì quidavàha-neà xì oro ò plata ò yùù. [30] Cunaha-nsiá, tiempu nì yàha xi-nda, cónì ítníí Dios cuenta sàhà modo xi nèhivì, vàchi cónìsá cúndáà ini-nè. Doco vichi, nùù nsidanicuú nèhivì inicutu ñuhìví dandacú-yá ñà-naxicocuîn ini-ndà sàhà cuàchi-nda. [31] Vàchi sànì saquin-yà iin quìvì cuàhàn-yà ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi nèhivì ñuhìví, te nìhì-né nacua ndiá ìcà. Te sànì cachi stná-yà ana cunduu juez nsidandaà cuenta xi-ya; divi nduú iin ana (nì xìhì, te) nì natiacu nì quida-ya. Pues sàhámà vàtùni cucumi ndisa-nda seguru ñà-ìcúmí coo ndisa juiciu —nì cachi Pablo.

[32] Daaní, na ní inini nècuàchìmà ñà-càchí Pablo iá nansa natiacu-ndà, dandu nì sàcùndiaa uun-ñané. Doco dava-ne, còó; dohó nì cachi-nè:

—Nsiùhù, cuní-nsì cunini ga-nsì càhàn-ní xì-nsí inga quìvì sàhà chuun jaàn.

[33] Dandu nì quee Pablo cuàhàn-nè. [34] Doco dava tiàa nì inini ma, nì xinindisá-né, te nì tenchicùn-nè nècuàchìmà. Iin-ne nduú iin juez quidáchúûn lugar nani Areópago mà, te quìvì-né nduú Dionisio. Te inga-nè nduú iin ñahà nani Dámaris; te ndoó gà stná iin ùì ana nì xinindisá.

18

Ñà-ndùá nì quida Pablo ñuu Corinto

[1] Nì nsihi (nì càhàn Pablo xì nècuàchìmà), dandu nì quee-ne ñuu Atenas cuàhàn-nè ñuu Corinto. [2] Te yucán nì ndacùhun tnahá-né xì iin nècuàchì raza-nè Judea nani Aquila. Mii-né xì ñahàdìhí-nè Priscila, xínduu-ne nècuàchì iin ñuu iá ladu Ponto, doco vichi làcà ní quixi-ne ñuu Roma iá ladu Italia, vàchi nì dàndàcú rey cahnú Claudio ñà-fuerza caquee nsihi nèhivì raza Judea ñuu mà cùhùn-nè. Ñàyùcàndùá, ñuu Corinto yucán sànì caquesaa nècuàchìmà. Dandu nì sàà stná Pablo visita vehe-ne, [3] te yucán nì ndòo-ne cutnáhâ-né xì nècuàchìmà quidáchúûn-né, vàchi iin-ni oficiu icúmí nsidaa-né, divi ñà-quidavàha-ne vehe sìcoto ndee. [4] Te cada iin iin quìvì descansu sáhàn-nè veheñùhu xi nècuàchì raza-nè, te nì càhàn Pablo xì nèhivì yucán, vàchi cuní-nè

cunindisá stná nècuàchìmà, a sea nduú-né
nècuàchì raza-nè, te ò nèhivì inga raza.
5 Daaní, nì quee Silas xì Timoteo ladu
Macedonia, nì quesaa-nè ndé iá Pablo.
Dandu Pablo, ndé cuisì chuun cáhàn-nè
palabra xi Dios nì quesaha-né quidá-né, te
cuàhà gá nì dàcuàhá-né nècuàchì raza-nè
yucán, cachí-nè ñà-divi rey ndiaha nani
Cristu nduú Jesús. 6 Doco nècuàchì yucán,
nì caquesaha-né nì cahíchì ini-nè palabra
mà, te nì càhàn ùhí-nè dìquìá. Ñàyùcàndùá,
nì naquidi Pablo sìcoto xi-ne, (te seña
nduámà ñà-cuàhàn-nè nacoo dahuun-ne
nècuàchìmà). Te nì cachi-nè:
—Yùhù, mà cúnsídá cuàchi nú ni sáà
anima-nsià ndañuhá. Mii-nsiá cunsida
cuàchi-nsia sàhà-nsiá. Ñàyùcàndùá, vichi,
nèhivì inga raza icúmí-nsî càhàn xì-nsí —nì
cachi-nè.
7 Dandu nì quee-ne veheñùhu ma
cuàhàn-nè vehe iin tiàa nani Justo. Iin
nècuàchì nihnú vàha stná ini xì Dios
nduú nècuàchìmà, te yatni inítnáhâ stná
vehe-ne xì veheñùhu yucán. 8 Doco nì ìa
iin nècuàchì inúù xì veheñùhu ma nani
Crispo, te nì xinindisá stná nècuàchìmà
ichì Jesús, mii-né xì nsidaa nèhivì vehe-ne.
Daaní, cuàhà gá stná nècuàchì ñuu mà, nì
inini stná-nè palabra xi-ya, te nì xinindisá
stná-nè, dandu nì cuhiì-né.
9 Daaní, iin ñuú nì dàsánî Dios Pablo nì
cachi-yà xì-né:
—Màsà yúhî-nî, te màsà cú-íhín-nî
xì ni-iin nèhivì. Iin-ni quida-ní seguir
càhàn-ní xì-né. 10 Vàchi yùhù iề cutnáhî
xì-ní, te còò iin quida quini xi-ní, vàchi
cuàhà nèhivì ñuu yohó icúmí cunduu
nèhivì xí —nì cachi-yà.
11 Ñàyùcàndùá, iin cuìà dava nì ìa Pablo
ñuu yucán, nì dàcuàhá-né nèhivì ndoó
yucán ñà-ndùú dàñùhù xi Dios.
12 Daaní, ladu Acaya yucán iá stná iin
tè-dàndàcú nani Galión. Te tiempu xi-tè
nì nataca cuàhà tè-raza Judea, nì cat-
nii-tè Pablo, nì saca-tèné cuàhàn-te xi-né
nùù tè-dàndàcù-mà, sanícuàchi-tè sàhà-né,
13 cachí-te:
—Tiàa yohó, diín nduú modo chináhá-nè
cahvi-nda Dios, vàchi cunaha-ní, có-sâha
ley xi-nda cahvi-nda Dios nacua cachí
mii-né.
14 Dandu meru cuàhàn càhàn stná Pablo
nì cùí, te nì cachi Galión mà:
—Mii-nsiá tè-raza Judea, nú ndisa quidá
quíní tiàa yohó, te ò iin falta cahnú
nduá nì quida-ne nì cùí, dandísá, vàtùni
candisé ñà-sànícuàchi-nsia sàhà-né nùí.
15 Doco còó, vàchi cuisì sàhà dàñùhù xi
mii-nsiá cáhàn-nsià, xì sàhà stná nècuàchì
nchichí xi-nsia, xì sàhà stná ley xi mii-nsiá.
Ñàyùcàndùá, mii-nsiá cundehè-nsiá sàhà
chuun yohó, vàchi yùhù, mà nsídándáì-ñà
—nì cachì-te. 16 Dandu nì dàndàcú-te cuxio
nsihi-ne nùù-té.
17 Daaní, dava nècuàchì raza griegu ñuu
mà, nì catnii-ne iin nècuàchì cusáhnû
nùù veheñùhu xi nècuàchì raza Judea mà.
Sóstenes nani nècuàchìmà, te nì sahnì
cuìí-ñané nùù Galión mà. Doco cónì
ndúlócô-te.

Nansa nì naxicocuîn Pablo ndè ñuu An-
tioquía, dandu nì quihin tu-ne ichì inga xichi
cuàhàn-nè chuun xi Jesús

18 Daaní, cuàhà gá quìvì nì ìa Pablo
ñuu yucán. Dandu nì ndaquìndèè-né
xì nècuàchì hermanu ndoó ñuu mà, te
cuàhàn-nè ñuu Cencrea. Te yucán nì
dàté tehe-né, vàchi seña (nì sanduamà)
ñà-sànì saquin-nè iin compromisu nùù
Dios. Daaní´, ñà-cùní-nè nùhù-nè ladu
Siria, ñàyùcàndùá, nì nana-ne iin barcu,
mii-né xì Aquila xì ñahàdìhí nècuàchìmà
nani Priscila, te nsidaa-né cuàhàn-nè barcu
mà 19 nì sàà-nè ñuu Éfeso, vàchi divi ñuu
yucán icúmí ndòo Priscila xì Aquila. Dandu
nì sàhàn (nsidaa-né) veheñùhu xi nècuàchì
raza-nè ñuu mà, te nì càhàn Pablo xì nèhivì
natácá yucán. 20 Te nècuàchìmà, nì cuni-nè
cucuee chii gá Pablo xì-né inga ratu gà.
Doco cónì cándísâ-né, 21 vàchi nì cachi-nè:
—Icúmî nùhì ñuu Jerusalén ñà-coi yucán
quìvì nacava vicò sà-ìtúú. Doco primeru
Dios icúmî naxicocuîn yohó inga xichi
—nì cachi-nè, dandu nì ndaquìndèè-né xì
nècuàchìmà. Te nì nana tu-ne iin barcu iá
ñuu mà cuàhàn-nè. 22 Dandu nì sàà barcu
mà ñuu Cesarea, (te yucán nì nuu-ne),
mànuhù-né ñuu Jerusalén, nì casàhú-nè
xì nèhivì xí Jesús ndoó yucán, dandu nì
quee tu-ne cuàhàn-nè ñuu Antioquía. 23 Te
yucán nìsa ìa-ne iin ratu, dandu nì qui-
hin tu-ne ichì cuàhàn-nè ladu Galacia xì
ladu Frigia. Te ñuu ñuu nì nacàhin-ne nì
càhàn-nè xì nècuàchì nchícùn ichì Jesús, nì
nacuàhandee ini-nè nècuàchìmà.

Ñà-ndùá nì cuu na ní sàà Apolos ñuu Éfeso,
te nì càhàn-nè palabra ìì xí Dios

24 Daaní, ñuu Éfeso mà nì sàà stná
iin nècuàchì raza Judea nani Apolos.
Alejandría nduú meru ñuu-nè, te tùha

vàha-ne càhàn-nè sàhù. Te ináhá váha
stná-nè nansa nacání tutu ìì, 25 vàchi
cuàhà gá sànì dàcuàhá-né ichì Stoho-ndà
Dios. Te dìì gá stná ini-nè càhàn-nè
sàhù. Ñàyùcàndùá, claru chináhá-nè sàhà
ichì-yá. Doco cuisì ley xi Juan Bautista
nduá ináhá-nê. 26 Pues divi nècuàchìmà
nì quesaha-né cáhàn ndee-né xì nèhivì
sáhàn veheñùhu xi raza-nè ñuu Éfeso
mà. Te nì inini stná Priscila xì Aquila.
Ñàyùcàndùá nì tavà cuàán-ñané nì nacani
viì-né xì nècuàchìmà nansa meru iá ichì
Dios. 27 Daaní, después, nì cuni nècuàchìmà
yàha-ne nùù-xí ndé nduú ladu Acaya.
Te nsidaa hermanu (ñuu Éfeso mà), nì
cachi-nè:

—Ndiaha gá nú ni cúhùn-ní yucán.

Te nì tiaa stná-nè iin tutu cùhùn nuu
nèhivì xí Jesús ndoó ladu Acaya mà
ñà-cundua nùù nècuàchìmà. Daaní, de-
spués na sánì sàà nècuàchìmà yucán, cuàhà
gá nì nacuàhandee ini-nè nsidaa nèhivì
sànì nìhìtáhvì cunindisá ichì-yá. 28 Vàchi
nì càhàn stná-nè xì cuàhà tè-raza-nè Judea,
nì cahvi-ne libru ìì iníní-te, te ducán claru
nì quida-ne comprobar ana nduú Jesús,
ñà-divi rey ndiaha nani Cristu nduú-yá, te
ducán nì cundee-né nùù témà, iníní nsidaa
nèhivì.

19

Ñà-ndùá nì quida Pablo na ní ìa-ne ñuu Éfeso

1 Daaní, na iá ìì Apolos ñuu Corinto,
dandu nì quihin Pablo ichì nínu, nì yàha-ne
ladu yucù mà, te nì sàà-nè ñuu Éfeso. Yucán
nì ndacùhun tnahá-né xì itnii nècuàchì
dacuahá ichì Dios. 2 Te nì cachi-nè xì
nècuàchìmà:

—Na ní xinindisá-nsiá palabra xi Dios, ¿a
ní nìhìtáhvì stná-nsià cucumi-nsiá Espíritu
Ìì xí-yá?

—Còó —cachí nècuàchìmà— tàñáha
ga cundaà ini-nsì a ñá-ìá Espíritu Ìì, ò
ñá-còò-yá.

3 Dandu nì cachi Pablo xì-né:

—¿Ana dìquívì-xí nì ndacùcahan-né na
ní cuhiì-nsiá?

—Dàñùhù xi Juan Bautista nduá nì
cuhiì-nsí —nì cachi nècuàchìmà.

4 Dandu nì cachi Pablo:

—Ñà-ndáà ndùá, nìsa quida iì Juan mà
nèhivì na ní cuu-ne arrepentir. Doco nì
cachi stná-nè ñà-después icúmí quixi ana
cunihnu vàha ndisa ini-ndà, divi nduú Je-
sucristu.

5 Ñàyùcàndùá, na ní cundaà ini
nècuàchìmà nansa cachí Pablo, dandu
nì canduhiì sàà-né, doco vichi quìvì
Stoho-ndà Jesús nì ndacùcahan-né.
6 Dandu nì chitàndòó Pablo ndahà-né dìnì
nècuàchìmà, te nì quixi fuerte Espíritu
Ìì xí Dios ini anima nsidaa-né, te nì
dàcáhàn-yànè dàhàn sàà, te nì càhàn
stná-nè razón ndiaha nì quixi nùù Dios.
7 Te nsidaa nèhivì mà, ùxìn ùì tiàa nduú-né.

8 Dandu ùnì yòò nì ìa ga Pablo ñuu mà,
sáhàn-nè veheñùhu xi nècuàchì raza-nè, te
cáhàn-nè xì nèhivì yucán, nacání-né nansa
iá ichì ndé dàndàcú Dios, te dacáhàn-nè
nècuàchìmà ñà-nì cúnchícùn viì-né ichì-yá.
9 Doco dava-ne, cónì cúdîì ini-nè ley mà;
cónì cùní-nè cunindisá-néà, ñàyùcàndùá,
quini ga nì càhàn-nè xì nèhivì dìquì ichì-yá.
Sàhà ñà-jaàn nì nacoo Pablo nècuàchìmà, te
nì tavà cuàán-né nsidaa nècuàchì nchícùn
ichì-yá cuàhàn-nè vehe iin tiàa nani
Tiranno ndé nduú escuela. Te divi lugar
mà nì dàcuàhá-né nècuàchìmà nsìquívì.
10 Te ùì cuìà nì chinaha-nè nèhivì ducán.
Ñàyùcàndùá, nsidanicuú nèhivì ndoó ladu
Asia yucán, nì xinitnùhu-ne nansa iá razón
ndiaha xí Stoho-ndà Jesús, nècuàchì raza
Judea, xì stná nècuàchì dava ga, nsidaa-né
nì xinitnùhu-ne. 11 Te cuàhà gá milagru
fuerte nì sàhatahvì Dios nì quida Pablo.
12 Dècuèndè pañuelu xi-ne, ò ndé` sìcoto
itándiaa ìcà-né sáhàn nùù nècuàchì cuhí,
te ndúvàha-ne, te yúxìn stná ñà-malu ñuhú
ini-nè.

13-14 Doco yucán nì sandoo stná dava
tè-raza Judea xicánúú tavá xi ñà-malu. Ùsà
ñàní dèhe iin dùtù cusáhnû nani Esceva
nduú-te. Te nì quesaha-té xicánúú-te
ndácùcahan stná-te quìvì Jesús tavá-te
ñà-malu. Te dohó cachí-te xán: "Yùhù
ndácùcahín quìvì Jesús, divi ana cáhàn
Pablo sàhà-xí, te dandacuí nùù-ndá
ñà-quee-ndá, te cuahán-ndâ", cachí-te.
15 Doco (iin xichi) na ní quida-tè ducán,
dandu nì naxiconihí ñà-malu nùù-té,
cachá`:

—Yùhù ináhî Jesús, te ináhá stnáì ana
nduú Pablo. Doco nsiohó, còò cuenta qui-
hín nsiohó —cachá`.

16 Dandu tiàa inácáá-ñà anima-xi, nì
ndàvà-te nì ducùn ndàhà tnàhá-te xi témà,
te nì cundee-té nùù nsì-úsà tèmà, dècuèndè
nì dànácuèhè stná-te témà, te nì dàndiàchì

î-té sìcoto xi temà. Ñàyùcàndùá, nì cana-
coyo nsihi-tè vehe ma cuàhàn-te. 17 Ñà-jaàn
nduá nì cuu, te nì xinitnùhu stná nsi-
daa nèhivì ñuu Éfeso yucán, nècuàchì
raza Judea, xì stná nècuàchì dava ga.
Ñàyùcàndùá, yáha ga nì yùhí-nè, te chicá nì
ndenihi vàha stná-nè Stoho-ndà Jesús. 18 Te
cuàhà gá stná nècuàchì xiníndísá-xí-yâ, nì
quixi-ne nì nàhmà vate-né, nì dàtúi-ne falta
nì quida-ne. 19 Te cuàhà nècuàchì nì sanduu
nècuàchì tàtnà, nì catnii-ne tutu itúì ndé
itándiaa ñà-tàtnà xí-né vàxi-ne, te nì sahmi
nsihi-neà nùù nsidaa nèhivì. Te nì tavà
stná-nè cuenta nadaa xíndiaa nsidaa tutu
ma, te nì cundaà ini-nè nahi ùì dico ùxìn mil
(50,000) dìhùn plata ndiaá`. 20 Ducán fuerte
nì chindee Stoho-ndà Señor nì xìtià nihni
palabra xi-ya, te nì cucuahà-ñá.

21 Daaní, na ní nsihi nì cuu ducan, dandu
nì nacani ini Pablo cùhùn tu-ne ladu Mace-
donia xì ladu Acaya, dandu nùhù-nè ñuu
Jerusalén. Te nì cachi stná-nè:

—Nú sànì ìa chií ñuu Jerusalén yucán,
dandu xiñuhu cùhùn stnáì ñuu Roma.

22 Dandu nì càhàn-nè xì ùì nècuàchì
xinúcuáchí nùù-né nani Timoteo xì
Erasto, te nì techuún-né nècuàchìmà
ñà-màcòdònùù-né. Ñàyùcàndùá, nì quee
nècuàchìmà cuàhàn-nè ladu Macedonia,
doco Pablo, nì ndòo chii gá-nè nì ìa-ne ladu
Asia.

Nansa nì cuu cuahà sàhà ichì Jesús ñuu Éfeso

23 Quìvì yucán yáha ga nì cuu cuahà
sàhà ichì-yá. 24 Iin tiàa nani Demetrio nì
dàquésáhá xân. Chuun xi nècuàchìmà
nduú ñà-quidachuún-né xì plata,
quidávàha-ne vehe cuati tnaha vehe cahnú
yùù yócò Diana (iá ñuu yucán). Te divi
sàhà Demetrio mà cuàhà gá chuun nìsa
nihì maestru quidáchúûn stná xì plata mà.
25 Ñàyùcàndùá iin quìvì nì cana Demetrio
mà nsidaa maestru mà xì dava ga stná tiàa
tùha quidachuún nahi oficiu xi stná mà, te
nì cachi-nè xì nsidaa-té:

—Mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâ ñà-sàhà chuun
xi-nda yohó icúmí-ndá ñà-cuìcà-ndà,
ñánì. 26 Doco sànì xinì-nsia, te ò sánì
xinitnùhu-nsia nansa quidá iin tiàa nani
Pablo, cáhàn-nè xì nèhivì, cachí-nè
ñà-màdì dios ndisa nduú ñà-quìdáyúcún
ndahà nèhivì ñuhìví, cachí-nè, te ducán
sànì dacà-né cuàhà nèhivì ñuu-ndà yohó,
xì cuàhà stná nèhivì, inicutu ladu Asia
yohó. 27 Ñàyùcàndùá, vihini sàà stná
nèhivì cahíchì ini-nèndó sàhà chuun
quida-nda. Te màdì cuisì ñà-jaàn, vàchi
vihini sàà stná-nè cahíchì ini-nè veheñùhu
xi dios xi-nda Diana, te dandáñúhú stná-nè
tnùñuhu xí-ña, mate mii-ñá nduú ana cahvi
nsidanicuú nèhivì ladu Asia yohó, xì nsidaa
stná nèhivì inicutu ñuhìví. —Ducán nì
cachi Demetrio mà.

28 Ñàyùcàndùá, na ní nsihi nì inini
nècuàchìmà ñà-jaàn, dandu yáha ga nì
caxidà ini-nè, te nì càna ndee-né, cachí-nè:

—¡Ndiaha gá stoho-ndà Diana iá ñuu
Éfeso yohó!

29 Ñàyùcàndùá, nì candulocó nèhivì in-
icutu ñuu mà, te cuàhà gá nì cuu cuahà
sàhámà dècuèndè nì tnii-ne ùì compañeru
Pablo nani Gayo xì Aristarco. Nècuàchì ladu
Macedonia cutnáhâ xi Pablo nì quixi-ne
ichì nduú nècuàchìmà. Dandu nsidaa
nèhivì cuáhà yucán, ñuhú-né nècuàchìmà
carrera cuàhàn-nè, nì caquìhvi-ne ini lugar
cahnú ndé natácá nèhivì ñuu mà. 30 Te
Pablo, nì cuni stná-nè quìhvi-ne càhàn-nè
xì nèhivì mà, doco compañeru-nè nchícùn
stná xì ichì Jesús, cónì sáha-ne lugar.
31 Te dava stná tè-xídandacú ladu Asia mà,
ndoó vàha stná-te xi Pablo, ñàyùcàndùá nì
dàsáà-te iin razón nùù-né, sacúndáhvî-te
ñà-màsà quíhvi-ne lugar yucán. (Sàhà
ñà-jaàn nduá cónì quíhvi-ne.)

32 Doco ini lugar mà, iin-ni cána ndee
nèhivì cuáhà mà, mate tucu tucu xícachi
iin iin-ne, te ñà-yáha guá sànì nacuidà
nsidaa-né, ñàyùcàndùá chicá cuàhà-né ni
cónì sáha tnùní ini-nè índù chuun nì nat-
aca-nè yucán. 33 Daaní, dava tè-raza Judea,
nì chindaha-té iin tnaha-tè nani Alejan-
dro ñà-nì mácuììn-nè nùù nsidaa nèhivì
cuáhà mà. Te nì ndàhì dava nèhivì mà
xì Alejandro mà ñà-nì cáhàn-nè xì nsi-
daa-né. Ñàyùcàndùá, nì dànáhà ndahà-né
áma mácùndoo dadí nècuàchìmà, vàchi
cuní-nè càhàn-nè sàhà mii-né xì sàhà com-
pañeru-nè nì cùí. 34 Doco nèhivì cuáhà mà,
na ní xinitnùhu-ne ñà-iin nècuàchì raza
Judea nduú nècuàchìmà, dandu iin-ni nì
càna ndee nsidaa-né, cachí-nè:

—¡Ndiaha gá stoho-ndà Diana iá ñuu
Éfeso yohó! —cachí-nè. Te iin-ni nì càna
fuerte nsidaa-né ducán nahi ùì hora.

35 Daaní, por fin nì nìhì tè-ndùú secretariu
ñuu mà nì nachindoo dadí-te nèhivì cuáhà
mà. Dandu nì cachì-te xi-né:

—Mii-nsiá nècuàchì ñuu-ndà Éfeso
yohó, ¿amádi sà-ìnáhá-nsiâ ñà-nsidanicuú

nèhivì sànì xinitnùhu nansa quida-nda ñuu
yohó, ndiaá-ndà vehe stoho cahnu-nda,
divi mii-ñá ní quee ndè ansivi nì nacava-ñà
ndé` yohó? 36 Pues (ináhá-nê), te mà cùì
cáchí-nè có-ndùá ñà-ndáà. Ñàyùcàndùá,
ndiá ìcà-nsiá cundoo sahnú-nsiá, te
màdìá quida cuahà-nsiá ducán. 37 Vàchi
nècuàchì nì tnii-nsia ndacá-nsiá vàxi
yohó, cónì quìdá quini-ne xì veheñùhu
xi-nda, ni cónì cáhàn quini-ne dìquì
dios xi-nda. 38 Ñàyùcàndùá, nú cuní
Demetrio xì compañeru-nè canicuàchi-ne
sàhà iin nèhivì, dandu ni cúhùn-nè
nùù juez ndoó ñuu yohó, te yucán ni
canícuàchi stnahá-né sàhà-né. 39 Te nú
iá gà chuun xi-nsia vichi, dandu xiñuhu
nataca-ndà ndatnuhu víi-nda ñà-ndùú ichì
ley. 40 Vàchi vichi sàndòò-ndà tìxi peligru
canicuàchi gobiernu sàhà nsidaa-nda,
vàchi vihini cutuxi ini-nè ñà-cuàhàn-ndà
daquésáhá-ndá iin revolución nduá, te mà
náníhì tnùní gà ini-ndà nansa cachi-ndà
xì-né ndía dìsáhà-xí nì cuu cuahà guá vichi.
41 Ducán nì cachi tè-ndùú secretariu mà,
dandu nì dànácuîtià nsihi-tè nèhivì mà.

20

Nansa nì sàhàn Pablo ladu Macedonia xì ladu Grecia

1 Daaní, na ní nsihi nì cuu cuahà mà,
dandu nì cana Pablo nsidaa nèhivì xí
Jesús ndoó yucán, te nì nacuàhandee
ini-nè nècuàchìmà. Dandu nì ndaquìndèè
stnahá-né, te nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè
ladu Macedonia. 2 Te yucán nì nacàhin-ne
cuàhà ñuu, te nì càhàn cuàhà-né xì
nècuàchì hermanu ndoó yucán sàhà-ñá
chicá ni cúníhnú vàha ini-nè mii-yá. Dandu
nì quee-ne cuàhàn-nè chicá nùù-xí ndè
ladu Grecia. 3-4 Te yucán nì ìa-ne ùnì yòò.

Doco na meru cuàhàn-nè quihin-ne
barcu nùhù-nè ladu Siria nì cùí, dandu
nì xinitnùhu-ne ñà-sànì ndatnuhu tè-raza
Judea, cuní-te cahnì-ténê. Ñàyùcàndùá,
nì naxicocuîn ini-nè, nì quihin-ne ichì
cuàhàn-nè nayàha-ne ladu Macedonia,
dandu nùhù-nè ladu Asia. Te ichì mà
cutnáhâ stná-nè xì iin nècuàchì ñuu Berea
nani Sópater, xì stná ùì nècuàchì ñuu
Tesalónica nani Aristarco xì Segundo. Te
cuàhàn stná iin nècuàchì ñuu Derbe nani
Gayo, xì stná Timoteo, xì stná ùì nècuàchì
ladu Asia nani Tíquico xì Trófimo. 5 Pues
nsidaa compañeru Pablo mà, idónuu-né nì
sàà-nè ñuu Troas. Te yucán nì cucuìta-ne
ndiatú-né sàà stná Pablo xì yùhù. 6 Daaní
nsiùhù tu, na sánì yàha vicò xixí-né pan
có-ndùtáchí, dandu nì nana-nsi barcu ñuu
Filipos. Te ùhùn quìvì nì xìca-nù mar
dècuèndè nì sàà-nu ñuu Troas. Yucán nì
nacuatnahá-nsí xì nècuàchì cuàhàn cueé
mà. Te ùsà quìvì nì cuee-nsì nì sandoo-nsi
yucán.

Nansa nì natiacu iin tèchii ñuu Troas na ní nacava-tè nùù iin vehe idótnahá

7 Quìvì primeru semana nì nataca nsi-
daa nècuàchì nchícùn ichì Jesús, te nì
cudiní-né. Dandu nì càhàn Pablo xì-né
ñà-ndùú palabra xi Dios, dècuèndè dava
ñùu nì càhàn-nè, vàchi dàtnàà inga quìvì
icúmí-nê quihin tu-ne ichì. 8 Te cuàhà ñuhu
tnúù nihni ndé ndoó-nsí cuartu dìquì-xì
mà. 9 Te nùù iin ventana xan ma iá
stná iin tèchii nani Eutico. Doco sádì
vàhná-te ñà-nì cucaní guâ hora cáhàn
Pablo. Sàhà ñà-yùcán nì quìdì naà-té, te nì
naxiconihí-te nì nacava-tè dècuèndè pisu
ùnì. (Ñàyùcàndùá, nì nuu nèhivì mà) nì
ndanihi-nète, doco sànì xìhì-te. 10 Dandu nì
nuu stná Pablo ndé indúhu-té, te nì numi
nihni-nète, te nì cachi-nè:
—Màsà yúhî-nsià, vàchi itiácù-te.
11 Dandu nì nana tu nsidaa-né, te nì cax-
ixi-ne. Te caní tiempu nì ndatnuhu gá
Pablo xì-né dècuèndè nì tùinuù, dandu ní
quihin Pablo ichì cuàhàn-nè. 12 Doco tèchii
ma, ndacá nèhivì mà-té mànuhù, vàchi sànì
natiacù-te, te ñàyùcàndùá nì cudiì gá ini
nsidaa-né.

Nansa nì yàha Pablo ndè ñuu Mileto

13 Daaní, nsiùhù, nì sàcòdònùù-nsí nùù
Pablo, nì quihin-nsi barcu cuàhàn-nsì
ñuu Asón, vàchi sànì ndatnuhu sahnú-nsí
xì Pablo ñà-nacuaca-nsinè yucán, vàchi
cuní-nè cacasahà-né cùhùn-nè ichì
mà. 14 Sàháyùcàndùá, ñuu Asón mà nì
nacuatnahá-nsí xì-né. Dandu divi barcu
mà nì sàhàn ndàà-nsì chicá nùù-xí ndè ñuu
Mitilene. 15-16 Daaní, inga quìvì nì quihin tu
barcu mà ichì cuàhàn-nu xi-nsí ndè yatni
ñuu Quío. Dandu inga quìvì nì sàà-nsì
ladu Samos, te después nì sàà stná-nsì
ñuu Trogilio. Yucán nì quetatu chii-nsí.
Dandu inga quìvì nì yàha uun-nsi ñuu
Éfeso, nì sàà-nsì ñuu Mileto. Vàchi ducán
nì nacani ini Pablo quida-nsi ñà-có-cùní-nè
cucuee-nè ladu Asia mà, vàchi yáha ga
cuní-nè nasaa-nè ñuu Jerusalén antes
nacava vicò Pentecostés.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo xì nècuàchì inúù chuun xi Jesús ñuu Éfeso

17 Daaní, na ndoó-nsí ñuu Mileto, dandu
nì techuún Pablo iin razón cuàhàn ñuu
Éfeso, caná-né nècuàchì sahnú inúù chuun
xi Jesús ñà-quixi-ne. 18 Te na ní caque-
saa-nè, dandu nì cachi Pablo xì-né:

—Mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâ modo xi, nansa
quidé dècuèndè quìvì primeru nì quesaì
ladu Asia yohó; te ináhá stná-nsià nansa
nìsa quide inicutu tiempu nìsa ìe cutnáhî
xì-nsiá, 19 xinúcuáchî nùù Stoho-ndà Señor.
Vàchi cónìsá ìa cuadúì. Dècuèndè nìsa
sacu stnáì cuàhà xichi sàhà-nsiá. Te cuàhà
gá vida nì yàhi nì quida tè-raza Judea
na ní candatnuhu-té ñà-dandáñúhú-tê
yùhù. 20 Te ináhá stná-nsià ñà-cónì
chídèhî ni-iñàha cunduu ñà-vàha xi
anima-nsià. Còó, vàchi nsidaámà nì
cachitnùhi xì-nsiá. Cuàhà gá nì chinahì
mii-nsiá na ní nataca-ndà iin-ni xaan, te
na xicánúú stnáì dacuahí-nsià dècuèndè
vehe-nsia. 21 Nsidanicuú nèhivì nì càhàn xì´,
a ducán xínduu-ne nècuàchì raza Judea, te
ò nècuàchì inga raza, doco claru nì cachì
xì-né ñà-ndìá ìcà-né cuu-ne arrepentir
nùù Yua-nda Dios, te cunihnu vàha ini-nè
Stoho-ndà Jesucristu.

22 'Pues vichi, yáha ga dansíhi anímè
ñà-nùhù-tui ñuu Jerusalén, mate
có-cùndáà inì nansa cuu xí yucán. 23 Cuisì
ináhî ñà-yòhó: cada sáì iin ñuu, dandu
cachí Espíritu Ìì xí Dios ini anímè ñà-ìcúmî
cundiadì, te ò ndohi yucán. 24 Doco
có-nàcání inì sàhámà, vàchi có-ndùlócô
guè sàhà vida xi, mate ni cahní-te yùhù.
Cuisì cunî daxínu vìì´ chuun icúmî, dandu
cudiì inì. Vàchi cunî quide cumplir chuun
nì nìhí nùù Stoho-ndà Jesús ñà-càhìn xì
nèhivì ñà-ndùú razón ndiaha sàhà gracia xi
Dios.

25 'Cunaha-nsiá, mahì mii-nsiá nì xìcanui
cáhìn palabra sàhà ñuhìví ìì xí Dios.
Doco vichi, ináhî mà cúnístnàhá gá-ndà.
26 Ñàyùcàndùá, dohó cachî xì-nsiá vichi:
nú ni sáà ndañuhu anima iin-nsia, yùhù
mà cúnsídá cuàchi guè, 27 vàchi sànì
dàcuàhí mii-nsiá nsidaa ñà-ndùá nì cachi
Dios quida-nda, cónì chídèhî ni-iyuhu
razón mà. 28 Sàháyùcàndùá, cundiaa
vàha-nsia mii-nsiá, te cundiaa vàha
stná-nsià nsidaa gá nèhivì xí Dios, vàchi
nahi iá chuun ndiaá-ndà rìì, ducán iá
stná chuun icúmí-nsiâ nùù Espíritu Ìì xí
Dios. Ñàyùcàndùá, cunuù víi-nsiá nèhivì
xí-yá, vàchi xì nìì-yá sànì dànáà-yá sàhà
nsidaa-nda sàhà ñà-cunduu-nda nèhivì
xí-yá.

29 'Yùhù ináhî, nú sàcuàhìn, dandu icúmí
ndecoyo tiàa dana cuni dacà xì dìnì-nsiá.
Na quidá quisì íhì, có-dàcácu-sì rìì, ducán
quida stná nècuàchìmà xì-nsiá. 30 Te nùù
nsidaa stná mii-nsiá icúmí dava nèhivì
quesaha stná-nè chináhá stnahá-né iin
ñà-tnùhù áma cúnchícùn stná-nsià ichì
mii-né. 31 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá cun-
doo tùha-nsia, te nsinuu ini-nsià nansa
nì quide, vàchi ùnì cuìà nì ìe xì-nsiá, te
nicanicuahàn nìsa chinahì mii-nsiá; ndui te
ñuú nìsa cahìn xì-nsiá, ndè nìsa sacu stnáì
sàhà-nsiá.

32 'Pues vichi ni ndóo-nsia xì Dios, te ni
cúndiáá-yànsià, ñánì. Te ni cúnchícùn-nsià
palabra sàhà gracia xi-ya, vàchi nú ni
cúndéhe-nsiá palabra mà, dandu sàà-nsià
cunindisá víi-nsiá, te ducán cundiatú
stná anima-nsià ñà-vàha ndiaha xí-yá, te
nìhìtáhvì stná-nsià cutnahá-nsiá xì nsidaa
gá ana sànì ndoo anima-xi nì quida-ya.

33 'Yùhù, ni-iin biene xi ni-iin nèhivì
cónì xíhoé, ni plata xi-ne, ni oro xi-ne,
ni sìcoto xi-ne. 34 Còó, vàchi ináhá-nsiâ,
xì ndahí nìsa quidachuín, te ducán
nìsa tùi ñà-ndùá nìsa itiacu-nsì. 35 Sànì
xini-nsià nsidaa ñà-ndùá nìsa quide,
te sàhámà vàtùni cundaà inì-nsia ndiá
ìcà nsidaa-nda quidachuun-nda, dandu
nìhì-ndà nansa chindee stná-ndà ana iá
necesidad xi. Te xiñuhu nsinuu stná
inì-nsia palabra nì cachi Stoho-ndà Jesús
na ní cachi-yà: "Chicá cundiatú anima-ndà
ñà-dacútâhvì-ndà iñàha, te màdìá cutahvì
mii-ndañá".

36 Daaní, nì nsihi nì cachi Pablo ñà-jaàn,
dandu nì sàcuìtasisi nsidaa-né, te nì xìcàn
tàhvì Pablo nùù Dios. 37 Dandu cuàhà
gá nì casacu nsidaa-né, te nì numi ni-
hni stnahá-né, te nì tutuyuhu stnahá-né
nùù-né, 38 vàchi yáha ga nì nàcùndoo nsi-
daa-né tnùnsí ini ñà-nì cachi Pablo mà cúní
stnàhá gá-nè. Dandu nì sàndaca ichi-ñánê
dècuèndè nùù barcu.

21

Nansa mànuhù Pablo ñuu Jerusalén

1 Nì nsihi nì ndaquìndèè-nsí xì nèhivì
yucán, dandu nì quihin barcu mà ichì
cuàhàn-nu. Primeru nì yàha ndaà-nu ndè
ñuu Cos. Dandu inga quìvì nì sàà-nsì ñuu
Rodas, te después nì sàà-nsì ñuu Pátara.
2 Yucán nì xini-nsì iin barcu icúmí cùhùn

ladu Fenicia. Ñàyùcàndùá, yutnù yucán
nì nana-nsi cuàhàn-nsì. 3 Te na ní xini
xìcà-nsí ñuu cahnú mahì mar nani Chipre,
dandu nì yàha-nsi iin ladu, te ladu ìtní-nsì
nì ndòo ñuu mà. Dandu nì sàà-nsì ladu
Siria. Meru ñuu ndé nì sàà barcu mà
nùù ñuhù nani ñuu Tiro, te divi lugar mà
cuàhàn nuu carga xi-nù. 4 Te yucán nì
ndacùhun tnahá stná-nsì xì nèhivì xí Jesús;
ñàyùcàndùá, ùsà quìvì nì sandoo-nsi xì-né
mà. Dandu nì dàcáhàn Espíritu Ìì xí Dios
dava nècuàchìmà, te nì cachi-nè xì Pablo
ñà-màsà cúhùn-nè ñuu Jerusalén. 5-6 Doco
na ní nsihi ùsà quìvì mà, dandu nì quihin
tu-nsi ichì cuàhàn-nsì, te nì sàndaca ichi
nsidaa nècuàchìmà nsiùhù, tiàa xi ñahà xì
stná dèhe-ne, nsidaa-nsí nì sàhàn-nsì orilla
ñuu mà dècuèndè yuhù mar. Te yucán nì
sàcuìtasisi-nsí nì xìcàn tàhvì-nsí nùù Dios,
dandu nì ndaquìndèè tnàhá-nsí, te nì numi
nihni stnahá-nsí. Dandu nì nana nsiùhù
barcu mà, te mànuhù nècuàchìmà vehe-ne.
7 Daaní, nì quee barcu mà ñuu Tiro, te
nì xìca-nù mahì mar ndè ñuu Tolemaida.
Yucán nì nuu-nsi, te nì casàhú-nsì xì
nècuàchì hermanu ñuu mà. Te iin quìvì-ní
nì cuee-nsì yucán. 8 Dandu inga quìvì nì qui-
hin tu-nsi ichì cuàhàn-nsì, Pablo xì nsiùhù
nècuàchì cutnáhâ xí-nê, te nì sàà-nsì ñuu
Cesarea. Te yucán cuàhàn-nsì vehe Felipe
cundoo-nsi. Te Felipe mà nduú iin nècuàchì
nùù ùsà tiàa (nìsa dasàn xì ración), doco
vichi xicánúú stná-nè cáhàn-nè xì nèhivì
ñà-ndùú palabra sàhà Jesús. 9 Te cùmì
dèhe yoco-né ndoó xínduu señorita, te
sànì nìhìtáhvì stná nsìcúmìá cachitnùha
razón xi Dios. 10 Pues divi vehe nècuàchìmà
nì sandoo-nsi itnii quìvì. Dandu yucán
nì sàà stná iin tiàa nì quixi ladu Judea
nani Agabo. Te tùha stná-nè cachit-
nùhu-ne razón xi Dios. 11 Te nì tnàtuu-ne
nùù-nsí, nì ndaxin-né siuhmatìxi Pablo,
dandu nì suhni-nèà sàhà-né xì ndahà-né, te
nì cachi-nè:

—Dohó cachítnùhu Espíritu Ìì xí Dios:
"Tiàa dìsiúhmátìxi-xi yohó, icúmí stná-nè
cunuhni-nè quida tè-raza Judea ñuu
Jerusalén, dandu yàha-ne ndahà tè-inga
ñuu".

12 Ñàyùcàndùá, na ní cachi-nè ducán,
dandu nsiùhù xì stná nècuàchì ñuu Cesarea
mà, nì sacundahví-nsì nùù Pablo ñà-màsà
cúhùn-nè ñuu Jerusalén. 13 Doco nì cachi-nè
xì-nsí:

—Màsà cuácú gá-nsià, vàchi yáha ga
cuí sentir ñà-quìdá-nsiá ducán, vàchi
dispuestu ié` màcùnuhnì ñuu Jerusalén,
mate dècuèndè nì cùí stnáì yucán sàhà
Stoho-ndà Jesús —nì cachi-nè.
14 Pues sàhà-ñá mànìcùí cadi-nsì nùù-né,
còò ni-iñàha ni cachí gà-nsì, cuisì ní
cachi-nsì:

—Dios cachi-yà.

15 Daaní, nì nsidayucun-nsì carga xi-nsi
cuàhàn-nsì ñuu Jerusalén. 16 Te nì cutnahá
stná-nsì xì iin ùì nècuàchì xiníndísâ ndoó
ñuu Cesarea mà cuàhàn-nsì, te (nì sàà-nsì
ñuu Jerusalén) ndè vehe iin nècuàchì nì
quixi ñuu Chipre nani Mnasón. Mii-né,
sàcàní quìvì nchícùn stná-nè ichì Jesús, te
divi vehe-ne nduú ndé cundoo-nsi.

Nansa nì sàhàn Pablo nì ndatnuhu-né xì Jacobo

17 Daaní, na ní sàà-nsì ñuu mà, dandu
nì casàhú-nsì xì nècuàchì hermanu ndoó
yucán, te nì cudiì ini-nè ñà-sànì sàà-nsì.
18 Daaní, inga quìvì cuàhàn-nsì xì Pablo
dècuèndè ndé iá Jacobo. Te yucán sànì
nataca stná nsidaa nècuàchì sahnú inúù
xì nèhivì xí Dios. 19 Dandu nì casàhú
Pablo xì nècuàchìmà, te nì nacani nsihi-ne
nansa nì cuu na ní sàhàn-nè ñuu xìcà, te
(nì quida-ne chuun ìì xí Dios), te ndiaha
gá nì chindee-yánè yucán. 20 Daaní, na
ní nsihi nì inini nècuàchìmà, dandu nì
naquimanì-néyà, te nì cachi-nè xì Pablo:

—Ñánì, sàxìní-nî ndoó cuàhà mil
nècuàchì raza-ndà xiníndísâ ichì-yá.
Te nsidaa-né, nchícùn viì-né ley xi
Moisés. 21 Doco cachí cuentu sàhà mii-ní
ñà-chìnáhà-ní nècuàchì raza-ndà ndoó
inga ñuu ñà-màsà quíhín casu gà-nè
sàhà ley mà, ni có-xìñùhù gá màcùtuu
seña xi Dios ìcà dèhe-ne, ni có-ndìá
ìcà stná-nè chivàha ga-nè estilu xi
raza-ndà. 22 Ñàyùcàndùá ¿ndíà quida-nda?
vàchi icúmí nèhivì nataca-nè nú sànì
xinitnùhu-ne iá-nî yohó. 23-24 Chicá vàha
dohó quida-ní. Cundaca-ní cùmì tiàa
ndoó yohó sànì saquin xì iin compromisu
nùù Dios, te cùhùn-nsià nduhiì-nsiá
(nacua cachí ley xi-nda), te quida-ní chii
gastu sàhà-né. Dandu después dàté tehe
dìnì-né. Vàchi nú ducán ni quida-ní, dandu
vàtùni cundaà ini nèhivì cuentu uun nduá
ndatnúhú-nê sàhà-ní, vàchi (cuninùù-né)
quidá víi-ní, te chívàha viì-ní ley xi-nda.
25 'Doco nsidaa nècuàchì inga raza yucán,
còó; sànì dàsáà-ndà iin carta nùù-né ndé
cachí-ndà ñà-còò necesidad chivàha-ne ley
mà, cuisì ñà-màsà cáxi-né ñà-nì sàcùndoo

nùù yùù yócò, te màsà cúxí stná-nè nìì,
nì màsà cáxi-né cuñu quisì nì sàhná uun,
nì màsà cóó-né xì nècuàchì cónì nándàhà
xì-né —nì cachi Jacobo.

Nansa nì catnii-tè Pablo na iá-nè veheñùhu cahnú

26 Daaní, nì saca Pablo nsì-cúmì tiàa ma,
te nì quee-ne inga quìvì nì casahàn-nè
ñà-nsidandoo nsidaa-né mii-né nacua
cachí ley xi-ne. Dandu nì quìhvi-ne
veheñùhu cahnú, nì cachitnùhu-ne nadaa
ga quìvì cunihìì-né, dandu después cuàha
iin iin-ne quisì cunduu promesa xi-ne.
27 Ùsà quìvì nduú tiempu (cunihìì-né). Te
sàdaaní xìnu quìvì mà, dandu dava tè-raza
Judea nì caquixi ladu Asia, nì xinì-te Pablo
na iá-nè veheñùhu ma. Ñàyùcàndùá nì
quesaha-té nì nsida tontó-te nèhivì cuáhà
yucán. Nì catnii-tè Pablo, 28 te nì càna
ndee-té, cachí-te:

—Mii-nsiá tè-raza-ndà Israel, chindee-nsiá nsiùhù, vàchi divi tèyòhó nduú tiàa cáhàn guá dìquì-ndà ñà-có-ndiàá raza-ndà, cachí-te, ni có-ndiàá stná ley xi-nda, te ni có-ndiàá gà stná veheñùhu yohó, cachí-te. Te ducán chináhà-te nèhivì inicutu. Te màdì sàhà cuisì ñà-jaàn nduá; còó, vàchi nì saca stná-te iin tè-raza sìquini nì quìhvi-tè xì témà veheñùhu yohó. Ñàyùcàndùá, sànì cuchicuehe ñà-ìì icúmí vehe ìì yohó.

29 Ducán nì cachi tèmà, vàchi antes nì cax-
inì-te xicánúú Pablo ñuu mà cutnáhâ-né xì
iin nècuàchì ñuu Éfeso nani Trófimo, (iin
nècuàchì inga raza). Te nì catuxi inì-te
ndacá stná Pablo tiàa ma nì sàhàn ini ve-
heñùhu cahnu-ma.

30 Ñàyùcàndùá nì nacuidà nsidaa nèhivì
inicutu ñuu mà, nì dàyáà-nè vàxi-ne
nì nachitu-né. Te ñuhú nihni-ne Pablo
nì tavà-né nècuàchìmà fuera veheñùhu
cahnu-ma, te vichi duha nì nacadi nsihi-ne
yehè patiu mà. 31 Meru nandúcú-nê modo
nansa cahnì-né Pablo, dandu nì sàà razón
nùù comandante coronel ñà-sànì nacuidà
sàstnùhù nsidaa nèhivì ñuu Jerusalén
mà. 32 Dandu nì nacuaca comandante mà
cuàhà soldadu xì stná capitán xi-ne, te
nì dàyáà-nè xì-té cuàhàn-nè ndé quidá
cuáhà guá nèhivì. Te na ní xini nèhivì
mà vàxi comandante xì soldadu mà,
dandu nì cucuìta ìì-né, cónì cání gá-nè
Pablo. 33 Dandu nì tnàtuu comandante nì
dàndàcú-né nùù soldadu xi-ne ñà-nì tnìí-te
Pablo, te màcùnuhni-nè xì ùì cadena.
Dandu nì ndàcàtnùhù-né nùù nèhivì cuáhà
mà:

—¿Ana nduú tiàa yohó, te ndíà nì quida-tè?

34 Doco nèhivì cuáhà yucán, cána
ndee-né; tucu tucu cachí iin iin-ne, mànìcùí
cundaà ini comandante nansa ndisa iá
chuun ma ñà-cána guá nècuàchìmà.
Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú-né nùù soldadu
xi-ne ñà-nì cúndácá-te Pablo nùhù ini
vehe cahnú-te. 35 Sàhámà, ndacá témàné
nì nasaa vehe-tè, cuàhàn-te nana-tè cuaì.
Doco ñà-dana guá ndoó nèhivì cuáhà mà,
ñàyùcàndùá fuerza nì sàcùnsida-tè Pablo
nì nana, 36 vàchi nchícùn chitu nsidaa-né,
cána-ne, cachí-nè:

—Cahnì-ndà tè-jaàn chicá vàha.

Nansa nì càhàn Pablo sàhà mii-né nùù nèhivì cuáhà

37 Daaní, na meru cuàhàn soldadu mà
dayáha-tè Pablo ini vehe cahnú-te, dandu
nì cachi-nè xì comandante coronel yucán:

—¿A iá permisu càhàn tií xì-ní?

Dandu nì cachi-nè xì Pablo:

—¿A túha stná-ní càhàn-ní dàhàn
griegu? 38 ¿A có-ndùù-ní tè-ñuu Egipto nì
quida revolución daa, te nì idònùù-ní nùù
cùmì mil tè-tèhìì nì saca-níte cuàhàn-nsia
yucù?

39 —Còó —cachí Pablo—, yùhù, tè-raza
Judea nduí. Meru ñui nduú ñuu Tarso iá
ladu Cilicia. Tiàa iá derechu-xi nduí; te ñuì
mà, có-ndùú stná iin ñuu tii. Ñàyùcàndùá
sacúndáhvî nùù-ní áma táxí-nî permisu
càhìn xì nèhivì cuáhà yohó —nì cachi-nè.

40 Dandu nì sàha comandante mà lugar
càhàn-nè. Ñàyùcàndùá, nì ndacuiin-nè
nùù cuaì mà, te nì dànáhà ndahà-né ñà-nì
cúdádî nsidaa nèhivì mà. Te na ní ndu-
dadí nsihi nècuàchìmà, dandu nì càhàn-nè.
Doco puru dàhàn (nèhivì ñuu mà) nì
càhàn-nè, divi dàhàn hebreu, te dohó nì
cachi-nè:

22

1 —Mii-nsiá nècuàchì sahnú, xì nsidaa gá
stná ñanì dava ga, cunini-nsia cuàhìn càhìn
sàhà mií —nì cachi Pablo.

2 Dandu nèhivì cuáhà yucan, na ní cun-
daà ini-nè ñà-divi dàhàn mii-né cáhàn stna
nècuàchìmà, dandu chicá nì cudadí-né. Te
nì cachi gà Pablo:

3 —Yùhù, iin nècuàchì raza Judea nduí.
Ñuu Tarso iá ladu Cilicia nduú lugar ndé

nì tùinuí ñuhìví, doco ñuu yohó nì sah-
nui. Te maestru Gamaliel nduú ana nìsa
dacuaha-xí. Ñàyùcàndùá, nì dàcuàhá vàhi
nsidaa ñà-ndùá cachí ley xi xìì-ndà, vàchi
yáha ga nìsa cunì chivàha vií ley xi Dios,
divi nacua cuní stná mii-nsiá vichi.
4 'Daaní, nì quesahí dandohó stnáì
nècuàchì nchícùn ichì Jesús. Tiàa te ñahà
nìsa chicuhnì, te nìsa chicadì-nè; dècuèndè
cui stná-nè nìsa cunì. 5 Ináhá dùtù cusáhnû
ndoó vichi, xì stná nsidaa nècuàchì sahnú
dandacú, vàtùni cachi stná-nè nansa nìsa
quide nú ni cúcáhán-nê, vàchi ináhá-nê
(vida xi). Te divi nùù mii-né nì nìhí tutu
nduú orden ñà-cunihi cùhùn nùù nècuàchì
raza-ndà ñuu Damasco. Ñàyùcàndùá, nì
quihin ichì ñuu mà cuàhìn tnii nsihi nèhivì
xí Jesús (ndoó yucán), te chicuhnì-nè
cundaqui-nè ndixi ñuu-ndà yohó sàhà
ñá-ndoho stná-nè nì cahín.
6 'Ñàyùcàndùá, xiqué cuàhìn (ichì mà). Te
nahi càxíhúì nì sandua na sá-ìtúú sàì ñuu
Damasco mà, dandu nanàá nì natnuù ni-
hni inicutu ndé cuàhìn; dècuèndè dìquì-xí
ansivi nì quixi nduà luz mà. 7 Te hora
mà nì nàcasín, te nì tiacuì cáhàn iin ana
cáhàn xì´, cachí-yà: "¡Saulo, Saulo! ¿Índù
chuun nchícùn-ní yùhù quida quini-ní xì´?"
8 Dandu yùhù, nì cachì xì-yá: "¿Ana nduú
mii-ní, Señor mío?" Te nì cachi tu-ya:
"Jesús de Nazaret nduí, divi ana dan-
doho-ní", nì cachi-yà. 9 Doco compañeruì,
mate ní xini-nè ñà-tnúù luz mà, te nì cayùhí
cuàhà-né, doco cónì tiàcú-nè ñà-ndùá nì
cachi-yà xì´. 10 Dandu nì cachì xì-yá: "¿Ndíà
nduá cuní-nî quide, Señor mío?" Dandu
nì cachì-tu-ya xì´: "Ndacuiìn-ní, cuahán-nî
ñuu Damasco, te yucán icúmí-nî ndacu
nuù-ní ñà-ndùá sànì chitnùní inì quida-ní",
nì cachi-yà. 11 Doco cunaha-nsiá, ñà-fuerte
guá nì tnùù ndiaha nì xinì mà, ñàyùcàndùá
nì ndañuhu vista xi. Te sàhà-ñá có-tùínúì´,
ñàyùcàndùá nì sàcùtnii ndahà tnahí xì
compañeruì, te nì saca-ne yùhù cuàhàn-nsì
ndè cachi nì sàà-nsì ñuu Damasco mà.
12 'Te divi ñuu mà iá iin tiàa nani Ananías.
Iin nècuàchì cahvi xi Dios nduú-né, te
chívàha viì-né ley xi-ya. Ñàyùcàndùá,
nsidaa nècuàchì raza-ndà ndoó yucán,
ndeníhí vàha stná-nè nècuàchìmà. 13 Pues
divi nècuàchìmà nì sàà nì sàcuììn nùí,
te nì cachi-nè xì´: "Ñánì Saulo, nda-
coto-ní, natùinuù-ní vichi, cachî xì-ní",
nì cachi-nè. Dandu luegu nì natùinuì´, te
vàtùni nì xinì mii-né. 14 Dandu nì cachi-nè
xì´: "Mii-yá nìsa cahvi xìì-ndà, dècuèndè
sànaha nì chitnùní ini-yà ñà-cundaà inì-ní
sàhà-yá, te nìhìtáhvì stná-ní cuninùù-ní
mii-yá único ana ndàcuisì inì-xi, divi Jesús,
te cunini stná-ní cáhàn-yà. 15 Ñàyùcàndùá,
vichi icúmí-nî càhàn-ní sàhà-yá xì cuàhà
nèhivì, te nacani-ní xì-né ñà-ndùá nì
xinì-ní, te nì tiacù-ní. 16 Pues vichi, sà-ìá,
ndacuiìn-ní, te cuahán-nî cuhiì-ní, ndacùc-
ahan-ní quìvì Stoho-ndà Señor, dandu
ndoo cuàchi anima-ní", nì cachi Ananías
mà xì´.
17 'Daaní, después nì nsiaì ñuu Jerusalén
yohó, te nì sàhìn veheñùhu cahnú. Te
na ié` yucán xícàn tàhví nùù Dios, dandu
nì dàcùní-yà yùhù iin seña xi-ya. 18 Nì
xinì mii-yá, te cachí-yà xì´: "Dansíhi-ní,
te quee yàchì-ní ñuu Jerusalén yohó, vàchi
nècuàchì ñuù-ní yohó, mà cúníndísâ-né
ñà-ndùá cachì-ní xì-né sàhí". 19 Dandu nì
naxiconihí nùù-yá, cachî: "Señor mío, nsi-
daa nèhivì, sà-ìnáhá-nê nansa nìsa quide
antes, nìsa nacàhin veheñùhu tnií nècuàchì
xiníndísá-xí-nî, te sadî-nè vehecàa, te nì
sahnì cuìí stnáì-nè. 20 Stná nèhivì xí-nî
nani Esteban, testigu nì sanduu stnáì na
ní sahnì nèhivì-né, te nì xìtià nìì-né. Ni
cuí-nè, nì cachi stnáì. Dècuèndè nì san-
diaì sìcoto xi nèhivì nì sahnì xì-né mà".
21 Dandu mii-yá, nì cachi-yà xì´: "Quee-ní
yohó, vàchi icúmî techuín mii-ní cùhùn
xìcà-ní dècuèndè ndé ndoó nèhivì inga
raza", nì cachi-yà. —(Ducán nì cachi Pablo,
cáhàn-nè xì nèhivì cuáhà mà.)
22 Doco jaàn-ní nduú nùù-xí nì inini
nècuàchìmà, vàchi nì quesaha tú-né nì càna
ndee-né, cachí-nè:
—¡Ni cuí dahuun tèjaàn! ¡Có-xìñùhù coo
gà-te ñuhìví!
23 Ducán nì cachi-nè, cána-ne, dandi-
achi-né dùhnù-né, te quidá canúú-nê
yàcá. 24 Ñàyùcàndùá, nì dàndàcú co-
mandante coronel mà nùù soldadu xi-ne
ñà-daquíhvi-tè Pablo ini vehe cahnú-te,
te dandohó-tené xì chirrión sàhà-ñá
nàhmà-né, te cundaà inì-xi ndíà dìsáhà-xí
cána guá nèhivì sàhà-né ducán. 25 Doco
na ní nsihi nì chicuhni vàha soldadu-nè,
dandu nì cachi-nè xì iin capitán iín yucán:
—¿A sáha ley xi gobiernu quida-ní
xì´ dohó, ñà-cahnì cuìí-nî yùhù? vàchi
nècuàchì romanu nduí, (iá derechu xi), te
tàñáha ga coo justicia sàhí —nì cachi-nè.

26 Ñàyùcàndùá, na ní cundaà ini capitán
mà ñà-jaàn, dandu nì sàhàn-te nì cachit-
nùhu-tè xì comandante mà:
—Cuidadu coo-ní xì nècuàchì jaàn, vàchi
nècuàchì romanu nduú-né —nì cachì-te.
27 Dandu nì quixi comandante mà ndé iá
Pablo, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:
—Cachì-ní xì´, ¿a ndísá nècuàchì romanu
nduu-ní, á coó?
—Jaan —nì cachi-nè.
28 Dandu cachí tu comandante mà:
—Yùhù, yáha ga cuàhà dìhùn nì
dàquíhvi, te nì nìhì stnáì nì sàcùndui
nècuàchì romanu.
Dandu nì cachi Pablo:
—Doco yùhù, còó, vàchi dècuèndè nì
quesaì ñuhìví nduí nècuàchì libre.
29 Dandu tiàa cuàhàn cahnì cuìí xì-né
nì cùí, luegu nì nacoo-tèné cuàhàn-te.
Dècuèndè stná comandante coronel mà,
nì yùhí-nè sàhà ñà-nì dàndàcú-né nì
sàcùnuhni nècuàchìmà, te nduú-né iin
nècuàchì romanu, iin nècuàchì libre.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo xì nècuàchì Junta

30 Daaní, nì tùinuù inga quìvì, dandu
cuní comandante-mà cundaà ndisa ini-nè
ndíà dìsáhà-xí cáhàn tnùhù guá tè-raza
Judea mà dìquì Pablo. Ñàyùcàndùá, nì
ndaxin-né cadena nuhní nècuàchìmà, te
nì dàndàcú-né nataca dùtù xícusahnú, xì
nsidaa stná nècuàchì sahnú idónuu. Dandu
nì tavà-né Pablo cuàhàn-nè xì nècuàchìmà
vehe ndé natácá nècuàchì sàhnùmà, te nì
chicani-ñané mahì nsidaa nècuàchìmà.

23

1 Dandu nì indehè váha Pablo nùù nsidaa
nècuàchì Junta mà, te nì cachi-nè:
—Ñánì, ndahà Dios ié` ñuhìví yohó, te
quìvì vichi, còò ni-iñàha dandohó gá xì
anímè.
2 Doco dùtù cusáhnû yucán nani Ananías,
nì dàndàcú-né nùù tiàa itá yatni ndé iín
Pablo ñà-nì cání-te yuhù-né. 3 Dandu nì
cachi Pablo xì dùtù mà:
—Cunaha-ní, icúmí stná Dios cani-ya
mii-ní iin castigu, ñà-dànàní uun-ní
nduu-ní nèhivì váha. ¿Amádi iá-nî jaàn
ñà-cuàhàn-ní nsidandaà-ní chuun-xi sàhà
ley xi-nda? Pues nú ducán, dandu ¿índù
chuun nì dàndàcù-ní nùù-té ñà-nì cání-te
yùhù? vàchi có-sâha ley xi-nda (cani
stnaha-nda) —nì cachi Pablo.
4 Dandu nècuàchì xí-ita yatni yucán, nì
cachi-nè xì Pablo:
—¿Índù chuun cánàhá-nî xì ndómà,
vàchi dùtù cusáhnû iá nùù Dios ndùù-ndà?
5 Dandu nì cachi Pablo:
—Ñánì, cónì cúndáà inì nduú ndómà
dùtù cusáhnû. Vàchi cachí libru ìì: “Màsà
cánàhá-ndà dìquì nècuàchì nihí chuun
ñuu-ndà” —nì cachi-nè.
6 Dandu nì indehè Pablo nùù nècuàchì
Junta mà, te nì xini-nè, dava-ne, nècuàchì
saduceu nduú-né, te dava ga-nè, nècuàchì
fariseu nduú-né. Ñàyùcàndùá, ndee
ní càhàn Pablo, nì cachi-nè xì nsidaa
nècuàchìmà:
—Ñánì, nècuàchì fariseu nduú stná
yùhù; vàchi yué, divi fariseu nì sanduu
stná-nè. Te divi sàhà-ñá xiníndísê iá
tnùndé ini natiacu-ndà nú nì xìhì-ndà,
ñàyùcàndùá sanícuàchi nèhivì sàhí vichi.
7 Na ní nsihi nì cachi-nè ducán, dandu
nì quesaha nècuàchì fariseu mà nì nàá
stnahá-né xì nècuàchì saduceu mà.
Dècuèndè nì tàhndè dava-ne, vàchi tucu
tucu xínacani ini-nè. 8 Vàchi nsidaa
nècuàchì saduceu mà, có-xìníndísâ-né
ñà-ìcúmí-ndá natiacu-ndà, ni còò ángel,
ni còò stná anima-ndà, cachí-nè. Doco
nècuàchì fariseu, ndisa, xiníndísâ-né
nsidaámà. 9 Ñàyùcàndùá, yáha ga nì
cucuahà sàhámà, te fuerte nì càna
nsidaa-né. Dava maestru nduú fariseu,
nì ndacuìta stná-nè, cáhàn fuerte-nè,
cachí-nè:
—Còó, nuá nùù nsiùhù, còò falta xi
nècuàchì yohó. Vihini ñà-ndáà ndùá iin án-
gel nì cachi xì-né iñàha, te ò iin espíritu xi
Dios nì càhàn xì-né. Ñàyùcàndùá (cuidadu
ni cúndóó-ndá) còtó Dios nàá stnàhà xì-ndà
—nì cachi-nè.
10 Dandu yáha ga nì cucuahà gá náâ
stnahá nèhivì mà, ndè yúhî coman-
dante mà vihini cuàhàn-nè danácuèhè
dahuun-ne Pablo. Ñàyùcàndùá, nì
dàndàcú-né ni tnátuu soldadu, te fuerza
nì tavà-té Pablo nùù nècuàchì yucán, nì
nacuaca-tèné mànuhù-té xí-nê ndè vehe
cahnú-te.
11 Daaní, nì cuñaà quìvì yucán. Dandu
nì dàcùní Stoho-ndà Señor Pablo mii-yá.
Yatni iín-yá, cáhàn-yà xì-né, cachí-yà:
—Màsà cúhúún inì-ní, Pablo, vàchi
nacua sànì càhàn-ní sàhí ñuu Jerusalén
yohó, ducán icúmí-nî càhàn stná-ní sàhí
ndè ñuu Roma.

Nansa nì candatnuhu tè-có-xìníndísâ ñà-cahnì-té Pablo

12 Na ní tùinuù inga quìvì, dandu dava
tè-raza Judea mà, nì candatnuhu-té nì chi-
naha-té Dios, cachí-te:
—Mà cúxí-ndá, ni mà cóhó-ndá tècuìí
ndè cachi cahnì-ndà Pablo, te nú coó, ni sáà
Dios cahnì-yándô.
13 Cunaha-ní, tiàa nì candatnuhu ducán,
yáha ùì dico nì sanduu-tè. 14 Ñàyùcàndùá,
nì caquee-tè cuàhàn-te nùù dùtù xícusahnú
ndoó cutnáhâ xí nècuàchì sahnú xídan-
dacú, te nì cacachì-te xi-né:
—Nsiùhù, sànì chinaha-nsí Dios ñà-mà
cúxí gá-nsì ndè cachi cahnì-nsí Pablo, te
nú coó, ni cuí-nsì quida-ya. 15 Ñàyùcàndùá,
mii-nsiá xì nsidaa dava ga nècuàchì dan-
dacú, càcàn-nsià favor nùù comandante
coronel, cachi-nsià xì-né ñà-cùní-nsià
ndàcàtnùhù gá-nsià nùù Pablo, te sàhájàn
nduá cuní-nsià quixi-ne tnaa, cundaca-ne
Pablo quixi nùù-nsiá. Dandu nsiùhù,
cuàhàn-nsì cuita tùha-nsi ichì cahnì-nsínè
—nì cachi tè-raza Judea mà.
16 Doco yucán nìsa ìa iin sobrinu xi Pablo,
iin dèhe cùha-ne, te nì xinitnùhu stná-te
nansa cuàhàn tiàa cuahà mà quida-tè,
cundiatu dèhé-tené. Ñàyùcàndùá, nì
sàhàn tèchii ma vehe cahnú soldadu, te
nì quìhvi-tè nì cachitnùhu-tè xì Pablo.
17 Dandu nècuàchìmà, nì cana-ne iin
capitán, cachí-nè xì témà:
—Cundaca-ní tèchii yohó cùhùn nùù co-
mandante coronel, vàchi nihí-te iin razón
cunî cundaa ini-nè.
18 Ñàyùcàndùá, nì saca capitán mà tèchii
ma cuàhàn-te nùù comandante coronel, te
nì cachì-te xi nècuàchìmà:
—Nècuàchì ndiadí nani Pablo, nì
cana-ne yùhù nì xìcàn-nè favor cundaqui
tèchii yohó quixi nùù-ní, vàchi nihí-te iin
razón vàxi.
19 Dandu nì tnii comandante mà ndahà
tèchii ma nì tavà cuàán-nète nì xìcàn
tnùhù-né nùù-té:
—¿Índù iñàha cuní-nî cachì-ní xì´?
20 Te nì cachi tèchii ma:
—Cunaha-ní, iin-ni sànì ndatnuhu váha
dava tè-raza Judea ñà-cuàhàn-te càcàn-te
favor nùù-ní ñà-cundaca-ní tiu xi Pablo
cùhùn nùù nsidaa nècuàchì xídandacú,
vàchi cuàhàn-nè quida-ne na ian cuní-nè
ndàcàtnùhù gá-nè nùù tiu-xi. 21 Doco,
mii-ní, màsà cúníndísá-nî quida-ne, vàchi
cuàhà tiàa cuàhàn cundiatu dèhé, más ùì
dico xínduu-tè, te sànì chinaha-té Dios
ñà-cuàhàn-te cahnì-té tiu xi. Ni mà cúxí
gà-te, ni mà cóhó gà-te tècuìí ndè cachi
cui-nè, xícachì-te. Te vichi, sà-ìtá tùha-tè
ndiatú-te dandáà-ní —nì cachi tèchii ma.
22 Dandu nì chinaha comandante tèmà,
cachí-nè:
—Sà-ìá nùhù-ní vitni, doco màsà
cáchì-ní xì ni-iin nèhivì ñà-ndùá nì
cachitnùhu-ní xì´.

Nansa nì dàsáà comandante Pablo nùù gobernador Félix

23 Dandu nì cana comandante mà ùì
capitán, te nì cachi-nè xì-té:
—Quidayucun-nsià ñà-caquihin-nsia
ichì cundaca-nsia ùì cientu soldadu cùhùn
ñuu Cesarea, te ni cácúhùn stná ùnì
dico ùxìn (70) soldadu xì idu, xì stná ùì
cientu tè-nìhí lanza. Nsidaa-nsiá cundoo
tùha-nsia caquee-nsia cà-îin sàñaà —nì
cachi-nè.
24 Dandu nì cachi stná-nè nì cuìtá iin
ùì idu cunùú stná Pablo, te ni cúndácá
víí-ténê sàà nùù gobernador Félix. 25 Daaní,
nì tiaa stná comandante mà iin tutu
cùhùn, te dohó cachá`: 26 "Yùhù nani Clau-
dio Lisias, te cásàhú tnùñuhí xì mii-ní
nècuàchì gobernador Félix. 27 Tiàa nani
Pablo, nì catnii tè-raza Judea-nè, cuàhàn-te
cahnì-ténê nì cùí, dandu nì sàà yùhù ndacá
stnahí xì soldadu, te nì nacuidahín-nè
nùù témà, vàchi sànì cundaà inì nduú-né
iin nècuàchì romanu. 28 Daaní, cunî
cundaà inì ndíà dìsáhà-xí dacuidá cuàchi
guá-tené, ñàyùcàndùá nì saquìn-nè nùù
nsidaa tè-xídandacú nùù raza-nè. 29 Te
yucán nì xinì, còò ni-iin cuàchi icúmí-nê
ñà-cui-nè, ni ñà-cundiadi stná-nè, cuisì-ní
sàhà dàñùhù xi mii-té cáhàn tnùhù-té
sàhà-né. 30 Daaní, después nì xinitnùhu
stnáì nansa ndatnúhú dava-tè, cuní-te
dandáñúhú-têné. Ñàyùcàndùá, vichi duha
nì dàndàcuí sàà-nè nùù mii-ní; te nì
dàndàcú stnáì nùù tiàa xícahàn tnùhù mà
ñà-nì sáà stná-te nùù-ní. Ni cúcuéê ni-ní".
(Ñà-jaàn ndùá nì tiaa comandante mà.)
31 Daaní, soldadu mà, ducán nì caquida-tè
cumplir, divi ñuú mà nì saca-tè Pablo nì
sàà-te xi-né ndè ñuu Antípatris. 32-33 Dandu
inga quìvì nì naxicocuîn tè-xìcásáhà mà
mànuhù-té ndé ndoó-te, doco tè-xínihi xi
idu, nì ndòo-tè xì Pablo. Dandu nì qui-
hin tu-tè ichì cuàhàn-te xi-né nì sàà ñuu
Cesarea. Yucán nì nacoo-tè carta nihí-te
nùù gobernador, te nì nacoo stná-te Pablo
ndahà témà. 34-35 Dandu nì nsihi nì cahvi
tèmà tutu mà, dandu nì xìcàn tnùhù-té nùù
Pablo índù ladu nduú ñuu-nè. Te na ní

cundaà inì-te divi ladu Cilicia nduú ñuu-nè,
dandu nì cachì-te:
—Na quésáá stná nècuàchì cáhàn tnùhù
sàhà-ní, dandísá ndundaà dahuun chuun
xi-ní —nì cachì-te.
Dandu nì dàndàcú-te cundiadi Pablo ve-
hechuún cahnú nì quidavàha nsì-Herodes.

24

Ñà-ndùá nì cachi Pablo xì Félix na ní
càhàn-nè sàhà mii-né

1 Tìxi ùhùn quìvì nì quesaa dùtù cusáhnû
nani Ananías xì stná dava nècuàchì sahnú
dandacú. Te nì quesaa stná iin tiàa nduú
abogadu nani Tértulo, ñà-cunduu-ne yuhù
nècuàchìmà. Te nì tnàtuu nsidaa-né nùù
gobernador ñà-canicuàchi-ne sàhà Pablo.
2 Dandú nì cànà stná Pablo quixi-ne. Te
na ní quesaa-nè, dandu nì quesaha Tértulo
mà nì càhàn tnùhù-né sàhà nècuàchìmà,
cachí-nè:
—Señor gobernador, sàhà mii-ní ndoó
dádî nsidaa-nsí caní tiempu ñuu-nsì
yohó, te cuàhà iñàha sànì nacani inì-ní
nì quida-ní sàhà ñà-vàha xi ñuu-nsì.
3 Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn naquímánì-nsí
mii-ní ndéni nì cui ni cúndóó-nsí ñà-nì
quida-ní xì-nsí cuàhà favor. 4 Doco vichi
sàhà-ñá màsà cuáha chuún gá-nsì mii-ní,
ñàyùcàndùá sacúndáhvî-nsì ñà-quida-ní
favor cunini chii-ní càhàn-nsì.
5 'Cunaha-ní, iin tè-chìcuéhè nduú Pablo
jaàn, vàchi yáha ga datáhndè dava-tè
nèhivì raza-nsì inicutu ñuhìví. Idónuu-té
nùù nècuàchì nchícùn ley tucu xi iin
nècuàchì ñuu Nazaret. 6 Te nì cuni stná-te
quidachicuéhè-tè ñà-ìì icúmí veheñùhu
xi-nsi. Ñàyùcàndùá, nì tnii-nsìte, te mii-nsí
cuàhàn-nsì nsidandaà-nsì sàhà chuun ma
modo xi-nsi nì cùí, 7 doco yucán ní sàà
comandante coronel nani Lisias, te nì can-
diaa-nè tiàa jaàn fuerza nùù-nsí. 8 Dandu nì
dàndàcú-né nùù-nsí ñà-quixi-nsi yohó nùù
mii-ní nú cuní-nsì canicuàchi-nsi sàhà-té,
nì cachi-nè. Te vichi vàtùni cundaà
ndisa inì-ní ndía dìsáhà-xí sanícuàchi-nsi
sàhà-té, cuisì-ní ndàcàtnùhù-ní nùù mii-té
—nì cachi Tértulo mà.
9 Dandu nì càhàn stná nsidaa gá tè-raza
Judea itá yucán, divi ñà-ndácuisì ndùú nsi-
daájàn, nì cacachì-te.
10 Dandu nì quida gobernador mà seña
nùù Pablo ñà-vàtùni càhàn stná-nè vichi.
Ñàyùcàndùá, nì càhàn-nè, cachí-nè:
—Yùhù ináhî cuàhà cuìà iá-nî icúmí-nî
chuun nsidandaà-ní ñuu-nsì yohó.
Ñàyùcàndùá, cudîì inì ñà-vàtùni càhìn
sàhí nùù-ní. 11 Cunaha-ní, mà úhì ndàcàt-
nùhù-ní, te cundaà vàha inì-ní ñà-làcà
ùxìn ùì quìvì cuàhàn-ndà nì nasaì ñuu
Jerusalén cuàhìn cahví Dios. 12 Doco ni-iin
xichi cónì náî` xì ni-iin nèhivì veheñùhu
yucán, te ni-iin xichi cónì dánâcuîdè-nè,
ni nèhivì sáhàn veheñùhu, ni stná nèhivì
xicánúú calle. 13 Mate sanícuàchi nècuàchì
yohó sàhí, doco còò ni-iñàha cui quida-ne
comprobar.
14 'Doco yùhù cachí ndàì xì-ní, iin ichì
ndiaha nduá nchícuìn, te ducán cahví Dios,
divi mii-yá nìsa cahvi stná xìì-nsí, mate
cachí nècuàchì yohó iin ichì tnùhù nduá.
Doco yùhù xiníndísê nsidaa ñà-ìtúú nùù
tutu nduú ley xi-nsi, te xiníndísâ stnáì
nsidaa ñà-ndùá nì tiaa profeta nìsa cahàn
cuenta xi-ya. 15 Nacua nì cachi mii-né,
ducán cachí stná yùhù, ñà-ìá ndisa tnùndé
ini ndiatu-nda nùù-yá, vàchi icúmí nsi-
daa-nda natiacu-ndà, nèhivì vàha te nèhivì
malu. 16 Ñàyùcàndùá, yùhù, nicanicuahàn
quidé lucha ñà-màsà cóó ni-iin cuàchi dan-
doho-xi anímè, vàchi ni-iin cuàchi có-cùnî`
quide nùù Dios, te ni nùù nèhivì.
17 'Cunaha-ní, caní cuìà có-ìé` ñuì, dandu
nì nasaì yucán, nihí cuàhà ñà-ndùá cu-
tahvì nèhivì ndahví ndoó yucán, te nihí
stnáì promesa xi. 18 Pues chuun jaàn nduá
dìsáhà-xí nì nasaì yucán, te nì nsidandoo
stnáì mií (nacua cachí ley xi raza-nsì).
Te xicánúú sahnúí patiu veheñùhu cahnú
yucán, cónì dánâcuîdè nèhivì, nì cónì quìdá
stnáì ni-iin escándalo. Doco dava nècuàchì
raza-nsì nì quixi ladu Asia, nì xini-nè yùhù
yucán. 19 Te nú ndisa cuní nècuàchìmà
càhàn tnùhù-né sàhí, dandu ndiá ìcà-né
màcuìta stná-nè nùù-ní yohó, te canicuàchi
mii-né sàhí. 20 Te ò nècuàchì itá yohó,
nú nì xini-nè iá iin falta nì quide na
ní ìe nùù nsidaa tè-xídandacú, dandu ni
cachí-nèà vichi duha, cunî`. 21 Cuisì vihini
tuxí ini-nè iin falta nduá na ní càhàn fuertî`
xì nsidaa nècuàchìmà nì cachì ñà-xìníndísê
icúmí-ndá natiacu-ndà —nì cachi Pablo.
22 Daaní, na ní inini Félix ñà-jaàn, nì
cucani-tè chuun xi Pablo, cachí-te xi nsi-
daa-né:
—Ni quésáá gà comandante coronel
Lisias, dandu ndàcàtnùhù gué` sàhà-ñá
cundaà vàha inì nansa iá chuun xi-nsia.

Ducán nì cachi Félix, vàchi algu
ináhá stná-te sàhà ichì Jesús. [23] Dandu
nì dàndàcú-te nùù iin capítan ñà-nì
cúndiáà-te Pablo, doco màsà cúndiádí
dahuun-ne, te ni màsà cádí stná-te nùù
ni-iin ana iá vàha xi-né nú cuní nècuàchìmà
quixi-ne dacútiácú-ñàné, te ò nácótò
stnahá-né.
[24] (Daaní, mànuhù Félix mà.) Te nì
yàha itnii quìvì, dandu nì quixi tu-tè xì
ñahàdìhí-te nani Drusila; iin nècuàchì ñahà
raza Judea nduú-né. Dandu nì cana-tè
Pablo ñà-tnàtuu-ne, vàchi cuní-te cunini-tè
nansa iá ichì cunihnu vàha ini-ndà Je-
sucristu. [25] Ñàyùcàndùá, nì càhàn Pablo
xì ndúì-nè, dansítnûù ini-nè nècuàchìmà
nansa cuní Dios quida viì-ndà sàhà-ñá màsà
quídá ndevàha-nda nansa ni nì cui, vàchi
icúmí coo iin quìvì juiciu. Dandu Félix mà,
cuàhà gá nì yùhí-te, cachí-te xi Pablo:
—Còó, xuhun-ní (cuartu xi-ní) vichi. Te
después, nú cusáí, dandu cana-tui mii-ní.
[26] Ducán nì cachì-te, vàchi tuxí stná
inì-te vihini daquíhvi Pablo dìhùn sàhà-ñá
daña-ténê. Ñàyùcàndùá, cuàhà xichi nì
cana-tèné nì ndatnuhu-té xí-nê. [27] Doco
na ní yàha ùì cuìà, dandu nì quee-tè nùù
mesa, te nì quìhvi inga tiàa nani Porcio
Festo lugar xi-tè. Doco cónì tàvá-te Pablo
libre, vàchi cuní-te ndòo vàha-tè xì nèhivì
raza Judea.

25

Nansa nì càhàn Pablo sàhà mii-né nùù gobernador saa nani Festo

[1] Daaní, nì quesaa Festo mà ladu yucán.
Doco tìxi ùnì quìvì nì quee-tè ñuu Cesarea
cuàhàn-te ñuu Jerusalén. [2-3] Te yucán nì
tnàtuu dùtù cusáhnû, xì stná nècuàchì
chicá idónuu, nì càhàn-nè xì Festo sàhà
Pablo, cáhàn tnùhù-né sàhà nècuàchìmà.
Te nì xìcàn-nè cana-tè nècuàchìmà
quixi-ne ndè Jerusalén, vàchi cuàhà tiàa
cuàhàn cundiatu dèhé ñà-cahnì-ténê
ichì mà. [4] Doco nì naxiconihí Festo nùù
nècuàchìmà, cachí-te:
—Còó, ñuu Cesarea mà icúmí Pablo
ndòo-ne. Yucán ndiaá soldadu-nè.
Te yùhù, tìxi iin ùì quìvì icúmí stnáì
naxicocuîn yucán. [5] Ñàyùcàndùá, yucán
ni cúhùn stná nsidaa mii-nsiá nècuàchì
idónuu, cutnáhâ-nsiá xì´ cùhùn-ndà.
Dandísá, nú iá cuàchi nècuàchìmà, dandu
vàtùni canicuàchi-nsia —nì cachì-te.
[6] Daaní, nì cuee gà-te ùnà ò úxìn gà quìvì
ñuu yucán, dandu mànuhù-té ñuu Cesarea,
(te cuàhàn stná tè-xídandacu-ma). Dandu
inga quìvì nì yàha Festo ndé ndundáà
sàhà nèhivì, te nì sàcòo-tè. Dandu nì
dàndàcú-te ni queé Pablo. [7] Te na ní
quesaa nècuàchìmà, dandu nì sàcuìta stná
nècuàchì raza Judea nì quixi Jerusalén
mà, nì càhàn tnùhù-né sàhà nècuàchìmà.
Cuàhà gá chuun pesadu nì cachi-nè dìquì
nècuàchìmà. Doco puru ñà-mànìcùí
nìhìndèè-né nì sandua.
[8] Daaní Pablo, nì naxiconihí-né nùù
nècuàchìmà, cachí-nè:
—Yùhù, còò ni-iin falta nì quìdé dìquì
ley xi nècuàchì raza xi, ni còò stná falta nì
quìdé dìquì veheñùhu xi-nsi, ni dìquì stná
rey cahnú César.
[9] Doco Festo, cuní-te ndòo vàha-tè xi
nècuàchì raza Judea mà, ñàyùcàndùá, nì
cachì-te xi Pablo:
—¿A cándísá-nî cùhùn-ní ñuu Jerusalén,
te yucán nsidandaì sàhà ñà-ndùá cachí
nècuàchì yohó?
[10] Dandu nì cachi Pablo xì-té:
—(Còó.) Divi lugar yohó nduú ndé cachí
rey César xiñuhu ndundaà sàhà nèhivì.
Ñàyùcàndùá yohó ié`. Te mii-ní, sàvàha
ináhá-nî còò falta nì quìdé dìquì nècuàchì
raza xi. [11] Doco cunaha-ní, nú ndisa
iá pesadu cuàchi, te ò nú ndisa cuàhà
gá iníhíquê, te xiñuhu cuì, pues vàtùni;
cahnì-nsiá yùhù, mà cáchì á coó. Doco
nú coó, nú tnùhu nduá cachí nècuàchì
yohó, dandu còò permisu danáyàha ni-iin
juez yùhù ndahà-né. Pues vichi xíquèn
ñà-dayáha-ní yùhù ndahà rey cahnú César
—nì cachi Pablo.
[12] Daaní, Festo, nì ndatnuhu-té xí
nècuàchì sáha razón xì-té nansa quida-tè,
dandu nì cachì-te xi Pablo:
—Mii-ní, sànì xìcàn-ní ndundaà chuun
xi-ní nùù César. Pues vàtùni iá; divi nùù
César icúmí-nî cùhùn-ní.

Nansa nì xìcàn rey Agripa càhàn Pablo nùù-né

[13] Na ní yàha itnii quìvì, dandu nì sàà
stná rey Agripa xì Berenice ñuu Cesarea mà
ñà-casàhú-nè xì Festo. [14] Te como caní quìvì
nì ndòo-ne yucán, ñàyùcàndùá nì càhàn
Festo xì rey mà sàhà Pablo, cachí-te:
—Na ní quee Félix nùù mesa, nì ndòo
iin nècuàchì ndiadí yohó (nani Pablo).
[15] Ñàyùcàndùá na ní sàhìn ñuu Jerusalén,

dandu nì catnàtuu dùtù xícusahnú xì
stná nècuàchì dandacú nùù ñuu mà, nì
xìcàn-nè dandacuí ñà-cui nècuàchì ndi-
adí mà. 16 Doco nì naxiconihí nùù-né:
"Nsiùhù tè-ndùú nècuàchì romanu, còò es-
tilu icúmí-nsî cahnì-nsí ni-iin nèhivì nansa
ni nì cui. Còó, vàchi dihna icúmí-tê cuita-tè
nùù nècuàchì sanícuàchi sàhà-ñá ducán
vàtùni cucumi-té lugar càhàn stná-te sàhà
mii-té nansa iá ñà-ndùá cáhàn tnùhù-né
sàhà-té".
17 'Ñàyùcàndùá, nì caquixi nècuàchì ñuu
Jerusalén mà dècuèndè yohó, te vichi duha
inga quìvì nì sàhìn vehechuún, nì sàcòi
silla xi, te nì dàndàcuí ni tavá-te Pablo
mà. 18 Dandu nì sàcuìta stná nècuàchì
cáhàn tnùhù, te nì sanicuàchi-ne sàhà
nècuàchìmà. Chuun pesadu cundua nì
cahín. Doco còó, cónì sándúá ducán. 19 Cuisì
sàhà creencia xi-ne nì càhàn-nè, xì sàhà
stná iin ana nì xìhì nani Jesús. Doco Pablo,
tucu cachí-nè: itiácú Jesús, cachí-nè. 20 Doco
yùhù, cónì cúndáà vàha inì nansa chicá
vàha quide xì chuun jaàn. Ñàyùcàndùá, nì
càhìn xì Pablo, áma cándísâ-né cùhùn-nè
ñuu Jerusalén, te yucán ndundaà sàhà
chuun xi-ne. 21 Doco còó, lugar yohó nì
xìcàn-nè cundiadi-nè ndè cachi (cùhùn-nè)
ndundaà sàhà-né nùù rey cahnú César.
Ñàyùcàndùá, nì dàndàcuí coo vàha-ne ndè
cachi techuín-nè cùhùn-nè nùù rey mà —nì
cachi Festo.
22 Dandu nì cachi rey Agripa mà xì Festo:
—Yùhù, cudî stná inì cunini ñà-ndùá
cachí nècuàchìmà.
—Vàtùni, tnaa cunini-ní —nì cachi
Festo.
23 Daaní, inga quìvì vàxi tu Agripa xì
Berenice ndè salón cahnú ndé ndundáà
sàhà nsidaa chuun. Nì quìhvi-ne yucán,
vico sàstnùhù ndáa-ne. Te yucán sànì
caquesaa stná comandante coronel xì
cuàhà stná nècuàchì chicá idónuu ñuu
yucán. Dandu nì dàndàcú Festo ñà-nì
tàvá-te Pablo. (Te na ní quesaa-nè), 24 dandu
nì cachi Festo mà:
—Mii-ní rey Agripa, xì nsidaa stná
mii-nsiá nècuàchì nì quesaa, yohó in-
déhe-nsiá nècuàchì (cachî xì-nsiá). Cu-
naha-nsiá, na ní sàhìn ñuu Jerusalén, cuàhà
gá nècuàchì raza Judea nì xìcàn favor nùí,
dècuèndè nì càna fuerte-nè, cuní-nè cui
nècuàchì yohó. Stná ñuu Cesarea yohó, divi
ni ducán xícàn stná-ne. 25 Doco nùù yùhù,
còò ni-iin falta xi-ne nì túi. Dandu mii-né,
nì xìcàn stná-nè ndundaà sàhà-né nùù rey
cahnú, ñàyùcàndùá, sànì nacani inì, te
icúmî techuín-nè cùhùn-nè yucán. 26 Doco
cuisì ñà-còò ni-iñàha cui cachi ndise na tiai
nùù señor rey cahnú sàhà-né. Ñàyùcàndùá
sànì tavà cànúî-nè nùù mii-ní rey Agripa,
xì nùù stná nsidaa mii-nsiá nècuàchì dava
ga, vàchi cunî nanducu-nsiá índù iñàha cui
tiai nùù tutu cùhùn xì-né. 27 Vàchi có-ndùá
ñà-techuun-nda iin nècuàchì presu cùhùn
nùù rey mà nú còò ni-iñàha cachítnùhu
ñà-ndùú falta xi-ne —nì cachi Festo.

26

Ñà-ndùá nì cachi Pablo na ní càhàn-nè sàhà mii-né nùù rey Agripa

1 Daaní, Agripa mà, nì cachi-nè xì Pablo:
—Vàtùni càhàn-ní sàhà-ní vichi.
Dandu nì cuu ndahà Pablo, te nì que-
saha-né nì càhàn-nè, cachí-nè:
2 —Nansicáhîn vichi, vàchi nùù mii-ní
cuàhìn càhìn. Pues cuàhà gá ñà-ndùá
nì càhàn tnùhù nècuàchì raza-ndà sàhí,
rey Agripa. 3 Doco cudî inì vichi, vàchi
ináhá-nî nansa ndisa iá nsidaa estilu xi
raza-ndà, te cundáà stná inì-ní sàhà nsidaa
chuun ndatnúhú cuáhà-ndà. Ñàyùcàndùá,
sacúndáhvî nùù-ní ñà-nì còó calma xi-ní
cunini-ní ñà-ndùá cuàhìn càhìn.
4 'Nsidaa nècuàchì ñuu Judea, ináhá-nê
nansa nìsa quide na ní sandui tèchii. Di-
hna nìsa ìe ñuì, dandu nì sàhìn nìsa ìe
ñuu Jerusalén. 5 Te nècuàchì raza-ndà
ndoó yucán, dècuèndè sànaha ináhá-nê
yùhù. Te nú cuní-nè cachitnùhu ndaà-nè,
vàtùni cachi-nè nansa nìsa quide na ní
sanchicuìn ley xi nècuàchì fariseu. Nsidaa
nècuàchì ley mà, chicá fuerte chívàha-ne
religión xi raza-ndà. 6 Doco vichi yohó
ié`, sanícuàchi-ne sàhí. Te ¿índù falta
xi iá? Cuisì ñà-xìníndísê palabra nì
quida Dios comprometer xì xìì-ndà, divi
ñà-cuàhàn-yà danátiácú-yà nsìi. 7 Pues sàhà
ñà-nì cachi-yà ducán, ñàyùcàndùá, nsidaa
nèhivì nduú nsì-úxìn ùì descendencia xi
raza-ndà, xinúcuáchí vîi-né nùù Dios ndui
te ñuú, xiníndísâ-né, te ndiatú-né cuu ndisa
ñà-ndùá nì quida-ya comprometer mà. Cu-
naha-ní rey Agripa, yùhù xiníndísâ stnáì,
te ñà-jaàn ndùá dìsáhà-xí sanícuàchi nèhivì
raza-ndà sàhí.
8 'Mii-nsiá, ¿a ndísá có-xìníndísâ
stná-nsià ñà-vàtùni danátiácú Dios nsìi?
(Pues ináhá-ndá, vàtùni.)

9 ’Yùhù, ndisa, nìsa tuxi inì ñà-ndìá ìqué
quida quini xì nèhivì ndácùcahan xi Jesús
de Nazaret. 10 Te divi ñà-jaàn nduá nìsa
quide ñuu Jerusalén, vàchi ndè nùù dùtù
cusáhnû nì taví permisu, te cuàhà nèhivì
xí Jesús nìsa sadì vehecàa. Dandu quìvì
cuàhàn-te cacahnì-té nècuàchìmà, stná
yùhù nì sadandáà stnáì. 11 Te nìsa nacàhin
stnáì nsidaa veheñùhu cuachi nìsa nan-
duquí nèhivì xí Jesús ñà-dandohí-nè áma
níhìndèí nacuaà-né mii-yá. Te ñà-cuàhà
guá nìsa xidà inì sàhà-né, dècuèndè nìsa
sahàn stnáì ñuu xìcà nì sanchicuìn-nè.

12 ’Pues sàhà chuun jaàn nduá cuàhìn ichì
ñuu Damasco, nihí orden nì quee nùù dùtù
xícusahnú. Ñàyùcàndùá, iá permisu-xi
cuàhìn sàhà chuun ma. 13 Te nahi càxíhúì
nì sandua, señor rey, dandu ichì cuàhìn
mà nì xinì yáha ga fuerte nì natnuù nihni
iin luz ndé xiqué cuàhìn xì compañeruì,
ndè dìquì-xí ansivi vàxa, te chicá ndiaha
nì natnuà nùù orá. 14 Ñàyùcàndùá, nì nà-
casàn nsidaa-nsí ñuhù, te nì tiacuì nì càhàn
iin ana cáhàn dàhàn hebreu, cachí-yà xì´:
“¡Saulo, Saulo! ¿Índù chuun nchícùn-ní
yùhù quidá quíní-nî xì´? Cuisì mii-ní quidá
quíní-nî xì mii-ní, vàchi na quidá quisì caní
sàhà nùù garrocha, ducán quidá stná-ní”.

15 ’Dandu yùhù, nì cachì: “¿Ana nduú
mii-ní, Señor mío?” Dandu nì cachi-yà xì´:
“Yùhù nduí Jesús, divi ana dandoho-ní.
16 Doco vichi ndacuììn-ní, vàchi sàhà-ñá
nì xinì-ní yùhù, ñàyùcàndùá icúmí-nî
cunduu-ní ana cunucuachi nùí, cunduu-ní
testigu sàhà ñà-ndùá nì xinì-ní vichi,
xì sàhà ñà-ndùá cuni gà-ní na dacuní
guè mii-ní mií quìvì vàxi xi-nda. 17 Te
vichi cunaha-ní, cuàhìn techuín mii-ní
ñà-cùhùn-ní càhàn-ní xì nècuàchì nsidaa
inga raza. Te nú cuní-nè quida quini-ne
xì-ní, dandu cuidahín mii-ní nùù-né, nùù
mii-né xì nùù stná nècuàchì raza-ní Judea.
18 Doco icúmí-nî càhàn-ní xì-né sàhà-ñá
datnúù Dios sàxìnítnùní-nè, te quee-ne ichì
ñáa, quihin-ne ichì ndiaha-yá. Vàchi nú ni
cáhàn-ní xì-né, dandu vàtùni dàñà-né nùù
ndàhá ñà-malu, te candòo-ne ndahà Dios.
Ndutu stná cuàchi-ne, te cunduu-ne nèhivì
ìì xí, dandu cutnahá-né xì nsidaa gá ana
xiníndísá-xî, te nìhìtáhvì stná-nè cuàhà
ñà-ndiaha”, nì cachi Jesús xì´.

19 ’Ñàyùcàndùá, nì quida ndise cumplir
nsidaa ñà-ndùá nì cachi-yà xì´ na ní xinì
mii-yá ansivi, señor rey. 20 Vàchi primeru
nì càhìn xì nècuàchì ñuu Damasco, dandu
nì ndixi stnáì ñuu Jerusalén, te nì càhìn
xì nèhivì yucán xì stná inicutu ladu Judea,
xì cuàhà stná ñuu inga raza. Te nsidaa
lugar mà nì cachì xì-né ñà-xìñùhù cuu-ne
arrepentir, te yàha-ne ladu xi Dios, dandu
quida viì-né nacua ndiá ìcà-né nú ndisa sànì
naxicocuîn ini-nè sàhà cuàchi-ne, nì cachì
xì-né.

21 ’Pues cunaha-ní, nsidaájàn nduá
dìsáhà-xí nì tnii nècuàchì raza-ndà
yùhù patiu veheñùhu cahnú, cuàhàn-nè
cahnì-né yùhù nì cùí. 22 Doco Dios
nduú ana chindéé xî, ñàyùcàndùá, iin-ni
nchícùn ndàì (ichì váha-ya) dècuèndè quìvì
vichi, iin-ni cáhìn xì nèhivì sàhà-yá, a
xínduu-ne nècuàchì ndahví, te ò nècuàchì
chicá idónuu, nsidaa-né cáhàn xì´, cachî
xì-né ñà-ndùá nì cachitnùhu Moisés, xì
ñà-ndùá nì cachi stná nècuàchì profeta,
23 ñà-ìcúmí Cristu ndoho-ya, (te cui-yà),
dandu cunduu-ya ana primeru natiacu, te
después danátnûù-yà ichì ndiaha-yá nùù
nèhivì, na nèhivì ñuu-ndà, te ducán stná
nèhivì inga ñuu —nì cachi Pablo.

24 Cáhàn va Pablo ducán, dandu nì ndàhì
Festo, cachí-te:

—Pablo, sànì culocó sàxìnítnùní-nî
ñà-cuàhà guá dacuaha-ní.

25 Doco nì cachi Pablo xì-né:

—Señor gobernador Festo, cuicahnú
inì-ní, doco màdìá nì culoquî nduá, vàchi
ñà-ndácuisì nduá cachî xì-ní. Cáhàn sah-
núí. 26 Te cunaha-ní, yohó iá stná rey Agripa,
te có-cùcáhán núì´ càhìn nùù mii-né, vàchi
ináhá-nê sàhà chuun yohó. Seguru icúmî
ñà-sànì cundaà vàha ini-nè, vàchi chuun
yohó, cónì sándúá iin chuun iá dèhé.
27 Mii-ní rey Agripa, ádi xiníndísâ stná-ní
ñà-ndùá nì tiaa nècuàchì profeta sànaha.
Pues yùhù ináhî, ducán xiníndísá-nî.

28 Dandu nì cachi Agripa xì-né:

—Cuisì iyuhu gá palabra cachì-ní, te vi-
hini yàha stnáì cunchicuìn Jesucristu.

29 Dandu nì cachi Pablo xì-né:

—A sea iyuhu-ní, te ò cuáhà gá cumánì,
doco cahnú gà Dios iin-ni ni quidá stná-ní
nacua nì quida yùhù, (nì xinindisé mii-yá.
A sácú vàha ni cúníndísâ stná-ní), mii-ní xì
nsidaa gá stná nècuàchì ininí yohó. Cuisì-ní
có-cùnî cunuhni stná-nsià cadena nahi mií
30 —nì cachi Pablo.

Dandu nì ndacuìta nsidaa nècuàchì ndoó
yucán, divi rey Agripa xì gobernador, xì

Berenice, xì nècuàchì dava ga ndoó stná
xì-né yucán. 31 Te nì cuxio-ne iladu, ndat-
núhú-nê, cachí-nè:
—Ni còò falta xi nècuàchì jaàn dìsáhà-xí
cui-nè, ni ñà-cundiadi-nè.
32 Te nì cachi rey mà xì Festo:
—Nú màsà cácàn-nè yàha-ne nùù rey
cahnú César, dandu mà úhì dàñà-né vichi
duha nì cùí.

27

Nansa nì dàyáha-tè Pablo cùhùn-nè ñuu Roma

1 Daaní, Pablo xì itnii gá tè-ndiàdí, nì
yàha-ne ndahà iin capitán nani Julio, iin
soldadu siempre cutnáhâ xí soldadu xi
meru rey César Augusto, vàchi sànì cachi
tè-xídandacu-ma ñà-ìcúmí-nsî quihin-nsi
barcu cùhùn-nsì ladu Italia. 2 Te nìsa ìa
stná iin tiàa nani Aristarco cutnahá stná
xì-nsí cùhùn. Iin nècuàchì ladu Macedo-
nia nduú-né, te meru ñuu-nè nduú ñuu
Tesalónica. Ñàyùcàndùá, nì nana nsi-
daa-nsí iin barcu nì quixi ñuu Adrami-
tio, vàchi sàdaaní cuàhàn-nu quihin-nù
ichì nùhù-nu, te icúmí-nû yàha-nù ladu
Asia. Dandu nì dìtá-nu nì quihin-nù ichì
cuàhàn-nu xi-nsí.
3 Dandu nì yàha iin quìvì, te nì sàà-nsì ñuu
Sidón. Te yucán nì quidamanì capitán mà
nì sàha-ne permisu (ñà-nuu Pablo barcu),
ñàyùcàndùá nì sàhàn nècuàchìmà ini ñuu
yucán ndé ndoó amigo xi-ne, te nì nìhì-né
ñà-ndùá xiñuhu. 4 Dandu nì dìtá tu barcu
mà ichì cuàhàn-nu, te nì yàha-nsi iin ñuu
cahnú nani Chipre indúhu mahì mar. Ladu
ndé có-dûcùn guá tàchì nì yàha-nsi, vàchi
ladu nùù-xí caná tàchì mà. 5 Daaní, nì
yàha-nsi chicá nùù-xí mahì mar iá frente
ladu Cilicia xì ladu Panfilia, te nì sàà-nsì
ñuu nani Mira iá ladu Licia.
6 Yucán nì xini capitán mà inga barcu nì
quixi ñuu Alejandría, te icúmí-nû cùhùn
stná-nu ladu Italia. Ñàyùcàndùá, divi barcu
mà nì dàndàcú-né nana-nsi, te cuàhàn-nsì.
7-8 Daaní, cuàhà quìvì nì xìca cueé-nu, vàchi
ùhì xicá-nu, làcà ní cuyatni-nù nùù ñuu
Gnido, te cónì sáha ga tàchì caca gà-nu.
Ñàyùcàndùá, nì sàha-nù vuelta nì yàha-nsi
yatni iin esquina ñuu Creta ndé nani
Salmón. Dandu yuhù mar diìn ñuu Creta
mà nì yàha-nsi, doco ùhì stná caca barcu
yucán. Dandu nì sàà-nsì nùù ñuhù íchî iin
xaan nani Buenos Puertos, yatni ndé iá ñuu
Lasea.
9 Doco vichi sànì cuee sàstnùhù-nsí,
dècuèndè sànì yàha vicò iníhî-ndà, te
vihini quida quini mar xì barcu (nú ni
cúhùn-nu). Ñàyùcàndùá, nì càhàn Pablo (xì
nèhivì ndoó barcu mà), 10 cachí-nè:
—Señores, sànì sàì nì cundaà inì cuàhàn
coo cuàhà tnùndoho xi-nda nú ni cúhùn
gà-ndà nùù-xí. Mà úhì ndañuhu carga,
xì mii stná barcu, ndè stná mii-nda vihini
ndañuhu-nda.
11 Doco capitán mà, chicá nì xinindisá-né
ñà-ndùá cachí tiàa dacaca-xi barcu mà,
xì ñà-ndùá cachí stná stohò-nu, te màdì
ñà-ndùá cachí Pablo. 12 Ñàyùcàndùá, cuàhà
nècuàchì yucán, chicá nì cuni-nè caquee-ne
lugar mà, vàchi có-ndùá iin lugar vàha
yàha-nda tiempu vìxin. Ñàyùcàndùá, nì
cachi-nè chicá vàha cùhùn-nè nùù-xí ndè
ñuu Fenice, dandu vàtùni cundoo-ne yucán
tiempu vìxin. Ñuu Fenice mà nduú iin ñuu
inga orilla ñuu Creta, te cuisì dúcùn tàchì
iin iin dián ndé quêcahnu hora.

Nansa nì dàñà fuerte dàvìtàchí mar

13 Daaní, nì quesaha caná yadi tàchì ladu,
te nì tuxi ini nècuàchì barcu ñà-vàtùni
cùhùn-nsì. Ñàyùcàndùá, nì quihin tu-nsi
ichì cuàhàn-nsì orilla mar iladu ñuu Creta
mà. 14 Doco tìxi inga iin ratu nì que-
saha nì cana iin tàchì dàná, ladu ñuu
mà vàxan, tàchì yódo ladu nìnu cachí-nè
xán. 15 Te nì cacùhan barcu xi-nsi, mànìcùí
gá nìhìndèè-nsí caca ndaà-nu ladu vàxan,
ñàyùcàndùá nì sahnde ini-nsì, vàchi ndé
ndiàchì úún-nu cuàhàn-nu.
16 Dandu nì yàha-nsi iladu ñuu tii nani
Clauda indúhu mahì mar. Te yucán
có-càná cuáhà guá tàchì. Cunaha-ní, barcu
cahnú xí-nsí mà, ídìtá stná-nu iin lancha
tii. Te ndee ní quidachuún-nsí, dandu
nì nìhì-nsí nì tavà-nsínu. 17 Dandu nì
dàcùnúndúù-te iin cable ndee ìcà barcu
cahnú sàhà-ñá màsà ndúà-nu. Te nì
yùhí stnâ-te sàà-nu ndé yadi iá ñusì, te
cacùhun-nù. Ñàyùcàndùá, nì dànùú-te sì-
coto ndee dítâ tàchì-nú, te ndiachi úún-nu
cuàhàn-nu quidá tàchì mà.
18 Daaní, inga quìvì, yáha ga caná î tàchì
dàná mà. Ñàyùcàndùá nì quesaha-té nì
dàndiàchì-té carga xi-nù ini mar. 19 Te quìvì
ùnì nì dàndiàchì ndahà stná-nsì nsidaa gá
ñà-ndùá nihí-nu. 20 Dandu nì yàha cuàhà
gá quìvì, te có-tùí orá, có-tùí sìtnúù, te

yáha ga dúcùn dàvìtàchí daná mà nsiùhù.
Ñàyùcàndùá, còò gá tnùndé ini càcu-nsi nì
cahan-nsí.

21 Daaní, na sánì yàha cuàhà quìvì ndoó
dòcó-nsì có-xìxí-nsí, dandu nì sàcuììn Pablo
mahì nsidaa-nsí, te nì cachi-nè xì-nsí:

—Compañeros, chica vàha nú nì
inini-nsia yùhù nì cùí ñà-màsà quéé-ndá
ñuu Creta quixi-nda, dandísá mà
cácùhun-nda tnùndoho yohó. 22 Doco vichi,
cachí xì-nsiá, màsà cúhúún inì-nsia, vàchi
ni-iin-nda mà cúí-ndà, cuisì barcu xi-nda
cuàhàn ndañuhu. 23-24 Doco cunaha-nsiá,
ñuú ndùvehè nì xinì yatni ndé (indúhí)
nì sàcuììn iin ángel xi Dios nùí. Vàchi
mii-yá nduú-yá Stohì, divi ana xinúcuáchî
nùù-xí. Pues divi ángel mà nì cachi-nè
xì´: "Màsà yúhî-nî, Pablo, vàchi icúmí-nî
sàà-ní nàcuììn-ní nùù rey cahnú César.
Te cunaha-ní, sànì indehè ndàhví Dios
mii-nsiá, vàchi dohó cachí-yà xì-ní: mà sáà
ni-iin nèhivì cutnáhâ xí-nî cui-nè, ni-iin
nèhivì barcu yohó", nì cachi ángel mà.
25 Ñàyùcàndùá contentu ni nácùndoo-nsia,
compañeros, vàchi nacua sànì cachi Dios
xì´, divi ducán icúmí coo, te seguru icúmîà.
26 Doco antes icúmí-ndá ndiachi-nda orilla
iin ñuu tii mahì mar —nì cachi Pablo.

27 Daaní, nì yàha ùxìn cùmì gá quìvì, te
vichi xicá barcu iladu mar ndé cachí-nè
nduú mar Adria. Nahí dava ñùu nduá, te
ndiachi ndiachi barcu xi-nsi quidá tàchì.
Dandu peón xíquidachuún barcu mà, nì
tuxi inì-te ádi sánì cuyatni-nù nùù ñuhù
íchî càhàn-té. 28 Ñàyùcàndùá, nì chi-
tacùhá-te nadaa tantu cunú ñuhú tècuìí
yucán, te nì cundaà inì-te òcò sàhùn iin
(36) metro cunú-te. Dandu iyuhu gá nùù-xí,
tucu tu nì chitacùhá-te, te òcò ùsà (27)
metro cunú-te chicá yucán. 29 Ñàyùcàndùá,
nì yùhí-te dùcùn barcu cavà nahnú ñuhú ini
mar. Sàhámà nì dànùú-te cùmì càa nahnú
xí barcu ndè cahà mar sàhà-ñá màsà cácá
gà-nu. Dandu ndiatú cuísi-té tùinuù.

30 Daaní, peón xi barcu, nì cunì-te
cunu-tè. Ñàyùcàndùá, nì sàcuìta-tè nùù
barcu mà, quidá-te na ian cuàhàn-te danuú
gà-te inga càa nahnú ndè cahà mar, doco
dandáhvî-te, vàchi lancha tii ma nduá nì
dànùú-te. 31 Dandu nì cachi Pablo xì capitán
xì stná soldadu ndoó yucán:

—Nú màsà ndóo peón jaàn barcu yohó,
mà cácu-nsia.

32 Ñàyùcàndùá, nì sàhàn soldadu mà nì
sahndè-te cable itácáá lancha mà, te nì
ndiachi-nú mahì mar.

33-34 Daaní, na sácuàhàn túinuù, dandu
nì càhàn Pablo xì nsidaa compañeru-nè,
cachí-nè:

—Chicá vàha cuxi-nsia iñàha, vàchi
sàcuàhàn-ndà ùxìn cùmì quìvì có-xìxí-nsiá,
nchitó-nsiá, nacání ini-nsià. Ñàyùcàndùá
sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-cuxi-nsia, vàchi
ducán xiñuhu quida-nda, dandu càcu
vàha-nda, vàchi cunaha-nsiá, còò ni-iñàha
cuu xi ni-iin-nda. 35 —nì cachi Pablo.

Dandu nì tnii-ne iin pan, te nì
naquimanì-né Dios nì indehè nsidaa-né.
Dandu nì dàcuàchí-néà, te nì quesaha-né
xixí-né. 36-37 Ñàyùcàndùá, nsidaa gá nèhivì
yucán, contentu nì ndòo-ne, te nì xixi
stná-nè. Te nsidaa nsidaa nsiùhù nècuàchì
ñuhú barcu ma, ùì cientu ùnì dico sàhùn iin
(276) nèhivì nì sanduu-nsi.

Nansa nì cuu xi barcu, nì tùxì-nú nî sachi-nù nùù mar

38-39 Daaní, na ní nsihi nì xixi nèhivì mà nì
ndenuu ini-nè, dandu nì sate nsihi-ne trigu
(nduú carga xi-nù) ñà-cùní-nè nduñama
chii gá-nu. Dandu na ní tùinuù claru, (nì
xini xìcà-té yucán iá) iin ñuu mahì mar.
Doco cónì nácúnì-te índù ñuu nduá. Doco
nì xini stná-te yucán iá iin ndahà mar ndé
iá ndàà ñusì orilla-ñà, te vàha lugar mà
daxínu-tè barcu cahan-té. 40 Ñàyùcàndùá,
nì sahndè-te cable xi càa itníí xí-nû mahì
mar, te nì ndòa. Dandu nì dàñà stná cable
nuhní yutnù chipála dacaca-xi-nú. Te nì
nana stná sìcoto ndee itáníní ladu nùù-nú
(ñà-dítâ tàchì-nú). Ñàyùcàndùá nì que-
saha-nú nì nacaca-nù, te cueéni cueéni nì
cuyatni-nù ndé iá ñuhù íchî mà.

41 Doco nì sàà-nu iin xaan ndé vàxi ùì ichì
tècuìí, te yucán nì cacùhun-nù cahà mar.
Nì ndùxin tnuu nùù-nú, doco cahà-nú, nì
quesaha nì sachi ìì-ñá nì quida tècuìí dúcùn
ndee guá ìcà-nú. 42 Dandu soldadu yucán,
nì cacunì-te cahnì nsìhí-te nècuàchì ndiadí
ndiaá-te, vàchi vihini dutè-né mar mà, te
cunu-ne cahan-té. 43 Doco capitán yucán,
cónì cùní-nè cui Pablo. Ñàyùcàndùá, cónì
sáha-ne cahnì soldadu mà nècuàchì ndiadí.
Dandu nì dàndàcú stná-nè nùù nècuàchì
tùha dutè ñà-dihna mii-né ni quécoyo-ne
mahì tècuìí dècuèndè ni xínu-ne ñuhù íchî.
44 Dandu nècuàchì mà túha, cunchicùn-nè
cùhùn-nè cundòó candee-né dìquì yutnù

nduú tabla, ò inga yutnù xí barcu nì sachi. Ñàyùcàndùá, ducán nì nìhì nsìhí-nsí nì quee-nsi ndè ñuhù íchî, te nì càcu-nsi.

28

Ñà-ndùá nì quida Pablo na ní ìa-ne ñuu tii Malta mahì mar

1 Na ní nsihi nì càcu-nsi nùù mar mà, dandu nì xinitnùhu-nsi Malta nani ñuu yucán. 2 Te nèhivì ndoó yucán, nì quida manì-né xì-nsí nì chiñuhu-nè iin ñuhu, te nì cachi-nè xì-nsí ñà-nì tnátuu-nsi nadaà-nsí, vàchi cuún dàvì, te vìxin ga. 3 Ñàyùcàndùá nì nducu stná Pablo chii tutnù ìchí. Doco na meru daquée-nènu mahì ñuhu mà, dandu nì quecunu iin còò dàná xínu-sì nùù ñuhu, te nì tninùhu tnuu-sì ndahà-né. 4 Ñàyùcàndùá, na ní caxini nècuàchì ñuu mà itácáá còò mà ndahà Pablo, nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè:

—Ádi té-nì sahnì nduú tè-jaàn, ñàyùcàndùá vichi icúmí-tê danáà-te sàhà-té. Mate sánì càcu-tè nùù mar, doco mà níhì-té cutiacu gà-te —nì cachi-nè.

5-6 Doco nì quidi Pablo ndahà-né, te nì ndiachi còò mà mahì ñuhu. Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì yucán, ndé ndiàtú úún-né, vàchi tuxí ini-nè cuàhàn xìun ndahà Pablo, ò nú coó, nanàá nàcasàn-né cui-nè. Doco caní tiempu ndiatú-né indéhe-né, te còò ni-iñàha ni cuu-xi nècuàchìmà. Iin-ni iá-nè. Ñàyùcàndùá, tucu nì nacani ini nèhivì mà, cachí-nè:

—Ádi iin dios nduú nècuàchì jaàn.

Nansa nì dàndúvàha Pablo yua nècuàchì dandacú nani Publio

7 Yatni yucán nduú ñuhù xí nècuàchì dandacú nùù ñuu mà; Publio nani-né. Te nècuàchìmà, nì dàyáha-ne nsiùhù vehe-ne. Ùnì quìvì nì sandoo-nsi yucán. Te cuàhà gá nì cunsìhi ini-nè nsiùhù. 8 Te yucán iá stná yua-né, indúhu-né, sáhayocá-nè, vàchi cuhí-nè cuèhè daxìn. Dandu nì quìhvi Pablo ndé indúhu nècuàchìmà, te nì xìcàn tàhvì-né nùù Dios, nì chitàndòó-né ndahà-né dìquì nècuàchìmà, te ducán nì nduvàha-ne. 9-11 Dandu después dava ga nècuàchì cuhí ndoó ñuu mà, nì caquixi stná-nè, te nì nduvàha stná-nè. Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì cañúhu nècuàchì ñuu mà nsiùhù. Te na ní xìnu ùnì yòò ndoó-nsí yucan, dandu nì nana-nsi iin barcu cuàhàn-nsì quihin tu-nsi ichì nacaca-nù xì-nsí. Te nèhivì ñuu mà, nì sàhatahvì stná-nè nsiùhù nsidaa ñà-ndùá xiñuhu nùù-nsí. Te barcu mà, iin yutnù nì ìa yucán inii tiempu vìxin nduú-nu. Ñuu Alejandría nduú meru ñuù-nu; te nùù-nú itá muñecu nani Cástor xì Pólux. Pues divi barcu mà nduú yutnù nì nana-nsi, te cuàhàn-nsì.

12-13 Daaní, primeru nì sàà-nsì ñuu Siracusa, te ùnì quìvì nì sandoo-nsi yucán. Dandu nì caquee tu-nsi, te duha duha nì càvà barcu xicá-nu cuàhàn-nu, te ducán nì sàà-nu xi-nsí ndè ñuu Regio. Dandu inga quìvì, te nì quesaha tú tàchì ladu. Ñàyùcàndùá, nì caquee tu-nsi cuàhàn-nsì. Te tìxi ùì quìvì nì sàà-nsì iin ñuu nani Poteolos. 14 Ñuu yucán nì ndacùhun tnahá-nsí xì nècuàchì iin-ni nchícùn stná xì Jesús, te nì xìcàn-nè ñà-ndòo-nsi xì-né iin ùsà quìvì. Dandu después nì quihin tu-nsi ichì cuàhàn-nsì carretera cuàhàn ñuu Roma.

15 Daaní, ñuu Roma mà nì quee ga stná nèhivì xí Jesús vàxi-ne, vàchi sànì xinitnùhu stná-nè sàvàxi-nsi. Dava-ne, dècuèndè ñuu nani Yàhvi xi Apio nì quesaa-nè, te dava ga-nè cuisì ndé` ñuu tii nani ùnì Changaru nì quesaa-nè (ñà-ndacùhun tnahá-né xì-nsí.) Te na ní xini Pablo nècuàchìmà, nì naquimanì-né Dios, te nì ndòo-ne contentu.

16 Daaní, nì sàà nsidaa-nsí ñuu Roma. Te capitán cutnáhâ xí-nsî, nì quida-ne entregar tiàa ndiaá-nè, nì ndòo nècuàchìmà ndahà iin comandante. Doco Pablo, nì nìhì-né permisu coo cuaán-né, mii-né xì stná iin soldadu cundiaa xì-né.

Nansa nì càhàn Pablo xì nècuàchì raza-nè ndoó ñuu Roma

17 Daaní, nì yàha ùnì quìvì, te nì nacana Pablo nècuàchì raza-nè chicá idónuu nì sàà vehe-ne. Te na sánì nataca nsidaa-né, dandu nì cachi Pablo xì-né:

—Ñánì, còò ni-iñàha ni quidé dìquì nècuàchì ñuu-ndà, te ni-iin xichi cónì càhíchì stná inì estilu xi xìì-ndà. Doco nì tnii nècuàchì raza-ndà yùhù na ié` ñuu Jerusalén, te nì dàyáha-ne yùhù ndahà tè-romanu. 18-19 Te tè-yùcán, nì xìcàn tnùhù váha-tè nùí, dandu cuàhàn-te daña-té yùhù nì cùí, vàchi còò ni-iñàha disáhà-xí cuì. Doco nècuàchì raza-ndà ndoó yucán, cónì cùní-nè dàñí. Ñàyùcàndùá, fuerza nì xìquèn dayáha-tè yùhù nùù rey cahnú César ñà-nsidandaà tèmà sàhí. Doco

ni-iyuhu có-ndùámà ñá-cùní daquée
cuàchi dìquì nèhivì raza-ndà; còó.
20 'Pues cunaha-nsiá, iá ñà-dìsáhà-xí nì
quide mii-nsiá invitar cundehí-nsià, te
càhìn xì-nsiá yohó, vàchi vichi ndisa sà-iá
iin tnùndé ini ndiaha xí nècuàchì raza-ndà
Israel. Doco divi sàhà-ñá (xiníndísê tnùndé
ini ndiaha ma), ñàyùcàndùá nì sàì nì
sàcùnuhni cadena yohó —nì cachi Pablo.
21 Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì Pablo:
—Còó; còò ni-iin carta ni quixí ladu
Judea cáhàn sàhà-ní, ni còò ni-iin stná
nècuàchì raza-ndà nì quésáá daquée
cuàchi-xi dìquì-ní. 22 Doco cachí-nî xì-nsí
nansa iá ichì sàà, tuxí inì-ní. Vàchi nsiùhù
cuní-nsì cundaà ini-nsì, vàchi nsidanicuú
lugar cáhàn ùhí nèhivì dìquì ichì mà —nì
cachi-nè.
23 Daaní, nì saquin Pablo iin quìvì quixi tu
nsidaa-né. Te na ní sàà quìvì mà, cuàhà gá
nèhivì nì casaà vehe Pablo. Ñàyùcàndùá,
ndè dàtnàà, xì ndè nì cuaà dahuun nì
ndòo-ne yucán, cáhàn Pablo xì-né, datúi-ne
nansa iá ichì ndé dandacú Dios, te dan-
sínuu ini-nè nècuàchìmà nansa cachí ley
xi Dios nì tiaa Moisés, xì nansa cuní cachi
stná palabra nì tiaa nècuàchì profeta sà-
naha. Ducán nì quida-ne, vàchi cuní-nè
dacúníndísâ-né nècuàchìmà, te cahvi-ne
xì Jesús. 24 Daaní, na ní nsihamà, dandu
dava nècuàchì ininí má, nì xinindisá-né, te
dava-ne, còó. 25 Màdì iin-ni ni xiníndísâ
nsidaa-né. Daaní después cuní-nè nùhù-nè.
Doco na táñâha ga caquee-ne, nì cachi
Pablo xì-né:
—Ndisa, ñà-ndáà nduá nì cachi Espíritu
Ìì xí Dios xì xìì-ndà sànaha na ní dàcáhàn-yà
profeta nani Isaías, vàchi dohó nì cachi-yà
xì nècuàchìmà:
26 Cuahán-nî, càhàn-ní xì nècuàchì raza-ní
yohó, te dohó cachì-ní xì-né:
"Mii-nsiá, cuàhà gá icúmí-nsiâ
cunini-nsia, doco mà sáà-nsià
mànìhì ini-nsià. Te cuàhà gá
icúmí-nsiâ cundehè-nsiá, doco
mà cúndáà ndisa inì-nsia".
(Ducán cachì-ní xì nècuàchì
raza-ní.) 27 Vàchi nsidaa nèhivì
mà, quidámáxìní-nè, na ian
ùhì tiacu-nè. Te quidá-né na
ian dànácuánì-nè nùù-né, vàchi
có-cùní-nè cundehè-né (ichì váha),
ni có-cùní stná-nè cunini-ne, ni
có-cùní stná-nè mànìhì ini-nè, ni
có-cùní stná-nè natnahnù-nè ichì
yùhù, te ducán nsida vií anima-nè,
nì cachi Dios.
28 Pues vichi cunaha-nsiá, sànì nìhìtáhvì
nèhivì nsidaa gá raza cunini stná-nè razón
ndiaha nansa càcu-ne nùù-yá. Te mii-né,
ndisa, icúmí-nê cunsìhi ini-ne cunini-ne
29 —nì cachi Pablo.
Dandu nècuàchì raza Judea mà, nì caquee
nsihi-ne, te nì quesaha-né ndatnúhú
fuerte-nè sàhà palabra mà.

Nansa nì quida Pablo na ndiadí-nè vehe-ne ñuu Roma

30 Daaní, inii ùì cuìà nìsa ìa Pablo iin
vehe renta (ñuu mà), te dayáha-ne nsi-
daa nèhivì sáà nùù-né, 31 cachítnùhu-ne
xì nècuàchìmà sàhà ichì ñuhìví ìì xí Dios,
vàchi libre iá-nè càhàn-nè xì nsidaa nèhivì
mà. Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì dàcuàhá-né
nècuàchìmà sàhà Stoho-ndà Jesucristu, còò
iin ni sadí xì nùù-né.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Roma

1 Yùhù nduí Pablo, iin nècuàchì
xinúcuáchí nùù Jesucristu. Divi mii-yá nì
cachi-yà xì´ ñà-cùhìn chuun xi-ya; mii-yá
nì nacàxin-ya yùhù ñà-cachitnùhi razón
ndiaha xí Dios inicutu. 2 Te divi razón mà
nduú stná palabra nì cachitnùhu-ya sànaha
na ní dàtnúù-yà ini nècuàchì nì sacahàn
cuenta xi-ya, te nì tiaa-ne ñà-yùcán nùù
tutu ìì. 3-4 Cunaha-nsiá, cáhàn palabra mà
sàhà Dèhemanì-yá, te cachá` ñà-ndùú-yá
iin descendencia xi rey David, vàchi iin
nècuàchì ñuhìví yohó nì sanduu xì-yá,
cachá`. Doco (diín lugar nì quixi) anima
ìì-yá, vàchi Dèhemanì Dios nduú-yá, te
icúmí-yâ poder, ináhá vâha-nda ñà-jaàn,
vàchi mate ní xìhì-yà, doco nì natiacu-yà.
5 Te divi nùù mii-yá sànì nìhìtáhvì nsiùhù
cacanuu-nsi chuun xi-ya ñà-càhàn-nsì xì
nèhivì nsidanicuú ñuu, áma sáà stná-nè
cunini-ne ley xi-ya, te cunindisá-néyà,
dandu más gà tnùñuhu xí-yá quee. 6 Te
mii-nsiá, ducán nì xinindisá stná-nsià,
vàchi nì cana stná Jesucristu mii-nsiá
(ñà-cunchicùn-nsiàyà). 7 Te vichi tiaí
tutu yohó nùù nsidaa mii-nsiá nècuàchì
ndoó ñuu Roma. Cunaha-nsiá, ñà-mànì
guá-nsià nùù Yua-nda Dios, ñàyùcàndùá
nì cana-yansià sàhà-ñá cunduu stná-nsià
nèhivì ìì xí-yá.

Te vichi xícàn tàhví sàhà-nsiá nùù
mii-yá xì nùù Stoho-ndà Jesucristu ñà-nì
cuáha-yansià gracia, te contentu ni
cúndóó-nsiá quida-ya.

Nansa nì cachi Pablo ñà-cùní-nè cùhùn-nè ñuu Roma nàcòtò-nè nèhivì xí Dios ndoó yucán

8 Primeru cuàhìn cachì ñà-yòhó: yùhù
ndácùcahín Jesucristu, te naquímánì´
(Yua-nda) Dios sàhà nsidaa-nsiá ñà-ndiaha
guá xiníndísâ-nsiá mii-yá. Te vichi
dècuèndè inicutu ñuhìví sànì xinitnùhu-ne
sàhájàn. 9 Yùhù, xì nsidaa anímè
xinúcuáchî nùù-yá, cachítnùhi razón
ndiaha sàhà Dèhemanì-yá. Te mii-yá,
ináhá-yâ ñà-ndáà nduá nsinúú cuáhà inì
mii-nsiá, te xícàn tàhví sàhà-nsiá nùù-yá.
10 Te xícàn tàhvì stnáì áma cóó iin quìvì
nìhí tiempu sàì nàcòtì mii-nsiá, nú ducán
cuní stná mii-yá. 11 Vàchi cuàhà gá cunî`
sàì sàhà-ñá nìhìtáhvì gá-nsià más ñà-ndùá
cui chindee xi anima-nsià, dandu chicá
nacuàhandee inì-nsia. 12 Te ò ni cachí-ndà,
ñà-cùní-ndà chindee stnaha-nda ñà-chicá
cunindisá víi-ndayá, vàchi nsidaa-nda,
iin-ni xiníndísá-ndáyâ.

13 Ñánì, cunî` cundaà ini-nsià ñà-cuàhà
gá xichi nacání inì sàì ndé ndoó-nsiá, doco
siempre iá ñà-sàdí nùí. Doco vichi ndisa,
(vihini sàì), vàchi stná ndé ndoó-nsiá cunî`
quida stnáì chuun ìì xí Dios, nacua sànì
quide dava ga ñuu, sàhà-ñá ducán quee
stná cuàhà ñà-vàha xi mii-nsiá. 14 Vàchi
ndiá ìqué (cachitnùhi razón ndiaha xí-yá)
xì nsidanicuú nèhivì, a xínduu-ne nècuàchì
ñuu ndé cáhàn-nè dàhàn griegu, te ò
ndéni ñuu nì cui, doco icúmî càhìn xì nsi-
daa-né, a nchichí-nè, te ò mà nchìchí-nè.
15 Ñàyùcàndùá, nùù yùhù, dispuestu ié`
sàì cachitnùhu stnáì xì mii-nsiá nècuàchì
Roma ñà-ndùú razón ndiaha.

Cahnú poder xi razón ndiaha xí Dios

16 Yùhù, có-cùcáhán nùí cachitnùhi razón
ndiaha xí Cristu, vàchi cunaha-nsiá, sàhà
palabra jaàn vàtùni càcu anima-ndà quida
poder xi-ya, nú sànì xinindisa-ndayá, mate
nécuàchì ndéni ñuu nì cui ni cúndúú-ndá.
Doco dihna xiñuhu (cunitnùhu) nècuàchì
raza Judea, dandu stná nèhivì dava ga ñuu
ñuhìví. 17 Vàchi divi sàhà razón ndiaha
ma datúi Dios nansa cui ndee vàha-nda
nùù-yá nú ni cúníndísâ vàha-ndayá, vàchi
cuisì-ní ñà-jaàn nduá ndiaá, nacua cachí
stná tutu ìì: "Nú sànì ndee vàha-nda nùù-yá
ñà-xiníndísá-ndáyâ, dandu vida ndiaha
nìhìtáhvì stná-ndà".

Nsidaa nèhivì, iá cuàchi-ne, cachí Pablo

18 Sànì cundaà ini-ndà fuerte icúmí quixi
castigu xi Dios dìquì nsidaa nèhivì có-quìdá
víi, vàchi quini quidá-né, te cuehé gà-nè,
có-sâha-ne cuìtià palabra ndàcuisì xí-yá,
19 mate sá-ìnáhá vâha-ne sàhà ñà-ndùá
cui cundaà ini-ndà sàhà-yá, vàchi sànì
dàtúi-yañà nùù-ndà. 20 Vàchi dècuèndè nì
sàcòo ñuhìví náhà claru ñà-ndùá cui cun-
daà ini-ndà sàhà-yá; mà úhì cundehè-ndà
nsidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ya, te cundaà
ini-ndà. Náhà xìcà icúmí-yâ poder ndisa
nicanicuahàn, te claru cundáà stná ini-ndà
ñà-mii-yá nduú-yá Dios. Ñàyùcàndùá,
còò ni-iin ñà-dìsáhà-xí (nacuaà nèhivì-yá).
21 Vàchi na nísa inaha-néyà antes, cónì

càhvì ndisa-neyà nacua ndiá ìcà-né, ni
cónì náquímánì stná-nèyà. Cuisì inì-ni
mii-né nì chitnùní ndevàha ini-nè nansa
quida-ne, mànìcùí gá mànìhì tnúnî ini-nè
nansa quida viì-né. 22 Ñà-nchìchí guâ-nè
càhàn-né, ñà-yùcán nì tùi-ne nduú-né
nècuàchì neciu. 23 (Te ñà-neciu guá-nè),
nì nandòdó-né ñà-ndiaha guá iá-yà, te ca-
han-né iin figura iá nahi nèhivì nduú Dios,
mate néhivì, xíhì-nè, doco mii-yá, itiácú-yà
nicanicuahàn. Te nì quidavàha stná-nè
figura laa, xì stná quisì nahnú, xì quisì cuàtì,
(te nì cahvi-néñà).

24 Ñàyùcàndùá, nì cuhuun ini Dios
sàhà-né, te nì cachi-yà ni cúhùn-nè ichì
sìquini nì nchihò ini-nè. Te ducán ndisa
nì quida-ne, (yáha ga quini) nì quida-ne xì
iquìcúñú-nè, cónì chívàha ga-nè tnùñuhu
xí-né. 25 Nì nacuaà dahuun-ne palabra
ndàcuisì xí-yá, te ñà-ndùú tnùhu nì
candisá-né. Màdì mii-yá ana nì quidavàha
xi ñuhìví nì càhvì-né; còó, cuisì-ní ñà-ndùá
nì quidavàha-ya ñuhìví yohó nì cahvi-né;
cuisì ñà-jaàn nduá nì xinucuachi-né
nùù-xí, màdì nùù mii-yá ndiaha itiácú
nicanicuahàn, amén.

26 Ñàyùcàndùá, nì nacoo dahuun-yanè.
Dandu chicá quini nì quida ndevàha-ne xì
mii-né. Dècuèndè stná nècuàchì ñahà, cónì
nándàhà gá-ña xì nècuàchì tiàa nacua quidá
nècuàchì ñahà. Còó, entre mii-ñá nìsa
quida-ñà cuàchi. 27 Te ducání stná tiàa, dava
ga stná-te, cónì nándàhà gá stná-te xi ñahà.
(Ndahví-te), vàchi entre mii-té nì naxihò
stnahá-te, te nì quida-tè cuàchi. Doco sàhà
ñà-yùcán nì nìhì stná ìcà-té (cuèhè), vàchi
ñà-yùcán nduú castigu xi-tè nacua xiñuhu
coo xi-té ñà-nì quee-tè ichì váha.

28 Te-ñà cónì cúdî gá ini-nè cuni-
hnu ini-nè mii-yá, ñàyùcàndùá, nì
nacoo dahuun stná-yànè, te sàhámà
nì cuchicuehe dahuun sàxìnítnùní-nè.
Cuisì ñà-có-ndìá ìcà-né quida-ne nduá
nchícùn-nè vichi. 29 Vàchi chitu anima-nè
nsidanuu ñà-chìcuéhè. Ñàyùcàndùá quidá
ndevàha-ne cuàchi xi nècuàchì ñahà. Yáha
ga có-quìdá víi-né. Xího-né cuàhà iñàha,
te cúmbìdia stná ini-nè. Te tùha stná-nè
cahnì stnahá-né, vàchi náâ stnahá-né
ñà-malu guá-nè, te dana ga stná-nè;
dandahví stnahá stná-nè, te cáhàn ndiaa
stnahá-né, 30 vàchi quini ga cáhàn-nè
dìquì ñanìtnaha-ne. Có-xìñùhù-né Dios,
vàchi cuadú gà-nè, mii-né nduú-né mii-né
cahan-né. Ndiaha gá-nè cahan-né, doco
maña gà-nè. Có-ìníní-né ñà-ndùá cachí
yuadíhí-nê. 31 Ni có-sàà-nè cundaà vàha
ini-nè, te có-quìdá stná-nè cumplir nú sànì
cachi-nè iñàha. Mà túha-ne cuhi stnahá
ini-nè. Nicanicuahàn chuhún ini-ne sàhà
iin ñanìtnaha-ne, te mà túha-ne cundehè
ndahví stnahá-né. 32 Te mate ináhá vâha-ne
ñà-ìcúmí Dios nsidandaà-yà sàhà cuàchi
quidá-némà, doco có-ndùlócô-nè, mate
ináhá-nê ñà-xìñùhù cui-nè sàhà falta mà,
doco iin-ni quidá-néà, ndè cudî gá stná
ini-nè nú quidá stná nèhivì dava ga ducán.

2

Palabra xiñuhu cachi-ndà xì ana tuxí inì-xi chicá vàha-ne nùù ñanìtnaha-ne

1 Ñàyùcàndùá, (nú iá iin nèhivì), ndéni
nèhivì ni cúndúú-né, te xítnùhu-ne
ñanìtnaha-ne, dandu vàtùni cachi stná-ndà
dohó xì-né: "Mii-ní, iá stná cuàchi-ní;
ñàyùcàndùá có-xìñùhù cuitnùhu-ní ducán;
iá-nî xítnùhu-ní ñanìtnaha-ní, doco cu-
naha-ní, xidá cuàchi stná mii-ní quida-ní,
vàchi nacua quidá mii-né, ducán quidá
stná mii-ní. 2 Te sà-ìnáhá-ndá, palabra
ndàcuisì cundua na nsidandaà Dios sàhà
cuàchi nèhivì có-quìdá víi. 3 Ñàyùcàndùá,
¿a tuxí inì-ní cui càcu-ní nùù castigu mà?
(Mà cúí), vàchi mate xítnùhu-ní nècuàchì
quidá xi cuàchi ma, doco ducán quidá stná
mii-ní. 4 Cunaha-ní, mànì gá quidá Dios
xì-ndà, vàchi ndee cahnú ini-yà sàhà-ndà.
Te ¿a cahíchì inì-ní ñà-quìdá-yá ducán?
¿A có-cùndáà inì-ní ñà-ndùá dìsáhà-xí
quidá ndiaha guá-yà ducán? Pues divi
sàhà-ñá ni sáà-ndà naxicocuîn ini-ndà
sàhà cuàchi-nda nduá. 5 Doco (mii-ní,
còó), ndee gá inì-ní, có-cùù-ní arrepentir,
ñàyùcàndùá cáyà, te cáyà castigu nìhì-ní
quìvì juiciu, dandu quìvì mà icúmí nèhivì
cundaà ini-nè cuisì nsidándáà Dios nacua
ndiá ìcà-yá quida-ya, 6 te cuàha-yàndó
(castigu, ò cuàha-yàndó iin ñà-vàha),
según nansa nì quida iin iin-nda. 7 Dandu
nèhivì iin-ni quida-xi chuun viì, nìhì-né
vida ndiaha nicanicuahàn, vàchi sàhà
ñà-ndùá quidá-némà nandúcú-nê nansa
quee tnùñuhu ndiaha xí-né (nùù-yá), vàchi
cuní-nè ndee vàha-ne nùù-yá, te cundoo
stná-nè nùù-yá nicanicuahàn. 8 Doco
nèhivì có-nchîcùn palabra ndàcuisì, iin
castigu fuerte nìhì-né ñà-cùdúchí guâ
ini-yà sàhà-né, vàchi cuisì-ní nì nacani

ini-nè quida-ne ñà-ndùú gustu xi mii-né.
9 Cuàhà tnùndoho fuerte cucumi nsidaa
nècuàchì có-quìdá víi ma, te yáha ga nacani
cuaá ini-nè sàhájàn. Dihna nècuàchì raza
Judea ndundaà sàhà-xí, dandu después
nsidaa gá nèhivì inga raza. 10 Doco nèhivì
quidá víi ma, nìhì-né cundoo ndiaha-né,
vàchi nìhì-né natùi-ne nùù Dios, dandu
mànì gá cundoo-ne. Dihna nècuàchì raza
Judea nìhìtáhvì ducán, dandu después
nèhivì raza dava ga".

11 Pues ducán nduá, vàchi cunaha-nsiá,
iin-ni indéhe Dios nsidanicuú nèhivì
ñuhìví. 12 Nèhivì tàcùní ley xi-ya,
nú quida-ne cuàchi, dandu icúmí-nê
ndañuhu-né, te quìvì cuu xi-né ducán,
mà chíndéé ley mà-né. Daaní stná nèhivì
ináhá vâha ley xi-ya, divi nacua cachí
ley mà, ducán icúmí cuu xi-né quìvì
ndundaà sàhà-né. 13 Vàchi nú ni quidá
ndisa nèhivì cumplir ley xi-ya, dandu
vàtùni ndee vàha-ne nùù-yá. Doco nú
cuisì iníní uun-neà, dandu mà cúndiáàmà.
14 Vàchi dava nèhivì, tàcùní-nè ley xi-ya,
doco tùha-ne quida-ne cumplir ñà-ndùá
cachá`, vàchi inì-ni mii-né nacání ini-nè
quida-ne ducán. Ñàyùcàndùá, divi ñà-jaàn
cunduu na iin ley xi-ne. 15 Vàchi cuisì
ñà-cundehè-ndàné nansa quidá-né, te cun-
daà ini-ndà ñà-ini anima-nè sánìhì ini-nè
nansa iá ley xi-ya. Ináhá vâha-ne iá iin
ley chivàha-nda. Te stná sàxìnítnùní-nè,
ducání cachí stná` xì-né. Vàchi dava xichi
dandohó sàxìnítnùní-ndà ndohó, te dava
xichi cachá` xì-ndà ñà-còò cuáchi-nda.
16 (Pues cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn,
claru icúmíâ tùia) quìvì nsidandaà Yua-nda
Dios sàhà nsidaa ñà-ìá dèhé ini anima
nèhivì. Te divi ndahà Jesucristu icúmí-yâ
nacoo-ya juiciu mà, nacua cachí razón
ndiaha cachítnùhi xì nèhivì.

Nansa nì quida nècuàchì raza Judea, cónì chívàha stná-nè ley xi-ya

17 (Vichi cuàhìn càhìn sàhà) nèhivì
raza-nsì. Nècuàchì raza Judea nduá danani
nèhivì raza-nsì. Te cuàhà nèhivì raza mà,
yáha ga nihnú ndéé ini-nè ñà-ìcúmí-nê
ley ìì xí Dios; ñàyùcàndùá chicá ndiaá-nè
cahan-né, vàchi mii-yá càhvì-né, 18 te
ináhá-nê ñà-ndùá dandacú-yá quida-nda.
Te sàhà-ñá dàcuàhá cuáhà-né ley ìì mà,
ñàyùcàndùá cundáà ini-nè índù iñàha
nduú chuun viì, te índù ñá-còó. 19 Sàhámà
quidá-né cuenta ñà-mii-né icúmí nacani xi
nsidaa nèhivì nansa iá ichì váha cahan-né;
xiñuhu danátnûù ini-nè nsidaa nècuàchì
xicá ichì ñáa, tuxí ini-nè. 20 Cuisì mii-né
cui dacúndéhe xi tè-neciu iin ichì víi,
vàchi maestru nduú-né cahan-né. Nahi
méè có-ìnáhá xínduu nècuàchì dava
ga, cahan-né, te ñàyùcàndùá, cuní-nè
chinaha-nè nècuàchìmà, vàchi tuxí ini-nè
ñà-sàhà ley dacuahá-né mà vàtùni mànìhì
ini-nè nsidanicuú iñàha, te cundaà stná
ini-nè sàhà nsidaa ñà-ndùú ñà-ndáà. 21 Pues
vichi, nú ducán cudîì guá ini-nè dacuahá-né
nèhivì dava ga, ¿a có-xìñùhù dacuahá
stná-nè mii-né? Vàchi cachí-nè xì nèhivì
ñà-màsà quídá cuíhná-né, doco ¿a ndísá
có-xìdá cuíhná stná mii-né? 22 Te cachí
stná-nè xì nèhivì ñà-màsà cáhàn-nè xì inga
nèhivì cónì nándàhà xì-né, doco ¿a ndísá
có-quìdá stná-nè ducán? Cahíchì ini-nè
ñà-ndùú yùù yócò, doco ¿a có-xìdá cuíhná
stná-nè ñà-cuìcà iá veheñùhu? 23 Ndee
cáhàn-nè sàhà-ñá sà-ìcúmí-nê ley ìì xí
Dios, doco có-chîvàha ndisa-neà, te cuní
cachàmà na ian cahíchì ini-nè mii-yá nduá.
24 Pues, divi ducán cachí stná tutu ìì ndé
cachá`: "Sàhà modo ndahví xi nècuàchì
raza-ndà, ñàyùcàndùá sácùndiaa quini
tè-inga raza Dios xi-nda".

25 Cunaha-nsiá, ñà-ìtúú seña xi-ya
ìcà-ndà, vàtùni cundiaa mà nú chívàha
ndisa-nda ley xi-ya; doco nú còó, dandu
davani queámà na ian còò ni-iin seña mà
ìcà-ndà. 26 Ñàyùcàndùá, nècuàchì (inga
raza) còò seña ìcà-xí, nú ni chívàha-ne
ley xi-ya, dandu vàtùni quida stná-ndà
cuenta na ian itúú ndisa seña mà ìcà-né.
27 Cunaha-nsiá, mate còò seña mà ìcà-né,
te chívàha stná-nè ley mà, ñà-jaàn datúi
claru ñà-có-quìdá víi nècuàchì raza-nsì
Judea, vàchi có-chîvàha-ne ley mà, mate
icúmí-nê tutu ìì, te itúú stná seña mà
ìcà-né. 28 Ñàyùcàndùá, ¿ana cachi-ndà
nduú ndisa nècuàchì raza Judea? ¿A sáhà
descendencia xi-ne nduá? Còó. Te ñà-ìtúú
seña xi Dios, ¿a cuísi sàhà ìcà-ndà nduájàn?
Còó. 29 Chuun xi anima-ndà nduá, te ini
anima-ndà nduú ndisa-nda nècuàchì raza
Judea. Te ducání stná ñà-dúcùn-ndà seña
xi-ya, cuisì ini anima-ndà nduú ñà-ndiàá.
Iin ñà-nìhnú vàha ini-ndà nduá, màdì iin
ley nì tiaa nùù tutu. Te nú iá (viì ndisa)
anima-ndà ducán, dandu icúmí-ndá ndee
vàha-nda, doco nùù Dios, màdì nùù nèhivì.

3

1 Nú ducán nduá, dandu ¿índù chuun
cachí-ndà ndiaha gá iá ñà-ndùù-ndà nèhivì
raza Judea, te itúú seña xi Dios ìcà-ndà?
2 Pues cuàhà gá ventaja nduá, te cuàhà
modo chindéâ. Primeru, cuàhà gá nduá
ñà-nì nìhìtáhvì nèhivì raza mà cucumi-né
tutu ìì cachítnùhu palabra xi-ya. 3 Vàchi
mate có-xìníndísâ dava-ne, doco có-cùní
cachàmà ñà-nacuaà Dios ñà-ndùá nì
cachi-yà. 4 Còó, vàchi mate nsidaa nèhivì,
tnuhu-né, doco mii-yá, icúmí-yâ quida
ndisa-ya cumplir ñà-ndùá nì cachi-yà. Te
ducán cachí stná nùù tutu ìì (ndé cáhàn
nèhivì xì-yá, cachí-nè): "Claru icúmí tùi
ñà-cuisì mii-ní cachí xì ñà-ndùú ñà-ndáà,
te nú daquée cuàchi nèhivì dìquì-ní, dandu
divi mii-ní icúmí-nî cundee-ní nùù-né".
5-6 Mate chicá náhà claru ndiaha gá
iá Dios (na xiní-ndà ñà-quini guá quidá
nèhivì cuáchi), doco ¿a sáhámà cui cachi
stná-ndà ñà-có-quìdá víi-yá na sáha-yàndó
castigu sàhà cuàchi-nda? Còó, màsà nunca
cachi-ndà ducán. Cuisì nì cachì palabra
jaàn sàhà-ñá divi ducán (tuxí ini dava)
nèhivì. Doco còó, mà cúí cachi ndisa-nda
ducán, vàchi nú ducán ni cúndúá, mà
cúí nìhì Dios nansa nsidandaà-yà sàhà
cuàchi-nda ni cuí. 7 Doco cachí dava
nèhivì ñà-chicá quee tnùñuhu xí Dios nú
ni cachí-nè iin tnùhu, vàchi tuxí ini-nè
ñà-sàhájàn chicá nsinuu ini-ndà ndàà
cuisì ini Dios. Doco nú ducan ni cúndúá
ñà-quee tnùñuhu xí-yá sàhà cuàchi-nda,
dandu có-ndìá ìcà-yá nsidandaà-yà sàhà
cuàchi-nda ni cuí. 8 Te nú ducán nduú stná,
¿amádi chicá ndiaha ñà-quida cuahà-ndà
ñà-có-ndiàá, dandu chicá quee viá ni cuí?
(Doco còó, màsà cáchí-ndà ducán, mate)
cachí dava nèhivì ñà-divi ducán chináhá
nsiùhù, daquée cuàchi-ne dìquì-nsí. Doco
nècuàchìmà, icúmí-nê ndoho-ne sàhà
(ñà-dàquée cuàchi-ne ducán), vàchi divi
nduá xiñuhu coo xi-né.

Nsidanicuú nèhivì, iá cuàchi-ne

9 Pues, ¿índù ñà-cachi-ndà vichi? ¿A
ndísá chicá ndiaha nècuàchì (raza Judea)?
Còó, vàchi sànì cundaà vàha ini-ndà, nèhivì
cuáchi nduú nsidanicuu-nda, nahi nèhivì
inga raza, te ducán stná nècuàchì raza-nsì
Judea. 10 Vàchi ducán cachí stná nùù tutu ìì:
Còò ni-iin ana nihnú ndàcuisì inì-xi; 11 còò
ni-iin ana sáà cundaà inì-xi, còò
ni-iin nandúcú ndisa nansa iá
ichì Dios. 12 Nsidaa nèhivì, sànì
tùcù-nè ichì malu; nsidaa-né sànì
cuchicuehe anima-nè. Ni-iin-ne
có-quìdá víi-né. 13 Te (ñà-quini guá)
cáhàn-nè, ducán nduá nahi dico
ndé nì nuna yavi xi nsìi. Te tùha ga
stná-nè dandahví stnahá-né. Ducán
iá palabra xi-ne nahi venenu xi iin
còò dàná. 14 Cuàhà gá xícàn tàhvì
chìhán-nè dìquì ñanìtnaha-ne,
te cáhàn ndiaa stná-nè dìquì
nècuàchìmà. 15 Yàchì gà nacání
ini-nè cahnì stnahá-né. 16 Te ndéni
nì cui ni yáha-ne, yucán xiní nèhivì
tnùndoho. 17 Vàchi mà túha-ne
cunchicùn-nè ichì ndé cundoo
manì-ndà. 18 Te có-yûhî stnâ-nè
Dios, vàchi có-nìhnú ini-nèyà.
19 Pues ináhá-ndá, nsidaa ñà-ndùá cachí
ley sànaha ma, sàhà-ñá cunini nèhivì
ndoó tìxi ley mà nduá, te ducán (ndu-
cahan-ne), te cadi-nè yuhù-né, vàchi iá
stná cuàchi-ne, nacua iá cuàchi nsidanicuú
nèhivì ñuhìví. 20 Ñàyùcàndùá, ni-iin-nda
mà sáà-ndà ndee vàha-nda nùù Dios sàhà
cuisì ñà-chivàha-nda ley sànaha ma, vàchi
chuun quidá ley mà, cuisì nduá ñà-cundaà
ini-ndà iá ndisa cuàchi-nda.

*Nú xiníndísá-ndá mii-yá, icúmí càcu an-
ima-ndà*

21 Doco vichi cunaha-nsiá, iá ndisa nansa
ndee vàha-nda nùù-yá, te còò ni-iin ley
chivàha-nda sàhámà. Mà úhì cundaà
stnà ini-ndà ñà-jaàn nú ni cahvi-nda
tutu nduú ley xi-ya, xì stná tutu nì
tiaa nècuàchì profeta. 22-23 Vàchi nú sànì
xinindisa-nda Jesucristu, dandu icúmí-ndá
ndee vàha-nda nùù-yá, nsidanicuú ndohó
nècuàchì nchícùn xì-yá. Vàchi iin-ni
indéhe Dios nsidaa nèhivì sàhà ñà-iin-ni iá
cuàchi nsidaa-né, te iin-ni có-sâà stná-nè
tavà-né tnùñuhu xí-yá. 24 Doco sàhà-ñá nì
dànáà Jesucristu sàhà-ndà, ñàyùcàndùá
uun-ni sáhatahvì-yándô gracia xi-ya, te
sàhájàn vàtùni ndee vàha-nda nùù-yá,
te càcu dahuun anima-ndà. 25 Vàchi nì
chitnùní ini Yua-nda Dios ñà-cunduu
Jesucristu ana icúmí cui, te cuìtià nìì-yá,
dandu nsidaa ana cahvi xi ñà-ndùá nì
quida-ya, mà nsínúú gá ini (Yua-nda) Dios
sàhà cuàchi-ne. Te sàhájàn cundaà stná
ini nèhivì ñà-vàtùni nì quida-ya xì nèhivì
sànaha na ní dàyáha uun-ya cuàchi-ne, te
nì quidandee gá ini-yà sàhà-né. 26 Daaní,

inga ñà-dìsáhà-xí nì xìhì-yà nduú stná
ñà-cundaà ini nèhivì ñà-ndiaha gá quidá
stná-yà tiempu vichi. Te mate ñá-ndáà
cuisì cundua na nsidandaà-yà sàhà-ndà,
doco nú cahvi-nda xi Jesús, dandu vàtùni
ndenihi-yàndó na ian nduu-nda nèhivì còò
falta xi.
[27] Daaní, nú ducán nduá, dandu ¿nansa
cachi-ndà sàhà nèhivì ndeníhí vàha guá
xì mii-xí? Pues, có-ndùá ñà-cachi gà-nè
ducán. ¿Índù chuun? ¿A sáhà-ñá cónì
chívàha viì-né ley ìì? Còó, divi sàhà-ñá
mà cúndiáá gà ni-iñàha nùù-yá, cuisì
ñà-cunihnu vàha ini-ndàyá. [28] Ñàyùcàndùá,
vichi sànì cundaà ini-ndà nansa quida-nda,
te ndee vàha-nda nùù-yá. Divi ñà-cunihnu
vàha ini-ndà mii-yá nduá xiñuhu, màdì
ñá-chivàha-nda ley (sànaha ma).
[29] ¿A cuísi Dios xi nèhivì raza Judea
nduú-yá? (Còó.) ¿A có-ndùú stná-yà Dios
xi nsidaa gá nèhivì ñuhìví? Jaan, vàchi Dios
xi stná mii-né nduú-yá. [30] Vàchi imindaa
Dios iá, te vàtùni ndee vàha nsidaa nèhivì
nùù-yá nú ni cúníndísâ-néyà, có-quìdá a
nduú-né nècuàchì raza Judea, te ò nèhivì
inga raza. [31] Doco nú cachí-ndà cuisì cun-
diaa ñà-cunihnu vàha ini-ndàyá, dandu
¿a ducán queá na ian có-ndiàá gà ley nì
sàha-ya? Còó, màdì ducán nduá. Dècuèndè
chicá más icúmí cundiaa ley mà, nú ducán.

4

Nansa nì quida Abraham sànaha

[1] Doco ¿nansa cachi-ndà sàhà xìì-ndà
Abraham sànaha? ¿Nansa iá ñà-ndùá nì
nìhìtáhvì-né? [2] Pues nú sàhà obra xi mii-né
nì nìhì-né ndee vàha-ne nùù Dios nì cùí,
dandu vihini ndenihi ndiaha-né mii-né
sàhájàn, doco nùù mii-yá, còó, mà cúí.
[3] Doco ¿nansa cachí tutu ìì sàhà-né? Dohó
cachá`: "Ñà-nì xinindisá Abraham Dios,
ñàyùcàndùá nì nìhì-né nì ndee vàha-ne
nùù-yá", cachá`.
[4] Pues, ni cachí-ndà iá iin ana quidáchúûn
nùù-ndà. ¿A cutáhvì-né ñà-ndùú raya
xi-ne? Còó, vàchi ñà-ìníhícá-ndá nùù-né
nduá. [5] Doco (tucu iá xì ichì Dios),
vàchi mate còò obra ni quida-nda, doco
nú xiníndísá-ndá mii-yá, dandu vàtùni
quida-ya cuenta vàha ndisa-nda. Vàchi nùù
mii-yá iá nansa ndenihi vàha-yàndó, mate
néhivì cuáchi nduu-nda. [6] Daaní, ducán
stná David sànaha, nì cachi-nè ñà-ndiaha
guá iá xì nèhivì níhìtáhvì ndee vàha nùù-yá
mate còò obra xi-ne. [7] Ñà-yòhó nduá nì
cachi David mà:

Nansicáhán nèhivì nú sànì xicahnú
ini Stoho-ndà Dios sàhà falta
xi-ne, te sànì cuxio cuàchi-ne.
[8] Nansicáhán-nê nû cô-ìtníí gá-yà
cuenta sàhà cuàchi-ne.

[9] Pues vichi, nú ducán nduá, ¿a vátùni
nìhìtáhvì stná nècuàchì nsidanicuú raza,
te ò cuísi nèhivì iá seña xi-ya ìcà-xí?
Pues iin casu mà nduú stná Abraham
yucán. Sànì cachi-ndà nì ndee vàha-ne
nùù-yá sàhà cuisì-ñá nì xinindisá-né
mii-yá. [10] Doco ¿índù ñà-dìsáhà-xí nì
ndee vàha-ne nùù-yá? ¿A sáhà ñà-ìtúú
seña mà ìcà-né? Còó, vàchi tàyóo
ñà-jaàn (na ní ndee vàha-ne nùù-yá).
[11] Dècuèndè después, dandu nì sàcùnaha-né
ñà-màcùtuu seña mà, te cunduamà iin
ñà-cundaà ini-ndà sànì ndee vàha ndisa-ne
nùù-yá sàhà-ñá nì xinindisá-né mii-yá.
Vàchi tàñáha ga màcùtuu seña mà ìcà-né,
te sàxìníndísâ-néyà. Te sàhà-ñá nì
quida-ne ducán, ñàyùcàndùá ndohó, quidá
stná-ndà cuenta na ian nduú stná-nè yua
nsidaa nècuàchì xiníndísá-xí-yá, mate còò
ni-iin seña mà ìcà-né, doco xiníndísâ-né, te
ducán ndeé vàha stná-nè nùù-yá. [12] Daaní,
stná nècuàchì iá seña mà ìcà-xí, yua stná
mii-né nduú stná nècuàchìmà. Doco màdì
cuísi sàhà seña mà nduú nècuàchìmà
yua-né. Còó; sàhà-ñá nì xinindisá stná-nè
mii-yá nduú stná mà, vàchi davani nì quida
stná-nè nacua nì quida nècuàchìmà na
táyôo seña mà ìcà-né.

*Cuàhà ñà-ndiaha î nì quida Dios compro-
meter, doco cuisì-ní nèhivì xiníndísâ nìhìtáhvì
xán*

[13] Sànaha nì quida stná Dios comprom-
eter xì Abraham mà ñà-nìhìtáhvì-né cu-
cumi-né ñuhìví yohó, mii-né xì descenden-
cia xi-ne. Doco ñà-yùcán nì sanduu sàhà-ñá
nì xinindisá-né mii-yá, te ducán nì ndee
vàha-ne nùù-yá, màdì sáhà iin estilu nì
chivàha-ne. [14] Vàchi nú cuisì ana chívàha xi
estilu sànaha nìhìtáhvì, dandu mà cúndiáá
gà ñà-xìníndísá-ndáyâ, ni mà níhìtáhvì gá
stná-ndà ñà-ndiaha î nì quida-ya compro-
meter. [15] Vàchi nú sàhà ley sànaha ni
cúndúá, dandu cuisì ñà-ndoho-nda cun-
duu stná. Doco nú còò ni-iin ley, dandu
còò stná necesidad cutnii-ya cuenta sàhà
cuàchi-nda.

16 Sàhà ñà-jaàn cuisì ñà-cunihnu vàha
ini-ndà mii-yá nduú ñà-ndiàá, vàchi modo
jaàn vàtùni dacútâhvì stná-yàndó gra-
cia xi-ya, te ducán nìhìtáhvì stná nsi-
danicuú ana nduú descendencia xi Abra-
ham, nahi nèhivì nchícùn ley sànaha,
te ducán stná ndohó ana xiníndísâ nahi
Abraham mà. Vàchi ducán cui quida
stná-ndà cuenta ñà-ndùú stná nècuàchìmà
xìì nsidanicuu-nda. 17 Pues ducán nì cachi
stná Dios nùù tutu ìì (na ní càhàn-yà
xì-né), cachí-yà: "Cuàhà gá descenden-
cia xi-ní cundoo; cuàhà ñuu cunduu-ne".
Ñàyùcàndùá, xìì-ndà nduú stná Abraham
mà nùù Dios. Vàchi nì xinindisá vàha-ne
mii-yá, divi mii-yá tùha danátiácú xì nsìi,
te cuisì càhàn-yà, te màcòo ndéni iñàha nì
cui, mate antes tàyóo ni-ian.
18 Te Abraham mà, mate còò tnùndé
ini xi-ne (cahan-nda), doco iin-ni nì
xinindisá-né mii-yá, nihnú ini-nè iá ndisa
tnùndé ini coo iin dèhe-ne, te nducuahà
descendencia xi-ne, te sàà-nè cunduu-ne
cuàhà raza, nacua nì cachi Dios xì-né.
19 Iin-ni nì xinindisá-né ducán, mate
ináhá-nê yáha ga sàsàhnú-né. Vàchi
sà-ìtúú xìnu-ne 100 cuìà, te ináhá stná-nè
ñà-mà cúí gá coo dèhe (ñahàdìhí-nè)
Sara. 20 Doco nì xinindisá vàha-ne ñà-ndùá
nì cachi Dios xì-né, cónì ía-ne xì duda,
vàchi iin-ni nihnú ndàcuisì ini-nè mii-yá;
te nì naquimanì stná-nèyà, 21 vàchi nì
xinindisá-né ñà-vàtùni quida ndisa-ya
cumplir ñà-ndùá nì cachi-yà xì-né. 22-23 Te
sàhà ñà-nìhnú ini-nè ducán, ñàyùcàndùá
nì ndee vàha-ne nùù-yá.

Divi ñà-jaàn nduá cachí stná tutu ìì, doco
màdì cuísi sàhà Abraham cáhàn palabra
mà. 24 Còó, sàhà stná ndohó cáhàn, vàchi
stná ndohó, vàtùni ndee vàha stná-ndà
nùù-yá nú ni cúníhnú vàha stná ini-ndà
mii-yá ana nì dànátiácú xì Stoho-ndà Jesús,
(divi Yua-nda Dios). 25 Vàchi mii-yá nduú
ana nì chitnùní inì-xi ñà-cui Jesús sàhà
cuàchi-nda, te después natiacu-yà sàhà-ñá
nìhì-ndà nanduu-nda nèhivì vàha nùù-yá.

5

Nansa iá ñà-ndiaha îì nìhìtáhvì-ndà nú sànì ndee vàha-nda nùù Dios

1 Vichi ndisa sànì ndee vàha-nda nùù-yá
ñà-sànì xinindisa-ndayá. Ñàyùcàndùá,
ndiaha gá sàndòò-ndà nùù-yá nì quida
Stoho-ndà Jesucristu. 2 Te sàhà ñà-nìhnú
ini-ndà mii-yá ducán, ñà-jaàn nì cundiatú
cuàhà anima-ndà, vàchi (nsìquívì) níhì-ndà
gracia xi-ya, te cudîì gá stná ini-ndà
ndiatu-nda sàà quìvì cundoo-nda xi-yá
gloria xi-ya. 3 Doco màdì sáhà cuisì ñà-jaàn
cudîì ini-ndà. Còó, vàchi cudîì stná
ini-ndà nú icúmí-ndá yàha-nda tnùndoho,
vàchi sàhájàn cutùha-nda quidandee
ini-ndà. 4 Daaní, nú sàvàtùni quidandee
ini-ndà, dandu ñà-cudîì ini Dios sàhà-ndà
queamà; daaní, nú ducán, dandu chicá
sàà-ndà cunaha-nda iá ndisa consuelu
xi-nda nùù-yá. 5 Te nú ducán nihnú
ndisa ini-ndà, dandu seguru nìhì-ndà
consuelu mà, mà dándáhvî-yàndó. Vàchi
sànì sàhatahvì-yándô Espíritu Ìì xí-yá, te
divi Espíritu Ìì nduú ana chináhá xì-ndà
ñà-cuàhà guá cuú ini Dios sàhà-ndà.
6 Vachi ndohó, na táñâha ga cucumi-nda
ni-iñàha chindee xi-nda, dandu meru hora
vàha ma nì xìhì Cristu sàhà-ndà, mate
nècuàchì có-quìdá víí nduu-nda. 7 Vàchi
iin nèhivì ñuhìví, ùhì candisá-né cui-nè
sàhà iin ñanìtnaha-ne, mate néhivì vàha ni
cúndúú nècuàchìmà. Doco vihini coo iin
tiàa cuàhandee inì-xi cui sàhà inga nèhivì
nú vàha ndisa ini nècuàchìmà. 8 Doco
Cristu, mate iá va cuàhà cuàchi-nda, nì
sàha-ya nì xìhì-yà cuenta xi-nda. Sàhà
ñà-jaàn vàtùni cundaà ini-ndà cuú ndisa
ini Dios sàhà-ndà. 9 Te vichi sànì ndee
vàha-nda nùù-yá ñà-nì xìhì-yà ducán, te nì
xìtià nìì-yá. Ñàyùcàndùá, vichi, chicá más
icúmí-yâ dacácu-ya anima-ndà nùù cas-
tigu xi-nda, vàchi ñà-sànì ndòo vàha-nda
nùù-yá nduá. 10 Vàchi antes, na ian xiní
ùhì-ndàyá nì sandua, doco sàhà ñà-nì
xìhì Dèhemanì-yá sàhà-ndà, ñàyùcàndùá
nì nàcùndoo vàha-nda nùù-yá. Te nú
ducán nduá vichi, dandu chicá mà úhì
càcu dahuun-nda nùù-yá, vàchi sànì nati-
acu Dèhemanì-yá, te itiácú-yà. 11 Te yáha
ga cudîì stná ini-ndà sàhà-yá vichi, vàchi
sacahvi-ndayá ñà-nì chindee Stoho-ndà Je-
sucristu ndohó, te nì nìhì anima-ndà nì
nàcùndoo vàha xi-yá.

Nansa nì quida Adán, xì nansa nì quida Cristu

12 Cunaha-nsiá, sàhà ñà-nì quida imindaa
tiàa Adán, ñà-jaàn nduá nì sàcòo cuàchi
ñuhìví. Daaní, sàhà stná cuàchi nì quida-ne
mà, ñàyùcàndùá nì xìhì-nè, te nì que-
saha xíhì stná nsidaa gá nèhivì nchícùn
gà, vàchi nì quida stná-nè falta. 13 Vàchi

(tiempu yucán), mate táyôo ley xi Dios
nùù nèhivì ñuhìví, doco divi cuàchi nduá
nìsa quida-ne. Ñà-ndáà nduá, có-ìtníí
Dios cuenta sàhà cuàchi-nda nú còò ni-iin
ley. 14 Doco dècuèndè tiempu xi Adán
xì dècuèndè tiempu xi Moisés, iin-ni nì
xìhì stná nsidaa nèhivì, mate có-ndùdává
cuàchi nì quìdá-né xì cuàchi nì quida Adán
mà.

Te Adán mà, mate iyuhu ndudává chuun
nì quida-ne xì chuun nì quida Jesús na
ní quesaa-yà ñuhìví, 15 doco có-ndùdává
cuáhà-ñá. Vàchi tnùmanì níhì-ndà nùù
mii-yá, tucu iá nùù ñá-ndùá nì quida
Adán, vàchi sàhà cuàchi nì quida imindaa
nècuàchìmà, cuàhà sàstnùhù nèhivì nì que-
saha xíhì. Doco iá stná imindaa ana nì
nanduu tiàa nì quida chicá ndiaha, divi
nduú Jesucristu, vàchi sàhà gracia xi-ya nì
sàhatahvì-yá cuàhà nèhivì tnùmanì ndiaha
xí-yá, te cáyà cáyà gracia mà nùù-ndà.

16 Te ñà-ndùá nì cuu na ní quida min-
daa tiàa ma cuàchi, có-ndùdává stná xì
ñà-ndùá nì cuu na ní sàhatahvì Dios
ndohó, vàchi cuisì imindaa cuàchi nì san-
dua, doco icúmí nèhivì ndoho-ne. Te
vichi, mate cuáhà cuàchi-nda iá, doco
ndiaha gá sànì nìhìtáhvì-ndà nùù-yá, te
ndeé vàha-nda nùù-yá. 17 Doco (tiempu xi
Adán mà) nì quesaha xíhì nèhivì; fuerza
nìsa xihì-nè sàhà ñà-ndùá nì quida min-
daa nècuàchìmà. Doco nú sàhà imin-
daa-né nì cuu xi nèhivì ducán, dandu náhà
xìcà chicá ndiaá ñà-ndùá nì quida imin-
daa Jesucristu, vàchi sàhà mii-yá vàtùni
nìhì-ndà vihi gracia; nìhì-ndà tnùmanì
xì-ndà ñà-ndee vàha-nda nùù-yá, te ducán
seguru cundee-nda (nùù ñà-có-ndiàá), te
cutiacu ndiaha-nda quida-ya.

18 Ñàyùcàndùá, nacua nì ìa imindaa ana
nì quida xi iin falta sànaha, te ducán nì
quixi tnùndoho nùù nsidaa nèhivì, pues
ducán iá stná xì obra vàha nì quida imindaa
mii-yá; sàhà obra mà vàtùni nìhì nsidaa
nèhivì ndee vàha-ne nùù-yá, dandu cuti-
acu ndiaha-né. 19 Imindaa nèhivì sànaha
cónì íníní xí-yâ, ñàyùcàndùá, nì nanduu
nsidaa descendencia xi-ne nèhivì cuáchi.
Te ducání stná (Jesús), imindaa mii-yá nì
sanini viì xì (ñà-ndùá cachí Dios), te ducán
nì nìhì cuàhà stná-ndà nanduu-nda nèhivì
nihnú ndàcuisì inì-xi.

20 Nì sàha Dios ley xi-ya sàhà (ñà-cunahà
claru) cuàhà cuàchi quidá nèhivì. Te
ndisa, cuàhà gá nì cucuahà cuàchi-ne,
doco cunaha-nsiá, divi sàhámà chicá más
sànì sàhatahvì Dios vihi gá gracia xi-ya.
21 Ducán quidá-yá sàhà-ñá cui cundee gracia
mà, vàchi antes na ian nì cundee cuàchi
nùù nèhivì, te nì xìhì-nè. Doco vichi
icúmí cundee stná gracia xi-ya, dandu nan-
duu-nda nèhivì nihnú ndàcuisì inì-xi, te
cutiacu-ndà nicanicuahàn. Te Stoho-ndà
Jesucristu nduú ana quìdà-xì nsidaájàn.

6

Nansa cundee-nda nùù cuàchi-nda, te nìhì-ndà quida vìì-ndà nacua cuní Jesucristu

1 Nú ducán nduá, dandu ¿nansa
cachi-ndà? ¿A chicá vàha quida ga-ndà más
cuàchi sàhà-ñá nìhì gá-ndà más gracia?
2 Còó, mà váha, vàchi ¿nansa cui quida
ga-ndà ducán, nú na ian sànì xìhì-ndà
nùájàn nduá? Còò ni-iin ñà-dìsáhà-xí
quida ga-ndà ducán. 3 Amádi sá-ìnáhá-nsiâ
nansa nì cuu na ní cuhìì-ndà, nì sacatnahá
anima-ndà xì anima Cristu. Pues nú ducan,
dandu sàhà ñà-jaàn xiñuhu quida stná-ndà
cuenta na ian nì xìhì stná-ndà na ní xìhì
mii-yá, 4 te na ian nì cutnahá stná-ndà
xì-yá na ní ndùxin-ya. Ñàyùcàndùá, ducán
queá na ian nì xìhì stná-ndà. Daaní,
ñà-nì natiacu-yà nì quida poder ndiaha xí
Yuamánì-yá, divi ducání stná ndohó, sànì
nìhì stná-ndà iin vida saa nùù-yá.

5 Cunaha-nsiá, nú (ducan quida-nda
cuenta) na ian iin-ni nì xìhì stná-ndà xì
mii-yá, dandu seguru icúmí sàà stná-ndà
natiacu-ndà nahi mii-yá. 6 Te ináhá
stná-ndà, nú nihnú ini-ndà nì xìhì-ndà
xì-yá nchìca cruz, dandu sànì cuxio stná
sàxìnítnùní nì sa-icumi-nda antes. Ducan
quida-nda sàhà-ñá màsà níhì gá cuàchi-nda
cundeá nùù-ndà, ni màsà dándácû gá
stná-mà nùù-ndà. 7 Vàchi nú na ian sànì
xìhì-ndà nduá, dandu mà cúí dandacú
gá cuàchi-nda nùù-ndà ñà-quida-ndañá.
8 Ñàyùcàndùá, nú (quida-nda cuenta)
sànì xìhì stná-ndà xì mii-yá, dandu
xiníndísâ stná-ndà icúmí-ndá cutiacu-ndà
cundoo-nda xi-yá. 9 Ináhá-ndá nì xìhì-yà,
doco vichi sànì natiacu-yà. Te mà nunca
sàà gà-yà cui-yà. Còò gá nansa cui-yà. 10 Te
na ní xìhì-yà, iin xichi-ni nì xìhì-yà sàhà
cuàchi-nda. Doco vichi ñà-sànì natiacu-yà
nduá, te itiácú (ndiaha-yá), iá-yà nùù
Yua-nda Dios nicanicuahàn. 11 Te ducán
stná ndohó, xiñuhu cunihnu ini-ndà na

ian sànì xìhì stná-ndà sàhà-ñá màsà quídá
gá-ndà cuàchi. Te ni cúníhnú stná ini-ndà
itiácú ndisa-nda nùù Dios quidá Stoho-ndà
Jesucristu.
12 Ñàyùcàndùá, mientras itiácú-ndà xì
iquìcúñú-ndà ñuhìví yohó, màsà cuáha-nda
cundee cuàchi-nda nùù-ndà ñà-quida-nda
ndéni cuàchi quini nì cui. 13 Màsà cuáha-nda
quida-nda ni-iin cuàchi, ni ndahà-ndà,
ni sàhà-ndà, ni-iin xaan xi-nda. Còó,
vàchi có-quèé víámà. Xiñuhu quida-nda
cuenta na ian sànì natiacu-ndà, te vichi
ni dáyâha-nda mii-nda ndahà Dios. Cuisì
mii-ní-yá ni cuáha-nda cuichuun-xi-nda,
dandu cuisì ñà-vàha cunduu ñà-quida-nda.
14 Vàchi mà dándácû gá cuàchi-nda
nùù-ndà, vàchi màdì ley sànaha nduá
nchícùn-ndà vichi, cuisì gracia xi-ya nduá
nihnú ini-ndà.

Iin ejemplu nacání nansa nìsa ìa xi-nda na táñâha ga cunucuachi-nda nùù Dios

15 Doco nú cuisì gracia xi-ya nduá nihnú
ini-ndà, ¿a libre iá-ndà quida ndevàha-nda
cuàchi sàhà-ñá còò gá ley sànaha ma
nùù-ndà? Còó, mà nunca. 16 Vàchi
sà-ìnáhá-nsiâ nansa iá na sáà-ndà ndahà
iin lamú, pues divi peón xi temà icúmí-ndá
cunduu-nda, te cunucuachi-nda nùù-té.
Te ducání iá stná xì anima-ndà, vàchi
nú ni quida-nda cuàchi, dandu ndahà
ñà-jaàn iá-ndà, te ducán icúmí-ndá sàà-ndà
cui-ndà. Doco nú Dios xinúcuáchí-ndá
nùù-xí, dandu sàà-ndà cunihnu ndàcuisì
ini-ndà. 17 Antes lamú xi-nsia nì sanduu
cuàchi-nsia, doco ansivéhé Dios, xì
nsidaa voluntad xi-nsia nì xinindisá-nsiá
dàñùhù nì sàcùnaha-nsiá. 18 Te vichi sànì
quee-nsia libre nùù cuàchi-nsia; cuisì
ñà-ìá viì xinúcuáchí-nsiâ nùù-xí. 19 Pues
ejemplu mà nacání xì-nsiá sàhà (peón
quidáchúûn) ñuhìví yohó, vàchi cuàhà
xichi ùhì cundaà ini-ndà. Ñàyùcàndùá,
dohó cachî xì-nsiá: nacua nìsa cudiì
guá inì-nsia cunchicùn-nsià ñà-ìá sìquini,
te yáha ga nìsa quida ndevàha-nsia,
pues vichi xiñuhu cudiì stná inì-nsia
cunchicùn-nsià cuisì chuun iá viì, dandu
nìhì-nsiá cunduu-nsia nèhivì ìì xí-yá.
20 Vàchi cunaha-nsiá, na nísa ndoo-nsia
nùù ndahà cuàchi-nsia, cónì sá-íníní-nsiá
ley xi ichì víi. 21 Doco còò ni-iñàha
ni níhì-nsiá nùù inga ichì mà, vàchi
cuisì-ní ñà-dandáñúhú-xí-ndá nduámà.
Te dècuèndè vichi nducáhán vá-nsiá sàhà
ñà-ndùá nìsa quida-nsia antes mà. 22 Ndahà
cuàchi-nsia nì sandoo-nsia, doco vichi sànì
cuxio-nsia nùájàn, te xinúcuáchí-nsiâ nùù
Dios; sànì dàhîì stná-yà sàxìnítnùní-nsià,
te fin xi-nsia cunduu ñà-cutiacu-nsià
nicanicuahàn. 23 Vàchi nú cuàchi-nda
nduá xinúcuáchí-ndá nùù-xí, dandu cuisì
ñà-ndañuhu-nda cundua nìhì-nda. Doco
ñà-ndùá cutáhvì uun-nda nùù Dios nduú
ñà-cutiacu ndiaha-nda nicanicuahàn quida
Stoho-ndà Jesucristu.

7

Inga ejemplu ñà-cundaà ini-ndà nansa nìsa ìa xi-nda na táñâha ga cunucuachi-nda nùù Dios

1 Ñánì, dava-nsia sà-ìnáhá-nsiâ nansa
cachí ley xi Dios. Pues nú ducán,
dandu mà úhì cundaà stná ini-nsià
palabra cuàhìn cachì yohó. Sà-ìnáhá-nsiâ
(ñà-cuisì-ní) dècuèndè quìvì cui-ndà
dandacú ley mà nùù-ndà. 2 Vàchi nú sànì
nandàhà iin nècuàchì ñahà, dandu iin-ni
icúmí-nê coo-ne xì ìì-né mientras itiácù-va
nècuàchìmà, cachí ley mà; doco nú sànì
xìhì nècuàchìmà, dandu mà cúndiáá gà ley
xi-ne. 3 Doco mientras itiácù-va-ne, còò
permisu coo nècuàchì ñahà mà xì inga tiàa,
vàchi nú ducán, dandu cuàchi nduá. Doco
nú sànì xìhì ìì-némà, dandu libre iá-nè
nandàhà-né xì inga nècuàchì tiàa, te mà
cúndúá cuàchi, cachí ley mà.

4 (Pues ejemplu nduú stná nsidaájàn),
ñánì, vàchi sàhà ñà-quìdà-ndà cuenta nì
xìhì stná-ndà xì Cristu, ñàyùcàndùá, (in-
áhá-ndá) có-dàndàcú gá ley sànaha ma
nùù-ndà. Libre iá-ndà vichi, vàtùni cun-
doo-nda xi inga stoho-ndà, divi Stoho-ndà
Señor nì natiacu, te ducán chindee-yándô
quida-nda cuàhà ñà-vàha, te cudiì ini-yà.

5 Antes puru ñà-cùdîì ini mii-nda nìsa
xihò-ndà quida-nda; doco na ní cundaà
stná ini-ndà nansa cachí ley (xi Dios
ñà-màsà quídá-ndá ducán), dandu chicá
más nì cuni-ndà quida ndevàha-nda cuàchi,
te sàhájàn cuàhàn-ndà cui-ndà nì cùí, (te
ndañuhu-nda). 6 Doco vichi sànì cuxio-nda
nùù ley sànaha ma, vàchi quida-nda cuenta
na ian sànì xìhì-ndà, te có-dàndàcú gá
ley mà nùù-ndà, vàtùni cunucuachi-nda
(nùù Dios) vichi, vàtùni cunihnu ini-ndà
iin-ni ichì sàà ndé (cahvi-nda mii-yá) ini
anima-ndà, màdìá cunchicùn cuisì gá-ndà
nacua cachí tutu (nduú ley sànaha ma).

Nansa iá cuàchi ñuhú ini anima-ndà, te quidá quinia xì-ndà

7 Pues, nú ducán nduá, dandu ¿a cuáchi
nduú ñà-càchí ley mà? Còó, màsà nunca
cachi-ndà ducán. Vàchi còò nansa cundaà
ini-ndà índù iñàha có-ìá viì nú màsà cáchít-
nùhu ley mà. Por ejemplu, nú màsà cáchí
ley mà ñà-mà váha xihò-ndà (ñà-ìcúmí
ñanìtnaha-nda), dandu yùhù mà cúndáà inì
(cuàchi nduá) ñà-xihò-ndà ni cuí. 8 Doco na
ní inini nansa cachí ley mà, dandu cuàchi
(iá ini anímè), más gà nì dàxíhoá yùhù, te
sàhà ley mà vihi gá nì cucuahà deseu xi
ñà-xíhoé. Vàchi nú có-cùndáà ini-ndà sàhà
ley mà, dandu (chicá dadí iá) cuàchi-nda na
ian sànì xìhà. 9 Antes nì ìa iin tiempu nìsa
cudiì gá inì ié̀ ñuhìví, te còò ni-iñàha ni
sándúú ley mà nùí. Doco nì sàà iin quìvì nì
cundaà inì sàhà-ñá, dandu na ian nì natiacu
cuàchi iá ini anímè. Te (nì cuhuun inì) na
ian nì xìhì. 10 Te (nì cundaà inì) sàhà ley
mà ñà-mate ní sàcòa sàhà-ñá chindeá-ndó
cutiacu ndiaha-nda ni cuí, doco vichi divi
sàhájàn cuàhìn ndañuhí nì cùí. 11 Vàchi
cuàchi (iá ini anímè), sàhà-ñá ináhî nansa
cachí ley mà, ñàyùcàndùá nì dàndàhvíà
yùhù, te (nì cundeá nùí), na ian nì sahnìá
yùhù.

12 Ñàyùcàndùá, (ináhá-ndá), ìì ndisa ley
xi-ya, te ìì ndisa stná ñà-ndùá dandacuá,
vàchi ndiaha gá cachá̀; vàha ndisa-ña.
13 Pues nú ducán nduá, dandu ¿a tuxí ini-ndà
ñà-sàhà ley vàha ma (nì cuchicuehe) anímè,
na ian nì xìhà? Còó, màsà cáchí-ndà
ducán. Divi cuàchi nduá nì quida quini
xi anímè, (màdì ley mà). Te ducán nì
cuu sàhà-ñá cunahà claru divi cuàchi nduá
quidá quini, vàchi mate ley vàha ndisa
nduú ley xi-ya, doco sàhà divi ley mà nì
ndudana cuàchi (ini anímè), te vihi gá nì
nàcùnihnu quini inì. Ñàyùcàndùá, sàhà
ñà-nì ndudana cuàchi ducán sàhà iin ley
vàha, chicá sànì nàcùnahà claru ñà-yáha ga
quini iá ñà-quida-nda cuàchi.

14 Ináhá-ndá, ndudu ìì nì cachi Espíritu
Ìì xí Dios nduú ley xi-ya; doco yùhù, còó;
ducání nduí iin tiàa chicuéhè, màdì libre
ié̀ quide ñà-ìá viì, cutu cuáchi nduá quidé.
15 Vàchi ni có-cùndáà vàha inì nansa iá
ñà-ndùá quidé, vàchi ñà-cùdîì inì sàhà-xí,
có-quìdéà. Te ñà-có-cùnî quide, ñà-yùcán
nduá quidé. 16 Te nú ducán nduá quidé,
dandu náhà xìcà, ley vàha ndisa nduú ley
mà. 17 Ñàyùcàndùá, màdì ndisa yùhù quìdà
xì cuàchi ma, còó. Ñà-ndùú ñà-chìcuéhè
ñuhú ini anímè, divi nduá quìdà xì ñà-jaàn.
18 Yùhù ináhî, inii mií nacua nduí nèhivì,
còò ni-iin ñà-vàha. Mate cudîì inì quide
ñà-ìá viì, doco có-nàníhì´ nansa quida
ndiseà. 19 Vàchi chuun viì cunî quide,
có-quìdéà; te chuun quini có-cùnî quide,
ñà-yùcán nduá quidé. 20 Ñàyùcàndùá,
nú có-cùnî quidé ñà-ndùá quide, dandu
màdì yúhù ndisa nduú ana quìdà xì
(ñà-có-ndiàámà). Divi cuàchi iá ini anímè
quìdà xán. 21 Ñàyùcàndùá, sànì cundaà inì,
ducán iá xì´; na quívì cunî quide iin chuun
viì, dandu sadí ñà-chìcuéhè iá ini anímè
nùí. 22 Ñà-ndáà nduá, ini anímè cudîì inì
sàhà ley xi Dios. 23 Doco ñà-ìá stná inga ley
(chicuéhè) ini ndahàsáhì´, ñà-yùcán nduá
sadí xì nùù ñà-vàha nacání inì quide, te
cundéâmà nùí ñà-quide cuàchi cuní cuerpu
xi quide.

24 ¡Ndahví ndise! ¿Ana dacácu xí nùù
iquìcúñú malu icúmî? Vàchi sàhà ñà-yòhó
cuàhàn ndañuhu dahuin nì cùí. 25 Doco
¡ansivéhé Dios, vàchi sàhà Stoho-ndà
Jesucristu (vàtùni càcui)! Ñàyùcàndùá,
ini anímè xinúcuáchî nùù mii-yá nacua
cachí ley xi-ya, doco iquìcúñúì, còó, cutu
ñá-ndùú cuàchi (cuníà) quide.

8

Nansa cutiacu-ndà vida ndiaha quida Espíritu Ìì xí Dios

1 Vichi sàhà nsidaa ñà-jaàn, mà cóó gá
ni-iin castigu xi-nda nú nduú ndisa-nda
nèhivì xí Jesucristu. Te có-ndùlócô gà-ndà
sàhà ñà-ndùá xího-nda, cuisì-nì nìhnú
ini-ndà sàhà ñà-ndùá cachí Espíritu Ìì xí
Dios. 2 Vàchi ñà-ìá-ndà ndahà Yà-ìì mà,
ñàyùcàndùá sàhà Jesucristu níhìtáhvì-ndà
vida ndiaha. Te ducán sànì quee dahuun
stná-ndà libre nùù ndahà cuàchi-nda; mà
cúí gá cahnìándô. 3 Doco ley sànaha ma,
mànìcùí (chindeándô), vàchi mà sáà nèhivì
chivàha viì-néà, ñàyùcàndùá, mii Dios
(nì chindee-yándô), nì dàquìxí-yá Dèhe-
manì-yá, nì nanduu-ya iin tiàa nahi nsidaa
ndohó nèhivì cuáchi, (dandu nì dànáà-yá)
sàhà cuàchi-nda sàhà-ñá màsà dándácû gá̀
mà nùù-ndà ñuhìví yohó. 4 Ducán, dandu
vàtùni quida ndisa-nda nsidaa ñà-vàha
cachí ley xi-ya, vàchi có-ndùlócô gà-ndà
sàhà ñà-sìquini xího nèhivì ñuhìví, cuisì-ní

ñà-ndùá cachí Espíritu Ìì xí Dios nduá nihnú
ini-ndà.
5 Vàchi nèhivì tùha cunchicùn ñà-ndùá
cudîì ini mii-né, cuisì-ní ñà-jaàn nduá
nihnú ini sàxìnítnùní-nè. Doco nèhivì
nchícùn xì ñà-cùdîì ini Espíritu Ìì xí Dios,
cuisì-ní chuun xi Yà-ìì mà nduá nihnú
ini-nè. 6 Vàchi nú cuisì-ní ñà-xího-nda nduá
nihnú ini-ndà, dandu icúmí-ndá sàà-ndà
cui dahuun-nda. Doco nú ndudu ìì xí Es-
píritu xi Dios nduá nihnú ini-ndà, dandu
cutiacu ndiaha ndisa-nda, te contentu cun-
doo-nda quida-ya. 7 Cunaha-nsiá, nú cuisì
ñá-cùdîì ini mii-ni-nda nduá nihnú ini-ndà,
dandu na ian xiní ùhì-ndà Dios nduá, vàchi
nú ducán, dandu có-ìá gà-ndà sujetu nùù
ley xi-ya, te ni mà cúí cunchicùn vii-ndà ley
mà. 8 Ñàyùcàndùá, nèhivì nihnú inì-xi cuisì
ñà-ndùú gustu xi mii-né, mà cúí natùi-ne
nùù Dios.
9 Doco mii-nsiá, có-nìhnú gà inì-nsia
ñà-ndùú gustu xi mii-nsiá, nú ndisa inácáá
Espíritu Ìì xí Dios anima-nsià; còó. Ñà-ndùá
cachí Espíritu Ìì nduá nihnú ini-nsià. Doco
cunaha-nsiá, nú iá iin nèhivì còò Espíritu
Ìì xí Cristu anima-xi, có-ndùú ndisa-ne iin
nèhivì xí mii-yá. 10 Doco nú iá Cristu ini
anima-ndà, dandu ñà-sànì ndee vàha-nda
nùù-yá nduá, te ducán itiácú ndisa an-
ima-ndà nùù-yá, mate quida-nda cuenta na
ian sànì xìhì iquìcúñú-ndà sàhà cuàchi nì
quida-nda. 11 Cunaha-nsiá, Yua-nda Dios
nduú ana nì dànátiácú xì Jesucristu, te
ñà-ìá Espíritu Ìì xí-yá ini-ndà, ñàyùcàndùá
mate ni cuí-ndà, doco icúmí stná-ndà na-
tiacu-ndà quida-ya, vàchi inácáá Yà-ìì mà
ini-ndà.
12 Ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí có-xìñùhù
quida ga-ndà nansa ni nì cui nacua cudîì
ini mii-nda quida-nda. Còó, ñánì. Màsà
cúndóó-ndá quida-nda ducán. 13 Vàchi
nú ni quida-nda cuisì ñà-ndùá cudîì ini
mii-nda, dandu icúmí-ndá ndañuhu-nda.
Ñàyùcàndùá, ni cuáha-nda chindee Es-
píritu Ìì ndohó, dandu nìhì-ndà dandáñúhú
dahuun-nda chuun (sìquini) cuní-ndà
quida-nda, te nú ni níhì-ndà ducán,
dandu vida ndiaha nìhìtáhvì-ndà. 14 Vàchi
nsidaa ana nihnú ini xì Espíritu Ìì xí Dios
ñà-dacúndéhe-yánè ichì cunchicùn-nè,
divi xínduu dèhe ndisa-ya.
15 Nùù mii-yá sànì nìhì-ndà Espíritu Ìì
xí-yá, doco Yà-ìì mà, có-ndùú-yá iin ana
dandacú ndéé nùù-ndà, te ò dayúhî xì-ndà.
Còó, siempre chindéé-yândô ñà-cunihnu
ini-ndà nduú ndisa-nda dèhe Dios, te
ducán cui cachi-ndà xì-yá: "¡Yuamánì´!"
vàchi yua-nda nduú-yá. 16 Te divi ducán
cachí stná Yà-ìì mà xì-ndà ini anima-ndà,
ñà-ndùú ndisa-nda dèhe-ya; te stná an-
ima-ndà, ducán cachí stná xì-ndà. 17 Te nú
dèhe-ya xínduu-nda, dandu icúmí stná-ndà
ndutahvì-ndà ñà-cuìcà-yá nùù-yá, vàchi
icúmí-ndá cutnaha-nda xi Cristu nìhìtáhvì
stná-ndà nahi mii-yá, nú ni ndohó stná-ndà
sàhà-yá. Vàchi nú ni ndoho-nda sàhà-yá,
dandu icúmí stná-ndà sàà-ndà cundoo ndi-
aha-nda nùù-yá. 18 Vàchi iyuhu nduá
icúmí-ndá ndoho-nda tiempu vichi, cachí
yùhù, daaní, después, yáha ga chicá ndiaha
cunduu ñà-ndùá nìhìtáhvì-ndà. 19 Te nsi-
danicuú ñà-ndùá nì quidavàha Dios, ducán
iá na ian ndiatú stná, vàchi cuàhà gá
cunía sàà tiempu cunahà claru ana xínduu
ndisa dèhe-ya. 20 Vàchi nsidaa ñà-ndùá
nì quidavàha-ya ñuhìví yohó, nì sàà nì
cuchicueha. Doco màdì sáhà ñà-cùní miá
nì cùú ducán, còó; sàhà-ñá ducán nì chit-
nùní ini mii-yá. Te vichi (sànì sàha-yàndó
iin) tnùndé ini, 21 divi ñà-quee libre stná
ñuhìví yohó, mà cúndúú gá` iin lugar
nì cuchicuehe; vàchi icúmí cununa ndisa
ñuhìví, dandu cundoo ndiaha nsidaa ana
nduú dèhe-ya. 22 Te ináhá-ndá, ndè vichi
ndohó ñuhìví yohó na ian ndohá sàhà
ñà-vàxi inga ñuhìví saa. 23 Te màdì cuísi
ñuhìví nduá quidá ducán; còó, ndè mii
stná-ndà, na ian nsíhi ini-ndà ndiatu-nda
cuu ducán. Doco vichi iá iin ñà-ndiaha
sànì nìhìtáhvì-ndà, divi ñà-cucumi-nda Es-
píritu Ìì xí-yá, vàchi divi-ya nduú tnùmanì
primeru xi-nda nùù-yá. Ñàyùcàndùá ndi-
atú cuísi-nda ndè cachi sàà tiempu cachi
vate-yá xì nsidaa nèhivì ñà-divi dèhe-ya
xínduu-nda, dandu quee ndisa-nda libre,
(mà quídá gá-ndà cuàchi). 24-25 Vàchi na ní
càcu anima-ndà, divi tnùndé ini jaàn nduá
nì nìhì-ndà. Ñàyùcàndùá, cuéyàà-ni ni
cúndiátú-ndá dècuèndè cachi cuni-ndàñá,
vàchi nú tnùndé ini ndisa nduá, dandu
ñà-tàñáha ga nìhì-ndà nduá, vàchi nú sànì
nìhì-ndà iñàha, dandu mà cáchí gà-ndà xán
nduá tnùndé ini.

26 (Ináhá-ndá), mà fuerte anima-ndà,
doco Espíritu Ìì xí Dios, chindéé-yâ ndohó,
vàchi có-cùndáà ini-ndà nansa càcàn
tàhvì-ndà nùù Yuandiaha-nda modo ndiá
ìcà-ndà, doco Yà-ìì mà, cáhàn nihni-ya

sàhà-ndà nùù Yua-nda Dios, mate ndohó,
cuisì-nì sácàn ini-ndà quidá-yá, te ni
có-sâà-ndà cachi claru-ndà ni-iin palabra.
27 Doco mii-yá, indéhe váha-ya nansa iá
anima iin iin nèhivì, te ináhá stná-yà nansa
nihnú ini Espíritu Ìì xí-yá, vàchi Yà-ìì mà,
cuisì ñà-ndùá cuní Yuandiaha-nda nduá
xícàn tàhvì-yá sàhà-ndà.

Na xínu tiempu icúmí-ndá cundee-nda nùù nsidaa tnùndoho

28 Ináhá stná-ndà ñà-yòhó: nsidanicuú
iñàha cuú xi-nda, ñà-chindee xi-nda sàhà
ñà-vàha xi-nda nduá, nú cuú ini-ndà sàhà
Dios, te nduu-nda ana nì chitnùní ini-yà
cana-ya ladu xi-ya. 29 Vàchi nsidaa nèhivì
sà-ìnáhá-yâ dècuèndè antes, divi nì chit-
nùní ini-yà sàà-nè cunduu-ne nahi Dèhe-
manì-yá (Jesús), te ducán cundoo cuàhà gá
dèhe-ya, te Jesús cunduu dèhe-ya primeru.
30 Daaní, nsidaa ana nì chitnùní ini-yà cun-
duu nèhivì xí-yá ducán, divi nduú ana nì
cana-ya. Te nèhivì nì cana-ya, divi nì nìhì
stná nì ndee vàha nùù-yá. Te nsidaa ana nì
ndee vàha nùù-yá ducán, divi nì nìhìtáhvì
stná tnùñuhu ndiaha xí-yá.

31 Pues nú ducán nduá, dandu ¿nansa
cachi-ndà vichi? (Dohó cachi-ndà): nú
Dios iá sàhà-nda, dandu còò ni-iñàha
cundee nùù-ndà. 32 Vàchi cunaha-nsiá,
ni Dèhemanì-yá cónì cùhí ini-yà; nì
sàhatahvì-yándô nì xìhì-yàmà sàhà
nsidaa-nda. Ñàyùcàndùá seguru icúmí-yâ
cuàha stná-yàndó nsidaa ñà-ndùá xiñuhu
gá-ndà. 33 Te vichi, ¿a iá ana cui dacuidá
cuàchi dìquì-ndà nú sànì nacàxin-yàndó?
(Còó, mà cúí), vàchi sàndèníhí vàha-yandó.
34 Te ¿a iá stná ana cui dacúnsídá cuàchi
xi-nda? Còó, vàchi divi Cristu nì xìhì
cuenta xi-nda, te nì natiacu-yà, dandu nì
sàcòo-ya ladu cuàhá Yuamánì-yá Dios, te
ndè cáhàn nihni stná-yà sàhà-ndà. 35 Daaní,
¿a iá stná ana cui dacúxíó xí-ndá nùù Cristu
ñà-màsà cúú gá ini-yà sàhà-ndà? Còó, mà
níhìndèè-né ducán, mate cuáhà tnùndoho
ni coó, te ò cuáhà vida ni yáha-nda, te ò
ni quidá quíní nèhivì xì-ndà. Doco còó,
mà níhì-né ducán, mate ni coó tnama, ò
nì yáha ndahví-ndà, ò núù cuàhà peligru
iá-ndà, te cuní nèhivì cahnì-néndô, doco
iin-ni cuú ini Dios sàhà-ndà. 36 Vàchi, ducán
cachí stná tutu ìì (ndé cáhàn nèhivì xì-yá,
cachí-nè):

Sàhà ñà-ndùú-nsí nèhivì xí mii-ní,
ñàyùcàndùá ndui te ñuú nchícùn
nèhivì nsiùhù ñà-cahnì-né nsiùhù,
quidá-né cuenta na ian rìì nduú-nsí
cundaca-ne nsiùhù cùhùn ndé
cui-nsì.

Ducán cachá`. 37 Doco cunaha-nsiá, nsidaa
tnùndoho ma, sànì cundee dahuun-nda
nùá, vàchi cuú ini-yà sàhà-ndà, te
chindéé-yândô. 38-39 Te yùhù, ináhá vâhi
iin-ni icúmí-yâ cuu ini-yà sàhà-ndà mate
ni cuní-ndà cuàhà vida, te ò ni sáà-ndà
cui-ndà, te ò ndéni iñàha nì cui ni quidá
iin ángel, ò iin ana dandacú, ò iin ñà-malu,
doco iin-ni icúmí-ndá cundoo-nda nùù-yá;
mate ni coó cuáhà tnùndoho quìvì vichi,
ò tnaa idá, doco cunaha-nsiá, còò ni-iin
ana ndoó ansivi, ò andea, ò ndéni nì cui,
mà cúí dacúxíóàndó nùù ndahà-yá, vàchi
cuú ini-yà sàhà-ndà, te sàhà Stoho-ndà
Jesucristu (sànì indehè ndàhví-yàndó).

9

Icúmí Dios chindee-yá nèhivì raza Israel

1 Nèhivì xí Cristu nduí, te ináhá-yâ
ñà-ndáà nduá (cuàhìn cachì xì-nsiá); te
icúmî cachi ndàì xì-nsiá, vàchi ináccáá stná
Espíritu Ìì xí Dios inì, ñàyùcàndùá, in-
áhî ini anímè ñà-ndáà nduá cuàhìn cachì
yohó. 2 Cunaha-nsiá, cuàhà gá tnùnsí ini
ié`, te nicanicuahàn iá ñà-ndùá dandoho-xí,
3 vàchi (nacání inì) sàhà ñanìtnahi, divi
nèhivì raza xi. Dispuestu ié` nìhìchìhén,
te ndañuhí nùù Cristu nì cùí (sàhà-ñá ni
sáà tnahi càcu-ne nùù-yá). 4 Vàchi divi
descendencia xi xìì-nsí Israel nduú stná-nè,
te quidá stná-yà cuenta na ian dèhe-ya
nduú stná-nè; mahì mii-né nìsa itnuù ndi-
aha-yá. Dècuèndè nì ndatnuhu sahnú
stná-yà xì-né, te nì saquin-yà iin tratu, nì
sàha-yanè ley ìì xí-yá. Te nì cachitnùhu
stná-yà nansa cunucuachi-né nùù-yá na
cahvi-néyà. Te cuàhà gá ñà-ndiaha î nì
quida-ya comprometer xì-né. 5 Te yohòtéhè
primeru-nè, divi yohòtéhè xìì-nsí, (cuàhà
gá fama-nè) nì sàcòo; te iin nèhivì ñuu-nsì
nì sanduu stná dihi Cristu. Te Cristu,
nicanicuahàn naquimanì-ndà mii-yá, vàchi
Dios nduú-yá, te dandacú-yá nùù nsidan-
icuú iñàha, amén.

6 Doco nsidaa ñà-ndùá nì cachi Dios (sàhà
raza-nsì mà), màsà cúníhnú ini-ndà sànì
yàha uan. Vàchi màdì nsidaa descendencia
xi xìì-nsí Israel nduú ndisa nèhivì ìì xí

raza mà. [7] Mate descendencia xi Abraham
nduú-né, doco có-cùní cachàmà ñà-ndùú
ndisa stná-nè cuenta xi Abraham, vàchi nì
cachi Dios xì nècuàchì sàhnù-mà ñà-cuisì
descendencia xi dèhe-ne Isaac cunduu
nècuàchì nìhìtáhvì. [8] Te palabra jaàn cuní
cachi ñà-còò ni-iin nèhivì cunduu dèhe
ndisa Dios sàhà cuisì raza-nè. Còó, dèhe-ya
nduú nsidaa ana nì saquin-yà iin compro-
misu sàhà-xí. [9] Vàchi (ducán nduú modó
nì quesaa dèhe Abraham); vàchi nì ìa iin
palabra nì cachi sahnú-yá xì nècuàchìmà,
divi ñà-yòhó: "Iin quìvì señaladu icúmî
quixi, te daa sá-ìá dèhe (ñahàdìhí-nî nani)
Sara".

[10] Doco cunaha-nsiá, màdì cuísi ñà-jaàn
nduá iá, vàchi iá stná ñà-ndùá nì cuu
xi Rebeca, ñahàdìhí xìì-nsí Isaac. Na
ñuhú dèhe-ne nduú cuatí, [11-12] nì cachi
Dios xì-né: "Dèhe-ní cacu primeru icúmí
cunucuachi nùù luchi nchícùn gà". Doco
(na ní cachi-yà ducán), tàñáha ga tùinuù
méè mà, tàñáha ga quida-tè ni-iñàha,
ni-iin ñà-vàha, te ni-iin stná ñà-có-ìá vàha.
Doco ñà-jaàn nì cachi-yà sàhà-ñá cunahà
claru có-nâcàxin-ya ni-iin nèhivì sàhà obra
quidá-né, cuisì sàhà-ñá ducán chítnùní
ini-yà quida-ya. [13] Te ducán nì cachi stná-yà
nùù tutu ìì: "Jacob cuú inì sàhà-xí, doco
Esaú, còó, có-xìñùhí-te", nì cachi-yà.

[14] Doco nú ducán nduá, ¿a ñá-cô-quìdá víi
Dios nduámà? Còó, ¡màsà nunca cachi-ndà
ducán! [15] Vàchi dohó nì cachi stná-yà
xì Moisés: "Cuisì yùhù icúmî cachì ana
cundehè ndahvî, te ana cuàhìn cuhi inì".
[16] Ñàyùcàndùá, màdì ñá-ndùá cuní nèhivì
quida-ne nduú ñà-cundiaa, ni màdì stná
ñà-ndùá sáhandee íní-nè quida-ne; còó,
cuisì cundiaa ñà-cundehè ndahví-yànè.
[17] Vàchi nùù tutu ìì itándiaa palabra yohó
nì cachi Dios xì rey ñuu Egipto nani Faraón:
"Yùhù, sànì chitnùní inì cunduu-ní iin rey,
doco ¿índù chuun? Cuisì sàhà-ñá cundeí
nùù-ní xì poder cahnú xí, dandu cundaà
ini nèhivì inicutu ñuhìví sàhí, nansa iá
poder xi", nì cachi-yà. [18] Ñàyùcàndùá, nú
ducán cuní-yà, vàtùni cundehè ndahví-yà
iin nèhivì, te inga-nè nsidacaxin-yá an-
ima-xi.

[19] Doco (sàhà ñà-jaàn) vihini cachi stná
iin nèhivì: "Nú ducán quidá Yua-nda Dios,
dandu có-ndìá ìcà-yá cutnii-ya cuenta sàhà
cuàchi-nda, vàchi mii-yá nduú-yá mii-yá,
te ¿ndíà quida ndohó?" [20] Doco còó, màsà
cáchí-ndà ducán, vàchi có-ndùdává-ndá xí
mii-yá, te ¿índù chuun cachí-ndà ducán
xi-yá? Vàchi ni cachí-ndà iá iin quìdi nì
quidavàha iin nèhivì. ¿A vátùni nú ni
cachá` xì-né: "¿Índù chuun dohó nì qui-
davàha-ní yùhù?" Còó, [21] vàchi icúmí tiàa
ma derechu quidavàha-neà nansa ni cúdî
ini-nè. Vàtùni tnii-ne chii barru, te tavà-né
iin quìdi finu, dandu quihin stná-nè inga
iyuhá, te quidayucun stná-nè inga quìdi
chicá corriente.

[22] Pues ducán stná xì mii-yá, mate cuní-yà
dacuní-yà nèhivì (xicá ichì malu) ñà-fuerte
guá castigu xi-ya, te ñà-càhnù-guá poder
xi-ya, doco caní tiempu nì quidandee ini-yà
sàhà-né mate ndiá ìcà-né nìhì-né castigu, te
xínduu-ne cuisì ana icúmí ndañuhu yàchì
quida-ya, (nahi quìdi corriente mà). [23] Doco
ndohó, còó, (tucu iá), vàchi na iin quìdi
finu nduu-nda nùù-yá, te cuní-yà cundaà
stná ini nèhivì ñà-ndiaha guá quidá-yá xì
ana indéhe ndahví-yà. Te divi nècuàchì
cundiátû mà nduú ndohó nècuàchì nì chit-
nùní ini-yà nìhìtáhvì xì tnùñuhu ndiaha
xí-yá. [24] Ñàyùcàndùá, nì cana-ya nsidan-
icuú ndohó, màdì cuísi nèhivì raza Judea.
[25] Vàchi dohó cachí stná tutu nì tiaa Oseas
sànaha ndé cachí Dios palabra yohó:

Nèhivì yucán, mate sánì cachì xì-né
có-ndùú-né nèhivì xí, doco después
icúmî cachì xì-né ñà-ndùú-né
nèhivì xí. Cónì sácúú inì sàhà-né
antes, doco icúmî sàì cachì ñà-mànì
gá-nè nùí. [26] Vàchi nèhivì ñuu ndé
nì cachì ñà-có-ndùú-né nèhivì xí,
pues divi-ne cunduu-ne dèhe ndisa
yùhù ana nduú Dios vivu.

[27] Doco nècuàchì Israel, dohó nì tiaa Isaías
sàhà-né: "Mate cuáhà gá nècuàchì Israel
ndoó nahi ñusì cuàtì ndoó yuhù mar,
doco sacu-nè icúmí càcu, [28] vàchi ñà-ndùá
sànì cachi Stoho-ndà Señor quida-ya
ñuhìví yohó, yàchì icúmí-yâ daxínu
dahuun-yañà". [29] Daaní, ñà-yòhó nì cachi
stná Isaías mà:

Ansivéhé Stoho-ndà Señor, vàchi dan-
dacú-yá nùù nsidanicuú iñàha; te
nú mà dácâcu-ya iin ùì-ndà nì cùí,
dandu (nsihi dahuun-nda) na ian nì
cuu xi nèhivì ñuu Sodoma xì nèhivì
ñuu Gomorra.

[30] Nú ducán nduá, dandu ¿nansa
cachi-ndà sàhà nècuàchì có-ndùú raza
Israel? (Pues dohó cachi-ndà): mate cónì

sánándúcú-nê nansa cui ndee vàha-ne
nùù-yá, doco vichi vàtùni nìhìtáhvì-né
ducán nú ni cúníndísâ-néyà. 31 Doco
nècuàchì Israel, mate nchícùn-nè iin
ley tuxí ini-nè ñà-ndee vàha-ne nùù-yá,
doco còó, cónì níhì-né natùi-ne nùù-yá
ducán. 32 Te ¿índù chuun? Pues divi
sàhà-ñá cuní-nè nìhìtáhvì-né sàhà cuisì
obra quidá-né, te màdì sáhà ñà-nìhnú
ini-nèyà. Vàchi (na ní cuduchi ini-nè sàhà
Jesús), dandu nì cuu xi-né na iin nèhivì nì
saquìhi sàhà-xí iin yùù, te nì sàcasàn-né.
33 Vàchi divi ducán nì cachi Dios nùù tutu ìì,
(ndé cachí-yà):

Cuàhìn techuín iin ana sàà ñuu Sión, (divi
nduú Jerusalén), te cunduu-ya na
iin yùù cahnú caquìhi sàhà nèhivì,
te ndua-nè, vàchi nèhivì ñuu mà,
icúmí-nê cuduchi ini-nè sàhà-yá.
Doco nèhivì cunindisa-xi-yá, mà
sáà-nè naxicocuîn ini-nè.

10

Ndéni nèhivì ní cui, nú ni cúníndísâ-né Jesús, vàtùni càcu-ne

1 Ñánì, xì nsidaa anímè cuní̂ càcu nèhivì
raza xi Israel nùù Dios, te ñà-jaàn nduá
siempre xícàn tàhví nùù-yá. 2 Pues ñà-ndáà
nduá, sáhandee ini-nè cahvi-néyà, doco
tà cúndáà vàha ini-nè nansa ndiá ìcà-né
quida-ne. 3 Cuní-nè ndee vàha-ne nùù-yá,
doco sànì nacuaà-né modo nì cachi-yà
quida-ne ducán, te modo xi mii-né cuní-nè
quida-neàmà. Ñàyùcàndùá, ducán queá na
ian sànì cahíchì ini-nè ichì mii-yá. 4 Vàchi
cunaha-nsiá, nú ichì Cristu xiníndísá-ndá,
te ducán sànì ndee vàha-nda nùù-yá, dandu
còò cá necesidad cunchicùn gà-ndà ley sà-
naha.

5 Daaní, Moisés, nì tiaa stná-nè iin
palabra sàhà nèhivì nchícùn ley mà, te
sàhámà cuní-nè ndee vàha-ne nùù-yá nì
cùí. Dohó nì cachi Moisés: "(Cuisì) nú
quida ndisa-nda cumplir nsidaa ñà-ndùá
cachí ley mà, dandu nìhì-ndà cutiacu
ndiaha-nda". 6 Doco nú sàhà fe xi-nda
cuní-ndà ndee vàha-nda nùù-yá, (dandu ni
cúníní-nda palabra yohó) cachí stná ley mà:
"Màsà cútúxí ini-ndà mii-nda icúmí-ndá
nana-nda ndè gloria —na ian cuàhàn-ndà
cundaca-nda Cristu nuu ndè ñuhìví
yohó— còó; 7 ni màsà cútúxí stná ini-ndà
ñà-ìcúmí-ndá nuu cunú-ndà ndè tìxi
ñuhìví", na ian cuàhàn-ndà danátiácú-ndà
Cristu, te cundaca-ndayá naxìnu yohó.
Còó. 8 Pues ¿nansa ndisa cachí palabra mà
(quida-nda)? Divi dohó cachá̀: "Yatni uun
iá palabra xi-ya, mà úhì càhàn-nía, mà úhì
cunihnu vàha inì-nía ini anima-ní". Te divi
palabra mà nduá cachítnùhu-nsi xì nèhivì
na cachí-nsì xì-né xiñuhu cunindisá-né
mii-yá. 9 Vàchi nú cachí vate-nda ñà-mii
Jesús nduú Stoho-ndà Señor, te ini
anima-ndà xiníndísá-ndá ñà-nì natiacu-yà
nì quida Dios, dandísá, càcu anima-ndà
nùù-yá. 10 Vàchi ini anima-ndà nduú lugar
ndé xiníndísá-ndáyâ, te ndee vàha-nda
nùù-yá; te xì yuhù-ndà cachí vate-nda
(ñà-nchícùn-ndà mii-yá), dandu xì ñà-jaàn
nìhì-ndà salvación xi-nda. Palabra yohó
nduá cachítnùhu-nsi xì nèhivì.

11 Vàchi dohó cachí tutu ìì: "Ni-iin
nèhivì, mà sáà-nè naxicocuîn ini-nè
ñà-nì xinindisá-né mii-yá". 12 Vàchi
iin-ni ndiaá nsidaa-nda nùù-yá, nahi
nècuàchì raza Judea, te ducán stná nèhivì
inga ñuu. Vàchi imindaa Stoho-ndà
Señor iá-yà nùù nsidaa-nda, te ndiaha
gá sáhatahvì-yándô gracia xi-ya na
ndácùcahan-ndayá. 13 Vàchi nsidaa ana
ndacùcahan xi quìvì-yá, icúmí-nê càcu-ne.
14 Doco (náhà xìcà), nú tàñáha ga cunindisá
nèhivì-yá, mà ndácùcahan-néyà. Te-ni
còò stná nansa cunindisá-néyà nú tàñáha
ga cunitnùhu-ne sàhà-yá. Te-ni còò stná
nansa cunitnùhu-ne sàhà-yá nú còò ana
cachitnùhu xi-né. 15 Te ni mà cácánúú
stná ana cachítnùhu sàhà-yá nú còò ana
techuun-xi-né. Ñàyùcàndùá, dohó cachí
stná tutu ìì: "Na ndiaha mání iá nú sànì
quesaa ana cachitnùhu xi-nda razón ndiaha
xí mii-yá".

16 Doco màdì nsidaa nèhivì raza Israel
nì càhvì xì razón ndiaha ma. Vàchi
(dohó) nì cachi stná Isaías (xì Dios): "Sacu
nèhivì nì xinindisa-xi ñà-ndùá nì cachi-nsì
xì-né (sàhà mii-ní), Stoho-nsì Señor".
17 Ñàyùcàndùá, sànì cundaà ini-ndà, dihna
icúmí-ndá cunini-nda (palabra), dandu
nìhì-ndà cunindisa-nda. Te ñà-ndùá
cunini-nda, divi razón xi Cristu nduá.

18 Doco amádi sànì inini nèhivì raza Israel.
Jaan. Ñà-ndáà nduá sànì inini-ne palabra
mà, vàchi (cachí tutu ìì):

Inicutu sànì tiacutnùhu-ne palabra
(sàhà-yá). Dècuèndè ndè chicá xica
sànì xinitnùhu-ne.

[19] Doco ¿a sáhà ñà-cónì cúndáà ini nèhivì
Israel, ñàyùcàndùá (cónì xìníndísâ-né)?
(Pues cunini-nsia palabra) nì tiaa Moisés,
(ndé cáhàn Dios xì nèhivì Israel, cachí-yà):
Mii-nsiá, có-nàcúní-nsià nèhivì inga
ñuu ñà-ndùú-né ñuu ndisa, doco
(ñà-cuàhà guá gracia) cuàhìn
quide sàhà-né, icúmí-nsiâ cumbìdia
inì-nsia sàhà-né. Te mate ni có-sàà
nèhivì ñuu mà cundaà vàha ini-nè
vichi, (doco icúmî chindeí-nè),
dandu cuìdà ini mii-nsiá sàhà-né,
nì cachi Dios.
[20] Daaní, después nì tiaa stná Isaías inga
palabra xi-ya. Ndee ní càhàn-yà, te dohó nì
cachi-yà:
Nèhivì cónì nándúcú xî antes, sànì
nìhìtáhvì-né cahvi víi-né yùhù
vichi. Mate antes cónì
sándúlócô-nè sàhí, doco vichi sànì
dàtnúì sàxìnítnùní-nè.
[21] Doco sàhà nècuàchì raza Israel, dohó
cachí-yà: "(¡Ndahví-nè!) vàchi ndui te
ñuú iín cáhìn xì-né, te caná stnáì-nè, doco
có-ìníní-né, cutu cáhàn-nè dìquì palabra
xi".

11

[1] Pues nú ducán nduá, dandu ¿nansa
cachi-ndà? ¿A ñá-sànì nacoo nihni Dios
nèhivì xí-yá (Israel) nduá vichi? Còó, màsà
cáchí-ndà ducán. Vàchi cunaha-nsiá, yùhù
nduú stnáì iin nèhivì Israel. Yohòtéhè
stnáì nduú Abraham, te descendencia xi
xìì-nsí Benjamín nduú stnáì. [2] Vàchi nèhivì
raza-nsì Israel, dècuèndè chicá sànaha sànì
cachi Dios ñà-nèhivì xí mii-yá nduú-né.
Ñàyùcàndùá, màdì-ñá sànì nacoo nihni-ya
nèhivì xí-yá nduá.

Mà nunca sàà ndañuhu nèhivì raza Israel

Amádi sá-ìnáhá-nsiâ nansa cachí tutu ìì
ndé cáhàn Elías, xícàn tàhvì-né nùù Dios,
nacání-né xì-yá ñà-cuàhà guá cuàchi nèhivì
Israel iá. Pues divi palabra yohó nì cachi-nè
xì-yá: [3] "Nsiùhù nècuàchì cáhàn cuenta
xi-ní, sà-cuàhà-nsí sànì sahnì nèhivì, te sànì
dàndùtù stná-nè nsidaa lugar ndé cahvi-nsí
mii-ní, Stoho-nsì Señor: làcà mindaí ndói,
te nchícùn stná-nè ñà-cahnì-né yùhù".
[4] Doco ¿ndíà nduá nì cachi Dios xì Elías
mà? Dohó nì cachi-yà: "Còó, vàchi sànì
chitnùní inì ñà-cundoo ùsà gà mil nèhivì-xí
mà cáhví xí yùù yócò nani Baal, ni mà
sáà stná-nè cuitasisi-né nùá", nì cachi-yà.
[5] Te ducání iá stná tiempu vichi. Sàhà
gracia xi-ya ndoó stná dava nèhivì Israel
xìníndísâ xí-yâ vichi, mate sacu xínduu-ne,
doco sànì nacàxin-yanè. [6] Te nú cuisì sàhà
gracia xi-ya nduá, dandu mà cúí cunduu
stná sàhà obra nì quìdá-né. Vachi nú ni
cúndiáá obra xi-ne nùù-yá nì cùí, dandu
mà cúndiáá gà stná gracia xi-ya. [7] Te nú
ducán nduá, dandu ¿nansa cachi-ndà vichi?
Pues dohó cachi-ndà: cuàhà gá nèhivì Is-
rael cónì níhì-né (ñà-ndiaha îì) nìsa nan-
ducu guá-nè; cuisì nèhivì nì nacàxin Dios
nì nìhìtáhvì xán. Dandu cuàhà gá dava
nècuàchì Israel mà, nì yàha nì nducaxin
anima-nè. [8] Te dohó cachí stná nùù tutu ìì:
"Sànì chitnùní ini Dios cucumi nèhivì mà
iin anima mà ndúlócô gà, na ian quídì-nè,
quidámáxìní-nè, na ian cuaá-nè, te ò doho
stná-nè, tè dècuèndè quìvì vichi, ducán iá
xì-né", cachí tutu mà. [9] Daaní stná David
sànaha, dohó nì cachi stná-nè:
Ni sáà nèhivì (malu mà) yàha-ne tnùn-
doho na meru ndoó-né quidá-né
vicò xí-né, te yàchì nì cúndúámà; te
ni sáà stná-nè yàha-ne cuàhà vida,
dandu nacuitacùhá sàhà cuàchi-ne.
[10] Te màsà sáà stná-nè cundaà vàha
ini-nè; còó. Ni sáà-nè cunsida-ne
(castigu xi-ne) nicanicuahàn, nì
cachi David.
[11] Ñàyùcàndùá, vichi ndisa iá falta xi
nècuàchì Israel. Doco, ¿a sánì ndañuhu
dahuun-ne ñà-nì quida-ne ducán? Còó,
vàchi cunaha-nsiá, sàhà-ñá nì quida-ne
falta mà, ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí sànì nìhì
stná nsidaa nèhivì inga raza nansa càcu
anima-nè. Daaní, después vihini naxi-
cocuîn stná ini nècuàchì Israel na in-
déhe-né ñà-sànì càcu nèhivì inga raza mà.
[12] Cunaha-nsiá, sàhà-ñá nì quida nècuàchì
Israel mà falta, ñàyùcàndùá cuàhà gá
ñà-ndiaha îì sànì ndòo nùù dava ga nèhivì
ñuhìví. Doco nú sàhà falta xi nècuàchìmà
sànì nìhìtáhvì nèhivì dava ga, dandu chicá
más ndiaha nàcòo na sáà quìvì nàcùndoo
vàha nècuàchìmà xì Dios.

Nansa nì nìhìtáhvì nèhivì nsidanicuú raza coo nansa càcu-ne

[13] Vichi cuàhìn càhìn xì mii-nsiá nècuàchì
có-ndùú nèhivì Israel. Yùhù, nùù Dios
sànì nìhí chuun cacanui cachítnùhi palabra
xi-ya xì mii-nsiá. Te ndisa iin chuun ndiaha
nduá, cachî. [14] Te cunî quida viì´ chuun
yohó sàhà-ñá cundehè stná nèhivì raza

xi, áma ndúdîì stná ini dava-ne (cunindisá stná-nè), te càcu-ne. [15] Vàchi nú (sàhà cuàchi-ne) nì cuxio-ne nùù Dios, te sàhámà nì nìhì dava ga nèhivì ñuhìví nì nàcùndoo vàha-ne nùù-yá, dandu (chicá más ndiaha) icúmí nàcòo nú sànì nandudiì tu ini Dios sàhà-né. (Ndiaha gá ndisa) queamà na ian nì xìhì iin nèhivì, te nì natiacu-nè.

[16] Cunaha-nsiá, cachí estilu sànaha sàhà pan primeru ñà-ndùá pan ìì dócò-ndà nùù Dios. Te nú ducán nduá, dandu náhà xìcà ìì stná dava ga yusàn nì cuàha pan mà. Te nahi seña jaàn nduú palabra yohó (sàhà nèhivì Israel, vàchi nú ìì yohòtéhè-né sà-naha, dandu ìì stná nsidaa gá descendencia xi nècuàchìmà vichi). Te ducán iá stná nahi yohò iin yutnù; nú iá vàha yohò-nú, dandu nsidaa stná rama-nu iá vàha.

Nahi chiò yutnù nì natnìi tnahá nduú nèhivì có-ndùú raza Israel, cachí Pablo, vàchi sànì nìhìtáhvì stná-nè ñà-ndiaha îì nìsa icumi cuisì nècuàchì Israel antes

[17] Vàchi nècuàchì raza-nsì Israel, na iin yutnù tàtá olivo, ducán nduú stná-nè, te nsidaa nèhivì inga raza, nahi chiò inga yutnù yùcù, ducán nduú-né. Daaní, ni cachí-ndà ní tàhndè iin ùì rama yutnù tàtá, te nì natnìi tnahá xi iin ùì ndahà yutnù yùcù. Pues divi ducán nduá sànì quida Dios xì mii-nsiá nècuàchì inga raza; vàchi rama yutnù yùcù nì natnìi tnahama, sà-ìtiácúà sàhà ñà-vàha dananá yohò yutnù tàtá mà; dítâ fuertéà tècuìí nùù yohò-núma. (Te divi ducán iá stná xì mii-nsiá, sànì nìhìtáhvì stná-nsià ñà-ndiaha îì xí nècuàchì Israel.)

[18] Doco màsà cútúxí inì-nsia chicá ndiaá-nsià nùù nèhivì Israel mà, vàchi divi sàhà nècuàchìmà sànì nìhìtáhvì-nsiá ñà-ndiaha îì mà, nacua iá xì chiò cuàtì yutnù nì natnìi tnahama, divi sàhà yohò yutnù mà itiácúà, màdì-ñá sàhà chiò cuàtìmà itiácú yohò-nú.

[19-20] Doco vihini cachi-nsià palabra yohó: "(Chicá ndiaá nsiùhù) nùù nècuàchì Israel, vàchi (nì quindiaa Dios-nè nùù lugar xi-ne sàhà-ñá quìhvi nsiùhù), na ian nì tàhndè chiò yutnù finu mà sàhà-ñá coo lugar quìhvi chiò yutnù yùcù". Pues ñà-ndáà nduá nì cuxio dava nècuàchì (Israel nùù Dios). Doco ¿índù chuun? Cuisì sàhà-ñá cónì sáníhnú gà ini-nè mii-yá. Ñàyùcàndùá, mate núù mii-yá ndoó-nsiá vichi, doco cuisì sàhà-ñá iin-ni nihnú vàha ini-nsiàyà nduá. Màsà cútúxí ini-nsià chicá ndiaá-nsià. Còó, chicá xiñuhu ñà-caquin-nsià cuidadu. [21] Vàchi (nècuàchì Israel mà, cónì quìdá víi-né, te sàhájàn) nì cuxio-ne nùù-yá nacua nì cuu xi chiò yutnù tàtá nì tàhndè mà; ñàyùcàndùá, ducán stná mii-nsiá ana nì quìhvi después, cuidadu cundoo-nsia còtó dacúxíó stná Dios mii-nsiá.

[22] Sàhà nsidaa ñà-jaàn, vàtùni cundaà vàha ini-ndà nansa iá modo xi Dios; iá ndisa gracia xi-ya, doco iá stná nansa sáha-ya castigu. Vàchi nècuàchì raza nì tùcù inga ichì mà, cónì dácâcu-yanè, doco mii-nsiá, còó; mànì gá nì quida-ya xì-nsiá. Doco iin-ni xiñuhu quida-nsia seguir cunchicùn-nsià gracia xi-ya, vàchi nú coó, dacúxíó stná-yà mii-nsiá nùù-yá. [23] Daaní, nècuàchì nì cuxio antes mà, nú ni nácúníndísâ-né mii-yá, vàtùni (nàcùn-doo vàha stná-nè xì-yá), te ducán queamà na ian nì natnìi tnahá tú chiò yutnù nì tàhndè mà, vàchi Dios, icúmí-yâ poder quida-ya ducán. [24] Vàchi mii-nsiá, mate nécuàchì inga raza nduú-nsiá, doco sànì nìhìtáhvì-nsiá cuàhà ñà-vàha xi nècuàchì Israel mà. Te ducán queámà na ian nì tàhndè chiò yutnù yùcù olivo, te nì natnìi tnahá-nu xi iin yutnù tàtá. Pues nú sànì nìhìtáhvì mii-nsiá ducán, dandu chicá mà úhì nansìhvi tu nèhivì raza Israel mà lugar primeru xi-ne, vàchi queámà na ian danát-nìi tnaha tu-nda chiò yutnù finu ìcà mismo mii yutnù ndé nì tàhndèà.

[25] Ñánì, cunî cundaà inì-nsia sàhà iin chuun nìsa ìa dèhé antes còtó cachi-nsià ñà-chicá nchichí-nsià. Vàchi cunaha-nsiá, cuàhà nècuàchì Israel, quidámáxìní-nè vichi, te ducán icúmí coo ndè cachi sàà cuacatnahá nadaa ga nèhivì inga raza quìhvi ichì mii-yá. [26] Daaní, icúmí càcu stná nsidaa nècuàchì raza Israel, nacua cachí Dios nùù tutu ìì:

Mahì nèhivì ñuu Sión descendencia xi Ja-cob, yucán icúmí quee mii-yá ana dacácu xi-né, dandu dandáñúhú-yâ nsidaa ñà-có-ndiàá nì quida-ne. [27] Te nú sànì cuxio nsidaa cuàchi-nemà, dandu cundaà ini-nè sànì quida ndise cumplir palabra nì càhàn sàh-núí xì-né antes.

[28] Cunaha-nsiá, sàhà-ñá (cahíchì ini) nèhivì Israel razón ndiaha xí Dios vichi, ñàyùcàndùá na ian xiní ùhì-nèyà nduá, doco ñà-vàha xi mii-nsiá sànì queamà. Doco nècuàchìmà, mànì cuáhà vá-né

nùù-yá sàhà xìì-né, vàchi nì cachi-yà xì
xìì-né icúmí-yâ nacàxin-ya descendencia
xi-ne. [29] Te mà túha Dios naquihin-ya
ñà-ndùá sànì sàhatahvì-yándô; ni mà
túha stná-yà naxicocuîn ini-yà nú sànì
chitnùní ini-yà cana-yàndó. [30] Antes cónìsá
ííníní-nsiá mii-yá, doco vichi sàhà-ñá cónì
ííníní nècuàchì Israel, ñàyùcàndùá mii-nsiá
nì indehè ndàhví-yà vichi. [31] Te ducání iá
stná xì mii-né, mate có-ìníní-néyà vichi,
doco ¿índù fin cucumiámà? Divi sàhà-ñá
nacundehè ndàhví-yànè nacua nì indehè
ndàhví stná-yà mii-nsiá. [32] Ñàyùcàndùá,
nùù mii-yá iin-ni xínduu nsidanicuu-nda
nèhivì cuáchi có-ìníní xí-yâ. Te divi sàhájàn
vàtùni iin-ni cundehè ndàhví stná-yà
nsidanicuu-nda.

Nchichí gà nì quida Dios nsidaa obra xi-ya

[33] ¡Na cuahà guá obra ndiaha sànì quida
Dios! Te nchichí sàstnùhù stná-yà, in-
áhá-yâ nsidanicuú iñàha. Te ináhá-yâ
ñà-ndùá cachí-yà, xì ñà-ndùá quidá-yá,
mate nèhivì, có-sânìhì ini-nè. [34] Vàchi còò
ni-iin ana cundáà ndisa inì-xi nansa nihnú
ini Stoho-ndà Señor. Te ni còò stná ana
chicá nchichí, te ducán sáha-xi-yá conseju.
[35] Ni còò stná ana xícàn tòó-yá iñàha nùù-xí,
te cunihica-yá nùù-né; còó. [36] Vàchi mii-yá
nì quidavàha xi nsidanicuú iñàha, te sàhà
poder xi-ya iá ìì nsidaa ñà-jaàn ñuhìví yohó.
Te cuisì sàhà (ñà-nì quèé gà más tnùñuhu)
xí-yá, ñàyùcàndùá nì sàcòo nsidaámà, an-
sivéhé cahnú-yá nicanicuahàn. Amén.

12

Nansa cuní Dios quida-nda xi vida xi-nda

[1] Pues vichi, sàhà-ñá cuàhà guá sànì cuhi
ini-yà ndohó, ñàyùcàndùá, sacúndáhvî
nùù-nsiá ñà-dayáha dahuun-nsia mii-nsiá
ndahà-yá, ñánì. Vàchi nú ducán, dandu
queamà na ian mii-nda nduu-nda promesa
sáhatahvì-ndàyá, doco iin ñà-ìtiácú. Te
ñà-jaàn nduú stná meru promesa ìì cudîì
ini-yà sàhà-xí, vàchi divi nacua ndiá
ìcà-ndà cahvi viì-ndàyá ini anima-ndà
nduájàn. [2] Doco modo chicuéhè nihnú
ini nèhivì ñuhìví yohó, màsà cúnchícùn
gà-ndàñá. Xiñuhu ndusaa dahuun
sàxìnítnùní-ndà sàhà-ñá dàma modo
xi-nda, vàchi nú ni nácùnihnu ndiaha
ini-ndà, dandu sàà-ndà cundaà vàha
ini-ndà nansa cuní-yà quida-nda, vàchi
cuàhà obra vàha cudîì ini-yà quida-nda,
xì cuàhà ñà-ìá viì.

[3] Yùhù sànì nìhìtáhvì´ gracia
nùù-yá (ñà-quide chuun ndiaha xí-yá).
Ñàyùcàndùá, cachî xì nsidaa-nsiá ñà-mà
váha ndanihi vàha-nda mii-nda más gà
nùù ñà-ndùá ndiá ìcà-ndà. Xiñuhu nacani
sahnú ini-ndà sàhà mii-nda según nansa nì
sàhatahvì-yá iin iin-nda cunindisa-ndayá,
(te ducán cunucuachi-nda nùù-yá). [4] Na ian
indéhe-nda iquìcúñú-ndà, cuàhà ñà-ndùá
icúmíâ, doco iin ian xì chuun quidá.
[5] Pues ducání iá stná ndohó. Sàhà-ñá
nchícùn-ndà Cristu, iin-ni iquìcúñú xínduu
nsidaa-nda, mate cuáhà-ndà, vàchi iin-ni
chindéé stnaha-nda iin-nda xi inga-ndà
nahi cuerpu-ndà.

[6] Ñàyùcàndùá, iin iin-nda sànì
nìhìtáhvì-ndà iin ñà-vàha cui quida-nda
según nansa nì sàhatahvì-yándô gracia
xi-ya. Ñàyùcàndùá, nú sànì nìhìtáhvì-ndà
càhàn-ndà iin razón ndiaha quixí
nùù-yá, dandu divi ñà-jaàn nduá ni
cúnsìhi ini-ndà quida-nda nacua sáà-ndà
xiníndísá-ndá. [7] Te ò nú sànì nìhìtáhvì-ndà
cunucuachi-nda nùù ñanìtnaha-nda,
dandu divi ñà-jaàn ni quidá stná-ndà.
Daaní, nú ñà-chinaha-ndà ñanìtnaha-nda
nduá nì nìhìtáhvì-ndà, dandu divi
ducan ni quida-nda. [8] Daaní, nú nì
nìhìtáhvì-ndà danácuàhandee stnahá
ini-ndà, dandu divi ducan ni quidá ndisa
stná-ndà. Te ò nú chuun nì nìhìtáhvì-ndà
nduú ñà-dacútâhvì-ndà ñanìtnaha-nda
iñàha, dandu divi ñà-jaàn ni quidá
stná-ndà, doco màdì sáhà-ñá ndanihi
vàha nèhivì-ndó. Còó. Te ò nú nì
nìhìtáhvì-ndà ñà-cunuù-ndà (chuun xi
Dios), dandu ñà-jaàn ni quidá stná-ndà,
doco vivìí-ni ni quida-ndañá. Daaní, nú
chuun nì nìhìtáhvì-ndà nduú ñà-cundehè
ndàhví stnaha-nda, dandu ni cúdíi ini-ndà
quida-nda ducán.

*Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda nú sànì qui-
hin-nda ichì Jesús*

[9] Nsidaa-nda, icúmí-ndá cuu stnahá
ini-ndà sàhà-ndà, doco màsà dánánî
uun-nda. Te ni loho màsà cúú ini-ndà
sàhà ñà-có-ìá vàha. Còó; cuisì ñà-ìá
viì nì cúnchícùn-ndà. [10] Te xiñuhu stná
ñà-cuni mànì stnàhà-ndà, vàchi iin-ni
ñaní xínduu-nda; te siempre xiñuhu
quidañuhu stnaha-nda, te ni nácóó
stná-ndà ñanìtnaha-nda ni queé tnùñuhu
xí mii-né, (màdì ndohó).

11 Màsà cúdúsán-ndá; còó. Ni cuáhandee
ini-ndà quida-nda ñà-ndùá quìdà-ndà.
Xì nsidaa anima-ndà ni cúnúcuáchí-ndá
nùù Stoho-ndà Señor. 12 Te iin-ni ni cúdíi
stná ini-ndà sàhà tnùndé ini ndiatu-nda
nùù-yá. Te nú yáha-nda tnùndoho,
dandu iin-ni ni quidándéé stná ini-ndà, te
nicanicuahàn nì cácàn tàhvì-ndà nùù-yá.
13 Te nú iá ñà-ndùá xiñuhu iin nèhivì xí
Dios, dandu ni chíndéé-ndánê. Te siempre
ni quidáñúhú-ndá nècuàchì sáà visita
vehe-nda.

14 Daaní, nèhivì quidá quíní xí-ndá, ni
cácàn tàhvì-ndà sàhà-né, màdì-ñá càcàn
chìhán-ndà dìquì-né.

15 Ni cúndóó díi-nda xi nècuàchì cudîì
inì-xi, te ò nú tnùnsí ini ndoó-né, dandu
stná ndohó ni cúndóó stná-ndà tnùnsí ini.

16 Iin-ni ni cúndóó mánì nsidaa-nda.
Màsà cútúxí ini-ndà mii-nda nduu-nda
mii-nda; còó. Xiñuhu ñà-cunihnu
ndahvi ini-ndà. Màsà cúníhnú ini-ndà
nchichí gà-ndà. 17 Te nú sànì quida
quini nèhivì xì-ndà, màsà nácání ini-ndà
naxicocuîn-ndà quida stná-ndà xì-né
nacua nì quida mii-né xì-ndà. Siempre
ni cuáhandee stná ini-ndà quida vìì-ndà
xì nsidaa nèhivì. 18 Dècuèndè ñà-ndùá
sáà-ndà quida-nda, ducán xiñuhu cundoo
manì-ndà xì nsidanicuú-né. 19 Ñani mànì,
màsà náchítácùhá-ndà ñà-ndùá quidá
nèhivì xì-ndà. Nùù Dios ni ndóo nsidaájàn,
vàchi dohó cachí-yà nùù tutu ìì: "Cuisì
yùhù icúmí nachitacùhá xì sàhà nsidaa
iñàha. Nsidaa ana iníhícá, icúmí-nê
danáà-né quide, cachí Stoho-ndà Señor".
20 Daaní, dohó cachí stná tutu ìì: "Nú iá
iin ana xiní ùhì xì-ndà, te xíhì-nè doco,
ò xíhì-nè tècuìí, dandu ni dácúxí-ndánê, te
ni cuáha stná-ndàné tècuìí coho-ne. Vàchi
nú ducan ni quida-nda, dandu icúmí-nê
nducahan-ne".

21 Màsà cuáha-nda quida stná-ndà nacua
quidá nèhivì malu xì-ndà; còó. Ni quidá
víi-nda xi-né, vàchi sàhájàn ñà-sànì
cundee-nda nùù-né nduá.

13

1 Nsidaa-nda ni cúníní-ndá nècuàchì xí-
dandacú, vàchi Dios nduú ana nì chitnùní
inì-xi cundoo ana dandacú nsidanicuú lu-
gar. Nècuàchì icúmí cargu vichi, nùù
mii-yá nì nìhì-né chuun ma. 2 Ñàyùcàndùá,
iin nècuàchì cahíchì ini xì autoridad, divi
ley xi mii-yá nduá cahíchì stná ini-nè. Te
nsidaa ana có-ndùlócô (sàhà ley mà), tnùn-
doho nduá icúmí-nê nìhì-né. 3 Vàchi chuun
xi nècuàchì dandacú, có-ndùá ñà-dayúhî
xì-ndà te nú quidá víi-nda. Còó. Cuisì
nècuàchì có-quìdá víi icúmí-nê dayúhî-nè.
Te nú có-cùní-ndà dayúhî-nèndó, dandu
cuisì ñà-ìá viì ni quida-nda, dandu icúmí
nècuàchìmà cudiì ini-nè sàhà-ndà. 4 Vàchi
ducán queá na iin chuun xi Dios nduá
quidá-né sàhà ñà-vàha xi-nda. Doco nú
có-quìdá víi-nda, chicá vàha ni yúhî-ndà,
vàchi autoridad mà, icúmí-nê derechu dan-
dohó-nèndó, te vàtùni quida-neà. Vàchi na
ian nùù Dios xinúcuáchí-nê na dandohó-né
ana có-quìdá víi. 5 Ñàyùcàndùá, xiñuhu
cunini-ndané, doco màdì cuisì sàhà-ñá
yúhî-ndà nìhì-ndà castigu, còó; sàhà stná
ñà-màsà cúnsídá cuàchi-nda (nùù Dios).
6 Ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí chíyàhvi stná-ndà
renta nùù ñuu-ndà. Vàchi autoridad
xi-nda, na ian nùù Dios xinúcuáchí-nê, te
ñà-jaàn nduú chuun xi-ne.

7 Ñàyùcàndùá, xiñuhu danáà-ndà
ñà-ndùá iníhícá-ndá nùù iin iin nèhivì.
Nècuàchì xícàn dìhùn sàhà ñuu-ndà, ni
cuáha-ndané, xì stná nècuàchì xícàn renta.
Te nsidaa ana xiñuhu quidañuhu-nda, ni
coó tnùñuhu xi-nda nùù-né. 8 Ni-iñàha
màsà cúníhícá-ndá nùù nèhivì. Doco
ñà-ndùá iníhícá ndisa-nda nduú ñà-cuu
ini-ndà sàhà-né. Te nú ni quida-nda
ñà-jaàn, dandu ñà-sànì quida-nda cumplir
nsidaa ñà-ndùá cachí ley ìì nduá. 9 Vàchi
dohó cachí ley mà: màsà cáhàn-ndà xì
inga ana có-ndùú nècuàchì vehe-nda,
te màsà cáhni stnaha-nda, ni màsà
quídácuíhná-ndá; ni màsà cáhàn-ndà iin
tnùhu sàhà ñanìtnaha-nda; ni màsà xího
stná-ndà ñà-ndùá icúmí nècuàchìmà. Te
iá gà más ñà-ndùá cachá`, doco nsidaa
palabra jaàn, iin cuisì palabra-ni nduá,
vàchi ñà-ndùá cuní cachàmà nduú ñà-cuu
stnahá ini-ndà sàhà-ndà nacua cuú ini-ndà
sàhà mii-nda. 10 Te nú ducán quida-nda xi
ñanìtnaha-nda, dandísá (ñà-quìdá víi-nda
xi-né nduá), vàchi còò dañu quìdà-ndà
xì-né. Ñàyùcàndùá, nú cuú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà, dandísá ñà-sànì quida viì-ndà
cumplir ley ìì nduú stná.

11 Nsidaámà xiñuhu quida-nda,
vàchi ináhá-ndá nansa vàxi tiempu
vichi, meru tiempu (ñà-quida viì-ndà)
nduá; ñàyùcàndùá màsà cúndóó-ndá
quidámáxìní-ndà, vàchi vichi chicá
sàcùyátní quìvì càcu dahuun-nda, mà cuéé

cuàhà gá` na ian (nìsa nihnu ini-ndà)
na quívì nì xinindisa-nda mii-yá. [12] Te
vichi sà-ìtúú tiempu danátnûù (Dios ini
anima cuàhà nèhivì) inicutu, vàchi tiempu
vichi (na xicá-né ichì) ñáa, yàchì icúmíâ
yàha. Ñàyùcàndùá, ni nácóó dahuun-nda
nsidaa ñà-ndùú chuun xi ichì ñáa ma,
te ni cútùha-nda quida-nda chuun vàha
ñà-cui chindee xi-nda caca-nda ichì ndé
datnúù-yàndó. [13] Xiñuhu cacanuu vìì-ndà
nacua datnúù-yà ini-ndà. Te nacoo dahuun
stná-ndà ñà-xíni-nda, xì-ñá quìdà-ndà
escándalo, te màsà cáhàn stná-ndà xì
nèhivì cónì nándàhà xì-ndà. Ni màsà quídá
ndevàha stná-ndà ñà-ìá quini; ni màsà
náâ stnahá stná-ndà, te màsà cúmbìdia
stnahá ini-ndà sàhà-ndà. [14] Cuisì nacua
nihnú ini Stoho-ndà Jesucristu, ducan ni
cúníhnú stná ini-ndà, te ñà-jaàn nduá
icúmí chindee xi-nda. Ni-iyuhu màsà
cúníhnú ini-ndà ñà-ndùú ñà-chìcuéhè
nihnú ini nèhivì ñuhìví, còtó sàà-ndà quida
stná-ndà ñà-jaàn.

14

Màsà cuítnùhu-nda ñanìtnaha-nda

[1] Dava nèhivì, mate xiníndísâ stná-nè
mii-yá, doco có-sâà-nè cundaà ini-ne
(nansa iá nsidaa ley xi-ya). Doco ndohó,
xiñuhu quidañuhu-ndané, te càhàn-ndà
xì-né, doco màsà náâ-ndà xì-né sàhà
ñà-có-quìdá-né nacua quidá ndohó. [2] Vàchi
dava-nda, nsidanicuú comida xixi-nda;
iá viá, cachí-ndà. Doco dava nèhivì,
có-sâà-nè cundaà ini-nè, ñàyùcàndùá
có-sàxí-né ni-iin cuñu, cuisì inga iñàha.
[3] Pues nècuàchì xixí nsidanicuú iñàha,
mà váha cahíchì ini-nè iin ñanìtnaha-ne
có-sàxí cuñu. Te nècuàchì có-sàxí cuñu
mà, màsà cuítnùhu-ne ñanìtnaha-ne saxí
xi cuñu, vàchi iin-ni sànì ndee vàha
stná nècuàchìmà nùù Dios. [4] Vàchi nú
xítnùhu tnaha-nda ducán, dandu queámà
na ian quida-nda na xítnùhu-nda ana
quidáchúûn nùù inga nèhivì, te (ináhá-ndá)
có-quèé víámà. Cuisì lamú xi nècuàchìmà
icúmí cachi a quidá víi peón xi-ne, á
coó. (Ñàyùcàndùá, màsà cuítnùhu-nda
inga ana xinúcuáchí nùù Dios), vàchi
ádi vátùni sàà-nè quida vìì-né, vàchi
icúmí-yâ chindee-yánè. [5] Dava nèhivì,
quìvì señaladu nduá nsidácáhnû-né, doco
dava ga-nè, iin-ni nihnú ini-nè nsidaa
quìvì ndiaá. Pues cada iin iin-nda ni
cúnáhá-ndá nansa cuní-ndà quida-nda.
[6] Nècuàchì chívàha xi iin quìvì señaladu,
sàhà-ñá nihnú vàha ini-nè Stoho-ndà Señor
nduá. Te ducání stná nècuàchì có-chîvàha
iin quìvì señaladu, nicanicuahàn nihnú
vàha stná ini-nè mii-yá. Te nècuàchì xixí
nsidanicuú stná comida, nùù Stoho-ndà
Señor xixí-néà, te naquímánì stná-nèyà
sàhà-ñá. Daaní, nèhivì có-xìxí ndéni
comida nì cui, divi nùù stná mii-yá
có-xìxí-néà, doco naquímánì stná-nèyà
(sàhà ñà-ndùá xixí-né).
[7] Vàchi màdì micuísi-nda ndoo-nda
ñuhìví yohó, te màdì inì-ni mii-nda
cachí-ndà cui-ndà. [8] Vàchi nú itiácú-ndà
ñuhìví yohó, divi nùù Stoho-ndà Señor
ndoo-nda; te na sáà quìvì cui-ndà, mii-yá
dandacú-yá sàhà stná mà. Ñàyùcàndùá,
a ducán itiácú-ndà te ò ní xìhì-ndà,
iin-ni nduu-nda nèhivì xí Stoho-ndà
Señor. [9] Vàchi Cristu, divi sàhà ñà-nì
sáà-yà cusahnú-yá nùù nsidaa nsìi, xì
stná nècuàchì itiácú, sàhà ñà-jaàn nduá nì
xìhì-yà, te nì natiacu-yà nì ndanchito-ya.
[10] Ñàyùcàndùá, mà váha cuitnùhu-nda
ñanìtnaha-nda; mà váha cahíchì stnahá
stná ini-ndà. Vàchi nsidanicuu-nda,
icúmí-ndá màcuìta stná-ndà nùù-yá, dandu
cachi-yà xì-ndà a ní quida vìì-ndà, á coó.
[11] Vàchi ducán cachí stná tutu ìì ndé cáhàn
Stoho-ndà Señor, cachí-yà:

Nicanicuahàn itiácuì, ñàyùcàndùá seguru
nduá yohó cachî vichi: icúmí nsi-
danicuú nèhivì màcuìtasisi-né nùí,
te cachi-nè (divi Dios nduí).

[12] Ñàyùcàndùá, vàtùni cundaà ini-ndà, iin
iin-nda icúmí-ndá nacuàha-nda cuenta
nùù-yá.

Cuidadu ni cúndóó-ndá sàhà ñà-ndùá quida-nda, còtó sàhà ndohó sàà iin ñanìt-naha-nda cuida cuàchi-ne

[13] Ñàyùcàndùá, màsà cuítnùhu ga-ndà
ñanìtnaha-nda. Doco iá ndisa ñà-ndùá
xiñuhu quida-nda: xiñuhu cundoo-nda
cuidadu ñà-màdí sàhà ndohó cuida
cuàchi iin ñanìtnaha-nda. [14] Vàchi yùhù
ináhî, còò ni-iñàha iá ñuhìví yohó nsidá
cuàchi-xi inì-ni miá. Te ducán cachí stná
palabra nì cachi Stoho-ndà Jesús xì-ndà.
Doco nú mii-nda dacuidá cuàchi-nda
iñàha, dandu na ian iá ndisa cuàcha
nùù-ndà. [15] Ñàyùcàndùá, nú cudúchí ini iin
ñanìtnaha-nda sàhà iin ñà-ndùá xixi-nda
(ñà-tùxí ini-nè cuàchi nduá), dandu màsà
cúxí gá-ndà ñà-jaàn, vàchi nú ducán, dandu

có-quìdá víi-nda, na ian có-cùú gà ini-ndà
sàhà nècuàchìmà nduá. Ñàyùcàndùá,
cuidadu ni cúndóó-ndá ñà-màsà sáà
ndañuhu anima iin ñanìtnaha-nda sàhà
ñà-cùdîì guá ini-ndà cuxi-nda, vàchi sàhà
stná nècuàchìmà nì xìhì Cristu.
16 Vàtùni iá nsidaa ñà-ndùá quida-nda
cahan-nda, doco cuidadu ni cúndóó-ndá
còtó cachi iin ñanìtnaha-nda quini iá
ñà-ndùá quida-nda. 17 Vàchi ley xi
rey xi-nda Dios, có-ndùá iin ley sàhà
ñà-xìxì-ndà ò ñà-xìhì-ndà. Còó, vàchi
nùù mii-yá ñà-ndiàá ndisa nduú ñà-quida
viì-ndà, xì ñà-cundoo manì-ndà, xì ñà-cudiì
stná ini-ndà quida Espíritu Ìì xí-yá.
18 Vàchi nú ñà-jaàn quida-nda, dandu divi
ñà-xìnúcuáchí-ndá nùù Cristu nduá, te
cudîì stná ini Yua-nda Dios sàhà-ndà,
dècuèndè nùù stná nèhivì icúmí-ndá ndee
vàha stná-ndà.
19 Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani cuàhà
ini-ndà nansa cundoo manì-ndà xì
ñanìtnaha-nda, te nanducu stná-ndà nansa
nacuàhandee ini-ndàné. 20 Te (cuidadu ni
cúndóó stná-ndà) sàhà ñà-ndùá xixi-nda,
còtó sàhájàn dandáñúhú-ndá obra xi Dios
(ini anima inga nèhivì). Ináhî, iá permisu
caxì-ndà, ò cuxi-nda ndéni iñàha nì cui.
Doco mà váha caxì-ndàñá nú tuxí ini
inga-nè nduá cuàchi, màdí sàhà ndohó
cuàhandee ini-nè caxì stná-nèà. 21 Chicá
vàha màsà cáxi-nda iin cuñu, ò coho-nda
iin vinu, ò ndéni iñàha nì cui nú tuxí ini iin
ñanìtnaha-nda cuàchi nduá, te vihini quida
stná-nè ducán ñà-mà fuerte anima-nè.
22 Mate ináhá-ndá iá vàha caxì-ndà ndéni
iñàha nì cui, doco inì-ni mii-ní-ndá ni
chívàha-nda ñà-jaàn, chicá vàha, dandu
cuisì mii-nda xi Dios cunaha-nda sàhà-ñá.
Nú còò ni-iin duda, te ináhá-ndá
màdì cuáchi nduá quida-nda, dandu
nansicáhán-ndá. 23 Doco nú iá-ndà xì
duda, te có-ìnáhá ndisa-nda a cuáchi
nduá ñà-caxì-ndà iñàha, ò á coó, dandu
iin falta cundua nú ni caxí-ndañá, vàchi
có-xìníndísâ ndisa-nda iin ñà-vàha nduá.
Vàchi cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndùá
quida-nda, te có-xìníndísá-ndá nduá iin
chuun viì, dandu cuàchi cundua.

15

Màsà quídá-ndá cuisì ñà-cùdîì inì-ni mii-nda, sino que ñà-cunduu ñà-vàha xi ñanìtnaha-nda

1 Ñàyùcàndùá, ndohó tè-sà-xìníndísâ
fuerte, ndiá ìcà-ndà quidandee ini-ndà
sàhà ñanìtnaha-nda nú tàñáha ga
cunindisá vàha-ne. Te xiñuhu ñà-chindee
stná-ndàné, màdì-ñá quida-nda cuisì
ñà-cùdîì inì-ni mii-nda. 2 Vivìí-ni ni
quida-nda xi ñanìtnaha-nda sàhà-ñá
cundua ñà-vàha xi-ne, te cundoo-ne
contentu, vàchi nú ducán, dandu chicá
icúmí-nê nacuàhandee ini-nè. 3 Vàchi ni
stná Cristu, cónì quìdá-yá cuisì ñà-ndùá
nì cúdîì inì-ni mii-yá. Vàchi dohó cachí
stná nùù tutu ìì, (ndé cáhàn Cristu xì
Yuamánì-yá), cachí-yà: "Ñà-ndùá nì
canàhá nèhivì dìquì mii-ní, yùhù nì nacuida
xi nsidaájàn".
4 Cunaha-nsiá, nsidaa palabra nì tiaa
nècuàchì sànaha nùù tutu ìì, sàhà-ñá
dacuahá stná ndohó nduá, te ducán dandu
chicá cutùha-nda cucumi-nda paciencia,
te nacuàhandee stná ini-ndà, vàchi nú
ducán, dandu chicá nsinuu ini-ndà ñà-ìá
ndisa tnùndé ini ndiaha xi-nda. 5 Pues divi
Dios nduú ana chindéé xí-ndá quidandee
ini-ndà ducán, te nácuàhandee stná
ini-yàndó. Ñàyùcàndùá, nùù mii-yá xícàn
tàhví ñà-nì cúndóó mánì nsidaa-nsiá nacua
cuní Jesucristu quida-nda. 6 Te xícàn
tàhvì stnáì ñà-iin-ni ni cúníhnú vàha
ini nsidaa-nsiá, te iin-ni ni náquímánì
stná-nsià mii-yá ana càhvì Stoho-ndà
Jesucristu, divi Yuamánì-yá. 7 Te (ináhá
stná-ndà) cónì cáhîchì ini-yà ni-iin-nda.
Ñàyùcàndùá, xiñuhu-ñá cahvi stnaha-nda
iin-nda xi inga-ndà, dandu chicá quee
tnùñuhu xí-yá.

Nansa nì chitnùní ini Dios ñà-cunitnùhu nèhivì nsidanicuú ñuu razón ndiaha xí-yá

8 Nsidaa palabra jaàn, ñà-yòhó nduá
cuní cachà: nì quixi Cristu (ñuhìví
yohó) ñà-quida-ya chuun ndiaha xí-yá
sàhà raza-nsì Israel sàhà-ñá cuu ndisa
ñà-ndùá nì cachi Dios xì xìì-nsí sànaha,
te sàhà ñà-cundaà stná ini nèhivì ñà-mà
túha-ya dandahví-yàndó. 9 Daaní, nsidaa
stná nèhivì inga raza, nì indehè ndàhví
stná-yà mii-né, te vichi vàtùni naquimanì
stná-nèyá sàhámà. Vàchi dohó cachí tutu
ìì:

Icúmî naquimanì´ mii-ní (Dios), te cunini
stná nèhivì nsidanicuú ñuu; cuàhìn
nacuatui alabanza xi-ní, te taví
tnùñuhu xí-nî.

10 Daaní, nùù inga xaan xí tutu ìì mà dohó
cachí stná:

Vàtùni cudiì stná ini mii-nsiá nèhivì nsi-
danicuú ñuu, nacua cudîì ini nèhivì
meru ñuu nì nacàxin-ya.
11 Daaní, inga xaan dohó cachí stná:
Nsidaa mii-nsiá nècuàchì inga ñuu, te inga
raza, ni náquímánì-nsiá Dios, te
ndanihi cahnú stná-nsiàyà.
12 Daaní, stná Isaías, nì tiaa stná-nè iin pal-
abra, te dohó cachá`:
Icúmí quesaa iin descendencia xi Isaí, te
chuun xi-ya cunduu ñà-cusahnú-yá
nùù nèhivì nsidaa ñuu, te icúmí-nê
cahvi-ne xì-yá, nì cachi Isaías.
13 Pues Dios nduú ana sáha xi-nda
tnùndé ini ndiaha xi-nda; ñàyùcàndùá
xícàn tàhví sàhà nsidaa mii-nsiá nècuàchì
xiníndísá-xí-yâ ñà-nì cúndóó-nsiá con-
tentu, te ni yáha vàha stná-nsià quida-ya,
dandu chicá más icúmí coo tnùndé ini
xi-nsia quida ndudu ìì xí Espíritu Ìì xí-yá.
14 Ñánì, có-ìé` xì duda sàhà-nsiá; in-
áhî, vàha ndisa ini-nsià, te cundáà vàha
stná inì-nsia (sàhà ichì-yá), vàtùni dacuahá
tnahá stná-nsià ichì váha. 15 Doco nùù
tutu yohó tiaí iin palabra nùù-nsiá, te mate
ní càhàn ndeí xì-nsiá iyuhu, doco cuisì
ñá-nì dànsínúú inì mii-nsiá (sàhà ichì-yá)
nduájàn. Vàchi (chuun quide ducán) nduá
nì nìhìtáhvì´ nùù-yá na ní quida-ya gra-
cia sàhí 16 ñà-cundui iin ana cunucuachi
nùù-yá, te cacanui mahì nèhivì nsidaa ñuu
cachítnùhi xì-né ñà-ndùú razón ndiaha
xí Jesucristu. Vàchi cunî` sàà cuàhà-né
nùù-yá na ian ni cúndúú-né promesa
dóquì´ nùù-yá, dandu cudiì stná ini-yà
sàhà-né ñà-sànì nduhiì stná anima-nè nì
quida Espíritu Ìì.
17 Vichi sàhà-ñá nì chindee Jesucristu
yùhù, ñàyùcàndùá vàtùni cudiì inì sàhà
chuun xi-ya sànì quide. 18 Doco iin chuun nì
quida inga nèhivì, còó, mà cáhìn sàhámà,
cuisì sàhà chuun nì chindee-yá yùhù, te
nì cachitnùhi xì nèhivì sàhà-yá. Te cuàhà
stná ñà-ndùá nì quide, te ducán nì xinindisá
cuàhà nèhivì inga ñuu. 19 Cuàhà milagru
ndiaha nì quide, xì cuàhà seña fuerte, te
cuàhà gá nì chindee stná ndudu ìì xí Es-
píritu xi-ya. Ñàyùcàndùá, inicutu sànì ca-
chitnùhi razón ndiaha xí Cristu ndè ñuu
Jerusalén xì dècuèndè ladu Ilírico. 20 Vàchi
ñà-ndùá siempre cunî` nduá cùhìn ñuu ndé
tàcùní nèhivì palabra xi Cristu, te cachit-
nùhi xì-né ñà-ndùú razón ndiaha. Có-cùnî`
cùhìn ndé sà-ìá ana quìdà xì chuun ìì mà.
21 Còó, vàchi cunî` coo nacua cachí tutu ìì:
Nècuàchì ñuu ndé tàñáha ga sàà razón
sàhà-yá, icúmí-nê cunitnùhu-ne.
Mate vichi tàñáha ga cunini-ne
palabra mà, doco icúmí-nê sàà-nè
cundaà ini-nè.

22 Cunaha-nsiá, divi sàhà chuun jaàn
tàñáha ga sàì ndé ndoó-nsiá, mate ní
cunì sàì cuàhà xichi ni cuí. 23 Doco vichi,
còò cá chuun icúmî ladu yohó, te sàcàní
cuìà cuàhà gá cunî` sàì nàcòtì mii-nsiá.
24 Ñàyùcàndùá, quìvì quide disponer cùhìn
ladu España, dandu yàhi. Daaní, nú
sànì sandoo chii-nda contentu, dandu
iin ñà-vàha cundua nú ni chíndéé-nsiâ
yùhù ñà-naquihin tui ichì cùhìn ladu
España. 25 Doco vichi cùhìn ñuu Jerusalén
cunihi iyuhu ñà-chindee xi nèhivì xí
Dios ndoó yucán. 26 Vàchi nèhivì ladu
Macedonia xì ladu Acaya, nì nacani
ini-nè nì dàcuátnáhâ-né iin ñà-chindee
xi nècuàchìmà, vàchi dava nècuàchìmà,
ndahví yáha-ne. 27 Ñàyùcàndùá, nì cudiì ini
nècuàchì xìcà mà nì dàcútâhvì tnàhá-né,
vàchi ducán ndiá ìcà-né quida-ne, vàchi
divi nùù nèhivì ñuu Jerusalén mà nì
quixi palabra vàha xiníndísâ-né, nacua
mii-né, (te ducán stná nsiùhù xì nsidaa
stná mii-nsiá hermanu) ndoó inga ñuu.
Ñàyùcàndùá, ndiá ìcà-ndà chindee-nda
sàhà necesidad icúmí nècuàchì ñuu
Jerusalén mà.

28 Daaní, nú sànì dàxínui chuun nacoi
ñà-ndùá nì cutahvì nécuàchìmà, dandu
quihin tui ichì cùhìn ladu España, te ichì
mà icúmî yàha stnáì ndé ndoó-nsiá. 29 Te nú
sànì sàì, ináhî ñà-ìcúmí Cristu dachitu-yá
anima nsidaa-nda ñà-ndiaha îì icúmí pal-
abra xi-ya.

30 Ñánì, yùhù ináhî, iin-ni nchícùn
nsidaa-nda Stoho-ndà Jesucristu, te cuú
stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà quidá Espíritu
Ìì. Ñàyùcàndùá, sacúndáhvî` nùù-nsiá
ñà-iin-ni ni cácàn tàhvì-nsiá sàhí nùù Dios,
nacua quidá yùhù, xícàn tàhvì stnáì nùù-yá.
31 Càcàn tàhvì-nsiá sàhí ñà-nì cácui nùù
ndahà nèhivì có-xìníndísâ ndoó ñuu Judea.
Daaní, sàhà chuun cùhìn ñuu Jerusalén
ñà-nacoi ñà-chindee xi nèhivì xí Dios
yucán, càcàn tàhvì stná-nsià nùù-yá sàhà
ñà-nì cúdîì ini nècuàchìmà sàhà ñà-ndùá
cunihi cùhùn. 32 Dandísá vàtùni cudiì stná
inì na sàì ndé ndoó-nsiá, nú cuní-yà sàì, te
después coo chií xì-nsiá quetatuì. 33 Pues

vichi ni cúndóó-nsiá xì Dios, te ni yáha
vàha-nsia quida-ya. Amén.

16

Ñà-ndùá nì cachi Pablo na ní casàhú-nè xì nsidaa nèhivì ináhá-nê ñuu Roma

1 Yùhù quidé recomendar doña Febe, vàchi vàha ndisa-ne, na iin cùha-nda
nduú-né, te nduú stná-nè iin ana
xinúcuáchí nùù nèhivì xí Dios natácá
ñuu-nè Cencrea. 2 Ñàyùcàndùá, na-
cuna-nsia yehè-nsiá nùù-né nacua ndiá
ìcà-ndà quida-nda xi nèhivì xí-yá, vàchi
iin-ni nchícùn stná-nè Stoho-ndà Señor.
Te nú iá necesidad icúmí-nê sàhà iin chuun
xi-ne, dandu chindee-nsiánè, vàchi cuàhà
gá sànì chindee stná-nè nèhivì dava ga, xì
stná yùhù.

3 Cásàhúì xì Priscila xì Aquila; nècuàchì
nìsa cutnahá stná xì´ quidá-nsí chuun xi
Jesucristu nduú-né. 4 Dècuèndè cuàhàn-nè
cui stná-nè sàhí nì cùí, ñàyùcàndùá yùhù
naquímánì´ mii-né; te màdì cuísi yùhù, ndè
stná nsidaa nèhivì cahvi xi Dios cuàhà gá
ñuu, naquímánì stná-nè nècuàchìmà. 5 Te
cásàhú stnáì xì nsidaa gá nèhivì natácá
vehe nècuàchìmà cahvi xi-yá.

Daaní, cásàhú stnáì xì Epeneto, vàchi
mànì gá-nè nùí; nècuàchì primeru nì
xinindisa-xi Cristu ladu Acaya nduú-né. 6 Te
cásàhú stnáì xì María. Ináhî, cuàhà gá
quidá nècuàchìmà chuun (xi Dios) jaàn ndé
ndoó-nsiá. 7 Te cásàhú stnáì xì nècuàchì
ñuì nani Andrónico xì Junias. Ndúì-nè iá
fama-nè nùù nsidaa gá nècuàchì apóstol.
Te cunaha-nsiá, tàñáha ga sài tenchicùìn
ichì Cristu, doco sà-xìníndísâ-né mii-yá.
Daaní, después iin-ni nì sandiadi stná-nsì
vehecàa.

8 Daaní, cásàhú stnáì xì Amplias,
vàchi iin-ni iá stná-nè nùù Stoho-ndà
Señor, te cuú ndisa inì sàhà-né. 9 Te
cásàhú stnáì xì Urbano, vàchi iin-ni nìsa
cutnahá-nsí quidá-nsí chuun xi Cristu.
Daaní, cásàhú stnáì xì Estaquis, vàchi mànì
stná nècuàchìmà nùí. 10 Te cásàhú stnáì
xì Apeles. Iin nèhivì seguru xi Cristu
nduú stná-nè. Te cásàhú stnáì xì nsidaa
nèhivì vehe Aristóbulo. 11 Daaní, cásàhú
stnáì xì nècuàchì ñuì nani Herodión. Te
cásàhú stnáì xì nsidaa nèhivì vehe Narciso
xiníndísâ stná xì Stoho-ndà Señor. 12 Daaní,
cásàhú stnáì xì Trifena xì Trifosa. Divi
chuun xi Stoho-ndà Señor xíquida stná
nècuàchìmà. Te Pérsida, cuàhà gá obra
xi mii-yá quidá stná-nè, te mànì cuáhà
stná-nè nùù nsidaa-nda, ñàyùcàndùá
cásàhú stnáì xì-né. 13 Daaní, cásàhú stnáì
xì Rufo. Iin nèhivì vàha ndisa xi Stoho-ndà
Señor nduú stná-nè. Stná dihi Rufo, cásàhú
stnáì xì-né, vàchi na iin dihi mií nduú
stná nècuàchìmà, cunaha-nsiá. 14 Daaní,
cásàhú stnáì xì Asíncrito, xì Flegonte, xì
Hermas, xì Patrobas, xì Hermes, xì nsidaa
stná ñani-ndà ndoó vehe-ne. 15 Daaní, stná
Filólogo, xì Julia, xì Nereo, xì cùha-ne,
cásàhú stnáì xì nsidaa-né, xì stná Olimpas
xì nsidaa gá nèhivì xí Dios cutnáhâ xí-nê.
16 Te nsidaa-nsiá, nacasàhú tnahá víi-nsiá
ñà-xínduu-nsia nèhivì ìì xí mii-yá. Daaní,
nsidaa nèhivì natácá cahvi xi Cristu (cuàhà
ñuu ladu yohó), cásàhú stná-nè xì-nsiá.

17 Yùhù sacúndáhvî nùù-nsiá, ñánì:
cuidadu ni cúndóó-nsiá sàhà nècuàchì cuní
datáhndè dava xi-nsiá, te datúcù-nènsià iin
ichì cónì dàcuàhá-nsiá. Nacoo dahuun-nsia
nsidaa nècuàchìmà. 18 Vàchi nèhivì quidá
ducán, màdì nùù Stoho-ndà Jesucristu
xinúcuáchí-nê, cuisì-ní gustu sìquini xi
mii-né nduá quidá-né. Viì gá cáhàn-nè, te
palabra vico xichúûn-né, ñàyùcàndùá mà
úhì dandahví-nè nèhivì mà-fuerte inì-xi.

19 Doco mii-nsiá, sà-quìdá víi-nsiá, te
cuàhà gá xaan sànì xìtià stná cuentu
nansa tùha-nsia cunini viì-nsiá (palabra
xi Dios). Te yùhù, yáha ga cudîì inì
sàhájàn, doco cunî ñà-más gà ni cúndáà
vàha inì-nsia nansa quida viì-nsiá. Doco
iin chuun malu, còó; ni-iyuhu có-cùnî
mànìhì tnùní ini-nsià sàhájàn. 20 Te Dios,
yàchì icúmí-yâ (cundee-yá nùù) ñà-malu
na ian cuànihni-ya dìnì-sí, te ndòo-sì
tìxi-xi cundehè-nsiá, vàchi mii-yá, tùha-ya
cuàha-yàndó paz.

Vichi ni cúcúmí-nsiâ cuàhà gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu.

21 Yohó iá stná Timoteo, iin nècuàchì
cutnáhâ xì´ quidá-nsí chuun ìì xí-yá, te
cásàhú stná-nè xì-nsiá. Te cásàhú stná
(ùnì) nècuàchì ñuì nani Lucio, xì Jasón, xì
Sosípater.

22 Yùhù nani Tercio, te nduí ana nì tiaa xi
(palabra xi Pablo) nùù carta yohó, te cásàhú
stnáì xì nsidaa-nsiá, vàchi iin-ni xiníndísâ
stná-nsià Stoho-ndà Señor. (Pues vichi
tucutu cachi Pablo iin palabra.)

23 Daaní, cásàhú stná Gayo xì-nsiá,
nècuàchì dìvéhé-xí ndé ié`. Te divi
yohó nduú stná lugar ndé natácá nèhivì
cahvi xi Dios. Daaní, cásàhú stná Erasto,

nècuàchì nduú tesoreru ñuu yohó; te
cásàhú stná inga ñani-ndà nani Cuarto.
[24] Vichi ni cúcúmí nsidaa-nsiá cuàhà gracia
xi Stoho-ndà Señor. Amén.

Ultimo palabra xi carta yohó ndé naquímánì Pablo mii-yá

[25] Vichi ni-ndáníhí cahnu-nda mii-yá.
Vàtùni nacuàhandee ini-yàndó nacua cachí
razón ndiaha cachítnùhi xì nèhivì, divi
palabra nì xinitnùhu-nsia sàhà Jesucristu;
te divi nduú stná palabra nìsa ìa dèhé
caní cuìà dècuèndè sànaha. [26] Doco vichi
sànì tùi vateá, vàchi mii-yá ana itiácú
nicanicuahàn, sànì dàtnúù-yà ini-ndà sàhà
razón xi-ya nì tiaa nècuàchì profeta sànaha.
Te vichi dandacú-yá ñà-nì cuítià palabra mà
inicutu sàhà-ñá cunitnùhu nèhivì nsidan-
icuú ñuu, dandu cunindisá stná-nèyà, te
cunini-neyà.

[27] Mindaa-ní míí-yâ nduú Dios, te
mindaa-ní míí-yâ nduú stná ana nchichí
ndisa. Te vichi sàhà Jesucristu ni
náquímánì-ndàyá nicanicuahàn. Amén.

Tutu Nuu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Corinto

1 Yùhù nduí Pablo, te nduú stnáì iin
ana nì cànà ñà-cucumí chuun ndiaha nùù
Jesucristu, vàchi ñà-jaàn nduá nì chit-
nùní ini Dios quide. Te yohó cutnáhâ
stnáì xì ñani-ndà Sóstenes, 2 tiaá-nsí tutu
yohó nùù nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá
cahvi xi Dios ñuu Corinto jaàn. Nèhivì î
xí-yá xínduu stná-nsià ñà-sànì yàha-nsia
ladu xi Stoho-ndà Jesucristu, te nì cànà
stná-nsià cunduu-nsia nèhivì cunihnu ìì
inì-xi, nahi nsidaa gá nèhivì ndácùcahan xi
quìvì-yá, vàchi Stoho nsidaa-nda nduú-yá,
nahi ndohó, te ducán stná mii-né.
3 Vichi ni cúcúmí cuáhà-nsiá gracia nùù
Yua-nda Dios xì nùù Stoho-ndà Jesucristu,
te contentu ni cúndóó-nsiá quida-ya.
4 Yùhù, nicanicuahàn naquímánì´ Dios
sàhà-nsiá, vàchi cuàhà gá sànì sàhatahvì-yá
mii-nsiá sàhà-ñá xínduu-nsia nèhivì
xí Jesucristu. 5 Nsidanicuú modo sànì
nìhìtáhvì-nsiá nùù-yá; tùha-nsia càhàn
ndiaha-nsiá, te cundáà vàha stná inì-nsia
(sàhà ichì-yá). 6 Ñàyùcàndùá, na xiní nèhivì
(ñà-ndiaha guá) quidá-nsiá vàtùni cundaà
ini-nè ñà-ndáà nduá sànì cachi-nsì sàhà
Cristu. 7 Vàchi có-cùmánì gá ni-inga modo
nìhìtáhvì gá-nsià tàhvì ndiaha nùù-yá, te
vichi ndiatú cuéyàà stná-nsià naxicocuîn
Stoho-ndà Jesucristu, te cuni-ndàyá. 8-9 Te
iin-ni icúmí Yua-nda Dios nacuàhandee
ini-yà anima-nsià, dandu mà cóó gá ni-iin
falta xi-nsia nùù-yá quìvì naxicocuîn
Dèhemanì-yá Stoho-ndà Jesucristu. Vàchi
vàtùni cahvi-nda xi-yá, te mii-yá nduú
ana sànì cana-yàndó ñà-cundoo-nda nùù
Dèhemanì-yá.

Màsà táhndè dava-nda

10 Sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì nsínúú
inì-nsia Stoho-ndà Jesucristu, te màsà
náâ stnahá-nsiá, ñánì. Iin-ni iñàha ni
cúníhnú vàha ini nsidaa-nsiá. Màsà
táhndè dava-nsia. Iin-ni ni cúndóó
mánì-nsiá, te iin-ni iñàha ni nácání
inì-nsia. 11 Vàchi nacání nèhivì vehe Cloé
xì´, cachí-nè ñà-sànì tàhndè dava-nsia,
ñánì. 12 Ñà-sànì tàhndè dava-nsia nduá
cachî, vàchi diín diín iñàha cachí iin
iin-nsia. Vàchi dava-nsia, cachí-nsià nèhivì
xí Pablo nduú-nsiá, te dava-nsia, cachí-nsià
nèhivì xí Apolos ò Pedro nduú-nsiá, te
dava ga-nsià, nèhivì xí Cristu nduú-nsiá,
cachí-nsià. 13 Doco, ¿a ndísá ndoó cuáhà
partidu xi Cristu? Còó. Té ¿a ndísá nì
xìhì yùhù Pablo cuenta xi-nsia? Còó. Té
¿a ndísá nì ndacùcahan nèhivì quìvì yùhù
na ní cuhiì-nsiá? Còó. 14-15 Yùhù, ni cónì
quìdá îì´ cuàhà-nsiá, cuisì Crispo xì Gayo.
Ansivéhé Dios, cuisì mii-né nì quida ìì´,
còtó cachi nèhivì nì ndacùcahín mií na ní
quida ìì´ nècuàchìmà. 16 Pues, ndisa, stná
nèhivì vehe Estéfanas nì quida ìì stnáì,
doco có-ìnáhá guê` a ní quida ìì gué` más
gà nèhivì, á coó. 17 Vàchi màdì-ñá quida
ìì´ nèhivì nduá nì dàndàcú Jesucristu nùí,
còó; cuisì ñà-nacani xì-né ñà-ndùú razón
ndiaha xí-yá, doco màdì ñà-càhàn nchichí
uin xì-né cunduajàn, còó, còtó mà nátùi
tnùñuhu xí Cristu nansa nì xìhì-yà nchìca
cruz.

Cuisì ndiaá Jesucristu, màdìá càhàn nchìchí-ndà

18 Nèhivì nchícùn ichì ndé ndañuhu-nda,
sácùndiaa uun-ne na cáhàn-ndà xì-né sàhà
obra nì quida Jesús (na ní xìhì-yà) nchìca
cruz; doco ndohó nècuàchì dàcácu-ya, còó,
vàchi nùù ndohó, cahnú poder icúmí pal-
abra mà. 19 Cunaha-nsiá, dohó (cachí-yà)
nùù tutu ìì:

Cuàhìn dandáñúhî nsidaa palabra xícahàn
tè-nchìchí, xì stná palabra xi
nècuàchì tuxí inì-xi ináhá guâ,
icúmî dandutí palabra mà, cachí-yà.

20 Ñàyùcàndùá, mà cúndiáá gà ñà-ndùá
cachí guâ tè-nchìchí ñuhìví yohó, mate
xínduu-tè maestru xi ley sànaha, te ò yáha
ga tùha-tè càhàn-te sàhù. Vàchi sàhà
obra xi Dios sànì cundaà ini-ndà có-ndiàá
palabra tuxí ini nèhivì ñuhìví nduú pal-
abra nchichí guâ. 21 Cuàhà gá nandúcú-nê
nansa cunchichí-nè, doco Dios, nì chitnùní
ini-yà ñà-màdì sàhà ñà-jaàn nìhì-né cun-
daà ini-nè sàhà-yá. Ducán nì quida-ya
disponer, vàchi nchichí ndisa-ya. Dandu
nì chitnùní stná ini-yà ñà-cuìtià palabra ìì
xí-yá inicutu, te na xiníndísâ nèhivì, dandu
vàtùni càcu anima-nè, mate (cachí nèhivì)
palabra loco nduá.
22 Nècuàchì raza Judea, xícàn-nè cuu
iin milagru, (dandu cunindisá-né). Te
nècuàchì raza Grecia, cuisì cuní-nè
cunini-ne iin palabra chicá nchichí.
23 Doco nsiùhù, palabra sàhà nansa nì xìhì

Cristu nchìca cruz nduá cachítnùhu-nsi,
mate cudúchí ini nècuàchì raza Judea
sàhájàn, te tuxí stná ini nècuàchì inga
ñuu palabra diquí nduá. [24] Doco ndohó
nèhivì nì nacàxin-ya, sànì cundaà ini-ndà
sàhà-yá, ináhá-ndá cahnú cuáhà poder
xi-ya, te nchichí ndisa stná-yà. Ducán
xiníndísá-ndá, a ducán nduu-nda nèhivì
raza Judea, te ò nèhivì inga raza. [25] Vàchi
mate ni tuxí ini nèhivì nì càhàn Dios iin
palabra diquí, doco cunaha-nsiá, chicá
nchichí palabra mà nùù nsidaa ñà-ndùá
cui cachi nèhivì ñuhìví. Daaní, stná
poder xi-ya, mate iyuhu ñà-ndùá quidá-yá
tuxí ini-nè, doco chicá fuertéàmà nùù
nsidanicuú poder xi mii-né.
[26] Te xiñuhu nsinuu stná ini-nsià nansa
nì quida Dios na ní nacàxin-yàndó
ñà-cunduu-nda nèhivì xí-yá, ñánì.
Sacu-ndà nduu-nda nècuàchì nchichí cachí
nèhivì ñuhìví, te sacu stná-ndà nduu-nda
nècuàchì dandacú, te ò nècuàchì cuìcà.
[27] Doco Dios, nì nacàxin-yàndó, mate mà
nchìchí-ndà. Te ¿índù chuun? Divi sàhà-ñá
dandúcáhán-yá nèhivì cachí xínduu ana
nchichí guâ. Stná nèhivì còò poder-xi
sànì nacàxin-ya sàhà-ñá nducahan nèhivì
tuxí inì-xi chicá icúmí xí poder. [28] Stná
nèhivì chicá ndahví nì nacàxin stná-yà,
xì stná nèhivì cahíchì ini nècuàchì dava
ga, xì stná nèhivì chicá có-ndiàá, pues
divi nduú ana sànì nacàxin-ya, te ducán
cundee-yá nùù nècuàchì tuxí inì-xi ndiaá
guâ. [29] Daaní, quìvì icúmí nsidaa nèhivì
tnàtuu-ne nùù-yá, mà cúníhnú gá ini
ni-iin-ne ñà-mii-né nduú-né mii-né.
[30] Doco ndohó, nùù mii-yá sànì
nìhìtáhvì-ndà ñà-cundoo-nda nùù Je-
sucristu, te datnúù-yà sàxìnítnùní-ndà,
dandu níhì-ndà càhàn nchìchí ndisa-nda.
Te sàhà stná Dèhemanì-yámà sànì ndee
vàha-nda nùù-yá, te nì ndoo stná cuàchi
anima-ndà nì quida-ya, vàchi Dèhemanì-yá
nduú ana nì dànáà xì sáhà-ndà, te nì
càcu-nda. [31] Ñàyùcàndùá, ducán iá nacua
cachí nùù tutu ìì: "Nú cuní-ndà tavà-ndà
tnùñuhu xí mii-nda, dandu ni cúnáhá-ndá
ñà-cuisì Stoho-ndà Señor nduú tnùñuhu
xi-nda".

2

Cuisì sàhà Jesús cáhàn Pablo xì nèhivì

[1] Yùhù, na ní sàì ñuu-nsià, màdì palabra
nchichí nduá nì cáhìn xì-nsiá; còó. Ni màdì
palabra finu guá nì nácání xì-nsiá na ní
cachitnùhi xì-nsiá ñà-ndùú razón ndiaha xí
Dios. [2] Còó, vàchi nì nacani inì ñà-màsà
cáhìn sàhà inga iin chuun, cuisì-ní sàhà
Jesucristu, xì sàhà nansa nì xìhì-yà nchìca
cruz. [3] Te nì xini-nsià ndè nì cuìté`, te
ndè nì quidi stnáì ñà-nàcání guâ inì [4] na
ní càhìn xì-nsiá ñà-ndùú palabra ìì xí-yá.
Màdì palabra vico uun xi maestru nchichí
nduá nì càchí` xì-nsiá daa; còó. Espíritu
Ìì xí Dios nduú ana nì chindee xí, mii-yá
xì milagru xi-ya. [5] Vàchi nì nacani inì mà
váha cunchicùn-nsia ñà-ndùú iin palabra
nchichí xi nèhivì ùún. Còó, micuísi ndudu
ìì xí Dios nduá cunî` cahvi xi-nsiá.
[6] Doco cunaha-nsiá, palabra nchichí
ndisa nduá xichúûn stná-nsì na cáhàn-nsì
xì nèhivì sàxìníndísâ vàha xi-yá. Doco
tucu iá palabra mà nùù ñà-ndùá cáhàn
nècuàchì nchichí ñuhìví yohó, te ò iin
palabra cáhàn tè-xídandacú ñuhìví yohó.
Vàchi mate ndee cáhàn-te, doco yàchì
icúmí-tê ndañuhu-té ñuhìví. [7] Doco nsiùhù,
palabra nchichí xi Dios nduá cáhàn-nsì.

Datnúù Espíritu Ìì sàxìnítnùní-ndà sàhà palabra nchichí xi Yua-nda Dios

Antes nìsa ìa dèhé palabra mà, cónìsá
cúndáà ini nèhivì. Doco cunaha-nsiá,
dècuèndè na táyôo ñuhìví, dandu nì
chitnùní ini-yà ñà-ndohó sàà-ndà cundaà
ini-ndà sàhà palabra mà, te ducán
nìhìtáhvì-ndà sàà-ndà gloria xi-ya. [8] Doco
tè-xídandacú ñuhìví yohó, cónì sáà-te
cundaà inì-te palabra nchichí ìì mà, vàchi
nú ni cúndáà inì-te ni cuí, mà cáhni-té
Stoho ndiaha-nda nchìca cruz. [9] Doco
cunaha-nsiá, dohó cachí nùù tutu ìì:

Cuàhà ñà-vàha sànì nsidayucun Dios
ñà-nìhìtáhvì nècuàchì cuú inì-xi
sàhà-yá. Doco ni-iin nèhivì, tàñáha
ga cuninùù-né nansa iá mà; tàñáha
ga cunitnùhu-ne sàhà ñà-nsiaha
guá mà; ni-iin xichi cónì nìhnú
ini-nè nansa coa.

[10] (Pues mate ducán ndisa nduá), doco
ndohó, sànì cundaà ini-ndà sàhà-ñá,
sà-ìnáhá-ndá nansa iá`, vàchi ducán sànì
quida Espíritu Ìì xí-yá. Vàchi Espíritu
Ìì, ináhá-yâ nsidanicuú iñàha; ndè ináhá
stnâ-yà nsidanicuú ñà-ndùá nacání ini
Yua-nda Dios.
[11] Ni cachí-ndà iá iin nèhivì nacání inì-xi
sàhà iñàha; pues còò inga nèhivì cundáà
inì-xi sàhà ñà-ndùá nihnú ini nècuàchìmà,
cuisì miiní-né ináhá-nê. Te ducán iá stná

Dios, còò inga ana ináhá ñà-ndùá nacání
ini-yà, cuisì-ní Espíritu Ìì xí-yá. 12 Te
ndohó, màdì iin espíritu xi ñuhìví yohó
nduá nì níhì-ndà; còó. Divi Espíritu Ìì xí
mii-yá nì nìhìtáhvì-ndà, te sàhá yùcán nduá
vàtùni mànìhì ini-ndà ñà-ndiaha guá sànì
nìhìtáhvì-ndà nùù-yá. 13 Te divi ñà-jaàn
nduá datúi-nsi nùù nèhivì nihnú vàha ini
xì Espíritu Ìì xí-yá. Doco màdì palabra
nchichí xi nèhivì ñuhìví nduá cáhàn-nsì
na datúi-nsi ñà-jaàn; còó, cuisì palabra
chináhá Espíritu Ìì nduá cáhàn-nsì.
14 Doco nèhivì nihnú ini xì cuisì ñà-ndùá
cachí sàxìnítnùní mii-né, mà cúí sàà-nè
cundaà ini-nè sàhà chuun xi Espíritu Ìì xí
Dios, vàchi nahi palabra loco nduá nùù-né.
Ñàyùcàndùá, mà cùì mànìhì ini-nè, vàchi
cuisì nú ni chíndéé Espíritu Ìì nèhivì, dandu
vàtùni sàà-nè mànìhì ini-nè. 15 Doco iin
nèhivì datnúù Espíritu Ìì anima-xi, mà
úhì sàà-nè cundaà vàha ini-nè sàhà nsi-
daa iñàha. Doco nèhivì dava ga, mà cùì
sàà-nè cundaà ini-nè nansa ndisa nihnú
ini nèhivì xí Dios mà. 16 (Vàchi ducán
cachí nùù tutu ìì:) "Còò ni-iin ana cùndáà
ndisa inì-xi nansa nihnú ini Stoho-ndà
Señor. Te ni còò stná ana chicá nchichí, te
ducán cuàha-xi-yá conseju", cachá`. Doco
cunaha-nsiá, divi nacua nihnú ini Cristu,
ducán sànì nìhìtáhvì-ndà cunihnu stná
ini-ndà vichi.

3

1 Ducán iá, ñánì; doco (na ní sa-ìe xì-nsiá
daa), mànìcùí dacuahá vàhi mii-nsiá, vàchi
tàñáha ga cunihnu vàha inì-nsia nacua
cuní Espíritu Ìì xí Dios. Na nihnú ini
ndéni nèhivì ní cui, ducán nihnú inì-nsia,
na ian nihnú iquin ini-nsià, có-sânìhì
víi ini-nsià ichì Cristu. 2 Na iin méè
sáha-nda cuisì-ní tèndodo, te màdìá co-
mida chicá fuerte, ducán nì quida stnáì
xì-nsiá, (puru palabra mà úhì cundaà
ini-ndà nduá nì dàcuàhí mii-nsiá, màdìá
palabra chicá nchichí), vàchi cónì sáà-nsià
cundaà inì-nsia, te dècuèndè stná vichi,
tàñáha ga sàà-nsià mànìhì váha inì-nsia.
3 Vàchi nihnú îì inì-nsia nahi nsidaa nèhivì
dava ga ñuhìví. Vàchi ñà-cúmbìdia inì-nsia,
te náâ stnahá-nsiá, te táhndè dava-nsia,
pues, ¿amádi divi ñà-jaàn nduú modo
xíquida nèhivì ñuhìví? Te divi sàhà ñà-jaàn
náhà claru nihnú îì inì-nsia nahi mii-né.
4 Vàchi dava-nsia, cachí-nsià nèhivì xí Pablo
nduú-nsiá, te dava-nsia, cachí-nsià nèhivì
xí Apolo nduú-nsiá. Doco ¿amádi divi
ñà-jaàn nduá quidá stná nèhivì ñuhìví
yohó?

Nsidaa-nda cutnáhá-ndá xinúcuáchí-ndá nùù Dios

5 Doco cunaha-nsiá, màdì nèhivì chicá
ndiaá nduú Apolo, te ni màdì nèhivì chicá
ndiaá nduú stná yùhù Pablo. Cuisì nèhivì
xinúcuáchí nùù Dios nduú-nsí, te sàhà
nsiùhù sànì xinindisá stná-nsià palabra ìì
xí-yá. Ñàyùcàndùá, cada iin iin-nda xi
chuun nì nìhìtáhvì-ndà nùù-yá. 6 Vàchi
(ducán iá nahi chuun itu-ndà), iin-nda
chihí, te inga-ndà cùhñù, doco Dios nduú
ana dacuahnu-xi viu. Te ducani iá stná
xì nsiùhù, primeru yùhù (nì cachitnùhi
xì-nsiá palabra ìì). Daaní, después nì
chindee stná Apolo. Doco cuisì sàhà Dios
nì quee viì (obra mà). 7 Màdìá chicá ndiaá
ana nì càhàn xì palabra primeru, te ni
màdìá chicá ndiaá stná ana nì chindee
después, cuisì mii Dios nduú ana chicá
ndiaá, te cuisì sàhà mii-yá nducuáhà pal-
abra xi-ya. 8 Nècuàchì quidáchúûn primeru,
xì stná nècuàchì nchícùn gà, iin-ni xín-
diaa-nsì nùù-yá. Doco según chuun quidá
iin iin-nda, ducán icúmí-ndá nìhì-ndà tnù-
manì xì-ndà nùù-yá.
9 Te vichi iin-ni xinúcuáchí nsidaa-nsí
nùù-yá. Te mii-nsiá, na iin itu Dios (ndé
quidáchúûn-nsí) nduú-nsiá. Te nahi stná
iin vehe nì dàndàcú-yá cuàha, ducán nduú
stná-nsià. 10 Te yùhù, na iin albañil tùha
vàha, ducán nduí, te nì quidachuín (chuun
xi Dios ndé ndoó-nsiá). Na iin cimientu
nduú (chuun primeru) nì quide jaàn sàhà
gracia xi-ya. Te vichi sà-ìá inga ana
quida-xi chuun ma, na ian dacuahnú-né
nama. Doco cuidadu ni cúndóó nsidaa
nèhivì quidá seguir xì chuun nì dàquésáhî
mà. 11 Màsà cáchí-nè iá inga (palabra chicá
ndiaá); còó. Cuisì ndiaá palabra sàhà Je-
sucristu (nì cachitnùhi xì-nsiá) primeru,
vàchi nahi cimientu nduá. 12 Te nú cuní iin
nèhivì (quida-ne seguir xì obra mà), dandu
queámà na ian cuàhàn-nè dacuahnú-né
nama dìquì cimientu mà. Te nú cuàhàn-nè
quida viì-né obra mà, dandu ducán queá na
ian xichúûn-né oro, ò plata, ò yùù yéhè.
Doco nú có-quìdá víi-né obra mà, dandu
ducán queá na ian xichúûn-né yutnù, ò
mihì, ò ñùù. 13 Dandu después icúmí sàà
iin quìvì cundaà inì-xi nansa iá obra nì
quida iin iin-nda. Vàchi na sáà quìvì mà

icúmí coo nahi ñuhu xíxìn, te sàhà ñuhu
mà cundaà inì-xi a natùi obra xi-nda nùù
Dios, á coó. 14 Nú màsà cócó obra xi-nda,
dandu icúmí-ndá nìhì-ndà ñà-vàha xi-nda
nùù-yá. 15 Doco nú ni cocá, dandu mà
níhì-ndà ñà-vàha cuàhàn-ndà nìhì-ndà nì
cùí, doco anima-ndà, vàtùni càcu viá, mate
cunduamà na ian (nì chindee-nda mii-nda
nùù) ñuhu xíxìn.
16 Mii-nsiá, ¿a có-nsìnúú inì-nsia
ñà-ndùù-ndà na iin vehe ìì ndé iá Dios?
Vàchi iá Espíritu Ìì xí-yá ini anima-ndà.
17 Ñàyùcàndùá, nú ni dándâñúhú iin nèhivì
ñà-ìì icúmí lugar xi-ya, dandu icúmí
nècuàchìmà ndañuhu dahuun stná-nè
quida-ya. Vàchi ndé iá-yà, yáha ga ìì lugar
mà, te cunaha-nsiá, divi nahi vehe ìì-yá
nduu-nda.
18 Màdí dandahví-nsià mii-nsiá, vàchi
nú iá ana tuxí inì-xi nduú nècuàchì
nchichí nùù nèhivì ñuhìví yohó, dandu
xiñuhu dàma-ne, mate (cachí nèhivì) sànì
culocó-nè, vàchi nú ducán, dandu ñà-sànì
ndunchichí ndisa-ne cundua. 19 Vàchi
ñà-ndùá tuxí ini nèhivì nduú ñà-chicá
nchichí, pues nùù Dios ñà-loco nduá. Te
dohó cachí stná nùù tutu ìì: "Icúmí Dios
cundee-yá nùù tènchìchí na meru xíquida
cuahà-té maña dandáhvî-te". 20 Daaní, inga
xaan cachí stná tutu mà: "Ináhá Dios,
ñà-chìcuéhè uun nduá chítnùní guâ ini
nècuàchì nchichí". 21 Ñàyùcàndùá, màsà
cútúxí ini ni-iin-nsia chicá ndiaá-nsià
ñà-nchícùn-nsià iin tal nèhivì. Vàchi
nsidanicuú nèhivì, xì nsidanicuú iñàha,
divi cuenta xi mii-nsiá nduá. 22 A
ducán yùhù Pablo, te ò Apolo, te ò
Pedro, có-quìdá, cuenta xi mii-nsiá nduú
nsidaa-nsí. Dècuèndè stná ñuhìví yohó,
cuenta xi stná-ndà nduájàn, te mate ni
cútiácú-ndà, te ò nì sáà-ndà cui-ndà,
có-quìdá, vàchi nsidaa ñà-ndùá cùù xì-ndà
quìvì vichi, ò quìvì vàxi xi-nda, sàhà bien
xi-nda nduá. 23 Te Cristu nduú Stoho-ndà.
Te Stoho mii-yá nduú (Yua-nda) Dios.

4

Nansa iá vida nì yàha nècuàchì apóstol nì nìhì chuun nùù Jesús

1 Sàhà ñà-ndùá sànì cachì jaàn xiñuhu
ndanihi nèhivì nsiùhù ñà-ndùú-nsí ana
xinúcuáchí nùù Cristu; xiñuhu cundaà
ini-nè ñà-ndáà nduá nì nìhì ndisa-nsi
chuun ñà-dacuahá-nsí nèhivì palabra ìì
nìsa ìa dèhé sànaha. 2 Te nú ducán nduá,
dandu ndiá ìcà-nsí quida viì-nsí chuun ma,
vàchi divi ducán nduá xiñuhu quida nsidaa
ana dandacú nùù chuun xi inga nèhivì.
3 Doco yùhù, có-ndùlóquî nú cachí-nsià
ñà-quìdá víií, ò á coó. Ni có-nàcání stná
inì nú cachí dava ga nèhivì ñà-có-quìdá
víií, te caná-né yùhù nùù iin juez. Ni
yùhù, có-càchí stnáì sàhà mií, a quidá víií,
á coó. 4 Te mate có-dàndòhó sàxìnítnùnî
mií, doco có-cùní cachàmà ñà-còò falta xi,
vàchi mii Stoho-ndà Señor icúmí cachi a
ní quida viìí, á coó. 5 Ñàyùcàndùá, màsà
cuítnùhu-nda ñanìtnaha-nda, vàchi tàsáà
quìvì cundaà ndisa ini-ndà. Dècuèndè naxi-
cocuîn-yà, dandu natùi claru nansa ndisa
iá nsidaa chuun iá dèhé vichi. Dandu mii-yá
datúi-ya nansa nihnú ini cada iin iin-nda, te
cachi-yà xì-ndà ndé tantu sànì quida viì iin
iin-nda.
6 Cunaha-nsiá, sàhà ñà-vàha xi-nsia
sànì cachì xì-nsiá nsidaájàn sàhà Apolo xì
yùhù, ñánì, áma mánìhì ini-nsià ñà-mà
váha dayáha-nda ñà-ndùá cachí tutu ìì,
vàchi mà váha ndenihi cahnu-nda iin (ana
nchícùn-ndà), mientras inga-nè cahíchì
ini-ndà; còó. 7 Vàchi iin-ni xínduu-nsia xì
nsidanicuú gá nèhivì. Nsidaa ñà-ndùá sànì
nìhìtáhvì-nsiá, ñà-ndùá nì dàcútâhvì Dios
mii-nsiá nduá. Te nú sànì cutahvì uun-nda
iñàha, dandu mà váha cutuxi ini-ndà chicá
ndiaá-ndà sàhámà, vàchi ñà-nì cutahvì
uun-nda nduá.
8 Doco vichi nihnú inì-nsia na ian sànì
nducuica-nsiá. Sànì ndanchito ducún-nsià
na iin rey cahan-nsiá, te menos nì ndòo
nsiùhù nùù-nsiá. A sácú vàha nú ni
cúndúú ndisa-nsia ana chicá dandacú,
dandu nsiùhù, sàà stná-nsì cutnahá-nsí
xì-nsiá dandacu-nda. 9 Doco nsiùhù
nècuàchì apóstol, sànì sàha Dios nsiùhù
iin lugar chicá cahà-xí tuxí inì, na ian ni
cúndúú-nsí nèhivì fuerza icúmí cui sàhà-ñá
cundehè nèhivì (nansa ndohó-nsí. Doco
cunaha-nsiá,) indéhe stná ángel mozo xi
Dios. 10 Vàchi sàhà-ñá nchícùn-nsì Cristu,
ndeníhí nèhivì nsiùhù nahi nècuàchì loco.
Doco mii-nsiá, (mà loco-nsià); nchichí
gà-nsià cahan-nsiá ñà-ndòó-nsiá ladu
xi-ya. Nsiùhù, còò ni-iñàha níhìndèè-nsí
cahan néhivì; doco mii-nsiá, cuàhà gá
poder xi-nsia iá (cahan-nsiá). Cahíchì
stná ini nèhivì nsiùhù; doco mii-nsiá,
iá tnùñuhu xí-nsiá nùù-né. 11 Nsiùhù,
dècuèndè vichi xíhì-nsì doco, xíhì-nsì
tècuìí, còò ñá-cundixi viì-nsí. Sahní

cuií stná-nè nsiùhù, te xicánúú stná-nsì
yoho yucán, vàchi còò ni-iin xaan ndé
cundoo saín-nsí. 12 Ndee quidáchúûn-nsí,
te nú cánàhá-nè xì-nsí, dandu vivìí-ni
naxícóníhî-nsí nùù-né. Te nú quidá
quíní-né xì-nsí, dandu quidándéé ini-nsì.
13 Te nú cáhàn quini-ne xì-nsí, dandu
calma-ni sáha-nsinè ichì váha. Doco
mii-né, ndeníhí-né nsiùhù nahi mihì
chicuéhè, te ò ana chicá còò chuun-xi.
14 Pues, ¿índù chuun cachî xì-nsiá
ducán? ¿A sáhà-ñá cunî cucahan núù-nsiá
nduá? Còó, cuisì sàhà ñà-nì sáà-nsià
cundaà vàha ini-nsià, vàchi nahi dèhi
nduú-nsiá, te mànì-nsiá nùí. 15 Pues mate
ni cúndóó ùxìn mil ana dacuahá nchichí
xì-nsiá ichì Cristu, doco imindaa ana nduú
ndisa nahi yua-nsiá, divi yùhù. Vàchi
yùhù nì cachitnùhi xì-nsiá razón ndiaha
sàhà Jesucristu, ñàyùcàndùá divi nahi dèhi
xínduu-nsia. 16 Sàhà ñà-jaàn sacúndáhvî
nùù-nsiá ñà-iin-ni quida-nsia nacua quidá
yùhù.
17 Ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí sànì techuín
Timoteo sàà-nè ndé ndoó-nsiá, vàchi
mii-né, nchícùn viì-né Stoho-ndà Señor.
Na iin dèhi nduú stná-nè, te mànì gá-nè
nùí. Pues divi icúmí càhàn xì-nsiá, te
dansínúú ini-nè mii-nsiá nansa iá modo-xi
nchícuìn Cristu nacua nduá chináhì
nèhivì nsidanicuú lugar ndé natácá-nè
cahvi-néyà. 18 Doco vichi, ináhî, ndee
xícahàn dava-nsia, vàchi tuxí inì-nsia mà
sáì ndé ndoó-nsiá. 19 Doco yàchì icúmî sàì,
nú cuní mii-yá, dandu cundaà inì sàhà
nècuàchì cáhàn ndee guá mà, a ndísá
icúmí-nê ndudu ìì, á coó. 20 Vàchi ley
xi ñuhìví ìì xí Dios, màdì palabra uun
nduá. Còó, poder xi mii-yá nduá icúmí
stná. 21 Pues vichi cachi-nsià xì´ nansa
cuní-nsià quide. ¿A cuní-nsià sàì, te càhàn
ndeí xì-nsiá, te ò cuní-nsià sàì càhàn màní
xì-nsiá, te cundoo viì-ndà?

5

Nansa nì cachi Pablo xiñuhu quida nèhivì ñuu Corinto xì iin tiàa cónì quìdá víi xi iin nècuàchì ñahà

1 Cachí nèhivì nacání-né xì´ ñà-ìá iin-nsia
nì ìa xi dihi (quiín-xi). Cunaha-nsiá,
cahnú cuàchi nduájàn; dècuèndè nèhivì
có-ìnáhá sàhà Dios, ni có-quìdá-né ducán.
2 Doco mii-nsiá, (ndahví-nsià), vàchi tuxí
vá ini-nsià ndiaha gá-nsià. Doco ndiá
ìcà-nsiá màcùndoo-nsia tnùnsí ini, te tavà
cuàán-nsiá tiàa nì quida ducán ñà-màsà
cóó gá-nè nùù-nsiá. 3 Te yùhù, mate xica
ié`, doco na ian jaàn iá anímè cutnáhî
xì-nsiá, ducán nduá; te sànì nacani inì
sàhà chuun jaàn, ñàyùcàndùá, cuàhìn cachì
xì-nsiá nansa quida-nsia xì nècuàchì nì
quida xi cuàchi ma. 4-5 Xiñuhu nataca nsi-
daa-nsiá, te coo stná ndudu ìì xí Stoho-ndà
Jesucristu, te na ian coo stná anímè xì-nsiá
cundua. Dandu ndacùcahan-nsiá quìvì-yá,
te cachi-nsià xì nècuàchìmà ñà-ìcúmí-ndá
nacoo-ndané nùù ndahà ñà-malu, te ducán
nìhì iquìcúñú-nè iin castigu sàhà-ñá de-
spués càcu anima-nè quìvì (màcuìta-nda
nùù) Stoho-ndà Jesús.

Ejemplu nì sanduu vicò pascua sànaha na nísa cuxio nsihi pan nihí levadura nsidátáchí xân

6 Mii-nsiá, tuxí ini-nsià ñà-viì gá
xíquida-nsia vichi, doco còó, có-ìá viì
ñà-ndùá quidá-nsiá. ¿A có-ìnáhá-nsiâ
dichu cachí: “Mate iyuhu-ní tàtnà
nsidátáchí xí pan quée, doco cuàhà gá
ndutáchâ”? (Te ducán iá stná xì falta, mate
iyuhu-ní-ñá ni coó, doco xítià inicutu.)
7 Ñàyùcàndùá, (xiñuhu cuxio nsidaa
ñà-quini nìsa ìa antes, dandu nanduu-nda
nèhivì sàà xí Dios, cunduu-nda nahi) yusàn
pan cónì quée ni-iyuhu ñà-nsìdátáchí xân.
Vàchi mii-yá, sàndèníhí-yàndó nduu-nda
nèhivì sàà còò falta-xi ñà-sànì xìhì Cristu
cuenta xi-nda. Te ducán queámà na ian
quìdá-né vicò pascua (na xíhì lelù nduú
promesa), vàchi Cristu nduú nahi promesa
xi-nda. 8 Te vicò pascua mà, puru pan
có-ndùtáchí xixí-né. (Te ejemplu nduámà.)
Ñàyùcàndùá ndohó, puru ñà-ndùú ñà-ndáà
cuisì ni cúnchícùn-ndà. Màsà dátiáâ
uun-nda quida-nda ñà-ìá vàha, vàchi
queámà na ian có-chîvàha viì-ndà vicò mà;
te màsà cúníhnú chicuéhè stná ini-ndà, te
ni màsà quídá-ndá ni-iin ñà-ìá quini, vàchi
nú ducán, dandu queámà na ian có-chîvàha
viì-ndà vicò, te na ian cónì cúxíó nsihi tàtnà
nsidátáchí xí pan mà.
9 Nùù inga tutu nì tiai antes nì cachì
xì-nsiá ñà-màsà cútnáhá-ndá xí nèhivì tùha
càhàn xì ana cónì nándàhà xì-né. 10 Ducán
nì tiai nùù-nsiá, doco có-cùní cachàmà
ñà-nacoo-nsia nsidanicuú nèhivì xíquida
ducán ñuhìví yohó, vàchi cuisì inga ñuhìví
cunduu lugar ndé mà cútnáhâ gá-ndà
xì nècuàchìmà, vàchi ñuhìví yohó ndoó
cuáhà ana có-quìdá víi: xího-né cucumi-né

cuàhà ñà-cuìcà, o xidácuíhná-nê, te ò xícàn
tàhvì-né nùù ñá-cô-ndùú Dios. 11 Doco
ñà-ndùá nì cachì nùù carta mà nduá yohó:
nú nècuàchì có-quìdá víi ma nduú iin
ñani-ndà (iin-ni cahvi xi mii-yá), dandu
màsà cútnáhâ gá-ndà xì-né nú iá cuàchi-ne
sàhà nècuàchì ñahà, te ò tùha-ne xihò-né
ñà-ìcúmí ñanìtnaha-ne, te ò cahvi-né iin
ñà-có-ndùú Dios, te ò túha-ne canàhá-nè,
te ò túha-ne xìni-ne, te ò xidácuíhná-nê,
dandu màsà cútnáhâ gá-ndà xì-né. Ni
nácóó dahuun-ndané; ni màsà cuáhandee
ini-ndà cuxi-nda xi-né. 12-13 Cunaha-nsiá,
có-quìdá tocar yùhù nsidandaì sàhà cuàchi
nèhivì có-nchîcùn ichì mii-yá. Mii-yá
quida xi ñà-jaàn. Doco mii-nsiá, fuerza
icúmí-nsiâ cachi-nsià nansa cuu xi nèhivì
cutnáhâ xí-nsiâ nú ni sáà-nè quida-ne
cuàchi. Ñàyùcàndùá, dohó cachí xì-nsiá:
ni cúxió dahuun tiàa iá falta-xi ma
nùù-nsiá.

6

Màsà cúhùn-ndà nùù juez, te canicuàchi stnaha-nda sàhà-ndà, cachí Pablo

1 Có-ndìá ìcà-nsiá canicuàchi stnahá-nsiá
sàhà-nsiá nùù iin juez có-xìníndísá-xí ichì
Dios. Chicá vàha nùù nèhivì xí mii-yá
ni ndúndáà sàhà chuun xi-nsia. 2 Amádi
sá-ìnáhá-nsiâ ñà-divi ndohó nèhivì xí-yá
cunduu ana (chindee) nsidandaà-xì sàhà
nèhivì ñuhìví yohó quìvì juiciu. Pues nú
ducán nduá, dandu ádi vátùni sàà-ndà
nsidandaà-ndà sàhà chuun cuatiluha cuú
ofrecer tiempu vichi. 3 Cunaha-nsiá,
dècuèndè stná ángel icúmí-ndá nsidan-
daà-ndà sàhà-xí. Pues nú ducán, dandu
ádi mà úhì nsidandaà stná-ndà sàhà chuun
sencillu iá ñuhìví yohó-ní. 4 Ñàyùcàndùá,
nú iá iin pleitu xi-nsia, dandu xiñuhu
nacàxin-nsia nèhivì tuxí inì-nsia chicá
mà nchìchí, te mii-né nsidandaà sàhájàn.
5 Pues, ñà-jaàn cachí uin xì-nsiá áma
cúcáhán nûù-nsiá sàhájàn. ¿A ndísá còò
ni-iin ñani-ndà nchichí mahì-nsiá? ¿A
ndísá còò iin cui nsidandaà sàhà chuun xi
iin-nsia inga-nsià? 6 Doco (ndahví-nsià),
vàchi sáhàn-nsià sanícuàchi stnahá-nsiá
sàhà-nsiá, mate iin-ni ñaní xínduu-nda.
Dècuèndè nùù iin juez có-xìníndísâ (xí
Jesús) sáhàn-nsià.

7 Ñàyùcàndùá, iin falta cahnú xí-nsiá
nduájàn, vàchi có-ndìá ìcà-ndà canicuàchi
stnaha-nda sàhà-ndà. Chicá vàha ni
cuáha-nda quidaquini-ne xì-ndà, te
quidandee ini-ndà. Chicá vàha na-
coo-ndané cahnìndàhví-nèndó. 8 Doco
mii-nsiá, có-quìdándéé stnahá ini-nsià
sàhà-nsiá. Còó. Dècuèndè quidáquíní-nsiá
xì ñanìtnaha-nsia, te xidándiáá-nsià
ñà-ndùá icúmí-nê, mate iin-ni ñaní xínduu
nsidaa-nda.

9 Sà-ìnáhá-nsiâ ñà-mà níhì nèhivì malu
sàà-nè ñuhìví ìì xí Dios. Ñàyùcàndùá,
màsà dándáhvî ni-iin nèhivì mii-nsiá, vàchi
mà cúndiátû anima ni-iin nèhivì nchícùn
xì ñahà, ni-iin stná nèhivì cahvi xi yùù
ò figura, ni-iin stná nèhivì iá xì inga
ana có-ndùú nècuàchì vehe-ne, ni-iin stná
nèhivì nduú ùì nèhivì, 10 ni-iin tècuìhnà,
ni-iin stná ana tùha xího xi ñà-ìcúmí
inga nèhivì, ni-iin stná tè-xíni, ni-iin stná
tè-tùha canàhá, ni-iin stná tè-sàhníndáhvî
xì ñanìtnaha xi. Ni-iin nècuàchì jaàn mà
níhìtáhvì xì ñuhìví ìì xí Dios. 11 Te mii-nsiá,
divi ducán nìsa quida dava-nsia antes. Doco
sànì ndoo cuàchi-nsiamà, te sànì ndu-iì
stná anima-nsià. Ñàyùcàndùá, nèhivì vàha
sanduú-nsiá nùù mii-yá vichi. Ducán nì
cuu xi-nsiá na ní (xinindisá-nsiá palabra
ìì, te nì) ndacùcahan-nsiá quìvì Stoho-ndà
Jesucristu, vàchi nì chindee stná Espíritu ÌÌ
xí Yua-nda Dios.

Nsidaa-nda xiñuhu quidañuhu-nda cuerpu xi-nda; màsà quídá ndevàha-nda xi mii-nda

12 (Cachí nèhivì:) "Vàtùni quida-nda
ñà-ndùá cudîì ini-ndà". Pues vihini, doco
màdì nsidaa iñàha nduá iin ñà-chìndéé
xí-ndá. Mate vihini quida-nda ñà-ndùá
cuní-ndà, doco màsà cuáha-nda cundee
ni-iin ñà-có-ìá vàha nùù sàxìnítnùní-ndà.
13 Vachi dohó cachí stná iin dichu: "Tìxi-nda
nduú fin xi ñà-ndùá xixi-nda, te chuun
quidá tìxi-nda nduú stná ñà-cuñuhamà".
Doco cunaha-nsiá, iin-ni fin icúmí
ndúìàjàn, vàchi vàxi iin quìvì icúmí Dios
dandáñúhú-yâ nsidaájàn. Te cuerpu
xi-nda, ¿índù chuun icúmíâ? Pues màdì-ñá
coo-nda xi ndéni ñahà ní cui; còó. Divi
ñà-cunucuachi víi-nda nùù Stoho-ndà
Señor nduú chuun xan. Te cunaha-nsiá,
iá stná-yà sàhà-ndà. 14 Ñàyùcàndùá, nacua
nì natiacu-yà nì quida Yuamání-yá Dios,
divi ducán stná ndohó, icúmí-ndá natiacu
stná-ndà quida ndudu ìì xí-yá.

15 ¿A có-nsìnúú inì-nsia ñà-ndahàsáhà
Cristu nduu-nda? Te nú ducán, ¿a iá
vàha coo stná-ndà xì iin ñahà ndevàha,
nú nahi ndahàsáhà-yá sàndùù-ndà? Còó,

màsà nunca quida-nda ducán. [16] ¿A
có-nsînuu stná inì-nsia nansa iá xì iin
tiàa nì quida iin cuàchi xi iin ñahà
ndevàha, ñà-iin-ni nèhivì sànì nanduu-ne?
Vàchi ducán cachí tutu ìì: "Iin-ni nèhivì
cunduu ndúì-nè, (nècuàchì tiàa xi nècuàchì
ñahà)". [17] Doco nú sànì yàha-nda ndahà
Stoho-ndà Señor, dandu iin-ni anima sànì
nanduu-nda xi mii-yá. [18] Ñàyùcàndùá,
nacoo dahuun-nsia cuàchi ñà-càhàn-ndà
xì inga ana cónì nándàhà xì-ndà. Nsidaa
cuàchi dava ga, có-quìdá quíní guâ` xì
iquìcúñú-ndà. Doco nú ni quida-nda iin
falta xì iin nècuàchì ñahà, dandu ñà-sànì
quida-nda cuàchi nùù cuerpu xi mii-nda
nduájàn. [19] ¿A có-ìnáhá-nsiâ ñà-vehe
Espíritu Ìì xí-yá nduú cuerpu xi-nda,
vàchi sànì nìhìtáhvì-ndà Yà-ìì mà nùù-yá?
Ñàyùcàndùá, màdìá mii-nda nduu-nda
stoho-ndà; [20] còó. Mii-yá, sànì xiin-yàndó
na ní dànáà-yá sàhà-ndà, te sàhámà nsidaa
ñà-ndùá quìdà-ndà na itiácú-ndà xì cuerpu
xi-nda, divi sàhà tnùñuhu xí mii-yá ni
cúndúá.

7

Nansa xiñuhu quida-nda xi nècuàchì vehe-nda

[1] Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà ñà-ndùá
nì tiaa-nsia nùí. Cunaha-nsiá, cuaha-ni
iá nú iá mii iin tiàa, te có-ìá-nè xì
ni-iin nècuàchì ñahà. [2] Doco còtó quida
nècuàchìmà iin cuàchi, chicá vàha ni
nándàhà-né; te ducání stná nècuàchì ñahà,
chicá vàha ni cúcúmí-nê ìì-né. [3] Te cada
iin iin tiàa sànì nandàhà, ndiá ìcà-né
quida ndisa-ne cumplir chuun nì nìhì-né
ñà-coo-ne xì ñahàdìhí-nè. Stná nècuàchì
ñahà, ndiá ìcà stná-nè quida vìì-né cumplir
nacua nduú chuun xi-ne ñà-coo stná-nè
xì ìì-né. [4] Màdì micuísi nècuàchì ñahà
nduú ana cachi nansa quida-ne, a coo-ne
xì ìì-né, á coó. Icúmí cachi stná nècuàchì
tiàa. Te ducání stná nècuàchì tiàa ma, màdì
cuisì mii-né cachi stná-nè nansa quida-ne
xì ñahàdìhí-nè, vàchi icúmí cachi stná
nècuàchì ñahà. [5] Màsà cáchí-nsià "còó"
nùù nècuàchì vehe-nsia. Cuisì nú vihini
cuní-nsià cunihìì-nsiá iin ùì quìvì sàhà-ñá
càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios. Dandu después
nacuastnahá-nsiá, vàchi nú coó, vihini
dacà ñà-malu Satanás sàxìnítnùní-nsià
ñà-có-cùndéé gâ ini-nsià cunihìì-nsiá.

[6] Nsidaa ñà-jaàn cachî xì-nsiá, doco
màdì ñà-dàndàcuí nùù-nsiá nduá; còó.
Cuisì cachî xì-nsiá ducán sàhà-ñá cun-
daà ini-nsià nansa iá iin ñà-vàha cui
quida-nsia. [7] Vàchi yùhù, cudìì inì nú ni
quidá nsidaa nèhivì nacua quidé, (ñà-có-ìé`
xì ni-iin nècuàchì ñahà). Doco cada iin
iin-nda según nansa nì nìhìtáhvì-ndà nùù
Dios, vàchi tucu tucu sáhatahvì-yá iin
iin-nda. [8] Ñàyùcàndùá, yùhù cachî xì nsi-
daa nècuàchì ñahà cuaán, xì nsidaa stná
nècuàchì tàñáha ga nandàhà, ndiaha gá coo
xi-né nú ni quidá-né nahi yùhù (ñà-cónì
nándàhí). [9] Doco nú mà cúndéé ini-nè cu-
nihìì-né ducán, dandu ni nándàhà-né chicá
vàha, te màsà cácánúú-né xího stnahá
uun-ne.

[10] Doco nèhivì sànì nandàhà, iá ndisa
ñà-ndùá dandacuí nùù-né. Te màdì cuísi
yùhù cachí xì-né palabra yohó; vàchi
ducán dandacú stná Stoho-ndà Señor. Te
dohó cachí-yà: ni-iin nècuàchì ñahà màsà
nácóó-né ìì-né. [11] Doco nú sànì nacoo-ne
nècuàchìmà, dandu (màsà nándàhà gá-nè
xì inga tiàa). Iin-ni ni coó mii-né, te nú coó,
ni náxícócuîìn-nè nacuastnahá-né xì ìì-né.
Daaní, divi ducání xí stná nècuàchì tiàa,
màsà cátéstnahá stná-nè xì ñahàdìhí-nè.

[12] Daaní, mii-nsiá nècuàchì dava ga tu,
cuisì cuàhìn cachì xì-nsiá ñà-ndùá nacání
uun inì, vàchi có-ndùá iin ley dandacú
Dios. Nú iá iin ñani-ndà có-xìníndísâ
ñahàdìhí-xi, màsà cáté-nè nècuàchìmà
nú cudîì ini nècuàchìmà coo ndisa-ne xì
ìì-némà. [13] Te ducání stná xì nècuàchì
ñahà: mate có-xìníndísâ ìì-né, doco
chicá vàha màsà cáté stná-nè ìì-né,
nú cudîì ini nècuàchìmà coo ndisa-ne
xì ñahàdìhí-nèmà. [14] Vàchi mate cuísi
nècuàchì ñahà xiníndísâ, doco sàhájàn
chicá mà úhì cundiatú stná ìì-né nùù Dios;
te ducání stná nècuàchì ñahà có-xìníndísâ,
nú nècuàchì xìníndísâ nduú ìì-né. Doco
nú ndúì-nè có-xìníndísâ-né, dandu ùhì iá
cundiatú méè xi-ne. Doco nú xiníndísâ-né,
(mate imindaa-né), dandu méè ìì ndisa
cunduu-ve. [15] Doco cunaha-nsiá, nú cuní
nècuàchì có-xìníndísá-má quecuaán-né,
dandu mà cútnúú-nî, pues ni cúhùn-nè. Te
nú sàcuàhàn-nè, dandu libre iá nècuàchì
xiníndísâ nì ndòo, ò sea nècuàchì tiàa
ò nècuàchì ñahà ni cúndúú-né. Doco
¿índù ñà-chicá cuní Dios quida-nda? Divi
ñà-cundoo manì-ndà. [16] Vàchi iin nècuàchì
ñahà, có-ìnáhá-nê ñà-vihini sàhà mii-né
sàà nècuàchì vehe-ne càcu stná anima-nè.
Te có-ìnáhá stná iin nècuàchì tiàa, pues
vihini sàhà mii-né sàà stná ñahàdìhí-nè

càcu-ne.

Màsà nácání ini-ndà nansa ndenihi nèhivì ñuhìví yohó ndohó

17 Nacua nduú modo nì chitnùní ini Dios
cundoo-nda ñuhìví, ducán xiñuhu cun-
doo cuéyàà-ndà. Nacua iá-ndà na ní
quìhi-nda ichì-yá, ducán xiñuhu quida-nda
seguir. Divi palabra jaàn nduá cachî xì
nsidaa nèhivì cahvi xi-yá. 18 Vàchi nú
sà-ìtúú seña xi Dios ìcà-ndà na ní quìhi-nda
ichì-yá, dandu màsà nándúcú-ndá nansa
ndutu ñà-jaàn. Te ducání stná, nú còò
seña mà ìcà-ndà na ní quìhi-nda ichì-yá,
dandu màsà nándúcú-ndá nansa màcùtua
ìcà-ndà. 19 Vàchi seña mà, nú itúá, ò
nú có-ìtúá, còò ni-iñàha cuní cachàmà.
Doco ñà-chivàha-nda ñà-ndùá dandacú-yá,
ñà-jaàn ndisa nduú ñà-ndiàá. 20 Doco
nacua nì sandoo iin iin-nda na ní quìhi-nda
ichì-yá, divi ducán ni cúndóó î-ndà.

21 Dava-nsia, có-ndòó-nsiá libre, fuerza
quidáchúûn-nsiá nùù lamú xi-nsia, te
ducán nìsa ìa stná quìvì nì quìhi-nsia
ichì-yá. Doco màsà nácání ini-nsià
sàhájàn; còó. Doco nú iá nansa cui
caquee-nsia libre, dandu chicá vàha ni
quidá stná-nsià aprovechar. 22 Cunaha-nsiá,
mate fuerza quidáchúún-ndá quidá inga
nèhivì, doco nú ichì Stoho-ndà Cristu
nduá nchícùn-ndà, dandu libre iá-ndà nùù
mii-yá. Te divi ducán stná, nú nèhivì
xicánúú libre nduu-nda vichi, dandu iá stná
ana xinúcuáchí-ndá nùù-xí, divi mii-yá.
23 Te sànì dànáà-yá sàhà-ndá. Ñàyùcàndùá,
màsà cuáha-nda quida-nda chuun nì
dàndàcú ana nduú nèhivì ùún.

24 (Pues sàhà nsidaájàn yùhù cachî
xì-nsiá) ñà-nacua ndoo-nda antes na
táñâha ga quìhi-nda ichì-yá, divi ducán ni
cúndóó î stná-ndà vichi, ñánì.

25 Vichi cuàhìn càhìn sàhà ñahà cuàchì
tàñáha ga nandàhà. Còò ni-iñàha ni cachí
Stoho-ndà Señor xì´ sàhà nècuàchìmà,
doco sàhà gracia xi-ya, vàtùni cahvi-nsia
xì conseju sáhi mii-nsiá. Pues sàhámà
cuàhìn cachì ñà-ndùá nihnú uun inì:
26 chicá vàha iin-ni ni cúndóó-ndá nacua
ndoo-nda vichi cahan yúhù, vàchi tiempu
ùhì nduá vichi. 27 Ñàyùcàndùá, nú iá
ñahàdìhí-ndà, dandu màsà cátéstnàhà-ndà.
Te nú còò ñáhadihí-ndà, dandu chicá vàha
màsà nándúcú-ndá nansa nandàhà-ndà.
28 Doco nú ni nándàhà iin tiàa, màdì cuáchi
nduá. Te ò nú ni nándàhà iin ñahà chìì,
màdì cuáchi nduú stná. Cuisìá mà mánì
tnùndoho yàha-ne, te yùhù, có-cùnî
ndoho guá-nsià.

29 Cunaha-nsiá, mà váxi ga cuàhà tiempu,
ñánì. Ñàyùcàndùá, nú iá ñahàdìhí-ndà,
màsà cúníhnú ini-ndà nduámà iin chuun
chicá cahnú. 30 Te nú sacu-nda (sáhà iin
tnùndoho), màsà ndúlócô gà-ndà sàhájàn.
Te nú cudî ini-ndà sàhà iñàha, màsà cútúxí
ini-ndà chuun chicá ndiaá nduá. Te nú
sànì xiin-nda iin traste, màsà cúníhnú
ini-ndà yáha ga xiñuhá nùù-ndà. 31 Te nú
icúmí-ndá cuàhà chuun ñuhìví yohó, màsà
ndúlócô cuàhà-ndà sàhájàn, vàchi ñuhìví
yohó, icúmíâ ndañuhá.

32 Yùhù, có-cùnî nacani cuahà inì-nsia
sàhà ni-iñàha. Iin nèhivì còò nècuàchì
vehe-xi, (mà úhì) nihnú ini-nè sàhà chuun
xi Stoho-ndà Señor nansa quida-ne, te cudìì
ini-yà. 33 Doco iin nècuàchì iá ñahàdìhí-xi,
chicá nacání ini-nè sàhà chuun xi ñuhìví
yohó, vàchi nandúcú-nê nansa cudìì ini
ñahàdìhí-nè. 34 Daaní, iin nècuàchì ñahà
sànì nandàhà, tucu quidá stná-nè nùù iin
nècuàchì còò íí-xí. Nècuàchì còò íí-xí,
(mà úhì) nihnú ini-nè chuun xi Stoho-ndà
Señor, vàchi cuní-nè cundiaa-nè mii-né, te
coo ndoo anima-nè, dandu cunduu-ne iin
nèhivì î xí-yá. Doco iin nècuàchì iá ìì-xí,
chicá nihnú ini-nè chuun xi ñuhìví yohó,
vàchi nacání ini-nè sàhà nècuàchì vehe-ne.
35 Pues, nsidaa ñà-jaàn cachî xì-nsiá sàhà
ñà-cunduu ñà-vàha xi-nsia, màdì sáhà-ñá
cadì nùù-nsiá iin modo có-ndìá ìqué. Cuisì
cunî quida-nsia ñà-ìá viì, te nìhì-nsiá
cunucuachi víi-nsiá nùù Stoho-ndà Señor,
màdìá coo iin ñà-mà cùì chivàha-nsia.

36 Pues ni cachí-ndà iá iin tiàa yáha
ga cuní nandàhà xì ana cudî inì-te,
te có-quìdá víi-té ñà-ìá miá cahan-té.
Pues nú ducán nduá xiñuhu coo, dandu
vàtùni quida-tè nacua nihnú inì-te, divi
ñà-nandàhà-té xí-ñâ, màdì cuáchi cundua.
37 Doco nú iin-ni sànì nacani vàha inì-te,
te còò necesidad nandàhà-té, vàtùni
quidandee inì-te, cachí-te, dandu ñà-jaàn
quidá víi-té. Iin-ni sànì nacani inì-te
ñà-mà nándàhà-té, te amiga xi-te mà,
señorita quida ìì-ñá seguir cunduu-ñà.
38 Ñàyùcàndùá, (ndúìàjàn, vàtùni iá`): nú
ni nándàhà-té xí-ñâ, vàtùni iá ñà-ndùá
quidá-te; te nú ni cachí-te mà nándàhà-té,
vàtùni quidá stná-te, doco chicá nsiha
nduájàn nùù ingà mà. 39 Iin nècuàchì ñahà
sànì nandàhà, iin-ni icúmí-nê coo-ne xì

ìì-né ndè cachi sàà cui nècuàchìmà. Doco
nú sànì xìhì nècuàchìmà, dandu libre
iá-nè nandàhà-né xì inga tiàa cudîì ini-nè,
cuisì-ní ni cúndúú stná inga tiàa ma iin
nèhivì xí Stoho-ndà Señor. 40 Doco nú ni
cachí-nè mà nándàhà gá-nè, dandu chicá
ndiaha quea, tuxí ini yùhù. Te yùhù quidé
cuenta chindéé stná Espíritu Ìì xí Dios
sàxìnítnùnî.

8

Màsà cáxi-nda ò cuxi-nda ñà-ndùá chindóó nèhivì nùù ñà-ndùá cahvi-né

1 Vichi cuàhìn càhìn sàhà nansa
quida-nda xi ñà-ndùú ofrenda chindóó
nèhivì nùù ñà-càhvì-né. Pues vihini
cachi-ndà: "Nsidaa-nda ináhá vâha-nda
(sàhà chuun jaàn)". Doco nú ducán
cachí-ndà ñà-ìnáhá cuâhà-ndà iñàha,
dandu queámà na ian ndiaá gà-ndà tuxí
ini-ndà. Doco nú cuú ndisa ini-ndà
sàhà ñanìtnaha-nda, dandísá sàà-ndà
cunduu-nda nèhivì ndiaá ndisa. 2 Te nú tuxí
ini-ndà ináhá cuâhà-ndà, dandu cumánì
gá ñà-cundaà vàha ini-ndà nacua ndiá
ìcà-ndà. 3 Doco nú cuú ini-ndà sàhà Dios,
dandu mii-yá, ináhá ndisa stná-yà ndohó.

4 Ñàyùcàndùá, ñà-yòhó nduá cachî sàhà
ofrenda chindóó nèhivì nùù ñà-càhvì-né.
Ináhá-ndá ñà-imindaa Dios iá, te còò
ni-iñàha ndiaá figura iá ñuhìví yohó, 5 mate
cuáhà gá ñà-ndùá cachí nèhivì nduú ana
cahvi-né ansivi ò ñuhìví, vàchi cuàhà iñàha
cachí-nè nduú dios xi-ne ò stoho-nè. 6 Doco
nùù ndohó, imindaa Yua-nda Dios iá. Cuisì
mii-yá nì quidavàha xi nsidaa iñàha, te
xinúcuáchí-ndá nùù-yá. Te imindaa stná
Stoho-ndà Jesucristu cahvi-nda, vàchi
sàhà ndudu ìì xí-yá nì sàcòo nsidaa ñà-ìá,
dècuèndè stná ndohó.

7 Doco màdì nsidaa nèhivì sánìhì váha
ini-nè sàhájàn. Vàchi dava nècuàchì
xinídísâ, quidá îì-né cuenta ñà-dàcútiácú
ndisa xi figura mà nduú ofrenda chindóó
nèhivì nùá, vàchi antes ducán nìsa quida
stná-nè. Ñàyùcàndùá, na xixí-né ofrenda
mà vichi, nihnú ini-nè ñà-sànì cumanchá
anima-nè nduá, vàchi tàñáha ga cutùha
vàha-ne nacuni-nè sàhámà. 8 Pues, náhà
claru màdì xì ñà-ìtiácú-ndà icúmí-ndá
ndee vàha-nda nùù Dios, vàchi nú sànì
saxì-ndà iñàha, màdìá chicá ndiaá-ndà, te
ò nú có-cùní-ndà caxì-ndà iñàha, iin-ni iá
stná-ndà, (cónì xìdá cuàchi-nda.) 9 Doco
cuidadu ni cúndóó-ndá, vàchi mate iá
derechu xi-nda (caxì-ndà ñà-yùcán), doco
vihini coo iin nèhivì có-cùndáà inì-xi
sàhámà, te vihini sàhà ndohó cuida
cuàchi-ne. 10 ¿Índù modo? Pues, ni
cachí-ndà sànì xini iin nèhivì mii-nsiá
nècuàchì ináhá guâ, te nì quìhvi-nsia
vehe ndé itá ñà-ndùá cahvi néhivì, te
ndoó-nsiá vehe ma, xixí-nsiá ofrenda
xi-ñamà. Te nèhivì nì xini xì-nsiá mà,
nú ni cúndúú-né iin nècuàchì có-cùndáà
vàha inì-xi, vihini cuàhandee stná ini-nè
caxì stná-nè ñà-jaàn. 11 Ñàyùcàndùá,
sàhà-ñá tuxí mii-nsiá ináhá guâ-nsià
(nansa quidá-nsiá), vihini dandáñúhú-nsiâ
anima ñanìtnaha-nsia, mate sáhà stná
mii-né nì xìhì Cristu. 12 Ñàyùcàndùá,
có-quèé víámà, vàchi nú ni quida-nda
cuàchi nùù ñanìtnaha-nda ducán, dandu
nùù stná Cristu nì quida stná-ndà cuàchi
queámà, vàchi sànì dàtúcù-ndà sàxìnítnùní
nècuàchìmà ñà-có-sâà-nè cundaà vàha
ini-nè. 13 Ñàyùcàndùá, yùhù, nú cuàhàn iin
ñanìtnahi quida-ne iin cuàchi sàhà ñà-ndùá
cunî caxí nì cùí, dandu chicá vàha màsà
nunca caxì gué` ni-iin cuñu mà, còtó cuida
cuàchi iin ñanìtnahi.

9

Nansa nì cachi Pablo xì nèhivì xítnùhu xi-né ñà-quìdáchúûn-né nahi dava ga nèhivì

1 Yùhù, ¿amádi libre ié`? ¿Amádi iin
nècuàchì apóstol nduú stnáì? Dècuèndè
mii Stoho-ndà Jesús sànì xininùù stnáì.
Te mii-nsiá, ináhá stná-nsià nì quide
chuun ndiaha xí-yá ndé ndoó-nsiá, te nì
xinindisá-nsiá mii-yá. 2 Vihini có-nàcúní
dava nèhivì yùhù ñà-ndùú ndise iin
apóstol, doco mii-nsiá, ináhá vâha-nsia,
vàchi ñà-sàhà yùhù sà-xìníndísâ-nsiá
ichì-yá, divi sàhámà cundáà vàha ini-ndà
ñà-nùù mii-yá sànì nìhìtáhvì´ chuun quidé.

3 Vichi cuàhìn cachì iñàha xi-nsiá, vàchi
ndoó dava nèhivì xítnùhu xí. 4 Pues, ¿amádi
iá stná derechu xi-nsi (cahvi-nsi xì-nsiá)
ñà-dacuxí-nsiá nsiùhù? 5 Te amádi iá stná
derechu xi-nsi nandàhà-nsí, te cundaca-nsi
iin ñahàdìhí-nsì nacua quidá stná ñani
Stoho-ndà Señor, xì stná Pedro, xì stná
dava ga nècuàchì apóstol. 6 Vihini tuxí
ini-nsià ñà-cuisì Bernabé xì yùhù xínduu
nèhivì còò derechu-xi; doco iá stná derechu
xi-nsi nacoo-nsi chuun xi ñuhìví yohó, te
quida-nsi cuisì chuun ìì. 7 Vàchi ducán iá
xì-nsí na ian quidá soldadu, màdì cuenta xi
mii-té sâhàn-te guerra. (Còó.) Daaní, nacua

quidá stná tè-ndiàá xì yutnù quisì vídì, saxí
stná-te iin ùì-si; te ò nú quisì ndacá-te,
iá stná derechu xi-tè cuhni-tè tèndodo-sí
coho-tè. 8 Te màsà cútúxí stná inì-nsia
ñà-sàhà-ñá có-ndùí mii-yá, ñàyùcàndùá,
có-ndiàá palabra cachî jaàn. Còó, vàchi
divi ducán cachí stná ley ìì ndé nì tiaa
Moisés 9 nùù tutu ìì, te nì cachi Dios: "Màsà
cúñúhú ñunù yuhù buey na sánihni-sì trigu
cóya". Pues, náhà claru, màdì sáhà-ñá
mànì guá quisì mà nùù-yá nduá dìsáhà-xí
nì càchí-yà ducán. 10 Còó, sàhà ndohó nì
cachi-yà ducán, (vàchi ejemplu) nduá, te
cuní cachàmà ñà-ndìá ìcà coo tnùndé ini
xi nècuàchì (chináhá palabra ìì) ñà-nìhì-né
iin algu, divi nacua iá stná xì iin nècuàchì
xitú, te ò iin peón dacóyo nùnì, nihnú
ini-nè nìhì stná-nè iyuhá. 11 Te nsiùhù,
nú sànì cachitnùhu-nsi xì-nsiá meru pal-
abra cutiacu ndiaha anima-nsià, dandu
amádi iyuhu nduá nú ni cuáha-nsia nsiùhù
iyuhu ñà-cutiacu-nsì ñuhìví yohó. 12 Te nú
ndoó nèhivì dava ga iá derechu-xi càcàn-nè
ñà-jaàn nùù-nsiá, dandu ¿amádi chicá iá
stná derechu xi nsiùhù sàhà ñà-jaàn?

Doco còó; có-xîcàn-nsì ni-iñàha
nùù-nsiá, mate iá ndisa derechu xi-nsi.
Cuisì quidándéé ini-nsì, còtó nú ni
cácàn-nsì iñàha cadiàmà nùù nèhivì, te mà
cúníndísâ gá-nè razón ndiaha xí Cristu.

13 Ádi sá-ìnáhá stnâ-nsià nansa xíquida
dùtù quida-xi chuun ìì veheñùhu (xi
nècuàchì raza Judea), xixí-né promesa sáà
yucán. Vachi dùtù xinúcuáchí nùù mesa
ìì ndé xíxìn quisì nduú promesa, níhì-né
iyuhu cuñu mà. 14 Ñàyùcàndùá, náhà
claru sànì chitnùní ini Stoho-ndà Señor
ñà-dùcán quida stná nèhivì cachítnùhu
razón ndiaha, divi sàhà chuun quidá-némà
icúmí-nê nìhì stná-nè ñà-cutiacu-nè.
15 Doco yùhù, cónì xíquèn ñà-jaàn nùù-nsiá,
mate iá derechu xi. Ni màsà cútúxí stná
inì-nsia a tiaí carta yohó ñà-quìdé reclamu
ñà-ndùú derechu xi. Còó, chicá vàha dihna
ni cuî, te (màdìá quideàjàn), vàchi nú
ducán, dandu mà cúí gá cachì xì nèhivì
ñà-ndùá cudîì guá inì cachì xì-né, (divi
ñà-có-xîquèn ni-iñàha).

16 Ñà-ndáà nduá, razón ndiaha xí Dios
nduá cachítnùhi; doco có-nìhnú inì camánì
nèhivì yùhù sàhámà, vàchi nihnú inì
ñà-fuerza cachitnùhi palabra mà, te ndahví
(gà cuú inì) nú màsà cáchítnùhi razón
ndiaha ma. 17 Ñàyùcàndùá, nú cuisì yùhù
nì chitnùní inì cacanui xì palabra mà nì
cùí, dandu vihini coo ñà-cunduu nahi raya
xi. Doco nú nihnú inì ñà-fuerza quide
chuun ma, dandu sàhájàn cundaà ini-ndà
iin chuun ìì nì nìhí nùù mii-yá nduá. 18 Doco
te nú ducán nì nìhí chuun ma, dandu ¿índù
iñàha cunduu tnùmanì nìhìtáhvì´? Pues,
divi ñà-uun-ni cachitnùhi xì nèhivì razón
ndiaha xí Cristu, te có-quîyàhvi, mate
iá derechu xi càquìàn, doco có-xîquèàn
nùù-né.

19 Yùhù, libre ié`; còò ni-iin ana cachi
xì´ nansa quide. Doco nihnú inì ñà-ìé`
sujetu nùù nsidaa nèhivì áma vihini sàà
stná-nè cunchicùn-nè ichì mii-yá. 20 Yùhù,
voluntad xi chívàha stnáì estilu xi nècuàchì
raza-xi Judea na hora cutnáhî xì-né, áma
sáà dava-ne cunindisá stná-nè. Ñà-jaàn
nduá quidé mate núù yùhù có-ndiàá
gà ley sànaha xí-némà, doco voluntad
xi mií nchícuìàn áma sáà stná dava-ne
cunindisá stná-nè. 21 Daaní, nú ié` cutnáhî
xì nèhivì có-nchîcùn estilu xi ley mà, dandu
có-nchîcùn stnáì-ñà, áma (chíndéé stnâ
mà) ñà-cunindisá stná dava-ne ichì-yá.
Doco màsà cúníhnú inì-nsia ñà-ndùí iin
nèhivì còò ni-iin ley xi Dios nùù-xí; còó,
vàchi nchícùn ndisa stnáì ley xi Cristu.
22 Daaní, na ié` cutnáhî xì nèhivì mà-fuerte
anima-xi, dandu quidá stnáì na quidá
mii-né, áma níhì´ dacuní stnáì dava-ne ichì
váha. Vàchi ducání quidé xì nsidaa nèhivì:
nacua quidá mii-né, ducán quidá stnáì,
áma sáà stná-nè càcu anima-nè. 23 Nsidaa
ñà-jaàn quidé sàhà-ñá chicá quee tnùñuhu
xí razón ndiaha xí-yá, dandu nìhìtáhvì stnáì
iin ñà-ndiaha sàhà palabra mà.

24 Sà-ìnáhá-nsiâ, na xinú tècuachi
carrera, cuisì imindaa-té níhì xì premiu,
mate cuáhà-té nì dàdàvá stnahá-te. Pues
ducání iá stná xì ndohó, xiñuhu cuàhandee
ini-nda, dandu nìhìtáhvì stná-ndà nùù-yá.
25 Daaní, nú cuàhàn tècuachi ma dadavá
stnahá-te ducán, xíndiaa stná-te mii-té,
có-quìdá ndevàha-tè xì mii-té (áma níhì-té
cóó fuerte-te). Te ¿índù chuun? Divi
sàhà-ñá cuní-te nìhì-té (iin premiu tii)
mà cúnáhá ni-iin ratu, iin sìcàté ndahà
cuìí yutnù cuñuhu dìnì-té. Doco ndohó,
iin corona ndiaha mà nunca cutuhú
nduá nìhì-ndà nú ni cuáhandee ini-ndà
(cunchicùn-ndà mii-yá). 26 Ñàyùcàndùá,
yùhù sáhandee cahnú inì, nahi tè-xìnú
carrera, doco ináhî índù nùù-xí cuàhìn. Te
na quidá stná tècuachi ídiquí box, ducán

sáhandee stná inì, doco có-îdiquí uin; ináhî
ñà-ndùá quidé. [27] Sadî nùù ñà-xíhoé quide.
Có-sâhi ñà-quida ndevàhi xì mií, còtó mà
nátùi guè nùù mii-yá mate cuáhà gá sànì
càhìn xì nèhivì dava ga sàhà ichì-yá.

10

Màsà cáhví-ndá figura nahi nìsa quida nèhivì Israel sànaha na ní caquee-ne ñuu Egipto

[1] Ñánì, cunî cundaà inì-nsia nansa
nì cuu xi nèhivì sànaha, nsidanicuú-né
(nì chindee Dios-nè), nìsa xìca-ne tìxi
còndàhvì iin vìcò xí-yá, te nsidaa-né
nì yàha uun stná-nè mahì mar yucán.
[2] Ñàyùcàndùá, na ian cùù-xì-ndà na
cuhîì-ndà, ducan quida-nda cuenta sàhà
mii-né na ian nì cuhìì stná-nè tìxi vìcò mà xì
ini mar mà, te ducán nì nanduu-ne nèhivì
xí Moisés. [3] Daaní, iin-ni nìsa itiacu stná
nsidaa-né ñà-ndùá nì sàhatahvì Dios-nè, [4] te
iin-ni nìsa xihi stná-nè tècuìí ndiaha, divi
tècuìí nì cana nùù iin cavà. Te cavà mà, seña
nì sandua nahi Cristu, vàchi nì cutnahá
stná-yà xì-né ichì cuàhàn-nè. [5] Pues mate
ducán nì cuu xi-né, doco cónì ndóo ini
Dios xì modo xi-ne, te ñàyùcàndùá cuàhà
sàstnùhù-né nì xìhì nùù yucù yucán.

[6] Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndùá nì cuu xi
nèhivì sànaha ma, divi sàhà-ñá cundaà
ini ndohó vichi nduá, màdí nchihò stná
ini-ndà quida chicuéhè-ndà na ian nì quida
mii-né. [7] Ni màsà cáhví stná-ndà figura na
ian nì quida dava-ne, vàchi ducán nacání
tutu ìì: "Nì sàcùndoo-ne nì xixi-ne, te
nì xihi-ne, dandu después nì ndacuìta-ne
nì ìtasaha-né (nùù figura xi-ne)", cachá`.
[8] Ni màsà cáhàn-ndà xì ana cónì nándàhà
xì-ndà nacua nìsa quida dava nècuàchì
yucán, vàchi después nì xìhì òcò ùnì mil-nè
iin quìvì-ní. [9] Ni màsà quídá canúú-ndá
ñà-có-cùní Stoho-ndà Señor, vàchi ducán
nì quida dava-ne, te sàhájàn nì ndecoyo
cuàhà còò, nì tnii-sìné, te nì xìhì-nè. [10] Ni
màsà cáhàn ndiaa-ndà (dìquì-yá) nacua nì
quida dava-ne, te nì ndañuhu cuàhà-né nì
quida ángel xi-ya.

[11] Cunaha-nsiá, nsidaájàn nì cuu xi
nècuàchì sànaha ma sàhà ñà-nì cúndáà
ini-ndà (màsà quídá stnâ-ndà ducán).
Vàchi divi sàhà ndohó nì tiaa nsidaámà
nùù tutu ìì sàhà-ñá cundaà ini-ndà nansa
quida-nda quìvì vichi na xínu tiempu.
[12] Ñàyùcàndùá, nú nihnú ini-ndà sà-ìá
vàha-nda nùù Dios, dandu ni caquín-ndà
cuidadu còtó sàà-ndà quida stná-ndà iin
cuàchì có-nìhnú ini-ndà. [13] Nsidaa ñà-ndùá
yáha-nda vichi, cuisì ñà-ndòhó stná
nsidanicuú nèhivì ñuhìví nduá. Te vàtùni
cahvi viì-ndà xì-yá ñà-mà cuáha-ya cuu
xi-nda ñà-ndùá mà cúndéé ini-ndà sàhà-xí.
Còó, vàchi (nú cuàhàn-ndà quida-nda iin
cuàchi ni cuí), dandu siempre datúi Dios
nansa càcu-nda nùájàn sàhà-ñá vàtùni
quidandee ini-ndà. [14] Ñàyùcàndùá, cuidadu
ni cúndóó-nsiá, ñani mànì; màsà nunca
cahvi-nsiá ni-iin figura.

Cuisì nùù Dios ni cuáha-nda promesa xi-nda; te màsà cáxi-nda ò cúxí-ndá ñà-ndùá nì chindoo nèhivì nùù figura

[15] Cuàhìn cachì xì-nsiá iñàha, te
mii-nsiá cachi-nsià xì´, amádi ndisa á coó,
vàchi quidé cuenta xínduu-nsia nèhivì
cundáà inì-xi. [16] Na (nacuítáhvì-ndà,
xihi-nda) ñà-ñùhú copa ndiaha ma, te
naquímánì-ndà mii-yá. Pues ducan
quida-nda, te nihnú ini nsidaa-nda ñà-sàhà
ndohó nì xìtià nìì-yá. Te na xixí stná-ndà
pan ìì, dandu iin-ni nihnú stná ini
nsidaa-nda nansa nì sàha-ya iquìcúñú-yà
(sàhà-ndà). Sà-ìnáhá-nsiâ nsidaájàn.
[17] Ñàyùcàndùá nahi imindaa nèhivì sànì
nanduu nsidaa-nda, mate cuáhà-ndà ndoó,
vàchi iin-ni pan (ìì) xixí nsidaa-nda.

[18] Cundehè-nsiá nansa xíquida nècuàchì
raza Israel nú sànì sàha-ne iin quisì
nduú promesa, te nì xìhì-si nùù mesa
ìì, dandu después saxí-né cuñù-si. Pues
sàhà ñà-sàxí-né promesa mà, náhà xìcà
xínduu stná-nè ana (nihnú ini xì religión
mà). [19-20] Pues cachî nsidaájàn xì-nsiá,
doco có-cùní cachàmà ñà-ìtiácú ndisa
figura cahvi nèhivì có-ìnáhá xí Dios, ni
có-cùní cachi stná ñà-ndiàá ndisa promesa
sáha-neñà. Còó, doco cunaha-nsiá, iá ndisa
ana dìnúù-xí sáha-ne promesa xi-ne. Divi
nùù ñà-malu sáha-neà, màdì nùù Dios.
Te yùhù, có-cùní dahuin cunihnu ini-nsià
quisì mà. [21] Vàchi còò permisu cuitahvì-ndà
coho-nda copa ìì xí Dios, te después coho
stná-ndà ñà-ndùá sáha-ne ñà-malu; còó.
Vàchi còò permisu cuxi-nda pan ìì xí Dios,
te después cuxi stná-ndà ñà-dàcùxí-nèsi.
[22] Mii-nsiá, ¿a ndísá cuní-nsià dacuídà
ini-nsià Stoho-ndà Dios ducán? ¿A tuxí
ini-nsià chicá fuerte-nsià nùù-yá? (Doco
mà ndìsá.)

[23] (Ñà-ndáà nduá), libre iá-ndà quida-nda
nacua cudîì ini-ndà, doco (xiñuhu nsinuu
ini-ndà) màdì nsidaa iñàha nduú iin

ñà-vàha. Libre iá-ndà, cachí-ndà, doco
màdì nsidaa iñàha nduú iin ñà-cuàhàn
chindee xi-nda. 24 Ñàyùcàndùá, màsà
nándúcú-ndá ñà-ndùá cudîì inì-ni mii-nda;
chicá ndiaha nanducu-nda nansa chicá
yàha vàha ñanìtnaha-nda.
25 Nsidaa cuñu dicó tè-dìcó yàhvi,
vàtùni caxì-ndàñá. Còò necesidad nacani
ini-ndà ndàcàtnùhù-ndà sàhámà, 26 vàchi
Stoho-ndà Señor nduú stoho nsidanicuú
iñàha iá ñuhìví yohó.
27 Daaní, na cánà-ndà cùhùn-ndà iin
vicò iá vehe iin tiàa có-xìníndísá-xí-yâ, te
cudîì ini-ndà cùhùn-ndà, dandu vàtùni caxì
stná-ndà nsidaa ñà-ndùá taxí nècuàchìmà;
ni màsà ndácàtnùhù-ndà sàhà comida
mà; màsà nácání ini-ndà sàhá. 28 Doco
vihini cachi iin nèhivì xì-ndà: "Cuñu
yohó, promesa nì sandoo nùù figura
cahvi-né nduá". Pues nú ducán, dandu
sàhà nècuàchìmà màsà cáxi-nda cuñu mà,
còtó cuduchi ini-nè, vàchi vihini quida-ne
cuenta nduájàn iin cuàchi. 29 Mate có-quìdá
mii-nda cuenta ducán, vihini nihnú ini
mii-né ducán.
Doco ndohó, vihini cachi-ndà ñà-libre
iá-ndà, te màdìá fuerza icúmí-ndá
quida-nda ñà-ndùá cuní inga nèhivì cachí
ìì gá inì-xi. 30 Vàchi naquímánì-ndà
Dios sàhà ñà-ndùá saxí-nda, ñàyùcàndùá
còò ñà-dìsáhà-xí cundoo nèhivì cuit-
nùhu-nèndó sàhà ñà-ndùá saxí-nda.
31 (Vihini cachi-ndà ducán, doco de todos
modos), nsidanicuú ñà-ndùá quida-nda,
sàhà ñà-nì quèé gá tnùñuhu ndiaha xí Dios
ni cúndúá, a ducán saxí-nda ò xihi-nda
iñàha, te ò ndéni iñàha ni quida-nda.
32 Màsà dácûdúchí ini-ndà ni-iin nèhivì, a
ducán nduú-né iin nècuàchì raza Judea,
ò iin nèhivì inga raza (có-xìníndísâ), te ò
iin nèhivì cahvi víi xi-yá. 33 Iin-ni ni quidá
stná-nsià nacua quidá yùhù, có-nàndúquî
ñà-cudìì inì mií, cuisì-ní quidé lucha
ñà-màsà cúdúchí ini nèhivì sàhí, dandu
vihini sàà stná-nè càcu anima-nè.

11

1 Ñàyùcàndùá, nacua quidá yùhù, ducání
quida stná mii-nsiá, vàchi divi Cristu nduú
ana nchícuìn.

Nansa xiñuhu quida nècuàchì ñahà na natácá-ndà

2 Cuaha-ni quidá-nsiá, ñánì, vàchi
iin-ni nsinúú inì-nsia yùhù, te nsinúú
stná inì-nsia palabra nì cachì xì-nsiá
ñà-chivàha-nsia. 3 Te vichi cunî cundaà
inì-nsia ñà-divi Cristu nduú ana dandacú
nùù nsidaa nècuàchì tiàa, te nècuàchì
tiàa nduú ana dandacú nùù nècuàchì
ñahà, ducání nacua dandacú stná Yua-nda
Dios nùù Cristu. 4 Cunaha-nsiá, có-ndùá
ducán càcàn tàhvì iin tiàa nùù Dios nú
ñuhú-né mbelu, ni mà váha cachitnùhu
stná-nè razón xi-ya nú ñuhú-néàmà, vàchi
có-ndùámà tnùñuhu xí dìnì-né. 5 Doco
nècuàchì ñahà, nú xícàn tàhvì-né, ò
cachítnùhu-ne razón xi-ya, te có-îdàhvi
dìnì-né ni-iñàha, dandu xiñuhu cucahan
núù-né sàhà dìnì-né, vàchi davani queámà
na ian sànì dàté tehe-né. 6 Vàchi nú
có-îdàhvi dìnì-né ni-iñàha, dandu chicá
vàha ni dátê cuati dìnì-né. Te nú ni
cúcáhán nûù-né dàté cuati-né, ò dàté
tehe-né, dandu xiñuhu ni cúdàhvi dìnì-né.
7 Iin nècuàchì tiàa, có-xìñùhù cudàhvi
dìnì-né, (na xícàn tàhvì-né), vàchi nacua
iá mii-yá ducán nì quidayucun-yànè,
ñàyùcàndùá, xiñuhu tavà-né tnùñuhu
xí-yá; doco nècuàchì ñahà, tnùñuhu
xí nècuàchì tiàa tavá-né, ñàyùcàndùá
(xiñuhu ni cúdàhvi dìnì-né). 8 Vàchi
màdì (iin iquì) nècuàchì ñahà nì cúyúcún
nècuàchì tiàa. Còó. Iquì tiàa nì cuyucun
nècuàchì ñahà. 9 Te divi sàhà-ñá chindee-né
ìì-né, ñàyùcàndùá nì sàcòo-ne, màdìá
nì sàcòo tiàa ñà-chindee-né nècuàchì
ñahà. 10 Ñàyùcàndùá, xiñuhu cudàhvi dìnì
nècuàchì ñahà, te cunduamà seña ñà-ìá
ana dàndàcù-xì núù-né. Te sàhà stná
(indéhe) ángel xi Dios, ñàyùcàndùá xiñuhu
quida stná-nè ducán. 11 Doco có-càchî
ñà-cuisì nècuàchì tiàa nduú ana ndiàá,
ni có-càchí stnáì ñà-cuisì nècuàchì ñahà
ndiaá stná; còó, vàchi nú ndoo-nda nùù
Stoho-ndà Señor, dandu iin-ni xiñuhu
stnahá nsidaa-nda. 12 Ñàyùcàndùá, mate
iin (iquì) nècuàchì tiàa nì sàcòo nècuàchì
ñahà, doco vichi nècuàchì ñahà nduú
ana datúinuù xì nècuàchì tiàa. Doco
cunaha-nsiá, mii Dios nduú ana chítnùní
inì-xi sàhà nsidanicuú iñàha.
13 Mii-nsiá cachi-nsià xì´ nansa tuxí
inì-nsia: ¿a vátùni iá cahan-nsiá nú ni
cácàn tàhvì iin nècuàchì ñahà nú uun-ni
iá dìnì-né? 14 Pues, nsidaa-nda, ducání
ináhá-ndá cucáhán nûù iin nècuàchì tiàa
nú nì ndunaní idìdínì-né. 15 Doco nècuàchì
ñahà, còó, cuàhà gá cudîì ini-nè nú naní
idìdínì-né, vàchi na iñàha ídàhvi dìnì-né
nduá, te ducán nì nìhìtáhvì-né coo-ne.
16 (Pues ñà-jaàn nduá cachî xì-nsiá), doco
nú có-ndôo ini iin nèhivì xì palabra yohó,

dandu ni cúnáhá-nê cuisì ñà-jaàn nduú
estilu xi-nda, te divi ñà-jaàn nduú stná
estilu xi nsidaa gá nèhivì cahvi xi Dios.

Nansa nì cachi Pablo xì nècuàchì ñuu Cor-
into ñà-có-quìdá víi-né na nacuítáhvì-né Cena
ìì xí Stoho-ndà Señor

17 Vichi cuàhìn cachì xì-nsiá iñàha,
doco màdìá ndeníhí vàhi mii-nsià nduá;
còó, vàchi cunaha-nsiá, có-quèé víi na
natácá-nsià; mal queá. 18 Primeru cuàhìn
càhìn xì-nsiá sàhà-ñá tucu tucu nihnú
ini iin iin grupu-nsià, vàchi ducán cachí
nèhivì xì´, te tuxí inì vihini ñà-ndáà ndua.
19 Vàchi vihini cachi stná-ndà ñà-ìcúmí
coo itnii grupu nùù-nsiá sàhà-ñá cundaà
vàha ini-ndà ana xínduu nècuàchì chicá
ndiaá, (doco màdì ñà-cáhàn sàhnù-ndà
cunduajàn). 20 Ñàyùcàndùá, yùhù cachî,
màdìá nacuítáhvì ndisa-nsia Cena ìì xí
Stoho-ndà Señor nduá na natácá-nsià
jaàn. 21 Vàchi cada iin iin-nsia, yàchì
quesáhá-nsiâ xixí-nsiá ñà-ndùá nihí iin
iin-nsia, te dava ga nèhivì, ni có-sâà
comida xi-ne, te dava ga-nè, dècuèndè
xihí-né. 22 Cunaha-nsiá, vehe-nda nduú
lugar ndé ndiá ìcà-ndà cuxi-nda ducán.
Màsà quídá-ndá relaju na natácá-ndà,
vàchi nèhivì xí Dios xínduu-nda. Ni
màsà dándûcáhán-ndá ñanìtnaha-nda
nduú nècuàchì ndahví. Pues, ¿nansa tuxí
inì-nsia? ¿A cuáhìn ndenihi vàhi-nsià sàhà
ñà-ndùá quidá-nsiá? Còó, mà quídéà.

Nansa nì quida Jesús Cena ìì primeru

23 Nùù meru mii Stoho-ndà Jesús nì nìhí
palabra nacání nansa nì quida-ya na ní
sanduu ñuú quìvì nì cahìn-teyá. Te divi
palabra yucán nduá sànì nacani xì-nsiá,
nansa nì tnii-ya pan, 24 te nì naquimanì-yá
(Yua-yá) sàhà-ñá, dandu nì dàcuàchí-yáñà,
te nì cachi-yà: "Nahi iquìcúñú mií nduá
yohó, te divi iquìcúñúì nduá sáhatahvì´
sàhà mii-nsiá. Te nacua quidé vichi, divi
ducán icúmí-nsiâ quida stná-nsià sàhà-ñá
nsinuu inì-nsia yùhù", nì cachi-yà. 25 Daaní,
na ní nsihi nì xixi nsidaa-né, dandu nì
tnii-ya pocillu, te nì cachi-yà: "Ñà-ñùhú
pocillu yohó nduú seña xi ichì saa nacóí
cunchicùn nèhivì, vàchi nahi nìí nduá.
Te cada coho-nsia ndutè yohó, dandu
nsinuu inì-nsia yùhù", (nì cachi Stoho-ndà
Señor). 26 Te ndisa, cada xixi-nda pan mà,
te xihi-nda ndutè ìì mà, ñà-jaàn nsinúú
ini-ndà ñà-nì xìhì-yà (sàhà-ndà), te iin-ni
icúmí-ndá quida-nda ducán dècuèndè
cachi sàà quìvì naxicocuîn-yà.

27 Ñàyùcàndùá, nú cuní-ndà nacuitahvì-ndà
cuxi-nda pan xi Stoho-ndà Señor, ò
coho-nda yà-ìì xí-yá, dandu màdìá nansa
ni nì cui ni quida-ndañá, vàchi nú ducán,
dandu cuàchi cundua, vàchi ñà-cónì
chívàha-nda tnùñuhu xí iquìcúñú-yà xì
nìì-yá nduá. 28 Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani
vàha ini-ndà, te ndundoo anima-ndà,
dandu vàtùni nacuitahvì víi-nda pan
mà, te coho-nda yà-ìì mà. 29 Vàchi nú
có-nìhnú ini-ndà pan mà nduú nahi cuerpu
xi-ya xìxì-ndà, te xihí stná-ndà yà-ìì mà,
dandu dacuidá cuàchi-nda mii-nda na
quida-nda ducán. 30 Pues, divi ñà-jaàn
nduú meru ñà-dìsáhà-xí cuhí cuàhà-nsiá,
te ndohó-nsiá quidá cuèhè; dècuèndè sànì
xìhì stná dava-nsia. 31 Chicá vàha nacani
vàha ini-ndà, te ndundoo viì anima-ndà
antes, dandu mà níhì-ndà castigu. 32 Doco
te nú níhì-ndà iin castigu nùù-yá, divi
ñà-sáha-yàndó conseju nduájàn sàhà-ñá
màsà ndáñúhú dahuun-nda nahi dava ga
nèhivì ñuhìví.

33 Ñàyùcàndùá, na natácá-nsià, cun-
diatu-nsia cundoo nsihi-nsia, ñánì, dandu
vàtùni cuxi-nsia. 34 Doco nú xîhì ndisa iin
nèhivì doco, dandu chicá vàha ndè vehe-ne
ni cuxí-né, te màdìá nìhì-nsiá castigu na
natácá-nsià cundua. (Ñà-jaàn nduá cachî
xì-nsiá vichi) ndè cachi nasaì yucán, dandu
ndatnuhu gué` xì-nsiá sàhà chuun iá gà.

12

Nansa iá ñà-ndùá níhìtáhvì ndiaha-nda
cutáhvì-ndà nùù Espíritu Ìì

1 Yùhù cunî cundaà ini-nsià sàhà
ñà-ndùá níhìtáhvì ndiaha-nda nùù
Espíritu Ìì, ñánì. 2 Sà-ìnáhá-nsiâ nansa
nì saquida-nsia antes na táñâha ga
cunindisá-nsiá mii-yá, cuisì nacua nìsa
cachi nèhivì xì-nsiá, ducán nìsa quida-nsia,
nìsa cahvi-nsiá cuàhà figura xì yùù, mate
có-câhàn mà. 3 Ñàyùcàndùá, cunî cundaà
inì-nsia palabra yohó: nú ndisa Espíritu Ìì xí
Dios nduú ana chindéé xí-ndá câhàn-ndà,
dandu mà nunca cachi-ndà sàhà Jesús
ñà-có-ndiàá-yà. Te davani stná, nú màsà
chíndéé Espíritu Ìì ndohó, dandu mà cúí
cachi-ndà: ñà-cuisì Jesús nduú Stoho-ndà
Señor (dandacú inicutu).

4 Cunaha-nsiá, nsidanuu clase ñà-ndiaha
sànì nìhìtáhvì-ndà nùù-yá, doco imindaa

Espíritu Ìì xí-yá nduú ana nì dàcútâhvì
xì-ndàñá. 5 Te cuàhà gá stná modo
xinúcuáchí iin iin-nda nùù-yá, doco
imindaa-ní Stoho-ndà Señor nduú ana
xinúcuáchí-ndá nùù-xí. 6 Te cuàhà
gá stná chuun ndiaha quidá Dios ini
anima iin iin-nda, doco imindaa-yá
nduú ana quìdà-xì nsidaájàn. 7 Te iin
iin-nda sànì nìhìtáhvì nansa chindee
ndiaha Espíritu Ìì ndohó sàhà ñà-vàha xi
nsidaa-nda. 8 Dava-nda, sànì nìhìtáhvì-ndà
ñà-càhàn nchichí-ndà. Te dava-nda, sànì
nìhìtáhvì-ndà ñà-cundaà tùí ini-ndà, doco
mismo mii Espíritu Ìì nduú ana chindéé
xí-ndá ducán. 9 Daaní, dava tu-nda,
nùù mismo Espíritu Ìì sànì nìhìtáhvì
ndiaha-nda cucumi váha-nda fe; te dava
tu-nda, nì nìhìtáhvì-ndà dandúvàha-nda
nèhivì, doco mismo Espíritu Ìì nduú ana
nì sàhatahvì xì-ndà ducán. 10 Te ò vihini nì
nìhìtáhvì-ndà quida-nda milagru ndiaha,
te ò cachitnùhu-nda ñà-ndùú razón ndiaha
xí-yá. Te dava ga tu-nda, vàtùni cundaà
ini-ndà a díví Espíritu Ìì, ò iin ñà-malu nduú
ana quida-xi iñàha. Daaní, dava tu-nda,
tùha-nda càhàn-ndà inga dàhàn sàà, te
dava ga tu-nda cachítnùhu-nda nansa cuní
cachi dàhàn sàà mà. 11 Doco nsidanicuú
ñà-ndùá nì nìhìtáhvì-ndà mà, divi Espíritu
Ìì nduú ana chindéé xí-ndá quida-nda
ducán, te iin iin-nda níhìtáhvì-ndà según
nansa chítnùní ini-yà cuàhatahvì-yándô.

Nahi iquìcúñú mii-yá xínduu nsidaa-nda

12 Ndohó, iá ndahà-ndà, te iá sàhà-ndà;
cuàhà iñàha sànì nìhì iquìcúñú-ndà cu-
cumiá, doco mindaa cuerpu xi-nda nduá.
Mate cuáhà iñàha quidá, doco imindaa-ní
cuerpu nduá. Pues, ducán iá stná Cristu
xì ndohó na ian ndohó xì iquìcúñú-ndà.
13 Vàchi nsidanicuu-nda, nahi iin-ni cuerpu
xi mii-yá sànì nanduu-nda na ní nduhìì
anima-ndà nì quida Espíritu Ìì xí-yá. Vàchi
iin-ni Espíritu Ìì sànì nìhìtáhvì ndiaha
nsidaa-nda, ò xínduu-nda nècuàchì raza
Judea, te ò nècuàchì inga raza, có-quìdámà,
ò xínduu-nda nècuàchì libre, te ò nècuàchì
ndoó ana dàndàcù-xì núù-xí.
14 Sà-ìnáhá-ndá, iá ndahà-ndà, iá
sàhà-ndà; màdì uun-ni iá iquìcúñú-ndà.
15 Pues (nú ni cuí càhàn) iin sàhà-ndà, vihini
cachà: "Còó; yùhù, có-ndùí iin ndahà,
ñàyùcàndùá, có-ndùí cuerpu yohó". Pues
mate ducán ni cachá`, doco iin-ni nduá
sàhà-ndà. 16 Te nú ni cachí stná tùtnù-ndà:
"Còó, yùhù, có-ndùí iin nduchìnúù,
ñàyùcàndùá có-ndùí cuerpu yohó". Pues,
mate ducán ni cachá`, doco divi iin-ni nduá
tùtnù-ndà. 17 Vàchi nú cuisì nduchìnúù-ndà
ni cúndúú inicutu-nda, dandu ¿nansa
cui tiacu-ndà? Te nú cuisì tùtnù-ndà
ni cúndúú-ndá, dandu ¿nansa cui sahan
iñàha dìtnì-ndà? Mà cúí. 18 Ñàyùcàndùá,
sànì quidavàha Dios iquìcúñú-ndà xì
nsidaa ñà-ndùá xichúân, te nsidaámà iá
chuun quidá según nansa nì chitnùní
ini-yà. 19 Vàchi nú cuisì iin-ni chuun
ni cuí quida cuerpu xi-nda, dandu mà
cúndúú ndisa-nda nèhivì. 20 Doco còó, mate
iin-ni cuerpu xi-nda nduá, doco nsidanuu
clase chuun quidá. 21 Ñàyùcàndùá, có-ìá
vàha cachi nduchìnúù-ndà xì ndahà-ndà:
"Có-xìñùhí mii-ní". Ni mà váha cachi
stná dìnì-ndà xì sàhà-ndà: "Có-xìñùhí
mii-ní". 22 Còó, vàchi mate iá dava xaan
xi-nda tuxí ini-ndà có-xìñùhù guá, doco
nahnú chuun quidá. 23 Te nú iá ndé
tuxí ini-ndà mà vícó iá, divi jaàn chicá
ndiaá-ndà, te saquín-ndà cuidadu sàhà-ñá
màsà cúcáhán núù-ndà. 24 Vàchi ndé vico-ni
iá, có-xìñùhù (cundiaa guá-ndàñá). Pues
ducán nì chitnùní ini Dios coo cuerpu
xi-nda sàhà-ñá chicá cundiaa-ndà ndé
xi-nda có-ndiàá cachí-ndà mà. 25 Dandu
nsidaa ndahàsáhà-ndà, icúmíâ chindee
tnahá, te iin-ni coo viì iquìcúñú-ndà.
26 Vàchi mate imindaa lugar xi cuerpu-ndà
ndohó, doco inii iquìcúñú-ndà cuú stná
sentir. Te nú cudîì ini iin xaan xi-nda nahi
ndahà-ndà, dandu inii cuerpu xi-nda cudîì
stná inià.

27-28 Pues vichi cachî xì-nsiá ñà-nahi
iquìcúñú Cristu xínduu nsidaa ndohó
nècuàchì cahvi xi-yá, te iin iin-nda sànì
sàhatahvì-yá chuun quida-nda nùù-yá
nacua quidá sàhà-ndà, ò ndahà-ndà. Dihna
nsiùhù nècuàchì apóstol sànì nìhìtáhvì-nsí
ñà-cacanuu-nsi quida-nsi chuun xi-ya.
Daaní, nchícùn gà ana xínduu nècuàchì
cachítnùhu razón ndiaha xí-yá. Daaní,
nchícùn gà nècuàchì chináhá palabra ìì.
Daaní, ndoó stná nècuàchì quìdà-xì mila-
gru, xì stná nècuàchì dandúvàha xi-nda.
Te ndoó stná nècuàchì xicánúú chindéé xí
ñanìtnaha-xi, xì stná nècuàchì dandacú,
xì stná nècuàchì cáhàn inga dàhàn sàà.
29 Pues, náhà xìcà màdì nsidaa-nda ni
níhì-ndà chuun cunduu-nda apóstol; ni
màdì nsidaa-nda tùha-nda cachitnùhu-nda
razón ndiaha xí-yá, te màdì nsidaa stná-ndà
tùha-nda chinaha-ndà nèhivì; còó. Ni

màdì nsidaa-nda quida-nda milagru, [30] ò
dandúvàha-nda nèhivì. Ni màdì nsidaa
stná-ndà cáhàn-ndà inga dàhàn sàà,
ni mà túha nsidaa-nda cachitnùhu-nda
nansa cuní cachi dàhàn sàà mà. Còó.
[31] Doco de todos modos, iin iin-nda xiñuhu
cudìì cuáhà ini-ndà nìhìtáhvì-ndà más
gà ñà-chicá ndiaha sànì cachì mà. Doco
cunaha-nsiá, iá inga ichì chicá nsiha
cunchicùn-ndà, te vichi cuàhìn càhìn
xì-nsiá sàhámà.

13

Divi ñà-cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà nduú ichì chicá nsiha

[1] Ni cachí-ndà sànì nìhìtáhvì-ndà
càhàn-ndà nsidanicuú dàhàn ñuhìví xì
ndè stná dàhàn ángel, doco nú có-cùú
stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà, ni mà
cúndiáá nsidaámà, vàchi ducán queé
ñà-cáhàn-ndàmà (nahi ruidu-ni), na ian
cadi úún iin càa, ò iin platillu. [2] Te ò vihini
sànì nìhìtáhvì-ndà cachitnùhu-nda razón
ndiaha, te sánìhì stná ini-ndà sàhà nsidaa
chuun nsiha chicá dèhé, te ináhá stná-ndà
nsidanicuú iñàha, te iin-ni icúmí vâha-nda
fe, dècuèndè vàtùni dandacu-nda, te cuxio
iin yucù. Doco te nú cô-cùú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà, dandísá uun-ni nduú nsidaa
ñà-ndùá tùha-nda quida-ndama. [3] Te nú
ni dasán nsíhí-ndá ñà-cuìcà-ndà, te ò ni
cuáha-nda coco-nda (sàhà iin chuun vàha),
doco te nú cô-cùú stnahá ini-ndà sàhà-ndà,
ni-iyuhu mà cúndiáá nsidaámà.

[4] Cunaha-nsiá, nú cuú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà, dandu mà úhì coo calma-ndà xì
nèhivì, te cuhi ini-ndàné. Te mà cúmbìdia
stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà, nú ducán. Ni
mà cútúxí stná ini-ndà mii-nda nduu-nda
mii-nda, ni mà cúndàa cuadú stná-ndà.
[5] Vàchi nú cuú ndisa ini-ndà sàhà iin
nèhivì, dandu mà quídá-ndá ni-iin ñà-quini
xi-né. Ni mà cóó interesadu stná-ndà,
ni mà cuídà yàchì stná ini-ndà sàhà-né,
te mà chúhún stná ini-ndà sàhà-né.
[6] Vàchi cunaha-nsiá, nú cuú ndisa ini-ndà
sàhà iin ñanìtnaha-nda, dandu mà cúdîí
ini-ndà nú ni quidá-né iin ñà-có-ndiàá.
Còó, ñà-cunchicùn viì-né ichì ndáà nduá
cuní-ndà quida-ne, nú cuú ini-ndà sàhà-né.
[7] Te nú mànì-né nùù-ndà ducán, dandu mà
úhì quidandee stná ini-ndà sàhà-né; ni mà
úhì cahvi stná-ndà xì-né ñà-chicá quida
viì-né después, vachi siempre iá tnùndé ini,
cachi-ndà, te vàtùni cucumi-nda paciencia.

[8] Cunaha-nsiá, vàxi iin quìvì, te mà cóó
gá necesidad cachitnùhu nèhivì xì-ndà iin
razón xi Dios, ni mà cáhàn gà-ndà dàhàn
sàà, ni mà cóó cá stná necesidad cachit-
nùhu-ya xì-ndà iin ñà-có-ìnáhá-ndá. Doco
ñà-cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, mà nunca
ndutámà nùù-yá. [9] Quìvì vichi, có-ìnáhá
nsihi-nda nsidaa iñàha; còó. Stná iin pal-
abra dacáhàn-yà nèhivì, có-ndùámà iin pal-
abra cachítnùhu nsihi xi-nda nsidanicuú
iñàha; còó. [10] Doco na sáà quìvì cununa
ndisa ñuhìví, dandu mà cáhàn gà-ndà nsi-
daa ñà-có-ìá nsihi ma.
[11] Na tií, nahi méè nìsa cahìn, vàchi nacua
nacání ini nsidaa-vé, ducán nìsa nacani
stná inì; ducán nìsa nihnu inì. Doco
vichi sànì sahnui, te ñàyùcàndùá, có-quìdá
gué` nahi méè. [12] Te ducán icúmí coo
stná xì-ndà después. Vàchi quìvì vichi in-
déhe-nda (nansa yáha-nda, doco có-cùndáà
vàha ini-ndà), vàchi na ian indéhe-nda nùù
iin yùtàtá có-tùí víi, ducán nduá. Doco
vàxi iin quìvì, dandu mà cóó gá ducán,
vàchi vivìí-ni icúmí-ndá cundehè claru-ndà
mii-yá. Quìvì vichi cuisì iyuhu-ní cundáà
ini-ndà, doco quìvì yucán icúmí-ndá cun-
daà vàha ndisa ini-ndà nacua cundáà ini
mii-yá sàhà ndohó. [13] Ñàyùcàndùá, ùnì
iñàha xiñuhu quida-nda vichi. Ni cúcúmí
vâha-nda fe, te ni cúníhnú vàha ini-ndà
ñà-siempre chindee-yándô; daaní, ni cúcúú
stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà. Doco nùù
nsì-únì ñà-jaàn, chicá ndiaá ñà-cuu stnahá
ini-ndà sàhà-ndà.

14

Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda na cáhàn-ndà inga dàhàn sàà quidá Espíritu Ìì

[1] (Ñà-ndáà ndua), xiñuhu cuu stnahá
ndisa ini-ndà sàhà-ndà. Daaní, cuní stnáì
nanducu-nsiá nansa nìhìtáhvì gá-nsià más
tàhvì ndiaha xí-yá. Te ñà-chicá cunî`
nìhìtáhvì-nsiá nduú ñà-cachitnùhu-nsia
razón ndiaha xí-yá. [2] Vàchi na cáhàn-ndà
dàhàn sàà, màdì nèhivì ñuhìví cáhàn
xì-ndà. Còó. Dios cáhàn xì-ndà, doco nèhivì
ñuhìví, có-cùndáà ini-nè nansa cachí-ndà.
Divi Espíritu Ìì chindéé xí-ndá cáhàn-ndà
ducán, doco iin chuun iá dèhé nduá
cachí-ndà. [3] Doco na cachítnùhu-nda razón
ndiaha xí-yá, dandísá nèhivì ñuhìví cáhàn
xì-ndà, vàtùni chindee-ndané ñà-chicá
cunihnu viì ini-nèyà, te chicá nacuàhandee
ini-nè. [4] Doco nú dàhàn sàà nduá cáhàn-ndà
na natácá-ndà, dandu ñà-chindee xi

anima mii-ni-nda nduámà. Doco na
cachítnùhu-nda razón ndiaha xí-yá, dandu
nsidanicuú nèhivì nácuàhandee inì-xi.
5 Mate cúdíi inì nú ni cuáhatahvì Dios
nsidaa-nsiá ñà-càhàn-nsià dàhàn sàà,
doco chicá cudiì inì nú ni níhìtáhvì-nsiá
cachitnùhu-nsia razón ndiaha xí-yá,
vàchi chicá ndiaha ñà-jaàn. Doco nú
ni cáhàn-ndà dàhàn sàà, te después
cachitnùhu stná-ndà nansa cuní cachi
palabra mà, dandu vàtùni, vàchi (sàhà-ñá
claru iá palabra mà) vàtùni nìhì stná nsidaa
compañeru-ndà iin ñà-vàha xi mii stná-nè.
6 Ni cachí-ndà ni sáì ndé ndoó-nsiá, te
cuisì-ní inga dàhàn sàà ni cáhìn xì-nsiá.
¿A vátùni chindeámà mii-nsiá, ñánì? Còó,
vàchi xiñuhu ñà-nacani claru stnáì xì-nsiá
iin palabra sànì dàtnúù ini Dios yùhù, te ò
iin palabra nì cundaà tùí inì nì quida-ya, te
ò nú coó, iin razón ndiaha nì quixi nùù-yá,
te ò iin ñà-vàha cui chinahì mii-nsiá.
7 Vàchi dècuèndè stná ñà-quìdándáá-ndá,
ni cúndúá iin pitu, ò iin yutnù cuerda, nú
nansa-ni nì cui ni quidándáá-ndáñâ, dandu
mà cúndáà ini nèhivì índù yaa tavá-nda.
8 Stná corneta siví soldadu, nú có-sìví viì-té,
mà cúndáà ini compañeru-te ñà-sà-ìá hora
quidayucùn-te cùhùn-te guerra. 9 Te ducání
stná ndohó na cáhàn-ndà, nú có-câhàn
claru-ndà (dàhàn mii-nda), mà cúí cun-
daà ini nèhivì nansa cachí-ndà. Uun-ni
queamà. 10 Pues cuàhà gá dàhàn iá ñuhìví,
te iin ian vàtùni càhàn nèhivì, te cundaà
stnahá ini-nè. 11 Doco nú có-ìnáhá-ndá
nansa cuní cachi dàhàn cáhàn iin nèhivì,
dandu có-cùndáà ini-ndà nansa cachí-nè;
nahi nèhivì inga ñuu xìcà nduú-né, te
ni mii-né, có-cùndáà stná ini-nè ñà-ndùá
cachí ndohó. 12 Pues ducání stná mii-nsiá
(xì dàhàn sàà cáhàn-nsià). Yùhù ináhî,
yáha ga cuní-nsià nìhìtáhvì-nsiá cuàhà
iñàha nùù-yá. Doco ñà-chicá xiñuhu
nduá nìhìtáhvì-ndà iin ñà-chindee xi ñanìt-
naha-nda natácá xì-ndà. Pues divi tàhvì
clase jaàn nduá cuní nanducu-nsiá.
13 Ñàyùcàndùá, nú sàtùha-nda càhàn-ndà
inga dàhàn sàà, dandu xiñuhu stná
ñà-càcàn tàhvì-ndà cuàhatahvì Dios-ndó
ñà-cachitnùhu-nda nansa cuní cachi
dàhàn mà na cáhàn-ndàñá, 14 vàchi na
cáhàn-ndà ducán, inì-ni anima-ndà cáhàn
stná-ndà, xícàn tàhvì-ndà nùù-yá, doco
ini sàxìnítnùní-ndà, có-cùndáà ini-ndà
nansa cachí-ndà. 15 Pues, nú ducán nduá,
dandu ¿nansa chicá vàha quida-nda?
Pues, cuàhàn-ndà càcàn tàhvì-ndà nùù-yá
(xì dàhàn) ináhá espíritu xi-nda, doco
màdì cuisì ñà-jaàn, Icúmí-ndá càcàn tàhvì
stná-ndà nùù-yá xì iin palabra ñà-cùndáà
ini-ndà. Stná ñà-coto-nda; cuàhàn-ndà
coto-nda (xi dàhàn) ináhá espíritu xi-nda,
dandu después coto stná-ndà iin alabanza
cundáà ini-ndà nansa cachá`. 16 Vàchi
nú naquímánì-ndà mii-yá xì cuisì-ní
dàhàn ináhá espíritu xi mii-nda, dandu
ùhì cachi nècuàchì mà-túha "amén"
(na ní nsihi nì càhàn-ndà), vàchi ni
có-cùndáà ini-nè nansa cachí-ndà. 17 Pues,
ñà-naquimanì-ndà Dios, divi naquímánì
váha-ndayá, vàtùni iá` mà, doco có-nîhì
ñanìtnaha-nda cunduamà iin ñà-vàha xi
stná anima mii-né. 18 Yùhù cachî, ansivéhé
Dios, cuàhà gá cáhìn dàhàn sàà; chicá
cáhìn ducán nùù nsidaa mii-nsiá. 19 Doco
nú sànì nataca-ndà ñà-cahvi-nda mii-yá,
dandu chicá nsiaha càhìn siquiera ùhùn-ni
palabra ñà-cundaà ndisa ini-nsià, te màdìá
ùxìn mil palabra inga dàhàn mà-cúndáà
inì-nsia, vàchi cuisì nú cundáà vàha
ini-nsià, dandu vàtùni chinahì mii-nsiá
iñàha.
20 Màsà cúníhnú ini-nsià nahi méè, ñánì.
Vàtùni iá nú nihnú iquin ini-ndà sàhà
chuun chicuéhè iá ñuhìví; doco (nú chuun
sahnú nduá), dandu xiñuhu nacani ini-ndà
nahi nècuàchì sahnú, màdì gá nahi méè.
21 Nùù tutu ìì dohó cachí mii-yá: "Icúmî
càhìn xì nècuàchì raza yohó, vàchi icúmí
quixi nècuàchì inga ñuu càhàn inga
dàhàn, te cuenta-xi icúmí-nê càhàn-nè xì
nècuàchì yohó, doco ni sàhà ñà-yùcán mà
quíhín cásû-nè, cachí Stoho-ndà Señor".
22 Ñàyùcàndùá, ñà-jaàn cundáà ini-ndà
seña nduá càhàn-ndà dàhàn sàà, áma
cúndáà ini nècuàchì có-xìníndísâ. Doco
ñà-cachitnùhu-nda razón ndiaha, quidámà
chuun sàhà nèhivì sàxìníndísâ, màdì sàhà
nèhivì có-xìníndísâ.
23 Ni cachí-ndà nú sànì nataca-nsià, te
cáhàn iin iin-nsia dàhàn sàà, te yucán
sáà stná nèhivì có-cùndáà inì-xi, ò nèhivì
có-xìníndísâ. Pues ádi icúmí-nê cachi-nè
sànì culocó-nsià. 24 Doco nú cachítnùhu iin
iin-nsia iin razón ndiaha xí Dios (dàhàn
cundáà inì-xi), dandu dansínúú iniàmàné
cuàchi quidá-né, te cundaà ini-nè nansa
iá ndisa anima-nè, 25 dècuèndè natùi vate
stná ñà-ndùá iá dèhé nì quida-ne antes.
Dandu màcuìtasisi-né ñà-cahvi-né Dios, te
cachi-nè iá ndisa Dios nùù-nsiá.

[26] ¿Ndíà nduá cuní cachi nsidaa ñà-jaàn? Pues dohó iá`, ñánì: na natácá-ndà, iin iin-nda iá iin alabanza coto-nda, ò iin palabra vàha chinaha-ndà, te ò iin ñà-ndiaha sànì dàcùní Dios ndohó, ò iin palabra xi iin dàhàn sàà, te ò cachitnùhu iin-nda ñà-ndùá cuní cachi dàhàn sàà mà. Doco nsidaa ñà-jaàn, sàhà ñà-vàha xi nsidaa ana nì nataca ni cúndúá.

Nsidaa ñà-ndùá quida-nda na natácá-ndà, xiñuhu quida vìì-ndàñá, màdìá nansa ni nì cui

[27] Nú ndoó nèhivì cuní càhàn dàhàn sàà, dandu vàtùni càhàn ùì-nè, ò únì-nè, doco màsà yáha ùnì-nè, te nì nsihi iin-ne, dandu quesaha inga-nè. Iin iin-ne ni cúcúmí-nê tiempu xi-ne càhàn-nè. Te xiñuhu coo stná iin ana cachitnùhu nansa cuní cachi palabra mà. [28] Doco nú còò ni-iin-nsia tùha cachitnùhu sàhà ñà-jaàn, dandu màsà cáhàn nèhivì dàhàn sàà na natácá-nsià, cuisì-ní dècuèndè iá mii-né, dandu mii-né xì Dios cunini.

[29] Daaní, nècuàchì cachítnùhu razón ndiaha xí-yá, vàtùni càhàn ùì ò únì-nè, te ni cúníní nèhivì dava ga, te cachi-nè a vátùni iá ñà-ndùá nì cachi nècuàchìmà, á coó. [30] Doco nú yucán iá inga nècuàchì datnúù Dios sàxìnítnùní-xi iin palabra ndiaha, dandu xiñuhu cudadí nècuàchì primeru. [31] Vàchi nsidaa ana datnúù Dios iin razón ndiaha, vàtùni cachitnùhu iin iin-ne razón mà na hora quidá-né tocar, dandu vàtùni sàà nsidaa-nda cundaà ini-ndà, te nacuàhandee stná ini-ndà. [32] Te nsidaa ana sànì nìhìtáhvì cachitnùhu razón ndiaha, icúmí-nê dandacú-né nùù anima mii-né, (a cáhàn-nè, á coó). [33] Cunaha-nsiá, màdì nansa-ni nì cui quidá ndevàha Dios ñà-ndùá quidá-yá, còó; vivìí-ni, te cuéyàà-ni nduú modo quidá mii-yá.

Nacua quidá nsidaa nèhivì xí Dios nsidaa lugar ndé natácá-nè cahvi-néyà, (ducán cuní̂ quida stná mii-nsiá), [34] màsà cáhàn nècuàchì ñahà na natácá nsidaa-nsiá ducán, vàchi còò permisu. Icúmí-nê cunini-ne nacua cachí stná tutu nduú ley xi-ya. [35] Nú cuní-nè ndàcàtnùhù-né, dandu ni cácàn tnùhù-né nùù nècuàchì vehe-ne nú sànì nasaa-nè vehe. Vàchi có-ndùá ducán càhàn iin nècuàchì ñahà na natácá-nsià.

[36] Cuní̂ nsinuu inì-nsia ñà-màdì mii-nsiá dìnúù-xí ni quésáhá palabra xi Dios. Ni màdì cuisì mii-nsiá nì xìníndísâ stná xì palabra mà. [37] Te nú jaàn ndoó nèhivì tuxí inì-xi datnúù Dios sàxìnítnùní-xi, te ò ní nìhìtáhvì ndiaha-né cahan-né, dandu xiñuhu cundaà stná ini-nè ñà-divi palabra yohó nduú palabra nì dàndàcú Stoho-ndà Señor. [38] Doco nú cô-cùní-nè nacuni-nè ñà-palabra ìì xí mii-yá nduá yohó, dandu ni mii stná-nsià, màsà nácúní stná-nsiànè ñà-ndùú-né ana nì nìhìtáhvì ndisa.

[39] Ducán iá, ñánì. Yùhù cuní̂ nanducu-nsiá más gà nansa nìhìtáhvì-nsiá cachitnùhu-nsia razón ndiaha xí-yá. Te nèhivì cáhàn dàhàn sàà, màsà cádí-nsià nùù-né; còó. [40] Doco nsidaa ñà-ndùá quidá-nsiá (na natácá-nsià), vivìí-ni ni quidá-nsiáñà, te iin iin-nsia (ni cáhàn-nsià) nacua nchícùn stnahá-nsiá.

15

Sànì natiacu ndisa Jesucristu

[1] Ñánì, cuní̂ cundaà vàha ini-nsià sàhà palabra ndiaha nì cachitnùhi xì-nsiá daa. Vàchi nì xinindisá-nsiá palabra mà, te iin-ni dècuèndè vichi quidá stná-nsià seguir ducán. [2] Te sàhà stná palabra mà icúmí-nsiâ càcu-nsia nú iin-ni ni cúníhnú vàha inì-nsiañà. Vàtùni càcu-nsia, cachí̂, doco ¿a víhíní uun-ni quee ñà-nì xinindisá-nsiá ducán? (Còó), [3] vàchi cunaha-nsiá, palabra ndiaá ndisa nduá nì cachitnùhi xì-nsiá daa, vàchi divi nduú stná palabra nì nìhí (nùù) Cristu, te nacáníámà nansa nì xìhì-yà nì nacuida-ya cuàchi-nda nacua cachí nùù tutu ìì. [4] Dandu nì ndùxin-ya, doco tìxi ùnì quìvì nì natiacu-yà nacua cachí stná tutu mà. [5] Dandu nì ndecunu-ya nùù Pedro xì nùù stná dava ga nècuàchì dacuahá-yá; ùxìn ùì nì sanduu-ne. [6] Daaní, después nì ndecunu stná-yà iin xichi na ní nataca más ùhùn cientu ñani-ndà. Te cunaha-nsiá, dècuèndè vichi xí-itiacu ìì cuàhà vá nècuàchìmà, doco dava-ne sànì ndàhvà-nè ñuhìví yohó. [7] Daaní después, nì ndecunu stná-yà nùù Jacobo, xì nùù stná nsidanicuú nècuàchì xínduu apóstol. [8-9] Daaní, último nì ndecunu-ya nùù yùhù. Diín tiempu nì sandua, màdì iin-ni xi nècuàchì dava ga mà. Vàchi nùù nsidaa gá ana nì nìhì chuun nùù-yá, yùhù nduí ana chicá có-ndiàá. Ndisa nì nìhí chuun ndiaha nùù-yá, doco màdì sáhà-ñá vàha güé̂ nì sándúá; còó, vàchi yùhù, cuàhà gá nèhivì xí Dios nìsa quida quini xí. [10] Doco sàhà gracia xi-ya nì nìhìtáhvì´ cucumí chuun ìì nùù-yá. Te màdì uun-ni sànì quee gracia nì quida-ya

mà, vàchi cuàhà gá chuun ndiaha sànì
quide, dècuèndè chicá más sànì quide
nùù nècuàchì dava ga. Doco màdì ndisa
yùhù nì quìdà-xì nsidaa ñà-ndiaha ma;
còó. Divi gracia xi-ya nì chindee xí. 11 Doco
có-quìdámà, a sea yùhù, ò dava ga apóstol,
doco iin-ni xícachi nsidaa-nsí sàhà Jesús
ñà-nì natiacu ndisa-ya, te divi palabra jaàn
nduá nì xinindisá stná mii-nsiá.

Nansa icúmí-ndá natiacu-ndà

12 Pues, nú ducán cachí-nsì sàhà Cristu
ñà-nì natiacu ndisa-ya, dandu ¿índù chuun
cachí dava-nsia ñà-mà cúí natiacu ni-iin
nsìi? 13 Vàchi nú mà cúí natiacu nsìi ni cuí,
dandu ni cónì nátiácú stná mii-yá. 14 Te
nú cónì nátiácú-yà nì cùí, dandu uun-ni
queé ñà-cáhàn-nsì xì nèhivì. Stná mii-nsiá,
sànì xinindisá stná-nsiàyà, doco uun-ni
quee stná mà nì cùí. 15 Te nsiùhù tu, na
ian tnuhu-nsí cuní cachàmà, vàchi sànì
cachi-nsì sàhà Dios nì dànátiácú-yà Cristu.
Doco nú mà cúí natiacu ni-iin nsìi (nacua
cachí dava-nsia), dandu ñà-cónì nátiácú
stná Cristu nduú stná mà. 16-17 Vàchi nú mà
cúí natiacu nsìi, dandu cónì nátiácú stná
mii-yá, te iin-ni iá ìì-ndà xì cuàchi-nda,
cuquídá-xí nì xinindisa-nda, nú ducán. 18 Te
divi ducán stná xì nèhivì xí-yá sànì caxihì,
ñà-sànì ndañuhu dahuun stná-nè nduá, nú
ducán. 19 Cunaha-nsiá, nèhivì chicá còò
tnùndé inì-xi nduu-nda nú cuisì ñuhìví
yohó-ní chindéé Cristu ndohó.

20 Doco (còó, ñà-ndáà cuisì nduá) sànì
natiacu-yà; dihna mii-yá nì natiacu-yà,
dandu después icúmí natiacu stná cuàhà
gá ana nì xìhì. 21 Sàhà cuàchi nì quida
iin tiàa sànaha nì quesaha nèhivì xíhì-nè.
Doco vichi sàhà (mii-yá) ana nì nanduu
na iin tiàa, ñàyùcàndùá vàtùni nìhìtáhvì
stná cuàhà-né natiacu-nè. 22 Vàchi
sàhà-ñá nduu-nda descendencia xi Adán,
ñàyùcàndùá xíhì nsidaa nèhivì tiempu
vichi. Doco nsidaa ana ndoó ladu xi Cristu,
icúmí-nê sàà-nè natiacu-nè quida-ya.
23 Doco diín nduú quìvì nì natiacu Cristu,
te diín cunduu quìvì quida tocar dava
ga nèhivì. Dihna mii-yá nì natiacu-yà,
te mii-yá nduú primeru nì cuu xi ducán;
daaní, después natiacu stná ndohó nèhivì
xí-yá quìvì (naxicocuîn-yà, te) cuni-ndàyá.
24 Daa cunduu quìvì icúmí-yâ cundee-yá
nùù nsidaa ñà-malu cusáhnû, xì nùù stná
nsidaa ana itá fuerte, xì nùù nsidaa gá
stná ñà-fuerte iá ñuhìví. Daaní icúmí sàà
quìvì xìnu tiempu, te dayáha Cristu chuun
dandacú-yá ndè ndahà Yuamánì-yá. 25 Doco
antes ñà-jaàn, iin-ni icúmí-yâ cusahnú-yá
dècuèndè cundee-yá nùù nsidaa ana xiní
ùhì xì-yá. 26 Pues sàhà ñà-yáha ga có-cùdîì
ini-yà xíhì nèhivì, ñàyùcàndùá por último
icúmí-yâ cundee-yá nùù ñà-xíhì-ndà, te
mà nunca cui gà-ndà. 27 Vàchi cachí
tutu ìì ñà-ìcúmí sàà nsidanicuú iñàha
coa sujetu nùù-yá. Doco náhà xìcà màdì
Yuamánì-yá coo stná sujetu nùù-yá, vàchi
divi Yuamánì-yá nduú ana dìsáhà-xí nì
cundee-yá nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-yá.
28 Daaní, nú sànì cundee-yá nùù nsidaa
contra xi-ya mà, dandu stná mii-yá, coo
stná-yà sujetu nùù Yuamánì-yá, vàchi
divi sàhà poder xi yà-yùcán nì cundee-yá
ducán. Dandu quìvì mà, mii Yua-nda Dios
cunduu ana cusáhnû inicutu.

29 Inga casu: dava stná nèhivì, sáhàn-nè
cuhîì-né cuenta xi nèhivì sànì xìhì. Pues,
¿índù chuun quidá-né ducán, cuhîì-né sàhà
nsìi ma nú ndisa mà cúí natiacu ni-iin nsìi
ni cuí?

30 Daaní, nsiùhù tu, tìxi cuàhà peli-
gru ndoó-nsí nsidanicuú tiempu. (Doco
uun-ni queamà nú mà sáà-ndà natiacu-ndà
después.) 31 Quìvì quívì yáha-nsi peli-
gru cui-nsì, ñánì. Ñà-ndáà cuisì nduájàn
divi nacua nduú stná ñà-ndácuisì cudîì gá
inì sàhà-nsiá ñà-iin-ni nchícùn stná-nsià
Stoho-ndà Jesucristu. 32 Yùhù, cuàhà vida nì
xinì ñuu Éfeso nùù (nèhivì dana guá nahi)
nsicaha. Doco ni mà cúndiáá stná` mà (nùí)
nú mà nunca sàà-ndà natiacu-ndà. Vàchi
te nú ducán, dandu chicá vàha quida-nda
nacua cachí dichu: "Ni cuxí vàha-nda, te
coho vàha-nda, vàchi tnaa cui-ndà".

33 Màsà cuáha-nsia dandahví ni-iin
nèhivì-nsiá (ducán, vàchi cachí stná
dichu): "Nú chicuéhè nècuàchì nduú
compañeru-ndà, dandu cuchicuehe stná
modo xi-nda". 34 Xiñuhu nàcùnihnu vìì
inì-nsia, (ñánì). Màsà quídá gá-nsià
cuàchi, vàchi sànì cundaà inì, dava-nsia
ni có-ìnáhá-nsiâ Dios. Ducán cachî xì-nsiá
áma ndúcáhán-nsiá (nacua ndiá ìcà-nsiá).

Nansa coo iquìcúñú-ndà na natiacu-ndà

35 Doco vihini cachi iin nèhivì: "¿Índù
modo cui natiacu iin nsìi nú sànì
xìhì-nè? ¿Nansa cuàhàn coo iquìcúñú-nè?"
36 Pues neciu-ndà nú ni cachí-ndà ducán.
Vàchi dècuèndè stná tata chìhì-ndà,

icúmíâ ndùxan, dandu cuìtià. [37] Te tata
chìhì-ndàmà, có-ndùdává xí ñà-ndùá
cuàhàn nacuitià; còó, cutu íín tata uun
nduá chìhì-ndà, sea ni cúndúá nùnì trigu,
ò inga nùnì. [38] Dandu dacuahnú Dios-ñà, te
sàà coa nacua nì chitnùní ini-yà coa. Te nú
sànì sahnua, dandu diín diín nùnì cundua
según iin iin clase nduá. [39] Pues ducání iá
stná xì cuerpu xi iin iin ñà-ìá ñuhìví. Vàchi
tucu tucu ndáa nèhivì, quisì, laa, siaca.

[40] Stná ñà-nchìí itándiaa ansivi, tucu iá`
nùù ñà-ìá ñuhìví yohó. Cuaha-ni iá ñà-ìá
ansivi, te cuaha-ni iá stná ñà-ìá ñuhìví,
doco tucu tucu xíndàa vico iin ian. [41] Ndiaha
gá nchií orá, te viconi iá nchií yoo, doco
tucu nchií-si. Cuaha-ni iá nchií stná sìtnúù,
doco tucu tucu xíndàa vico iin iin-sì. [42] Pues
ducán icúmí coo stná xì ndohó quìvì na-
tiacu-ndà, tucu nàcòo stná cuerpu xi-nda.
Nú sànì ndùxin iin nsìi, sívì iquìcúñú-nè,
doco na sáà quìvì natiacu-nè, iin-ni mà
cúí gà-nè. [43] Te mate mà cuáhá-ní nisá
ìa-ne na ní ndùxin-ne, doco ndiaha gá
nàcòo-ne quìvì natiacu-nè. Te còò gá
ni-iin fuerza iin nsìi na ndúxin-ne. Doco
nú sànì natiacu-nè, yáha ga fuerte ndi-
aha nàcòo-ne. [44] Iin iquìcúñú ñuhìví yohó
icúmí-ndá na ndúxin-nda. Doco nú sànì
natiacu-ndà, dandu cuerpu ndiaha cundua,
vàtùni cundoo-nda gloria. Cuerpu xi-nda
icúmí-ndá vichi, iin ñà-cundoo-nda ñuhìví
yohó nduá, doco cunaha-nsiá, icúmí coo
stná iin ñà-cundoo-nda inga ñuhìví.

[45] Te dohó cachí stná nùù tutu ìì: "Tiàa
nì cuyucun primeru, nì sàcùnduu-ne iin
nèhivì itiácú, divi nduú Adán". Doco
iá stná inga ana nduú nahi Adán, divi
mii-yá nì quixi nchícùn gà, te nùù an-
ima mii-yá níhìtáhvì nèhivì vida ndiaha.
[46] Doco ¿nansa nìsa ìa iquìcúñú nècuàchì
nì quixi primeru mà? Pues divi primeru
nì sàcòo iquìcúñú cui coo ñuhìví yohó-ní,
te màdì ñà-ndùá itiácú ndiaha na iin Es-
píritu Ìì. Còó, siempre nchícùn gà vàxamà.
[47] Ñàyùcàndùá, nècuàchì primeru yucán,
ñuhù ñuhìví yohó nì cuyucun-nè; doco ana
nchícùn gà nì quixi ma, ansivi ní quixi-ya,
te divi Stoho-ndà Señor nduú-yá. [48] Nèhivì
ñuhìví, nacua nìsa ìa xìì-né nì cuyucun
ñuhù, ducán xíndàa stná-nè vichi. Doco
nsidaa nèhivì nduú nèhivì cuenta xi glo-
ria, divi nacua iá mii-yá iá gloria, ducan
xíndàa stná-nè. [49] Ñàyùcàndùá, tiempu
vichi ndáa-nda nahi xìì-ndà nì cuyucun
ñuhù, doco después icúmí-ndá nàcùn-
duu-nda nacua iá mii-yá iá gloria.

[50] Doco cunaha-nsiá, na xínduu ìì-ndà
nèhivì ñuhìví yohó xì iquìcúñú-ndà, tàñáha
ga cui sàà-ndà cundoo-nda ñuhìví ìì xí-yá,
ñánì. Te ducání stná, nú tàñáha ga
dàma iquìcúñú-ndà, mà cúí sàà stná-ndà
cundoo-nda ndé mà sívì gá iquìcúñú-ndà;
vàchi tiempu vichi sívì-ndà na xíhì-ndà.
[51] Ñàyùcàndùá, cuàhìn cachì xì-nsiá iin
palabra nìsa ìa dèhé antes; cunaha-nsiá, mà
sáà nsidaa-nda cui-ndà; doco nsidaa-nda
icúmí-ndánadàma iquìcúñú-ndà. [52] Na
tiácú sivi corneta último, dandu yáha ga
yàchì, na íín cáchî nadàma dahuun-nda.
Vàchi icúmí sivi corneta, dandu natiacu
nsìi ñà-mà cúí gà-nè. [53-54] Tiempu vichi
xíhì nèhivì ñuhìví, te sívì-né; doco
ndohó, vàxi iin quìvì dandu nadàma-nda,
dandu nicanicuahàn cunaha iquìcúñú-ndà.
(Ñà-ndáà nduá), xíhì-ndà vichi, doco nú
sànì nadàma iquìcúñú-ndà, dandu mà
nunca cui gà-ndà. Daaní, (na tiempu sànì
nìhìtáhvì-ndà ducán), dandu ñà-sànì cuu
ndisa palabra cachí tutu ìì cundua, vàchi
dohó cachá`: "Vichi ndisa sànì cundee
dahuun Dios; mà cúndúú gá-ndà nsìi. [55] Na
ní xìhì-ndà, cuàhàn-ndà ndoho fuerte-ndà
nì cùí, doco vichi còó. Mate ní xìhì-ndà,
doco mà nunca cundee gá tnùndoho ma
nùù-ndà", cachá`. [56] Pues sàhà ñà-ìá cuàchi
nèhivì, ñà-yùcán nduá dayúhî xì-né na
xíhì-nè. Vàchi nacua fuerte iá castigu
cachí ley ìì, ducán fuerte icúmí coo stná
tnùndoho nìhì-né sàhà cuàchi nì quida-ne.
[57] Doco nùù ndohó, còó, vàchi ansivéhé Dios,
vàtùni cundee-nda nùù nsidaájàn quida
Stoho-ndà Jesucristu.

[58] Ñàyùcàndùá, iin-ni xiñuhu-ñá
nacuàhandee ini-nsià, ñani mànì. Iin-ni
ni cúníhnú vàha inì-nsia Stoho-ndà Señor,
te quida stná-nsià cuàhà obra ndiaha
xí-yá, vàchi ináhá-ndá, màdì úún-ní quee
ñà-xìnúcuáchí-ndá nùù-yá.

16

Nansa nì xìcàn Pablo nùù nècuàchì ñuu Corinto ñà-datacá-nè cooperación sàhà nècuàchì ndahví

[1] Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà nansa
quida tnaha-nda cooperar ñà-chindee-nda
dava ga nèhivì xí Dios. Cunaha-nsiá,
nacua nì cachì xì nèhivì xí-yá ndoó
ladu Galacia, ducán cunî quida stná
mii-nsiá. [2] Cada quìvì domingu xiñuhu

tavà cuàán iin iin-nsia iyuhu ñà-ndùá sànì
quida-nsia ganar, dandu quìvì sài ndé
ndoó-nsiá, có-ndùú gá ñà-càcàn gà-nsià
dìhùn. [3] Te nú sànì sài, dandu icúmí
stnâ-nsià nacàxin-nsia iin ùì nèhivì techuín
cùhùn ñuu Jerusalén ñà-cunihi-ne tnùmanì
xí-nsiá cùhùn. Te icúmî tiaa stnáì iin carta
cunihi-ne cùhùn ñà-ndùá iin chuun vàha.
[4] Te nú tuxí inì vàtùni cùhùn stnáì, dandu
cutnáhî xì nècuàchìmà cùhùn-nsì.

Nansa nihnú ini Pablo cacanuu ga-nè ñuu te ñuu

[5] Yùhù nihnú inì quihin ichì cùhìn ladu
Macedonia. Te nú sànì yàhi ladu yucán,
dandu icúmî sàà stnáì ndé ndoó mii-nsiá
ñuu Corinto jaàn. [6] Te vihini coo chií
xì-nsiá jaàn cahín, dècuèndè vihini coi inii
tiempu vìxin, dandu después chindee-nsiá
yùhù cùhìn chicá nùù-xí ndé icúmî cùhìn.
[7] Vàchi có-cùnî yàha uin ndé ndoó-nsiá;
có-cùnî casàhú uin xì-nsiá. Cahnú gà
Dios siquiera iyuhu tiempu cunî coi cut-
nahí xì-nsiá. [8] Doco vichi cuàhìn coi ñuu
Éfeso yohó dècuèndè nacava vicò Pente-
costés; [9] vàchi ñuu yohó, ndiaha gá-sànì
nuna ñuhìví nduá, vàchi sà-ìá cuàhà chuun
xi mii-yá quida-nsi, mate ndoó cuáhà stná
ana xídà inì-xi.
[10] Nú ni sáà Timoteo ndé ndoó-nsiá,
quidañuhu-nsiánè sàhà ñà-nì còó-né
contentu na iá-nè jaàn, vàchi iin-ni
quidá stná-nè chuun xi Stoho-ndà
Señor, nahi yùhù. [11] Ñàyùcàndùá, màsà
cáhîchì inì-nsianè. Te chindee-nsiánè na
naquihin-ne ichì ndixi-ne ndé ié`, vàchi
ndiatuí-nè nsiaa-nè xì compañeru-nè.
[12] Daaní, ñani-ndà Apolos, cuàhà gá nì sa-
cundahvî nùù-né áma cútnáhâ-né xì com-
pañeru-nsì sàà-nè ndé ndoó-nsiá. Doco
có-ìá-nè dispuestu cùhùn-nè vichi-ni. Ndè
iin quìvì chicá cusaa-ne, dandu sàà-nè.

Nansa nì cachi Pablo nì casàhú-nè xì nsidaa nèhivì xí Dios ndoó ñuu Corinto

[13] Cundoo tùha-nsia (ñà-màsà dándáhvî
nèhivì-nsiá). Iin-ni cunindisá vàha-nsia, te
cunihnu fuerte ini-nsià, te nacuàhandee
stná ini-nsià. [14] Nsidanicuú chuun
icúmí-nsiâ xì ñanìtnaha-nsia, màsà
nándodó-nsiá cuu manì stnahá ini-nsià
sàhà-nsiá.
[15] Ináhá-nsiâ sàhà Estéfanas xì nsidaa
nèhivì vehe-ne, ñà-xínduu-ne nèhivì
primeru nì xinindisa-xi mii-yá jaàn ladu
Acaya. Te ináhá stná-nsià ñà-cuàhà guá
voluntad icúmí-nê chindee-né nsidaa
nèhivì xí Dios, ñánì. [16] Ñàyùcàndùá, cunî
quidañuhu stná-nsiànè xì nsidaa stná
ana nihnú inì-xi nahi mii-né, xì nsidaa
gá stná nècuàchì xinúcuáchí nûù-yá, te
chindéé sàhà chuun nsiha, cunî quidañuhu
víi-nsiánè.
[17] Nì cudiì gá inì na ní quesaa Estéfanas
xì Fortunato xì Acaico, vàchi mate mànìcùí
quixi mii-nsiá, doco siquiera mii-né nì que-
saa-nè, te sàhájàn sà-ìé` contentu. [18] Sànì
nacuàhandee ini-nè anímè, te divi ducání
tùha stná-nè quida-ne xì mii-nsiá, ináhî.
Ñàyùcàndùá, xiñuhu quidañuhu víi-nsiánè,
mii-né xì nsidaa gá stná nèhivì nahi mii-né.
[19] Nsidaa nèhivì natácá càhvì xì Dios
ladu Asia yohó, cásàhú-nè xì-nsiá. Te
cásàhú stná Aquila, xì Priscila, xì nsidaa
gá stná nèhivì natácá vehe-ne; cuàhà gá
(cudîì ini-nè) ñà-ndòó-nsiá ladu xi mii-yá.
[20] Nsidanicuú nèhivì xí-yá (ladu yohó),
cásàhú-nè xì-nsiá. Te mii-nsiá, nacasàhú
stnahá víi stná-nsià ñà-ndùú-nsiá nèhivì ìì
xí-yá.
[21] Ndahà yùhù Pablo tiaí palabra yohó,
te cásàhú stnáì xì nsidaa-nsiá. [22] Nú
iá ana có-cùú inì-xi sàhà Stoho-ndà Je-
sucristu, dandu ni sáà-nè ndañuhu-né
nùù-yá. Te vichi cachí-ndà xì-yá: “Naxic-
ocuîn-ní cuní-nsì, Stoho-nsì Señor”.
[23] Ni cúcúmí víhí-nsiâ gracia xi Stoho-ndà
Jesucristu. [24] Te cunî nsinuu inì-nsia nansa
cuú inì sàhà-nsiá ñà-iin-ni xínduu-nda
nèhivì xí Jesucristu. Sà-ìá.

Tutu Ùì Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Corinto

1 Yùhù nduí Pablo, iin nècuàchì nì nìhì
chuun ìì nùù Jesucristu, vàchi ducán nì
chitnùní ini Dios quide. Te yohó cutnáhâ
stnáì xì ñani-ndà Timoteo, te cásàhú-nsì
xì mii-nsiá nècuàchì natácá cahvi xi Dios
ñuu Corinto jaàn, te cásàhú stná-nsì xì
nsidaa gá nèhivì xí mii-yá ndoó inicutu
ladu Acaya yucán. 2 Nùù Yua-nda Dios xì
nùù Stoho-ndà Jesucristu ni quixí cuáhà
gracia sàhà-nsiá, te ni yáha vàha-nsia
nicanicuahàn quida-ya.

Nansa nì ndoho Pablo sàhà ñà-nchícùn-nè Jesús

3 ¡Ansivéhé cahnú Dios xi Stoho-ndà
Jesucristu, divi Yuamánì-yá! Te Yua ndohó
nduú stná-yà, te cuàhà gá cuhí ini-yàndó,
te nácuàhandee stná ini-yàndó, vàchi
cahvi-ndayá. 4 Te nácuàha-yàndó valor na
hora yáha-nda tnùndoho. Ducán dandu
vàtùni nacuàhandee stná ini-ndà com-
pañeru-ndà quìvì yáha stná-nè tnùndoho,
vàchi sàhà-ñá sànì chindee-yá ndohó,
ñàyùcàndùá vàtùni chindee stná-ndà
ñanìtnaha-nda. 5 Ñà-ndáà nduá, ndohó
cuáhà-ndà na yáha-nda tnùndoho na ian nì
yàha stná Cristu, doco cunaha-nsiá, ndiaha
gá nácuàha stná-yàndó valor sàhámà.
6 Ñàyùcàndùá, nú ndohó nsiùhù, dandu
sàhà-ñá nìhì stná mii-nsiá ndufuerté
anima-nsià, te càcu-nsia nduájàn. Daaní,
divi ducání stná, nú sànì nacuàhandee
ini Dios anima nsiùhù, divini nduú stná
mà sàhà-ñá nacuàhandee stná ini-nsì
mii-nsiá. Dandu vàtùni nìhì stná-nsià
quidandee víi inì-nsia na hora ndohó-nsiá
nahi nsiùhù. 7 Ñàyùcàndùá, ináhá váha-nsi,
nú icúmí-nsiâ ndoho-nsia nahi nsiùhù,
dandu icúmí quee viámà sàhà-nsiá, vàchi
ndiaha gá icúmí-yâ nacuàhandee stná
ini-yà mii-nsiá nacua quidá-yá xì nsiùhù.

8 Ñánì, cuní-nsì cundaà ini-nsià nansa
nì yàha-nsi ladu Asia, cuàhà tnùndoho
nì xini-nsì yucán. Mà cúndéé ini-nsì nì
cahan-nsí, cuàhàn-nsì cui dahuun-nsi nì
tuxi-nsi, 9 te sànì sahnde ini-nsì sàhà vida
xi-nsi. Doco ducán nì cuu xi-nsí sàhà
ñà-nì cúndáà ini-nsì màsà cáhví-nsí xì
mii-nsí; cuisì Dios ni cahvi xi-nda, vàchi
mii-yá, mà úhì danátiácú stná-yàndó mate
sánì xìhì-ndà. 10 Te ñà-ndáà nduá, divi
mii-yá nì dàcácu-ya nsiùhù nùù peligru
cahnu-ma na cuáhàn-nsì cui-nsì nì cùí,
te (ansivéhé gâ-yà), vàchi dècuèndè quìvì
vichi dacácu ìì-yá nsiùhù. Te xiníndísâ-nsí
ñà-dècuèndè stná tnaa idá icúmí-yâ
quida-ya ducán, 11 nú iin-ni chindéé stná
mii-nsiá xícàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhà-nsí.
Daaní, nú ducán xícàn tàhvì cuàhà nèhivì
sàhà-nsí, dandu cuàhà gá stná nèhivì
icúmí naquimanì xì-yá sàhà-ñá ndiaha guá
quidá-yá sàhà-ndà.

Nansa nì cachi Pablo ñà-ndùú-né nècuàchì seguru, có-dàndàhví-nè nèhivì

12 Cunaha-nsiá, cuàhà gá cudîì ini-nsì
ñà-ìnáhá-nsî viì gá quidá-nsí ñuhìví yohó.
Có-dàndàhví-nsì ni-iin nèhivì, vàchi cuisì
ichì mii-yá indéhe-nsí. Te na ní sandoo-nsi
ñuu-nsià yucán, chicá más nì sàhandee
ini-nsì quida viì-nsí ducán. Cónì dátiáâ
uun-nsi nduú-nsí nècuàchì nchichí guâ,
na quidá dava nèhivì ñuhìví. Còó, cuisì
gracia xi Dios nì chindee xi-nsí. 13 Te
carta tiaá-nsí nùù-nsiá, (còò ni-iin palabra
ndóo dèhé nùá), vàtùni cahvi-nsiañà, te
mà úhì cundaà ini-nsià ñà-ndùá cachá`.
Vàchi cunaha-nsiá, yùhù cuní ni sáà-nsià
mànìhì váha inì-nsia. 14 (Ináhî), algu
sàcuàhàn-nsià cundaà ini-nsià vichi, doco
cumánì vá. (Te nú sànì sàà-nsià nì cun-
daà vàha ndisa ini-nsià), dandu quìvì naxi-
cocuîìn Stoho-ndà Jesucristu, icúmí-nsiâ
cudiì ini-nsià sàhà-nsí, te cudiì stná ini
nsiùhù sàhà mii-nsiá.

15-16 Pues sàhà-ñá ináhá vâhi nsidaájàn,
ñàyùcàndùá nì nacani inì sàì ndé ndoó-nsiá
nì cùí. Te sàhà-ñá cui nìhìtáhvì váha-nsia,
ñàyùcàndùá ùì xichi nàcòtì mii-nsiá nì
cahín. Primeru yàhi ndé ndoó-nsiá na
cúhìn ladu Macedonia; dandu nayàha tui
na ndixi nì cahín. Te después, nú sànì
chindee-nsiá yùhù, dandu naquihin ichì
cùhìn ladu Judea nì cuí. 17 Doco (ñà-cónì
sáì), màdì ñà-cónì nácání sahnú inì nduá.
Còó, vàchi màdìá nansa ni nì cui nacání
inì; ni có-nàcání inì na iin nèhivì còò
Dios ini anima-xi. Vàchi nú ducán ni
cúndúí, dandu “jaan” cachì vichi, te de-
spués “còó”. 18 Doco ináhá Dios (cónì
dàmá-nsí palabra nì cachi-nsì xì-nsiá daa)
na ian dajúùn-nsì vichi, te después “còó”

cachí-nsì. Còó. [19] Yùhù xì Silvano xì Timoteo, palabra sàhà Dèhemanì Dios Jesucristu nduá nì càhàn-nsì xì-nsiá daa. Te mii-yá, mà nunca (dandahví-yà nèhivì), te cachi-yà: "Jaan, (iá consuelu", dandu después), còó. Vàchi nú "jaan" cachí-yà, dandu divi ñà-ndácuisì nduá. [20] Vàchi nsidaa ñà-ndùá sànì quida Dios comprometer, seguru icúmíâ cuu ndisa quida Cristu. Ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí ndácùcahan-nda quìvì Jesucristu na naquímánì-ndà Dios, te cachí-ndà xì-yá amén. [21] Te divi Dios nduú ana nácuàhandee ini xì-ndà ñà-cunchicùn vìì-ndà Cristu, te sànì dàhîì stná-yà sàxìnítnùní-ndà. [22] Te ducán iá stná na ian nì dùcùn seña xi-ya anima-ndà; te nì sàhatahvì stná-yàndó Espíritu Ìì xí-yá ñà-coo Yà-ìì mà ini anima-ndà, te cunaha-nsiá, cuisì tnùmánì primeru nduú yà-jaàn, vachi chicá más icúmí-ndá nìhìtáhvì-ndà después.

Ñà-ndùá dìsáhà-xí cónì sáà Pablo ñuu Corinto

[23] Cunaha-nsiá, cuisì sàhà-ñá có-cùnî càhàn ndeí xì-nsiá, ñàyùcàndùá dìsáhà-xí tàñáha ga sàà tui ñuu-nsià jaàn. Ináhá Dios ñà-ndáà nduá cachî xì-nsiá, te nú dandahvî, dandu ni cuí chicá vàha. [24] Doco màsà cúníhnú ini-nsià ñà-cùní-nsì dandacú-nsí nùù-nsiá sàhà ñà-ndùá xiníndísâ-nsiá. Còó, vàchi sànì xinindisá víí-nsiá. Cuisì cuní-nsì chindee-nsí mii-nsiá ñà-chicá contentu ni cúndóó-nsiá.

2

[1] Ñàyùcàndùá, yùhù nì cachì ini aníme, mà cúhìn visita ndé ndoó-nsiá nú puru tnùnsí ini cundua. [2] Vàchi nú ni nácùndoo-nsia tnùnsí ini quide, dandu mà sáì cudiì gá inì, vàchi divi mii-nsiá nduú ana cunî cudiì inì sàhà-xí. [3] Ñàyùcàndùá, nì tiai iin carta nùù-nsiá còtó sài ndé ndoó-nsiá, te cuisì cuhuun inì sàhà-nsiá mate ñà-cudiì inì sàhà-nsiá nduá cunî. Ducán cachî, vàchi tuxí inì ñà-ndùá cudîì ini yùhù sàhà-xí, divi nduú ñà-cùdîì stná ini mii-nsiá sàhà-xí.

[4] Cunaha-nsiá, cuàhà gá nì nacani inì na ní tiai carta mà; cuàhà gá nì dàndòhí mií, ndè nì sacui. Doco màdì sáhà-ñá cunî dacúhúún inì mii-nsiá nduá nì tiaìàmà; còó, cuisì sàhà-ñá ni cúndáà ini-nsià ñà-cuàhà gá cuú inì sàhà-nsiá.

Xiñuhu cuicahnú ini-ndà sàhà iin nècuàchì nì quida xi cuàchi nú sànì cuu-ne arrepentir

[5] Nú iá iin-nsia nì cuhuun ini dava-nda sàhà-xí, pues màdì yùhù nduú ana nìsa icumi guá tnùnsí ini jaàn. Còó, mii stná-nsià nìsa icumi xi ñà-jaàn, siquiera iyuhá. "Iyuhá", cachî, sàhá màsà quídá cuáhà güé-ñà. [6] Doco vichi, sà-ìá; còò gá necesidad càhàn duchi gá ini-nsià xì nècuàchì nì quida falta mà nacua nì càhàn-nsià xì-né na ní nataca-nsià daa. [7] Vichi xiñuhu cuicahnú inì-nsia sàhà-né, te nacuàhandee ini-nsiànè sàhá màsà cóó-né cuàhà tnùnsí ini, te cundeámà nùù-né. [8] Ñàyùcàndùá, sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-càhàn vìì-nsiá xì-né vichi, te cachi-nsià xì-né ñà-cùú ndisa inì-nsia sàhà-né. [9] Cunaha-nsiá, na ní tiai carta mà nùù-nsiá daa, divi sàhà-ñá cundaà inì a cúníní-nsiá, á coó nì sandua. [10] Ñàyùcàndùá, nú xicáhnû ini mii-nsiá sàhà falta xi iin nèhivì, dandu ducání quidá stná yùhù. Te nú iá ndisa ñà-ndùá xiñuhu cuicahnú inì sàhà-xí, dandu quideà. Vàchi sàhà ñà-vàha xi mii-nsiá nduá. Te indéhe Cristu; ináhá-yâ (nansa quida-nda). Pues xiñuhu cuicahnú tnahá ini-ndà sàhà-ndà sàhà-ñá [11] màsà níhìndèè ñà-malu dacà-síndô, vàchi ináhá-ndá, maña cuàhà ndisa-sì.

Sàhà Jesucristu icúmí-ndá cundee-nda nùù nsidaa tnùndoho, xì sàhà nsidaa cuàchi

[12] Na ní quesaì ñuu Troas ñà-cachitnùhi palabra ìì xí Cristu, dandu nì cundaà inì iá ndisa nansa quide cuàhà chuun xi Stoho-ndà Señor (ñuu yucán) nì cùí. [13] Doco cónì cùí coi contentu yucán, vàchi còò ñani-ndà Tito nì ndácùhin. Ñàyùcàndùá, nì ndaquìndèí xì nècuàchì ñuu mà, te nì quihin tui ichì vàxi ladu Macedonia yohó. [14] Doco ansivéhé Dios, vàchi nicanicuahàn chindéé Jesucristu ndohó, vàtùni cundee-nda nùù nsidanicuú tnùndoho. Te chindéé stná-yàndó na cachítnùhu-nda palabra ìì xí-yá inicutu sàhà-ñá cundaà ini nèhivì nansa iá ichì-yá, dandu na ian inicutu xítià iin dico tnami nduá. [15] Vàchi nsiùhù, (na cachítnùhu-nsi palabra) sàhà Cristu, dandu na ian xítià iin dico ndiaha nduá, te na ian sahán tnamiá nùù Dios, (vàchi cudîì ini-yà sàhà-ñá). Te nèhivì ñuhìví, na ian sahán stná dico palabra mà nùù-né, ni cúndúú-né nècuàchì cácu anima-xi, te ò nècuàchì ndañúhú anima-xi. [16] Nèhivì ndañúhú anima-xi, có-cùdîì ini-nè palabra mà, vàchi nahi dico nsìi nduá nùù-né, te yúhî-nè cui-nè quida. Doco nècuàchì icúmí càcu anima-xi,

còó, na ian tnami gá palabra mà nùù-né,
vàchi sàhámà vàtùni nìhì-né vida ndiaha.
Pues sàhà nsidaájàn, cuisì nèhivì vàha
ndisa xiñuhu (cachitnùhu xi palabra mà).
17 Ñàyùcàndùá nsiùhù, có-quìdá-nsí na
quidá cuàhà nèhivì, quidá ndevàha-ne xì
palabra ìì mà. Còó; có-dàndàhví-nsì ni-iin
nèhivì. Mii-yá ináhá-yâ nansa quidá-nsí,
cachí ndàà-nsì xì-né nacua nì cachi-yà xì
nsiùhù, cáhàn vìì-nsí xì-né, vàchi nèhivì xí
Cristu nduú-nsí.

3

Nansa iá tratu saa nì saquin Dios xì nèhivì

1 Ñà-jaàn cachí-nsì xì-nsiá, doco màdì-ñá
ndaníhí-nsí tnùñuhu xí mii-nsí nduú
túá. Ni còò stná necesidad cunihi-nsi iin
tutu nduú recomendación na sáà-nsì ndé
ndoó-nsiá, ni còò stná necesidad càcàn-nsì
iin tutu nùù-nsiá (ñà-cunihi-nsi cùhùn inga
ñuu), mate ducán quidá dava nèhivì. 2 Vàchi
divi mii-nsiá nduú-nsiá nahi tutu (quìdà-xì
nsiùhù recomendar), vàchi mà úhì cundehè
nèhivì (ñà-quìdá víí-nsiá), te cundaà ini-nè
(ñà-ndáà nduá cachí-nsì). Na iin carta
xínduu-nsia, cachí`, te na ian itándiaa
palabra xan ini anima-nsì, ducán nduá.
3 Na iin carta nì tiaa mii Cristu nduú-nsiá,
vàchi (na ní cachitnùhu-nsi palabra ìì
xì-nsiá), dandu na ian nì dàsáà-nsì carta
mà nì sandua. Doco màdì tinta nì tiaa
Cristu carta mà. Còó, sàhà Espíritu Ìì xí
mii-yá iá nicanicuahàn, ducán nì tiaa-ya ini
anima-nsià, màdì ìcà iin yùù chipála.

4 Ináhá-nsî ñà-ndáà nduá cachí-nsì
yohó, vàchi cundéé ini-nsì Dios sàhà-ñá
xiníndísâ-nsí Cristu. 5 Doco có-tùxí ini-nsì
vàtùni sàà mii-ní nsiùhù ñà-quida viì-nsí
chuun yohó. Còó, cuisì nú chindee Dios
nsiùhù, dandu vàtùni sàà-nsì quida-nsi
chuun (xi-ya). 6 Ñàyùcàndùá, sàhà mii-yá
vàtùni cachitnùhu viì-nsí xì nèhivì nansa
iá ley saa xí-yá. Te ley mà, có-ndùá
palabra nì tiaa uun-ni; còó, palabra nì taxi
Espíritu Ìì xí-yá nduá. Vàchi nú letra uun
ni cúndúá, dandu cuisì cuàhàn cachàmà
xì-ndà ñà-cui-ndà; doco tucu quidá Espíritu
Ìì; puru vida ndiaha sáha-ya.

7-8 Ñà-ndáà nduá, ndiaha gá nìsa ìa ley
sànaha mate ìcà yùù chipála nì sàcuìtan-
diaà. Vàchi (na ní nìhì Moisés ley mà), nì
nanchiì ndiaha nùù-né, te sàhà ñà-yùcán
mànìcùí gá cundehè nèhivì Israel nùù-né.
Doco inga iin ratu gà, dandu có-nchìí gá
mà. Ñàyùcàndùá, nú ni cachí-ndà ndi-
aha gá nìsa ìa ley primeru mà, te cutu
ñá-sàà-ndà cui-ndà cachá`, dandu chicá
náhà xìcà ndiaha gá iá (palabra cachí) Es-
píritu Ìì. 9 Cunaha-nsiá, sàhà ley sànaha
ma vàtùni nì cundaà ini-ndà iá castigu sàhà
cuàchi-nda. Doco nú ni cachí-ndà ndiaha
gá nì ìa na ní quesaa ley mà, dandu chicá
más ndiaha palabra saa cachítnùhu xi-nda
nansa ndee vàha-nda nùù-yá. 10 Te vichi,
sàhà-ñá yáha ga nsiha palabra saa ma,
ñàyùcàndùá có-quìdá gá-ndà cuenta nsiha
gá ley primeru mà. 11 Doco nú ni cachí-ndà
ley ndiaha nduú ley sànaha ma, te cónì ía
naha cuáhà´, dandu vihi gá ndiaha ndisa
iá palabra saa, vàchi nicanicuahàn icúmíâ
coa.

12 Te vichi, sàhà-ñá ináhá-ndá iá tnùndé
ini ndiaha xi-nda ma, ñàyùcàndùá
có-yûhî-nsì càhàn vate-nsí xì nèhivì.
13 Có-quìdá-nsí na ian nì quida Moisés, nì
chidàhvi-ne nùù-né xì iin sìcoto sàhá màsà
cúní nècuàchì (raza-nè) Israel na cueé-ni
cueé-ni ndáhvà ñà-tnúù ndiaha nùù-né.
14 (Te seña nduámà) ñà-cónì cúndáà vàha
ini nècuàchì Israel yucán. Te dècuèndè
stná tiempu vichi, ducán iá na ian ídàhvi
sàxìnítnùní-nè iin sìcoto, ñàyùcàndùá
có-sâà-nè cundaà ini-nè na iníní-né cahví
nèhivì tutu xi ley sànaha. Cuisì-ní nú
ni quíhvi-ne ichì Cristu, dandísá, vàtùni
sàà-nè cundaà ini-nè. 15 Te dècuèndè stná
vichi, na cahví-né (tutu nì tiaa) Moisés mà,
ducán iá na ian ídàhvi ìì sàxìnítnùní-nè,
(có-cùndáà ini-nè). 16 Doco nú ni quíhvi-ne
ichì Stoho-ndà Señor, dandísá cuxio
ñà-dàdáhvi xi sàxìnítnùní-nèmà, te claru
mànìhì ini-nè. 17 Vàchi Stoho-ndà Señor,
divi Espíritu Ìì nduú-yá, te ndéni nì cui
ni coó Espíritu Ìì xí-yá, yucán ndisa nuná
ñuhìví ìì xí-yá nùù-ndà. 18 Ñàyùcàndùá,
ndohó, sànì cundaà ini-ndà, có-îdàhvi ga
nùù-ndà (nahi Moisés), còó. Te ñà-ndiaha
guá sànì nàcòo anima-ndà nì quida-ya,
ñàyùcàndùá, queámà na ian nduu-nda
iin yùtàtá nchií ndiaha quidá iin luz. Te
cueé-ni cueé-ni dáma stná-ndà dècuèndè
sàà-ndà coo ndiaha-nda nahi mii-yá. Pues
divi ñà-jaàn nduá quidá-yá xì-ndà, vàchi
Espíritu Ìì nduú-yá.

4

1 Sàhà gracia xi Dios nì nìhìtáhvì-nsí
chuun ndiaha quidá-nsí; ñàyùcàndùá,

có-cùhúún ini-nsì. [2] Mà túha-nsi quida
dèhé-nsì ni-iin chuun chicuéhè, ni mà
túha-nsi dandahví-nsì nèhivì; te mà
túha stná-nsì dama-nsi palabra ìì xí-yá.
Còó, puru ñà-ndácuisì nduá cachítnùhu
vate-nsí xì-né. Mà úhì cundehè-néndô,
te cachi-nè a quidá víi-nsí á coó. Te
mii-yá, indéhe stná-yà nansa quidá-nsí.
[3] Te nú cachítnùhu-nsi razón ndiaha xí-yá,
te có-sàà nèhivì cundaà vàha ini-nè,
pues ¿ndíà dìsáhà-xí nduámà? Divi
sàhà-ñá nchícùn-nè ichì ndé cuàhàn-nè
ndañuhu-né. [4] Vàchi quisì cahvi guá nèhivì
ñuhìví yohó, sànì dàcuàá-si anima nèhivì
có-xìníndísâ sàhà ñà-màsà dátnûù ndiaha
Dios sàxìnítnùní-nè; ñàyùcàndùá mà cùì
cundaà ini-nè razón vàha sàhà Cristu, mate
ndiaha gá-yà, te mimíí nacua iá Yua-nda
Dios, ducán iá stná-yà.

[5] Cunaha-nsiá, na cachítnùhu-nsi palabra
ìì, màdì sàhà mii-nsí cáhàn-nsì. Còó, sàhà
Stoho-ndà Jesucristu cáhàn-nsì, te cuisì
cachí-nsì sàhà nsiùhù ñà-ndùú-nsí nèhivì
xinúcuáchí nùù mii-nsiá, vàchi ináhá-nsî
(mànì cuáhà-nsiá) nùù-yá.

[6] (Vichi cuní nsinuu ini-nsià nansa nì cuu
sànaha) na nísa ìin tnuu inicutu ñuhìví, te
nì cachi Dios: "Ni coó luz", te nì sàcòa.
Pues ducán nì quida stná-yà xì ndohó, nì
dàtnúù-yà ini anima-ndà, dandu nì cundaà
ini-ndà ñà-ndiaha guá-yà, te divi sàhájàn
na ian nchií ndiaha stná nùù Jesucristu.

Iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà Jesucristu nicanicuahàn

[7] Ndisa ndudu ìì xí mii-yá nduá sànì
nìhìtáhvì-ndà vichi, te nahi ñà-cuìcà-ndà
nduú stná mà. Doco có-cùní cachà-mà
ñà-càhnú gá poder icúmí ndohó, còó. Vàchi
cuisì na iin quìdi ñuhù ndé ñuhú ndudu
ìì mà nduu-nda. Ñàyùcàndùá náhà xìcà
poder ndiaha xí mii-yá nduájàn. [8] Sahájàn,
nsiùhù, có-cùhúún ini-nsì, mate yáha-nsi
cuàhà tnùndoho, te nacání cuáhà ini-nsì
dava xichi, doco siempre iá nansa càcu-nsi.
[9] Quini quidá nèhivì xì-nsí, doco có-nàcóó
nihni Dios nsiùhù. Sahní cuií-nè nsiùhù,
doco mà cùì sàà-nè dandáñúhú dahuun-ne
nsiùhù. [10] Na xicánúú-nsí ñuhìví yohó,
siempre nihnú ini-nsì vihini cui-nsì nahi
nì xìhì stná Stoho-ndà Jesús. Doco nú
ducán nihnú ini-nsì, dandu sàhámà vàtùni
cundaà stná ini nèhivì ñà-ìtiácú stná-yà,
te chindéé-yândô. [11] Doco na ndoó îì-nsí
ñuhìví, nicanicuahàn ndoó-nsí tìxi peli-
gru cui-nsì sàhà-yá sàhà-ñá cundaà ini
nèhivì ñà-divi vida ndiaha xí-yá nduá
icúmí-ndá, mate siempre iá peligru cui-nsì.
[12] Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn ducán iá xì
nsiùhù na ian cuàhàn-nsì cui-nsì, doco sàhà
ñà-jaàn vàtùni nìhì mii-nsiá nansa cuti-
acu-nsià vida ndiaha xí-yá.

[13] Nùù tutu ìì dohó nì tiaa iin nèhivì:
"Yùhù xiníndísê mii-yá, ñàyùcàndùá,
nì cachì ñà-ndùá nì cachì". Pues
nsiùhù, divi ducán nihnú stná ini-nsì
mii-yá nahi nècuàchì yucán, te sàhájàn
cáhàn vate stná-nsì palabra xi-ya.
[14] Te nsinúú ini-nsì nansa nì quida
Yua-nda Dios, nì dànátiácú-yà Stoho-ndà
Jesús. Ñàyùcàndùá, divi ducán icúmí-yâ
quida stná-yà xì ndohó, danátiácú
stná-yàndó, dandu sàà nsidaa-nda nùù-yá.
[15] Cunaha-nsiá, nsidanicuú ñà-ndùá
yáha-nsi, sàhà ñà-vàha xi mii-nsiá nduá.
Te nú sàhámà chicá cuàhà nèhivì nìhì xì
gracia xi-ya, dandu chicá cuàhà stná-nè
naquimanì xì-yá sàhà-ñá nì quèé gà más
tnùñuhu xí-yá. [16] Ñàyùcàndùá, có-cùhúún
ini-nsì, vàchi mate cueé-ni cueé-ni chicá
cuítâ-nsì, doco anima-nsì, còó, vàchi
nsìquívì (chicá nácuàhandee ini-nsì) na ian
ndusáá-nsî. [17] Ñà-ndáà nduá, ndoho-nda
vichi, doco quida-nda cuenta na ian,
sacù-ni nduá, te yàchì icúmíâ nsiha.
Doco sàhà-ñá ndoho-nda vichi, cuàhà
sàstnùhù ñà-ndiaha îì xí-yá icúmí-ndá
nìhìtáhvì-ndà después, te nicanicuahàn
cundua. [18] Ñàyùcàndùá, có-ndùlócô gà-ndà
sàhà ñà-ndùá indéhe-nda ñuhìví yohó,
cuisì (nihnú ini-ndà) sàhà ñà-tàñáha
ga sàà-ndà cuni-ndà. Vàchi ñà-ndùá
tùí indéhe-nda, ñà-yáha-ni nduá, doco
(ñà-ndiaha îì xí mii-yá), mate có-tùíá cun-
dehè-ndà, doco nicanicuahàn cunaha-ñá.

5

[1] Có-quìdá nú ni sáà ndañuhu
iquìcúñú-ndà ñuhìví yohó, vàchi nahi vehe
ndé ndoó toó-ní-ndá nduá. Doco ináhá-ndá
nú sànì nsiha, dandu cucumi-nda inga
iquìcúñú-ndà iá ansivi, te na iin vehe
saín-ndà cundua, vàchi Dios icúmí qui-
davàha xán, màdì nèhivì, te nicanicuahàn
icúmíâ cunahá. [2] Doco tiempu vichi na
ian sácàn ini-ndà, vàchi yáha ga cuní-ndà
nìhì-ndà iquìcúñú saa iá ndè gloria
mà. Vàchi nahi vehe saa-nda cundua,
te cunduu stná na ian màcùndixi-nda
inga sìcoto saa. [3] Te ináhá-ndá, nú sànì

nìhì-ndà iquìcúñú saa ma, màdì uun-ni
coo anima-ndà na ian chaá; còó. [4] Doco
mientras ndoó î-ndà xì iquìcúñú-ndà
ñuhìví yohó, sácàn ini-ndà, có-cùú vàha
ini-ndà; doco màdì sàhà-ñá cuní-ndà cuxio
iquìcúñú-ndà icúmí-ndá vichi nduájàn,
còó; ñà-cùní-ndà naquihin-nda iquìcúñú
saa-nda nduá, dandu mà sáà gà-ndà
cui-ndà, vàchi vida ndiaha icúmí-ndá
nìhì-ndà, te icúmíâmà cundee dahuan
nùù ñà-cui-ndà. [5] Pues divi Dios nduú ana
chindéé xí-ndá ñà-nìhìtáhvì-ndà ducán,
vàchi sànì sàhatahvì-yándô Espíritu Lì
xí-yá, doco cuisì tnùmanì primeru nduú
Yà-ìì mà.

[6] Ñàyùcàndùá nihnú ndéé guâ ini-ndà
vichi. Te ináhá stná-ndà ñà-mientras ndoó
î-ndà cuerpu xi-nda, dandu tàñáha ga cui
cuni-ndà nùù-yá. [7] Vàchi na ndoo-nda
ñuhìví yohó, cuisì nihnú vàha ini-ndàyá,
màdìá xinínùù-ndàyá. [8] Pues vichi nihnú
ndee ndisa ini-ndà, cachî. Doco chicá
cudìì ini-ndà nú ni nácóó-ndá iquìcúñú-ndà
yohó, te cùhùn-ndà cundoo-nda nùù-yá.
[9] Ñàyùcàndùá dìsáhà-xí sáhandee ini-ndà,
áma cúdî ini-yà sàhà ñà-ndùá quìdà-ndà,
a sea sàndòò-ndà nùù-yá, te ò tàñáha ga
sàà-ndà nùù-yá. [10] Vàchi nsidanicuu-nda
icúmí-ndá màcuìta-nda nùù Stoho-ndà
Cristu, te cachi-yà xì-ndà nansa ndisa iá`,
a sánì quida vìì-ndà ñuhìví yohó, ò á coó.
Dandu cuàha-yàndó ñà-ndùá ndiá ìcà iin
iin-nda nìhì-ndà. [11] Ñàyùcàndùá, nsiùhù,
yúhî-nsì còtó mà ndóo ini-yà sàhà-nsí, te
sàhámà cáhàn-nsì xì nsidaa nèhivì áma
(cúníndísâ stná-nèyà).

Vàha ndisa ni coó anima-ndà, màdìá datiaá uun-nda quida vìì-ndà

Ináhá vâha Dios nansa iá anima-nsì, te
cahnú gá Dios ni cúndáà vàha stná ini
mii-nsiá nansa nihnú ini-nsì. [12] Tucutu
cachí-nsì xì-nsiá ducán, doco màdì
ñà-cùní-nsì càhàn vìì-nsí sàhà mii-nsí
nduá, còó. Cuisì nandúcú-nsî nansa cui
cudìì inì-nsia sàhà-nsí, te ducán nìhì-nsiá
nansa naxiconihí-nsiá nùù nècuàchì
(xítnùhu xi-nsí), vàchi nècuàchìmà,
có-ndùlócô-nè nú iá vàha anima-ndà, á coó.
Doco nú datiaá uun-nda quida vìì-ndà, xì
ñà-jaàn cudî ini-nè.

[13] Te nú tuxí ini-nè loco-nsì, pues sàhà
mii-yá nduá. Te nú ndisa nècuàchì nihnú
víi inì-xi nduú-nsí, dandu divi sàhà-ñá vàha
xi mii-nsiá nduú stná mà.

Nansa cui nàcùndoo vàha nèhivì nùù Dios

[14] Cunaha-nsiá, yáha ga cuú ini Cristu
sàhà nsidaa-nda, ñàyùcàndùá icúmí-nsî
quida-nsi ñà-ndùá quidá-nsí. Vàchi nì
xìhì-yà sàhà-ndà, te mate imindaa ana nì
xìhì, doco cuenta xi nsidaa-nda nduámà.
Ñàyùcàndùá quidá stná-ndà cuenta na
ian sànì xìhì stná nsidaa-nda. [15] Te nú
sànì xìhì-yà sàhà nsidaa ndohó nècuàchì
itiácú, dandu có-xìñùhù gá-ndà cundoo
uun-nda ñuhìví, te quida-nda cuisì ñà-cùdî
ini mii-nda; còó. Cuisì mii-yá xiñuhu
cunihnu ini-ndà, vàchi mii-yá nì xìhì
sàhà-ndà, te nì natiacu-yà. [16] Ñàyùcàndùá,
vichi có-ndèníhí gá-nsì ni-iin nèhivì na
ian ndeníhí stnahá nèhivì ñuhìví yohó.
Còó. Mate antes dècuèndè stná Cristu
nì sandenihi-nsi na quidá nèhivì ñuhìví
yohó, doco vichi còó cá. [17] Sàhámà (cundáà
ini-ndà), nú ndoó ndisa-nda ladu xi Cristu,
dandu nèhivì saa nduu-nda. Sànì yàha
nsidaa ñà-ndùá nìsa ìa antes, te vichi sànì
ndusaa nsidanicuú iñàha nùù-ndà.

[18] Pues nsidaámà, cuisì ñà-nduá nì
quida (Yua-nda) Dios sàhà-ndà nduá.
Ñàyùcàndùá, vàtùni nì nàcùndoo vàha-nda
xì-yá sàhà obra nì quida Jesucristu. Te
nsiùhù, sànì nìhìtáhvì stná-nsì chuun
ñà-càhàn-nsì xì nèhivì sàhà-ñá nàcùndoo
vàha stná-nè xì-yá. [19] Ñàyùcàndùá, dohó
cachí-nsì xì-né, ñà-ìá Yua-nda Dios anima
Cristu (na ní xìhì-yà nchìca cruz), te ducán
nì nìhì-yá nansa nàcùndoo vàha nsidaa
nèhivì ñuhìví nùù-yá, mà cútníí gá-yà
cuenta sàhà cuàchi-ne. Daaní, nì sàha-ya
nsiùhù chuun ñà-cachitnùhu-nsi xì nèhivì
nansa vàtùni nàcùndoo vàha-ne xì-yá.
[20] Sàhà ñà-jaàn cuenta xi Cristu xicánúú-nsí
cáhàn-nsì xì nsidaa nèhivì. Doco (màdì
ndisa nsiùhù cáhàn), Dios nduú ana cáhàn
xì-né, na ian sacúndáhvî-yà nùù-né sàhà
palabra xi-nsi. Ñàyùcàndùá, cáhàn-nsì
cuenta xi Cristu, sacúndáhvî-nsì nùù-né,
á ma nácùndoo vàha-ne xì (Yua-nda) Dios.
[21] Vàchi Dèhemanì-yá, còò ni-iin cuàchi ni
quidá-yá, doco sàhà ndohó nì chitnùní ini
Yuamánì-yá ñà-nacuida-ya castigu xi-nda,
na ian mii-yá nì quida-ya nsidaa falta
xi-nda. Te divi sàhámà nú nchícùn-ndàyá,
dandu ñà-sànì ndee vàha dahuun-nda
nùù-yá nduá.

6

Quìvì vichi nduú meru quìvì nàcùndoo

vàha-nda xi Dios

1 Chuun ìì xí mii-yá nduá quidá-nsí, te
cutnáhâ stná-yà xì-nsí nùá; ñàyùcàndùá,
sacúndáhvî-nsì nùù-nsiá ñà-màsà cúndúá
uun-ni nì nìhìtáhvì-nsiá gracia xi-ya.
2 Vàchi dohó cachí-yà nùù tutu ìì:

Meru tiempu vàha nì sandua na (ní sacun-
dahví-nî) nùí, ñàyùcàndùá nì inini,
te nì indehè ndahví̀ mii-ní. Nì chin-
deí mii-ní, vàchi meru quìvì dacácui
nèhivì nì sandua.

Pues cunaha-nsiá, vichi vichi nduú meru
quìvì nìhì-ndà gracia xi-ya; divi quìvì vichi
nduú meru quìvì (cuní-yà) dacácu-yàndó.

Nansa iá modo viì nì quida Pablo chuun ìì xí Jesús

3 Nsiùhù, quidá-nsí lucha ñà-màsà
quídá-nsí ni-iñàha ñà-cuitnùhu nèhivì
nsiùhù, vàchi có-cùní-nsì daquée cuàchi-ne
dìquì chuun ìì quidá-nsí. 4 Mate cuáhà
iñàha yáha-nsi, doco cuní-nsì quida viì-nsí
chuun, áma cúndáà ini nèhivì ñà-divi
nùù Dios xinúcuáchí-nsî. Doco dava xichi
cuàhà gá icúmí-nsî quidandee ini-nsì, te
ndoho cuahà-nsí. Cuàhà vida yáha-nsi,
xì cuàhà tnùndoho. 5 Dècuèndè sahní
cuií-nè nsiùhù, te chicádí-nè nsiùhù;
te dava xichi nacuídà stná-nè sàhà-nsí.
Ùhì gà iá chuun quidá-nsí. Xicánúú-nsí
desveladu, te xíhì stná-nsì doco. 6 Doco
quidá-nsí lucha ñà-màsà cóó ni-iin falta
xi-nsi. Cuisì ñà-ndùá ináhá-nsî (nùù Dios)
nduá cachí-nsì xì nèhivì. Te quidándéé
stná ini-nsì sàhà-né, vivìí-ni quidá-nsí
xì-né. Te chindéé stná Espíritu ìì xí-yá
nsiùhù sàhà ñà-nì cùú ndisa ini-nsì
sàhà-né. 7 Puru ñà-ndùú ñà-ndácuisì xí
Dios cáhàn-nsì xì-né, te chindéé stná
ndudu ìì xí-yá nsiùhù. Te ¿índù arma
nihí-nsí? Cuisì ñà-quìdá víi-nsí nacua
cuní mii-yá, divi ñà-jaàn nduá chindéé-nsî
mii-nsí, te quidá-nsí mii-nsí defender.
8 ò sea cañúhu-né nsiùhù, te ò cahíchì
ini-nè nsiùhù, iin-ni quidá-nsí seguir chuun
xi-nsi. Mate daquée cuàchi-ne dìquì-nsí,
te ò tavá-né tnùñuhu xí-nsí, có-quìdá
mà. Tnuhu-nsí cahan-né, doco có-quìdá,
vàchi micuísi ñà-ndùú ñà-ndáà cáhàn-nsì
xì-né. 9 Te mate dava-ne nacuáa-né nsiùhù,
doco cuàhà gá stná-nè ináhá vâha-ne
nsiùhù. Cuàhà xichi cuàhàn-nsì cui-nsì nì
cùí, doco itiácú ìì-nsí. Dandohó stná-nè
nsiùhù, doco tàñáha ga nìhì-né cahnì-né
nsiùhù. 10 Mate iá nansa ndoó-nsí tnùnsí
ini, doco nicanicuahàn ndoó stná-nsì
contentu. Ndahví yáha stná-nsì, doco divi
sàhà nsiùhù níhì cuàhà nèhivì ñà-cuìcà
(ndiaha xí Dios). Còò ni-iñàha icúmí-nsî
ñuhìví yohó, doco nsidanicuú iñàha sànì
nìhìtáhvì-nsí cucumi-nsí.
11 Mii-nsiá nècuàchì ñuu Corinto, claru
sànì dàtúi nùù-nsiá nsidaa ñà-ndùá nihnú
inì. Sànì cachì xì-nsiá nsidaa ñà-ndùá
ñuhú ini anímè. 12 Ñàyùcàndùá, nùù yùhù,
còò desconfianza, vàchi mànì cuáhà-nsiá
nùí. Mii-nsiá nduú ana cuú descon-
fiar. Cuenta xi mii-nsiá nduájàn, màdì
yùhù. 13 Na iin yua-nsiá, ducán cáhìn
xì-nsiá vichi, te cachí̀ xì-nsiá ñà-cùú ndisa
inì sàhà-nsiá. Ñàyùcàndùá sacúndáhvî̀
nùù-nsiá ñà-dùcání ni quidá stná-nsià xì
yùhù.

Na iin vehe Dios nduu-nda

14 Màsà nácuátnáhá-ndá xí nèhivì
có-xìníndísá-xí mii-yá, vàchi nahi yunta
có-ndùdává queámà. ¿A ndísá vàtùni
nacuastnahá ñà-ìá viì xì ñà-ìá quini? Còó,
ni mà cúí nacuastnahá stná ñà-nchìí orá
xì ñà-ìín tnúú. 15 Ni mà cúí nacuatnahá
stná Cristu xì ñà-malu Satanás. Stná
iin nècuàchì xiníndísâ, mà váha nacuat-
nahá-né xì iin nèhivì có-xìníndísâ. 16 Te ò
iin veheñùhu ìì xí Dios, ¿a váha cuita stná
yùù yócò yucán? Còó. Pues cunaha-nsiá,
nahi veheñùhu ìì ndé iá Dios vivu, ducán
xínduu stná ndohó, vàchi dohó cachí-yà
nùù tutu ìì:

Yùhù cuàhìn coi ndé ndoó-né, te cacanuu
stnáì mahì-né, vàchi ana cahvi-né
cundui, te mii-né, nèhivì xí cun-
duu-ne.

17 Ñàyùcàndùá, dohó cachí stná-yà:

Quee cuaán-nsiá nùù nsidaa nèhivì (malu
mà), màsà cúndóó gá-nsià mahì-né.
Ni màsà tníí-nsiá ni-iin ñà-sìquini,
dandu cudìì inì sàhà-nsiá, 18 te cun-
dui na iin yua-nsiá, te mii-nsiá cun-
duu-nsia nahi dèhi, cachí Stoho-ndà
Señor, divi mii-yá ana icúmí xí nsi-
danicuú poder.

7

1 Pues ducán sànì cachi-yà quida-ya
xì-ndà, ñani mànì. Ñàyùcàndùá, xiñuhu-ñá
nacoo dahuun-nda nsidanicuú ñà-ìá
quini, a ducán nduá cuàchi quida-nda xi
ndahàsáhà-ndà, te ò ñà-ndùá quida-nda
cuisì ini anima-ndà. Nsìquívì chicá más
xiñuhu cunihnu ìì ndisa ini-ndà, te yùhí
stná-ndà (còtó mà cúdîì) ini-yà sàhà-ndà.

Nansa nì naxicocuîn ini nècuàchì ñuu Corinto sàhà falta xi-ne

2 Sacúndáhvî-nsì nùù-nsiá ñà-nì
nácúníhnú vàha ndisa ini-nsià nsiùhù,
vàchi cónì quìdá quíní-nsí xì ni-iin-nsia;
ni cónì dàtúcù-nsì ni-iin-nsia; ni cónì
dàndàhví stná-nsì ni-iin-nsia. 3 Doco
màdìá daquée cuàchi dìquì-nsiá nduá
cachî xì-nsiá ducán. Còó, vàchi sànì
cachì xì-nsiá ñà-mànì cuáhà-nsiá nùí, te
nicanicuahàn nihnú inì mii-nsiá ini anímè,
a ducán itiácú-ndà ñuhìví, te ò ni sáà-ndà
cui-ndà. 4 Cuàhà gá confianza sà-ìcúmî
xì-nsiá vichi, te cudîì gá inì sàhà modo
nihnú inì-nsia, ñàyùcàndùá, mate ni sáì
yàhi cuàhà tnùndoho, doco cudîì inì, vàchi
sànì ndòo vàha inì sàhà-nsiá, te contentu
ié` vichi.

5 Doco cunaha-nsiá, na ní quesaa-nsì ladu
Macedonia yohó, mànìcùí cundoo dadí-nsí.
Cuàhà iñàha sadí xì nùù-nsí, te cuàhà
nèhivì xiní ùhì xì-nsí, dècuèndè ini stná
anima-nsì nì nacani cuahà ini-nsì. 6 Doco
iá ana chindéé xí nècuàchì cuhúún inì-xi,
divi mii-yá; ñàyùcàndùá na ní ndacùhun
tnahá-nsí xì Tito, cuàhà gá nì nacuàhandee
ini-nsì na ní xini-nsìnè. 7 Te màdì cuisì
sàhà-ñá nì quesaa nècuàchìmà nì cudiì
ini-nsì; còó, vàchi sàhà stná ñà-nì cudiì guá
ini mii-né sàhà-nsiá, ñàyùcàndùá ndiaha
gá nì ndòo ini-nsì. Vàchi nì nacani-ne
xì-nsí ñà-cùdîì ini-nsià cuni-nsià nsiùhù
inga tu, te cuú cuáhà stná-nsià sentir (sàhà
ñá-ndùá nì quida-nsia). Sànìhnú vàha
inì-nsia nsiùhù, cachí-nè. Pues sàhà nsi-
daájàn chicá nì nìhì yùhù nì ndudiì inì.

8 Cunaha-nsiá, mate ní sandoo-nsia
tnùnsí ini nì quida tutu nì tiai daa,
doco có-lè` arrepentidu sàhámà vichi,
mate antes ndisa, nì nacani inì nanduu
gué` nì tiaiàmà cahín, vàchi (nì xinì) nì
sàcùndoo-nsia tnùnsí ini, mate iyuhu-ní
quìvì. 9 Doco vichi sànì ndudiì tú inì. Doco
màdì sàhà-ñá nì cuhuun inì-nsia nduájàn.
Còó, divi sàhà-ñá nì nìhì-nsiá nì cuu-nsia
arrepentir na ní nsihi nì cuhuun guá
inì-nsia mà. Vàchi ñà-nì sàcùndoo-nsia
tnùnsí ini mà, iin obra ndiaha xí Dios
nì sandua, màdìá iin dañu nì quìdá-nsí
xì-nsiá. 10 Vàchi nú Dios nduú ana quìdà-xì
tnùnsí ini xi-nda, dandu vàtùni sàà-ndà
naxicocuîn ini-ndà, te nìhì-ndà càcu-nda.
Te nú sànì càcu-nda, dandu mà nunca
naxicocuîn gà ini-ndà sàhájàn. Doco nú
ndoo-nda tnùnsí ini nahi dava ga nèhivì
ñuhìví, mà úhì cahnìámàndó. 11 Doco
mii-nsiá, sàhà-ñá Dios nì sàha xi-nsiá
tnùnsí ini mà, (cuàhà gá ñà-vàha sànì
quea nùù-nsiá). Vàchi nì quesaha-nsiá
nacání sahnú inì-nsia sàhà ñà-ndùá nì
cuu, te nì cunsìhi ini-nsià cuxio dahuun
falta mà nùù-nsiá. Cónì ndóo ga inì-nsia
sàhà chuun quini ma, dècuèndè nì yùhí
stná-nsià. Dispuestu nì ndòo-nsia naquida
viì tú-nsiá, te ndundaà vàha sàhà chuun
ma. Dandu nì nsinuu stná inì-nsia yùhù.
Pues vichi sànì cundaà inì nì quida-nsia,
sà-ìá viì anima-nsià. 12 Na ní tiai carta
mà, màdì cuisì sàhà nèhivì nì quida xi
falta mà nì tiaià. Ni màdì cuisì sàhà
stná nèhivì nì ndoho sàhà falta mà; còó.
Nì tiai sàhà ñà-nì sáà-nsià mànìhì váha
inì-nsia ñà-cùú ndisa ini-nsì sàhà-nsiá,
nacua ináhá mii-yá. 13 Te vichi sàhà-ñá
sànì cundaà vàha inì-nsia ñà-dùcán nduá,
ñàyùcàndùá sànì ndòo vàha inì. Te chicá
más nì cudiì stná inì na ní xinì ñà-contentu
guá nì ndòo stná Tito sàhà-nsiá, vàchi
yáha ga nì cudiì ini-nè nì quida-nsia. 14 Te
divi nacua nì cachì xì-né antes ñà-ìnáhî,
icúmí-nsiâ quida viì-nsiá, (pues ducán
nì cuu ndisa). Ñàyùcàndùá, có-cùcáhán
núí nì cachì ducán. Vàchi nacua nì cachì
xì-né, ducán nì xini-nè ñà-ndáà nduá
nacua iá ndàà nsidaa palabra (ìì) nì cachì
xì-nsiá antes. 15 Te mii-nsiá, chicá mànì
stná-nsià nùù-né vichi, vàchi cudîì ini-nè
na nsinúú ini-nè nansa nì quida-nsia, vàchi
nì quidañuhu-nsiánè na ní sàà-nè yucán,
te nì inini viì-nsiánè dècuèndè nì quidi
stná-nsià nì yùhí guâ-nsià. 16 Ñàyùcàndùá,
yùhù cudîì inì vichi, vàchi ináhá vâhi vàtùni
cahvi xì-nsiá (ñà-quida viì-nsiá).

8

Xiñuhu chindee tnaha-nda quìvì iá necesidad xi ñanìtnaha-nda

1 Ñánì, cuàhìn nacani xì-nsiá ñà-cuàhà
guá gracia sànì quida Dios xì nèhivì xí-yá
ndoó ladu Macedonia. 2 Vàchi mate cuàhà
gá tnùndoho yáha-ne, doco contentu
ndoó-né. Te mate ndahví gà-nè, doco nì
cudiì ini-nè, (nì quida stná-nè cooperar),
ñàyùcàndùá, cuàhà gá ñà-ndùá nì taca.
3 Vàha ga voluntad icúmí-nê, ináhî, vàchi
nì sàha-ne ñà-ndùá sáà-nè quida-ne; còó,
dècuèndè más ñà-ndùá sáà-nè quida-ne nì
sàha-ne, mate ndahví dahuun-ne. 4 Doco
nì sacundahví-nè nùù-nsí, áma cuáha-nsi
quida stná-nè cooperar chindee stná-nè
nècuàchì (ndahví) nchícùn stná xì Yua-nda

Dios. 5 Te divi ducán nì quida-ne. Te más
gà nì quida-ne nùù ñà-ndùá nì tuxi ini-nsì
cuàhàn-nè quida-ne, vàchi primeru nì
dàyáha-ne mii-né ndahà Stoho-ndà Señor,
dandu después nì ndòo stná-nè cunini-ne
ñà-ndùá cachi nsiùhù según nansa cuni
stná mii-yá.

6 Pues sàhà nsidaámà sànì cachi stná-nsì
xì Tito ñà-nì cáhàn-nè xì mii-nsiá, áma
quídá mánì stná-nsià, te cuacatnahá nsihi
cooperación xi-nsia, vàchi divi nècuàchìmà
nduú ana (nì càhàn xì-nsiá) primeru
sàhájàn.

7 Mii-nsiá, cuàhà gá sànì nìhìtáhvì-nsiá
(nùù Yua-nda Dios). Xiníndísâ fuerte-nsià,
te cáhàn ndiaha stná-nsià palabra xi-ya.
Sàcùndáà vàha stná inì-nsia sàhà ichì-yá,
te diì gá stná inì-nsia cunchicùn-nsià ichì
mà. Daaní, cuú cuáhà stná inì-nsia
sàhà-nsí. Ñàyùcàndùá, ndiaha gá coo nú
ni cútùha stná-nsià quida-nsia cuàhà obra
ñà-chindee stnaha-nda.

8 Màdì-ñá dandacuí nùù-nsiá nduá yohó,
còó. Cuisì cunî cundaà inì-nsia ñà-cuàhà
guá sànì cunsìhi stná ini nèhivì dava ga
(nì quida-ne cooperar), te cuní stnáì cu-
nahà claru ñà-cuàhà guá cuú ini-nsià sàhà
ñanìtnaha-nsia. 9 Vàchi ináhá stná-nsià
ñà-ndiaha guá nì quida Stoho-ndà Jesu-
cristu; cuica sàstnùhù iá-yà (gloria xi-ya),
doco sàhà ndohó nì quixi ndahví-yà, te
ñàyùcàndùá, vàtùni nì nìhì-ndà ñà-cuìcà
ndiaha ndisa.

10-11 Vichi cuàhìn cachì xì-nsiá ñà-ndùá
tuxí ini yùhù sàhà chuun yohó. Cu-
naha-nsiá, ndiaha gá nì quida-nsia agua
na ní cunsìhi inì-nsia, te nì quesaha-nsiá
(datacá-nsià algu). Ñàyùcàndùá, chicá
vàha ni dáxînu dahuun-nsia obra mà vichi.
Te nacua nìsa cudiì guá inì-nsia daa,
ducani xiñuhu quida stná-nsià seguir vichi,
te cuàha-nsia cooperación xi-nsia según
nansa sáà iin iin-nsia cuàha-nsia. 12 Vàchi
nú iá vàha voluntad xi-nda cuàha-nda,
dandu cudî ini Dios sàhà-ndà, (a cuáhà´,
ò iyuhá), vàchi según ñà-ìcúmí-ndá nduá;
có-xîcàn-yà ñà-có-ìcúmí-ndá.

13 Màdìá cunî ndundahví mii-nsiá, te
nducuica nècuàchìmà. Còó. 14 Cuisì cunî
ñà-dava dava ni coá. Vàchi vichi icúmí
mii-nsiá algu, te vàtùni chindeámà nèhivì
iá guâ necesidad xi. Daaní, na quívì coo
stná necesidad xi mii-nsiá, vàtùni chindee
stná nècuàchìmà mii-nsiá. Ducán dandu
sàà ndudava ñà-ndùá icúmí nsidaa-nda.
15 Cunaha-nsiá, divi ducán cachí stná nùù
tutu ìì ndé cachá`: "Nècuàchì nì dàtàcá
cuàhà (ñà-cuxi-ne), cónì cúyódoá nùù-né;
te nècuàchì nì dàtàcá xì iyuhu-níá, ni cónì
quìdá mánìá nùù-né".

Nansa nì quida Pablo recomendar Tito nùù nècuàchì ñuu Corinto

16 Ansivéhé Dios sàhà gracia nì quida-ya
xì Tito, vàchi iin-ni nihnú stná ini-nè
nahi yùhù, iin-ni cuní stná-nè chindee-né
mii-nsiá. 17 Ñàyùcàndùá, na ní càhìn
xì-né (ñà-nì cúhùn-nè ndé ndoó-nsiá) nì
dàndáà-nè. Te voluntad xi-ne nì sanduu
stná, vàchi cudîì gá stná ini-nè sàhà-nsiá.

18 Daaní, iá stná inga ñani-ndà icúmí
cutnahá stná xì Tito sàà. Cuàhà tnùñuhu
icúmí-nê nùù nsidaa nèhivì xí Dios ndoó
cuàhà ñuu, vàchi cuàhà gá chindéé-nê
xítìà razón ndiaha xí-yá. 19 Te divi stná-nè
nì quee-ne nombradu ñà-cutnahá-né
xì-nsí chindee stná-nè xì obra quidá-nsí
(sàhà nècuàchì ndahví). Te ¿índù chuun
quidá-nsí obra mà? Divi sàhà-ñá ni queé
más tnùñuhu xí Dios, te cundaà stná
ini nèhivì ñà-cuàhà guá cudîì ini-nsià
quida-nsia obra. 20 Ñàyùcàndùá, (cutnáhâ
stná nècuàchìmà xì-nsí) sàhà-ñá màsà
níhìndèè nèhivì cuitnùhu-ne nsiùhù sàhà
dìhùn mà, vàchi cuàhà gá nduá sànì taca.
21 Cuní-nsì quida viì-nsí nùù nsidanicuú
chuun xi-nsi, vàchi indéhe Dios. Doco nùù
stná nèhivì cuní-nsì quee viì stná mà.

22 Daaní, iá stná inga ñani-ndà
techuún-nsí cutnahá stná-nè sàà jaàn.
Cunaha-nsiá, cuàhà gá chuun sànì
sàha-nsinè, ñàyùcàndùá sànì cundaà
ini-nsì cúnsìhi ndisa ini-nè quidá-né
chuun xi mii-yá. Te vichi chicá más cudîì
ini-nè, vàchi ináhá-nê cuàhàn-nsià quida
stná-nsià cumplir vichi. 23 Ñàyùcàndùá, nú
ndàcàtnùhù nèhivì ana nduú Tito, pues
cachi-nsià xì-né ñà-divi compañeru yùhù
nduú-né; ndúì-nsì iin-ni quidá-nsí chuun
ìì xí-yá ñà-chindee-nsí mii-nsiá. Te nú ni
ndácàtnùhù stná-nè sàhà dava ga ñani-ndà
(icúmí sàà), dandu cachì-nsia ñà-ndùú-né
nècuàchì nì quida nèhivì xí Dios nombrar,
te quidá víí stná-nè nacua cuní Cristu.
24 Ñàyùcàndùá, quidañuhu-nsiá nsidaa
nècuàchìmà sàhà-ñá cundaà ini-nè mànì
ndisa-ne nùù-nsiá, te ducán cundaà stná
ini nèhivì xí-yá ndoó cuàhà inga ñuu. Te
nú ducán mànì guá quida-nsia xì-né, dandu

cunahà claru stná divi ñà-ndáà nduú nsidaa
ñà-vàha sànì cachì xì nèhivì sàhà-nsiá.

9

Ñà-ndùá dìsáhà-xí nì techuún Pablo nèhivì cùhùn ñuu Corinto quihin xi cooperación sàhà nècuàchì ndahví

1 Vichi còò necesidad cachi guè xì-nsiá
sàhà ñà-ndùá datacá-nsià sàhà nèhivì
xí Dios, 2 vàchi ináhî iá cuàhà voluntad
xi-nsia, te ducán sànì cachi stnáì xì
nècuàchì ladu Macedonia yohó. Vàchi
cudîì inì nacani xì-né nansa quidá-nsiá ladu
Acaya jaàn, dècuèndè agua sàndòó-nsiá
dispuestu chindee-nsiá, cachî xì-né.
Ñàyùcàndùá, cuàhà gá stná nècuàchì ladu
yohó sànì ndudìì stná ini-nè (cuàha-ne).
3 Doco de todos modos, cuàhìn techuín
iin ùì ñani-ndà sàà ndé ndoó-nsiá
(ñà-chindee-né) mii-nsiá datacá nsihi-nsia
ñà-ndùá cuàhàn-nsià cuàha-nsia. Dandu
cunahà claru ñà-ndácuisì nduá nì cachì
(xì nècuàchì ladu yohó), màdì tnùhu,
vàchi icúmí coo ndisa cooperación xi-nsia.
4 Vàchi cahví xì-nsiá ñà-coo listu nsidaámà,
vàchi nú sànì sàà-nsì después, te tàñáha ga
cuacatnahá, dandu cucahan núù-nsí, yùhù
xì stná nècuàchì Macedonia cutnáhâ xí.
Te mii stná-nsià, vihini cucahan núù-nsiá,
nú coá. 5 Ñàyùcàndùá, nì nacani inì,
chicá vàha càhìn xì iin ùì ñani-ndà yohó
ñà-codònùù-né sàà-nè chindee-né mii-nsiá
cuacatnahá ñà-ndùá nì cachi-nsià antes
mà. Dandísá, coo listúà, te cundua na iin
tnùmanì ndiaha nì sàhatahvì-nsiá, màdiá
nahi dìhùn nì tavà-nsí nùù-nsiá.

6 Cunî nsinuu inì-nsia palabra yohó:
nú iyuhu chihi-nda, dandu iyuhu cosecha
nachivàha-nda; doco nú chihi cuahà-ndà,
dandu cahnú coo stná cosecha xi-nda.
7 Cada iin iin-nda según cudîì ini-ndà,
ducan xiñuhu cuàhatahvì-ndà; nú có-cùní
ndisa-nda quida-nda cooperar, dandu còò
necesidad cuàha-nda; màdì fuerza nduá.
Vàchi Dios, cuàhà gá cudîì ini-yà nú
iá vàha voluntad xi-nda cuàhatahvì-ndà
iñàha. 8 Te vàtùni quida stná-yà cuàhà gra-
cia sàhà-ndà, te nìhì-ndà nsidaa ñà-ndùá
xiñuhu nùù-ndà. Ni-iñàha mà-quídá falta
nùù-ndà, dandu vàtùni quida stná-ndà nsi-
danicuú clase obra vàha. 9 Vàchi dohó cachí
stná nùù tutu ìì:

Nì dàcútâhvì nècuàchìmà cuàhà nèhivì
ndahví; cónì cùhí ini-nè biene xi-ne,
ñàyùcàndùá nicanicuahàn iá obra
xi-nemà (nùù Dios).

10 Divi Dios nduú ana sáha xi-nda
ñà-ndùá chihi-nda, xì ñà-ndùá xixí
stná-ndà. Ñàyùcàndùá, icúmí-yâ cuàha
stná-yàndó nsidaa ñà-ndùá xiñuhu sàhà-ñá
(quida-nda obra), dandu quee cuahà stná
(ñà-vàha nùù-ndà). Vàchi nahi tata
chihi-nda, ducán nduú biene xi-nda, te
nahi cosecha nduú stná obra quida-ndama.
11 Ñàyùcàndùá, nú sànì nducuahà ñà-ndùá
icúmí-ndá, dandu chicá más cui dacútâhvì
stnahá stná-ndà. Te divi sàhà tnùmanì
cuàhàn-nsì dasàn-nsímà icúmí cuàhà
nèhivì naquimanì-né Dios. 12 Vàchi na
chindéé-ndá ñanìtnaha-nda ducán, (cuàhà
gá quidá), màdì sàhà cuisì necesidad
xi-ne chindéâ; còó, vàchi cuàhà gá stná
nèhivì icúmí naquimanì ndiaha xi-yá
sàhà obra mà. 13 Vàchi nú sànì xini-nè
nansa nì chindee-nsiánè, dandu icúmí-nê
ndenihi cahnú-néyà sàhà-nsiá ñà-sànì
xini-nè ñà-ndáà ndùá, nchícùn viì-nsiá
razón ndiaha xí Cristu nacua cachí-nsià.
Te icúmí stná-nè naquimanì-néyà sàhà
ayuda nì sàha-nsianè, xì sàhà stná nsidaa
ayuda sáha-nsia ndéni nèhivì ní cui.
14 Ñàyùcàndùá, mànì gá icúmí-nê cunihnu
ini-nè sàhà-nsiá, te càcàn tàhvì stná-nè
sàhà-nsiá nùù-yá ñà-nì xini-nè cuàhà gá
gracia quidá-yá sàhà-nsiá. 15 Te vichi, ¡an-
sivéhé cahnú-yá sàhà tnùmanì ndiaha xí-yá
nì sàhatahvì-yándô, (divi Dèhemanì-yá)!
Ni mà cúí sàà-ndà naquimanì-ndàyá nacua
ndiá ìcà-ndà.

10

Nansa nì dànsínúú ini Pablo nècuàchì ñuu Corinto ñà-ìá derechu xi-ne, vàchi Jesús nduú ana nì sàha xi-né chuun ìì quidá-né

1-2 Sà-ìnáhá-nsiâ mànì ini Cristu; mà
dáná-yá. Ñàyùcàndùá, yùhù Pablo,
sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-màsà cóó ni-iin
necesidad càhàn ndeí xì-nsiá na sáì. Vàchi
cachí dava nèhivì sàhí ñà-ndùí iin nèhivì
cúchìtnu na ié cutnáhî xì-nsiá, doco na
iá xìqué, (te tiaí carta xi), dandu mà úhì
càhàn ndeí, cachí-nè. Pues ñà-ndáà nduá,
vihini nihnú inì càhàn fuertî xì dava-nsia.
Vàchi tuxí ini dava-nsia sàhà-nsí ñà-quìdá
ndevàha-nsi na quidá ndéni nèhivì ní cui
ñuhìví yohó. 3 Pues, ñà-ndáà nduá, nèhivì
ñuhìví yohó nduú-nsí, doco na cuní-nsì
cundee-nsí (nùù ñà-có-ndiàá), có-quìdá-nsí
guerra na quidá nèhivì ñuhìví yohó. 4 Iá

ndisa nahi arma xi-nsi, doco có-ndùá
arma xi ñuhìví yohó. Còó, arma ndiaha
xí Dios nduá xichúûn-nsí, te nihá ndudu
ìì xí-yá, ñàyùcàndùá vàtùni cundee-nsí
nùù nsidaa ñà-có-ndiàá iá ñuhìví yohó
mate fuerte gà-ñà. 5 Vàtùni cundee-nsí
nùù nsidaa palabra nchichí chítnùní ini
nèhivì tuxí inì-xi mii-né nduú-né mii-né,
te sadí-nè nùù (palabra cachítnùhu)
nansa cunitnàhà-ndà xì Dios. Vàtùni
cundee stná-nsì nùù-né ñà-nì sáà-nè cunini
stná-nè Cristu, te cunihnu vàha stná ini-nè
cuisì nacua cuní mii-yá. 6 Te mii-nsiá
tu, nú sàà-nsià cunini vàha ndisa-nsiayà,
dandu ndiaha gá coo. Doco nècuàchì
iin-ni có-cùní cunini (xi-yá), icúmí-nsî
cuàha-nsinè iin conseju fuerte.

7 Yùhù cuní̀ cundehè-nsiá nansa ndisa
iá chuun yohó. Nú iá iin-nsia tuxí inì-xi
nduú nèhivì xí Cristu, pues ni cúnáhá-nsiâ
ñà-stná nsiùhù nduú stná-nsì nèhivì xí-yá
nahi mii-nsiá. 8 Mate ní càhàn ndeí iyuhu
xi-nsiá na ní cachì ñà-ìá ndisa derechu
xi, doco có-cùcáhán núùí sàhámà. Vàchi
derechu mà, sàhà-ñá nacuàhandee ini-nsì
mii-nsiá nduá dìsáhà-xí nì nìhì-nsíñà nùù
Stoho-ndà Señor, màdìá sàhà-ñá quida
quini-nsi xì-nsiá. 9 Te màdì sáhà-ñá dayúhî
stná-nsì mii-nsiá tiaá-nsí carta yohó. Còó.
10 Yùhù (ináhî) cachí dava nèhivì sàhí
ñà-ndee cáhìn nùù carta xi, te fuerte pal-
abra tiaí, doco nú sà-ìé̀ nùù-né, te in-
déhe-né nùí, dandu mà finu guè, te ni
mà túha guè càhàn viì´, cachí-nè. 11 Doco
ni cúnáhá-nê ñà-divi nacua cachí-nsì nùù
carta xi-nsi na ndoó xícá-nsî, divi ducán
icúmí-nsî quida stná-nsì na sàà-nsì ndé
ndoó-nsiá.

12 Nsiùhù, ni-iyuhu có-cùní-nsì dadavá
stnahá-nsí xì nèhivì ndeníhí vàha guá xì
mii-xí, còó; vàchi tucu dahuun xíquida-ne.
Tuxí ini-nè ñà-cuisì modo xi mii-né nduú
ley chicá ndiaá, te ndeníhí vàha tnahá
iin-ne inga-nè. Ñàyùcàndùá (náhà xìcà),
nècuàchì có-cùndáà inì-xi nduú-né. 13 Doco
nsiùhù, có-nàndúcú-nsî ñà-quee tnùñuhu
xí-nsí, ni có-dàquíhvi-nsi mii-nsí nùù iin
chuun cónì sáha Dios nsiùhù. Cuisì chuun
nì nìhì-nsí nùù mii-yá nduá cáhàn-nsì
sàhà-xí. Te dècuèndè ndé ndoó-nsiá jaàn
nì sàha stná-yà nsiùhù chuun quida-nsi.
14 Ñàyùcàndùá, màdìá yáha-nsi nùù-xí ndé
nì cachi-yà xì-nsí nduá. Tucu cundua nú
màsà sáà-nsì ndé ndoó-nsiá nì cùí. Doco
còó, nècuàchì primeru nì càhàn xì-nsiá
razón ndiaha xí Cristu nduú-nsí. 15 Doco
iin chuun cónì sáha-ya nsiùhù, còó, mà
cáhàn-nsì sàhámà na ian nduá chuun
xi-nsi; còó. Doco nihnú ini-nsì quida ga-nsì
más gà chuun xi-ya ndé ndoó-nsiá jaàn
nú sànì nìhì-nsiá nì xinindisá-nsiá chicá
fuerte, doco siempre mà yáha-nsi ndé nduú
nùù-xí nì cachi Dios xì-nsí. 16 Dandu de-
spués dècuèndè stná ñuu ndoó chicá nùù-xí
cuní stná-nsì cùhùn-nsì cachitnùhu-nsi
razón ndiaha xí-yá, doco ni xi ñá-jaàn,
mà nándúcú-nsî quee tnùñuhu xí-nsí sàhà
iin chuun nì quida inga nèhivì. 17 Vàchi
nú cuní-ndà tavà-ndà tnùñuhu xí mii-nda,
dandu ni cúnáhá-ndá ñà-cuisì Stoho-ndà
Señor nduú tnùñuhu xi-nda. 18 Vàchi ¿índù
clase nèhivì icúmí ndee vàha nùù-yá? ¿A
nèhivì tavá tnùñuhu xí mii-xí? Còó, cuisì
ana cudîì ini mii-yá sàhà-xí icúmí ndee
vàha.

11

Ñà-ndùá nì cachi Pablo sàhà nèhivì dananí uun nduú apóstol nì nìhì chuun nùù Jesús

1 Vichi cuàhìn càhìn iin ratu na iin
tè-cùmánì; ñàyùcàndùá, sacúndáhví̀
nùù-nsiá ñà-quidandee inì-nsia sàhí, por
favor. 2 Vàchi yùhù, cuàhà gá nacání inì
sàhà-nsiá na ian nacání stná ini Yua-nda
Dios sàhà ndohó. Cunaha-nsiá, ducan
iá stná na ian nì ndiadi tnùhu xi iin
novia cuàhàn nandàhà. Vàchi mii-nsiá,
na iin noviá nduú-nsiá, te cuní̀ sàà-nsià
ndé iá Cristu te cundoo-nsia nùù-yá
nicanicuahàn. Doco na sáà-nsià yucán
cuní̀ cunduu-nsia (nèhivì viì ndisa) na
iin novia siempre sànì quida viì. 3 Doco
yúhí̀ xì-nsiá, còtó dàcà dìnì-nsiá, te mà
cúníhnú vàha ga ndisa inì-nsiayà. Vàchi
ducán nì cuu xi Eva sànaha, (nì tnàtuu)
còò (nduú ñà-malu), te ñà-tnùhù guá-si
nì nìhì-sí nì dàndàhví-siné. 4 Ñàyùcàndùá,
mii-nsiá, (caquin-nsià cuidadu), vàchi nú
ni sáà iin nèhivì nùù-nsiá, te càhàn-nè sàhà
inga Jesús, mà úhì candisá-nsiánè, mate
diín nduú Jesús xi nècuàchìmà, te diín nduú
Jesús nì cachi nsiùhù xì-nsiá; te (xiní-nsì)
mà úhì candisá stná-nsià yàha-nsia ndahà
inga espíritu (quida-ne), mate diín espíritu
nduá, màdì Espíritu Ìì nì nìhì-nsiá daa.
Te (xiní-nsì), mà úhì stná cunindisá-nsiá
inga palabra saa có-ndùdává xí palabra
ìì nì xinindisá-nsiá daa. 5 Doco siquiera,
yùhù, davani ndiaá stnáì xì nècuàchì tuxí

inì-xi xínduu guá apóstol ndiaha. 6 Mate
vihini mà túha güé` càhàn vií, doco ináhá
vâhi ñà-ndùá cachî. Te mii-nsiá ináhá
vâha stná-nsià ñà-divi ñà-ndáà nduájàn,
vàchi sànì xininùù-nsiá nsidaa ñà-ndùá
sànì quida-nsi.
7 Doco ¿a tuxí inì-nsia cuàchi nduá
ñà-uun-ni nì cachitnùhi xì-nsiá razón ndi-
aha xí mii-yá? Dècuèndè menos nì ndòi
sàhà-ñá cunî ni ndóo mii-nsiá xì chicá
más tnùñuhu. 8 Vàchi na ní sa-ìe jaàn
chindéî mii-nsiá, ¿índù nì quixi ñà-nìsa
itiacuì? Pues divi nùù nèhivì xí-yá ndoó
inga ñuu. Ñàyùcàndùá, yùhù quidé cuenta
na ian nì sahnìndàhvî nècuàchìmà, te
có-ndùá ducán. 9 Daaní, después na ní
quida manì dìhùn nùí, ni-iin centavu cónì
xíquèn nùù-nsiá. Còó; divi ñani-ndà nì
quixi ladu Macedonia nì taxi xi ñà-ndùá
xiñuhí mà. Te cuàhà cuidadu nì saquin vàhi
ñà-màsà quídá-nsiá ni-iin gastu sàhí, te
nicanicuahàn ducan icúmî quide. 10 Te yùhù
cachî xì-nsiá nacua chindéé Cristu yùhù
càhàn ndàì, mà nácóí cachì xì nèhivì ini-
cutu ladu Acaya xi-nsia (ñà-có-tnìí dìhùn
xí-nsiá). Còó, mà cuáhi cadi ni-iin nèhivì
nùí cachì ñà-jaàn. 11 Te, ¿índù chuun
cachî ducán? ¿A sáhà-ñá có-cùú inì
sàhà-nsiá? Còó, vàchi ináhá Dios ñà-cùú
ndisa inì sàhà-nsiá. 12 Doco iin-ni icúmî
quidé ñà-ndùá quide sàhá màsà níhìndèè
nèhivì-mà coo cuadú gà-nè, te cachi-nè da-
vani iá stná chuun xi-ne xì chuun xi nsiùhù.
13 Vàchi cunaha-nsiá, tnùhu nduá cachí-nè
ñà-nùù mii-yá nì nìhì-né chuun xi-ne. Dan-
dahví uun-ne, te dananí uun-ne nduú-né
apóstol xi Cristu. 14 Te mà úhì quida-ne
ducán, vàchi stná ñà-malu Satanás, tùha
stná-si dama-sì mii-sí nanduu-sì na iin án-
gel nchií ndiaha. 15 Ñàyùcàndùá, nècuàchì
nchícùn xì-sí, mà úhì stná dama-ne modo
xi-ne na iin nèhivì quida-xi iin chuun viì.
Doco cunaha-nsiá, icúmí-nê nìhì-né (iin
castigu) xi-ne nacua ndiá ìcà-né.

Nansa nì ndoho Pablo sàhà-ñá quidá-né chuun ìì xí Jesús

16 Vichi tucutu cachî xì-nsiá: màsà
cútúxí inì-nsia iin tè-loco nduí. Doco nú
ducán tuxí inì-nsia, dandu ni cuáha-nsia
lugar càhàn chií na iin tè-loco; vàchi stná
yùhù cudìì stná inì cachì nansa ndiaá güè`
(nacua quidá dava nèhivì ndé ndoó-nsiá).
17 Doco ñà-ndùá cuàhìn cachì xì-nsiá vichi,
có-ndùá na iin palabra (sahnú) nì nìhí
nùù Stoho-ndà Señor; cuisì na iin palabra
loco nduá, vàchi ñà-cuàhìn ndenihi vàhi
mií nduá. 18 Vàchi sànì xinì, ñà-cuàhà
guá nèhivì ndeníhí vàha xi mii-xí sàhà
ñà-ndùá quidá-né, ñàyùcàndùá yùhù stná
cuàhìn quide ducán. 19 Vàchi mii-nsiá,
ñà-cuàhà guá ináhá-nsiâ, ñàyùcàndùá
mà úhì candisá-nsiá càhàn iin tè-loco
xì-nsiá. 20 Dècuèndè candísâ stná-nsià
nú xichúûn nèhivì mii-nsiá, te ò tnií-né
ñà-ìcúmí-nsiâ, te ò dandacú ndee-né
nùù-nsiá, te ò cachíchì ini-nè mii-nsiá,
te ò caní-né nùù-nsiá; pues nsidaámà
candísâ-nsiá. 21 Doco nsiùhù, cuicahnú
gà inì-nsia sàhà-nsí, vàchi cónì quìdá-nsí
xì-nsiá ducán.
Doco nú (jaàn) ndoó guá nèhivì sáhandee
inì-xi ndeníhí vàha xi mii-xí, ádi vátùni
stná yùhù càhìn sàhà mií ducán. Cuisì
cunî cundaà inì-nsia ñà-na ian cáhàn iin
tè-loco nduá yohó. 22 Pues cachí nèhivì mà
ñà-divi raza hebreu xínduu-ne. Doco yùhù,
divi raza mà nduú stnáì. Daaní, nècuàchì
ñuu Israel nduú stná-nè cachí-nè; pues divi
ducání stná yùhù. Daaní, cachí stná-nè
ñà-Abraham nì sanduu yohòtéhè-né. Pues
ni cúnáhá-nê yohòtéhè stnáì nì sanduu
nècuàchìmà. 23 Daaní, cachí-nè ñà-divi
Cristu xinúcuáchí-nê nùù-xí. Pues divi
ducání stná yùhù. Doco chicá más chuun
xi mii-yá sànì quide nùù mii-né. Mate
na cáhàn tè-loco cáhìn, doco ducán cachî,
más gà nì quide nùù mii-né. Chicá cuàhà
nì ñàhnì cuìî. Te chicá cuàhà nì sandiadì
nùù mii-né. Cuàhà gá xichi sà-ìé` ñà-cuì
nì cùí. 24 Ùhùn xichi nì casahnì cuìí tè-raza
Judea yùhù xì chirrión, 39 golpe nì nìhí
iin iin xichi. 25 Te ùnì xichi nì ñàhnì cuìí
stnáì xì vara, te iin xichi nì caniyuu-té yùhù
sàhà-ñá cuì. Te ùnì xichi nì càhà stná barcu
ndé cuàhìn, ñàyùcàndùá iin ndui xì iin ñuú
nì xìque mahì tècuìí mar. 26 Cuàhà gá sànì
xìcanui. Dava yùte, ndé cùúnàhî nì yàhi.
Te dava xichi ndiatú tècuìhnà yùhù yàhi.
Dècuèndè stná nèhivì raza mií, cuní stná-nè
quida quini-ne xì´, mii-né xì stná nècuàchì
inga ñuu. Cuàhà gá peligru yáhi na xicánúí
ñuu nahnú, te ò yucù dàná, ò mar. Te
peligru nduú stná na ié` mahì nèhivì dananí
uun nchícùn xì mii-yá. 27 Cunaha-nsiá, yáha
ga ùhì chuun quidé, vàchi cuàhà vida yáhi
xicánúí. Có-quîdì, xíhì doco, xíhì tècuìí; te
nú coámà, quidándéé inì, mate xíhì vìxin
ñà-còò sícoto vàha xi.
28 Pues, ñà-jaàn nduá yáhi, te iá gà más
ñà-cónì càchî xì-nsiá. Daaní, nsìquívì

cuàhà gá nacání stná inì sàhà nèhivì xí Dios
ndoó iin iin ñuu. [29] Vàchi nú débil iá anima
iin ñani-ndà, dandu stná yùhù, na ian débil
iá stnáì; te nú sànì tùcù iin-ne nì quida
nèhivì, dandu stná yùhù ndohó stnáì.

[30] Ñàyùcàndùá, nú ndisa iá necesidad
ndenihi vàha mií, dandu chicá vàha nacani
xì-nsiá ñà-cuàhà guá vida yáhi, te dando-
hámà yùhù. [31] Cunaha-nsiá, ñà-ndácuisì
nduú nsidaa ñà-ndùá cachî̀ xì-nsiá yohó,
te ináhá stná mii-yá ana cahvi Stoho-ndà
Jesucristu, divi Yuamánì-yá, ansivéhé-yâ
nicanicuahàn.

[32] Na ní sa-ìe ñuu Damasco, iá stná
iin gobernador xinúcuáchí nùù rey Aretas
yucán, te divi-tè nì dàndàcú-te cundiaa sol-
dadu yehè ñuu mà ñà-cùní-te tnii-tè yùhù.
[33] Doco (nì nani) nama ndiadí ñuu mà ndé
iá iin ventana tii, te nì sàcùnacaì iin ìcà
sìcàté, te nì dànùú nèhivì yùhù (inga ladu),
te ducán nì nìhí nì càcui nùù gobernador
mà.

12

Nansa nì dàcùní Dios Pablo iñàha, te nì xini-nè cuàhà ñà-ndiaha

[1] Yùhù ináhî còò ni-iñàha nìhìndèè-ndà
nú ndeníhí vàha-nda mii-nda, doco cuàhìn
quide seguir. Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá
sàhà ñà-ndùá dacuní Dios ndohó, vàchi
cuàhà gá ñà-ndiaha xiní nèhivì dava xi-
chi. [2] Yùhù ináhî iin tiàa xiníndísá-xí
Cristu, te sàcuàhàn-ndà iin ùxìn cùmì cuìà
nì ndiachi-né dècuèndè ansivi ùnì (chicá
dìquì-xí). Có-ìnáhî a ní sàhàn-nè yucán
xì na iá iquìcúñú-nè, te ò cuisì anima-nè,
sólo Dios ináhá. [3-4] Doco yùhù, ináhî
nècuàchìmà, te nì ndiachi-né nì sàhàn-nè
ndè (iin lugar ndiaha) nani paraíso, mate
có-ìnáhî a ní ndiachi stná iquìcúñú-nè nì
sàhàn, te ò mii-ní anima-nè, cuisì Dios in-
áhá. Te ndè lugar yucán nì inini-ne palabra
yáha ga ndiaha. Doco còò stná permisu
cachi-ndà palabra mà xì nèhivì. [5-6] Pues
iin nècuàchì nì xini ñà-jaàn, vihini taví
tnùñuhu xí-né sàhà ñà-jaàn, vàchi màdì
tnúhu nduá, te ni màdì palabra cumánì
cundua nú ni cachî̀ ducán nì cùí, (vàchi cu-
naha-nsiá, yùhù nduú nècuàchìmà). Doco
còò, mà cáchî̀ ñà-jaàn. Cuisì nacání xì-nsiá
ñà-ndùí iin nèhivì ùún, te ndohó stnáì,
còtó cutuxi ini nèhivì cuàhà gá ndiaî̀, mate
tàñáha ga cuni-nè nansa ndisa quidé, te
ò tàña´ha ga cunitnùhu-ne nansa ndisa iá
modo xi.

[7] Cunaha-nsiá, ñà-ndiaha guá iá ñà-ndùá
nì xinì ansivi daa, ñàyùcàndùá nì sàha Dios
yùhù iin (ñà-dàndòhò-xí na ian) ihí iin
iñù cahnú ìqué. Ducán (sáha-ya permisu)
quida ñà-malu xì´ sàhà-ñá màsà ndéníhí
vàha güé̀ mií. [8] Mate ùnì xichi nì xìcàn
tàhví nùù-yá áma dácûxíó-yáñà, [9] doco
dohó nì cachi-yà xì´: "Cunaha-ní, vàtùni
sàà gracia xi nùù-ní. Vàchi nú cuítâ-nî,
dandu chicá ndiaha icúmî chindeí mii-ní",
nì cachi-yà. Ñàyùcàndùá, vichi cudîì inì nú
cuítề, vàchi nú ducán, dandu chicá más
icúmî nìhìtáhvì´ ndudu ìì xí Cristu. [10] Sàhà
ñà-jaàn, cudîì inì nú còò fuerzî̀, te ò cánàhá
nèhivì xì´, te ò yáha ndahvî̀, te ò taxi néhivì
yùhù, te ò yáhi cuàhà vida sàhà mii-yá,
vàchi nú (cuàhà gá ndohí), te còò fuerzî̀,
dandu chicá cuàhà icúmî nìhìtáhvì´ ndudu
ìì xí-yá.

Ndíà dìsáhà-xí nì nacani guá ini Pablo sàhà nèhivì xí Dios ñuu Corinto

[11] Cunaha-nsiá, na ní ndenihi vàha güé̀
mií xì palabra jaàn, na iin palabra cachí
iin tè-cùmánì nì sandua. Doco fuerza nì
cachì ducán sàhà ñà-ndùá (cachí) mii-nsiá
sàhí. Vàchi mii-nsiá nduú ana ndiá ìcà tavà
xì tnùñuhu xí nì cùí. Mate ni cachí-ndà
còò ni-iñàha ndiaî̀, doco siquiera dava-ni
ndiaî̀ xì nèhivì cachí guâ xì-nsiá nduú-né
apóstol xi mii-yá. [12] Vàchi na ní sa-ìe xì-nsiá,
cuàhà gá milagru fuerte nìsa quide. Cuàhà
gá iñàha ñà-ndulocó nèhivì nì quide, te
cuàhà gá nì quidandee stná inì (na ní xinì
cuàhà vida). Ñàyùcàndùá, sàhà nsidaámà
vàtùni cundaà inì-nsia divi ana nì techuún
mii-yá nduí. [13] Nacua siempre quidé xì
nèhivì xí Dios inga ñuu, divi ducán nìsa
quida stnáì xì mii-nsiá. Cuisì imindaa
iñàha cónì ndúdává, divi ñà-cónì tnìí dìhùn
xí-nsiá. Te nú cuàchi nduájàn, dandu
sacúndáhvî̀ nùù-nsiá ñà-cuicahnú ini-nsià
sàhí, por favor.

[14] Vichi sà-ìé̀ ñà-sàì ndé ndoó-nsiá inga
tu, te vichi cundua ùnì xichi. Doco
ni-iñàha mà cáquìn nùù-nsiá, vàchi màdì
ñà-ìcúmí-nsiâ nduá cuú inì sàhà-xí, còó;
mii-nsiá cuú inì sàhà-xí. Vàchi (nahi
dèhi xínduu-nsia, te) có-quìdá tocar iin
dèhe dacáyà biene ndutahvì yuadíhâ. Còó,
yuadíhâ quidá tocar dandútâhvì xì biene
xi nùù miá. [15] Ñàyùcàndùá, dispuestu ié̀
quide ndéni gastu nì cui sàhà ñà-vàha xi

anima-nsià, dècuèndè vida xi cuàha stnáì
nú iá necesidad. Doco ñà-ndùá xinî, mate
ducán chicá más cuú inì sàhà-nsiá, doco
chicá menos cuú ini mii-nsiá sàhí.
16 Dava stná nèhivì, cachí-nè sàhí ñà-ndáà
nduá, cónì tnìí dìhùn xí-nsiá, doco
ñà-cuàhà guá maña icúmî, ñàyùcàndùá,
inga modo nì sahnìndahvî mii-nsiá,
cachí-nè. 17 Doco ¿a ní sahnìndahví ndise
mii-nsiá na ní techuín nèhivì nì sàà
nùù-nsiá? (Còó.) Te ¿a ní candiaa-nè
dìhùn xí-nsiá? (Còó.) 18 Nì sacundahvî
nùù Tito (ñà-cùhùn-nè) ndé ndoó-nsiá,
teayùcàndùá cutnáhâ-né xì inga ñani-ndà
nì sàà. Doco ¿a ndísá nì sahnìndahví-nè
mii-nsía? (Còó.) Amádi iin-ni nì quida
stná-nè nahi yùhù, vàchi iin-ni nihnú stná
ini-nè nahi yùhù.
19 Vihini tuxí inì-nsia cuisì cáhìn ducán
sàhà-ñá ndòo vàha tu-nsi xì-nsiá. Doco
còó. Indéhe Dios, ináhá-yâ nansa cachî,
te ndácùcahan stnáì Cristu. Cuisì sàhà
ñà-nacuàhandee inì mii-nsiá, ñàyùcàndùá
tiaí nsidaa ñà-yòhó, ñani mànì. 20 Doco
yúhî sàhà-nsiá còtó sàì yucán, te mà
cúdîì gá inì sàhà ñà-ndùá quidá-nsiá, te ò
mii-nsiá, mà ndóo stná inì-nsia sàhí. Ndisa,
yúhî sàhà-nsiá, còtó sàì, te ndoó-nsiá
náâ tnahá-nsiá, cúmbìdia inì-nsia, dacuídà
stnahá inì-nsia, te ò ndeníhí ndiaha gá-nsià
mii-nsiá, te ò dandahví tnahá-nsiá, te
xítnùhu tnahá-nsiá, te ò cucuádû-nsià,
có-xìcánúú víi gá-nsià. 21 Ndisa, yúhî, còtó
sàà tui, te ndòo cahin nùù Dios. Nacání
gá inì ñà-vihini cundoo nècuàchì nì quida
cuàchi sà-ìá quìvì, te tàñáha ga naxicocuîn
ini-nè sàhà-ñá. Ndisa icúmî coi tnùnsí ini
sàhà-né nú tàñáha ga cuu-ne arrepentir
sàhà cuàchi nì quida-ne, a sea nì càhàn-nè
xì ana cónì nándàhà xì-né, te ò iá viciu
xi-ne, te ò ní quida-ne inga ñà-sìquini.

13

Nansa nì cachi Pablo na ní dàxínu-ne carta yohó, cuidadu ni cúndóó-ndá màsà quídá nde-vàha-nda, cachí-nè

1 Vichi cunduu ùnì xichi sáì ndé
ndoó-nsiá. Te nú sànì sàì, (te quesáhá-ndá
ndatnúhú-ndá sàhà ana có-quìdá víi),
dandu fuerza nduá cundoo ùì ò ùnì testigu,
dandu cundaà ini-ndà índù ñà-ndùú
ñà-ndácuisì. 2 Te vichi iá stná ñà-ndùá
cunî cachì xì nsidaa nèhivì nì xida cuàchi
antes, te ni cúníní stná nsidaa gá-nsià,
vàchi nacua nì cachì na ní sàhìn visita ùì
mà, ducán cachí stnáì vichi mate xica ié`;
nú ni sáì, mà dácâcui ni-iin nèhivì (xiñuhu
conseju). 3 Ducán icúmî quide, vàchi
xícàn-nsià iin seña cundaà inì-nsia, a ndísá
divi Cristu nì sàha xí derechu ñà-càhìn
xì-nsiá ducán, á coó. Cunaha-nsiá, màdì
débil iá mii-yá ana dàndàcù-xì nùù-ndà,
còó; quidá-yá poder xi-ya nùù-ndà. 4 Mate
na ian débil nì ìa-ya na ní chituu-tèyá
nchìca cruz, doco vichi, còó. Itiácú-yà vichi
sàhà poder xi ndudu ìì xí Dios. Ñàyùcàndùá,
stná nsiùhù, mate còò stná fuerza xi-nsi
nahi Cristu daa, doco sàhà poder xi-ya
icúmí-nsî cutiacu gà-nsì ñà-chindee-nsí
mii-nsiá.
5 Nacani vàha inì-nsia, a xiníndísâ
ndisa-nsia mii-yá, á coó. Cundehè
váha-nsia anima-nsià. Xiñuhu cuàha-nsia
cuenta ñà-ìnácáá Jesucristu ini anima-nsià.
Doco te nú còò-yá, dandísá, có-ndùú-nsiá
nèhivì sànì natùi nùù-yá. 6 Doco cahnú gà
Dios vàtùni cundaà inì-nsia sàhà nsiùhù
ñà-ndùú-nsí nècuàchì sànì natùi nùù-yá.
7 Te vichi xícàn tàhvì-nsí nùù-yá sàhà-nsiá
ñà-màsà quídá-nsiá ni-iin falta. Doco
có-càchí-nsì ducán sàhà ñà-cutuxi ini-nsià
vàha ga nsiùhù. Cuisì cuní-nsì quida-nsia
ñà-ìá viì, mate vihini mà sáà-nsià cundaà
vàha inì-nsia ñà-sànì natùi stná-nsì nùù-yá.
8 Doco nú ñà-ndácuisì nduú palabra
chináhá-nsì, dandu mà cúí cadi nèhivì nùá,
cuisìá cui quidañuhu-néà, te dacuítià-nèà.
9 Te nsiùhù, mate nduú-nsí nahi nèhivì
còò ni-iñàha-xi, doco cudîì ini-nsì sàhámà;
cuisìá cuní-nsì ñà-cucumi-nsiá iin fe fuerte.
Te iin-ni icúmí-nsî càcàn tàhvì gá-nsì
nùù-yá sàhà-nsiá ndè cachi sàà-nsia nduhìì
dahuun inì-nsia.
10 Cunaha-nsiá, cuàhìn dasáì carta yohó
nùù-nsiá na tañáha ga sàì nàcòtì-nsià,
còtó sàì, te icúmî dandacú ndeí nùù-nsiá.
Vàchi ñà-ndáà nduá, iá derechu xi sànì
nìhí nùù Stoho-ndà Señor, doco cuisì sàhà
ñá-nacuàhandee inì mii-nsiá nduájàn, màdì
sàhà-ñá quida quini xì-nsiá.
11 Vichi, ni yáha vàha nsidaa-nsiá,
ñánì. Quida-nsia lucha quida viì-nsiá
nicanicuahàn. Te màsà cúhúún inì-nsia.
Iin-ni ni cúníhnú stná ini nsidaa-nsiá,
te cundoo manì-nsiá, dandu icúmí Dios
cutnahá ndisa-ya xì-nsiá. (Ansivéhé-yâ),
cuú ini-yà sàhà-ndà, te danácòo dadí
ndiaha-yá ini-ndà.
12 Nacasàhú stnahá víi-nsiá ñà-xínduu-nsia
nèhivì ìì xí-yá. 13 Te nsidaa stná nèhivì xí-yá

ndoó yohó, cásàhú stná-nè xì-nsiá.

[14] Vichi ni cúcúmí-nsiâ cuàhà gracia xi Stoho-ndà Jesucristu. Te ni sáà stná-nsià cundaà inì-nsia ñà-cuàhà guá cuú ini Yua-nda Dios sàhà-ndà. Te nicanicuahàn ni cútnáhâ stná Espíritu Ìì xí-yá xì nsidaa-nsiá. Amén.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ladu Galacia

1 Yùhù nduí Pablo, iin ana nì nìhì chuun
ìì nùù Jesucristu xì nùù ana nì dànátiácú
xì-yá, divi Yua-nda Dios. Màdì nùù nèhivì
nì níhì´ chuun ma. Còó, màdì nèhivì ùún
nduú ana nì sáha xí-ñà.
2 Yùhù xì nsidaa nèhivì xí-yá cutnáhâ
xí yohó, cásàhú-nsì xì nsidaa mii-nsiá
nècuàchì ladu Galacia natácá cahvi xi-yá.
3 Ni cúcúmí cuáhà-nsiá gracia nùù
Yua-nda Dios xì stná Stoho-ndà Jesucristu.
Te ni cúndóó cueé-nsià quida-ya. 4 Pues divi
Jesucristu nduú ana nì sàha nì xìhì sàhà
cuàchi-nda sàhà-ñá càcu-nda nùù nsidaa
ñà-có-ìá viì iá ñuhìví yohó, vàchi ñà-jaàn
nduá nì chitnùní ini Yua-nda Dios coo,
5 ansivéhé cahnú-yá nicanicuahàn. Amén.

Còò cá inga palabra ìì cunchicùn-ndà, te càcu-nda, cuisí-ní palabra ìì xí Jesús

6 Cunaha-nsiá, cuàhà gá ndulóquî
ñà-yàchì guá sànì nacoo-nsia ichì víi mii-yá
ana nì cana xi-nda sàhà gracia xi-ya. Vàchi
inga palabra sànchícùn-nsia vichi. Vàha
palabra mà cahan-nsiá, 7 doco còó, mà
sáà ndudava xi ñà-ndùú palabra vàha
ndisa xi mii-yá. (Cunaha-nsiá, náhà xìcà)
jaàn ndoó dava nèhivì cuní dacà xì-nsiá,
cuní-nè dama-ne ñà-ndùú razón ndiaha
xí Cristu. 8 Doco nú có-ndùdává palabra
xi-ne mà xì palabra nì cachitnùhu nsiùhù
xì-nsiá daa, dandu ni sáà nècuàchìmà
ndañuhu-né ndè andea chicá vàha, mate
ángel nì quixi ansivi nduú-né; te ò stná
nsiùhù, nú có-ndùdává gá palabra cachí-nsì
vichi xi ñà-primeru, dandu ni sáà stná-nsì
ndañuhu-nsí chicá vàha. 9 Tucutu cachî
xì-nsiá nacua sànì cachì xì-nsiá antes,
ndéni nèhivì ní cui ni cáhàn xì-nsiá
iin palabra tucu iá, te có-ndùá palabra
nì xinindisá-nsiá daa, pues ni sáà-nè
ndañuhu-né andea chicá vàha. 10 Ducán
cachî, doco màdì sàhà-ñá cunî ndòo vàhi
xì nèhivì ñuhìví nduá. Còó. Dios nduú ana
cunî cudìì inì-xi sàhí, vàchi nú nèhivì-ní,
dandísá mà cúí cunduu guè iin nècuàchì
xinúcuáchí nùù Cristu.

Nansa nì nìhì Pablo chuun ìì nùù Jesucristu

11 Cunaha-nsiá, màdì nèhivì ùún nì
náchúhún tnahá xi palabra ndiaha nì
cachitnùhi (xì-nsiá), ñánì. 12 Màdì nèhivì
ñuhìví yohó nì nácání xí palabra mà xì´.
Cónì dàcuàhíà nùù nèhivì ùún. Còó,
divi Jesucristu nduú ana nì dàtnúù xì
sàxìnítnùnî sàhá mà.
13 Mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâ nansa nìsa
quide antes na ní sanchicuìn religión xi
nècuàchì raza-nsì Judea, yáha ga nìsa
quida quini xì nèhivì natácá cahvi xi
Dios, vàchi nìsa cunì dandáñúhî nsidaa
nècuàchìmà nì cùí. 14 Te yàchì nì quee stná
cuàhà fama xi nùù nèhivì religión xi-nsi,
te menos nì ndòo nsidaa nècuàchì dava
ga nùí, vàchi chicá ndee nì sanchicuìn
estilu xi xìì-nsí. 15 Doco Dios, sàhà
ñà-sànì nacàxin-ya yùhù ndè na táñâha
ga tùinuì´ ñuhìví, ñàyùcàndùá nì quida-ya
gracia sàhí, te nì cana-ya yùhù, vàchi
ducán nì chitnùní ini-yà 16-17 ñà-cuninùí
Dèhemanì-yá, dandu después (cùhìn
cacanui) cachitnùhi xì nèhivì nsidaa ñuu
(ñà-ndiaha guá) Dèhemanì-yá. Daaní, na
ní nsihi nì xinì mii-yá, dandu yàchì nì
sàhìn ladu Arabia. Cónì sáhìn ndatnuhí
xì nèhivì ñuhìví yohó, ni cónì sáhàn stnáì
ñuu Jerusalén ndé ndoó nècuàchì apóstol
mate dihna-ne nì nìhì-né chuun ìì xí-yá,
dandu yùhù. Còó, dihna ladu Arabia nì
sàhìn, dandu nì ndixi tui ñuu Damasco.
18 Daaní, nì yàha ùnì cuià, dandísá nì sàhìn
ñuu Jerusalén, te nì xinitnàhí xì Pedro. Te
yucán nì ìe sàhùn quìvì nì sacutnahí xì
nècuàchìmà. 19 Doco nècuàchì xínduu apóstol dava ga, còó, cónì xìnî-nè, cuisì-ní ñani
Stoho-ndà Señor nani Jacobo nì xinì. 20 Te
cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndùá tiaí nùù-nsiá
yohó, ñà-ndácuisì nduá, vàchi ináhá Dios.
21 Daaní, después, màndixi nì nsiaa
tui ladu Siria, te después nì nsiaa stnáì
ladu Cilicia. 22 Doco nèhivì cahvi xi
Cristu ndoó ladu Judea, cónì sáà-nè
cunitnàhá-né xì´, 23 cuisì-ní nì xinitnùhu-ne
ñà-có-quìdá quini guè xì-né. Antes nìsa
cunì dandáñúhî nècuàchìmà sàhà-ñá
xiníndísâ-né mii-yá, doco vichi xicánúú
stnáì cachítnùhi xì nèhivì nansa cunindisá
stná-nèyà. Pues divi palabra jaàn nduá nì
xinitnùhu nècuàchìmà sàhí, 24 te cuàhà gá
nì naquimanì-né Dios sàhámà.

2

Ñà-ndùá nì cacachi dava ga nècuàchì apóstol na ní nataca-nè xì Pablo ñuu Jerusalén, te nì ndatnuhu-né

1 Daaní, nì yàha ùxìn cùmì cuìà, dandu
nì sàhàn tui ñuu Jerusalén, cutnáhâ stnáì
xì Bernabé, te ndacá stnáì Tito. 2 Vàchi
nì dàtnúù Dios ini anímè ñà-ìcúmî cùhìn,
ñàyùcàndùá nì sàhìn ñuu mà. Te na
ní sàì yucán, dandu nì nataca cuaán-nsí,
yùhù xì nèhivì idónuu, te nì ndatnuhí
xì-né nì dàtúi nùù-né nansa ndisa iá pal-
abra ìì cachítnùhi xì nèhivì inga ñuu.
Ducán nì quide sàhá màsà ndóo uun nsi-
daa chuun cuàhìn quide, ni màsà ndóo
uun stná nsidaa ñà-ndùá sànì quide antes.
3 Doco còó, cónì càchí-nè (iá ñà-quìdámánì
gá). Ni cónì càchí stná-nè icúmí màcù-
tuu stná seña xi Dios ìcà compañeruì
Tito, mate nècuàchì inga raza nduú-né.
4 Ñà-ndáà nduá, yucán nì sandoo stná dava
nèhivì (cachí ñà-fuerza màcùtuu seña mà),
doco nèhivì nì tnàtuu dèhé uun ndé nat-
aca-nsì nì sanduu-ne, có-ndùú ndisa-ne
nèhivì xí Yua-nda Dios, vàchi maña uun
nì quida-ne, cuisì-ní cuní-nè cuitnùhu-ne
nansa quida-nda ñà-có-nchîcùn gà-ndà ley
xi mii-né sàhà-ñá libre ndoo-nda nì quida
Jesucristu. Doco vichi cuní-nè natenchicùn
tu-nda ley xi-ne. 5 Doco nsiùhù, còó,
ni-iyuhu cónì cándísâ-nsí palabra xi-ne,
vàchi cuní-nsì ñà-iin-ni cucumi î-nsiá pal-
abra ndàcuisì xí-yá nacua cachí razón ndi-
aha xí-yá.

6 (Nacua sànì cachì), yucán nì ndatnuhí
xì nècuàchì cachí chicá idónuu. Doco nùù
yùhù, có-quìdámà a xínduu-ne nècuàchì
iá fama xi, ò á coó, vàchi iin-ni indéhe
Dios nsidanicuu-nda. Pues, cunaha-nsiá,
cónì dàndàcú nècuàchìmà nùí ñà-dami
ñà-ndùá quidé. 7 Còó, vàchi nì cundaà
ini-nè ñà-yùhù quidá tocar cacanui mahì
nèhivì cuàhà raza (cachitnùhi palabra ìì);
doco Pedro, còó, cuisì nèhivì raza-nsì Judea
cachitnùhu xi-né palabra mà. 8 Te mate
ducán nduá, doco imindaa mii-yá nduú ana
chindéé xí ndúì-nsì. Mahì nèhivì raza Judea
xicánúú Pedro quidá-né chuun ìì xí-yá, te
yùhù, mahì nèhivì inga raza xicánúí, doco
iin-ni chindéé-yâ ndúì-nsì. 9 Ñàyùcàndùá,
nì sàà nècuàchì idónuu ma nì cundaà ini-nè
nansa iá chuun ìì sànì nìhìtáhvì´. Te
sàhámà nì tnii ndahà tnàhá-né xì´, xì stná
Bernabé. Cunaha-nsiá, Jacobo xì Pedro xì
Juan nì sanduu nècuàchì idónuu ma, te nì
cachi-nè xì-nsí ñà-iin-ni chuun nduá quidá
nsidaa-nsí, cuisìá nùù nèhivì inga raza ni
cúhùn nsiùhù, te mii-né, nèhivì raza Judea
càhàn xì-né, nì cachi-nè. 10 Cuisì-ní (inga
palabra gà) nì cachi stná-nè xì-nsí, divi
ñà-màsà nándodó-nsí chindee-nsí nèhivì
ndahví (ndoó ladu xi-ne). Ñàyùcàndùá,
yùhù siempre ñà-jaàn nduá nacání inì
quide.

Nansa nì cachi Pablo xì Pedro na ní ìa-ne ñuu Antioquía, nì sàha-ne nècuàchìmà iin conseju

11 Doco después, na ní quesaa Pedro ñuu
Antioquía, dandu nì càhìn xì-né, nì indehè
váhi nùù-né, te nì chinahí-nè, vàchi cónì
quìdá víi-né yucán. 12 Vàchi na táñâha
ga quesaa nècuàchì ñuu-nsì vàxi cuenta
xi Jacobo, dandu nì saxixi tàcá-nè xì nsi-
daa nècuàchì inga raza yucán. Doco na
sánì caquesaa nècuàchì inga mà, dandu
nì naxicocuîn ini-nè, cónì xìxí gá-nè xì
nècuàchì inga raza mà, vàchi yúhî-nè cuit-
nùhu nècuàchì raza-nsì Judea. 13 Dandu
después, nsidaa gá stná nècuàchì raza-nsì
ndoó yucán, cónì quìdá víi stná-nè, (vàchi
nì quecuaán stná-nè), mate ináhá-nê nansa
ndiá ìcà-né quida-ne; ndè stná Bernabé nì
quida stná-nè ducán. 14 Doco yùhù, na ní
xinì có-xîquida viì-né nacua cachí palabra
ndàcuisì xí razón ndiaha, dandu nì cachì
xì Pedro, te iníní nsidaa nèhivì yucán; nì
cachì: “Mii-ní, iin nècuàchì raza-ndà Judea
nduú stná-ní, doco vichi (sàquìdà-ní nahi
nèhivì inga ñuu), có-chîvàha gà-ní estilu xi
raza-ndà, vàchi vichi sàquìdà-ndà na quidá
nèhivì inga raza. Ñàyùcàndùá, ¿índù chuun
sànì quida stná-ní na ian cuní-nî ñà-fuerza
chivàha stná nècuàchì inga raza mà estilu
xi raza-ndà?” (nì cachì xì-né).

Nansa icúmí nècuàchì raza Judea quida-ne sàhà-ñá càcu-ne, divi icúmí stná-nè cunindisá-né mii-yá

15 Nsiùhù nècuàchì raza Judea,
có-ndùú-nsí nècuàchì cuàchi nahi nècuàchì
inga raza (cahan-nsí). 16 Doco ináhá
vâha-nsi còò ni-iin ndee vàha nùù Dios
sàhà-ñá chívàha uun-ne ley sànaha. Còó,
cuisì-ní nú ni cúníhnú vàha ini-ndà mii
Jesucristu, dandísá càcu-nda, ináhá-ndá.
Ñàyùcàndùá, divi ñà-jaàn nduá quidá-nsí,
vàchi ináhá-nsî cuisì ñà-cunihnu vàha
ini-ndà mii-yá ndiaá, te ducán ndee
vàha-nda nùù-yá, màdìá chivàha-nda ley
sànaha ma, vàchi sàhà ley mà, mà sáà ni-iin
nèhivì ndee vàha-ne nùù-yá. 17 Doco nú
micúisi sàhà Cristu cuní nsiùhù nècuàchì
raza Judea ndee vàha-nsi nùù (Yua-nda)
Dios, dandu ñà-yùcán queá ñà-ndùú

stná-nsì nèhivì cuáchi (nahi nèhivì dava ga). Doco te nú ducán nèhivì cuáchi nduú stná-nsì, dandu ¿a sáhà ñá-nchîcùn-nsì Cristu nduájàn? Còó, ni loho có-ndùá ducán. [18] Doco nú iladú sànì nacoo canúú-ndá iñàha (nahi ley sànaha ma), te tucutu cuní-ndà natenchicùn-ndàñá, dandísá nsidá cuàchi-nda, doco cuisì mii-nda quidá xi mii-nda ducán. [19] Yùhù, sàhà-ñá (fuerte guá castigu) xi ley mà, nì sàì nì quide cuenta na ian sànì xìhì nì quidamà; doco vichi sànì natiacu stnáì, te sà-ìtiácúì nùù Dios. [20] Vàchi quidé cuenta na ian nì cutnahí xì Dèhemanì-yá Cristu na ní sàcùtuu-ya nchìca cruz. Doco vichi, sà-ìtiácúì, vàchi inì anímè itiácú mii-yá, màdì ndisa yùhù. Mate ñuhìví yohó iè`, te iá iquìcúñúì, doco cuisì sàhà ñà-nìhnú vàha inì mii-yá, ñàyùcàndùá itiácúì vichi. Cahví xì-yá, vàchi cuú íní-yà sàhí, te nì sàha-ya nì xìhì-yà sàhí. [21] Ñàyùcàndùá, yùhù cachî, mà váha nacoo-nda gracia xi Dios iladu; (doco divi ducán quea) nú sàhà ley sànaha ma sànì ndee vàha-nda nùù-yá nì cùí, vàchi nú ducán, dandu uun-ni nduá nì xìhì Cristu.

3

Cuisì sàhà fe xi-nda cui ndee vàha-nda nùù Dios, màdì sàhà-ñá chivàha-nda ley sànaha

[1] ¡Ndahví mii-nsiá nècuàchì Galacia! vàchi có-nìhnú víi gá inì-nsia vichi. ¿Índù chuun nì sàha-nsia nì dàndàhví nèhivì mii-nsiá, te vichi có-nchîcùn gà-nsià palabra ndàcuisì xí-yá, mate claru sànì cachitnùhi xì-nsiá sàhà Jesucristu, nansa nì xìhì-yà nchìca cruz? [2] Pues vichi cunî cachi-nsià xì´: ¿ndíà nduá nì quida-nsia, te nì nìhì-nsiá Espíritu Ìì xí Dios? ¿A ní chivàha-nsia iin ley sànaha? (Còó), cuisì ñà-nì inini-nsia palabra ìì, te nì xinindisá-nsiá, ñàyùcàndùá nì nìhì-nsiá Espíritu Ìì. [3] Ñàyùcàndùá, ¿índù chuun có-sàà-nsià cundaà inì-nsia? (Sà-ìnáhá-nsiâ) ñà-divi Espíritu Ìì nduú ana nì chindee xi-nsiá na ní quesaha-nsiá xicá-nsiá ichì Dios. Te vichi ¿a tuxí inì-nsia ñà-micuísi-nsiá cuàhàn-nsià daxínu-nsia (salvación xi-nsia)? [4] Cuàhà gá sànì ndoho-nsia (sàhà Jesús), te ¿a icúmí ndòo uun stná nsidaámà? Cahnú gà Dios ñà-màsà ndóo uan. [5] Daaní, jaàn iá stná iin ana dàníhìtáhvì xì-nsiá ñà-chindee Espíritu Ìì mii-nsiá, te quidá stná-nè milagru ndiaha. Doco ¿a sàhà ñà-nchícùn-nè ley sànaha nduá quidá-néàmà? Còó, cuisì sàhà ñà-xìníndísâ-né mii-yá.

[6] Pues, divi ñà-jaàn nduá nì quida stná Abraham sànaha, nì xinindisá-né Dios, te ñà-yùcán nì ndee vàha-ne nùù-yá. [7] Sàhà ñà-jaàn vàtùni cundaà ini-ndà sàhà nsidaa nècuàchì sà-ìcúmí xí fe ñà-nahi descendencia xi Abraham xínduu stná-nè. [8] Vàchi nùù tutu ìì nì tiaa sànaha nì cachitnùhu Dios nansa icúmí nèhivì vichi ndee vàha-ne nùù-yá sàhà cuisì-ñá xinindísâ-né mii-yá, mate nèhivì ndéni raza nì cui ni cúndúú-né. Ñàyùcàndùá, nì cachitnùhu-ya xì Abraham iin ñà-vàha, cachí-yà: "Sàhà mii-ní icúmí nèhivì nsidaa ñuu nìhìtáhvì-né cuàhà gá ñà-ndiaha îì". [9] Ñàyùcàndùá, vàtùni cundaà ini-ndà, nú xinindísâ stná-ndàyá, dandu cundiatú stná anima-ndà na ian nì cundiatú Abraham sànaha na ní xinindisá-né mii-yá. [10] Doco nú cuisì cuní-ndà cundoo-nda sujetu nùù ley sànaha, dandu iin-ni icúmí stná-ndà nìhì-ndà castigu cachí ley mà, vàchi dohó cachá`: "Nèhivì có-quìdá ndisa nsidaa ñà-ndùá cachí tutu yohó, tàhvì chíhán-né", cachá`. [11] Sàhámà náhà claru, mà sáà iin nèhivì ndee vàha-ne nùù Dios sàhà-ñá nchícùn-nè ley mà, vàchi cachí stná tutu ìì mà: "Nèhivì xinindísá-xí-yâ, te ndeé vàha-ne nùù-yá, divi cucumi xi vida ndiaha". [12] Doco ley sànaha ma, màdì fe nduá xícàn cucumi-nda. Còó, vàchi cachá`: "Cuisì nú ni quidá ndisa-nda cumplir nsidaa ñà-ndùá cachá`, dandu nìhì-ndà cutiacu ndiaha-nda".

[13] Doco ndohó, sànì xidahan Cristu-ndó nùù chihan cachí ley mà, vàchi mii-yá, cuenta xi-nda nì ndoho-ya castigu sàhà chihan ma nacua cachí nùù tutu ìì: "Tàhvì chíhán nsidaa ana itácáá nùù iin yutnù", (cachí Dios). [14] Pues divi ducán nì cuu xi Jesucristu sàhà-ñá vàtùni nìhìtáhvì stná nèhivì nsidanicuú ñuu ñà-ndiaha îì nì cachi Dios xì Abraham. Ñàyùcàndùá, vichi cuisì xiñuhu cunindisa-ndayá, dandu nìhìtáhvì-ndà Espíritu Ìì nì quida-ya comprometer antes.

Tucu iá ley sànaha, có-ndùdává xí ñà-ndiaha îì nì cachi Dios xì Abraham chicá antes

[15] Vichi cuàhìn nacani xì-nsiá iin ejemplu tii, ñánì; cuàhìn nacani xì-nsiá nansa quidá nsidaa-nda ñuhìví yohó. Ináhá-ndá nú sànì cuyucun iin tutu ndé nì ndatnuhu

sahnu-nda ñà-quida-nda iñàha, te sànì cua
firmar, dandu iin-ni sànì ndòa, mà dáma, ni
mà chíyôdo gá-ndà palabra nùá. Te ducán
quida-nda mate tutu xi nèhivì ùún nduá.
16 (Pues divi ducán sànì quida stná Dios),
nì saquin-yà compromisu nùù Abraham
ñà-nìhìtáhvì-né ñà-ndiaha î xí-yá, mii-né
xì ana cunduu descendencia xi-ne. Doco
(na ní cachi-yà xì-né ducán), cónì càchí-yà
icúmí nsidaa gá inga descendencia xi-ne
nìhìtáhvì-né, na ian cuàhà-né (cáhàn-yà
sàhà-xì) nì cùí. Còó, sàhà imindaa de-
scendencia xi-ne nì càhàn-yà sàhà-xí, divi
nduú Cristu. 17 Ñàyùcàndùá, yùhù cachí ̀,
nú ducán fuerte guá nì saquin Dios com-
promisu xì Abraham, te ùì xichi nì cachi-yà
xì-né palabra mà, dandu mà cúí dàma-ña
quida iin ley nì cuyucun 430 cuìà después;
còó, mà cúí ndòo uun ñà-ndùá nì cachi-yà
mate ní sàcòo inga ley mà. 18 Vàchi nú
sàhà ley mà nìhìtáhvì-ndà nì cùí, dandu
mà cúndúá iin compromisu icúmí-yâ quida
ndisa-ya cumplir. Còó. Doco ñà-ndiaha î
nì cachi-yà xì Abraham mà, ñà-yùcán ndisa
nduú compromisu.

19 Pues (sàhámà ndácàtnùhù-ndà), ¿índù
chuun quidá ley sànahama vichi? Pues
cuisì sàhà ñà-cundaà ini nèhivì índù-ñá
nduú cuàchi, ñàyùcàndùá nì sàha-yanè
ley mà, dandu cucumi-néà dècuèndè que-
saa mii-yá ana nduú ndisa descendencia
xi Abraham, vàchi divi mii-yá nduú ana
cuàhàn nìhìtáhvì xì ñà-ndiaha î nì cachi
Dios daa. Cunaha-nsiá, tìxi iin ángel mozo
xi-ya nì sàha-ya ley mà, te Moisés nduú
ana nì sàcuììn dava cuenta xi nèhivì nùù
Dios. 20 Doco nú cachí-ndà nì sàcuììn dava
Moisés, pues cuní cachàmà ndoó ùì ana
(ndatnúhú), màdìá imindaa (ana cáhàn).
Doco (na ní saquin Dios compromisu xì
Abraham), còó, cuisì-ní imindaa mii-yá (nì
càhàn, te sàhámà mà cúí ndòo uan).

Chuun quidá ley sànaha nduá chindéândô sàà-ndà cunindisa-nda Jesucristu

21 (Pues, ¿nansa cachi-ndà vichi?) ¿A
sadí ley sànaha ma nùù compromisu nì
cachi Dios quida-ya? ¡Còó, mà cúí! Vàchi
ni có-sâà ley mà taxa vida ndiaha. Doco
nú vàtùni quida dùcán ni cuí, dandísá
divi sàhájàn vàtùni ndee vàha-nda nùù-yá.
22 Doco còó, màdì ñà-jaàn nduú chuun
quidá ley mà, cuisì nduá iin ñà-càchítnùhu
uun xi-nda ñà-ndòó nsidaa-nda tìxi poder
xi cuàchi-nda. Te ducán iá sàhà-ñá
ni sáà-ndà cunindisa-nda Jesucristu, te
nìhì-ndà ñà-ndiaha î nì cachi Dios antes.

23 Doco na táñâha ga sàà tiempu ñà-cuisì
cunindisa-ndayá, dandu ley sànaha ma
nduá nì sanchicùn-ndà, còò inga iñàha,
vàchi ducán nì chitnùní ini Dios quida-nda,
divi ñà-cundiatu uun-nda ndè cachi sàà
quìvì datúi-ya nansa cui cunindisa-nda
(Jesús). 24 Vàchi ley sànaha ma, na ian
quidá nècuàchì ndiaá xì ñà-cuati, ducán
nì saquida, cuisì nìsa chindeándô ndè
cachi nì sàà tiempu nì quesaa Cristu,
dandu cunindisa-nda mii-yá, te ducán
ndee vàha-nda nùù-yá. 25 Te vichi cuisì-ní
fe mà nduá nchícùn-ndà, ñàyùcàndùá
có-xìñùhù gá cunindisa-nda ley sànaha ma
na ian nduá ana ndiaá xì-ndà vichi. 26 Còó,
vàchi sàhà-ñá xiníndísá-ndá Jesucristu,
ñàyùcàndùá, nahi dèhe sahnú-yá sàndùú
nsidaa-nda. 27 Vàchi, na ní cuhìì-ndà quìvì
nì tenchicùn-ndà Cristu, dandu na ian nì
dàma anima-ndà nduá, te nì nàcùnihnu
ini-ndà nahi mii-yá. 28 Sàhámà mà cúí
cachi gà-ndà diín nduú nècuàchì raza
Judea, te diín nduú nècuàchì raza Grecia;
còó. Stná nècuàchì nduú patrón, xì stná
nècuàchì quidáchúûn saín nùù-né, na
ian iin-ni sànì nanduu nsidaa-né vichi.
Ni màdì (chicá ndiaá) stná nècuàchì tiàa
nùù nècuàchì ñahà; còó. Iin-ni xínduu
nsidaa-nda ñà-nchícùn-ndà Jesucristu. 29 Te
nú nèhivì xí Cristu nduu-nda, dandu vàtùni
quida stná-ndà cuenta ñà-ndùú stná-ndà
descendencia xi Abraham, te ducán vàtùni
nìhìtáhvì stná-ndà ñà-ndiaha î nì cachi
Dios daa.

4

1 Vichi chicá claru cuàhìn cachì xì-nsiá
ñà-ndùá cuní cachi nsidaa palabra jaàn.
Ni cachí-ndà iá iin tètii icúmí ndutahvì
xì ñà-cuìcà nùù yua-té. Doco nú tii
vá-te, dandu queámà na ian peón uun
nduú-te, mate stoho nsidanicuú ñà-cuìcà
mà icúmí-tê cunduu-tè. Doco tii vá-te,
2 ñàyùcàndùá, iá-te ndahà ana ndiaá xì-té,
te ndoó stná ana ndiaá xì ñà-cuìcà témà
ndè cachi sàà-te cuìà-te nì cachi yua-té.
3 Pues divi ducán nìsa ìa stná xì ndohó na
táñâha ga sàà-ndà cundaà vàha ini-ndà;
nahi ñà-cuati nì sanduu stná-ndà; iin ichì
chicá sencillu xi ñuhìví yohó-ní nduá nì
sanchicùn-ndà, te cuisì ñà-ndùá cachámà
nìsa quida-nda. 4 Doco na ní sàà meru

tiempu vàha, dandu nì techuún Dios Dèhe-
manì-yá quixi-ya ñuhìví yohó ñà-tùinuù-yá
nùù dihi-yá. Te (na nísa ìa-ya yohó) nìsa ìa
stná-yà sujetu nùù ley sahnu-ma. 5 Doco
ñà-dìsáhà-xí nì quixi-ya nduú ñà-danáà-yá
sàhà nsidaa nèhivì ndoó stná sujetu nùù
ley mà, dandu càcu-ne. Ñàyùcàndùá,
(sàhà-ñá-nì quida-ya ducán), vàtùni nì
sàcùnduu-nda dèhe ndisa Yuamánì-yá. 6 Te
Yuamánì-yá, sàhà stnámà sànì sàhatahvì
stná-yàndó Espíritu xi Dèhemanì-yá ñà-coo
Yà-ìì mà ini anima-ndà; te vichi cachí
fuerte-yàmà "Yuamánì´" (ini anima-ndà,
cáhàn-yà cuenta xi-nda nùù Yua-nda
Dios). 7 Ñàyùcàndùá có-ndùú gá-ndà cuisì
nahi peón xi-ya; còó. Dèhe ndisa-ya
sàndùù-ndà, te nú ducán, dandu cuàhà
gá icúmí-ndá nìhìtáhvì-ndà nùù-yá sàhà
ñà-nchícùn-ndà Cristu.

Ñà-ndùá nì cachi gà Pablo, ndulócô-nè sàhà-ñá nì tùcù nècuàchì Galacia inga ichì

8 Antes, na táñâha ga cunaha-nsiá Dios,
dandu stoho-nsià nì sanduu ñà-có-ndùú
ndisa Dios, te ndee ní sacusahnúá nùù-nsiá.
9 Doco vichi, sà-ìnáhá-nsiâ mii-yá, te ò chicá
vàha ni cachí-ndà sà-ìnáhá-yâ mii-nsiá.
Ñàyùcàndùá, ¿índù chuun cuní tu-nsia
nàcùndoo-nsia tìxi iin ley mà cúí chindee
xi-nsiá? Vàchi ley mà, còò ni-iñàha
nìhì-nsiá nùá. 10 Doco vichi cuàhà estilu
chívàha-nsia; cuàhà quìvì chívàha-nsia, xì
cuàhà stná vicò, te nsidácáhnû stná-nsià
na natiácú yoo. Dècuèndè stná cuìà nsid-
ácáhnû-nsiá. 11 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá
nacání inì sàhà-nsiá, màdí ndòo uun nsidaa
ñà-ndùá sànì dàcuàhí mii-nsiá.
12 Yùhù sacúndáhvî` nùù-nsiá ñà-iin-ni ni
nácúníhnú inì-nsia nacua nihnú ini yùhù,
ñánì; vàchi (na ní sài yucán) ndè modo xi
mii-nsiá nì nadàma stnáì.
Mii-nsia, còò ni-iñàha ni quidá-nsiá xì
yùhù. 13 A nsinúú inì-nsia ñà-sàhà iin
cuèhè (nì ndòi ndé ndoó-nsiá), dandu nì
càhìn xì-nsiá razón ndiaha xí mii-yá. 14 Te
mii-nsiá, cónì cáhîchì inì-nsia yùhù, mate
cuáhà vida nì xinì sàhà cuèhè mà, doco cónì
nácóó-nsiá yùhù. Còó; nì naquimanì-nsiá
yùhù na ian ángel xi Dios nduí, ò nahi
mismo Jesucristu. 15 Pues vichi, ¿ndíà
nduá nì cuu? Vàchi yáha ga nì sacudiì
inì-nsia antes nì cùí. Yùhù ináhî, dispuestu
nì sandoo-nsia dècuèndè cuàha stná-nsià
yùhù nduchìnúù-nsiá nú ni cáquìàn nì cùí.
16 Dòcò vichi, ¿a sánì nacuni ùhì-nsià yùhù
ñà-nì cachì xì-nsiá cuisì ñà-ndùú ñà-ndáà?
17 Nècuàchì sànì dàndàhví xì-nsiá, mànì
gá cáhàn-nè xì-nsiá, doco có-ìá vàha,
vàchi cuisì cuní-nè danándodó-né mii-nsiá
nsiùhù, te cunchicùn-nsià mii-né. 18 Pues
vàtùni iá ñà-cáhàn mànì-ndà xì nèhivì,
cuisì-ní iin chuun vàha ni cúndúá, dandu
ñà-jaàn ndisa cudiì inì, mate có-ìé` xì-nsiá
jaàn. 19 Vàchi cunaha-nsiá, nahi dèhi
xínduu-nsia; doco vichi cuàhà gá dan-
dohí mií sàhà-nsiá inga xichi, te iin-ni
icúmî ndohi ndè cachi sàà-nsià (nàcùnihnu
vàha tu inì-nsia) nahi Cristu. Vàchi na
ian ndohó dihi-nda na quesáá-ndà ñuhìví,
ducán ndohó stnáì sàhà mii-nsiá. 20 A sácú
vàha ni coí ndé ndoó-nsiá vichi. Te a sácú
vàha stná ñà-màsà cáhàn ndee gué` xì-nsiá
nì cùí. De plano, có-cùndáà inì nansa ga
quide xì-nsiá.

Ejemplu sàhà ùì nècuàchì ñahà sànaha nani Agar xì Sara

21 Vichi cuàhìn cachì inga iin palabra xì
mii-nsiá nècuàchì cuní cunchicùn xì ley
sànaha. Cuní` ñà-nsinuu ini-nsià nansa
cachí mismo ley mà ndé 22 nacáníá nansa
nì quida Abraham sànaha. Ùì dèhe-ne
nì tùinuù-xí ñuhìví, cachá`, te dihi dèhe
sahnú-né nì sanduu (Agar). Nècuàchìmà,
iin nècuàchì có-ìá libre nì sanduu-ne, vàchi
ducání quidáchúûn saín-né. Doco dihi inga
dèhe Abraham mà (nani Isaac, còó; meru
ñahàdìhí-nè) nì sanduu nècuàchìmà, te iin
nècuàchì libre nì sanduu-ne. 23 Te iá inga
iñàha sàhà dèhe criada mà, vàchi na ian
quesáá nsidanicuú gá méè ñuhìví, ducán nì
quesaà-te. Doco dèhe nècuàchì libre mà,
còó. Milagru nì sandua nì tùinuù-vé ñuhìví,
te ducán nì cuu ndisa palabra nì cachi Dios
xì Abraham antes. 24 Te cunaha-nsiá, ejem-
plu nduú stná nsidaájàn, vàchi nahi ùì ley
xínduu stná nècuàchì ñahà mà. Agar yucán
nduú ley nì nìhì nèhivì ndè yucù Sinaí, te
nèhivì nchícùn xì ley mà vichi, có-ndòó-né
libre. 25 Ladu Arabia iá yucù mà, te ley nì
nìhì nèhivì lugar yucán nduú nahi Agar mà.
Te (ináhá-ndá) có-ndòó nèhivì nchícùn xì
ley mà libre vichi, vàchi ñuu-nè Jerusalén,
có-ndùá iin ñuu iá libre vichi. 26 Doco ñuu
ndohó Jerusalén iá ansivi, nahi dihi-nda
nduá, te libre ndisa iá`. 27 Vàchi dohó cachí
tutu ìì:
Nècuàchì ñahà còò déhe-xi, ni cúdî ini-nè
mate ni-iin dèhe-ne còò. Te xiñuhu

ndàhì vico stná-nè, te cudiì ini-nè
mate táñâha ga tùinuù ni-iin méè
xi-ne, vàchi (cuàhà gá cundiatú-nè).
Mate còò gá nècuàchì vehe-ne,
vàtùni cudiì ini-nè (na ian) ndoó
cuàhà dèhe-ne.

28 Pues cunaha-nsiá, nahi (dèhe Abraham
nani) Isaac mà (xínduu nsidaa-nda), ñánì,
vàchi dèhe ndisa mii-yá sànì nanduu-nda
sàhà palabra ndiaha nì cachi-yà, na ian nì
cuu xi stná Isaac mà. 29 Doco ñani Isaac
nì tùinuù-xí nahi nsidaa gá nèhivì ñuhìví,
quini nì quida-tè xì ñani tii-té, divi tètii
nì tùinuù ñuhìví nì quida Espíritu Ìì. Te
iin-ni dècuèndè vichi ducán quidá stná
nèhivì có-nchîcùn xì Espíritu Ìì, quini quidá
stná-nè (xì-ndà). 30 Doco ¿índù gá ñà-càchí
tutu ìì? Dohó cachá`: "Tavà dahuun-ní
criada mà xì dèhe-ne vehe-ní, vàchi mà
ndútáhvì dèhe-ne nùù-ní, cuisì-ní dèhe
nècuàchì libre nìhìtáhvì", ducán cachá`.
31 Ñàyùcàndùá, (sàhà ejemplu mà sànì cun-
daà ini-ndà), divi nahi dèhe nècuàchì li-
bre mà xínduu-nda, ñánì, màdì nahi dèhe
nècuàchì có-ìá libre.

5

Iin-ni ni cúndóó-ndá libre nùù ley sànaha

1 Vichi sànì tavà Cristu ndohó libre
nùù ley sànaha, te sàhájàn cuní-yà
cundoo dahuun-nda libre nicanicuahàn.
Ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúnáhá-nsiâ ñà-jaàn,
te màsà túcù-nsià cunchicùn-nsià ley
sànaha ma, vàchi sadíàmà nùù-ndà na iin
yugu (xi buey).

2 Cunini vàha-nsia; yùhù Pablo cáhìn
xì-nsiá: mà cúí chíndéé Cristu mii-nsiá
te nú fuerza ni cácàn-nsià màcùtuu seña
xi Dios ìcà-nsiá (nacua cachí ley sànaha).
3 Yùhù cachî xì nsidaa mii-nsiá nècuàchì
cuní màcùtuu seña mà ìcà-xí, nú ducán ni
cuu-xi-nsiá, dandu fuerza quida stná-nsià
cumplir nsidaa gá ñà-ndùá cachí ley mà.
4 Vàchi nú cuní-nsià ndee vàha-nsia nùù-yá
sàhà ley mà, dandu còò ni-iñàha nduú gá
Cristu nùù-nsiá. Vàchi ñà-sànì nacuaà-nsiá
gracia xi-ya nduá. 5 Doco cunaha-nsiá, cuisì
ñà-cunindisa-nda mii-yá nduá xiñuhu,
te ducán chindéé stná Espíritu Ìì xí-yá
ndohó quida-nda, vàchi sàhà cuisì ñà-jaàn
nduá nihnú ini-ndà ndee vàha-nda nùù-yá.
6 Vàchi nùù ndohó nèhivì xí Jesucristu,
có-quìdámà a itúú seña mà ìcà-ndà, ò
á coó, cuisì ñà-ndiàá nduú ñà-cunihnu
vàha ini-ndà mii-yá, te cuu stnahá ini-ndà
sàhà-ndà.

7 Mii-nsiá, ndiaha gá nì saquida-nsia
antes na nísa xinindisá víi-nsiá. Doco
vichi, ¿nansa nì nìhì nèhivì nì dàtúcù-nè
mii-nsiá ñà-có-nchîcùn gà-nsià ñà-ndùú
ñà-ndácuisì? 8 Pues (náhà xìcà), màdì
mii-yá ana cana-xi-nsiá gloria nduú ana
datúcù xì-nsiá ducán. Còó. 9 Te (in-
áhá-nsiâ) iyuhu-ní tàtnà nsidátáchí xí pan
quée, te cuàhà gá ndutáchâ. (Te ducán
stná xì chuun malu, iyuhu-ní ñà-có-ndiàá,
te sànì xìtià inicutu.) 10 Doco yùhù càhví
xì Stoho-ndà Señor ñà-màsà cúnchícùn
gà-nsià ichì mà. Te nècuàchì dacá xi
dìnì-nsiá, icúmí-nê cunsida-ne cuàchi-ne,
ndéni nèhivì ní cui ni cúndúú-né.

11 Ñánì, nú ni quésáhî cachì xì nèhivì
ñà-xìñùhù màcùtuu seña mà ìcà-né,
dandísá mà quídá quini ga nècuàchì (raza
Judea) xì´ nì cùí, ni mà cúdúchí stná ini-nè
sàhà palabra cachî sàhà (nansa nì xìhì
Jesús nchìca) cruz.

12 Nècuàchì dacá xi-nsiá, chicá vàha ni
sáà-nè quida quini-ne xì mii-né, (màdì
mii-nsiá).

13 Cunaha-nsiá, divi sàhà-ñá nìhì-ndà
quee-nda libre, ñàyùcàndùá nì cana Dios
ndohó, ñánì. Doco màdì sàhájàn icúmí-ndá
permisu quida ndevàha-nda; còó, mà cúí.
Vàchi vichi ñà-ndùá xiñuhu nduú ñà-iin-ni
cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te ducán
nìhì-ndà cunucuachi víi-nda nùù ñanìt-
naha-nda. 14 Vàchi iá iin palabra tii cachí
ley mà, te nú ni quida-ndañá cumplir,
dandu queámà ñà-sànì chivàha stná-ndà
nsidanicuú ley mà. Te divi palabra tii ma
nduú ñà-xìñùhù cuu ini-ndà sàhà ñanìt-
naha-nda nacua cuú stná ini-ndà sàhà
mii-nda. 15 Doco nú náâ stnàhà-ndà na
iin quisì dàná, dandu vihini sàà stná-ndà
dandáñúhú stnaha-nda.

Nansa chindéé Espíritu Ìì ndohó, sadí-yà nùù ñà-có-ìá viì cuní-ndà quida-nda dava xichi

16 Yùhù cachî xì-nsiá, iin-ni ni
cándísâ-nda chindee Espíritu Ìì xí Dios
anima-ndà, dandu mà quídá gá-ndà
ñà-có-ndiàá xího nèhivì ñuhìví quida-ne.
17 Vàchi Espíritu Ìì, có-ndôo ini-yà sàhà
ñà-chìcuéhè cuní ndahà sáhà-ndà quida,
te ni có-càndísâ stná-mà quida ñà-ndùá
cuní Espíritu Ìì, vàchi có-xìñùhù tnàhá-yá
xán, ñàyùcàndùá, ùhì iá quida-nda ñà-ndùá
cuní-ndà quida-nda. 18 Doco nú Espíritu Ìì

nduú ana dachítnùní ini xì-ndà, dandu còò
modo dandacú gá ley sànaha ma nùù-ndà.
19 Náhà xìcà índù iñàha nduá xího
nèhivì ñuhìví quida-ne, vàchi xiní-ndà
cáhàn-nè xì nèhivì cónì nándàhà xì-né.
Quini quidá-né, doco có-cùcáhán nûù-né.
20 Cahvi-né ñà-có-ndùú Dios ndisa, te
sáhàn stná-nè nùù tètàtnà xì nùù tètàdí.
Daaní, xiní ùhì stnahá stná-nè, te náâ
stnahá stná-nè. Xího stná-nè ñà-ìcúmí
ñanìtnaha-ne. Te yàchì xídà stná ini-nè.
Ventaja xi mii-né nduá siempre cuní-nè
tavà-né. Te mà úhì cudoo stná-nè, te
quecuaán-né xì nècuàchì xínduu nèhivì xí
mii-né. 21 Tùha stná-nè cumbìdia ini-nè, te
sahní stnahá stná dava-ne. Xíni stná-nè,
te quidá-né escándalo. Te cuàhà gá
ñà-chìcuéhè nahi ñà-jaàn quidá stná-nè.
Pues sànì cachì xì-nsiá sàhà nèhivì tùha
ducán, te tucutu cachí guè xì-nsiá vichi
sàhà-né ñà-mà nunca nìhìtáhvì-né sàà-nè
cundoo-ne ñuhìví ìì xí Dios.
22 Doco diín iñàha nduá quidá Espíritu Ìì
ini anima-ndà, vàchi sàhà mii-yá vàtùni
cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te cudìì
ndiaha stná ini-ndà. Vàtùni cunihnu dadí
ndiaha stná ini-ndà quida-ya. Te mà úhì
quidandee stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà,
nú chindéé-yândô. Te ma úhì stná càhàn
mànì stnaha-nda iin-nda inga-ndà, te
cunduu stná-ndà nèhivì vàha. Sàhà
mii-yá mà úhì quida ndisa-nda cumplir;
23 te mà cóó dana stná-ndà. Te vàtùni
nìhì stná-ndà cadi-ndà nùù-ndà ñà-màsà
quídá ndevàha-nda. Cunaha-nsiá, (inicutu
ñuhìví) còò ni-iin ley cachí xì-ndà ñà-màsà
quídá-ndá ñà-vàha yohó. 24 Vàchi nsidaa
ndohó nèhivì xí Jesucristu, quida-nda
cuenta na ian nì xìhì stná-ndà na ní xìhì-yà
nchìca cruz, te sàháyùcàndùá mà xího
gá-ndà quida quini-nda, ni mà cúníhnú
quíní gá stná ini-ndà. 25 Vàchi nú sàhà
Espíritu Ìì itiácú-ndà vichi, dandu ni cuáha
stná-ndà dacúndéhe-yándô ichì-yá.
26 Màsà cúcáhán-ndá mii-nda nduu-nda
mii-nda, te cundoo-nda datnahá
stnaha-nda. Còó, màsà cúmbìdia stnahá
ini-ndà sàhà-ndà.

6

Ndiá ìcà-ndà chindee stnaha-nda

1 Ñánì, nú ni cándiàá sàhà iin-nsia
nùù cualquier iin cuàchi, dandu vivìí-ni
càhàn-nsia xì nècuàchì cónì quìdá víi ma
sàhà ñà-nìhì-né nacunihnu viì ini-nè, doco
cuisì nèhivì chitu Espíritu Ìì xí Dios ni
cúndúú ana càhàn xì-né. Te xiñuhu coo
stná nècuàchìmà cuidadu màdí quida stná
mii-né iin falta. 2 Te nú ia iin ñanìtnaha-nda
có-cùndáà vàha inì-xi, dandu siempre ni
nácuàhandee ini-ndàné, vàchi ñà-chívàha
viì-ndà ley xi Cristu nduámà. 3 Te nú tuxí
ini-ndà cuàhà gá ndiaá-ndà, dandu cuisìá
mii-nda dandahví-ndà mii-nda nduámà,
vàchi còò ni-iñàha ndiaá-ndà, nú ducán.
4 Ñàyùcàndùá, iin iin-nda xiñuhu nacani
ini-ndà a vátùni iá ñà-ndùá quìdà-ndà,
á coó, te nú ducán, dandísá vàtùni cudìì
ini-ndà sàhà mii-nda, màdìá cundehè-ndà
ñà-ndùá quidá ñanìtnaha-nda, a ver,
amádi chicá quidá víi ndohó. 5 Vàchi iin
iin-nda icúmí-ndá nacuàha-nda cuenta
sàhà ñà-ndùá nì quida-nda.
6 Nsidaa nèhivì dacuahá palabra ìì
nùù ana chìnáhá xì-né, ndiá ìcà stná-nè
chindee-né nècuàchìmà xì ñà-ndùá
icúmí-nê.
7 Màsà cuáha-nsia dandahví nèhivì
mii-nsiá. Mà cúí nàcuìdiqui uun-nda
mii-yá, vàchi cachí dichu: "Ñà-ndùá nì
chihi-nda, divi nìhì-ndà". 8 Vàchi nú ni
quida-nda cuisì ñà-ndùá xího ini mii-nda,
dandu icúmí-ndá sàà-ndà ndañuhu
dahuun-nda. Doco nú ni quida-nda nacua
cuní Espíritu Ìì xí Dios, dandu sàhámà
nìhìtáhvì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn.
9 Ñàyùcàndùá, màsà cúñáñá-ndá quida-nda
nsidaa ñà-ìá viì, vàchi nú iin-ni ni
quida-nda ducán, te có-cùhúún ini-ndà,
dandu cundiatú ndiaha anima-ndà.
10 Sàhájàn, nú iá nansa quida-nda obra
nùù ñanìtnaha-nda, dandu ni quida-ndañá.
Te nú nèhivì iin-ni cahví stná xì Yua-nda
Dios nduú stná-nè, dandu chicá más xiñuhu
chindee-ndané.

Ultimo ñà-ndùá nì cachi Pablo xì nècuàchì ladu Galacia, te ndahà mii-né nì tiaa-neà

11 Vichi mií tiaí letra nahnú yohó.
12 (Cuàhìn càhàn guè xì-nsiá sàhà) nècuàchì
cuní màcùtuu seña xi Dios ìcà nèhivì.
Cunaha-nsiá, cuisì sàhà-ñá cuní-nè ndòo
vàha-ne xì nèhivì nduá, vàchi yúhî-nè
quida quini nèhivì xì-né (nú nchîcùn-nè
cuisì ichì mii-yá ana nì xìhì) nchìca cruz,
divi Cristu. 13 Te cunaha-nsiá, ni có-chîvàha
viì stná mii-né ley sànaha ma, mate cudîì
guá ini-nè itúú seña mà ìcà-né. Te cuní-nè
màcùtuu stná mà ìcà mii-nsiá sàhà-ñá
cundee-né nùù-nsiá, te ducán quee cuàhà
tnùñuhu xí-né (cahan-né). 14 Doco yùhù,

cuisì tnùñuhu xí ana nì xìhì nchìca cruz
nduá cuní quee, divi tnùñuhu xí Stoho-ndà
Jesucristu. Te sàhà-ñá nì xìhì-yà ducán,
còò cá ni-iñàha iá ñuhìví yohó (ndiaá nùí),
vàchi quidé cuenta na ian sànì xìhì stnáì
nchìca cruz xì mii-yá, te có-ndùlócô guè
sàhà ñà-ìá ñuhìví yohó. 15 Vàchi nú nèhivì xí
Jesucristu nduu-nda, dandu màdì ñà-cutuu
seña ìcà-ndà nduá ndiaá. Te nú còò stná
seña mà, ni mà chíndéé stná mà-ndó, cuisì
ndiaá ñà-cucumi-nda iin anima saa. 16 Te
nsidaa nèhivì nchícùn ndisa xi palabra
yohó, ni sáà-nè cundiatú ndiaha anima-nè,
te Dios ni cúndéhe ndahví xì-né, vàchi
quidá-yá cuenta na ian xínduu stná-nè
nèhivì xí-yá Israel.

17 Vichi màsà cuáhachuún uun ga ni-iin
nèhivì yùhù, vàchi cuàhà gá (sànì ndohi
sàhà) Jesús, cuàhà gá seña itándiaa ìqué
(ndé nì dùcùn).

18 Ni cúcúmí anima-nsià cuàhà gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu, ñánì. Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Éfeso

1 Yùhù nduí Pablo, iin ana nì nìhì chuun ìì
nùù Jesucristu, vàchi ducán nì chitnùní ini
Dios quide. Te vichi tiaí carta yohó nùù nsi-
daa mii-nsiá nèhivì ìì xí-yá ñuu Éfeso, nsi-
daa mii-nsiá nècuàchì iin-ni cahvi stná xì
Jesucristu. 2 Contentu ni cúndóó-nsiá quida
Yua-nda Dios xì Stoho-ndà Jesucristu, te
cuàhà gá gracia xi-ya ni cúcúmí-nsiâ.

Cuàhà gá cundiatú anima nsidaa nèhivì xí Jesús

3 Ansivéhé cahnú Yua-nda Dios, divi
mii-yá ana cahvi stná Stoho-ndà Jesucristu,
vàchi Yuamánì-yámà nduú-yá. Te
sàhà-ñá nduu-nda nèhivì xí Dèhemanì-yá,
ñàyùcàndùá sànì sàhatahvì-yándô nsidan-
icuú ñà-ndiaha îì iá ansivi. 4 Te sàhà stná
ñà-ndùá nì quida mii-yá, ñàyùcàndùá nì
nacàxin Dios ndohó dècuèndè na táyôo
ñuhìví sàhà-ñá cundoo-nda nùù-yá, te
cunduu-nda nèhivì îì còò falta xi. 5 Te sàhà
ñá-cùù guá ini-yà sàhà-ndà, ñàyùcàndùá
nì chitnùní ini-yà sàà-ndà cunduu-nda
dèhe ndisa-ya. Divi ñà-jaàn nduá nì
nacani ini-yà, te sàhámà nì chitnùní
ini-yà ñà-nìhìtáhvì-ndà ducán sàhà (obra
nì quida) Jesucristu. 6 Te vichi tavá-nda
tnùñuhu xí-yá ñà-ndiaha guá nì quida-ya nì
sàhatahvì-yándô gracia, te sàhà gracia mà
sànì nìhì-ndà nì cundiatú vàha anima-ndà
nì quida Dèhemanì-yá. 7 Vàchi sàhà-ñá
nì xìhì Dèhemanì-yá, te nì xìtià nìì-yá,
ñàyùcàndùá vàtùni nì nacuidahan-yándô
nùù tnùndoho, vàchi nì ndutu cuàchi-nda
ñà-nì quida guá-yà gracia sàhà-ndà; 8 te
sàhà gracia nì quida-ya mà, fuerte gà
sànì dàtnúù-yà ini anima-ndà; ndiaha gá
sànì nduhìì sàxìnítnùní-ndà nì quida-ya.
9 Tiempu antes nìsa ìa dèhé ñà-ndùá nì
nacani ini-yà quida-ya quìvì vàxi xi-nda,
doco vichi sànì cachitnùhu-ya xì-ndà nansa
iámà, nì cachi-yà nansa nì chitnùní ini-yà
quida-ya, 10 ñà-cunduu Cristu ana cusahnú
nùù nsidanicuú iñàha, ñà-ìá ansivi xì ñá-ìá
stná ñuhìví. Te seguru icúmí cuu ndisa
nsidaámà na sàà meru quìvì xán.
11 Sàhà-ñá nduu-nda nèhivì xí Cristu,
ñàyùcàndùá sànì nìhìtáhvì guá-ndà nùù
Dios, vàchi divi ñà-jaàn nduá nì nacani
ini-yà antes. Te mii-yá, nacua chít-
nùní ini-yà quida-ya, divi ducán siempre
quidá ndisa stná-yà. 12 Te nsiùhù nècuàchì
primeru nì quìhvi ichì Cristu, ducán nì chit-
nuni ini-yà nìhìtáhvì gá-nsì sàhà-ñá chicá
más tnùñuhu xí-yá quee sàhà ñà-ndiaha
guá nì quida-ya xì-nsí. 13 Daaní, después
nì xinitnùhu stná mii-nsiá palabra ndàcuisì
xí-yá, divi razón vàha nansa càcu-nda, te
nì xinindisá stná-nsià Cristu. Ñàyùcàndùá
nì nìhì stná-nsià Espíritu Ìì xí-yá, nacua nì
quida-ya comprometer. Te Espíritu Ìì mà
nduú nahi seña ñà-sànì nanduu-nda nèhivì
îì xí-yá. 14 Doco cuisì-ní tnùmánì primeru
nduú Espíritu Ìì, vachi más gà icúmí-ndá
nìhìtáhvì-ndà na sáà quìvì nacuaca-yàndó,
vàchi nèhivì xí mii-yá nduu-nda ñà-sànì
dànáà-yá sàhà-ndà. Te cuàhà gá stná
tnùñuhu ndiaha xí-yá icúmí quee quìvì
(nìhìtáhvì guá-ndà ducán).

Nansa nì xìcàn tàhvì Pablo nùù Dios ñà-nì cuáhatahvì-yá nèhivì xí-yá iin anima nchichí

15 Cunaha-nsiá, sànì xinitnùhi ñà-fuerte
guá nihnú inì-nsia Stoho-ndà Jesús xì
ñá-cuàhà guá cuú stná inì-nsia sàhà nsidaa
nèhivì xí-yá. Ñàyùcàndùá, 16 siempre
naquímánì´ Dios sàhà-nsiá, te xícàn tàhví
nùù-yá 17 ñà-nì ndúnchíchî ndiaha-nsiá
quida Espíritu Ìì; te ni chíndéé stná-yà
mii-nsiá mànìhì ini-nsià sàhà Dios, dandu
chicá cunaha váha-nsiayà. Divi ñà-jaàn
nduá xícàn tàhví nùù Yuandiaha-nda Dios,
divi mii-yá ana cahvi stná Stoho-ndà
Jesucristu. 18 Daaní, xícàn tàhvì stnáì
nùù-yá ñà-nì dátnûù-yà sàxìnítnùní-nsià
sàhà-ñá cundaà vàha ini-nsià nansa iá
tnùndé ini ndiatu-nda nùù-yá, vàchi
ñà-sànì cana-yàndó iá ndisa tnùndé
ini xi-nda. Te xícàn tàhvì stnáì ñà-nì
sáà-nsià mànìhì ini-nsià ñà-ndiaha guá
sànì nìhìtáhvì-ndà cuàhà ñà-vàha nùù-yá,
nsidanicuú ndohó nèhivì îì xí-yá. 19 Te
xícàn tàhvì stnáì ñà-nì cúndáà inì-nsia
ñà-cuàhà guá poder ndiaha icúmí-yâ, te
vàtùni nacuàhandee ini-yà ndohó nècuàchì
xiníndísá-xí-yá. Te divi sàhà poder ndiaha
ma 20 nì dànátiácú-yà (Dèhemanì-yá) Cristu,
dandu nì nsihi nì natiacu-yà nì nana-ya
ansivi dècuèndè gloria, te nì sàcòo-ya ladu
cuahá Yua-nda Dios. 21 Te vichi dìquì-xí
iá-yà, te cuàhà gá más ndiaá-yà nùù nsidaa

ana cusáhnû, xì nùù nsidaa ana itá fuerte,
xì nùù nsidaa ana icúmí xí poder, xì nùù
nsidaa ana dàndàcú, xì nùù nsidanicuú
gà stná ana ndácùcahan nèhivì tiempu
vichi, te ò tiempu vàxi xi-nda inga ñuhìví.
22 Nsidanicuú iñàha, sànì ndòa sujetu nùù
Cristu nì quida Yua-nda Dios. Te nsidaa
ndohó nèhivì iin-ni cahvi xi-yá, sànì
chitnùní ini-yà dandacú Cristu nùù-ndà na
ian dàndàcú dìnì-ndà nùù-ndà. 23 Te ndohó,
nahi iquìcúñú mii-yá nduú stná-ndà. Te
sàhà ndohó na ian sànì sacatnahá nsihi
cuerpu xi-ya, na ian iá nsihi-ya vichi. Te
mii-yá nduú ana iá inicutu ñuhìví xì ansivi.

2

Nansa cuú ini Dios sàhà-ndà, te nì dàcácu-yàndó

1 Vichi sà-ìtiácú ndisa anima-nsià. Doco
antes na ian còò vida xi anima-nsià nì sá-ìa
nùù-yá ñà-cuàhà guá cuàchi-nsia; 2 vàchi
nìsa cudiì inì-nsia quida-nsia falta nahi
nsidaa gá nèhivì ñuhìví. Nìsa inini-nsia
tàchì malu cusáhnû nùù nsidaa gá ñà-malu
xicá ansivi, te divi quisì jaàn dacáhàn xì
nsidaa nèhivì có-ìníní xí Dios. 3 Daaní,
stná nsiùhù, nìsa xìcanuu stná-nsì cut-
náhâ-nsí xì nècuàchì có-quìdá víí ma; vàchi
nsidaa-nda, nacua nìsa xicàn ini cuerpu
xi-nda xì sàxìnítnùní-ndà, ducán nìsa cudiì
ini-ndà quida-nda. Ñàyùcàndùá, cuàhà gá
castigu xi Dios nì càyà sàhà cuàchi-nda,
nacua cáyà-ñà sàhà nsidaa gá stná nèhivì
cuáchi.

4 Doco Dios, cuàhà sàstnùhù cuhí
ini-yàndó; vàchi yáha ga cuú ini-yà
sàhà-ndà; 5 ñàyùcàndùá, nì quida-ya gracia
sàhà-ndà, te nì dàcácu-yàndó. Mate còò
vida ndiaha nùù anima-ndà sàhà cuàchi
nì quida-nda, doco nì quida-ya cuenta
na ian nì natiacu stná-ndà na ní natiacu
Cristu. 6 Ñàyùcàndùá, ducán iá na ian nì
cutnaha-nda xi-yá na ní natiacu-yà nì quida
Yua-nda Dios. Te quidá stná-yà cuenta na
ian sànì nana stná-ndà ndè gloria, te vichi
cutnaha-nda xi Jesucristu ndoo-nda yucán
xi-yá nì quida Yua-nda Dios. 7 Pues ñà-jaàn
sànì quida-ya sàhà-ñá nicanicuahàn ni
queé cuàhà tnùñuhu xí-yá sàhà gracia nì
quida-ya na ní indehè ndahví-yàndó sàhà
Jesucristu; 8 vàchi micuísi gracia nduá sànì
càcu-nda ñànì xinindisa-ndayá. Màdì iin
chuun ni quidá ndohó nduá nì càcu-nda,
còó. Ñà-ndùá nì cutahvì-ndà nùù Dios
nduá. 9 Ni màdì obra vàha ni quida-nda
nduá nì dácâcu xi-nda. Còó, còtó sàà
iin-nda cucahan-nda chicá ndiaá-ndà.
10 Còó, mii-yá nì quida-ya obra xì ndohó,
te sàhájàn sànì ndusaa anima-ndà. Vàchi
na ní sàcùndoo-nda nùù Jesucristu nì
ndusaa íní-ndà sàhà-ñá cui quida stná-ndà
cuàhà obra vàha nacua nì chitnùní ini-yà
quida-nda.

Nsidaa nèhivì xí Jesús, iin-ni nèhivì xín-duu-ne

11 Ñàyùcàndùá, xiñuhu nsinuu ini
nsidaa mii-nsiá nècuàchì inga raza, vàchi
có-ndùú-nsiá nèhivì raza Judea. Nèhivì còò
seña xi Dios ìcà-xí cachí nsiùhù nècuàchì
raza mà xì mii-nsiá; te nèhivì seña xi
Dios cachí-nsì xì mii-nsí, vàchi iá iin seña
nì chituu nèhivì ìcà-nsí. Ñàyùcàndùá
xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa nìsa ìa
xi-nsiá antes, 12 cónìsá níhnú inì-nsia
Cristu antes, mànìcùí (nìhìtáhvì-nsiá)
nahi nèhivì ñuu-nsì Israel, te cónìsá
ínáhá stná-nsià ni-iñàha sàhà tratu nì
saquin-yà, te nì quida-ya comprometer
cuàhà gá ñà-ndiaha. Còò ni-iin tnùndé
ini nìsá ícúmí-nsiâ, ni còò stná Dios nìsá
ìa nùù-nsiá. 13 Xica nísa ìa-ya nùù-nsiá
antes, doco vichi sàhà-ñá (nì xìhì) Cristu,
te nì xìtià nìì-yá, ñàyùcàndùá vàtùni sànì
tnàtuu yatni-nsia nùù-yá nduá, vàchi divi
Jesucristu sànì xinindisá stná-nsià. 14 ùì
raza nì sanduu-nda antes, na ian nì tàhndè
dava-nda; doco vichi sànì nacuatnaha-nda
nì quida-ya; iin-ni nì nàcùnduu-nda
quidá-yá cuenta vichi, te iá paz, có-xìní
ùhì stnahá gá-ndà. 15 Cunaha-nsiá, sàhà-ñá
nì nanduu-ya nèhivì, (te nì xìhì-yà),
ñàyùcàndùá nì nìhì-yá nì nacadi-yà ichì
ley sànaha. Cuàhà gá nìsa dandacú ley
mà nùù-ndà, cuàhà gá nìsa xicàn-ñà
quida-nda, doco nsidaámà, sànì cuxicá
nì quida-ya, te vichi iin-ni nèhivì saa
sànì nanduu-nda, có-ndùú gá-ndà ùì raza,
ñàyùcàndùá, sà-ìá paz. 16 Vàchi na ní xìhì-yà
nchìca cruz, nì nìhì-yá nì nàcùndoo vàha
ndúì raza-ndà xì Dios, te nì nìhì stná-yà nì
nachindoo vàha-yàndó, có-xìní ùhì tnahá
gá-ndà vichi. Vàchi iin-ni nèhivì sànì
nanduu nsidaa-nda nì quida-ya.

17 Na ní quixi Cristu, nihí-yá iin razón
ndiaha nì quesaa, te nì cachitnùhu-ya
nansa coo paz nùù nsidaa-nda. Mii-nsiá,
mate xica nísa ìa Dios nùù-nsiá, doco nì
sàà stná palabra mà nùù-nsiá. Daaní,

nsiùhù, na ian yatni nùù ichì-yá nì
sandoo-nsi, te nì sàà stná palabra mà
nùù-nsí. 18 Vàchi sàhà Jesucristu sànì
nìhìndèè ndúì raza-ndà tnàtuu-nda nùù
Yua-nda Dios. Te iá stná imindaa Espíritu Ìì
xí-yá, te chindee stná-yàmà ñà-tnàtuu-nda
nùù-yá. 19 Mii-nsiá, có-ndùú gá-nsià nahi
nèhivì xio, ò nèhivì fuera, còó. Meru nèhivì
î xí ñuu Dios nduú stná-nsià vichi nahi
nsiùhù. Dècuèndè nduú stná-nsià nahi
nèhivì ndoó vehe-ya. 20 Te ndisa, na iin
vehe nduú stná-ndà. Te nahi cimientu
xan nduú apóstol xì nsidaa stná profeta
nìsa cahàn cuenta xi-ya. Te nahi cavà
cahnú indúhu esquina cimientu, ducán
nduú Jesucristu. 21 Ñàyùcàndùá, base
xi-nda nduú-yá, te na ian cueé-ni cueé-ni
cudúcûn iin vehe na cuáha-ña, ducán stná
ndohó, (cueé-ni cueé-ni nacuátnáhá-ndá)
dècuèndè sàà-ndà cunduu ndisa-nda na
iin veheñùhu ìì xí Stoho-ndà Señor.
22 Te mii-nsiá, sàhà-ñá nchícùn stná-nsià
mii-yá, vàtùni sànì nacuatnahá stná-nsià
(xì nsiùhù), te ducán sáà nsidaa-nda
cunduu-nda na iin vehe-ya ndé coo-ya
nicanicuahàn sàhà Espíritu Ìì xí-yá.

3

Nansa iá chuun xi Pablo ñà-cachitnùhu-ne palabra ìì xì nèhivì inga raza

1 Yùhù Pablo, ndiadḭ́ vehecàa vichi
sàhà-ñá (quidé chuun ìì xí) Jesucristu.
Te chuun ìì mà, sàhà ñà-vàha xi stná
mii-nsiá nècuàchì inga raza nduú stná. 2 Ádi
sá-ìnáhá-nsiâ nansa nì quida Dios gracia
sàhí, te nì nìhìtáhvì´ quide chuun (chinahì)
mii-nsiá. 3 Vàchi mii-yá, nì dàtnúù-yà
sàxìnítnùní yùhù nansa iá palabra ndiaha
nìsa ìa dèhé antes. Te divi sàhámà nì
tiai iin carta tii (nì sàà nùù-nsiá) daa.
4-5 Ñàyùcàndùá, nú sànì cahvi-nsia carta
mà, dandu vàtùni cundaà ini-nsià nansa nì
nìhìtáhvì´ mànìhì inì palabra sàhà Cristu
nìsa ìa dèhé antes. Cunaha-nsiá, cónì
níhìtáhvì nèhivì sànaha cunitnùhu-ne
palabra mà; doco vichi sànì dàtnúù Espíritu
Ìì sàxìnítnùní nsiùhù nècuàchì apóstol
xi-ya, xì stná nècuàchì dava ga cáhàn
cuenta xi-ya. 6 Te divi ñà-yòhó nduú
(palabra mà): ñà-vàtùni nìhìtáhvì stná
nèhivì inga ñuu nú ni cúníndísâ-né palabra
xi-ya, mate có-ndùú-né nècuàchì raza-nsì
Judea. Nahi iin-ni nèhivì cunduu ndúì
raza mà. Ñàyùcàndùá, vàtùni nìhìtáhvì
nècuàchì inga raza ñà-ndiaha î nì quida-ya
comprometer, vàchi nèhivì xí Cristu
cunduu stná-nè.

7 Cunaha-nsiá, nì quida Dios gracia sàhí
nì sàhatahvì-yá yùhù chuun ñà-cachitnùhi
palabra ìì xí-yá; te sàhà poder ndiaha
xí-yá (nì cana-ya yùhù), 8 mate nduí iin
ana chicá có-ndiàá nùù nsidaa nèhivì
xí-yá, doco nì nìhí (chuun) ndiaha nùù-yá,
divi ñà-cachitnùhi xì nèhivì nsidaa ñuu
ñà-ndiaha guá iá ñà-ndùá sáhatahvì Cristu
ndohó. 9 Te nì nìhì stnáì chuun datúi
nùù nsidaa nèhivì nansa nì chitnùní ini
Dios quida-ya. Dècuèndè chicá sànaha
nìsa ìa dèhámà, cuisì Dios nìsa inaha xán;
iin-ni ndè antes nì quidavàha-ya ñuhìví
ináhá-yâñà. 10 Doco vichi sànì dàtúi-ya
nsidaámà sàhà-ñá ndulocó nsidaa ángel
xi-ya xì nsidaa stná espíritu xicá ansivi,
na indéhe-né ñà-ndiaha guá quidá-yá xì
nèhivì càhvì xì-yá, dandu cundaà vàha
ini-nè nchichí cuàhà-yá sàhà nsidaa chuun
quidá-yá.

11 Pues dècuèndè nicanicuahàn antes,
ñà-jaàn nduá nì nacani ini-yà quida-ya, te
divi ñà-jaàn nì nìhì stná-yà nì dàxínu-ya
na ní quida Stoho-ndà Jesucristu (obra
xi-ya). 12 Te vichi nuná ñuhìví nùù-ndà,
vàtùni tnàtuu-nda nùù Dios, mà yúhî
gà-ndà, vàchi xiníndísá-ndá Jesucristu.
13 Ñàyùcàndùá, yùhù sacúndáhvḭ́ nùù-nsiá
nà-màsà cúhúún ini-nsià sàhà ñà-cuàhà
guá ndohí sàhà mii-nsiá (nècuàchì inga
ñuu); còó, vàchi xiñuhu quida-nsia cuenta
na ian tnùñuhu xí-nsiá nduá.

Cuàhà sàstnùhù cuú ini Jesucristu sàhà-ndà

14-15 Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn nduá
dìsáhà-xí cuàhìn càcàn tàhví nùù Yua-nda
Dios vichi. Siempre sàcuììn sìsí nùù-yá,
te cachḭ́ xì-yá Yua-nda Dios, vàchi mii-yá
nduú yua nsidaa ndohó nècuàchì ndoó
nùù-yá, a sea ndoo-nda ñuhìví yohó, te ò
ansivi ndoo-nda. 16 Pues vichi xícàn tàhví
nùù-yá ñà-nì nácuàhandee ini Espíritu Ìì
xí Dios mii-nsiá, vàchi cuàhà gá poder
ndiaha icúmí-yâ. 17 Te xícàn tàhvì stnáì
nùù-yá ñà-nicanicuahàn ni cúníhnú vàha
inì-nsia Cristu, te ducán coo-ya contentu
ini anima-nsià. Te xícàn tàhvì stnáì nùù-yá
ñà-nì cùú fuerte ndisa ini-nsià sàhà-yá xì
sàhà stná ñanìtnaha-nsia na ian iín fuerte
iin yutnù ducún, te ò indúhu fuerte iin

vehe cahnú. 18-19 Te nú ducán, dandu vàtùni
mànìhì váha ini-nsià ñà-cuàhà guá cuú ini
Cristu sàhà-ndà. Te divi ducán xícàn tàhvì
stnáì sàhà nsidaa gá nèhivì xí-yá, ñà-nì
sáà nsidaa-nda mànìhì ini-ndà ñà-yáha guá
cuàhà cuú ini-yà sàhà nsidaa-nda, ndéni
ana nì cui ni cúndúú-ndá, te ndéni nì cui ni
cúndóó-ndá. Doco còó, ni mà cùì sàà-ndà
cundaà nsihi ini-ndà sàhájàn, doco siquiera
xícàn tàhví ñà-chicá más ni cúndáà ini-nsià
sàhà-ñá, te ducán sàà anima-nsià nachituá
mii Dios.

20 Te vichi ansivéhé Dios, vàtùni quida-ya
nsidanicuú ñà-ndùá xícàn tàhvì-ndà
nùù-yá, dècuèndè yáha ga más cui quida-ya
nùájàn, mate iin chuun cahnú sàstnùhù
nduá ni cúníhnú ini-ndà càcàn-ndà, doco
(vàtùni nìhì-ndàñá), vàchi cahnú poder
xi-ya, te divi poder mà quidáchúûn stná
ini anima-ndà. 21 ¡Ansivéhé cahnú-yá!
Nicanicuahàn xiñuhu naquimanì-ndàyá
sàhà ñà-ndiaha guá iá Jesucristu xì
ñà-ndiaha guá quidá stná-yà xì nsidaa
ndohó nèhivì cahvi xi-yá. Te dècuèndè
nicanicuahàn ducanicoó. Amén.

4

Iin-ni nèhivì sànì nanduu-nda nì quida Espíritu Ìì xí Dios

1 Sàhà-ñá nchícuìn Stoho-ndà Señor iéˋ
vehecàa yohó. Ñàyùcàndùá sacúndáhvìˋ
nùù-nsiá ñà-nì cácánúú víi stná-nsià
nacua ndiá ìcà-ndà, vàchi sànì cana-yàndó
(ñà-cunduu-nda nèhivì î xí-yá). 2 Sàhà
ñà-jaàn xiñuhu cunihnu ndahvi ini-ndà,
te cunihnu manì stná ini-ndà. Iin-ni
ni quidándéé cahnú ini-ndà sàhà ñanìt-
naha-nda. Calma ni cúndóó-ndá. Iin-ni
ni cúcúú ini-ndà sàhà-né. 3 Vàchi nahi
iin-ni nèhivì xínduu-nda nì quida Espíritu
Ìì xí-yá; ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúndóó mànì
nsidaa-nda, vàchi chindéâmà ñà-màsà
táhndè dava-nda. 4 Vàchi nahi iin-ni
cuerpu mii-ya (nduú nsidaa-nda), te
imindaa Espíritu Ìì xí-yá iá stná, te iin-ni
tnùndé ini ndiatú stná nsidaa-nda ñà-sànì
cana-yàndó. 5 Te imindaa Stoho-ndà
Señor iá stná, xì imindaa stná ñà-ndùá
xiníndísá-ndá. Daaní, iin-ni sànì cuhìì stná
nsidaa-nda. 6 Vàchi imindaa Dios iá, te Yua
nsidanicuu-nda nduú-yá, vàchi cusáhnû-yá
nùù nsidaa-nda, te chindéé-yâ nsidaa-nda,
te iá stná-yà ini anima nsidaa-nda.

7 Doco cada iin iin-nda sànì nìhìtáhvì-ndà
nùù Cristu según nansa nì cudiì ini mii-yá
cuàhatahvì-yándô. 8 Ñàyùcàndùá, dohó
cachí nùù tutu ìì:

Sànì nana-ya ndè gloria, ndacá stná-yà
cuàhà gá ana nì cundee-yá nùù-xí,
dandu nì sàhatahvì stná-yà nèhivì
ñuhìví cuàhà ñà-vàha.

9 Pues cachí tutu mà ñà-nì nana-ya
(ansivi), doco ¿ndíà nduá cuní cachàmà?
Dohó cuní cachà, ñà-antes nì nuu-ya ndè
tìxi ñuhù ndé chicá cunú. 10 Daaní, después
nì nana stná-yà ansivi ndé chicá ducún
sàhà-ñá nachitu inicutu ñuhìví poder
xi-ya. 11 Te nì sàhatahvì stná-yà nèhivì
cuàhà ñà-ndiaha. Dava-nsi nì nìhìtáhvì-nsí
cunduu-nsi apóstol cacanuu-nsi chuun
xi-yá. Te dava-nda nì nìhìtáhvì-ndà
cunduu-nda profeta cáhàn razón quixí
nùù-yá. Te dava ga-ndà nì nìhìtáhvì-ndà
cunduu-nda ana tùha viì cachitnùhu xì
nèhivì nansa càcu anima-nè. Te dava
stná-ndà nì nìhìtáhvì-ndà cunuù-ndà
nèhivì xí mii-yá, te chinaha stná-ndàné.
12 (Ducán nì chitnùní ini-yà nìhìtáhvì iin
iin-nda) sàhà-ñá cui chindee stnaha-nda,
te sahájàn nìhì stná-ndà cunucuachi
víi-nda nùù-yá, dandu nacuàhandee stná
ini nsidaa-nda na ian cuàhàn ndufuerté
cuerpu xi mii Dèhemanì-yá Cristu. 13 Ducán
dandu vàtùni sàà nsidaa-nda cunindisá
víi-nda palabra xi-ya, te cunaha ndisa-nda
Dèhemanì-yá. (Te ndiaha gá ñà-jaàn), vàchi
nú ducán, dandu nàcùnihnu ini-ndà nahi
iin nèhivì sahnú, te ini stná anima-ndà
cuacatnahá stná nsidaa gracia xi Dèhe-
manì-yá Cristu. 14 Mà cúndúú gá-ndà
nahi méè; (mà cúníndísá-ndá) nansa ni
nì cui ñà-ndùá chináhá nèhivì. (Mà túcù
nàhá-ndà inga ichì) na ian dandiachi
tàchì-ndó yohó te yucán. Ni mà níhì
stná nèhivì maña dandahví-nèndó, mate
cuní-nè datúcù-nèndó iin ichì có-ndùú
ñà-ndáà. 15 Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá màsà cúú
xí-ndá ducán, xiñuhu ni cáhàn-ndà puru
ñà-ndácuisì xì ñanìtnaha-nda. Mànì mání
ni cáhàn-ndà xì-né, dandu sàà-ndà quida
sahnu-nda nacua cuní Cristu, vàchi mii-yá,
nahi dìnì-ndà (dandacu-xi nùù-ndà), ducán
nduú-yá. 16 Te ndohó, nahi ndahàsáhà-yá
nduu-nda, vàchi iin-ni sànì nacuatnahá
nsidanicuu-nda nì quida-ya sàhà-ñá ni
chíndéé stnaha-nda, te cunduu-nda nahi
iin-ni cuerpu xi-ya. Vàchi chuun xi mii-yá

nduá dandacú-yá, te chuun xi ndohó nduá
ñà-quida-nda chuun nì quida tocar iin
iin-nda. Ñàyùcàndùá, ducán queé stná mà
na ian sahnú cuerpu xi-ya, te ndufuértêà,
dandu chicá (ndiaha gá) cucuu stnahá stná
ini-ndà sàhà-ndà.

Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda ñà-sànì nìhìtáhvì-ndà vida ndiaha nùù Jesucristu

17 Ñàyùcàndùá, yùhù ndácùcahín
Jesucristu, te chináhî mii-nsiá ñà-màsà
quídá gá-nsià na quidá nèhivì có-ìnáhá
xí Dios, vàchi cuisì ñà-chìcuéhè nihnú
ini-nè. 18 Có-dàtnúù Dios sàxìnítnùní-nè.
Còò vida ndiaha xí mii-yá nùù-né, vàchi
có-cùndáà tnùní ini-nè sàhà-yá ñà-caxin
guá anima-nè. 19 Mà túha-ne cucahan
núù-né, mate cuàhà gá viciu icúmí-nê,
vàchi ñà-dìì xí-né nduá quidá sìquinì-né.
20 Doco mii-nsiá, còó. Tucu iá ichì Jesucristu
nì dàcuàhá-nsiá. 21 Te (a sácú vàha)
nú sànì sàà-nsià nì cundaà vàha ndisa
inì-nsia sàhà-yá, te (a sácú vàha) nú
sànì chinaha-yà mii-nsiá nacua nduú
ñà-ndácuisì sàhà-yá. 22 Te dohó cachí
palabra xi-ya, (ñà-có-ìá vàha) ñà-ndùá
nìsa quida-nda antes. Xiñuhu nacoo
dahuun-nda modo nìsa nihnu ini-ndà,
vàchi ñà-yùcán cuàhàn dandáñúhú xí-ndá
ni cuí. Cutu dandahvíàndó, te daxíhoándô
cuàhà ñà-sìquini. 23 Ñàyùcàndùá vichi
xiñuhu nacani ini-ndà iin modo saa, 24 te
quida-nda cuenta na ian sànì ndusaa-nda,
na ian làcà nì quidavàha Dios ndohó, vàchi
vichi sànì sàhatahvì-yándô ñà-cunduu-nda
nahi mii-yá, vàtùni quida-nda nacua cachí
palabra ndàcuisì ndé cachí-yà xì-ndà
ñà-cunihnu ìì ini-ndà, te quida vìì-ndà xì
ñanìtnaha-nda.

25 Ñàyùcàndùá, ni-iin xichi màsà
dándáhvî stnàhá gá-ndà. Micuísi palabra
ndàcuisì ni cáhàn-ndà xì ñanìtnaha-nda,
vàchi iin-ni nèhivì xínduu nsidaa-nda
vichi. 26 Te nú ni cuídà ini-ndà sàhà iñàha,
cuidadu ni cúndóó-ndá ñà-màsà quídá-ndá
iin cuàchi; màsà cuídà ini-ndà inii ndui
yacá. 27 Màsà cuáha-nda lugar dacà ñà-malu
sàxìnítnùní-ndà.

28 Nú nìsa xidacuihna-nda antes, màsà
quídá gá-ndà ducán. Iin chuun vìì ni
quidáchúún-ndá vichi, dandu cucumi-nda
iñàha xi mii-nda, te cui dacútâhvì-ndà
nèhivì iá necesidad-xi.

29 Daaní, màsà cáhàn quini stná-ndà vichi.
Còó, puru palabra vìì ni cúndúá, cun-
daca xi anima-ndà, dandu ndiaha gá chin-
deá nècuàchì iníní na cáhàn-ndà. 30 Te
màsà dácûhúún stná ini-ndà Espíritu Ìì xí
Dios, vàchi mii-yá nduú seña ñà-ndùù-ndà
nèhivì ìì xí-yá, te iin-ni cucumi-ndayá
dècuèndè quìvì càcu dahuun-nda.
31 Màsà chúhún gà ini-ndà sàhà iñàha.
Te màsà cuídà gà stná ini-ndà. Ni
màsà ndúdáná-ndá; còó. Ni màsà
cánàhá stná-ndà, te màsà cáhàn quini ga
stná-ndà. Ni màsà cúndéhe úhì stnahá
stná-ndà. 32 Còó, mànì ni cúndóó-ndá xí
ñanìtnaha-nda, te cuhi stnàhá stná ini-ndà.
Te nsidaa-nda xiñuhu cuicahnú stnahá
ini-ndà sàhà-ndà nacua nì quida Yua-nda
Dios xì ndohó (ñà-nì xìhì) Cristu sàhà-ndà.

5

1 Ñàyùcàndùá, na ian quidá Dios, ducan
ni quidá stná-ndà, vàchi dèhe-ya nduu-nda,
te mànì cuáhà-ndà nùù-yá. 2 Iin-ni ni
cúcúú stnahá ini-ndà sàhà-ndà nacua
cuú stná ini Cristu sàhà ndohó, vàchi
sàhámà nì sàha-ya vida xi-ya cuenta
xi-nda, te ducán nì nìhì-ndà nì cudìì
ini Yua-nda Dios sàhà-ndà. 3 Nèhivì xí
mii-yá nduu-nda vichi, ñàyùcàndùá, màsà
cáhàn-ndà xi ana cónì nándàhà xì-ndà;
màsà quídá sìquini-ndà, ni màsà xího-nda
ñà-ndùá icúmí inga nèhivì. Còó. Ni màsà
ndácùcahan ga stná-ndà ni-iin chuun
sì-quini mà, vàchi nèhivì ìì xí mii-yá
nduu-nda vichi. 4 Na cáhàn-ndà, màsà
cáhàn-ndà palabra sìquini, ò palabra
chicuéhè, ni màsà cuácùndiaa stnaha-nda.
Còó, mà váha càhàn-ndà ducán. Lugar
xi ñà-jaàn xiñuhu naquimanì-ndà Dios.
5 Vàchi ináhá-ndá, mà cácu ni-iin nèhivì
có-quìdá sahnú xi nècuàchì ñahà; mà
cácu ni-iin nèhivì sìquini, ni-iin stná ana
xího cucumi cuàhà iñàha, vàchi nèhivì
xího guá ducán, queámà na ian cahvi-né
ñà-jaàn. Pues ni-iin nèhivì quidá ducán,
mà níhìtáhvì-né ñuhìví ìì xí Cristu, divi
nduú ñuhìví ìì xí Dios. 6 Nú dacáhàn
nèhivì-nsiá ñà-quida-nsia ñà-có-ndiàá mà,
màsà cuáha-nsia dandahví-nè mii-nsiá,
vàchi icúmí Dios dandohó-yá nsidaa nèhivì
có-ìníní xí-yâ, te quidá-né ñà-chìcuéhè
(sànì cachì mà). 7 Ñàyùcàndùá, màsà quíhvi
tnahá-nsiá xì nèhivì quidá ducán.

*Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda ñà-sànì dàt-
núù Dios sàxìnítnùní-ndà*

8 Ichì ñáa nduá nì sanchicùn-ndà antes,
doco vichi sànì dàtnúù Stoho-ndà Señor
sàxìnítnùní-ndà, ñàyùcàndùá, xiñuhu
cacanuu viì-ndà vichi. 9 Vàchi nú ndisa dat-
núù ndiaha-yá ini-ndà, dandu cunduu-nda
nèhivì vàha inì-xi nihnú ndàcuisì inì-xi, te
cunchicùn viì stná-ndà palabra ndàcuisì.
10 Nsidaa ñà-ndùá quìdà-ndà, xiñuhu
nacani ini-ndà a cudíì ini Stoho-ndà Señor
sàhà-ñá, á coó. 11 Màsà quíhvi tnaha-nda xi
nèhivì có-quìdá víi, vàchi ichì ñáa xicá-né.
Còó, vihi gá vàha dahíhî-ndàné. 12 Vàchi
ndóo cahan stná-ndà nú ndatnúhú-nê sàhà
chuun sìquini quidá dèhé-nè. 13 Doco nú
ni dáhîhî-ndàné dandu queámà na ian
datnúù-ndà iin luz nùù chuun quidá-né
sàhà-ñá cunahà xìcà nansa iá chuun ma.
Vàchi claru náhà nsidaa iñàha nú tnúù
nihni iin luz nùá. 14 Ñàyùcàndùá, ducán
cachí (dichu):

Ndacòo mii-ní nècuàchì quídì jaàn, te
nsicuìhnú inì-ní, na ian natiacù-ní,
dandu datnúù ndiaha Cristu nùù-ní,
cachá`.

15 Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani vàha
ini-ndà nansa quida-nda mientras
ndoo-nda ñuhìví yohó. Màsà cácánúú-ndá
nahi nèhivì có-cùndáà inì-xi; ni cúníhnú
sahnú ini-ndà. 16 Te nú iá nansa quida-nda
(iin chuun viì), yàchì ni nácání ini-ndà
quida-ndañá, vàchi ndoó cuàhà gá nèhivì
có-quìdá víi tiempu vichi. 17 Ñàyùcàndùá,
màsà quídá-ndá nahi nèhivì neciu; cuàhà
gá xiñuhu mànìhì ini-ndà nansa divi
cuní Stoho-ndà Señor quida-nda. 18 Ni
màsà cóhó-ndá vinu, te xìni-nda, vàchi
escándalo nduámà. Còó, fuerte ni coó
Espíritu Ìì xí Dios ini anima-ndà, chicá
vàha. 19 Te na cáhàn-ndà ndatnúhú-ndá
iin-nda xi inga-ndà, dandu coto stná-ndà
salmu nacuatu-nda alabanza xi Stoho-ndà
Señor xì alabanza datnúù Espíritu Ìì xí-yá
sàxìnítnùní-ndà. Nsidaa modo yohó
coto-nda, te ndenihi vàha-nda mii-yá xì
nsidaa anima-ndà. 20 Nicanicuahàn xiñuhu
ndacùcahan-nda Stoho-ndà Jesucristu,
te naquimanì-ndà Yua-nda Dios sàhà
nsidanicuú iñàha.

Nansa xiñuhu quida-nda xì nèhivì vehe-nda

21 Nsidaa-nda, xiñuhu cahvi stnaha-nda
iin-nda xi inga-ndà, vàchi nsidaa-nda,
iin-ni cahvi stná-ndà mii-yá.

22 Mii-nsiá nècuàchì ñahà, xiñuhu
cahvi-nsiá ìì-nsiá na ian quìdà-ndà xì
Stoho-ndà Cristu. 23 Vàchi nacua dandacú
mii-yá nùù nèhivì càhvì xì-yá, ducán
dandacú stná iin nècuàchì tiàa nùù
ñahàdìhí-nè. Vàchi divi Cristu nduú
ana nì dàcácu xi ndohó nèhivì xí-yá,
te nahi cuerpu xi-ya nduú stná-ndà.
24 Ñàyùcàndùá, nacua iníní-ndá mii-yá,
ducán xiñuhu cunini stná nècuàchì ñahà
nsidaa ñà-ndùá cachí ìì-né.

25 Daaní, mii-nsiá nècuàchì tiàa,
icúmí-nsiâ cuu ini-nsià sàhà ñahàdìhí-nsià
nacua quidá Cristu xì nsidaa ndohó nèhivì
càhvì xì-yá. Vàchi nì sàha-ya vida xi-ya
cuenta xi-nda 26 sàhà-ñá nduhìì ini-ndà, te
ndoo cuàchi iá anima-ndà quida palabra
ìì xí-yá, na ian nì ndoa xì tècuìí. 27 Daaní,
quìvì cana-yàndó, vàtùni sàà-ndà nùù-yá,
te ndiaha gá cundoo-nda. Mà cóó gá ni-iin
mancha anima-ndà, ni iin xaan ndé iá
chicuéhè; còò ni-iñàha, vàchi nèhivì ìì
xí-yá cunduu-nda. Mà cóó gá ni-iin falta
xi-nda nùù-yá. 28 Cunaha-nsiá, nacua cuú
ini iin nècuàchì tiàa sàhà mii-né, ducán
xiñuhu cuu stná ini-nè sàhà ñahàdìhí-nè.
Te nú ducán ni cuú ini-nè sàhà nècuàchìmà,
dandu queámà na ian cuú stná ini-nè
sàhà mii-né. 29 Te ináhá-ndá, còò ni-iin
nèhivì cahíchì ini xì mii-xí. Còó, de por sí
dacuxi-nda mii-nda, te ndiaá-ndà mii-nda.
Te divi ducán quidá stná Stoho-ndà Señor
xì nsidaa ndohó nècuàchì càhvì xì-yá.
30 Vàchi nahi iquìcúñú mii-yá nduu-nda.
31 Te divi ñà-jaàn nduú stná ñà-dìsáhà-xí
nándàhà iin nècuàchì tiàa xì iin nècuàchì
ñahà, te quecuáân-né nùù yuadíhí-nê.
Ñàyùcàndùá, mate diín diín nì sanduu-ne
antes, doco vichi na iin-ni nèhivì sànì
nanduu-ne. (Ducán cachí tutu ìì.) 32 Te
mate ùhì cundaà nsihi ini-ndà sàhà palabra
ndiaha ma, doco cunaha-nsiá, sàhà stná
Cristu cáhàn, xì sàhà stná ndohó nèhivì
càhvì xì-yá. 33 Doco de todos modos, xiñuhu
cuu ini nècuàchì tiàa sàhà ñahàdìhí-nè
nacua cuú ini-nè sàhà mii-né. Te nècuàchì
ñahà, xiñuhu cahvi viì stná-nè ìì-né.

6

Nansa ndiá ìcà quida nècuàchì cuàtì xì stná nècuàchì cuàchì

1 Daaní, nsiohó nècuàchì cuàtì xì
nècuàchì cuàchì, cunini-ndá yuadíhí-ndâ,
vàchi ñà-jaàn nduú ñà-ìá viì nùù Stoho-ndà
Señor. 2-3 Ni coó tnùñuhu xí-ndâ nùù
yuadíhí-ndâ, dandu yàha vàha-ndá; caní
cuìà cundoo naha-ndá ñuhìví. Cunaha-ndá,

ley jaàn nduú ñà-primeru nì cachi
Dios ñà-cutahvì-ndà iin ñà-vàha (nú ni
chívàha-ndañá).
4 Daaní, mii-nsiá nècuàchì tiàa xínduu
yua, màsà dácuîdà uun inì-nsia dèhe-nsia;
xiñuhu dacuahnú víi-nsiáñà. Conseju viì
ni cuáha-nsia, te chinaha viì-nsiáñà nacua
cuní Stoho-ndà Señor.

Nansa xiñuhu quida peón ndoó saín nùù lamú xi

5 Daaní, mii-nsiá nècuàchì xínduu peón,
cunini viì-nsiá ñà-ndùá dandacú lamú
xi-nsia ñuhìví yohó. Quidañuhu-nsiánè,
te cahvi víi-nsiánè. Iin-ni cunihnu
vàha inì-nsia na ian Cristu nduú ana
xinúcuáchí-nsiâ nùù-xí. 6 Doco màdìá
cuisì na indéhe-né, dandu quidachuún
víi-nsiá sàhà-ñá ndee vàha-nsia nùù-né;
còó. Quidachuún-nsiá na ian Cristu nduú
patrón quidáchúûn saín-nsiá nùù-xí; iin-ni
ni cúníhnú ini-nsià ñà-quida viì-nsiá nacua
cuní Dios quida-nda. 7 Na quidáchúûn-nsiá,
ni coó vàha voluntad xi-nsia ñà-quida-nsia
iin chuun viì, quida-nsia cuenta na ian
Stoho-ndà Señor xinúcuáchí-nsiâ nùù-xí,
màdì nùù nèhivì ùún. 8 Vàchi ináhá-ndá,
nùù mii-yá icúmí-ndá nìhì-ndà iin ñà-vàha
xi-nda sàhà nsidanicuú chuun viì nì
quida-nda, a ducán xínduu-nda nècuàchì
libre, te ò nècuàchì ndoó saín nùù iin lamú.
9 Daaní, mii-nsiá nècuàchì xínduu lamú,
divi ducání quida stná-nsià xì ana nduú
peón xi-nsia. Màsà cáhàn dana-nsia, vàchi
ináhá-ndá iá stná ana nduú Stoho-ndà,
divi mii-yá iá ansivi, te (xiñuhu nsinuu
ini-nsià) ñà-nùù mii-yá iin-ni ndiaá nsidan-
icuú nèhivì.

Ñà-ndùá sáhatahvì Dios ndohó ñà-chindee xi-nda cundee-nda nùù ñà-malu

10 Imindaa iñàha iá gà cachì, ñánì: iin-ni
ni cúníhnú fuerte ini-ndà Stoho-ndà
Señor, te ducán nìhì-ndà nacuàhandee
ini-ndà, vàchi yáha ga cahnú poder
xi-ya. 11 Cunaha-nsiá, cuàhà ñà-ndùá
nì chitnùní ini-yà cunduu nahi arma
xi-nda ñà-chindee xi-nda sàhà-ñá màsà
dáca ñà-malu-ndó, te dandahví-sindó.
12 Vàchi màdì nèhivì ñuhìví yohó nduú
ana náâ stnàhà xì-ndà. Còó. Divi
ñà-malu náâ stnàhà xì-ndà. Cuàhà-sí,
te fuerte-si, te ndoó stná ana xícusahnú
nùù-sí. Cunaha-nsiá, divi ñà-malu nduú
ana dandacu-xi nùù nsidaa nèhivì nchícùn
ichì ñáa. Divi quisì sìquini xicánúú ansivi
nduú-si. 13 Ñàyùcàndùá, ni cuíchúún-ndá
nsidaa ñà-ndùú arma nì chitnùní ini Dios
chindee xi-nda na quìvì cuní ñà-malu
tnàtuu fuerte-si nùù-ndà. Daaní, nú
sànì cundee-nda (nùù-sí), vàtùni cundoo
fuerte ìì-ndà. 14 Sàhà ñà-jaàn iin-ni ni
cúníhnú fuerte ini-ndà. (Cuisì ñà-ndácuisì
ni cúníhnú ini-ndà, te chindeámàndó)
na ian chindéé cinturón ndee nuhní tìxi
soldadu (ñà-coo fuerza-te). Daaní, xiñuhu
quida-nda puru ñà-ìá viì, te cunduamà na
iin dùhnù cáa ndixí soldadu ñà-chindee
xi nchìca-tè. 15 Daaní, na ian mácùnaì
soldadu ndìsàn-té (ñà-cacanuu-tè), ducán
stná ndohó, ndiá ìcà-ndà cunihnu ini-ndà
(cacanuu-nda xi) razón ndiaha nansa
nàcùndoo vàha-nda xi Dios. 16 Cunaha-nsiá
(fuerte gà cuní ñà-malu dacà-síndô), na ian
dandiachi-sí cuàhà flecha xíxìn ìcà-ndà;
doco nú iin-ni nihnú vàha ini-ndà mii-yá,
dandu chindéâmàndó na ian ni cúndúá
iin ñà-sìcàté caxin (ñà-màsà cuída flecha
mà-ndó). 17 Daaní, nahi mbelú càa soldadu,
ducán nduú stná ñà-nìhnú ini-ndà ñà-sà-ìá
salvación xi-nda; daaní, nahi espada xi-nda
nduú stná palabra ìì nì cachi Dios, vàchi
divi palabra mà nduá xichúûn Espíritu
ìì xí-yá. 18 Daaní, nicanicuahàn xiñuhu
càcàn tàhvì-ndà nùù-yá nacua datnúù
Espíritu ìì xí-yá ini-ndà. Càcàn-ndà nùù-yá
nsidaa ñà-ndùá xiñuhu, te iin-ni ni cúndóó
tùha stná-ndà. Màsà cúdúsán-ndá càcàn
tàhvì-ndà nùù-yá, còó. Xiñuhu cácàn
tàhvì-ndà ñà-chindee-yá nsidanicuú ana
nduú nèhivì xí-yá. 19 Daaní, sàhà stná
yùhù ni cácàn tàhvì stná-nsià sàhà-ñá
chindee-yá yùhù na cáhìn xì nèhivì, te
màsà dáyûhîà yùhù càhìn sàhà razón
ndiaha xí-yá, divi razón nìsa ìa dèhé
sànaha. 20 Cunaha-nsiá, divi sàhà-ñá nì
cuítià palabra mà, ñàyùcàndùá nì techuún
Dios yùhù ñà-cacanui, te divi sàhà stná
mà ié̀ vehecàa yohó. Ñàyùcàndùá, càcàn
tàhvì-nsiá sàhí sàhà-ñá màsà yúhî̀ càhàn
vatí palabra mà nacua ndiá ìqué.

Nansa nì dàxínu Pablo carta xi-ne, cásàhú-nè xì nsidaa nèhivì ñuu Éfeso

21 Yùhù cunî̀ cundaà inì-nsia nansa
yáhi xì nansa quidé yohó; ñàyùcàndùá
sànì càhìn xì ñani mànì-ndà Tíquico
yohó, áma nacani-ne xì-nsiá nsidaájàn.
Te cunaha-nsiá, cuàhà gá sànì chindee
stná nècuàchìmà yùhù. Iin-ni quidá víi
stná-nè nsidaa chuun xi Stoho-ndà Señor.
22 Pues vichi cuàhìn techuín-nè sàà-nè ndé

ndoó-nsiá, dandu vàtùni cachitnùhu-ne
nansa yáha-nsi yohó sàhá màsà cúhúún
gá ini-nsià.
[23] Vichi ndácùcahín Stoho-ndà Jesucristu,
te xícàn tàhví nùù Yua-nda Dios sàhà-nsiá,
ñánì. Xícàn tàhví ñà-nì cúndóó víi-nsiá,
te ni cúcúú stnahá stná ini-nsià sàhà-nsiá;
te nicanicuahàn ni cúníhnú vàha inì-nsia
mii-yá. [24] Te vichi ni cúcúmí cuáhà-nsiá
gracia xi Stoho-ndà Jesucristu, nú ndisa
iin-ni cuú ini-nsià sàhà-yá nicanicuahàn.
Amén.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Filipos

1 Yùhù nduí Pablo, te compañeruì yohó
nduú Timoteo. Nèhivì xinúcuáchí nùù
Jesucristu nduú-nsí. Te tiaá-nsí tutu
yohó nùù nsidaa mii-nsiá nèhivì xí Jesu-
cristu ndoó ñuu Filipos, xínduu-nsia ana
idónuu, xì stná ana xinúcuáchí, xì nsidaa gá
stná mii-nsiá nèhivì dava ga ndoó nùù-yá.
2 Contentu ni cúndóó-nsiá quida Yua-nda
Dios xì Stoho-ndà Jesucristu, te cuàhà gá
gracia xi-ya ni cúcúmí-nsiâ.

Ñà-ndùá nì xìcàn tàhvì Pablo nùù Dios ñà-quida-ya sàhà nècuàchì xiníndísâ

3 Yùhù, na cada nsinúú inì mii-nsiá,
naquímánì Dios sàhà-nsiá. 4 Te cuàhà
gá cudîì stná inì na cada xícàn tàhví
sàhà-nsiá nùù-yá, 5 vàchi nsinúú inì nansa
quidá-nsiá chindéé stná-nsià ñà-cuìtià
razón vàha xi-ya, nacua quidá yùhù.
Te ináhî iin-ni sànì chindee stná-nsià
ducán ndè quìvì nì xinitnàhí xì-nsiá xì
ndè vichi. 6 (Ñàyùcàndùá, náhà xìcà)
iin obra ndiaha nduá sànì quesaha-yá
quidá-yá ini anima-nsià, te ináhî iin-ni
icúmí-yâ quida-ya ducán dècuèndè sàà
quìvì (naxicocuîn) Jesucristu. 7 Te divi
ducán ndiá ìqué cunihnu inì sàhà-nsiá,
vàchi mànì cuáhà-nsiá nùí, te iin-ni
níhìtáhvì stná-nsià gracia (xi Dios) nahi
yùhù. Vàchi cunaha-nsiá, mate yohó iéˋ
ndiadíˆ vehecàa, doco sáhatahvì stná-yà
yùhù gracia, te iin-ni icúmî nìhìtáhvì guéˋ
ducán, mate (dacúhùn-te yùhù nùù juez),
doco siempre icúmî càhàn nihni sàhà razón
ndiaha xí-yá ñà-ndùá palabra ndàcuisì. 8 Te
mii-yá, ináhá-yâ ñà-cuàhà guá nsinúú inì
nsidaa-nsiá, nacua quidá stná Jesucristu
xì-ndà, cuàhà gá cuú ini-yà sàhà-ndà.
9 Ñàyùcàndùá, yùhù xícàn tàhví nùù-yá
ñà-chicá más ni sáà-nsià cucuu stnahá
ini-nsià sàhà-nsiá, te iin-ni ni sáà stná-nsià
cundaà inì-nsia índù chuun nduú ñà-ìá
vìì, te índù chuun có-ìá vìì. 10 Nú ducán,
dandu mà úhì cudìì ini-nsià quida-nsia
cuisì ñà-chicá ndiaha, te cunihnu ìì ini-nsià
dècuèndè quìvì naxicocuîn-yà, mà cóó gá
ni-iin falta xi-nsia. 11 Te mii-yá, icúmí-yâ
chindee-yándô ñà-quida vìì-ndà ducán,
dandu chicá cuàhà ñà-vàha xi-nda quee,
te chicá cuàhà naquimanì stná-ndàyá, te
quee ga más tnùñuhu xí-yá.

Cuàhà gá ñà-ndiaha xí Jesucristu nìhì-ndà nú ni cúnchícùn vìì-ndàyá vida xi-nda ñuhìví yohó

12 Ñánì, cunîˆ cundaà ini-nsià sàhà
ñà-ndùá yáhi yohó, vàchi divi sàhà
ñà-ndùá sànì cuu xí, ñàyùcàndùá chicá
más sànì xìtià razón ndiaha xí-yá inicutu.
13 Dècuèndè nsidaa nèhivì ndoó vehechuún
cahnú, xì nsidaa stná soldadu, sànì
cundaà ini-nè ñà-divi sàhà Cristu ndiadíˆ.
14 Te cuàhà gá stná ñani-ndà nchícùn xì
Stoho-ndà Señor, sà-sáha stná-nè valor
vichi, vàchi sànì xini-nè (nansa quidé mate)
ndiadíˆ vehecàa yohó, te sàháyùcàndùá
vichi có-yûhî gà-nè càhàn vate-né palabra
xi-ya.
15 Yùhù ináhî nansa quidá dava nèhivì
cáhàn sàhà Cristu, cuisì quidá-né ducán
ñà-cúmbìdia ini-nè, vàchi có-ndôo ini-nè
xì (ñà-ndùá cachíˆ). Doco dava-ne, còó,
quidá víi ndisa-ne, vàchi sàhà ñà-ìá vàha
voluntad xi-ne, ñàyùcàndùá cáhàn-nè sàhà
Cristu. 16 Doco nècuàchì có-quìdá víi
ma, sàhà-ñá interesadu gà-nè, ñàyùcàndùá
cáhàn-nè sàhà-yá, có-ndùá sàhà ñà-quìdá
víi ndisa-ne, còó; cuisì cuní-nè ñà-chicá
màsà yáha vàhi vehecàa yohó. 17 Doco
tucu quidá nèhivì quidá víi ndisa ma, cuú
ndisa ini-nè (sàhí) na cáhàn-nè sàhà-yá,
vàchi ináhá-nê iin-ni nihnú stná inì càhìn
razón ndiaha xí-yá nicanicuahàn. 18 Pues
vichi ¿nansa cachi-ndà sàhà nsidaájàn?
Pues yùhù cachîˆ ñà-có-quìdámà, a dananí
uun-ne, te ò cáhàn sahnú-né, ndéni modo
nì cui, doco xítià palabra sàhà Cristu, te
ñà-jaàn nduá cudîì inì sàhà-xí. Te chicá más
icúmî cudìì gá inì después. 19 Vàchi ináhî,
icúmí chuun jaàn quee viá sàhí, vàchi xícàn
tàhvì-nsiá sàhí, te chindéé stná Espíritu ìì
xí Jesucristu.
20 Yùhù nicanicuahàn nacání inì còtó
quide iin ñà-cui nducahin sàhà-xí.
(Có-cùníˆ quide ducán); iin-ni cuníˆ quide
nacua siempre quidé, divi ñà-cáhàn vatí
sàhà-yá. Iin-ni cuníˆ quida vìì´ áma quéé
más gà tnùñuhu xí Cristu a ducán ni cuíˆ
sàhà-yá, te ò cutiacu guè ñuhìví yohó.
21 Vàchi nú itiácù-ve, dandu puru (ñà-taví
más gà tnùñuhu) xí mii-yá cundua. Te ò
nú ni sáì cui stnáì (sàhájàn), dandu chicá
ndiaha quee stnámà. 22 Doco nú ni coó

gué` ñuhìví yohó, vihi-ni quida guè más gà
obra xi-ya. Ñàyùcàndùá, có-ìnáhî índù-ñá
chicá nsiha cuu xí, 23 vàchi ndúì chuun
jaàn ndiaha gá iá`, te ùhì nacàxin-ñà. Ian
nduá ñà-nú ni cúì cùhìn coi nùù Cristu;
te cuàhà gá nihnú stná inì ñà-jaàn, vàchi
chicá ndiaha queamà cahín. 24 Daaní, ingà
nduú ñà-nú ni nániíhìtáhvì gué` ñuhìví.
Ñà-jaàn ndisa chicá cunduu ñà-vàha xi
mii-nsiá, 25 ináhî. Ñàyùcàndùá, sànì cundaà
inì, icúmî coo chii gué` ñuhìví yohó sàhà-ñá
cutnahí xì-nsiá, te chindee gué` mii-nsiá
ñà-chicá cunindisá víi-nsiáyà, te cudìì gá
inì-nsia sàhà-yá. 26 Te cuàhà gá icúmí
stnâ-nsià naquimanì-nsiáyà sàhí na sáà tui
ndé ndoó-nsiá, te cutnahá túí xì-nsiá.
27 Mii-nsiá, sà-xínduu-nsia nècuàchì
nchícùn xì palabra ndiaha xí Cristu.
Ñàyùcàndùá, xiñuhu quida-nsia cuisì ñà-ìá
viì nacua cachí palabra mà, a ducán ni sáì
nàcòtì-nsià, te ò màsà sáì, có-quìdá, ndéni
modo nì cui, cunî cunitnùhi sàhà-nsiá iin
razón vàha ñà-iin-ni nchícùn ìì-nsiá ichì
víi, te iin-ni anima icúmí stná-nsià. Cunî
cunitnùhi sàhà-nsiá ñà-iin-ni nihnú vàha
inì-nsia, te sáhandee stná inì-nsia xiníndísâ
víi-nsiá razón ndiaha xí-yá. 28 Te nècuàchì
xiní ùhì xì-nsiá, màsà cuáha-nsia dayúhî-nè
mii-nsiá ni-iyuhu. Te ñà-có-yûhî-nsià
mà, divi cundua seña nùù-né ñà-mii-né
icúmí-nê sàà-nè ndañuhu-né. Doco nùù
ndohó, còó, seña cunduamà ñà-ìcúmí càcu
anima-ndà nùù Dios. 29 Vàchi cunaha-nsiá,
màdì cuisì ñà-cunindisa-nda Cristu nduá
nì chitnùní ini-yà quida-nda. Còó, vàchi
sàhà gracia xi-ya sànì chitnùní stná ini-yà
ñà-ndoho stná-ndà sàhà-yá. 30 Te sànì
xini-nsià, divi ducán nì cuu xi yùhù antes;
cuàhà gá nì ndohi, te ndè vichi ndohó î´
(sàhà-yá), ináhá-nsiâ.

2

Nansa nì nacoo chii Jesucristu gloria xi-ya, doco después nì nanihì-yá más gà tnùñuhu xí-yá nì quida Yua-nda Dios

1 Ináhá-ndá, sàhà Cristu cuní-ndà quida
viì-ndà; te sàhà-ñá mànì stná-ndà nùù-yá
ducán, ñàyùcàndùá sáhandee ini-ndà
nchícùn viì-ndàyá. Te (ináhá stnâ-ndà)
cutnáhâ Espíritu Ìì xì-ndà ndoo-nda ñuhìví,
te cuhí stnahá stná ini-ndà. 2 (Pues sàhà
nsidaájàn, cunî cuacundahvî nùù nsi-
daa-nsiá) ñà-nì quìdá-nsiá iin ñà-dacúdîì
ini xì´: cunî ñà-iin-ni cunihnu ini
nsidaa-nsiá. Cunî ñà-iin-ni cucuu stnahá
ini-nsià sàhà-nsiá, na ian iin-ni anima
xì iin-ni sàxìnítnùní icúmí-nsiâ. 3 Màsà
quídá-nsiá ni-iñàha sàhà cuisì interés; còó.
Ni màsà cútúxí ini ni-iin-nsia ñà-mii-nsiá
nduú-nsiá mii-nsiá, te quida-nsia iñàha.
Còó. Chicá vàha cunihnu ndahvi ini-ndà;
iin iin-nda ni cúníhnú ini-ndà ñà-chicá
ndiaá ñanìtnaha-nda nùù mii-nda. 4 Ni
màdì gá cuisì chuun xi mii-nda cunsìhi
ini-ndà quida-nda; còó. Xiñuhu nacani stná
ini-ndà sàhà ñà-ndùá cuní ñanìtnaha-nda.
5 Ni cúcúmí-ndá iin sàxìnítnùní nahi
ñà-ìcúmí Jesucristu, 6 vàchi mate Dios
nduú-yá, doco cónì nácání ini-yà
ñà-chicá ndiaá nduá ñà-ndùdává-yá xì
Yuandiáhá-yâ; còó. 7 Ñàyùcàndùá, nì
nacoo-ya (nsidaa tnùñuhu ma), te nì
nanduu-ya na iin (tiàa ñuhìví yohó; na iin)
ana xinúcuáchí uun, ducán nì nanduu-ya.
8 Te sàhà ñá-jaàn nì nàcùnihnu ndahvi
stná ini-yà, nì inini-ya nsidaa ñà-ndùá nì
ndacu nuù-yá quida-ya, dandu nì xìhì-yà,
dècuèndè nchìca iin cruz nì sàcùtuu-ya.
9 Ñàyùcàndùá, vichi sànì nanihì-yá chicá
cuàhà tnùñuhu ndiaha xí-yá nì quida
Yua-nda Dios; te chicá ndiaá quìvì-yá nùù
quìvì nsidanicuú gá nèhivì. 10 Sàhà ñà-jaàn
(icúmí sàà iin quìvì) ndacùcahan vate xi
quìvì-yá Jesús, dandu icúmí nsidanicuú
nèhivì nàcuìtasisi-né (nùù-yá), nsidaa
nèhivì ñuhìví yohó, xì nsidaa stná ana ndoó
ansivi xi tìxi ñuhù, 11 nsidaa-né icúmí-nê
nacuni-nè mii-yá, te cachi vate-né ñà-divi
Stoho-ndà Señor nduú-yá, dandu chicá más
icúmí quee tnùñuhu xí Yuandiaha-yá Dios.
12 Ñàyùcàndùá cunî cunini-nsia ñà-ndùá
cachî xì-nsiá mate xica ié` nùù-nsiá, ñani
mànî. Na nísa ìe ndé ndoó-nsiá nìsa
inini viì-nsiá yùhù; doco vichi chicá más
cunî cunini-nsia, te quida viì-nsiá lucha
ñà-càcu-nsia (nùù chuun có-ìá viì yucán),
vàchi nú iin-ni ni cúníhnú ndahvi ini-nsià,
te cahvi víi-nsiá mii-yá, dandu vàtùni
càcu-nsia. 13 Vàchi Dios nduú ana datnúù
xì ini-ndà ñà-quida-nda ñà-ndùá cuní-yà,
te chindéé stná-yàndó ñà-quida ndisa-nda
cumplir nsidaámà.

Nicanicuahàn ni cúndóó mánì-ndà

14 Màsà cúndóó-nsiá daquée cuàchi
tnahá-nsiá, te náâ stnahá-nsiá sàhà
ñà-ndùá quidá-nsiá. 15 Còó; iin-ni ni cúndóó
mánì-nsiá sàhà-ñá màsà cuídá cuàchi-nsia,
vàchi ducán nduá ndiá ìcà quida ana

nduú ndisa dèhe Dios; vàchi ndoó î-ndà
ñuhìví yohó, te cuàhà ñanìtnaha-nda,
malu-nè, có-nìhnú víi ini-nè. Ñàyùcàndùá,
màsà quídá-ndá ni-iin ñà-có-ìá vìì, vàchi
ndohó nduú ana datnúù Dios sàxìnítnùní-xi
sàhà-ñá cundehè nèhivì ñuhìví ichì váha.
16 Sàhà ñà-jaàn iin-ni ni cúnchícùn-nsià
palabra cáhàn sàhà vida ndiaha, vàchi
nú ducán, dandu na quívì (naxicocuîn)
Jesucristu, vàtùni cudiì cuáhà inì ñà-màdì
uun-ni ni queé nsidaa ñà-ndùá nì ndoho
güé` na ní quide chuun ìì xí-yá (ndé
ndoó-nsiá). 17 Ináhî xiníndísâ víi-nsiá
vichi, te ñà-jaàn nduú na iin chuun
ndiaha quidá-nsiá nùù-yá, na iin ofrenda
dócò-nsiá nùù-yá. Te yùhù, nú ni sáì cui
stnáì (sàhà-yá), dandu nahi inga ofrenda
sáhatahvì gá-nsiàyà cunduu stná ñà-jaàn.
Te cachí yùhù vàtùni iájàn, vàchi cudiì stná
inì sàhà-ñá. Ndè stná mii-nsiá, vàtùni cudiì
stná inì-nsia sàhà-ñá. 18 Te divi ducán cunî
quida-nsia.

Timoteo xì Epafrodito

19 Nú ni cúndéhe ndahví Stoho-ndà Jesús,
yàchì icúmî techuín Timoteo sàà-nè ndé
ndoó-nsiá, dandu (na nsiaa tu-ne), vàtùni
nacunitnùhu stnáì nansa yáha-nsia jaàn,
dandu ndòo vàha inì sàhà-nsiá. 20 Te
divi Timoteo nduú ana cuàhìn techuín
sàà, vàchi ndé ié` yohó, còò cá ana nahi
mii-né, còò cá inga ana cuú ndisa inì-xi
sàhà-nsiá nahi mii-né. 21 Vàchi nsidaa gá
nèhivì, cuisì chuun xi mii-né nsíhi ini-nè,
có-nàndúcú-nê (nansa nducuahà) chuun ìì
xí Jesucristu. 22 Doco sà-ìnáhá-nsiâ Timo-
teo, ñà-vàha ndisa-ne; te ináhá stnâ-nsià
cutnáhâ-nsí nì xìcanuu-nsi cachítnùhu-nsi
razón ndiaha xí-yá, nacua chindéé iin dèhe
ana nduú yua-né, ducán nì quida Timoteo.
23 Ñàyùcàndùá, divi-ne cunî techuín sàà
ndé ndoó-nsiá nú sànì cundaà inì nansa
cuàhàn coo xí. 24 Doco cahví xì Stoho-ndà
Señor ñà-yàchì quee stnáì libre yohó, te sàà
stnáì.

25 Doco vichi tuxí inì chicá vàha techuín
Epafrodito nasaa-nè. Cunaha-nsiá, na iin
ñani mií nduú-né, vàchi iin-ni quidá-nsí
chuun ìì xí Capitán ndiaha xi-nda. Te
divi nduú ana nì techuún stná mii-nsiá
ñà-cunihi-ne ñà-ndùá xiñuhu nùí quixi.
26 Te vichi cuàhà gá cuní-nè cuni tu-ne
mii-nsiá. Te cuhúún gá stná ini-nè,
vàchi ináhá-nê sànì xinitnùhu-nsia ñà-nì
quicuehè-nè. 27 Te ndisa, cuèhè dana nì
sandua, cuàhàn-nè cui-nè nì cùí, doco nì
indehè ndahví Dios-nè, (cónì xíhì-nè). Te
màdì cuísi mii-né nì níhìtáhvì ducán; còó,
vàchi dècuèndè stná yùhù nì nìhìtáhvì
sàhà-ñá nì nduvàha-ne, te vichi mà cóó
gué` tnùnsí ini. 28 Ñàyùcàndùá, chicá cunî
naquihin-ne ichì nasaa-nè sàhà-ñá cudiì
gá stná ini mii-nsiá. Te nú ducán, dandu
yùhù stná, chicá mà cóó gué` tnùnsí ini.
29 Daaní, nú sànì nasaa tu-ne, dandu xiñuhu
cudiì ini-nsià sàhà-né, te quidañuhu-nsiánè
nacua ndiá ìcà-ndà quida-nda xi nsidaa
ñani-ndà iin-ni (xinúcuáchí víi) stná nùù
Stoho-ndà Señor. 30 Vàchi mii-né, sàhà
chuun ìì xí Cristu cuàhàn-nè cui-nè nì
cùí; ni cónì ndúlócô-nè sàhámà, cuisì-ní
cuní-nè quida ndisa-ne cumplir chuun
(nì nìhì-né) ñà-chindee-né yùhù, vàchi
mii-nsiá, mà cùì quida-nsia ñà-jaàn
(ñà-xica ndoó-nsiá).

3

Ñà-ndiàá ndisa sàhà ñà-ndee vàha-nda nùù Dios

1 Iá inga iñàha cunî cachì xì-nsiá,
ñánì: nicanicuahàn xiñuhu cudiì ini-ndà
ñà-ndòò-ndà nùù Stoho-ndà Señor. Te nú
divi palabra jaàn sànì tiai nùù-nsiá antes,
có-quìdámà, vàchi iin palabra chindee
ndisa xi-nsiá nduá, te yùhù, có-cùñáñî
natiaià.

2 Cuidadu cundoo-nsia sàhà nèhivì malu
chináhá xì ley chicuéhè, vàchi nècuàchì
quidá ducán, nihnú sìquini ini-nè na iin
quisì. Te caquin stná-nsià cuidadu sàhà
nèhivì (cuní màcùtuu seña xi raza Judea
ìcà nèhivì), vàchi cutu ñà-dànácuèhè-nè
nècuàchìmà queájàn. 3 Vàchi ndohó nduú
nèhivì icúmí ndisa xi seña mà, doco ini
anima-ndà iá, vàchi anima-ndà nduú ndé
cahvi-nda Dios. Cuisì Jesucristu cudî
ini-ndà sàhà-xí, có-tùxí ini-ndà cui cundiaa
inga iñàha quida-nda, 4 mate yúhù, vihini
cunihnu inì ndiaá stnáì, te chindeámà yùhù
(nùù Dios). Cunaha-nsiá, nú cuisì descen-
dencia xi-nda, te ò obra xi-nda ni cúndiáá
nùù-yá nì cùí, dandu cuisì yùhù chicá cun-
diaa. 5 Vàchi na ní tùinuí ñuhìví, nì sàcùtuu
stná seña mà ìqué tìxi ùnà quìvì (nacua
cachí ley). Iin nècuàchì raza Israel nduú
stnáì, vàchi descendencia xi dèhe Israel
nani Benjamín nduí, te cáhàn stnáì dàhàn
hebreu nahi yuadíhî. Daaní, iin nècuàchì
fariseu nduú stnáì, te nacua (chívàha
fuerte) nècuàchìmà ley sànaha, ducán nìsa

quida stnáì. [6] Yáha ga nìsa xinindisé (ley
mà), te ñàyùcàndùá nìsa quida quini güé`
xì nèhivì cahvi xi Jesús. Nsidaa ley sànaha
ma nìsa chivàhi; còò falta nì quìdé dìquì
ley mà. [7] Ñàyùcàndùá, vàtùni cundiaa nsi-
daámà (nùù Dios) nì cahín. Doco còó, vàchi
na ní sàì nì cundaà inì sàhà Cristu, dandu nì
sànìhì stná inì ñà-ni-iyuhu có-ndiàá nsidaa
ñà-ndùá nìsa quide mà. [8] Te vichi nihnú
inì vàtùni ndañuhu nsidanicuú fama xi
mà ñà-sà-ìnáhî Stoho-ndà Jesucristu vichi,
te yáha ga ndiaha ñà-jaàn. Doco nsidaa
ñà-ndùá nìsa cahvi xí antes, ndevàha iñàha
nduá nùí vichi, còò cá chuan nùí. Ducán
nihnú inì sàhà-ñá ni níhìtáhvì´ cutnahí
xì-yà nicanicuahàn, [9] te ndahà mii-yá coi.
Doco màdì sáhà obra xi mií icúmî ndee vàhi
nùù-yá, còó, vàchi cuisì nùù ley sànaha
ndiaá obra mà. Te vichi único ñà-ndiàá
ndisa nduú ñà-cunindisa-ndayá, dandísá
vàtùni ndee vàha-nda nùù Yuamánì-yá,
vàchi xiníndísá-ndáyâ. [10] Ñà-jaàn nduá
quidé vichi sàhà-ñá cui sàì cunaha váha
ndise mii-yá, te cucumi stnáì poder ndiaha
xí-yá, vàchi divi sàhà poder ndiaha ma nì
nìhì-yá nì natiacu-yà. Daaní, dispuestu iá
stnáì ndohi nahi mii-yá, te cunihnu stná
inì nì xìhì stnáì na ian nì xìhì-yà, [11] áma
níhìtáhvì´ natiacu stnáì.

Xiñuhu cuàhandee ndisa ini-ndà áma níhìndèè-ndà cunduu-nda nèhivì vàha ndisa

[12] Tàñáha ga sàì cunduu ndise iin nèhivì
nacua cuní Jesucristu cundui. Tàñáha
ga sàì cundui iin ana còò ndisa falta xi;
còó. Cuisì iin-ni nchícuìn mii-yá, áma
ducán nìhìndèí cundui iin nèhivì vàha
ndisa nacua nihnú ini-yà cundui na ní
cana-ya yùhù. [13] Ináhî tàñáha ga sàì cundui
nacua icúmî cundui después; còó, ñánì.
Doco iá ndisa iin ñà-ndùá quidé: quidé
lucha nandòdó dahuin nsidaa ñà-ndùá sànì
yàha, te sáhandee cahnú inì, áma níhì´
(chicá quida viì´) quìvì vàxi xi-nda. [14] Na
ian quidá tècuachi dadavástnáhâ carrera,
ducán quidé, iin-ni nchícuìn ichì cuàhìn,
divi ichì mii-yá iá ansivi; dandu quìvì nsihi
(vida xi), nihnú inì nìhì stnáì iin ñà-vàha
ndiaha nùù-yá, vàchi divi sàhájàn nduá nì
cana Dios ndohó ñà-cunchicùn-ndà Jesu-
cristu. [15] Ñàyùcàndùá, nsidaa ndohó ana
xiníndísâ vàha, xiñuhu cunihnu ini-ndà
nacua sànì cachì jaàn. Te nú tucu nacání
ini-nsià sàhà iñàha, dandu icúmí Dios dat-
núù-yà sàxìnítnùní-nsià sàhámà. [16] Doco
nsidaa ñà-ndùá sànì sàà-ndà nì cundaà
vàha ini-ndà, divi ñà-jaàn nduá xiñuhu
cunchicùn ndisa-nda.

[17] Ñánì, nacua quidá yùhù, ducán cunî`
quida stná mii-nsiá. Te sà-ìnáhá-nsiâ nansa
quidá-nsí, ñàyùcàndùá, cundehè-nsiá ana
quidá víi stná nahi nsiùhù, te ducání quida
stná mii-nsiá. [18] Vàchi ndoó cuáhà ana
có-quìdá víi. Cuàhà xichi sànì càhìn xì-nsiá
sàhà nècuàchìmà, te vichi tucu tu dansínuu
inì mii-nsiá sàhà-né, dècuèndè sacú stnáì
sàhámà. Vàchi quidé cuenta na ian xiní
ùhì nècuàchìmà (palabra nacání nansa nì
xìhì) Cristu nchìca cruz (sàhà-ndà). [19] Doco
fin icúmí-nê nduú ñà-ndañuhu dahuun-ne,
vàchi còò ndisa Dios nùù-né, cuisì ñà-ndùá
xího mii-né nduá ndulócô-nè sàhà-xí, te
tuxí ini-nè ñà-sàhà chuun sìquini quidá
guá-nèmà icúmí quee tnùñuhu xí-né, vàchi
cuisì ñuhìví yohó-ní nduá nihnú ini-nè.
[20] Doco ndohó, còó. Ansivi nduú ñuu-ndà,
te dècuèndè yucán icúmí nuu ana dacácu
xi-nda, divi nduú Stoho-ndà Jesucristu.
Ñàyùcàndùá, vichi ndiatú cuéyàà-ndà sàà
quìvì naxicocuîn-yà, [21] dandu nadama-ya
iquìcúñú icúmí-ndá vichi, vàchi ñà-débil
nduá, doco na sáà quìvì yucán, icúmíâ dàma
stná nahi cuerpu ndiaha mii-yá. Te mà úhì
quida-ya ñà-jaàn, vàchi cahnú poder xi-ya,
vàtùni cundee-yá nùù nsidanicuú iñàha, te
cusahnú-yá.

4

[1] Pues sàhà nsidaájàn iin-ni ni cúníhnú
vàha ini-ndà Stoho-ndà Señor.

Xiñuhu nàcùndoo vàha-nda xi ñanìt-naha-nda

Cunaha-nsiá, mànì gá-nsià nùí, ñánì;
cuàhà gá nsinúú inì mii-nsiá, te cudî
stná inì sàhà-nsiá. Na iin ñà-vàha-xi xín-
duu-nsia nùí, vàchi cuú ndisa inì sàhà-nsiá.
[2] Te yùhù, sacúndáhví` nùù Evodia xì
nùù Síntique ñà-nì nácùndoo vàha-ne,
vàchi iin-ni Stoho-ndà Señor càhvì-ndà.
[3] Daaní, stná mii-ní nècuàchì nduú com-
pañeru mànì jaàn, sacúndáhvî stnáì nùù-ní
ñà-chindee-ní nècuàchì ñahà jaàn, vàchi
cuàhà gá nì chindee stná-nè yùhù; iin-ni nì
xìcanuu nsidaa-nda nì dàcuítià-ndà razón
ndiaha xí-yá, ndohó, xì mii-né, xì stná
Clemente, xì dava ga stná compañeruì
ndoó jaàn. Nsidaa-nsiá, sànì nacàva stná
quìvì-nsiá nùù tutu xi vida ndiaha.

Màsà nácání ini-ndà, vàchi icúmí Jesús naxicocuîn-yà

4 Nicanicuahàn xiñuhu cudìì ini-ndà
ñà-ndòò-ndà nùù Stoho-ndà Señor. Tucutu
cachí̀ xì-nsiá, ni cúdîì cuáhà ini-ndà
sàhà-yá.
5 Mànì gá ni quida-nda xi nsidanicuú
nèhivì, te (nsinuu stná ini-ndà) ñà-sà-ìtúú
Stoho-ndà Señor naxicocuîn-yà.
6 Màsà nácání ini-ndà sàhà ni-iñàha; còó.
Nsidaa ñà-ndùá yáha-nda, ni cáhàn-ndà
xì Dios sàhá. Ni cácàn tàhvì-ndà nùù-yá,
te naquimanì stná-ndàyá. 7 Dandu se-
guru sàà-ndà cunihnu dadí ndiaha ini-ndà
quida-ya, te mà yúhî gà-ndà, ni mà ndúlócô
gà stná-ndà, vàchi ndiaha gá chindéé Je-
sucristu, mate có-sâà-ndà mànìhì ini-ndà
nansa quidá-yá, te ndañuhu ñà-yúhî-ndà.

Ndiá ìcà-ndà nacani ìì ini-ndà

8 Ultimo ñà-ndùá cachí̀ xì-nsiá nduá
yohó: cuidadu ni cúndóó-nsiá sàhà
ñà-ndùá nihnú ini-nsià. Cuisì-ní ñà-ndùú
ñà-ndácuisì ni cúníhnú ini-ndà, ñánì;
cuisì-ní ñà-ìá tnùñuhu-xí, xì ñà-ìá viì, xì
ñá-ndùú chuun sahnú ò chuun ndiaha,
nsidaájàn vàtùni nacani ini-ndà sàhà-xí.
Vàchi nú iá tnùñuhu víi xán, te ò iá stná
fama xan ñà-ndùá iin chuun vàha, dandu
vàtùni cunihnu vàha ini-ndàñá.
9 Ni quidá ndisa-nsia cumplir nsidaa
ñà-ndùá nì chinahì mii-nsiá na ní
dàcuàhí-nsià, vàchi nì xini stná-nsià nansa
iá modo xi, te nì inini stná-nsià ñà-ndùá nì
cachì xì-nsiá. Pues nsidaájàn xiñuhu quida
ndisa-nsia cumplir, dandu vàtùni cundoo
vàha-nsia xì Dios; te cunaha-nsiá, cuàhà gá
cuní-yà cundoo manì-ndà.

Nansa nì cachi Pablo nì naquimanì-né nècuàchì ñuu Filipos sàhà ñà-ndùá nì cutahvì-né nùù nècuàchìmà

10 Cuàhà gá cudîì inì sàhà mii-nsiá quidá
Stoho-ndà Señor, vàchi sànì nsinuu tu
ini-nsià yùhù. Sà-ìá quìvì có-chìndéé
gâ-nsià yùhù, doco cuisì sàhà-ñá mà cùì,
màdìá sàhà ñà-nì nándòdó ndisa-nsia yùhù.
11 Te màdì sáhà ñà-ìá cuàhà necesidad xi
nduá cachí̀ ducán; còó, vàchi sànì cutùhe
coi contentu a yáha vàhi, á coó. 12 Sànì càin
yáha ndahví̀, te sànì càan stnáî nú icúmî
cuàhà iñàha; vàtùni iá nsidaájàn nùí. Vàchi
a ducán xíhì doco, te ò có-xîhì doco, davani
queá nùí, có-quìdá, a ducán iá necesidad
xi, te ò cuáhà iñàha icúmî, 13 ndéni iñàha nì
cui yáhi, vàtùni ié̀ ñà-quidandee ínì sàhá,
vàchi divi Cristu nduú ana nácuàhandee ini
xì´.
14 Cunaha-nsiá, mate ducán cachí̀
xì-nsiá, doco cuaha-ni iá ñà-ndùá nì
quida-nsia nì chindee-nsiá yùhù sàhà
necesidad nìsa icumí. 15 Te ináhá-nsiâ nansa
nì quida-nsia quìvì primeru na ní xìcanui
xì razón ndiaha, te nì quei ndé ndoó-nsiá
ladu Macedonia jaàn vàxi. Pues còò cá
nèhivì xí mii-yá nì náxícóníhî iin ñà-vàha
nùí, cuisì mii-nsiá nècuàchì ñuu Filipos.
16 Te màdì cuísi ñà-jaàn, vàchi iin ùì xichi
nì techuún gà stná-nsià iin cooperación
xi-nsia na ní sa-ìe ñuu Tesalónica. 17 Doco
cunaha-nsiá, màdì ñá-cùní̀ nìhí cuàhà
iñàha nùù-nsiá nduá, còó. Cuisì cuní̀
coo obra xi-nsia, te ducán nìhì-nsiá cuàhà
ñà-vàha nùù Dios. 18 Pues vichi sànì quesaa
nsidaa ñà-ndùá nì techuún-nsiá nùí, vàchi
sànì quida Epafrodito-ñà entregar nùí;
ñàyùcàndùá, ndiaha gá sànì cundiatúì
vichi, na ian sànì nducuiqué nduá. Te
tnùmanì xí-nsiá mà, na iin promesa nì
dòcò-nsiá nùù Dios nduú stná, na iin
ñà-tnami nì sàhatahvì-nsiá mii-yá, te cudîì
gá ini-yà sàhà-ñá, vàchi divi ducán cuní-yà
quida-nda. 19 Ñàyùcàndùá, nsidaa ñà-ndùá
xiñuhu nùù mii-nsiá, icúmí-yâ taxi-yañà,
vàchi cuàhà gá ñà-cuìcà ndiaha icúmí-yâ, te
sáhatahvì-yáñà ndohó sàhà ñà-ndùù-ndà
nèhivì xí Jesucristu. 20 ¡Ansivéhé cahnú-yá!
Nicanicuahàn ni tavá-nda tnùñuhu xí-yá,
vàchi Yuandiáhá-ndá nduú-yá. Amén.

Nansa nì casàhú stnahá Pablo xì nsidaa gá nèhivì ñuu Filipos

21 Casàhú-nsià xì nsidaa gá ana nduú
nèhivì xí Jesucristu ndoó jaàn. Te nsidaa
stná compañeruì yohó, cásàhú stná-nè xì
mii-nsiá. 22 Stná nèhivì xí-yá quidáchúûn
vehe rey cahnú César, cuàhà gá cásàhú
stná-nè xì-nsiá. Te nsidaa dava ga nèhivì
xí-yá ndoó yatni yohó, cásàhú stná-nè.
23 Ni cúcúmí nsidaa-nsiá cuàhà gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu. Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Colosas

1 Yùhù nduí Pablo, iin ana nì nìhì chuun
nùù Jesucristu, vàchi ducán nì chitnùní
ini Dios. Te yohó iá stná ñani-ndà Tim-
oteo, 2 cutnáhâ-nsí cásàhú-nsì xì nsidaa
mii-nsiá nèhivì î xí Cristu ndoó ñuu
Colosas, vàchi mii-nsiá, iin-ni nchícùn vìì
stná-nsià ichì-yá, te nahi iin-ni ñaní xínduu
stná nsidaa-nda. Pues, vichi ni cúcúmí
cuáhà-nsiá gracia xi Yua-nda Dios. Con-
tentu ni cúndóó-nsiá quida-ya.

Ñà-ndùá nì xìcàn Pablo nùù Dios na ní xìcàn tàhvì-ne´ sàhà nèhivì xiníndísá-xí-yâ

3 Nsiùhù, cada xícàn tàhvì-nsí nùù Yuan-
diaha Stoho-ndà Jesucristu, naquímánì-nsí
mii-yá sàhà-nsiá. 4 Vàchi sànì xinit-
nùhu-nsi ñà-cuàhà guá nihnú vàha
ini-nsià Dèhemanì-yá, xì ñà-cuàhà guá
cuú stná inì-nsia sàhà nsidaa nèhivì xí-yá.
5-6 Ansivéhé-yâ, vàchi cuàhà gá tnùndé ini
icúmí-ndá ñà-nìhìtáhvì-ndà ñà-ndiaha îì
xí-yá iá ansivi. Te divi ñà-jaàn nduá nì
xinitnùhu-nsia na ní sàà palabra ndàcuisì
xí-yá nùù-nsiá, te nì inini-nsia razón vàha
xi-ya. Pues divi palabra mà nduá sànì xìtià
stná inicutu ñuhìví, te ndiaha gá chindéâ
nèhivì. Te vichi cuàhà gá stná nèhivì sànì
quìhvi ichì mà nacua nì quida mii-nsiá
quìvì nì xinitnùhu-nsia palabra mà, te nì
cundaà inì-nsia nansa iá ndisa gracia xi
Dios. 7 Pues inii dècuèndè quìvì yucán
sànì chindeámà mii-nsiá. Te gracia xi-ya
mà nduú stná ñà-ndùá nì dàcuàhá stná
Epafras mii-nsiá. Vàchi iin-ni xinúcuáchí
stná nècuàchìmà nùù Cristu nahi nsiùhù,
te mànì cuáhà stná-nè nùù-nsí. Viì gá
quidá stná-nè nsidaa chuun ìì xí-yá yucán
ndé ndoó-nsiá. 8 Te divi nùù mii-né nì
xinitnùhu-nsi nansa yáha-nsia xì nansa
cuú stná inì-nsia sàhà-nsí quidá Espíritu
Ìì xí Dios.

9 Ñàyùcàndùá, dècuèndè quìvì nì cundaà
ini-nsì ñà-jaàn, iin-ni xícàn tàhvì-nsí
nùù-yá sàhà-nsiá, xícàn tàhvì-nsí ñà-nì
sáà-nsià mànìhì ini-nsià nansa cuní-yà
quida-nda ñuhìví yohó. Te xícàn tàhvì
stná-nsì ñà-nì sáà-nsià cundaà nsihi
inì-nsia sàhà ichì-yá, te cucumi-nsiá
iin sàxìnítnùní ndiaha. 10 Ducán dandu
nìhìndèè-nsiá cacanuu viì-nsiá ñuhìví yohó
nacua ndiá ìcà-ndà quida-nda ñà-ndùù-ndà
nèhivì xí Stoho-ndà Señor. Te ducán cudiì
stná ini-yà sàhà-ndà, vàchi modo jaàn nìhì
stná-ndà quida-nda nsidanicuú clase obra
vàha, te sàà stná-ndà cunaha váha-ndayá
chicá más.

11 Te sàhà-ñá ndiaha gá poder xi-ya,
ñàyùcàndùá xícàn tàhvì stná-nsì ñà-nì
nácuàhandee ini-yà mii-nsiá xì poder ndi-
aha ma, dandu vàtùni quidandee cahnú
inì-nsia, (mate ni yáha-nsia tnùndoho),
doco vàtùni cudiì inì-nsia, 12 te naquimanì
stná-nsià Yua-nda Dios (sàhà gracia xi-ya).
Vàchi sànì dama-ya anima-ndà, te vichi
vàtùni nìhìtáhvì stná-ndà cuàhà ñà-ndiaha
îì xí-yá nacua níhìtáhvì nsidaa gá nèhivì
îì xí-yá, vàchi sànì dàtnúù-yà sàxìnít-
nùní-ndà. 13 Te vichi sànì tavà-yándô nùù
ndahà (ñà-malu, vàchi) cuisì ichì ñáa nì
sanduamà, te nì dàyáha-yàndó ndè ndahà
Dèhemanì-yá Jesús. 14 Sànì quee-nda libre
(nùù ndahà-sí), vàchi sàhà nìì Jesús nì xìtià,
ñàyùcàndùá vàtùni nì xicahnú ini-yà sàhà
cuàchi-nda.

Nansa nì nìhì-ndà nì nàcùndoo vàha-nda xi Dios sàhà-ñá nì xìhì Jesucristu sàhà-ndà

15 Có-tùí Yua-nda Dios cundehè-ndàyá,
doco mimíí nacua iá-yà, divi ducán iá stná
Dèhemanì-yá (Jesús). Te divi Dèhemanì-yá
nduú ana chicá ndiaá nùù nsidanicuú iñàha
iá ñuhìví. 16 Vàchi sàhà ndahà Dèhemanì-yá
nì quidavàha-ya nsidaa ñà-ìá ñuhìví xì an-
sivi, nsidaa ñà-ndùá indéhe-nda, xì nsi-
daa stná ñà-có-tùí cundehè-ndà, divi sàhà
ndahà Jesús nì cuyucun nsidaájàn. Vàchi
nì quida vàha-ya ángel dandacú, xì stná
ángel chicá xinúcuáchí, xì nsidaa gá stná
ana fuerte xicánúú ansivi, nsidaa-némà,
sàhà ndahà-yá nì cuyucàn sàhà-ñá ni queé
gá más tnùñuhu xí-yá. 17 Tàyóo ni-iñàha
ñuhìví, te sà-ìá mii-yá. Te sàhà stná poder
xi-ya itníí tnahá nsidanicuú iñàha. 18 Te
ndohó nècuàchì iin-ni cahvi xi-yá, nahi
cuerpu xi-ya nduu-nda, te mii-yá, dan-
dacú-yá nùù-ndà na ian dandacú dìnì-ndà
nùù-ndà. Nùù mii-yá sànì nìhì-ndà vida
xi-nda. Dihna-ya nì natiacu-yà nùù nsi-
daa nèhivì, ñàyùcàndùá nduú-yá ana chicá
cusáhnû inicutu ñuhìví. 19 Vàchi sànì
chitnùní ini Yua-nda Dios cuñuhu chitu
(vida saín xí-yá) ini anima Dèhemanì-yá.

20 Te cunaha-nsiá, ñà-nì xìhì-yà nchìca
cruz, te nì xìtià nìì-yá, sàhà ñà-jaàn nduá
vàtùni nàcùndoo vàha-nda nùù-yá, vàtùni
nìhìtáhvì nsidaa nèhivì nàcùndoo vii-né
xì-yá, a ducán nduú-né ana ndoó ñuhìví
yohó, te ò ana ndoó ansivi.
21 Antes cónìsá níhnú ini-nsià mii-yá.
Ndè nìsa xini ùhì stná-nsiàyà sàhà chuun
malu nìsa quida guá-nsià, doco vichi
sànì nàcùndoo vàha-nsia xì-yá. 22 Vàchi
sàhà ñà-nì nanduu-ya nahi nèhivì ñuhìví,
te nì xìhì-yà, ñàyùcàndùá vàtùni nì
nìhìtáhvì-ndà nàcùnihnu ìì ini-ndà, te
cuxio dahuun cuàchi-nda, ndutu nsihá.
Ducán dandu vàtùni sàà-ndà nùù (Yua-nda
Dios) quida-ya. 23 Doco xiñuhu ñà-iin-ni
cunihnu vàha ini-ndàyá; màsà nácóó-ndá
fe xi-nda. Màsà nándodó-nda ichì-yá, ni
màsà cuáha-nda datúcù nèhivì-ndó nùù
razón ndiaha, vàchi sàhà palabra mà iá
tnùndé ini xi-nda. Te (ansivéhé Dios), sànì
inini stná-nsià palabra mà; daaní, dècuèndè
stná inicutu ñuhìví sànì xìtià stná. Te yùhù
stná Pablo, xinúcuáchí stnáì (nùù chuun
ma), cachítnùhi palabra mà xì nèhivì.

Ñà-ndùú chuun nì nìhì Pablo
ñà-cunucuachi-né nùù nsidaa nèhivì iin-ni
cahvi xi Jesús

24 Mate cuáhà gá ndohí sàhà-nsiá, doco
cudîì inì, vàchi nú ni ndohí ducán, dandu
chicá yàchì cuacatnahá nsidaa ñà-ìcúmí
ndoho gà Cristu sàhà nèhivì cahvi xi-yá,
vàchi nahi cuerpu-yà nduu-nda. 25 Te sàhà
ñà-vàha xi mii-nsiá sànì chitnùní ini-yà
cunucuachí nùù nsidaa nèhivì cahvi xi-yá.
Te chuun sànì nìhí nduú ñà-cachitnùhu
nsihi palabra xi-ya. 26 Palabra nìsa ìa dèhé
antes nduá cachítnùhi. Caní cuìà cónì
cúndáà ini xìì-ndà sàhámà. Doco vichi sànì
dàtúi-yañà nùù nèhivì xí-yá. 27 Vàchi nì
chitnùní ini-yà cundaà ini-ndà ñà-ndiaha
guá iá palabra mà, te cuní stná-yà cu-
nitnùhu nèhivì nsidanicuú ñuu. Pues
dohó cachí palabra mà: vàtùni coo Cristu
meru ini anima-ndà, te sàhámà vichi iá iin
tnùndé ini ndiaha xi-nda ñà-sàà-ndà ndè
gloria. 28 Ñàyùcàndùá, divi mii-yá dìsáhà-xí
cáhàn-nsì xì nsidaa nèhivì, chináhá-nsînè,
te sáha-nsinè ichì váha, áma sáà-nè cu-
nihnu vàha ndisa ini-nè mii-yá nacua
ndiá ìcà-né. 29 Pues ñà-jaàn nduú chuun
sáhandee inì quide nacua chindéé-yâ yùhù,
vàchi sáha fuerte-yà yùhù poder ndiaha
xí-yá quideàmà.

2

1 Yùhù cunî cundaà inì-nsia ñà-cuàhà
guá (xícàn tàhví nùù Dios) sàhà-nsiá
xì sàhà stná nècuàchì ñuu Laodicea, te
có-nândodó stnáì nsidaa nèhivì ndoó jaàn
tàñáha ga cuni nùù xì´. 2 Xícàn tàhví
ñà-nì nácuàhandee inì-nsia, te iin-ni ni
cuú stnahá stná inì-nsia sàhà-nsiá. Te ni
sáà stná-nsià cundaà vàha inì-nsia sàhà
ichì-yá, dandu mà cúndóó gá-nsià xì duda.
Te ndiaha gá cunduajàn, vàchi después
icúmí-nsiâ sàà-nsià mànìhì ndìsá inì-nsia
palabra sàhà-yá nìsa ìa dèhé antes, divi
palabra sàhà Jesucristu. 3 Vàchi cuisì ichì
mii-yá nduú ichì nchichí ndiaha ndisa; cuisì
ichì-yá nduú ichì ndé cundaà ndisa ini-ndà.
4 Ducán cachî xì-nsiá sàhá màsà chíyúhu
ni-iin nèhivì mii-nsiá, te dandahví-nènsià.
5-6 Vàchi mate có-lê cutnáhî xì-nsiá yucán,
doco nihnú inì mii-nsiá, te cudîì gá inì
na xinítnùhi quidá víi-nsiá, te xinídísâ
fuerte stná-nsià Stoho-ndà Jesucristu.
Ñàyùcàndùá, nacua nì quida-nsia na ní
quìhvi-nsia ichì-yá, divi ducán quida-nsia
seguir vichi, iin-ni ni cúnchícùn vii-nsiá
ichì-yá. 7 Iin-ni màsà túcù-nsià quida
inga palabra, te nsìquívì chicá más ni
sáà-nsià cunihnu fuerte inì-nsia mii-yá
sàhà-ñá màsà nunca nacoo-nsia ñà-ndùá nì
chinaha-nsì mii-nsiá. Iin-ni ni quidá-nsiá
nsidaámà, te nicanicuahàn ni náquímánì
stná-nsiàyà.

Nansa iá vida saa sà-ìcúmí-ndá
ñà-nchícùn-ndà Jesucristu

8 Cuidadu ni cúndóó-nsiá màdí datúcù
inga nèhivì mii-nsiá. Nchichí cáhàn-nè,
doco dandahví uun-ne. Cutu estilu nì
nacoo nèhivì nduá cachí-nè. Dàñùhù xi
nèhivì ùún ñuhìví yohó nduá, có-ndùá ley
xi Cristu. 9 Doco mii-yá, meru Dios nduú-yá;
mimíí nacua iá Yua-nda Dios, ducán iá
stná-yà, te iá stná iquìcúñú-yà. 10 Te sàhà
ñà-sànì ndèe anima-ndà ini anima mii-yá,
ñàyùcàndùá chitu stná anima-ndà mii-yá
vichi. Te chicá fuerte-yà nùù nsidanicuú
ángel, xì nùù stná nsidanicuú ñà-malu.
11 Daaní, sàhà stná ñà-nchícùn-ndàyá,
sànì sàcùtuu stná seña xi Dios, (ini an-
ima-ndà); màdì ìcà-ndà nì sácùtua. Te
¿índù ñà-cùní cachi seña mà? Divi ñà-sànì
cuxio cuàchi anima-ndà, nsidanicuú cuàchi
nìsa xicàn guá cuerpu xi-nda quida-nda.
12 Te na ní cuhiì-ndà, seña nì sanduamà
na ian cutnaha-nda xi mii-yá nì ndùxin

stná-ndà, te nì natiacu stná-ndà nahi
mii-yá. Pues ducan quida-nda cuenta nì
cuu xi-nda ñà-sànì xinindisa-nda cahnú gá
poder icúmí (Yua-nda) Dios, te sàhámà nì
dànátiácú-yà Jesús. 13 Te mii-nsiá, sàhà falta
xi-nsia, xì sàhà stná ñà-có-ndùú-nsiá raza
itúú seña xi-ya ìcà-xí, ñàyùcàndùá còò vida
ndiaha xí anima-nsià nìsá ìa. Doco tucu
iá vichi, sànì natiacu-nsià quidá-yá cuenta,
(nacua mii-nsiá, te ducán stná nsiùhù).
Vàchi ñà-nì dànátiácú-yà Jesús, divi ndiaá
stná sàhà nsidaa ndohó. Te sàhà-ñá ducán
nduá, sànì xicahnú stná ini-yà sàhà nsi-
daa cuàchi-nda. 14 Nì dàndùtù-yá nsidaa
ñà-ndùá iníhícá-ndá nùù-yá. Nì ndutu
dahuun cuenta itníí-yá sàhà-ndà. Iá ndisa
falta xi-nda nìsa cachi cuenta ma, doco
vichi sànì cuxio nsidaámà nì quida Jesu-
cristu, vàchi nì sàcùtuu-ya nchìca cruz, te
sàhà ñà-jaàn nduá nì ndutu cuenta mà. 15 Te
nsidaa ñà-malu, mate yáha ga fuerte-si, te
ò dana guá-si, doco nì cundee dahuun-ya
nùù-sí. Yáha ga nì nducahan-sì nì quida-ya,
vàchi ndiaha gá nì cundee-yá (na ní xìhì-yà)
nchìca cruz.

Xiñuhu nandòdó dahuun-nda nsidaa estilu cáhàn sàhà cuisì modo xi ñuhìví yohó

16 Sàhà nsidaa ñà-jaàn, màsà
ndúlócô-nsià nèhivì xítnùhu xi-nsiá sàhà
ñà-ndùá xixí-nsiá, ò ñá-ndùá xihí-nsiá, te
ò iin vicò (cuní-nè) chivàha-nsia, mate ni
cúndúá iin vicò cahnú, ò vicò natiácú yoo,
te ò iin quìvì ndoó ndahà-nsiá. 17 Vàchi
nsidaa estilu sànaha ma, seña uun nì
sandua, vàchi divi Cristu nduú ana nì ca-
chitnùhamà sàhà-xí. 18 Ñàyùcàndùá, màsà
cuáha-nsia (dandahví nèhivì-nsiá, vàchi nú
ducán), dandu ndañuhu premiu xi-nsia.
Cachí nèhivì dandahví mà ñà-xìñùhù
cahíchì ini-ndà mii-nda, te cahvi stná-ndà
ángel, cachí-nè, (vàchi) iá ñà-ndùá nì
dàcùní Dios-nè, cachí-nè. Mii-né nduú-né
mii-né càhàn-né, doco cuisì ñà-ìá ñuhìví
yohó-ní nduá nihnú ini-nè. 19 Ducán
quidá-né, doco ñà-có-nchîcùn ndisa ga-nè
Cristu nduá. Doco cunaha-nsiá, nahi
dìnì-ndà nduú mii-yá; te ndohó, nahi
cuerpu xi-ya nduu-nda, ñàyùcàndùá
iin-ni cahnú sànì nanduu nsidaa-nda nì
quida-ya, nacua ñuhú tnáhâ ndahàsáhà
iquìcúñú-ndà. Ñàyùcàndùá, sàhà mii-yá
siempre nácuàhandee ini-ndà, te ndufuértê
anima-ndà nacua chítnùní ini Yua-nda Dios
cuu xi-nda.

20 Vichi, xiñuhu quida-nda cuenta na ian
nì cutnaha-nda xi Cristu na ní xìhì-yà,
te ñàyùcàndùá có-xìñùhù gá ñà-cunihnu
ini-ndà ni-iin ley cáhàn sàhà cuisì ñà-ìá
ñuhìví yohó-ní. Mate ndoo-nda ñuhìví,
doco có-ndùá ñà-chivàha-nda 21 cuàhà
ley cachí ñà-màsà tníí-ndá iin ñà-jaàn,
ò màsà cúxí-ndá inga iñàha, te ò màsà
dúcùn ndahà stná-ndà ñà-yùcán. 22 Còó,
vàchi ñà-ìcúmí nsihi-ni nduú nsidaájàn, te
cuisì nèhivì ñuhìví nduú ana nì quidavàha
xi ley jaàn. 23 Vihini tuxí ini-ndà iin
palabra nchichí nduá cachí-nèmà, vàchi
cachí-nè ñà-fuerte ni cuáhandee ini-ndà
sàhà religión mà, te ni cáhîchì stná ini-ndà
mii-nda, te ni dándóhô stná-ndà mii-nda,
cachí-nè. Doco cunaha-nsiá, ni-iyuhu mà
cúí chindee ley mà ndohó ñà-cadi-ndà nùù
(cuàhà ñà-chìcuéhè) xího-nda quida-nda
dava xichi.

3

1 Bueno, sàhà-ñá quìdà-ndà cuenta cut-
náhâ stná-ndà xì Cristu na ní natiacu-yà,
ñàyùcàndùá xiñuhu nanducu-nda nansa
quida viì-ndà nacua nduú ley xi ansivi,
vàchi ndè ansivi yucán iá-yà ladu cuahá
Yua-nda Dios. 2 Te vichi xiñuhu cunihnu
ini-ndà chuun xi (mii-yá iá) ndè gloria mà,
màdì chuun xi ñuhìví yohó. 3 Vàchi ducán
nduá na ian nì xìhì stná-ndà (na ní xìhì
mii-yá), doco vichi itiácú-ndà sàhà poder
xi-ya, te cutnáhâ stná-ndà xì-yá ñuhu-nda
(ndahà Yua-nda) Dios. 4 Daaní, na sáà quìvì
naxicocuîn-yà, dandu cutnahá stná-ndà
xì-yá cundoo-nda ndé yáha ga nchií ndiaha.

Nacoo dahuun-nda ñà-ndùá nìsa quida-nda antes, te quida-nda ñà-vàha cachí Jesús

5 Ñàyùcàndùá, xiñuhu dandáñúhú
dahuun-nda nsidaa (chuun sìquini cudî
guá ini nèhivì) ñuhìví quida-ne. Màsà
náxícócuîìn gà-ndà càhàn-ndà xì ana
cónì nándàhà xì-ndà, te màsà cúníhnú
sìquini ini-ndà; màsà cúñúhú ini-ndà
ñà-coo-nda xi inga nècuàchì ñahà. Ni
màsà xího stná-ndà cucumi-nda cuàhà
iñàha, vàchi na ian cahvi-nda ñà-jaàn
queá. 6 Cunaha-nsiá, sàhà nsidaa cuàchi
jaàn icúmí quixi castigu fuerte xi Dios dìquì
nsidaa nèhivì có-ìníní xí-yâ. 7 Te divi nsidaa
cuàchi jaàn nìsa quida stná-nsià antes na
nísa cudìì gá inì-nsia sàhá. 8 Doco vichi
xiñuhu nacoo stná-ndà más gà falta xi-nda.

Màsà cuídà gà ini-ndà; màsà ndúdáná
gá-ndà. Te màsà cúndéhe úhì stnàhá
stná-ndà. Ni màsà dáquêe cuàchi-nda dìquì
ñanìtnaha-nda; te màsà cáhàn quini-nda.
9 Ni màsà dándáhvî stnahá gá stná-ndà,
vàchi sànì nacoo dahuun-nda modo nìsa
nihnu ini-ndà antes; có-quìdá gá-ndà nahi
antes. 10 Nahi nèhivì sàà sànì nanduu-nda,
te cueé-ni cueé-ni cuàhàn ndusaa stná
sàxìnítnùní-ndà, dandu sàà-ndà cundaà
vàha ini-ndà, te cunihnu stná ini-ndà nacua
nihnú ini mii-yá ana nì dàndúsáá xí-ndá.

Có-quìdá, ndéni nèhivì ní cui ni cúndúú-ndá, cuisì ndiaá ñà-nchícùn-ndà Jesús, màdì raza-ndà

11 Nèhivì sàà xínduu-nda, có-quìdá a
nduu-nda nèhivì raza Grecia, te ò nèhivì
raza Judea. Te ni có-quìdá stná a itúú marca
xi Dios ìcà-ndà, ò á coó. Ni có-cùní cachi
stná nú nduu-nda nècuàchì inga ñuu, mate
nécuàchì siùmí nì sanduu-ne. Còó. Ni
có-quìdá stná a nduu-nda nèhivì libre, te ò
nèhivì quidáchúûn saín nùù iin lamú. Còó,
vàchi cuisì ñà-nchícùn-ndà Cristu nduú
ñà-ndiàá; te divi-ya iá stná ini anima nsi-
daa-nda.

Calma ni cúndóó-ndá xí ñanìtnaha-nda, te nacuàhandee stnahá ini-ndà

12 Sànì nacàxin Dios ndohó. Nèhivì
ìì xí-yá sàndùù-ndà vichi, te mànì-ndà
nùù-yá. Ñàyùcàndùá, xiñuhu cutùha-nda
cuhi stnahá ini-ndà. Iin-ni ni cúníhnú
mání ini-ndà, te cunihnu ndahvi stná
ini-ndà. Màsà cóó dana-nda. Còó; iin-ni
ni quidándéé ini-ndà. 13 Te nú iá iin
ñanìtnaha-nda nì quida xi iin falta, dandu
ni quidándéé cahnú ini-ndà sàhà-né,
te cuicahnú ini-ndà sàhà-né nacua nì
xicahnú stná ini Cristu sàhà ndohó.
14 Daaní, ñà-chicá más xiñuhu nduú ñà-cuu
stnahá ini-ndà sàhà-ndà, vàchi nú ducani
quida-nda, dandu ñà-sànì nacuatnahá
nsidaa ñà-vàha xiñuhu quida-nda nduájàn.
15 Te ni caquín stná-ndà cuidadu ñà-màsà
quídá-ndá ni-iñàha dandáñúhú xí ñà-nìhnú
dadí ndiaha ini-ndà nacua cuní Dios
cunihnu dadí ini-ndà. Vàchi cunaha-nsiá,
divi sàhà-ñá cundoo ndiaha-nda, te cun-
duu-nda nahi iin-ni nèhivì, ñàyùcàndùá
nì cana-yàndó (ladu xi-ya). Te xiñuhu
ñà-naquimanì stná-ndàyá.

16 Nicanicuahàn ni coó chitu anima-ndà
palabra ìì xí Cristu. Te xiñuhu càhàn
stná-ndà iin-nda xi inga-ndà, te chinaha
stnàhá víi-nda palabra nchichí ndiaha xí-yá
sàhà-ñá chicá ni cúnsìhi ini-ndà (quida
viì-ndà). Te coto stná-ndà nsidaa clase ala-
banza xi-ya, nacuatu-nda, te coto stná-ndà
alabanza nacua datnúù Espíritu Ìì xí-yá
ini-ndà. Te siempre naquimanì-ndàyá
ini anima-ndà. 17 Nsidanicuú ñà-ndùá
quìdà-ndà, xì ñá-ndùá cachí-ndà, xiñuhu
ndacùcahan-nda Stoho-ndà Jesús, te ducán
naquimanì stná-ndà Yua-nda Dios.

Nansa quida-nda, te cundoo manì-ndà xì nsidaa nèhivì, a nduú-né tnaha-nda, ò lamú xi-nda, ò peón xi-nda

18 Mii-nsiá nècuàchì ñahà, xiñuhu
cahvi-nsiá ìì-nsiá nacua ndiá ìcà nèhivì
xí Stoho-ndà Señor quida-ne. 19 Daaní,
mii-nsiá nècuàchì tiàa, xiñuhu cuu ini-nsià
sàhà ñahàdìhí-nsià. Màsà dándácû
ndee-nsiá nùù-né. 20 Te nsiohó nècuàchì
cuàtì xì nècuàchì cuàchì, ni cúníní stná-ndá
nsidaa ñà-ndùá cachí yuadíhí-ndâ, vàchi
ducán dandu cudiì ini Stoho-ndà Señor
sàhà-ndá. 21 Daaní, mii-nsiá nècuàchì
tiàa xínduu yua, màsà dácuîdà canúú
inì-nsia dèhe-nsia sàhá màsà cúhúún inià.
22 Daaní, mii-nsiá nècuàchì ndoó saín nùù
iin lamú, ni cúníní víi-nsiánè. Màdìá
cuisì na indéhe-né, dandu quidachuún
víi-nsiá sàhà-ñá ndee vàha-nsia nùù-né.
Còó. Chicá vàha nsinuu inì-nsia Dios, te
iin-ni ni cúníhnú víi inì-nsia quidachuún
víi-nsiá. 23 Nsidanicuú chuun ndacú
núù-nsiá, contentu ni quidá-nsiáñà.
Quida-nsia cuenta na ian Stoho-ndà Señor
nduú patrón xi-nsia, te màdìá nèhivì
ùún. 24 Vàchi nùù Stoho-ndà Cristu
icúmí-nsiâ nìhìtáhvì-nsiá, te cundiatú
stná anima-nsià, vàchi divi mii-yá nduú
ana xinúcuáchí ndísá-ndá nùù-xí. 25 Doco
nèhivì có-quìdá víi, icúmí nacuitacùhá-nè
nacua quidá-né, te mà quíhín casu Dios ana
nduú-né.

4

1 Daaní, mii-nsiá nècuàchì nduú pa-
trón, quida viì-nsiá xì peón xi-nsia nacua
ndiá ìcà-ndà quida-nda, vàchi ináhá-ndá
dècuèndè gloria iá stná ana dandacu-xi
nùù-ndà.

2 Daaní, nsidaa-nsiá, iin-ni ni cácàn
tàhvì-nsiá nùù Dios. Màsà nácóó-nsiá
ñà-jaàn. Te naquimanì stná-nsià mii-yá.
3 Te quida-nsia favor, sàhà stná nsiùhù ni
cácàn tàhvì-nsiá sàhà-ñá ni cúnúná ichì ca-
chitnùhu cuahà-nsí palabra xi Cristu, divi
palabra nìsa ìa dèhé sànaha. Pues divi sàhà
stná palabra (ndiaha ma ié̀ yohó) ndiadî

vehecàa. [4] Ñàyùcàndùá, càcàn tàhvì-nsiá
sàhí nùù-yá, áma níhì´ nansa càhàn vatí
palabra mà xì nèhivì nacua ndiá ìqué quide.
[5] Siempre xiñuhu quida viì-ndà xì nèhivì
có-nchîcùn xì ichì-yá. Te nú iá nansa
cui quida-nda iin obra, dandu yàchì nì
quìdà-ndàñá. [6] Te na cáhàn-ndà xì nèhivì,
vivìí-ni ni cáhàn-ndà xì-né. Meru palabra
xiñuhu ni cúndúá cachi-ndà xì-né. Chicá
vàha nacani vàha ini-ndà nansa naxiconihí
víi-nda nùù iin iin ana cáhàn xì-ndà.

Ultimo palabra cachí Pablo, cásàhú-nè xì nsidaa nèhivì ñuu Colosas

[7] Ñani-ndà Tíquico, mànì cuáhà-né nùí;
cuàhà gá sànì chindee-né yùhù, te iin-ni
xinúcuáchí víi stná-nè nùù Stoho-ndà
Señor. Pues mii-né icúmí-nê nacani-ne
xì-nsiá sàhí, nansa yáhi. [8] Ñà-jaàn nduá
sànì sàcùnaha-né quida-ne na sáà-nè ndé
ndoó-nsiá, cachitnùhu-ne xì-nsiá nansa
iá chuun xi-nsi yohó sàhà ñá-ndòo vàha
stná inì-nsia. [9] Daaní, icúmí cutnahá stná
inga ñani-ndà (sàà-nè xì Tíquico), divi
compañeru-nsià nani Onésimo. Iin-ni
nihnú stná ini-nè ichì Yua-nda Dios, te
cuàhà gá cuú stná inì sàhà-né. Pues ndúì
nècuàchìmà, icúmí-nê nacani-ne xì-nsiá
sàhà nsidaa ñà-ìá yohó.

[10] Cunaha-nsiá, iá stná inga compañeruì
vehecàa yohó nani Aristarco, te cásàhú
stná-nè xì-nsiá. Te (ñuu) yohó iá stná
primu xi Bernabé nani Marcos, te cásàhú
stná-nè xì-nsiá. Te Marcos mà, sànì cachì
xì-nsiá sàhà-né ñà-nì quìdáñúhú-nsiânè nú
ni sáà-nè ndé ndoó-nsiá. [11] Daaní, yohó iá
stná Jesús Justo, te cásàhú stná-nè xì-nsiá.
Cunaha-nsiá, còò cá más nècuàchì raza
Judea yohó chindéé xî nùù chuun xi ñuhìví
ìì xí Dios, cuisì nècuàchì yohó, ñàyùcàndúá
cuàhà gá cudîì inì sàhà-né. [12] Daaní, cásàhú
stná Epafras, divi nècuàchì ñuu-nsià (iá
yohó). Nècuàchìmà, xinúcuáchí vîi-né nùù
Cristu, te cuàhà gá xícàn tàhvì-né nùù Dios
sàhà-nsiá, sacúndáhvî-nè nùù-yá ñà-iin-ni
ni cúníhnú vàha inì-nsia ichì-yá, te iin-ni
ni quidá stná-nsià ñà-ndùá cuní-yà. [13] Yùhù
nduí testigu ñà-cuàhà guá nacání ini-nè
sàhà-nsiá xì sàhà stná nècuàchì ñuu
Laodicea xì ñuu Hierápolis. [14] Daaní, cásàhú
stná doctor Lucas. Mànì cuáhà nècuàchìmà
nùù-ndà. Daaní, cásàhú stná Demas. [15] Te
mii-nsiá, casàhú stná-nsià xì ñani-ndà ndoó
ñuu Laodicea yucán. Te casàhú stná-nsià xì
Ninfas xì nsidaa gá nèhivì natácá vehe-ne.

[16] Nú sànì cahvi-nsia carta yohó, dandu
dacúhùn-nsiàñà nùù nèhivì xí Dios ndoó
ñuu Laodicea mà sàhà-ñá cahvi stná
nècuàchìmàñá. Te carta (nì tiaa stnáì) nùù
mii-né, cahvi stná-nsiàñà.
[17] Daaní, càhàn stná-nsià xì Arquipo
cachi-nsià xì-né ñà-màsà nándodó-né
quida ndisa-ne chuun ndiaha sànì nìhì-né
nùù Stoho-ndà Señor.
[18] Yùhù nduí Pablo, te ndahà mií
tiaí saludu yohó nùù nsidaa-nsiá. Te
sacúndáhvî` nùù-nsiá ñà-nì nsínuu inì-nsia
ñà-yòhó ié` ndiadî` vehecàa.
Ni cúcúmí-nsiâ cuàhà gracia xi-ya. Sà-ìá.

Tutu Nuu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Tesalónica

1 Yùhù Pablo, xì Silvano, xì stná Timoteo,
cásàhú-nsì xì nsidaa mii-nsiá nècuàchì ñuu
Tesalónica cahvi stná xì Jesús. Mii-nsiá,
sànì natùi-nsia nùù Yua-nda Dios, xì nùù
Stoho-ndà Jesucristu. Te vichi ni cuní
mànì-yá mii-nsiá; contentu ni cúndóó-nsiá
quida-ya.
2-3 Nsiùhù, nicanicuahàn naquímánì-nsí
Dios sàhà nsidaa-nsiá, te cáhàn-nsì
xì-yá xícàn tàhvì-nsí sàhà-nsiá nsìquívì.
Nsinúú ini-nsì nansa nì quida-nsia na
ní xinindisá-nsiá mii-yá, te sàhámà nì
quesaha-nsiá quidá víi-nsiá cumplir.
Ináhá-nsî cuú stnahá stná ini-nsià
sàhà-nsiá, te chindéé stnahá stná-nsià.
Daaní, ináhá stná-nsì ñà-iin-ni cundéé
inì-nsia Stoho-ndà Jesucristu nsìquívì (nahi
nsiùhù). Te sàhà-ñá indéhe stná Yua-nda
Dios ndohó, ináhá stná-yà nsidaájàn. 4 Te
cunaha-nsiá, cuú cuáhà ini-yà sàhà-nsiá,
ñánì. Te ináhá váha stná-nsì ñà-sànì
nacàxin stná-yà mii-nsiá ñà-cunduu-nsia
nèhivì xí-yá. 5 Vàchi na ní sàà-nsì yucán, te
nì càhàn-nsì xì-nsiá ñà-ndùú razón ndiaha
xí-yá, màdì palabra uun ni sándúámà. Còó,
vàchi Espíritu Ìì xí-yá nduú ana nì chindee
stná xì-nsí, te nì quida stná-yà milagru
xi-ya. Te ndee ní càhàn-nsì xì-nsiá, vàchi
ináhá-nsî ñà-ndáà nduá. Te ináhá-nsiâ
nansa nìsa quida-nsi na ní sandoo-nsi
yucán, ñà-cuisì sàhà ñà-cunduu bien
xi-nsia nìsa quida-nsi nsidanicuú iñàha.
6 Daaní, mii-nsiá, nì quesaha stná-nsià
nì tenchicùn-nsià ñà-ndùú ichì nsiùhù,
vàchi divi ichì Stoho-ndà Señor nduú
stnámà. Te divi palabra xi mii-yá nduá
nì xinindisá-nsiá daa, ñàyùcàndùá nì cudìì
cuáhà inì-nsia nì quida Espíritu Ìì xí-yá,
mate cuáhà gá nì dàndòhó nèhivì-nsiá.
7 Dècuèndè stná nècuàchi xiníndísâ ndoó
ladu Macedonia xì ladu Acaya, nsidaa-né
sànì cundaà stná ini-nè nansa ndiá ìcà-né
quida stná-nè ñà-nì xinitnùhu-ne nansa
quidá víi mii-nsiá. 8 Vàchi sàhà mii-nsiá
nì xìtià palabra xi Stoho-ndà Señor ini-
cutu ladu yucán. Doco màdì cuisì ladu
yucán, còó, vàchi cuàhà gá stná ñuu
nì xinitnùhu nansa nì quida-nsia na ní
xinindisá-nsiá Dios. Cunaha-nsiá, ni còò
gá necesidad càhàn-nsì sàhà-nsiá xì nèhivì
(inga ñuu mà), vàchi dècuèndè stná mii-né,
9 nacání-né xì-nsí nansa nì quida-nsia na
ní sàà-nsì ndé ndoó-nsiá, nì nacoo-nsia
ñà-ndùú yùù yócò, te nì tenchicùn-nsià ichì
mii-yá, vàchi nì cudìì ini-nsià cahvi-nsiá
ana nduú ndisa Dios itiácú nicanicuahàn.
10 Te vichi ndiatú cuéyàà stná-nsià naxi-
cocuîn Dèhemanì-yá Jesús iá ndè glo-
ria, vàchi divi Yà-yùcán nduú ana nì
dànátiácú Yuamánì-yá, te divi stná-yà
icúmí-yâ dacácu-yàndó ñà-màsà níhì-ndà
castigu icúmí quixi.

2

1 Ináhá-nsiâ nansa nì ìa na ní sàà-nsì
ndé ndoó-nsiá, màdìá uun-ni nì sanduamà,
ñánì. 2 Còó, vàchi nì chindee Dios nsiùhù,
te cónì yúhî-nsì càhàn ndee-nsí, nì
cachitnùhu-nsi xì-nsiá razón ndiaha xí-yá,
mate xiní ùhì nèhivì nsiùhù, te mate
antes nì ndoho guá-nsì ñuu Filipos na ní
quida quini-tè xì-nsí yucán. Sà-ìnáhá-nsiâ
nsidaájàn. 3 Te palabra nì cachitnùhu-nsi
xì-nsiá, palabra ndàcuisì xí mii-yá nduá.
Ni-iin ñà-sìquini cónì càchí-nsì xì-nsiá, te
ni-iyuhu cónì dàndàhví stná-nsì mii-nsiá.
4 Còó, vàchi Dios nduú ana nì natùi-nsi
nùù-xí ñà-nìhì-nsí chuun dacuítià-nsì
razón ndiaha xí-yá. Ñàyùcàndùá, divi
ñà-jaàn nduá cachítnùhu-nsi xì nèhivì; te
cunaha-nsiá, ñà-ndee vàha-nsi nùù mii-yá
nduá nandúcú-nsî, màdìá nùù nèhivì,
vàchi cuisì mii-yá nduú ana indéhe ini
anima-ndà. 5 Sà-ìnáhá-nsiâ ñà-ni-iin xichi
cónì cáhàn vico uun-nsi xì-nsiá. Te ináhá
stná-yà, mà nunca nì dándáhvî-nsì mii-nsiá
sàhà-ñá tavà-nsí dìhùn nùù-nsiá. 6 Ni
cónì xícàn-nsì quidañuhu-nsiá nsiùhù, ni
mii-nsiá, te ni nèhivì dava ga, mate iá
derechu xi-nsi càcàn-nsì ñà-quidañuhu
nèhivì nsiùhù, vàchi divi Cristu nì
sàha xi-nsí chuun quidá-nsí. 7 Doco
còó, cónì xícàn-nsì ñà-jaàn. Vivíí-ni
nì càhàn-nsì xì-nsiá na ní sandoo-nsi
yucán. Na ian quidá iin dihi ndiaá xì
méè xi, ducán nìsa quida stná-nsì. 8 Nì
cachitnùhu-nsi razón ndiaha xí-yá, doco
màdì cuisì ñà-jaàn, vàchi ñà-cuàhà guá cuú
ini-nsì sàhà-nsiá, ñàyùcàndùá dispuestu
nì sandoo stná-nsì cui-nsì sàhà-nsiá,
ñà-mànì guá-nsià nùù-nsí. 9 Te ádi
nsinúú stná ini-nsià nansa nìsa quida-nsi,
ñánì, ndui te ñuú nìsa quidachuún-nsí,

dècuèndè nìsa xàví sàstnùhù stná-nsì,
vàchi có-cùní-nsì quida-nsia cuàhà gastu
sàhà-nsí, ñàyùcàndùá màdì cuisì-ní razón
ndiaha xí Dios nì cáhàn-nsì xì-nsiá, còó;
nìsa quidachuún stná-nsì.
10 Mii-nsiá, sànì xininùù-nsiá nansa nìsa
quida-nsi na ní sandoo-nsi mahì-nsiá na
ní quesaha-nsiá xiníndísâ-nsiá; stná Dios,
ináhá-yâ nansa nìsa quida-nsi, modo cudîì
ini mii-yá nìsa quida-nsi, iin modo vàha;
còò ni-iin falta nì quìdá-nsí. 11 Ináhá-nsiâ
nansa nì càhàn-nsì xì-nsiá ñà-xìñùhù
quida viì-nsiá, te nì nacuàhandee stná
ini-nsì iin iin-nsia na ian cáhàn iin yua
xi dèhe-ne. 12 Nì chinaha-nsí mii-nsiá
ñà-cacanuu viì-nsiá ñuhìví, vàchi ducán
ndiá ìcà-ndà quida-nda ñà-sànì cana-yàndó
sàà-ndà ñuhìví ìì xí-yá ndé ndiaha guá iá.
13 Ñàyùcàndùá nicanicuahàn naquímánì-nsí
Dios, vàchi na ní càhàn-nsì xì-nsiá palabra
xi-ya, nì xinindisá-nsiá, te nì cundaà
inì-nsia palabra ndisa xi mii-yá nduá, màdì
palabra xi nèhivì ùún. Te divi ñà-ndáà
nduá, palabra xi mii-yá nduá, te ndiaha
gá quidáchúân ini anima nsidaa ndohó
nècuàchì xiníndísá-xí-yâ. 14 Daaní, después,
ducán nì cuu stná xì-nsiá nacua nì cuu
xi nèhivì xí Jesucristu ndoó ladu Judea,
vàchi cuàhà nèhivì xí-yá ladu yucán, nì
ndoho stná-nè nì caquida tè-raza Judea.
Te divi ducán nì ndoho stná mii-nsiá nì
caquida nècuàchì ñuu-nsià, ñánì. 15 (Doco
ndahví) nècuàchì raza Judea mà, vàchi nì
casahnì-né Stoho-ndà Jesús, te nì casahnì
stná-nè nècuàchì raza-nè nì càhàn xì-né
razón ndiaha xí-yá. Daaní, dècuèndè
nsiùhù nì taxi stná-nè. De por sí, mà
túha-ne quida viì-né nùù Dios; te xiní ùhì
stná-nè nsidaa nèhivì. 16 Vàchi sadí-nè
nùù-nsí na cuní-nsì càhàn-nsì xì nèhivì
inga raza sàhà-ñá nìhì-né càcu anima-nè.
Doco nècuàchì razî mà, có-sâha-ne
quida-nsi ducán; ñàyùcàndùá, cuàhà gá
sànì yàha-ne nì xida cuàchi-ne. Doco
vichi sànì sàà hora nìhì-né castigu xi-ne
ñà-ndoho-ne.

Nansa nì cachi Pablo ñà-cùú cuáhà ini-nè sàhà nècuàchì xiníndísâ ndoó ñuu Tesalónica

17 Nsiùhù, yáha ga cuní-nsì sàà-nsì
nàcòtò-nsì mii-nsiá, ñánì. Ndahví-nsì,
vàchi xica ndoó-nsiá, doco siempre nsinúú
ini-nsì mii-nsiá, mate có-xìní stnaha-nda
iin ùì quìvì. 18 Ñàyùcàndùá, nì quida-nsi
lucha sàà-nsì yucán. Yùhù, Pablo, itnii
xichi nì cunì sàì, doco nì sadi ñà-malu
nùù-nsí. 19 (Doco mànì cuáhà-nsiá nùù-nsí),
vàchi ¿ana dìsáhà-xí cundua icúmí coo
consuelu xi-nsi, te cudiì cuáhà ini-nsì?
Pues, divi mii-nsiá nduú ana dìsáhà-xí,
vàchi sàhà mii-nsiá icúmí-nsî nìhì-nsí
iin ñà-vàha nùù Stoho-ndà Jesús, te
cudiì gá ini-nsì quìvì naxicocuîìn-yà, te
màcuìta-nda nùù-yá. 20 Vàchi ndisa, sàhà
mii-nsiá ndiaha sàstnùhù nihnú ini-nsì, te
yáha ga cudîì ini-nsì.

3

1-2 Daaní, después nì cachi-nsì chicá
vàha sàà Timoteo ndé ndoó-nsiá, vàchi
có-cùndéé gâ ini-nsì ñà-nàcání ini-nsì
nansa nihí-nsiá cuàhàn, te cahan-nsí
vàtùni ndòo mii-nsí ñuu Atenas. Te
Timoteo, ñani ndisa-nda nduú stná-nè, te
xinúcuáchí stná-nè nùù Dios, cutnáhâ-né
xì-nsí quidá stná-nè chuun ìì (dacuítià-ndà)
razón ndiaha xí Cristu. Ñàyùcàndùá,
(chicá vàha techuún-nsí mii-né sàà-nè
cahan-nsí), dandu chindee-né mii-nsiá,
nacuàhandee ini-nènsià ñà-chicá fuerte ni
cúnídísâ vàha-nsia, 3 te màdí ndulocó-nsià
na quidá quini nèhivì xì-nsiá; vàchi seguru
icúmí-ndá yàha-nda ducán, ináhá-nsiâ.
4 Vàchi na ndoó vá-nsí ndé ndoó-nsiá, nì
cachi-nsì xì-nsiá ñà-ìcúmí-ndá yàha-nda
vida quida nèhivì. Te divi ducán nì cuu
xi-nsiá sànì xini-nsià. 5 Ñàyùcàndùá,
yùhù, ñà-nàcání guâ inì sàhà-nsiá, nì
techuín Timoteo nùhù-nè (nàcòtò-nè
mii-nsiá, dandu) nacachitnùhu-ne xì´
nansa yáha-nsia, a íín-ní nihnú vàha
inì-nsia mii-yá, á coó, vàchi yúhî-nsì
dacà ñà-malu dìnì-nsiá, te uun-ni ndòo
chuun nì quida-nsi xì-nsiá. 6 Doco còó,
vichi sànì nsiaa tu-ne ñà-nì nùhù-nè nì
nàcòtò-nènsià, te iin razón vàha nduá
sànì nacachitnùhu-ne xì-nsí, vàchi iin-ni
nihnú vàha ndisa ini-nsiàyà, te cuú stnahá
inì-nsia sàhà-nsiá. Te nsinúú stná inì-nsia
nsiùhù, cachí-nè, vàchi nacua yáha ga cuní
nsiùhù sàà-nsì nàcòtò-nsì mii-nsiá, divi
ducán ndohó stná mii-nsiá sàhà nsiùhù.
7 Ñàyùcàndùá, mate ndohó-nsí yohó, te
yáha-nsi cuàhà vida, doco ndiaha gá
sànì ndòo vàha ini-nsì, ñánì, vàchi sànì
cundaà ini-nsì iin-ni nihnú vàha ini-nsià
mii-yá. 8 Cunaha-nsiá, dohó nduámà na
ian natiácú-nsì (na nacúnítnùhu-nsi) iin-ni
nchícùn viì-nsiá ichì Stoho-ndà Señor.
9 Te vichi ¡na cuahà guá naquímánì-nsí
Dios sàhà-nsiá! Te ináhá-yâ yáha ga cudîì

ini-nsì sàhà-nsiá. 10 Ndui te ñuú xícàn tàhvì
cuáhà-nsí nùù-yá áma níhìtáhvì-nsí nàcòtò
gà-nsì mii-nsiá, te ducán cui chindee gá-nsì
mii-nsiá ñà-cunindisá vàha ga-nsià.
11 Te vichi, xícàn tàhvì stná-nsì nùù
Yua-nda Dios xì nùù Stoho-ndà Jesucristu
ñà-nì dácûndéhe-yá nsiùhù ichì sàà tu-nsi
visita ndé ndoó-nsiá. 12 Daaní, xícàn tàhvì
stná-nsì nùù-yá ñà-chicá ni cúcúú stnahá
ini-nsià sàhà-nsiá xì sàhà nsidaa gá stná
nèhivì nacua cuú stná ini nsiùhù sàhà
mii-nsiá. 13 Vàchi nú ducán, dandu ñà-sànì
nàcùnihnu ìì ndisa inì-nsia cundua, te mà
cóó gá falta xi-nsia nùù Yua-nda Dios na
quívì naxicocuîn Stoho-ndà Jesucristu, te
cutnahá-yá xì nsidaa nèhivì xí-yá.

4

Màsà nácání ini-ndà quida-nda iin falta xì iin nècuàchì ñahà

1 Cuisì mindaa iñàha cachi gà-nsì xì-nsiá,
ñánì. Sànì dàcuàhá-nsí mii-nsiá nansa
ndiá ìcà-nsiá cundoo vìì-nsiá ñuhìví,
dandu cudìì ini Dios sàhà-nsiá. Pues vichi
chinaha-nsí mii-nsiá, te sacúndáhvî-nsì
nùù-nsiá ñà-chicá más quida-nsia ñà-jaàn
cumplir. 2 Vàchi ináhá vâha-nsia ñà-ndùá
nì dàndàcú-nsí nùù-nsiá na ní sandoo-nsi
xì-nsiá, te nì càhàn-nsì xì-nsiá cuenta xi
Stoho-ndà Jesús. 3 Pues divi ñà-yòhó nduá
cuní-yà quida-nda sàhà-ñá cunduu-nda
nèhivì ìì xí-yá: divi ñà-màsà cáhàn-ndà xì
ni-iin nèhivì cónì nándàhà xì-ndà. 4 Cuní-yà
cundaà ini-ndà nansa càcàn viì-ndà iin
ana cunduu ñahàdìhí-ndà, dandu iin-ni
coo sahnu-nda xi-né. Te nsidaa nècuàchì
ñáha dava ga, ni coó stná tnùñuhu xi-nda
nùù-né. 5 Màsà xího-nda coo-nda xi inga
nècuàchì ñahà. Màsà quídá ndevàha-nda
xi mii-nda nansa ni nì cui, vàchi ñà-jaàn
nduá quidá nèhivì còò Dios nùù-xí. 6 Te
màsà quídá-ndá iin falta dandahví-ndà
ñanìtnaha-nda, te quìhvi tnaha-nda xi
nècuàchì vehe-ne, vàchi icúmí Stoho-ndà
Señor nachitacùhá-yà sàhà nsidaámà.
Ñà-jaàn sànì cachi-nsì xì-nsiá antes na
ní chinaha váha-nsi mii-nsiá sàhájàn.
7 Ñàyùcàndùá, nacani ini-nsià, ¿índù chuun
sànì cana Yua-nda Dios ndohó? Pues divi
sàhà-ñá coo ndoo anima-ndà, màdì sáhà-ñá
quida ndevàha-nda xì iin nècuàchì ñahà.
8 Ñàyùcàndùá, nú ndoó ana cahíchì ini xì
palabra yohó, pues màdì néhivì ùún nduú
ana cahíchì ini-nè; còó, mii Dios cahíchì
ini-nè, divi ana sànì sàhatahvì xì-ndà
Espíritu Ìì-xí.

Cuàhà gá cuú stnahá ini nècuàchì ñuu Tesalónica sàhà-né

9 Vichi (sànì cundaà inì), divi Dios nduú
ana nì chindee xi-nsiá ñà-cùú stnahá
guá inì-nsia sàhà-nsiá. Ñàyùcàndùá, còò
necesidad tiai ni-iin palabra nùù-nsiá
sàhájàn. 10 Vàchi ináhî cuú ini-nsià sàhà
nsidaa nèhivì xí Yua-nda Dios ndoó inicutu
ladu xi-nsia Macedonia. Doco cuní-nsì
chicá más quida-nsia ducán.
11 Nacua sáà-nsià, cundoo manì-nsiá xì
nèhivì. Cuisì chuun xi mii-nsiá cunsìhi
ini-nsià, te quidachuún cuéyàà-nsià
oficiu xi-nsia, vàchi divi ducán nì
dàndàcú-nsí nùù-nsiá daa. 12 Vàchi nú
ducán ni quida-nda, dandu stná nècuàchì
có-xìníndísâ, quidañuhu stná-nèndó, te mà
cóó stná ni-iñàha quidamanì nùù-ndà.

Nansa icúmí coo na naxicocuîn Jesús

13 Ñánì, cunî cundaà inì-nsia sàhà com-
pañeru-ndà sànì caxihì, nansa cuàhàn
cuu xi-né, dandu mà cúhúún gá inì-nsia
sàhà-né. Vàchi nècuàchì có-xìníndísâ,
yáha ga cuhúún ini-nè sàhà nsìi xi-ne,
vàchi còò gá tnùndé ini icúmí-nê. 14 Doco
ndohó, xiníndísá-ndá ñà-ndáà nduá nì
xìhì Jesús, te nì natiacu-yà, ñàyùcàndùá,
divi ducán icúmí cuu stná xì ndohó nú
xiníndísá-ndáyâ na xíhì-ndà, icúmí-ndá
natiacu stná-ndà quida (Yua-nda) Dios.
15 Pues vichi cachítnùhu-nsi xì-nsiá iin
razón nì quixi nùù Stoho-ndà Señor. Cu-
naha-nsiá, mate itiácú ìì-ndà na sáà quìvì
naxicocuîn-yà, doco mà códonuu-nda nùù
nècuàchì sànì ndàhvà ñuhìví. Còó, 16 vàchi
icúmí-yâ nuu-ya ansivi quixi-ya, dandu
tiacu-ndà ndáhì-yà dandacú-yá. Te tiacu
stná-ndà tàchì iin añgel cusáhnû, te ndee
sivi stná corneta xi Dios. Dandu nèhivì
xí Cristu xínduu nsìi, icúmí-nê natiacu-nè
primeru, (canacoyo-ne yavi xi-ne). 17 Daaní,
nsidaa ndohó nèhivì (xí-yá) ndòo cuti-
acu daa, ndiachi stná-ndà nana-nda mahì
vìcò nacuatnaha-nda xi nsidaa nècuàchì
nsìi ma nànchìcùn ìchì-ndà mii-yá mahì
ansivi. Ducán cundoo-nda cutnaha-nda
xi-yá nicanicuahàn. 18 Jaàn nì inini-nsia iin
razón xi-ya. Ñàyùcàndùá, dansínúú tnahá
ini-nsià palabra yohó sàhà-ñá màsà cúhúún
gá inì-nsia (sàhà nècuàchì nì xìhì).

5

1 Doco còò necesidad tiaa guè nùù-nsiá
sàhà ñà-ndùá icúmí coo quìvì vàxi xi-nda,
ñánì, 2 vàchi sà-ìnáhá vâha-nsia nansa sàà
quìvì xi Stoho-ndà Señor, ñà-cundua iin
tiempu có-nìhnú ini-ndà, na ian quixi
tècuìhnà (vehe-nda) ñuú, te có-nìhnú
ini-ndà. 3 Vàchi meru quìvì cachí nèhivì
dadí uun iá, còò ni-iñàha cuu xi-né,
dandu nanàá quixi tnùndoho cahnu-ma,
na ian quesáhá dolor xi nècuàchì ñahà
cuàhàn tùinuù méè-xi, dandu (nèhivì
có-ndòó tùha), mà cácu-ne. 4 Doco ndohó,
màdì ichì ñáa nduá nchícùn-ndà, ñánì;
ñàyùcàndùá mà cúndúú quìvì mà iin
tiempu có-nìhnú ini-ndà. 5 Vàchi sànì
dàtnúù Dios sàxìnítnùní-ndà, te ducán
nduá na ian xicánúú-ndá ndui, màdìá ñuú;
còó, vàchi có-ndùù-ndà nèhivì xí ichì ñáa.
6 Ñàyùcàndùá, màsà quídá-ndá na quidá
nèhivì xicá ichì malu mà, vàchi mii-né,
(có-ndùlócô-nè), na ian quídì-nè nduá.
Doco ndohó, ni cúndóó tùha-nda, te nacani
sahnú ini-ndà. 7 Vàchi nècuàchì quídì, ñuú
xíquidì-nè, te necuachi xíni, ñuú xihí-né
(cuàhà xichi). 8 Doco ndohó, nècuàchì
nchícùn ichì datnúù-yà sàxìnítnùní-xi
nduu-nda, te na ian ndui (nduú ñuú)
nùù-ndà. Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani
sahnú ini-ndà, te cunindisá vàha-nda
mii-yá. Te ni cuú stnahá stná ini-ndà
sàhà-ndà, (dandu chindeámà anima-ndà,
na ian quidá soldadu), ndixí-te dùhnù
cáa (chindee xi anima-te). Daaní, ñuhú
stná-te iin mbelú càa (chindee xi dìnì-té).
Pues ducání stná ndohó, iá iin tnùndé ini
xi-nda (chindéé xí sàxìnítnùní-ndà), divi
nduú tnùndé ini ñà-càcu-nda nùù Dios.
9 Vàchi màdì ñà-nìhì-ndà castigu nduá
sànì chitnùní ini-yà cuu xi-nda. Còó, divi
ñà-càcu-nda quida Stoho-ndà Jesucristu
nduá sànì chitnùní ini-yà. 10 Vàchi mii-yá,
nì sàha-ya nì xìhì-yà cuenta xi-nda
sàhà-ñá nìhì-ndà cundoo-nda nùù-yá
nicanicuahàn, a ducán nduu-nda nècuàchì
itiácú, te ò nècuàchì sànì xìhì, doco
nsidaa-nda icúmí-ndá cundoo-nda nùù-yá.
11 Ñàyùcàndùá, càhàn-nsià nacuàhandee
stnahá inì-nsia nacua quidá-nsiá vichi.

Ultimo ñà-ndùú ley xi Jesús nì cachi Pablo xì nècuàchì ñuu Tesalónica nùù tutu yohó

12 Sacúndáhvî-nsì nùù-nsiá ñà-quidañuhu-nsiá
nèhivì quidáchúûn chuun ìì xí mii-yá ndé
ndoó-nsiá, ñánì, vàchi nècuàchì xí-idònùù
nduú-né, te sáha-ne mii-nsiá ichì váha.
13 Sàhà chuun ndiaha quidá-né xiñuhu coo
cuàhà tnùñuhu xí-nsiá nùù-né, te cuu stná
ini-nsià sàhà-né. Te nsidaa-nsiá, ni cúndóó
mánì stná-nsià.
14 Vichi chináhî mii-nsiá iin ùì gà iñàha
icúmí-nsiâ quida-nsia, ñánì: xiñuhu
cuàha-nsia nècuàchì xicánúú xixín iin
conseju vìì: te nècuàchì cuhúún inì-xi,
nacuàhandee ini-nsiànè. Daaní, nècuàchì
tàñáha ga cunindisá víi, chindee-nsiánè.
Cuàhà gá calma cundoo-nsia xì nsidanicuú
nèhivì. 15 Te nú quidá quíní-né xì-ndà, màsà
náchítácùhá-ndà ñà-ndùá nì quida-ne.
Còó, cuisì-nì ni cúníhnú ini-ndà quida-nda
ñà-ndùú iin ñà-vaha xi ñanìtnaha-nda, a
ducán nduú-né iin nècuàchì xinídísâ stná,
te ò nècuàchì còó. 16-17 Nicanicuahàn xiñuhu
cundoo-nda contentu, te nsidanicuú
tiempu ni cácàn tàhvì-ndà nùù Dios,
18 te naquimanì stná-ndàyá sàhà nsidaa
ñà-ndùá yáha-nda, vàchi ñà-jaàn nduá
cuní Dios quida-nda nú nduu-nda ana
nchícùn xì Jesucristu. 19 Màsà cádí-ndà
nùù ñà-ndùá cuní Espíritu Ìì quida-ya
(ini anima-ndà), 20 te màsà cáhîchì stná
ini-ndà ñà-ndùá cachí nèhivì na dacáhàn
Dios-nè iin razón xi-ya. 21 Nsidanicuú
chuun, xiñuhu ndàcàtnùhù váha-nda, a
chúún vàha nduá, á coó; te nú (sànì cundaà
ini-ndà) chuun vìì nduá, dandu divi ñà-jaàn
ni cúnchícùn ndisa-nda. 22 Doco nsidanicuú
chuun malu, còó; nacoo dahuun-ndañá.
23 Ndiaha gá ndoo-nda ñuhìví quidá
Yua-nda Dios. Te vichi xícàn tàhvì-nsí
nùù-yá ñà-sàhà poder xi-ya ni sáà-nsià
cunihnu ìì ndisa ini-nsià. Cahnú gà Dios
màsà cóó ni-iin falta nùù-nsiá ndè cachi
sàà quìvì naxicocuîn Stoho-ndà Jesucristu.
Màsà quídá-nsiá ni-iin falta ini anima-nsià,
ni ini stná sàxìnítnùní-nsià, ni sàhà stná
ndahàsáhà-nsiá; iin-ni ni coó víi nsidaájàn.
24 Divi mii-yá sànì cana-yàndó,
ñàyùcàndùá vàtùni cucumi-nda seguru
ñà-quida ndisa-ya cumplir (nsidaa ñà-ndùá
sànì cachi-yà xì-ndà).
25 Ñánì, cuàhà gá xíquèn càcàn tàhvì-nsiá
nùù Dios sàhà-nsí.
26 Nacasàhú-nsià xì nsidaa hermanu.
Cuàha-nsianè iin saludu vàha. 27 Yùhù, nùù
Stoho-ndà Señor chináhî mii-nsiá ñà-nì
càhví-nsiá carta yohó cunini nsidaa nèhivì
iin-ni cahvi stná xì-yá.
28 Ni cúcúmí cuáhà-nsiá gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu. Sà-ìá.

Tutu Ùì Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Ñuu Tesalónica

1-2 Yùhù Pablo, xì Silvano, xì stná Timoteo, cásàhú-nsì xì nsidaa mii-nsiá nècuàchì ñuu Tesalónica nchícùn xì Yua-nda Dios xì Jesucristu, vàchi cahvi-nsiáyà. Pues vichi ni cunímànì-yá mii-nsiá; contentu ni cúndóó-nsiá quida-ya.

3 Nsiùhù, nicanicuahàn icúmí-nsî naquimanì-nsí mii-yá sàhà-nsiá, ñánì. Te ñà-jaàn ndiá ìcà-nsí quida-nsi, vàchi nsìquívì chicá más xiníndísâ víi-nsiá, te chicá cuú stnahá stná ini nsidaa-nsiá sàhà-nsiá. 4 Ñàyùcàndùá, na xicánúú-nsí sáhàn-nsì visita ndé natácá nèhivì xí Dios, cudîì ini-nsì nacání-nsí xì-né nansa quidá-nsiá, iin-ni xiníndísâ vàha-nsia, te quidándéé stná inì-nsia, mate quidá quíní nèhivì xì-nsiá, te yáha-nsia tnùndoho quidá-né.

Nèhivì dandoho-xi-nda vichi, icúmí-nê ndoho stná-nè quìvì naxicocuîn Jesús

5 Cunaha-nsiá, sàhà-ñá quidándéé vîi inì-nsia na ndohó-nsiá, seña nduájàn ñà-después icúmí Dios nsidandaà-yà sàhà-nsiá iin modo ndiaha, dandu natùi-nsia nùù-yá, te yàha-nsia ñuhìví ìì xí-yá. Vàchi (ináhî) divi sàhà-ñá nchícùn-nsià ñuhìví ìì mà, ñàyùcàndùá dandohó nèhivì-nsiá vichi. 6 Sàhámà cuisì ñà-ndìá ìcà coo cundua na dandohó-yá nèhivì dandoho-xi-nsiá. 7 Mate quini quidá-né xì-nsiá vichi, doco icúmí-yâ cuàhatahvì-yánsià ñà-vàha ndiá ìcà-nsiá nìhì-nsiá, vàchi icúmí-nsiâ cutnahá-nsiá xì nsiùhù nàcùndoo ndiaha-nda paz quìvì naxicocuîn Stoho-ndà Jesús. Icúmí-ndá cuni-ndà mii-yá na nuu-ya ansivi, cutnahá-yá xì ángel fuerte xi-ya. 8 Mahì ñuhu xíxìn icúmí-yâ nuu-ya, dandu nìhì nèhivì có-nàcúní xì Dios castigu xiñuhu nìhì-né, vàchi có-ndùlócô-nè sàhà razón ndiaha xí Stoho-ndà Jesucristu. 9 Ñàyùcàndùá, icúmí-nê danáà-né; nicanicuahàn icúmí-nê ndoho-ne; vàchi icúmí-nê cuxica dahuun-ne nùù-yá; mà cúndóó-né cuni-nè cusahnú ndiaha-yá. 10 Doco ndohó nèhivì ìì xiníndísá-xí-yâ, cuàhà gá icúmí-ndá tavà-ndà tnùñuhu xí-yá, te naquimanì stná-ndàyá quìvì naxicocuîn-yà. Pues ducán icúmí-ndá quida-nda, nsiùhù te mii-nsiá, vàchi stná mii-nsiá nì xinindisá-nsiá na ní sàà-nsì nì cachitnùhu-nsi xì-nsiá sàhà-yá.

11 Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn xícàn tàhvì-nsí nùù-yá sàhà-ñá vàtùni ndee vàha-nsia nùù-yá, vàchi sànì cana-yàndó (sàà-ndà nùù-yá). Te xícàn tàhvì stná-nsì ñà-chindee-yá mii-nsiá xì poder xi-ya, te ducán nìhì-nsiá quida ndisa-nsia nsidaa ñà-vàha nihnú inì-nsia quida-nsia xì nsidaa stná obra cuní-nsià quida-nsia ñà-xìníndísâ-nsiáyà. 12 Vàchi nú ni quidá-nsiá ducán, dandu chicá más quee tnùñuhu xí Stoho-ndà Jesucristu. Daaní, stná mii-nsiá, sàhà gracia xi Yua-nda Dios xì Stoho-ndà Jesucristu, icúmí-nsiá quee stná tnùñuhu xí-nsiá.

2

Nansa icúmí ndecunu contra xi Cristu, te dandahví-te nèhivì có-nchîcùn xì ley xi-ya

1 Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà quìvì naxicocuîn Stoho-ndà Jesús, te nacuatnaha-nda nùù-yá, ñánì. Pues sacúndáhvî-nsì nùù-nsiá 2 ñà-màsà yúhî-nsià nú cachí nèhivì ñà-vichi sànì sàà quìvì xí Stoho-ndà Señor. Còó, màsà nácání ini-nsià, (vàchi có-ndùá ducán). Mate cachí-nè divi Espíritu Ìì xí Dios nì cachitnùhu xi-né, te ò ducán cachí stná-nè na cáhàn-nè sàhù, te ò cachí-nè iá carta nùù-nsí cachí ducán, (doco còó, màsà cúnindísâ-nsiánè). 3 Màsà cuáha-nsia dandahví ni-iin nèhivì mii-nsiá ni-iyuhu; vàchi mà cúí quixi quìvì mà dècuèndè cachi sàà iin tiempu quesaha cáhàn cuàhà nèhivì dìquì Dios, dandu ndecunu iin tiàa nihnú inì-xi micuísi cuàchi. Doco tèmà, mà cúí nìhì-té càcu-tè nùù andea. 4 Vàchi icúmí-tê cuni ùhì-te nsidaa ñà-ndùá cahvi nèhivì nduú dios xi-ne, te ducán stná nsidaa inga iñàha cahvi-né, vàchi chicá ndiaá mii-té cachì-te. Te icúmí stná-te màcòo-tè veheñùhu cahnú xí Dios, te cachì-te xi nèhivì ñà-cuisì mii-té ndiá ìcà-né cahvi-né.

5 ¿A sánì nandòdó-nsiá ñà-jaàn? Vàchi divi chuun jaàn ní chinahì mii-nsiá na nísa ìe ndé ndoó-nsiá. 6 Te vichi ináhá stná-nsià ndía nduá sadí nùù tèmà ñà-mà cùì ndecunu-tè vichi. Doco na sáà meru quìvì xí-te, dandu ndecunu-tè. 7 Doco dècuèndè vichi, sà-ìá ley malu xi-tè ñuhìví yohó, mate quidáchúûn dèhá`. Te divi ducán icúmí coo dèhá` dècuèndè cachi

cuxio ana (sadí xì nùù-té). [8] Dandísá
ndecunu vate-té, divi tè-nìhnù-guá inì-xi
micuísi cuàchi. Doco icúmí-tê cuì-te quida
tàchì Stoho-ndà Señor, vàchi icúmí stná-yà
natùi-ya, te yáha ga ndiaha cunchiì-yá
na quívì naxicocuîn-yà, te divi sàhájàn
icúmí-tê ndañuhu-té. [9] Cunaha-nsiá, divi
ñà-malu Satanás nduú ana icúmí chindee
xi-té ñà-ndecunu-tè ñuhìví yohó. Te divi
sàhà poder xi quisì mà icúmí-tê quida-tè
nsidanuu clase milagru xi-tè ñà-ndulocó
nèhivì, te cunindisá-nète. Doco nsidaámà,
ñà-tnùhù cundua. [10] Te sàhà-ñá malu
guá-te, icúmí-tê dandahví dahuun-tè
nsidaa nèhivì icúmí sàà ndañuhu anima-xi.
Divi sàhà-ñá cahíchì ini-nè palabra
ndàcuisì xí Dios cunduamà, vàchi cónì
cùú ini-nè sàhà palabra cuàhàn dacácu
xi-né nì cùí. [11] Ñàyùcàndùá, icúmí-yâ nacoo
dahuun-yanè sàhà-ñá dàcà sàxìnítnùní-nè,
te cunindisá-né palabra tnùhù xí témà.
[12] Doco ducán icúmí coo sàhà-ñá nìhì
nsidaa nèhivì mà castigu nacua ndiá ìcà
coo xi-né, vàchi có-xìníndísâ-né palabra
ndàcuisì; còó, cuisì ñà-có-ndiàá cudîì ini-nè
cunchicùn-nè.

[13] Doco mii-nsiá, cuú ini Dios sàhà-nsiá,
ñánì. Ñàyùcàndùá ndiá ìcà stná-nsì
naquimanì-nsí mii-yá sàhà-nsiá, vàchi
dècuèndè tiempu chicá antes sànì chitnùní
ini-yà càcu-nsia nùù-yá. Te icúmí-nsiâ càcu
ndisa-nsia, vàchi sànì nduhìì anima-nsià nì
quida Espíritu Ìì xí-yá na ní xinindisá-nsiá
ñà-ndùú palabra ndàcuisì. [14] Te divi sàhà
ñà-nì sáà-nsià càcu-nsia mà, ñàyùcàndùá
nì cana-ya mii-nsiá na ní cachitnùhu-nsi
xì-nsiá ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá, vàchi
cuní-yà cutnahá stná-nsià xì Stoho-ndà
Jesucristu cundoo-nda xi-yá ndé ndiaha
guá iá nsidaa iñàha.

[15] Ñàyùcàndùá, iin-ni cunihnu vàha
inì-nsia mii-yá, ñánì. Te iin-ni quida
stná-nsià cumplir ñà-ndùú ley nì chi-
naha-nsì mii-nsiá, a ducán nduá ñà-nì
inini-nsia nùù-nsí, te ò ñà-ndùá nì
cahvi-nsia nùù carta nì tiaa-nsi. [16-17] Te vichi
xícàn tàhvì-nsí nùù Stoho-ndà Jesucristu xì
nùù Yua-nda Dios, vàchi divi-ya nduú ana
nì quida iin obra ndiaha sàhà-ndà ñà-mànì
guá-ndà nùù-yá, vàchi nì sàhatahvì-yándô
gracia xi-ya, te ducán vàtùni nacuàhandee
ini-ndà nicanicuahàn, te ndiaha gá stná iá
tnùndé ini (icúmí-ndá vichi. Pues) divi nùù
mii-yá xícàn tàhvì-nsí ñà-nì nácuàhandee
ini-yànsià càhàn-nsià micuísi ñà-ìá viì, te
cuisì ñà-ndùú chuun viì ni quidá stná-nsià,
xícàn tàhvì-nsí.

3

Nansa nì xìcàn Pablo ñà-nì cácàn tàhvì nècuàchì ñuu Tesalónica sàhà-né

[1] Ñà-yòhó cachí guè xì-nsiá, ñánì.
Sacúndáhví nùù-nsiá ñà-nì cácàn
tàhvì-nsiá nùù Dios sàhà-nsí ñà-vàtùnì
nìhì-nsí dacuítià-nsì palabra ìì xí Stoho-ndà
Señor nsidanicuú xaan. Te càcàn tàhvì
stná-nsià sàhà-ñá ni coó tnùñuhu xí
nèhivì sàhà palabra mà nacua nì quida
mii-nsiá. [2] Daaní, càcàn tàhvì stná-nsià
sàhà-ñá vàtùni càcu-nsi nùù nèhivì
malu, vàchi màdì nsidaa nèhivì nduú
nèhivì xiníndísâ. [3] Te vàtùni cahvi-nda
xi-yá, vàchi icúmí-yâ nacuàhandee ini-yà
anima-ndà, te nacuidahan-yándô nùù
ñà-malu. [4] Ñàyùcàndùá, cahví-nsí xì-yá
sàhà-nsiá; ináhá-nsî ñà-iin-ni icúmí-nsiâ
quida-nsia cumplir ñà-ndùá nì chinaha-nsì
mii-nsiá, divi nacua sàquìdá-nsiá vichi.
[5] Doco xícàn tàhvì-nsí nùù Stoho-ndà
Jesucristu ñà-chicá ni nsínúú inì-nsia
ñà-cuàhà guá cuú ini-yà sàhà-ndà, te chicá
ni sáà-nsià quidandee stná ini-nsià nacua
nì quida mii-yá.

Màsà cúndóó xixín-ndà ñuhìví

[6] Nú iá iin compañeru-nsià tùha cacanuu
xixín, te có-cùní-nè cunchicùn-nè ñà-ndùá
nì chinaha-nsì mii-nsiá, dandu màsà
cútnáhâ gá-nsià xì-né. Nsiùhù ndácùc-
ahan-nsí quìvì Stoho-ndà Jesucristu, te
cachí-nsì xì-nsiá ñà-nacoo-nsianè, ñánì.
[7] Vàchi ináhá-nsiâ nansa ndiá ìcà-nsiá
quida-nsia, divi nacua nìsa quida stná
nsiùhù na ní sandoo-nsi xì-nsiá, cónì
sácúdúsán-nsî. [8] Màdì uun-ni ni níhì-nsí
ñà-ndùá nì saxixi-nsi; còó. Ndui te ñuú
nìsa quidachuún-nsí, ndè nìsa xàví tehe-nsí
sàhà-ñá màsà cuáhachuún-nsí mii-nsiá,
[9] mate icúmí-nsî derechu càcàn-nsì
ñà-chindee-nsiá nsiùhù, doco còó. Nì
quidachuún-nsí sàhà-ñá cundaà ini-nsià
ducán xiñuhu quida stná mii-nsiá. [10] Vàchi
ñà-yòhó nduú ley nì sàha-nsi mii-nsiá na
ní sandoo-nsi xì-nsiá: nú có-cùní nèhivì
quidachuún-né, còò derechu icúmí-nê
(càcàn-nè) ñà-cuxi-ne. [11] Vàchi sànì
xinitnùhu-nsi ndoó dava compañeru-nsià
xicánúú xixín, có-quìdáchúûn-né, cuisì
daquíhi yuhù-né nùù chuun xi dava ga
nèhivì. [12] Ñàyùcàndùá, nsidaa mii-nsiá
nècuàchì quidá ducán, ni cúníní-nsiá,

vàchi cuenta xi Stoho-ndà Jesucristu cáhìn,
te cachî xiñuhu quidachuún-nsiá, te
cundehè-nsiá chuun xi mii-nsiá, dandu
cuenta xi mii-nsiá cutiacu-nsià. Ñà-jaàn
nduá dandacuí nùù-nsiá.
13 (Vichi cáhìn xì nsidaa-nsiá), ñánì: iin-ni
ni cúnchícùn-nsià quida-nsia nsidanicuú
chuun viì, te màsà cúñáñá-nsiâ quida-nsia
ducán. 14 Doco nú iá iin compañeru-nsià
có-ndùlócô sàhà ñà-ndùá cachí-nsì nùù
tutu yohó, dandu cundehè-nsiá ana
nduú-né, te màsà cútnáhâ gá-nsià xì-né.
Nacoo-nsianè áma sáà-nè cucahan núù-né.
15 Doco màsà cúndéhe úhì-nsiànè; còó.
Cuàha-nsianè ichì váha na ian cáhàn-ndà
xì iin ñani-ndà.

Ultimo ñà-ndùá nì cachi Pablo xì nècuàchì ñuu Tesalónica na ní xìcàn tàhvì-né nùù Dios sàhà nècuàchìmà

16 Pues vichi xícàn tàhvì-nsí nùù
Stoho-ndà Señor ñà-iin-ni ni cúndóó-nsiá
contentu nsidanicuú quìvì, ndéni nì cui ni
cúndóó-nsiá, vàchi mii-yá, (cudîì inì-yà)
chindee-yándô cundoo-nda contentu
ducán. Pues vichi ni ndóo nsidaa-nsiá
xì-yá nicanicuahàn, (ñánì). 17 Yùhù nduí
Pablo, te cásàhúì xì nsidaa-nsiá. Ndahà mií
tiaí saludu yohó, vàchi divi nduú seña tiaí
nùù nsidaa carta xi; ducán nduú modo tiaí
(firma xi).
18 Ni cúcúmí nsidaa-nsiá cuàhà gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu. Sà-ìá.

Tutu Nuu Nì Tiaa San Pablo nùù Timoteo

1 Yùhù nduí Pablo, te cásàhúì xì mii-ní
Timoteo. Yùhù nduí iin apóstol xicánúú
chuun xi Stoho-ndà Jesucristu, vàchi ducán
nì chitnùní ini mii-yá xì Yuamánì-yá, divi
ana nì dàcácu xi-nda, te vichi iá ndisa
tnùndé ini xi-nda nùù-yá. 2 Te vichi tiaí
tutu yohó nùù mii-ní Timoteo, vàchi sànì
xinindisá stná-ní (ichì-yá), te quidá ndísê
cuenta nahi dèhi nduu-ní. Pues vichi xícàn
tàhví nùù Yua-nda Dios xì Stoho-ndà Je-
sucristu ñà-nì cùní mànì-yá mii-ní. Ni
cúndéhe ndahví-yà mii-ní, te iin-ni ni
coo-ní contentu xícàn tàhví.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo xì Timoteo sàhà nèhivì chináhá iin ichì có-ndùú ndisa ichì Jesús

3 Na ní quihin ichì cuàhìn ladu Mace-
donia, nì xìquèn ñà-ndòo chii gá-nî
ñuu Éfeso sàhà ñà-cachì-ní xì dava tiàa
yucán ñà-màsà chínáhá gà-nè ñà-có-ndùú
ñà-ndáà. (Pues nacua nì cachì xì-ní daa,
divi ducán quida-ní vichi.) 4 Cachì-ní xì-né
ñà-màsà ndúlócô-nè sàhà cuentu nacání
nèhivì, ni sàhà stná lista xi cuàhà xìì-ndà,
vàchi còò fin xi ñà-jaàn, te còò stná ni-iin
chuun vàha quidá stná, cuisì ñà-dacuáà
xì nèhivì nduá. Ni có-chìndéâmàndó
cunucuachi víi-nda nùù Dios, vàchi cuisì
fe xi-nda nduá chindéé xí-ndá quida-nda
ducán.

5 Doco ¿índù-ñá dìsáhà-xí sànì sàcù-
naha-nda chivàha-nda palabra ìì xí-yá?
Pues divi sàhà ñà-ndundoo cuàchi
anima-ndà, dandu cunihnu viì ini sàxìnít-
nùní-ndà, te cunihnu vàha ndisa ini-ndàyá,
vàchi nú ducán, dandu sàà stná-ndà cucuu
stnahá ndisa ini-ndà sàhà-ndà. 6 Doco
dava nèhivì, có-quìdá-né cumplir ducán,
ñàyùcàndùá, sànì tùcù-nè inga ichì, te
vichi ndoó-né cáhàn cáhàn-nè chináhá-nè
nèhivì, doco còò ni-iñàha níhì ndèè-né.
7 Maestru chináhá viì xì ley ìì nduú-né
cahan-né, doco ni mii-né có-cùndáà
ini-nè ñà-ndùá dacuahá-né, mate ndee gá
cáhàn-nè (xì nèhivì).

8 Ináhá-ndá, vàha ndisa ley xi mii-yá,
doco nú cuàhàn-ndà chinaha-ndàñá,
dandu xiñuhu chinaha-ndà nacua ndiá
ìcà-ndà. 9 Te ináhá stná-ndà cónì cúyúcún
ley mà sàhà-ñá cadià nùù nècuàchì nihnú
ndàcuisì inì-xi; còó. Sàhà-ñá cadià nùù
nèhivì cuáchi, ñàyùcàndùá nì cuyucàn.
Vàchi ndoó nèhivì nihnú chicúehè inì-xi,
có-ìníní-né ley xi-ya, vàchì cahíchì ini-nè
ley mà, te quidá ndevàha-ne cuàchi.
Malu-nè, vàchi có-ndùlócô-nè sàhà ichì-yá.
Dava-ne, dècuèndè caní stná-nè ana sahnú
xí-né, te ò sahní stnahá-né. 10 Tùha-ne
cundoo ñahà xí-né. Te ò dava-ne nduú
tiàa nihnú inì-xi na ian nihnú ini nècuàchì
ñahà, te dava-ne, xidácuíhná stnahá-né;
tnuhu gá stná dava-ne; có-câhàn sahnú-né.
Sàhà nsidaa nècuàchìmà nì cuyucun ley ìì
xí Dios, sàhà-ñá màsà quídá gá-nè ñà-ndùá
sànì cachì jaàn, te ò ndéni iñàha có-ìá nacua
cachí palabra ìì.

11 Te palabra mà, divi nduú razón ndiaha
cáhàn yùhù; vàchi nùù Dios ndiaha xi-nda
sànì nìhìtáhvì´ ñà-càhìn razón mà xì
nèhivì. 12 Te vàtùni nì nìhìndèí quide
chuun jaàn, vàchi nì nacuàhandee ini-yà
yùhù. Ñàyùcàndùá, naquímánì´ mii-yá,
divi Stoho-ndà Jesucristu. Ansivéhé-yâ,
nì ndenihi-ya yùhù ñà-ndùí iin nècuàchì
seguru, te ñàyùcàndùá nì sàha-ya yùhù
chuun ndiaha jaàn. 13 Yùhù, ndisa, antes
nì sacahàn ndevàhi dìquì-yá, te nìsa quida
quini xì nèhivì xí-yá; yáha ga dana nìsa
ìe. Doco nì indehè ndahví-yà yùhù, vàchi
sàhà-ñá cónì-cúndáà inì, ñàyùcàndùá
nìsa quide ducán, vàchi tàñáha ga sàì
cunindisé. 14 Dandu cuàhà gá nì sàhatahvì
Stoho-ndà Jesucristu gracia xi-ya, te nì
nìhí nì xinindisé mii-yá; nì quesahí cuú
inì sàhà-yá. 15-16 Vàchi nì nuu-ya ndè ñuhìví
yohó sàhà-ñá dacácu-ya ndohó nècuàchì
iá cuàchi-xi. Palabra ndàcuisì nduájàn,
te nsidaa-nda xiñuhu cunindisa-ndañá.
Te yùhù, mate nècuàchì chicá malu nì
sandui, doco nì indehè ndahví-yà yùhù.
Te ¿índù chuun? Divi sàhà-ñá cundaà
ini nèhivì ñà-cuàhà guá quidándéé ini-yà
sàhà iin ana chicá (có-quìdá víi). Dandu
nèhivì vàxi después, cunindisá stná-nè
mii-yá nacua nì quida yùhù, te cucumi
stná-nè vida ndiaha nicanicuahàn. 17 Sàhà
nsidaájàn, nicanicuahàn xiñuhu tavà-ndà
tnùñuhu xí-yá, te naquimanì stná-ndàyá,
vàchi único ana cusáhnû nicanicuahàn
nduú-yá; mate có-tùí-yá cundehè-ndà,
doco iin-ni iá-yà nicanicuahàn. Mindalini
Dios nduú-yá, te nchichí sàstnùhù-yá.

18 Nahi dèhi nduu-ní, Timoteo, te chináhî
mii-ní ñà-quida-ní nacua sànì cachì xì-ní.

Te divi ducán nì cacachi stná razón ndiaha nì quixi nùù Dios daa, te nì cachitnùha sàhà-ní. Ñàyùcàndùá, nsinuu vàha inì-ní ñà-ndùá nì cachi palabra mà, vàchi sàhámà vàtùni nìhì-ní cuahàndee gá inì-ní (sàhà chuun ìì xí-yá), na ian sáhandee fuerte ini iin soldadu quidá víi chuun-xi, ducán quida-ní. [19] Màsà nácóó-nî ñà-xìníndísâ víi-ní. Cunsìhi inì-ní sàhà anima-ní ñà-nì còó víiá, vàchi dava nèhivì, sàhà-ñá có-ndùlócô-nè sàhà anima-nè, ñàyùcàndùá có-xìníndísâ víi gá-nè. Te ñà-jaàn ndisa nduá tnùndoho. [20] Ùì tiàa sànì quida ducán nduú Himeneo xì Alejandro. Ñàyùcàndùá, sànì nacoo dahuin-nè ñà-coo-ne ndahà ñà-malu áma sáà-nè cundaà ini-nè ñà-mà váha càhàn ndevàha-nda sàhà ichì Dios.

2

Ñà-ndùá nì cachi Pablo sàhà nansa càcàn tàhvì-ndà nùù Dios

[1-2] Primeru cachî xì-ní ñà-xìñùhù càcàn tàhvì-ndà nùù Dios sàhà nsidaa nèhivì. Cuàhà gá càcàn tàhvì-ndà sàhà nècuàchì cusáhnû nùù ñuu-ndà xì sàhà stná nsidaa ana nihí chuun. Càcàn tàhvì-ndà sàhà nsidaa-né áma chindee Dios-nè. Te naquimanì stná-ndà mii-yá sàhà-né áma níhì-ndà cundoo cuéyàà-ndà ñuhìví, còò ni-iñàha màsà yáha-nda, te iin-ni cahvi víi-ndayá, dandu quida viì-ndà nacua ndiá ìcà-ndà. [3] Vàchi nsidaámà, chuun vàha nduá nùù Dios, te divi nduá cudîì ini-yà sàhà-xí. Mii-yá nduú ana nì dàcácu xi-nda, [4] te cuní stná-yà càcu anima nsidaa stná nèhivì; cuní-yà sàà stná-nè cundaà vàha ini-nè ñà-ndùú palabra ndàcuisì xí-yá. [5-6] Vàchi imindaa Dios iá, te imindaa ana cáhàn nihni sàhà-ndà nùù-yá, divi nduú Jesucristu, vàchi mii-yá, nì nanduu-ya iin nèhivì, te nì sàha-ya vida xi-ya nì xìhì-yà cuenta xi nsidaa-nda sàhà-ñá dàñà-ndà nùù cuàchi-nda. Ndoó testigu, te sàhámà meru tiempu vàha nì dàtúi-ne palabra mà nùù nèhivì. [7] Ñàyùcàndùá, nì ndacu nuù stná yùhù ñà-cacanui cachítnùhi xì nèhivì palabra mà. Ñà-ndáà nduá cachî, có-ndùá tnùhu, ináhá Cristu, divi nùù mii-yá nì nìhí chuun ma ñà-chinahì nèhivì nsidaa ñuu nansa iá palabra ndàcuisì ndiá ìcà-né cunindisá-né.

[8] Nsidanicuú lugar (ndé natácá-nsià), yùhù cunî càcàn tàhvì nècuàchì tiàa nùù Dios. Doco nú cuàhàn-nè càcàn tàhvì-né nùù-yá, te chitanini-ne ndahà-né (nùù-yá), dandu ni cúndúú-né nèhivì iá ndoo anima-xi, nèhivì có-xîdà inì-xi; ni màsà cúndúú stná-nè nèhivì xiní ùhì stnahá. [9] Te nècuàchì ñahà, cuisì estilu iá viì ni coó sìcoto ndixí-né, iin estilu có-ndâa quini, iin modo mà cuítnùhu nèhivì-né. Te màsà (dáyâha-ne) natnii vico-né dìnì-né, ni màsà ndúcútú cuáhà-né xì oro, ò yùù mina, ò vestidu (yáha ga ndiaá). [10] Còó, anima-nè ni coó víi chicá vàha sàhá ducán quida-ne cuàhà obra, vàchi ducán xiñuhu quida nsidaa ñahà cachí cahvi ndisa xi Dios. [11] Te na ndoó-né iníní-né chináhá nèhivì (palabra xi-ya), dandu ni cúndóó dadí-né, te ni quidá-né cumplir ñà-ndùá cachí palabra mà. [12] Te có-sâhi chinaha nècuàchì ñahà, ni có-sâhi dandacú stná-nè iin chuun nùù nècuàchì tiàa; còó. Icúmí-nê cundoo dadí-né. [13] Vàchi dihna nècuàchì tiàa Adán nì quidavàha-ya, màdì nècuàchì ñahà Eva. [14] Te màdì Adán nduú ana nì dàndàhví (ñà-malu), còó; nècuàchì ñahà nduú ana nì xinindisá tnùhu xi-sì, te ducán nì xida cuàchi-ne. [15] Doco iin nècuàchì ñahà quìvì vichi, nú iin-ni xiníndísâ víi-né, te cuú ini-nè sàhà (nècuàchì vehe-ne), dandu vàtùni càcu-ne na túinuù méè xi-ne ñuhìví. Doco iin-ni ni coó sahnú ini-nè, te coo ìì stná ini-nè, dandu càcu-ne na quesaa méè xi-ne.

3

Índù clase nèhivì xiñuhu cunduu iin tiàa cunuù núù nèhivì xí Dios

[1] Nú cuní iin tiàa nìhì-né chuun cunuù-né nùù nèhivì xí Dios, dandu vàtùni, vàchi ñà-ndáà nduá, iin chuun ndiaha nduá. [2] Ñàyùcàndùá, nècuàchì cuàhàn nìhì chuun cunuù mà, icúmí-nê cunduu-ne iin nèhivì còò falta xi, iin nèhivì imindaa nècuàchì vehe-xi. Xiñuhu cunduu-ne nècuàchì sahnú inì-xi, iin nècuàchì iá tnùñuhu-xí; màsà cúndúú-né nècuàchì quidá escándalo. Te xiñuhu stná ñà-cunduu-ne iin tiàa cudîì inì-xi dayáha visita vehe-ne. Te xiñuhu stná cunduu-ne ana tùha chinaha vàha xi nèhivì. [3] Màsà cúndúú-né nècuàchì tùha xìni, ò iin nècuàchì tùha cani stnahá, còó; nècuàchì vàha inì-xi ni cúndúú-né, nècuàchì mànì inì-xi. Te màsà cúndúú-né iin ana tùha nàá stnahá, ò iin ana tòó xì dìhùn. [4] Iin tiàa dandacú víi nùù nèhivì vehe-xi ni cúndúú-né; xiñuhu cunini viì dèhe-ne, te ni coó stná tnùñuhu xán nùù-né. [5] Vàchi nú mà túha iin tiàa dandacú

víi-né nùù nèhivì vehe-ne, dandu mà cúí
cunuù víi stná-nè nùù nèhivì xí Dios. 6 Te
cuidadu ni coó stná-ní ñà-màsà cúndúú-né
iin ana làcà saa-ní nì quihin ichì-yá, còtó
cutuxi ini-nè cuàhà gá ndiaá-nè, vàchi
nú ducán, ñà-sànì xidacuàchi-ne cundua
nacua nì cuu xi ñà-malu. 7 Daaní, ni
cúndúú stná-nè iin ana icúmí tnùñuhu nùù
dava ga nèhivì ñuu-nè; vàchi nú có-quìdá
víi-né nùù nècuàchì ñuu-nèmà, dandu mà
úhì daquée cuàchi nècuàchìmà dìquì-né, te
ducán ñà-sànì quida ñà-malu ganar cun-
dua.

Índù clase nèhivì cunduu nècuàchì nìhì chuun xinúcuáchí nani diácono

8 Daaní, stná nècuàchì xinúcuáchí dasán
obra, ni cácúndúú stná-nè nècuàchì
tnùñuhu, nècuàchì cumplidu ndisa. Màsà
cúndúú-né nècuàchì xihí cuáhà vinu; ni
màsà cúndúú stná-nè nècuàchì cuú inì-xi
sàhà dìhùn; còó. 9 Xiñuhu cunduu-ne
nècuàchì cúnsìhi inì-xi sàhà anima-xi
ñà-nì còó víiá. Te iin-ni ni cúnchícùn
stná-nè ndudu ìì nì dàtúi Dios nùù-ndà
ñà-cunindisa-nda. 10 Te nú cuàhàn-nè
cunucuachi-né ducán, dihna xiñuhu
quidachuún chii-né chuun ma, dandu nú
còò ni-iin falta xi-ne, dandu vàtùni ndòo
ndisa-ne xì cargu mà. 11 Stná nècuàchì
ñahà (cunucuachi ducán), xiñuhu cunduu
stná-nè nècuàchì tnùñuhu, màdì nècuàchì
tùha cuitnùhu, còó; nècuàchì sahnú inì-xi
ni cúndúú-né, nècuàchì mà túha dandahví
ni-iyuhu. 12 Nècuàchì tiàa xinúcuáchí,
mindaa ñahàdìhí-nè ni cúcúmí-nê, te
ni cúndúú stná-nè ana dandacú víi nùù
dèhe-xi, xì nùù nsidaa gá nèhivì vehe-ne.
13 Vàchi nú ni cúnúcuáchí vîi-nda chuun xi
mii-yá, dandu nìhì-ndà iin gradu ndiaha
(nùù-yá), te nìhì stná-ndà ñà-mà yúhî
gà-ndà càhàn-ndà sàhà Jesucristu, nansa
xiníndísá-ndáyâ.

Nansa nì cachi Pablo ndíà dìsáhà-xí nì tiaa-ne carta yohó

14-15 Yàchì sàì jaàn ndé iá-nî cahín, doco
nú ni cueé cuàhí coi yohó, dandu siquiera
sànì tiai iin ùì iñàha ñà-cundaà vàha inì-ní
nansa cacanuu vàha-ní. Vàchi ndohó,
iin-ni nèhivì nihnú vàha ini xì Dios xín-
duu-nda; te mii-yá, mindaa ana itiácú
nicanicuahàn nduú-yá. Te sànì cana-ya
nsidaa-nda ñà-cunduu-nda nèhivì xí-yá.
Te icúmí stná-ndà palabra ndàcuisì xí-yá,
ñàyùcàndùá inúù-ndàñá, te ndiaá-ndàñá.
16 Ndisa, ñà-ndáà nduá, ndiaha gá palabra
sànì dàtúi-ya nùù-ndà, vàchi nacáníá nansa
nì nanduu-ya nèhivì, te nì xini nèhivì
ñuhìví-yà. Te sàhà Espíritu Ìì nì cundaà
ini-nè, còò falta xi-ya. Daaní, stná ángel
xi-ya, nì xini stná-nèyà, dandu nì dàcuítià
nèhivì razón sàhà-yá mahì nèhivì ndoó
cuàhà ñuu ñuhìví yohó, te cuàhà gá-nè nì
xinindisá stná xì-yá. Daaní, mànuhù-yá
ansivi ndè gloria xi-ya.

4

Nansa coo palabra tnùhu cuìtià na sáà quìvì xìnu tiempu yohó

1 Claru cachítnùhu Espíritu Ìì xí Dios
nansa icúmí coo quìvì xìnu tiempu
yohó. Dava nèhivì, dècuèndè sàà-nè
nacuaà-né ñà-ndùá xiníndísâ-né, cachí-yà,
dandu cunchicùn-nè ñà-tnùhù cacachi
ñà-malu, vàchi cunindisá-né nacua cunía
cunindisá-né. 2 Te tiàa icúmí dacuaha-xi-né
ducán, vàha gà-te datiaá-te, doco tnùhu
cundua cachì-te. Mà cúí gá mànìhì ínì-te
índù chuun nduú iin chuun vàha, vàchi mà
cúú gá sàxìnítnùní-te sentir, na ian (xíhì)
iìn quisì ndé dúcùn tnuni. 3 Te cuàhàn-te
cachì-te xi nèhivì ñà-cuàchi nduá cu-
cumi-nda ñahàdìhí-ndà, te cuàchi nduú
stná ñà-caxì-ndà dava ñà-ndùá saxí-nda,
cachì-te. Doco nsidaa ñà-ìtiácú-ndà,
ñà-ndùá nì quidavàha Dios nduá; nùù
mii-yá vàxan, ñàyùcàndùá vàtùni cuti-
acu-ndàñá nú naquímánì-ndàyá sàhà-ñá,
vàchi xiníndísá-ndá (ichì-yá), te ináhá-ndá
ñà-ndùú palabra ndàcuisì. 4 Vàchi nsidaa
ñà-ndùá nì quidavàha-ya, iá vìiá. Te màsà
cáhîchì ini-ndà ni-iñàha nì quidavàha-ya,
vàtùni iá nsidaá nú ni náquímánì-ndàyá
sàhà-ñá. 5 Vàchi sàhà palabra nì cachi-yà xì
sàhà stná ñà-nàquímánì-ndàyá, ducan sáà
ñà-cutiacu-ndà ndee vàha-ña nùù-yá.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo xiñuhu quida iin ana dacuaha-xi nèhivì nchícùn ichì-yá

6 Palabra nì cachì xì-ní jaàn cachi stná-ní
xì nsidaa nèhivì iin-ni xícahvi xi Yua-nda
Dios ducán. Dandísá cunduu-ní iin ana
xinúcuáchí víi nùù Jesucristu, te chicá ndu-
fuerté anima-ní ñà-xìníndísá vàha-ní, te
nchícùn-ní dàñùhù iá viì mà. 7 Doco màsà
ndúlócô-nî sàhà cuentu có-ndiàá, ò sàhà
creencia-ni. Còó, ñà-ndùá xiñuhu nduú
ñà-fuerte cuàhandee inì-ní cunihnu inì-ní
cuisì ichì mii-yá. 8 Cunaha-ní, nú fuerte ni
quida-nda iin ejerciciu, dandu chindeámà

iquìcúñú-ndà iyuhu. Doco nú fuerte nihnú
ini-ndà ichì-yá, ñà-jaàn ndisa, nsidanicuú
modo chindeámàndó, vàchi ducán nìhì-ndà
iin vida ndiaha na ndoo-va-nda ñuhìví
yohó, xì stná na cundoo-nda inga ñuhìví.
9 Palabra ndàcuisì nduá yohó, te nsidaa-nda
ndiá ìcà-ndà cunindisa-ndañá. 10 (Pues
sàhà-ñá nduámà ñà-ndácuisì), ñàyùcàndùá
sáhandee ini-ndà quida viì-ndà (chuun ìì
xí-yá) mate quidá quíní nèhivì xì-ndà, vàchi
mii-yá, nicanicuahàn itiácú-yà, te sàhámà
iá tnùndé ini xi-nda nùù-yá, vàchi tùha-ya
dacácu-ya nsidaa clase nèhivì, ñàyùcàndùá
nú nduu-nda nèhivì xiníndísá-xí-yâ, dandu
ináhá-ndá vàtùni càcu viì-ndà nùù-yá.
11 Divi palabra jaàn icúmí-nî dacuaha-ní
nèhivì, te chinaha-nínè quida-neà. 12 Te
mii-ní tu, xiñuhu (quida viì stná-ní), màdí
cachíchì ini nèhivì mii-ní ñà-ndùù-ní iin
nècuàchì chìì. Ñàyùcàndùá, càhàn viì-ní
xì-né; te cacanuu viì-ní. Te ni cúcúú
stná inì-ní sàhà nsidaa ñanìtnaha-ní. Te
siempre cunihnu vàha inì-ní mii-yá, vàchi
ducán cundiaà-ní anima-ní. Daaní, nú
indéhe nècuàchì xiníndísâ gá ñà-iin-ni
quida-ní nsidaájàn, dandu vàtùni quida
stná-nè ducán.
13 Mate cuéì dandu sàì ndé iá-nî, iin-ni
quida-ní seguir cahvi-ní tutu ìì, te iin-ni
ni nácuàhandee inì-ní nèhivì, te dacuahá
stná-nínè (na natácá-nsià jaàn). 14 Te nsinuu
stná inì-ní ñà-ìá iin ñà-ndùá nì nìhìtáhvì-ní
(nùù Dios) daa na ní chitàndòó nècuàchì
sahnú ndahà-né dìnì-ní, te nì càhàn-nè
xì-ní razón ndiaha xí-yá. Ñàyùcàndùá,
iin-ni quida-ní ñà-ndùá sànì nìhìtáhvì-ní
quida-ní.
15 Nsidaa ñà-ndùá cachí xì-ní yohó,
nsinuu vàha inì-níà; iin-ni cunihnu vàha
inì-níà, dandu cundaà ini nèhivì ñà-chicá
más sànì cutùha-ní cunchicùn viì-ní
ichì-yá. 16 Te cuidadu coo-ní xì mii-ní
(ñà-quida viì-ní), te cuidadu coo stná-ní
ñà-màsà dácuáhâ ndevàha-ní nèhivì.
Dandu nú iin-ni ni quida-ní nsidaa ñà-yòhó,
vàtùni càcu-ní nùù Dios, te càcu stná nèhivì
iníní xí ñâ-ndùá chináhà-ní.

5

Modo ndiá ìcà-ndà càhàn-ndà xì nècuàchì iá falta-xi na sáha-ndané ichì váha

1 Nú ni quidá iin nècuàchì sahnú iin falta,
màsà cánàhá ndevàha-nda xi-né. Còó.
Càhàn viì-ndà xì-né na ian cáhàn-ndà xì
iin yua-nda. Te nú tiàa chii nduú ana iá
falta xi, dandu càhàn viì-ndà xì-né na ian
iin ñani-ndà nduú-né. 2 Te nú nècuàchì
ñahà sahnú nduú ana (sáha-nda ichì váha),
dandu càhàn viì stná-ndà xì-né na ian
dihi-nda nduú-né; te ò nú nècuàchì ñahà
chìì nduú-né, dandu càhàn tnùñuhu-nda
xi-né iin modo viì na ian ni cúndúú-nè iin
cùha-nda.

Nansa xiñuhu chindee-nda tnaha-nda nú yâha ndahví-nè

3 Nú ndoó nècuàchì ñahà nì xìhì ìì-xí,
dandu dacútiácú-nsià nècuàchìmà, nú
ndisa (còò tnaha-ne cundehè-né nùù-xí).
4 Doco nú ndoó dèhe-ne, ò déheñani-né,
dandu xiñuhu cundaà ini nècuàchìmà
ñà-ndìá ìcà-né quidañuhu-né tnaha-nemà,
te nachindee-né ana sahnú xí némà, vàchi
cunduamà iin obra vàha nùù Dios, iin obra
cudîì ini-yà sàhà-xí. 5 Doco cunaha-nsiá,
nú nècuàchì cuaán ndisa nduú-né, te còò
tnaha-ne cundehè-né nùù-xí, dandu cuisì
Dios cundéé ini-nè, te iin-ni xícàn tàhvì
stná-nè nùù-yá ndui te ñuú. 6 Doco nú
tucu nihnú ini-nè, te cuisì cudîì ini-nè
quida-ne ñà-ndùú gustu xi mii-né, dandu
mate itiácú-nè, doco ñà-sànì ndañuhu
vida ndiaha xí-né nduá. 7 Nsidaa palabra
jaàn chinaha vàha-ní nsidaa compañeru-ní
sàhà-ñá màsà quídá-né ni-iin falta, te
ducán nìhì nèhivì nansa daquée cuàchi-ne
dìquì-ndà, 8 vàchi cunaha-ní, chuun cahnú
nduá chindee-nda tnaha-nda, te chicá
más cahnú chuun nduú ñà-chindee-nda
nèhivì meru vehe-nda, vàchi nú coó, dandu
ñà-sànì nacuaà-ndà ichì Dios nduá, te
chicá quini queá nùù modo xi nècuàchì
có-xìníndísâ.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo quida nèhivì xí Jesús na cuáhàn-nè tavà-né lista xi nècuàchì ñahà sahnú nìhì xì ayuda

9 Cuisì nècuàchì cuaán sànì xìnu ùnì dico
(60) cuìà ni cúndúú ana nàcàva nùù lista,
cuisì ana nìsa ìa xi imindaa nsì-ìì-xí. 10 Te ni
cúndúú stná-nè iin nècuàchì ináhá-nsiâ nì
quida cuàhà obra. Xiñuhu cundaà inì-nsia
a ní dàcuàhnú víí-né luchi cuati, te ¿a
túha stná-nè quidañuhu víí-né nèhivì sáà
vehe-ne? ¿A túha stná-nè cunucuachi-né
nùù dava ga nèhivì xí Dios, mate chuun
cuati luha nduá? Te ¿a túha stná-nè
chindee-né nècuàchì yáha tnùndoho, te ò
ndéni nèhivì ní cui yáha ndahví? Nú ducán
quidá-né, dandu vàtùni nàcàva stná-nè
nùù lista xi nèhivì (chindee-nsiá). 11 Doco
nècuàchì chicá cuachi, còó, vàchi (sàhà-ñá

cuachi vá-né), mà úhì sàà-ne nacani tucu
ini-nè, te nandòdó-né (chuun) cuní Cristu
quida-ne, te nandàhà tú-né. 12 Doco iin
falta xi-ne cunduamà, vàchi ñà-ndùá nì
cachi-nè, sànì nacoo-neà. 13 Nècuàchì
chicá cuachi ma, mà úhì cuni dùsàn-né, te
cacanuu xixín-né vehe vehe. Te màdì cuisì
ñà-jaàn, vàchi cutùha stná-nè cuitnùhu-ne,
daquíhiyuhù-né nùù chuun xi nècuàchì
dava ga, te cachi-nè ñà-có-ndìá ìcà-né
cachi-nè. 14 Ñàyùcàndùá, yùhù cachˆ, chicá
vàha ni nándàhà ñahàcuàán nú cuachi-né,
te ni cúnsìhi ini-nè dèhe-ne, xì chuun
vehe-ne, dandu mà níhìndèè nècuàchì có-ìá
ladu xi-nda daquée cuàchi-ne (dìquì-ndà
sàhà nècuàchìmà). 15 Vàchi cunaha-ní,
vichi sandoó dava nècuàchìmà sànì tùcù
ichì ñà-malu. 16 Ñàyùcàndùá, nú iá iin
nècuàchì tiàa xiníndísâ, ò iin nècuàchì
ñahà xiníndísâ, te ndoó tnaha-ne nì
xìhì ii-xí, dandu mii-né ndiá ìcà-né
chindee-né nècuàchìmà sàhà-ñá màsà cóó
necesidad cundehè nècuàchìmà nùù tácâ
mii-nsiá. Vàchi nú chindee-nsiá tnaha-nsia
ducán, dandu vàtùni sàà-nsià chindee-nsiá
nècuàchì cuaán iá ndisa necesidad xi.

Nansa xiñuhu quidañuhu-nda nècuàchì sahnú inúù núù nèhivì xí Dios

17 Nècuàchì sahnú inúù víi nùù nèhivì xí
Dios, ndiá ìcà-ndà quidañuhu-ndané. Te nú
nduú-né iin nècuàchì cáhàn xì-ndà sàhù,
te dacuahá-nèndó palabra ìì xí-yá, dandu
chicá más xiñuhu quidañuhu-ndané.
18 Vàchi cachí nùù tutu ìì (iin ejemplu tii)
ndé cachá`: "Màsà cúñúhú ñunù yuhù
buey na sánihni-sì sìcàyòcó trigu cóyo
nùnìá". Daaní, cachí stná tutu mà: "Nú sànì
quidachuun-nda, iá stná derechu xi-nda
nìhì-ndà raya xi-nda", cachá`.

Nansa quida-nda nú daquée cuàchi nèhivì dìquì iin nècuàchì sahnú inúù xì-ndà

19 Nú daquée cuàchi iin nèhivì dìquì
iin nècuàchì sàhnù-mà, doco imindaa ana
daquée cuàchi, dandu màsà cándísá-nî,
vàchi xiñuhu siquiera ùì ò únì-nè, (dandu
vàtùni cunini vàha-ní ñà-ndùá cachí-nè).
20 Te nú ndisa iá falta xi nècuàchì xidá cuàchi
ma, te có-ndùlócô-nè, dandu chinaha-nínè
nùù nsidaa compañeru-nsià sàhà-ñá (ni
nácání ini-nè, te) yùhí-nè. 21 Yùhù cachî
xì-ní, (Timoteo), iin-ni nacua nduú nsi-
daa ley yohó, ducán icúmí-nî quida-ní (xì
nècuàchì sahnú dandacú); iin-ni icúmí-nî
ndenihi-ní nsidanicuú-né, màdí chicá viì
quida-ní xì ana iá vàha xi-ní. Ducán chináhî
mii-ní quida-ní, te ináhá stná (Yua-nda)
Dios xì Jesucristu, xì nsidaa stná ángel ìì
xí-yá.

Más gà conseju nì sàha Pablo Timoteo

22 Na cuáhàn-ní cuàha-ní iin nèhivì
chuun ñà-dandacú-né, màdí nansa-ni nì
cui quida-níà. Dihna nacani vàha inì-ní.
Te màsà (cuáha-nínè chuun nú nduú-né)
nècuàchì có-quìdá víi, vàchi nacuida
stná-ní cuàchi quida-ne. Cundiaà-ní
anima-ní.

23 (Ináhî) tutoo ndecuéhè-ní cuhí tìxi-ní,
ñàyùcàndùá coho stná-ní chii vinu sì-uva,
màdì cuisì tècuìí uun.

24 Dava nèhivì, mate tàñáha ga sàà
hora coo juiciu xi-ne, doco náhà xìcà iá
cuàchi-ne. Te dava ga-nè, cuisì ndè después
natùi cuàchi-ne. 25 Te divi ducání stná xì
nècuàchì quidá víi; vàchi nú sànì quida-nda
obra, claru tùia nùù nèhivì; te mate dèhé
ni quida-ndañá, doco mà cúí coo dèhá`
nicanicuahàn.

6

Nansa xiñuhu quida nècuàchì ndoó saín nùù iin lamú

1 Nècuàchì ndoó saín nùù iin lamú, ni
coó tnùñuhu xí-né nùù lamú xi-ne, vàchi
nú ducán, mà níhìndèè nèhivì càhàn-nè
dìquì mii-yá ana cahvi-nda, ni dìquì stná
ñà-ndùá xiníndísá-ndá. 2 Te nú iin nècuàchì
xiníndísâ nduú lamú xi-ne, dandu màdí
chicá menos quidañuhu-né lamú xi-nemà
sàhà-ñá dava-ni nduú-né nùù Yua-nda
Dios. Còó; chicá más ni coó voluntad xi
peón mà quidachuún víi-né, vàchi iin-ni
xí-xinindisá-né, te cuú stnahá stná ini-nè
sàhà-né, ñàyùcàndùá chicá ndiá ìcà peón
mà cunucuachi víi-né nùù nècuàchìmà.

Cunaha-ní nsidaa palabra yohó icúmí-nî
cachitnùhu-ní xì nèhivì yucán, te dacuahá
víi-nínè.

Contentu ni cúndóó-ndá xí ñâ-ndùá icúmí-ndá, màsà xího-nda cuàhà iñàha, vàchi sà-ìá mii-yá ini anima-ndà

3-4 Nú ndoó nèhivì chináhá stnahá
xì tucu palabra có-càchí nacua cachí
palabra viì xí Stoho-ndà Jesucristu, dandu
(màdì ichì mii-yá nduá), cutu tuxí ini
nècuàchìmà ndiaá cuàhà-né. Te nú
có-càndísâ-né palabra nacua nduú ichì ìì
mii-yá, dandu còò ni-iñàha ináhá ndisa-ne.
Còó, cuisì-ní ñà-cùdîì ini-nè cuàà-nè sàhà
chuun cuatiluha nduá. Doco después mà
úhì quesaha-né cumbídiâ stnahá ini-nè

sàhà-né, te náâ stnahá stná-nè; dandu vihi
gá pesadu cáhàn-nè dìquì ñanìtnaha-ne,
te chicá indéhe diín stnahá stná-nè.
5 Dandu quesáhá-nê daquée cuàchi stnahá
stná-nè, vàchi sànì dàcà sàxìnítnùní-nè, te
có-nìhnú gà ini-nè ñà-ndùú ñà-ndácuisì.
Cutu ñá-nìhì-ndà dìhùn nduá dìsáhà-xí
cunchicùn-ndà ichì Dios cahan-né. Pues
nsidaa nècuàchì nihnú inì-xi ducán, nacoo
dahuun-nínè. 6 Pues ñà-ndáà nduá, cuàhà
gá ñà-cuìcà nduá nùù-ndà nú nchícùn
vìì-ndà ichì-yá, te ndoo-nda contentu
xì ñà-ndùá sà-ìcúmí-ndá. 7 Vàchi còò
ni-iñàha nihi-nda ni quésáá ñuhìví yohó,
te còò ni-iñàha cunihi stná-ndà cùhùn
na quee-nda yohó. 8 Ñàyùcàndùá, nú
iá ñà-cutiacu-ndà xì ñà-cundixi-nda, xì
ñà-jaàn-ní ni cúndóó-ndá contentu. 9 Dava
nèhivì, yáha ga cuní-nè nducuica-né,
doco cunaha-ní, cuàhà peligru ndacá mà,
vàchi nú nihnú ini-nè ducán, mà úhì
sàà-nè dacuidá cuàchi-ne mii-né, te mà úhì
dandahví ñà-malu-nè, te dacà-sí dìnì-né
sàhà-ñá xího cuáhà-né iñàha. Doco mii-né
quidáquíní-né xì mii-né, vàchi sàhà ñà-jaàn
icúmí cuchicuehe anima-nè, te mà nátùi
ga-nè nùù Dios. 10 Vàchi nú cuú ini-ndà
sàhà dìhùn, mà úhì quida-nda nsidanuu
clase cuàchi, vàchi nahi yohò cuàchi nduá.
Doco divi ducán sànì quida dava nèhivì, nì
cuu cuahà ini-nè sàhà dìhùn, te sàhájàn
nì tùcù-nè inga ichì ndé có-xìníndísâ víi
gá-nè, te cunaha-nsiá, dècuèndè vichi
cuàhà gá dandohó-né anima-nè.

11 Doco mii-ní, iin nèhivì xí Dios nduu-ní.
Ñàyùcàndùá ni-iin xichi màsà nácání
inì-ní quida-ní nacua quidá nècuàchì
yucán. Iin-ni cuàhandee inì-ní quida-ní
ñà-ndùú ichì váha, te nanducu-ní nansa
cahvi víi-ní mii-yá. Iin-ni ni cúníhnú
inì-níyà, te iin-ni cuu stná inì-ní (sàhà-yá
xì sàhà stná ñanìtnaha-ní). Quidandee
inì-ní sàhà nsidaa iñàha, te siempre
coo mànì inì-ní. 12 Cuàhandee gá inì-ní
ñà-màsà dáca xi dìnì-ní, te nacoo-ní fe
vàha xi-ní; iin-ni cunsìhi inì-ní ñà-seguru
cucumi-ní vida ndiaha nicanicuahàn, vàchi
sàhà-ñá nìhì-níàmà, ñàyùcàndùá nì cana
Dios mii-ní, te ndee ní cachi stná-ní iin
palabra vàha ñà-cuàhàn-ní cunchicùn
vìì-ní ichì-yá; te cuàhà stná nèhivì nì inini
na ní cachì-ní ducán. 13-14 Ñàyùcàndùá,
vichi chináhî mii-ní ñà-chivàha-ní palabra
ndiaha nì cachi Dios. Ducán cachî xì-ní,
te iníní stná mii-yá, divi mii-yá ana
dìpoder-xi itiácú nsidanicuú iñàha iá
ñuhìví; te iníní stná Jesucristu, divi mii-yá,
ana nì cachi vate stná ñà-ndùú palabra
ndiaha na ní dàtnátuu-tèyá nùù Poncio
Pilato. Ñàyùcàndùá, iin-ni chivàha-ní
ñà-ndùá nì ndacu nuù-ní nùù-yá. Màsà
cúmánchâ anima-ní, te ni-iyuhu palabra
mà màsà nándòdó-nî ndè cachi sàà quìvì
naxicocuîn Stoho-ndà Jesucristu. 15 Vàchi
meru quìvì xí-yá icúmí-yâ tùi-ya nùù-ndà
quida Yua-nda Dios, (ansivéhé-yâ), vàchi
ndiaha gá-yà. Mindalini mii-yá dandacú-yá
ñuhìví, cuisì mii-yá cusáhnû-yá nùù nsidaa
rey, xì nùù nsidaa gá ana icúmí chuun
ñuhìví yohó. 16 Cuisì mii-yá nduú ana de
por sí icúmí xí vida ndiaha nicanicuahàn.
Fuerte tnúù nihni ndiaha ndé iá-yà, te
mà cùì nìhì nèhivì cuyatni-ne. Còò ni-iin
ana nì xìníníùù xì-yá, ni mà nunca sàà-nè
cuni-nèyà. Te vichi nicanicuahàn ni queé
tnùñuhu xí-yá, te nicanicuahàn ni cúsáhnû
fuerte-yà (inicutu), amén.

Nansa xiñuhu cunihnu ini nècuàchì cuìcà

17 Càhàn-ní xì nèhivì icúmí xí ñâ-cuìcà
ñuhìví yohó, te chinaha-nínè ñà-màsà
cóó cuadú-nè, ni màsà cáhví-né xì dìhùn
xí-némà, vàchi còò seguru xan. Còó. Dios
ni cahvi xi-nda, vàchi mii-yá, nicanicuahàn
itiácú-yà, te cuisì mii-yá vàha ndisa
inì-xi, te sáha-yàndó nsidanicuú ñà-ndùá
xiñuhu nùù-ndà sàhà ñà-cundoo-nda
contentu ñuhìví yohó. 18 Cachì-ní xì
nècuàchì cuìcà mà ñà-ndìá ìcà-né quida-ne
obra; dispuestu ni cúndóó-né dasàn-né
ñà-ndùá icúmí-nê, te cundehè ndahví-nè
ñanìtnaha-ne, dandu obra ndiaha-ma
cunduu ñà-cuìcà-né. 19 Te na cáyà cuàhà
ñà-jaàn, dandu cunduamà iñàha chindee
xi-né dècuèndè stná inga (vida) vàxi xi-nda,
te ducán nìhì stná-nè cutiacu ndisa-ne vida
ndiaha.

20-21 Yùhù cachî xì-ní Timoteo, cundiaa
vàha-ní (palabra ìì) nì ndacu nuù-ní cun-
diaà-ní. Màsà quíhitnaha-ní xì nèhivì
cáhàn ndevàha palabra loco mate cachí-nè
chicá ndiaá ñà-ndùá ináhá mii-né. In-
áhá-nê, cachí-nè, doco cachí va-ne, vàchi
có-ndùá ducán. Dava nèhivì, ducán nì
tuxi ini-nè, doco divi sàhámà nì tùcù-nè nì
quee-ne nùù ichì xiníndísâ víi-nda mii-yá.

Ni cúcúmí cuáhà-ní gracia xi-ya. Sà-ìá.

Tutu Ùì Nì Tiaa San Pablo nùù Timoteo

1 Yùhù nduí Pablo, iin nècuàchì nì nìhì
chuun ndiaha nùù Jesucristu, vàchi ducán
nì chitnùní ini Dios sàhí nacua nì chitnùní
stná ini-yà ñà-nìhì-ndà vida ndiaha nùù Je-
sucristu, vàchi ducán sànì cachi-yà xì-ndà.
2 Te vichi cásàhúì xì mii-ní Timoteo, vàchi
nahi dèhemaní nduu-ní. Te xícàn tàhví nùù
Yua-nda Dios xì Stoho-ndà Jesucristu ñà-nì
cuáha-ya mii-ní vihi gracia, te ni cúndéhe
ndahví stná-yà mii-ní. Contentu ni coo-ní
quida-ya.

Nansa nì cachi Pablo xì Timoteo ñà-nsìnúú ini-nè nècuàchìmà

3 Nacua nìsa quida xìí nìsa xinucuachi
víi-né nùù Dios, ducán quidá stná yùhù
vichi, còò ni-iin falta dandoho-xi sàxìnít-
nùnî. Pues divi nùù mii-yá xícàn tàhví
sàhà-ní: ndui te ñuú naquímánì´ mii-yá
sàhà-ní. Nicanicuahàn nsinúú inì mii-ní.
4 Mà cùì nándodí nansa nì sacu-ní daa.
Yáha ga cunî cundehí mii-ní, dandu ndòo
vàha ini anímè. 5 Yùhù nsinúú stná inì
nansa quida-ní ñà-siempre nihnú vàha
inì-ní mii-yá, màdìá danani úún-nî nduá.
Primeru nitá xi-ní Loida, nìsa xinindisá-né
mii-yá, dandu después dihi-ní Eunice, te
vichi stná mii-ní, ducán nihnú vàha stná
inì-níyà ináhî.

6 Ñàyùcàndùá, xiñuhu nsinuu inì-ní
nansa nì nìhìtáhvì-ní na ní chitàndòí ndahí
dìnì-ní daa, te vichi cunî nandudiì inì-ní
quida-ní nacua nduú tàhvì-ní. 7 Vàchi
¿índù iñàha quidá Espíritu xi Dios ini
anima-ndà? ¿A chicá yúhî-ndà quidá-yá?
Còó, ñà-chicá ndufuerté anima-ndà nduá
quidá-yá; te sàhà mii-yá chicá cuú stnahá
stná ini-ndà sàhà-ndà, te chicá nacání
sahnú ini-ndà quidá-yá. 8 Ñàyùcàndùá,
màsà cúcáhán nûù-ní càhàn-ní xì nèhivì
sàhà Stoho-ndà Señor, ni màsà cúcáhán
nûù stná-ní sàhà yùhù ñà-ìé` vehecàa
sàhà-yá. Còó. Dispuestu ni coo-ní
ndoho stná-ní sàhà razón ndiaha xí-yá,
vàchi icúmí-yâ chindee-yándô. 9 Nì
dàcácu-ya anima-ndà, te nì cana-yàndó
ñà-cunchicùn-ndà ichì î-yá. Doco màdì
sàhà obra vàha ni quida-nda nduámà;
còó; cuisì sàhà-ñá ducán nì chitnùní ini
mii-yá, te sàhà-ñá mànì gá stná ini-yà.
Dècuèndè na táyôo ñuhìví, dandu nì
chitnùní ini-yà ñà-cuàha-yàndó gracia
xi-ya nú sànì tenchicùn-ndà Jesucristu. 10 Te
vichi sànì tùi vate gracia mà nì quida-ya,
vàchi nì quixi Jesucristu ñuhìví yohó
ñà-dacácu-yàndó, te sàhà-ñá nì cundee-yá
nì càcu-nda, mà sáà-ndà cui ndisa-nda.
Còó. Te vichi xítià razón ndiaha xí-yá,
te ducán datnúù-yà anima nèhivì ñuhìví
nansa nìhì-né vida ndiaha nicanicuahàn
ñà-mà nunca cui ndisa-ne.

11 Pues divi razón mà nì nìhí chuun
cachitnùhi xì nèhivì, vàchi mii-yá, nì
techuún-yá yùhù cùhìn chinahì nèhivì nsi-
danicuú ñuu. 12 Te divi sàhà ñà-jaàn ié`
ndohí (quidá nèhivì). Doco có-cùcáhán
nûì´, vàchi ináhî ana xiníndísê; ndahà
mii-yá sànì dàyáhi mií, te ináhî iin-ni
icúmí-yâ cundiaa-yà vida xi dècuèndè quìvì
nasaì nùù-yá.

13 Dàñùhù nì dàcuàhí mii-ní, ñà-jaàn
nsinuu vàha inì-ní, te màsà dámá-nîà,
vàchi vàtùni chindeá mii-ní, cuisì xiñuhu
ñà-iin-ni cunihnu vàha stná inì-ní mii-yá,
te cuu stná inì-ní sàhà nsidaa nèhivì,
vàchi ducán ndiá ìcà-ndà quida-nda nú
nchícùn-ndà Jesucristu. 14 Sàhà poder xi
Espíritu Ìì cundiaa vàha-ní palabra ndàcuisì
nì nacoi nùù-ní, vàchi iá-yà ini anima-ndà.

15 Nacua ináhá-nî tucu sànàcání ini nsidaa
compañeru-ndà ndoó ladu Asia, có-cùú gà
ini-nè sàhí. Iin nècuàchìmà nduú Figelo,
te inga-nèmà nduú Hermógenes. 16 Doco
Onesíforo, còó; có-cùcáhán nûù-né ñà-ìé`
vehecàa yohó. Ni cúndéhe ndahví Dios-nè
xì stná nèhivì vehe-ne, vàchi cuàhà xi-
chi nì quixi-ne visita, te ndiaha gá nì
ndòo vàha inì nì quida-ne. 17 Vàchi na
ní quixi-ne ñuu Roma yohó, cuàhà nì xì-
canuu-ne nì nanducu-né yùhù, dandu nì
ndacùhun-ne yùhù. 18 Ñàyùcàndùá, ni
cúndéhe ndahví Stoho-ndà Señor-nè na
sáà quìvì (nacuàha-nda cuenta nùù-yá).
Vàchi mii-ní, ináhá vâha-ní ñà-cuàhà guá
ñà-vàha nì quida stná-nè (xì-ndà) na ní
sandoo-nda ñuu Éfeso.

2

Xiñuhu cuàhandee ini-ndà cunchicùn vìì-ndà Jesucristu

1 Nahi dèhe mií nduu-ní, te cachî xì-ní
ñà-nì nsínúú vàha inì-ní nansa nì quida
Jesucristu gracia sàhà-ndà, te nì ndèe an-
ima-ndà ini anima mii-yá. Pues vichi divi

sàhà gracia mà ni cúníhnú fuerte inì-ní.
2 Cuàhà gá iñàha sànì dàcuàhí mii-ní, te
nì inini stná cuàhà gá más nèhivì. Pues
vichi xiñuhu nacàxin-ní itnii nècuàchì se-
guru, te chinaha stná-nínè ñà-ndùú pal-
abra nì dàcuàhí mii-ní, dandu vàtùni chi-
naha stná-nè más gà nèhivì.

3-4 Quidandee inì-ní sàhà nsidaa vida
yáha-ní, nacua quidándéé ini iin soldadu
vàha, vàchi soldadu xi Jesucristu nduú
stná-ndà. Te cunaha-ní, nsidaa ana nduú
soldadu, nacóó níhní-te nsidaa chuun xi
mii-té sàhà-ñá cuní-te cunchicùn vìì-té
ana dandacú núù-té. 5 (Inga ejemplu): nú
nduu-nda tècuachi dadavástnáhâ juegu,
dandu fuerza icúmí-ndá cunchicùn-ndà
ley xi juegu mà, vàchi nú coó, mà
nunca quida-nda ganar. 6 Daaní, nú
nduu-nda nècuàchì xitú, te quidáchúûn
víi-nda itu-ndà, dandu primeru mii-nda
cunduu nècuàchì níhì xì ñà-ndùá caná
viu mà. 7 Pues nacani vàha inì-ní sàhà
ñà-ndùá cachî xì-ní yohó, te icúmí
Dios chindee-yá mii-ní ñà-cundaà vàha
inì-ní sàhà nsidaájàn. 8 Nsinuu inì-ní
sàhà Jesucristu ñà-nì natiacu-yà, te nduú
stná-yà descendencia xi rey David. Divi
ñà-jaàn nduá cachî xì nèhivì na (xicánúí)
cachítnùhi xì-né razón ndiaha xí-yá.
9 Te sàhà-ñá quidé ducán, ñàyùcàndùá
ndohí vichi, sà-ìnáhá-nî; dècuèndè ndiadí
stnáì vehecàa vichi, vàchi quidá nèhivì
cuenta ñà-ndùí iin tè-tùha quini. Doco
palabra xi Dios, còó, có-ndiàdía, (xítià
ììá). 10 Ñàyùcàndùá, quidándéé inì sàhà
nsidaa ñà-ndùá yáhi, vàchi nú ducán,
dandu nìhìtáhvì nècuàchì nì nacàxin Dios
sàà-nè càcu ndisa-ne quida Jesucristu,
te nicanicuahàn cundoo ndiaha stná-nè
nùù-yá (nahi ndohó).

11 Ñà-ndáà nduú palabra yohó: nú
icúmí-ndá cui-ndà sàhà-ñá nchícùn-ndà
mii-yá, dandu icúmí stná-ndà natiacu-ndà,
te cundoo-nda nùù-yá. 12 Te nú dandohó
nèhivì-ndó (sàhà-yá), dandu quìvì sàà-yà
cusahnú-yá, cutnahá stná-ndà xì-yá
cusahnu-nda. Doco nú ni nácuáa-ndayá,
dandu icúmí stná-yà nacuaà-yá ndohó.
13 Mate ndohó, có-xìníndísá-ndá, doco
mii-yá, iin-ni icúmí-yâ quida vìì-yá
cumplir. Mà cúí nacuaà-yá (ñà-ndùá sànì
cachi-yà), vàchi mii-yá nduú-yá mii-yá.

*Nansa xiñuhu quida nèhivì chináhá xì pal-
abra xi Dios*

14 Càhàn-ní xì nècuàchì (chináhá xì
nèhivì xí Dios), te dansínúú inì-nínè sàhà
palabra yohó. Cachì-ní xì-né ñà-Stoho-ndà
Señor nduú ana ndácùcahan-nda, te
sàháyùcàndùá màsà cúndóó-ndá náâ
stnahá uun-nda sàhà chuun cuatiluha,
vàchi nú ducán, mà níhìndèè-ndà ni-iyuhu
ñà-vàha, cuisì danácání gá ini-ndà nèhivì
iníní má. 15 Cuàhandee inì-ní (quida vìì-ní)
sàhà-ñá ndee vàha-ní nùù Dios, màdí
cucahan núù-ní (nùù-yá) na iin peón
có-quìdá víi. Quida vìì-ní chuun xi-ní;
chinaha vìì-nínè palabra ndàcuisì divi
nacua iá ndisa palabra mà. 16 Doco iin
palabra chicuéhè, ni loho màsà quíhín
casu-ní ñà-jaàn. Vàchi ¿índù iñàha
nìhì-ndà nùù palabra mà? Cuisì ñà-chicá
más tùcù-ndà inga ichì có-ndùú ichì
mii-yá. 17 Vàchi nahi cuèhè xítià nihni
iquìcúñú-ndà, te saxá-ndó, ducán quidá
stná dàñùhù (có-ndiàá mà). Te divi ñà-jaàn
nduá quidá stná dàñùhù chináhá Himeneo
xì Fileto. 18 Vàchi sànì tùcù nècuàchìmà iin
ichì tnùhù, te cachí-nè (màdìá quìvì nùù-xí
natiacu-ndà); còó, ñà-sànì natiacu-ndà
nduá, cachí-nè, te sàhà palabra jaàn sànì
dacà-né dìnì dava nèhivì, te có-xìníndísâ
gá nècuàchìmà. 19 Doco tucu iá iin obra xi
Dios; mà nunca ndañuhá; na iin cimientu
fuerte nduá; te na ian itúú stná iin seña
xi-ya ìcà-ñá (ndé cachá`): "Ináhá Stoho-ndà
Señor índù nèhivì nduú nèhivì xí-yá".
Te cachí stná palabra mà: "Nsidaa ana
ndácùcahan xi quìvì Cristu, ni nácóó
dahuun-ne ichì malu".

Ejemplu sàhà traste vehe nècuàchì cuìcà

20 Cuàhà traste yuhùnùhú ndoó vehe iin
nècuàchì cuìcà, te dava traste mà, oro
ò plata nì cuyucàn, te cuisì ñà-vìì quée
inià. Doco dava traste mà, yutnù ò ñuhù
nì cuyucàn, ñàyùcàndùá xichúún-ndáñâ
ndéni chuun nì cui. 21 (Pues ducán iá
stná xì mii-nda.) Ñàyùcàndùá, nú ni
cúxíó nsidaa ñà-ìá quini ini anima-ndà,
dandu nahi traste vico-ma cunduu-nda,
vàchi sà-ìá ndoo anima-ndà, te vàtùni
quida-nda chuun nùù Stoho-ndà Dios;
vàtùni quida-nda nsidanicuú obra vàha.

22 Ñàyùcàndùá, mii-ní, nandòdó
dahuun-ní nsidaa ñà-ndùá xího guá
tècuachi dava ga, te cuisì ichì ndáà Dios
cunchicùn-ní, divi ichì ndé nihnú vàha
ini-ndà mii-yá, te cuú stnahá ini-ndà

sàhà-ndà, vàchi ichì mà nìhì-ndà cundoo
mànì nsidaa-nda. Divi ducán xiñuhu
quida nsidaa ndohó nècuàchì iá ndoo
anima-xi, te ndácùcahan-nda Stoho-ndà
Señor. [23] Doco nú ndoó nèhivì ndatnúhú
cuáhà gá sàhà chuun cuatiluha có-ndiàá
ndisa, dandu màsà quíhvitnaha-ní xì-né,
vàchi mà úhì quesaha-nsiá náâ stnahá-nsiá
sàhà chuun nahi ñà-jaàn. [24] Doco có-ìá vàha
nàá-ndà xì nèhivì, vàchi ana xinúcuáchí
nùù Stoho-ndà Señor nduu-nda. Còó,
vivìí xiñuhu càhàn-ndà xì-né, te dacuahá
víi-ndané; ni coó calma-ndà xì-né. [25] Mate
cáhàn-nè dìquì ley xi-nda, doco vivìí-ni
dansítnûù ini-ndàné, vàchi vihini cundehè
ndahví Dios-nè, te naxicocuîn ini-nè
nacuni-nè índù palabra nduú palabra
ndàcuisì, [26] dandu nìhì-né nacunihnu viì
ini-nè, te càcu-ne nùù ndahà ñà-malu,
vàchi quisì mà, nì dacà-sí dìnì-né sàhà-ñá
dandacú-si nùù-né nacua cudîì inì-si.

3

[1] Yùhù cunî cundaà inì-ní nansa
icúmí coo quìvì xìnu tiempu yohó, vàchi
tiempu ùhì cundua. [2] Cuàhà gá nèhivì
tiempu yucán chicá icúmí-nê cuu ini-nè
sàhà mii-né, xì sàhà dìhùn stná; chicá
ndiaá mii-né cucahan-né, te coo cuadú
stná-nè, mà úhì càhàn-nè dìquì Dios. Ni
mà ndúlócô gà-nè sàhà ñà-ndùá cachí
yuadíhí-nê; mà náquímánì stnahá gá
stná-nè; te icúmí-nê cahíchì stná ini-nè
nsidaa ñà-ndùú chuun ìì. [3] Te mà cúhí
stnahá gá stná ini-nè. Mà cúcáhán gâ-nè
nàcùndoo vàha-ne; nècuàchì xicánúú uun
xì ñà-tnùhù cunduu-ne, ni mà cá-chítnùní
gà ini-nè. Cuàhà gá icúmí-nê ndu-tehii
stná-nè, te cahíchì stná ini-nè nsidaa
ñà-ndùú chuun vàha. [4] Mà úhì cahin
stnàhá-né, te mà cóó ìì gá stná ndahà-né;
mii-né nduú-né mii-né cucahan-né. Chicá
cuu ini-nè sàhà ñà-cùdîì ini-nè quida-ne,
te màdì sàhà Dios. [5] Mate quídá-né na ian
cahvi-néyà, doco mà cándísâ-né ndudu ìì
xí-yá. Doco mii-ní, màsà quíhvi tnaha-ní
xì nècuàchì quidá ducán. [6] Vàchi nacua
icúmí quida nèhivì tiempu mà, ducán
sàquìdá stná dava tiàa vichi, tùha-tè
cacanuu-tè vehe vehe, te na có-sâha
nèhivì cuenta, dandu dacúníndísâ-te
nècuàchì ñahà palabra xi-tè, vàchi mà
fuerte ini nècuàchìmà sàhà-ñá dandoho
guá cuàhà falta xi-ne mii-né; mà úhì quida
ndevàha-ne cuàhà iñàha. [7] Ñàyùcàndùá,
cuàhà ley dacuahá-né, doco ni có-sâà-nè
cundaà ini-nè ñà-ndùú palabra ndàcuisì.
[8] Te tiàa (chináhá chicuéhè xì-né) ducán,
xíquida-tè nacua nì caquida tètàtnà
nani Janes xì Jambres sànaha na ní
cunì-te cadì-te nùù Moisés; te divi ducán
quidá stná (tètnùhù) chináhá vichi, cuní
stná-te cadì-te nùù (nèhivì chináhá viì)
xì palabra ndàcuisì, vàchi yáha ga ndahví
sàxìnítnùní-te, ñàyùcàndùá có-cùní Dios
cunindisa-nda palabra chináhà-te. [9] Doco
cunaha-ní, divi jaàn-ní nùù-xí sàà-te, vàchi
claru icúmí nsidaa nèhivì cundaà ini-nè
sàhà tèmà ñà-loco-te, divi nacua nì xini
stná nèhivì sànaha sàhà tètàtnà yucán.
[10] Doco mii-ní, sànì xinì-ní nsidaa ñà-ndùá
chináhì nèhivì; ináhá-nî xicánúú sahnúí,
te nihnú vàha inì mii-yá. Ináhá stná-ní
ñà-ndùá nihnú inì quide vida xi. Te in áhá
stná-ní ndee cahnú ínì, te cuú ndisa inì
sàhà ñanìtnahi; quidá ndéé inì sàhà-né.
[11] Te sànì xini stná-ní ñà-cuàhà guá vida nì
yàhi nì quida nèhivì, te nì ndoho cuahí,
vàchi nì xinì-ní nansa nì cuu xí na ní ìe
ñuu Antioquía, xì ñuu Iconio, xì ñuu Listra.
Ináhá-nî nansa nì quida quini nèhivì xì´
yucán. Doco (ansivéhé) Stoho-ndà Señor,
nì xidahan-yá yùhù nùù nsidaa tnùndoho
ma. [12] (Pues ducán nì ndohi), vàchi nsidaa
ana cuní cunchicùn viì ichì Jesucristu,
icúmí stná-nè cuni-nè cuàhà vida quida
nèhivì.
[13] Doco nècuàchì malu, xì nècuàchì
tnùhù, chicá más icúmí dàcà sàxìnít-
nùní-nè ñà-dàndàhví stnahá-né. [14] Doco
mii-ní, iin-ni cunihnu vàha inì-ní ñà-ndùá
sànì dàcuàhà-ní, te nì xinindisa-ní,
vàchi ináhá-nî ana nduú nècuàchì nì
chinaha xì-ní, ñà-ndùú-né nècuàchì
seguru. [15] Te ináhá stná-ní ñà-dècuèndè
tii-ní sànì cundaà inì-ní nansa cachí
tutu ìì; te cunaha-ní, nú sànì cundaà
ndisa ini-ndà nansa cachí tutu mà, te
xiníndísâ stná-ndà Jesucristu, vàtùni càcu
anima-ndà. [16] Vàchi nsidaa ñà-ndùá cachí
nùù tutu ìì, ñà-nì dàtnúù Dios sàxìnítnùní
nèhivì nduá. Ñàyùcàndùá, sàhà tutu mà
vàtùni chinaha-ndà nèhivì ichì-yá. Vàtùni
càhàn stná-ndà xì-né nú sànì tùcù-nè inga
ichì, dandu chindee-ndané natenchicùn-nè
ichì váha, te dacuahá gá-ndàné nansa
cunduu-ne nèhivì ndàcuisì inì-xi. Pues
sàhà nsidaa ñà-jaàn vàtùni quida tutu ìì
mà chuun [17] nùù ndohó nèhivì xí Dios, te
ducán chindeá cuacatnahá nsidaa ñà-ndùá
xiñuhu nùù anima-ndà, mà quídá falta
gà ni-iñàha nùù-ndà, te ducán mà úhì

quida-nda ndéni chuun vàha nì cui.

4

1 Vichi indéhe Yua-nda Dios xì Stoho-ndà
Jesucristu, divi ana icúmí naxicocuîn
cusahnú-yá, te nsidandaà-yà sàhà nsidaa
nèhivì, nècuàchì itiácú xì nècuàchì nì
xìhì; pues mii-yá nduú ana indéhe, (te
iníní-yá) ñà-chìnáhî mii-ni palabra cuàhìn
cachì xì-ní yohó, (Timoteo): 2 dacuítià-ní
palabra ìì xí-yá; coo tùha-ní (càhàn-ní
xì nèhivì) nsidanicuú tiempu, ndéni
hora nì cui. Nú iá falta xi-ne, càhàn
viì-ní xì-né; dansítnûù inì-nínè sàhà
falta xi-nemà, te nacuàhandee inì-nínè
áma naquida viì-né. Iin-ni quidandee
inì-ní sàhà-né, te iin-ni dacuaha-nínè.
3 Vàchi vàxi iin quìvì mà cándísâ gá
nèhivì cunini-ne palabra ndàcuisì. Còó,
cuàhàn-nè nanducu-né cuàhà ana chinaha
xì-né cuisì ñà-ndùá cudîì ini mii-né
cunini-ne, vàchi ducán nchihò ini-nè
quida-ne. 4 Cuàhàn-nè quidamaxìní-nè. Mà
cúníní gá-nè palabra ndàcuisì xí-yá, puru
ñà-ndùú cuentu uun cuàhàn-nè cunini-ne.
5 Doco mii-ní, nicanicuahàn nacani sahnú
inì-ní. Quidandee inì-ní sàhà nsidaa
tnùndoho icúmí-nî cunì-ní; (inicutu)
cachitnùhu-ní razón ndiaha xí mii-yá, te
daxínu viì-ní nsidaa chuun ìì xí-yá sànì
sàha-ya mii-ní. 6 Vàchi yùhù, sà-ìé̍ ñà-nùhì
(nùù Dios). Nahi promesa sáha-nda mii-yá
nduí, vàchi sànì sàà hora caqui. 7 (Doco
cunaha-ní, inii vida xi) sànì sàhandee gá inì
quide ñà-ndùá sáì quide; sànì xìnu nùù-xí
ñà-ndùá nì sàcùnahí quide, te iin-ni nihnú
vàha inì Stoho-ndà Señor. 8 Sàháyùcàndùá,
icúmí-yâ dacútâhvì-yá yùhù iin ñà-vàha na
sàà quìvì ndiaha vàxi xi-nda, vàchi iin juez
ndàcuisì inì-xi nduú-yá. Doco màdì cuisì
yùhù nìhìtáhvì na sàà quìvì mà. Còó, vàchi
cundiatú stná nsidanicuú ana cudîì inì-xi
cuninùù xì-yá na quìvì naxicocuîn-yà.

Ñà-ndùá nì cachi Pablo na ní xìcàn-nè favor nùù Timoteo, te nì ndaquìndèè stná-nè xì nècuàchìmà

9 Sacúndáhvî̍ nùù-ní yàchì quixi-ní yohó.
10 Vàchi sànì nacoo nihni Demas yùhù, vàchi
chicá nì cudiì ini-nè ñà-ndùá iá ñuhìví
yohó, te ñàyùcàndùá sàcuàhàn-nè ñuu
Tesalónica. Daaní, Crescente, ladu Gala-
cia cuàhàn-nè; te Tito, ndè ladu Dalma-
cia cuàhàn nècuàchìmà. 11 Làcà mindaa
Lucas iá xì´ vichi. Ñàyùcàndùá, cachî̍
xì-ní ñà-nacuaca-ní Marcos cutnahá-nsiá
quixi, vàchi (ináhî), vàtùni chindee stná-nè
yùhù ñà-quide chuun ìì xí mii-yá. 12 Daaní,
Tíquico, sànì techuín-nè cuàhàn-nè ñuu
Éfeso.
13 Cunaha-ní, iá iin dòí nì ndòo vehe Carpo
ñuu Troas. Diviajàn naquihin-ní, te cu-
nihi-ní quixi na quìvì quixi-ní. Te cuní stnáì
quixi tutu xi, xì stná libru xi; doco tutu mà
nduá chicá xiñuhu (nùí).
14-15 Cuidadu coo-ní xì herreru nani Ale-
jandro, vàchi cuàhà gá dañu nì quida-ne nì
càhàn quini-ne dìquí, xì dìquì stná ñà-ndùá
nì cachi-nsì. Doco icúmí Stoho-ndà Señor
cuàha-yanè según ñà-ndùá nì quida-ne.
16 Cunaha-ní, primeru xichi nì càhìn sàhà
mií nùù juez, còò ni-iin tiàa ni chíndéé xî.
Cahnú gà Dios màsà cútníí-yá cuenta sàhà
ñà-ndùá nì quida-nemà, vàchi nsidaa-né
nì nacoo nihni-ne yùhù. 17 Doco mii-yá,
còó; iín stná-yà cutnáhâ-yá xì´ na ní sàhìn
yucán, te nì nacuàhandee ini-yà yùhù,
vàtùni nì dàxínui chuun icúmî ñà-càhìn
xì nèhivì palabra xi-ya, te cunini nsidan-
icuú raza nèhivì. Daaní, (na ní nsihi nì
càhìn), dandu nì càcui, mate cuáhàn-te
dandáñúhú dahuun-tè yùhù nì cùí. 18 Te cu-
naha-ní, icúmí Stoho-ndà Señor nacuida-
han-yá yùhù nùù nsidaa ñà-ndùá quida
nèhivì malu, vàchi iin-ni icúmí-yâ cun-
diaa-yà yùhù ndè cachi sàì ñuhìví ìì xí-yá
iá ansivi. Ansivéhé cahnú-yá nicanicuahàn,
amén.
19 Casàhú-nî xì Prisca xì Aquila, xì stná
Onesíforo xì nèhivì vehe-ne.
20 (Cachitnùhu stnáì xì-ní) ñà-nì ndòo
Erasto ñuu Corinto. Te Trófimo, ñuu Mileto
nì ndòo-ne, vàchi cuhí-nè.
21 Yùhù sacúndáhvî̍ nùù-ní ñà-nì quìxí
yáchì-ní antes tiempu vìxin. Cásàhú Eu-
bulu xì-ní, te cásàhú stná Pudente, xì Lino
xì Claudia, xì nsidaa gá nèhivì nduú her-
manu.
22 Ni cútnáhâ anima-ní xì Stoho-ndà Jesu-
cristu, te cuàhà gracia xi-ya ni cúcúmí-nî.
Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Tito

1 Yùhù nduí Pablo, iin ana xinúcuáchí
nùù Dios. Ñàyùcàndùá xicánúí cáhìn xì
nèhivì sàhà-ñá vàtùni sàà nècuàchì sànì
nacàxin-ya cunindisá-néyà. Vàchi ñà-jaàn
nduú chuun nì nìhí nùù Jesucristu quide,
dandu cundaà ini nèhivì índù-ñá nduú pal-
abra ndàcuisì sàhà nansa cahvi viì-ndàyá,
2 xì sàhà stná tnùndé ini ndiatu-nda
ñà-nìhì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn,
vàchi ndè na táyôo ñuhìví, sànì quida-ya
comprometer nìhìtáhvì-ndà ducán, te
mii-yá, mà nunca dandahví-yàndó. 3 Te
vichi sànì dàtúi-ya palabra mà, vàchi sànì
sàà meru tiempu tùia, te cunitnùhu-ndañá.
Ñàyùcàndùá, xicánúí cachítnùhi palabra
mà nacua nì dàndàcú-yá nùí quide, vàchi
mii-yá, cuní-yà dacácu-ya (nsidaa) nèhivì.
4 Pues, vichi tiaí tutu yohó nùù mii-ní,
Tito, vàchi nahi dèhe ndise nduu-ní,
ñà-iin-ni sànì xinindisá stná-ní ichì váha.
Ñàyùcàndùá, xícàn tàhví nùù Yua-nda
Dios xì Stoho-ndà Jesucristu, divi ana nì
dàcácu xi-nda, te xíquèn ñà-nì cuáha-ya
mii-ní cuàhà gracia xi-ya, te ni cúndéhe
ndahví stná-yà mii-ní; contentu ni coo-ní
quida-ya.

Ñà-ndùú chuun nì ndacu nuù Tito quida-ne ñuu Creta

5 Na ní quei ndé iá-nî jaàn ñuu Creta,
nì cachì xì-ní ñà-nì ndóo-ní daxínu-ní
chuun cumánì vá. Te iin chuun ma nduú
ñà-nacàxin-nda nècuàchì cunuù xì nèhivì
xí Dios iin iin ñuu. Ñàyùcàndùá, nacua
nì cachì xì-ní, divi ducán quida-ní. 6 Doco
cuisì tiàa còò falta-xi ni cácúndúú ana
nacàxin ma. Vàchi xiñuhu cunduu-ne
tiàa iá xì imindaa nècuàchì vehe-xi, te ni
cúndúú stná-nè iin ana iníní víi dèhe-xi,
vàchi nú cachí nèhivì escandaloso dèhe-ne,
te ò có-là sahnú inià, dandu màsà quéé
nècuàchìmà nombradu. 7 Vàchi iin tiàa
inúù xì nèhivì cahvi xi Dios, icúmí-nê
cunduu-ne iin nècuàchì còò falta-xi, vàchi
divi mii-yá nduú ana xinúcuáchí-nê nùù-xí.
Ñàyùcàndùá, màsà cúndúú-né nècuàchì
cuadú, ò iin nècuàchì xídà yàchì inì-xi;
còó. Ni màsà cúndúú stná-nè ana tùha
coho, ò iin nècuàchì cáhàn tèhìì. Ni
màsà cúndúú stná-nè iin ana cuú inì-xi
sàhà dìhùn. 8 Te xiñuhu cunduu stná-nè
iin tiàa cudî inì-xi dayáha visita vehe-xi;
iin nèhivì cudî inì-xi sàhà nsidanicuú
chuun vàha ni cúndúú-né. Doco màsà
cúndúú-né nècuàchì quidá nansa ni nì cui
xi mii-xí; còó. Nècuàchì sahnú inì-xi ni
cúndúú-né, nècuàchì ìì ndisa inì-xi, vàchi
nsidaa nècuàchì inúù mà, xiñuhu cun-
duu-ne nècuàchì ndàcuisì inì-xi. 9 Iin-ni
xiñuhu cunchicùn viì-né palabra ndàcuisì
xí-yá nacua nì dàcuàhá nèhivì-né, dandu
vàtùni nacuàhandee stnahá ini-nè, te nìhì
stná-nè naxiconihí víi-né nùù nècuàchì xít-
nùhu, vàchi divi dàñùhù ndàcuisì nduá nì
dàcuàhá-né.

10 Vàchi cunaha-ní, ndoó cuàhà nèhivì
chináhá ndevàha iin palabra loco, te dan-
dahví uun-ne nèhivì. Nècuàchì chicá
quidá ducán xínduu nècuàchì raza Judea.
11 Ñàyùcàndùá, xiñuhu cadi xì núù-né.
Vàchi dava xaan sànì dacà-né dìnì nsidan-
icuú nèhivì ndoó iin vehe. Te dècuèndè
quíyàhvi stná-nè na chináhá-nè palabra
chicuéhè mà; ñàyùcàndùá, dìhùn chicuéhè
nduú stná ñà-ndùá níhì-né mà.

Ñà-ndùá nì sanduu modo xi nèhivì ñuu Creta sànaha

12-13 Ñà-ndáà nduá nì cachi iin tiàa ñuu
jaàn na ní càhàn-te sàhù xì nècuàchì
ñuù-te. Te dohó nì cachì-te: "Ndohó
nècuàchì ñuu Creta yohó, de por sí
tnuhu-nda; nahi quisì dàná nduú stná-ndà,
vàchi ndadi sástnùhù-ndà, te dusan gá
stná-ndà", nì cachì-te. Ñàyùcàndùá,
icúmí-nî chinaha víi-ní nècuàchì ndoó jaàn
sàhà-ñá cunihnu viì ndisa ini-nè nsidaa
ñà-ndùá xiñuhu cunindisá-né. 14 Màsà
quíhín casu gà-nè ñà-ndùú cuentu uun
nacání tè-raza Judea xì-né; ni màsà cúníní
gá stná-nè ñà-ndùá dandacú ni-iin nèhivì
sànì tùcù ichì ndàcuisì.

15 Nú iá ndoo ndisa anima-ndà, dandu
ndiaha gá iá nsidaa ñà-là ñuhìví nùù-ndà.
Doco nèhivì nihnú sìquini inì-xi, te
có-xìníndísâ-né, còò ni-iñàha nduú
ñà-viì nùù-né, vàchi dècuèndè stná
sàxìnítnùní-nè có-là viì gá`. Ni có-cùcáhán
gâ nùù-né ñà-quini guá nihnú ini-nè.
16 Vàchi ndahví gà modo xi-ne, mà túha-ne
cunini-ne, ñàyùcàndùá mà cúí quida-ne
ni-iin chuun viì. Mate cachí-nè ináhá-nê
Dios, doco còó, vàchi sàhà modo quidá-né,
ñà-jaàn cundáà ini-ndà sànì nacuaà-néyà.

2

1 Doco mii-ní, cuisì ñà-ìá viì ni cúndúú
ñà-ndùá chinahà-ní nèhivì.
2 Nècuàchì tiàa sahnú, màsà cóhó-né, te
xíni-ne. Xiñuhu nacani sahnú stná ini-nè,
te quida viì-né sàhà ñá-nì-còó tnùñuhu xí
nèhivì nùù-né. Fuerte ni cúnídísâ stná-nè
mii-yá. Te ni cuú stná ini-nè sàhà ñanìt-
naha-ne nacua ndiá ìcà-né. Te iin-ni ni coó
calma stná-nè.
3-4 Daaní, stná nècuàchì ñahà sahnú, divi
ducán ni quidá stná-nè. Ni cácánúú víi-né
nacua xiñuhu quida nsidaa ndohó nèhivì
xí mii-yá. Màsà cuítnùhu-ne ñanìtnaha-ne,
te màsà tníí stná viciu-nè. Cuisì ichì váha
ni cuáha-ne nècuàchì ñahà chicá cuachi
sàhà-ñá ducán cutùha stná nècùàchìmà
nansa cuu ndisa stná ini-nè sàhà ìì-né xì
sàhà dèhe-ne. 5 Te ni cútùha stná-nè nacani
sahnú ini-nè, te cunihnu ìì stná ini-nè. Ni
cúnsìhi stná ini-nè chuun vehe-ne, te ni
cúníhnú mání stná ini-nè. Daaní, icúmí
stná-nè cunini viì-né ìì-né sàhà-ñá màsà
sáà-nè dandáñúhú-nê tnùñuhu xí palabra
xi Dios.
6 Daaní, nècuàchì tiàa chicá cuachi,
cachì-ní xì-né ñà-nì cúndóó sahnú-né. 7 Te
mii-ní tu, cuisì ichì váha ni cúnchícùn-ní
sàhà-ñá màsà túcù nècuàchì dava ga. Te na
chináhà-níne, càhàn ndàà-ní xì-né, càhàn
tnùñuhu-ní. 8 Cuisì ñà-ìá viì ni cáhàn-ní
xì-né sàhà-ñá màsà níhì ni-iin nèhivì
cachi-nè iá falta xi-ní, vàchi nú ni cáhàn
viì-ndà, dandu cucahan núù nècuàchì xiní
ùhì xì-ndà ñà-có-nîhì-né nansa daquée
cuàchi-ne dìquì-ndà.
9 Cachì-ní xì peón ndoó saín nùù
lamú-xi ñà-nì cúníní-né ñà-ndùá cachí
nècuàchìmà. Icúmí-nê quida-ne cumplir
ñà-ndùá dandacú lamú xi-ne; màsà náná
táchì-né xì nècuàchìmà. 10 Ni màsà
cuídá cuíhná stná-nè ñà-ndùú biene xi
nècuàchìmà; còó; nècuàchì ndàcuisì inì-xi
ni cúndúú-né sàhà-ñá ducán ni cúndáà
ini nèhivì ñà-ndiaha guá iá ley xi mii-yá
ana dacácu xi-nda. 11 Vàchi vichi sànì sàà
tiempu nì xinimànì Dios nèhivì ñuhìví;
sà-ìá nansa càcu anima nsidaa-né. 12 Te
divi sàhà ñà-yùcán cundáà ini-ndà xiñuhu
nacoo dahuun-nda ichì malu; màsà xího
gá-ndà ñà-ndùá xího guá nèhivì dava ga
ndoó ñuhìví yohó. Còó, vàchi sàhà gracia
xi-ya sànì cundaà ini-ndà nansa xiñuhu
quida-nda na ndoo-va-nda ñuhìví yohó,
ñà-cundoo sahnu-nda, te cunihnu ndàcuisì
ini-ndà nacua cuní Dios quida-nda. 13 Te
ndiatú stná-ndà sàà quìvì ndiaha nduú
tnùndé ini xi-nda, divi quìvì nanchiì ndiaha
(ansivi), te cuninùù-ndà naxícócuîìn
Jesucristu, divi ana nì dàcácu xi-nda. Te
mii-yá, nahnú gá obra xi-ya, vàchi Dios
nduú-yá. 14 Te nì sàha-ya vida xi-ya nì
dànáà-yá sàhà-ndà sàhà-ñá càcu-nda nùù
ichì malu, te ndoo stná anima-ndà, dandu
sàà-ndà cunduu ndisa-nda nèhivì xí-yá,
te cudiì ini-ndà quida stná-ndà cuàhà
ñà-vàha.
15 Cunaha-ní, ñà-jaàn nduá icúmí-nî
cachì-ní xì nèhivì yucán. Càhàn-ní xì-né
sàhà-ñá quida-neà cumplir. Te nú iá falta
xi-ne, dandu càhàn stná-ní xì-né, vàchi
icúmí-nî derechu. Màdí cahíchì ini ni-iin
nèhivì mii-ní.

3

Nansa xiñuhu quida-nda na ndoo-nda ñuhìví yohó

1 Dansínúú inì-ní (nèhivì xí-nî) ñà-ìcúmí
coo tnùñuhu xi-nda nùù nèhivì xí gob-
iernu xì nùù nsidaa stná tè-nìhí chuun. Ni
cúníní-ndá ñà-ndùá cachí-te, te ni coó stná
voluntad xi-nda chindee-nda nsidanicuú
chuun vàha. 2 Te màsà cáhàn quini-nda
dìquì ni-iin nèhivì. Ni cúndóó mání nsi-
daa-nda. Màsà náâ stnaha-nda. Còó. Ni
cáhàn tnùñuhu-nda xi nsidaa nèhivì.
3 Vàchi ndohó stná, nahi quisì nì
sandoo-nda ñuhìví antes. Cónìsá ínínì-ndá
Dios. Iin ichì tnùhù nduá nì sanchicùn-ndà.
Nsidanuu clase viciu nì tnii xi-nda, te cuàhà
diversión chicuéhè nìsa nanducu-nda. De
por sí, mà váha-nda dihna, vàchi nìsa
cumbìdia stnahá ini-ndà, te nìsa cahíchì
stnahá stná ini-ndà. Cuàhà gá nìsa xini ùhì
stnaha-nda sàhà-ndà. 4 Doco nì sàà iin quìvì
nì xinitnùhu-nda sàhà Dios, ñà-vàtùni
dacácu-yàndó, ñàyùcàndùá nì cundaà
ini-ndà, vàha ga ini-yà, te mànì gá stná
ini-yà. 5 Dandu nì dàcácu-ya anima-ndà,
doco màdì sàhà ñà-nì ía obra vàha ni quidá
ndohó. Còó. Cuisì sàhà ñà-nì indehè
ndahví-yàndó, ñàyùcàndùá nì càcu-nda,
vàchi nì nsidandoo-ya cuàchi iá nùù
anima-ndà ñà-nì nacacu saa-nda (ñuhìví
ìì xí-yá), te nì ndusaa stná anima-ndà nì
quida Espíritu Ìì xí-yá. 6 Vàchi ñà-nì dàcácu
Jesucristu ndohó, ñàyùcàndùá cuàhà gá
nì dàquìxí stná Yua-nda Dios Espíritu xi-ya
anima-ndà. 7 Ñàyùcàndùá, sàhà gracia xi-ya
sànì ndee vàha-nda nùù-yá, te sà-ìá ndisa
tnùndé ini xi-nda ñà-nìhìtáhvì-ndà vida
ndiaha nicanicuahàn.

8 Nsidaa ñà-sànì cachì xì-ní yohó, vàtùni
cahvi-ní xán. Doco xiñuhu stná càhàn
fuerte-ní palabra yohó xì dava ga nèhivì
cahvi stná xì-yá, áma cúnsìhi ini-nè
quida-ne nsidanicuú chuun viì. Vàchi
palabra ndiaha nduá, te nú ni quida-ndañá,
dandísá, cuàhà gá ñà-ndiaha nìhì-ndà.
9 Doco nú xiní-ndà náâ stnahá nèhivì
sàhà iin chuun có-ndùú ñà-ndiàá ndisa,
dandu màsà quíhvi-ní sàhámà. Ni màsà
ndúlócô stná-ní sàhà cuentu uun sàhà
xìì-ndà. Stná ley sànaha, màsà náâ-nî xì
nèhivì sàhámà, vàchi còò ni-iñàha tavà-ndà
quida-nda ducán.
10 Nú iá iin nècuàchì grupu xi-nsia tùha
cahnde dava xi-nsiá, dandu càhàn-ní xì-né
iin ò úì xichi. Te nú có-quìhín casu-nè,
dandu nacoo dahuun-nsianè. 11 Vàchi
ináhá-ndá sànì tùcù-nè inga ichì. Iá
ndisa cuàchi-ne, te mismo cuàchi-ne icúmí
dayúhî xì-né.

Nansa nihnú ini Pablo quida-ne quìvì
nùù-xí

12 Yùhù nihnú inì techuín Artemas ò
Tíquico sàà-nè ndé iá-nî. Te nú sànì
sàà-nè jaàn, dandu quida-ní lucha quixi-ní
ñuu Nicópolis, vàchi divi ñuu mà ni-
hnú inì coi inii tiempu vìxin. 13 Te na
sáà stná Apolos xì abogadu nani Zenas
ndé iá-nî, dandu cunsìhi inì-ní chindee-ní
nècuàchìmà. Quida-ní arreglar nansa
cùhùn-nè chicá nùù-xí, te màsà cúmánì
ni-iñàha nùù-né cùhùn-nè.
14 Cunaha-ní, nsidaa nèhivì xì-ndà,
xiñuhu cutùha-ne quidachuún-né iin
chuun vàha sàhà-ñá màsà cúndóó uun-ne
ñuhìví, vàchi nú ducán ni quida-nda, dandu
vàtùni chindee stná-ndà quìvì iá necesidad
nùù iin ñanìtnaha-nda.
15 Nsidaa nècuàchì ndoó yohó, cásàhú-nè
xì-ní. Te mii-ní, casàhú stná-ní xì nsi-
daa nècuàchì cuú inì-xi sàhà-nsí ñà-iin-ni
xiníndísâ stná-nsì mii-yá. Ni cúcúmí cuáhà
nsidaa-nsiá gracia xi-ya. Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa San Pablo nùù Filemón

1 Yùhù nduí Pablo. Te vichi ndiadî
vehecàa sàhà-ñá nchícuìn Jesucristu. Te
ñani-ndà Timoteo, yohó iá stná-nè xí. Te
cásàhú-nsì xì mii-ní Filemón, vàchi iin-ni
quidá stná-ní chuun xi Jesús (nahi nsiùhù).
Te mànì cuáhà-ní nùù-nsí. 2 Te cásàhú
stná-nsì xì doña Apia, vàchi mànì stná-nè
nùù-nsí na iin cùha-nda. Daaní, cásàhú
stná-nsì xì Arquipo, vàchi iin-ni nchícùn
stná-te capitán ndiaha xí-nda. Stná nsi-
daa ana natácá cahvi xi Dios vehe-nsia,
cásàhú stná-nsì xì-né. 3 (Pues vichi xícàn
tàhvì-nsí nùù) Yua-nda Dios xì Stoho-ndà
Jesucristu ñà-nì cùní mànì-yá nsidaa-nsiá,
te contentu ni cúndóó-nsiá quida-ya.

Ñà-ndùá nì xìcàn Pablo nùù Filemón

4 Yùhù naquímánì´ mii-yá sàhà mii-ní
na cada xícàn tàhví nùù-yá sàhà-ní, 5 vàchi
sànì xinitnùhi ñà-cuàhà guá cuú inì-ní sàhà
nsidaa nèhivì xì Dios, te xiníndísâ vàha
stná-ní Stoho-ndà Jesús. 6 Ñàyùcàndùá,
xícàn tàhví nùù Dios ñà-nì sáà-ní mànìhì
inì-ní ñà-cuàhà guá ñà-vàha ndiaha sànì
nìhìtáhvì-ndà nùù Jesucristu, vàchi nú
ducán cundaà vàha ini-ndà, dandu vàtùni
quida stná-ndà cuàhà obra, te ñà-jaàn
nduá ndiá ìcà-ndà quida-nda nú sànì
xinidisa-nda mii-yá. 7 Cunaha-ní, cuàhà gá
cudî inì ñà-cùù guá inì-ní sàhà nèhivì xí
Dios. Ndiaha gá sànì ndòo inì vichi, vàchi
tùha-ní nacuàhandee inì-ní nèhivì xí-yá.
8 Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nchícùn stná-ní
Cristu, mà úhì dandacuí nùù-ní quida-ní
favor sàhà iin chuun cuú ofrecer. 9 Doco
còó, mà quídé ducán; chicá vàha cuacun-
dahvî nùù-ní, vàchi ináhî cuàhà gá cuú
stnahá ini-ndà sàhà-ndà. Te cunî nsinuu
stná inì-ní ñà-ndùí iin nècuàchì chicá sànì
sahnu cuahà, te ndiadí stnáì ñà-ìé` ladu
xi Jesucristu. 10 Ñàyùcàndùá sacúndáhvî`
nùù-ní ñà-nacuaca-ní Onésimo, vàchi na
iin dèhi nduú-né. Ndiadí vàhi yohó, doco
sàhà yùhù sànì nìhì stná-nè nì xinindisá-né
mii-yá. 11 Cunaha-ní, mate antes cónì
quidá víi-né na ní sa-ìa-ne nùù-ní, doco
vichi vàtùni quida vìì-né chuun vàha
nùù-ní, xì stná nùù yùhù. 12 Te vichi
cuàhìn techuín-nè nasaa-nè ndé iá-nî.
Ñàyùcàndùá, quidamanì-ní nacuaca-nínè,
vàchi mànì cuáhà-né nùí. 13 Cachì-ní, vàchi
nìsa nihnu inì ndòo-ne xì´ yohó ñà-coo-ne
cuenta xi mii-ní, te cunucuachi-né nùí na
ié` vehecàa yohó sàhà-ñá chicá cuìtià razón
ndiaha xí-yá. 14 Doco còó, chicá vàha màsà
ndóo-ne yohó nú tàñáha ga cachi mii-ní,
vàchi có-cùnî cundua fuerza quida-ní
favor mà. Còó, ñà-ndùá cudî ini mii-ní
ni cúndúá, cunî`. 15 Mate iin ùì quìvì nì
quee-ne nùù-ní, doco quida-ní cuenta na
ian ducán (nì quida Dios) sàhà ñá-vàtùni
nàcòo tu-ne xì-ní nicanicuahàn. 16 Doco
vichi, mà cúndúú gá-nè peón nì xiin-ní,
còó. Nahi ñanì-ní cunduu-ne, te chicá
ndiaá iin ñani-ndà nùù iin peón. Mànì
cuáhà-né nùí, doco chicá más icúmí-nê
coo manì-né nùù mii-ní, vàchi cuàhàn-nè
coo-ne xì-ní vehe-ní, cutnahá stná-nè xì-ní
cahvi-nsiá Stoho-ndà Señor.

17 Ñàyùcàndùá, nú nihnú stná inì-ní
ñà-iin-ni xínduu-nda compañeru (nùù
Dios), dandu quida stná-ní xì nècuàchì
jaàn na ian quìdà-ní xì yùhù. 18 Te
nú iá iin cuàchi nì quida-ne nùù-ní, ò
nú iá ñà-ndùá iníhícá-nê, dandu nùù
yùhù quida-níà cobrar. 19 Yùhù nduí
Pablo, te icúmî danáí-ñà. Cunaha-ní,
ndahà yùhù tiaí palabra yohó. Doco
sà-ìnáhá-nî, cuàhà gá iníhícá stnâ mii-ní
nùù yùhù, te có-xìñùhù dansínúú inì mii-ní
ñà-sàhà yùhù nì nanihìtáhvì-ní vida xi-ní.
20 Ñánì, sacúndáhvî` nùù-ní, quidamanì-ní
xì ñà-jaàn, vàchi iin-ni nchícùn-ndà
Stoho-ndà Señor. Quida-ní favor sàhà-ñá
ni coí contentu, vàchi (ináhá-nî) iin-ni
xiníndísá-ndá mii-yá.

21 Pues yùhù, cundéé inì mii-ní
ñà-cunini-ní yùhù; te ináhî icúmí-nî
quida-ní ñà-ndùá cachî`; ndè más gà
icúmí-nî quida-ní, ñàyùcàndùá, tiaí carta
yohó nùù-ní.

22 Daaní, cuní stnáì ni coó tùha iin vehe
tii ñà-coi ndé iá-nî, vàchi icúmî esper-
anza ñà-chindee Dios yùhù, vàchi divi
ñà-jaàn nduá xícàn tàhvì-nsiá nùù-yá sàhí.
Ñàyùcàndùá, nihnú inì sài ndé ndoó-nsiá.

23 Yohó iá stná Epafras, ndiadí stná-nè
sàhà-ñá nchícùn-nè Jesucristu. Te cásàhú
stná-nè xì mii-ní, 24 te cásàhú gà stná
dava ga compañerúì xì-ní, divi Marcos, xì
Aristarco, xì Demas, xì Lucas; vàchi xínduu
stná-ne ana chindéé xî sàhà chuun (xi Dios).
25 Pues vichi ni níhìtáhvì cuáhà-nsiá gra-
cia xi Stoho-ndà Jesucristu ini anima-nsià.

Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa Iin Nèhivì xí Dios nùù Nècuàchì Hebreu

Nì quixi Dèhemanì Dios, nì cachitnùhu-ya xì nèhivì ñuhìví ñà-ndùú palabra xi Yua-yá

1 Sànaha na cuní Dios càhàn-yà xì
xìì-ndà, nìsa techuún-yá iin nèhivì
ñà-cachitnùhu-ne xì nècuàchìmà palabra
xi-ya. Cuàhà gá xichi nì quida-ya ducán,
te cuàhà gá ejemplu nìsa xichuún-yá na
ní cachitnùhu-ya palabra mà. 2 Doco quìvì
vichi na cuáhàn xìnu tiempu, Dèhemanì-yá
nduú ana nì techuún-yá càhàn xì-ndà.
Vàchi sàhà ndahà fuerte Dèhemanì-yá nì
quidavàha-ya nsidanicuú ñuhìví iá, te nì
chitnùní stná ini-yà ñà-divi Yà-mà cunduu
ana nìhìtáhvì dandacú sàhà nsidaámà.
3 Cunaha-nsiá, nacua ndiaha gá mii-yá,
ducán ndiaha stná Dèhemanì-yá, na ian
nduà-yá nduú Yà-mà, vàchi iin-ni nacua
iá-yà, divi ducán iá stná Yà-mà. Te
Yà-mà, sàha-ñá fuerte dandacú ndiaha-yá,
ñàyùcàndùá quidáchúûn víi nsidanicuú
ñà-ìá ñuhìví. Te na ní nsihi nì nsidandoo-ya
cuàchi-nda, dandu mànuhù-yá ansivi, te nì
sàcòo-ya ladu cuàhá Yuandiáhá-yâ.
4 Ñàyùcàndùá, chicá más ndiaá-yà
nùù nsidaa ángel, vàchi nì chitnùní
ini Yuamánì-yá ñà-cachi-ndà xì Jesús
Dèhemanì-yá, te ñà-yòhó nduú ñà-chicá
ndiaá nùù nsidaa ñà-ndùá cachí-ndà xì iin
ángel. 5 Vàchi còò ni-iin ángel nì níhìtáhvì
cachi Dios xì-né dohó:

Dèhemanì´ nduu-ní: vichi sà-ìtiácù-ní nì quide.

(Còó, có-càchí-yà ducán xì ni-iin ángel.)

Daaní, inga xichi dohó nì cachi stná-yà (sàhà Jesús):

Na quidá iin yua, ducán icúmí quide xì mii-yá; te mii-yá, na iin dèhi cunduu stná-yà nùí.

(Ni cónì cachí Dios ducán xì ni-iin ángel.)

6 Daaní, nì chitnùní stná ini-yà quesaa
Dèhemanì-yá ñuhìví yohó, te quìvì nì cuu
ducán, dandu nì cachi-yà (xì nsidaa ángel
xi-ya):

Nsidaa nsiohó ana nduú ángel xi, icúmí-ndâ cahvi-ndá Dèhemanì´ yohó.

7 Doco na ní càhàn-yà sàhà ángel mà,
dohó nì cachi-yà:

Nì quidavàha-ya ángel xi-ya (ñà-cacanuu yàchì-nè) nahi tàchì; vàchi nahi mozo xinúcuáchí nùù-yá nduú-né (sáha-ne castigu xi-ya) nahi ñuhu xíxìn.

8 Doco na ní càhàn-yà sàhà Dèhemanì-yá,
dohó nì cachi-yà:

Dios nduu-ní, te nicanicuahàn icúmí-nî cusahnu-ní; te micuísi modo viì icúmí-nî dandacu-ní nùù nèhivì.

9 Cuú ndisa inì-ní sàhà nsidaa ñà-ìá viì, doco có-cùú dahuun inì-ní ni-iyuhu sàhà cuàchi. Ñàyùcàndùá, nùù mii-yá ana cahvi-ní sànì nìhìtáhvì-ní ñà-cudiì cuáhà inì-ní; cunaha-ní, chicá icúmí-nî cudiì inì-ní nùù nsidaa gá ana cutnáhâ xí-nî.

10 Daaní, (inga xaan nacání nansa nì cachi
stná nèhivì na cáhàn-nè xì-yá):

Stoho-nsì Señor, sànaha nì quidavàha-ní ñuhìví. Ndahà mii-ní nì cuàha stná nsidaa sìtnúù itándiaa ansivi. 11 Te mate nsidaájàn icúmíâ nsiha, doco mii-ní, còó; nicanicuahàn icúmí-nî coo-ní. Nsidaa ñà-ìá ñuhìví, icúmíâ ndutuhá`, na ian sìcoto. 12 Te na ian nacáhnù viì nèhivì iin dùhnù-né, ducán icúmí-nî quida-ní xì ansivi, vàchi icúmíâ nadàma, na ian nadama-nda ñà-ndìxì-ndà. Doco mii-ní, còó. Iin-ni icúmí-nî coo-ní; mà nunca sàà quìvì ndañuhu-ní, nì cachi-nè.

13 Doco Dios, cónì càchí-yà xì ni-iin ángel
palabra yohó; (cuisì mii Dèhemanì-yá nì
cachi xì-yá dohó):

Yohó coo-ní ladu cuahî ndè cachi sàà cundeí nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ní; dandu cusahnú fuerte-ní nùù-né, nì cachi-yà.

14 Vàchi ángel, ináhá-ndá ñà-cuisì
espíritu viì xinúcuáchí nùù Dios
nduú-né; ndacú-ní núù-né ñà-cacanuu-ne
cunucuachi-né nùù-yá, te chindee-né
nsidaa ndohó nèhivì icúmí càcu anima-xi.

2

Màsà nunca nandòdó-nda gracia xi-ya ñà-cùní-yà dacácu-ya anima-ndà

1 Sàhà nsidaájàn, cuàhà gá xiñuhu cuni-
hnu vàha ini-ndà razón ndiaha sànì xinit-
nùhu-nda, còtó cueé-ni cueé-ni tùcù-ndà
inga ichì. 2 Vàchi ley sànaha, mate cuisì án-
gel nduú ana nì cachitnùhu xi-nda sàhà-ñá,

doco fuerte nì sandiaa stná, te nècuàchì
cónì ndúlócô sàhà-ñá, iin castigu cahnú nì
nìhì-né nacua ndiá ìcà cuu xi nsidaa nèhivì
có-ìníní. [3] Ñàyùcàndùá, ndohó nècuàchì
(tiempu vichi), ¿nansa cui càcu stná-ndà
nú màsà quíhín casu-ndà sàhà palabra ndi-
aha cachí nansa càcu-nda? Vàchi divi
Stoho-ndà Señor nduú ana primeru nì ca-
chitnùhu palabra mà, dandu después nì
xinitnùhu stná ndohó nì quida nèhivì nì
inini nì càhàn mii-yá. [4] Te nì chindee stná
Yua-nda Dios sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi
ñà-ndáà nduámà, vàchi nì quida-ya nsi-
danuu clase milagru ndiaha, te nì sàhatahvì
stná-yàndó Espíritu Ìì xí-yá; (te vichi)
cuàhà gá ñà-ndiaha ìì quidá Espíritu Ìì
sàhà-ndà según nansa cuní Yua-nda Dios.

Nansa nì nanduu Jesús nahi nèhivì, te ducán nì nìhì-yá nansa dacácu-yàndó

[5] Cunaha-nsiá, sànì cachì xì-nsiá sàhà
inga ñuhìví vàxi xi-nda. Doco màdì án-
gel cunduu ana cusahnú nùá, vàchi cónì
chítnùní ini Dios ducán. [6] Nùù tutu ìì iá
ndé nì càhàn iin nèhivì (xì-yá), te dohó nì
cachi-nè:

Nèhivì ñuhìví, có-ndiáá guâ-nè, doco
nihnú inì-nínè. Còò necesidad
icúmí-nî ñà-nsinuu inì-ní nèhivì
ñuhìví, doco divi nduá quida-ní. [7] Te
sànì chitnùní stná inì-ní ñà-sàhà
sacu quìvì mà-sáà nèhivì ñuhìví
ndudava-ne xì ángel xi-ní. Te nì
nìhìtáhvì stná-nè cuàhà gá tnùñuhu
ndiaha nì quida-ní. Te nì chitnùní
stná inì-ní ñà-cusahnú-né nùù
nsidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ní.
[8] Nsidanicuú iñàha, vàtùni dan-
dacú-né nùá nì quida-ní. Ducán
cachá`.

Pues nú ducán sànì nìhìtáhvì nèhivì
quida-ne, dandu nsidanicuú iñàha, mà
cúí ndòo uan iladu, fuerza icúmí-nê dan-
dacú-né nùù nsidanicuú iñàha. Doco quìvì
vichi náhà xìcà, tàñáha ga sàà quìvì dan-
dacú ndisa-ne nùù nsidaa ñà-jaàn. [9] Doco
Jesús, ndisa, sànì cundaà vàha ini-ndà
sàhà mii-yá, cuàhà gá tnùñuhu ndiaha
sànì nanihì-yá. Vàchi sacù-ni quìvì cónì
ndúdává-yá xì ángel, doco sàhà gracia
xi Dios nì ndoho-ya, te nì xìhì-yà sàhà
nsidaa-nda, te sàháyùcàndùá nì nanihì
nsìhí-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá.

[10] Dios nduú ana nì quidavàha xi
nsidanicuú ñà-ìá. Te sàhà ñà-nì còó
más tnùñuhu xí-yá, ñàyùcàndùá nì sàcòo
nsidaámà. Doco cuní stná-yà cundoo
cuahà dèhe-ya gloria xi-ya. Ñàyùcàndùá,
nì chitnùní ini-yà ñà-ndoho Jesús, vàchi
ducán nduá xiñuhu cuu xi-yá sàhà-ñá
ni cuácátnáhâ nsidaa ñà-ndùá icúmí cuu
xi-yá. Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì ndoho-ya
ducán, ñà-jaàn nì nìhì-yá salvación xi-nda.
[11] Te cunaha-nsiá, mate divi-ya nduú
ana ndiaha dandúhîì xì anima-ndà, doco
iin-ni Yuamánì-yá icúmí-yâ nahi ndohó.
Sàháyùcàndùá có-cùcáhán núù-yá cachi-yà
xì-ndà ñà-ndùù-ndà nahi tnaha-ya.
[12] Vàchi (nùù tutu ìì) dohó cachí-yà (xì
Yuamánì-yá):

Na natácá tnahi, dandu icúmî nacani xì-né
(ñà-ndiaha guá) iá-nî, te coto stnáì
alabanza nùù-ní, cachí-yà.

[13] Daaní, inga xaan cachí stná:

Yùhù icúmî cahvi xì mii-yá.

Te inga xaan cachí stná:

Cundehè-nsiá, yohó iá stnáì xì nèhivì nì
chitnùní ini Dios cunduu (nahi)
dèhi.

[14] Pues sàhà-ñá nduu-nda dèhe-ya,
te iá iquìcúñú-ndà, ñàyùcàndùá stná
mii-yá, nì nìhì stná-yà iin iquìcúñú (nahi
ndohó), te ducán nì nìhì-yá nansa cui-yà.
Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì xìhì-yà, vàtùni nì
cundee-yá nùù ñà-malu, vàchi quisì jaàn
nìsa dandacú sàhà-ñá cui nèhivì ñuhìví.
[15] Te nèhivì, yúhî sàstnùhù-né cui-nè,
ñàyùcàndùá, mà úhì dandacú-si nùù-né
inii vida xi-ne. Doco vichi (sàhà-ñá nì
cundee-yá nùù-sí), vàtùni cuidahan-yándô
nùù ndahà-sí. [16] Vàchi màdì ángel nì
cùhí ini-yà na ní quixi-ya ñuhìví yohó;
còó. Divi ndohó nècuàchì descendencia
xi Abraham nì quixi-ya nì chindee-yá.
[17] Ñàyùcàndùá nì xiñuhu nanduu-ya iin
tiàa; meru nacua ndáa nèhivì ñuhìví yohó,
ducán nì nanduu-ya, na iin tnaha-ne.
Te sàhà ñà-jaàn vàtùni nì sàcùnduu
stná-yà nahi dùtù xi-nda nùù Dios, vàtùni
cahvi-nda xi-yá ñà-cundehè ndàhví-yàndó.
Te sàhà stná nì nanduu-ya iin tiàa, vàtùni
nì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda, te ducán
mà níhì gá-ndà castigu sàhà cuàchi-nda.
[18] Te sàhà-ñá nì yàha stná-yà cuàhà vida
na ní ndoho guá-yà, ñàyùcàndùá vàtùni
chindee stná-yàndó na quívì yáha stná-ndà
tnùndoho.

3

Chicá ndiaá Jesús nùù Moisés mate ndahà nècuàchìmà nì quixi ley sànaha

1 Cunaha-nsiá, iin-ni xínduu-nda nèhivì
ìì xí Dios, te iin-ni sànì cana stná-yàndó
ñà-sàà-ndà gloria xi-ya, ñánì. Ñàyùcàndùá,
sàhà nsidaájàn nicanicuahàn xiñuhu cu-
nihnu vàha ini-ndà Jesús, vàchi mii-yá
nduú ana cahvi-nda, te divi stná-yà nduú
ana nì techuún Dios ñà-quixi nùù-ndà, te
nì sàcùnduu-ya dùtù xi-nda. 2 Te na ní
techuún Dios-yà quixi-ya, dandu nì quida
ndisa-ya cumplir nsidaa ñà-ndùá nì sàcù-
naha-yá, nacua nì quida stná Moisés sà-
naha na ní sandiaa-nè nèhivì xí-yá. 3 Doco
chicá más tnùñuhu icúmí Jesús nùù Moisés
mà. Vàchi ducán nduá na ian cuáha iin
vehe, cuisì tnùñuhu xí ana nì quidavàha
xán nduá queé, màdì tnùñuhu xí miá.
4 Te iin iin vehe, iá ana nì quidavàha xán,
doco nsidanicuú ñà-ìá ñuhìví, cuisì Dios
nduú ana nì quidavàha xán. 5 Ñàyùcàndùá,
ducán nìsa quida viì Moisés sànaha, nì
sandiaa-nè nèhivì xí Dios na iin nècuàchì
xinúcuáchí (nùù-yá); te chuun xi-ne nì san-
duu stná ñà-cáhàn-nè sàhà palabra icúmí
Dios datúi-ya después. 6 Doco Cristu, (tucu
iá xì mii-yá, vàchi) Dèhemanì Dios nduú-yá.
Te quidá víi stná-yà (nahi Moisés), doco
chuun xi-ya nduá ñà-dàndàcú-yá nùù nsi-
daa nèhivì xí Yuamánì-yá. Te divi nèhivì
xí-yá sàndùú stná ndohó nú màsà yúhî-ndà,
te iin-ni ni cúdîì ini-ndà cahvi-nda xi-yá
dècuèndè na sáà xìnu tiempu.

Nansa sàà nèhivì xí Jesús ndé iá descansu ndiaha xí-yá

7 Ñàyùcàndùá, xiñuhu quida-nda nacua
cachí Espíritu Ìì xì-ndà nùù tutu ìì ndé
cachí-yà:

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì
cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios.
8 Màsà quídámáxìní-nsià na ian nìsa
quida xìì-nsiá sànaha na ní xìca-ne
yucù dàná. Cuàhà gá nì dàcuídà
ini-nè yùhù, ndè nì nanduu-ne
nahi contra xi. 9 Te ùì dico
cuìà nì xini nècuàchìmà milagru
ndiaha nì quide xì-né; doco còó,
iin-ni nì quida canúú-nê (ñà-ndùá
dàcuídà ini xì´). 10 Ñàyùcàndùá,
yáha ga nì cuduchi inì sàhà
nsidaa-né, te nì cachi: "Cutu cuní
nècuàchìmà tùcù-nè inga ichì; mà
túha-ne cunchicùn viì-né ichí".
11 Ñàyùcàndùá, nì xìdà inì; ndee
ní cachì xì-né palabra yohó, te mà
dámíà: "Mà nunca cuàhi yàha-ne
(lugar ndiaha xí) ndé cundoo-ne
descansu nì cùí". Ducán nì cachi
Dios.

12 Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúndóó-nsiá
ñánì, còtó coo iin-nsia nacání chicuéhè
inì-xi, te nandòdó-nsiáyà, có-xìnídísâ
gá-nsiàyà, mate Dios iá nicanicuahàn
nduú-yá. 13 Sàhájàn nsìquívì xiñuhu
nacuàhandee stnahá ini-ndà, mientras iá
va tiempu vichi, còtó sàà-ndà cunduu-nda
nècuàchì quidámáxìní, vàchi mà úhì
dandahví cuàchi-nda ndohó, te cuu
xi-nda ducán. 14 Vàchi cunaha-nsiá, cuisì
nú iin-ni ni cúnchícùn viì-ndàyá ndè
xìnu tiempu, te cunihnu vàha ini-ndàyá
nacua nì quesaha-nda, dandísá sàà-ndà
nìhìtáhvì-ndà cundoo-nda nùù Cristu.

15 Ñàyùcàndùá, dohó cachí-yà (nùù tutu
ìì):

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì
cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios.
Màsà quídámáxìní-nsià na ian nìsa
quida nècuàchì sànaha, te cuàhà gá
nì dàcuídà ini-nè yùhù, cachí-yà.

16 Te ¿índù nèhivì nduú nècuàchì nì inini
xi (palabra xi-ya), te después nì cahíchì
ini-nèà? Pues divi nsidaa nècuàchì nì tavà
Moisés ñuu Egipto yucán. 17 Te ¿ana divi
nduú nèhivì nì cuduchi guá ini Dios sàhà-xí
inii ùì dico cuìà mà? Pues, divi nècuàchì
cuàchi ma, te ñàyùcàndùá dìsáhà-xí nì
xìhì-nè yucù dàná mà. 18 Te ¿amádi divi-ni
stná-nè xínduu ana nì càhàn ndee guá-yà
sàhà-xí ñà-mà yáha-ne lugar xi-ya ndé
nìhì-né descansu nì cùí? Pues jaan, vàchi
nècuàchìmà, cónì cùní-nè cunini-neyà.
19 Ñàyùcàndùá, vàtùni cundaà ini-ndà,
divi sàhà-ñá cónì cùní-nè cunindisá-né,
ñàyùcàndùá mànì cùí yàha-ne (lugar
ndiaha ma).

4

1 Doco cunaha-nsiá, vichi iá va nansa
cui sàà-ndà lugar ndiaha xí-yá nacua nì
cachi-yà xì-ndà. Ñàyùcàndùá, cuidadu ni
cúndóó-nsiá còtó ndañuhu-nsiá ichì sànì
tnii-nsia cuàhàn-nsià cundoo-nsia nùù-yá
ducán. 2 Vàchi nùù ndohó sànì cachit-
nùhu-ne ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá da-
vani nacua nì cachitnùhu stná-nè xì nèhivì

sànaha ma. Doco mii-né, cónì níhì-né
ni-iin provechu nùù palabra mà, vàchi mate
ní xinitnùhu-ne, doco cónì xìníndísâ-né.
3 Doco ndohó nècuàchì xìníndísâ, vàtùni
sàà-ndà ndé iá descansu ndiaha ma, vàchi
(mà níhìtáhvì gá nècuàchì sànaha ma,
vàchi) dohó nì cachi-yà:

Yùhù, nì xìdà inì; ndee ní cachì xì-né iin
palabra, te mà dámíà: mà nunca
cuàhi yàha-ne (lugar ndiaha xí) ndé
cundoo-ne descansu nì cùí.

Ducán nì cachi Dios, vàchi dècuèndè
tiempu nì quidavàha-ya ñuhìví sànì xìnu
chuun xi-ya. 4 Vàchi nùù tutu ìì iá ndé
cachí nansa (nì quida-ya) quìvì ùsà; te dohó
cachá`:

Quìvì ùsà nì quetatu Dios, vàchi sànì xìnu
nsidaa chuun nì quida-ya.

5 Daaní, iá stná ndé cachí stná-yà inga
palabra yohó nùù tutu mà:

Mà nunca cuàhi sàà nècuàchìmà lugar ndi-
aha xí ndé cundoo-ne descansu nì
cùí.

6 Pues (náhà xìcà) fuerza icúmí cundoo
dava nèhivì lugar ndiaha ma, doco nèhivì
nì inini xi razón ndiaha primeru mà, cónì
níhì-né sàà-nè cundoo-ne yucán, vàchi
cónì xìníndísâ-né. 7 Sàhà ñà-jaàn nì cachi
stná-yà inga palabra después: vàtùni iá
inga tiempu vàha, cachí-yà, divi nduú quìvì
vichi. Vàchi nì yàha inga caní tiempu,
dandu nì tiaa stná Davíd inga palabra xi
Dios. Divi nduú palabra làcà (nì tiai nùù
tutu yohó) ndé cachí-yà:

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì
cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios.
Màsà quídámáxìní-nsià, cachí-yà.

8 Daaní, después nì sàà stná Josué
(cusahnú-né nùù nèhivì sànaha ma, doco)
ni sàhà mii-né cónì níhì nècuàchìma
descansu ndiaha ma. Vàchi nú jaan,
dandu mà cáchí Dios coo inga quìvì (cui
nìhì-ndà descansu mà) después. 9 Doco divi
sàhà ñà-jaàn vàtùni cundaà ini ndohó ana
nduú nèhivì xí Dios ñà-ìá va iin lugar ndé
cundoo-nda quetatu ndiaha-nda. 10 Vàchi
cunaha-nsiá, nú sànì nìhì-ndà descansu
mà, dandu ñà-sànì nsihi chuun xi-nda
(ñuhìví yohó) cundua, divi nacua nì ìa stná
xì mii-yá na ní xìnu chuun nì quida-ya,
nì quetatu-yà. 11 Ñàyùcàndùá, xiñuhu
ñà-cuàhandee ini-ndà sàà-ndà lugar
ndiaha ma ndé nìhì ndisa-nda descansu,
còtó quida-nda nacua nì quida nèhivì
sànaha ma, cónì xìníndísâ-né. 12 Vàchi
cunaha-nsiá, cahnú poder xi palabra ìì xí
Dios. Na ian itiácúà, teayùcàndùá (vàtùni
sáà yàchà ndè chicá ini anima-ndà) na
ian nduá iin espada dììn ndúì ladu-xi,
doco palabra mà, chicá fuerteà nùù iin
espada, vàchi dècuèndè meru espíritu
xi-nda sáà stná, xì dècuèndè stná chicá
ini sàxìnítnùní-ndà. Te divi sàhà palabra
mà vàtùni cunahà claru nansa nacání
ndisa ini-ndà, xì nansa nihnú stná ini-ndà
quida-nda. 13 Cunaha-nsiá, còò ni-iñàha cui
coo dèhé nùù Dios; vàchi nùù mii-yá túi
claru nsidanicuú iñàha, te indéhe stná-yà
nsidaa ñà-ndùá quida-nda, dandu después
divi nùù mii-yá icúmí-ndá nacuàha-nda
cuenta.

Jesús nduú dùtù ndiaha xi-nda

14 Dèhemanì Dios nduú Jesús, te vichi sànì
nasaa-yà nùù Yuamánì-yá iá ansivi; dùtù
ndiaha xi-nda nduú-yá vichi, ñàyùcàndùá
iin-ni ni cúnchícùn viì-ndà ichì-yá nacua
sàquìdà-ndà vichi. 15 Vàchi mii-yá,
vàtùni cuhi ndisa ini-yàndó na yáha-nda
tnùndoho, vàchi cuàhà gá iñàha sànì yàha
stná mii-yá, doco cónì quìdá-yá ni-iin
cuàchi. 16 Ñàyùcàndùá, màsà yúhî-ndà
càcàn tàhvì-ndà nùù-yá, vàchi yucán iá-yà
nùù silla ndiaha xí-yá ndé sáhatahvì-yá
gracia xi-ya. Vàchi icúmí-yâ cundehè
ndàhví-yàndó, te quida-ya gracia mà
sàhà-ndà na meru xiñuhá.

5

1 Nsidaa dùtù ñuhìví yohó, chuun nì
nìhì-né nduá ñà-cáhàn-nè sàhà nèhivì nùù
Dios, te dócò stná-nè promesa xi nèhivì
nùù-yá. Stná promesa icúmí coco nùù-yá,
icúmí-nê cahmi stná-nè nsidaámà sàhà
cuàchi nèhivì. 2 Te sàhà-ñá nduú stná-nè
iin ana iin-ni ndohó nahi ñanìtnaha-xi,
vàtùni cuhi ini-nè nèhivì dava ga nú có-sàà
nècuàchìmà cundaà vàha ini-nè, te ò nú
sànì quee-ne ichì váha. 3 Doco sàhà-ñá
nduú stná dùtù mà nèhivì ùún, ñàyùcàndùá
icúmí-nê cuàha stná-nè promesa sàhà
cuàchi mii-né nacua quidá-né sàhà nèhivì
dava ga.

4 Te màdì mii dùtù nácàxin-ne mii-né
ñà-nìhì-né chuun ndiaha ma; còó. Cuisì
Dios nácàxin xi-né, na ian nì quida-ya xì
Aarón sànaha. 5 Pues, ducání stná Cristu,
màdì mii-yá nì càchí-yà cunduu-ya dùtù
sàhà-ñá chiigá tavà-yá tnùñuhu xí mii-yá;

còó. Divi Yuamánì-yá nì sàha xi-yá chuun
ma, vàchi dohó nì cachi yàmà xì-yá:
Mii-ní nduu-ní Dèhemanì´; vichi
sà-ìtiácù-ní nì quide.
6 Te divi ducán nì cachi stná-yà inga xaan xí
tutu lì mà:
Nicanicuahàn cucumi-ní chuun cunduu-ní
nahi dùtù, nacua iá chuun xi (dùtù
sànaha nani) Melquisedec, nì cachi
Dios.
7 Vachi (iin xichi) na iá va Jesús (ñuhìví
yohó) nahi tiàa, dandu nì xìcàn tàhvì
fuerte-yà nùù Yuandiaha-yá Dios, vàchi
sàhà-yámà vàtùni càcu-ya ñà-màsà cúí
dahuun-ya. Cuàhà gá nì sacundahví-yà,
dècuèndè nì sacu stná-yà; te sàhà-ñá nihnú
ndiaha guá ini-yà, ñàyùcàndùá nì cuhi
ini Yuandiaha-yá mii-yá. 8 Cunaha-nsiá,
mate meru Dèhemanì Dios nduú-yá,
doco nì quida stná-yà tocar ndoho
stná-yà sàhà-ñá cundaà vàha ini-yà nansa
iá ñà-nchícùn-ndà nsidaa ñà-ndùá nì
ndacu nuù-yá. 9 Daaní, na ní nsihi nì
ndoho-ya, dandu sà-ìá, nicanicuahàn
vàtùni dacácu-ya nsidaa nèhivì ininí
xí-yâ. 10 Vàchi sànì cachi Yuamánì-yá
ñà-mii-yá cunduu-ya dùtù chicá ndiaá, te
quida-ya chuun xi dùtù na ian nìsa quida
Melquisedec mà (sànaha).

Ndahví nsidaa nèhivì nacóó xí ichì Jesús

11 Cunaha-nsiá, iá cuàhà gá ñà-cùnî cachì
xì-nsiá sàhà chuun yohó, doco ùhì chinahì
mii-nsiá sàhà-ñá vichi, vàchi ùhì sàà-nsià
cundaà vàha inì-nsia, 12 mate vichi sànì sàà
tiempu ñà-chinaha mii-nsiá dava ga nèhivì
nì cùí, doco còó, xiñuhu î ñà-danácuáhâ
gá nèhivi mii-nsiá ndè palabra chicá mà
úhì xi-ya. Vàchi nahi ñà-cuati nduú-nsiá,
nahi ana tà cútùha cuxi comida fuerte, nahi
méè chichi î nduú-nsiá. 13 Vàchi nèhivì
tà cútùha viì nansa cuní cachi palabra xi
ichì váha-ya, nahi méè xínduu-ne, na ian
tèndodo itiácù-va-ne. 14 Doco nèhivì sànì
cutùha nacuni índù ichì nduú ichì váha,
pues nahi nècuàchì sahnú xixí xi comida
fuerte xínduu-ne, vàchi sànì sàhandee
íní-nè cutùha vàha-ne índù-ñá iá vàha, te
índù-ñá có-ìá vàha.

6

1 Ñàyùcàndùá, xiñuhu cunduu-nda nahi
nècuàchì sahnú, te cutùha-nda palabra
chicá nchichí xi Cristu, màdìá cuisì
dàñùhù chicá sencillu cunihnu ini-ndà
nicanicuahàn; còó. Màsà ndésáhá tú-ndá
xí palabra primeru, vàchi sànì cundaà
vàha ini-ndà sàhà palabra mà, ináhá-ndá
nacáníá nansa naxicocuîn ini-ndà sàhà
cuàchi-nda ñà-còò chuan. Te sà-ìnáhá
stná-ndà nansa icúmí-ndá cunihnu vàha
ini-ndà Dios, 2 xì nansa cuhìì-ndà, xì nansa
chitàndòò-ndà ndahà-ndà dìnì nèhivì (na
xícàn tàhvì-ndà sàhà-né). Te sà-ìnáhá
stná-ndà nansa icúmí nsìi natiacu-nè, xì
nansa icúmí coo stná juiciu final. 3 (Doco
cumánì gá ñà-ndùá xiñuhu cundaà ini-ndà
sàhà-xí.) Ñàyùcàndùá, cahnú gà Dios
icúmí-ndá quida-nda seguir (ndè cachi
ndufuerte fe xi-nda).

4-6 Vàchi nú sànì dàtnúù Dios sàxìnítnùní
iin nèhivì, te después sàà-nè nacoo-ne (ichì
ndiaha ma), dandu mà cúí gá sàà-nè naxi-
cocuîn ini-nè inga xichi sàhámà. Vàchi
sà-ìnáhá-nê nansa iá ñà-nìhìtáhvì ndi-
aha-nda nùù Dios, te sànì xini stná-nè
nansa iá ñà-cucumi-nda Espíritu lì xí-yá.
Ndè ináhá stná-nè ñà-ndiaha guá iá pal-
abra lì xí-yá, te ini anima-nè sànì xini
stná-nè milagru xi-ya nahi milagru xi inga
ñuhìví vàxi xi-nda. Doco (ndahví-nè) nú
sànì nacoo-ne ichì mà, vàchi cuní cachàmà
na ian nì nachituu-ne Dèhemanì-yá nchìca
cruz inga xichi tu, te nduú stná na ian
sácùndiaa vate-néyà. 7 Ñàyùcàndùá, (ducán
icúmí cuu xi nècuàchìmà nahi ejemplu
sàhà) ñuhù xi-nda, vàchi nú sànì cuun ndi-
aha dàvì, te nì ndèe cunú ndèhì, dandu
(tuxí ini-ndà) cuàhàn cundiatú-ndà, ádi
cuàha viì itu-ndà. Te divi ducání stná xì
nèhivì. (Nú iin-ni nchícùn viì-né mii-yá),
dandu vàtùni cundiatú anima-nè. 8 Doco
nú (nacoo-ne ichì-yá), dandu cunduu-ne
nahi ñuhù ndé cuisì sahnú yùcù iñu, ò yùcù
chicuéhè, vàchi mà ndéé vàha-ne nùù-yá,
te vichi sà-ìtúú nìhì-né iin castigu cahnú, te
fin xi-ne cunduu ñà-coco-ne.

9 Doco tucu icúmí cuu xi mii-nsiá,
ñani mànî, ináhî, mate sànì cachì xì-nsiá
ñà-ndùá nì cachì. Vàchi seguru icúmî
mii-nsiá ñà-cundiatú anima-nsià, te
càcu-nsia. 10 Vàchi vàha Dios, te mà
nándodó-yá obra sànì quida-nsia; ni
mà nándodó stná-yà nansa cuú guá
inì-nsia sàhà-yá, te sàhámà nì chindee-nsiá
dava ga nèhivì xí-yá; te dècuèndè vichi
chindéé îì-nsiánè. 11 Te nsiùhù, cuní-nsì
iin-ni ni cúnsìhi inì-nsia quida-nsia
ducán ndè quìvì último sàhà-ñá cu-
cumi-nsiá seguru cuàhàn-nsià nìhìtáhvì

ndisa-nsia ñà-ndiaha î ndiatu-nda. 12 Màsà
cúdúsán-ndá; còó. Iin-ni ni cúníndísá-ndá,
te quida ndee ini-ndà nacua nìsa quida
nèhivì sànì nìhìtáhvì ñà-ndiaha î nì
cachi-yà xì-ndà.

Iin tnùndé ini ndiaha icúmí nsidaa nèhivì xí Dios

13 Na ní saquin Dios compromisu xì Abra-
ham sànaha, nì cachi-yà xì-né: "Yùhù
chináhî mií". Ducán nì cachi-yà, vàchi
còò cá inga ana chicá ndiaá nùù mii-yá.
14 Te nì cachi stná-yà xì (Abraham) yucán:
"Seguru icúmí cundiatú anima-ní quide;
te cuàhà gá descendencia xi-ní icúmí cun-
doo". 15 Ñàyùcàndùá, ducán nì sandiatu
cuéyàà nècuàchìmà dècuèndè nì sàà quìvì
nì nìhì-né ñà-ndùá nì cachi Dios xì-né.

16 Nèhivì ñuhìví yohó, nú cuní-nè
caquin fuerte-nè iin compromisu, dandu
ndácùcahan-né quìvì iin ana chicá ndiaá
nùù mii-né, (nahi Dios), te nú sànì
chinaha-né mii-yá, dandu sà-ìá, icúmí-nê
nacahan-né Dios. 17 Ñàyùcàndùá, na
ní quida Yua-nda Dios comprometer
ñà-ìcúmí-ndá nìhìtáhvì-ndà ñà-ndiaha î
xí-yá, dandu nì ndacùcahan-yá mii-yá,
vàchi cuní-yà cundaà vàha ini-ndà iin
palabra mà-dáma nduá nì cachi-yà. 18 Ducán
dandu ùì palabra nduámà, (dihna cuisì-ní
nì cachi-yà, dandu después nì chinaha-yá
mii-yá), ñàyùcàndùá, nicanicuahàn icúmí
cundiaa palabra nì cachi sahnú-yá mà;
mà nunca dandahví-yàndó, seguru icúmí
coo tnùndé ini fuerte xi nsidaa ndohó
nècuàchì cundéé inì-xi ñà-dacácu-yàndó,
te sànì cahvi stná-ndà xì consuelu ndiaha
sáhatahvì-yá. 19-20 Te consuelu mà, vàtùni
chindeá anima-ndà, vàchi có-ndùá tnùhu;
ñà-seguru nduá. Vàchi dècuèndè lugar
ndé (chicá inì-xi vehe ìì Dios ansivi), yucán
sànì nansìhvi Jesús, nì yàha-ya nùù ñà-sàdí
nihni nùù-ndà yucán, te dècuèndè lugar
mà sáhatahvì-yándô tnùndé ini mà, vàchi
dihna-ya nì sàà-yà yucán ñà-càhàn-yà
sàhà-ndà. Vàchi vichi sànì nìhì-yá chuun
cunduu-ya dùtù xi-nda, te nicanicuahàn
icúmí-yâ quida-ya chuun ma, divi nacua
nìsa quida Melquisedec sànaha.

7

Nahi chuun xi dùtù nani Melquisedec, ducán nduú chuun quidá Jesús vichi

1 Nècuàchì dandacú nùù ñuu Salem nì
sanduu Melquisedec mà. Te nì sanduu
stná-nè dùtù xi Stoho-ndà Dios, divi ana
dandacú ndè chicá ansivi. Te divi-ne nì
quee nì nanchìcùn ìchì xì Abraham na
mándixi nècuàchìmà nì sàhàn-nè guerra
nì cundee-né nùù cuàhà rey, dandu nì
quee Melquisedec mà nì dàhî-ñánê. 2 Te
nì sàha nècuàchìmà-né diezmu sàhà nsidaa
ñà-ndùá nihí-né. Te quìvì Melquisedec
mà, cuní cachà "rey ndàcuisì inì-xi". Te
ñà-ndùú stná-nè rey xi ñuu Salem yucán,
ñàyùcàndùá cuní cachi stná quìvì mà "rey
xi ndé iá paz", vàchi quìvì Salem mà,
cuní cachà "iá paz". 3 Te cunaha-nsiá, còò
(ndé nacání sàhà) yuadíhí-nê, ni (sàhà)
yohòtéhè-né, ni nansa nì tùinuù-né, ni
nansa nì xìhì-nè; ñàyùcàndùá, ducán
queámà na ian nicanicuahàn quidá-né
chuun xi dùtù nacua quidá Dèhemanì Dios.

4 Pues na cahnu-guá iá chuun nì nìhì
Melquisedec sànaha ma, vàchi dècuèndè
stná yua raza-nda Abraham nì sàha xi
nècuàchìmà diezmu, divi diezmu nì tavà-né
nùù ñà-cuìcà nì nìhì-né na ní sàhàn-nè
guerra. 5 Daaní, después nì sàà iin tiàa nani
Leví nì nìhì-né chuun ñà-cunduu stná-nè
dùtù, mii-né xì descendencia xi-ne. Te
nì sàcùnaha nsidaa-né tavà-né diezmu nùù
ñanìtnaha-ne raza-ndà nacua cachí ley ìì.
(Ñàyùcàndùá, ducán nì quida-ne) mate
iin-ni descendencia xi Abraham nì sanduu
stná nsidaa ñanìtnaha-nemà. 6 Doco dùtù
Melquisedec yucán, mate có-ndùú-né de-
scendencia xi Leví, doco dècuèndè nùù stná
Abraham nì cutahvì-né diezmu mà, dandu
nì dàhî stná-nè nècuàchìmà, mate (iin ana
ìì gá nduú nècuàchìmà) ñà-nì saquin Dios
iin compromisu xì-né. 7 Ñàyùcàndùá, (chicá
ìì Melquisedec), vachí ináhá vâha-nda, cuisì
iin ana chicá ìì cui dahî xì inga nèhivì. 8 Te
dùtù xínduu descendencia xi Leví, nèhivì
ùún nduú-né, mà cútiácú-nè nicanicuahàn,
doco tavá-né diezmu vichi. Doco tucu iá
ñà-ndùá cachí (tutu ìì) sàhà Melquisedec,
vàchi ducán cáhàn mà sàhà-né (na ian)
itiácú ìì-né. 9-10 Te mate vichi tavá de-
scendencia xi Leví mà diezmu nùù nèhivì,
doco tucu nduá nìsa quida-ne antes, vàchi
como yohòtéhè Leví nduú Abraham, te
nì dòcò-né diezmu nùù Melquisedec mà,
ñàyùcàndùá dècuèndè cui quida stná-ndà
cuenta na ian stná Leví nì dòcò xì diezmu
mà nùù nècuàchìmà na ní quee-ne nì
sanchìcùn ìchì-né Abraham.

11 (Ináhá-ndá), nì nìhì nècuàchì raza-ndà
ley ìì xí Dios sàhà ndahà dùtù descen-
dencia xi Leví. Te tnaha Aarón nì san-
duu stná nsidaa dùtù mà. Doco siempre
cumánì gá quee viì chuun nìsa quida-ne,
ñàyùcàndùá nì ndecunu inga dùtù, (divi
nduú mii-yá). Doco có-quìdá-yá na ian
nìsa quida Aarón sànaha; còó. Na ian
nìsa quida Melquisedec, ducán quidá-ya.
12 Te ñà-sànì dama (Dios) modo quidá dùtù,
ñàyùcàndùá icúmí stná-yà dama-ya ley
(nchícùn nèhivì). 13 Vàchi Jesús nduú (dùtù
saa) cáhàn-ndà sàhà-xí, te diín descenden-
cia icúmí mii-yá; còò ni-iin yohòtéhè-yá
nìsá quídáchúûn nahi dùtù nùù mesa ìì
xí Dios. 14 Vàchi ináhá-ndá, divi tiàa nani
Judá nduú yohòtéhè Stoho-ndà Señor, doco
còò ni-iin palabra nì càchí Moisés sàhà
nècuàchì yucán ñà-cunduu-ne iin dùtù, ni
stná descendencia xi-ne.

15 Ñàyùcàndùá, náhà chicá claru (ñà-ndáà
nduá cachí xì-nsiá), vàchi vichi sànì nde-
cunu inga dùtù, te (nicanicuahàn) quidá-yá
chuun ìì mà nùù Dios nacua nìsa quida dùtù
Melquisedec sànaha. 16 Vàchi divi sàhà-ñá
itiácú-yà nicanicuahàn, te iá cuàhà poder
xi-ya, ñàyùcàndùá nì nìhì-yá chuun xi dùtù
mà, màdì sàhà-ñá nduú-yá descendencia
(xi inga dùtù) nacua cachí iin ley. 17 Vàchi
ducán nì cachi Yua-nda Dios xì Jesús:

Nicanicuahàn cucumi-ní chuun xi dùtù
nacua nduú chuun nìsa quida
Melquisedec.

18 Ñàyùcàndùá, nì ndañuhu ley sànaha ma,
vàchi cónì quèé víiá. Mànìcùí chindee
cuáhà-ñá nèhivì, 19 mànìcùí nacuàhandee
iniànè ñà-sàà-nè quida viì-né nacua ndiá
ìcà-né. Ñàyùcàndùá nì sàha-yàndó inga
tnùndé ini chicá ndiaha, te divi sàhájàn
vàtùni thàtuu-nda nùù-yá vichi.

20 Cunaha-nsiá, na ní sàha Yua-nda Dios
Jesús chuun xi dùtù, nì chinaha-yá mii-yá
(ñà-nicanicuahàn cunduu-yamà dùtù).
21 Doco dùtù (descendencia xi Leví mà), còó,
cónì cáhàn-yà ducán na ní sàha-yanè chuun
yucán. Cuisì Jesús nduú ana nì nìhìtáhvì nì
càhàn xì Dios ducán, te dohó nì cachi-yà:

Yùhù nduí Stohò-ní Señor, te chináhî
mií, (seguru cundua), mà dáma
inì: nicanicuahàn cucumi-ní chuun
xi dùtù nahi chuun nìsa quida
Melquisedec.

22 Pues ducán nì cachi-yà xì Jesús, te sàhà-ñá
fuerte guá palabra xi-ya, ñàyùcàndùá chicá
ndiaá tratu saa (nì saquin-yà).

23 Daaní, dùtù ùún-ní, màdì nicanicuahàn
icúmí-nê chuun xi-ne, vàchi xíhì-nè;
ñàyùcàndùá, cuàhà-né sànì quida xi
chuun xi dùtù mà. 24 Doco Jesús, còó; mà
nunca sàà inga nèhivì cunduu-ne dùtù
lugar xi-ya, vàchi nicanicuahàn itiácú-yà.
25 Ñàyùcàndùá, nú xícàn tàhvì-ndà nùù
Dios, te ndácùcahan-nda quìvì Jesús, vàtùni
dacácu dahuun-yàndó nicanicuahàn, vàchi
nicanicuahàn itiácú-yà cáhàn-yà sàhà-ndà.

26 Cunaha-nsiá, meru dùtù xiñuhu-nda
nduú Jesús, vàchi ìì ndisa-ya, mà dáná-yá,
còò cuáchi-ya, tucu dahuun iá-yà nùù
nècuàchì cuàchi, te vichi dècuèndè (gloria)
chicá nùù-xí ansivi sànì sàà-yà. 27 Còò
necesidad icúmí-yâ dòcò-yá promesa
nsìquívì sàhà-ñá nàà sàhà cuàchi nèhivì.
Ducán quidá dava ga dùtù, dihna dócò-né
promesa sàhà mii-né, dandu después sàhà
nècuàchì dava ga. Doco Jesús, còó, iin
xichi-ni nì sàha-ya vida xi-ya nì sanduu-ya
promesa nì dànáà dahuun-ya sàhà-ndà, te
nicanicuahàn ndiaá ñà-jaàn.

28 Daaní, cachí stná ley sànaha ma
ñà-vàtùni cunduu nèhivì iin dùtù mate
iá cuàchi-ne. Doco vichi, còó, sànì yàha
ley mà, te sànì cachi fuerte Dios ñà-divi
Dèhemanì-yá cunduu dùtù xi-nda; te
nicanicuahàn cundiaa chuun ìì quidá
mii-yá.

8

Nansa cáhàn Jesús sàhà-ndà nacua cachí ley saa sànì sàha Dios cunchicùn-ndà

1 Nsidaa ñà-jaàn sànì cachì sàhà-ñá cun-
daà inì-nsia ñà-divi mii-yá nduú dùtù
xi-nda, vàchi chuun jaàn quidá-yá vichi
ndé iá-yà ansivi ladu cuahá silla ndiaha
ndé iá Yua-nda Dios. 2 Xinúcuáchí-yâ ini
vehe ìì-yá, vàchi vehe ma nduú veheñùhu
ndisa xi-ya, te Stoho-ndà Señor nduú ana
nì quidavàha xán, màdì nèhivì.

3 Daaní, nsidaa dùtù (ñuhìví yohó),
chuun xi-ne nduá chíndoó-né promesa xi
nèhivì nùù Dios, te sahmí stná-nè ñà-ndùá
dócò-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá nì xiñuhu
cucumi stná Jesús ñà-cui chindòó stná-yà
nahi promesa. 4 Vàchi nú ni coó î-yá ñuhìví
yohó nì cùí, dandu mà cúí cunduu-ya dùtù,
vàchi sàndòó cuàhà dùtù xi ley xi Moisés,
te (nsìquívì) chíndoó-né promesa xi nèhivì
nùù Dios. 5 Doco cunaha-nsiá, seña uun

nduú veheñùhu xi nèhivì, xì stná nsidaa
ñà-ndùá xichúûn-né nùù chuun xi dùtù
mà, có-ndùá ñà-ndiaha ndisa iá ansivi.
Vàchi na cuáhàn Moisés quidavàha-ne
veheñùhu sìcoto sànaha, nì cachi Dios
xì-né: "Caquìn-ní cuidadu ñà-quidavàha-ní
nsidaájàn nacua iá veheñùhu nì dàcùnî
mii-ní (na ní nana-ní) yucù yucán". 6 Doco
vichi icúmí Jesús iin chuun chicá ndiaha
(nùù dùtù ndoó ñuhìví yohó), vàchi ley saa
sànì sàha-ya vichi nduú iin ley chicá vàha,
vàchi chicá ndiaha nì cachi-yà quida-ya
xì-ndà vichi. 7 Vàchi ley primeru mà, nú còò
ni-iñàha cumánì gá nùá, dandu mà cáquín
gà Dios inga ley saa ma ni cuí. 8 Doco cónì
ndóo ini-yà xì nèhivì (nchícùn ley primeru
mà), ñàyùcàndùá, dohó nì cachi-yà (nùù
tutu ìì):

(Yùhù nduí) Stoho-nsià Señor, te cachî,
vàxi iin quìvì, dandu icúmî cuàhi
iin ley saa cunchicùn nècuàchì ñuu
Israel, xì stná nècuàchì ñuu Judea.
9 Te ley saa ma, tucu coa nùù ley
nì sàhi xìì-né quìvì nì taví-nè nùù
ñuu Egipto, te nì dàcúndêhí-nè ichì
ndé nì caquee-ne; vàchi ley mà,
cónì chívàha vìì-néà. Ñàyùcàndùá
nì nacoi-nè. 10 Còó, tucu coo ley saa
icúmî cuàhi nsidanicuú nècuàchìmà
quìvì nùù-xí, cachî. Vàchi meru ini
sàxìnítnùní-nè icúmî chihi ley xi;
dècuèndè meru ini anima-nè icúmí
stná ndòo dahuan. Dandu min-
daa yùhù cunduu ana cahvi-né, te
mii-né cunduu ndisa-ne nèhivì xí.
11 Te quìvì yucán, mà cóó gá necesi-
dad chinaha tnàhá-né sàhí sàhà-ñá
cunaha tnahá-né xì´; còó, vàchi
nsidanicuú-né, icúmí-nê cunaha-né
yùhù, nècuàchì ndahví te nècuàchì
cuìcà. 12 Te yùhù icúmî cuicahnú
stná inì sàhà nsidaa ñà-có-ndiàá nì
quida-ne; te mà nunca nsinuu ga inì
sàhà cuàchi-ne mà, nì cachi Dios.

13 Pues sàhà palabra jaàn (vàtùni cundaà
ini-ndà) ley tuhú sànì nanduu ley primeru
mà, vàchi ley saa nduá cachí-yà (xì inga ley
nì sàha-ya). Ñàyùcàndùá, nú ñà-tùhú nduú
ley sànaha ma, dandu sà-ìtúú ndañuhu
dahuan.

9

Veheñùhu iá ñuhìví yohó xì veheñùhu iá ansivi

1 Ley primeru mà, nì cachà xì nèhivì
nansa xiñuhu cunucuachi dùtù nùù Dios, xì
nansa cuyucun stná iin vehe ìì ñuhìví yohó.
2-3 Ñàyùcàndùá, nì cuyucun iin veheñùhu
sìcoto ndiadí nihni xi iin sìcoto caní, dandu
nì nandua ùì cuartu. Te ini cuartu primeru
mà iín iin candeleru, xì stná iin mesa ndé
itándoó pan ìì nùù Dios. Daaní, inga ladu
mà nduú vehe ndé cachí-nè nduú vehe
chicá ìì. 4 Te icúmí lugar mà mesa oro ndé
sahmí-né inciensu, te yucán iá stná caja ìì xí
ley mà, idáducán iin chìdìdà oro. Te ini caja
mà inácáá iin quìdi oro ndé ñuhú comida
nani maná, te inácáá stná vara xi Aarón
nì cana ita. Daaní, ñuhú stná ndúì tabla
yùù ndé itándiaa palabra xi ley mà. 5 Te
dìquì caja ìì mà xí-itasisi ángel ndiaha nani
querubín, itaníní ndìxìn-né dìquì-nú, te
tìxi ndìxìn-némà nì sanduu lugar ndé nìsa
xicahnú ini Dios sàhà cuàchi nèhivì. Doco
vichi có-cùsáí càhàn cuàhà gué` xì-nsiá
sàhà nsidaámà.

6 Pues nì nsihi nì cuyucun nsidaa iñàha
ini veheñùhu sìcoto mà, dandu nsìquívì
nìsa sahàn dùtù ini cuartu primeru mà
ñà-quida-ne chuun icúmí-nê quida-ne.
7 Doco cuartu ùì iá chicá inì-xima, còó;
cuisì dùtù chicá cusáhnû nduú ana quíhvi
inì-xima, doco cutu iin quìvì cada cuìà
quíhvi-ne, nihí-né nìì (quisì) sáha-ne sàhà
cuàchi mii-né xì sàhà stná cuàchi nèhivì
dava ga, divi cuàchi nì quida-ne cónì
sáha-ne cuenta. 8 Pues sàhà-ñá ducán nì
ndacu nuù nèhivì sànaha ma, seña nduá
nì cachitnùhu Espíritu ìì ñà-tàyóo permisu
yàha nèhivì ndè lugar chicá ìì xí-yá na quívì
xichúûn vá-né vehe ìì primeru mà.

9 Pues cunaha-nsiá, iin ejemplu nduú
nsidaa ley xi veheñùhu yucán sàhà-ñá
cundaà ini ndohó nècuàchì tiempu vichi.
Vàchi cachí ley mà ñà-xìñùhù dòcò-ndà
cuàhà iñàha (veheñùhu), te cahmi stná-ndà
quisì nduú promesa xi-nda. Doco mate
ducan ni cahvi-ndayá, mà cúí dacúxíóámà
cuàchi-nda nùù sàxìnítnùní-ndà. 10 Vàchi
cuisì cáhàn ley mà sàhà índù comida
xiñuhu cuxi-nda, te ò índù ñà-coho-nda,
ò nansa icúmí ndoo traste xi-nda, xì
nansa icúmí-ndá cuchi-nda; cuisì sàhà
ñà-ìá ñuhìví yohó-ní cáhàn ley mà. Vàchi
nì chitnùní ini Dios ñà-cuisì cundiaàmà
nùù-ndà dècuèndè quìvì quee inga ley saa
xí-yá.

11 Doco vichi sà-ìá Cristu, te mii-yá
nduú-yá dùtù xi-nda sàhà-ñá cui

nìhìtáhvì-ndà ñà-ndiaha î xí-yá. Te
xinúcuáchí-yâ ini iin veheñùhu có-ìá
ñuhìví yohó, vàchi màdì ndahà nèhivì nì
cúyúcàn, ñàyùcàndùá chicá ìì-ñá, te chicá
ndiaha stná. 12 Te mii-yá, iin xichi-ni nì
quìhvi-ya ini lugar chicá ìì yucán, doco
màdì nìì chelù, ò nìì litú nduá nihí-yá
nì quíhvi. Còó; divi nìì mii-yá nduá nì
sàha-ya, te sàhámà vàtùni nì nìhì-yá nansa
càcu dahuun-nda nicanicuahàn. 13 Vàchi
nèhivì (antes), nú sànì quida-ne iin falta
nùù ley xi-ne, te có-ìá ndoo ga-nè (nacua
cachí ley mà), dandu xíhì buey, o xíhì litú,
te xíxìn stná iin chelù dìhí, te nandúú-si
nahi mii yàà. Dandu sódò nsìquìn dùtù
nìì quisì mà, xì stná yàà mà dìquì nèhivì
mà, dandu ñà-sànì ndañuhu falta xi-ne
cundua. Sànì ndundoo-ne iyuhu, mate
cuisì cuerpu xi-ne, (màdì anima-nè).
14 Te nú ducán nìsa (quida nèhivì xì nìì
quisì), dandu na cuahà gá más ndiaá nìì
Jesús sàhà-ñá ndoo cuàchi anima-ndà,
nsidanicuú cuàchi cuàhàn dandáñúhú
dahuun xi-nda ni cuí. Vàchi sàhà-ñá itiácú
anima-yà nicanicuahàn, ñàyùcàndùá nì
sàha-ya meru vida xi-ya ña-cundua na
iin promesa; te promesa ndiaha ndisa
nduá, vàchi còò ni-iin cuàchi ni quidá-yá.
Pues sàhà nsidaájàn, sàvàtùni cunucuachi
víi-nda nùù mii-yá iá nicanicuahàn. 15 Vàchi
sàhà ñà-ndùá nì quida (Dèhemanì-yá)
Jesús, nì sàha-ya inga ley saa xí-yá sàhà
ñà-vàha xi-nda. Mate ní quida nèhivì falta
ñà-cónì chívàha vii-né ley primeru mà,
doco nì xìhì Jesús nì dànáà-yá sàhà nsidaa
falta mà, te vichi vàtùni cundiatú anima
nsidaa ana caná-yá; vàtùni nìhìtáhvì-né
ñà-vàha xi-ya dècuèndè nicanicuahàn.

16 Cunaha-nsiá, nú cuní-ndà ndutahvì
dèhe-nda biene xi-nda, dandu tiaa-nda iin
tutu cachí nansa ndutahvì-né. Doco fuerza
cundiatu-ne dècuèndè nú sànì xìhì-ndà,
17 vàchi mate sànì tiaa-nda tutu mà, mà
cúndiáá̀ dècuèndè cachi sàà cui-ndà;
có-ndiàá̀ na itiácú ìì-ndà. 18 Ñàyùcàndùá,
na ní sàha Dios ley sànaha ma, nì chitnùní
stná ini-yà ñà-cui quisì, te cuìtià nìì-sí.
19 Vàchi (ducán cachí nùù tutu ìì), nì nsihi nì
cachitnùhu Moisés xì nèhivì nsidaa palabra
nduú ley mà, dandu nì tnii-ne idì cuahá,
xì yùcù nani hisopo, te nì dàndàxín-néà
xì nìì chelù xi nìì sìmbee, te nì dàcà
stnahá nsidaámà xì tècuìí, dandu nì sòdò
nsìquìn-nè ndutè mà dìquì libru ìì xí-yá,
xì dìquì nsidaa stná nèhivì itá yucán. 20 Te
nì cachi-nè: "Sàhà nìì yohó sànì saquin
Dios iin ley ñà-chivàha-nsia vichi". 21 Daaní,
davani nì sòdò nsìquìn stná-nè nìì mà
inicutu ini veheñùhu sìcoto mà xì nùù stná
nsidaa còhò xichúûn dùtù nùù chuun xi-ne.
22 Vàchi cachí ley mà ñà-casi nsidaa iñàha
icúmí còdò nìì mà ìcà-xí, te ducán ndundoa
nùù Dios. Vàchi cunaha-nsiá, mà sáà-yà
cuicahnú ini-yà sàhà ni-iin cuàchi-nda nú
còò nìì nì xítià.

Nansa nì sàha Jesucristu vida xi-ya sàhà-ñá cuxio cuàchi-nda

23 Ñàyùcàndùá, na sácuàhàn Moisés
dahîi-né veheñùhu sànaha ma, vàtùni
nì xichuún-né nìì quisì, vàchi veheñùhu
ñuhìví yohó-ní nì sandua, te cuisì ejemplu
uun nì sanduu stná, cónì sándúá veheñùhu
ndisa xi-ya iá ansivi. Doco meru vehe
ìì-yá iá yucán, promesa chicá ndiaha
xiñuhá, màdì cuisì nìì quisì. 24 Ñàyùcàndùá,
vichi sànì nasaa Jesús ndè meru ansivi
ñà-màcuììn-yà nùù Dios sàhà-ndà. Màdì
veheñùhu ñuhìví yohó nduú lugar ndé nì
nasaa-yà, còó; vàchi cuisì ejemplu uun
nduú veheñùhu ñuhìví yohó, có-ndùú
ndisa-ña vehe ìì nì quidavàha mii-yá
ansivi. 25 Dùtù cusáhnû raza-ndà Judea, na
quíhvi-ne ini cuartu chicá ìì xí veheñùhu,
nìì (quisì) nihí-né sáhàn, màdì nìì mii-né.
Te cuìà cuìà quidá-né ducán. Doco Jesús,
còó; có-xìñùhù cuàha-ya vida xi-ya cuàhà
xichi, còó. 26 Vàchi nú ducan ni cúndúá,
dandu cuàhà gá xichi icúmí-yâ ndoho-ya
dècuèndè na ní sàcòo ñuhìví xì ndè
vichi ni cuí. Doco còó, vàchi na ní xìnu
tiempu antes, dandu nì quixi-ya ñuhìví
yohó, te nì sàha-ya vida xi-ya, doco cuisì
iin xichi-ni nì xìhì-yà, vàchi nì dànáà
nsìhí-yá sàhà-ndà, te nì nìhì-yá nansa
cuxio dahuun cuàchi-nda. 27 Vàchi divi
nacua icúmí nsidaa nèhivì sàà-nè cui-nè iin
xichi, te después nsidandaà Dios sàhà-né,
28 divi ducání stná Cristu, iin xichi-ni nì
sàha-ya vida xi-ya nì nacuida-ya cuàchi
cuàhà gá nèhivì. Dandu después icúmí-yâ
naxicocuîn-yà ñuhìví yohó, doco màdì
gá sàhà-ñá (ndoho-ya sàhà) cuàchi-nda;
còó. Cunaha-nsiá, divi sàhà ñà-càcu
nsidaa ndohó nèhivì ndiatú naxicocuîn-yà
cunduamà.

10

1 Ley sànaha ma, màdì meru ñà-chicá

ndiaha î xí Dios nì sándúú ndisa; cuisì
nì cachitnùhu uan ñà-después icúmí quixi
ñà-ndiaha î ndisa xi-ya. Ñàyùcàndùá, mate
nicanicuahàn dócò î-né promesa cachí ley
mà, te cuìà cuìà quidá dùtù ducán, doco
mà cúí ndoo cuàchi nèhivì sáhàn nùù (ve-
heñùhu) sàhámà. 2 Vàchi nú jaan, dandu
mà cuáha ga xì promesa mà, vàchi mà
dándóhô gá cuàchi nèhivì sàxìnítnùní-nè
nì cùí. 3 Doco vichi, sàhà-ñá cuìà cuìà sáha
lì-né promesa (cachí ley) mà, ñàyùcàndùá
nsinúú ini-nè iá ì cuàchi-ne. 4 Vàchi sàhà
nìì buey, ò nìì sìmbee, mà nunca cui cuxio
cuàchi ni-iin nèhivì. 5 Ñàyùcàndùá, na
ní quesaa Jesucristu ñuhìví yohó, dohó nì
cachi-yà xì Yuamánì-yá:

Mii-ní, màdì promesa nduá cuní gà-ní
cuàha nèhivì mii-ní. Màdìá cui quisì
coco gà-si nùù-ní nduá cuní-nî.
Còó. Ñàyùcàndùá vichi sànì
quidayucùn-ní iin iquìcúñú cucumí.
6 Vàchi màdì quisì nì xìxìn, ni màdì
inga clase promesa sàhà cuàchi
nduá cudî inì-ní sàhà-xí; còó.
7 Dandu yùhù, nì cachì: "Yohó vàxi
ñà-quida ndise cumplir ñà-ndùá
cuní-nî, nacua cachí tutu ì sàhí,
Dios mío".

8 Cunaha-nsiá, jaàn nì cachi Dios
ñà-có-cùdî gá ini-yà sàhà promesa
sáhatahvì nèhivì, ni có-cùdî gá stná
ini-yà sàhà quisì sahmí-né; còó, có-cùdî
ini-yà sàhà ni-iin ñà-jaàn nì sàha-ne
sàhà cuàchi-ne, mate divi nduá cachí
ley (primeru-mà) cuàha-ne. 9 Daaní,
después nì cachi Jesucristu: "Yohó vàxi
ñà-quida ndise cumplir ñà-ndùá cuní-nî,
Dios mío". Pues ñà-jaàn cuní cachi
cuàhàn-yà dandáñúhú-yâ ley primeru
mà, te caquin-yà inga ley saa xí-yá. 10 Te
sàhà-ña nì quida ndisa-ya nsidaa ñà-ndùá
nì ndacu nuù-yá, ñàyùcàndùá vàtùni
nduhìì dahuun anima-ndà, vàchi nì sàha-ya
iquìcúñú-yà nahi promesa ñà-danáà-yá
sàhà-ndà. Iin xichi-ni nì quida-ya ducán,
doco nicanicuahàn cundiaà.

11 Quìvì vichi itá dùtù raza-ndà, quidá-né
chuun xi veheñùhu xi-ne; te nsìquívì
sáha-ne cuàhà xichi promesa xi ley mà,
mate mà nunca dacúxíóá cuàchi-nda.
12 Doco Jesús, còó, iin xichi-ni nì dànáà-yá
sàhà cuàchi-nda, te nicanicuahàn cun-
diaàmà, dandu nì sàcòo-ya ladu cuahá
Yuamánì-yá, 13 te ndiatú-ní-yá dècuèndè
cundee dahuun-yamà nùù nsidaa ana xiní
ùhì xì-yá, te cusahnú-yá nùù-né. 14 Vàchi
iin xichi-ni nì dànáà-yá (sàhà cuàchi-nda),
dandu nicanicuahàn icúmí ndee vàha
nsidaa ana sànì ndoo cuàchi anima-xi.
15 Te divi ducán cachí stná Espíritu Ìì xí-yá.
Vàchi primeru nì cachi Stoho-ndà Señor
palabra yohó:

16 Tucu coo ley saa icúmî cuàhi nècuàchìmà
quìvì nùù-xí, cachî, vàchi meru ini
anima-nè icúmî nacoo dahuin ley
mà; meru ini sàxìnítnùní-nè icúmî
chihià.

17 Dandu después cachí-yà:

Ndè nicanicuahàn mà nunca nsinuu ga inì
sàhà cuàchi-ne.

18 Ñàyùcàndùá, cunaha-nsiá, nú sànì
ndutu dahuun cuàchi-nda, còò gá necesi-
dad cuàha-nda ni-iin ga promesa ñà-danáà
xì sàhà-ñá.

19 Sàhà ñà-jaàn, có-yûhî gà-ndà datná-
tuu-nda anima-ndà nùù Dios, mate iá-yà
lugar xi-ya ndé chicá ì, vàchi sàhà nìì Jesús
sà-nùná ichì, ñánì. 20 Na iin ichì saa nduá,
te divi mii-yá nì quidayucun xán, vàchi
sàhà-ñá itiácú ndiaha-yá, ñàyùcàndùá iá
ichì mà. (Antes iin sìcoto nìsa sadi ni-
hni ndé nduú lugar chicá ì xí Dios, doco)
sìcoto mà, ejemplu sàhà cuerpu xi Jesús
nì sandua, (vàchi na ní xìhì-yà), divi
sàhà ñà-jaàn nì nìhì-ndà nansa yàha-nda
nùù Dios. 21 Te vichi sà-ìcúmí-ndá iin
dùtù ndiaha chindéé xí nsidaa ndohó ana
nduú dèhe ndisa-ya. 22 Ñàyùcàndùá, màsà
yúhî-ndà datnátuu-nda anima-ndà nùù-yá.
Iin-ni ni cúníhnú ndisa ini-ndà mii-yá;
ni cúníndísâ víi-ndayá, màsà cúcáhán-ndá
a jaan á coó. Vàchi sàhà-ñá nì xìtià
nìì-yá, ñàyùcàndùá sànì ndundoo sàxìnít-
nùní-ndà, te có-dàndòhó gá`-ndó; te ducán
queámà na ian sànì xichi-nda tècuìí limpiu.

Màsà nándodó-nda ichì-yá

23 Pues sàhà nsidaa ñà-jaàn xiñuhu
cunchicùn vìì-ndà ñà-ndùá xiníndísá-ndá;
iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà ñà-jaàn.
Màsà dáma sàxìnítnùní-ndà, vàchi
sànì sàha-ya palabra xi-ya, te mà
dándáhvî-yàndó. 24 Te xiñuhu stná
nanducu-nda nansa nacuàhandee stnahá
ini-ndà sàhà-ñá chicá más ni cúcúú stnahá
ini-ndà sàhà-ndà, te quida vìì-ndà xì
ñanìtnaha-nda. 25 Ni màsà nácóó-ndá
ñà-nataca-ndà na ian quidá dava nèhivì.

Còó; vichi chicá xiñuhu cunuù stnàhà-ndà,
te nacuàhandee stnahá ini-ndà, vàchi
sà-ìndéhe-nda chicá sà-cùyátní quìvì
(naxicocuîn-yà). 26 Vàchi cunaha-nsiá,
nú sànì cundaà vàha ini-ndà nansa iá
ichì ndàcuisì-yá, doco quidá canúú î-ndà
cuàchi-nda, dandu còò cá ni-iin promesa
cui danáà xì sàhà-ndà. 27 Ndé cuisì-ní ndóo
ga ñà-yùhí cuaá-ndà, vàchi vàxi castigu
cahnú, vàxi ñuhu níhi coco nsidaa ana
có-ndòó ladu xi-ya. 28 Nèhivì sànaha, nú nì
cahíchì ini-nè ley xi Moisés, dandu fuerza
cui-nè nú ndoó ùì ò ùnì testigu cachí nansa
nì cuu, te nú ducán, dandu còò iin ni cuhí
ini xì-né na ní xìhì-nè. 29 Doco nú meru
Dèhemanì Dios nduú ana cahíchì ini iin
nèhivì, dandu ¿nansa tuxí inì-nsia cuu?
¿Amádi cuàhà gá más castigu icúmí-nê
nìhì-né? Vàchi nú có-quìdáñúhú-nê ñà-nì
xìtià nìì ndiaha-yá, dandu cahnú sàstnùhù
coo castigu xi-ne, vàchi sàhà nìì mà nì ndoo
anima-nè, te sàhà stná mà nì saquin Dios iin
tratu xì-né. Daaní, stná Espíritu Lì xí Dios,
gracia nì quida stná-yà xì nècuàchìmà, doco
nú vichi cutu ni cahíchì ini-nè nsidaámà,
dandu ndahví-nè. 30 Ináhá-ndá ñà-divi Dios
nduú ana nì cachi xì-ndà dohó: "Mií quidá
tocar nachitacùhá sàhà falta xi nèhivì; còò
cá ana icúmí nacuàha xi-né castigu". Te
cachí stná (tutu ìì) ñà-divi mii-yá icúmí-yâ
nsidandaà-yà sàhà cuàchi nèhivì xí-yá.
31 Cunaha-nsiá, tnùndoho cahnú cundua
nú ni níhì nèhivì castigu nùù ndahà Dios iá
nicanicuahàn.

32-33 Doco mii-nsiá, xiñuhu nsinuu ini-nsià
nansa nì cuu xi-nsiá quìvì primeru na
lácà nì dàtnúù-yà sàxìnítnùní-nsià, cuàhà
tnùndoho nì yàha-nsia. Dava xichi nì
canàhá nèhivì xì-nsiá, te dava xichi
nì dàndòhó stná-nè mii-nsiá nùù tàcá
nèhivì. Te dava xichi cuisì-ní nì quida-nsia
acompañar nècuàchì nì ndoho ducán, doco
calma nì quidandee inì-nsia sàhà nsidaámà.
34 Te na ní sàcùndiadi stná compañeru-nsià,
dandu nì indehè ndahví-nsiànè; te na ní
candiaa nèhivì biene xi-nsia, (cónì cúhúún
inì-nsia), còó, duha nì cudiì inì-nsia, vàchi
ináhá-nsiâ, ndè gloria xi Dios chicá cuàhà
iñàha icúmí-ndá, te chicá ndiaá` mà, vàchi
nicanicuahàn cunaha-ñá. 35 Ñàyùcàndùá,
iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà (ichì-yá),
màsà nácóó-ndáñâ, vàchi iin ñà-vàha
cahnú icúmí-ndá nìhì-ndà nùù-yá. 36 Iin-ni
ni cúnchícùn cuéyàà-ndà ichì mà, vàchi nú
sànì nsihi nì quida-nda nsidaa ñà-ndùá cuní
Dios quida-nda, dandu nìhì-ndà ñà-ndiaha
î sànì cachi sahnú-yá xì-ndà. 37 Vàchi dohó
cachí tutu ìì:

Cunaha-nsiá, icúmí-yâ naxicocuîn-yà: làcà
sacu tiempu cumánì gá; mà cuéé
gà-yà. 38 Te (cachí stná-yà): "Nèhivì
vàha xi, nú xiníndísâ vàha-ne yùhù,
dandu nìhì-né vida ndiaha. Doco nú
ni ndédúmá ini-nè, dandu ni-iyuhu
mà ndóo inì sàhà-né", cachí-yà.

39 Doco ndohó, có-ndùù-ndà nèhivì nd-
edúmá ini-xi, vàchi nú jaan, ndañuhu an-
ima-ndà. Còó, nèhivì xiníndísâ nduu-nda,
ñàyùcàndùá icúmí-ndá càcu-nda nùù-yá.

11

Xiñuhu cunindisá víi-nda

1 Nú ndisa xiníndísâ vàha-nda Dios,
dandu cuní cachàmà ñà-nìhnú cuisì ini-ndà
icúmí cuu ndisa ñà-ndùá ndiatu-nda. Te
nú xiníndísá-ndá ducán, dandu quidá
stná-ndà cuenta na ian sà-ìá ndisa
ñà-tàñáha ga cuninùù-ndà. 2 Te divi ñà-jaàn
nduú stná ñà-ndùá nìsa quida xìì-ndà
sànaha, nì xinindisá-né mii-yá, te nì ndee
vàha-ne nùù-yá.

3 Ndohó, xiníndísá-ndáyâ, te sàhájàn
vàtùni cundaà ini-ndà nansa nì qui-
davàha-ya ñuhìví, cuisì nì càhàn-yà, te nì
sàcòa; ñàyùcàndùá, indéhe-nda iá ñuhìví
vichi, doco màdì ñà-tùí cundehè-ndà nduá
nì cuyucàn; còó.

4 Daaní, Abel, na ní sàha-ne Dios promesa
xi-ne, chicá nì sandiaàmà nùù promesa nì
sàha Caín. Te ¿índù chuun chicá ndiaámà?
Divi sàhà-ñá nì xinindisá nècuàchìmà
mii-yá. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà: "Sànì
ndee vàha Abel nùí; cudî inì sàhà promesa
xi-ne". Ñàyùcàndùá, mate còò cá Abel mà,
doco dècuèndè vichi iá ìì fama-nè ñà-nì
xinindisá-néyà.

5 Daaní, Enoc tu, nì xinindisá stná-nè
mii-yá, te vivu nì sàà-nè nùù-yá, cónì
xíhì-nè, nì ndañuhu uun-ne (nùù nèhivì),
vàchi sàhà poder ndiaha xí Dios nì ndi-
achi-né dècuèndè ndé iá-yà. Te cachí tutu
ìì, ducán nì cuu xi-né ñà-nì cudiì guá ini-yà
sàhà-né. 6 Doco nú có-xìníndísá-ndá, dandu
mà nunca cudiì ini-yà sàhà-ndà. Vàchi
nú cuní-ndà sàà-ndà nùù-yá, dandu fuerza
cunindisa-nda iá ndisa-ya, te seguru dat-
núù-yà sàxìnítnùní nsidaa ana nandúcú
ndisa-xi-yá.

7 Daaní, stná Noé, nì xinindisá stná-nè
mii-yá na ní cachitnùhu-ya xì-né ñà-ndùá
icúmí cuu quìvì nùù-xí; ñàyùcàndùá,
nì quida-ne ñà-ndùá nì cachi-yà, nì
quidavàha-ne iin barcu cahnú sàhà-ñá
càcu-ne, mii-né xì stná nèhivì vehe-ne.
Ducán nì quida-ne, te ñà-jaàn claru nì tùi
ñà-cónì quìdá víi dava ga nèhivì ñuhìví.
Doco mii-né, nì ndee vàha-ne nùù-yá ñà-nì
xinindisá-néyà.

8 Daaní, stná Abraham; nì xinindisá
stná-nèyà, te ñàyùcàndùá nì quee-ne
cuàhàn-nè na ní cana-yanè ñà-cùhùn
xìcà-né inga ñuu ndé icúmí-nê sàà-nè
cunduu-ne stoho nsidaa ñà-ìá yucán.
Ñàyùcàndùá, nì inini-ne ñà-ndùá nì ndacu
nuù-né, mate có-cùndáà ini-nè índù
cùhùn-nè. 9 (Dandu nì sàà-nè) ñuu ndé
nì cachi Dios xì-né mà. Yohó te yucán nì
ìa chii-né ñuu mà, nihnú ini-nè nduú-né
nècuàchì inga ñuu, doco siempre iin-ni
xiníndísâ víi-néyà. Cuisì vehe sìcoto nì
sanduu vehe-ne, te divi clase vehe yucán
nìsa xichuún stná (dèhe-ne) Isaac, xì
stná (dèheñani-né) Jacob. Cunaha-nsiá,
stná nècuàchì yucán, iin-ni nì sandiatu
stná-nè cuu xi-né ñà-ndùá nì cachi Dios
xì Abraham antes. 10 Vàchi nècuàchìmà, (na
ní quee-ne ñuu-nè), nandúcú-nê iin ñuu
sànì quidavàha-ya; vàchi nihnú ini-nè iá
iin ñuu nì chitnùní ini mii-yá coo, te fuerte
ndisa cimientu xan.

11 Daaní, stná (ñahàdìhí-nè) Sara, nì
xinindisá stná-nè mii-yá. Mate sáyâha
ga sahnú-né, doco nì nìhìtáhvì-né valor
ñà-coo iin méè xi-ne, vàchi antes sànì
cachi sahnú Dios xì-né, te ñàyùcàndùá nì
tùinuù iin dèhe-ne, vàchi xiníndísâ-né mà
nunca dandahví-yànè. 12 Ñàyùcàndùá, mate
sàsàhnú cuàha Abraham, doco nì ìa iin
dèhe-ne, te sàhà imindaa dèhe-nemà nì
sàà-nè nì sàcùnduu-ne yohòtéhè cuàhà gá
mil nèhivì; cuàhà sàstnùhù nèhivì nì nan-
duu-ne nahi cuàhà sìtnúù ansivi, ò ñusì
ndiquin yuhù mar, vàchi mà cùì nandi-
ahvia.

13 Cunaha-nsiá, nsidaa nècuàchì sànì
nacani xì-nsiá sàhà-xìmà, iin-ni nì
xinindisá víi-né mii-yá dècuèndè nì
xìhì-nè. Te mate cónì sáà-nè cuninùù-né
cuu ndisa ñà-ndùá nì cachi Dios xì-né,
doco iin-ni nì xinindisá-né, mate tàyóa,
te nì cudìì ini-nè sàhà-ñá, vàchi (nì cundaà
ini-nè) màdì ñuu ndisa-ne nduú ñuu-nè
ñuhìví yohó, ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì
nèhivì ñà-cuisì-ní yáha uun-ne ñuhìví
yohó. 14 Te nú ducán cachí nèhivì, dandu
náhà claru inga ñuu nduá nandúcú-nê, iin
ñuu ndé cunduu ñuu ndisa-ne. 15 Te nú
cuàhàn-nè nsinuu ini-nè ñuu-nè primeru
nì cùí, dandu vihini naxicocuîin-nè yucán.
16 Doco còó, cónì núhù-nè, vàchi nì
cuni-nè cundoo-ne iin ñuu chicá ndiaha,
divi ñuu mii-yá iá ansivi. Te sàhà-ñá
(nì xinindisá-né ducán), ñàyùcàndùá
có-ndùcáhán-yá cachí-yà ñà-ndùú-yá ana
cahvi-né, vàchi sànì quidayucun-yà iin ñuu
(ndiaha) ndé cundoo-ne (xì-yá).

17 Daaní, después, nì cachi Dios xì
Abraham ñà-nì cuáha-ne dèhe-ne Isaac
cunduu-tè iin promesa. Ducán nì
quida-ya sàhà-ñá cundaà ini-yà a cunini
vìì-néyà, á coó. Te (nì quida-ne cumplir),
nì xinindisá-né mii-yá, dispuestu nì
ìa-ne ñà-cunduu dèhe-ne promesa,
mate mindaa-té nùù-né, te mate antes
sànì cachi sahnú Dios xì-né 18 ñà-divi
nùù tèchii Isaac mà icúmí quee cuàhà
descendencia xi-ne. 19 Doco nì cundee
ini-nè ñà-vàtùni danátiácú-yàte nú ni
cuí-te. (Te ñà-nì càcu-tè) nì ndòo-tè vivu
nùù-né, ñàyùcàndùá vàtùni quida-nda
cuenta na ian ndisa, sànì natiacù-te.

20 Daaní, después (nì cundaà ndisa inì-xi)
ñà-xìníndísâ stná Isaac mà mii-yá, vàchi
cuàhà gá ñà-ndiaha î nì cachitnùhu-ne xì
(ùì dèhe-ne) Jacob xì Esaú sàhà nansa icúmí
cuu xi-né quìvì nùù-xí. 21 Daaní, Jacob mà,
nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá),
vàchi na sá-ìtúú cuàhàn-nè cui-nè, dandu
nì càhàn-nè xì iin iin dèhe José, nì cachit-
nùhu-ne xì dèheñani-né mà ñà-ìcúmí-tê
nìhì-té cuàhà ñà-vàha ndiaha nùù Dios.
Ducán nì cachi-nè, naquímánì-né Dios, te
itúú-né nùù bastón xi-ne. 22 Daaní, José mà,
nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá),
vàchi na sá-ìtúú cuàhàn-nè cui stná-nè, nì
cachi-nè ñà-seguru icúmí caquee libre nsi-
daa nècuàchì raza-nè Israel nùù ñuu Egipto.
Te nì nacoo stná-nè órden nansa quida
nèhivì xì iquìcúñú-nè nú sànì xìhì-nè.

23 Daaní, stná yuadíhí Moisés, nì xinindisá
stná-nè mii-yá na ní tùinuù dèhe-ne mà.
Te nì caxini-nè cuahani iá-vè, ñàyùcàndùá
mate sànì dàndàcú rey cui-vè, doco cónì
yúhî-nè; ùnì yòò nì ìa dèhé-vè nì quida-ne.

24 Daaní, stná Moisés mà, nì xinindisá
stná-nè mii-yá, te sàhámà na sánì

sahnu-ne, cónì cùní-nè cachi gà nèhivì
ñà-dihi-né nduú dèheyoco rey. 25 Còó, chicá
nì cudìì ini-nè cùhùn-nè cutnahá-né xì
nèhivì xí Dios, mate cuáhà gá nì ndòhó-né,
te màdìá ndòo-ne (ndé iá-nè), te quida-ne
ñà-vico sìquini iá ñuhìví yohó, vàchi cuisì
sacù-ni tiempu coo ñà-vico ma. 26 Chicá
nsiha ichì Cristu ni cúnchícùn-nè nihnú
ini-nè, mate ni cáhîchì ini nèhivì-né; te cónì
xího stná-nè ñà-cuìcà ñuu Egipto yucán,
vàchi iin-ni nihnú ini-nè ñà-cuisì nùù Dios
icúmí-nê nìhìtáhvì-né cuàhà ñà-ndiaha î.
27 Daaní, na ní quee-ne ñuu Egipto
mà cuàhàn-nè, divi sàhà-ñá xiníndísâ-né
mii-yá nì sandua. Ni cónì yúhî-nè ñà-nì
xìdà guá ini rey dandacú yucán, vàchi iin-ni
nchícùn vìì-néyà na ian xinínùù-néyà,
mate có-tùí-yá indéhe-nda. 28 Daaní,
ñà-sànì xinindisá-né mii-yá nduú stná na
ní quida-ne vicò pascua primeru, mii-né
xì nèhivì raza-nè, te nì dàcáa-ne nìì (lelù
ìcà yehè-né) sàhá màsà cúí dèhe sahnú-né
quida ángel yàha yucán. 29 Daaní, na ní
yàha-ne Mar Cuahá, te nì nduhìchí cahà
mar mà nahi ñuhù íchî, divi sàhà-ñá nì
xinindisá-né Dios nì sanduu stná` mà. Doco
tè-ñuu Egipto, na ní cuni stná-te yàha-tè
yucán, dandu nì càhà nsihi-tè.
30 Daaní, sàhà-ñá nì xinindisá stná nèhivì
raza-ndà mii-yá, ñàyùcàndùá nì nacunun-
duu-nè ñuu Jericó ùsà quìvì, te nì caà
nama ndiadí nùù ñuu mà. 31 Daaní,
stná nècuàchì ñahà nani Rahab, mate
cuàhà tiàa nì xìcanuu xi-né (antes), doco
nì sàà-nè nì xinindisá stná-nè mii-yá,
vàchi na ní techuún Moisés iin ùì tiàa
ñà-nacunì-te nansa iá ñuu nècuàchìmà,
dandu nì chindee-néte. Ñàyùcàndùá, cónì
xíhì-nè nahi nèhivì dava ga có-xìníndísâ.
32 Pues vichi có-xìñùhù cachi guè (sàhà
nèhivì sànaha ma), ni mà sáà stnáì nacani
nsihi xì-nsiá sàhà nsidaa-né, divi sàhà
Gedeón, xì sàhà Barac, xì Sansón, xì Jefté,
xì David, xì Samuel, xì sàhà stná dava
ga nècuàchì nìsa cahàn cuenta xi Dios.
33 Cunaha-nsiá, divi sàhà-ñá nì xinindisá
nsidaa nècuàchìmà mii-yá, (ñàyùcàndùá nì
quida-ne cuàhà obra ndiaha). Dava-ne nì
cundee-né nùù nsidaa nèhivì ndoó inga
ñuu. Dandu nì cusahnú víi-né, te nì
nìhì-né ñà-vàha nì cachi sahnú Dios xì-né.
Te dava-ne nì càcu-ne nùù nsicaha, cónì
sàxí-siné. 34 Te dava stná-nè, nì cundee-né
nùù ñuhu xíxìn, cónì quìdá dañúà xì-né.
Te dava-ne nì càcu-ne nùù nèhivì cuàhàn
cahnì xì-né xì espada nì cùí. Stná nècuàchì
còò fuerza xi, nì xinindisá stná-nè mii-yá,
te nì ndufuerté-nè, vàtùni nì nacuàhandee
ini-nè, te na ní caquixi soldadu inga ñuu,
vàtùni nì chindee-né mii-né, te nì taxi-né
nsidaa tèmà. 35 Stná nècuàchì ñahà, nì
xinindisá stná-nèyà, te ñàyùcàndùá nì
nìhìtáhvì dava-ne nì natiacu iin nèhivì
vehe-ne. Doco dava stná nècuàchìma, nì
dàndòhó nèhivì-né, te nì xìhì-nè; vihini
dacácu-tèné nì cùí (nú ni nácóó-né ichì-yá);
doco còó, cónì quìdá-né ducán, vàchi
cuní-nè nìhìtáhvì-né iin ñà-vàha chicá ndi-
aha, divi ñà-natiacu-nè. 36 Daaní, dava stná
nècuàchì sànaha ma, cuàhà gá nì sàcùndiaa
nèhivì-né, te nì ñàhnì cuìí stná-nè. Te dava
stná-nè, nì sàcùnuhni stná-nè cadena, te nì
sàcùndiadi-nè. 37 Te dava stná-nè, nì sahnì
nèhivì-né xì yùù, ò machete. Te dava-ne,
serruchu nì quedava-ne. Cuàhà gá nì can-
doho-ne nì quida nèhivì. Ñàyùcàndùá,
yohó te yucán nì xìcanuu ndahví-nè, nìsa
idàhvi-ne xì cuisì iìn rìì ò sìmbee, vàchi
ndahví dahuun-ne, cuàhà tnùndoho nì
xini-nè; quini nì dàndòhó nèhivì-né. 38 Nì
xìcanuu ndahví-nè yucù dàná, ò inga xaan
ndé còò nèhivì, te yucán nì caquidì-nè ini
cueva, ò ini iin chìcòhò cahnú. Ducán nì
cuu xi-né mate chicá ndiaá-nè nùù nsidaa
gá nèhivì ñuhìví. 39 Doco nsidaa nècuàchì
sànaha ma, mate ní nìhì-né nì ndee vàha-ne
nùù Dios ñà-nì xinindisá-néyà, doco cónì
níhìtáhvì-né ñà-ndiaha î nì cachi-yà (xì
xìì-ndà) antes. 40 Còó, vàchi sàhà-ñá ni-
hnú stná ini-yà ndohó, ñàyùcàndùá nì chit-
nùní ini-yà ñà-dècuèndè quìvì vichi coo
iin ñà-chicá ndiaha nìhìtáhvì-ndà, dandu
iin-ni nacuatnaha-nda xi nècuàchì yucán
cundiatú anima nsidaa-nda.

12

Cuisì Jesús ni cúndéhe-nda nùù-xí

1 Vichi cuàhà sàstnùhù nèhivì (sànaha)
sànì nacani xi-nda ñà-ndiaha guá iá
(nú xiníndísá-ndá mii-yá). Ñàyùcàndùá,
xiñuhu nacoo dahuun-nda nsidaa iñàha
sadí xì nùù-ndà. Ni nácóó-ndá nsidanicuú
cuàchi quida-nda, vàchi ñà-yùcán nduá
dacá xi dìnì-ndà. Iin-ni ni cúnchícùn
vìì-ndà mii-yá inii vida xi-nda; nacua
quidá nècuàchì dadavá stnahá xinú carrera,
ducán xiñuhu nacuàhandee ini-ndà. 2 Iin-ni
ni cúndéhe-nda nùù Jesús, vàchi sàhà
mii-yá nì quesaha-nda xiníndísá-ndá
ichì-yá, te divi-ya icúmí chindee stná

xì-ndà ndè cachi xìnu vida xi-nda. Te mate nchìca cruz nì ndoho-ya, doco cónì ndúlócô-yà na ní cahíchì ini nèhivì-yá ñà-nì xìhì-yà ducán, vàchi ináhá-yâ, después icúmí-yâ sàà-yà coo-ya contentu. Daaní, (mànuhù-yá gloria), te yucán nì sàcòo-ya ladu cuahá Yua-nda Dios.

3 Pues vichi xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa
nì cuu xi-yá, cuàhà gá nì quida quini nèhivì
cuáchi xi-yá, doco nì quidandee ini-yà.
Ñàyùcàndùá, nsinuu inì-nsia ñà-jaàn, còtó
cucahan-nsiá mà cúndéé gâ inì-nsia, te
cuhuun inì-nsia. 4 Vàchi ñà-ndáà nduá,
cuàhà lucha fuerte sànì quida-nsia ñà-màsà
cúndéé nèhivì cuáchi ma nùù-nsiá, doco
ni-iin-nsia tàñáha ga cahnì-né. 5 Doco
nacua indéhí sànì nandòdó-nsiá nansa
cachí Dios nùù tutu ì ndé cáhàn-yà xì-ndà
na iin yua-nda. Pues dohó cachí-yà:

Hijos míos, màsà cúñáñá-nsiâ nú náni-nsia
nùù yùhù ana nduú Stoho-nsià
Señor; còó, ni màsà cúhúún stná
inì-nsia nú sànì sàhi-nsià iin
conseju tii. 6 Vàchi Stoho-nsià
nduí, te cuú inì sàhà nsidaa-nsiá,
ñàyùcàndùá fuerza nàni-nsia,
vàchi nsidaa ana sànì nacàxin
ñà-cunduu-ne dèhi, icúmí-nê ñàhnì
stná-nè, cachí Dios.

7 Ñàyùcàndùá, xiñuhu quidandee ini-ndà
na náni-nda nùù-yá, vàchi sàhà-ñá nduú
ndisa-nda dèhe-ya nduájàn. Sà-ìnáhá-ndá,
na cuati-nda, nsidanicuu-nda nì nìhì-ndà
conseju nùù yua-nda. 8 Doco quìvì vichi,
nú còò ni-iin conseju níhì-ndà nùù
mii-yá, dandu cuní cachàmà ñà-có-ndùú
ndisa-nda dèhe-ya, vàchi nsidaa ana
nduú dèhe ndisa-ya, ducán quidá-yá
xì-né. 9 Vàchi yua-nda ñuhìví yohó, nìsa
danáni stná-nèndó, te nìsa cahvi-ndané.
¿Amádi chicá ndiá ìcà-ndà cundoo stná-ndà
sujetu nùù Yua-nda iá ansivi, te ducán
nìhì-ndà cutiacu ndiaha-nda? 10 Vàchi
sacu tiempu nì ndòo-nda nùù yua-nda
ndoó ñuhìví yohó, te nacua cudî ini-nè,
ducán nìsa danáni-nèndó. Doco mii-yá,
cuisì sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi-nda nduá
danáni-yàndó, te ducán cunduu ndisa-nda
nèhivì ì nahi mii-yá. 11 Pues ñà-ndáà
nduá, có-cùdî ini-ndà na hora níhì-ndà
conseju; tnùndoho nduá cahan-nda; doco
nú sànì yàha, te sànì sàà-ndà nì cundaà
vàha ini-ndà, dandu chicá ndiaha coo vida
xi-nda, vàchi chicá viì sànì sàà-ndà nacani
ini-ndà.

Cuàhà gá peligru ndácàn nú cahíchì ini-ndà palabra cachí Yua-nda Dios

12 Ñàyùcàndùá, màsà cúndóó-nsiá
cuhúún gá inì-nsia na ian nì còyo
ndahàsáhà-nsiá; còó. Iin-ni ni
nácuàhandee ini-nsià cuníà, 13 micuísi ichì
váha-ya nanducu-nsiá sàhà-ñá màsà túcù
iin nècuàchì tàcútùha viì cacanuu nacua
ndiá ìcà-né. Te nú sà-ìá iin ana tàcúndáà
vàha inì-xi ducán, dandu nanducu-nsiá
nansa ndufuerté anima-nè.

14 Ni cúndóó mánì-nsiá xì nsidaa
ñanìtnaha-nsia, te ni cuáhandee stná
inì-nsia cunihnu ì inì-nsia nicanicuahàn,
vàchi nú có-nìhnú î ini-ndà, mà nunca
sàà-ndà cuni-ndà nùù Stoho-ndà Señor.
15 Te cuidadu ni cúndóó stná-nsià còtó
nandòdó-nsiá gracia xi-ya, te sàà-nsià
nanduu-nsia nèhivì malu ndedúmá inì-xi,
vàchi nacua quidá iin yohò yùcù dàná,
ducán cui quida stná nècuàchì malu, mate
imindaa-né, doco vihini cunduu-ne dañu
xi cuàhà gá nèhivì. 16 Ñàyùcàndùá, cuidadu
cundoo-nsia, còtó coo iin-nsia cùtòó xì
ñahà, te ò iin ana có-ndùlócô-xì ichì
î-yá na ian nì quida Esaú sànaha. Dèhe
sahnú nì sanduu-ne, ñàyùcàndùá, icúmí-nê
ndutahvì-né cuàhà ñà-ndiaha ni cuí, doco
nì dama-ne derechu mà sàhà cuisì iyuhu
ñà-ndùá nì xixi-ne. 17 Te ináhá-nsiâ nansa
nì cuu xi-né después, cónì níhì-né ndutahvì
gá-nè ñà-ndiaha ma nùù yua-né, mate yáha
ga nì cuni-nè nìhì-néà. Nì sacundahví-nè
(nùù nècuàchìmà), te nì sacu fuerte-nè,
doco mànìcùí gá, vàchi cónì níhì-né nansa
nadama-ne ñà-ndùá sànì quida-ne mà.

Tucu iá ñà-ndùá nì xini nèhivì sànaha na ní sàha Dios-nè ley primeru

18 Vàchi ndohó, cónì tnátuu-nda nùù iin
yucù (ñuhìví yohó nacua nì quida nècuàchì
Israel sànaha), vàchi yucù (Sinaí yucán),
xíxàn, te iín tnúú ndúchí, có-tùínúù, te
caná fuerte tàchì. 19 Te nì sivi stná cor-
neta; dandu nì tiacu cáhàn fuerte mii-yá.
Doco nèhivì mà, nì sacundahví-nè nùù-yá
ñà-màsà cáhàn gà-yà xì-né ducán. 20 Vàchi
mànì cúndéé gâ ini-nè quida-ne cumplir
palabra nì cachi-yà. Te dohó nì cachi
stná-yà: “Màsà náná-nsiá ìcà yucù jaàn,
te ni quisì xí-nsiá, vàchi nú ducán, dandu
icúmí-nsiâ cahnì-nsiási xi yúù, ò xì lanza”.
21 Cunaha-nsiá, yáha ga nì cayùhí cuaá

nèhivì mà na ní indehè-né nansa nì cuu.
Dècuèndè stná Moisés nì cachi-nè: "Ndé
quìdí cuísí ñà-yúhî güè".
22 Doco ndohó, còó, vàchi ichì yucù nani
Sión sànì quihin-nda vichi, vàchi yucù
yucán nduú ñuu mii-yá iá nicanicuahàn. Te
Jerusalén Nsiaha Iá Ansivi, ducán nani stná
ñuu mà. Te sànì sàà stná-ndà ndé ndoó tàcá
cuàhà mil ángel xi-ya, 23 ndeníhí vàha-neyà.
Te sànì nacuatnahá stná-ndà xì nsidaa gá
nèhivì xínduu dèhe-ya, divi nsidaa ana
itándiaa quìvì-xí ndè gloria xi-ya. Te sànì
dàtnátuu stná-ndà anima-ndà nùù mii-yá
ana icúmí nsidandaà sàhà nsidaa nèhivì,
divi nduú Dios; te vichi iin-ni sàndùú
stná-ndà xì nèhivì nì ndee vàha nùù-yá
sànaha, doco vichi sànì nìhì stná-nè nì cun-
diatú ndiaha stná anima-nè. 24 Vàchi nùù
Jesús sànì tnàtuu anima nsidaa-nda, vàchi
divi mii-yá nduú ana cáhàn nihni sàhà-ndà,
te nì saquin stná-yà iin tratu saa xi-nda,
divi nduú ñà-nì xìtià nìì-yá (sàhà-ndà); te
cunaha-nsiá, chicá ndiaha quidá nìì-yá mà
nùù nìì Abel sànaha.
25 Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúndóó-nsiá
ñà-màsà nácuáa-nsiá mii-yá ana cáhàn
xì-ndà vichi. Vàchi nú cónì cácu nèhivì
sànaha na ní cahíchì ini-nèyà na ní
càhàn-yà xì-né ñuhìví yohó, dandu chicá
mà cácu ndohó nú cahíchì ini-ndà palabra
cachí-yà xì-ndà dècuèndè ansivi. 26 Na
ní càhàn-yà antes, fuerte nì tnàa ñuhìví;
doco vichi sànì cachitnùhu-ya xì-ndà inga
palabra yohó, cachí-ya: "Inga xichi icúmî
datnái ñuhìví. Doco màdì cuisì ñuhìví
yohó icúmí tnàa; còó, dècuèndè stná
ansivi icúmí tnàa". 27 Te na ní cachi-yà
palabra mà ñà-inga xichi icúmí tnàa,
pues cuní cachàmà ñà-ìcúmí cuxio nsihi
nsidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ya ñuhìví
yohó. Doco nsidaa ñà-cuàhàn cunaha
nicanicuahàn, icúmíâ ndòa. 28 Vàchi
ñuhìví ìì ndé icúmí-ndá cundoo-nda,
mà nunca ndutá. Ñàyùcàndùá, iin-ni
xiñuhu naquimanì-ndàyá sàhámà sàhà-ñá
vàtùni cunucuachi víi-nda nùù-yá nacua
cuní-yà quida-nda, te cahvi víi-ndayá;
màsà nácuìdiqui uun-nda ichì-yá, 29 vàchi
nahi ñuhu níhi nduú-yá, te mà úhì cahmi
nsihi-ya (ana cahíchì ini).

13

Nansa quida-nda, te cudiì ini Dios sàhà-ndà

1 Iin-ni ni cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà
na ian iin-ni ñaní xínduu-nda. 2 Màsà
nándodó-nda coo manì ini-ndà xì nèhivì
cóyo vehe-nda, vàchi dava nèhivì, ndè stná
ángel xi Dios nì dàyáha-ne vehe-ne, te
cónì cúndáà ini-nè. 3 Te xiñuhu nsinuu
stná ini-ndà compañeru-ndà xíndiadi ve-
hecàa; te ducán quida-nda cuenta na
ian cutnáhâ stná-ndà xì-né ndiadí-ndà.
Te nú quidá quini nèhivì xì dava ga
compañeru-ndà, dandu cundehè ndahví
stná-ndà nècuàchìmà, vàchi na nèhivì
nduú stná-ndà, te vihini cuu stná xì-ndà
ducán iin quìvì.
4 Daaní, xiñuhu quida tnùñuhu stná-ndà
xì nècuàchì vehe-nda. Màsà quídá-ndá
ni-iin falta xì inga nèhivì. Vàchi iin castigu
fuerte cuàha Dios ana nchícùn xì ñahà, te
ò ana cáhàn xì nècuàchì có-ndùú nècuàchì
vehe-xi.
5 Màsà xího-nda cucumi-nda ñà-cuìcà
ñuhìví yohó. Nacua sà-ìcúmí-ndá, xì
ñà-jaàn-ní ni cúndóó-ndá contentu, vàchi
sànì cachi-yà: "Yùhù, mà nunca nandòdí
mii-nsiá. Mà nunca nacoo nihni mii-nsiá".
6 Ñàyùcàndùá, vàtùni càhàn ndee-nda,
cachí-ndà:
Divi Stoho-ndà Señor nduú ana chindéé
xî. Mà yúhî`, vàchi còò ni-iñàha cui
quida nèhivì xì´.
7 Daaní, xiñuhu nsinuu stná inì-nsia
nècuàchì nìsa idònùù nùù-nsiá antes, divi
nècuàchì nìsa dacuaha-xi-nsiá palabra ìì
xí Dios. Xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa
nìsa quida viì-né vida xi-ne, te iin-ni ni
cúníndísâ stná-nsià nahi mii-né.
8 Cunaha-nsiá, iin-ni iá Jesucristu,
dècuèndè sànaha xi vichi, te nicanicuahàn.
9 Màsà cuáha-nsia chiyuhù nèhivì-nsiá
ñà-cunchicùn-nsià inga ichì có-ìnáhá-nsiâ,
vàchi cuàhà ichì tùcù iá chináhá-nè; cuàhà
gá ichì tàcùní-ndà iá. Doco ndohó, chicá
vàha cuisì gracia xi mii-yá ni cúníhnú
ini-ndà, te ndufuerté anima-ndà, màdìá
cunchicùn-ndà iin ley cachí sàhà cuisì índù
comida cui cuxi-nda, vàchi nèhivì nacání
guâ inì-xi sàhámà, còò ni-iin ñà-vàha xi
anima-nè tavá-né.
10 Dùtù xinúcuáchí veheñùhu (xi
raza-ndà, itiácú-nè ñà-ndùú promesa xi
nèhivì). Doco ndohó, iá stná promesa
xi-nda, (divi nduú Jesús); doco nècuàchì ve-
heñùhu ma, còò derechu xi-ne nìhìtáhvì-né
ni-iñàha nùù mii-yá. 11 Vàchi quisì nduú
promesa sáha-ne veheñùhu ma, xítià nìì-sí,
dandu nihí dùtù-ñà sáhàn ndé nduú lugar

chicá ìì, te quidá-néàmà presentar sàhà
cuàchi nèhivì. Doco iquìcúñú quisì mà,
còó; ndè fuera ñuu icúmíâ coca. 12 Pues
divi ducán nì cuu stná xì Jesús sàhà-ñá
nìhì nèhivì ndoo ndisa cuàchi-ne sàhà
nìì-yá. Vàchi fuera ñuu nì ndoho stná-yà.
13 Ñàyùcàndùá ndohó, iin-ni ni cúnchícùn
stná-ndàyá, mate icúmí-ndá nacoo-nda
ñuu-ndà, te cahíchì ini nèhivì-ndó
nacua nì quida-ne xì mii-yá. 14 Vàchi
ni-iin ñuu iá ñuhìví yohó, mà cúndúá
ñuu-ndà nicanicuahàn. Còó, iin ñuu
quesaa quìvì vàxi xi-nda nduá ndiatu-nda.
15 Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn ndiá ìcà-ndà
ndenihi vàha-nda Dios sàhà ñà-ndùá
nì quida Jesús. Vàchi na iin ofrenda
xi-nda nùù-yá nduájàn na ndácùcahan-nda
quìvì-yá, te naquímánì-ndàyá.

16 Daaní, màsà nándodó stná-ndà
quida-nda obra xì ñanìtnaha-nda, te
chindee stnaha-nda, vàchi ñà-jaàn ndisa
nduú promesa cudîì ini-yà sàhà-xí.

17 Nsidaa ñà-ndùá cachí nècuàchì idónuu
nùù-nsiá, cunini-nsia, te cundoo-nsia su-
jetu nùù-né; vàchi inúù-né nùù-nsiá sàhà
ñà-cunduu ñà-vàha xi anima-nsià; te icúmí
stná-nè nacuàha-ne cuenta nùù Dios sàhà
nsidaájàn. Ñàyùcàndùá, cunini-nsianè
sàhà-ñá cudìì ini-nè quida-ne chuun ma,
te màdìá dacúhúún ini-nsiànè; vàchi nú ni
cúhúún ini-nè quida-nsia, mà cúí cundu-
amà iin ñà-vàha xi-nsia.

18 Càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhà-nsí,
vàchi ináhá-nsî còò ni-iin cuàchi dan-
doho-xi-nsí, te iin-ni cuní-nsì quida
vìì-nsí nsidanicuú tiempu. 19 Ñàyùcàndùá,
sacúndáhvî̀ nùù-nsiá ñà-nì cácàn tàhvì
cuáhà-nsiá sàhí sàhà-ñá chicá yàchì cui
nasaì ndé ndoó-nsiá.

20 Ndiaha gá ndoo-nda ñuhìví quidá
Yua-nda Dios, vàchi sàhà-ñá nì xìtià
nìì Stoho-ndà Jesucristu, ñàyùcàndùá
nì saquin Yuandiaha-yá iin tratu saa xi
nèhivì, te nduámà iin palabra mà nunca
nsihi, vàchi mate ní xìhì Jesucristu, nì
natiacu-yà nì quida Yuamánì-yá, te nì
sàà-yà nì sàcùnduu-ya Pastor ndiaha
xi-nda. 21 Te vichi cahnú gà Dios ni
sáà-nsià nìhìtáhvì-nsiá nsidanicuú ñà-vàha
xi-ya sàhà-ñá cui quida-nsia cumplir
ñà-ndùá cuní-yà quida-nda; vàchi nú ni
nácuàhandee ini-yàndó (xì poder ndiaha)
xí Jesucristu, dandu vàtùni quida ndisa-nda
ñà-ndùá cudîì ini-yà sàhà-xí. ¡Ansivéhé
cahnú-yá nicanicuahàn! Amén.

22 Yùhù sacúndáhvî̀ nùù-nsiá, ñánì, màsà
cúdúchí inì-nsia sàhà conseju tii sànì tiai
nùù-nsiá yohó, vàchi iin ùì-ni palabra nduá.

23 Cunaha-nsiá, sànì quee ñani-ndà Timo-
teo vehecàa. Te nú ni quésáá yàchì-nè ndé
ié̀ yohó, dandu cutnahá-nsí sàà-nsì ndé
ndoó-nsiá.

24 Cásàhúì xì nsidaa ana idónuu nùù-nsiá,
cachi-nsià xì-né. Te cásàhú stnáì xì nsi-
daa gá nèhivì xí Dios. Daaní, nècuàchì
ladu Italia cutnáhá-xî yohó, cásàhú stná-nè
xì-nsiá.

25 Te nsidaa-nsiá, ni cúcúmí cuáhà-nsiá
gracia xi-ya. Sà-ìá.

Tutu Nì Tiaa Santiago nùù Nèhivì xí Dios

1 Yùhù nduí Santiago, iin ana xinúcuáchí
nùù Yua-nda Dios xì nùù Stoho-ndà Je-
sucristu, (te tiaí tutu yohó) nùù nsidaa
mii-nsiá nècuàchì nduú descendencia xi
nsì-úxìn ùì dèhe yohòtéhè-ndà Israel, doco
vichi inicutu ñuhìví sànì xìtià-nsià. Yùhù
cásàhúì xì nsidaa-nsiá.
2 Ñánì, xiñuhu cudìì ini-ndà na yáha-nda
nsidanuu clase tnùndoho. 3 Vàchi iin
tnùndoho, prueba nduá a ndisa xiníndísâ
víi-ndayá, á coó. Te cunaha-nsiá, divi
sàhà tnùndoho ma vàtùni cutùha stná-ndà
quidandee ini-ndà. 4 Ñàyùcàndùá, iin-ni
ni quidándéé ini-ndà ducán dècuèndè
nìhì-ndà vàtùni cundee ini-ndà sàhà ndéni
iñàha nì cui, dandu cunduu ndisa-nda
nèhivì ìì inì-xi nacua cuní-yà cunduu-nda,
te mà quídámánì gá ni-iin ñà-vàha nùù
anima-ndà.

Nansa nìhì-ndà cunchichí ndisa-nda quida Dios

5 Cunaha-nsiá, nú có-cùndáà ini-ndà
nansa quida-nda, dandu ni cácàn tàhvì-ndà
nùù Dios, te ducán cundaà vàha ini-ndà
sàhámà, vàchi mii-yá, sáhatahvì-yándô
ñà-ndùá xiñuhu, mà dìhndiá-yà, te mà
cánàhá-yà xì-ndà. 6 Doco ni cúníndísâ
vàha-nda, te màsà nácání ini-ndà a jáán,
ò á coó, vàchi nú ducán, dandu cunduamà
na ian quidá tècuìí mar, yohó te yucán
ndiachi-té quidá tàchì. 7 Te nú divi
ducán quidá stná ndohó, dandu màsà
cúníhnú ini-ndà nìhìtáhvì-ndà ni-iñàha
nùù Stoho-ndà Señor. 8 Vàchi nèhivì
mà-íín-ní nihnú inì-xi, mà nunca sàà-nè
cutùha-ne quida viì-né nacua ndiá ìcà-né.
9 Ñánì, nú nècuàchì ndahví nduu-nda,
dandu xiñuhu cudìì ini-ndà, vàchi
cunaha-nsiá, nùù mii-yá sànì nana
ducún-ndà. 10 Doco nú nèhivì cuìcà
nduu-nda, te sàà-ndà yàha ndahví-ndà,
dandu vàtùni cudìì stná ini-ndà sàhájàn,
vàchi nècuàchì cuìcà, mà úhì ndañuhu
yàchì-nè na ian cuú xi ita caná yùcù iá
campu. 11 Vàchi nú sànì xìnu fuerte orá, te
nì cuhihni, dandu íchì yùcù mà, te ndáhvà
ita-ñà, mà vícó gâ iá-yà. Pues ducán iá stná
xì iin nècuàchì cuìcà, icúmí-nê ndañuhu
yáchì stná-nè mahì chuun xi-ne.

Nansa xiñuhu quida-nda na yáha-nda tnùndoho

12 Nansicáhán-ndá nú ni quidándéé
ini-ndà na yáha-nda tnùndoho, vàchi nú
ducán, dandu icúmí-ndá ndee vàha-nda
nùù Dios, te nìhì stná-ndà iin ñà-vàha
ndiaha xi-nda nùù-yá, divi ñà-cutiacu-ndà
nicanicuahàn, vàchi ñà-jaàn nduá sànì
quida-ya comprometer xì nsidaa nèhivì cuú
inì-xi sàhà-yá.
13 Doco nú xího iin nèhivì quida-ne
iin ñà-có-ndiàá, dandu màsà cáchí-nè
Dios daxího xi-né. Còó, vàchi Dios, mà
cúí xihò-yá quida-ya ñà-có-ndiàá, ni
có-dàxího stná-yà ni-iin nèhivì quida-ne
ducán. 14 Cunaha-nsiá, cuisì-ní ini anima
mii-nda xího quini-nda ducán, te ñà-jaàn
nduá dítâ xì-ndà ñà-cùní-ndà quida
quini-nda. 15 Daaní, nú ducán xího-nda
quida-nda, dandu después sàà stná-ndà
quida ndisa-nda iin cuàchi ma. Doco ¿índù
fin cucumi cuàchi ma? Cuisì ñà-cahnì
dahuàn-ndó. 16 Ñàyùcàndùá, (cachí
xì-nsiá), ñani mànì, màsà nunca cuàha-nda
datúcù ni-iin nèhivì-ndó.
17 (Cunaha-nsiá), nùù Yua-nda Dios iá an-
sivi quixí nsidaa ñà-vàha nùù-ndà, vàchi
nsidaa ñà-ndiaha níhìtáhvì-ndà, divi nùù
mii-yá quixá. Te chicá datnúù-yà (sàxìnít-
nùní-ndà) nùù nsidaa ñà-tnúù iá ansivi.
Doco mii-yá ni-iyuhu có-dâma-ya (nahi
orá), vàchi orá, xicá-yá, te iá còndàhvì-yá,
doco Dios, còó, mà dáma-ya. 18 Te nì
chitnùní stná ini-yà ñà-cunini-nda palabra
ndàcuisì xí-yá sàhà-ñá ducán sàà-ndà cun-
duu-nda dèhe ndisa-ya; dandu nùù nsi-
danicuú ñà-ndùá nì quidavàha-ya, ndohó
cunduu-nda ana chicá cudîì ini-yà sàhà-xí
na iin primicia ndiaha.
19 Ñàyùcàndùá, siempre xiñuhu cundoo
tùha-nda cunini vàha-nda sàhà iñàha,
te màdìá càhàn yàchì-ndà, te menos
màsà cuídà yàchì ini-ndà, ñani mànì.
20 Vàchi nú ni cuídà ini-ndà sàhà iñàha,
mà chíndéâmàndó quida viì-ndà nacua
cuní Yua-nda Dios. 21 Ñàyùcàndùá, ni
nácóó dahuun-nda nsidaa ñà-ìá quini,
xì nsidaa stná ñà-có-ndiàá iá guâ ñuhìví
yohó, te ni màsà ndúcuéhê stnâ-ndà; còó.
Iin-ni ni cúníní-ndá palabra ndiaha xí-yá
nì chiñuhu-ya ini anima-ndà, vàchi sàhà
palabra ìì mà vàtùni càcu-nda.
22 Doco màdí cunini uun-nda palabra
mà. Xiñuhu ñà-quida ndisa stná-ndàñá

cumplir, vàchi nú coó, dandu cuisì-ní
ñà-dàndàhví-ndà mii-nda nduá. [23] (Uun-ni
queá) nú iníní-ndá palabra ìì mà, te
có-quìdà-ndà ñà-ndùá cachá`, vàchi ducán
queámà na ian indéhe-nda nùù-ndà nùù
iin yùtàtá, [24] te xiní-ndà nansa iá-ndà,
doco nú sànì quee-nda cuàhàn-ndà,
dandu nándòdó-nda nansa iá nùù-ndà.
[25] Doco nú iníní víi-nda ñà-ndùá cachí
ley ndiaha xí-yá, te có-nândodó-ndañá,
iin-ni nchícùn-ndàñá, dandísá, icúmí-ndá
nìhìtáhvì-ndà gracia ñà-chindee xi-nda. Te
divi ley mà nduá tavá xi-nda libre (nùù
cuàchi-nda).

Nansa xiñuhu quida-nda nú cahvi ndisa-nda mii-yá nacua ndiá ìcà-ndà

[26] Dava nèhivì, tuxí íní-nè nchícùn
viì-né religión xi-ne, doco tùha stná-nè
canàhá ndevàha-ne. Cunaha-nsiá, uun-ni
queámà sàhà religión xi-ne, cuisì dandahví
uun-ne mii-né. [27] Vàchi nú cuní-ndà
cunucuachi ndisa-nda nùù Dios, dandu
xiñuhu chindee-nda penchì ndahví, xì
nècuàchì cuaán ndahví, te cundiaa-ndà
mii-nda sàhà-ñá màsà dásîvì-ndà mii-nda
xi chuun sìquini iá ñuhìví yohó, dandu
ñà-jaàn ndisa cunduu iin religión vàha nùù
Yua-nda Dios.

2

Màsà cáhîchì ini-ndà ñanìtnaha-nda

[1] Ñánì, màsà cáhîchì ini-ndà ni-iin
nèhivì, vàchi nèhivì xiníndísá-xí Stoho-ndà
Jesucristu nduu-nda, te ndiaha gá mii-yá.
[2] Ni cachí-ndà nì sàà iin nèhivì ndixí vico
lugar ndé natácá-ndà cahvi-nda mii-yá,
te ñuhú stná iin anillu oro dìnìndàhá-nè.
Daaní, ni cachí-ndà nì sàà stná iin nècuàchì
ndahví yucán, te ndahví gà ndixí-né.
[3-4] Doco nú màdì iin-ni quidáñúhú-ndá
ndúì nècuàchìmà, mà váha. Màsà
quídáñúhú-ndá (cuisì) nècuàchì ndixí víi,
te cachi-ndà xì-né: "Yohó coo-ní iin lugar
viì", te nècuàchì ndahví mà, còó, cutu
cachí-ndà xì-né: "Jaàn cuiin-ní", te ò:
"Yohó coo-ní ñuhù", vàchi ñà-jaàn nduá
sànì cahíchì ini-ndà nècuàchìmà.
[5] Cunini vàha-nsia palabra yohó, ñani
mànì. Mate iyuhu icúmí nècuàchì ndahví
ñuhìví yohó, doco ¿amádi mii-né nduú ana
(chicá) sànì nacàxin Dios ñà-nìhìtáhvì-né
cunindisá-né mii-yá, te divi fe xi-ne
nduú ñà-cuìcà-né? Daaní, después sàà
stná-nè cundoo-ne ñuhìví ìì xí-yá, vàchi
ducán sànì quida-ya comprometer xì
nsidaa ana cuú inì-xi sàhà-yá. [6] Doco
mii-nsiá, (ndahví-nsià), vàchi cahíchì
inì-nsia nècuàchì ndahví. ¿Amádi nècuàchì
cuìcà nduú nècuàchì sahníndáhví xì-nsiá,
te sanícuàchi stná-nè sàhà-nsiá? [7] ¿Amádi
divi stná-nè cáhàn quini guá dìquì quìvì
ndiaha-yá, divi quìvì nì ndacùcahan-nda
(na hora nì quìhvi-nda ichì-yá)?

[8] Pues nú cuní-ndà quida viì-ndà, dandu
xiñuhu quida ndisa-nda cumplir nacua
cachí ley ìì nì sàha mii-yá ana cusáhnû
nùù-ndà. Dohó cachí tutu nduú ley
mà: "Nacua cuú inì-ní sàhà mii-ní, ducán
xiñuhu cuu stná inì-ní sàhà ñanìtnaha-ní",
cachá`. [9] Doco nú chicá quidáñúhú-ndá
iin nèhivì nùù inga-nè, dandu cuàchi
nduá, iá ndisa falta xi-nda, cachí ley mà.
[10] Vàchi cunaha-nsiá, nú ni chívàha viì-ndà
nsidanicuú ñà-ndùá cachí ley ìì mà, te
iá iin xaan ndé cónì quìdà-ndà cumplir,
dandu queámà na ian cónì chívàha-nda
ni-iñàha, [11] vàchi imindaa mii-yá nì sàha
xi nsidaa ley mà. Cunaha-nsiá, iin ley
xi-ya nduú ñà-màsà cáhàn-ndà xí inga ana
có-ndùú nècuàchì vehe-nda. Daaní cachí
stná-yà ñà-màsà cáhni stnaha-nda. Pues
mate có-nchîcùn-ndà inga nècuàchì ñahà,
doco sahní stnaha-nda, dandu iá ndisa
cuàchi-nda nùù ley mà (mate iá iyuhá sànì
chivàha-nda). [12] Ñàyùcàndùá, ndiá ìcà-ndà
càhàn viì-ndà, te quida viì stná-ndà. Vàchi
divi nacua cachí ley ndiaha nì tavà xì-ndà
libre, divi sàhájàn icúmí ndundaà sàhà
cuàchi-nda. [13] Te nú có-ìndéhe ndahví-ndà
ñanìtnaha-nda vichi, dandu quìvì ndun-
daà sàhà-ndà, mà níhì-ndà cundehè ndahví
stná-yà ndohó. Doco nú sànì indehè
ndahví stnaha-nda, dandu mà yúhî-ndà
quìvì ndundaà sàhà-ndà.

Màsà cáchí uun-nda xiníndísá-ndá mii-yá

[14] Ñánì, ¿a cúndiáá ndisa ñà-càchí-ndà
cahvi-nda mii-yá te nú cô-quìdà-ndà
obra? ¿A ndísá càcu anima-ndà nú ducán
nduú modo cahvi-nda Dios? [15] Pues, ni
cachí-ndà iá iin ñanìtnaha-nda xíhì vìxin,
te còò sìcoto vàha xi-ne; te xíhì stná-nè
doco, vàchi còò ni-iñàha. [16] Daaní, ni
cachí-ndà iá stná iin compañeru-ndà nì
cachi xì nècuàchì ndahví mà: "Vàtùni
cùhùn-ní; ni sáà-ní nadaà inì-ní, te
ni sáà stná-ní chitu tìxi-ní", cachí-nè.
Doco nú có-sâha-ne nècuàchìmà ni-iin
ñà-cutiacu-nè, amádi uun-ni queámà.
[17] Ducán stná xì ñà-cahvi-nda mii-yá nú

còò obra xi-nda. Vachi nú ducán, dandu
náhà xìcà có-càhvì ndisa-ndayá, vàchi cutu
mindaa ñà-jaàn quìdà-ndà.
18 Vihini cachí iin nèhivì: "Dava-nda
cuisì fe xi-nda iá, te dava-nda, cuisì obra
xi-nda iá", doco còó, vàchi ¿nansa cui
cundaà ini-ndà cahvi ndisa iin nèhivì
mii-yá nú còò obra xi-ne? Doco nú
iá stná obra quidá-né, dandu vàtùni
cundaà ini-ndà ndisa iá stná fe xi-ne.
19 Ndohó, xiníndísá-ndá ñà-imindaa Dios
iá, te ndiaha gá iá ñà-xìníndísá-ndá
ducán. Doco cunaha-nsiá, dècuèndè stná
ñà-malu, ináhá stná-si imindaa-yá iá, te
quidí stná-si ñà-yúhî-siyá. 20 Ndahví-ndà,
te neciu-ndà nú tuxí ini-ndà cuisì fe
xi-nda nduá ndiaá, te còò obra xi-nda.
21 Amádi ináhá-nsiâ sàhà xìì-ndà Abraham
nansa nì ndee vàha-ne nùù Dios sàhà
ñà-ndùá nì quida-ne, ñà-nì ìa-ne dispuestu
cuàhatahvì-né mii-yá (dèhe manì-né)
Isaac, (dècuèndè sànì chinduhù-néte)
nùù mesa ìì. 22 ¿A xiní-nsià nansa nì
quida nècuàchì yucán? Nì cahvi-né Dios,
te nì quida stná-nè cumplir (ñà-ndùá
nì cachi-yà): ñàyùcàndùá, ndúìàjàn nì
sacatnahá, te sàhà obra xi-ne mà nì sàà-nè
nì cahvi viì ndisa-ne mii-yá. 23 Dandu nì
cuu ndisa ñà-ndùá cachí tutu ìì ndé cachí
palabra yohó: "Nì xinindisá Abraham
Dios, te ducán nì ndee vàha-ne nùù-yá".
Dècuèndè nì cachi stná Dios amigo xi-ya
nduú Abraham mà. 24 Ñàyùcàndùá, náhà
xìcà, màdì cuísi-ní ñà-cahvi-ndayá nduá
cuní-yà sàhà-ñá ndee vàha-nda nùù-yá.
Cuní stná-yà quida ndisa-nda cumplir
nansa cachí-yà.
25 Inga casu nduú stná nècuàchì sànaha
nani Rahab. Iin nècuàchì ñahà cónìsá
ìa sahnú inì-xi nì sanduu-ne, doco na ní
casaà nècuàchì (ñuu Israel) ñuu-nè, nì
quidañuhu-né nècuàchìmà, dandu después
nì dànúhù-nè nècuàchìmà inga ichì. Pues
sàhà-ñá nì quida-ne obra mà, ñàyùcàndùá
nì ndee vàha stná-nè nùù Dios. 26 Vàchi nú
cahvi-nda Dios, doco có-quìdá ndisa-nda
ñà-ndùá cachí-yà, dandu (mà chíndéé) fe
mà-ndó. Na ian sànì xìhà nduá, vàchi còá
quìdá, na iin cuerpu nsìi còò cá anima-xi.

3

Cuidadu ni cúndóó-ndá sàhà ñà-ndùá cachí-ndà

1 Chicá vàha màsà cúndúú cuáhà-ndà
nècuàchì chináhá (palabra ìì), ñánì,
vàchi cunaha-nsiá, chicá icúmí-yâ nan-
dacàn-yà cuenta nùù nsiùhù nècuàchì
chináhá. 2 Nsidaa-nda, cuàhà falta
quida-nda. Te nú mà túha-nda cachi-ndà
ni-iin ñà-có-ndiàá, dandu iin nèhivì
quidá víi ndisa sàndùù-ndà, vàchi
sànì cutùha-nda cadi-ndà nùù nsidaa
ñà-chìcuéhè vihini sàà-ndà quida-nda.
3 Cundehè-ndà idu, chicáá-ndà frenu
yuhù-sí sàhà-ñá cunini-sìndó, dandu
vàtùni cuitàndòò-ndàsí mate nahnú-si.
4 Stná barcu, mate nahnú cuáhà-nú, te
ndee caná tàchì dàndiàchì xì-nú, doco cuisì
iin yutnù chipàlá tii nduá dacaca-xi-nú
cùhùn-ndà ndéni nì cui cahan-nda. 5 Te divi
ducán iá stná yuhù-ndà. Tiá, doco cuàhà
gá chuun nahnú chiñúhà. (Ináhá-ndá),
cuisì iin ñuhu tii cui dacuícùn xì inicutu
iin yucù cahnú, te coco nsidaámà. 6 Te
nacua quidá ñuhu mà, ducán quidá stná
yuhù-ndà: cuàhà sàstnùhù chuun quini
cáhàn sàhà-xí. Iá` nùù cuerpu xi-nda, doco
mà úhì dacúnsídá cuàcha-ndó. Inii vida
xi-nda, ducán quidá yuhù-ndà, cuàhà gá
chuun daquíñúhà, te ¿índù divi níhà´ cachí
quini guá`? Pues divi nùù ñà-malu.
7 Nsidanicuú clase quisì, vàtùni ndu-
mansú-si quida nèhivì, a ducán nduú-si
quisì yùcù, ò laa, ò quisì cuàtì, o quisì
mar, nsidanicuú clase-si sànì nsidamansú
nèhivì-sí. 8 Doco yuhù-ndà, còó; tàñáha ga
cundee ni-iin nèhivì nùá. Iin mal nduá; mà
cándísâ dandacu-nda nùá. Na ian quidá iin
tàtnà dàná, ducán quidá stná`, vàchi chituá
ñà-có-ndiàá. 9 Xì yuhù-ndà naquímánì-ndà
Yua-nda Dios, te después divi-nia (vihini)
canàhá-ndà xì ñanìtnaha-nda, mate nahi
mii-yá iá stná-nè, vàchi nacua iá mii-yá,
ducán nì quidayucun stná-yàndó. 10 Mismo
yuhù-ndà sànì naquimanì-ndà mii-yá, te nì
canàhá stná-ndà (xì ñanìtnaha-nda). Pues
cunaha-nsiá, mà váha quida-nda ducán,
ñánì. 11 Vàchi iin tè-dòcò, iin-ni ndéà tècuìí
vàha, te ò iin-ni ndéà tècuìí ùhà. 12 Te ò iin
yutnù, ¿a vátùni cucàa quisì vídì-nu nú diín
yutnù nduú-nu? Còó. Ni mà cúí cuàha stná
sìhigu nùù nducu yòhò sì-uva. Te lugar ndé
caná tècuìí ùhà, có-càná stná tècuìí vàha.

Cuisì nèhivì datnúù Dios sàxìnítnùní-xi nduú nèhivì nchichí ndisa

13 ¿A nchichí dava-nsia (cahan-nsiá),
te ò sànì dàcuàhá stná dava-nsia? Nú
jaan, dandu xiñuhu cunihnu ndahvi

stná ini-nsià, te quida-nsia puru ñà-ìá
vii, dandísá, sàà cunahà xìcà nchichí
ndisa-nsia. 14 Doco nú tùha-nsia cumbìdia
cuàhà ini-nsià, ò cuísi sàhà mii-nsiá
nacání ini-nsià, dandu màsà cáchí gà-nsià
nchichí-nsià, vàchi có-ndùá ñà-ndáà;
tnùhu nduá. 15 Vàchi modo xi-nsia mà,
có-ndùá nahi palabra nchichí vàxi nùù
mii-yá iá ansivi. Vàchi nú cutu cáhàn
nchichí-ndà, te có-quìdá víi-nda, dandu
náhà xìcà, cuisì ñuhìví yohó vàxi palabra
mà; dìnì nèhivì ùún nì quea, te divi ñà-malu
nì chitnùní ini xán. 16 Vàchi nú cumbídiâ ini
nèhivì, te cuadú-nè, dandu seguru cundoo
stná-nè náâ stnahá-né, te quida stná-nè
nsidanuu clase chuun có-ndiàá. 17 Doco nú
nchichí ndisa-nda quidá mii-yá iá ansivi,
dandu ñà-sànì ndu-ii sàxìnítnùní-ndà
nduá, te tùha-nda cundoo manì-ndà;
mà dáná-ndá. Cáhàn vii stná-ndà xì
nèhivì, te cundehè ndahví stnahá stná-ndà,
vàchi vàha ini-ndà, iin-ni cáhàn ndàà-ndà
nacua iá iin chuun, mà dánánî uun-nda.
18 Cunaha-nsiá, nú cuní-ndà cunduu-nda
nèhivì quidá víi ndisa, dandu vivìí-ni
ni cáhàn-ndà xì ñanìtnaha-nda sàhà-ñá
cundoo manì nsidaa-nda, vàchi ducán
queamà na ian chìhì-ndà iin tata vàha,
dandu después ndanchito iin cosecha
ndiaha.

4

Màsà cándísâ-nda cunchicùn-ndà modo xi ñuhìví yohó

1 Dava-nsia indéhe úhì stnahá-nsiá,
te náâ stnahá stná-nsià. Pues, ¿ndía
dìsáhà-xí iá ducán, tuxí ini-nsià? Amádi
sáhà ñà-xího guá-nsià iñàha, te dacá mà
sàxìnítnùní-nsià. 2 Xího-nsiá iñàha, te
nú mà cùì níhì-nsiáñà, dandu (cuní-nsià)
ndañuhu nèhivì (icúmí xân). Te nú cum-
bídiâ stnahá ini-nsià sàhà iñàha, te mà cùì
níhì stná-nsiàñà, dandu náâ stnahá-nsiá,
te cáhàn ndiaa stnahá stná-nsià. Doco
¿índù chuun có-ìcúmí-nsiâ ñà-ndùá
xího-nsiámà? Divi sàhà-ñá có-xîcàn
tàhvì-nsiáñà nùù mii-yá. 3 Te mate ni cácàn
tàhvì-nsiá nùù-yá, doco mà níhì-nsiáñà,
vàchi mal xícàn-nsià, cutu cuní-nsià iñàha
sàhà-ñá quida ndevàha-nsia nacua cudîì
ini mii-nsiá. 4 ¡Ndahví-nsià! ¿Índù chuun
nchícùn-nsià ñà-có-ndìá ìcà-nsiá? ¿A
có-ìnáhá-nsiâ ñà-mà váha candisá-nda
cunchicùn-ndà modo xi ñuhìví yohó,
vàchi ducán queá na ian có-ndòó vàha
ga-ndà xì Dios? 5 Te ducán cachí stná tutu
ìì: "Sànì nìhìtáhvì-ndà nùù Dios ñà-coo
Espíritu Ìì xí-yá ini anima-ndà, te mànì
cuáhà-ndà nùù Yà-ìì mà; ñàyùcàndùá,
có-cùní dahuun-ya cunihnu ini-ndà inga
iñàha cunchicùn-nda". Te cunaha-nsiá,
màdì úún-ní cachí tutu ìì mà ducán,
(ñà-ndáà nduá). 6 Doco Dios, chicá cuàhà
gracia sáhatahvì-yándô. Ñàyùcàndùá,
dohó cachí stná tutu ìì: "Dios, sadí-yà
nùù nsidaa nèhivì nducuéhê, doco nèhivì
nihnú ndáhví inì-xi, sáhatahvì-yánè gracia
xi-ya". 7 Ñàyùcàndùá, ni cúníní-ndá nsidaa
ñà-ndùá dandacú-yá, doco ñà-ndùá cuní
ña-malu, còó; iin-ni màsà cuáha-nda
cundee-sí nùù-ndà, vàchi nú màsà
cuáha-nda quida-sì ducán, dandu icúmí-sî
cunu-sì nùù-ndà. 8 Xiñuhu tnàtuu-nda
nùù Dios, dandu mii-yá, chicá cuyatni
stná-yà nùù ndohó. Te nú iá cuàchi-nda,
dandu xiñuhu nsidandoo-nda anima-ndà
na ian ndàhà-ndà. Te nú ùì ichì nduá
nchícùn-ndà, dandu xiñuhu ndoo stná
anima-ndà. 9 (Vàchi nú iá falta xi-nda,
dandu chicá vàha) ni dándóhó-ndá
mii-nda, te cundoo-nda tnùnsí ini, te cuacu
cuahà-ndà (sàhà cuàchi-nda). Xiñuhu
cuhuun ini-ndà sàhájàn; màsà cúdîì gá
ini-ndà, ni màsà cuácù gà-ndà; còó. Xiñuhu
cundoo-nda tnùnsí ini, 10 te cucahan
núù-ndà nùù Stoho-ndà Señor. Cuisì
nú ducán, dandu nìhì-ndà nduvìì tú
anima-ndà quida-ya.

Màsà cuítnùhu stnaha-nda

11 Ñánì, màsà cáhàn-ndà dìquì ñanìt-
naha-nda, vàchi nú ni quida-nda ducán,
te xítnùhu tnaha-nda, dandu ñà-sànì
càhàn-ndà dìquì stná ley xi mii-yá nduá,
te ducán queámà na ian xítnùhu stná-ndà
ley mà. Te nú xítnùhu-nda ley mà, dandu
có-ndùú gá-ndà ana chívàha xán; còó, ana
xítnùhu xán nduu-nda. 12 Cunaha-nsiá,
mindaa mii-yá nduú ana nì sàha xi ley ìì, te
imindaa-yá nduú stná ana icúmí nsidandaà
xì sàhà falta xi iin iin-nda. Còò ni-iin
ana cachi a cácu-nda, á coó, cuisì mii-yá.
Ñàyùcàndùá, ¿ana tuxí ini-ndà nduu-nda
te xítnùhu stnaha-nda ducán?

Có-ìnáhá-ndá nansa cuàhàn cuu xi-nda tnaa idá

13 Cunini vàha mii-nsiá nècuàchì cáhàn
ndee guá. Vàchi cachí dava-nsia vichi ò
tnaa cùhùn-nsià inga ñuu cundoo-nsia
yucán iin cuìà, te cuiin-nsia, te nadicò-nsiá,
nsidacuahà-nsiá dìhùn xí-nsiá cahan-nsiá.

14 Doco ni có-ìnáhá-nsiâ nansa cuu xi-nsiá
tnaa idá. Vàchi vida xi-nda, (yàchì nsiha)
nahi vìcònùhù. Iin ratu tii iá`, dandu còò
cá`. 15 Ñàyùcàndùá, ndiá ìcà-ndà cachi-ndà:
"Pues, nú ducán cuní Stoho-ndà Señor,
dandísá cutiacu-ndà, te ò nú cudîì ini-yà,
dandu dohó te dohó quida-nda". 16 Doco
mii-nsiá, ¿nansa quidá-nsiá vichi? Ndee gá
cáhàn-nsià. Mii-nsiá nduú-nsiá mii-nsiá
cahan-nsiá. Doco mà váha càhàn-ndà
ducán. 17 Ñàyùcàndùá, (nsinuu inì-nsia
palabra yohó): nú ináhá-ndá nansa ndiá
ìcà-ndà quida-nda, te có-quìdà-ndàñá,
dandu cuàchi nduá.

5

Ñà-ndùá nì cachi Santiago xì nècuàchì cuìcà malu

1 Cunini vàha nsidaa mii-nsiá nècuàchì
cuìcà. Chicá vàha cuacu-nsia, te
cundoo-nsia tnùnsí ini, vàchi sà-ìtúú
tnùndoho nahnú dìquì-nsiá. 2 Vàchi nsidaa
ñà-cuìcà-nsiá, sànì cuchicueha; nsidaa
sìcoto vico xí-nsiá, sànì cusiquidiá. 3 Nsidaa
oro xì plata xi-nsia, dìhùn chicúehè sànì
nandua; sànì nana ditnu-ña. Te divi
ñà-jaàn cunduu testigu ñà-cundaà ini
nèhivì (cónì quìdá víi-nsiá), te ducán icúmí
quea na ian sànì saxì stná ditnu dìhùn
mà ìcà-nsiá, na ian nì xìxìn cuñu-nsià
nì quidamà (ñà-cuàhà guá tnùndoho
cucumi-nsiá), vàchi yáha ga sànì càyà
ñà-ndùá icúmí-nsiâ nìhì-nsiá quìvì xìnu
tiempu. 4 Te peón ndahví nì ndanihi xi
cosecha xi-nsia, nì dàndàhví uun-nsianè,
vàchi cónì sáha-nsianè raya xi-ne nacua
ndiá ìcà-nsiá, ñàyùcàndùá, raya xi-ne
mà, na ian ndáhì stná-ñà, te tiacú stná
Stoho-ndà Señor, iníní-yá quidá peón mà
reclamu nùù-yá. Te cunaha-nsiá, cuàhà
gá mil soldadu dandacú-yá nùù-xí. 5 Vico
gá sànì sandoo-nsia ñuhìví yohó; cuisì
gustu xi mii-nsiá sànì quida-nsia. Doco
nahi quisì sànì nei, te nì ndundatnù-sí,
ducán nduú stná-nsià; te vichi sànì sàà
meru quìvì cui-nsià. 6 Vàchi tùha stná-nsià
canicuàchi-nsia sàhà nèhivì ndàcuisì inì-xi,
te sàhà yuhù-nsiá xíhì-nè; mientras mii-né,
có-nàndúcú-nê nansa chindee-né mii-né.

Màsà cúhúún ini-ndà, vàchi sà-ìtúú naxicocuîn Jesús

7 Ñánì, iin-ni ni quidándéé ini-ndà
dècuèndè sàà quìvì naxicocuîn Stoho-ndà
Señor. Quida-nda na quidá iin nèhivì
campu, ndiatú-né ndè cuun dàvì nùù,
(dandu xitú-né); daaní ndiatú cuéyàà-nè
dècuèndè cuun dàvì dánsìhì sàhà-ñá ducán
cuida ndiaha viu xi-ne. 8 Te divi ducán
stná ndohó, xiñuhu cundiatu cuéyàà-ndà
dècuèndè naxicocuîn Stoho-ndà Señor.
Ñàyùcàndùá, vichi xiñuhu nacuàhandee
ini-ndà, vàchi sà-ìtúú-yá ndixi-ya. 9 Te màsà
cáhàn cuàchi-nda sàhà compañeru-ndà,
ñánì, vàchi nú ducán, dandu icúmí-yâ
danáni-yàndó, te cunaha-nsiá, sànì
cuyatni ndisa quìvì nsidandaà-yà sàhà-ndà.
10 Xiñuhu nsinuu stná inì-nsia nansa nì cuu
xi nècuàchì sànaha nì sacahàn cuenta xi
Stoho-ndà Señor, cuàhà gá nì dàndòhó
nèhivì-né, doco iin-ni nì quidandee ini-nè.
Ñàyùcàndùá, nacua nì quida nècuàchìmà,
ducan ni quida stná ndohó vichi, ñánì,
11 vàchi ndiaha gá nì quida-ne nì quidandee
gá ini-nè. Te ináhá stnâ-ndà nansa nì
cuu xi nècuàchì sànaha nani Job, iin-ni nì
quidandee stná ini-nè, dandu después nì
quee viì (ñà-ndùá nì cuu xi-né), vàchi nì
chindee Stoho-ndà Señor-nè. Ñàyùcàndùá,
náhà claru tùha ndisa Dios cuhi ini-yàndó
te cundehè ndàhví stná-yàndó.

12 Màsà nunca chinaha-nda Dios, ñánì.
Chuun cahnú nduá màsà quídá-ndá ducán.
Ni màsà ndácùcahan stná-ndà ansivi, ò
ñuhìví. Còó. Ni-iin xichi màsà chínáhá-ndá
ducán. Coò´; vàchi nú ni cachí-ndà "Jaan",
dandu divi ni cúndúá, te ò nú ni cachí-ndà
"Còó", divi ñà-jaàn nì cúndúú stná`. Ducan
ni quida-nda sáhà´ màsà níhì-ndà castigu
nùù-yá.

13 Nú iá tnùndoho yáha-nda, dandu
xiñuhu càcàn tàhvì-ndà nùù-yá. Te nú
cudîì ini-ndà, dandu coto-nda alabanza
xi-ya. 14 Te nú cuhí-ndà, dandu cana-nda
nècuàchì sahnú ndiaá xì nèhivì xí Dios
quixi-ne caquin-nè seña aceite dìnì-ndà, te
càcàn tàhvì-né nùù-yá sàhà-ndà, ndacùc-
ahan-né quìvì Stoho-ndà Señor. 15 Te nú
xiníndísá-ndá na xícàn tàhvì-né, dandu
càcu-nda nùù cuèhè mà, vàchi icúmí-ndá
nduvàha-nda quida-ya. Te nú iá stná cuàchi
nì quida-nda, dandu cuicahnú stná ini-yà
sàhà-ndà. 16 Ñàyùcàndùá, ni náhmà-ndà
falta xi-nda nùù ñanìtnaha-nda, te
càcàn tàhvì stnàhà-ndà sàhà-ndà sàhà-ñá
nduvàha-nda quida-ya. Vàchi iin nèhivì
vàha, cuàhà gá ndiaá na xícàn tàhvì-né nùù
Dios; cuàhà gá chindéâ. 17 Iin casu nduú
Elías sànaha. Iin nèhivì ñuhìví nahi ndohó
nì sanduu stná-nè, te nì xìcàn tàhvì-né

nùù Dios ñà-màsà cúún dàvì. Te ndisa, nì
yàha ùnì cuìà dava, te cónì cùún ni-iin dàvì.
18 Daaní, tucu tu nì xìcàn tàhvì-né nùù-yá,
te nì ndesaha tú dàvì, vàtùni nì cana tu itu.
19 Nú iá iin compañeru-ndà nì tùcù iin
ichì có-ndùú ñà-ndáà, dandu ni cáhàn-ndà
xì-né áma naxicocuîn-nè ichì váha, ñánì.
20 Vàchi cunaha-nsiá, nú ni cáhàn-ndà xì iin
nècuàchì nì tùcù ichì cuáchi, te nìhì-ndà
natnahnù-nè ichì váha, dandu ndiaha gá
queamà, vàchi sàhà ndohó sànì càcu an-
ima-nè, mà sáà gà anima-nè cuià; mate
cuáhà gá cuàchi-ne nì ìa, doco sàhà palabra
xi-nda sànì ndutu nsidaámà.

Tutu Nuu Nì Tiaa San Pedro nùù Nèhivì xí Dios

1 Yùhù nduí Pedro, iin ana nì nìhì chuun
ndiaha nùù Jesucristu, (te tiaí tutu yohó)
nùù mii-nsiá nècuàchì sànì xìtià nihni in-
icutu ndé` ladu Ponto, ladu Galacia, ladu
Capadocia, xì stná ladu Asia, xi ladu Bitinia.
2 Mii-nsiá nduú stná-nsià nèhivì nì nacàxin
Yua-nda Dios, vàchi dècuèndè sànaha nì
chitnùní ini-yà ducan. Te sàhà-ñá sànì
nduhiì stná anima-nsià nì quida Espíritu Ìì
xí-yá, ñàyùcàndùá sà-ìníní víi-nsiáyà vichi,
te nì cuxio stná cuàchi-nsia nì quida nìì
Jesucristu. Pues vichi ni cúcúmí cuáhà-nsiá
gracia xi-ya, te contentu ni cúndóó stná
nsidaa-nsiá.

Iin tnùndé ini ndiaha icúmí-ndá nùù Dios

3 Ansivéhé cahnú Yua-nda Dios, divi
mii-yá ana cahvi stná Stoho-ndà Jesu-
cristu, vàchi Yuamánì-yámà nduú-yá. Pues
vichi sànì indehè ndàhví-yàndó ñà-nì xìhì
Jesucristu (sàhà-ndà), te nì natiacu-yà;
ñàyùcàndùá, vàtùni nì nacacu saa-nda
ñuhìví ìì xí-yá, te vichi iá ndisa tnùndé
ini xi-nda na ndoo-va-nda ñuhìví yohó.
4 Te ndiaha gá icúmí stná-ndà nìhìtáhvì-ndà
nùù-yá. Vàchi ndè gloria iá vàha nsidaa
ñà-ndiaha îì xì-ndàmà, te mà nunca sàà
cusiquidiá, ni mà nunca sìvì stná, dècuèndè
nicanicuahàn icumíâ cunahá. 5 Te sàhà-ñá
nihnú vàha ini-ndàyá, te ndiaá-yàndó xì
poder xi-ya, ñàyùcàndùá vàtùni nìhì-ndà
salvación xi-nda; te vichi sà-iá listu sal-
vación mà, doco ndè sàà xìnu tiempu,
dandu cundaà vàha ini-ndà (ñà-ndiaha
guá) iámà.

6 Ñàyùcàndùá, cuàhà gá cudîì ini-ndà
vichi, mate vihini sàyáha-nda cuàhà clase
tnùndoho sacu tiempu. 7 Vàchi ducán
quidá-yá sàhà-ñá cunahà claru, a xiníndísâ
ndisa-ndayá, á coó, nacua quidá nèhivì
xì oro, dadáà títì-néà nùù ñuhu sàhà-ñá
cundaà ini-nè (a oro vàha nduá, á coó).
Doco nú nihnú vàha ini-ndà Jesucristu,
dandu chicá ndiaámà nùù oro, vàchi oro,
mà úhì ndañuhá, doco nú iin-ni nihnú
vàha ini-ndà mii-yá mate yáha-nda tnùn-
doho, dandu sàhà ñà-yùcán sáà-ndà ndee
vàha-nda nùù-yá na quívì naxicocuîn-yà,
te nìhì stná-ndà cuàhà tnùñuhu ndiaha.

8 Mii-nsiá, tàñáha ga cuninùù-nsiáyà,
doco cuú inì-nsia sàhà-yá; te mate
có-xìní-ndàyá vichi, doco xiníndísá-ndáyâ,
te cudîì gá ini-ndà ñà-ndiaha guá
(quidá-yá), te ni có-sâà-ndà cachi nsihi-nda
ñà-cuàhà guá cudîì ini-ndà. 9 Daaní, icúmí
stná-ndà nìhì-ndà càcu anima-ndà, vàchi
divi sàhájàn nduá nì xinindisa-ndayá.
10 Sànaha nìsa cahàn nècuàchì profeta
ñà-ndùú razón xi-ya, nì cachitnùhu-ne
nansa cuàhàn cuu xi ndohó tiempu vichi,
te nìhì-ndà cuàhà gracia. Doco cuàhà gá nì
nacani ini nècuàchì sahnu-ma, vàchi cónì
cúndáà ini-nè nansa iá salvación icúmí-ndá
nìhì-ndà tiempu vichi, 11 te nì cuni stná-nè
cundaà ini-nè índù tiempu divi cuu nsi-
daájàn. Vàchi inácáá Espíritu Ìì xí Cristu
ini anima-nè, te nì cachitnùhu-ya xì-né
ñà-ìcúmí Cristu ndoho-ya, dandu después
naquihin-ya tnùñuhu ndiaha xí-yá. 12 Doco
después na ní dàtnúù gà Espíritu Ìì sàxìnít-
nùní-nè, dandu nì sàà-nè nì cundaà ndisa
ini-nè ñà-màdì sàhà (tiempu xi) mii-né
cáhàn razón mà. Còó. Divi sàhà ndohó
nì càhàn mà, te mii-né, cuisì-ní nì cachit-
nùhu uun-ne. Te vichi ndè ansivi sànì
nuu Espíritu Ìì xí-yá, te chindéé-yâ nèhivì
(xí-yá) ñà-cachitnùhu stná-nè razón ndi-
aha ma; teayùcàndùá, vichi mii stná-nsià
sànì xinitnùhu-nsia palabra mà. Te cu-
naha-nsiá, dècuèndè stná ángel xi Dios,
cuní stná-nè chicá cundaà ini-nè sàhà
razón mà (ñà-ndiaha guá`).

Ni cúníhnú ìì ini-ndà na xicánúú-ndá ñuhìví yohó

13 Ñàyùcàndùá, ni nácuàhandee ini-ndà
sàxìnítnùní-ndà, te nacani sahnú
ini-ndà; iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà
ñà-nìhìtáhvì-ndà cuàhà gá gracia na quívì
naxicocuîn Jesucristu, te cuninùù-ndàyá.
14 Iin-ni ni quidá víi-nda na ian quidá iin
dèhe-nda tùha cunini viì xì-ndà. Te màsà
nácóó-ndá mii-nda xího ndevàha-nda na
ian nìsa quida-nda antes na táñâha ga
cundaà vàha ini-ndà. Còó. 15 Nacua ìì mii-yá
ana nì cana xi-nda, ducání quida stná-ndà,
ni cúníhnú ìì stná ini-ndà sàhà nsidaa
chuun quida-nda. 16 Vàchi ducán cachí Dios
nùù tutu xi-ya: "ìì gá yùhù, ñàyùcàndùá,
stná mii-nsiá ni cúndúú stná-nsià nèhivì
ìì".
17 (Cunaha-nsiá), iin-ni ndeníhí Yua-nda
Dios nsidanicuú nèhivì; te nacua quidá iin
iin-nda, ducán icúmí-yâ nacuàha-yàndó.

Ñàyùcàndùá, nsidaa ndohó nècuàchì
ndácùcahan xi quìvì-yá, cuàhà gá xiñuhu
yùhí-ndà, còtó mà cúdîì ini-yà sàhà
ñà-ndùá quida-nda ñuhìví yohó. [18] Vàchi
ináhá-ndá, sànì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda,
te ducán sànì càcu-nda nùù estilu nì nacoo
xìì-ndà, vàchi mànìcùí chindeámàndó.
Doco màdì oro ò plata nì dànáà sàhà
cuàchi-nda, vàchi cuisì iñàha ñuhìví
yohó-ní nduámà. [19] Còó, cuisì nìì ndiaha
Cristu nì dànáà xì sáhà-ndà; na iin lelù
còò ni-iñàha iá nì dòcò nùù Dios, ducán
nì sanduu-ya. [20] Vàchi dècuèndè na táyôo
ñuhìví sànì chitnùní ini Yua-nda Dios
ñà-cuu xi Jesús ducán, doco cuisì dècuèndè
tiempu vichi na xínu tiempu, dandu nì
cuu ndisa xi-yá ducán sàhà-ñá (càcu-nda).
[21] Te divi sàhà Jesús sànì nìhì-ndà nì
xinindisa-nda Yuamámì-yá. Te sàhà stná
poder xi Yuandiaha-yá nì natiacu-yà,
dandu nì naquihin-ya tnùñuhu ndiaha
xí-yá. Pues divi sàhà ñà-jaàn nì nìhì-ndà
cunihnu vàha ini-ndà Yua-nda Dios, te
nì sàcòo stná iin tnùndé ini ndiatu-nda
nùù-yá.

[22] Vichi sànì chindee Espíritu Ìì xí-yá,
te xinídísá-ndá palabra ndàcuisì xí-yá.
Ñàyùcàndùá, sànì ndoo stná cuàchi
anima-ndà, vàtùni cuu stnahá ndisa ini-ndà
sàhà-ndà vichi, ñánì. Sàhámà fuerte ndisa
xiñuhu cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te
màsà dátiáâ úún-ndá quida-nda ducán.
[23] Vàchi sànì nacacu saa-nda ñuhìví ìì xí-yá.
Doco màdì nèhivì ñuhìví nì quìdà-xì-ndà
ducán, còó, divi palabra ìì xí Dios nì quida
xi-nda ducán. Vàchi nsidaa nèhivì, xíhì-nè.
Doco palabra mà, nicanicuahàn cunaha-ñá
nùù-ndà na ian itiácúà nicanicuahàn.
[24] Vàchi nsidaa nèhivì ñuhìví, (yàchì
nsihi-ne) nahi yùcù pastu, te nsidaa ñà-vico
xí-né, (yàchì nsihi stná) nahi ita yucù; vàchi
íchì yùcù, te ndáhvà stná ita-ñà. [25] Doco
palabra sànì cachi Stoho-ndà Señor, còó,
nicanicuahàn icúmíâ coa. Te divi palabra
mà nduú razón ndiaha sànì cachitnùhu
nèhivì xì-nsiá.

2

[1] Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacoo
dahuun-nda nsidaa ñà-có-ndiàá. Màsà
dándáhvî stnahá gá-ndà, ni màsà dánání
uun-nda nduu-nda nèhivì vàha. Te màsà
cúmbìdia stnahá stná ini-ndà, ni màsà
cáhàn quini ga-ndà dìquì ñanìtnaha-nda.
[2] Na quidá méè tíquìn, yáha ga cudîì ini-vè
tèndodo, ducán xiñuhu quida stná-ndà;
xiñuhu cudiì cuáhà ini-ndà sàhà palabra
ìì xí-yá, vàchi vàha ndisa; dandu nìhì-ndà
ndufuerté fe xi-nda. [3] Te nú ndisa sànì
cundaà vàha ini-ndà mànì gá ini Stoho-ndà
Señor, dandu (vàtùni nìhìtáhvì-ndà ducán).

Nahi cimientu fuerte nduú Jesús

[4-5] Vichi xiñuhu tnàtuu-nda nùù-yá, te
quida-nda cuenta na ian nduu-nda yùù
(cuàha vehe), te mii-yá nduú-yá nahi cavà
xí cimientu, (doco màdì cimientu ndisa,
vachi) itiácú-yà. Te mate ní cahíchì ini
nèhivì-yá, doco nì cachi Dios ñà-ndùú-yá
ana chicá ndiaá. Ñàyùcàndùá, ni cuáha-nda
cuichuún-yàndó na ian quidáyúcún-yà iin
vehe ndiaha-yá.

Daaní, nahi dùtù ìì xí-yá nduú stná-ndà;
vàtùni cuàha-ndayá promesa xi-ya, divi
ñà-vàha ñuhú ini anima-ndà, vàchi sàhà
(obra nì quida) Jesucristu icúmí Dios cudiì
ini-yà sàhà promesa mà.

[6] Vàchi ducán cachí (Dios) nùù tutu ìì:
Cunaha-nsiá, icúmî techuín iin ana sàà Ñuu
Sión; cunduu-ya ana chicá ndiaá; te
yáha ga cuàhà tnùñuhu cucumi-yá;
cuàhà gá cundiaa-yà. Te chuun
quida-ya cunduu nahi chuun xi cavà
cahnú nduú cimientu xi vehe. Te
mà nunca naxicocuîn ini nèhivì
ñà-nì xinindisá-né mii-yá.

[7] Ñàyùcàndùá, nùù nsidaa ndohó nècuàchì
xinídísâ, ndiaá ndisa-ya, doco nùù
nècuàchì có-xìnídísâ, còó. Doco seguru
icúmí cuu (nahi ejemplu nacání sàhà) cavà
nì cahíchì ini albañil, vàchi nì sàà cavà mà
nì nandua yùù vico indúhu esquina vehe.
(Pues ducán nì cuu stná xì mii-yá.) [8] Te vichi
nduú stná-yà na iin yùù cahnú caquìhi sàhà
nèhivì (cahíchì ini xì-yá), te na ian nduá-nè,
vàchi cudúchí ini-nè sàhà-yá. Ñàyùcàndùá
icúmí-nê nìhì-né (tnùndoho) nì chitnùní
ini Dios cuu xi-né, na ian caquìhi sàhà-né,
te nàcasàn-né, vàchi có-cùní-nè cunini-ne.

[9] Doco ndohó, còó, vàchi sànì
nacàxin-yàndó, te vichi nduu-nda dèhe
(ndisa-ya). Te nahi dùtù xínduu stná-ndà,
te xinúcuáchí-ndá nùù rey xi-nda, divi
mii-yá. Nèhivì ìì xí-yá nduu-nda vichi.
Còò cá ana nduú Stoho-ndà, cuisi mii-yá.
Pues sàhà nsidaájàn vàtùni dacuítià-ndà
palabra sàhà ñà-ndiaha guá-yà, vàchi sànì
tavà-yándô nùù ichì ñáa, te nì cana-yàndó
cunchicùn-ndà ichì ndé datnúù ndiaha-yá

ini-ndà. [10] Te mii-nsiá, mate còò tnùñuhu
ndiaha xí raza-nsià antes, doco vichi sànì
sàà stná-nsià cunduu-nsia nèhivì xí-yá. Te
mate còò stná ni-iin ana nì ìndéhe ndahví
xì-nsiá antes, doco vichi (ndiaha gá) sànì
indehè ndàhví-yànsià.

Iin-ni ni cúnchícùn-ndà Jesús mate xít-
nùhu nèhivì-ndó

[11] Cuàhà gá cuú ínì sàhà-nsiá, te
sàhájàn cachî xì-nsiá ñà-màdì ñuhìví
yohó nduú ñuu-ndà vichi. Ñàyùcàndùá
sacúndáhví nùù-nsiá ñà-màsà xího gá-nsià
ñà-ndùú gustu quini iá ñuhìví yohó,
vàchi sadíàmà nùù ñà-vàha xi anima-ndà.
[12] Ndoó-nsiá mahì nèhivì có-ìnáhá xí Dios,
te ñàyùcàndùá xiñuhu quida viì-nsiá.
Ñà-ndáà nduá, xítnùhu-ne mii-nsiá vichi;
quini quidá-nsiá, cachí-nè, doco nú sànì
xini-nè obra vàha quidá-nsiá, dandu quìvì
quixi (Dios ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi
nèhivì), dandu icúmí-nê sàà-nè ndanihi
vàha-neyà.
[13-14] Sàhà ñà-nì cúdîì ini Stoho-ndà
Señor sàhà-ndà, ñàyùcàndùá icúmí-ndá
cunini-nda nsidaa nècuàchì nihí chuun
vehechuún, a ducán nduú-né ana chicá
cusáhnû, te ò nduú-né nècuàchì cucuáchí,
vàchi nècuàchìmà, quidáchúûn-né cuenta
xi nècuàchì chicá cusáhnúmá, te dan-
dohó-né nsidaa ana có-quìdá víi. Doco
nú quidá víi-nda, dandu cudiì ini-nè
sàhà-ndà. [15] Te divi ducán cuní stná Dios,
cuní-yà quida viì-ndà, dandu mate xítnùhu
nècuàchì có-cùndáà inì-xi ndohó, doco
icúmí-nê sàà-nè (nducahan-ne), mà cáchí
gà-nè ni-iñàha.
[16] Libre iá-ndà, (ñà-ndáà nduá),
ñàyùcàndùá xiñuhu quida viì-ndà nacua
ndiá ìcà quida nècuàchì libre. Doco mà
váha cachi-ndà vàtùni quida ndevàha-nda
sàhà-ñá iá-ndà libre. Còó, vàchi iá stná
iin Stoho-ndà dandacu-xi nùù-ndà, divi
Dios. [17] Te xiñuhu cahvi váha-ndayá, te
quidañuhu stná-ndà nsidanicuú nèhivì.
Ni cúcúú stná ini-ndà sàhà nsidaa ana
nduú stná dèhe ndisa-ya. Te nècuàchì
dandacu-xi nùù-ndà, ni coó stná tnùñuhu
xi-nda nùù-né.
[18] Mii-nsiá nècuàchì peón xíndoo saín
nùù iin lamú, cunini viì-nsiá ñà-ndùá dan-
dacú nècuàchìmà, mate dana-ne. Màdìá
cuisì cahvi-nsiánè nú mànì ini-nè.

Nú icúmí-ndá ndoho-nda, dandu xiñuhu
nsinuu ini-ndà nansa nì ndoho Jesucristu
sàhà-ndà

[19] Vihini icúmí-ndá ndoho-nda sàhà-ñá
nchícùn-ndà ñà-ndùá cachí Dios, mate còò
ni-iñàha iníhícá-ndá. Doco vàtùni iámà, te
xiñuhu quidandee ini-ndà sàhá. [20] Vàchi nú
cuisì sàhà cuàchi-nda ndoho-nda, dandu
mà níhì-ndà ni-iin ñà-vàha nú quidándéé
ini-ndà sàhámà. Doco nú sàhà-ñá quidá
víi-nda ni ndoho-nda, te quidá ndéé
ini-ndà, dandísá, gracia xi Dios (icúmí-ndá
nìhì-ndà). [21] Pues, divi ñà-jaàn nduú vida
icúmí-ndá yàha-nda nú sànì cana-yàndó,
vàchi mii-yá, nì ndoho stná-yà, doco sàhà
ndohó; te ducán vàtùni nì cundaà ini-ndà
nansa xiñuhu quidandee stná ini-ndà
nacua nì quida mii-yá. [22] (Te ¿nansa nì
quida-ya?) Pues còò ni-iin cuàchi ni
quidá-yá, ni còò ni-iin xichi ni dandahví-yà
nèhivì. [23] Mate ní canàhá nèhivì xì-yá,
doco mii-yá, cónì cánàhá-yà xì-né. Na ní
ndoho-ya, cónì cáhàn dana-ya. Còó, nùù
ndahà Dios nì nacoo-ya chuun xi-ya, vàchi
(ináhá-yâ) tùha Dios nsidandaà-yà ñà-ndùú
ñà-ndácuisì. [24] Te (na ní sàcùtuu-ya)
nchìca cruz, nì nacuida-ya cuàchi-nda
nùù iquìcúñú-yà. Ñàyùcàndùá, vàtùni
nìhì-ndà (nacoo dahuun-nda cuàchi-nda),
quida-nda cuenta na ian sànì xìhì-ndà,
(te có-ndùlócô gà-ndà sàhá). Dandu sàhà
obra xi-ya mà, vàtùni nìhì stná-ndà quida
viì-ndà ñuhìví yohó. Vàchi na ní sahnì
cuìí-teyá, dandu sàhájàn nduá nì nìhì-ndà
nì nduviì anima-ndà. [25] Vàchi antes, nahi
riì nì quecuaán nì sanduu-nda, doco vichi
sànì naxicocuîn-ndà nì nàcùndoo-nda nùù
Stoho-ndà inúù xì anima-ndà.

3

Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda xi nècuàchì
vehe-nda

[1-2] Mii-nsiá nècuàchì ñahà sànì nandàhà,
icúmí-nsiâ cahvi-nsiá ìì-nsiá; dandu
mate có-càhàn-né cunindisá-né palabra
xi-ya, doco ñà-ìndéhe-né quidá víi-nsiá,
vàtùni sàà stná-nè cunindisá-né mate
có-câhàn-nsià xì-né sàhámà. Ñàyùcàndùá,
xiñuhu quida sahnú-nsiá, te cahvi tnahá
stná-nsià. [3] Te nú cuní-nsià cundàa
vico-nsiá, màsà cúcáhán-nsiâ a cúisi
xiñuhu ñà-natnii vico dìnì-nsiá, te ò
nduvico-nsiá xì oro, o sìcoto finu. [4] (Còó,
vàchi ñà-cundàa vico ndisa-nsia nduá
yohó:) divi ñà-cunihnu manì ini-nsià,
xì ñà-coo calma-nsià. Ñà-jaàn ndisa
icúmí cunaha nicanicuahàn, vàchi ini

anima-ni-nda iá dèhá`. Te nùù Dios cuàhà
gá ndiaá ñà-cunihnu ini-ndà ducán. [5] Te
divi ducán nìsa quida stná nècuàchì ñahà
î nìsa xinindisa-xi Dios tiempu sànaha,
vàchi divi ini anima-nè nì sansida vico-né
mii-né. Nìsa cahvi-né ìì-né. [6] Vàchi ducán
nìsa quida stná (ñahàdìhí) Abraham nani
Sara, nì inini-ne ìì-né, te dècuèndè "Señor
xi" nìsa cachi stná-nè xì nècuàchìmà. Te nú
quidá ví-nsiá, te có-yûhî stná-nsià ni-iin
nèhivì, dandu vàtùni ndudava stná-nsià
xì-né.

[7] Daaní, mii-nsiá nècuàchì tiàa iá
ñahàdìhí-xi, xiñuhu cundoo manì-nsiá xì
nècuàchìmà nacua quidá iin nèhivì cundáà
vàha inì-xi. Ináhá-nsiâ, mà fuerte guá-nè,
ñàyùcàndùá xiñuhu cuhi ini-nsiànè, vàchi
iin-ni sànì nìhìtáhvì ndúì-nsià vida ndiaha
xí Dios. Te nú ducan ni quidá-nsiá, dandu
mà cóó ni-iñàha cadi xì nùù palabra xi-nsia
na hora xícàn tàhvì-nsiá nùù-yá.

Nansa xiñuhu cunihnu ini-ndà nú ni sáà-ndà ndoho-nda sàhà iin chuun vìì nì quida-nda

[8] Cuisì inga palabra yohó cachi guè: iin-ni
sàxìnítnùní ni cúcúmí nsidaa-nsiá. Te cun-
dehè ndàhví stnahá stná-nsià. Te cucuu
stnahá stná ini-nsià sàhà-nsiá, vàchi iin-ni
ñaní xínduu-nda. Nsidaa-nda, iin-ni ni
cuhí stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te cunihnu
ndahvi stná ini-ndà. [9] Te nú sànì quida
quini nèhivì xì-ndà, màsà náchítácùhá-ndà
nacua nì quida-ne xì-ndà. Te ò nú ni
cánàhá-nè xì-ndà, màsà cánàhá stná-ndà
dìquì-né; còó. Ni cácàn tàhvì-ndà nùù Dios
sàhà-né, vàchi cuàhà gá nì nìhìtáhvì-ndà na
ní cana-yàndó. [10] Vàchi (dohó cachí tutu ìì):

Nú cuní-ndà cucumi-nda vida ndiaha,
te yàha vàha-nda, dandu xiñuhu
cundoo-nda cuidadu ñà-màsà
cáhàn quini-nda, ni màsà dándáhvî
stnaha-nda. [11] Te màsà túcù-ndà
inga ichì malu; cuisì-ní ñà-ìá vìì ni
quida-nda. Te ni nándúcú stná-ndà
nansa cundoo manì-ndà ñuhìví;
cuàhà gá xiñuhu nacani ini-ndà
nansa quida-nda ducán. [12] Vàchi
Stoho-ndà Dios, inúù-yá nsidaa
nècuàchì nihnú vàha inì-xi, te
iníní-yá na xícàn tàhvì-né. Doco
nècuàchì quidá sìquini, na ian xiní
ùhì-yà nsidaa nècuàchìmà.

[13] Nú puru chuun vàha quida-nda, dandu
¿a quídá quini nèhivì xì-ndà sàhámà? [14] (Ádi
coó); doco nú ni sáà-ndà ndoho-nda sàhà
iin ñà-ìá vìì nì quida-nda, dandu ndiaha gá
queé stná mà. Ñàyùcàndùá, màsà yúhî-ndà
na cáhàn dana nèhivì xì-ndà, te ni màsà
ndúlócô-ndà. [15] Iin-ni ni cúníhnú ví ini-ndà
Jesucristu ñà-ndùú-yá Stoho ndiaha-nda.
Te nú ndácàn tnùhù-né nùù-ndà índù
chuun nihnú vàha guá ini-ndà (mii-yá)
ducán, dandu siempre cundoo tùha-nda
naxiconihí ví-nda nùù-né. Doco vivìí-ni
ni cáhàn tnùñuhu-nda xi-né. [16] Màsà
quídá-ndá ni-iin ñà-cui dandoho-xi
sàxìnítnùní-ndà después. Daaní, mate
ndoó nèhivì xítnùhu xi ñà-vàha quida-nda
ñà-ndùù-ndà nèhivì xí Cristu, có-quìdámà,
vàchi icúmí-nê sàà-nè nducahan-ne.

[17] Doco nú sáha-ya lugar ndoho-nda,
dandu chicá vàha ndoho-nda sàhà iin
ñà-vìì nì quida-nda, te màdìá sàhà iin
falta xi-nda. [18] Vàchi stná Cristu, nì ndoho
stná-yà; iin xichi-ni nì ndoho-ya sàhà falta
xi nsidaa ndohó nèhivì cuáchi ñuhìví,
mate mii-yá, còò ni-iin cuàchi ni quidá-yá.
Te sàháyùcàndùá, vàtùni nì nìhì-ndà nì
nàcùndoo vàha-nda xi Dios. Ñà-ndáà nduá
nì xìhì iquìcúñú-yà, doco espíritu xi-ya nì
dànátiácú xì-yá. [19] Te divi espíritu xi-ya
mà nì sàà ndé ndoó anima nì sandiadi, te
nì cachitnùhu-ya xì-né iin razón. [20] Anima
yucán nduú anima nèhivì cónì sáxíníndísâ
sànaha tiempu xi Noé na ní quidandee
guá ini Dios sàhà nèhivì ñuhìví, te nì
sandiatu-ya nì cuyucun barcu cahnú (xi
Noé) mà. Te sacu nèhivì nì càcu nùù barcu
mà, cuisì ùnà-nè nì càcu nì quida tècuií mà.
[21] Cunaha-nsiá, ejemplu nduú stná nsidaa
ñà-jaàn, vàchi nduámà nahi ñà-cùhî-ndà
tècuií quìvì vichi, te cácu-nda sàhà-ñá
nì natiacu Jesucristu. Doco ñà-cùhî-ndà
mà, có-ndùá ñà-ndundoo uun ñuma
ìcà-ndà, còó; ñà-xícàn tàhvì-ndà nùù Dios
nduá, divi ñà-xícàn tàhvì-ndà ndundoo
sàxìnítnùní-ndà. [22] Te mii-yá, ndè gloria
sàmànuhù-yá, iá-yà ladu cuahá Yua-nda
Dios vichi, te nsidanicuú ángel, icúmí-nê
cunini-neyà, mate ángel chicá cusáhnû
nduú-né, te ò inga ana iín fuerte.

4

Nacoo dahuun-nda nsidaa ñà-có-ìá vàha nìsa quida-nda antes

[1] Vichi xiñuhu (nsinuu ini-nda) nansa nì
ndoho Jesucristu ñuhìví yohó, te dispuestu
ni cúndóó-ndá ñà-ndoho stná-ndà, vàchi
nú sànì ndoho stná-ndà ducán, dandu
ñà-sànì nacoo-nda cuàchi-nda nduá.

2 Vàchi nú nihnú ini-ndà ducán, dandu
mà xího ndevàha ga-ndà ñà-chìcuéhè iá
ñuhìví yohó na ian quidá nèhivì dava ga;
vàchi puru ñà-vàha cudîì ini Dios cunduu
ñà-quida-nda. 3 Vàchi mii-nsiá, tiempu
nì yàha xi-nda nìsa quida ndevàha-nsia
nacua quidá nèhivì có-ìnáhá xí Dios, vàchi
cuàhà viciu nìsa icumi-nsiá; cuàhà iñàha
nìsa xihò-nsiá, te nìsa xìni stná-nsià;
cuàhà escándolo nìsa quida-nsia, vàchi
nìsa xihi cuahà-nsiá. Cuisì figura yùù
nìsa cahvi stná-nsià antes, mate quini iá`
quida-nda ducán. Doco vichi, mà quídá gá
xì nsidaa ñá-jaàn. 4 Ñàyùcàndùá, ndulócô
nècuàchì dava ga vichi, xítnùhu-ne
mii-nsiá, có-cùndáà ini-nè índù chuun
có-cùtnáhâ gá-nsià xì-né na quidá-né
ñà-có-ndiàá mà. 5 Doco (vàxi iin quìvì)
dandu icúmí nècuàchìmà nacuàha-ne
cuenta (sàhà nsidaámà) nùù mii-yá. Te
sà-ìtúú ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi
nsidaa-némà, na nècuàchì itiácú, te ducán
stná nècuàchì sànì xìhì. 6 Ñàyùcàndùá, ndè
stná nècuàchì nsìi nì nìhì-né nì xinitnùhu
stná-nè razón vàha xi-ya sàhà-ñá vàtùni
cutiacu stná anima-nè vida xi Dios, mate
na nísa itiacu-nè nì nìhì-né castigu, vàchi
nèhivì ñuhìví nì sanduu stná-nè.

7 Cunaha-nsiá, sà-ìtúú quìvì nsihi nsidaa
iñàha. Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani viì
ini-ndà, te cunihnu cuahà ini-ndà càcàn
tàhvì-ndà nùù Dios. 8 Doco ñà-chicá xiñuhu
nduú ñà-cuu cuahà ini-ndà sàhà ñanìt-
naha-nda, vàchi sàhà ñà-jaàn nduá mà
úhì nandòdó-nda nsidaa falta nì quida
nècuàchìmà mate cuàhà gá nduá.

9 Xiñuhu nacuna-nda yehè nùù ñanìt-
naha-nda (nú xicánúú ndahví-nè), te màsà
cúñáñá-ndá quida-nda ducán.

10 Según nansa nì nìhìtáhvì iin iin-nda,
ducán xiñuhu cunucuachi-nda nùù
ñanìtnaha-nda, vàchi ducán ndiá ìcà-ndà
quida-nda xi gracia nì nìhìtáhvì-ndà
nùù-yá, te cuàhà clase gracia nduá yohó.
11 Nú (sànì nìhìtáhvì) iin nèhivì càhàn-nè
(palabra ìì), dandu ni cúndúámà nahi meru
palabra nì cachi mii-yá. Te nú xicánúú-ndá
indéhe ndahví tnaha-nda, dandu ni
quida-nda chuun jaàn xì nsidaa valor
níhì-ndà nùù Dios. Nsidanicuú ñà-ndùá
quìdà-ndà, xiñuhu quida viì-ndàñá sàhà-ñá
sàà nèhivì naquimanì-né mii-yá sàhà
Jesucristu. (Ansivéhé-yâ), te nicanicuahàn
ni cúsáhnû-yá, te ni queé stná cuàhà
tnùñuhu xí-yá (inicutu), amén.

Dispuestu ni cúndóó-ndá ñà-ndoho-nda sàhà Jesucristu

12 Mii-nsiá nècuàchì mànì guá nùí,
màsà ndúlócô-nsià nú ni yáha-nsia
tnùndoho fuerte (quida nèhivì); cóndùá
ñà-ndulocó-nsià na ian nduájàn iin ñà-cónì
nìhnú ini-nsià cuu xi-nsiá; còó. 13 Xiñuhu
cudiì ini-ndà sàhámà vichi, vàchi ñà-davani
ndohó stná-ndà nahi Cristu nduá. Daaní,
quìvì cuni-ndà (naxicocuîn-yà) te nchií
ndiaha-yá, dandu yáha ga icúmí-ndá
cudiì ini-ndà. 14 Te nansicáhán stná-ndà
nú ni cáhàn quini nèhivì dìquì-ndà
ñà-nchícùn-ndà mii-yá, vàchi Espíritu
ndiaha xí Dios icúmí chindee xi-nda na
yáha-nda ducán. Ñà-ndáà nduá, quini
cáhàn-nè (xì-ndà) sàhà-yá, doco ndohó,
còó. Tnùñuhu xí-yá nduá tavá-nda. 15 Te
nú icúmí-ndá ndoho-nda, màsà cúndúámà
sàhà-ñá nì sàhní stnaha-nda, te ò nì
quìdácuíhná-ndá iñàha, te ò nì quìdà-ndà
iin ñà-có-ndiàá, ò nì dáquîhviyuhù-ndà
nùù chuun xi inga nèhivì; còó. 16 Doco
nú sàhà-ñá nduu-nda nèhivì xí Jesucristu
ndoho-nda, dandu màsà nunca cucahan
núù-ndà sàhájàn. Còó, ñà-naquimanì-ndà
Dios nduámà.

17 Vàchi vichi sà-ìá cuàhàn ndundaà
sàhà ndohó nècuàchì nduú dèhe ndisa-ya.
Te nú mii-nda nduú nècuàchì primeru,
dandu ¿índù iñàha icúmí yàha nècuàchì
có-ndùlócô sàhà razón ndiaha xí-yá?
18 Vàchi ndohó, nèhivì vàha xi-ya nduu-nda,
te cuàhà gá ndoho-nda, dandu sàà-ndà
nùù-yá. Te nú ducán nduá, dandu yáha
ga ndahví cunduu castigu xi nèhivì malu
quida guá xì cuàchi.

19 Doco de todos modos, icúmí dava-nda
ndoho-nda tiempu vichi, vàchi ducán nì
chitnùní ini mii-yá. Ñàyùcàndùá, iin-ni
xiñuhu ñà-quida viì-ndà ñuhìví yohó, te
nsinuu ini-ndà ñà-ini ndahà-yá iá an-
ima-ndà, vàchi mii-yá nduú ana nì chitnùní
inì-xi cundoo-nda ñuhìví yohó, te vàtùni
cahvi-nda xi-yá (ñà-cundiaa-yàndó).

5

Nansa xiñuhu quida nèhivì sahnú idónuu, xì stná nècuàchì cucuáchí

1 Vichi cuàhìn càhìn xì mii-nsiá nècuàchì
cusáhnû jaàn. Yùhù nduú stnáì iin
nècuàchì sahnú dandacú. Cunaha-nsiá,
yùhù nì xininùí nansa nì cuu na ní ndoho

Cristu; te quìvì natùi stná poder ndiaha
xí-yá, dandu icúmî cuni stnáì ñà-jaàn,
nahi mii-nsiá. 2 (Ñàyùcàndùá, yùhù cachî
xì-nsiá) ni cúnúù víi-nsiá nèhivì xí Dios
ndoó jaàn, nacua quidá pastor xì rìì xí-né.
Doco ni cúndúá xì nsidaa voluntad xi-nsia,
màdìá fuerza ni quidá nèhivì xì-nsiá. Ni
màsà quídá-nsiá chuun jaàn sàhà dìhùn,
còó; ñà-cùdî inì-nsia ni cúndúá. 3 Ni
màsà cúníhnú ini-nsià nduú-nsiá lamú
xi nècuàchì ndiaá-nsià. Còó; chuun
xi-nsia nduá quida vìì-nsiá, dandu cundehè
stná nèhivì ndiaá-nsià, te quida stná-nè
nacua quidá mii-nsiá. 4 Daaní, después
na quívì naxicocuîn mii-yá ana ndiaá xì
nsidanicuu-nda, dandu nìhì iin iin-nda iin
ñà-vàha xi-nda cunduu iin corona ndiaha
cuñuhu dìnì-ndà, te nicanicuahàn coo
vicoá.

5 Daaní, mii-nsiá nècuàchì chicá cuachi,
xiñuhu cunini-nsia ñà-ndùá xícachi
nècuàchì sahnú dandacú. Cunaha-nsiá,
nsidanicuú-nsiá, nicanicuahàn ni cúníhnú
ndahvi inì-nsia, te cahvi tnahá stná-nsià,
vàchi Dios, sadí-yà nùù nsidaa nèhivì
nducuéhê; doco nècuàchì nihnú ndáhví
inì-xi, sáhatahvì-yánè gracia xi-ya.
6 Ñàyùcàndùá, xiñuhu cunihnu ini-ndà
ducán, vàchi ndahà Dios ñuhú nsidaa-nda,
te fuerte-yà. Dandu después sàà stná
iin quìvì quee ndisa tnùñuhu xi-nda nùù
nsidaa nèhivì quida-ya. 7 (Doco vichi)
nùù ndahà mii-yá ni ndóo nsidaa chuun
nacání ini-ndà sàhà-xí, vàchi nihnú vàha
ini-yàndó.

8 Nicanicuahàn xiñuhu cundoo-nda
cuidadu, te cundoo tùha-nda, vàchi iá
ana xicánúú xiní ùhì xì-ndà, divi nduú
ñà-malu, te quidá-si na quidá sì-león,
vàchi xicánúú-si ndáhì-si nandúcú-sî
ñà-caxì-sí. 9 Doco màsà cuáha-nda mii-nda
dìtá-sindó, iin-ni ni cúníndísâ víi-nda
mii-yá, te nsinuu ini-ndà ñà-divi ducán
ndohó stná dava ga ñani-ndà ndoó inicutu
ñuhìví. 10 Cunaha-nsiá, cuisì Dios nduú ana
sáhatahvì xì-ndà gracia, te divi stná-yà
sànì cana-yàndó ñà-cundoo ndiaha-nda
nùù-yá nicanicuahàn quida Jesucristu.
Ñàyùcàndùá, mate ndoho-nda vichi, doco
ñà-yáha-ni nduá. Te mii-yá, icúmí-yâ nsida
vìì-yá anima-ndà, te nacuàha-yàndó valor.
Icúmí-yâ nacuàhandee stná ini-yàndó, te
chindee-yándô ñà-màsà quéé-ndá nùù
ichì váha. 11 Te vichi ni queé gá más
tnùñuhu xí-yá, te iin-ni ni cúsáhnû stná-yà
dècuèndè nicanicuahàn. Amén.

Ñà-ndùá nì cachi Pedro na ní ndaquìndèè-né xì nèhivì tiaá-né nùù-xí

12 Iin ñani-ndà quidá víi ndisa nduú
Silvano. Te divi mii-né nduú ana xichúîn
ñà-tìàí tutu tii yohó ndé cáhìn xì-nsiá
sàhà ñà-cundaà inì-nsia nansa xiñuhu
quida-nda, te cundaà stná inì-nsia ñà-divi
gracia ndiaha xi Yua-nda Dios nduá (sànì
nìhì-ndà). Ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúníndísâ
víi-nsiá gracia mà.

13 Ñuu Babilonia yohó ndoó stná nèhivì
nì nacàxin stná Yua-nda Dios nahi mii-nsiá,
te cásàhú stná-nè xì-nsiá. Daaní, yohó
iá stná Marcos, iin nècuàchì nduú nahi
dèhi, te cásàhú stná-nè xì-nsiá. 14 Te
mii-nsiá, nacasàhú mànì stnahá stná-nsià
entre mii-nsiá.

Ni cúndóó cueé nsidaa mii-nsiá nècuàchì
nduú nèhivì xí Jesucristu. Sà-ìá.

Tutu Ùì Nì Tiaa San Pedro nùù Nèhivì xí Dios

1 Yùhù nduí Simón Pedro, iin ana
xinúcuáchí nùù Stoho-ndà Jesucristu. Te
divi nùù mii-yá nì nìhí chuun ndiaha
quidé. Te vichi tiaí tutu yohó nùù nsidaa
mii-nsiá nècuàchì iin-ni sànì nìhìtáhvì stná
gracia ndiaha xí-yá ñà-cunindisá-nsiáyà.
Vàchi ducán nì chitnùní ini-yà quida-nda,
divi mii-yá ana chiigá ndàcuisì inì-xi.
Dios nduú-yá, te cahvi-ndayá, vàchi
mii-yá nduú ana nì dàcácu xi-nda. 2 Pues
vichi ni cúcúmí-nsiâ cuàhà gracia xi-ya,
te contentu ni cúndóó-nsiá sàhà-ñá
ináhá-nsiâ mii-yá xì (Yuamánì-yá) Dios.

Nansa ndiá ìcà nèhivì xí Jesucristu quida-ne

3 Cunaha-nsiá, fuerte gà mii-yá, te ndiaha
gá quidá-yá, ñàyùcàndùá nì cana-yàndó
ñà-cunaha-ndayá. Dandu nì chindee
ndudu ìì xí-yá ndohó, te nì nìhìtáhvì-ndà
nsidanicuú ñà-ndùá xiñuhu ñà-cundoo
ndiaha-nda nùù-yá, te cahvi-ndayá
nacua ndiá ìcà-ndà. 4 Te sàhà-ñá fuerte
guá-yà, te ndiaha guá-yà, ñàyùcàndùá nì
cundiatú-ndà cuàhà gá ñà-vàha ndiatu-nda
cuu xi-nda, te dècuèndè ndulócô-ndà
ñà-ndiaha guá palabra sànì cachi-yà.
Vàchi sàhà palabra mà vàtùni cucumi
stná-ndà meru vida xi anima mii-yá,
te ducán nìhì ndèè stná-ndà nacoo-nda
modo sìquini icúmí nècuàchì dava ga
ñuhìví yohó, divi modo cudîì guá ini-nè
quida-ne. 5 Te divi sàhà-ñá nì cachi-yà
xì-ndà palabra mà, ñàyùcàndùá xiñuhu
cuàhandee ini-ndà (cunchicùn-ndàyá)
chicá viì. Pues vichi sà-xìníndísá-ndáyâ,
doco xiñuhu cutùha stná-ndà cunihnu
viì ini-ndà. Daaní, xiñuhu sàà stná-ndà
mànìhì váha ini-ndà (sàhà ichì-yá). 6 Daaní,
xiñuhu cutùha stná-ndà cadi-ndà nùù
mii-nda. Daaní, xiñuhu cutùha stná-ndà
quidandee ini-ndà; daaní, xiñuhu cutùha
stná-ndà cunihnu vàha ini-ndà mii-yá
nicanicuahàn. 7 Daaní, xiñuhu cutùha
stná-ndà cunihnu manì ini-ndà sàhà
ñanìtnaha-nda; daaní, xiñuhu sàà stná-ndà
cuu stnahá ndisa ini-ndà sàhà-ndà. 8 Vàchi
cunaha-nsiá, nú ni cútùha vàha-nda nsidaa
ñà-jaàn, te quida ndisa-ndañá cumplir,
dandu màdì uun-ni cundoo-nda nùù
Stoho-ndà Jesucristu; ni màdì uun-ni
quea ñà-ìnáhá-ndáyâ. 9 Doco nèhivì còò
ñá-vàha ma ini anima-xi, có-cùndáà vàha
ini-nè, na ian quidámáxìní-nè, te có-nsìnúú
gà ini-nè nansa nì quida Dios na ní
nsidandoo-ya cuàchi-ne. 10 Ñàyùcàndùá,
chicá vàha cunsìhi ini-ndà cundoo-nda
seguru ñà-ndùù-ndà nèhivì nì nacàxin-ya,
te nì cana-ya. Vàchi nú ni quida ndisa-nda
ñà-vàha jaàn, dandu mà sáà-ndà tùcù-ndà
ichì cuàchi. 11 Còó, ndiaha gá icúmí quixi
cuàhà gracia xi mii-yá ana nì dàcácu xi-nda,
divi Stoho-ndà Jesucristu, te dayáha
stná-yàndó ñuhìví ìì xí-yá ndé dandacú-yá
nicanicuahàn.
12 Ñàyùcàndùá, cunî dansínuu ga
inì mii-nsiá nansa (quida-nsia), mate
sá-ìnáhá-nsiâ iyuhu sàhámà vichi, te
nihnú vàha inì-nsia palabra ndàcuisì nì
xinindisá-nsiá. 13 Doco yùhù tuxí inì,
mientras itiácù-ve ñuhìví yohó, chicá
vàha dansínuu inì mii-nsiá nansa xiñuhu
cunihnu ini-nsià. 14 Vàchi ináhî sà-ìtúú
quìvì icúmí cuì nacua nì cachi Stoho-ndà
Jesucristu xì´. 15 Doco icúmî nanduquí nansa
cui nsinuu inì-nsia palabra yohó nú sànì
xìhì.

Nansa nì xini Pedro nì natnuù ndiaha Jesús

16 Cunaha-nsiá, palabra ìì nì cachit-
nùhu-nsi xì-nsiá, màdì cuentu nì nachuhun
tnahá uun nèhivì maña nduá. Còó,
vàchi sànì xininùù-nsí ñà-ndiaha guá
iá Stoho-ndà Jesucristu, ñàyùcàndùá,
nì nacani-nsi xì-nsiá sàhà poder xi-ya,
xì nansa icúmí stná-yà naxicocuîìn-yà.
17 Vàchi nsiùhù, nì xini-nsì na ní tavà
Yua-nda Dios tnùñuhu ndiaha xí-yá,
te nì natnuù fuerte-yà. Dandu ndiaha
gá nì càhàn Yuamánì-yá sàhà-yá na
ní cachi-yàmà: "Dèhemanì´ nduú ana
yohó, te cudîì inì sàhà-yá". 18 Nsiùhù, nì
inini-nsi ñà-jaàn na ní sàhàn-nsì xì-yá dìnì
yucù ìì yucán, te nì tiacu-nsì nì càhàn
(Yuamánì-yá) ansivi.
19 Ñàyùcàndùá, sàhà ñà-jaàn chicá más
náhà claru ñà-ndácuisì nduá nì cacachi pro-
feta nìsa cahàn sàhà-yá sànaha; te vichi
ndiá ìcà-ndà cunihnu vàha ndisa ini-ndà
palabra xi nècuàchìmà, vàchi palabra mà,
ndiaha gá datnúà sàxìnítnùní-ndà na iin
ñuhu nchií fuerte ndé iín tnúú, te iin-ni
icúmí chindee stná-màndó dècuèndè quìvì
danátnûù ndiaha-yá nùù (nèhivì ndoó in-
icutu ñuhìví). Daaní, quìvì jaàn (icúmí-yâ

datnúù-yà ini anima-ndà na ian) quidá sìt-
núù cahnú cachítnùhu ñà-sàcuàhàn tùinuù
inga quìvì.
20 Cenaha-nsiá, chuun cahnú nduú
ñà-sàà-ndà cundaà vàha ini-ndà nansa iá
palabra lì nì cachitnùhu nèhivì sànaha
ma, te nì tiaa-neà nùù tutu. Màdì sàhà
cuisì sàxìnítnùní ndohó cui sàà-ndà cundaà
vàha ini-ndà nansa cuní cachàmà. 21 Vàchi
nèhivì lì sànaha ma, màdì inì-ni mii-né nì
chítnùní ini-nè ñà-ndùá nì cachi-nè sàhà
mii-yá. Còó, divi Espíritu lì xí-yá nduú ana
nì dàtnúù xì sàxìnítnùní-nè, te nì cachi-nè
ñà-ndùá nì cachi-nè.

2

Màsà nácuítnúhú-ndá ñà-tnùhù chináhá nèhivì

1 Tiempu sànaha ma nì sandoo stná
tètnùhù ñuu-nsì, datiaá uun-tè cáhàn-te
cuenta xi Dios. Doco vichi ndé ndoó
stná mii-nsiá icúmí casaà stná tètnùhù
nahi tè-sànaha ma. Te icúmí-tê daquíhvi
dèhé-te iin dàñùhù chináhà-te. Ndè icúmí
stná-te nacuaà-té Stoho-ndà Señor, mate
sánì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda. Doco
cuisì mii-té quidá quini-tè xì mii-té,
ñàyùcàndùá yàchì icúmí-tê ndañuhu
dahuun-tè. 2 Doco cuàhà gá nèhivì icúmí
tenchicùn xì ichì sìquini mà, dècuèndè
sàà stná-nè cahíchì ini-nè ichì ndàcuisì-yá.
3 Te tètnùhù mà, ñà-cuàhà guá cuú inì-te
sàhà dìhùn, ñàyùcàndùá, vico uun icúmí-tê
càhàn-te xi-nsiá ñà-dandahví-te mii-nsiá,
te ducán nsidandahví stná-te mii-nsiá.
Doco dècuèndè sànaha sànì cachi Dios
ñà-ìcúmí-tê cunsida-tè cuàchi-tè, te sà-ìtúú
sàà stná quìvì ndañuhu dahuun-tè.
4 Stná ángel nì sanduu mozo xi-ya, na
ní caquida-ne cuàchi, cónì xícáhnû ini-yà
sàhà-né, vàchi nì sàcùnuhni-nè cadena,
te nì ndiachi-né ndè cahà andea ndé iín
tnúú, te yucán ndiatú-né dècuèndè sàà
quìvì ndundaà sàhà cuàchi-ne. 5 Stná nèhivì
ñuhìví sànaha, cónì dácâcu Dios-nè, vàchi
cuàhà gá cuàchi-ne nì-ìa, teayùcàndùá nì
quixi diluviu dìquì-né. Doco tiàa nani Noé,
còó. Nì càcu-ne. Cunaha-nsiá, cuàhà gá
nì càhàn stná nècuàchìmà xì nèhivì sànaha
ma áma quídá víi stná-nè, doco (cuisì) Noé
mà xì inga ùsà gà tnaha-ne nì càcu. 6 Daaní,
stná ñuu Sodoma xì ñuu Gomorra, nì xìxìn
nsiha, ndé cuisì yàà-ñá nì ndòo, vàchi iin
castigu xi mii-yá nì sanduu tnùndoho ma,
áma yúhî stná nsidaa gá nèhivì malu icúmí
cundoo ga ñuhìví quìvì nùù-xí. 7-8 Doco
ñuu mà nìsa ìa stná iin nècuàchì vàha nani
Lot. Te yáha ga nì cuduchi ini-nè sàhà
modo sìquini xi nèhivì ñuu mà. Vàchi
yucán iá-nè mahì nècuàchìmà, te nsìquívì
iníní-né, te indéhe-né ñà-quini guá quidá
nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá yáha ga nì ndòo
cahan-ne sàhà nècuàchìmà. Daaní, na (ní
nìhì ñuu mà tnùndoho), nì dàcácu Dios-nè
nùájàn. 9 Pues sàhà ñà-yùcán náhà claru,
tùha ndisa Dios tavà-yá nèhivì vàha xi-ya
nùù tnùndoho yàha-ne nì cùí. Te ináhá
vâha stná-yà nansa cuàhàn-yà quida-ya xì
nèhivì malu vichi, itníí-yá cuenta sàhà-né
ndè cachi sàà quìvì juiciu, dandu ndoho-ne.
10 Te nècuàchì chicá icúmí ndoho nduú
nècuàchì quidá sìquini guá xì mii-xí nacua
nduú gustu xi-ne, te cahíchì stná ini-nè
ñà-ndùá dandacú mii-yá nùù-né.
Vàchi tètnùhù mà, atrevidu gà-te, mii-té
xínduu-tè mii-té. Mà ía yuhù-té; quini
ga cáhàn-te sàhà ana fuerte (xicánúú) an-
sivi. 11 Doco cunaha-nsiá, ndè ángel xi Dios,
có-cânàhá quini-ne na cáhàn-nè sàhà falta
xi ana fuerte mà nùù Stoho-ndà Señor,
mate chicá cuàhà poder xi-ne (nùù témà),
te chicá dandacú stná-nè.
12 Doco tèmà, mate có-sâà-te cundaà
inì-te sàhà iin chuun, doco quini ga
cáhàn-te sàhà-ñá. Nahi quisì có-cùndáà
inì-xi xínduu-tè, te quidá-te na ian còò
anima-te. Ñàyùcàndùá, divi icúmí cuu
xi-té na ian cùù-xì quisì yùcù, cuisì ndoó-si
ñuhìví sàhà-ñá tnii nèhivì-sí, te cahnì-nési;
pues divi ducán icúmí cuu stná xì tètnùhù
mà, icúmí-tê ndañuhu dahuun-tè ñà-sànì
cuchicuehe anima-te. 13 Iin castigu ùhì
nduá nìhì-té, divi nacua nì quida-tè xì
ñanìtnaha-tè. Doco vichi cudîì inì-te
quidá-te ndéni ñà-sìquini nì cui ndui (ò
ñuú) ni cúndúá. Ñàyùcàndùá, ndohó, ndóo
cahan-nda sàhà escándalo xíquida guá-te.
Mate sáhàn stná-te ndé ndoo-nda vicò
xì-ndà, doco dandahví uun-tè, vàchi cudîì
gá inì-te dandahví-te.
14 Indéhe stná-te nsidaa nècuàchì ñahà,
te cuní-te dàvá diquì-tené. Có-nàcóó-te
cuàchi quidá-te. Te nèhivì mà-fuerte an-
ima-xi, mà úhì dandahví-tené. De por sí,
cuàhà iñàha xího stná-te cucumi-té. Doco
icúmí-tê nìhì chíhán-te. 15 Vàchi sànì na-
coo-tè ichì váha mii-yá, te sàxínchicùn-te
ichì malu nacua nì quida Balaam dèhe
Beor sànaha; iin nècuàchì xinítùí nì san-

duu nècuàchìmà, doco cuàhà gá nìsa cuu
ini-nè sàhà dìhùn; mate iin chuun có-ndiàá
nduá, doco quida-neà sàhà dìhùn. 16 Doco nì
nìhì-né iin conseju vàha nùù burru xi-ne,
có-ìá vàha ñà-ndùá quidá-né, nì cachì-si
xi-né. Mate quisì nduú-si, doco nì càhàn-si
na iin nèhivì, te nì sadì-si nùù nècuàchìmà
ñà-màsà quídá-né chuun loco cuàhàn-nè
quida-ne nì cùí.
17 Cunaha-nsiá, na iin pozo ndé nì ndoco
tècuìí, ducán xínduu tètnùhù mà. (Còò
ni-iñàha níhì-ndà) nùù-té, nahi vìcò tàchí,
còò ni-iñàha nihá. Ñàyùcàndùá icúmí-tê
sàà-te iin xaan ndé iín tnúú ndúchí, te
nicanicuahàn cundoo-tè yucán, cachí Dios.
18 Doco vichi, fuerte cáhàn-te na ian yáha
ga ndiaá-te. Doco puru palabra chicuéhè
nduá cachí-te, vàchi chináhà-te ñà-vàtùni
quida ndevàha-nda nansa ni nì cui; vàtùni
iá ñà-cuñuhu quini ini-ndà, cachí stná-te;
te sàháyùcàndùá, nádìtá-te cuàhà nèhivì
ladu xi-tè, dècuèndè stná nèhivì sà-ìtúú
càcu nùù ichì malu mà nì cùí. 19 Libre
cundoo-nda, cachí-te xi nèhivì, doco mà
cúí, vàchi ndè stná mii-té, dandacú stná
cuàchi-tè nùù-té. Te nú sànì cundee iñàha
nùù-ndà, dandu có-ndòó gà ndisa-nda li-
bre. 20 Vàchi ni cachí-ndà iá iin nèhivì,
te nìsa cundaà vàha ini-nè sàhà Stoho-ndà
Jesucristu, te nì càcu stná-nè nùù modo
sìquini xi ñuhìví yohó; doco nú tucu tu ni
dácà dìnì-né, te cundee cuàchi ma nùù-né,
dandu chicá quini queamà nùù ñà-primeru.
21 Vàchi chicá vàha màsà cúnítnùhu-ne sàhà
ichì váha-ya nì cùí, te màdìá nì xinit-
nùhu-ne, dandu después nì naxicocuîn tu
ini-nè, te nì nacoo-ne palabra ìì nì cachi-yà
xì-né. 22 Doco cunaha-nsiá, ducán cuú stná
xì-né nacua cachí dichu sàhà sìhina: "Nì
nsihi nì ndusan-sì, dandu naxícócuîn tu-sì
saxí-si ñà-jaàn; te ò nacua quidá stná cochi,
nú sànì xichi-sì, dandu tucutu ndécahnu-sì
mahì ndèhì tuí nihní-si".

3

Icúmí naxicocuîn Stoho-ndà Jesús ñuhìví

1 Ñà-úì nduá tiaí nùù-nsiá vichi, ñani
mànì. Te nùù ndúì carta xi sànì quide lucha
nacuàhandee inì mii-nsiá sàhà-ñá ducán
nsinuu ini-nsià nacani viì ini-nsià. 2 Te
cuní stnáì nsinuu inì-nsia nansa iá palabra
xi Dios nì cachitnùhu nèhivì ìì sànaha, xì
stná palabra nì sàcùnaha-nsiá nùù nsiùhù
nècuàchì nì nìhì chuun nùù Stoho-ndà
Señor nì dàcácu xi-nda, vàchi palabra xi
mii-ya nduá.
3 Doco iá iñàha chicá cunî cundaà
inì-nsia. Cunaha-nsiá, na sáà quìvì xínu
tiempu, dandu icúmí ndecoyo nèhivì
cuàcùndiaa (sàhà ichì-yá). Icúmí-nê
quida ndevàha-ne xì mii-né nansa ni nì
cui. 4 Te dohó icúmí-nê cachi stná-nè:
"¿Índù ní xini-nsì naxicocuîn-yà nacua nì
cachi-yà? Vàchi dècuèndè sànaha na ní
xìhì xìì-ndà, còò ni-iñàha, vàchi iin-ni iá
ñuhìví vichi nacua nì sàcòa quìvì primeru",
cachi-nè. 5 Doco na cachí nèhivì ducán, cuisì
quidámáxìní-nè sàhà nansa nì cuu sànaha
na ní sàcòo ansivi, te nì xìnu stná ñuhù
íchî mahì tècuìí, nsidanicuú ladu ñuhú-te.
Pues nsidaa ñà-jaàn nduá nì dàndàcú Dios,
te ducán nì cuu. 6 Doco sàhà divi tècuìí
mà ní ndañuhu stná ñuhìví sànaha ma,
vàchi nì dàhvia dàvì inicutu. 7 Doco ansivi xi
ñuhìví iá vichi, sàhà divi palabra nì cachi-yà
antes mà iá stná orden xi-ya ñà-ìcúmíâ
coco nsiha, cuisì ndiatú-yá ndè cachi sàà
quìvì ndundaà sàhà cuàchi nèhivì malu,
dandu coco ñuhìví, te ndañuhu stná nsidaa
nècuàchì malu mà.
8 Doco iá iin palabra cunî nsinuu ini-nsià,
ñani mànì. Cunaha-nsiá, mate imindaa
quìvì, te ò mil cuìà nduá, doco iin-ni nduá
nùù Stoho-ndà Señor. 9 Ñàyùcàndùá, mate
cachí nèhivì ¿índù chuun cucuéè-guá cuu
ñà-ndùá nì cachi-yà? doco còó; màdì
ñá-cô-ndùlócô-yà nduá; ñà-quìdándéé
cahnú ini-yà sàhà-ndà nduá, vàchi
có-cùní-yà ndañuhu ni-iin-nda; còó; ñà-nì
sáà nsidaa-nda naxicocuîn ini-ndà sàhà
cuàchi-nda nduá cuní-yà.
10 Doco cunaha-nsiá, (nanàá) icúmí sàà
quìvì quida ndisa Stoho-ndà Señor (nacua
nì cachi-yà); na ian có-nìhnú ini nèhivì
quixi tècuìhnà ñuú, ducán coo. Dandu
yáha ga fuerte icúmí caha ndee, te ndañuhu
dahuun ansivi; te nsidaa ñà-ndùá nì cuyu-
cun ñuhìví, icúmíâ dàà títìá, te coca, te
ndañuhá, vàchi ñuhìví yohó xì nsidaa ñà-ìá
nùá, icúmíâ coco nsiha.
11 Pues vichi, sàhà-ñá sà-ìnáhá-ndá icúmí
ndañuhu nsidaájàn, ñàyùcàndùá xiñuhu
ñà-cunsìhi ini-ndà cacanuu viì-ndà ñuhìví
nacua cuní mii-yá, te cunihnu ìì stná
ini-ndà. 12 Siempre ni nsínúú ini-ndà
ñà-ìcúmí sàà quìvì xí Dios, te quida-nda
nacua cui quida-nda ñà-nì sáà yàchà. Vàchi
quìvì yucán icúmí chiñuhu Dios ansivi, te
coca, dandu ndañuhu dahuan; te nsidaa
stná ñà-nì cuyucun ñuhìví, icúmíâ ndutea,
te coca. 13 Doco ináhá vâha stná-ndà

ñà-después icúmí nàcòo stná inga ansivi
saa xi ñuhìví saa nacua nì cachi-yà xì-ndà,
te ñuhìví saa ma, puru ñà-ìá viì icúmí coo
nùá.
14 Pues, ináhá vâha-nda ducán icúmí cuu,
ñani mànì, ñàyùcàndùá, cuàhà gá xiñuhu
cunsìhi ini-ndà cundoo manì-ndà ñuhìví,
màsà cóó ni-iin falta xi-nda, ni màsà cóó
ni-iin mancha anima-ndà. Te iin-ni ni coó
ducán dècuèndè quìvì naxicocuîn-yà.
15 Te nú dacueé-yà, te quidandee gá ini-yà
sàhà-ndà, dandu xiñuhu cunihnu ini-ndà
ñà-cuisì sáha-yàndó tiempu càcu-nda
nduájàn. Te divi ñà-jaàn nduá sànì tiaa stná
ñani mànì-ndà Pablo na ní tiaa-ne iin carta
nùù-nsiá antes. Nchichí gà tiaá-né, vàchi
ducán nì nìhìtáhvì-né. 16 Te nùù nsidaa
carta xi-nemà, cachítnùhu stná-nè sàhà
chuun tiaí yohó. Ñà-ndáà nduá ùhì cundaà
ini-ndà dava ñà-ndùá cachí-nè nùù carta
mà. Ñàyùcàndùá, nèhivì có-sâà cundaà
inì-xi, dasívì uun-ne palabra mà, vàchi
nèhivì có-xìníndísâ vàha nduú-né. Te divi
ducani dasívì stná-nè dava ga tutu ìì xí Dios,
doco (ndahví-nè), vachi cuisì icúmí-nê
sàà-nè ndañuhu-né sàhámà.
17 Doco mii-nsiá, sà-ìnáhá-nsiâ nansa iá
nsidaa ñà-jaàn, ñani mànì. Ñàyùcàndùá,
cuidadu ni cúndóó-nsiá sàhà tètnùhù
có-ndùlócô sàhà ley xi Dios, còtó nadìtá-te
mii-nsiá ladu xi-tè, te sàà-nsià quee-nsia
nùù ichì váha nchícùn viì-nsiá vichi. 18 Te
sacúndáhvî stnáì nùù-nsiá ñà-nì cúnsìhi
inì-nsia nansa cucumi gá-nsià más gracia
xi Stoho-ndà Jesucristu, xì nansa nìhì
stná-nsià cunaha váha-nsiayà, vàchi mii-yá
nduú ana nì dàcácu xi-nda.
Ansivéhé cahnú-yá ndè quìvì vichi, te
nicanicuahàn. Amén.

Tutu Nuu Nì Tiaa San Juan nùù Nsidaa Nèhivì xí Dios

Nansa iá vida ndiaha xí mii-yá

1-2 Cuní-nsì càhàn-nsì xì-nsiá sàhà mii-yá.
Dècuèndè antes quesaha ñuhìví, sà-ìá-yà.
Te nsiùhù, sànì inini-nsi nì càhàn-yà;
sànì xininùù-nsíyà, dècuèndè sànì tnii
ndahà stná-nsì ìcà-yá. Te mii-yá nduú
ana nì quixi xi palabra lì cachítnùhu
nansa cutiacu ndiaha anima-ndà. Te
sàhà mii-yá itiácú-ndà. Ñàyùcàndùá,
(nì quixi-ya) ndè ñuhìví yohó, te nì xini
nèhivì-yá. Dècuèndè stná nsiùhù, nì
xininùù stná-nsìyà, ñàyùcàndùá, vichi
cachítnùhu-nsi, te dansítnûù ini-nsì
mii-nsiá sàhà-yá, vàchi mii-yá nduú ana
sáhatahvì xì vida ndiaha nicanicuahàn.
Nùù Yuamánì-yá nìsa ìa-ya, dandu nì
quesaa-yà ñuhìví yohó, te nì xini-nsìyà.
3 Te ñà-ndùá nì xini-nsì, te nì inini-nsi,
divi nduá cachítnùhu-nsi xì-nsiá sàhà-ñá
iin-ni ni cúníhnú vàha stná ini-nsià nacua
quidá nsiùhù. Te nacua nihnú ini-ndà
Yua-nda Dios xì Dèhemanì-yá Jesucristu,
ducán nihnú stná ini-yà ndohó. 4 Te vichi,
sàhà-ñá cuní-nsì ñà-chicá cudiì inì-nsia,
ñàyùcàndùá dìsáhà-xí tiaá-nsí ñà-yòhó
nùù-nsiá.

Na ian nchií ndai luz, ducán iá anima Dios

5 Cunaha-nsiá, palabra yohó nduá nì
inini-nsi nì cachi Dèhemanì-yá (xì-ndà),
te ñàyùcàndùá dohó cachítnùhu stná-nsì
xì-nsiá ñà-nahi luz nchií ndai, ducán
nduú stná (anima) Dios, (vàchi micuísi
ñà-vàha nduú-yá), te ni-iyuhu có-nìhnú
ini-yà ichì ñáa. 6 Ñàyùcàndùá, nú ni
cachí-ndà iá vàha-nda xi-yá, doco xicá
stná-ndà ichì ñáa, dandísá, tnuhu-nda,
te có-nchîcùn-ndà ichì ndàcuisì-yá.
7 Doco nú xicánúú víi-nda, datnúù-yà
sàxìnítnùní-ndà, te nihnú vàha ini-ndà
nacua nihnú ini mii-yá, dandu mà úhì
cundoo manì tàcá nsidaa-nda. Te nìì
Dèhemanì-yá Jesucristu nsidándóó xí
nsidanicuú cuàchi-nda.
8 Nú ni cachí-ndà có-ndùù-ndà nèhivì
cuáchi, dandu ñà-dàndàhví-ndà mii-nda
nduá, te ducán náhà xìcà có-nìhnú ini-ndà
palabra ndàcuisì. 9 Doco nú ni cuáha-nda
cuàchi-nda, dandu icúmí-yâ quida ndisa-ya
cumplir, mà dándáhvî-yàndó, seguru
cuicahnú ini-yà sàhà-ndà, te nsidandoo-ya
nsidaa ñà-có-ndiàá ñuhú anima-ndà.
10 Doco nú ni cachí-ndà còò cuáchi ni
quida-nda, dandu ducán queá na ian
ndeníhí tnúhú-ndáyâ. Te nú ducán, dandu
náhà xìcà, tàñáha ga sàà-ndà cunihnu
ini-ndà palabra xi-ya.

2

Jesucristu nduú ana cáhàn nihni sàhà-ndà nùù Dios

1 Nahi dèhe mií xínduu-nsia, ñàyùcàndùá
tiaí palabra yohó nùù-nsiá ñà-màsà
quídá-nsiá cuàchi. Doco nú iá ana nì
quida iin cuàchi, dandu (ni cúnáhá-nê)
iá stná ana cáhàn nihni sàhà-ndà nùù
Yuandiaha-nda. Te ¿ana quidá ducán?
Divi Jesucristu, vàchi mii-yá, ndàcuisì
ini-yà. 2 Te divi sàhà ñà-ndùá nì quida-ya
nì xìhì-yà sàhà cuàchi-nda, ñàyùcàndùá,
mà nsínúú gà ini Yua-nda Dios sàhà-ñá. Te
màdì cuísi sàhà cuàchi ndohó nì xíhì-yà,
còó, vàchi nì dànáà stná-yà sàhà cuàchi
nsidanicuú nèhivì ñuhìví. 3 Te vichi nú
ni chívàha-nda ñà-ndùá cachí-yà, dandu
vàtùni cundaà ini-ndà ñà-sànì xini stnàhá
ndisa-nda xi-yá nduá. 4 Doco nú cachí iin
nèhivì ináhá-nêyà, doco có-chîvàha-ne
ñà-ndùá cachí-yà, dandu (cundáà ini-ndà),
tnuhu-né, có-nìhnú ndáà cuisì ini-nè
palabra xi-ya. 5 Doco nú quidá-né cumplir
ñà-ndùá cachí-yà, dandísá sànì sàà-nè
cuu ndisa ini-nè sàhà-yá, te ducán vàtùni
cundaà ini-ndà iin nèhivì xí-yá sàndùú-né.
6 Vàchi nú ni cachí-nè nèhivì xí-yá nduú-né,
dandu ndiá ìcà-né quida viì stná-nè nacua
nì quida mii-yá.

Ñà-ndùú palabra saa dandacú Dios chivàha-nda

7 Màsà cúcáhán-nsiâ iin ley saa nduá tiaí
nùù-nsiá vichi, ñánì. Còó, ley yucán nduá,
divi ley nì xinindisá-nsiá na ní quìhvi-nsia
ichì-yá, vàchi divi ley yucán nduú pal-
abra nì xinitnùhu-nsia daa. 8 Doco cu-
naha-nsiá, nahi ley saa nduú stná ñà-ndùá
tiàí nùù-nsiá yohó. Te nú nsinúú ini-nsià
nansa nì quida mii-yá (na ní ìa-ya yohó),
xì nansa (quidá stná-yà) xì ndohó vichi,
dandísá vàtùni cundaà ini-nsià, ley saa
nduá, vàchi cueé-ni cueé-ni làcà iyuhu iín

tnúú ini-ndà, te vichi ndiaha gá sàdàt-
núù-yà sàxìnítnùní-ndà sàhà-ñá cundaà
ini-ndà nansa iá ñà-ndácuisì.
9 Nú iá iin ana cachí sàdàtnúù Dios
sàxìnítnùní-xi, doco có-xìñùhù-né ñanìt-
naha-ne, dandu ichì ñáa nduá nchícùn ìì-né
dècuèndè vichi. 10 Doco nècuàchì cuú inì-xi
sàhà ñanìtnaha-xi, mii-né ndisa, iin-ni
datnúù Dios sàxìnítnùní-nè, te có-nàcání
ini-nè sàhà inga iñàha cuida cuàchi-ne.
11 Doco nècuàchì có-xìñùhù xì ñanìtnaha-xi,
tàñáha ga tnùù ndiaha sàxìnítnùní-nè.
Xicá ñáa-né, ni có-sâha tnuní ini-nè índù
cuàhàn-nè, vàchi iín tnúú ini anima-nè
ñà-sànì quihin-ne ichì ñáa.
12 Hijos míos, tiaí tutu yohó nùù-nsiá
sàhà-ñá sànì xicahnú ini-yà sàhà
cuàchi-nsia (na ní xinindisá-nsiáyà), te nì
ndacùcahan-nsiá quìvì-yá. 13 Stná mii-nsiá
nècuàchì sahnú, tiaá stnáì palabra yohó
nùù-nsiá ñà-sà-ìnáhá stnahá stná-nsià xì
mii-yá ana itiácú nicanicuahàn. Daaní,
mii-nsiá nècuàchì chicá cuachi, tiaá stnáì
nùù-nsiá ñà-sànì cundee-nsiá nùù ñà-malu.
Hijos, ñà-yòhó tiaí nùù-nsiá sàhà
ñà-sànì sàà stná-nsià nì xini stnàhá-nsiá
xì Yuandiaha-nda. 14 Te mii-nsiá nècuàchì
sahnú jaàn, tiaá stnáì ñà-yòhó nùù-nsiá
ñà-sà-ìnáhá stnahá stná-nsià xì mii-yá
ana itiácú nicanicuahàn. Daaní, mii-nsiá
nècuàchì chicá cuachi, tiaá stnáì ñà-yòhó
nùù-nsiá sàhà-ñá fuerte gà anima-nsià,
vàchi nihnú ndisa ini-nsià palabra ìì xí Dios,
te sànì cundee stná-nsià nùù ñà-malu.
15 Ni-iin-nsia, màsà cúú ini-nsià sàhà
ñà-ndùú modo xi ñuhìví yohó, ni màsà
xího stná-nsià ñà-ndùá iá nùá. Vàchi
nú ni cuú ini-ndà sàhà modo xi ñuhìví
yohó, dandu (náhà xìcà) ñà-có-cùú ini-ndà
sàhà Yua-nda Dios nduá. 16 Vàchi nèhivì
nihnú inì-xi ñuhìví yohó, xího cuáhà-né
quida cahnú-né cuàchi-ne xì iquìcúñú-nè,
te xího stná-nè cundehè-né cuàhà iñàha
có-ndiàá, te nducuéhê stná-nè sàhà
ñà-ndùá icúmí-nê. Doco nsidaa ñà-jaàn,
có-ndùá ñà-cùdî ini Yua-nda Dios sàhà-xí.
Còò, ñà-cùdî ini nèhivì ñuhìví yohó nduá.
17 Doco ñuhìví yohó, icúmíâ nsiha, te mà
níhì gá nèhivì ñà-ndùá nìsa xihò guá-nèmà.
Doco ana quìdà-xì ñá-ndùá cachí Dios,
nicanicuahàn cundoo ndiaha-né.

Nansa cundaà ini-ndà índù ñà-ndùú ñà-ndáà, te índù ñà-ndùú ñà-tnùhù

18 Hijos míos, na ian vàxi xínu tiempu
yohó nduá. Te sànì xinitnùhu-nsia
icúmí quixi iin ana nduú contra xi
Jesucristu, divi nduú Anticristu. Doco
dècuèndè stná tiempu vichi ndoó stná
cuàhà contra xi-ya. Ñàyùcàndùá, vàtùni
cundaà ini-ndà ñà-vàxi xínu tiempu yohó
nduá. 19 Tiàa xínduu contra xi-ya, antes
nìsa cutnahá stná-nè xì-ndà, doco vichi
sànì quecuaán-né, vàchi cónì ía ndisa-ne
ladu xi-nda, vàchi nú nèhivì ladu xi-nda
nduú-né nì cùí, dandu dècuèndè vichi
cutnahá îi-né xì-ndà. Doco, còó, sànì
quecuaán-né sàhà-ñá cunahà xìcà ñà-dìín
ladu iá-nè.
20-21 Te mii-nsiá, nùù mii-yá ana chicá
ìì sànì nìhìtáhvì sàxìnítnùní-nsià, te
sà-ìnáhá nsidaa-nsiá ñà-ndùú ñà-ndáà.
Te ñà-sà-ìnáhá-nsiâmà, ñàyùcàndùá
tiaí tutu yohó nùù-nsiá, màdì sáhà-ñá
có-ìnáhá-nsiâ, vàchi ndisa, ináhá-nsiâ
ñà-ndùú ñà-ndáà. Te sàhà-ñá nduá palabra
ndàcuisì, ñàyùcàndùá ni-iyuhu mà cúndúá
ñà-tnùhù.
22 Te ¿ana chicá nduú tètnùhù ndisa?
Divi tiàa cachí sàhà Jesús ñà-có-ndùú-yá
Cristu ndiaha nì quixi nùù Dios. Cu-
naha-nsiá, contra xi Jesucristu nduú ana
cachí: "Còò ana nduú Yua-nda Dios, ni
còò stná Dèhemanì-yá". 23 Nú ni cachí-ndà:
"Còò Déhemanì-yá", dandu ducán queá
ñà-sànì nacuaà stná-ndà Yua-nda Dios.
Doco nú ndácùcahan-nda Dèhemanì-yá,
dandu Yua-nda Dios iá vàha stná xì-ndà.
24 Ñàyùcàndùá, mii-nsiá, nicanicuahàn
xiñuhu cunihnu inì-nsia palabra xi-yá,
divi palabra nì xinitnùhu-nsia sànaha.
Nú iin-ni ni cúníhnú ini-ndà ñà-ndùá nì
xinitnùhu-nda daa, dandu iin-ni cunduu
stná-ndà nèhivì xí Dèhemanì-yá, nèhivì
xí Yua-nda Dios. 25 Te mii-yá, sànì
quida-ya comprometer nìhì-ndà vida
ndiaha nicanicuahàn.
26 Cunaha-nsiá, tutu yohó tiaí nùù-nsiá
sàhà-ñá cundaà vàha inì-nsia sàhà nèhivì
tnùhù cuní dandahví xì-nsiá. 27 Doco
mii-nsiá, sànì nduhìì sàxìnítnùní-nsià nì
quida-ya, te ducání iá dècuèndè vichi; còò
necesidad dacuahá inga nèhivì mii-nsiá,
vàchi sànì nsida ìì-yá sàxìnítnùní-nsià, te
dècuèndè vichi chindéâmà mii-nsiá, vàtùni
cundaà ini-nsià sàhà nsidaa iñàha, vàchi
palabra ndàcuisì nduá nì chinaha-yà, còò
ni-iin ñà-tnùhù nduá. Te divi nacua
nì chinaha-yà mii-nsiá antes, divi ducán
xiñuhu quida stná-nsià vichi, nicanicuahàn

ni cúníhnú ini-nsià cunduu ìì-nsiá nèhivì
xí-yá.
28 Hijos míos, vichi cachî xì-nsiá: iin-ni ni
cúndúú-ndá nèhivì xí-yá, dandu quìvì naxi-
cocuîn-yà, mà yúhî-ndà, ni mà cúcáhán
nûù-ndà cundehè-yándô. 29 Ináhá-ndá,
ndàcuisì ini-yà. Ñàyùcàndùá nú nihnú
ndàcuisì stná ini ndohó, dandu vàtùni
cundaà ini-ndà ñà-sànì sàà-ndà cunduu
ndisa-nda dèhe-ya nduá.

3

Dèhe ndisa Dios nduu-nda, cachí San Juan

1 Hijos míos, na cuàhà guá cuú
ini Yua-nda Dios sàhà-ndà, vàchi
sànì nìhìtáhvì-ndà cachi-yà xì-ndà
ñà-ndùù-ndà dèhe ndisa-ya. Te divi
xínduu-nda. Ñàyùcàndùá, nèhivì ñuhìví
yohó, có-nàcúní-nè ndohó, vàchi ni
mii-yá, cónì nácúní-nèyà daa. 2 (Cachî xì)
mii-nsiá nècuàchì mànì guá nùí ñà-vichi
sàndùù-ndà dèhe ndisa-ya. Te mate táñâha
ga datúi-ya nùù-ndà índù forma nùù-xí
sàà-ndà cunduu-nda, doco ináhá-ndá
quìvì naxicocuîn-yà, dandu nahi mii-yá
nanduu-nda, vàchi mimíí nacua iá-yà,
ducán icúmí-ndá cuni-ndà nùù-yá.
3 Ñàyùcàndùá, nú ducán nihnú ini-ndà
ñà-ìcúmí-ndá cuni-ndà nùù-yá, dandu
cuàhàn-ndà nsidaviì-ndà anima-ndà, ndoa
nacua iá ndoo stná anima mii-yá.
4 Nú tùha nèhivì quida-ne cuàchi, dandu
ñà-càhíchì stná ini-nè ley xi-ya queámà,
vàchi nsidanicuú cuàchi, ñà-có-sâha ley
xi-ya nduá. 5 Sà-ìnáhá-nsiâ ñà-dìsáhà-xí
nì quixi-ya ñuhìví yohó; ináhá-nsiâ nì
quixi-ya ñà-dandutu-yá cuàchi-nda. Doco
mii-yá, còò ni-iin cuàchi ni quidá-yá.
6 Nsidaa ndohó nècuàchì nduú ndisa nèhivì
xí-yá, mà túha-nda quida ga-ndà cuàchi.
Doco ana tùha quida ducán, tàcùní-nè
mii-yá, ni tàcùní stná-nè nansa iá modo
xi-ya. 7 Hijos míos, màsà cuáha-nsia
dandahví ni-iin nèhivì mii-nsiá, vàchi
(ináhá-ndá ñà-ndáà nduá yohó): nú
quidávíi-nda, dandu (vàtùni cachi-ndà)
ndàcuisì ini-ndà nahi mii-yá. 8 Nècuàchì
tùha quida-xi cuàchi, iá-nè ladu xi ñà-malu,
vàchi ñà-malu, dècuèndè yuté ñuhìví xì
dècuèndè vichi, iin-ni quidá-si cuàchi.
Te (ináhá-ndá) índù-ñá dìsáhà-xí nì quixi
Dèhemanì Dios ñuhìví yohó: divi sàhà-ñá
dandutu-yá nsidaa ñà-ndùá quidá quisì mà.
9 Nsidaa ana nduú dèhe ndisa Dios, mà
túha-ne quida-ne cuàchi, vàchi mii vida
saín xi Dios ñuhú ini-nè, te mà sáà-nè
quida-ne ducán, vàchi dèhe ndisa-ya
nduú-né. 10 Mà úhì cundaà ini-ndà
ana nduú dèhe-ya, te ana nduú dèhe
ñà-malu. Iin nècuàchì có-quìdá víi, ò iin
nècuàchì có-cùú inì-xi sàhà ñanìtnaha-xi,
có-ndùú-né nèhivì xí Dios. 11 Vàchi
sànaha na ní xinitnùhu-nsia razón ndiaha
sàhà-yá, te iin-ni dècuèndè vichi, ducán
nì sàcùnaha-nsiá ñà-nì cùú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà. 12 Màsà quídá-ndá na nì quida
Caín (sànaha). Iá-te ladu xi ñà-malu,
ñàyùcàndùá nì sahnì-té ñanì-te. Te ¿índù
chuun nì sahnì stnàhá-te? Divi sàhà-ñá nì
xinì-te có-quìdá víi mii-té, te ñanì-te, quidá
víi-né.
13 Ñánì, màsà ndúlócô-ndà nú indéhe-nda
có-xìñùhù nèhivì ñuhìví ndohó.
14 Divi sàhà-ñá cuú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà, ñàyùcàndùá cundáà ini-ndà
sànì yàha-nda ladu xi Dios ndé cutiacu
anima-ndà nicanicuahàn; có-ìá gà-ndà ladu
ndé xíhì anima-ndà.

Nú có-cùú ini iin nèhivì sàhà ñanìt-
naha-ne, dandu náhà xìcà tàñáha ga
yàha-ne ladu ndé itiácú anima-ndà. 15 Vàchi
nsidaa ana có-xìñùhù xì ñanìtnaha-xi,
ndudává-né xì iin tè-sàhní. Te ináhá-ndá,
ni-iyuhu vida ndiaha có-ñùhú anima iin
tè-quìdà ducán. 16 Te vichi sànì sàà-ndà nì
cundaà vàha ini-ndà nansa ndiá ìcà-ndà
cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, vàchi sànì
xini-ndà ñà-ndùá nì quida mii-yá, nì
xìhì-yà cuenta xi-nda. Ñàyùcàndùá,
ndiá ìcà stná-ndà cundoo-nda dispuestu
cui-ndà sàhà ñanìtnaha-nda. 17 Vàchi nú
indéhe iin nèhivì iá necesidad nùù iin
ñanìtnaha-ne, te có-ìndéhe ndahví-nè
nècuàchìmà, mate algu icúmí-nê, dandu
ñà-jaàn cundáà ini-ndà có-cùú ini-nè sàhà
Dios. 18 Hijos míos, màsà cáchí uun-nda
ñà-cùú stnahá ini-ndà sàhà-ndà; màsà
cáhàn uun-nda cachí-ndà ducán. Xiñuhu
ñà-quida ndisa-nda cumplir, te quida
stná-ndà obra nùù ñanìtnaha-nda.

19 Nú ni quida-nda ducán, dandu vàtùni
cundaà ndisa ini-ndà palabra ndàcuisì nduá
sànchícùn-ndà, te mà yúhî gà-ndà sàhà
anima-ndà nùù Dios. 20 Vàchi nú dayúhî
cuàchi-nda mii-nda, dandu (xiñuhu nsinuu
ini-ndà), cahnú Dios xi-nda, te ináhá-yâ
nansa iá nsidaa iñàha. 21 Doco te nú còò
ni-iñàha dayúhî xì anima-ndà, dandísá

mà yúhî-ndàyá, (ñani) mànî, [22] vàtùni
càcàn tàhvì-ndà nùù-yá, te nìhì-ndà
ñà-ndùá xícàn-ndà, vàchi chívàha-nda
ñà-ndùá cachí-yà, te quida-nda ñà-ndùá
cudî ini-yà sàhà-xí. [23] Te ¿ndíà nduá nì
dàndàcú-yá nùù-ndà? Divi ñà-cahvi-nda xi
Dèhemanì-yá Jesucristu, te cuu stnahá stná
ini-ndà sàhà-ndà nacua nì cachi-yà xì-ndà.
[24] Te nú chívàha-nda ñà-ndùá cachí-yà,
dandu ñá-sànì ndèe anima-ndà ini anima
mii-yá nduá, te iá stná-yà ini anima ndohó.
Te sànì sàhatahvì stná-yàndó Espíritu
Ìì xí-yá, te ñàyùcàndùá, vàtùni cundaà
ini-ndà iá ndisa Dios ini anima-ndà.

4

Nansa quidá Espíritu Ìì xí Dios, xì nansa quidá stná espíritu xi ana nduú contra xi Cristu

[1] Mii-nsiá nècuàchì mànì guá nùí, màsà
cúnídísâ ndevàha-nsia ñà-ndùá cachí
nèhivì nú cachí-nè Espíritu Ìì dacáhàn
xì-né. Còó, vàchi xiñuhu-ñá quida-nsia
prueba, a ndisa Dios dacáhàn xì-né, á coó.
Vàchi cuàhà tètnùhù sànì quesaha xicánúú
ñuhìví vichi, te cachí-te ñà-cuenta xi Dios
cáhàn-te. [2-3] Doco nú ndisa Espíritu Ìì xí Dios
dacáhàn xì iin nèhivì, dandu cuàhàn-nè
candisá-né cachi-nè: "Ñà-ndáà nduá, nì
sàcòo cuerpu Jesucristu, te nì tùinuù-yá
ñuhìví yohó". Ducán xiñuhu cachi-nè,
dandu cundaà ini-ndà, divi Dios dacáhàn
xì-né. Doco nú có-càchí-nè ducán, dandu
cundaà ini-ndà màdì Dios dacáhàn xì-né;
còó, iin espíritu iá ladu xi contra xi Cristu
dacáhàn xì-né. Te sà-ìnáhá-nsiâ icúmí
quixi ana nduú contra xi Cristu. Doco
cunaha-nsiá, vichi sà-ìá espíritu xi tèmà
ñuhìví yohó.

[4] Hijos míos, nèhivì xí Dios xínduu-nda, te
sànì cundee-nda nùù nèhivì (xínchicùn xì
contra xi Cristu), vàchi chicá fuerte mii-yá
iá nùù anima-ndà, te chicá mà fuerte mii-sí
xicánúú guá ñuhìví yohó. [5] Nèhivì (nchícùn
contra xi-ya) mà, cuisì modo xi ñuhìví
yohó nihnú ini-nè, te ñàyùcàndùá, modo
xi ñuhìví yohó cáhàn-nè, te compañeru-nè,
divi ducán nihnú stná ini-nè, te cudî ini-nè
cunini-ne ñà-ndùá cachí guâ nècuàchìmà.
[6] Doco ndohó, nèhivì (nihnú ini xì) Dios
nduu-nda. Te nsidaa ana ináhá xí-yâ, cudî
ini-nè cunini-ne palabra cáhàn-ndà. Doco
nècuàchì có-ndùú nèhivì xí-yá, có-cùní-nè
cunini-ne. Ñàyùcàndùá, ducán nduú modo
cundaà ini-nda a ndisa Espíritu Ìì chindéé xí
iin nèhivì, te ò iin espíritu malu dandahví
xì-né.

Cuú ndisa ini Dios sàhà nsidaa nèhivì

[7] Nicanicuahàn ni cúcúú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà, (ñani) mànî, vàchi divi ñà-jaàn
nduá cuní Dios quida-nda. Nsidaa ana
cuú inì-xi sàhà ñanìtnaha-xi, dèhe ndisa
Dios nduú-né, te ináhá stnahá-né xì-yá.
[8] Doco nsidaa ana có-cùú inì-xi sàhà
ñanìtnaha-xi, có-ìnáhá-nê Dios, vàchi
mii-yá, de por sí ducání cuú ini-yà sàhà
nèhivì. [9] Divi ñà-jaàn nduá dìsáhà-xí nì
techuún-yá mindaa Dèhemanì-yá nì quixi
ñuhìví yohó sàhà-ñá nìhì-ndà vida ndiaha
nicanicuahàn. Sàhámà sàcùndáà vàha
ini-ndà ñà-cùú ndisa ini Dios sàhà-ndà.
[10] Vàchi màdì ñá-sànì cuu ini ndohó sàhà
mii-yá nduá, còó; divi ñà-cùú ini mii-yá
sàhà ndohó nduá, te sàháyùcàndùá nì
techuún-yá Dèhemanì-yá nì quixi-ya nì
xìhì-yà sàhà-ndà, dandu mà nsínúú gà
ini-yà sàhà cuàchi-ndà.

[11] Pues cunaha-nsiá, nú ducán tantu
guá cuú ini Dios sàhà-ndà, dandu ndiá
ìcà stná-ndà cucuu stná ini-ndà sàhà
ñanìtnaha-nda, ñani mànî. [12] Ni-iin nèhivì,
tàñáha ga cuni-nè meru nùù Dios. Doco
nú cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, dandu
vàtùni cundaà ini-ndà ñà-ini anima-ndà
iá-yà, te chindéé-yândô sàà-ndà cuu stnahá
ini-ndà sàhà-ndà nacua ndiá ìcà-ndà. [13] Te
sànì sàhatahvì stná-yàndó Espíritu Ìì xí-yá.
Ñàyùcàndùá cundáà ini-ndà ñà-sànì ndèe
anima-ndà ini anima mii-yá nduá, te
mii-yá, iá stná-yà ini anima ndohó. [14] Te
nsiùhù, sànì xininùù-nsí ñà-ndùá nì quida
Yua-nda Dios nì techuún-yá Dèhemanì-yá
nì quixi-ya ñà-dacácu-ya nèhivì ñuhìví.
Ñà-jaàn nduá cachítnùhu-nsi xì nèhivì.
[15] Vàchi nú sànì cachi vate-nda ñà-divi
Dèhemanì Dios nduú Jesús, dandu iá Dios
ini anima-ndà, te sànì ndèe stná anima-ndà
ini anima mii-yá.

[16] Sànì xini-ndà ñà-cùú ndisa ini-yà
sàhà-ndà, te sànì xinindisá stná-ndà
ñà-jaàn. Vàchi mii-yá, de por sí ducani cuú
ini-yà sàhà nèhivì. Ñàyùcàndùá, nú iin-ni
cuú stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà, dandu
vàtùni cundaà ini-ndà ñà-sà-ìá anima-ndà
ini anima mii-yá, te mii-yá, iá stná-yà ini
anima ndohó. [17] Ducán iá sàhà ñà-nì sáà-ndà
cuu ndisa ini-ndà sàhà-yá, dandu na sáà
quìvì juiciu, vàtùni cunihnu ini-ndà, mà
yúhî-ndà, vàchi na ian nihnú ini mii-yá,

ducán nihnú stná ini ndohó na ndoó gá-ndà
ñuhìví yohó. [18] Te nú cuú ndisa ini-ndà
sàhà-yá, dandu sadíàmà nùù ñà-yúhî-ndà.
Doco nú yúhî-ndà, dandu dandóhâmàndó.
Te cunaha-nsiá, nsidaa ana yúhî, cumánì
vá sàà-nè cuu ini-nè sàhà-yá modo ndiá
ìcà-né.
[19] Ndohó, cuú ini-ndà sàhà-yá, vàchi di-
hna mii-yá nì quesaha cuú ini-yà sàhà-ndà.
[20] Doco vihini cachi iin nèhivì ñà-cùú
ini-nè sàhà-yá, mate iá iin ñanìtnaha-ne
có-xìñùhù-né. Pues nú ducán, dandu (náhà
claru) dandahví uun-ne. Vàchi nú có-cùú
ini-ndà sàhà iin nèhivì sànì xininùù-ndà,
dandu ¿nansa cui cuu ini-ndà sàhà iin
ana tàñáha ga cuninùù-ndà nahi Dios?
[21] Cunaha-nsiá, nsidaa ndohó nècuàchì
cuú inì-xi sàhà-yá, sànì dàndàcú stná-yà
nùù-ndà ñà-nì cùú stná ini-ndà sàhà
ñanìtnaha-nda.

5

Nansa cundee-nda nùù nèhivì malu ñuhìví yohó

[1] Nú sànì xinindisa-nda ñà-divi Cristu
nì quixi ansivi nduú Jesús, dandísá, dèhe
Yua-nda Dios xínduu-nda; te nú cuú
ini-ndà sàhà mii-yá ana nduú Yua-nda,
dandu cuàhàn-ndà cuu stná ini-ndà sàhà
nsidaa dèhe-ya. [2] Vàchi nú cuú ini-ndà
sàhà-yà, te chívàha-nda ñà-ndùá cachí-yà,
dandu cundaà ini-ndà, cuú ndisa ini-ndà
sàhà ñanìtnaha-nda xínduu stná dèhe-ya.
[3] Vàchi ñà-chívàha-nda ñà-ndùá nì
cachi-yà, divi ñà-cùú ndisa ini-ndà sáhà-yá
queé stná mà. Te ñà-ndùá dàndàcú-yá,
mà cúñáñá-ndá chivàha-ndañá. [4] Vàchi cu-
naha-nsiá, nsidaa ana nduú dèhe ndisa-ya,
nicanicuahàn icúmí-nê cundee-né nùù
nèhivì malu ñuhìví yohó. Vàchi divi
sàhà-ñá xiníndísá-ndá mii-yá, ñà-jaàn
nduá dìsáhà-xí níhì-ndà cundee-nda nuù
nècuàchìmà. [5] Vàchi ¿ana gà cui cundee-xi
nùù nsidaa nèhivì malu ñuhìví yohó?
Cuisì nèhivì xiníndísá-xí Jesús ñà-ndùú-yá
Dèhemanì Dios cundee.

Ñà-ndùá cachítnùhu xi-nda sàhà Dèhe-manì Dios

[6] Nì quixi Jesús ñuhìví yoho, te nì cuhiì-yá
xì tècuìí, te nì xìtià stná nìì-yá. Màdì
cuísiá nì cúhîì-yá xì tècuìí nduá; còó,
divi sàhà-ñá ni cuítià stná nìì-yá nduá nì
quixi-ya. Te Espíritu Ìì xí-yá nduú ana
datnúù xì anima-ndà sàhà nsidaájàn, vàchi
micuísi ñà-ndáà nduá cachí Espíritu Ìì.
[7] Cunaha-nsiá, nùù gloria na ian ndoó
ùnì ana cachítnùhu xi-nda sàhà stná mà,
divi Yua-nda Dios, xì (Dèhemanì-yá nani)
Palabra ìì, xì stná Espíritu Ìì xí-yá. Doco
imindaa mii-yá nduú-yá. [8] Te ñuhìví yohó,
ùnì stná modo iá cundaà ini-ndà sàhà Jesús,
vàchi Espíritu Ìì xí-yá nduú iin ana cachít-
nùhu sàhà-yá; te iá stná tècuìí nì cuhiì-yá,
xì stná nìì-yá nì xìtià. Sàhà nsi-únì modo
jaàn cundáà ini-ndà sàhà-yá, doco iin-ni
razón ndiaha nduú nsidaámà.
[9] Cunaha-nsiá, nú nèhivì ùún cachítnùhu
xi-nda iñàha, mà úhì xiníndísá-ndá palabra
xi-ne. Te nú ducán, dandu chicá más ndiá
ìcà-ndà cunindisa-nda razón ndiaha sànì
cachitnùhu Dios sàhà Dèhemanì-yá, vàchi
iá ñà-ndùá sànì cachi-yà. [10] Te ndohó,
ináhá-ndá palabra ndàcuisì nduá, vàchi
ñuhá anima-ndà, te ducán ñuhú stná anima
nsidaa ana xiníndísá-xí Dèhemanì-yá.
Doco nècuàchì có-xìníndísâ, (ndahví-nè),
vàchi ducán queá na ian ndaníhí tnúhú-nê
Dios, vàchi có-xìníndísâ-né ñà-ndùá sànì
cachi-yà sàhà Dèhemanì-yá. [11-12] Te divi
ñà-yòhó nduá sànì cachi-yà: iá nansa
nìhìtáhvì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn
quida-ya, te Dèhemanì-yá nduú ana
sáhatahvì xì vida mà. Ana inácáá
Dèhemanì-yá anima-xi, sà-ìcúmí-nê vida
ndiaha ma, te ana còò-yá anima-xi, còò
stná-mà nùù-né.

Ni cácàn tàhvì-ndà nùù Dios sàhà-ñá nìhì-ndà gracia

[13] Palabra yohó tiaí nùù mii-nsiá nècuàchì
cahvi xi Dèhemanì-yá, te ndácùcahan
xi quìvì-yá áma sáà-nsià cundaà vàha
inì-nsia ñà-sànì nìhì ndisa-nda vida ndiaha
nicanicuahàn. [14] Te vichi có-yûhî-ndà
càcàn tàhvì-ndà nùù-yá, vàchi nú iin
chuun vàha nduá xícàn tàhvì-ndà, dandu
iníní-yá, ináhá-ndá. [15] Te nú iníní-yá na
xícàn tàhvì-ndà ducán, dandu ináhá-ndá
sà-ìcúmí-ndá ñà-ndùá nì xìcàn-ndà, ndéni
iñàha nì cui ni cúndúá.
[16] Nú xiní-ndà iin nècuàchì iin-ni cahvi
stná xì-yá ñà-nì quida-ne iin cuàchi
có-ndùú cuàchi cui-ndà sàhà-xí, dandu
xiñuhu càcàn tàhvì-ndà nùù-yá sàhà-ñá nì
níhì-né cutiacu va-ne, nú ndisa có-ndùá
iin cuàchi cui-ndà sàhà-xí. Vàchi iá
cuàchi cui-ndà sàhà-xí, te nú sànì quida
iin nèhivì-ñá, dandu mà cácàn tàhvì-ndà

nùù-yá sàhà-né. [17] Nsidaa ñà-có-ndiàá,
cuàchi nduá. Doco iá cuàchi mà cúí-ndà
sàhà-xí.
[18] Cunaha-nsiá, nú dèhe ndisa Dios
nduu-nda, dandu có-quìdá ndevàha ga-ndà
cuàchi. Te ndiaá stná Dèhemanì-yándô
sàhá màsà tníí ñà-malu-ndó.
[19] Divi Dios nduú Yuandiaha-nda, in-
áhá-ndá, doco nsidaa gá nèhivì ñuhìví,
ndahà ñà-malu ndoó-né.
[20] Te ináhá-ndá nì quixi Dèhemanì-yá, te
nì sàà-ndà nì cundaà ini-ndà nì quida-ya,
vàtùni nì xini stnaha-nda xi mii-yá ana
nduú Dios ndisa; te nì ndèe stná anima-ndà
ini anima mii-yá, ñàyùcàndùá, sà-ìá an-
ima-ndà ini anima Dèhemanì-yá Jesucristu.
Te divi mii-yá nduú-yá Dios ndisa, te vida
ndiaha nicanicuahàn sáhatahvì-yándô.
[21] Hijos míos, cuidadu cundoo-nsia
ñà-màsà cáhví-nsiâ ni-iñàha có-ndùú ndisa
Dios.

Tutu Ùì Nì Tiaa San Juan

1 Yùhù nduí nècuàchì sahnú ináhá-nî, te
tiaí tutu yohó nùù mii-ní nècuàchì ñahà nì
nacàxin Dios, xì nùù stná dèhe-ní. Yùhù,
cuú ndisa inì sàhà nsidaa-nsiá. Doco màdì
cuisì yùhù, vàchi nsidaa gá ana cundáà
inì-xi sàhà palabra ndàcuisì xí-yá, cuú stná
ini-nè sàhà-nsiá. 2 Vàchi iin-ni palabra
ndàcuisì nchícùn-ndà, te nicanicuahàn
icúmí coo palabra mà anima-ndà. 3 Pues
vichi xícàn tàhví nùù Yua-nda Dios xì
Dèhemanì-yá Stoho-ndà Jesucristu ñà-nì
cuáha-ya mii-nsiá cuàhà gracia xi-ya.
Ni cúndéhe ndahví stná-yà mii-nsiá, te
contentu ni cúndóó-nsiá quida-ya. Te
iin-ni, ni cúnchícùn vìì-nsiá palabra
ndàcuisì mà, te ni cúcúú stnahá stná
inì-nsia sàhà-nsiá.
4 Cuàhà gá nì cudiì inì na ní xinitnùhi
ñà-iin-ni quidá víi dèhe-ní nacua cachí
palabra ndàcuisì nì cachi Yua-nda Dios
quida-nda. 5 Te vichi sacúndáhvî nùù
mii-ní, señora, ñà-nì cùú inì-ní sàhà nsidaa
ñanìtnaha-ní. Vàchi màdì lácà vichi-ni nì
sàcòo palabra cachí ducán, còó, dècuèndè
tiempu nì quesaha xítià palabra xi-ya,
ndè quìvì yucán nì ndacu nuù-ndà cuu
stnahá ini-ndà sàhà-ndà. Te vichi tiaí nùù
mii-nsiá ñà-iin-ni ni quidá stná-nsià ducán.
6 Te ¿nansa divi iá ñà-cùú stnahá ini-ndà
sàhà-ndà? Pues divi ñà-chivàha-nda
ñà-ndùá nì cachi-yà nduá. Te mii-yá,
dècuèndè sànaha, ducán nì cachi-yà
(xì-ndà) ñà-iin-ni ni cúnchícùn-ndà ichì
ndé cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà.

Cuidadu ni cúndóó-ndá sàhà tètnùhù cuní datúcù xì-ndà inga ichì

7 Vàchi vichi sànì ndecoyo cuàhà
tètnùhù; xicánúú-te ñuhìví, cachí-te
ñà-cónì ía ndisa iquìcúñú Jesucristu na ní
quixi-ya ñuhìví, cachí-te. Cunaha-nsiá,
divi-tè xínduu ndisa-tè tètnùhù, te
xínduu stná-te contra xi Cristu queámà.
8 Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúndóó-ndá
sàhà-té, còtó ndañuhu chuun vàha sànì
quida-nda; chicá vàha ni coó nsihi ñà-vàha
icúmí-ndá nìhì-ndà. 9 Vàchi nú ni túcù iin
nèhivì inga ichì, te nacoo nihni-ne ichì
Cristu, dandu ñà-jaàn cundaà ini-ndà, còò
ndisa Dios nùù anima-nè. Doco nèhivì
iin-ni nchícùn ñà-ndùá cachí Cristu, iá
ndisa Yua-nda Dios ini anima-nè, te inácáá
stná Dèhemanì-yá. 10-11 Te nú ni sáà iin
nèhivì vehe-nsia (ñà-chinaha-nè mii-nsiá)
iin dàñùhù có-ndùú dàñùhù sànì cachìmà,
màsà dáyâha-nsianè vehe, ni màsà cásàhú
gà-nsià xì-né. Vàchi nú ducán ni quida-nda,
dandu icúmí stná-ndà nacuida cuàchi-nda
nahi mii-né.
12 Cuàhà gá stná ñà-cùní guè cachì xì-nsiá,
doco vichi tuxí inì chicá vàha màsà tiáá
guè nùù tutu yohó, vàchi nacání inì sàì
nàcòtì mii-nsiá, dandu ndatnuhu váha-nda,
te cudiì gá ini-ndà. 13 Cunaha-ní, yohó ndoó
stná dèhe cùhì-ní nì nacàxin stná Dios, te
cásàhú stná-nè xì-ní. Sà-ìá.

Tutu Ùnì Nì Tiaa San Juan

Nansa nì tiaa Juan nùù iin nècuàchì nani Gayo, te cachí-nè chuun vàha nduá quidá nècuàchìmà

1-2 Yùhù nduí nècuàchì sahnú ináhá-nî, te cásàhúì xì mii-ní Gayo. Cunaha-ní, mànì cuáhà-ní nùí; cuú ndisa inì sàhà-ní. Te xícàn tàhvì stnáì nùù Dios ñà-nì yáha vàha-ní nsidanicuú chuun, te màsà quícuéhè-ní; ni coó vàha-ní nacua iá viì stná anima-ní. 3 Yùhù nì cudiì cuáhà inì na ní caquesaa ñani-ndà, te nì nacani-ne xì´ sàhà-ní ñà-iin-ni xiníndísâ viì-ní palabra ndàcuisì xí Dios, cachí-nè, vàchi iin-ni chívàha viì-ní ndudu ìì xí-yá. 4 Cunaha-ní, nahi dèhi xínduu-nsia, te yáha ga cudîì inì na xinítnùhi quidá víi-nsiá nacua cachí palabra ndàcuisì. Ndisa, divi ñà-jaàn nduú ñà-yáha ga cudîì inì sàhà-xí.

5 Ñani mànì, sànì xinì ñà-tùha-ní quida viì-ní, vàchi siempre chindéé-nî dava ga nèhivì xiníndísâ, te nú xínduu-ne nècuàchì vàxi inga ñuu, dandu chicá más cúnsìhi inì-ní chindee-ní nècuàchìmà. 6 Vàchi sànì nacani-ne xì nsidaa nsiùhù na natácá-nsì cahvi-nsí Dios, cachí-nè xì-nsí nansa cuú cuáhà inì-ní sàhà-né. Ñàyùcàndùá, quida-ní seguir chindee-ní nècuàchì (sáà vehe-ní ducán), te màndaca ichi-nínè nacua cuní Dios quida-nda. 7 Vàchi mii-né, sàhà-ñá cuú stná ini-nè sàhà-yá, ñàyùcàndùá nì caquihin-ne ichì ñà-cacanuu-ne chuun ìì xí-yá. Ni có-xîcàn stná-nè ni-iñàha nùù nèhivì có-xìníndísâ ñuu ndé yáha-ne. 8 Ñàyùcàndùá, ndohó, ndiá ìcà-ndà dayáha-nda nècuàchìmà vehe-nda, te ducán chindee stná-ndà (xì chuun quidá-né dacuítià-nè) palabra ndàcuisì xí Dios.

Nansa quidá Diótrefes, có-quìdá víi-né, cachí Juan

9 Nì tiai iin carta nùù nèhivì xí Dios natácá (ndé iá-nî), doco Diótrefes, có-cùní-nè na-cuni-nè nsiùhù, vàchi mii-né cudîì ini-nè cunduu-ne ana dandacú. 10 Ñàyùcàndùá, na sâì jaàn, icúmî càhìn xì-né, vàchi có-quìdá víi-né, cáhàn ùhì-nè dìquì-nsí. Te màdì cuisì ñà-jaàn; chicá mal quidá stná-nè. Vàchi na xísaà ñani-ndà ñuù-nsia, dandu nacuáa-né nècuàchìmà. Te nú iá iin-nsia cuní dayáha xi nècuàchìmà vehe-xi, dandu sadí Diótrefes mà nùù-nsiá; còò gá permisu nataca gà-nsià xì nèhivì xí Dios, cachí-nè.

11 Doco mii-ní ñani mànì, màsà cúnchícùn-ní ichì malu; còó. Cuisì ñà-vàha ndisa ni cúnchícùn-ní. Vàchi iin nèhivì quidá víi, nèhivì xí Dios nduú-né; doco iin nèhivì quidá quíní, ni có-sâha tnùní ini-nè nansa ndisa iá-yà.

Nansa quidá nècuàchì nani Demetrio

12 Daaní, jaàn iá stná Demetrio. Vàha ga quidá-né, cachí nsidaa nèhivì. Te náhà xìcà palabra ndàcuisì nduá nchícùn-nè. Te stná nsiùhù, cachí stná-nsì vàha ndisa-ne, te ináhá-nî màdì tnúhu nduá cachí-nsì.

13 Cuàhà gá cuàhìn tiai nùù-ní ni cuí, doco vichi mà tiáá gué` nùù tutu yohó, 14 vàchi nacání inì yàchì sàà mimíî nàcòtì mii-ní, dandu ndatnuhu-nda.

15 Ni cúcuéê ni-ní. Cásàhú nsidaa amigo xi-ní. Te mii-ní, casàhú stná-ní xì iin iin amigo xi-nda ndoó jaàn.

(Ducán nì nsihi carta ùnì nì tiaa San Juan.)

Tutu Nì Tiaa San Judas Tadeo nùù Nsidaa Nèhivì xí Dios

1 Yùhù nduí Judas, iin ana xinúcuáchí nùù
Stoho-ndà Jesucristu. Te nduú stnáì ñani
Jacobo. Te tiaí carta yohó nùù mii-nsiá
nècuàchì sànì nacàxin stná Yua-nda Dios.
Mànì gá stná-nsià nùù-yá, te divi Jesucristu
nduú ana ndiaá xì stná-nsià. 2 Ni cúndéhe
ndahví cuàhà-yá mii-nsiá, te ni cúcuéê
ni-nsia quida-ya. Te mii-nsiá, ni cuú stnahá
stná inì-nsia sàhà-nsiá.

Cuidadu ni cúndóó-ndá ñà-màsà dándáhvî tètnùhù ndohó

3 Ñani mànì, cuàhà gá nì nacani inì
tiai iin tutu càhìn xì-nsiá sàhà salvación
xi-nda ni cuí. Doco después nì cundaà
inì chicá vàha tiai, te cuacundahvî
nùù-nsiá ñà-nì cuáhandee ini-nsià
(ñà-màsà dándáhvî nèhivì mii-nsiá) sàhà
ñà-ndùá xiníndísá-ndá. Nèhivì ìì xí
Dios xínduu-nda, te ndahà ndohó nì
nacoo-ya palabra ìì xiníndísá-ndá. 4 Doco
cunaha-nsiá, xicánúú dava nèhivì quidá
maña, te sànì quìhvi stnahá stná-nè
xì-ndà. Malu sàstnùhù-né, doco dècuèndè
sànaha sànì tiaa nèhivì xí Dios sàhà
nècuàchìmà ñà-ìcúmí-nê nìhì-né castigu
xi-ne, vàchi tucu nihnú ini-nè sàhà gracia
xi Yua-nda Dios. Tuxí ini-ne vàtùni quida
quini ndevàha-nda, vàchi cuicahnú ini-yà
sàhà-ndà, cachí-nè. Te ducán queámà na
ian có-nàcúní-nè Stoho-ndà Jesucristu, divi
mii-yá ana nduú mindaa Stoho-ndà Dios.

5 Ñàyùcàndùá, cunî dansínúú inì
mii-nsiá nansa nì cuu xi nèhivì raza Israel
sànaha. Mate sánì caquee-ne libre nùù
ñuu Egipto nì quida Stoho-ndà Señor,
doco después nì dàndáñúhú-yâ cuàhà-né
sàhà-ñá cónì xìníndísâ-néyà. Sà-ìnáhá-nsiâ
ñà-jaàn, doco cunî dansínúú inì mii-nsiá.
6 Daaní, stná ángel (sànaha), cónì ndóo-ne
lugar ndé dandacú-né; nì nacoo-ne
lugar ndé ndìá ìcà-né cundoo-nemà.
Ñàyùcàndùá, nì sàcùndiadi vàha-ne, nì
sàcùnuhni-nè cadena, te yucán cundoo-ne
nicanicuahàn ndé iín tnúú dècuèndè cachi
sàà quìvì cahnú xí Dios, dandu ndundaà
sàhà cuàchi-ne.

7 Daaní, ducán nì quida stná nèhivì nì
sandoo ñuu Sodoma xì ñuu Gomorra,
xì ñuu yatni ga yucán, vàchi nansa-ni
nì cui nìsa nacuìdiqui uun tiàa ñuu
mà nècuàchì ñahà, te ducán nìsa quida
stná-te xi tiàa. Ñàyùcàndùa, nì nìhì-né
iin castigu ñà-ndoho-ne mahì ñuhu xíxìn
nicanicuahàn, sàhà-ñá ducán cundaà ini
nsidaa nèhivì ñà-mà váha quida-nda ducán.

8 Mate ñà-ndáà nduú nsidaa
ñà-jaàn, doco tè-xídandahví mà,
iin-ni có-quìdáñúhú-tê cuerpu xi-tè,
có-ndùlócô-te sàhà ñà-ndùá cachí
Stoho-ndà Señor; te tùha stná-te càhàn
quini-tè sàhà ana fuerte ndoó ansivi.
Ducán xíquida-tè, vàchi ducán nì sànî-te,
(cachí-te). 9 Doco cunaha-nsiá, dècuèndè
ángel chicá dandacú nani Miguel, ni mii-né,
cónì cánàhá-nè xì ñà-malu quìvì nì nàá
tnahá-né xì-sí na nì cunì-si nìhì-sí iquìcúñú
nsì-Moisés (sànaha). Vàchi Miguel mà,
cuisì ní cachi-nè xì-sí: "Dios ni cadí xì
núù-ní". 10 Doco tè-xídandahví mà, mate
có-sâà-te cundaà inì-te sàhà iin chuun,
doco mà úhì càhàn quini-tè sàhà-ñá, vàchi
cutu nihnú inì-te na iin quisì, mà cùì
cundaà vàha inì-te, doco ñà-ndùá de por sí
nihnú inì-te, divi ñà-jaàn icúmí dandáñúhú
xí-tê.

11 ¡Ndahví nsidaa-té! Vàchi ichì tè-nì
sanani Caín nduú ichì xínchicùn-te. Sànì
tùcù stná-te na ian nì tùcù Balaam (sà-
naha); vàchi Balaam mà, puru sàhà dìhùn
nìsa quidachuún-te chuun ìì xí-te. Daaní,
ndudává stná tètnùhù ndoó vichi xì (tiàa
sànaha nì sanani) Coré. Cuàhà gá nì
càhàn quini stná tèmà dìquì ana dandacú.
Ñàyùcàndùá, nì ndañuhu stná-te.

12 Tètnùhù ndoó vichi, cudîì inì-te
cutnahá-te xi-nsiá na natácá-nsià ndoó
mánì-nsiá xixí-nsiá. Doco ndóo cahan-nda
quidá-te, vàchi có-chîvàha-tè tnùñuhu nùù
ni-iñàha. Cuisì sàhà mii-té ndulócô-te.
Nahi vicò tàchí, ducán xínduu-tè (ñà-còò
chuun vàha quidá-te). Ñàyùcàndùá,
ducán xínduu stná-te nahi yutnù có-càná
ñà-vídì-xi tiempu xan, te ò nahi yutnù nì
tnuhu-nda, (te nì ìchì) yohò-nú, ducan
xínduu stná-te, ñàyùcàndùá, ùì modo
còò chuun vàha quidá-te. 13 Cunaha-nsiá,
nahi mar ndé nacuáhnú yucù tècuìí, te
vàxi chìhìñù nùù-té, ducán xínduu stná
tè-tnùhùmà ñà-quini guá xíquida-tè. Nahi
stná sìtnúù xicá nihni ansivi, ducán quidá
stná-te, (vàchi sànì tùcù-te inga ichì),
ñàyùcàndùá lugar xi-tè cunduu iin xaan
ndé iín tnúú nduchi nicanicuahàn.

14 Daaní, nì ìa stná Enoc sànaha.
Descendencia ùsà xi Adán nì sanduu
nècuàchì yucán. Te nìsa cahàn stná-nè
cuenta xi Dios, nì cachitnùhu-ne sàhà
tètnùhù xicánúú vichi. Te dohó nì
cachi-nè: "Cunaha-nsiá, icúmí Stoho-ndà
Señor quixi-ya ñuhìví, cutnahá stná-yà
xì cuàhà sàstnùhù ángel ìì xí-yá, 15 dandu
ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi nì quida
nèhivì, vàchi icúmí-yâ dacúndâà ini-yà
nècuàchì malu mà ñà-có-ìá vàha ñà-nì
quida quini-ne ducán, te ni có-ìá vàha
stná ñà-nì nandòdó-né ichì-yá, te nì càhàn
ndevàha-ne dìquì-yá, vàchi cuàchi cahnú
nduámà". (Ducán nì cachi Enoc sàhà
tètnùhù ndoó vichi.) 16 Te cunaha-nsiá,
có-ndôo stná inì-te sàhà ni-iñàha. Puru
cudúchí inì-te sàhà nsidaá, te cuisì
nandúcú-tê ñà-ndùá xího mii-té quida-tè.
Có-yûhî yuhù-té càhàn-te na ian mii-té
nduú-te mii-té. Vihini coo nansa cáhàn
tnùñuhu-té xi nèhivì, doco cuisì sàhà
interés xi mii-té nduájàn.

17 Doco mii-nsiá nècuàchì mánì guá
nùí, xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa
nì cachi apóstol nì nìhì chuun nùù
Stoho-ndà Jesucristu, 18 vàchi nì cachitnùhu
nècuàchìmà ñà-seguru icúmí cundoo
cuàhà tè-sácùndiaa, xì cuàhà stná tètùha
quini. 19 (Te ñà-ndáà nduá), sàndòó-te vichi;
divi xínduu tiàa siempre sahndé dava xi
nèhivì. Cuisì quidá-te ñà-ndùá xího mii-té
quida-tè, vàchi còò Espíritu Ìì xí Dios ini
anima-te.

Nansa ndiá ìcà-ndà quida-nda

20 Doco mii-nsiá nècuàchì cùù guá inì
sàhà-xí, chicá xiñuhu cunindisá viì-nsiá
palabra ìì, vàchi ducán nacuàhandee
ini-ndà. Te na xícàn tàhvì-ndà nùù Dios,
ni cuáha-nda chindee stná Espíritu Ìì xí-yá
ndohó. 21 Ni-iyuhu màsà túcù-ndà inga ichì
còtó nandòdó-nda ñà-cuàhà guá cuú ini-yà
sàhà-ndà. Te cuéyààni cundiatu-nda ndè
cachi sàà quìvì cundehè ndàhví-yàndó, te
nihì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn.

22 Dava nèhivì, iá-nè xì cuàhà duda;
ñàyùcàndùá, càhàn viì-nsiá xì-né
dècuèndè ni sáà-nè cundaà vàha ini-nè.
23 Xiñuhu chindee-nda nècuàchìmà, vàchi
ducán queámà na ian meru cuàhàn-nè
quìñuhu-nè, te nì dìtá-ndàné, te nì càcu-ne.
Te nsidaa stná nèhivì (sànì tùcù dahuun),
cundehè ndàhví stná-ndàné, doco cuidadu
ni cúndóó-ndá ñà-màsà cúmánchâ stná
anima-ndà, vàchi dava-ne, quini iá stná
modo xi-ne.

Nansa nì dàxínu San Judas carta yohó,
cuàhà gá naquímánì-né Dios

24-25 Cunaha-nsiá, mindaa mii-yá nduú
Dios; cuisì mii-yá nduú ana nchìchí ndisa, te
cuisì mii-yá nduú ana dacácu xi-nda; vàtùni
cundiaa-yàndó ñà-màsà túcù-ndà inga ichì
có-ndiàá; vàtùni cundiaa-yàndó te ducán
nìhì-ndà sàà-ndà nùù-yá, ni-iin cuàchi-nda
mà túi, dandu cundehè-ndà ñà-ndiaha
guá-yà, te cudiì cuáhà stná ini-ndà. Pues
vichi ndácùcahín Stoho-ndà Jesucristu, te
ducán naquímánì cuáhì´ mii-yá. Te xícàn
tàhví ni queé cuàhà tnùñuhu ndiaha xí-yá,
te ni sáà-yà cusahnú fuerte-yà inicutu, te ni
cúndáà stná ini nèhivì ñà-ndahà mii-yá iá
nsidanicuú iñàha ndè sànaha xì dècuèndè
vichi, xì nicanicuahàn. Amén.

Ndudu Ìì Nì Dàcùní Dios San Juan

Ñà-ndùá cachítnùhu nùù tutu yohó

1 Tutu yohó nduú tutu ndé cachítnùhu
Jesucristu ñà-ndùá sà-ìtúú vàxi cuu. Nùù
Yua-nda Dios nì nìhì Jesucristu palabra
yohó ñà-dacúndéhe-yá nsidaa nèhivì
xinúcuáchí nùù-yá. Iin ángel mozo xi-ya
nduú ana nì cachitnùhu xi palabra yohó,
te nì inini yùhù. Juan naní, te nduú stnáì
iin nèhivì xí mii-yá. 2 Nùù tutu yohó cáhàn
Yua-nda Dios; te itándiaa stná palabra xi
Jesucristu, xì stná nsidaa ñà-ndùá nì xini
yùhù. Yùhù testigu nduí, te nsidaa palabra
itándiaa yohó, ñà-ndáà nduá.
3 Ndiaha gá coo xi ana cahvi xi tutu yohó,
xì stná nèhivì iníní xân, nú ni chívàha-ne
ñà-ndùá cachá`; vàchi palabra nì quixi nùù
Dios nduá, te sà-ìtúú cuu ndisa ñà-ndùá
(cachitnùha).

Nansa nì casàhú Juan xì nèhivì xí Dios, ndoó nùù ùsà ñuu

4-5 Yùhù Juan, cásàhúì xì nsidaa mii-nsiá
nèhivì natácá càhvì xì-yá xíndoo ùsà ñuu
ladu Asia. Ni cuní mànì-yá mii-nsiá, te
ni ndóo vàha inì-nsia quida-ya. Ducán
cuní-yà cuu xi-nsiá, divi mii-yá ana itiácú
nicanicuahàn. Dècuèndè nicanicuahàn
iá-yà, te ndè nicanicuahàn quìvì nùù-xí
icúmí-yâ coo-ya. Te ducán cuní stná ùsà
espíritu ndiaha itá ladu nùù silla ndiaha
xí-yá. Te ducán cuní stná Jesucristu, divi
ana nì cachitnùhu xi-nda puru palabra
ndàcuisì. Làcà mindaa mii-yá nduú ana nì
natiacu primeru, làcà mindaa-yá cusáhnû
nùù nsidanicuú ana dandacú ñuhìví yohó.
Ansivéhé-yâ, cuú ini-yà sàhà-ndà, te
sàhà nìì-yá (nì xìtià), ñàyùcàndùá nì
ndoo cuàchi-nda nì quida-ya. 6 Sàhà
mii-yá sànì nìhìtáhvì stná-ndà chuun
ñà-dandacu-nda, xì stná chuun nahi chuun
xi dùtù ñà-cunucuachi-nda nùù mii-yá ana
cahvi-yá, divi Yuandiáhá-yâ. Pues vichi
nùù mii-yá ni coó tnùñuhu xí nsidanicuú
nèhivì, te nicanicuahàn ni cúsáhnû-yá
nùù-ndà, amén.
7 Cunaha-nsiá, icúmí-yâ naxicocuîn-yà.
Mahì vìcò icúmí-yâ nuu-ya tùi-ya nùù nsi-
danicuú nèhivì. Te icúmí cundehè stná
nèhivì (nì xìcàn) ni quíhvi lanza ìcà-yá.
Dandu yáha ga tnana fuerte nsidaa nèhivì
nsidanicuú ñuu iá ñuhìví na cuni-nèyà.
Ducán icúmí coo, cachí`.
8 Cachí mii-yá: "Nicanicuahàn ié`. Sàhà
yùhù nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha
chicá cunaha nùí. Ñàyùcàndùá, ducán nduí
nahi letra nuu nani A, te ducán nduú stnáì
nahi letra dansihí nani Z".
Ducán cachí mii-yá ana nduú Dios
vivu, vàchi dècuèndè sànaha iá-yà, te
nicanicuahàn coo stná-yà quìvì vàxi xi-nda,
te nsidanicuú iñàha, vàtùni quida-ya.

Nansa nì nìhìtáhvì Juan nì dàcùní Dios-nè Jesucristu, te ndiaha gá-yà

9 Yùhù Juan, iin-ni nduú stnáì dèhe Dios
nahi mii-nsiá, iin-ni ndohó stnáì sàhà-yá,
te iin-ni ndiatú stnáì sàà quìvì cusahnú
Jesucristu, te quidándéé inì dècuèndè sàà
quìvì mà. Cunaha-nsiá, yucán nìsa ìe ñuu
nani ñuu Patmos, iin ñuu indúhu mahì
mar. Divi sàhà-ñá nchícuìn Palabra xi
mii-yá, ñàyùcàndùá nì sàì yucán (nì quida
tè-xídandacú), vàchi vate nì cachì ié` ladu
xi Jesucristu, ñàyùcàndùá nì sàì yucán. 10 Te
nì cuu iin quìvì (domingu), divi quìvì xí
mii-yá, te ié` ndahà Espíritu Ìì xí Dios, na ian
sánî`, dandu nì tiacu cáhàn-yà yàtí, fuerte
iá tàchì-yá, na ian siví corneta. 11 Te dohó nì
cachi-yà:
—Nicanicuahàn ié`; sàhà yùhù nì sàcòo
nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha chicá cunaha
nùí, vàchi nahi letra A nduí, xì nahi le-
tra Z. Vichi icúmí-yô tiau nùù tutu nsidaa
ñà-ndùá nì xinù, te dasáà-ñà nùù nèhivì-xí
ndoó ùsà ñuu ladu Asia. Dohó nani ùsà ñuu
yucán: ñuu Éfeso, xì ñuu Esmirna, xì ñuu
Pérgamo, xì ñuu Tiatira, xì ñuu Sardis, xì
ñuu Filadelfia, xì ñuu Laodicea, ducán nani
ñuu yucán —nì cachi-yà.
12 Daaní, nì nacuicoé yàtí ñà-cundehí ana
cáhàn, te primeru nì xinì yucán itá ùsà
candeleru. Oro nì cuyucàn, te itá iin iin
isì xíxìn. 13 Daaní, mahì ùsà isì mà nì xinì
jaàn iín mii-yá, na indéhe nèhivì indéhe-yá,
ndixí-yá iin dùhnù quihín sáà ndè dìquì
sàhà-yá. Te nchìca-ya nuhní iin siuhma nì
cuyucun oro. 14 Cuxín yaa idìdínì-yá nahi
idì nì ndoo, ò nahi yùhà. Te nduchìnúù-yá,
tnúà nahi ñuhu. 15 Daaní, sàhà-yá, yéhè
nina-ña na iin càa yahá nì dàà titi ini xìtnù.
Te fuerte cáhàn stná-yà na ian cahá tèñuhu
cuàhà. 16 Te ndahà cuàhá-yà inindáhá-yâ
ùsà sìtnúù, te iníyúhú-yâ na iin espada dììn

ndúì ladu-xi. Daaní, nùù-yá, nchiá na ian
nchií fuerte orá.
17 Ducán nì xinì mii-yá, dandu nì nduè
sàhà-yá na ian sànì xìhì. Doco ndahà
cuàhá-yà nì tnii-ya ìqué, te nì cachi-yà:
—Còó, màsà yúhû. Cunahu, sàhà yùhù
nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha
chicá cunaha nùí. 18 Te vichi itiácuì.
Ñà-ndáà nduá nì xìhì, doco sànì natiacuì,
te nicanicuahàn icúmî cutiacuì. Yùhù nduú
ana dandacú sàhà nsìi, nansa cuu xi-né,
te dandacú stnáì sàhà andea (ana cùhùn
yucán). 19 Vichi tiaa-yó nsidaa ñà-ndùá nì
xinù yohó, te tiaa stná nansa iá tiempu
vichi, xì nansa icúmí cuu stná quìvì nùù-xì.
20 Cunahu, cuàhìn cachì xùn ndíà nduá cuní
cachi ùsà sitnúù inindáhá ndahà cuàhî nì
xinù. Te cuàhìn cachì xùn ndíà nduá cuní
cachi ùsà candeleru oro yohó. Pues, ùsà
sìtnúù yohó, xíndua ùsà nècuàchì cachít-
nùhu palabra-xi. Te ùsà candeleru oro
yohó, xíndua ùsà grupu nèhivì natácá iníní
xí palabra xi mà ndè ùsà ñuu yucán.

2

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Éfeso

1 'Vichi, tiaa-yó iin tutu cùhùn nùù
nècuàchì cachítnùhu palabra xi ñuu Éfeso,
dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí
ndoó ñuu yucán. Dohó tiaa: Yùhù nduí
mii-yá inindáhá ùsà sìtnúù ndahà cuàhî,
te xicánúí mahì ùsà candeleru oro, te
dohó cachí xì-ní: 2 ináhî nansa quida-ní
vida xi-ní. Ináhî nansa nì sàhandee inì-ní
quida-ní (chuun xi), te nì quidandee inì-ní.
Te nèhivì malu, có-cùdîì inì-ní modo xi-ne.
Te dava nèhivì, nì cachi-nè xínduu stna-ne
ana nì nìhì chuun nùí, doco còó, mà ndìsá.
Dandu mii-ní, nì nanducu váha-ní sàhà
ñà-ndùá nì cachi-nè, te nì cundaà inì-ní,
tnuhu-né. 3 Cuàhà gá sànì quidandee inì-ní,
mate cuàhà vida nì yàha-ní sàhà yùhù,
doco iin-ni sànì quida-ní chuun xi, cónì
nácóó-nîà. 4 Doco cunaha-ní, có-cùdîì inì
sàhà iyuhu ñà-ndùá quida-ní, vàchi có-cùú
gà inì-ní sàhí nacua nìsa cuu inì-ní sàhí
dihna. 5 Ñàyùcàndùá, nsinuu inì-ní nansa
nìsa ìa-ní nà táñâha ga quida-ní falta, te
naxicocuîn inì-ní sàhà falta mà, te quida
tu-ní nacua nì saquida-ní antes. Vàchi nú
coó, sài ndé iá-nî, te dacúxióé candeleru
xi-ní, nú màsà náxícócuîìn inì-ní. 6 Doco
iá iin ñà-vàha quida-ní, vàchi có-xìñùhù-ní
modo xíquida tè-nicolaíta. Yùhù, ni-iyuhu
có-xìñùhí ñà-ndùá quidá témà.
7 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì
xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí
Espíritu Ìì xí-yá, vàchi dohó cachí-yà: Nú
ni cúndéé-nsiâ nùù nsidaa ana cuní datúcù
xì-nsiá, dandu nùù yùhù nìhìtáhvì-nsiá
caxì-nsiá quisì vídì caná nùù yutnù ndiaha
iín ndé iá ñuu ndiaha Dios, vàchi fruta mà
cutiacù-nsia nicanicuahàn.

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Esmirna

8 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu
palabra-xi ñuu Esmirna, dohó tiaa-yó,
dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí
ndoó ñuu yucán: Cunaha-ní, sàhà yùhù
nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha
chicá cunaha nùí. Ndisa, nì xìhì, doco sànì
natiacuì. 9 Yùhù ináhî ñà-ndùá quida-ní,
ináhî nansa yáha-ní cuàhà tnùndoho quidá
nèhivì. Ináhî ndahví dahuun yáha-ní.
Doco cunaha-ní, nùù yùhù cuica-ní. Te
ináhá stnáì nansa quidá dava nèhivì,
quini ndatnúhú-nê sàhà-ní, nècuàchì
raza Judea xínduu-ne, cachí-nè, doco
còó, mà ndìsá. Nèhivì natácá cuenta xi
ñà-malu xínduu-ne. 10 Vichi icúmí-nî ndoho
gà-ní quida nèhivì, doco màsà yúhî-nî
ñà-ndùá icúmí-nî yàha-ní. Dècuèndè
cundiadi stná dava-nsia quida ñà-malu.
Doco cunaha-nsiá, sàhámà vàtùni cundaà
inì-xi, a xiníndísâ ndisa-nsia. Ùxìn quìvì
coo tnùndoho ma. Doco mii-ní, iin-ni
cunindisá viì-ní, mate ni cuí-nî quida-ne,
dandu nìhìtáhvì-ní iin ñà-vàha nùí, divi
ñà-cutiacù-ní vida (ndiaha nicanicuahàn).
11 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì
xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí
Espíritu Ìì xí-yá, vàchi dohó cachí-yà: Nú
ni cúndéé-nsiâ nùù ana cuní datúcù xì-nsiá,
dandu mà sáà-nsia cuì-nsia ùì xichi (nahi
nècuàchì dava ga).

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Pérgamo

12 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu pal-
abra-xi ñuu Pérgamo dohó tiaa-yó, dandu
cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó
ñuu yucán: Yùhù nduí ana nihi-xi espada
dììn ndúì ladu xi. 13 Yùhù ináhî ñà-ndùá
quida-ní; ináhî nansa iá ñuu ndé iá-nî,
vachi mero ñuu ndé dandacu-guá ñà-malu
nduá yucán. Doco ináhî mii-ní ñà-iin-ni
nchícùn-ní yùhù, te ndácùcahan-ní quìví,
cónì nácuáa-ní yùhù, iin-ni xiníndísá-nî,
mate yucán nì sahnì-té iin ana nì cachi

vate iá-nè ladu xi, cónì chídèhé-nèà. Divi
nduú Antipas, te yucán nì xìhì-nè ñuu
ndé iá fuerte guá ñà-malu. 14 Doco, cu-
naha-ní, có-cùdîì inì sàhà iyuhu ñà-ndùá
quida-ní. Vàchi jaàn ndé iá-nî ndoó stná
dava nècuàchì nchícùn ley xi Balaam. Divi
Balaam mà nduú nècuàchì nì càhàn xì
tè-Balac sànaha, nì cachi-nè xì tèmà nansa
chiyuhù-té nècuàchì Israel ñà-quida-ne
ñà-có-ndìá ìcà-né, nì chiyuhù-ténê caxì-né
promesa nì sàcòo nùù figura cahvi nèhivì,
te nì chiyuhù stná-tené ñà-càhàn-nè xì
nèhivì cónì nandàhà xì-né. 15 Daaní, jaàn
ndé iá-nî ndoó stná dava nèhivì nchícùn
ley xi tè-nicolaíta. Cunaha-ní, ni-iyuhu
có-xìñùhí ley mà. 16 Ñàyùcàndùá, naxic-
ocuîn inì-ní. Te nú coó, yàchì sài ndé iá-nî,
te cuàhi mii-né castigu xi-ne. Sàhà espada
iá yuhí, ñà-jaàn nìhì-né castigu.

17 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì
xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí
Espíritu Ìì xí-yá, vàchi dohó cachí-yà: Nú
ni cúndéé-nsiâ nùù nsidaa ana cuní datúcù
xì-nsiá, dandu nìhìtáhvì-nsiá cuxi-nsia co-
mida ndiaha iá dèhé (nùù Dios), divi nduú
maná ndiaha. Te dacútâhvì stnáì iin
iin-nsia iin iin yùù siòcò ndé itúú quìvì saa
iin iin-nsia. Còò inga ana cunaha xi quìvì
yucan, cuisì ana cutahvì xì yùù mà.

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Tiatira

18 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu
palabra-xi ñuu Tiatira dohó tiaa-yó, dandu
cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó
ñuu yucán: Yùhù nduí Dèhemanì Dios,
te nduchìnúí, nchiá na ian tnúù ñuhu,
te sàhí, yéhè-ñà nahi càa yahá. Te dohó
cachî xì-ní, 19 ináhî nansa quida-ní, te
ináhî cuú inì-ní sàhà ñanìtnaha-ní. Daaní
ináha stnáì nihnú inì-ní yùhù, te ináha
stnáì nansa chindéé stnahá-nsiá xì nansa
quidá ndee inì-nsia (nú iá tnùndoho), te
ináhá stnáì iá cuàhà obra xi-ní, te vichi
más iá obra xi-ní nùù antes. 20 Doco
cunaha-ní, iá iyuhu ñà-dìsáhà-xí có-cùdîì
inì quida-ní, vàchi sáha-ní permisu chináhá
nècuàchì ñahà nani Jezabel. Dios dacáhàn
xì-né, cachí-nè, (doco còó). Dacuahá-né
nèhivì-xí, te datúcù-nè nècuàchìmà, vàchi
cachí-nè iá permisu càhàn nèhivì xì
ana cónì nándàhà xì-né, te vàtùni caxì
stná-nè promesa nì sàcòo nùù figura
cahvi nèhivì. (Ducán cachí ñahà mà.)
21 Pues, yùhù, nì sandiatui, áma naxicocuîn
ini-nè sàhà cuàchi quidá-né xì nècuàchì
tiàa, doco còó, cónì náxícócuîn ini-nè.
22 Ñàyùcàndùá, icúmí-nê quicuehè-nè
quide, te cunduhù-né. Stná tiàa ni
caquida xi cuàchi ma, icúmí stná-nè ndoho
cuahà-né nú màsà cúú-né arrepentir
sàhámà. 23 Stná dèhe nècuàchì ñahà mà,
icúmí stná-nè quicuehè-nè, te cui-nè.
Dandu nsidaa nèhivì-xí ndoó nsidaa ñuu,
sàhámà cundaà ini-nè ñà-yùhù ináhî nansa
nihnú ini nsidaa nèhivì ini saxìnítnùní-nè,
te según nansa quidá iin iin-ne, ducán
icúmí-nê nìhì stná-nè nùí. 24 Doco vichi
cuàhìn cachì inga iñàha xì nsidaa mii-nsiá
jaàn có-nchîcùn xì ley (chicuéhè) mà,
vàchi có-dàcuàhá-nsià palabra sìquini
sàhà ñà-malu, palabra cachí-nè palabra
dèhé. Cunaha-nsiá, mà cáchí guè xì-nsiá
ni inga iñàha chivàha-nsia, 25 cuisì ñà-ndùá
sànì nìhì-nsiá chivàha-nsia ndè vichi, divi
ñà-jaàn quida ndisa-nsia seguir dècuèndè
quìvì nasaì ndé ndoó-nsiá.

26 'Iin nèhivì, nú ni cúndéé-nê nùù nsi-
daa ana cuní datúcù xì-né, te iin-ni quida
ndisa-ne ñà-ndùá cachî dècuèndè quìvì úl-
timo, ndiaha gá coo xi-né. Vàchi icúmí-nê
nìhìtáhvì-né dandacú stná-nè nùù cuàhà
ñuu ñuhìví. 27 Nahi yùhù, nùù Yuamánì´
nì nìhìtáhvì´ cusahnúí nùù ñuhìví, ducán
icúmí stná mii-né cusahnú stná-nè, cunin-
daha-né iin vara càa cunduu seña, te
nèhivì (có-ìníní, ndahví-ne), vàchi yáha
ga fuerte icúmí-nê nàni fuerte-nè na ian
cháhmà iin quìdi còò chuun-xi. 28 (Doco
nèhivì nchícùn viì xì´), icúmí-nê nìhìtáhvì
stná-nè cucumi-né sìtnúù cahnú xínu dàt-
nàà. 29 Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá
càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá
cachí Espíritu Ìì xí-yá.

3

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Sardis

1 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu pal-
abra-xi ñuu Sardis, dohó tiaa-yó, dandu
cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu
yucán: Yùhù nduí ana icúmí xi ùsà es-
píritu ndiaha xí Dios, te inindáhá stnáì ùsà
sìtnúù. Te dohó cachî xì-ní, ináhî nansa
quida-ní. Mate iá fama-ní quidá viì-ní,
doco nùù Dios ndahví iá anima-ní na ian
sànì xìhì-ní. 2 Ñàyùcàndùá, cuidadu coo-ní,
te cundiaà-ní anima-ní ñà-màsà ndáñúhú
ni-iin ñà-vàha ñuhú anima-ní, vàchi iyuhá
iá`, te vihi-ni ndañuhá. Cunaha-ní, mà víi

sànì quida-ní nùí, sànì xinì. [3] Sàhà ñà-jaàn,
nsinuu inì-ní nansa iá palabra ndiaha nì
cachì xì-ní antes, te nì inini-ní. Pues divi
ñà-jaàn nduá cuní̀ chivàha-ní vichí, te
naxicocuĩn inì-ní sàhà cuàchi-ní. Vàchi nú
màsà nácúníhnú viì inì-ní, te coo tùha-ní,
dandu yàchì màsàì ndé iá-nî. Nanàá
sàì yucán, te ni mà cúndáà inì-ní índù
hora sàì. [4] Doco ndoó itnii nèhivì (vàha)
jaàn ndé iá-nî ñuù-ní Sardis, te mii-né,
cónì cúchícuéhé anima-nè. Ñàyùcàndùá,
icúmí-nê cutnahá-né xì´ na cacanui, te
iin-ni cundixi stná-nè sìcoto cuxín na ian
mií, vàchi ducán nátùi-ne nìhìtáhvì-né nùí.
[5] 'Cunaha-ní, nú ni cúndéé iin nèhivì
nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, dandu
nìhìtáhvì stná-nè cundixi cuxín-nè. Te
mà nunca dandutí quìvì-né nùù tutu xi
vida ndiaha. Te claru icúmî cachì xì
Yuandiáhî ñà-divi nèhivì-xí nduú nècuàchì
xiníndísámá; te divi ducán cachì stnáì xì
ángel xi-ya. [6] Nsidaa mii-nsiá nècuàchì
natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia
ñà-ndùá cachí Espíritu Ìì xí-yá.

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Filadelfia

[7] 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu
palabra-xi ñuu Filadelfia, dohó tiaa-yó,
dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí
ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí ana ìì, te puru
ñà-ndácuisì cáhìn. Yùhù nihí ndahàcáa xi
rey David, te nú sànì nacune iñàha, còò
ni-iin ana cui nacadi xán, te nú sànì nacadì,
mà cúí gá nuna. Ñàyùcàndùá, ducán
cachí̀ xì-ní, [8] ináhî nansa quida-ní. Te
cunaha-ní, nuná ñuhìví nùù-ní nahi yehè
nuná, te còò ni-iin cui nacadi xán. Vàchi
mate có-ndùú-nsiá nehivì chicá icúmí
fuerza, doco vàtùni, sànì chivàha-nsia
palabra-xi, cónì nácuáa-nsiá yùhù. [9] Doco
jaàn ndoó dava nèhivì cachí-nè xínduu-ne
(nèhivì ndiaha), nèhivì raza Judea nduú-né,
cachí-nè, doco tnuhu-né, vàchi xínduu
nsihi-ne ana nchícùn xì ñà-malu. Pues,
yùhù icúmî datnátui mii-né nùù-ní
ñà-cuitasisi-né nùù-ní, te quidañuhu-né
mii-ní, dandu cundaà ini-nè, mànì-ní
nùí. [10] Cunaha-ní, vàxi iin tiempu ùhì
inicutu ñuhìví na icúmí nèhivì ndoho-ne,
te cundaà inì-xi nansa ndisa iá anima-nè.
Doco mii-ní, mà cuáhi cunì-ní tiempu
mà, vàchi iin-ni sànì quidandee inì-ní
(nì xinindisa-ní) nacua sànì cachì xì-ní.
[11] Cunaha-ní, yàchì icúmî nasaì ñuhìví.
Ñàyùcàndùá, nacua sànì sàà-ní quida viì-ní,
iin-ni quida-ní seguir ducán, màdí nìhì inga
nèhivì ñà-ndùá cuàhàn cunduu premiu
xi-ní.
[12] 'Nsidaa nèhivì-xí, nú ni cúndéé-nê
nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, dandu
iin-ni icúmí-nê cundoo-ne nùù Dios na ian
nduú-né iin castillu vehe ndiaha-yá, vàchi
mà quéé gá-nè nùù-yá. Te ìcà-né icúmî
chituu stnáì quìvì Dios-xi, xì quìvì saí, xì
stná quìvì ñuu Dios-xi, divi Jerusalén Saa,
vàchi ndè ansivi ndé iá-yà icúmí nuu ñuu
mà quixa. [13] Ñàyùcàndùá, nsidaa mii-nsiá
nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní
vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu Ìì xí-yá.

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Laodicea

[14] 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu pal-
abra-xi ñuu Laodicea, dohó tiaa-yó, dandu
cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó
ñuu yucán: Yùhù nduí ana chicá seguru.
Micuísi ñà-ndácuisì cáhìn, mà dándáhvî`, te
divi ndahà yùhù nì cuyucun nsidaa iñàha
iá ñuhìví xi Dios. Te ducán cachí̀ xì-ní,
[15-16] ináhî nansa quida-ní. ¡A sácú vàha coo
dahuun-ní ladu xi, te ò claru cachì-ní mà
cóó-nî ladu xi! Vàchi yùhù ndaníhí mii-ní
nahi tècuìí có-xìhí viì, ñà-mà íhní-tê ni mà
víxin-tè, te ñàyùcùndùá, vihini dacúxíóí
mii-ní nùí, na ian quidá nèhivì xì tècuìí
có-xìhí víi, sasí-nète. [17] Vàchi dohó cachí-nî:
Sà-ìá ñà-cuìqué. Cuàhà biene xi, còò ni-iin
necesidad icúmî, cachí-nî. Te ni có-cùndáà
inì-ní ñà-mii-ní nduú ana iá tnùndoho xi, te
mii-ní nduú ana chicá ndahví ini anima-xi,
te quidámáxiní stná-ní. Vàchi nùù yùhù,
mii-ní nduú ana chicá ndixí ndahví, (vàchi
ndahví iá anima-ní), te sàhámà chicá vàha
cuhi inì-ní mii-ní. [18] Ñàyùcàndùá, iin pal-
abra viì cachí̀ xì-ní, chicá vàha (nàcùni-
hnu viì inì-ní), dandu nìhì-ní ñà-cuìcà
ndisa nùí, divi ñà-ndùú nahi oro nì dàà,
te nì cundaà inì-xi, vàha-ña. Te xiñuhu
stná (ñà-naquida viì-ní) na ian cuàhàn-ní
cuiin-ní sìcoto cuxín nùí ñà-màsà cóó chaa
gá-nî (nùí), te ducán màsà cúcáhán nûù-ní.
Daaní, xiñuhu (ñà-cundehè-ní cuisì ichì
váha. Vàchi nú ducán, dandu queamà
na ian cuàhàn-ní) cuiin-ní iin tàtnà nùí,
te cutatna nduchìnúù-ní, te natùinuù-ní.
[19] Cunaha-ní, nsidaa ana cuú inì sàhà-xí,
sáhi-nè conseju, te danáni stnáì-nè dava
xichi. Ñàyùcàndùá, nacani vàha inì-ní, te
naxicocuĩn inì-ní sàhà falta xi-ní.
[20] 'Pues, ducán iá na ian cáhìn yehè
nèhivì, áma cunini-ne, te nacuna-ne quìhvi

cutnahí xì-né, vàchi nahi vicò ndé cundoo-nda cuxi vàha-nda, ducán queamà.
Ñàyùcàndùá, cáhìn xì ndéni nèhivì nì cui
áma cunini-ne, te quìhvi.
21 ’Cunaha-ní, ndéni nèhivì-xí, nú ni
cúndéé-nê nùù nsidaa ana cuní datúcù
xì-né, dandu icúmí-nê cutnahá stná-nè xì´
ndè (gloria) ndé coo stná-nè nùù iin silla
ndiaha dandacú-né nacua nì quida yùhù, nì
cundeí, dandu nì sàcòi silla ndiaha xí, te
vichi cutnáhî xì Yuamání´ dandacú stnáì.
22 Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì
Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí
Espíritu Ìì xí-yá, —nì cachi Jesús.

4

Nansa cahvi-né Yua-nda Dios ansivi

1 Daaní, nì nsihi nì xinì ñà-jaàn, dandu
nì nuna iin yehè ansivi nì xinì. Te nì tiacu
tàchì-yá cáhàn-yà xì´ na ian nì càhàn-yà xì´
daa. Divi na ian siví corneta, ducán tiacú,
te nì cachi-yà xì´:

—¡Nahà-ní dìquìxí yohó! Cunî dacunî
mii-ní nansa cuàhàn cuu quìvì vàxi xi-nda.

2 Dandu vichi vichi ducán nì sàcòi na ian
sánî nì quida ndudu ìì xí Espíritu xi Dios.
Te nì xinì yucán ndè gloria iín iin silla
ndiaha ndé iá mii-yá. 3 Na iin yùù yéhè
jaspe, ò iin yùù yéhè cuahá, ducán náhà-yà.
Te dìquì stná silla mà iín iin sìcòyàhnchì,
na iin yùù yéhè cuií nani esmeralda, ducán
náhàmà. 4 Te nsidanicuú ladu silla xi-ya
itá stná silla cuachi. Cuahani ndáa-nù, òcò
cùmì-nú, te nùù iin iin-nù ndoó iin iin
nècuàchì sahnú. Sìcoto cuxín xíndixi iin
iin-ne, te xíñuhu stná corona dìnì iin iin-ne.
5 (Te nì xinì), yucán silla cahnú xí-yá, yáha
gà tása, te na ian cáhàn dàvì, ducán tiacú,
te ndee níhi stná. Te frente silla mà itá ùsà
ñà-xíxìn nduú ùsà espíritu ndiaha xí Dios.
6 Te frente stná silla mà iá stná nahi mar
nì cuyucun vidriu, ducán náhà lugar mà, te
yéhà na iin yùù nchií ndai.

Daaní, nsidaa ladu mii-yá itá iin iin
ana itá. Cùmì nduú-né, te iá stná cuàhà
nduchìnúù-né ladu nùù-né xì ladu yàtà-né.
7 Iin-ne, na iin nsicaha iá-nè; te inga-nè,
na iin buey iá-nè, te inga-nè, nùù nèhivì
nihí-né; te nècuàchì cùmì, na iin águila
ndavá ansivi, ducán iá-nè. 8 Te iin
iin-ne, iá ìñù ndìxìn-né, te iá chitu stná
nduchìnúù-né ìcà ndìxìn-né. Te tìxi stná
ndìxìn-né iá stná cuàhà nduchìnúù-né. Te
nicanicuahàn ndui te ñuú ducán cána-ne
cachí-nè dohó:

ìì gá mii-yá, divi mii-yá dandacú nùù nsidanicuú iñàha. ìì gá-yà. Ndè sànaha iá-yà, te vichi iá-yà, te ndè nicanicuahàn icúmí-yâ coo-ya. ìì gá-yà.

9-10 Ducán cachí-nè, ndaníhí cahnú-né
mii-yá, te tavá-né tnùñuhu xí-yá,
naquímánì-néyà, divi mii-yá iá nùù silla
ndiaha, te itiácú-yà nicanicuahàn. Daaní,
cada cachí-nè ducán, dandu cáhàn stná òcò
cùmì nècuàchì sahnú yucán, tutúyúhú-nê
nùù sàhà-yá, te cahvi-néyà, chitáníní-né
corona ndiaha-né nùù-yá, cachí-nè xì-yá:

11 Ndaníhí cahnú-nsí mii-ní, Stoho-nsì Dios, te ni coó tnùñuhu xí-nî nùù nsidaa ana itiácú, te ni cúsáhnú-nî nùù nsidaa ñuu. Ducán ndíà ìcà coo, vàchi mii-ní nì quidavàha-ní nsidanicuú iñàha, nì chitnùní inì-ní, te nì quidayucùn-ní nsidaa iñàha, te ñàyùcàndùá ndè vichi iá ìì nsidaájàn.

5

Nansa nì quida Jesucristu xì tutu itúì

1 Daaní, indéhí nùù silla ndiaha ndé
iá mii-yá, te nì xinì ndahàcuàhá-yà in-
índáhá-yâ iin tutu itúì. Te tutu mà, itándiaa
letra ndúì laduà. Te nì xinì, ùsà lugar xan
nuhní, te iin iin ndé nuhní mà itúú iin sellu.
2 Daaní, nì xinì yucán iín iin ángel ndacuì,
ndáhì fuerte-nè, ndácàtnùhù-né, cachí-nè:

—¿Ana nátùi cunduu ana cui nacanì xì
ñà-nùhní tutu yohó, te nuna-ña?

3 Doco, cunaha-nsiá, còò ni-iin ni túi
nacanì xì tutu mà, vàchi còò iin ni nátùi
cui quida ducán, te cundehè-né ñà-ìtándiaa
yucán. Ni-iin ana iá ansivi, ni-iin ana iá
ñuhìví yohó, ni-iin ana nduú nsìi, ni-iin-ne
mànì cùí quida-neà. 4 Ñàyùcàndùá, nì que-
sahí sacú fuertî, vàchi còò iin nátùi nacuna
xi tutu mà cahvi-neà, ni còò stná ana nátùi
siquiera cundehè-néà. 5 Dandu nì càhàn iin
nècuàchì sahnù-mà nì cachi-nè xì´:

—Màsà cuácú-nî, vàchi sànì tùi ana cui
nacuna xi tutu jaàn, te nandaxin-xi ùsà
ñà-nùhníà. Divi nduú descendencia ndiaha
xí David, vàchi sànì cundee-yá (nùù contra
xi-ya), ñàyùcàndùá vàtùni nacuna-yañà. Te
nani stná-yà Nsicaha nduú descendencia xi
Judá, ducan nani stná-yà.

[6] Te nì ndacotì, te nì xinì yucán iín
mii-yá, na iin lelù náhà-yà, te ducán iá na
ian nì sahnì nèhivì-yá, doco vichi iín-yá
dava mahì-xí silla ndiaha, xì òcò cùmì
nècuàchì sàhnú, xì nsì-cúmì ana itá saín
nùù-yá. Ùsà nsiquì-yá na iin nsiquì rìì, te
ùsà nduchìnúù-yá. Cunaha-nsiá, nsì-úsà
nduchìnúù mà xínduu stná ùsà espíritu
vàha xi Dios, te inicutu ñuhìví xicánúú
espíritu mà quidá-yá. [7] Te divi mii-yá iín
dava mahì-xí yucán, nì tnàtuu-ya nùù ana
iá nùù silla ndiaha, te nì tnii-ya tutu iá
ndahàcuàhá-yàmà. [8] Te nì nsihi nì tnii-ya
tutu ma, dandu nsìcúmì ana itá nùù-yá
mà xì nsidaa stná òcò cùmì nècuàchì
sahnu-ma, nì tutuyuhu-né nùù sàhà mii-yá
nduú Lelù Íì xí Dios. Nihí stná-nè iin
iin yutnù cuerda quidandaa-né, te nihí
stná-nè còhò oro chitu inciensu. Te in-
ciensu mà, palabra nì cachi nèhivì na xícàn
tàhvì-né nùù Dios nduá. [9] Daaní, nsidaa
ana tutúyúhú ñuhù yucán, nì xito-ne iin
alabanza saa, te nì inini mii-yá; te dohó
cachí alabanza mà:

Icúmí-nî tnii-ní tutu itúì, te cahndè-ní
ñà-nùhníà. Te vàtùni quida-ní
ducán, vàchi nì xìhì-ní, nì xìtià
nìì-ní, te ducán nì dànáà-ní sàhà
nèhivì. Te divi sàhámà vàtùni nì
yàha-ne nì sàcùnduu-ne nèhivì xí
Dios, xínduu-ne nèhivì nsidanicuú
raza cáhàn nsidanicuú dàhàn xí nsi-
danicuú ñuu inicutu ñuhìví. [10] Te nì
chitnùní inì-ní cunduu stná-nè nahi
dùtù xinúcuáchí nùù Dios xi-nda.
Te icúmí-nê dandacú-né nùù nèhivì
dava ga ñuhìví. (Ducán cachí-nè
xitó-né.)

[11] Daaní nì ndacotì inga xichi, te nì xinì
sànì nataca yáha ga cuàhà sàstnùhù mil
ángel mozo xi Dios, itá-né nsidanicuú ladu
ndé iá Dios, xì ndé itá nsìcúmì ana itá
nùù-yá, xì stná ndé ndoó nècuàchì sahnú.
Te nì tiacuì [12] cáhàn ndee nsidanicuú-né,
cachí-nè:

Ndiaha gá nì quida mii-yá ana nani Lelù Íì xí
Dios, vàchi nì xìhì-yà (sàhà nèhivì).
Ñàyùcàndùá, icúmí-yâ sàà-yà
cusahnú-yá, icúmí-yâ naquihin-ya
ñà-cuìcà ndiaha-yá, te icúmí-yâ
cuiin fuerte-yà, te (dandacú)
nchichí-yà nùù nèhivì; te mii-né,
icúmí-nê ndenihi cahnú-néyà,
te tavà-né tnùñuhu xí-yá, vàchi
naquímánì-néyà.

[13] Daaní nì inini cáhàn ndee nsidanicuú
ana xíndoo ansivi xi ñuhìví, xì nsidaa stná
nsìi, xì nsidaa iñàha nì quidavàha Dios,
ñà-ìá ñuhìví xì ñà-ìá tècuìí cuáhà, nsidan-
icuú ñà-jaàn, nì tiacuì xícachi-nè:

Naquímánì-nsí mii-yá iá nùù silla ndiaha;
te naquímánì stná-nsì mii-yá nani
Lelù Íì. Quidáñúhú-nsî mii-yá,
te ducanicoó nicanicuahàn. Te
ni sáà-yà cusahnú ndiaha-yá
nicanicuahàn, nì cachi-nè.

[14] Dandu nì càhàn stná nsìcúmì ana itá
nùù-yá:

—Divi ducanicoó —nì cachi-nè.

Dandu nsì-ócò cùmì nècuàchì sahnú
yucán, nì tutuyuhu-né nùù sàhà-yá, te nì
cahvi-néyà.

6

Nansa icúmí cuu na cahnde Jesús ìñù lugar ndé nuhní tutu itúì iá ansivi

[1] Daaní, nì xinì mii-yá nani Lelù Íì, nì
sahnde-yà iin ñà-nùhní tutu itúìmà. Te
nì tiacuì cáhàn iin ana iín saín nùù-yá;
na cáhàn dàvì, ducán fuerte nì càhàn-nè,
cachí-nè:

—¡Naha!

[2] Te nì xinì nì quecunu iin idu cuxín.
Te indánuú iin ana indánuú yàtà-sí, te
nihí-né arcu. Te nì nìhì stná-nè iin corona
ñà-cuñuhu-ne. Ñàyùcàndùá, nì quee-ne
cuàhàn-nè, vàchi icúmí-nê cundee-né nùù
cuàhà ñuu.

[3] Daaní, (nì xinì), nì sahnde-yà ñà-úì
nuhní tutu itúìmà, te nì tiacuì nì càhàn inga
ana iín nùù Dios, te nì cachi-nè:

—¡Naha!

[4] Te nì quecunu inga idu, idu cuahá
nduú-si, te yàtà-sí indánuú inga ana in-
dánuú, te icúmí-tê permisu dacà-té nèhivì
ñà-nàá stnahá-né, te cahnì stnahá-né. Te nì
sàha xi-té iin espada cahnú.

[5] Daaní, nì sahnde-yà ñà-únì nuhní tutu
itúìmà, te nì tiacuì nì càhàn inga ana iín
nùù-yá, cachí-nè:

—¡Naha!

Te nì xinì nì quecunu iin idu tnuu, te iá
stná ana indánuú yàtà-sí, te inindáhá-tê iin
balanza. [6] Te tiacú cáhàn ana cáhàn mahì
nsìcúmì ana itá nùù Dios, te dohó cachí-nè:

—Vichi ndiaá gà nùnì, quidáchúún-ndá
iin quìvì, te cutu iin litro-ñà níhì-ndà; te nú

cebada, cuisì iin quartillu dava; doco aceite
xì vinu, cónì nàná yàhvi guá` —cachí-nè.
7 Daaní, nì sahnde-yà ñà-cúmì nuhní tutu
itúìmà, te nì tiacuì cáhàn inga ana iín
nùù-yá, cachí-nè:
—¡Naha!
8 Dandu nì xinì nì quecunu inga idu, te idu
cuaán nduú-si. Te iá ana indánuú yàtà-sí.
Te muerte nduú quìvìá, te jaàn nchícùn gà
vàxi ingà, te diviamà nduú ana ndaca-xi
nèhivì cùhùn ndé ñuhú vàha anima nsìi.
Sàhà ndúì ñà-jaàn icúmí cui cuàhà nèhivì;
nùù cada cùmì nèhivì icúmí cui iin-ne
quida, vàchi icúmíâ dandacúá nùù guerra,
xì nùù tnama, xì nùù cuèhè, xì nùù quisì
daná, te sàhà nsidaájàn icúmí cui cuàhà
nèhivì.
9 Daaní, nì sahnde-yà ñà-úhùn nuhní tutu
itúìmà, te nì xinì tìxi mesa ndé sáha-ne
promesa xi Dios, yucán ndoó anima nèhivì.
Xínduu-ne nèhivì xiníndísâ palabra ìì xí
Dios, te sàhà ñà-jaàn nì sahnì nèhivì-né,
vàchi nì cachi vate-né ndoó-né ladu xi-ya.
10 Te vichi, cána fuerte-nè, cachí-nè xì
Yua-nda Dios:
—Stoho-nsì Dios, ¿nadaa ga quìvì, dandu
nacuitacùhá sàhà-nsí? Vàchi nèhivì ñuhìví,
nì sahnì-né nsiùhù, ñàyùcàndùá xiñuhu
ndoho-ne, vàchi mii-ní, ìì ndisa inì-ní,
siempre tùha-ní quida viì-ní —nì cachi-nè.
11 Dandu nècuàchì nsìi ma, nì cutahvì-né
iin iin dùhnù quihín cuxín yaa, te nì
sàcùnaha-né cundiatu cuéyàà-nè quetatu
chii gá-nè dècuèndè cui stná cuàhà com-
pañeru-nè nchícùn ichì Dios, te cuacast-
nahá nsidaa ana icúmí cui stná nacua nì
xìhì mii-né.
12 Daaní, nì sahnde-yà ñà-íñù nuhní tutu
itúìmà, te nì xinì nì tnàa fuerte, te nì
nàcuìtnùù orá nahi sìcoto tnuu. Te yoo,
nì nducuahá stná-si nahi nìì. 13 Te nì còyo
chitu stná sìtnúù ñuhìví yohó, na ian cóyo
ñà-vídì quidá tàchì, ducán nì còyo-sì. 14 Te
nì ndañuhu ansivi nì natuìá na ian natúi
iin tutu caní, te nsidaa yucù iá ñuhù íchî,
xì nsidaa stná ñuu iá mahì mar, nì ndutá.
15 Dandu nsidanicuú nèhivì ñuhìví, nì xinu
dèhé-nè yucù, nì chidèhé-nè mii-né ini
cueva, te mahì cavà nahnú, xínduu-ne rey,
xì gobiernu, xì nècuàchì cuìcà, xì soldadu
dandacú, xì nècuàchì idónuu, xì cuàhà
stná-nè peón, xì nèhivì ùún. 16 Te nì cacachi
nsidaa-né xì yucù, xì stná cavà ducún:
—A sácú vàha ni cóya dìquì-nsí te
dàhvi-nsi, ñà-màsà túi-nsi nùù mii-yá iá
nùù silla ndiaha, te màsà níhì-nsí castigu
quida mii-yá nani Lelù Ìì. 17 Vàchi vichi sànì
sàà quìvì ndoho-nsi quida-ya, te còò iin cui
cundee inì-xi na xídà ini-yà.

7

Nansa icúmí màcùtuu seña xi Dios tnaa cuàhà mil nèhivì raza Israel

1 Daaní, nì nsihamà, dandu nì xinì cùmì
ángel, itá-né nsìcúmì ladu ñuhìví, te
sadí-nè nùù tàchì caná nsidaa ladu sàhà-ñá
màsà cáná gá tàchìmà nùù ni-iin ñuu, ni
nùù mar, te ni nùù ni-iin yutnù. 2 Te nì xinì
inga ángel nì nana-ne vàxi-ne dècuèndè
ndé caná orá, nihí-né sellu dùcùn nèhivì
xí Dios. Te nì ndàhì ndee ángel mà nì
càhàn-nè xì nsìcúmì tnaha-nemà, divi
ángel nì sàha Dios poder ñà-quida-ne dañu
xì ñuhìví xì mar. 3 Dandu dohó nì cachi
ángel mà xì tnaha-ne:
—Màsà quídá-nsiá ni-iñàha xì ñuhìví, ni
xì mar dècuèndè nú sànì dùcùn seña xi Dios
tnaa nèhivì xinúcuáchí nùù-yá.
4 Dandu nì inini nì nacani-ne nadaa
nèhivì icúmí nìhì xì seña mà, te nsidaa
nsidaa-né, 144,000 nèhivì xínduu-ne. Te
nsidaa-né, nècuàchì descendencia xi Israel
nduú stná-nè. 5 Te iin dèhe Israel mà
nani Judá, te (nì xinì) nì sàcùtuu seña mà
nùù ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi
nècuàchìmà. Daaní, nì sàcùtuu stná seña
mà nùù ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi
(ñani Judá mà) nani Rubén. Te nì sàcù-
tuu stná seña mà nùù ùxìn ùì mil nèhivì
descendencia xi inga (ñani-nè) nani Gad.
6 Stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi
inga (ñani-nè) nani Aser, xì stná ùxìn ùì
mil nèhivì descendencia xi inga (ñani-nè)
nani Neftalí, xì stná ùxìn ùì mil nèhivì
descendencia xi Manasés, nì dùcùn stná
nsidaa-né seña mà. 7 Stná ùxìn ùì mil nèhivì
descendencia xi Simeón, xì inga ùxìn ùì mil
nèhivì descendencia xi Leví, xì stná ùxìn ùì
mil nèhivì descendencia xi Isacar, nì dùcùn
nsidaa-né seña mà. 8 Stná ùxìn ùì mil nèhivì
descendencia xi Zabulón, xì stná inga ùxìn
ùì mil nèhivì descendencia xi José, xì stná
inga ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi
Benjamín, nì dùcùn nsidaa-né seña mà.

Nansa nì xini Juan cuàhà mil nèhivì ndixí cuxín

9 Daaní, nì ndacoti, te nì xinì yucán
itá yáha ga cuàhà nèhivì, mà cùì nandi-
ahvi nadaa xínduu-ne. Nèhivì nsidanicuú
ñuu xínduu-ne, nèhivì nsidanicuú ladu xì
nsidanicuú raza, te nsidanuu dàhàn xíc-
ahàn-nè. Te itá-né nùù mii-yá iá nùù
silla ndiaha, xì nùù mii-yá nani Lelù Íì,
ndixí-né dùhnù quihín cuxín yaa. Te
iníndáhá-nê ndahà nù-ñúù. 10 Te cána
fuerte-nè, cachí-nè:

Còò inga ana nahi Dios, divi mii-yá
iá nùù silla ndiaha, vàchi sànì
dàcácu-yàndó. Còò inga ana nahi
mii-yá nani Lelù Íì, vàchi sàhà
mii-yá sànì càcu-nda, nì cachì-nè.

11 Daaní, nsidaa ángel mozo xi Dios, itá-né
nsidaa ladu nècuàchì sahnú ndoó yucán
xì stná nsìcúmì ana itá nùù-yá, te nì tu-
tuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá ndé iá-yà nùù
silla ndiaha xí-yá, te nì cahvi nsidaa-né
mii-yá, 12 xícachi-nè:

¡Amén! Mii-ní nduu-ní Dios, ñàyùcàndùá,
ndaníhí ndiaha-nsí mii-ní, (te
cachí-nsì xì-ní) yáha ga nchichí-nî.
Sàhà nsidaájàn naquímánì-nsí
mii-ní, te ni coó tnùñuhu xí nsidaa
nèhivì nùù-ní, te ni sáà-ní cusahnú
ndiaha-ní, te ni sáà stná-ní dandacú
fuerte-ní inicutu. ¡Ducanicoó
nicanicuahàn!

13 Dandu nì càhàn iin nècuàchì sahnú
yucán xì yúhù, cachí-nè:

—¿A ináhá-nî índù nècùachì xínduu
nècuàchì ndixí cuxín yaa yohó? ¿A ináhá-nî
índù nì quixi-ne?

14 Te nì cachì xì nècuàchìmà:

—Còó, có-ìnáhî, señor; doco mii-ní, in-
áhá-nî.

Dandu nì cachi-nè xì´:

—Nècuàchì yohó, xínduu-ne nèhivì
nì xini cuàhà vida tiempu nani tiempu
xi tnùndoho cahnú. Doco sànì ndoo
cuàchi-ne ñà-nì xìtià nìì mii-yá nani Lelù
Íì, ñàyùcàndùá sàndìxí cuxín yaa-ne vichi,
15 te xíndoo saín-né nùù silla ndiaha ndé iá
Dios; ndui te ñuú xíxinucuachi-né nùù-yá,
te ndoó-né ini vehe cahnú ndiaha-yá. Te
mii-yá, nicanicuahàn cutnáhâ-yá xì-né
ndiaá-yànè. 16 Ñàyùcàndùá mà nunca
sàà-nè cui gà-nè doco, ni mà cúí gà-nè
tècuìí, ni mà nsíì gá-nè quida orá, ni mà
cúní ihni gá-nè. 17 Vàchi mii-yá nani Lelù Íì,
icúmí-yâ cunuù-yánè. Iín-yá ladu nùù silla
ndiaha yucán, te icúmí-yâ cundaca-yanè
sàà-yà xì-né ndé coho-ne tècuìí ndiaha
cutiacu-nè nicanicuahàn. Ni mà cuácú
gá-nè, vàchi contentu cundoo-ne quida-ya.

8

Nansa cuàhàn cuu na tàhndè ñà-úsà ndé nuhní tutu itúì, te nachitu stná còhò oro inciensu

1 Daani, nì sahnde-yà ñà-úsà nuhní tutu
itúìmà, te nì nsihi nì quida-ya ducán, dandu
nì nàcuììn dàdí inicutu ansivi nahi dava
hora. 2 Te nì xinì yucán nùù Dios sà-ìtá
tùha ùsà gà ángel, nihí-né iin iin corneta
ñà-sivi-nè. 3-4 Dandu nì tnàtuu inga ángel
nì sàà-nè nùù iin mesa oro iá nùù silla
ndiaha, divi mesa ndé sahmí-né inciensu
nùù-yá. Te vichi nihí ángel mà iin còhò oro
nì sàà, te nì sàha stná xì-né cuàhà inciensu
ñà-cahmi-neà dìquì mesa mà sàhà-ñá cana
ñùhmà-ñà mànana nùù Dios. Te na hora
mà nana ñùhmà mà, dandu cutnahá stná
palabra nì cachi nsidaa nèhivì xí Dios na
ní xìcàn tàhvì-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá,
divi ducán nì quida ángel mà, ndahà-né nì
chitanini-ne nsidaámà nùù Dios. 5 Daaní, nì
tavà-né chii ñuhu xíxìn nùù mesa oro mà,
te nì dàquée-neà ini còhò mà ndè nì chituá,
dandu nì dàndiàchì ndee-néà nùù ñuhìví.
Dandu nì tiacu cuàhà gá ana cáhàn fuerte,
te nì càhàn ndee dàvì, te nì tàsa, te nì tnàa.

Nansa icúmí cuu na sivi ángel corneta xi-ne

6 Dandu ùsà ángel nihí corneta xi-ne, nì
nsidayucun-nè cuàhàn-nè sivi-nè.

7 Te nì sivi ángel primeru corneta xi-ne.
Te na ní tiacu nì sivi, dandu nì còyo iin nùù
ñuhìví, doco dácà stnahá iin ma xì ñuhu
xíxìn, xì stná nìì. Ñàyùcàndùá, nùù cada
ùnì yutnù (itá ñuhìví) nì xìxìn iin-nù, te nì
xìxìn nsihi stná yùcù iá campu.

8 Daaní, ángel ùì, nì sivi-nè corneta xi-ne,
dandu nì xinì iñàha cuú mànuu na ian iin
yucù xíxìn, ducán náhà, te nì nacava ini
mar. Te cuàhà tècuìí mar nì nanduu-tè
nìì (nì quidamà). Iyuhu cumánì gá, te
cunduu davatahvi tècuìí mar nì cuchicuehe
ducán. 9 Stná nsidaa quisì ndùtè ñuhú
ini mar, iyuhu cumánì gá, te cunduu stná
davatahvi-sí nì xìhì. Stná barcu, iyuhu
cumánì gá, te cunduu stná davatahvi-nú nì
sachi.

10 Daaní, ángel ùnì, nì sivi-nè corneta
xi-ne, te dècuèndè ñuhìví nì nacava iin sìt-
núù cahnú nìsa ituu ansivi, xíxìn fuerte-si,

te tnúù nihni-sì na iin ñuhu cahnú. Te
nì nacava-sì nùù ñuhìví nì còya nùù cuàhà
yùte xì cuàhà pozo, iyuhu cumánì gá cun-
duu davatahvi yùte xi pozo nì còya nùù-xí.
11 Te sìtnúù mà, Ajenjo nani-sí, te yáha ga nì
ndu-uà yùcù tècuìí ndé nì còyo-sì. Te cuàhà
gá stná nèhivì nì xìhì ñà-nì xihi-ne tècuìí ùà
mà.

12 Daaní, ángel cùmì, nì sivi stná-nè cor-
neta xi-ne, te cuàhàn nsihi stná fuerza xi
orá nì cùí, te cuàhàn nsihi fuerza xi yoo
nì cùí xì stná sìtnúù; iyuhuni cumánì gá,
te nsihi dava fuerza xi-sì. Ñàyùcàndùá,
nì nanchiì ndahvi orá ndui, te nì nanchiì
ndahvi yoo ñuú.

13 Te nì xinì meru dìquì-xí ansivi, yucán
yáha ga ducún ndavá iin ángel, ndáhì
ndee-né cachí-nè:

—Cunini nsidaa mii-nsiá nèhivì ñuhìví.
Ndahví-nsià, vàchi ndahví cuàhà cuàhàn
cuu xi-nsiá, vàchi cumánì gá ùnì gà xichi
sivi ángel corneta xi-ne, te ndahví-nsià na
hora sivi-nè.

9

1 Daaní, ángel ùhùn, nì sivi-nè cor-
neta xi-ne, te nì xinì dècuèndè ansivi xi
dècuèndè ñuhìví nì nacava iin ana nchií
nahi sìtnúù. Te nì nìhì-né ndahàcáa
ñà-nacuna-ne yavi cahnú cunú sàstnùhù.
2 Te na ní nacuna-neà, dandu nì quecoyo
cuàhà ñùhmà, na ian xíxìn ini xìtnù cahnú,
te nì nanchiì ndahvi orá nì quida ñùhmà
mà, te nì nàcuìtnùù inicutu. 3 Daaní, mahì
ñùhmà mà nì caquee cuàhà sìca nì ndava-sì
ñuhìví. Sànì nìhìtáhvì-sí cucumi-sí iñù
ñà-cunduu-sì quisì daná nahi sìduhma. 4 Te
nì sàcùnaha stná-si ñà-màsà cáxi-sí yùcù
itá ñuhìví, ni-iin stná ndahà yutnù, cuisì-ñá
dandohó-si nèhivì có-ìtúú seña xi Dios
tnaà-xi. 5 Doco nèhivì tui-sì mà, mà cúí
cúí-nè, còó, cuisì ndoho cuahà-né, na ian
ndoho-nda na tuí sìduhma-ndó. Te ùhùn
yòò icúmí cuu xi-né ducán. 6 Te mate
nanducu-né modo cui dahuun-ne, doco mà
níhì-né ñà-jaàn, mate yáha ga cucuni-nè
ndañuhu-né ñuhìví, doco mà cúí.

7 Te nì xinì sìca ma, te ducán ndáa-sì
nahi idu fuerte sáhàn guerra. Dìnì-sí, sìcàté
oro ñuhá. Te nùù-sí, nahi nùù nèhivì
nduá. 8 Te ìdìdínì-sí, na iá idìdínì nècuàchì
ñahà, ducán iá`; te nùhu-sì, na iá nùhu
nsicaha, ducán iá`. 9 Te ìcà-sí, nahi càa nduá.
Te na ndavá-si ansivi, yáha ga ndee cahá
ndìxìn-sí, na ian cahá cuàhà gá carreta ídìtá
idu, te cuàhàn-nu guerra. 10 Te ndohò-sí,
nihá iñù nahi sìduhma, vàtùni tui-sìndó.
Te ùhùn yòò icúmí-sî dandohó-si nèhivì.
11 Daaní, iá stná ana dandacú nùù-sí, divi
nduú ñà-malu dandacú nùù yavi cunú mà;
Abadón nani-sí nùù dàhàn hebreu, te nùù
dàhàn griegu Apolión nani-sí.

12 Pues, vichi sànì yàha iin tnùndoho
chicá cahnú. Doco cumánì gá ùì gà tnùn-
doho nahnú fuerte.

13 Daaní, ángel ìñù, nì sivi-nè corneta
xi-ne, dandu nì tiacuì iá ana cáhàn yucán
ndé iín mesa oro nùù Dios. Nsìcúmì esquina
mesa mà itúú iin iin ñà-ìá nahi nsiquì quisì,
te mahì ñà-jaàn tiacú cáhàn iin ana cáhàn
14 xì ángel làcà ní sivi xì corneta-xi, te dohó
nì cachi-nè:

—Cuahán-nî ndaxi-ní cùmì ángel nuhní
yuhù yùte cahnú nani Eufrates.

15 Ñàyùcàndùá, ducán nì quida ángel
mà, nì ndaxi-né cùmì ángel yucán, vàchi
yucán ndoó tùha-ne sàà meru cuìà, meru
yòò, meru quìvì, meru hora ñà-cacahnì-né
cuàhà nèhivì. Nùù cada ùnì nèhivì ñuhìví,
icúmí cui iin-ne.

16-17 Dandu nì xinì na ian nì sànî`, te
nì xinì cuàhà sàstnùhù idu, te itándoó
nèhivì yàtà-sí. Ùì cientu millón nèhivì
xínduu-ne, nì tiacuì, vàchi iá ana nì cachit-
nùhu nadaa-ne. Te xíndixi-ne dùhnù càa,
color cuahá nduú dùhnù dava-ne, te dava
ga-ñà color ndiaa, te dava ga-ñà, cuaán-ñà.
Te dìnì idu mà, na iá dìnì nsicaha, ducán
xí-ìa-ña. Te yuhù-sí caná fuerte ñuhu xì
ñùhmà xì stná azufre (sahán aya).

18 Cunaha-nsiá, sàhà nsì-únì ñà-dàná
queé yuhù-sí, sàhámà nì ca-xihì cuàhà
nèhivì, iyuhu cumánì, te cunduu davatahvi
nèhivì ñuhìví nì caxihì nì quida ñuhu mà
xì ñùhmà mà xì azufre dana ma. 19 Te iin iin
idu, iá ñà-dàná nùù dìnì-sí xì nùù ndohò-sí,
vàchi ndohò-sí, na iá còò, ducán iá, te iá
dìnìá nahi còò, vàtùni tui-sìndó.

20 Doco nèhivì nì càcu nùù nsidaa
tnùndoho nahnu-ma, ni cónì cùú-né
arrepentir sàhà cuàchi nì caquida-ne nì
quidayucun-nè ñà-ndùá cahví-né. Còó,
iin-ni nì quida-ne seguir sáha-ne promesa
nùù ñà-malu, te cahvi-né cuàhà figura,
sea oro nì cuyucàn, ò sea plata, ò sea
càa yahá, ò sea yùù, ò sea yutnù nì
cuyucàn. Te nsidaa ñà-ndùá cahvi-némà,
ni có-ìndéhá, ni có-ìtiácuà, ni có-xìcá. 21 Te
nèhivì ndóo ga ñuhìví, ni cónì náxícócuîìn

ini-nè sàhà cuàchi-ne, iin-ni nì caquida-ne
ñà-ndùá xíquida-ne, sahní stnahá-né,
sáhàn tàtnà-né, sáhàn tàdí-nè, te iá-nè xì
ñahà xí-né, te xidácuíhná stná-nè.

10

Angel iníndáhá libru tii

1 Daaní, nì xinì vàxi inga ángel fuerte,
mànuu-ne dècuèndè ansivi vàxi-ne.
Ídùcún-né iin vìcò, te ñuhú dìnì-né iin
sìcòyàhnchì. Nchií nùù-né na ian nchií
orá, te tnúù sàhà-né nahi ñuhu. 2 Te
iníndáhá-nê iin libru tii nuná. Te nì
sàcuììn-nè ñuhìví, sàhà cuàhá-nè ián dìquì
mar, te sàhà ìtní-nè, ián dìquì ñuhù íchî.
3 Te nì ndàhì ndee-né, na ian ndáhì nsicaha,
ducan tiacú. Daaní, nì nsihi nì ndàhì-nè,
dandu nì tiacu cáhàn iin ana cáhàn fuerte
na ian cáhàn dàvì. Ùsà xichi nì càhàn ana
cáhàn mà. 4 Te yùhù, cuàhìn chitui ñà-ndùá
nì cachi-nè nì cùí, doco momentu mà nì
tiacuì iá ana cáhàn ansivi, cachí-yà xì´:

—Màsà chítúú-nî ñà-ndùá nì cachi ana
nì càhàn ùsà xichi, te nì ìa na ian cáhàn
dàvì, vàchi icúmí coo dèhé palabra mà —nì
cachi-yà.

5 Daaní, ángel iín mahì mar xì dìquì
ñuhù íchî, nì ndanihi-ne ndahàcuàhá-nè
ansivi, 6 te nì ndacùcahan-né mii-yá itiácú
nicanicuahàn, divi mii-yá nì quidayucun xì
ansivi, xì ñuhìví, xì mar, xì nsidaa iñàha iá
lugar yucán. Te nì cachi-nè:

—Chináhî Dios, mà cuéé gà, 7 te sàà quìvì
cuu ndisa nsidaa ñà-ndùá nì cachitnùhu
nèhivì xí Dios sànaha, vàchi na cuàhàn sivi
trompeta xi ángel ùsà, dandísá, icúmí xìnu
nsidaa ñà-nduá cuní Dios quida-ya, te iá
dèhá` vichi.

8 Daaní, inga tu nì tiacuì iá ana cáhàn
ansivi, te dohó nì cachi-yà xì´:

—Tnàtuu-ní nùù ángel iín mahì mar xì
dìquì ñuhù íchî, te tnii-ní libru tii nuná ini
ndahà-né.

9 Ñàyùcàndùá, nì tnàtui nùù-né, te nì
cachì xì-né:

—Taxi-ní libru tii nùí.

Te nì cachi-nè:

—(Yoho iá`.) Tnii-níà, te caxì-níà. Icúmí
nduvidì yuhù-ní nahi ndudi ñùñù, doco
nú sànì coco-níà, dandu icúmíâ ndu-uà-ñà
tìxi-ní.

10 Daaní, nì tnii libru iníndáhá-nêmà, te nì
saxíà. Te (ñà-ndáà ndùá), saxí vídìà, nahi
ndudi, doco nì nsihi nì coquíà, dandu nì
nsicuìhnú úà inì. 11 Dandu nì cachi tu ángel
mà xì´:

—Icúmí-nî cachitnùhu gà-ní ña-ndùú
razón ndiaha xí Dios sàhà cuàhà nèhivì
ndoó cuàhà ñuu cáhàn cuàhà dàhàn. Daaní,
stná cuàhà rey dandacú nùù ñuu mà,
icúmí-nî cachitnùhu stná-ní sàhà-té —nì
cachi ángel.

11

Ùì nèhivì cáhàn cuenta xi Dios

1 Daaní, nì sàha-ya yùhù iin vara caní nahi
metro, te nì cachi-yà xì´:

—Ndacuììn-ní, cuahán-nî, chitacùhá-nî
veheñùhu cahnú ndé cahvi nèhivì Dios,
te chitacùhá stná-ní mesa ndé sáha-ne
promesa ìì xí-né, te nacahvi stná-ní
nadaa-ne sáhàn cahvi xì-yá yucán. 2 Doco
patiu yàtà veheñùhu màsà chítácùhá-nî,
vàchi icúmí ndòamà ndahà tiàa inga raza.
Tiàa ma, icúmí-tê cundoo-tè nsidanicuú
gá lugar ñuu ìì, te quida quini-tè xì nèhivì
yucán. Ùì dico ùì (42) yòò cunduu tiempu
caquida-tè ducán. 3 Doco yucán cuàhàn
cundoo stná ùì nèhivì-xí icúmí nìhìtáhvì
càhàn cuenta xi. Iin mil ùì cientu ùnì dico
quìvì icúmí-nê càhàn-nè xì nèhivì ñà-ndùú
razón xi. Te sìcoto cundixi-ne, sìcoto tnuu
cundua —nì cachi-yà.

4 Cunaha-ní, mii-yá nduú-yá Stoho nsi-
daa ñuu iá ñuhìví. Te frente silla ndé
iá-yà (ansivi) itá ùì nù-olivu, xì ùì can-
deleru. Pues na quidá nsidaa ñà-jaàn
nùù-yá gloria, ducán quidá stná ùì nèhivì
cáhàn cuenta xi-ya (ñuu mà). 5 Te nú xiní
ùhì iin tiàa xi-né, te cuní-te quida quini-tè
xì-né, dandu cuàhàn cana ñuhu yuhù-né
coco-tè. Te ducán icúmí cuu xi nsidaa ana
cuní quida quini xi-né. 6 Te ndahà stná ùì
nècuàchìmà icúmí ndòo poder ñà-cadi xì
dàvì ñà-màsà cuun ni-iin dàvì inii tiempu
cáhàn-nè cuenta xi Dios. Te icúmí-nê
dandacú stná-nè nùù tècuìí ñà-nanduu-tè
nìì, te nú cuní-nè, vàtùni dandohó stná-nè
nèhivì nsidanuu clase tnùndoho, según
nadaa xichi cuní-nè. 7 Daaní, nú sànì
nsihi tiempu cáhàn-nè xì nèhivì cuenta
xi Dios, dandu icúmí-nê cui-nè, vàchi iá
iin quisì dàná inácáá ini yavi cùnú sàst-
nùhù yùcán, te icúmí quisì ma nana-sì
quee-sì, nàá-si xi ndúì nèhivì cáhàn cuenta
xi Dios mà, te icúmí-sî cundee-sí nùù-né,
dandu cui-nè. 8 Te yucán mahì calle ñuu
ndé nì xìhì Stoho-ndà Señor nchìca cruz,
yucán icúmí nsìi ma cuitànduhù-né. Te

divi ñuu mà, Sodoma cachí stná-nè xán,
te Egipto cachí stná-nè xán, (vàchi malu
gà modo xi nèhivì ndoó yucán). 9 Pues,
ñuu yucán cuitànduhù nsìi ma, te cundehè
cuàhà nèhivì-né, nèhivì cuàhà raza ndoó
cuàhà ñuu, te cuàhà dàhàn cáhàn-nè. Ùnì
quìvì dava cuitànduhù nècuàchìmà yucán,
ni mà cuáha nèhivì cundùxin-ne. 10 Al
contrario, cuàhàn-nè cudiì ini-nè ñà-sànì
xìhì nsìi ma. Cuàhàn-nè quida-ne vicò, te
dacútâhvì stnahá-né iñàha, te cudiì ini-nè,
vàchi còò gá ndúì nècuàchì sàhnú nì sac-
ahàn cuenta xi Dios, vàchi antes cuàhà gá nì
ndoho-ne nì quida nècuàchìmà. 11 Daaní, nú
sànì yàha ùnì quìvì dava, dandu icúmí nsìi
ma natiacu-nè quida Dios, te ndacuìta-ne.
Ñàyùcàndùá, yáha ga icúmí yùhí nsidaa
nèhivì cundehè xì-né. 12 Dandu icúmí tiacu
tàchì ana cáhàn ansivi, te dohó cachi-yà:

—Nahà-nsia dìquì-xí yohó.

Dandu canana nècuàchì sàhnùmà
dìquì-xí ansivi. Mahì vìcò nana-ne
cùhùn-nè, cundéhe nsidaa nèhivì xiní ùhì
xì-né. 13 Dandu divi hora mà, ndee gá icúmí
tnàa ñuhìví. Nùù cada ùxìn vehe itánduhù
ñuu mà, icúmí caà ian. Te icúmí cui ùsà
mil nèhivì sàhà-ñá icúmí tnàa guá ducán.
Dandu nèhivì dava ga, cuàhà gá yùhí-nè,
te nacuni-nè cahnú gá poder xi mii-yá iá
ansivi.

14 Pues, ñà-jaàn nduú tnùndoho cahnú
ñà-úì. Doco cumánì gá ñà-únì, te sà-ìtúú
vàxa.

Nansa icúmí cuu na sivi ángel ùsà corneta xi-ne

15 Daaní, ángel ùsà, nì sivi-nè corneta
xi-ne. Te nì inini ndee cána cuàhà-né
ansivi, cachí-nè:

Sànì sàà quìvì cusahnú Stoho-ndà
Señor nùù nsidaa ñuu ñuhìví, te
nicanicuahàn icúmí-yâ cusahnú-yá,
mii-yá xì Dèhemanì-yá Cristu.

16 Dandu òcò cùmì nècuàchì sàhnú ndoó nùù
Dios dìquì silla vico, nì tutuyuhu-né nùù
sàhà-yá, te nì cahvi-néyà, 17 cachí-nè:

Naquímánì-nsí mii-ní Stoho-nsì Dios,
vàchi icúmí-nî nsidanicuú poder.
Dècuèndè sànaha iá-nî, te
nicanicuahàn icúmí-nî coo-ní.
Ansivéhé-nî, vàchi sànì quesaha-ní
cuàhàn-ní cusahnú dahuun-ní nùù
ñuhìví, cuàhàn-ní dandacu-ní nùù
nsidaa nèhivì ñuhìví. 18 Mii-né, nì
xìdà ini-nè, doco sànì sàà quìvì
nachitacùhá-nînè castigu xi-ne. Te
sànì sàà stná tiempu nsidandaà-ní
sàhà nècuàchì nduú nsìi. Te vichi
icúmí cundiatú stná anima nsidaa
ana xinúcuáchí nùù-ní, nacua
nècuàchì cáhàn cuenta xi-ní, te
ducán stná nsidaa gá ana xínduu
nèhivì xí-nî, divi ana cahvi xi-ní, a
ducán nduú-né nèhivì ùún, ò nèhivì
chicá nì nìhì chuun nùù-ní. Doco
nèhivì nì quida quini xi ñuhìví, còó,
vàchi icúmí-nî dandáñúhú-nînè, nì
cachi nècuàchì sàhnùmà.

19 Daaní, nì nuna veheñùhu ìì xí Dios
ansivi, te nì xinì ini veheñùhu ma iá caja ìì
ndé inácáá palabra nì cachi-yà na ní ndòo
sahnú-yá xì nèhivì xí-yá sànaha. Dandu
yáha ga nì tàsa, te nì tiacu cahá fuerte; te
ndee gá nì càhàn stná dàvì, te nì tnàa. Te nì
còyo stná iin.

12

Nansa nì xini Juan seña sàhà nècuàchì ñahà nì xinudèhé na ní xìdà ini quisì cuahá

1 Daaní, nì xinì iin seña cahnú ansivi.
Nì natùi iin nècuàchì ñahà. Tìxi sàhà-né
iá luna, te tnúù nihni ñà-ndùá ndixí-né,
vàchi orá nduá, te dìnì-né, ñuhá iin corona
ndé itándiaa ùxìn ùì sìnsìví. 2 Meru
sà-ìtúú tùinuù méè xi-ne, ñàyùcàndùá,
ndáhì-nè, vàchi nì quicuehè-nè, cuàhàn
cacu dèhe-ne. 3 Te nì tùi inga seña nùù
ansivi. Nì quecunu iin quisì cahnú cuàhá,
caní-si nahi còò nahnu-guá, te cuahá laà-si.
Ùsà dìnì-sí, te ùxìn nsiquì-sí itá. Cada iin iin
dìnì-sí ñuhú sìcàté vico. 4 Te iá stná ndohò
caní-si, te xi ndohò-símá nì cani-sì cuàhà
sìtnúù itándiaa ansivi, nì dàndiàchì-ñásî
nùù ñuhìví. Iin tantu sìtnúù mà nì ndiàchì
nùù ñuhìví, te ùì tantu-si nì ndòo ansivi.
Dandu nì sàcuììn quisì mà nùù nècuàchì
ñahà mà, ndiatú-si tùinuù méè xi-ne, vàchi
cuní-si caxì-sívê na sánì cacu-ve. 5 Dandu
nì tùinuù-vé, tiàa nduú-vé, te nduú stná-vè
mii-yá cuàhàn cusahnú nùù nsidanicuú
ñuu, te mà cuáha-ya quida ndevàha-ne.
Dandu (nì xinì) nì ndanchito-ya dècuèndè
ndé iá Dios nùù silla ndiaha xí-yá.

6 Daaní, nècuàchì ñahà mà, nì xin-
udèhé-nè yucù dàná, vàchi yucán sànì nsi-
dayucun Dios iin xaan ndé coo-ne, te yucán
icúmí-nê nìhì-né ñà-cutiacu-nè iin mil ùì
cientu ùnì dico quìvì.

7 Doco nì quesaha iá guerra ansivi. Ángel
nani Miguel xì compañeru-nè nduú iin
ladu, te quisì cuahá mà xì compañeru-si

nduú inga ladu, te nì canàá stnahá-si.
8-9 Doco cónì cúndéé-sî. Ñàyùcàndùá, nì
taxi-nési ansivi, vàchi còò gá permisu
cundoo gà-si yucán (ndé iá Dios). Nì
dàndiàchì-yási nùù ñuhìví yohó, mii-sí,
xì nsidaa ana nchícùn xì-sí. Vàchi quisì
(cusahnuma), divi còò iá ndè sànaha
nduú-si; ñà-malu nduú-si, te Satanás nani
stná-si, te divi-sì nduú ana dandahví xì
nèhivì inicutu ñuhìví.
10 Dandu nì tiacuì iá ana cáhàn fuerte
ansivi, te dohó cachí-nè:
—Vichi sànì càcu nsidaa nèhivì xí Dios.
Te sànì sàà quìvì cusahnú fuerte-yà, te
cusahnú stná Dèhemanì-yá Cristu. Vàchi
sànì ndiachi ñà-malu fuera, vàchi divi-sì
nduú ana daqúee cuàchi xi dìquì ñani-ndà
(iin-ni cahvi stná xi Yua-nda Dios), vàchi
ndui te ñuú dacuidá cuàchi-sìné. 11 Doco
mii-né, nì cundee-né nùù-sí ñà-nì ndacùc-
ahan-né mii-yá nani Lelù Î̀ì, divi mii-yá nì
xìtià nìì-xí sàhà-ndà. Ni cónì cáyùhí-nè,
nì cachi vate-né nchícùn-nèyà, vachi dis-
puestu nì sandoo-ne cui-nè, cónì cùhí
ini-nè vida xi-ne.
12 'Pues vichi xiñuhu cudìì ini nsidaa ana
ndoó ansivi, (vàchi sànì cùxio ñà-malu).
Doco nèhivì ndoó ñuhìví xì mar, ndahví-nè,
vàchi yucán sànì nasaà-si, xídà cuàhà inì-si,
vàchi ináhá-sî làcà iyuhu quìvì ndóo nùù-sí
(ñà-quida-sì ñà-ndùá cuní-si).
13 Daaní, na sánì cundaà inì-si ñà-sànì
ndiachi-sí ñuhìví yohó nduá, dandu nì
quesaha-sí náâ-si xi nècuàchì ñahà mà,
divi nècuàchì nì tùinuù méè xi. 14 Dandu
mii-né, nì nìhìtáhvì-né coo ndìxìn-né
nahi ndìxìn yanuni nahnú, te nì ndava-ne
cuàhàn-nè yucù ndé coo dèhé-nè. Yucán
icúmí-nê lugar (dèhé) xi-ne ndé nìhì-né
ñà-cutiacu-nè ùnì cuìà dava, te ducán
càcu-ne nùù còò mà. 15 Doco yuhù còò
mà nì cana cuàhà tècuìí nahi yùte, vàchi
cuní-si tnani nècuàchì ñahà mà; 16 doco
nì chindee ñuhìví nècuàchìmà, vàchi nì
nsìcà ñuhù nì ndèe nsihi tècuìí nì cana
yuhù-síma. 17 Ñàyùcàndùá, nì xìdà gà
inì-si sàhà nècuàchì mà, te nì quesaha-sí
xicánúú-si nandúcú-sî dava ga dèhe-ne,
vàchi, cuní-si quida quini stná-si xi nsidaa
dèhe-ne chívàha xi ley xi Dios, te nchícùn
vìì xì ñà-ndùá cachí Jesucristu.

13

Nansa nì ndecoyo ùì gà quisì daná

1 Daaní, nì sàcuììn yuhù mar, te nì xinì
mahì tècuìí nì quecunu iin quisì daná,
ùsà dìnì-sí, xì ùxìn nsiquì-sí. Te iin iin
nsiquì-sí ñuhú iin sìcàté vico. Te ìcà iin iin
dìnì-sí itándiaa quìvì-sí, iin quìvì iá quini,
te cáhàn contra xi Dios. 2 Nahi tigre, ducán
náhà quisì nì xinì mà. Doco sàhà-sí, nahi
sàhà sì-oso, ducán ndáa-ña. Te yuhù-sí,
nahi yuhù nsicaha, ducán iá`. Te quisì nì
quecunu antes, te iá nahi còò, divi nùù
quisì yucán nì nìhì quisì yohó poder dan-
dacú-si nùù ñuhìví. Ñàyùcàndùá, ndee
ní cusahnú-si; vàchi nùù inga quisì mà nì
nìhì-sí coo-sì nùù silla cahnú dandacú-si.
3 Daaní, nì xinì nì nacuèhè-si, iin dìnì-sí nì
nacuèhè, cuàhàn cuià cahín. Doco nì ndu-
vàha ndé nì nacuèhè xi-sì. Ñàyùcàndùá,
nì ndulocó nsidaa nèhivì ñuhìví ñà-nì
nduvàha-sì. 4 Sàháyùcàndùá, nì cahvi-né
quisì nahi còò chindéé xì quisì ùì mà
ñà-dàndàcú-sí. Stná quisì ùì mà, nì cahvi
stná-nèsi, cachí-nè:
—Còò ana ndudává xí quisì jaàn. Còò
iin cui cundee xi nùù-sí nú ni náâ-nè xì-sí
—xícachi-nè.
5 Te nì nìhì stná-si ñà-màsà yúhî yuhù-sí
càhàn ndevàha-sì dìquì Dios; ndee nì càhàn
quini-sì dìquì-yá. Te nì nìhìtáhvì stná-si
ñà-cusahnú-si ùì dico ùì (42) yòò. 6 Te
ndee ní canàhá-si dìquì Dios, quini gá nì
càhàn-si dìquì-yá, xì dìquì lugar ndé iá-yà,
xì dìquì nsidaa ana ndoó cutnáhâ xí-yâ
ansivi. 7 Te nì nìhì stná-si ñà-quida quini-sì
xì nèhivì xí-yá, te cuàhà-né nì sahnì-sí.
Te nì nìhìtáhvì stná-si ñà-dandacú-si nùù
nsidaa raza nèhivì ndoó nsidaa ñuu, ndéni
dàhàn nì cui cáhàn-nè. 8 Te nsidanicuú
nèhivì ñuhìví, cuàhàn-nè cahvi-nési. Doco
ni-iin nèhivì mà, có-ìtúú quìvì-né nùù libru
xi Lelù Î̀ì. Vàchi cunaha-nsiá, dècuèndè
na táyôo ñuhìví, dandu sà-ìtándiaa quìvì
nsidaa ana icúmí cutiacu nùù-yá.
9 Ni cúníní vàha nsidaa nèhivì nansa
cachí palabra yohó. 10 Nú ni chícádí
nèhivì-ndó, dandu mii stná-nè icúmí-nê
cundiadi stná-nè; te nú ni cahní nèhivì-ndó
machete, divi machete icúmí-nê cui
stná-nè. Sàhà ñà-jaàn, xiñuhu cundoo-nda
calma, te cunihnu vàha ini-ndà mii-yá,
vàchi nèhivì xí-yá nduu-nda.
11 Daaní, nì xinì yucán nì quecunu inga
quisì daná. Nùù ini ñuhù ñuhìví nì nana-sì.
Itá ùì nsiquì-sí, nahi nsiquì lelù, doco nacua
cáhàn quisì cahnú nahi còò mà, ducán
cáhàn stná quisì yohó. 12 Ladu nùù quisì

nì quecunu nùù mar, jaàn iín quisì yohó,
te sàhá chindéé quisìmà-sí, ñàyùcàndùá
quidá-si cùahà iñàha ndulocó nèhivì. Te
quidá stná-si xi nèhivì ñuhìví ñà-fuerza
cahvi-né quisì iá-si nùù-xí, divi quisì nì
nacuèhè daná dìnì-xí, te nì nduvàha-sì. 13 Te
quisì iín yucán, cuàhà gá iñàha quidá-si
ñà-quida tontó-te nèhivì, dècuèndè cóyo
stná ñuhu ansivi cundehè-né, ducán
quidá-si, 14 dandáhvî-siné ñà-cuàhà guá
quidá-si, vàchi nì nìhì-sí ñà-quida-sì ducán
nú iín-si nùù inga quisì mà. Ñàyùcàndùá,
cachí-si xi nèhivì ñà-quidayucun-nè figura
cahnú cunduu quisì nì nacuèhè, te nì
nduvàha ma. 15 Te figura mà, ndè nì dìtá̀
tàchá, vàchi ducán nì nìhì inga quisì mà
quida-sì xán. Dècuèndè cáhàn stná nì
quida quisì mà. Te nú có-càndísâ iin
nèhivì cahvi xán, dandu dandacú-si cui
nècuàchìmà. 16 Te icúmí stná-si dandacú-si
màcùtuu iin tnuni xi-sì ìcà nsidanicuú
nèhivì, ò sea màcùtua ini ndahàcuàhá-nè,
te ò nùù tnaa-nè. Doco nsidanicuú-né,
icúmí màcùtuu tnuni mà ìcà-né, a sea ni
cúndúú-né nèhivì nihí chuun, te ò nèhivì
ùún, ò nècuàchì ndahví, ò nècuàchì cuìcà,
ò iin peón-ni, ò iin lamú. 17 Vàchi nú
còò tnuni xi-sì, ò quìvì-sí, te ò número
xi quìvì-sí ìcà-né, dandu còò permisu
cuiin-ne ò dicò-né. 18 Cunaha-nsiá, palabra
nchichí nduá cuàhìn cachì xì-nsiá yohó. Iin
nècuàchì nchichí, vàtùni cahvi-ne nadaa
nduá sáà número xi quìvì quisì mà, vàchi
número xi quìvì iin tiàa nduá. Te divi 666
nduú número mà.

14

Alanbanza icúmí coto 144,000 nèhivì xí Jesús

1 Daaní, nì xinì dècuèndè yucù Sión, te
yucán iín mii-yá nani Lelù Íì, te cutnáhâ-yá
xì iin cientu ùì dico cùmì mil (144,000)
nèhivì, te ìcà tnaa iin iin-ne itúú quìvì
Yuandiáhá-yâ. 2 Dandu nì inini ndè ansivi
tiacú na ian cundáá nùù yutnù cuerda nani
arpa. Te fuerte tiacú nahi tèñuhu cuáhà, na
ian cáhàn ndee dàvì. 3 Te nì caxito nèhivì
cuáhà mà iin alabanza saa, itá-né frente
silla ndiaha xí-yá ndé itá stná cùmì ana itá
saín nùù-yá, te ndé ndoó stná òcò cùmì
nècuàchì sàhnú. Doco ni-iin nècuàchì dava
ga, mànìcùí cutùha stná-nè coto-ne ala-
banza mà, cuisì nèhivì cuáhà itá yucán, divi
nèhivì xínduu iin cientu ùì dico cùmì mil
tiàa ma. Te nsidaa-né nduú nèhivì nì càcu
nùù ñuhìví yohó nì quida (Jesucristu). 4 Te
ni còò ni-iin cuàchi ni quidá-né xì nècuàchì
ñahà, vàchi cónì cáhàn-nè xì nècuàchì ñahà
ni-iin xichi. Te vichi, nchícùn-nè mii-yá
nani Lelù Íì ndéni nì cui ni cúhùn-yà. Antes
mahì nèhivì ñuhìví nì sandoo-ne, doco
vichi sànì càcu-ne ñà-nì dànáà-yá sàhà-né,
te sàhájàn nì càcu-ne ñà-cunduu-ne na iin
promesa chica ndiaha nùù Yua-nda Dios xì
nùù Lelù Íì, 5 vàchi de por sí, mà túha-ne
dandahví-nè; te nicanicuahàn ndoó-né nùù
silla ndiaha ndé iá-ya, vàchi còò ni-iin falta
xi-ne nùù-yá.

Ùnì razón nì cachitnùhu ùnì ángel ndavá ansivi

6 Daaní, nì xinì ndavá inga ángel dìquì-xí
ansivi, nihí-né razón vàha xi Dios, iin razón
icúmí cunaha nicanicuahàn. Te cuàhàn án-
gel mà cachitnùhu-neà xì nsidaa nèhivì nsi-
danicuú ñuu iá ñuhìví, nsidanicuú raza-nè
ndéni dàhàn nì cui cáhàn-nè. 7 Te dohó nì
cachi ángel xì nèhivì mà:

—Cahvi-nsiá Dios, te tavà-nsiá tnùñuhu
xí-yá, vàchi sànì sàà quìvì nsidandaà-yà
sàhà cuàchi nèhivì ñuhìví. Ñàyùcàndùá,
cahvi-nsiáyà, vàchi divi mii-yá nduú ana nì
quidayucun xì ansivi, ñuhìví, mar, xì nsidaa
stná ndé caná tècuìí.

8 Daaní, (nì xinì) nchícùn gà vàxi inga
ángel, te dohó nì cachi-nè:

—Sànì ndañuhu ñuu Babilonia, sànì
chàhmà dahuan nì quida Dios, vàchi nì
sàha nèhivì ñuu mà ñà-coho stná nèhivì
inga ñuu, tè ñàyùcàndùá, nì xìni stná
nècuàchìmà, te quini nihnú stná ini-nè
vichi. Ñàyùcàndùá, icúmí nècuàchì Babilo-
nia mà nìhì-né iin castigu fuerte —nì cachi
ángel mà.

9 Daaní, nchícùn gà vàxi inga ángel, te
vichi nduú ùnì ángel sànì quecoyo. Te nì
ndàhì ndee-né, cachí-nè:

—¡Ndahví nsidaa ana cahvi xi quisì daná
mà ò figura-si! ¡Te ndahví stná ana sà-ìtúú
tnuni xi-sì nùù tnaà-xi, ò ini ndahà-xí!
10 Vàchi yáha ga icúmí-nê ndoho-ne mahì
ñuhu cahnú ndé xîxìn azufre sahán quini,
te indéhe stná ángel ìì xí Dios, xì stná
Lelù Íì. Te castigu mà, ducán quea
na ian cuàhàn dacohó Dios-nè iin ndutè
quini, te micuísi ndutè fuerte cunduu-tè,
doco fuerza coho-nète, vàchi xídà ini-yà
sàhà-né. 11 Ñàyùcàndùá icúmí-nê cun-
doo-ne ndoho-ne nicanicuahàn ndé (xíxìn

ñuhu, te) caná ducún ñùhmà, ni mà nunca
nìhì gá-nè cundoo dadí-né, ndui te ñuú
icúmí-nê ndoho-ne, vàchi nì cahvi-né quisì
mà xì figura-si, te nì sàcùtuu stná quìvì-sí
ìcà-né. 12 Ñàyùcàndùá, cuàhà paciencia
xiñuhu cucumi nsidaa nèhivì xí Dios, divi
nsidaa ana chívàha xi ley xi-ya, te nihnú
vàha ini xì (Dèhemanì-yá) Jesús.

13 Daaní, nì tiacu tu iá ana cáhàn ansivi,
cachí-nè xì´:

—Vichi tiaa-yó palabra yohó cachí xùn:
"Dècuèndè vichi xì quìvì nùù-xí, ndiaha
gá coo xi nèhivì cui, te nú nduú-né ana
nchícùn xì Stoho-ndà Señor". Ñà-ndáà
ndùá, cachí Espíritu Ìì xí Dios, icúmí
nècuàchìmà quetatu vàha-ne, mà ndóhó
gá-nè nùù chuun quidá-né, te dècuèndè
gloria nacuni stná mii-yá nsidaa obra nì
quida-ne.

Nansa cuàhàn cuu quìvì último

14 Daaní, nì xinì iin vìcò cuxín yaa, te nùù
vìcò mà iá ana indéhe nahi mii-yá ana nduú
Tnaha Nèhivì Ñuhìví. Te dìnì-yá, ñuhá iin
corona oro, te inindáhá-yâ iin hoz dììn.
15 Dandu nì quee inga ángel nùù veheñùhu ìì
xí-yá, te nì ndàhì-nè nì càhàn-nè xì mii-yá
iá nùù vìcò, cachí-nè:

—Cahndè-ní viu ndanihi-ní cosecha,
vàchi sànì xida viu ñuhìví, te vichi sà-ìá
ndanchitoa.

16 Daaní, nì sahnde-yà viu iá ñuhìví, te
ducán nì ndanchito cosecha mà.

17 Dandu nì quee inga ángel nùù ve-
heñùhu ìì iá gloria mà, te inindáhá stná-nè
iin hoz dììn. 18 Dandu nì quee inga ángel
nùù ndé iín mesa ìì ndé cahvi-né Dios, te
nduú-né ángel dandacú nùù ñuhu xíxìn.
Te nì ndàhì ndee-né, cachí-nè xì ángel in-
ìndáhá hoz mà:

—Xì hoz dììn jaàn cahndè-ní nsidaa
sì-uva caá nducuyòhò ñuhìví, vàchi sànì
xìchi-sì —nì cachi-nè.

19 Ñàyùcàndùá, nì sahnde ángel mà
sì-uva ñuhìví xì hoz xi-ne, te nì dàtàcá-nè
nsidaa-sí nì dàquée-nèsi ini lugar ndé
chàhmà-sí quee tècuìí-si. Te seña
ñà-ìcúmí-sî chàhmà-símà nduú ñà-ìcúmí
Dios cuàha-ya nèhivì malu iin castigu
fuerte. 20 Vàchi cunaha-nsiá, fuera ñuu nì
chàhmà-né, te nì xìtìa nìì-né, ducán cuàhà
nìì mà nahi yùte ndé queé cuàhà tèñuhu, te
cunú nì xìca (nahi ùì metro), na ian ducún
iá frenu xi idu. Te ùnì cientu kilómetro
nduú ñà-cànì yùte nìì mà.

15

Ùsà ángel dandacú nùù ùsà tnùndoho chicá nahnú

1 Daaní, nì xinì cuú inga seña ansivi, iin
seña ndiaha. Te nì nduloquî , vàchi nì xinì
ndoó ùsà ángel dandacú nùù ùsà tnùndoho
chicá nahnú, te ñà-último nduájàn, vàchi
sà-ìá, xì ñà-jaàn-ní mà cuídà gà ini Dios nú
sànì yàha.

2 Dandu nì xinì mar iá (ansivi) yucán, nahi
vidriu nduá, te dácà stnahá stná vidriu mà
xì ñuhu xíxìn, ducán náhà. Te nùù mar mà
itá cuàhà nèhivì, xínduu-ne ana nì cundee
nùù quisì daná mà, xì nùù figura-si, xì nùù
número xi quìvì-sí, nùù nsidaa ñà-jaàn nì
cundee-né, te vichi itá-né yucán, nihí-né
yutnù cuerda cundaa. 3 Te nacuátú stná-nè,
xitó-né alabanza xi Moisés nì xinucuachi
nùù Dios (sànaha), te xitó stná-nè alabanza
xi Lelù Ìì, cachí-nè palabra yohó:

¡Ndiaha gá nsidaa obra quida-ní, Stoho-nsì
Dios; ndulócô-nsì ñà-cuàhà guá
quida-ní! Nsidanicuú poder
icúmí-nî. Doco micuísi ñà-ìá vìì
nduá quida-ní, cuisì ñà-ìá vàha
nacua ndiá ìcà. Ansivéhé-nî, vàchi
rey nduu-ní, te cusáhnú-nî nùù
nsidaa ñuu. 4 Te vichi xiñuhu cahvi
nsidaa nèhivì mii-ní, Stoho-nsì
Señor; xiñuhu nsidaa-nsí ndanihi
cahnú-nsí mii-ní, vàchi cuisì mii-ní
ìì ndisa-ní. Te icúmí nèhivì nsidaa
ñuu tnàtuu-ne cuitasisi-né nùù-ní,
vàchi nùù nsidaa-né náhà claru iá
vìì nsidaa ñà-ndùá nì quida-ní xì
nèhivì ñuhìví.

Ducán nì cachi-nè.

5 Daaní, nì nsihamà, dandu nì xinì nì nuna
cuartu chicá ìì iá ini veheñùhu xi-ya ndé iá
vàha ley ìì xí-yá. 6 Te nì caquee ùsà ángel
mà vàxi-ne, diví ángel dandacú nùù ùsà
tnùndoho nahnú icúmí ndoho nèhivì. Te
ndixí-né sìcoto yéhè cuxín yaa, te nuhní
nchìca-ne iin siuhma oro. 7 Dandu nì tnà-
tuu iin ana iín saín nùù-yá, te nì sàha-ne
iin iin ángel mà iin yaxìn oro, chitu iin
iin-sì castigu xi Dios, divi mii-yá itiácú
nicanicuahàn, vàchi sàhà cuàchi nèhivì,
ñàyùcàndùá, xídà ini-yà. 8 Daaní ñà-ndiaha
fuerte guá-yà, te ñà-ndee guá dandacú-yá,
ñàyùcàndùá nì cana ñùhmà, te nì xìtìà
inicutu veheñùhu ìì mà. Te sàhà ñùhmà
mà mànìcùí nansìhvi ga ni-iin nèhivì ini

lugar mà dècuèndè sànì nsihi ùsà tnùndoho
nahnú dandacú ángel mà nùù-xí.

16

Nansa icúmí dacóyo ángel ñà-ñùhú ini ùsà yaxìn oro, divi ñà-ndùú tnùndoho nahnú

1 Daaní, nì tiacuì iá ana cáhàn fuerte ini
veheñùhu ìì mà, cachí-yà xì ùsà ángel mà:
—Cuahán-ndâ dacóyo-ndá ñà-ñùhú ini
iin iin yaxìn mà dìquì ñuhìví ñà-cundua
castigu fuerte sàhà-ñá xídà ini Dios sàhà
cuàchi nèhivì —nì cachi-nè.
2 Dandu nì quee ángel primeru nì
dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né dìquì
ñuhìví. Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì itúú
tnuni xi quisì daná mà, nì cana iin nsìhi
ùhì ìcà-né, quini iá, te yáha ga cuhía; nùù
nsidanicuú ana cahvi xì figura quisì mà, nì
cana nsìhi ùhì mà ìcà-né.
3 Daaní, ángel ùì, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú
ini yaxìn xí-né mahì mar. Te nì nanduu
nsihi tècuìí mà nìì, nahi nìì nèhivì nì xìhì.
Ñàyùcàndùá, nì xìhì nsidanicuú quisì itiácú
ñuhú mar.
4 Daaní, ángel ùnì, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú
ini yaxìn xí-né, nì còya nùù nsidaa yùte
xì nùù nsidaa lugar ndé caná tècuìí, te nì
nanduu stná tècuìí mà nìì. 5 Dandu nì tiacuì
cáhàn iin ángel dandacú nùù nsidaa tècuìí,
te nì cachi-nè xì Yua-nda Dios:
—Stoho-nsì Señor, mii-ní nduú ana iá
ndè nicanicuahàn sànaha. Te ìì gá stná-ní,
ñàyùcàndùá, iá viì ñà-ndùá sànì quida-ní
xì nèhivì sàhà cuàchi-ne. 6 Vàchi mii-né,
nì casahnì-né nèhivì vàha xi-ní; cuàhà
tiàa nì càhàn cuenta xi-ní nì casahnì-né,
te nì xìtià nìì-né, ñàyùcàndùá, divi nìì
nduá icúmí nècuàchìmà coho-ne quida-ní.
Ducán icúmí coo xi-né, vàchi malu-nè.
7 Dandu nì inini iá inga ángel yatni nùù
mesa ìì ndé cahvi-né Dios, te nì cachi-nè:
—Ñà-ndáà nduá, Stoho-nsì Dios. Nsi-
danicuú poder icúmí-nî, te micuísi ñà-iá
viì nduá sànì quida-ní xì nèhivì sàhà
cuàchi-ne, cuisì ñà-ndìá ìcà nduá sànì
quida-ní xì-né.
8 Daaní, ángel cùmì, nì dàcóyo-ne
ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né nùù orá, te
ñàyùcàndùá nì nìhìtáhvì orá dansî fuerteà
nèhivì. Nahi ñuhu xíxìn nì nandua, 9 te
yáha ga cuàhà nì nsìì-né sàhà ñà-ihni gá.
Ñàyùcàndùá, quini guá nì canàhá-nè dìquì
Dios, vàchi divi-ya nduú ana nì dàndàcú
coo tnùndohoma; doco cónì náxícócuîìn
ini-nè sàhà cuàchi-ne, ni cónì nácúní-nè
ñà-viì nduá quidá-yá.
10 Daaní, ángel ùhùn, nì dàcóyo-ne
ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né nùù silla ndé iá
quisì daná mà, te nì nàcuììn tnùù inicutu
ñuu ndé dandacú-si. Te nèhivì ndoó yucán,
mà cúndéé gâ ini-nè dolor ndohó-né,
ñàyùcàndùá nì tnii nùhu-ne yàá-nè. 11 Te
nì canàhá quini-ne dìquì mii-yá iá ansivi
ñà-cuàhà guá tnùndoho yáha-ne, te ndohó
stná-nè sàhà nsìhi ùhì nì cana ìcà-né. Doco
ni sàhà ñà-jaàn cónì cùú-né arrepentir sàhà
ñà-có-ndiàá quidá-né.
12 Daaní, ángel ìñù, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú
ini yaxìn xí-né dìquì yùte cahnú nani Eu-
frates. Dandu nì ndoco tècuìíà, te ducán
mà cádí yùte ma nùù soldadu cuàhàn cun-
daca rey inga ñuu caquixi ladu ndé caná
orá. 13 Daaní, nì xinì nì quee iin sì-dicui
yuhù iin iin quisì yucán. Ñà-malu nduú
sì-dicui ma. Iin-sì nì quee yuhù quisì cuahá
nahi còò, te ingà-si nì quee yuhù quisì nì
quecunu mahì mar, te ingà-si nì quee yuhù
quisì cáhàn cuenta xi quisì úì mà. 14 Te
espíritu xi ñà-malu nduú sì-dicui ma, te
nì quee-sì cuàhàn-si ñà-chiyuhù-sí nsidaa
rey dandacú ñuhìví yohó. Cuàhà gá icúmí
quisì mà quida-sì ñà-ndulocó rey mà, te
candisá-te quixi-tè nataca nsihi-tè, cundoo
tùha-tè sàà quìvì coo guerra, te cundua
quìvì cahnú xí Dios, divi mii-yá icúmí xí
nsidanicuú poder.
15 Te vichi cachí-yà xì-ndà: “Cu-
naha-ndá, naànàá icúmî sài ndé ndoo-ndá.
Ñàyùcàndùá, cundoo tùha-ndá, te cunihnu
vàha inì-ndá sàhá màsà cúcáhán-nûù-ndâ
na ian cucahan-núù iin nèhivì nú còò sìcoto
xi-ne”.
16 Daaní, nì nataca nsihi soldadu, xì stná
tè-dàndàcú nùù-té, nì casaà-te iin xaan
nani Armagedón, vàchi ducán nani lugar
mà dàhàn hebreu.
17 Dandu ángel ùsà, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú
ini yaxìn xí-né mahì ansivi. Te nì tiacu
fuerte cáhàn ndee ana cáhàn ini veheñùhu
ìì xí Dios ansivi. Divi mii-yá iá nùù silla
ndiaha nduú ana nì càhàn, te nì cachi-yà:
—¡Sà-ìá!
18 Dandu nì tàsa cuahà, te nì nìhi fuerte,
te yáha ga nì càhàn dàvì, te nì tnàa fuerte
sàstnùhù. Chicá fuerte nì tnàa nùù nsidaa
xichi inii tiempu ndoó nèhivì ñuhìví. 19 Te
ñà-ndee guá nì tnàa, ñàyùcàndùá nì tàhndè
ñuu cahnú yucán, ùnì ñuu nì nandua. Te

nsidaa gá stná ñuu ñuhìví, nì caà nsihi vehe
yucán. Dandu nì nsinuu ini Dios sàhà ñuu
Babilonia, ñà-cuàha-ya ñuu mà iin castigu
cahnú, vàchi xídà ini-yà sàhà nsidaa cuàchi
nècuàchì ñuu mà, ñàyùcàndùá cuàhàn-yà
quida-ya xì-né na ian dacohó-yánè iin
ndutè có-cùní-nè. 20 Dandu nsidaa yucù
iá ñuhìví, nì ndèa ini ñuhù, te nì ndèe
stná ñuu iá mahì mar. 21 Daaní, ndè ansivi
nì còyo iin núù ñuhìví, nahnú sàstnùhù
iin ní cacòyo ma, ùì dico kilo vèe iin ian,
cunaha-nsiá. Te nèhivì ñuhìví, quini ga nì
dàquée cuàchi-ne dìquì Dios, vàchi yáha ga
nì ndoho-ne ñà-nì còyo guá iin nahnuma.

17

Nansa icúmí ndoho ñahà malu

1 Daaní, iin ángel nùù nsì-úsà nècuàchì
xí-inindaha yaxìn, nì tnàtuu-ne nùí nì
càhàn-nè xì´ nì cachi-nè:
—Cúhùn-ndà dacunî mii-ní nansa icúmí
ndoho ñahà malu iá guá fama xi, te iá-ña
ndé ñuhú cuàhà tècuìí. 2 Divi ñahà mà nduú
ana iá guá xì cuàhà tè-cùsáhnû ñuhìví yohó.
Te divi nùù mii-ñá sànì cutùha stná dava
ga nèhivì ñuhìví quida quini stná-nè nahi
miá. Te queámà na ian iin-ni vinu xihí
nsidaa-né xì-ñá, te ducán xíni stná-nè —nì
cachi ángel.
3 Ñàyùcàndùá, ndacá ángel mà yùhù
cuàhàn xìcà-nsí dècuèndè ndé nduú yucù.
Na ian sánî quidá Espíritu Lì xí Dios, ducán
nduá cuàhàn-nsì. Te na ní sàà-nsì yucù
mà nì xinì iá iin ñahà indánuú-ña iin quisì
daná cuahá, ùsà dìnì-sí xì ùxìn nsiquì-sí,
te itándiaa cuàhà quìvì sìquini cáhàn con-
tra xi Dios. 4 Te ndixí-ña sìcoto moradu
vico, xì sìcoto cuahá laa, te nì nducutá
oro xì yùù yéhè, xì stná sìdiqui cuxín
vico. Te inindáhá-ñâ iin copa oro chitu
nsidaa ñà-có-ndiàá xì nsidaa ñà-sìquini,
vàchi cuàchi ñahà mà nduú ñà-ñùhùmà.
5 Daaní, ìcà tnaà-ña itúú iin quìvì ùhì mànìhì
ini-ndà. Dohó cachá`: Ñuu cahnú Babilo-
nia, divi ñahà nì dàcuàhà-xì dèhe yoco-xí
ñà-quida quini stná-ña, te nsidaa ana quidá
quini ñuhìví, xínduu stná-nè dèhe ñahà
yohó, ducán cachá`. 6 Te nì xinì ñahà mà, na
ian xíni-ñà, vàchi ñà-nì cudiì guá inìa sàhà
ñà-nì xìtìa nìì nèhivì xí Dios, ñàyùcàndùá,
ducán queá na ian xíni-ñà nì quida nìì mà,
vàchi nì cudiì guá inìa nì xìhì nèhivì váha
cáhàn vate sàhà Jesús. Te yùhù, cuàhà gá nì
nduloquî indéhí ñahà mà. 7 Dandu nì cachi
tu ángel mà xì´:
—Màsà ndúlócô-nî, vàchi cuàhìn dacunî
mii-ní iñàha ñà-cundaà vàha inì-ní sàhà
ñahà mà xì sàhà stná quisì indánuú-ña, divi
quisì iá ùsà dìnì-xí, xì stná ùxìn nsiquì-sí.
8 Cunaha-ní, antes nìsa ìa quisì mà ñuhìví,
te vichi còò cá-si, doco icúmí-sî naque-
cunu-sì quee-sì yavi cunú cuàhà, dandu de-
spués sàà-si ndañuhu dahuun-sì. Te cuàhà
gá nèhivì ñuhìví, icúmí-nê ndulocó-nè na
cuni-nè quisì mà ñà-nì ìa-sì ñuhìví, te còò
cá-si, doco icúmí-sî nandecunu tu-sì. Doco
nèhivì mà, ni-iin-ne có-ìtándiaa quìvì-né
nùù tutu xi Dios. Vàchi tutu mà, dècuèndè
na táyôo ñuhìví, dandu sà-ìtándiaa quìvì
nsidaa nèhivì cutiacu nicanicuahàn.
9 'Pues vichi, yohó iá iin palabra nchichí
cundaà ini nècuàchì nchichí. Cunaha-ní,
nsì-úsà dìnì quisì mà, ùsà yucù nduá, te
dìquì yucù mà iá ñahà mà. 10 ùsà stná
rey ndoó. Ùhùn-te sànì yàha, te iin-tè,
dandacú-te vichi, te iá stná ingà-te, doco
cumánì gá quesaà-te. Daaní, nú sànì que-
saà-te, dandu iin ratu tii icúmí-tê dan-
dacú-te. 11 Te quisì daná nìsa ìa, te vichi
còò cá-si, pues divi quisì mà nduú stná-si
iin rey dandacuma, divi rey ùnà cunduu-sì,
doco nùù ùsà rey primeru, iin-tè nduú
stná-si. Dandu después icúmí-sî sàà stná-si
ndañuhu dahuun-sì.
12 'Daaní, ùxìn nsiquì quisì mà, ùxìn
rey xíndua, doco tàñáha ga nìhì-té ñuu
ndé cusahnú-te. Cuisì imindaa hora
nìhìtáhvì-té cutnahá-te xì quisì daná
ñà-cusahnú-te. 13 Vàchi nsì-úxìn rey
mà, iin-ni sànì candatnuhu váha-tè
ñà-dayáha-tè ñuù-te ndahà quisì mà
ñà-dandacú-si lugar xi-tè. 14 Te icúmí
stná-te quida-tè guerra nàá-te xi Lelù Íì,
doco mii-yá, icúmí-yâ cundee-yá nùù-té,
vàchi Stoho-ndà Señor nduú-yá, te rey
ndiaha nduú stná-yà, vàchi chicá fuerte-yà
nùù nsidaa gá ana dandacú, xì nsidaa gá
stná ana itá fuerte; te nsidaa ana nchícùn
xì-yá, nèhivì nì cana-ya xínduu-ne, divi
nèhivì nì nacàxin-ya, te iin-ni nchícùn-nè
palabra xi-ya nicanicuahàn.
15 Dandu nì càhàn tu ángel cutnáhâ xí,
cachí-nè:
—Cunaha-ní, nsidaa tècuìí cuàhà ndé
iá ñahà malu mà, nèhivì nduú-te, divi
nèhivì ndoó cuàhà ñuu inicutu ñuhìví,
vàchi cuàhà raza nduú-né, te cuàhà dàhàn
cáhàn-nè. 16 Doco ùxìn rey nduú ùxìn

nsiquì itá dìnì quisì daná mà, icúmí-tê
cuìdà inì-te sàhà ñahà mà. Ñàyùcàndùá,
cuàhàn-te dacúxíó-te nsidaa ñà-ìcúmí-ñâ.
Còò ni-iñàha cucumiá. Dandu cahnì-téñâ,
te cahmi-tèñá. 17 Iin-ni icúmí nsidaa-tê
nacani inì-te quida-tè ducán, vàchi icúmí
Dios danácání ini-yàte quida-tè ñà-ndùá nì
chitnùní ini-yà cuu, te sàhámà icúmí-tê
cuàha stná-te quisì mà dandacú-si lugar
xi-tè dècuèndè cuu ndisa ñà-ndùá sànì ca-
chitnùhu-ya antes. 18 Te cunaha-ní, ñahà
nì xinì-ní mà, divi ñuu cahnú dandacú nùù
nsidaa rey ñuhìví nduú-ña.

18

Nansa icúmí ndañuhu ñuu Babilonia

1 Daaní, nì nsihi ñà-jaàn, dandu nì xinì
mànuu iin ángel ansivi vàxi-ne. Iin ángel
dandacú nduú-né, te nanchíi fuerte ñuhìví
ñà-yéhè guá-nè. 2 Te nì ndàhì ndee-né,
cachí-nè:

—Sànì ndañuhu dahuun ñuu cahnú Ba-
bilonia. Te vichi cuisì ñà-malu xíndoo
yucán, cuisì espíritu ía quini, vàchi sànì
nanduu lugar yucán nahi nchihò nsidanuu
laa sìquini. 3 Vàchi ndè nùù ñuu mà (nì que-
saha cuàhà estilu sìquini nì cutùha nèhivì
nsidaa gá ñuu, te nì quida-ne nahi ñahà
malu mà), na ian iin-ni sànì xihi-ne xì-ñá,
te xíni stná-nè. Daaní, cuàhà stná rey
ndoó ñuhìví, nìsa xi-ìa stná-nè xì ñahà mà.
Te nèhivì nacuíín, te nadíco, sànì cucuica
cuàhà stná-nè sàhà ñà-sìquini vico nì xiin
nècuàchì ñuu mà.

4 Dandu nì tiacuì iá ana cáhàn ansivi inga
xichi, te dohó cachí-yà:

—Nsidaa nsiohó nèhivì-xí, caquee-ndá
nùù ñuu sìquini jaàn sàhà-ñá màsà quídá
stná-ndá cuàchi na ian quidá vecinu xi-ndá
jaàn, dandu mà níhì stná-ndá castigu
nahi mii-né. 5 Vàchi ndè ansivi iín dini
cuàchi-ne, te vichi sànì sàà stná quìvì
mà-cúndéé gâ inì sàhà nsidaa ñà-có-ndiàá
xíquida-ne. 6 Ñàyùcàndùá, vichi, nacua sànì
quida quini-ne, divi ducán icúmí stná-nè
nìhì-né tnùndoho, dècuèndè ùì tantu
icúmí-nê nìhì-né sàhà cuàchi nì quida-ne,
vàchi yáha ga tùha-ne quida quini-ne xì
nècuàchì dava ga, ñàyùcàndùá, iin doble
icúmí nacuitacùhá-nè. 7 Yáha ga cuadú-nè
ndoó-né ñuhìví, cutu ndoó vico-né quidá
ndevàha-ne nicanicuahàn. Ñàyùcàndùá,
dava ni tantu icúmí-nê ndoho-ne, te
cundoo-ne tnùnsí ini, mate vichi nihnú
ini-nè, cachí-nè: "Ndiaha mánì iá vida xi.
Yùhù nduí ana dandacú, còò ni-iñàha cuu
xí, ni mà nunca sàì coi tnùnsí ini". 8 Doco
sàhà-ñá nihnú ini-nè ducán, ñàyùcàndùá
icúmí-nê yàha-ne cuàhà tnùndoho, cuàhà
gá icúmí-nê ndoho-ne, te tnana-ne, te coo
stná tnama ñuu-nè, te cui cuàhà-né, dandu
coco stná ñuu-nè. Te nsidaa tnùndoho ma,
iin quìvì-nì ìcúmí quixa dìquì-né, vàchi
fuerte gà mii-yá ana cuàha xi castigu mà,
vàchi divi Stoho-ndà Dios nduú-yá.

9 Daaní, nsidaa stná rey ñuhìví, icúmí-tê
cuacu-tè, te cuhuun cuahà inì-te na cun-
dehè-té xíxìn ñuu mà, te caná ñùhmà-ñà,
vàchi mii-té, iin-ni nìsa cutnahá stná-te
nì caquida-tè cuàchi nahi nèhivì ñuu mà,
iin-ni nì sacutnahá stná-te xi-né cundoo
vico-né ñuhìví. 10 Ñàyùcàndùá, xica itá-te
ñà-yúhî-te nìhì stná-te castigu, te cachí-te:

—¡Ndahví nècuàchì ñuu cahnú Babilo-
nia yucán! ¡Ndahví-nè! Vàchi mate ñuu
fuerte nì sandua, doco tìxi imindaa hora nì
ndañuhu dahuan nì quida Dios.

11 Daaní, stná tè-nàcuíín te nadíco ndoó
inicutu ñuhìví, icúmí-tê cuacu stná-te sàhà
ñuu mà, te cuhuun cuàhà inì-te, vàchi
còò cá nècuàchì ñuu ma cuiin xi ñà-nduá
nihí-te dicò-té. 12 Vàchi nihí-te oro, xì plata,
xì yùù yéhè, xì sìdiqui cuxín vico, xì sìcoto
cuxín finu, xì sìcoto moradu, xì sìcoto seda,
xì sìcoto cuahá, xì yutnù sahán viì, xì stná
cuàhà iñàha nì cuyucun nùhu elefante, xì
cuàhà iñàha nì cuyucun yutnù finu, ò càa
yahá, ò càa uun, ò yùù finu mármol. 13 Te
nihí stná-te canela, xì cuàhà ñà-nì nchico
sahán tnami, xì inciensu, xì vinu, xì tàtnà
mirra, xì cutù, xì aceite, xì harina, xì trigu,
xì idunsìquì, xì rìì, xì idu, xì carreta, ndè
stná nèhivì dicó stná-te. (Nsidaájàn nduá
nìsa xiin nècuàchì ñuu mà.) 14 Ñàyùcàndùá,
dohó icúmí cachi nèhivì xì nècuàchì ñuu
mà:

—¡Ndahví-nsià! vàchi nsidaa ñà-vico
xího guá-nsìa, sànì ndañuhá. Nì saxixi
vàha-nsia puru ñà-chicá viì, te vico gá nì
sandixi stná-nsià, doco vichi còò cá ni ian
mà, ni mà nunca tùi ga nùù-nsiá.

15 Cunaha-nsiá, cuàhà gá nì cucuica nsi-
daa tè-dìcó ma sàhà ñà-ndùá nì sadicò-té
nùù nècuàchì ñuu mà. Ñàyùcàndùá, itá
xica-té, (indéhe-té), yúhî-te ñà-càhnù-guá
tnùndoho iá ñuu mà, te sacú-te, tnaná-te,
16 cachí-te:

—¡Ndahví nècuàchì ñuu cahnú yucán!
Vàchi sìcoto cuxín finu nì sandixi-ne, xì
sìcoto moradu, xì sìcoto cuahá, na iin
nècuàchì ñahà ndixí vico ní nducutu xi oro,
xì yùù yéhè, xì stná sìdiqui cuxín vico.
17 Doco cunaha-nsiá, tìxi iin hora-ni sànì
ndañuhu nsidaa ñà-cuìcà mà —nì cachì-te.

Daaní, nsidaa gá stná tiàa dacaca-xi
barcu nahnú, itá xica stná-te, cutnáhâ-te xi
peón quidáchúûn nùù-té, xì stná cuàhà tiàa
sáhàn viaji inì-nu, 18 itá nsidaa-té indéhe-té
ndé caná ñùhmà xíxìn ñuu mà, te cachí-te:

—¡(Na cuaha guá) nìsa ìa ñuu yucán!
Còò cá ni-iin ñuu ndudává xân —cachí-te,
19 sacú-te, tnaná-te, sódò-te ñuhù dìnì-té,
cachí-te— ¡Ndahví ñuu cahnú yucán!
Vàchi sàhà nèhivì ndoó yucán nì cucuica
nsidaa tè-ìcúmí xí barcu xicá mar, ñà-cuica
guá ñuu-nè. Doco, ndahví-nè, vàchi tìxi iin
hora-ni sànì ndutu nsihá —nì cachì-te.

20 Pues vichi xiñuhu cudiì gá ini nsidaa
ana ndoó ansivi, xì nsidaa stná nèhivì
(ñuhìví) nì nìhì chuun nùù Dios, xì nsidaa
stná profeta cáhàn cuenta xi-ya, xì nsidan-
icuú gá stná nèhivì xí-yá, vàchi vichi sànì
nachitacùhá-yà sàhà ñà-quini guá nì quida
nèhivì ñuu mà xì-né.

21 Daaní, nì (ndecunu) iin ángel fuerte, nì
ndanihi-ne iin yùù cahnú nahi yùù yódò xí
molinu, te nì dàndiàchì-néà mahì mar, te nì
cachi-nè:

—Cunaha-nsiá, ducán icúmí cuu stná xì
ñuu cahnú Babilonia mà, icúmíâ ndañuhu
dahuan, te mà nunca gà sàà ndecunua. 22 Mà
nunca tiacu gà cundáá yutnù cuerda ñuu
mà, ni stná pitu, ni mà síví gà stná ni-iñàha
cundáá, vàchi mà cóó gá ni-iin músico
yucán, ni mà cóó gá ni-iin tiàa quida-xi
oficiu xi-tè, ni mà tiácú gà stná nchicó
ni-iin nècuàchì (ñahà). 23 Ni mà cútnúù
gà ñuhu ni-iin vehe, ni mà cóó gá vicò
nandàhà novia xì noviu. Vàchi nsidanicuú
ñà-jaàn, mà cóó gà, mate yáha ga cuica nì
sandoo nsidaa tè-dìcó ñuu mà antes, chicá
cuica nì sandàa-tè nùù nsidaa tè-dava ga
ñuhìví. Te ndè ñuu mà nì sandoo cuàhà
stná tètàtnà xì tètàdí, te nìsa dandahví-te
nsidaa gá ñuu.

24 Te ini ñuu mà nì casahnì nèhivì cuàhà
tiàa cáhàn cuenta xi Dios, xì cuàhà gá stná
nèhivì vàha xi-ya. Ñàyùcàndùá, icúmí ñuu
mà cunsida cuàcha sàhà nsidaa nsìi ma, xì
sàhà nsidaa gá stná ana nì xìhì ñuhìví nì
quida nèhivì.

19

1 Daaní, nì nsihi ñà-jaàn, dandu nì tiacu
cáhàn ndee cuàhà gá nèhivì ansivi, te dohó
xícachi-nè:

¡Ansivéhé cahnú mii-yá! ¡Ansivéhé-yâ!
vàchi sànì càcu dahuun nèhivì
xí-yá. Yáha ga ndiaha nì quida-ya,
ñàyùcàndùá, tavá-nda tnùñuhu
xí-yá. Fuerte cusáhnû-yá vichi,
vàchi Stoho-ndà Dios nduú-yá.
2 Te cuisì ñà-ìá viì sànì quida-ya,
cuisì ñà-ndìá ìcà cuu nduá nì
quida-ya na ní sàha-ya castigu ñahà
malu iá guá fama xi, vàchi sàhà
mii-ñá nì cuchicuehe anima nèhivì
ñuhìví ñà-nì sanchicùn-nè modo
sìquini xi-ñà. Ñàyùcàndùá, vichi
sànì nachitacùhá-yà cuàchi-ñà nì
sahnì-ñá nèhivì xinúcuáchí nùù-yá.

3 Daaní, ñà-úì nì cacachi nsidaa nèhivì
mà:

—¡Ansivéhé cahnú mii-yá! —nì
cachi-nè—. (Te yucán tuí xica) caná ñùhmà
ndé xíxìn ñuu mà nicanicuahàn.

4 Dandu òcò cùmì nècuàchì sàhnú,
xì nsìcúmì ana itá saín nùù-yá, nì
tutuyuhu-né nùù sàhà-yá ndé iá-yà nùù
silla ndiaha, te nì cahvi-néyà, cachí-nè:

—¡Ansivéhé cahnu-ní, amén!

5 Daaní, nùù yatni silla ndiaha xí-yá nì
inini cáhàn iin ana cáhàn, cachí-nè:

Xiñuhu ndanihi cahnu-nda Yua-nda Dios,
nsidaa ndohó ana xinúcuáchí
nùù-yá, te xícahvi xi-yá, a ducán
nduu-nda ana nihí chuun cahnú
nùù-yá, te ò nduu-nda nèhivì ùún.

Nansa cuàhàn coo vicò nandàhà gloria

6 Dandu nì inini cáhàn yáha ga cuàhà
nèhivì, te ducán tiacú na ian cahá fuerte
tèñuhu cuáhà, na ian yáha ga ndee cáhàn
dàvì, te dohó cachí nèhivì cuáhà mà:

¡Ansivéhé cahnú mii-yá! Vàchi
vichi sàcùsáhnû-yá, te nduú-yá
Stoho-ndà Señor, divi mii-yá
ana cui quida nsidanicuú iñàha.
7 Ñàyùcàndùá, cuàhàn-ndà cudiì
cuáhà ini-ndà sàhà-yá, cuàhàn-ndà
naquimanì-ndàyá, vàchi sànì sàà
quìvì nandàhà mii-yá nani Lelù
Ìì. 8 Te vichi sànì nducutu ndiaha
ana cuàhàn nandàhà xì-yá, vàchi
sànì nìhìtáhvì-né cundixi-ne sìcoto

cuxín yaa finu còò ni-iin mancha-xi,
te na ian nchiá.
Ducán nì cachi-nè, vàchi nsidaa nèhivì
xí-yá, icúmí-nê (cutnahá xi-yá cundoo
ndiaha-né na ian) nì nandàhà-né xì-yá.
Te sìcoto cuxín ndixí-né, obra vàha nì
caquida-ne nduá.
9 Dandu nì cachi tu ángel mà xì´:
—Dohó tiaa-ní: "Nansicáhán nsidaa ana
cànà cundoo vicò nandàhà xí mii-yá nani
Lelù Îì".
Te nì cachi stná-nè xì´:
—Palabra ndàcuisì xí Yua-nda Dios nduá
yohó.
10 Dandu nì tutuyuhí ñuhù nùù sàhà ana
nì càhàn xì´, cuàhìn cahví-nè nì cùí. Doco
nì cachi-nè xì´:
—Màsà quídá-nî ducán, vàchi cutu nduú
stnáì iin ana xinúcuáchí nùù Dios, nacua
quidá mii-ní, xì dava ga compañeru-ní
cáhàn stná sàhà Jesús. Iin-ni nduú stnáì
ñanì-ní nahi mii-né. Còó; cuisì Dios nduú
ana ndiá ìcà-ndà cahvi-nda. Te nú cáhàn
vate-nda sàhà ichì Jesús, dandu queámà
ñá-iin-ni quidá stná-ndà nacua nì saquida
nècuàchì sànaha nì sacahàn cuenta xi-ya
—nì cachi ángel mà.

Nansa icúmí cuu na nuu Jesús ansivi, cuindànùú-yá idu cuxín

11 Daaní, nì xinì nì nuna ansivi, te nì que-
cunu iin idu cuxín yaa, te indánuú mii-yá,
divi mii-yá nani Quidá ndise cumplir, te
nani stná-yà Ma túhe dandahví. Mii-yá, de
por sí, quidá víi-yá na nsidándáà-yà sàhà
cuàchi, te quidá víi stná-yà na sáhàn-yà
guerra nàá-yà xì ana xiní ùhì xì-yá. 12 Te
nduchìnúù-yá, nahi ñuhu xíxìn, ducán iá`,
te dìnì-yá, cuàhà corona vico ñuhá, te ìcà
corona mà itúú iin quìvì-yá, doco ni-iin
nèhivì có-ìnáhá xí quìvì mà, cuisì mii-yá
ináhá-yâ. 13 Te ndixí-yá sìcoto nì nducuahá
nì quida nìì. Te nani stná-yà Palabra ìì
xí Dios. 14 Daaní, dècuèndè ansivi nchícùn
gà vàxi ana xínduu soldadu xi-ya. Cuàhà
sàstnùhù-né, te itándoó stná-nè idu cuxín
yaa, te xíndixi stná-nè sìcoto finu cuxín
yaa. 15 Te yuhù mii-yá queé iin espada
dììn, vàchi divi ñà-jaàn náâ-yà xì nèhivì nsi-
daa ñuu ñuhìví yohó, te ducán cundéé-yâ
nùù-né, dandu dandacú ndee-yá nùù-né.
Pues divi-ya nduú ana icúmí dacháhmà
xì nèhivì xídà gà ini Dios sàhà-xí, vàchi
mii-yá nduú-yá mii-yá. 16 Te itúú stná inga
quìvì-yá nùù capa-yà xì ìcà dìhin stná-yà, te
ducán cachá`: Rey dandacú nùù nsidaa rey
nduí, te nduu stnáì Stoho nsidanicuú ñà-ìá,
ducán cachá`.
17 Daaní, nì xinì nùù orá, yucán iín iin
ángel, ndáhì ndee-né, cachí-nè xì nsidaa laa
ndavá ansivi:
—Nahà-ndá —nì cachi-nè—. Nat-
acà-ndá ndé iá cuàhà iñàha caxì-ndá quida
Stoho-ndà Dios. 18 Vàchi cuàhàn cui cuàhà
rey, xì cuàhà gá stná tè-dàndàcú nùù
soldadu, xì stná cuàhà soldadu fuerte, xì
stná idu, xì stná tè-ìtàndòó yàtà-sí, xì stná
peón, xì stná lamú xi-tè, xì stná nècuàchì
chicá idónuu, xì stná nècuàchì nchícùn
cahà-xí.
19 Dandu nì xinì sànì nataca nsidaa rey
ndoó ñuhìví, xì nsidaa soldadu xi-tè, itá-te
xi quisì daná mà, vàchi cuní-si quida-sì
guerra xì mii-yá indánuú dìquì idu (cuxín)
xì nsidaa stná ana nchícùn xì-yá. 20 Doco
(cónì cúndéé-sî), vàchi nì tnìì-sí, mii-sí xì
stná inga quisì nì sacahàn cuenta xi-sì, te
nduú stná quisì mà ana nì saquida guá
cuàhà iñàha na iín-si nùù quisì primeru
mà, vàchi ducán nì nìhì-sí nì dàndàhví-si
nèhivì ñuhìví, te nì sàcùtuu tnuni xi quisì
mà nùù-né, te nì cahvi-né figura-si. Pues
ndúì quisì mà, vivu nì dàndiàchì xì-sí ndé
xíxìn ñuhu cahnú sahán quini nahi azufre.
21 Te soldadu dava ga xi-sì, nì xìhì-te nì
quida mii-yá indánuú nùù idu. Divi xi es-
pada queé yuhù-yá, ñà-jaàn nì sahnì-yáte.
Dandu nì nataca nsidaa laa (nì cànà mà), te
nì saxì-sítê nì chitu tìxi-sì.

20

Nansa icúmí Jesús dandacú-yá mil cuìà

1 Daaní, nì xinì nì nuu inga ángel ansivi,
nihí-né ndahàcáa xi yavi cunú cuàhà, te
iníndáhá stná-nè iin cadena caní. 2-3 Te
nì tnii-ne quisì cuahá nahi còò cahnú,
nì chicuhni-nèsi nì chinacaa-nèsi ini yavi
cunú mà, te nì sàcùndiadi vàha-sì ñà-màsà
quéé gà-si dècuèndè nsihi iin mil cuìà
ñà-màsà dándáhvî gà-si nèhivì ñuhìví.
Vàchi còò mà nduú quisì xicánúú ñuhìví
ndè sànaha, divi ñà-malu nduú-si, te Sa-
tanás nani stná-si. Pues yucán nì sàcùn-
diadì-si, doco nú sànì nsihi mil cuìà mà,
dandu icúmí-sî dàñà-sí iin ratu tii.
4 Daaní, nì xinì, yucán itá cuàhà silla
ndiaha, te dìquì-nú ndoó stná ana sànì
nìhìtáhvì nsidandaà sàhà nèhivì. Te nì
xinì anima nèhivì nì quendodò dìnì-xí
ñà-nì càhàn vate-né ndoó-né ladu xi Jesús,

te ñàyùcàndùá nì xìhì-nè, vàchi iin-ni nì
xinindisá-né palabra xi Dios, te sàhámà
cónì cándísâ-né cahvi-né quisì daná mà, ni
cónì càhvì-né figura-si, ni cónì dúcùn-nè
tnuni xi-sì ni ìcà tnaa-nè, ni ini ndahà-né.
Ñàyùcàndùá, nì natiacu-nè, te dava ni nì
cusahnú stná-nè xì Cristu iin mil cuìà, (nì
xinì).
5 Cunaha-nsiá, ñà-jaàn cunduu primeru
nátiácú nèhivì xínduu nsìi. Doco dava
ga nsìi, còó, mà nátiácú-nè dècuèndè
nsihi mil cuìà mà. 6 Te nèhivì natiacu
primeru mà, nansicáhán-nê, vàchi cun-
duu-ne nèhivì ndiaha xí Dios. Mà sáà-nè
cui-nè ñà-úì. Còó, vàchi icúmí-nê cun-
doo-ne cucumi-né chuun nùù Dios nahi
dùtù, te cunucuachi-né nùù mii-yá xì nùù
Cristu, te iin-ni cutnahá stná-nè xì Cristu
cusahnú-né iin mil cuìà.
7 Daaní, nì nsihi mil cuìà mà, dandu icúmí
Satanás dàñà-sí quee-sì ndé ndiadí-si,
8-9 cacanuu-sì chiyuhù-sí nsidanicuú nèhivì
ndoó inicutu ñuhìví. Stná (tè-dàndàcú
nani) Gog, icúmí-sî dandahví stná-sìté,
mii-té xi nsidaa stná tè-ndòó ñuù-te
Magog, dandu nataca nsihi-tè, nàá-te
guerra xì ñuu ndé ndoó nèhivì xí Dios.
Cunaha-nsiá, yáha ga cuàhà-té, nahi ñusì
cuáhà ndoó yuhù mar, ducán cuàhà-té.
Te nì quecoyo-tè nì nana-tè nì sàcuìta-tè
nsidaa ladu ñuu ndé ndoó nèhivì xí mii-yá,
mero ñuu cùù-guá ini-yà sàhà-xí. Doco
nì còyo ñuhu ansivi nì quida-ya, te nì
sahmi nsiha tè-malu mà. 10 Te ñà-malu nì
dàndàhví xì-té, nì dàndiàchì xì-sí ini ñuhu
cahnú ndé xíxìn azufre sahán quini ma. Te
cunaha-nsiá, mahì ñuhu jaàn, ndoó î stná
quisì daná xì stná quisì nìsa cahàn cuenta
xi-sì. Te nsì-únì quisì mà, icúmí-sî ndoho-sì
ndui te ñuú nicanicuahàn.

Juiciu final na mácòo Dios nùù silla cahnú cuxín, dandu ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi nèhivì

11 Daaní, nì xinì iin silla cahnú. Ndi-
aha gá-nu, te cuxín yaa-nù, te yucán iá-yà
nùù-nú. Te (nì xinì) nì ndañuhu ansivi xì
ñuhìví, còò gá ñà-jaàn nùù-yá, ni còò cá
stná ni-iin lugar ndé coa. 12 Dandu nì xini
stnáì yucán nùù Dios nì sàcuìta nsidanicuú
nsìi, nècuàchì cuìcà xì nècuàchì ndahví. Te
nì ìa stná ana nì nacuna xi tutu ndoó yucán
nùù-yá. Te nì nacuna stná-nè inga tutu más
gà, divi tutu xi vida ndiaha nicanicuahàn.
Dandu nì ndundaà sàhà cuàchi nì quida nsi-
daa nsìi ma, según nansa cachá` nùù nsidaa
tutu primeru mà, según nansa nì quida iin
iin-ne (ñuhìví yohó). 13 Te nì natiacu nèhivì
nì càhà ini mar, xì nsidaa stná nsìi ndoó tìxi
ñuhù, nsidaa anima ndoó vàha, nsidaa-né
nì casaà-nè nùù-yá, te nì nsidandaà-yà sàhà
cuàchi-ne según nansa nì quida iin iin-ne
(na nì sandoo-ne ñuhiví). 14 Daaní cunduu
quìvì nsihi tiempu xíhì nèhivì nahi vichi, ni
mà cóó vàha ga anima-nè, cutu ñà-cundoo
dahuun-ne mahì ñuhu cahnu ma. Divi
ñà-jaàn nduá icúmí cuu xi nèhivì nú sànì
xìhì-nè ñà-úì cundua, icúmí-nê cundoo-ne
mahì ñuhu cahnuma. 15 (Vàchi nì xinì),
nú cónì-nâtùi quìvì iin nèhivì nùù tutu
xi vida nicanicuahàn, dandu nì dàndiàchì
xì-né mahì ñuhu cahnuma.

21

Ansivi saa xì ñuhìví saa

1-2 Daaní, yùhù Juan, nì xinì nì sàcòo an-
sivi saa xì ñuhìví saa, vàchi ansivi nuu xì
ñuhìví nuu, sànì yàha, te vichi còò gá ni-iin
mar. Te nì xini stnáì ñuu ìì nani Jerusalén
Saa, ndè nùù Dios ansivi nì quea mànua.
Ndiaha gá iá`, vàchi sànì nducutá na iin
novia cuàhàn nandàhà xì noviu. 3 Daaní,
nì tiacuì cáhàn ndee iin ana cáhàn ansivi,
cachí-nè:

—Cunaha-nsiá, sànì sàà tiempu coo
saín Dios xì nèhivì ñuhìví, vàchi icúmí-yâ
cutnahá-yá xì-né ndé cundoo-ne. Te
mii-né, nèhivì xí-yá cunduu-ne, te mii-yá,
(cutnahá-yá xì-né) cunduu-ya Dios xi-ne.
4 Ñàyùcàndùá, nsidaa ndutènúù-né, icúmíâ
ndèa quida-ya, mà cuácú gá-nè. Ni mà sáà
gà-nè cui-nè, ni mà cóó gá-nè tnùnsí ini, ni
mà tnáná gá-nè, ni mà cúhí gà-nè, vàchi mà
cóó gá nahi antes.

5 Dandu mii-yá iá dìquì silla ndiaha
cahnú, nì cachi-yà:

—Cunaha-nsiá, cuàhìn quidayucun saí
nsidanicuú iñàha.

Te nì cachi stná-yà xì´:

—Tiaa-ní palabra yohó, vàchi palabra
ndisa nduá, mà dándáhvîà ndohó.

6 Dandu nì cachi-yà:

—Sà-ìá. Nahi letra nuu nani A, ducán
nduí, vàchi sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa ñà-ìá.
Te nahi letra dansihi nani Z, ducán nduú
stnáì, vàchi nsidaa iñàha, sàhà yùhù cu-
cumiá fin xan. Cunaha-nsiá, nú iá ana
xíhì tècuìí ndiaha, yùhù icúmî cuàhi-nè
cuàhà tècuìí mà, vàchi iá ndé ndéa-tè
caná ducún-te, coho nèhivì cutiacu-nè

nicanicuahàn. 7 Te nsidaa ana cundee
xi nùù ana cuní datúcù xì-né, icúmí-nê
ndutahvì-né nsidaa iñàha. Te yùhù cun-
dui Dios xi-ne, te mii-né cunduu-ne dèhi.
8 Doco nsidaa nècuàchì ìa, xì nècuàchì
có-xìníndísâ, xì nècuàchì quidá quini, xì
nècuàchì sahní, xì nècuàchì tùha cundoo
ñahà-xí, xì nècuàchì sáhàn xì promesa
nùù yucù, xì nècuàchì cahvi xi yùù yócò
ò figura, xì nsidaa stná nècuàchì tnùhù,
(ndahví-nè), vàchi ñuhu cahnú nduú lu-
gar ndìatù xì-né, divi ñuhu xíxìn xì azufre
sahán quini. Ducán icúmí cuu xi-né na
cui-nè ñà-úì.

Ñuu Jerusalén Saa icúmí nuu ndè gloria

9 (Inaha-nsiá), ndoó ùsà ángel nì sa-icumi
xi yaxìn ñuhú ùsà castigu mà. Pues iin-ne
nì quixi nì càhàn-nè xì´, cachí-nè:
—Nahà-ní dacunî mii-ní ana nduú nahi
novia, vàchi iá ana cunduu nahi ñahàdìhí
mii-yá nani Lelù Ìì.
10 Dandu Espíritu Ìì xí Dios, nihí-yá yùhù
nì tuxi cuàhàn xìqué ndè iin yucù cahnú
ducún, te nì dàcùní-yà yùhù ñuu ìì nani
Jerusalén, dècuèndè nùù Dios mànua an-
sivi vàxan. 11 Nchií yéhè ndiahá quidá-yá,
na ian yéhè guá iin yùù ndiaha yáha ga
ndiaá, vàchi nahi yùù yéhè nina nani jaspe,
ducán nchií ndai-ña. 12 Te ndiadí ñuu mà
iin nama cahnú sàstnùhù, te ducún-ñà, te
ùxìn ùì yehè icúmíâ. Iin iin yehè mà itá
iin iin ángel. Te ìcà yehè mà itándiaa quìvì
descendencia ùxìn ùì dèhe Israel. 13 Te iin
iin ladu ñuu mà iá ùnì yehè. Ladu ndé caná
orá iá ùnìà. Te ladu norte iá ùnì stná, xì stná
ladu sur xì ladu quécahnu orá, iin iin ladu
mà iá stná inga ùnì yehè. 14 Te sàhà nama
ñuu mà itánduhù ùxìn ùì yùù nahnú xínduu
cimientu xan. Te nùù cimientu mà itándiaa
quìvì ùxìn ùì nècuàchì nì nìhì chuun nùù
mii-yá nani Lelù Ìì.
15 Daaní, (nì xinì) inindáhá ángel nì càhàn
xì´ iin nù-iin oro ñà-chitacùhá-nè ñuu mà
xì yehá xì stná nama xan. 16 Cunaha-nsiá,
cùmì ladúà, vàchi iin-ni itácùhá nsìcúmì
ladúà. Te na ní chitacùhá ángel ñuu
mà xì nù-iin xi-ne mà, dandu iin mil ùì
cientu (1,200) kilómetro itácùhá-ñà. Te
ñà-ndùá caníá, divi ducún-ñà, te divi xica
stná-ñà. 17 Dandu nì chitacùhá stná-nè
nama yucán, te ùnì dico cùmì (64) metro
nì quee ñà-dùcún-ñà. Na chitácùhá nèhivì
ñuhìví, ducán nì chitacùhá ángel mà ñuu
mà.

18 Cunaha-nsiá, yùù jaspe nì cuyucun
nama mà, te ñuu mà, micuísi oro finu nduá.
Te na nchií ndai vidriu, ducán nchií oro mà.
19 Te cimientu nama mà, ndiaha gá iá`, vàchi
puru yùù yéhè xínduu cavà mà, nsidanuu
clase yùù yéhè. Cavà primeru xi cimientu
xan nduú iin cavà cahnú puru yùù yéhè
nani jaspe. Daaní, nchícùn gà indúhu cavà
nduú puru yùù zafiro; te parte ùnì nduú
puru yùù ágata; daaní, ñà-cúmì, puru yùù
esmeralda nduá; 20 te ñà-úhùn, puru yùù
ónice nduá; te ñà-íñù, puru yùù cornalina
nduá; te ñà-úsà, puru yùù crisólito nduá;
te ñà-únà, puru yùù berilo ndua; te ñà-îìn,
puru yùù topacio nduá; te ñà-úxìn, puru
yùù crisoprasa nduá; te ñà-úxìn iin, puru
yùù jacinto nduá; te ñà-úxìn ùì, puru yùù
amatista nduá. 21 Te ùxìn ùì yehè nama mà,
ùxìn ùì ñà-vico sibóla cuxín nani perla ni
cuyucàn, iin mindaa perla cahnú nì cuyu-
cun iin iin yehè. Te calle chicá ndé xicá
nèhivì ñuu mà, mii oro finu nì cuyucàn,
nahi vidriu nchií nihnú.
22 Cunaha-nsiá, còò veheñùhu nì xìnî
ñuu yucán, vàchi inicutu ñuu mà cahvi-né
mii-yá icúmí-xí nsidanicuú poder, divi
Stoho-ndà Dios xì mii-yá nani Lelù Ìì.
23 Te
có-xìñùhù nècuàchì ñuu mà ni-iin orá,
ni-iin yoo cunchìì yucán, vàchi mii Dios
nchií ndiaha inicutu; mii-yá nani Lelù Ìì
itnúù-yà yucán. 24 Ñàyùcàndùá tnúù ñuu
mà, vàtùni tuí núù nèhivì xicánúú yucán.
Te icúmí casaà nèhivì nsidaa ñuu, xín-
duu-ne nèhivì nì càcu anima-xi. Te rey
ndoó ñuhìví yohó, nihí-te ñà-cuìcà-té qué-
coyo-tè ñuu mà, te dócò-téâ. 25 Te mà
nunca cundiadi yehá, vàchi nicanicuahàn
cundua ndui, te mà nunca sàà cuñaà. 26 Te
yucán xínu stná ñà-vico iá cuàhà ñuu
ñuhìví yohó, te cóyo stná nsidaa nècuàchì
idónuu, nihí-né ñà-cuìcà-né sáà. 27 Doco mà
nunca quìhvi ni-iin ñà-sìquini yucán, ni-iin
tè-nìhnú quini inì-xi, mà quíhvi-tè yucan,
ni-iin stná tètnùhù. Cuisì quìhvi nèhivì
itándiaa quìvì-xí nùù libru icúmí mii-yá
nani Lelù Ìì, divi nduú libru xi vida ndiaha
nicanicuahàn.

22

1 Daaní, nì dàcùní ángel mà yùhù iin
yùte caná dècuèndè ndé iín silla ndiaha xí
Yua-nda Dios, xì Lelù Ìì. Ndai gá tècuìí
ñuhú, na ian nchií-te. Te tècuìí coho-nda,

te cutiacu ndiaha-nda nduú-te. [2] Te (nì
xini stnáì) mahì ichì cahnú ñuu mà itá
fila cuàhà yutnù, yutnù xí vida ndiaha
nicanicuahàn nduú-nu. Te itá stná-nu ndúì
ladu yùte ma. Te ùxìn ùì clase quisì vídì
sáha-nù. Iin iin yòò sáha-nù diín diín quisì
vídì. Daaní, ndahà cuìí-nu, ñà-jaàn cutátná
nèhivì ñuhìví ñà-nduvàha-ne. [3] Te inicutu
ñuhìví mà cóó gá ni-iñàha nì tàhvì chíhán,
cuisì icúmí coo Yua-nda Dios xi Lelù Ìì
dandacú-yá, te cundoo stná nèhivì xí-yá
cunucuachi-né nùù-yá. [4] Icúmí-nê cun-
dehè-né nùù-yá, te màcùtuu stná quìvì-yá
tnaa-nè. [5] Te mà nunca cuñaà yucán.
Ñàyùcàndùá, còò gá necesidad cucumi-né
ñuhu cutnuù nùù-né, ni còò stná necesi-
dad cucumi-né iin orá cunchiì nùù-né,
vàchi mii Stoho-ndà Dios icúmí cunchiì
nùù-né ñà-cutùi nuù-né. Te nicanicuahàn
icúmí-nê cundoo-ne cusahnú stná-nè.

Sà-ìtúú naxicocuîn Jesucristu ñuhìví, cachí-yà

[6] Daaní, nì cachi tu ángel mà xì´:
—Palabra ndàcuisì xí Stoho-ndà Dios
nduá sànì cachì xì-ní, vàtùni cahvi nèhivì
xán. Vàchi iin ángel xi mii-yá nduú
ana nì quixi nì cachitnùhu xi nsidaa ana
xinúcuáchí nùù-yá sàhà-ñá cundaà ini-nè
nansa icúmí cuu yàchì. Vàchi ducán
nì saquida stná-yà sànaha, nì techuún-yá
nèhivì ìì xí-yá quixi-ne cachitnùhu-ne pal-
abra xi-ya.

[7] (Dohó cachí Jesucristu:)
—Cunaha-nsiá, yàchì màsàì ndé
ndoó-nsiá. Te ndiaha gá icúmí cundiatú
nsidaa ana chivàha xì ñà-ndùá cachítnùhu
nùù tutu yohó (—nì cachi-yà).

[8] Yùhù Juan, nì xinì nsidaa ñà-jaàn, te nì
inini nsidaa ñà-ndùá nì cuu. Daaní, nì nsihi
nì xinì, te nì inini, dandu nì tutuyuhí ñuhù
nùù sàhà ángel nì dàcùní xì´ nsidaámà,
cuàhìn cahví-nè nì cùí. [9] Doco nì cachi-nè
xì´:
—Màsà quídá-nî ducán. Vàchi yùhù,
iin-ni nduú stnáì iin ana xinúcuáchí nùù
Dios, iin-ni (nchícùn stnáì mii-yá) nahi
mii-ní xì ñanìtnaha-ní cáhàn cuenta xi-ya,
te iin-ni chívàha stnáì nacua cachí nùù tutu
yohó. Còó, micuísi Dios cahvi-ní.

[10] Te nì cachi stná-nè xì´:
—Màsà chídèhé-nî ni-iñàha cachítnùhu
nùù tutu yohó, vàchi sà-ìtúú cua.

[11] ’Ñàyùcàndùá, vichi ni cúnàhá tèmalu ni
quidá-te seguir quida quini-tè; stná tètùha
quini, ni quidá-te seguir quida-tè ducán,
(mà cútnúnî). Doco nècuàchì nihnú ndáà
cuisì inì-xi, iin-ni ni quidá-né seguir quida
vìì-né ducán, te iin-ni ni coó ndoo an-
ima-nè.

[12] (Te dohó cachí stná Jesús:)
—Cunaha-ní, yàchì naxicocuîn ndé
ndoó-nsiá, te cunihi iin ñà-vàha xi-nsia
sàì dacútâhvì´ iin iin-nsia, según nansa nì
quida vìì iin iin-nsia. [13] Ndè sànaha iá yùhù,
te ndè nicanicuahàn coi. Ñàyùcàndùá,
ducán ié` nahi letra nuu nani A, xì stná
letra dansihí nani Z, vàchi sàhà yùhù nì
sàcòo nsidanicuú iñàha, te còò ni-iñàha,
chicá cunaha nùí.

[14] ’Ndiaha gá coo xi nsidaa ana nsida
ndoo xi anima-xi; vàchi ducán queamà
na ian sànì ndoo vàha sìcoto xi-ne (te
sàndìxí víi-né). Nsidaa ana quida ducán,
nìhìtáhvì-né caxì-né quisì vídà yutnù tàtá
cutiacu-nè nicanicuahàn, te nìhìtáhvì
stná-nè quìhvi-ne yehè nahnú ñuu-yà
(cundoo-ne yucán). [15] Doco nsidaa nèhivì
tùha quini, mà sáà-nè quìhvi-ne, ni mà
quíhvi stná tètàtnà, ni-iin stná tètàdí,
ni-iin stná tètòó cundoo ñahà-xí, ni-iin
stná tè-sàhní canúú, ni-iin stná tè-càhvì
xì yùù yócò ò figura, te ni-iin stná tètùha
dandahví.

[16] ’Yùhù nduí Jesús, te nì techuín ángel-xi
sàà-nè càhàn-nè xì nsidaa mii-nsiá nèhivì
natácá ndácùcahan xí, te nì cachitnùhu-ne
xì-nsiá nsidaa palabra yohó. Pues yùhù
nduí descendencia xi rey David. Te na
ian quidá stná sìtnúù cahnú xínu dàtnàà
(cachítnùhu-sì túinuù quìvì sàà), divi ducán
quidá stná yùhù —nì cachi Jesús.

[17] Te dohó cachí stná Espíritu Ìì (xì iin iin
ana tàyóo vida ndiaha xí):
—¡Nahà-ní! (cunindisa-ní Jesús),
—cachí-yà xì-né, te ducán cachí stná nèhivì
xínduu nahi novia cuàhàn nandàhà (xì-yá).
Te nsidaa stná mii-nsiá ana sà-ìníní xí
palabra yohó, divi ducán xiñuhu cachi
stná-nsià, ñà-nì tnátuu nèhivì nùù-yá.
Daaní, stná yùhù, cáhàn stnáì xì nsidaa ana
cuní (cucumi xi vida ndiaha), cachî xì-né:
—Nahà-nsiá (cunindisá-nsiá mii-yá),
te nìhìtáhvì-nsiá coho-nsiá tècuìí
cutiacu-nsià nicanicuahàn, ni mà
chíyàhvi-nsiá.

[18] Cunaha-nsiá, dohó cachî xì nsidaa ana
ininí xí ñà-ndùá cachí Dios nùù tutu yohó:
màsà chiyódo gá-nsià más nùù ñà-ndùá

cachá`, vàchi nú jaan, dandu cuàhà castigu
nìhì stná-nsià nùù-yá, divi castigu cachít-
nùhu libru yohó sàhà-xí. 19 Te nú ni cándiáá
iin nèhivì iyuhu ñà-ndùá cachí-yà nùù tutu
yohó, dandu dandutu stná-yà quìvì-né nùù
libru xi vida ndiaha nicanicuahàn, te mà
nunca nìhìtáhvì-né cundoo-ne ñuu ìì xí-yá
nacua cachí tutu yohó.

20 (Dohó cachí Jesús vichi:)
—Yùhù nduí ana nì cachi xì-nsiá nsi-
daa ñà-jaàn, te cachítnùhu stnáì xì-nsiá
ñà-yàchì icúmî naxicocuíìn ndé ndoó-nsiá
—cachí-yà.
Pues ducanicoó, Señor Jesús. Yàchì
cuní-nsì naxicocuíìn-ní.
21 Ni cúcúmí nsidaa-nsiá gracia xi
Stoho-ndà Jesucristu. Amén.